40

1. Petrus Comestor, Hist. scholast. Pr. 10001
Strasb. (Hussner) 1503
2. Eusebius c. Beda, hist. eccl. u. Anglorum Pr. 11631
Hagenau, Gran, 1506

10. balz

R III 1923:3978

Comparavi flo. cum quartale

Historia Scholastica

Magistri Petri comestoris sacre scripture seriem breuem nimis ⁊ obscurem elucidans.

[illegible]

15 * 63

Bibliotheca universitatis Bernensis
1923.3978
4-III B
346
i52481979

Prohemiū in scholasticā hīstoriam

Incipit prologus epistolaris.

Euerendo pri ac dño suo Guilhelmo dei gra senonensi archiepo. Petrus seruꝰ chri pbyter trecensis. Vtam bonā z exitū beatum

Causa suscepti laboris fuit instans petitio sociorū. Qui cum hīstoriā sacre scripture in serie z glosis diffusam lectitarent breuem minis z inexpositā, opus aggredi me compulerunt: ad qđ, p veritate hīstorie ꝓsequenda recurrerēt. In q̄ sic animus stilo impauit: vt a dictis patrū nō recederē. Licet nouitas fauorabilis sit: z mulcens aures. Porro a cosmographia moysi inchoans: riuulū hīstorie deduxi vsq; ad ascensionē saluatoris, pelagus mysterioꝝ peritioribꝰ relinquēs: in q̄ bus vtilia z vetera, psecā: z noua cudere licz. De hīstoriis quoq; ethnicoꝝ quedā incidētia p̄ ratione temporꝝ inseruī: instar riuuli qui secus alueum diuerticula que inuenerit replens: pterfluere tū nō cessat. Verūtamē q̄ stilo rudi opus est lima, vob pater inclyte limā reseruaui: vt huic operi deo volēte z correctio vestra splendorē: z auctoritas preberat pennitatē. Per oīa benedictus deus.

Incipit hīstoria scholastica theologie disciplina.

Hperatorie ma

iestatis est: in palatio tres hīe māsiones, auditoriū vl' ꝓfessoriū: in quo iura decernit, cenaculuz: in q̄ cibaria distribuit, thalamū: in quo quiescit. Ad hūc modū imperator noster qui imperat ventis z mari: mundū hūc habet pro auditorio, vbi ad nutū eius oīa disponunt. Unde illud Esaie, Celum z terrā ego impleo. Scōm ꝑ dicit dñs. Unde, Domini est terra z plenitudo eius. Animam iusti habet p thalamo, quia delicie sunt ei ibi quiescere z esse cuz filijs hominū. Scōm ꝑ dicit sponsus: z anima cuiusq; sponsa. Sacrā scripturā habet pro cenaculo: in qua sic suos inebriat: vt sobrios reddat. Unde, Ambulauimus in domo dei cum cōsensu, id est in sacra scriptura idipsum sapientes. Scōm hanc dicit peregrinationē. Tria sunt genera familiarum. Cenaculi huiꝰ tres sunt partes, fundamētū, paries, tectum. Hīstoria fundamentū est cuiꝰ tres sunt species, Annalis, Kalēdaria, Ephimera, Allegoria pariet superinnitens: q̄ p factum aliud factum figurat. Tropologia doma culmini superpositus: que p id quod factum est quid a nobis sit faciēduz insinuat. Prima planior. Scōa acutior. Tertia suauior.

A fūdamēto sumemus pncipium loquendi, imo ab ipiꝰ fundamenti principio, eo iuuante qui omnium princeps est z principium.

Ephimera ē febris q̄ durat tm̄ p diem vnā. vel dicta, qui eodem die moritꝝ quo nascitur. Hīstoria annalis est factū: qđ p annum factū ē. Kalendaria hīstoria q̄ in vno mense facta ē, i. factū aliqō in signe qđ in vno mēse factū est. Ephimera ē qō repēte factū ē, i. in vno die vel in pte mensis. Hac simili ratione ephimera ē piscꝭ q̄ morit eodē die q̄ nascit.

Sumit allegoria q̄nq; a persona: vt Isaac significat christuz. Quandoq; a re q̄ nō ē psona: vt veruex occisus humanitatē passam significat. Persona enim ē indiuidua rōnabilis nature substantia. Quādoq; a numero: vt Apph̄ēdet septem mulieres virū vnū xp̄m, id est septem dona gratiarꝝ. Nūq; a loco: vt p montē in q̄ docebat christus eminentia virtutū. Nūq; a tempore: vt non sit fuga vestra hyeme vel sabbato, id ē in refrigeratōe charitatis. Nūq; a facto: vt interfectio Golie a Dauid, id ē interfectio diaboli a christo. Tropologia ē sermo cōuersiuus: pertinens ad mores animi. Et magis monet ꝗs allegoria: que ptinet ad ecclesiam militantē: anagoge ad triumphantem: z ad domini trinitatem.

Sequit tabula in hīstoriā Geneseos

De creatione empyrei celi z quattuor elementorum. Ca.j.
De pmaria mūdi ꝓfusione. ca.ij.
De opere prime diei. ca.iij.
De opere secunde diei. ca.iiij.
De opere tertie diei. ca.v.
De opere quarte diei. ca.vj.
De opere quinte diei ca.vij.
De opere sexte diei. ca.viij.
De creatione hominis. ca.ix.

Tabula

De institutione coniugii ca.x.
De septiete sabbati z sanctificatiõe ca.xj.
De creatiõe hominis ptoplasti. ca.xij.
De paradiso z lignis paradisi ca.xiij.
De quattuor fluminibus paradisi ca.xiiij.
De pceptõe edulij z de pcepto ca.xv.
De impositiõe nominũ animantiũ z formatione mulieris ca.xvj.
De somno Ade z formatiõe mulieris de costa eius ca.xvij.
De nominibus mulieris ca.xviij.
De pphetia Ade ca.xix.
De statu innocentie eox ante peccũ ca.xx.
De suggestiõe serpẽtis siue demõis ca.xxj.
De esu pomi z statu post peccũ ca.xxij.
De maledictionibus serpentis mulieris et viri ca.xxiij.
De electiõe eorũdem de paradiso z rõphea ignea ca.xxiiij.
De generationibus Ade ca.xxv.
De oblationibus fratrum ca.xxvj.
De morte Abel ca.xxvij.
De generatõibus Cain ca.xxviij.
De Seth z eius generatione ca.xxix.
Epilogum interserit ca.xxx.
De causa diluuij ca.xxxj.
De arca Noe ca.xxxij.
De ingressu in arcam ca.xxxiij.
De inundatione z cataclismo ca.xxxiiij.
De egressione Noe z Iride ca.xxxv.
De ebrietate noe z maledictõe chã. ca.xxxvj
De dispsiõe filioꝝ noe: z õ nẽroth. ca.xxxvij
De turre babel ca.xxxviij.
Primum incidens ca.xxxix.
De ortu idolorum ca.xl.
De generationibus Sem ca.xlj.
De egressu thare z Aoꝝ de chaldea ca.xlij.
De annis Abre post mortẽ pris ca.xliij.
De aduẽtu abre in terrã chanaã ca.xliiij.
De descensu abre in egyptũ z de reditu eiusdem ca.xlv.
De victoria Abre z occursu Melchisedech ca.xlvj.
De ortu inbilei ca.xlvij. (ca.xlvj.
De sacrificio abre post promissionem heredis ca.xlviij.
De fuga agar z ortu hismaelis ca.xlix.
De pacto circũcisionis z mutatiõe nominũ abre z sarai ca.l.
De trib angelis susceptis ab abraã ca.lj.
De duob descendẽtib in sodomã ca.lij.
De subuersione sodomoꝝ ca.liij.
De incestu Loth ca.liiij.
De peregrinatiõe abrae apud abimelech regem gerare ca.lv.
De ortu Isaac z electiõe agar cũ filio ca.lvj.
De puteo iuramenti ca.lvij.
De imolatiõe arietis p Isaac ca.lviij.
De morte Sare ca.lix.
De legatiõe eliezer in mesopotamiã ca.lx.
De aduentu Rebecce ad Isaac ca.lxj.
De morte abrae post susceptam sobolem õcethura ca.lxij.
De ortu regnorum ca.lxiij.
Aliud incidens ca.lxiiij.
De morte hismaelis ca.lxv.
De labore rebecce ĩ ptu geminoꝝ ca.lxvj.
Tertium incidens ca.lxvij.
De venditiõe pmogenitoꝝ Esau ca.lxviij.
De descensu Isaac in gerara ca.lxix.
Quartum incidens ca.lxx.
De vxoribus Esau ca.lxxj.
De benedictione Jacob ca.lxxij.
De somno Jacob cũ fugeret in mesopotamiam ca.lxxiij.
De duabus vxoribus Jacob ca.lxxiiij.
De ẽttuor filijs Lie z õ filijs ãcillaꝝ. ca.lxxv
Quintum incidens ca.lxxvj.
De reliqs filijs lie z õ ortu ioseph. ca.lxxvij
De diuers coloribꝰ gis z fetib. ca.lxxviij.
De fuga Iacob z federe cũ labã iito. ca.lxxix
De muneribꝰ pmissis Esau ca.lxxx.
De lucta Jacob cum angelo z mutatiõe nominis ca.lxxxj.
De occursu Esau z emptõe agri in sichem. (ca.lxxxij.
De morte sichimitarum p ruptu Dine ca.lxxxiij.
De morte rachel ĩ ptu beniamin. ca.lxxxiiij.
De morte Isaac z regib Edom ca.lxxxv
Sextum incidens ca.lxxxvj.
De venditiõe Joseph ca.lxxxvij.
De ingressu Joseph i egyptũ ca.lxxxviij.
Quidas genuit phares z zarã de thamar.
De icarceratõe ioseph ca.xc. (ca.lxxxix
De expositione somniorum pncerne: z pistoris ca.xcj.
De sublimatõne Joseph p expositione somnij pharaonis ca.xcij.
De ingressu fratrũ ioseph ĩ egyptũ ca.xciij.
De reditu fratrũ ad patrem ca.xciiij.
De ingressu fratrum in egyptum cum beniamin ca.xcv.
Quoꝝ Joseph indicauit se fratribus ca.xcvj.
De descensu israel in egyptũ cap.xcvij.
Quoꝝ Joseph occurrit patri: z introduxit eum ad regem ca.xcviij.
De datiõe ãnte ptẽ frugũ institute. ca.xcix.
De iuramẽto qd fecit Joseph patri ca.c.
De bñdictiõe effraim z manasse ca.ci.
De bñdictionibꝰ duodecim tribuũ ca.cij.
De Ruben ca.ciij.
De symeone z leui. ca.iiij.
De Juda. ca.cv.
De zabulon. ca.cvj.
De Issachar. ca.cvij.
De Dan. ca.cviij.
De Gad. ca.cix.
De Aser. ca.cx.
De neptalim. ca.cxj.
De benedictionibꝰ Joseph. ca.cxij.
De beniamin. ca.cxiij.
De morte Jacob z translatione eius in hebron. ca.cxiiij.
De reditu Joseph z eius morte. ca.cxv.

Historia libri Geneſis

De creatione empyrei celi z quattuor elementorum. Capm.I.

In principio creauit deus celũ z terrã. Genesis primo.

In principio erat verbũ: z verbum erat pncipiuz in q̃ z p qõ pi creauit mũduz. Mundꝰ ẽt.uor modis ỏr. Quãq empyreum celum mũdus ỏr propter sui mundiciã Quandoq; sensibilis mũdus: qui a grecis pan. a latinis oꝛbe dictus: ḋa philosophus empyreũ non cognouit. Quandoq; sola regio sublunaris mundus dicit: qr hec sola animantia nobis nota habet. de q̃. Princeps huius mundi eiicietur foras Quandoq; hõ mundus dicit: qr in se totꝰ mundi imaginẽ repsentat. Unde a hõmino homo oĩs creatura dict⁹ est. z grecus hominem microcosmũ. i. minorẽ mundum vocat. Empyreũ aũt z sensibilẽ mundum: z sublunarẽ regionẽ creauit de⁹. i. de nihilo fecit: hominem vero creauit. i. plasmauit. De creatione ergo illoꝝ trium inquit legislator. In pncipio creauit deus celũ z terrã. i. continens z ꝯtentũ. id est celũ empyreum z angelicã naturã. Terrã ỹo materiã omniũ corpoꝝ. id est ẽttuor elementa. id est mundum sensibilẽ ex his ꝯstantẽ. Quidã celum superiores ptes mũdi sensibilis intelligũt. terraz inferiores z palpabiles Ubi nos babemus de⁹: hebreus habet eloim: q̃d tam singulare q̃ plurale est. i. deus vel dij. ḋa tres pson⁹ vn⁹ de⁹ creator est. Cũ ỹo dixit moyses. creauit. triũ errores elidit. platonis. aristotelis. z epicuri. Plato dixit tria fuisse ab eterno. s. deũ. ideas. ile. z in pncipio tpis de ile mundum factũ fuisse. Aristoteles duo. mundum z opificẽ: q̃ de duobꝰ principijs: scz materia z forma opat⁹ est sine pncipio: z opaꝝ sine fine. Epicur⁹ duo. inane z atomos: z in pncipio natura q̃sdã atomos solidauit in terrã. alios ĩ aquã. alios ĩ aera. aliꝺs ĩ ignẽ. Moyses ỹo solũ deũ eternũ ꝓhauit: z sine placiti materia mundũ creatũ. Creat⁹ aũt ẽ in pncipio. i. in filio. z iterãdũ ẽ in pncipio sic. In pncipio creauit de⁹ celũ z terrã. in pncipio. s. tpis. Loeua ei fũt mũd⁹ z tps. Sic aũt sol⁹ deus eter⁹: sic mũd⁹ sempitern⁹. i. sp eter⁹. id ẽ tpaliter eter⁹: angeli q̃z sempiterni. Ut in pncipio oĩm creaturaꝝ: creauit celũ z ter-

ram,i,has creaturas ꝓmordiales fecit:z sil'. Sed q̄d simul factū est: sil'dici non potuit. Licet em̄ ħ ꝑus nominet celū ⁊ terra: tamē scꝑtum est. In initio tu dñe terrā fundasti:z opa manuū tuaꝝ sunt celi. Hanc creationē mundi ꝓlibatā iub opib⁹.vj. dierū explicat scꝑtura,insinuans tria,creationē,dispositionem,z ornatū In ꝓmo die creationē:z quandam dispositionē. In ꝫ̄do z tertio dispositionem. In reliquis tribꝰ ornatū.

¶ De ꝓmaria mundi ꝓfusione. Ca.II.

Erra autem erat

t ianis z vacua,i, machina mūdialis adhuc erat inutil' z infructuosa z vacua ꝑnatu suo Et tenebre erāt sup faciem abyssi,Eandē machinā quā terrā dixerat abyssum vocat ꝓ sui ꝓfusione z obscuritate. Vñ z grecus eā chaos dixit, Quia ꝓ dictū est,tenebre erant, quidā dogmatizauerūt tenebras fuisse eternas: q̄ iam scz cū mūdus fieret erāt Alij irridētes deū veteꝝ testamēti:dicunt eū ꝑus creasse tenebras q̄s lucē, Sz tenebre nihil aliꝺ sunt q̄s lucꝭ absentia, Obscuritas aūt quedā aeris a deo creata ē: z dicta tenebre. Vñ z in catalogo creaturarū dictū est, Bñdicite lux z tenebre dño, Et ſpūs dñi,i, ſpūſanct⁹ dñs,vel dñi volūtas ferebaꝝ sup aquas:sicut volūtas artifiꝭ habentis ꝓ oculis oēm materiā domus faciende sup illam ferꝝ: dum q̄d de q̄ facturus est disponit. Predictā machinā aquaꝭ vocat: q̄si ductilē materiā ad operandū ex ea. Ideo vero sic variaꝝ eius noīa: ne si vn⁹ clementi noīe tm̄ cenſerek:illi magis putarek accōmoda, Hebre⁹ habet,ꝓ ſupferebak:incubabat: vl'ſyra,lingua foueꝺat,sicut anis ouа. In q̄ cū regimīe nascentꝭ mūdi notak initiū. Hūc locū male intellexit plato: dicū ħ putās deaīa mūdi, Sz dicū est de ſpūſancto creāte: de q̄ legīt, Emitte ſpiritū tuū z creabunt.

¶ De ope ꝓme diei. Caplm.III.

Itq; deus Fi

d at lux, Et facta est lux,i, verbuz genuit in q̄ erat: vt fieret lux,i, tā facile: vt sic̄ diceret verbo, Lucē vocat quandā nubē lucidam:illuminantē ſperiores mundi ꝑtes, Sicut verbuz est filius,ita dicere est gignere z gigni,

claritate tamē tenuit: vt fieri solet dilucul⁹: z ħ ad moduz solis circūagitata. Presentia sui supⁱ hemiſpherium z inferⁱ vicissim illuminat. Per fiat ꝓ sentia vel ꝓscientia lucis ī deo intelligitur ꝓius q̄s fieret: pfecta est essentia eiusdez in actu scilicz cū prodūxit ad esse. Et vidit de⁹ lucez q̄ esset bona,i, q̄ placerat in presentia vel ꝓscietia vt fieret,placuit in essentia vt maneret, Vel tropice vidit,i, videre fecit, Et diuisit lucē ac tenebras Hic incipit dispositio, Et tm̄ aliquid ꝺr de creatione q̄si cuz luce tenebras creauit, id est vmbrā

Sicut q̄cito oculus aperio: statim acies mea solē iacit in orientē:q̄ non faceret nisi multa aeris ſpacia q̄ sunt inter me z solem transuolaret: quaꝝ momentaneā transuolationē si veliz explicare, sepe adꝺā ꝑus z post, Sic ꝓꝰ trāsit acies mea aerē vicinuz:ꝓ⁹ aerē qui est sup alpes, ꝓ⁹ aerē: q̄ est sup alias terras vsq; ad oceanū, post aerē qui est sup oceanū, z tandē tangit solem,

ex obiectiōe corꝓꝝ luci, z creatas diuisit locoꝝ distātia z q̄litate: vt scz nunq̄ simul sed sp cregione diuersa hemiſpheria vicissim sibi vēdicarēt. Intelligīt etiā ħ angeloꝝ facta diuisio. Stātes lux,cadētes tenebre dicti st. Et appellauit lucē diē,a dyan greco q̄d ē claritas sicut lux ꝺr: qz luit,i, purgat tenebras. Tenebras dixit noctem a nocēdo: qz nocet oc̄lis ne videāt,sic̄ tenebre qz tenēt oc̄los ne videāt,sic̄ tm̄ dies exortū ē a dyan greco, ita nox a nyctin Et factū ē vespe,z post factū est mane. Et sic cōplet⁹ ē dies vn⁹ naturalⁱ, Primo em̄ cū celo z terra lux est creata: q̄ paulatim occidēte factum est ꝓmū vespe ꝓme dieī vsualis. z eadē migrāte sub terras z ad ortū veniente factū est mane,i, terminata est nox z inchoauit dies secūda. Itaq; ꝑcedente luce die terminata, z sequēte nocte terminata: extitit dies vnus Lux ipsa diuisas ꝑtes ostēdebat:sed non diuidebat.

¶ De ope scōe diei. La,III.

Ecunda die dis

s posuit de⁹ supioza mūdi sensibilis, Empyreū em̄ celū q̄cito factū est:statim dispositū est z ornatū,i, sanctis angelis ꝓpleū. Fecit ꝫ ea die de⁹ firmamētū in medio aquaꝝ,i, quandam exteriorem

mūdi ſupficiē ex aq̄s ꝺgelatis :ad instar crystalli ꝺsolidatā z plucidā: intra se cetera sensibilia ꝺtinētē ad imaginē teste q̄ ī ouo ē: z ī eo fixa st̄ sidera, Et ꝺr firmamētū:nō tū ꝑt sui soliditatē: sz ꝓa termin⁹ ē aq̄ꝝ q̄ sup ip̄m sunt firm⁹ z intrāſgressibilis Dicit etiā celū: qz celat,i, tegit oīa sensibilia, Et cū legīt firmamētū celi:endiadis ēt,i, firmamūtū q̄ ē celū: vt cū ꝺr creatura salis Vñ z p sui ꝺcameratiōe grece ꝺr:anon,i, palatiū. Vl' ꝺr celū q̄si casa elyos: qz sol sub ipo posit⁹ ip̄m illustrat Hāc cū circūuolutā ꝺcamerationē philosoph⁹ summitatē ignis intellexit, Cuz em̄ ignis nō habet q̄ ascēdat circūuolutk: vt ī cl̄bano patet:ira z circa mūdi exteriora ignis volutk: z ħ est sidereū vel ethereū celū, Est z tertiū celū infra q̄d aereū ꝺr : de q̄ Aues celi comedēt illud, Quidā q̄rtū suspicant esse celuz sc̄ empyreū: qz lucifer cū eēt ī empyreo legīt dixisse:ascendā in celū ꝛc. Et in eo modo dicit esse chām hoīez sup angelos q̄ sūt ī empyreo, Sane firmamētū diuidit aq̄s q̄ sub ipo sunt: ab aquis q̄ sup ip̄m sūt:de q̄bꝺr in ps̄, Qui tegis aquis supioza eoꝝ: z sūt sicut z ip̄m ꝺgelate: vt crystallus:ne igni soluipossint: vl' ī modū nebule vaporabiles Cur ꝓ tbi sint de⁹ nouit:nisi q̄ quidā autumant inde rozem descēdere in estate, Q̄ aūt dictū est,fiat firmamentū: z post,de⁹ fecit firmamētum: z tertio, factū est firmamentū non supfluit: qz sicut in domo faciēda ꝓmo dom⁹ fit in sciētia artifiꝭ: fit etiā materialit̄ cū leuigātur ligna z lapides: fit etiā essentialit̄ cū leuigata ī structurā dom⁹ disponūt: ita cū ꝺr, fiat,ad ꝑsentiā vel ꝓscientiam dei referk, Fecit ad op⁹ in materia: factū est ad opus in essentia, Illud ꝓmo die: istud scōo factū est, z cū bui⁹ diei opus bonū fuit vt ceteroꝝ: tū non legīt de eo, Vidit de⁹ q̄ esset bonuz Tradūt em̄ hebrei: qz hac die angelus factus ē diabol⁹ sathanael,id est lucifer : q̄bꝺ hebreis ꝺsentire videnk qui in secunda feria missam de angelis cantare ꝺsueuerunt : q̄si in laudem tantium angeloꝝ Sz tradūt sancti: q̄a in signū factū est ħ : q̄a binari⁹ infamis numerus ē

Dicitur sathanael q̄ z lucifer. Nō in vita beati Clemētis inuenitur: z forte cum sit alijs angeloꝝ nominibus,i, raphael silē Sic dict⁹ est ante lapsum, vel forte p⁹ lapsum quasi aduersarius,el,i, deo,

in theologia: qz prim⁹ ab vnitate recedit. Deus aūt vnitas est: z sectionē z discordiā detestak. Prouer.vj. Possum⁹ tū dicere: q̄a op⁹ tertie diei q̄si adhuc est ō opere scōe diei: q̄d post patebit. Vñ nō cōmendaꝝ nisi in tertia die: quasi post sui ꝺsummationē

¶ De opere tertie diei. Ca.V.

Ertia die aquas

t sub firmamēto ꝺgregauit de⁹ in vnū locū: Que licz plura obtinent loca: tñ qz oēs ꝺtinenk ī viscerib⁹ terre in vnū locum congregate dicte sunt Et potuit esse vt aque q̄ totū aeris ſpaciū occupabant vaporabiles: solidate modicū obtineant locum: vel terra paululū subsedit: vt eas rāq̄ in matrice cōcluderet. z sic apparuit arida: q̄ quasi latēs sub aquis: ꝓpie humus dicta ē, sed cū apparuit arida cadē ꝺr terra: quia terretur pediꝫ animantiū, Vl' circūpositis tribꝰ elementis dicit solū: q̄a solida. Dicit tellus: quia tolerat labores hoīm Cōgregationes aquaꝝ vocauit maria hebreo idiomate: qui quaslibet aquaꝝ cōgregationes vocāt maria, Completo ꝫ aquaꝝ opere: subditur, Et vidit de⁹ q̄ esset bonū: z addidit aliud opus illi: cum dixit, Germinet terra Nec de opere germinādi tm̄ intelligendū est: sed de potentia quasi potēs sit germinare, Produxit em̄ de terra herbā virentē z facientē semen: z lignū pomiferū faciēs fructū ſm genera sua, Patet: q̄a non per moras tempoꝝ vt modo ꝓduxit plantas suas terra: sed statim in maturitate viridi in qua z herbe seminibꝰ z arbores pomis onuste sunt, Notanduz q̄ dictum est virentē Quidam dicunt mundū in vere factū: q̄a viroꝝ illius tempis est ꝫ fructificatio. Alij q̄ legūt lignū facies fructum: z addituz,herbā habentē semen, factū dicunt in augusto sub Leone, Sz in martio factū dogmatizat ecclesia, Nota cum primo ait facientem semen: z addit,habentē vnū quodq; sementem: quia sementis ꝓpie dicitur dum adhuc est in semen-

tino,semen ꝓ cum seminaꝝ : seminium ꝓ vel sementū: cuz seminatū est, Distinguīt tñ aliter,semen id ē herba ip̄m semē ꝓferente:quia sementinū ꝺr, q, semē tenēs sementis : quasi semētentū vel detentū,

semē animaliū: seminū cuiuscq; rei exordiū,

Hec nos moueat: qz in dispositiõe elementorum videt aer nõ dispositus: quia non est notatus: sz dispositus est: cũ liber ab aquis notam nobis formam accepit.

¶ De opere quarte diei. Ca. VI.

Quarto die que

q disposuerat cepit ornare: rebꝫ illis q̃ infragnitierium munduz cõgruis motibꝫ agerent. Plante cñ ãa terre herẽt ad dispositionem terre quasi magis spectant, z sicut dispositionẽ: sic z ornatum a superioribus inchoauit. Fecit cñ eadẽ die luminaria: solem z lunam z stellas. Et dicit sol: quia solus lucet, i, nullũ cũ eo. Luna luminũ vna, scẽ ꝑma: vt vna dierum: vl vna sabbatorũ dicit. Sol z luna dicunt magna luminaria in duobꝫ z ex duobꝫ, id est nõ solum ꝑ quãtitate luminis: sed z corpis: z non tm̃ cõparatiõe stellarꝫ: sed z fm se, qz sol dicitur octies maiꝰ terra, z luna etiam maior terra dicit. Lunam z stellas voluit illuminare noctẽ: ne nox sine lumine nimis esset indecora, z vt operantes in nocte: vt naute z viatores solaciũ luminis haberẽt. Sũt etiam q̃dam auicule que lucem solis ferre non possunt, z fere nocte pascunt. Nec superfluit sol: lz nubes lucida vicem eius ageret: qz illa tenuem z insufficiẽtẽ lucem habebat: z forte nõ nisi superioza illuminabat: sicut nec stelle mõ. De illa aũt nube lucida supradicta tradit modo q̃ vel redierit in materiã vnde facta fuerat: vt stella q̃ apparuit magis: z colũba in q̃ visus est spũs scꝰ. Vel q̃ semp solem comitatur, vel q̃ de ea factũ est corꝑ solare. Nec tm̃ ad decorẽ z ad vsum luminis ea voluit esse: sed etiã vt essent in signa z tpa: z dies et annos, vt, s, signa sint serenitatis z tempestatis. Vel vt ex ipis fierent signa, xij, maiora: z quedã signa minora plura his: q̃ dicũtur signa vel sidera. Tum qz magna diligentia signauit vel ꝓsiderauit ea antiquitas, Tum

Nõ inde perpẽdũtur quia eque magna videtur ab omnibꝫ vbiq̃ terrarũ: quod fieri vix posset: nisi maior esset terra.

Maxime he aues ĩ deserti ethiopie arenosis vbi modicꝰ ĩpulsus venti inuẽta itinerantiuz vestigia complanat.

qz adhuc signant z ꝓsiderant ea homies ad designationẽ tempoꝝ. Hec dicendum est vt genetalliaci siue geneatlici somniãt q̃ posita sint in signa euentuũ z operũ nostroꝝ: aut q̃ status vite nostre signent z moderentur: q̃d docent quibusdam experimentis q̃ apocelesmata vocant. Non cñ credendũ est de celo his q̃ alieni sunt a pie qui est in celis. Qui autem sequit ĩ tẽpora: nõ est putandũ q̃ tũc ꝑ ea inciperẽt esse tẽpora q̃ ceperũt esse cũ mũdo, sed qz ꝑ ea quattuor sunt tempoꝝ distinctiones. Sol quoq; descendẽs ad capricornum: solstitiũ hyemale facit, ascẽdẽs ad cancrum estiuale. Inter vtũq; pari ab vtroq; distãtia eq̃noctia facit. Vel est ibi endiadis sint in signa z tẽpora, id ẽ in signa temporũ. In dies dicit pluraliter: qz dies multipliciter dicit: de die scz naturali, scz spacio, xxiiij. horaꝝ: z de die vsuali. Ponit etiã dies ꝑ tẽpore nõ determinato z ignoto nobis vt ibi. In illa die stillabũt mõtes dulcedinem. In annos etiã pluraliꝫ dictũ ẽ: qz etiã annꝰ multipliciter ỏr. Hec hoc dico: qz apũ diuersas natiões sũt vtiq; diuerse annoꝝ distinctões maioꝝ z minoꝝ z planete ãnos suos habẽt. Sz fm ecclẽ vsum dicimꝰ ß. Est em annꝰ lunaris habẽs, ccclxxij, dies. Est solaris constans ex diebꝫ, ccclxv, z quadrante, i, sex horis. Est z bissextilis constans ex, ccclxvj. Est embolismalis q̃ ꝓstat ex, ccclxxx, diebꝫ: z excedit: hũs, xij, lunationes. Dicit etiã annus ab am qñ ẽ circũ: qz ĩ se revoluit. Vñ z antiquiores ante vsum lr̃aꝝ annũ figurabant sub specie serpẽtis: cuiꝰ cauda in os eiꝰ revolubat. Facta ergo luminaria posuit deꝰ vt luceant in firmamẽto celi: z illuminẽt terraꝫ sed nõ semp: z diuidant lucem ac tenebras. Qaũt luna in plenilunio facta sit: ex alia ꝓpendit translatiõe: que habet z luminare minus in inchoatione noctis. In ꝓncipio em̃ noctis nõ ozit luna nisi pãsilenos, i, rotũda. Et ỏr a pan grece, i, totum latine, z sylenos, id est luna, vl mene, id ẽ luna: q̃d nos plenilunũ appellam⁹. Inde ppendit q̃ sol factus est mane in oziẽte: z facto vespe luna facta ẽ in initio noctis siliter in oriente. Volunt tm̃ quidã q̃ mane simꝫ facti sint: sol in oziẽte: luna in occidẽte, z sole occidẽte luna sub terra redijt ad oziẽtẽ in inchoatiõe noctis.

¶ De opere quinte diei, Caplm. VII.

Vinta die deus

q ornauit aerem z aquã: volatilia dans aeri, natatilia aq̃s, z vtraq; ex aq̃s orta est. Facilis eĩ trãsitꝰ est aq̃ in aera tenuando: z aeris ĩ aquã spissando. Pisces vocauit moyses reptilia: qz impetu quodaz totos se rapiũt vt serpẽtes: nõ ferũt pedibꝫ vt fere. Nota ãa ex ß qõ dictũ est. Creauit volatile celi sup terrã, errauit plato: q̃ descẽdẽs in egyptũ libꝛos moysi legit: z putauit moysen sensisse volatilia esse ornatũ aeris tm̃ circa terram: ornatũ ꝓ

aeris supioris calo demones z cacodemones. Sz nõ ita ẽ. Boni cñ demones vt dictũ ẽ: sunt ĩ empyreo, mali ꝓ ĩ hũc aerẽ caliginosum detrusi sunt ad penam nõ ad eius ornatũ. Deꝰ em̃ peccantibꝫ angelis nõ pepercit. Creauit deꝰ, i, plasmauit cete grãcia. Cete genez neutri ẽ indeclinabile, declinat tm̃ ceti: ceti: z oẽm aiam viuẽtẽ atq; motabilẽ quã pduxerat aq̃. Motabiles ãt dicũt aie pisciũ z auiũ respectu aie bois. Ille em̃ mouent de esse ad nõ eẽ: ista nõ: qz ꝑpetua ẽ, vel qz forsan aias nõ hũt: sz tm̃ spũs vegetatiuos: qz cum ipis animabꝫ extinguit: ipm aiaꝫ vocauit aiam, i, viuens. Vñ z greci diuidũt aialia ꝑ zoa z sichea zoa id ẽ viuẽtia bruta: sz sichea animata a siche qõ est aia rationalis. Sed etiaz ỏr creatuz motabile qõ creatum est sicut moueret de vita ad mortẽq̃ nõ hõ qui creat⁹ est vt nõ more ret si vellet. Illa ꝓ creata sũt vel vt in esum cedant aliꝫ vel senio deficiant. His bũdixit deus. Crescite z multiplicamini.

Cũ magꝫ vere demones dicãt boni angeli q̃ mali ĩ suggillationem tm̃ ꝑmissionis eozum scilicz critis sicut dij: datũ est eis ß nomen.

Augustinꝰ videt vel le q̃ pisces aias habeant. Dicit em̃ eos habere memoriam. Ait em̃ fontẽ ee in bullẽti regione plenũ pisciby q̃ cum hominibꝫ supgradientibꝫ gregatim natãdo eunt et redeũt zstant cum stantibus expectantes vt aliq̃d eis iaciant: quia sic assueuerunt.

¶ De ope sexte diei. Ca. VIII.

Exta die orna/

uit deus terrã. Pꝛoduxit em̃ terra tria genera animaliũ, iumenta, reptilia, bestias. Sciens cñ deus hoiem ꝑ peccatũ casurũ in penã laboris ad remediuz laboris dedit ei iumẽta, q̃i iuuamẽta: ad opus vel ad esum. Reptilia ꝓ et bestie sunt ei in exercitium. Reptiliũ ꝓ sunt tria genẽra trib⁹ ẽtia vt vermes qui se ozẽ trahũt: serpẽtia vt colubri q̃ vi costarũ se rapiũt, repẽtia pedibus scz vt lacerte z botracẽ. Dicuntur aut̃ bestie quasi vastie a vastando, id est ledendo z seniendo

¶ Querit ỏ q̃busdã minutis animantibus que vel ex cadaueribꝫ vel humoribꝫ nasci solent si tũc orta fuerint. Quoꝝ ser sunt genera. Quedã cñ ex exhalationibꝫ habẽt esse: vt bibiones: vermes q̃ ante clepsidrã nascũt: bibiones ex vino: papiliones ex aq̃a. Quedã ex corruptõe humoꝝ vt ꝓmes ĩ cisternis. Quedam ex cadaueribꝫ vt apes ex iuuencꝰ, scarabei et scabrones musce magne q̃ sonãt ex volatu nascunt ex equis. Quedã ex corruptõe lignoꝝ vt teredines. Quedã ex herbarũ corruptõne vt eruce ex oleribꝫ. Quedã ex corruptione fructuũ vt gurgulliones ex fabis. De his dicit qz q̃ sine corruptõe nascũt: vt illa q̃ exhalationibꝫ tũc facta sũt: q̃ꝓ ex corruptionibus post peccatũ: ex rebus corruptis orta sunt. Querit q̃z de nociuis animãtibus si creata sunt nociua vel ꝓmo mitia: post facta sint homini nociua. Dicit q̃ ante peccatũ homis fuerũt mitia, sed post pccm̃ facta sunt nociua hominis tribꝫ de causis ꝓpter hois punitionẽ correptiõez, instructiõez. Punit cñ hõ cũ leditur his vel cũ timet ledi: qz timoꝝ maxima pena ẽ. Corrigit his cũ scit ista sibi accidisse ꝓ peccato suo. Instruit ad mirãdo opera dei magis admirãs opera formicarꝫ. q̃s onera camelorꝫ. Vel cuz videt hec minima sibi posse nocere: recordat fragilitatis sue et bulliatur. Sz diceret q̃s q̃ q̃dã aialia ledũt alia: q̃ nec inde puniũt: vel corrigũt. vel instruũt. Sed ex his z in his instruit hõ ꝑ exemplũ. Et iaz ad ß creata sũt vt alijs sint ĩ esum. Sz si iterỏ q̃ etiã in mortuos hoies seuiũt. Sed z in his instruit homo ne aliq̃ gen⁹ mortis horresc at, qz ꝑ quoscũq; transeat meatus: nec capillus de capite eiꝰ peribit. Ad hũc modum solet queri de herbis z arboribus infructuosis si etiã in illis diebꝫ orta sint cum scriptura non memoret nisi herbas seminales et arbores fructiferas que modo sunt. Potest dici: quia q̃ modo infructuosa sunt: ante peccatũ

fecerũt fructũ aliquẽ: post pccm̃ potius nascunt hoīni ad laborẽ q̄s ad vtilitatẽ. Vel post pccm̃ orta sunt: qz post dictũ ẽ homini: spinas z tribulos germinabit tibi. Vl' q̄cũqz terris herent faciũt fructũ. i. vtilitatẽ manifestã. Vel occultã. Quia ꝓ piscibꝫ z auibꝫ dictũ ẽ. Crescite z multiplicamini. etiã ō his intelligendũ est: lz nō sit dictum. Hec est em̃ cōmunis causa creationis eoꝝ.

¶ De creatione hoīs. Ca. IX.

Cinde subditur

d de creatione hoīs sic. Faciam⁹ hoīem z̄c. Et loquit ꝑ filiũ z spm̃sanctũ. Vel ẽ q̄si cōmunis vox triũ ꝑsonarꝫ. Faciam⁹ z nostrã. Fact⁹ est ãt homo ad imaginem dei q̄ntum ad aiam. Sz imago dei est aīa in ẽtia z ratione eius: q̄a spiritus factus est et rationalis vt deus. Similitudo in virtutibus. q̄a bona: iusta: sapiens. Cum imagine ptransit homo: q̄a illã habet etiaz homo peccans: similitudine ꝺo sepe pꝺuat. Masculũ ꝺo z feminã creauit eos. Hoc q̄tũ ad corpus: tamẽ ꝺz creasse ꝓpter animam. Eos aũt dicit pluraliter: ne androgeos. id est bermaphroditos factos putarem⁹. Tm̃ scom̃ corpus factus est homo quodãmodo ad imaginem dei. cũ os hoīni sublime dedit: vt deuz z celestia videat et imitet. Unde cum quesitum esset a quodã philosopho ad quid factus fuisset. Respondit vt cōtempler celum z celi numina. Dedit autem hoīni deus potestatez: vt preesset aliis animãtibus. In tribus ergo notatur hominis dignitas. Primo quia nō solũ factus est in genere suo vt p̄dicta: sed etiã quia imago dei ẽ. Secũdo quia cum deliberatione factus est. In aliis siquidez operibus dixit: et facta sũt in hoc tanq̄ ĩter se deliberãtes persone aierunt: faciam⁹. Tertio quia scilicet homo dominus statutus est animaliũ vt essent ei quẽ futurũ mortalem deus sciebat in alimentum in indumentum: z laboris adiumentũ. Ante peccatum em̃ herbas tm̃ z fructus arborum dedit deus in escam hominiꝫ et animaliꝫ. Nō inde colligit: qz ante peccatuz nil noxiũ aut sterile terra pduxit. Et nota quia in maximis: vt in leonibꝫ: pdidit homo dominiũ: vt sciat se amisisse: z in minimis vt in muscꝫ etiã pdidit vt sciat vilitatẽ suam. in medijs habz dominiũ ad solatiũ: z vt sciat se etiaz in alijs habuisse. Et bñdixit eis deus sic.

¶ De institutiõe ꝺiugij. Ca. X.

Rescite et mul

c tiplicamini. Nō quia sine ꝺiuctione eoꝝ fieri nō potuit. patz quia deus contigiũ viri z mulieris instituit in quo ꝺfutantur q̄dam heretici dicẽtes Cũ cubitũ sine peccato fieri nō posse. Si quertur quare ante peccatũ date sint hoīni esce cum esset imortalis. Dicemus qz illa imortalitas in qua creatus est cibis erat sustentãda nec erat talis qualis illa que futura ẽ que cibis nō indigebit. Illa em̃ erat posse nō mori. hec erit non posse mori. Et vidit deus cũcta que fecerat: z erãt valꝺ bona: quia singula p se bona. Sed in vniuersitate erãt oīa valde bona: sicut oculus in animali est pulcrior q̄s separatus. Vel oīa erãt valde bona. id est vniuersitas bonoꝝ erat optima: qz licz quedã in ea sunt per se modo versa in cũtumeliam: tamen alijs sunt in vtilitatem: ipe ꝺo summũ bonum. De hoīe vero vt de ceteris dixerat: nō dixit Et vidit deus q̄ eẽt bonum. quia in ꝓximo sciebat lapsuꝝ: vel qz nondũ homo pfectus erat: donec ex eo fieret mulier. Unde z post legitur. Non est bonũ hoīem esse solum.

¶ De quiete sabbati z sanctificatione. Capl. XI.

Citur perfecti

t sunt celi z terra. Cõclusio est h operũ. Quia creati. dispositi. ornati. igit pfecti. Et qz in senario facti q̄ primus perfectus numerantibꝫ occurrit. qz ex partibus suis aggregatis reddit eandẽ summã: qđ in monadibus numeris nō inuenies nisi i isto. Monadis numerus appellatur ab vno vsq̄ ad decẽ. Sz nec ille decadibꝫ nisi i. xxviij. cõpleut. Partes illas numeri dicimus quarum q̄libet assignari pōt quota sit in eo. Licz enim de⁹ die. vij. op⁹ suuz qđ fecerat. Alia trãslatio habet. vj. z tũc nulla ẽ obiectio. Sz hebraica veritas habet. vij. z ideo queritur. Si cõplere: est finale quipliã opis facere: quo vez est q̄d sequit. Requeuit deus die vij. z̄c. Uerũ est q⁹ diem septimũ fecit: z ipm etiã bñdixit: z post requieuit. Uel cõpleuit id est completũ ostendit. cũ nihil nouũ in eo fecerit. z tũc requieuit ab operũ generibꝫ nouis. Nihil em̃ post fecit. cui⁹ tunc nō fecisset materiã: vt corpoꝝ. vel similitudinẽ: vt animarũ. Non em̃ q̄si fessus ꝺz quieuisse. sz qz cessauit. Sic in Esaia ꝺz: q⁹ seraphin requiẽ nō habebãt dicẽtia. sanct⁹. sanct⁹. sanctus. i. non cessabant. Uel requieuit ab ope vel in operibꝫ. i. nō eget operibꝫ suis. z est dictũ q̄si negatiue. vel requeuit ab ope in semetipso. id ẽ a mutabilitate opeꝝ: e⁹ imutabilitaꝫ apparuit. Nam stabilis manẽs dat cũcta moueri. Nautẽ ꝺz: ab oīi ope qđ patrarat: innuit esse opus q̄d nondũ fecerat: a quo nõduz quiescit. Tria em̃ opera fecerat. creauit. disposuit z ornauit. Quartũ opus. ppagationis non desinit operari. Quintum faciet: cum precinget se z transiẽs ministrabit: vbi pcipue erit reqes. Et benedixit diei septimo. id est sanctificauit eũ. i. sanctũ z celebrem eũ esse voluit. Semp em̃ ab aliquibꝫ natiõibꝫ ante legem etiam ꝺz sabbatũ fuisse obseruatum. Bus⁹ obseruantiã in lege etiã dixit sanctificatõẽ. ibi. Memẽto vt diẽ sabbati sctifices.

¶ Epilogus. Iste sunt generatões celi z terre. Quidã hic determiant opa sex dieꝝ. quidã ibi. Cognouit adam vxorez suã. Alij ibi: Hic est liber generationis ade. Pretermisso aũt qđ dubiũ est: lre instam⁹. Quia de creatione maris z femine simul dixerat: q̄ tamẽ simul facta nou fuit: vt explicet qđ subtexitate cõclusserat. repetit de reliquis generationes. Hoc nomen pōt accipi actiue. id ẽ opationes dei. vl' passiue. id ẽ generata. Nec est ꝓtereundũ qđ ait. fecit omne virgultũ anteqū oriret in terra. z herbã priusq̄ germinaret: cum superius dixit. virgulta q̄cito factũ statim adultũ z habens fructũ et herbam ortam z ferentẽ semen. Ad qđ ꝺicit duos fuisse modos operationis diuine vt dictũ est. materialẽ sz z essentialẽ. Fecit ergo ea materialiter ꝓius q̄s oriret̃ z germinaret essentialiter. Uel aliter: qđ innuit sequẽs lra cum ꝺz. Nõ em̃ pluerat dñs sup terrã. Fecit equidẽ tũc illa pfecta z essentialiter: priusq̄s orirentur z germinarent: vt modo faciũt cum paulatim beneficio rozis infusi z labore hoīnũ adhibito ad ortum z maturitatez perueniũt. Tũc em̃ fons irrigabat terram: vt nilus egyptum vicissim p partes diuersas. sicut dicit Iozdanis ante subuersionẽ irrigasse totam pẽrapolim vicissim. sz sicut de quibusdã fontibꝫ dicit Aug⁹. qz mira vicissitudine totam q̄ndã irrigãt regionẽ: ne si simul totã terrã tũc fonte irrigatã dicerim⁹: diluuiũ fuisse dicã⁹. Vl' qz legit ibi fons z nō vnus: multitudinẽ innuit: vt ibi. venit locusta.

¶ De creatiõe aie. ꝓplasti. Ca. XII.

Ormauit igitur

f dñs deus hoīem de limo terre. Hic ꝓmo vocat ꝺm dñm. qz tũc ꝓmo habuit. ꝓpie seruũ sz laborantez. Post recapitulationẽ: de vtriusq̄ hoīs formatione diffusius agit. z ꝓus de viro. Et qz due sunt hoīs partes: ō vtraq̄ agit. Ad carnẽ em̃ spectat qđ dicit. formauit hominẽ ō limo terre. Ad aiam cum ꝺz: inspirauit z̄c. q. d. Corp⁹ fecit de terra: animã ō nihilo. Alia trãslatio habet. insufflauit vel sufflauit: qđ nō incõgruũ est de deo: vt q̄dã putauerũt. cũ fauces z spiritũ non habeat. Deus em̃ inspirauit. i. spiritũ fecit. Similiter insufflauit. i. flatũ. sz animã fecit. Unũ in Esaia. Nem flatuz ego feci. Qđ aũt ꝺz in facie. ꝓ synecdochen. a pte totũ intelligit. Totũ em̃ hoīem animauit. Sz faciem tanq̄ ptẽ dignioze. qz sensuũ capacẽ solam nouit. Unde aũt aiam etiã spiraculũ vite vocat. qz ꝑ eam homo spirat z viuit. Et post ꝺt. aiam viuẽtem in se. i. ꝓpetuitate vite viuentẽ. nō mortabilẽ vt aũz pecudis. Huc locũ nō sane intellexit plato. dicẽs deũ aias creasse. sz angelos corp⁹ formasse. ibi. dij ꝺorũ. q̄z opifex pater q̄s ego z̄c. Q aũt q̄dã asserunt aiam de essentia diuina factã. stare non pōt: qz tũc nll'o modo peccare posset. Alij distinguũt ĩter spiraculũ vite z aiam dicentes. spiraculũ vite spiritũ. i. quẽ etiã homini tunc datũ asserũt ad ꝓphetãdũ: qñ dixit. Hoc nũc os ex ossibꝫ meis. Alij etiã aliter distinguũt spiraculũ vocãtes quẽdam spiritũ corporeũ in corpore animalis. q̄ et q̄nq̄ sensus operan-

tur in eo qui etiam paulatim extinguitur in eo: cum mortuū animal in aliqua parte corporis, adhuc sentit spūs ille: cū in alia extinctus sit. Factus est aūt homo in virili etate: mortalis z īmortalis. i. potēs mori z potens nō mori. et alia corpori pus formato infusa. Sz queritur vtrū in ipo corpe dum infunderetur creata vel extra creata sit. z sit ei datum naturaliter velle incorpari. Quicqd circa illam actū sit: de post creatis dr. q in ipis corpit, tis dum infundunt creant.

¶ De paradiso z lignis eius. Ca. XIII.

Lantauerat au-

p tem dūs deus paradisum voluptatis a principio. Quasi quereret aliqs. Remāsit hō in loco vbi factus est: in agro scz damasceno: Aon: vbi g translatus ē In paradisum quē de⁹ die tertia plātauerat. id est plātis aptauerat. herbis scz z arboribus insitum. a principio creatiōis scz cū aparuit arida: z germinare terram fecit. Vel a principio. i. a prima orbis parte. Unde alia trāslatio habet Paradisum in eden ad orientem. Eden hebraice: latine delicie interptat. Ergo idem est paradisum voluptatis qđ paradisum in eden. id est in delicijs. Sz a principio: idem est qđ ad orientē. Est aūt locus amenissim⁹ longo terre z maris tractu a nostra habitabili zona secretus. adeo elevatus vt vsqz ad lunarem globū attingat Unde z aque diluuij illuc nō puenerūt. Est etiā paradisus celum empyreū. z dr spūalis: qz regio est spirituū. Dicit etiā spūaliter paradisus vita beata vel eccl'ia. Produxitqz de⁹ in paradiso de humo diuersa ligna quib⁹ delectaret homo videndo: z sustentaret edendo. Produxit quidem. id est procul in altū duxit. vel. pduxit. id est pro homine duxit. In medio quoz tanqz digniora posuit lignum vite: z lignū scientie boni z mali. Dictuz est aūt lignū vite ab effectu quē habuit naturaliter: vt comestū sepi⁹ ppetua solicitate hominē firmaret. ita vt nulla infirmitate vl' senio vel anxietate in deteri⁹ vel in occasum laberet. Lignum vero scientie boni z mali dictum est ex eo q secutū est eius comestionē. Prius em̄ nesciebat homo qđ esset malū. qz nondū expertus. Bonū em̄ dicimus sanitatem z firmitatē. malus vo egritudinē z imbecillitatem: que nōdū senserat homo. Cognoscit ergo deus quid bonum quid malum. Non quia ignorabat: sed quia ante experimentum rerum cognitionem habere non poterat. Ut ergo sciret quid bonum quid malum. id est ut experimento cognosceret. Ut sciret. i. ut faceret sciri. Quid bonum quid malum. id est quid sibi bonum quid malum esset. Quia ante experimentum rerum cognitionem habere non poterat. Ut ergo sciret quid bonum quid malum. id est ut experimento cognosceret. Ut sciret. i. ut faceret sciri. Quid bonum quid malum. id est quid sibi bonum quid malum esset. Quia ante experimentum rerum cognitionem habere non poterat. Ut ergo sciret quid bonum quid malum. id est ut experimento cognosceret. Ut sciret. i. ut faceret sciri. Quid bonum quid malum. id est quid sibi bonum quid malum esset.

ucrat qđem ea p scientiā. qz ex vno cōtrariorum cognoscit reliquū. sed nō p experientiaz vt medicus dum sanus est nouit morbos. sz cum egrotat magis cognoscit. quia nouit et sensit. sicut de puero delicate nutrito dicit. qz nescit qđ sit malū. imo nōdū nouit quātū sit bonū vel malū. Vel malū dicit inobedientia bonū obedientia. quia post comestionez nouit quātū bonū erat obedientie. z q̄ntū malum inobedientie. Plato nō putans ħ posse ꝯuenire arboribus: q sit lignū vite z lignum scientie boni z mali. ideo vtrūqz hoc ō homine dictū existimauit. qz viuit. z est sciens bonum z malū. z dixit ipm vocatū lignū. id est corporeū: ad differentiā spirituū. id est angelor: q z viuūt z sciunt bonū z malū. In medio po positū tradidit. qz homo est quasi medius inter creatorē sup ie posituz z sensibilia sub se posita. Discretā po illius hois fuisse creationē a creationibus hominū reliquorū dixit per illa duo addita: vite z scientie boni z mali. Sicut ei in samia figura. id est pythagorica qui de samo insula fuit: prius est trūcus integer. z post in summo bivium: sic hō modo in pmis eratib⁹ q̄si tātū viuit. nō vtēs viribus ad intelligentiā datis. Sed cum venerit ad annos discretiōis. tunc discernit inter bonum z malū. z tunc sunt primū opera eius bona vel mala. Sed non ita factum est in adam. imo cū vita data est ei scientia boni z mali. q̄si diceret. Factus est homo corpore⁹. subditus deo positus animantib⁹ z simul vixit: z sciuit bonū z malū.

¶ De fonte paradisi et quattuor fluminib⁹ eius. Ca. XIII.

T fons vel flu-

c uius egrediebat ad irriganduz paradisuz. id est ligna paradisi. Fons pōt intelligi vel abyssus. id est matrix oīum aquaz. vel fontes p syllepsim. singlare pro plurali. Irrigare aute positū est. p ministrare humorē. Dicit em̄ terra circūiacens humectari a fluminibus per tracones. id est per vias subterraneas vel p meatus. riuū. stadiū. aut. rvj. Qui fons diuidit in quattuor flumina. Unus dictus est phison. q a gāgaro rege indie dict⁹ est ganges. z interptat phison fm Isidoz. caterua. qz decē flumina recipit. vel mutatio oris. qz mutatur a facie quā habet i paradiso. Mutat etiā fm diuersa loca tribus modis In colore: qz alibi clarus: alibi obscur⁹: alibi turbidus In quātitate: qa alibi paru⁹: alibi diffusus. In sensu: qz alibi frigidus: alibi calidus. Hic circuit terrā eui lath. i. indiam: z trahit aureas arenas. Alt⁹ dict⁹ est geon vel gion vel igion: q z nilus. et sonat hiat⁹ terre. vel terreus: qz turbidus est. Hic circuit ethiopiā. Alij duo pmis noib⁹ vocant tigris z eufrates. Tigris aīal est velocissimū: z ideo fluuius ille a sui velocitate tigridi eq̄ocat⁹ est Hic vadit ꝯtra assyrios Dicit Joseph⁹: q tigris ōr diglat: qđ sonat acutū vel angustū. eufrates frugifer vel fructuosus. de quo per quas trāsiret regiones: q̄si notū tacuit moyses: qz est in chaldea: vū venerat abraā Hec. iiij. vt dixim⁹ flumia ab eodē fonte manāt z separant. z iterum quedaz eoz inter se cōmiscent: z iterum separantur. sepe etiam absorbent a terra: z locis iterū in pluribus emergūt. Inde est q de ortu eorū varia legunt. Dicit etiā ganges nasci in locis caucasi montis. nilus nō. pcul ab athlāte: tigris z eufrates ex armenia.

¶ De pcepto z phibitiōe edulij. Ca. XV.

Vlit ergo deus

t hominē de loco formatiōis sue i paradisum: vt operaret ibi: nō tamen laborādo ex necessitate: sed delectādo z recreando: z sic deus custodiret illum scz hominē. Vel vtrūqz refert ad hominē: vt. s. hō custodiret paradisum: z operaret vt dictū est. Quidā codices nō hūt illū: sed illud. z tunc est sensus: z custodiret. id est ꝺsideraret op⁹ suum homo: vt qō faceret in terra p agriculturā obseruaret in se p disciplinā. vt sicut terra sibi. sic ipe obtēperaret suo cultori. Precepitqz et dicēs zc. Ut homo sciret se eē sub domino: pceptum accepit a domino. Dis autē iussio est in duob⁹. in pceptōe z phibitione z ideo vtroqz vsus est dūs. Precepit: ex omni ligno paradisi comede. Prohibuit: de ligno scie boni z mali ne comedas. Et datū est viro mādatum. vt p virū etiā trāsiret ad mulierem. Ul' forte ē poccupatio. qz facta muliere vtriqz simul datū est. Subdit aūt penā si cōtemneret Quacūqz die comederis: morte morieris. scz anime z necessitate mortis habebis. Uū alia trāslatio habet planius Morte morieris. Lxx. pluraliter ponunt. Quacūqz die comederitis: morte morieris. Jōb creditur a qbusdā vtriqz dictum. et ħ poccupatum. Facta est aute hec iussio p aliquaz creaturam subiectā sicut z nobis per ꝓphetas et angelos

De diuersis trāslationibus semel dicim⁹. Ante incarnatōez do

Mortalis eris. Lxx pluraliter ponunt. Quacūqz die comederitis: morte morieris. Jōb creditur a qbusdā vtriqz dictum. et ħ poccupatum. Facta est aute hec iussio p aliquaz creaturam subiectā sicut z nobis per ꝓphetas et angelos mini anno. cccclij. tēporibus ptolomei philadelphi. Lxx. interpretes floruerūt. Post ascēsionē domini āno. cxxiiij aquila iuxta fact⁹ christianus primus inter pres ex hebreo in grecū florūit adriano regnāte Deinde post annos liij. Lomodo regnāte theodotio. Deinde p⁹ annos. xxx. sub seuero symmach⁹. Deinde p⁹ annos. viij. ānta editio hierosolymis ē inuenta: q̄ qz autor eius ignorat: vulgata dr. Vulgata tn quasi apocripha. Origenis q̄s editio dr vulgaris. qz ea q̄si vulgo vtimur. Deinde post annos. cxiij. sub alexādro origenes correxit. Lxx. cuz asteriſco z obelo postea sine his transtulit Hi oēs de hebreo in grecū transtulerūt. Quidam de greco in latinū. Plures i pmitiua eccl'ia scioli vtriusqz lingue de greco in latinū trāsferebant sermonē. Hieronym⁹ vltimo ō hebreo in latinū cui⁹ editio nunc vbiqz seruat' a nob. Periarchon ꝓnc̄ipat⁹. Periarchon ē liber in q̄ origenes dicit chīm adhuc in aere p demonibus pati sicut i terra. p hoib⁹ passus ē: hac autoritate. Nihil odisti eoz q̄ fecisti.

¶ De impositiōe nominū animātiū pncipaliter z mulieris formatiōe. Cap'm. XVI.

Jxit quoqz de-

d us. Non est bonū hominē soluz esse: faciamus ei adiutoriū ad pcreandos liberos. qō sit simile illi. Similia em̄ de similib⁹ naturaliter nascunt. Sed ne videretur Ade superflua inuilieris formatio putanti sibi in animantib⁹ esse simile. ido adduxit deus ad Adam omnia terre animātia z aeris. In quibus intelligenda sunt z aque animātia. A parte totū accipe. Vel vniuersa sunt terre. qz etiā q̄ de aqs cōdita sūt aliquid habent terre in se. Uel potius pisces post ab hominibus sunt cogniti: z inde noiati. Qđ patet: quia equinocantur animalibus terre. quia similes his deprehensi sunt Fecit autem vt omnia simul eo nutu venirēt quo omnia creauit. Uel forte factū est per angelos. Adduxit autem p duob⁹. vt imponeret hō eis nomina in quo scirent eū sibi preesse. z sciret

adam nullum ex eis sile sibi. Et imposuit ei noia adā lingua hebrea: q̄ sola fuit ab initio Dō inde ppendit: qz noia q̄ legūt vsq̄ ad diuisionē linguaz hebrea st. Et nō inuēto sili sibi: imisit de⁹ sopozē in adā, non somnū: sed extasim, in q̄ vidit supne iterfuisse curie Uñ z euigilās pphauit de ꝓiuctione chīi z ecclie: z de diluuio futuro z de iudicio p ignē ibi dē cognouit: z liberis suis postea indicauit.

¶ De somno Ade z formatione mulier̄ de costa eius Ca. XVII.

Unq̄ obdoz/

c misset tulit dñs vnā de costis ei⁹: carnē sc̄z z os, z edificauit ministerio angelo⁹ illā in mulierē, de carne carnē: de osse ossa facies. z statuit eā añ adā. Qui ait Hoc nūc os ex ossibꝫ meis: z caro ō carne mea Hoc aduersū nūc: iudeos traxit in errorē: vt dicāt aliā ꝑus factā: de q̄ dictū ē, masculū z femīnā creauit eos, z nūc sc̄ōaz. q. d. adā. Prior mlier factā ē de limo terre me cū: sz hec nūc de carne mea. Et Joseph⁹ ōt. mulierē extra formatā z in padisum cū viro translatā: sic dicēs In hūc hortū introduxit de⁹ adā z vxorē eius: p̄cipias eos plātatōis habere sollicitudinē Et ex duab⁹ vxoribꝫ ade īnumerabiles siue īterminabiles fingūt genealogias. Sz ex ipo textu ꝓuinci vident in q̄ sp singulariter fmo est de ei⁹ vxore. Nota q̄ de formatōne mulieris agēdo: de corpe tm dictū est Uñ q̄dā ideo tacitū eē voluerūt de aīa, vt darēt itelligi: sic traductā aīaz mulieris de aīa viri: sicut carnē ō carne. Augustinus etiā hesitare videt: q̄d sentiēdū sit ō aīa an ex traduce sit, an ex nihilo. Sz idipm qō tacitū ē de aīa posse⁹ ō eos est Si em aīa mulieris fuit ex traduce aliter facta est q̄ aīa viri q̄ de nihilo, Etsi aliter fiebat, tacere non debuit, ne sic facta putaret⁹ vt tam audieramus de aīa viri. Itaq̄ tacēdo inuit nō aliter putādum factā esse q̄ dicebamus ꝓus.

¶ De noibꝫ mulieris. Ca. XVIII.

T iposuit adaz

e vxori sue nomē tanq̄ dñs ei⁹, z ait, Hec vocabit⁹ virago, i. a viro acta z ē sūptū nomē a viri noīe, vt materia ō materia sūpta fuerat. Etiā denomiatio i hebreo hec est. Js em vir dr, vñ denoiat⁹ ista vt a vir virago. Hoc nomē ꝓpū illi⁹ mulier̄ fuit nūc oim est cōe. Et ei⁹ syncopatū est virgo. Virgines dicūt q̄diu sūt i itegritate natiuitatis sue. Postea ꝓ fracte dicunt mulieres. Silr sicut ꝟ nomē adā fuit, ꝓpriū illi homini nūc ꝓ o est cōe. Et adā sonat rube⁹ vel rubra terra. qz fm iosephum de rubea terra ꝺspersa fact⁹ est. Talis est em ꝟgo tell⁹ z vera vel rubea, i. animata, quia sedes aīe est in sanguīe, vl rubea fm q̄ futura erat id ē sāguinea. id est peccatrix. Sanguis em voie sepe designat pctm, vt ibi, Ultimentū ocreū sāguīe, z sāguis sanguinē tetigit. Imposuit ei z aliō nomen eua, i. post pctm, q̄ sonat vita, eo q̄ futura esset mater oim viuētiū. Tñ qz hic non legit imposuisse, sed infra post maledictōem forte quasi plāgens hois miseriā dixit eā euam, q̄si alludens eiulatui paruuloz. Mascul⁹ em recenē natus eiulando dicit, a, mulier vero e, q̄si diceret, Omnes dicent, e, vel, a: quot q̄t nascunt ab eua.

Terra ꝓpie adhuc virgo erat qz nondū corrupta hoiz ope nec sāguine infecta.

De ꝓphetia Ade. Ca. XIX.

Rposito nomi

i ne stati pphauit dicēs. Quāobrē, i, qz ō latere viri est, reliquet sepe homo patrē z matrē ꝓpter vxorē suam. z adherebit vxori sue tanq̄ portiūcule sue. Ut ob hanc rem demonstrādo vxorē dicit, i. ꝓpter hanc mulierē relinquet homo z̄. Hoc fit q̄tidie a viris, qz relinquūt cohabitare corpaliter vel spūaliter, qz maioz ē zel⁹ i vxores: q̄s amoz filioz i parētes, nō dico parētū i filios

¶ Humoz em ascēdit de trūco ad ramos. Sz nō redit. Et ideo nō dixit, qz ꝓpt ꝟ relinquēt parētes filios, marīe itelligēdū est ꝟ sp relinquet id, ē nō lūgeē eis in matrimonio. Hic q̄ ꝓsone in lege, vj, in euangelio plures ꝓsone amonenā a ꝺiugio, ꝟ est, ꝓpter hoc sc̄z coniugium relinquet homo patrē z matrē Et erunt duo in carne vna, id ē vnient ambo i vno carnali ope, Ul erūt duo i carne vna pueri gignēda Non enim ex sanguine vno sed ex sanguinibus cōcreatur paruuli caro. Uel lz sint duo ꝓsonaliter, erunt tamen in coniugio vna caro, in alijs duo, quia neuter habet potestatē sue carnis.

¶ De statu innocentie eorum ante peccatuz Capm. XX.

Rat aūt vterqz

e nud⁹: nec erubescebant. Nihil putabāt velandū: qz nihil senserāt refrenandū: sicut nō erubescim⁹ siquis viderit manus z caput z pedes nr̄os Jnordinatus em mot⁹ membroz ipa facit pudenda. Sic z pueri si videant pudenda coz non erubescūt: qz būficio etatis motū erubescibilē nōdum senserūt q̄ pudendus est z inordinat⁹: q̄a nō sine peccato fit nisi raro spe prolis excusatus: cū tū excusari pōt a peccato: rubore carere non pōt. Uñ sctūs Zacharias cum sanctā elisabeth cognosceret ad gignendum sanctū ꝓcursorē dñi: tū videri noluit. Et q̄busdam hic visum est deū ꝓcepisse vtriq̄ de abstinentia pomi: licet ꝓoccupatū sit.

¶ De ssuggestione serpentis siue demonis, Capm. XXI.

Erpēs erat calli

s dior cunctis animantibꝫ terre: z naturali: z incidēter. Incidēter: qz plen⁹ erat demone. Lucifer em deiectus a paradiso spirituū: inuidit homini q̄ eēt in paradiso corpoz. sciens si faceret eum transgredi. q̄ et ille ejceret. Timens vero deprehendi a viro: mulierē min⁹ ꝓuidam et cereā in vitiū flecti aggressus est. Et ꝟ p serpentē: quia tūc serpens erectus est vt homo: qz inmaledictiōe ꝓstratus est: z adhuc vt traditur phareas erect⁹ incedit. Elegit etiā quoddaz gen⁹ serpentis (vt ait Beda) virgineū vultuz habēs: q̄a similia sil'ibus applaudūt: et movit ad loquendum linguā ei⁹: tamē nesciētis: sicut z p phanaticos z energumenos loquit nescientes: z ait, Cur ꝓcepit vob⁹ de⁹ vt non comederetis de omni ligno paradisi, id ē vt comederetis de ligno: sed nō de omni Querit vt ex responsione occasionem inueniat dicendi ad q̄d venerat. Et sic factū est. Cū enī quasi dubitādo dixit mulier. ne forte moriamur: q̄a dubitās ad quālibet partē de facili flectit: vñ secur⁹ de impatione ait, Nequaq̄ moriemini: imo de⁹ nolens vos similari ei in sciētia. z sciens q̄ cū comederetis ex ligno ꝟ: eritis sicut dij scientes bonū z malū: q̄si inuidus, pbibuit. Et elata mulier volēs similari deo: adquieuit.

¶ De esu pomi z statu post peccatū, Capm. XXII.

Jdit quoqz mu/

v lier ꝓus q̄ lignū esset pulcr̄ visu, i. mundū: z ex odore vel tactu notās q̄ ad vescendū suaue, comedit: dedit q̄ viro suo: forte p̄monēs ꝓbis ꝓsuasibilibꝫ q̄ transit legislatoz breuitatis causa. Quī et ei facile adq̄euit: qz cū crederet ꝓus mulierem statim moriturā iuxta ꝓbū dñi: z vidisset nō fuisse mortuā: dictum ꝟ a dño estimauit q̄si tm ad terrorē: z comedit. Et aperti sunt oculi coz. i. visu tale quid ꝓceperūt: q̄ nō ante. discōuenientia, i. nuditatis. Uel non de oculis coꝛpis intelligendū est cum dictū sit. Uidit mulier lignū z̄. Nō em accesserāt ad lignū q̄si palpones. Sz oc̄los coz dicim⁹ cōcupiscentiā z cognitionē ei⁹. Erāt em in eis naturales mot⁹ ꝺcupiscētie: sed repssi et clausi vt in pueris vsq̄ ad pubertatē: z tunc tāq̄ riuuli aperti sūt z ceperūt moueri z diffundi q̄s cū ꝓus in se esse nō sensissent: tūc expti sūt z cognouerūt eos. Et sicut inobedientes fuerūt suo superiori: sic z mēbra ceperunt moueri ꝛ suū supius. i. rationē. Et ꝓmū motū cōcupiscentie cōtrariū rōni senserūt in genitalibꝫ z sua contra se moueri videntes erubuerunt. Unde z illa pudenda dicta sunt. Cetera q̄dē membra ad nutū homis stant aut mouētur: pudēda nō. Quia ꝟo hec est porta ꝓpaginis z inobedientia mēbroz: q̄si signū inobedientie parentū scriptū est in porta Et cognouerunt se nudos. i. discōuenire pudēda. i. erubuerūt videri pudenda. Tñ Joseph⁹ tradit scientiaz cognoscēdi se nudos: z itelligendi ꝺfusionez suā: habuisse ex esu ligni: q̄ hūc effectū naturaliter habētis dicens. Ista nanq̄ plantatio causa acuminis erat z itellectus.

¶ De maledictionibꝫ sc̄ꝑētis viri⁹q̄ mulier̄ Capm. XXIII.

Unc fecerūt si

t bi perizomata. id ē succinctoria q̄si brachas breues vt cāpestria Hec sine cā ō foliis ficuum: qz de suco corū si terat caro hois inuncta statī ibi sentit voluptatis ꝓuriginē: vt q̄si ꝟ ꝟ ostensum sit: qz ꝓuriginē voluptatis iaz in carne senserant: q̄ ꝓurigo designat ꝓuriginez vo/ id ē femoralia ō campania vbi boues currentes currunt.

eiulatu paruuloz sit

Iuptatis quã ipsi habuerũt. Vnde q̃dam dicunt ficũ fuisse arborẽ phibitã. Et audierũt vocẽ dñi deambulãtis: vt ex ipo suo motu iã videret eos arguere: qz nõ steterãt i pcepto. Loquebaꝫ autẽ p subiectã creaturã: eis. Et abscõderã se a facie dei i medio lignoꝝ. Vocauitq; dñs virũ: scz cui dederat pceptũ: z increpando nõ ignorãdo ait, Adã vbi es, q, d. Vide i q̃ miseria es. Quare ait Abscõdi me: qz nudꝰ eram. Stulta rñsio: q̃i displiceret nudꝰ qui tal' fuerat factꝰ. Et ait dñs, Quis ꝫ indicauit tibi nisi q̃ de ligno comedisti? Ille ꝓ nõ hũilit ꝯfitẽs: iz pccm i vrorẽ retorquẽs timo i ipm mlierẽ. Dare mihi sociam: dedit mihi de ligno: z comedi. Et ad mlierẽ ait Quare ꝫ fecisti. Nec ipa se accusauit: iz obliquit pccm i serpentẽ: tacite ꝓ i autorẽ serpẽtis. Serpẽs ꝓ nõ interrogat: qz p se ꝫ nõ fecerat: iz diabolꝰ p eũ: Et maledicẽs eis: icepit a serpẽte: ordinẽ seruãs z cõgruũ maledictionũ numerũ. Serpẽs em̃ z pus z plꝰ peccauit: qz i tribꝰ, mlier post: z minꝰ eo, iz plꝰ viro: qz i duobꝰ, hõ postremo z minꝰ: qz i vno. Serpẽs inuidit: mentitꝰ e: decepit. His tribꝰ reddite sẽ tres maledictiões. Qz inuidit hoĩs execrãtic: dictuz ẽ ei, Sup pectꝰ tuũ gradieris. Qz mentitꝰ est: punitꝰ ẽ in ore: vnde terrã comedes oĩbꝰ diebus vite tue, imo abstulit ei vocẽ: z posuit ei venenũ in ore. Qz decepit: accepit ꝫ. Inimicicias ponã int' te z mulierẽ. Vnde innuit q̃ eua penituit. Ipa ꝛteret caput tuũ q̃d naturaliter fuat serpẽs q̃si sedẽ vite. Et tu insidiaberis calcaneo illiꝰ maxime. Et sicut naturale odiũ ẽ int' eos z gryphes, lupos z canes, sic int' hoĩem z serpentẽ. Hĩc em̃ venenũ serpentis hoĩem: sic sputũ hois teiunt perimie serpentẽ. Et qz adhuc nudi erãt: serpẽs mõ hoiez timet nudũ: z fugit, z in vestitũ insilit. In duobꝰ peccauit mulier. Superbiuit z vetitũ comedit. Quia superbiuit: humiliauit eam dicẽs. Sub ptãte viri eris violenta: vt etiã vulneribꝰ te affligat i defloratõe. Hũc q̃dez subdita ẽ viro ꝯditiõe z timore: cui ꝑ subiecta fuerat: iz amore. Et qz i fructu peccauit i fructu suo punita ẽ. Vñ dictũ ẽ ei. In dolore paries. Nõ dictũ ẽ ei i dolore: maledictio est, iz paries bñdictio ẽ. Maledicta ei ẽ sterilis. Et ita i puniẽdo nõ ẽ oblitꝰ: misereri deꝰ, qõ etiã i alĩs maledictoĩbꝰ hoĩm notãdũ ẽ. Adã: qz i solo eũ peccauit: i labore querẽdi sibi edulij punitꝰ est, sic, Maledicta terra in ope tuo, i, p opere tuo, i, p peccato: p q̃ factũ est: vt terra q̃ bonos ꝓius z uberes fructus spõte faciebat. deinceps raros nec sine boĩs labore, quãdoq; etiã p fructibꝰ spinas z tribulos germinabit. Et addidit Et comedes herbas terre: quasi etiã in hoc pareris iumẽto. Terre aũt maledixit: quia de fructu terre trãsgressio facta ẽ: z nõ aquis. Inde est q̃ comedit dñs pisce: iz nõ legit comedisse carnẽ viuetiũ de terra maledicta: nisi forte ꝺ agno paschali: p pccõ legis. Addit q̃ de labore. In sudore vultus tui vesceris pane tuo: donec in terrã reuertaris, i, donec mozlaris: qz terra es z in terrã ibis. Pulcre dictũ est: ibis, q̃a q̃ in eodẽ statu stetisses: donec trãsires i melius velles: modo ꝺ miseria in miseriã ibis more fluentis aque. Et tũc adam plangens miseriam posteritatis sue vocauit vrorem suaz euã vt dictum est.

De electione eorũdem de paradiso z rom phea ignea. Ca. XXIIII.

Ecitq; deus ade

f vxori eꝰ tunicas pelliceas, i, ꝺ pellibꝰ mortuoꝝ animaliũ: vt signũ sue mortalitatis secũ ferrẽt. et ait Ecce adam factꝰ est q̃si vnꝰ ex nob: ironia est. q̃si, voluit esse vt deꝰ: iz in euidẽti est mõ q̃ nõ ẽ. Nec ẽ vox dei insultantis: sed nos a superbia corrigẽtis: z est vox trinitatis, Vel ẽ vox dei ad angelos: z ẽ vox plãgẽtis: qõ ptz: qz factus est a me: vt eẽt q̃si vnus ex nob si stetisset. Hũc ergo ne forte, mittat manum suã: et sumat de ligno vite z comedat et viuat in eternum. Aposiopesis ẽ, quasi, videte vl' cauete vl' ejcite eum. Dura videtur dei sententia q̃ ꝑdictis penis penaz ejectionis addidit. Sed ꝓra. Hãc em̃ penam quã dederat misericorditer tẽperauit vt verum de eo appareat. Cum ifat' fueris misericorditer recordaberis: quia em̃ victuri erant i miseria q̃n to cẽt vita diuturnior Qdictũ est viuat in eternũ: ad opiniones hoĩs trahẽdũ ẽ, q, d, z comedat hac opinione vt viuat in eternũ vel eternuz accipitur ꝓ multo tempore. Quidaz tradunt eos fuisse in paradiso, vij horas. Electiõem ꝓnoz paretũ repsentat eccl'ia in capite ieiunij cum ejcit ex se penitentes.

oz tãto miserabilioꝝ Si ergo gustassent de ligno vite diutiꝰ viuẽtes diutius miseri essent. Nec ẽ mirum si etiã post peccatũ p eũ ligni illiꝰ diutius vixissent cũ adhuc sint quedam insule viuentium in quibus nullus ꝺmoꝛitur sic etiã lauꝺgo fit in foliis arboꝝ apud seres: cuiꝰ esu vita ꝓlatur. Etiaz alexãder scripsit aristoteli ꝺ sacerdotibꝰ arborũ solis et lune q̃ esu pomoꝝ lõgissimã agant vitam. Et sic dixerat emisit eũz domin' de paradiso voluptatis vt operaretur terrã de q̃ assũptus ẽ in agrũ scz damascenũ de q̃ sumptus fuerat: in q̃ Cain Abel suũ fratrez interfecit iuxta quẽ Adã et Eua sepulti sunt i spelũca duplici Et collocauit añ paradisũ voluptatis cherubin et flãmeũ gladiũ atq; versatilez vt angelꝰ arceret diabolũ: ignis hoĩem Vel ministerio angeloꝝ posuit ignẽ ibi qui interclud̃eret paradisi ingressuz q̃ noĩe gladij nõ cuiuslibet sed versatilis ꝛ. id est virobiq; secãtis, qz pena fuit hominis i vtraq; parte sui puniri in aĩa scz z in corpore Vel dicꝰ ẽ versatilis, id est aptus ad versandũ, i, tollenduz cum deꝰ vellet Ablatus em̃ fuit ad tẽpus i trantibꝰ Helia et Enoch, penitus ꝓ nõ, donec in morte tpi' fuit extinctus. Si quer' quid cõsumebat ignis ille. Potest dici: quia q̃daz species est ignis: sicut in vita beati Nicolai legitur cui si manũ adhibes ardorẽ sentis, sed nõ pateris adustionẽ: nec eget materia quã cõsumat: z taliter vrit spiritũ. Iterum si queritur, quare ꝓmisit deus hoĩem tẽtari cũ eũ sciret lapsurũ Et de multis in hũc modũ dicimus q̃z rum ad ꝓsens attinet opꝰ q̃ sic voluit. Si q̃r' cur voluit: istipida ẽ questio quere causam diuine voluntatis cũ ipa sit suma causa oĩm causaz.

De generationibꝰ Ade. Ca. XXV.

Dam cognouit

a vrorẽ suã sed nõ in paradiso, iz iaz reus et ejectus Breuiter legislator generatões a de tranſit festinãs ad tempora Abrae pĩis hebreoꝝ et plures ꝛabtics. Ade filios z filias. Seth vel hodiꝰ martyrozauit duz esset in carcere: z reuelatum ẽ ei a spũ de ꝓncipio et fine mũdi. q̃ꝺ et orauit et scripturz licet simplicit' relĩqt dicẽs q̃ virgines egressi sũt de paradiso. Et ãno vite Adã, cxxx, nat' ẽ ei Cain: et sororꝰ eiꝰ chalmana. Etsi em̃ factꝰ est Adã quasi in etate, xxx, annoꝝ tñ fuit vnꝰ dies et anni, et post duoꝝ ãnoꝝ et triũ: z sic de ceteris. Et potuit añ Cain multos genuisse q̃ tacent' h'. Post alios, cv, annos natꝰ est ei Abel et sororꝰ eiꝰ Delbora. Anno vite Adã, cxxx. Cain occidit Abel: et luxerũt eũ Adã et Eua centũ ãnis Tũc natꝰ ẽ ei Seth xxx. anno ꝓme ciliadis, i, ꝓme etaz. Vnum seculũ scz spaciũ mille annoꝝ ciliadẽ dicimus Inchoat enim methodꝰ secl'a post cc. annos Ade. z vocat seculũ vnaz ciliadem. Et ꝓsonãt in ꝫ lxx. q̃ dicũt Adam cxxx. ãnoꝝ eẽ cũ genuit Seth, iz tamẽ i hebreo, cxxx. Sed tũ redeam' ad breuitatem geneſis. Cõcepit Eua et peperit Cain q̃ interꝑtat' possessio, rursũq; peperit Abel qõ sonat luctus vl' meroꝝ vel vapoꝝ: q̃si cito trãsitur' tanq̃ noĩe ꝓphetatũ fuerit: qõ de ipo futurũ erat. ꝫ fm Josephũ interꝑtat' nihil hic: qz nõ relĩqt semen sup terrã. Abel fuit pastor z Cain agricola. Cũ ei esset malignissimꝰ vt etiã auaricie cõsuleret sue: primꝰ terrã incoluit.

De oblatiõibꝰ fratrũ. Ca. XXVI

Dst multos di

p es obtulerũt dño mũera Cain ꝺ frugibꝰ Abel fm Josephũ lac z ꝓmogenita agnoꝝ. Moyses ait de adipibus coꝝ. id est de pinguioribꝰ gregis etiam obtulit Creditur Adã in spũ docuisse filios vt offerrẽt decimas deo et primitias. Et respexit deꝰ ad Abel et ad mũera eiꝰ, ad Cain

vero et ad mũera eiꝰ nõ respexit: qz placuit deo abel. et p ipo placuit oblatio eiꝰ qõ quo cognitũ fuerit: alia trãslatio aperit. Inflammauit deꝰ sup abel: et sup munera eiꝰ Ignis eñ de celo oblationẽ eiꝰ incẽdit: vt legit Belie fetũ in carmelo z in Leuitico sub moyse Mũera vero Cain et auaricia hoĩs nãta deo nõ placuerũt. Iratusqz ẽ Cain et occidit vultꝰ eiꝰ p verecundiã minorẽ sibi platuz videns. Increpãs ꝑ dñs Cain ait. Quare iratus es. Nõne si bñ egeris recipies pmiũ. scz a mẽ: vl̃ p recipies theodotio posuit acceptabile erit munꝰ tuũ. Si mãũt male: statim peccatũ ĩ foribꝰ aderit. i. pstõ ẽ. z in volũtate ꝑ quã ingressus es ad opꝰ Sz tñ qz liberi es arbitrij: subãte. id est in prãte tua erit appetitꝰ eius peccati: et dominaberis illi. si volueris Alia trãslatio habet. Quare cõcidit vultus tuꝰ Nõne si recto offeras et recte nõ diuidas peccasti. Quiesce. Ad te ꝙuersio eiꝰ: z tu dominaberis illi. i. in te est vt pctõ ꝙuertaris. Recte obtulerat: qz deo: qz creatuꝛã creatoꝛ sed nõ recte diuiserat. qz seipm q melioꝛ erat oblatione obtulerat diabolo. Vl̃ nõ recte diuisit: qz meliora sibi retinuit: spicas vero aritas et coꝛrosas secus viã dño obtulit.

De morte Abel. Caplm. XXVII.

Quidens itaqz

t Cain fratri suo dixit ad eũ. Egrediamur foras in agrũ: vel trãslemus. Dic Hieronymꝰ: qz ꝑ supflue in samaritanoꝝ libris et noꝛ

stroꝝ reperitur. Nõ	Qui receperãt pẽta
eniz legit q̃d dixerit	teucũ vt liberarentur
ad euz. sz intelligẽ	a feris. sz coꝛruperãt
dum est q dixerat el	multis addẽdo ſm
verbã domini in. re	numerum.

pãtis scz Et tunc cõ

surrexit aduersus abel et interfecit eũ: z dixit dñs ad eũ. Vbi est abel frater tuꝰ. Nõ ignorãdo sed increpãdo ĩproperãs fratricidiuz Qui cũ vellet occultare factũ. dixit deꝰ Vox sanguinis fratriz tui abel clamat ad me ō terra. i. notoriũ ẽ qõ feciſti: qz effusio sanguinis ꝑ indicat: nec eget accusatoꝛe qõ in euidẽti ẽ Inde est q in eccl̃ia quozundã mos est: etiã si nemo accuset. p sãguinis effusiõe suspecti in loco sacro trahũtur in causam: qz sanguis clamat: qõ si negauerit: iudicio dei examinẽtur: z iuramento Nũc ergo maledictus eris sup terrã vagus z pfugus. Merito iste maledicitur et non adam: qz sciens iste penã ꝓme ꝙuaricationis: inde fratricidiũ addidit. Timens ergo Cain ne vel bestie deuozarẽt eum si egrederet ab hominibꝰ: vl̃ si maneret cũ eis occiderẽt eum p peccato suo dãnans se et desperans ait. Maioꝛ ẽ iniquitas mea q̃z vt veniam merear

Omnis q̃ inuenerit	Maioꝛ ẽ iniquitas
me occidet me. Et ti	mea q̃z sit id q̃ veniã
moꝛe ꝑ dixit vl̃ optã	merear. q. maioꝛ iniq
do dixit. q̃si vtinã oc	tas mea oĩ merito.
cidat me. Dixitqz ei	

deus. Nequaq̃z ita fiet. Nõ cito scz moꝛiet sed oĩs q occiderit Cain. supplendũ ẽ. libera bit eum a timoꝛe: a laboꝛe: et miseria Et tũc addit ĩmꝓsonaliter septuplũ puniet. id ẽ punitio fiet de eo dum vinet in pena vsq̃z ad septimũ lamech qõ ꝙsonat trãslatiõ. l̃tr. Omnis q occiderit Cain: septẽ vindictas exoluet Tradũt q̃dam penam eius durasse vsq̃z ad septimã eius generationẽ: qz septem peccata ꝓmisit. Non recte diuisit: fratri inuidit: dolose egit: vocãs in agrum occidit: pceciter negauit. desperauit: penitentiã damnatꝰ nõ egit. Vl̃ omis qui occiderit Cain septuplũ punietur. i. plꝰ q̃z ipe Cain. p. phibitiõe homicidij que nõdũ fuerat facta Cain. Et posuit deus signũ in Cain: tremoꝛez capitis: vt sic scirẽt a dño punitꝰ et excõmunicatus: z̃ dignus miseꝛia ne interficeret. Tũc egressus a facie dñi habitauit ad plagã oriẽtalẽ eden id est deliciaꝝ non in delicijs. sed versus terram deliciaꝝ Josephus ait: z multã pagrãs terrã cum vxoꝛe sua

chalmana collocatꝰ	Electoꝛez Cain repe
est ĩ loco qui nayda	sentat eccl̃ia excõican
nuncupat q̃ ei etiaz	do sanguinarios pꝛe
filij nati sũt. Hiero	cipue cũ candelis ex
nymus tũ dicit. Nõ	tinctis: qz et ille et isti
ẽ terra nayda vt vul	vitã fratrũ extinxerũt
gus nostrũ putat. q̃z	

habitauit in terra nod. i. instabilis et vagus qõ sonat nod. et ōr Cain nod.

De generationibꝰ Cain. Ca. XXVIII

Ognouit cain

c vxoꝛem suam que peperit enoch z fecit ciuitatẽ. z dixit eã Enoch ex nomine filij sui enoch. Hic patet q lã multi hoĩes erant: z̃si nõ dicatur eoꝝ generatio

quos ꝓuocauit Cain ad vltionẽ faciẽdã: quoꝝ auxilio eaz fecit. Et ait Ioseph: qz rapinis et violẽta opes ꝓgregans: suos ad latrocinia ĩuitabat: z simplicitatẽ vite hoĩm ad ĩuẽtoẽz et inequalitatẽ ꝑmutauit mensurarũ z pondeꝛũ et ad calliditatẽ et coꝛruptionem. pduxit Terminos terre ꝑmꝰ posuit: ciuitates munuit siue murauit: et timẽs q̃s ledebat ob securitatẽ suos in vbibꝰ collegit. Porro enoch genuit irad: q̃ maniahel qui matusael: q̃ lamech: q̃ septimꝰ ab adã et pessimus: q̃ ꝑmꝰ bigamiã intꝛoduxit. z sic adulteriũ ꝓtra legẽ nature et dei decretũ ꝓmisit. In ꝓma eñ creatiõe vnica vnico facta est mulier: z deꝰ ꝙos ade decreuerat. Erunt duo in carne vna. Accepitqz duas vxoꝛes adam et sellam. Genuitqz ada iabel: q̃ adiuenit pozratilia pastoꝛũ tentoꝛia ad minitãda pascua: z greges oꝛdinauit: z characteribꝰ distinxit: separauitqz ſm genera greges outũ a gregibꝰ hedoꝛũ: et ſm q̃litatẽ vt vnicoloꝛes a grege sparsi velleꝛis: z ſm etatem vt anniculos a maturioꝛibꝰ z cõmissuras certis tẽpoꝛibꝰ faciendas ĩtelleꝛit. Nomẽ fratris eiꝰ tubal: pater canentiũ in cithara et oꝛgano. Non instrumẽtoꝝ q̃dẽ q̃ lõge pꝰ inuẽta fuerũt: sed inuẽtoꝛ fuit musice. i. consonantiaꝝ vt laboꝛ pastoralis q̃si ĩ delitias verteret Et qz audierat adam. ꝓphetasse de duobꝰ iudicijs: ne periret ars inuenta scripsit eam ĩ duabꝰ columnis ĩ q̃libet totam vt dicit ioseph: vna marmoꝛea: altera latericia: quaꝝ altera nõ diluereꝛ diluuio. altera nõ. soluereꝛ incẽdio. Marmoꝛeam dicit Iosephus a dhuc esse ĩ terra syrica. Tubal genuit tubalcaim. q̃ ferraꝛeã artẽ ꝓmus inuenit res bellicas prudẽt exercuit: sculpturas operum in metallis in libidinez oculoꝝ fabricauit. Quo fabꝛicante tubal de quo dictũ ẽ sono metallorũ delectatꝰ ex ponderibꝰ eoꝝ ꝓportiones et ꝙsonãtias eoꝝ q̃ ex eis nascũt excogitauit: quã iuẽtiõez greci pythagoꝛe attribuũt fabulose: sicut et ex ope fruticũ excogitauit operari. i. sculpere ĩ metallis. Cũ eñ frutices incendisset ĩ pascuis: vene metallorũ fluxerũt in riuulos: et iublate lamine figuras locoꝝ in qbꝫ iacuerãt referebant Sozoꝛ ꝓo tubalcaim: noema: q̃ inuenit artem varie texture. Lamech aũt ſm Ioseph̃ res diuinas sapienter sciens: vidẽs Cain commuꝛi pene subiacere: sibi ꝓ deberi maioꝛem penam: ꝓ dixit hoc mulieribꝰ suis sic: quonĩ occidi vi

rum in vulnus meũ: et adolescentẽ in liuoꝛẽ meum: septuplum dabitur vltioꝛ Cain. de lamech ꝓ septuagies septies. Lamech ꝓ vir sagittarius diu viuendo caliginẽ oculoꝝ incurrit: et habens adolescentẽ ducẽ dũ exerceret venationẽ ꝑ delectationẽ tñ. z vsu pelliũ: dã nõ erat vsus carniuz ante diluuiũ. casu interfecit Cain: inter fruticeta: estimans feram: quem qz ad indiciũ iuuenis dirigẽs sagittam interfecit. Et cũ experiret̃ qꝰ hoĩz sz Cain interfecisset iratus illi cum arma ad moꝛtem verberauit eũ. Occiderat ergo Cain in vulnere adolescentem in liuoꝛe vulneris. Vel vtrũq occiderat in vulnꝰ et liuoꝛez suũ. i. in damnationẽ suã Et idẽo cũ peccatum Cain punitum esset septuplũ vt dicimꝰ suũ punitum est septuagies septies. i. lxx. aie z septem egresse de lamech in diluuio periꝛũt. Vel hoc numero maioꝛitatem pene tñ notat: Hebre⁹ ait. Mulieres sue sepe male tractabant eũ Unde ipe iratus dicebat eis se pati ꝑ ꝓ duplici homicidio qõ egerat: tñ terrebat eas subdendo penam. q. d. Cur me vultis ĩterficere. Braul⁹ puniet̃ q̃ me interficiet q̃z qui Cain.

De Seth et eiꝰ generatõe. Ca. XXIX

Ognouit quoqz

c adam adhuc vxoꝛem suam que peperit filium et vocauit eũ seth. Dicit strabus post moꝛtẽ abel voluisse adã non vltra vxoꝛẽ suã se cogniturum: sed deo iubẽte per angelũ fregit votũ vt dei filiꝰ de eo nasceret̃. Tũ ioseph̃

dicit: qz abel extĩcto	Legit adã. cxxx. habu
et Cain effugato:	isse filios z totidẽ fili
adã de pcreatiõe fili	as ꝓter cain z abel.

oꝝ cogitabat. et vehemẽter eũ generationis amoꝛ angebat. hãc cogitationẽ ꝓpagationis potuit vocare strabus ꝓceptũ dñi qz iusserat Crescite et multiplicamini. Sz et seth natꝰ ẽ filiꝰ quẽ vocauit enos: qõ sonat hõ vel vir quasi rationalis z fortis: qz primus cepit inuocare nomen dñi Forte inuenit ꝙba depcatoꝛia ad inuocãdũ deũ. Sz plerigz hebreoꝝ arbitrant q imagines ad honoꝛem dei excogitauerat et errãt. Vl̃ forte ad excitandã pigriciã memoꝛie dei effigiauit dñm vt modo fit.

Epilogũ interseriꝫ. Ca. XXX

Hic est liber gene

b rationis ade Repetit de generatione ade: vt itegrū ordinē genealogiarū plecxat. Vñ q̄dā incipiūt ab adam p̄ma erate Alij a seth: q̄b assentit methodi⁹, z ibo ℔ dicit: q: de abel null⁹ nat⁹ est: et generatio Cain tota perūt in diluuio Vixit adā, cxxx. annis: z genuit seth ad imaginē et sillitudinē suā: ipe ad imaginē dei: reliqui ad imaginez eius q̄ fere idē est. Vel port⁹ mortalis mortales Vñ ꝯlis terren⁹ tales et terreni Forte moyses, c. annos luct⁹ ade ꝓtermisit: q: vt dixim⁹, lxx, z methodi⁹ z ioseph⁹, ccxx. annoz eū fuisse scribūt cum genuit seth Iste genuit enos: q̄ cainā: q̄ malaleel: q̄ iareth: q̄ enoch q̄ matusalez: q̄ lamech: q̄ noe. Sicut ergo ī generatōe Cain septim⁹ scz lamech fuit pessim⁹: ita ī generatōe seth septim⁹, s. enoch fuit optim⁹. Et trāstulit illū de⁹ ī paradisū voluptatis ad tps: vt ī fine tēpoz cū belia ꝙuertat cozda patrū ī filios. Judei tū causaz huius trāslationis attribuunt potiꝰ septenario ꝯ sanctitati eius qz plures legunt sā ctiozes eo: quozū null⁹ translat⁹ est Jn tantū em̄ aiunt deū oia sub septenario disposuisse q̄ etiā dicunt cum septez celos creasse: z cui q̄ nomē suū datū: z septē terras quas dauid fundamēta montiū vocat De annis matusalē diuerse sunt opiniones Scōm cōputationem, lxx. vixit annos, cxij. post diluuium: sz non legitur fuisse ī arca nec trāslat⁹ vt enoch Quidam dicunt q⁹ mortu⁹ fuerit ante diluuium sex annis. Bieronymus asserit q⁹ eodez anno in quo fuit diluuium, quod etiam diligens computatio annoz eius fm̄ genesim manifestat. Tamen omnes in numero ānorum vite eius conueniunt: quia vixit annis dcccclxix. tm̄ Porro noe fuit decim⁹ ab adaz in quo prima etas terminata est: ita q⁹ et ipse fuerit in ea. Huius etatis annos, lxx. ponūt duo milia, ccxliij, alij, lxiij. Bieronym⁹ nō plene duo milia. Methodi⁹ duo milia Jpe tamē p̄ cillades secula disponit: nec apponit annos si sup̄sint et ideo nihil certū de numero annoz tradidit.

prima etas

De causa diluuij. Ca. xxxi

De vero cū qui

n getoz eēt ānoz genuit sem, cham z iaphet Moyses dicitur⁹ de diluuio p̄misit causā ei⁹ dicēs, Cū cepissent homines multiplicari sup terrā: viderūt filij dei, seth religiosi filias hoīm, i. de stirpe Cain: z victi ꝯcupiscētia acceperūt eas vxores: et nati sunt inde gigātes Tēpus q̄dē q̄ factū fuerit ℔ vtrū sub noe vel anē: vel multū vl̄ parū ante non determinat Joseph⁹ aūt dicit q⁹ vsq; ad septimā generatōem boni p̄maserūt filij seth. Post ad mala ꝓgressi sūt recedētes a solēnitatibꝰ paternis: et ob ℔ ꝓtra se deū irritauerūt. Nā multi angeli dei, i. filij seth, id est qui supra filij dei cū mulieribꝰ cocuntes inuriosos filios genuerūt: q̄ ꝓter ꝙfidētiaz fortitudinis gigātes a grecis dicti sūt. Methodius causaz diluuij hoīm scz peccata diffusius exequitur dicēs: q: q̄ngentesimo ānopime cilliadis, id est post p̄mam cilliadez filij Cain abutebant vxoribus fratrū suoꝝ nimijs fornicatiōibꝰ. Decētesimo anno mulieres in velantā verse supgresse virīs abutebantur. Mortuo adā: seth separauit cognationem suā a cognatione Cain: qui redierat ad natale solū Nam et pater viuēs ꝓhibuerat ne ꝓmiscerent: z habitauit seth in cozdan in quodā monte primo paradiso Cain habitauit ī cāpo vbi frater occiderat. Quingētesimo anno scōe cilliadis exarserūt hoies in alterutrum coeūtes. Septingētesimo anno scōe cilliadis filij seth cōcupierunt filias Cain et inde orti sunt gigantes. Et incepta tertia cilliade inūdauit diluuiū Sic ordiat methodius. Potuit etiā esse vt ī cubi demones genuissēt gigātes a magnitudīe corpoz denominatos, sicdictos a geos q̄ ē terra: quia ī cubi vel demones solēt ī nocte oppimere mulieres, ꝙ etiā ī manitati corpoꝝ rem respōdebat ī manitas animoꝝ Post diluuiū tū nati sunt alij gigantes in hebron: et post fuerūt in tham ciuitate egypti: a qua et titanes dicti sunt: de quoꝝ stirpe fuit enachi cuius filij habitauerūt in hebron, de quib⁹ ortus est golias et quidam alij Jratusq; de us peccatis hominum dicit, Penitet me fecisse hominē, q. d. Faciaz q̄ solet facere homo penitēs opis sui: delet em̄ q̄ fecerat Et

Hec opinionez alibi damnat augustinus.

est sensus. Delebo hoiem quem feceraꝫ Nō enim ꝑmanebit spūs meus, id ē indignatio mea in hoīe in eternū q: caro est, q. d. Non punīā eum eternaliter vt diabolū quia fragilis ē: sz ℔ reddā q̄ meretur Et tamen ꝓsp̄ disperdam eū: dabo ei temp⁹ penitudinis si voluerit: erūtq; dies illius ad penitendū scz cxx. annoz. Non em̄ intelligendū est de spū hominis, sed de dei indignatione. Nec ē termin⁹ iste humane vite post diluuium: cum post iueniaꝫ homo amplius vixisse Et dixit domin⁹ hoc ante annos, cxx. q̄s inciperet fieri arca vt dicit Hieronym⁹: q̄ facta legit. c. annis Vl̄ fm̄ strabum eo anno dixit quo cepit arca fieri. Sz qz in malicia ꝙseuerauerūt an̄ ꝓfixum tēpus scz centesimo anno deleti sunt Tū Ioseph⁹ dicit hūc terminū vite hoīm statutū Q aūt dicit deus tactus dolore cordis intrinsec⁹: fortе nihil aliud ē q̄s q: hominēs latebat quātitas diuine offense. Vl̄ anthroposp̄atos ē scz humana ꝓpassio q̄n attribuit deo q̄ hois est.

De arca Noe. Ca. xxxii.

De vero erat

n in generatōibꝰ suis: q̄si nō ill⁹ ꝙfect⁹ ꝓfectionis q̄ ē in patria: sz fm̄ modū generationis sue scz terrene: Et dixit dñs ad noe Finis vniuerse carnis venit coꝝ me ꝓter eos q̄ ī arca erūt saluādi: disperdam eos cū terra, cū fertilitate terre. Tradūt q̄z vigorem terre et fecunditatez lōge inferiorē cē p⁹ diluuiū q̄s ante: vnde eius carnū hoī concessus ē cū antea fructibꝰ terre vicitaret. Fecit noe iuxta ꝓceptū dñi arcam ō lignis leuigatis, i. politis: vel q̄dratis Alia lra: vel bituminatis longitudine, ccc. cubitoꝝ, latitudine, l. altitudine, xxx. ad modum scz humani corporis: in quo lōgitudo scries est maior latitudine: et decies maior altitudine. Est aūt longitudo a planta vsq; ad verticem Est latitudo a crate lateris ad cratem. Altitudo a dorso vsq; ad ventrē. Q̄ tamen multi ō corpore christi tm̄ dictū esse volunt: quia sic legitur in Jsidoro q̄ humani corporis instar ostendit in quo christ⁹ apparuit. Fuit ergo hec arca in fūdamento quadrata

Quasi agricole locutus est domin⁹ vt faceret scilicet nauē instar arconij, id est ad conum tendentis vl̄ forte ab arcēdo quia vndiq; clausa:

sed ī forma altera parte longiori ab angulis in artum consendens donec in cubito sūmitas eius ꝑficeretur. Bitumine intus z extra linita est: q̄ est gluten feruentissimū quo ligna linita nō dissoluunt aliq; vi vel arte: nec materia vl̄ macerla bituminata solui potest sine menstruo mulieris Jn lacuꝫ iudee supnatans colligitur. Jn syria limus est a terra estuans. Facta sunt in ea cenacula z tristega id est distinctiones dicte a trica Dicit alia trāslatio bicamerata et tricamerata. Habuit em̄ quinq; cameras: ꝙs Augustinus etiaz ꝓter sentinaz dicit ibi fuisse, dicēs super tabulatū sentine fuisse bicameratā. Una enim camerarū erat stercoraria alia apothecaria: et sup hāc māsionem erat alia tricamerata. Latera les camere erāt vna imitium: altera mitium animaliū: media hominū et auiū Et habuit hostiū vbi bicamerata z tricamerata iūgebantur. Alij vero has q̄nq; cameras ī altitudine sola disponunt inferiorez que z sentina stercoraria dicentes Scdam supra illam apothecariā. Tertiā immitium aialiuz z serpentum z vbi he iunguntur ostium ponunt. Quartā mitium animaliū Suprem̄ hominū et auiū Josephus tamen dicit arcā quattuor cameras habentē forte stercoratiā vel sentinā non includens Fecit in ea noe fenestram quam hebrei crystallinam fuisse tradunt: que in hebreo vocaꝫ meridianū, a symmacho diluculū Dicit rabanus cubitos arce fuisse geometricos alioquin tanta capere non valeret Cōtinet em̄ cubitus geometric⁹ sex nostros vel nouē. Proprie em̄ cubit⁹ pedem et dimidium habet.

mestim mutat

De ingressu in arcā. Ca. xxxiii.

Effecta igitur

p arca dixit dominus ad noe, Ingredieris arcam tu z filij tui vxor tua et vxores filiorum tuoꝝ. Jn his octo reseruatum est seminarium generis humani. Et seorsum viros: seorsuz mulieres noluit dominus cum de ingressu loqueretur Alsi

diceret Tempore afflictionis vacandum ē ab omplexib⁹ mulierum: z ex cunct⁹ animantibus vniuersę carnis bina iducces in arcam, id est cōbinata, id ēt masculū z femina. De imundis em animalib⁹ fuerūt ibi tm̄ duo fm genus suum de mūdis vero septē. Immūda vero vocat ea moyses fm tempus suum que scz lex mosaica vocat imunda. Vel tunc dicta sunt imunda: que etiā tunc naturaliter esui hoim non erant apta Idco dicī naturaliter: qz nulla adhuc ad edendū concessa. Tollesq; tecū ex omnib⁹ que mandi possunt: vt sint tam tibi qz illis in escam. Si queritur vtrū de mundis vel imundis animantib⁹ aliqua introducta sunt ad hunc numerū. Dicit Aug⁹ q; q; nō generāt de coitu: non fuit necesse esse in arca que scz de puluere vt pulices: vl' ō humoribus vel corruptionib⁹ nascunt. Q; autez ex coitu generatiua tm̄ introducta sint innuit cū addit, fm genus suum vel in genere suo. Queritur etiam si sine transgressiōe mandati ibi aliqua fuerūt inclusa: que necessitas eorum alendorū que vescunt carnib⁹ coegisset ēcludi. Dicit Aug⁹ posse esse p̄ter carnes alimēta cōmunia: matime cum ea q; carnib⁹ vescūtur fico et castanea vesci possint: precipue cum omnib⁹ vesci cogat fames. Forte nōdū etiā animalia carnib⁹ vescebāt: sicut nec homines. ¶ Fecitq; noe cūcta q; sibi dominus p̄ceperat. Sexcentesimo anno vite sue ingressus est noe in arcā cū omnib⁹ que dixerat ei dñs: q; et nutu diuino z angelorum ministerio adducta sūt mēse secdo die. xvij. q; ab hebreis nisan dicit: a latinis maius: a macedonibus dion. Moyses aūt in legitimis nisan, i. aprilem primū mēsem statuit fm Iosephum. In cōtractibus vo. i. in mercib⁹ faciēdis z ī alia gubernatione seculi tempor⁹ decreta z vsua lem ordinem mensiū seruauit. Dicit Ioseph⁹ q; ab adam vsq; ad h̄ tps fuerunt anni duo milia. sexcēti lvj. qō in sacris lr̄is conscriptū integritate signatum est.

¶ De inundatōe et cataclismo.

Caplm. xxxiiij.

Ngresso noe in

arcam rupti sunt fontes abyssi. id ē aque que sunt in viscerib⁹ terre: z cataracte celi. id est fenestre aperte sunt. id ē nubes. Cataracte. p̄tie sūt meatus nili fluuij cum nilus p septē ostia separatur: vel loca eiusdem q; cataduplа dicunt. Abusiue quilibet aquaz meatus dicūtur initiales. id est cataracte. Et pluit sup terrā. xl. diebz et noctib⁹. z eleuata arca ī sublime ferebat: z sup omnes mōtes excreuit aqua altior cubitis. xv. vt ablueret sordes aeris. vsq; quo ascenderāt opera hominū. Usq; ad eūdē locū ascēdet ignis iudicij ob aeris purgationē. Sed nō videntur opa hominū tātū ascēdere potuisse: cum olymp⁹ vsq; ad liquidū aera vadat: sup quē ſe inscripte ī puluere p annū reperte sūt stelle imobiles: qz venti delere non poterāt. p pter altitudinē montiū vbi pro nimia aeris raritate nec etiā aues viuere queūt: nec philosophi ascēdentes absq; spōgijs plenis aq; aliquantulū ibi manere potuerūt: q; s narib⁹ apponētes crassiorem inde aera attrahebāt. Sed sunt qui putant altitudinem montiū tunc non fuisse tantā quanta nunc est. vl' fortasse in sublimibus sacrificātes ignem accēdebant: cui⁹ vapor et fauille multum ascēdere potuerūt: et aera maculare. ¶ Et cū intrasset noe clausit ostium deus: et bitumiauit exterius: z mortua est om̄is anima viuēs sup terraz: et obtinuerūt aque terras ita exaltate. cl. diebz ab illa scz die qua ingressus est noe. Post dies. cl. ceperūt aque minui mēse. vij. ita q; xxvij. die mēsis requieuit arca sup mōtes armenie. Illic arce reliquias vsq; nūc p uinciales ostendūt. Hui⁹ diluuij et arce vt ait Iosephus: memoriā faciunt etiā qui barbaror⁹ hist̄orias p̄scripserunt De qua berosus chaldeus sic ait. Dicit nauis eius q; ī armenia venit circa montem cordicum adhuc aliqua pars esse z quoddā bitumē exinde tolli: quo maxime boies ad expiationē vtūtur. Meminit eiusdem Hieronymus egypti⁹ q; antiquitatem conscripsit. Manasses damascenus de eisdem sic ait. Est super numidiā excelsus mons in armenia qui baris appellatur: in quo multos confugiētes: sermo est diluuij tempore liberatos: et quenq; in arca simul deuectum. Decimo tandem mēse p̄ma die mensis apparuerunt cacumina montiū. Cūq; trāsissent. xl. dies aperuit noe feneſtraz et emisit corui qui non reuertebāt, forte iterceptus aquis: vl' inueniēs supnatans cadauer in aquis est illectus eo. Tamē Iosephus

ait q; cūcta reperiens inundātia regressus ē ad noe. Emisitq; post cum colūbā que cū nō inuenisset vbi requiesceret pes ei⁹ reuersa est ad noe Sed nōne cacumina montiū iā erāt nudata Forte nondū siccata: et sic in palude requiescere non potuit sicut nec in aqua Vl' p recapitulationem p̄tius potest intelligi factum: et postea dictū Post dies septem iterū emisit eā que vespere redijt ferens ramū olive virentem Post alios septem emisit eā q; non est vltra reuersa ad eum. Igitur sexcēteſi mo p̄mo anno vite noe p̄mo mēse: prima die mensis aperuit noe tectū arce: z vidit q; ericata esset terre supficies sed egrediendi expectabat dñi p̄ceptum.

¶ De egressione noe et Jri. Ca. xxxv.

Enſe secūdo. xx

vij. die mensis dixit dominus ad noe Egredere ō arca tu z vxor tua filij tui et vxores filiorū tuor⁹. Coniunctim iubente exire qui disiunctim intrauerant. Aci diceret eis Nūc redijt tempus āplectēdi vt multiplicemini sup terrā. Hoc enim subiūxit. Crescite et multiplicamini. Et egressus est noe cum vniuersis que erant cum eo eadem die qua ingressus fuerat reuoluto anno Ingressus est autez. xvij. luna mensis secūdi licet habeat alia trāslatio. xxvij. z egressus ē. xxviij. luna: quia quota ē luna hodie si. ij. addas tota erit eodem die reuoluto anno, si hodie prima: eadem die sequenti anno vij. Nec te moueat q; dixi egressuz. xxviij. luna cuz liber dicat. xxvij. Potuit enim esse q; vespera septime diei z. xxvij. lune egressus sit iam iminente. xxviij. Media vero tempora quolibet nomie extremoz sepe nominantur vt cū dominus crucifixus fuit inter tertiā et sextā: idem euāgelista dicit hora tertia: alius sexta. Vel potius fm nomīa septem dierū: si in tertia feria est luna. xxvij. revoluto āno in eadem tertia feria erit luna. xxviij. q; cōpotus diez p vnam diem descendit in martilogio. Verbi gratia. Kalēde ianuarij sunt ī dominica die. z luna. vij. revoluto anno in kalēdis ianuarij reiterata luna erit. xviij. sed kalēde erūt secūda feria. Ergo dominica die ante kalēdas erit luna. xvij. z sic a dominica ī dominicā revoluto anno non addunt lune nisi decē, sed a kalendis in kalendas vndecim. Et edificauit noe altare domino: z ō mūdis animalibus septimū obtulit domino. Ideo em iusserat dominus septem fm genus suū induci: vt septimo oblato: ser sufficerent ad pagationi Locū autē quo egressi sunt. armenij egressoriū vocant. Filij vero noe dixerūt thā non. id est. viij. p numero egressoriū. Oh hoc quoq; vt quidam tradunt: noe fecit altāre de viij. lapidib⁹. Et odoratus est dominus odorem suauitatis: z ait q; non Nonultra maledicam omni terre ppter homīes quia pronisunt ad malū. Tempus autē sementis z messis z frigus z estus: nox z dies nō requiescent.

¶ Forte nōdū ita plene distincta erāt. viij. tēpora q; nec vsq; ad diluuiū aque fuerāt collecte in nubes. Et benedixit eis dominus dicens Crescite z multiplicamini: et sit timor vester super cuncta animātia terre, Hoc dictū est eis in solatiū, ne pauci homines a pluribus bestijs oppressi timerint. Quasi de. holera vīrētia pus dederam in cibū: nūc trado vobis animātia, excepto q; carnem cum sanguine non comedetis. id est animal suffocatū. Et prohibuit eis deus homicidiū fieriz quia maxie timebant ne dominus iterū aquas diluuij inundaret super terram. z noe quotidie orabat ne hoc fieret: vt Iosephus refert: pepigit eis deus q; vltra nō fieret diluuiū z in signū federis hui⁹ posuit arcū suū, Ne timeant imbres dat⁹ ē ī nubib⁹ obscis in nubib⁹ Et ē signū duoz. iudicij p aquam p̄teriti ne timeatur: z futuri p ignem vt expectetur. Inde est q; dus habet colores. ceruleū q; est aqueus: et est exterior qz p̄terijt: z rubeum qui est igneus qui est interior quia futurus est ignis. Et transdunt sancti q; xl. annis ante iudicium nō videbit arcus. qō etiā naturaliter ostēdet desiccationē aeris iam inceptam.

¶ De ebrietate noe z maledictione cham.

Ca. xxxvi.

Epit noe exerce

re terrā z plantauit vineā: labruscas naturales p cultū ad vsū vinee trabens: bibēsq; vinū: sed ignorans vim ei⁹ inebriatus est. Et dormiens nudat⁹ est in tabernaculo suo Nudatio enim femorum sequitur ebrietatem sicut libido sacietatē. Sz

cum cham verenda p̃ris vidisset nudata: irridens nũciauit hoc fratribꝫ. Sꝫ illi pallium imponẽtes humeris: et cũtes retrosũ ne viderent: operuerũt patris verẽda. Patet quia nondũ hoies vtebãtur feminalibꝫ. Eui gilans noe cuꝫ didicisset quid fecerat filius suus minor ait

Semiramis fuit mulier q̃ primo adinuenit brachas z vsus earꝫ.

Maledictus chanaan puer seruꝰ erit fratribus suis. Si querit quo cham dicit minor filius eũ esset medius natu. Potest dici minor. i. indignior: vel forte minor statura. Vel de iapheth dicit q̃ cũ minor esset tñ prudẽtior fuit cham maiore. Maledicit aũt non filio sed filio filij: qꝛ sciebat in spũ filiũ non seruiturũ fratribꝫ: sed semen eius: nec oẽs de semine: sed eos qui de chanaan. Peccata quidez patrũ sepe vindicant in filios temporaliter. Et est sensus sic. Non leteris de filio tuo sic nec ego de te. Et addidit, Benedictꝰ dominꝰ deus sem: sit chanaan seruꝰ eius. Prophetia est: qꝛ puidit i filijs sem cultum z nomẽ vnius dei pmansurum. Et iteruꝫ. Dilatet deus iapheth z habitet i tabernaculis sem: sitꝫ chanaan seruus eiꝰ. Et hꝫ pphetia est. Gentes eĩ q̃ de iapheth dilatate sũt numero: deo auctore et in cultu deoꝝ: deo pmittente post inserte sunt trũco oliue. Et impleti sunt dies noe. dcccl. anni et mortuus est. Dicit aũt iosephꝰ q̃ nemo putet falsa que de antiquorũ longe uitate scripta sunt: quia ꝓpter virtutes z gloriosas vilitates quas iugiter pscrutabãtur id est astronomiã z geometriã deus eis ampliora viuẽdi spacia condonauit q̃ aliter discere non potuissent:

nisi sexcẽtos viuerẽt annos. Per tot enim annoꝝ curricula magnus annus implet

Magnus annus cõpletur reuersis planetis omnibus ad locus sue creationis.

De dispersione filioꝝ noe z õ nemroth.

Ca. XXXVII.

Edit moyses ad

r ꝓncipium genealogie noe dicẽs. He sunt generatiões filioꝝ noe: z incipit a iapheth minori vt vltimo loco ponatur sem: cuiꝰ successionẽ texere intẽdit. Texũtur autẽ ex eis. lxx. due generatões q̃ndecim de iapheth. xxx. õ cham. xxvij. de sem. Et tres disseminati sũt in tribus partibus orbis ẽm alquinum Sem asiam. cham africaz. iapheth europam sortitus est Vel expressius dicitur ẽm ioſephum. Filij iapheth tenuerũt septẽtrionalem regionem: a tauro z amano montibꝰ sicilie z syrie vsq̃ ad fluuium thanaym: in europa vero vsq̃ ad gadira. Filij vero cham a puincia syria z amano et libano montibus cunctas terras obtinuerũt quecunq̃ ad mare sunt posite: apprehendentes etiaz eas que vsq̃ ad oceanuꝫ sunt. et proprias facientes appellationes. Filij vero Sem vsq̃ ad oceanum seorsum habitant asiam: ab eufrate facientes initium. Generationi sem ins̃istemus: alias trãseuntes: hoc tm̃ addẽtes q̃ chus dicitur filius cham z filius chus nemroth qui cepit primus potẽs

esse in terra: et robustus venator hominum coram domino. id est extinctor et oppressor amore dominandi: z cogebat homines ignem adorare. Ad hoc erũt prouerbiũ ad dicendum de aliq̃ q̃ fortis sit z malꝰ q̃i nemroth robustus venator coram domino. Hoc ideo dixim⁹ q̃ methodiꝰ dicẽ hunc fuisse de filijs hiron filij sem. Quare ꝓmus ceperit dominari: oñdit agens de quodã filio noe. de quo nõ egit moyses sic dicẽs

Chaldei ignez adorabant et cogebãt alios idem facere cõburentes alia idola. Sacerdotes ꝓ canopi hoc audientes q̃ magnuꝫ idolum in honore beli formauerant. remouentes coronam auream apposuerunt vas fictile ad modum corone perforatum foraminibus cera obturatis. Uenientes chaldei apposuerunt ignez et liquefacta cera aq̃ defluens que erat in corona extinxit ignez et pualuerunt canopi idola.

Lẽtesimo ãno tertie chiliadis natus est noe filius in similitudinẽ eius. z dicit eũ ionithuꝫ.

Trecentesimo anno dedit noe donatões filio suo ionithor di misit eum in terram ethan. z ũrauit eã ionithꝰ vsq̃ ad mare orientis: q̃ dicit eliochora. i. solis regio hic accepit a dño dominum sapientie: z iuenit astronomiã. Ad quẽ veniens nemroth

Obijcitur ẽm methodium õ ionithon: quia non genuerat eũ noe ante diluuium: quia non fuit in arca cum nõ fuerit mortuus ante: quia post instruit nemroth: nec post diluuiũ. Forte nõ est vera ratio methodij.

gigas. i. cubitoꝝ erudit⁹ ẽ ab eo z accepit ab eo cõsiliũ in q̃bꝫ locis regnare cepisset. Ionithus iste futuros q̃sdã euentꝰ puidit z maxime de ortu. iij. regnoꝝ z occasu eoꝝ p successionẽ. Quã etiã plane pphauit daniel. At pdixit discipl'o suo nemroth: q̃ primi regnarẽt de cham ō q̃ belus descẽdit: post de sem medi z pse et greci: post de iapheth romani. A q̃ redi ens nẽroth accessus amore dominãdi sollicitauit genꝰ suũ de sem: vt imperaret alijs quasi primogenitꝰ. Sꝫ noluerũt. et ideo trãsiuit ad cham qui adquieuit z regnauit iter eos i babylone: et exinde dictꝰ est de filijs cham. Sꝫ si vere fuit de filijs cham tũc nulla est q̃stio quare iter eos regnauerit. Hui⁹ exemplo cepit regnare iectan vel ietram vl' vram sup filios sem: sufeneul' sustene sup filios iapheth. Narrat aũt philo iudeus: vel vt alij volunt gentilis philosophus in libro questionũ super genesim: q̃ ex tribꝰ filijs noe adhuc ipso viuente sunt nati. xxiij. milia virorum: z. c. extra mulieres et paruulos habentes tres sup seduces quos pdiximus.

De turre babylon Ca. XXXVIII.

Est obitũ vero

p noe mouẽtes pedes suos ab oriente ꝙuenerũt duces in vnũ in cãpus sennaar et timẽtes diluuiũ ꝙsilio nẽroth volẽt regnare: ceperũt edificare turrim q̃ ptingeret. vsq̃ ad celos habẽtes lateres p saxis: z bitumẽ p cemẽto. Descẽdit aũt dñs vt videret turrim. animaduertit vt puniret: z ait ad angelos Uenite z ꝙfundam⁹ linguã eoꝝ vt nõ itelligat alterꝰ vocẽ ꝓximi sui. In hac diuisione nihil noui fecit deꝰ: qꝛ voces eedẽ sunt apd oẽs gẽtes: sꝫ dicẽdi modos z formas diuersis generibꝫ diuisit. De hac turri dicit iosephus: q̃ latitudo erat ita fortissima vtpe eã aspicientibꝫ lõgitudo videret in miñ⁹. Dũ ꝙ vẽtos imittẽtes euerterunt turrim: et vocem ꝓriã vniculiq̃ partiti sũt. Propterea babylonia ꝓtigit vocari ciuitatez. Babel cm̃ hebrei ꝙfusionem appellãt. De hac turri meminit sibylla dicẽs. Cũ oẽs hoies existerẽt vnꝰ voc̃ q̃dã turrim edificauerũt excelsam tanq̃ p eã ascesuri in celũ. De campo ꝙ sennaar i regione babylonis meminit esicius dicens. Qui ō sacerdotibꝫ sũt erepti: iouis sacra sumẽtes in sennaar babylonis venerũt: diuiliq̃ sunt post hec diuersitate linguaꝝ migratões agẽtes: apprehẽdentes mediterranea simul z maritima. Nec ꝓtereundum puto q̃ moyses dicit regna filiũ chus duos habuisse filios saba z dodan. Josephus dicit saba et iudam: quoꝝ iudas egyptiacam gentem hesperioꝝ inhabitãs iudeis cognomen suum reliquit. Qõ aũt dicit de terra sennaar egressus est assur intelligendũ est: q̃ nemroth expulit eum vi a terra illa: z turre que eĩas erat iure hereditario. Vel intelligendũ nõ ẽ de assur filio sem. q̃ inuenit purpuram z vnguenta criniũ. vl' corporũ a q̃ chaldea

z assyria dicta'ẽ. Sꝫ assur. i. regnũ assyrioꝝ.

Chaldea babylõ: sennaar: idem sunt.

inde egressum est qõ tpe sarug proauꝰ abrae factũ est. Regnũ q̃dẽ babylonij habuerũt q̃ de semĩe nemroth vsq̃ ad q̃rtã ciliadẽ z vltimũ cuiꝰ idem.

Primũ incidens. Ca. XXXIX.

Interim vero ob'

t erunt egyptios z assyrios ita. In diebꝫ sarug belꝰ nemrotides rex babylonis: quia fuit alter belus rex grecie intrauit assyriam: sed parũ obtinuit in ea Quo mortuo filius eiꝰ ninus totã obtinuit assyriã z ciuitatẽ in qua caput regni erat itinere triũ dierum ampliauit: z a suo noĩe nominauen dicit Inde est q̃ q̃dam historie dicunt regnũ assyrioꝝ cepisse ab antiquo belo. qõ vere ẽ ꝙtum ad initiũ. Alij dicũt cepisse a nino: qõ vere est etiã ꝙtum ad regni ampliationẽ. Ninus vicit cham: q̃ adhuc viuebat z regnabat i bactria: alij thracia: z dicebatur zoroastres inuentor magice artis qui z septez liberales artes in. xliij. columnis scripsit septẽ eneis: et septẽ latericijs ō vtrũq̃ diluuiuꝫ. Ninus ꝓ libros eius combussit. Ab eisdez orta sunt idola sic.

Sꝫophanes. ꝓmus idolatra egypti diophabatus lacedemonio rum in poetria magistri Anselmi.

De ortu idoloꝝ. Cap'm. XL.

Ortuo belo ni

m nus i solaciũ doloꝝ imaginẽ patris sibi fecit: cui tãtã exhibebat reuerentiã vt q̃busdã reis q̃ ad eã confugissẽt parceret. Proinde hoies ō regno eiꝰ diuinos honores imagini eiꝰ ceperũt impẽdere. Huius exẽplo plurim charis suis mortuis ima

gines dedicarunt: z sicut ab idolo beli cetera trahxerūt originē: sic z ab eo noīe generale nomē idoloz Sicut em dicit est bel ab assyrijs sic z alie natiões fm idiomata ligue sue direxūt alie bel, alie beel, alie baal: alie baalim. Imo z nomīa specificauerūt alie beelphegor, alie beelzebub dicētes Sz tādē seriem genealogie sem psequamur.

De generatiõe Sem. Cap'm. XLII.

Em cētum anno

S rū erat qñ genuit arfaxat biennio post diluuiū Repugnare huic videt qđ dictū ē supꝰ q̄ngēteſimo āno noe natū Sem, et sexcēteſimo iundasse diluuiū Ergo post diluuiū cētenari erat sem: z biennio pcētū et duoz āноz. Sz mos ē sacre scripture sepe limites numeroz ponere paucis annis sū supfuerint tacitis. Potest g̃ dici q̄ sem centū annoz erat et duoz: sed duos tacuit scꝑtura vl noe cū genuit eū q̄ngētoz z duoz vl duo deerant ad sexcētos cū inundauit diluuium Vel ita legāt lr̃a. Sem centū āноz erat pdiluuiū: et erat biēnio post diluuium qñ genuit arfaxat. Joseph aūt dicit Sem filiū arfaxat nat est post annos. cij. facti diluuij: qđ forte vitiū scriptoris est. Arfaxat genuit sale cui i luca subdit chainan fm. lxx. q̄ condidit salē: q̄ heber a q̄ hebrei dicti sūt fm ioseph um. Tñ augustinus dicit Merito q̄ritur vtrū ab heber dicti sūt hebrei vl ab abraam q̃si abraei. Heber genuit phalech Nectaz. Phalech hebraice diuisio eo q̄ in diebꝰ ei p diuisione linguaz diuise sūt gētes z diuisio terraz facta: sed sub isto pcipue facta dr: q̄ i isto z i filijs ei remanēte lingua antiq̄ aliq̄ quasi ab eo diuisi sūt. Phalech genuit reu vel regau: qui sarug. q̄ nachor. q̄ thare. Thare cum esset septuaginta annoz genuit abram: nachor z aram: z est ordo pposterus. Aram em pmogenitus z abram vltimꝰ fuit: z forte nō genuit eos cū esse huius temporis. sed tūc cepit generare, z suis tpibꝰ eos genuit sicz p diuersa tpa: ita q̄ tā cētuz viginti annoz erat cū genuit abram q̄ fuit vltimus.

Qui inuenit i glosa sup lucā. In quadraz enūeratione generationis chr̃i ō cainā reperies p quā. m. locū istum correxit.

Sem da etas

In thare terminat scda etas: habēs scōm septuaginta. Mille. lxxij. ānos fm methodiū. cilliadē: fm hebraicaz veritatem annos. Dccc. cxcij. Et tot annos dicit Josephus vsq̄ ad natiuitatez thare

Ista nō breue faciunt hanc etatem hebrei:

sed vsq̄ ad natiuitatem abze extēdit hec etas Porro arā genuit loth, z iescha q̄ z sarai: z melcham: z mortuꝰ ē añ patrē suū i bur chaldeoz. Et ē nomen ciuitatis bur fm iosephū: vbi z hactenꝰ sepultura eiꝰ ondit. Hebrei bur ignē dicūt inde fabulant q̄ chaldei in ignē p quē trajciebant paruulos. piecerāt abrā z arā: q̄ nolebant in ignē adorare: z arā ibi expirāte, abrā dei auxilio ē liberatꝰ Vñ dr. Ego sū q̄ eduxi te ō bur chaldeoz. Thare g̃ odio habēs terram, pter luctū aram: nec valēs sustinere iniurias q̄ fiebant ei vt ignē coleret statuit peregrinari: et dedit nachor melchā vxorē: abze ꝑō sarai: q̄ z loth fratrē vxoris in filiuz adoptauit: quia sarai sterilis erat.

De egressu thare z suoz de chaldea.

Ca. XLII.

Gressus ē ergo

e thare cū illis vt iret i terrā chanaā venerūtq̄ vsq̄ ad arā mesopotamie ciuitatē. lxx. ponūt charrā: qz cū. h. aspiratione vt robicz habeat in grecū vertere nō potuerūt. ch. p vtraq̄ aspiratiõe posuerūt. Vñ z filiū noe habā dixerūt cham Inde est q̄ varie legit ozeb vl chozeb, raab vl rachab Mesopotamia ꝑo a circūfluentibꝰ aq̄s nomē accepit Meso em medium, potamos aq̄: sicut aq̄legia dr. q̃si aq̄s ligata. Et facti sūt dies thare. ccv. annoz: et mortuus est in aram.

De annis Abze post mortem patris.

Capl. XLIII.

Jrit aūt dominus

d ad abram. Egredere ō tra tua cē. lxxv. ānoz erat abrā cuz egrederet ō arā. Josephꝰ ait. Dimittitq̄ chaldeā cū. lxxv. ānoz erat deus iubēte, vt migraret i chananeā. Si g̃ post mortē ꝓis abram erat annoz. lxxv. ptz q̄ dixim q̄ thare plus q̄. lxx. annos habebat cum genuit abrā. Si em in illa etate genuit abram: tūc post mortē patris erat abram. cclv. ānoz. Augustinus tñ dicit p recapitulationē hoc esse dictū. Adhuc em viuente patre cum esset. cclv. annoz z abram. lxxv. egressus ē de aram relinquēs

ibi patrem z fratrem: z in itinere dum iret in mesopotamiā dominū locutum ei et dixisse. Egredere de tra tuā. nō q̄n iam erat egressus sed animū reuertendi ad eam habebat, q. d. Qui egressus es corpe: egredere mente Hieronymus dicit, verā esse hebreoꝝ traditionez q̄ et annos thare ponūt. lxx. cuz genuit abraz: z mortuo patre egressum abram de aram z plurium esse annoz tūc q̄s moyses dicat: sz annos ei ꝓputatos ab illo tpe q̄ dei auxilio euasit ignē chaldeoz: vt id et reputet ꝛpus erat, cū q̄ ꝓfessus ē dominū spernēs idola chaldeoz. Et dicit ioseph. iā recidebat vita hoīm paulatim declinās vsq̄ ad moysen i q̄ terminū vite quē constituerat dñs confirmauit: Centuz em. x. xx. annoz moyses mortuus est.

Thare g erat. cxxx. annoz cūm genuit abram: abrā. lxxv. cū pater obijt.

De aduentu Abze in terram chanaan.

Cap'm XLIIII.

Vlit ergo abrā

t sarai et loth: z animas q̄s fecerat i aram. i. animātia q̄ ibi adq̄sierat z itrauit terrā chanaan, et venit ad sichē que corrupte sichar sepe legit: z ad vallē illustrez q̄ pentapolis dicebat tūc a. v. vrbibus sodoma. q̄ nūc mare salis vl mortuū dr: qz nil i eo viuit: z nihil i eo mergi pōt habēs aīam: vel lacꝰ aspalti. i. bituminis qđ dr iudaicuz vel vallis salinarū Apparuitq̄ ei dñs z dixit ei, Semini tuo dabo trā hāc. Qui edificauit ibi altare dominо lvbi apparuit ei. Inde de eo sicio sephus ait. Prim p sup sūt deū vnū creatorē cē cūctoz, pnūciare t boīm opiniones q̄s ceteri ō deo habebāt innouare z imutare p̄ualuit. Hec aūt conijciebat p terre passiões z marz: z ea q̄ ptingūt circa solē z lunā: z ex oīb q̄ circa celū semp eueniūt. De eo de berosus meminit dicēs. Post diluuiū decima generatiõe fuit apꝰ chaldeos vir i celestibꝰ rebꝰ expert. Inde transgrediēs abrā tetēdit tabernaculum iter bethel z hai, z edificauit ibi itez altare dño. Et prexit abrā vadēs vltra, pgrediēs ad meridiē: sz q̄ fuerit subticet moyses breuitatz causa vel q̄si

Hūc ōr mare diaboli cuꝰ suasu ibi pctm est et multum aluminis ibi reperit.

notū: z habitauit i damasco. Vñ z nomē eiꝰ vsq̄ nūc i ciuitate damascena habet i gl̃ia, et vicꝰ ostēdit q̄ ab eo ōr habitatio abram. Vñ nicolaꝰ damascen Abrā regnauit i damasco venies aduena cū exercitu de terra q̄ sup babylonē dicit hur chaldeoz.

De descensu abze in egyptum z de reditu eiusdem. Cap'm. XLV.

Acta est autē fa

f mes magna i tra chanaā: z descēdit abrā i egyptū: timēsq̄ sibi dinē egyptioz ne eū, ꝓpt speciē mulierꝰ occideret sororē suā eā dixit esse, Et i blata ē mlier valdē pulcra i domū pharaonis, Abrā ꝓo bū vsi sūt egyptij, ꝓpt eā. De ꝓo desiderijs regis ipediuit ne tangeret eā egritudinez tumultu causaz. Cūq̄ p salute regis sacrificarent sacerdotes: p ira dei h accidisse significauerunt q̄ vxori peregrini iniuriā inferre voluisset Vocauitq̄ pharao abrā z dixit ei, Cur ñ indicasti q̄ vxor tua est, Ecce vxor tua: accipe eā z vade, Et ꝑcepit reg viris suis vt deducerēt euz Erat em diues valde i auro z argēto: i fuis z ancillis z i iumēt. Arithmetica sanez q̄ ō astrologia sūt egyptijs tradidit añ eis ignota a q̄b p quenerūt ad grecos. Reuersusq̄ ē abrā vsq̄ ad locū vbi fixerat tabernaculū inter bethel z hai. Partitusq̄ ē traz cū loth dū pastores eoz inter se rixarent p pascuis: optionez etiā ꝓcessit loth. Et eleuās loth oculos: vidit regionē iordanis ꝓcuā sibi: z mozat ē i oppidis sodomoz. Abrā ꝓo descēdit ad quallem mābre iuxta hebron z habitauit ibi. fecit q̄z ibi altare dño

Hebron interꝑtat coniugium vel ꝓiugū qz q̄ttuoz patriarche cū vxoribus suis ibi ꝛcinerati fuerūt. Hec interꝑtatio reperit in quadam glosa i actibus apl'oz quā. Hieron. legēs consuluit vt in historijs poneretur: quod et se fecisse dixit.

Arbor illa fm hieronymū vsq̄ ad tēpus theodosij iperatoris

parent adhuc. Quã
durauit. & ex illa fuis
se phibeꝝ q̃ mõ ẽ q̃ lz
arida tũ medicinal
ẽ: de q̃ q̃ secum hz iu
mẽtũ ei⁹ nõ infundit
dirpſi. ibi. pmiſit ei deus q̃ omnẽ terram cir
cumſtantem per quattuor partes orbis da
ret et ſemini eius.

De victoria Abꝛe et occurſu melchiſedech
Ca. XLVI.

Ictum est autẽ

In illo tẽpoꝛe ut amraphel rex ſen
naar. i. babylonis ꝛc. Jam tãtũ
pceſſerat libido dominãdi: q̃ queq̃ ciuitas
regulũ habebat: quoꝝ plurimi alicui maio
ri regi ſeruiebãt: tandem oẽs ſubditi erant
monarcho aſſyrioꝝ. Sane quinq̃ ciuitates
ſodomoꝝ ſodoma et gomoꝛra: adama: ſebo
im. bala q̃ et ſegoꝛ: q̃nq̃ reges habebãt. Has
ſubiugauerat ſibi codoꝛlaomoꝛ rex elamita
rum: et tributarias ſibi fecerat: et duodecim
annis ſeruierãt ei in tributo. xiij. noluerũt ſi
bi dare. Proinde. xiiij. anno codoꝛlaomoꝛ aſ
ſumens ſecũ tres reges babylonis et ponti
et gentiũ collecto exercitu cõuenerũt in val
lem ſiluestrem: in qua erãt putei bituminis
que per irã dei poſt verſa ẽ i mare mortuũ ꝛ
circũadiacẽtia loca depopulati ſunt. Et egreſ
ſi ſũt q̃nq̃ reges vt pugnarẽt aduerſus. xiiij.
q̃ et terga verterũt: ꝛ ceciderunt plurimi: ꝛ q̃
remãſerãt fugerũt ad mõtes. Tulerũt aũt vi
ctoꝛes oẽm ſubſtãtiã eoꝝ. ꝛ captiuos: necnõ
ꝛ Loth ꝛ ſubſtantiã ei⁹. Et ecce vnus q̃ eua
ſerat nunciauit Hebꝛeo: vl trãs flu
uiali: q̃ de trans eufraten venerat. Qui nu
merãbat expeditos vernaclos ſuos. cccc. viij.
ꝛ tres pdictos fratres mãbꝛe ꝛ aner ꝛ eſcol. ꝛ
pſecut⁹ eſt eos vſq̃ dan: q̃ eſt vnus ỏ fontib⁹
iordanis: ꝛ ab eo oppidũ dan dictũ eſt: quod
nũc paneas ỏꝛ. Alter ẽm fons Joꝛ ỏꝛ q̃b⁹ in
vnũ federatis iordanis ỏꝛ. ꝛ irruit ſuper eos
nocte: diuiſis ſocijs i tres tumas dormiẽtes
trucidauit: vigilãtes p ebrietate pugnare nõ
valẽtes effugerũt. Et pſecut⁹ eſt eos vſq̃ ho
ba: q̃ ẽ ad leuã damaſci: ꝛ reduxit Loth. mu
lieres q̃ꝫ ꝛ pl̃m: ꝛ oẽm ſubſtantiã coꝝ. Oc
currit aũt ei rex ſodomoꝝ ad locũ q̃ ỏꝛ regia
vallis i via ſolyme ciuitatis vl ſalẽ que poſt
hieruſalẽ dicta ẽ. Et ỹo melchiſedech rex ſa
lem obtulit ei panẽ et vinũ. Qõ q̃ſi exponẽs
Joſephus ait. Miniſtrauit exercitui xenia:
ꝛ multã abundantiã rerũ opportunaꝝ ſimul
exhibuit: ꝛ ſup eplas benedixit deũ: q̃ abꝛe
ſubdiderat inimicos. Erat ẽm ſacerdos dei
altiſſimi. Cui abꝛam decimas dãt ex oĩbus
ſpolijs. ꝛ tũc pmũ decime legiꝫ dare. ỹ pmitte
vero ab abel. Et ait ad eum rex ſodomoꝝ.
Da mihi aĩas: cetera tibi tolle: ꝛ noluit abꝛã
etiã minimũ q̃d tollere: excepti q̃ comederũt
iuuenes: ꝛ partib⁹ triũ fratruꝝ q̃ venerãt cum
eo. Hũc melchiſedech aiũt hebꝛei fuiſſe ſem
filiũ noe. ꝛ vixiſſe vſ
q̃ ad Iſaac. Et oẽs
primogenitos a noe
vſq̃ ad aaron ſacer
dotes fuiſſe q̃ in cõ
uiuijs ꝛ oblationib⁹
ỹpꝛio bũdicebãt ꝛ ha
bebãt ỹmogenita ỏ
q̃b⁹ poſt explicabiꝫ.

Josephus i fine libri
ſui ait. Potẽtiſſimus
chananeoꝝ q̃ lingua
patria iuſt⁹ rex appel
latus ẽ ỹmus deo ſa
cerdotiũ vel ſacrificiũ
exhibuit: ꝛ ſanuꝝ
edificauit: ꝛ vbẽ quã
hieroſolymã dixit. Cũ
aũt ſolyma vocaret: chananeis poſtea expul
ſis ỹmus iudeoꝝ in ea leobius vl theobi
tus regnauit.

De ortu iubilei. Ca. XLVII.

Ehac victoria

Deus tradũt iubileuꝝ initiũ habuiſſe
ỹ hac remiſſiõe captiuoꝝ. Ju
bel ẽm remiſſio vel initiũ: inde iubile⁹ remiſ
ſu⁹ vl initiãs. ob hoc aũt inſtitut⁹ ẽ q̃nquage
ſimus. q̃ tũc erat loth vt dicũt q̃dã. l. annoꝝ
Vel tũc erat. l. annus exq̃ locutus erat dñs
abꝛe i via vl exq̃ egreſſus erat de charꝛã Vl
abꝛam periꝛ aſtroꝝ in q̃b⁹ etiã ſm quoſdam
Zoroaſtem magice artis inuentoꝛẽ inſtituit.
nouerat q̃ interperies aeris que fit ex eleuati
vel depꝛeſſis planetis: ſemp vſq̃ ad. l. ãnos ad
ỹperiem redeũt: ꝛ q̃ vidit fieri in aſtris vo
luit imitari in terris.

De ſacrificio Abꝛe poſt pmiſſionem here
dis. Capl. XLVIII.

Js trasactis lo

Dominus cut⁹ eſt dñs ad abꝛã. Protector
tu⁹ ſũ: ꝛ merces tua magna ni
mis. Et dixit abꝛã: Quid dabis mihi ego va
dã abſq̃ liber⁹: ac damaſc⁹ fili⁹ eliezer. ỹcura
toꝛis mei erit heres me⁹. q̃ſi. d. Quid mihi ỏ
ỹmiſſiõe terre cũ deſit heres. Ab hõ damaſco

aiunt damaſcũ conditã ꝛ denominatã: ꝛ ibi
eum regnaſſe. Et dixit dñs ad eũ. Non erit
hic heres tuus: ſed q̃ egrediet de vtero tuo.
Credidit abꝛaam deo: ꝛ reputatũ ẽ ei ad iu
ſticiam. ꝛ quia inſperatũ ỹmittebatur: que
ſiuit abꝛam ſignuꝝ: vnde ſciret ſibi hoc fieri.
nõ ex diffidentia: ſed ſperando ꝛ modũ que
rendo. Et hinc maxime mos inoleuit iudeis
ſigna querere. Et ait dñs. Sume mihi i cra
ſtino vaccam ꝛ capꝛam ꝛ arietem queq̃ tri
maꝛ turturem ꝛ colũbam. q. d. Immolabis
mihi hec ꝛ oſtendã tibi ſignuꝝ. Qui tollens
hec animalia diuiſit p mediũ: ꝛ ptes contra
ſe alterutrinſecus poſuit: aues aũt non diuiſit: ꝛ
dum expectaret ꝓceptum dñi de mõ immo
landi: deſcenderũt volucres ſup cadauera:
ꝛ abigebat eas abꝛam. Cũq̃ ſol occubuiſſet
ſopoꝛ irruit ſup abꝛam: ꝛ hoꝛroꝛ magn⁹ q̃ fu
it ỹs ſigni: ꝛ dictũ ẽ ad eũ. Scito ỹnoſcens
q̃ pegrinũ futuꝝ ſit ſemẽ tuũ in terra nõ ſua
ꝛ ſubiũciẽt eos extranei ſeruituti ꝛ affligẽt. cccc.
ãnis. Tu aũt ibis ỹus ad ỹes tuos: genera
tiõe aũt q̃rta reuertent huc. q. d. Ne expectes
te modo regnatuꝝ in terra hac: ꝛ ſemen tuũ
poſt te. Te ẽm ỹus mortuo poſt. cccc. ãnos
implebit ỹmiſſio mea. Nec eſt intelligẽdus
q̃ tot annis ſeruierint in egypto: ſz hõ numeꝛ
rus annoꝝ in illa afflictiõe cõpletus eſt qui
ſm Jſidoꝝ. ab illo tpe cõputant. q̃ iſta abꝛe
ỹmittunt Auguſtin⁹ ab Jſaac nato ỹputat
q̃ dictũ eſt ſemen tuũ. Et ab anno natiuita
tis Jſaac vſq̃ ad annũ egreſſiõis de egypto
numerat. cccc. v. annos. Sz ſcẽptura ſubticet
v. ꝛ legit ſm̃a ſic. Semẽ tuũ pegrinum erit
ccc. annis. ſiue ẽm in terra chanaan ſiue in
egypto pegrinũ fuit: donec habuit hereditа
tem ex ỹmiſſione dei. Illud aũt interpoſitũ:
ſubiũciẽt eos ꝛ affligẽt: nõ referꝛ ad. cccc. an
nos. Qa aũt dictũ ẽ in q̃rta generatõe eos re
dituros: ſm tribũ ſacerdotalẽ intelligẽdũ ẽ.
Leui ẽm genuit cha
at: q̃ genuit aram vl
amrã: q̃ genuit aarõ
q̃ eleazar: q̃ cũ aarõ
egreſſus eſt. Hec di
cas q̃ttuoꝛ generati
ones ꝓſonas. iiij. ſed ſucceſſiones: vt tot ſint
generationes quotiens ibi legiꝫ genuit. Qa
lia ſm̃a hz. v. generatiões: ſm regiam tribũ
eſt Judas ẽm genuit phares: q̃ genuit eſrõ:
qui genuit aram: q̃ aminadab: q̃ naaſon: q̃

Que fuerũt tribus.
Sacerdotalis q̃ a le
ui habuit principiũ.
Alia regal: q̃ a iuda

cũ ỹce egreſſus eſt. Et facta ẽ caligo: ꝛ appa
ruit ignis q̃ſi clibani tranſiens inter diuiſio
nes illas: ꝛ ỹſumens illas. Ecce ſignũ ꝛ ter
minos terre. ỹmiſſiõis diffiniuit ei dñs a ri
uo eozula flumine egypti vſq̃ ad eufraten: ꝛ
populos eius nominauit.

De fuga agar ꝛ ortu hiſmael. Ca. XLIX

Gitur ſarai non

habebat liberos: ꝛ dixit abꝛe.
Ingredere ad ãcillã meã agar:
ſi forte ex illa ſuſcipiã filios: ꝛ ingreſſus ẽ ad
eã. Que cũ cõcepiſſet deſpexit dñam ſuaꝝ: ꝛ
abꝛã diſſimulabat. Et ait ſarai. Jnique agis
ỏ me. Judicet de inter me ꝛ te. Cui abꝛã. Ec
ce ãcilla tua i manu tua: vtere ea vt libet. Af
fligente aũt eã ſarai: illa inũt fugã: volẽs re
dire ad patriã: q̃ egyptia erat. Et inuenit eã
angel⁹ dñi dũ fugeret ꝛ ſitiret ꝛ viam ignoꝛa
ret ſoliuagã iuxta puteũ q̃ eſt i via in deſer
to ſur. Qui dixit ad eã. Unꝛ venis: ꝛ q̃ vadis.
Et illa. A facie dñe mee ſarai fugio. Cui an
gel⁹. Reuertere ad dñam tuã: ꝛ hũiliare ſub
ea. Et rurſum. Locepiſti ꝛ paries filiũ: ꝛ vo
cabis nomẽ ei⁹ hiſmael. Hic ỹmo legiꝫ nomẽ
ỹdictũ a dño: q̃d perrarũ eſt. Dan⁹ eius ỏ
oẽs: ꝛ man⁹ oĩm ỏ eũ: ꝛ eregione fratrũ ſuoꝝ
figet tentoꝛia: q̃d tũ nõ de ipo legiꝫ: ſz de
filio ei⁹ cedar. Tũ de genere ipſi⁹ hõ ỹdictũ ẽ:
q̃ ſaraceni vagi ſedib⁹ incertis: gẽtes q̃b⁹ de
ſertũ et latere iũgiꝫ impugnãt: ꝛ ab oĩb⁹ im
pugnãꝝ. Hoc aũt ỹcipue futuꝝ erat ſm me
thodiũ: q̃ñ q̃ttuoꝛ ỹncipes ỏ genere hiſma
el q̃s etiã filios vinee vocat: forte p veſania
tanq̃s ebꝛios oꝛeb. ſ. ꝛ zeb ꝛ zebee ꝛ ſalmana:
egreſſi ſunt de ſolitudine ỏ filios iſrael: q̃ vi
cti p gedeon retruſi ſunt ꝛ ſolitudinẽ de q̃
prodierant. Qõ ỹo legiꝫ in geneſi: hic erit fe
rus hõ: hebꝛeus habet phara: q̃d ſonat ona
ger. Propter hõ vt ỏt methodi⁹ dictũ ẽ. Ona
gri ꝛ capꝛee a deſerto oẽm beſtiaꝝ ſupergre
dient rabiem: ꝛ manſuetoꝝ numerus conte
retur ab eis. Dicit ẽm de filijs hiſmael. Fu
turum eſt aũt vt exeant adhuc ſemel: ꝛ obti
nebũt oꝛbem terre ỹ octo hebdomadas ano
ꝛum: ꝛ vocabitur iter eoꝝ via angustie:
quia patrem illoꝝ hiſmael vocauit domi
nus onagrũ. In ſacris locis interficient ſa
cerdotes: ibidem cum mulieribus dormiẽt:
ad ſepulcra ſanctoꝝ religabũt iumenta: ꝛ hõ
ỹ nequicia chriſtianoꝝ qui tũc erũt: de q̃b⁹

Nota

dicit. In nouissimis diebꝫ erũt homines sese amantes ꝛc. Et tũc implebit qđ dictũ est per ezechielem. Fili hois vocabis tias agri: ꝛ exhortare illas dices. Cõgregamini ꝛ venite: eo q̃ sacrificiũ magnũ imolo vob. Mãducate carnes fortiũ: ꝛ bibite sanguinẽ deoꝝ excelsoꝝ. Cũq; logr̃etur deus cũ agar: puer̃sit i turbie: ꝛ ipe vidit posteriora dei ꝛ ait. Vidi posteriora videntis me. Et appellauit locũ puteũ videntis ꝛ videtis: qz viderat eã dñs: ꝛ quasi reddiderat vitã sitienti ostẽdẽdo puteũ. Adhuc puteꝰ ager ostẽdit inter cades ꝛ barath. Que cũ redyisset peperit filiũ: ꝛ vocauit eũ ysmaelẽ. Abram aũt erat. lxxvi. annoꝝ cum natus est ysmael.

Legit in vita Clemẽtis q̃ abraam aliũ habuit filiũ de agar qui dicꝰ est eliesdros a q̃ perse duxerũt originẽ.

De pacto circũcisionis ꝛ mutatiõe nominum abre ꝛ sarai. Ca. L.

Ostqua verono

p naginta ꝛ nouẽ ãnoꝝ esse ceperat abram: apparuit ei dominꝰ dicẽs. Multiplicabo semẽ tuũ: ꝛ tu custodies pactũ meũ. ℞. Circũcidet ex vob ẽ. Sz añq̃ pactũ exponat nomẽ ei mutat. Dicebat em abram ex abba ꝛ rã: q̃i abbarã. i. excelsus pater. ꝛ addita est lr̃a a. ꝛ dicꝰ est abraã: q̃si abbaam: qđ sonat pater multaꝝ: subaudit gentium. Hebrei tñ dicũt q̃ de nomie suo tetragrãmaton e. lr̃am addidit deꝰ abrae: q̃ tñ sonat a. idioma em̃ eoꝝ ẽ scribere a: ꝛ sonare e. ꝛ ecõuerso. R. ãt supaddita ẽ cã euphonie. Et q̃ rpe circũcisiõis mutatũ est nomen ei: cũ circũcidũt impõnũt hebrei nomina. Volẽs itaq; dñs q̃ si q̃dã characterẽ populũ suũ ab alijs̃ discernere: induxit eis circũcisionẽ sic. Circũcidet ex vobis oĩe masculinũ: ꝛ circũcidetis carnẽ ꝓpũtrutij vei. Infans octo dieꝝ circũcidet. tã vernaculꝰ q̃z empticiꝰ cuiꝰ caro circũcisa nõ fuerit: pibit aĩa illa de pplo suo. Quo cultello fieret nõ ẽ ꝑceptũ. Quare aũt fiebat lapideo post dicem̃. Notãdũ q̃ seruꝰ ꝓmodicꝰ est a seruãdo. Victores em̃ victos hostes quos ad vitã seruabãt seruos dixerunt. Verna ꝙo. vl vernaculꝰ vel venula q̃ nutri

Hoc q̃ntum ad interpretationẽ: nõ q̃ntuz ad abram.

tus est domi. Empticiꝰ q̃ ĩ ꝓpria psona emptus est. Originariꝰ q̃ ꝛ suus glebe scz colonus. Dixitq; dñs ad abraã. Nõ vltra vocabis vxorẽ tuã sarai: sz sarã. Quidã dicũt mutatiõnẽ nois sare sic factã: q̃ cũ priꝰ p duo scriberet: mõ p vnũ: vl ecõtra. ꝛ errãt. Sed cum diceret sarai. i. ꝓnceps mea: ꝛ q̃i vnius gentis: dicta est sara. id est ꝓnceps. absolute: quasi omniũ gentiũ ꝓnceps futura. Et attende q̃ q̃ntũ ad nos videt. j. lr̃a subtracta: ꝛ nulla addita. sed apud hebreos addit̃ a: et scribit̃ p e. Quidã: qz sarath hebraice leprã sonat. errauerũt: putãtes eã ꝓmo leprã vocari. Et ait dñs. Ex illa dabo tibi filiũ: ꝛ vocabis nomen eius ysaac. Cecidit abraã in faciem: ꝛ risit p gaudio dicẽs applaudẽdo. Numquid ne cẽtenario nascet filius: ꝛ sara nonagenaria pariet. Et ait dñs. Sara pariet tibi filium: ꝛ vocabis nomen eiꝰ ysaac: qđ interpretatur risus a risu scz patris. Ecce scdo a dño pdicitur nomẽ nascituri. Et adhuc de duobꝫ legitur hoc in veteri testamento: d̃ samsone scz ꝛ iosia: ꝛ in nouo de duobꝫ tm̃: iesu ꝛ ioanne. Etiã multiplicationẽ hismaelis ꝓmisit ei dñs. Et cum finitus esset sermo domini: circũcidit se abraã ꝛ hismaelẽ ꝛ oẽm suaz familiã ser̃ masculini. Abraã tũc erat. c. xcix. annoꝝ. ꝛ hismael. xiij.

De tribus angelis susceptis ab abraam. Caplm. LI.

Apparuit domi

a nus abrae in ꝓualle mãbre. Cũq; eleuasset oculos vidit tres viros. ꝛ occurrens vnũ ex eis adorauit. Dicit Joseph̃ tres angelos i specie hũana missos vt vnꝰ nũciaret abrae verbũ dei de filio suo. ꝛ duo subuerterent sodomã. Eusebius vero ait. Primo omnium prophetarũ abraeverbum dei: cum in figura apparuisset humana vocationẽ gentium pollicetur. Et sic apparuit ei filius quem et adorauit. Sed quia nusq̃ legit pater apparuisse in subiecta creatura dicit q̃ duo angeli apparuerunt in designatiõe duoꝝ preconũ moysi et helie. quoꝝ alter primum ꝓuenit aduentum: alter ꝓueniet scõm.

Anthropomorphite sẽ hereticiꝫ de iudeis: qđ dicũt deũ patrẽ habere corꝓ hominis. cui superioꝝ ptem dicũt esse in celis: pedes ꝙo in terra.

Quos ꝛ rogauit abraã vt diuertere ad eum: ꝛ paululũ comedẽdo ꝙfortarent. Qui assenserunt. Et estimans abraam ꝓcepit sare vt de tribꝫ satis simile faceret subcinericeos panes. Ipe q̃z tulit vitulum de armento optimũ: tulitq; butyꝝ ꝛ lac: ꝛ vitulũ assatũ: ꝛ posuit coram eis. Verisimile ẽ q̃ ꝓus hoies credidit: quibꝫ hec ꝛenia parauit: pꝰ angelos dei esse cõprobauit. De cibo quez sumpserũt ꝓt dici q̃ ĩ masticãdo exinanitus sit sicut aq̃ calore ignis: abraam stabat iuxta eos. Sara ꝙo erat post ostium tabernaculi. Et dixit angelꝰ. Reuertẽs veniã ad te tpe isto, id ẽ eodẽ die revoluto anno: ꝛ habebit sara filiũ. Quo audito risit sara. Erant enim ambo senes: ꝛ desierãt sare fieri muliebria. i. menstrua: quibꝫ deficientibꝫ is pariẽdi deficit. Si alter iuuenis esset: non esset impossibile ex sene ꝛ iuuene prolẽ fieri. Sz ambo erãt puecte etatis. Ad hec etiã ipa sterilis erat. Risit g̃ quia dubitauit dicens. Postq̃z senui ꝛ dñs meus vetulus est: voluptati operã dabo. Dixitq; dominus ad abraam.

Quare risit sara: nũquid quicq̃ deo est difficile. Negauit sara seruisse perterrita. Et forte credidit adulatorie dictus: quia bene pauerat eos.

Ecce qua intentione quisq̃ risierit dijudicare potuit qui corda nouit.

Vnus autem ex eis ait. Reuertens veniam ad te tempore isto. et habebit filium sara. Quod audiens sara riserat in ostio tabernaculi. Erant autem ambo senes. et processerant dies multi. cessauerat sara fieri quod mulieribus solet. Risit ergo sara. dicens. Postquam consenui. et dominus meus senuit. voluptati operam dabo. Dixit autem dominus ad abraham.

De duobꝫ angelis descẽdẽtibꝫ in sodomã Caplm. LII.

Vnq; surrexis

c sent illi tres viri direxerũt oculos ꝓtra sodomã: ꝛ abraã gradiebat simul: ꝛ dixit dñs. Non potero celare abrae que gesturus sum. Et ait ad illũ. Clamor sodomoꝝ et gomorre venit ad me. Peccatum cum clamore: est culpa cum libertate: cũ scz quis palam ꝛ ad libitũ suum peccat. Peccatum illoꝝ fuit superbia vite: ꝛ abundantia panis: ꝓpter quã vsq; ad ignominiosam libidinem ꝓruperunt. Et addidit. Descendã ꝛ videbo vtrũ clamorem qui venit ad me opere cõpleuerint. Qui omnia nouit: hoc in exemplum nob reliquit. q. d. Male homines nõ ante credite q̃ ꝓbetis. Inde ẽ q̃ iudex sibi soli crimen notũ punire non potest: vnde ꝛ dictũ est. Nemo te cõdemnauit: nec ego te cõdemnabo. Abraam ꝙo memor loth filij fratris sui: ꝓpinquãs ad dominũ ait. Numquid perdes iustum cũ impio. Non est hoc tuum qui iudicas omnẽ terrã. Si fuerint. l. iusti ibi: nonne parces populo ꝓpter eos. Et ait dñs. Dimittam oĩ populo ꝓpter eos. Tũc abraã quasi paulatim descendens ait. Si fuerint. xl v. Item si. xl. q̃d si. xxx. Quid si. xx. Quid si decem. Et ait dominꝰ. Nõ delebo eos ꝓpter decem. Abijt dñs. id est non apparuit postq̃z cessauit loqui el: ꝛ ille reuersus est in locũ suum. Venerũtq; illi duo angeli qui fuerant cũ domino vl alij ſm quosdam: sodomã vespere sedente loth in foribꝫ ciuitatis: expectante alicuius hospitis aduentum. Qui occurrens eis adorauit: petens vt diuerterent in dõmum suã. Quos renitẽtes compulit opido. Ingressisq; illis fecit cõuiuiũ: coxit azyma ꝛ comederũt. Tunc viri ciuitatis a puero vsq; ad senem vallauerũt domum: ꝛ dixerũt loth. Educ viros illos huc vt cognoscam̃ eos. Qui ait. Habeo duas filias q̃ nondũ cognouerũt virum: abutimini eis vt libet: tm̃ his nihil mali faciatis q̃ ingressi sunt sub vmbra culminis mei. Hos em̃ fideliũ erat ab omni iniuria hospites suos defendere. Qđ aũt dixit: perturbatio animi fuit: non ꝙsilium. Ꝙsiliũ sane est vt faciat quis leuius ne ipe cõmittat grauius. Nullo aũt modo debet quis leuius facere morale: ne alius cõmittat grauius. Et illi noluerũt: ꝛ vim faciebant vehementissime loth. Et ecce angeli introduxerunt loth: et clauserũt ostium. Illos ꝙo percusserunt cecitate: non priuatiõe visus: sed acrisia quã latine auidẽtiam dicere possum̃

Acrisia ẽ quãdo q̃s habet aptos oculos ꝛ non videt: qđ magi faciunt incãtationibus. Fit etiã quando quis habet aliqñ

Nota acrisiam

que facit non videri non oĩa sed que est opus qua pcussi sũt qui querebant helise. um cum esset cũ eis: ꝛ discipuli cũ domi-

no euntes in emaus
Forte ꝑ modo quã-
doq; querimus qđ i
manu tenem⁹: z an-
geli dixerunt ad loth. Educ omnes tuos de
vrbe hac. Delebim⁹ em̃ locum istum. Et in-
gressus loth ad generos suos ait Surgite z
egrediminí: qa delebit dñs ciuitatem istaz.
Non est credendũ vt ẽt Hieronym⁹ his q̃
dicũt alias filias a ꝓdictis virginiby loth ha
buisse: habentes viros q̃ cum viris summer
se sint. Sz generos vocat futuros generos.
Unde hebraica veritas habet Egressus est
loth ad sponsos. Qui noluerũt egredi: sue
tudinem hanc verboꝝ loth esse dicentes q̃
semper malo ꝓdiceret.

rem aliquã in manu
z nõ videt, z est etiaz
acrisia.

non esse: qui glorioſus non est. Prodest em̃
paupere non esse qui rex non esse potest. Et
respiciens vxor loth retro: versa est in statuã
salis: quã Josephus dr se vidisse: z hacten⁹
manere Versa est ergo regio in lacum salis:
z sterilẽ qui dr mare mortuuz: qa nec pisces
nec aues in eo viuũt: vt in alijs. Nauem q̃z
nõ patitur: nec vllam sustinet materiã quin
tota forsitan supnatet: nisi bituminatã, ꝓter
homines intus viuentes. Mã omne carens
vita in pfundũ mergit. Siquid viuum ali
qua arte immerseris: superexilit. Lucerna ar
dẽs supenatat: extin
cta mergitur. Mul
tis i locis nigras gle
bas bitumis vomit
z ideo lacꝰ asphalti
vel asphaltidis dr.
Dicit etiaz q̃ poma
nata in arboribꝫ cir-
cumpositis vsq; ad
maturitatez colozis
sunt viridis: matura
si licidas: fauillas in
tus inuenies Unde
vt ait Josephꝰ Fauil
la tre sodomitice fi-
dem habet. Dicit et
vallis salinaz. Fo-
rte fit ibi sal: vel lapi-
des salis circa inueniunt.

Nota

Lacus hic iudeaz di
uidit z arabiam non
maiorem: sed illam q̃
oliz fuit illa solitudo
inuia z inaquosa: i q̃
xl. annis fuerunt filij
israel Dicit Josephꝰ
q̃nimia eius lentitate
etiã grauissima in cũ
sacra referuntur in al
tum Unde vespasia-
nus quosdaz iunctis
post tergum manib⁹
iussit in altum pijci: z
omnes tanq̃z vi spũs
sursum repulsi desup
fluitabant.

Nota

Vbi grauitas Iuue
nalis dicit Amb⁹

De subuersione sodomoꝝ. Ca. LIII.

The dissimulan

m te Loth exire: apphensum eũ cũ
vxore sua z filiabꝫ statuerunt an
geli extra ciuitatem dicẽtes. Ne respicias re
tro: sed in monte saluũ te fac Qui ex prurba
tione nondũ plene credens domino ait Non
possum in monte saluari ne forte apphẽdat
me malum: z moriar Fortasse nec montium
frigora z labozem vie perhozrebat. Sed est
ꝑ ciuitas parua ad quã fugere sufficio vt sal
uer in ea: z ait dominus. Non subuertã vr-
bem ꝓ qua locutus es. z ideo qa dixit par-
ua: vocatũ est nomen vrbis segoz. id est par
ua. Tradunt em̃ hebrei hanc vrbem primo
dictam balam: z post salisam: z in esaia vitu
lam conternantẽ: quia tertio terremotu ab-
sozpta sit post subuersionẽ quattuoz altarũ
ciuitatum: modo dicit ciuitas palme Quã-
diu ergo fuit loth in ea pepercit ei domin⁹.
Sed vt dr Hieronymus: loth timẽs ꝓsue-
tum eius terremotũ: egressus mãsit in mon
te. Egresso itaq; loth de sodomis: pluit do-
minus sup ciuitates illas sulphur et ignem
Pluit dñs a seipo ens in terra a se ente in ce
lo iudicans. id est puniens ab imperante.
Pluit aũt hec vt terra in eternũ aresceret si
ne spe iterũ germinãdi: z ita grauius puni
uit istos q̃s ꝑmos peccatozes diluuio Licet
em̃ illi mensurã excederent delicti: tamẽ q̃si
naturaliter peccabant: z vniuersos subuer-
tit etiam paruulos pro peccatis parentũ: in
quo puisum est illis ne diu viuẽtes sequerẽ
tur exempla patrũ: z est aliqđ bonum reum

De incestu Loth Ca. LIII.

Oth autẽ egres

l sus de segoz mãsit in mõte i spe
lunca: z due filie eiꝰ cũ eo. Dicere
rant aũt filie loth ꝓsummationem mũdi fu-
turã p ignẽ: z suspicate sunt tale aliqđ factuz
quale fuit in diebꝫ noe: sz ad reparandũ ge-
nus humanũ seruatas se esse supstites cum
pie Ideoq; ꝓsilijũ inierunt z patris mesticiã
z rigozẽ vino molliẽtes: singule licz ꝑgines
singulis noctibus susceperũt ab ignozãte cõ
ceptũ: nec repetierũt Hoc tñ desup appũgũt
hebrei q̃si incredibile: qa natura rez nõ pati
tur coire quenpiã nesciẽtẽ. Vel dr nescisse
filiam fuisse: putans fuisse vxoꝛẽ suaz. Dicit
quoq; impossibile in deflorationẽ fieri conce
ptũ. Ob hoc antichristus dicet se filiũ virgi
nis. Peperitq; maior filia filiũ: z vocauit eũ
moab patrem moabitaz: minor peperit fili

um: z vocauit eũ amon patrem amonitaz.
Moab interpretat ex patre. Hoc noie ma-
ter apte publicauit incestũ patris. Amon fi
lius populi mei. Hec aliquãtulũ tetit quasi
filius cuiusdam de populo meo. Dicit hie-
ronym⁹ filias posse excusari: qa crediderunt
genus humanum defecisse: z pietas poster
tatis impietatẽ incestus excusauit in tanto:
sed non in toto. Sed hoc patrẽ nõ excusat:
sed infidelitas eius causa fuit incesti. De eo-
dem dr Strabo. Loth inexcusabilis e. Pri-
mo: qz angelo nõ credidit se posse saluari in
segor. Deinde quia inebriatus est: z fuit pec
catum causa peccati.

De peregrinatiõe abrae apud abimelech
regem geraris. Caplm. LV.

Rofectus ẽ abra

p am de cõualle mambre in terrã au
stralẽ: pegrinat⁹ est in geraris inter
cades: vnde fluxerũt aque contradictiõis: z
sur loco sozoris hũs saram: similia prioꝛib⁹
simulãs ꝓ timoꝛe. Missit autem abimelech
rex gerare: z tulit eam. In quo vis forme il-
lius mirãda notaꝛ: que nonagenaria adhuc
amari poterat. Sz in egritudine cecidit rex
dei voluntate ne eã tangeret vt ait Josephus
In fine tamen hui⁹ capituli alia pena nota-
tur: hec scz ꝙ deus ꝛcluserat omnẽ vulvam
domus abimelech ꝓter saram: neqđ scz fe-
mininũ in domo eiꝰ interim cõciperet. Re
dicis aũt desperantib⁹ sopozatus audiuit a
dño: hec sibi ꝓter vxoꝛem peregrini inferri.
Et ꝓcepit ei vt redderet viro vxoꝛẽ: quia ꝓ-
pheta erat. Et ille ozaret ꝓ eo z viueret Sta
timq; surgens vocauit seruos suos: vocauit
z abraã z dixit ei, Quid fecisti nob, Quid vi
disti vt hoc faceres. Et ait abraam Cogita-
ui q̃ timoꝛ dei nõ esset in ꝟ loco: et interfice-
rent me ꝓ vxoꝛe. Alls aũt z vere sozoꝛ mea ẽ
filia ꝑis, Hic distinguit sui: scz patris Se-
quitur mei. i. qui est meus: subaudi frater vl
filia patris mei: z nõ matris mee: qõ est, ne
ptis mea est: z cognata ex parte patris z fra
tris mei: z nõ ex parte sozoris. Uñ alia trã-
latio. Sozoꝛ mea est a patre suoꝛ non a ma
tre. Sicut em̃ dicebãt cognatos fratres: sic
z cognatos sozores. Fratrẽ ꝙo arã patrẽ su
um vocauit: qz senioꝛ eo fuerat ꝛm vsum lo-
quendi q̃ maiores natu patres vocam⁹: mi
nores filios, z qz dignioꝛ z maioꝛ affectio so

let esse ꝓpinquoꝝ ꝛm viros q̃z ꝛm. mulie-
res: ꝓpinquã suã ꝙ virum dignioꝛi noie ꝙo-
cauit sozorẽ: scz potius q̃z neptem Ul finxit
eam filiã patris esse: nec tamẽ mentitus est:
sicut nec dñs cum finxit se longius ire: ñ ser-
tim cuz dño iubente credit hoc dixisse: z ita
relatoꝛ fuit ꝟboꝝ dñi: vt helisꝰ celauit se nõ
cognoscentib⁹. Quidam tamen dicũt thare
mortua mre abrae z mortuo arã duxisse exo
rem filij: z genuisse saram. Unde z hic dicit
filia thare ex carnẽ: z supra filia aram ex sus
citationem seminis: quia solum masculũ re
liquit aram. Qrauit autem abraam ꝓ eo: et
sanat⁹ est: z vxoꝛ z ancille eius pepererũt: et
dedit abimelech abrae mũera z terrã ad ha
bitandum ad optionẽ suam. Sare autẽ di-
xit Ecce dedi fratri tuo ꝓ te mille argenteos.
Hoc erit tibi in velamen oculoꝝ coꝝ omni-
bus qui tecũ sunt. id est in memoriã verecũ
die: quia in mendacio deprehensa es Unde
subdit exponẽdo. Et q̃cunq; perreceris me
mento te deprehensam Uel elegãs est irrisio.
Hoc erit tibi in velamẽ oculoꝝ. id est in ꝓ-
parationẽ funeris. q. d. Anus es z vicina fu
neri: z mentita es tamẽ: z decepisti. Habe ti
bi ergo hec in expẽsas funeris. Qõ magnis
expẽsis fieri solebat: maxime a iudeis: vl ad
pepla emenda vt tegas faciem ne ameris.

De oꝛtu Isaac z electiõe agar cũ filio.
Caplm. LVI.

Isitauit domi

v nus saram: cõcepitq; z peperit
filium: z circũcidit euz abraam
octauo die. Et exinde post totidẽ dies iudei
circũcidunt: arabes ꝟo post. xiij. annos: qa
eo tpe hismael gentis illius auctoꝛ circunci
sus fuit. Et vocauit eũ isaac. id est risum: qz
risum fecerat domin⁹ parentibus eius. id est
gaudiũ inopinatum. Creuit puer: z trimus
ablactat⁹ est. Et fecit pater grande conuiuiũ
in die illa: qa ea die filius primo accessit ad
mensam ꝑis Dumq; simul luderẽt hismael
z isaac: maioꝛ ledebat minoꝛẽ Et itellexit ma
ter in ludo ꝓsecutionez: qa scz patre moꝛtuo
vellet dominari maioꝛ minoꝛi. Ul vt hebrei
tradũt: cogebat eũ adoꝛare luteas imagies
q̃s fecerat. Qõ cũ displicuisset mr̃i: dixit ad
abraã. Eĳce ancillã z filiũ eiꝰ. Dure ꝟ accep
it abraã z dissimulabat: sz dixit ei dñs Au
di vocẽ sare. Qui tollẽs panẽ z vtrem aque

imposuit scapule agar: z tradidit ei puerum
Cuiꝰ ꝓsumpta est aq in deserto z puer defi-
ceret siti: abiecit ma-
ter puerꝫ sub arbore id est relictꝫ t iacentem
z sedꝫ pcul quātum quasi ad iactū: nō qꝫ
arcꝰ iacere potest ne eum portaret cū esset
videret filiū morien iam, xiij, annoꝝ. Vel
tez: z fleuit, z exaudi per recapitulationez
uit deus vocē pueri dictum est
id est fletū matris ꝓ
puerō. Et dixit angelus matri, Surge tol-
le puerū, z aperuit oc'los eius deus: z vidit
puteū, deditꝫ puero bibere: z implēs vtrem
abijt. Creuit puer: z morabꝰ est in solitudine
pharan: z factꝰ est vir sagittarius. Et accepit
ei mater vxorem de terra egypti: de qua na-
ti sūt ei, xij, filij ꝓncipes tribuū suarꝫ, qꝫ ap-
pellatiōe: opida: pagi: z triby celebrant. Ha
baioth ꝓmogenitꝰ famosiores nomiat: a q̄
pars arabie: q̄ est ab eufrate vsqꝫ ad mare ru
brum nabathea ōr. Cedar secūdus a quo ce
dar q̄ est in deserto, Duma sertus a q̄ duma
regio. Thema nomꝰ: a q̄ theman q̄ est ad au
strum. Cethuma vltimus: a quo cethema q̄
est ad orientem.

De puteo iuramenti. Ca. LVII.

Ō tēpore vidēs

e abimelech abraā multiplicatuꝫ:
timuit eū z venit ad eum cū phi-
col ꝓncipe exercitus sui: z ait Jura mihi per
deū ne noceas mihi z posteris meis: sed sp
facias mihi iuxta misericordiam quam feci tibi.
Et eduxit eos abraā ad puteū quē ostende
rat deus agar quē foderat abraā ante agar
electam. Sed seruꝰ abimelech abstulerāt il-
lum abrae: z fecerāt illū in solitudine ꝓ gre-
gibꝫ ada quādis: q̄ longe a māsione eiꝰ in so-
litudine pascebanꝫ Et restituit ei abimelech
puteū: sed in testimoniū q̄pse foderat puteū
z ablatum restituit ei abimelech: dedit regi
vij, agnas: z vocauit puteū bersabee. i, pute
um septē. Sabee em̄ hebraice septē sonat: z
ibidē pcusserūt ambo fedus. Unde z bersa
bee dictū putant. i, puteū iuramēti. Sabee
ꝫ hebraice iuramētū ōr. Josephꝰ tū interꝓ-
tat bersabee fedꝰ putei. Ā puteo vero circū
stans regio etiā dicta est bersabee. Plātauit
qꝫ abraaꝫ circa puteū nemus: z fuit ibi colo
nus multis diebꝫ nō habitator. Dicit em̄ ste
phanus in actibꝫ apl'oꝝ: quia nō accepit ibi
hereditatem nec spaciū pedis.

De immolatiōe arietis p ysaac.

Caplm. LVIII.

Ost hec dum ha

p bitaret in bersabee: z isaac vt dic
Josephꝰ, xxv, annoꝝ erat: dixit dñs
illi, Tolle filiū tuū vnigenitū quem diligis
isaac: z vade in terrā visiōis, z offer mihi eū
in holocaustū sup vnū montiū quē mōstra-
uero tibi. Terrā visiōis dixit illam ptem in-
dee q̄ est in montanis: q̄a z ipa alonge et de
ma lōge videri potest: q̄ z ab esaia vallis vi
siōis dr. In summitate ꝙo mōtiū iudee mō-
ticulus erat eminētior dictus mons moria:
quē mōstrauit deꝰ abrae ad imolandū filiū.
In h̄ trādūt hebrei templū pꝰ factū: z altare
factū in loco vbi abraaꝫ altare fecit: z dauid
angelū reponentē gladiū vidit in area ornā
iebusei. Unū dixit esaias, Erit mons domus
dñi i vertice mōtiū: z ad eū fluent oēs gētes:
de q̄ z dñs ꝓcepit iudeis: ne imolarēt sibi in
oī loco: nisi in loco quē ostēderet eis dñs.
Abraam ergo de nocte ꝓsurgēs: nemini q̄d
facturus erat indicans: strauit asinum suū:
ducens secū duos iuuenes z filiū: iuitꝫ iter
duoꝝ dierum. Tertio die eleuatis oculis vi
dit locum procul. Dixꝭ pbantur illi errasse:
qui dixerunt euꝫ tunc habitasse inter bethel
z hay. Locus em̄ ille nō distat a monte mo-
ria p iter vnius diei. Et cū accepisset ligna z
ignem relictis infra iuuenibꝫ cum asino: cū
filio ascendit solus. Cui filius, Ecce inquit
ignis z ligna: vbi ē victima holocausti. Cui
pater Deus puidebit sibi victimā Et statuit
aram: z lignis impositis ignē adhibuit. Re-
fert aūt Josephꝰ ꝙba patris ad puerꝫ dicen
tis Quia sicut ex volūtate dei ingressus fue
rat mundū mirabiliter: ita etiā ex voluntate
dei necesse erat ei egredi mirabiliter: quē do
minus quidem iudicasset dignū, nō egritu-
dine, nō bello, nō aliqua passione: humanā
vitā finire, sed cū oratiōibꝫ z sacrificijs ani
mā ipius ad se vocare: z q̄ suscitaret euꝫ ob
implendas promissiōes. Et sic isaac libens
accessit ad arā z mor
tem. De h̄ alquinus Alquinus fuit magi
dic, Indubitāti ani ster karoli regis abbas
mo mactare vole- scti martini turonēs.
bat filiū laudādꝰ in
constantia offerendi: z in fide suscitandi filiū

Arrepto aūt gladio vt filiū imolaret: cla-
mauit ad eū angelus Non extendas manū
in puerū: nunc cognoui q̄ timeas dominū.
Non em̄ sanguine pueri sitiebat dominus:
sed vt scirē quantū abraam timuerit domi
nū. Et vidit abraam post tergū arietem in-
terveprez herentē cornibꝫ quem obtulit ꝓ
filio. Hebreus habet in virgultis sabech he
rentem cornibꝫ. z est sabech genus virgulti.
Hic errauit Eusebius dicens: sabech hircū
erectū ad carpendas frondes Dixit ḡ arietē
sabech. id est quasi hircum erectum Et dixit
eum Rabanus non nouiter creatū: sed alꝫ
unde ab angelo allatū: z vocauit nomen lo
ci: Domin' videt. Et vsqꝫ hodie q̄si in puer
bium dicit'a iudeis in arto positis: in mōte
domin' videbit: quasi dicerēt, Sicut respe-
xit isaac in monte: sic videat nos i hac angu
stia. Diem aūt liberationis isaac: dicunt he-
brei primā diem septembris. Unde in eo so
lennizant: z clangūt cornibꝫ pecorinis in me
moriam arietis Et iurauit dominus per se-
ipsum de semine multiplicādo ex isaac: z de
terra danda semini eiꝰ. Altera die rediit abra
am: z reuersus est i bersabee. Nunciatūqꝫ ē
ei q̄ melcha genuisset nachor fratri suo filiꝫ
os. viij. ꝓmogenitū hus: de cuiꝰ stirpe descē
dit Job: sicut scptū est. Vir erat i terra hus
nomine Job. Et hus fratrē eiꝰ ex cuius ge-
nere balaam: qui'm hebreoꝝ ōr in iob beliu
buzites. Errāt ergo qui dicūt iob de genere
esau fuisse. Nō em̄ in fine libri eius est: q̄ de
syro sermone translatus sit: z q̄ ipe quartus
ab esau in hebreo nō habet. Decubina ve-
ro Roma alias rema susceperat nachor filiꝫ
os quattuor.

De morte sare. Ca. LIX.

Edit aūt abraā

r ad conuallē mambre: z mortua
ē sara cū eēt, cxxvij, annoꝝ z sepul
ta ē i hebrō i spelūca
duplici quam emit Eadē cariatarbe. i, ci
abraā. cccc. siclis ar uitas q̄ttuoꝝ patriar
gēti ab ephron: supe charum. ysaac: abrae
plicātibꝫ ꝓ eo et heis iacob: z ade.
id ē pl'o terre. Erat
aūt spelūca duplex rupes naturaliter vl' arti-
ficialit duas spelūcas habēs: quā emit abra
am in sepulturā generi suo. In supiori sepe-
liebāt virī: i inferiori mulieres. Tū adāz eua
iam ibidē sepulti erāt Nec peccauit abraam
emēdo: nec ille vendēdo: sicut nec hodie qui
emeret agrū vt faceret cimiteriū: nisi forte qꝫ
sepulti erāt ibi ꝓtoplasti. Hieronymus tū di
cit ephron reꝑhendendū. z ideo nomen eius
mutatū ꝓ ephron effran.

De legatione eliezer in mesopotamiam.

Caplm. LX.

Rat aūt abraaꝫ

e senex: z dixit ad eliezer ꝑgraro
rē domꝰ sue. Pone manū tuam
sub femore meo z iura mihi p deū celi z terre
q̄ nō accipies filio meo ysaac vxorē ō filiabꝫ
gētiū inter qs habito: sꝫ ibis ad cognationē
meā z inde accipies ei vxorez. Si tū ex illis
aliq̄ noluerit seq̄ te: nō teneberis iuramento
Iurauitqꝫ seruus ponēs manū sub femore
eiꝰ. Tradūt hebrei q̄ in sactificatōe eiꝰ. i. cir
cūcisiōe iurauerit. Sed qꝫ ōr sub femore: di-
cimꝰ eū iurasse i semie abrae. i. chro: quē ex
se nascituꝫ sciebat. Unū dixit, Jura mihi per
deum celi z terre. Q̄ autē sub femore manuꝫ
poni voluit: innuit carnē chri sup oēs futu-
rā. Tulit ergo eliezer decem camelos: z abijt
ex omnibꝫ bonis dñi sui portans secū: mar-
me q̄ rara nouit eē i terra ad quā ibat. Perre
xitqꝫ mesopotamiā ad charrā: vbez nachor

Multo ādem tēpo-
re z laborevt dicit Io- Vel ad habraam He
sephus. qꝫ i hyeme in brei enī ante z retro
mesopotamia est luti aspirabāt vocales h
profunditas in estate
aque defectio: i saltibꝫ latrones. Fecit aūt ca
melos accūbere iuxta puteū aū vrbē ipotaꝫ
tos nolēs itroducere. Cū āt vesꝑe egrederēt
mulieres ad hauriendam aquā orauit: dñm
vt iter illas inuenireꝭ vxor dñi sui: si aliq̄ ge-
tis illi' dño suo deberet: z cognosceret ita vt
alijs negantibꝫ aquā sibi poscēti ipa ꝓberet
Et ecce rebecca bathuelis filia descēderat et
impleuerat hydriā: z alijs q̄dē auertētibꝫ se:
pegrino aquā ꝓbuit z adiecit quinz camelis
tuis aquā hauriā: z hausta aquā infundēs i
canalibꝫ: potū dedit camelis. Ille aūt tacit'
intuēs eā: vtr eēt ido
nea dño suo: q̄siuit Ne forte luscaꝝl' gib
ab ea cuiꝰ filia eēt: et bosa: vel torto: vl' grā
si ei eēt locꝰ in domo di naso.
ꝑris ad manēdū. Ac

c 4

melche sozor laban. ptulit inaures aureas z armillas: z dedit ei. Lucurritq puella ī domū matris nūcians q audierat. Egressus q laban: intoduxit virū ī hospitiū: z destrauit camelos: deditq paleas z fenū: z hauit pedes hospitū: z apposuit eis panē. Noluit ät eliezer comedere donec loq̄r. Dixitq̄ mones p q̄bus venerat. Cumq̄ se dixisset seruū abrae fratris eozz: z cōmendasset abraā in multis: exposuit eis petitionē abrae. z iuramentū q̄d ipe fecerat: z oratione suā a dño ad puteū exaudītā. Resp̄derūtq̄ laban z bathuel. A dño egressus ē sermo scilicz abrae. z oratio tua. Nō possumꝰ extra placitū eꝰ quicq̄ loq̄ tibi. Ecce rebecca cozā te ē: tolle eā z vxor sit dñi tui. Sz no tandū q̄ Josephꝰ dt bathuelē iā defunctuz fuisse: z ȳ ginē in custodia matris z fratris eē: z de morte pīis p̄dixisse puellā querenti ad puteū cuꝰ filia esset. Et iā moyses hucusq̄ videꝝ velle eaz nec tūc habuisse patrē: cū supꝰ dixit, Cucurrit puella ī domū matris. Forte noīe pīis vocat̄ h̄ mater: q̄a mādatū patris ō filia tradēda q̄d ei reliquerat decedēs nūc exposuit. Potuit eīm fieri vt eā tradēdā genero suo delegasset. Audiens h̄ puer abrae adorauit dūz: q̄ direxerat iter suū: z ptulit vasa aurea z argētea: z vestes dans rebeccē. Patri q̄z eiꝰ z fratri eius munera dedit. Surgēs aūt mane puer petijt dimitti p̄tendēs morā quā fecerat in via z dñi senectutem. Cūq̄ rogasset vt decē dies maneret apd̄ eos: noluit. Et dixerūt, Vocemus ḡ puellā: z queramꝰ eiꝰ voluntatē. Que scisciātibus si vellet ire ait. Vadā. Et h̄ p̄mo legit cōsensus mulieris req̄situs: z exinde p iure habitum est vt req̄rat. Et dimiserunt eam.

Exh̄ q nō ait pīis: ppendit q mortuꝰ erat sicut Josephꝰ voluit.

Regnirt z gserse mulieris et

De aduētu rebecce ad ysaac. Ca. LXI.

Otempore ysaac

e ac habitabat in gerara: z forte ō ambulabat p viā q̄ ducit ad puteū viuētis z videntis. Egressus enim erat ad meditandū in agro: forte ō mora seruī. Alia lra habet ad exercitādū: forte laborās ī agro vl̄ quippiā opis ad deducendū agēs. Rebecca ȳo ysaac viso: z cognito q vir eiꝰ eēt: descēdens de camelo: z tollēs teristrum vel palliū albū: operuit z compsit se. Est aut̄ teristruz genus arabici vestimenti mulierū. Ysaac ȳo introduxit eā in tabernaculū matris sue z in tantū dilexit eā vt dolorē q̄ ex morte matris acciderat tēperaret.

De morte abrae post susceptam sobolē de cethura. Ca. LXII.

Hagam aliā du

a xit vxorē noīe cethurā. Alii aūt bre cethurā nomē appellatiuū q̄ ītert̄ p̄tā copulatā. Dicūt eīm hanc fuisse agar: q̄ pus ꝓcubina: mortua sara transit in vxorē ō nō copulata ī copulatā: ne senex nouis nuptijs lasciuisse arguat Josephꝰ aūt ōt q̄ añ̄ mīsisset p vxore filij duxerat eam. Et hec genuit ei liberos sex. Juuenis ei de senе parere pōt. Et sepauit eos abrāā dū viueret ab ysaac ad plagā occidētalē: z cūcta q̄ possederat dedit ysaac. Alijs ȳo largiꝰ ē munera. Filij tū cethure a nomīe libere se dixerūt saracenos. Obtinuerūt aūt p̄mo traconitidē z phenicē z arabiā vsq̄ ad terminos maris rubri. Refert iosephus q ex vno cozꝰ natꝰ est afer q̄ castra sua fixerat in libyam: quā posteri eiꝰ inhabitantes ab illo africam denominauerūt. Dixit ät eldeum pheram q̄ z maleus siue malchus dictus est historiam iudeoꝝ scripsisse: si cut z moyses scripsit. Quē refert dixisse: ab vno filioꝝ cethure nomine surim vel syrim syriam vocatam. Ab alio ȳo qui dictus est afer africam dictam. Cui descēdenti in libyam hercules auxilium tulit: z filiaz ipius nomine ethea duxit hercules vxorē: et ex ea genuit dodozim cuiꝰ filius fuit phozon. Fuerunt aūt dies abrae. clxxv. anni: z mortuus est z congregatus est ad populuz suum in sinu inferni. Et sepelierunt euz hismael et ysaac in spelunca duplici cum vxore sua.

Deficiens habetur ī textu: z in glosa habetur ieroni. super hūc locū dicentis q̄ deficiens male additū sit: in. lxx. q̄si q̄ nō sit ī hebraica veritate: z etiam q̄ incongrue dici videtur de tanto patriarcha q̄ deficeret vel minueret. Cum ergo in lra nostra habeat̄ deficiens de q̄ Hieronymꝰ arguit. lxx. ptz ex eo z ex pluribꝫ alijs locis: q̄ nō est ista nostra pura translatio hieronymi: sz forte est q̄dā ꝑma

quā cōpegit de greco in latinū ex translatione. lxx. z translationib aliozz. Que quia forte nō inde magis visa est: apposuit manū vt puram faceret de hebreo in latinū: quā non habemꝰ nisi in. xij. ꝓphetis. Vel forte pōt dici q̄ ista nostra sit illa vulgata q̄ miraculose inuenta est hierosolymis.

De ortu regnoz. Ca. LXIII.

Nno. xl. abrae

a mortuꝰ est Ninꝰ: cuiꝰ vxor semiramis: vt post cū regnare posset ꝓprio filio quē susceperat ex nino nupsit: et ex eo filiū genuit: q̄ z babylonia ampliauit. Anno abrae. lxxv. ect̄ā ē ei reꝑomissio. Anno eius. lxxvj. natus est ei hismael. Anno eius. c. natus est z ysaac. Anno eius. clxxvij mortua est sara.

Aliud incidens. Ca. LXIIII.

ortum est regnū

e assyrioz: ānō. lxv. Saruch ꝓauiabrae sub belo: z cucurrit vsq̄ ad annū septimū ozieregꝫ inde p annos mille. z. ccc. alij. cccc. z duos. p reges. xxx. z. vij. vsq̄ ad sardanapallū: q̄ ꝑmus puluinaria adinuenit. Post quem translatū est regnuz ad medos. Regnū aūt sicioniozz ab āno. xxiij. nachoz aui abrae exortū est sub eugialo: alis egialeo: z cucurrit vsq̄ ad annū. xvij. beli sacerdotis z iudicꝫ israel per annos. dcccclxxj. z p reges. xxxj. vsq̄ ad zeusippum. post quez iudicaverunt sicioniam sacerdotes charmi. Sicionia aūt est regio que ꝓius apia: postea peloponensis dicta est. Usq̄ ad abraam ȳo lam fuerant in egypto. xv. dinastie. Dinastiā summaz potestatem egyptij dicunt. Anatiuitate abrae dinastiam. xvj. obtinuerunt thebei. xvij. pastores reges sic vocati. xviij. thebei vl̄ thiopolitani qui z pharaones p reges. xvj. Variate quoq̄ sunt dinastie de generibꝰ quozundam regum ad alia sepe trāseuntes vsq̄ ad cābisem filiuz ciri sub q̄ ꝑmo

Dinastia ꝓprie dicitur principatus que durat apud aliquam prouinciam de eligēdo impatore siue alio ꝓncipatu qui maioz est in illa prouincia. Verbi gratia. Quondam eligebantur ī saxonia imperatores et durauit ibi z deinde franconia diu. deinde in bauaria: et nunc in suevia. De tm̄ sūt ꝑn

pse īpauerūt egypto cipaliores prouincie theotonice terre: licz multe sint adiacentes. Et sicut in istis dicuz est: ita intelligit in alijs.

De morte hismaelis. Ca. LXV.

Jrit quoqz

v mael. cxxvij. annos z mortuꝰ est: tradit illū hebrei disinteria mortuū fuisse coram cunctis fratribꝰ suis id est coram filijs suis adhuc viuentibꝰ obijt. Habitauit posteritas eius ab evila vsq̄ sur. est vero evila india: ab evila nepote noe sic dicta. Sur autem est solitudo inter cades z barath: extendens desertum vsq̄ ad mare rubꝝ z egypti confinia.

De labore rebeccē in partu geminoz. Caplm. LXVI.

Eisaac prosequi

d tur historia Jsaac. xl. annoz erat cū duxit rebeccā vxorē: que inuenta est sterilis longo tpe. Sciens autem ysaac patri suo factam ꝓmissionem seminis multiplicandi per ipm̄ orauit dominum vt quod ꝓmiserat impleret. Et concepit mulier habens duos in vtero. Sed cū vicina eēt partui: collidebantur in vtero eius paruuli. lxx. interptes posuerunt. ludebant vel calcitrabant. Aquila: cōfringebanꝫ. Symmachꝰ: in supficie ferebanꝫ: in similitudinē nauis legitimo pondere carentis. Douebantur ei mistim pueri: vt vicissim alter ꝓior altero videretur posse prodire ad ortum. Non p exilitate vteri materni quasi vix geminos capientis intelligendū est hoc accidisse vt q̄busdaz visum est. sed tm̄ ex voluntate dei tā demonstrantis in nondū natis: q̄d futurum erat in adultis: ꝓmogenituram scz quā alter habuit p naturam: cesssisse alteri p gratiam. In posteris etiam coz futurā dissensionem iam tūc figurabat. Credit eīm in vtero iam tūc sanctificatus fuisse iacob: et in h̄ motu ꝑfiguratum: quia nō esset ꝓsensus christi ad belial. Mater vero grauiter afflicta nollet concepisse et fere desperans de partu perrexit vt cōsuleret dominū. Tamē quia nō locus consulēdi dominum nec modus nec p quos cōsuleret dominū adhuc legitur institutū forte ad mōtē moria vbi abraam altare fecerat domio iuit. et īmolatis hostijs substratis pelliboꝫ eaꝝ in-

cumbens p somniū accepit oraculuz, Forte more gentiū quem viderat in parentibz speciem lauri quā tripodem dicūt capiti suppositū: z ramis arboris q̄ agnuscastus dicit incubuit: vbi visiones capit, phantasticas dormiens non sentiret. Ul adhuc viuentē melchisedech cōsuluit. Quocūq; autē modo secerit: responsum accepit a dño, Due gentes sunt in vtero tuo, id est patres duaz gentiū que inter se post diuident z pugnabūt: sed z maior seruiet minori. Nō de paruulis neq; dictum est: cum semp maior pfuerit minori sed ō populis. Idumei em̄ qui de esau futuri erāt: tributarij erāt dauid qui de iacob.

Mota

Hinc forte intelligat esau seruisse iacob dū p secutus est eam: vt lima cōfert ferro, fornax auro, flagellū grano. Cum ḡ duos peperisset: q̄ por egressus ērufus erat: z tor in modū pellis hispidus: z dictus est ob hoc seir. Hebrei em̄ seiron capillaturā dicūt Dictus est, prio noīe esau, id est fortis. Protinus alter egredies: plantā fratris in manu tenebat quasi retrahere volēs fratrē a pmogenitura z ob h̄ dictus est iacob, id est supplantator. Seragenarius ergo erat isaac qn̄ nati sunt ei paruuli. Viuebat ḡ abraam: z adhuc quindecim ānos supuixit Abraam em̄ pter, c. annos quos viterat nato isaac: restabāt adhuc abrae, xv. anni ad vitam. Hoc ideo dicimus q̄a Joseph sic ait, Porro z p mortē abrae pcepit vxor isaac zc. Mortē el forte appellās: qn̄ iam penit effecto corpe generare desijt. Ipe em̄ text lre non esse dictū p recapitulationem indicat.

Tertium incidens. Ca. LXVII.

Hzo eodem an

no q̄ nati sūt gemini isaac regnū argiuoz exortū est sub inacho patre ysidis pmo rege. Aucurrit āt vsq; ad annum xij. delboze z barach iudicū israel. Durauit aūt vsq; ad vltimū acrisium per reges xiij. z annos. xlviij. alij. lxiij. Perseus vero cū non interfecisset sponte acrisiū: ñ timens reliq̄t argos: z trāstulit regnū apd micenas Si legeris in historijs regnū h̄ pcessisse ab inacho vsq; ad telenū: intelligit posteros de genere inachi vsq; tē regnasse: z datū regnū danao q̄ non erat de genere regio.

De venditione primogenitoz esau. Caplm. LXVIII.

Hzo cuz adole

p uissent filij isaac: factꝰ ē esau venator: z iacob agricola z pastor i tabernaclis habitauit. Pat diligebat esau tum quia pmogenitus erat: tum quia de venatione eius libēter vescebatur. Mater ho diligebat iacob: tum p simplicitate: tum pro dei inspiratione. Factū est aūt cū coxisset iacob pulmētū lenticule Esau lassus rediit ab agro: z ait, Da mihi de coctione hac rufa: q̄z opido lassus sū. q. d. Esurio: nec p lassitudie sufficio mihi pulmentū parare. Cui dixit iacob, Vende mihi pmogenita tua. Esau parui pendēs pmogenita se moriturū nisi comederet in instanti putans: dedit ei pmogenita p edulio lētis. Et iurauit talē vēditiōem ratā se habiturū: z q̄ lenticula fulua est: hebraice aūt edom a quo postea dicta ē regio idumea. Erāt aūt pmogenita q̄dam dignitates q̄s habuerūt pmogeniti i cognatōibz suis vsq; ad aaron. Habebat em̄ pmogenitus vestem speciale qua induebat tm̄ i sacrificio ferēdo: z receptur finale benedictionez a patre. Ipe in solennitatibz in cōuiuijs benedicebat minoribz: z in his duplā ciboz portionem recipiebat. Aradunt etiā q̄ in diuisione hereditatis similiter in duplum reciperet.

De descensu Isaac in geraris. Caplm. LXIX.

Rta aūtē fame

o dum vellet ire isaac i egyptū ex pcepto dei remāsit in geraris: z ob amiciciā abrae receptꝰ ē abimelech: z ad explū pris dixit de vxore sua: soroz mea est. Forte post plurimos dies vidit abimelech p fenestrā isaac iocātē cū vxore sua: z accersito ait, Quare ī posuisti nob, Et ē h̄ ipone re ꝓbū absolutū. i. īposturā. i. dolū facere. Et ē sensus. Quare nos decepisti Aurmētit es: sororē tuā esse. Potuisti super nos inducere grādem malum: sicq; cognouisset vxorē tuā: liberam a viro reputans. Et ait ad plm suū Qui tetigerit hois huꝰ vxorē: morte morial. Seminauit isaac in terra illa: z inuenit centuplum

Per recapitulationē h̄ dictum videt. id est ꝓpus factū q̄z h̄ dicat. Non enim videt visse tātū abimelech: sicz post pdictā vēditionem.

estimatum. i. estimauit: sm q̄ recordabat de iacto olim semine centuplū recepisse. Nec ō vna specie h̄ esse potuit: sed forte in omni genere opum est centuplicat. Un alia translatio hz. Inuenit in illo anno centuplū. Ob h̄ inuidētes ei palestini puteos quos foderat pater eius obstruxerūt replētes humo. Ibi melech etiaz timens eum dixit ei, Recede a nob: qz potentior nostri fact es. Et recedēs isaac venit in agrū q̄ oz pharan. id ē cōuallis. z habitauit ibidē. Et rursus effodit alios puteos quos foderāt serui patris sui abraam. q̄ obstruxerāt philistei. Et vocauit eos nominibz q̄ pater vocauerat. Et fodientes inuenerūt puteū aquarum viuarū. Et ecce pastores gerare litigabant cū pastoribz isaac dicētes, Nostra est aqua. Et vocauit puteū escon. i. calūniā vel iurgiū. Et recedens inde fodit aliū puteū: z p illo q̄z iurgati sunt pastores gerare aduersus eum dicētes, Nostra est aqua z ob h̄ vocauit puteū esconi. i. calūniā vel iurgiū. Et recedens inde fodit aliū puteū: z p illo q̄z iurgati sunt, Et ob hoc vocauit eū sathanā. i. contrariū vel inimicicias. Utriusq; puteivt dicit Josephus opꝰ impfectū relinquēs: nolens ꝓtendere cū indigentis: expectans z exoptās bone volūtatis coz rationē z licentiā. Prozfectusq; inde fodit puteū tertiū. p q̄ nō ꝓtenderūt. Ob hoc vocauit eū robooth. i. latitudinez. q̄a dilatatꝰ creuerat sup terrā: z ex illo loco ascendit in bersabee. Et apparuit ei dñs in ipa nocte: pmittens ei q̄ pmiserat pri el. Et edificauit altare: z inuocauit ibi nomen dñi. z pcepit suis vt ibi foderēt puteū. Ueri ille est q̄ eruderauerūt puteū abrae. Eo tēpore venit ad eū abimelech z phicol dux militie: z iurātes inter se fedꝰ firmauerunt. Eodem die redierunt ad isaac pueri nūciantes de puteo quem foderant q̄ inuenissent aquā z appellauit eum bersabee. id est puteū satietatis vl abundantie. Et impositū est hoc nomen vrbi vsq; in hodiernū diē. Et nota q̄ in modico vocis stridulo z in scriptura differt hoc nomē a nomīe q̄ abraam ei olim imposuerat. Sabee enim p sin hebreum scriptuz septimū vel iuramentū sonat: z asperius strident: scriptū ꝓ p sima grecum satietatē significat z mollius sonat.

Quartum Incidens. Capl. LXX.

Ō tēpore pho

e roneus filiꝰ inachi et niobes p mus grecie leges dedit z sub iudice causas agi instituit: locūq; iudici destinatū a nomīe suo foz appellauit. Sozor sua

ilis in egyptū nauigauit. z q̄sdā apices lrāz tradidit egyptijs. ō agricultura etiā mlta docuit eos. Un cū Jo diceret: ilis ab eis dicta ē q̄ in lingua coz terra sonat. Et ob h̄ pꝰ morte in numero deoz in egypto recepta est. Filius etiā phoroneī q̄ apis dictus est eodē tēpore in egyptū nauigauit: quē q̄dem virū ilidis fuisse tradūt: z similiter ab egyptijs deificatus est z serapis nominatus.

De vxoribz Esau. Ca. LXXI.

Hau vero qua

e dragenariꝰ duxit vxores iudith z bethsameth filias potentiū viroz ītēr chananeos semetipm dñm facies in potestate vxoz. Que cū ambe offendissent animū isaac et rebecce: z licet nollet isaac, puincriales sue misceri cognationi tū melius silere decreuit.

De bñdictionibz iacob. Ca. LXXII.

Enuit Isaac et

f videre non poterat. Et dixit ad esau, Fac mihi cibos de venatiōe tua vt comedā: z bñdicat tibi ania mea añq; moriar. Aggrēsso esau ad venandū dixit rebecca ad iacob, Sic z sic audiui patrē tuū loq̄ntē cuz esau fratre tuo. Affer ḡ mihi cito duos hedos optimos: vt faciā pri tuo escas q̄bz libēter vescit vt bñdicat tibi p esau. Abijt ille z attulit dedit q̄z matri. Que cuz parasset cibos: induit iacob vestibz esau valde bonis q̄bus vtebantur pmogeniti vt diximus. Timebat ꝓ iacob ne deprehensus a patre: susciperet maledictionem p benedictione. Porro mater pelliculas hedoz manibz z collo eius circūdedit: vt similitudinem a pilosi frazis exprimerent. In alijs em̄ ēsimillimi erāt tāq; gemelli. Acceptosq; cibos iacob ītulit patri dicens, Ego sum esau. Comede de venatiōe mea: vt bñdicat mihi aīa tua. Cui isaac Accede ad me vt tāgam te et pbem: vtrū tu sis filiꝰ meus esau an nō. Quo palpato ait, Vox quidē vox iacob est: iz manus: manꝰ sunt esau. Cū aūt comedisset z bausisset vinū: osculatus est filium: z benedixit ei

Quasi, ego suz cuius sunt pmogenita z benedictio sic ꝓpus erat esau. Nec mentit: sic nec chīs dicēs ioannem esse heliā non personaliter sed in similitudine.

Nota Gene dicu intequatu

dicēs Det tibi deus de rore celi ⁊ de pingue
dine terre abūdātiā frumēti vini ⁊ olei. His
tribꝫ solet oīs terre fertilitas intelligi. p fru
mentū cibus. pvinū pot⁹. p oleū pulmenta.
Et addidit Heruiant tibi pl̄i ⁊ tribus: esto
dñs fratrū tuoꝝ. qui maledixerit tibi sit ille
maledict⁹. ⁊ q̄ benedixerit tibi benedictioni
bus repleat. Nota q̄ tria que in benedictōe
p̄missa sunt. scz abūdantia. potētia: p̄moge
nitura. p̄sentis sunt tēporis. Quartū ꝓ scz
benedictio futuri est: ⁊ ideo in benedictioni
bus sacerdotū nostroꝝ solet dici. Benedicat⁹
aūt est iacob ſm ꝓba nō ſm intentionē p̄is
sicut epi'scopus ordinat alienū quem putat
esse suū: ⁊ est ordinatus Vix sermonē imple
uerat pater: ⁊ egresso iacob venit esau cibos
inferens patri; petens ab eo bñdictōez. Ex
pauit Isaac vehemēter: ⁊ in hac extasi vidit
in spiritu a dño factū esse ꝺ: ⁊ significationē
pie fraudis intellexit. Et ideo nō irascēs: sed
ꝓfirmans q̄d fecerat ait. Frater tuus venit
fraudulenter: ⁊ accepit benedictionē tuaz: et
erit benedict⁹. Cui esau. Juste vocatus ē ia
cob. En altera vice me supplantauit. id ē bis
decepit. p̄ius p̄mogenita. scōo bñdictionē
surripiēs. Cunq; ⁊ ipe a patre benedictionē
postulasset: ⁊ patri hesitanti in q̄ ei benedice
ret ⁊ vehemēter instaret motus isaac: ait. In
pinguedine terre ⁊ roze celi desup erit bene
dictio tua: ⁊ ita fuit. Idumea eīm pascualis
est. Et addidit de posteris eius prophetās.
Viues gladio. id est bellicosus eris: et fra
tri tuo seruies: cum scz idumea facta ē tribu
taria domui israel: sed veniet tempus cū ex
cutias iugum eius de ceruicibus tuis. Hoc
impletū est cuz rebellauerūt idumei ne essent
sub iuda.

De sono iacob cū fugeret ī mesopotamiā
⁊ separatōe iacob ⁊ esau. Ca. LXXIII.

Derat ergo esau
o iacob ⁊ dixit in corde suo. Veniēt
dies luctus. id est mortꝫ patrꝫ mei
vt occidam iacob. Nūciata sunt hec rebecce
Ado ē spū sciebat rebecca cogitationes esau:
quo intimauerat iacob fraudare fratrem Ar
cusatur ergo iacob de mēdacio in patrē ⁊ do
lo in fratrē p̄ tussionē matris. Mater ꝺo per
familiare consilium spiritussancti: que ait ad
iacob. Fuge ad laban fratrem meum: ⁊ esto
ibi donec quiescat indignatio fratris tui. Ꝛ
ne absꝫ licētia patrꝫ
fieret: ait rebecca vi
ro suo. Si acceperit
iacob vxoꝛ de filia
bus heth nolo viue
re. Et aduocās isa
ac iacob bñdixit ei:
et p̄cepit ei vt iret in
mesopotamiam sibi
accipere vxoꝛ de fi
liabꝰ laban. Videns
aūt esau q̄ offendis
set suū patrē p̄ nuptijs alienigenaruz: iuit ad
ismaelē patruū suū: accipiēs sibi vxoꝛ filiā
eius melech sororē nabaioth vterinā: absq; his
q̄s p̄ habebat. Igit egressus ē iacob ⁊ ber
sabee ⁊ pergebat arā. Per chananeaz ꝓ iter
faciēs: timuit incolas terre: q̄z vt ait ioseph⁹
chananei erant indenoti isaac; prioribꝰ bellis
eius valde grauati. maxime cū carthathiarim ce
pisset: circa quā p̄cipue laboraverat. Timuit
ergo iacob apud aliquē p̄uincialiuz introire
⁊ sub diuo iacebat. Cū aūt veniſſet iuxta lu
zam vespere: supposuit capiti suo lapidem: ⁊
obdormiuit. Et vidit in somnis scalā erectā
a terris celos attingentē: ⁊ angelos descēdē
tes ⁊ ascēdentes p eam. Josephus dicit. Vi
dit descēdētes p eā figuras honestioꝝ natu
rā habentes q̄s hoīes: ⁊ dñm innixū scale di
centē sibi. Ego sum deꝰ abraam ⁊ isaac. Ter
ram hanc dabo tibi ⁊ semini tuo. Benedicē
tur in te oēs tribꝰ terre et in semine tuo. Ero
custos tuus in hoc itinere: et reducam te in
terram hanc. Ordine prepostero vsus est do
minus. Prius enim in propria persona Ja
cob custodiuit: post sub Josue dedit semini
eius terram illam in fine temporum in chri
sto quia ꝺ iacob benedicte sunt tribus terre.
Euigilans iacob ait. Vere domin⁹ est in lo
co isto ⁊ ego nesciebam. Terribilis est locus
iste et est domus dei hic et porta celi. Et pro
phetauit de leger de templo et passione chri
sti: que in terra illa futura erant. Terribilis
enim lex. domus dei. templū. passio christi.
apertio porte celi. Et lapidem quem suppo
suerat capiti suo erexit ibi in titulum. id ē in
cōmendabilem memoriā hui⁹ visionis: et li
bauit sup illuz oleum domino vouēs: domi
num qui apparuerat ei semp sibi esse in deū:
⁊ lapidē. id est locum lapidis semper sibi ho
norabilē: ⁊ in reditu decimas ⁊ hostias se si

A quo bethe⁹ vn⁹ de
septē populis ꝑ quo
inuenerunt quādoq;
cetheus: quia nos p
vocali vtrobiq; aspi
rata apō hebreos: po
nimus. ch. ad mitigā
dam asperitatem Ipi
dicūt habrā nos chā
ram: ipi betheus: nos
cheteus.

bi oblaturū. Et vrbem primā etiā honoran
dam decreuit. vocās eā bethel. id est. domuz
dei. vl'ſm ioſephū hostiā dei. Prius eīm ieb
a iebuseis. qui eā cōdiderāt vocabat. Post
lusa. id ē. nuz vel amygdal⁹. q̄z cū primo ibi
fundamēta iacerēt. radix amygdalina inuen
ta est. Uel forte copia hui⁹ generis arboruz
ibi est.

De duabus vxoribus Jacob
Caplm. LXXIIII.

Rocedensq; in
p mesopotamiā longo tpe puenit ī
aram. et venit ad puteum in agro
operū lapide grandi. iuxta quē tres greges
accubabant. Cūq; dixisset pastoribꝰ vt adaq̄
rent greges. ⁊ ad pastū ducerēt accepit mo
ris ibi esse. nō amoueri lapidē donec omnes
greges ꝺuenirent. nec licere greges p̄iculatī
adaquare. Cūq; cuncta percontaret ꝺ labā.
valet ī quiūt pastores Et ecce rachel filia ei⁹
cū grege suo venit. Quē cū aduenisset amo
uit iacob lapidē ab ore putei. Patet q̄ nō so
lus iuit iacob. et adaquauit gregē eius. ⁊ in
dicans se consobrinū ei⁹. osculat⁹ est eā. Que
nūciauit hoc patri. Qui occurrēs duxit Ja
cob in domū suam. et audita causa fuge. dix
it ei. Os meū et caro mea es. et ideo secure
latebis apud me. Tādē curā gregis eū habe
re decreuit. Post mensem vero Jacob dedit
optionē mercedis p fruitio pastorali. Habe
bat aūt laban filias duas. liam lippis ocul'
et rachel venusto aspectu. Quā diligens Ja
cob ait. Seruiam tibi septez annis. p rachel
Seruiuit q̄. p rachel septē annis ⁊ videbāt
ei pauci dies p amoris magnitudie. Nec di
cū est parui. quia desiderāti animo ipa velo
citas tarda est. sed dictū est pauci. quia vide
bat ei rem tam amabilē paucis emisse. Lon
go eīm plurib⁹ ānis seruiuisset. p ea p̄ius q̄s
ea careret. Uel dies vocat laborē diez. q̄ vi
debat ei paruus q̄z laborē leuigabat amor.
Cōpleto septimo anno fecit laban nuptias
genero suo. Uespere aūt facto subintroduxit
liam. dās filie ancillā noīe zelpham Jacob
vero vt dicit Josephus p ebrietatē ⁊ noctez
lie ꝺmixtus die facto apud laban de iniusti
cia querebat. Qui dandā necessitate veniaz
postulauit moris ibi cē asserēs. maiores an
te tradi ad nuptias. Post alios autē septem
annos se datuz ei rachel laudauit. causaz p
telati tpis: dicēs se nō libēter filiā ad chana
neos missuz. cū etiā ꝺ sororze penitentiā age
ret q̄ eā illuc direxisset. Hieronym⁹ verō di
cit errasse illos qui dixerūt post septē annos
alios rachel Jacob tradita. sed post septē di
es ꝺuiniozꝝ quos q̄si prurbare: supinꝫ ducta
alia sponsa fas nō erat. Quibꝰ finitis Jacob
optatꝫ potit⁹ nuptijs. amoꝛe sequētis prioꝛi
ptulit. seruiēs p rachel alijs septē annis.

De quartuoꝛ filijs lie. ⁊ de filijs ancillaꝝ
Caplm. LXXV.

Ominus auteꝫ
ꝺ aperuit vuluā lie sororze sterili da
ta vt amoꝛē viri fecūditate ꝺsequ
reꝛ. Que peperit filiū. ⁊ ait Vidit dñs humi
litatē meā. i. vilitatē erga virū meū. ⁊ ideo vo
cauit filiū ruben. i. visionis f. Aliū Rursum pe
perit filiū aliū et ait Audiuit me dñs haberi
ꝺtemptui. et ideo dict⁹ est symeon. i. auditio
Pepit aūt tertiū et ait Copulabitur mihi vir
meus. quia addidi ei filios. et ob hoc dict⁹ ē
leui. i. additio vel firmatoꝛ societatꝫ ſm Jose
phum. Peperit q̄z quartū et ait. Modo cō
fitebor dño. et ob hoc dict⁹ est iudas. i. ꝺfes
sio. Cessauitq; parere. Proinde rachel inui
dit sororzi. et ait ad Jacob. Da mihi liberos
alioquin moriar. Qui ait. Nūquid ego suz
de⁹. Et illa Si nō de me saltē de ancilla mea
Et dedit ei balā in cōiugiū: non in vxoꝛē. sed
vt ei iūgeret. Pepit bala filiū. et dixit rachel.
Judicauit me dñs. i. equauit me sororzi. ⁊ ob
hoc dictus est puer dan. i. iudiciū. Peperit ⁊
alium. et ait rachel Cōparata sum sororzi ⁊ in
ualui. et ob hoc dict⁹ est puer neptalim. i. cō
paratio vel dilatio. Lia quoq; tradidit viro
zelphā que peperit filium. Et ait lia. felicit.
Et dict⁹ est puer gad. id est. felicitas. Peperitq; etiā et alium. Et ait lia. Beatā me dicēt
omnes mulieres. et dictus est puer aser. id ē
beatus.

Quintū incidens Caplm. LXXVI.

Is tepozibus
b factū ē diluuiū ꝑticulare ī acha
ia sb ogige rege. q̄ vbē q̄ voca
bat acta inouās culcusim noīauit Tūc etiā
apud lacū triconidē virgo apparuit. quā gre
ci mineruā dixerūt. Hec plures artes adiue
nit. maxīe lanificiū. Eadez dicta est pallas. a
pallane insula thracie ī qua nutrita est. vel a

Nota Delunium
pmitare ter

pallante gigãte quẽ interfecit Tradit aũt cũ p diluuiũ illud insule cicladες longo tpe obumbrate fuissent, a quis rarescentibꝫ pma interes delos sole illumĩata est, z ideo delos dicta, qđ sonat manifestũ

De reliquis filijs lie et ortu Ioseph.

Capl'm. LXXXVII.

Uben tempore

In messis triticẽ. s. vl'tã collectis hordeis Ul' forte tres collectões a metẽdo .i. colligẽdo messes dicũt. messis pomorũ q̃ pma. messis tritícea q̃ scda. messis vindemiaꝝ q̃ tertia Hoc inq̃ tpe ab agro regressꝰ rubẽ. tulit mãdragoras et dedit mr̃i sue. Cuius esũ desiderãs rachel dixit lie. Da mihi ō mãdragoris filij tui. Opinãt ei q̃dã ꝑ genꝰ pomi i cicã sunꝫptũ sterilibꝫ fecũditatẽ parare, qđ augustinꝰ falsũ eẽ dicit Cũ eñ mãdragorã vidisset. occasiõe hꝰ lectiõis naturã eiꝰ oẽm et vim diligẽter asserit se pscrutatũ, z nihil tale reppisse i ea, Et ait lie Paz ne tibi videat q̃ abstuleris mihi virũ meũ, nisi z mandragoras simul tuleris. Rachel sororis irã mitigãs ait. Dormiat hac nocte tecũ p mandragoris filij, et occurrit lie iacob redeũti ō agro q̃ eũ mercede ꝺduxisset significãs. Et ꝺcepit nocte illa z pepit q̃ntũ filiũ. z ait Deꝰ dedit mihi mercedẽ. q̃ dedi ãcillã viro meo, z iō vocauit puerꝫ isachar. qđ sonat merces. Achar ei merces. Pro eo etiã sic vocauit eũ q̃: mãdragoris emerat viri introitũ Rursus lia ꝺcepit sẽxtuꝫ filiũ. z pepit et ait. Decem habitabit mariꝰ meꝰ q̃ genui ei sex liberos z ob ꝑ vocauit puerꝫ zabulõ. i. habitaculuꝫ In libro tñ noĩm hebreoꝝ, violẽter fluxꝰ noctis interp̃tat Post quẽ pepit filiã noĩe dinã Recoꝑatꝰ est aũ. dñs rachelis. z apuit vulvã eiꝰ que pepit filiũ dicẽs Addat mihi dñs filium alterũ Et ob hoc dictꝰ est puer ioseph id est augmentum.

De diuersicoloribꝫ virgis et fetibꝫ.

Ca. LXXXVIII

Initis ergo an

Finis. rũ. serutũ. pyronibꝫ. iacob dixit socero suo. Da mihi vxores z liberos meos. vt reuertar ad terrã meã Et ait labã Inueniã gr̃az in ꝺspectu tuo. vt adhuc fruias mihi. vñ. ãnis. z ꝺstitue mercedẽ quãdem tibi. Scio eñ q̃. ꝑter te bñdixit mihi deꝰ. Et ait iacob Justũ est vt aliq̃n. puideã domui meo. Si fecerꝫ qđ postulo. adhuc pascã pecora tua. Sepa greges varios z ꝺparso vellere. et trade i mãu filioꝝ tuoꝝ. vnicolores ꝓ trade mihi. et qđ ex vnicoloribꝫ varijs natũ fuerit sit merces mea z qđ vniuscolorꝭ tuũ respõdebit q̃mihi cras iusticia mea id ẽ i futuro. q. d. Tecũ facit natura. vt alba ex alb. nigꝝ ex nigrꝫ nascãt. mecũ iustícia mea dũ deꝰ ꝑ laboze meo qđ iustũ sibi vidẽbit reddet mihi ꝺ naturã Gratũ ꝑ habuerat labã. z sepauit oẽs diuersicolorꝭ. z dedit filijs suis in custodiã. Unicolores tradidit iacob. z sepauit iter triũ dieꝝ inter iacob z filios suos. ne q̃s ex vicinitate pecorꝫ nasceret dolꝰ. Et ita planũ ꝑ dictũ ẽ. nisi q̃ in textu legit. q̃ laban vnicolorẽ gregẽ tradidit in manu filioꝝ suorũ. s. iacob. qđ videt ꝺtũ ei qđ dixim⁹ ꝓt dici eũ tradidisse i manu filioꝝ suoꝝ. i. nepotũ suoꝝ filioꝝ. s. iacob. q̃ sub pze opiliones erãt Uel p anticipationẽ dictũ est. i. vnicolorẽ gregẽ pꝰ natũ sub custodia iacob dedit filijs suis cũ diuersicolore pꝛi dato Hieronymus q̃z dicit. vsq̃ ad tps suũ locũ hũc ꝺfuit fuisse Jacob aũt nouã nature strophã. i. conuersionẽ ꝺmẽtaꝰ. ꝺ naturã arte naturali pugnauit Tulit ei ꝑgas virides populeas. q̃s lxx. stiraceas vocãt z amygdalias z plataninas q̃s p loca discorticãs varijs ꝑgaꝝ fec̃ colorẽ Forte tres erãt canales z tres ꝑgas tantũ ei⁹dẽ lõgitudinis cũ canalibꝫ tulit. cuiq̃ canali suã virgã ꝺponẽs. Forte plures erãt i canalibꝫ ꝑgę. Obseruabat q̃ iacob tps in q̃ pecora ascẽdebant. z in feruore dieꝝ cũ ad potãdũ auida pgerẽt i ꝑa auiditate potãdi faciebat oues z capras ascẽdi. vt tales fetꝰ ꝺcipẽt. q̃les ũbras arietũ z hircoꝝ sup se ascẽdẽtiuꝫ in aq̃ speculo videbãt. Et ꝑgꝫ eñ ibi positꝫ varijs erat vmbraꝝ colorꝫ Ne aũt oẽs fetꝰ diuersicolores fierẽt et depẽderẽt dolꝰ. sic tẽperauit iacob ꝓpter tpe cũ ascẽdebant oues. q̃ verni fetꝰ meliores sũt ponebat ꝑgas vt i cõspectu eaꝝ ꝺcipent. In serotina eñ admissura. i. in ea q̃ fiebat in extremitate veris. deteriores sũt fetꝰ. q̃ i tardꝰ appetẽtibꝫ coitũ minꝰ vigꝫ natura. z iõ tũc ñ apponebat ꝑgas. z ita q̃ serotina erãt facta sunt laban. z q̃ pmi tpis iacob. Uel forte serotina admissura dicta ẽ in autumno. q̃ natura outũ mesopotamie z italie eadẽ esse tradit. vt bis in anno pariant Unde poeta. Bis grauidꝫ fetu. Qđ aũt dicit

q̃ in virgis ꝺciperent. Dicit hieronymꝰ vim hebrei verbi nisi circuitu exprimi non posse Significat eñ totiꝰ corꝑis extremã ꝺcussionem. in feruore coitꝰ extremo Nec mirꝫ. silex ꝺspecte imagini sobolẽ fieri in extremo voluptatis. cũ ꝑ ipm in equaꝝ gregibꝫ apũ hispanos fieri dicat Hieronymꝰ. Et quintilianus matronã accusatã q̃ ethiopẽ peperisset ex imagine ꝺspecta ꝑ accidisse argumentãs defẽdit Et i libris scriptũ hypocratꝫ reperit quãdã puniendã q̃ pulcerrimũ puerũ peperisset. vtriq̃ parenti generi quoq̃ eoꝝ totidissilez. nisi monuisꝫ hypocras q̃rere. ne forte talis pictura esset in cubiculo. Dirat⁹ est q̃ iacob vltra modũ Postq̃ aũt audiuit verba filioꝝ laban dicentiũ Tulit iacob nr̃a. z ꝺ facultate patrꝫ factꝰ est inclytꝰ z etiã facile labã animaduertit q̃ nõ eẽt erga se sicut heri z nudiustertiꝰ. marie dicẽte sibi dño. reuertere in terrã tuã. et ero tecũ. misit et vocauit liam et rachel in agrũ vbi pascebat gregẽ z ait. Facies ꝑris vestri nõ est mecũ ꝺcitis q̃ circũuenit me. et mutauit mercedẽ meã decẽ vicibus. Ar. dicũt decẽ annis ꝺz intelligendũ est decẽ annis. q̃si decẽ circũuoluti⁹ ibi. q̃ denaria mutatio in sex annis facta ẽ. Dicit eñ ioseph⁹. q̃ oñe tps qđ fuit cũ labã. xx. annorũ fuit Noluit aũt iacob tertiã septimanam ãnoꝝ ꝺplere sub illo ꝑ eꝰ neq̃cia. videꝫ eñ labã plures nasci diuersicolores ꝺtebat. Deinceps vnicolores sint merces tua Jtẽ cũ videbat vnicolores multiplicari mutabat mercedẽ. Et addidit iacob. Deꝰ tulit substãtiã patris vñ. z dedit mihi q̃ i somnis oñdebat mihi q̃les eẽnt fetꝰ nasciturꝰ. q̃ z dixit mihi. Surge z egredere de tra hac. Rñderunt lia z rachel Quasi aliẽas ꝑputauit nos pr̃ nr̃ nũq̃d q̃q̃ resideat habebim⁹ de facultatibꝫ z hereditate eiꝰ. Fac q̃cũq̃ ꝓcepit tibi dñs.

De fuga iacob et federe inito cũ laban

Capl'm. LXXXIX.

Urgens ergo ia

Cob cũ vxoribꝫ z liberis abijt. tulitq̃ oẽm substantiã z greges. z q̃cquid i mesopotamia adq̃sierat. Et deduxit etiã iacob vt ait ioseph⁹ medietatẽ gregis nesciẽte laban. qui eo tpe ad tondẽdas oues erat. Rachel etiã nesciẽte viro idola patris sui ꝓciosa furata ẽ. et secũ tulit nõ ad colendũ. q̃ docẽte viro sciebat nõ esse colẽda. si cõprehẽderẽtur pr̃ꝺsequẽte vt ad hec fugiendo veniam ipetrarẽt Fuit g̃ iacob amne trãsmisso cõtra montẽ galaad. z nũciatũ ẽ labã die tertio q̃ fugisset iacob. Qui assumptis filijs et cognatis suis insecut⁹ est eũ septẽ diebꝫ. Cũ ioseph⁹ dicit Labã post pmũ diẽ cogscẽs discessuꝫ iacob et filiaꝝ psecutꝰ est eos. z ꝺ colle pcul collocatos inuenit eos. Põt dicit. q̃ si i tertio die cognouit. tũc post primũ diẽ ꝺ cognouisse. q̃ tũc egressus nũcꝰ tertia die vẽit ad eũ. vbi filij pascebãt greges. q̃ separi erãt a iacob itinere triũ dieꝝ. vt ꝓdictũ est. Uidit aũt labã in somnis deũ dicentẽ sibi Cãue ne quicq̃ aspere loq̃ris ꝺ iacob. Qui ꝺsurgẽs ait ad iacob Quare me ignorante fugisti Et cur furatꝰ es deos meos Cõsobrinꝰ z gener meꝰ z copulator hec facere nõ debueras Respõdit iacob. Timui ne filias tuas violẽter auferres mihi. q̃ tũ nõ tã me q̃ filios sequũtur. Qđ aũt furti me arguis apud quẽcunq̃ fueneris deos tuos: neceꝰ cozã fratribꝫ nr̃is Ingressusq̃ laban tabernacula lie z ancillarũ nõ inuenit. Cuiq̃ intraret tabernaculũ rachel. illa subtꝰ stramẽta cameli absc̃dit idola. et sedit desup. z querẽti pũl ait Ne irascatur dñs meꝰ q̃ nequeo ei assurgere. q̃ iuxta ꝺsuetudinẽ feminarũ nũc accidit mihi. et sic delusa ẽ sollicitudo querẽtis Iratusq̃ iacob improperauit ei q̃ ꝑ diligenti seruitio. xx. annoꝝ nõ meruerat vt ipse oẽm supellectilẽ suã scrutaret. Et ait laban Omnia q̃ habes mea sunt, sed quid possum facere filijs z nepotibus meis. Veni z ineamus fed⁹. Tulitq̃ lapidez et erexit eũ in titulũ federis. z ait fratribꝫ suis. Afferte lapides. Qui ꝺgregantes fecerũt tumulũ z comederũt sup eũ Et dixit laban. Tumulꝰ iste sit fed⁹ nostri testis. ne ego transeaz illũ pergens cõtra te malũ tibi cogitãs. Nec tu transeas ad me nocẽs. nec affligeris filias meas nec vxores alias sup eas induxeris Et ob ꝑ dixit iacob lingua sua collẽ galaad. id est. aceruũ testimonij Bal eẽ aceruus. aad testimoniũ sonat. Laban vero syra lingua vocauit eũ igar seducha Laban autem de nocte cõsurgens benedixit eis reuertens in locum suum. Porro iosephus dicit eos columnam in mõte statuisse sub schemate are. Forte aceruum columnam nominauit.

nota a suriaꝝ mutatorum

De muneribus pmissis esau

Capl'm. LXXX.

Iacob autē abiit

Itinere q̄ cepat. fuitq; ei obuia mlt̄i-
titudo angelor̄, z ob hō vocauit lo
cū illū manaim. i. castra, q; ibi vidit angelos
q̄si paratos defendere eū a fre quē timebat.
Misit aūt ab illo loco nūcios ad frem. q̄ ex
plorarēt frīs animū. Qui reuersi nūciauerūt
esau sibi occurrētē pacificū cū. cccc. virīs. Ti-
muit ḡ iacob. nō ō p. illōe ā geloꝝ diffidēs
sed more hoīm perturbat⁹. Et diuisit pplm
q̄ secum erat in duas turmas. ancillas z libe
ros eaꝝ. i. pori turma. In scḋa liberas z filios
eaꝝ. ita tñ q̄ in extremitate ei⁹ posuit ra-
chel z ioseph tāq̄ charissimos. Vñ q̄dā errauē
rūt putātes tertiā turmā rachel et ioseph ha
buisse. Sicaūt diuisit. vt si vēiret esau ad no
cendū. et porē pcuteret turmā. reliq̄ fugiens
saluaret. Egressus aūt ibidē de his q̄ hēbat
munera frī suo q̄q; pulcriora z rariora z di
uersoꝝ generū a ialia. Mīsit etiā ea p diuer-
sos nūcios spaciū ponēs int̄ gregē z gregē.
vt ex frequētia mūer̄ sese subseq̄ntiuꝝ multa
esse putarent. vt mueribꝰ sic̄d indignatōis
cēt adhuc i esau placaret. Precesserūt ḡ mu
nera. ipe ⁊o adhuc erat i manaim. Cōsurgēs
q̄z aūt diluculū. traduxit vxores z filios cū oī
b⁹ ad se ptinētibꝰ per vadū iaboch. Ioseph⁹
dic̄ q̄ torrētē noīe iaboch trāsierūt. z q̄ in ge
nesi legit. cū oraret iacob timēs frem: dixisse
In baculo meo trāsiui iordanē istū. z nūc cū
duabꝰ turmis regrediꝰ. forte iordanis dic̄t
quē ptrāsiuit. z q̄ ibi

calculosus z torrens ōr vadū iaboch. Fo
te aūt vicio scriptoꝝ. p
iacob legit iaboch. et
ex transitu illo sortiū
ē h nōmē vadū iacob.

Secūdo miliario a
iordane i finibꝰ idu
mee ē torrēs iaboch
quez trāsiuadauit ia-
cob.

¶ De lucta iacob cū angelo z mutatione no
minis. Capl'm. LXXXI.

Vm autez pre

c cederēt turme. solus in ripa fluui
nis remansit vt oraret. Et ecce vir
luctabat cū eo vsq; mane. q̄ videns latū. alias
leuū neruū femoris ei⁹. et emarcuit. Vñ z Ja
cob ꝓposuit se deinceps nō comedere neruū z
idipm posteritas ei⁹ obseruat. Cūq; ascēderet
aurora dixit vir ad eū. Dimitte me. Qui dixit
ei. Nō dimittā te nisi benedixeris mihi. Vbi
aūtē ḡrenti nomē ei⁹ alte se vocari iacob. Nec
q̄ īnḋr ille appellabit nomē tuū iacob. ꝫ isrl.
q̄z si cū deū fortē fuisti. q̄nto magis cū hoīes p̄
ualebis. Et ita bñdixit iacob. mutādo ei nomē
z ꝓfortādo ne timeret fratrē. Nā eīm cū deū stetit
inuict⁹: factū ē ei i signū q̄z inuict⁹ staret cū fra
trē Joseph⁹ dic̄t̄ nomē isrl hebraice sonare
reluctātē angelū sacrū. In libro aūt noīm he
breoꝝ iterptat⁹ vir videns deū. is ei vir. el no
mē dei ē. ra ꝓ vidēs ōr. vel mēs vidēs deū
Hāc aūt interptationē dicit Hieronym⁹ nō
tā vere q̄z violenter factā ee. Illā Ioseph⁹ dicit
se i hebreo nō inuenisse z dicit illō nomē sona
re ꝓnceps cū deo. Sic ei angelū iterptatuꝝ
fuisse asserit. Si cū deū ꝓnceps vl fortē fuisti
z c. Vocauitq; iacob locū illū phanuel. i. faci
es dei. et ait. Vidi dñm facie ad faciē z salua
facta est aīa mea. i. ō valde territa plurimuꝝ
ꝓfortata. Cūq; trāsgressus esset phanuel. ori
tus ē ei sol et claudicabat.

¶ De occursu esau et emptiōe agri in sichē
Capl'm. LXXXII.

Leuans autem

c oculos vidit esau z cū eo. cccc. viros
Et pcedēs vtrāq; turmā quā fece
rat adorauit pn⁹ ad terrā septies. Currēs aūt
esau amplexat⁹ ē eū. z deosculās eū fleuit. et
querēs cui⁹ cēnt mlieres z puuli. cū accepis
set ptinere ad iacob: accessit z osculat⁹ ē eos.
Cūq; nollet esau munera p̄missa retinere: se
plurimū abūdare dicēs: ait iacob. Si inuent
gr̄az cor̄ā dño meo. accipe munusculū ō ma
nu mea. sic vidi faciē tuā q̄si videm vultuꝫ
dei. i. alicui⁹ potētissimi. Nō ei aut credebat
illū deū. aut in tantā. prupisset insaniā vl ad
ulationē. Reuersus ē ḡ esau in die illa i seyr.
villā. i. quā de noīe suo sic dixerat. Jacob au
tē ide. pcedēs fixit tabnacla i loco qnē ob h
dixit sochot. i. tabnacla. de q̄ dic̄ Hieronym⁹
Sochot ē vsq; hodie ciuitas trās iordanē i
pte sicopoleos. vbi gedeō trāsierat iordanē
cū locut⁹ ē ad viros sochot. Sed mīr. cū. q̄
dixit trās iordanē. cū iacob fm q̄sdā ita dic̄t
sit trāsisse iordanē cū eēt i sochot. Forte trās
iordanē dixit respectu mesopotamie de q̄ re
dibat iacob. vl potī⁹ nōdū trāsierat iordanē.
ꝫ iaboch. Cū aūt dixit supī iordanē istū. nō p̄
sentē mōstrault. ꝫ notū eminū iudee indica
uit. Abijtq; de sochot in salē vrbē. s. sichimo
rū. i. in sichē. Ā sichē eīm sichimi vl sichimite

dicti sūt. z forte binomia erat. Uel vt hebrei
tradūt moyses eā tūc tantū vocauit salē. i. cō
summatā et pfectā. q; ibi femur claudicātis
iacob sanatū sit. Porro iacob emit iuxta oppi
dū ptez agri ab emor rege sichimoꝝ z a filijs
eius. c. agnis. habitauitq; ibi. et erecto altari
inuocauit fortissimū deū isrl.

¶ De morte sichimitaꝝ. p raptu dine.
Capl'm. LXXXIII.

Gressa est autez

c dina vt videret mlieres regiōis il
li⁹. q; vt ait Ioseph⁹. Sichimitis
solēnitatē habētibꝰ: sola trāsiuit ad vrbē em
ptura ornamēta mulieꝝ. puincialiū. Quā vi
dēs sichē fil⁹ regis adamauit eā z rapuit. z
vt oppressit ꝑginē. z cōglutinata ē aīa ei⁹ cū ea
z ait pri. Accipe mihi puellā hāc cōiugem.
Egressoq; rege cuz filio ad iacob. filij iacob
venient̄ de agro. et irati siluerūt. Regi autē
q̄rēti vicaria coꝝ amicitiā et societatē coꝝ. et
vt mutua ꝺberēt cōiugia z sichē offerēti mlt̄a
z. pmitteti amplioza. respōderūt i dolo Il
licitū ē apud nos federari incircūcisis. ꝫ cir
cūcidami et erim⁹ ꝓpl⁹ vn⁹. Placuit emoꝝ
z filio ei⁹ oblatio (alias optio) nec distulit ad
olescēs ān statim ipleret. et intrātes vrbē p
suaserūt pl'o. et circūcisi sūt oēs. Et ecce tria
die q̄n grauissim⁹ ē dolor vulnerū. simeon z
leui arreptis gladijs cōfidēter vrbē ingressi
sūt et iterficiētes oēm masculū i ea. tulerūt ō
domo sichē sororē suā. ceteri vero frēs irrue
rūt sup occisos. z depopl'ati sunt vrbē. puu-
losq; et vxores captiuos duxerunt Joseph⁹
tñ dicit. cū eēt festiuitas. z sichimite requie z
epulis vterent. incūcter ꝑmis custodijs as
sistētes dormiētes interfecerūt. q̄ agnito dixit
ad iacob Symeō z leui ⁊bastis me z odiosū
fecistis habitatoribꝰ tre hui⁹. pcutient me. et
deleboꝝ ego et dom⁹ mea. Dñs aūt ꝓfortans
eū ait ad illū Surge et ascēde in bethel z ha
bita ibi. et fac altare vbi apparui tibi. sed pri⁹
sciſica tuos. Jacob ꝺo conuocata domo sua
dū purgaret suos inuenit deos labanyt ait Io
seph⁹. Neq; eīm sciebat. eo q̄ rachel celasset
eos in terra sub arboꝛe. Et ait suis. Abijcite
deos alienos et mūdami. z ascēdam⁹ i bethel
ō sichē eīm attulerāt etiā idola: et inaures. i. oꝛ
namēta idoloꝝ. a pte totū. q̄ oīa fodit. Ja
cob subter terebinthū. q̄ ē post vrbez sichem
Tradūt quidā q̄ ea tulit dauid in hierusalē

et ⁊flauit i materiā tēpli qō facere disposue
rat. Porro terroꝛ dei inuasit finitimos ne pse
q̄rent iacob. Qui pfect⁹ venit i bethel. et edifi
cās ibi altare dño obtulit ei iuxta id qō pri⁹
vouerat. Eo tpe mortua ē delbora nutrix re
becce. z sepulta ē iuxta bethel sub terebintho
Et vocatū est nomē loci illi⁹ querc⁹ fleti⁹. Et
nota q̄ h videt q̄ querc⁹ et terebinth⁹ ide sūt
Apparuitq; ei iterū dñs z ait. Nō vocaberis
vltra iacob. sed israel erit nomē tuū Et appel
lauit eū isrl. Ecce pater. q; supra nomē. pmi
sit tantum. hic aūt imposuit.

querq

¶ De morte rachel in partu beniamin.
Capl'm. LXXXIIII.

Gressus autē in

c de iacob vēit vemo tpe ad terrā q̄
ducit effratā. i. bethleē. Et ē antici
patio. p⁹ eīm dicta ē effrata ab vxore caleph
q̄ ibi sepulta est. Ibiq; cuz parturiret rachel
cepit ꝓclitari. cui pepit filiū. Egrediente aūt
aīa ꝓ dolore part⁹. moriēs vocauit filiū be
noni. i. filiū doloris. Pater aūt circūcidit eū
et vocauit filiū beniami. i. filiū dextere. Se
pulta ē ḡ rachel i via q̄ ducit bethleem. z so
la inter cognatos honorem sepulture abrae
habere nō meruit. Erexitq; iacob titulū sup
sepulcrū ei⁹. q̄ apparet vsq; in p̄sentē diē. Et
egressus inḋ fixit tabnaculū trās turrī ader.
id est. turrī gregis. Huic locō dicūt hebrei. vbi
post edificatū est tēplū. z dictū q̄si q̄dā va
ticinio turrī gregis. i. ecclie gregatōis future ad
tēplū. Ex hieronym⁹ ait. locū esse iuxta beth
leem. vbi vl angelor̄ gregi i ortu dñi cecinit
vel iacob greges suos pauit. nomē inde lo
co relinquens. Cūq; habitaret ibi rubē. dor
miuit cū bala cōcubina p̄is. qō tñ non latu
it iacob.

¶ De morte isaac et regib⁹ edom.
Capl'm. LXXXV.

Erat etiam ad

v isaac patrē suū i ciuitate hebron
z ibi mortuū inuenit matrē. Nec
multū etiā post aduentū ei⁹ cō
pleti sūt dies isaac. c. lxxx. annoꝝ. vl fm. Jo
sephū. c. lxxv. annoꝝ. Et appositus est pl'o
suo plen⁹ dieꝝ. et sepelierūt eū filij ei⁹ esau z
iacob in spelūca duplici. Hic ciminat p̄im⁹
liber ioseph. Porro mortuo p̄e ditati sūt
esau et iacob. ita q̄ eos tra nō caperet Et re

dūt esau ad nōtana q̄ dimiserat z dicta ē terra idumea ab edom q̄ prius bosra dicebat

Enūerās eñ moyses pīs reges terre illi⁹ a p̄mo vsq; ad vltimum quē videre potuit ait

Et regnāuit p⁹ bale in bosra. z hūc dicūt q̄dā fuisse iob pnepotē esau. sz hebrei ꝺ dicūt. vt supra dictū ē. Videt etiā i genesi. q̄ eadē terra añ esau etiaz dicta fuit seyr

Enūerat eñ filijs esau enūerat pncipes horeoz q̄ fuerāt i terra añ esau. ō q̄d incipit sic

Isti sunt filij seir horei habitatores ēre zē horreos eñz expulit esau vt legit in paralipomenon. Quidā tñ dicūt h̄ enūeratos reges q̄ fuerūt in edom antequā filij isr̄l habuissent regē. s. saul. et dicūt hanc enūerationē esse appositā ab esdra q̄ scire potuit eā. In enūeratione p̄o istoz legit de ana filio sebeon. cuius filiaz duxit esau. q̄ inuenerat aq̄s calidas i solitudine dū pasceret asinas p̄is sui. Hebreū p̄bū est. iuenit iamnū ō q̄ vt ait Hieronym⁹ varie disputāt hebrei. Dicūt q̄dā iamnū maria q̄ lacuz inuenit in heremo. Alij putāt aq̄s calidas lingua punica q̄ affinis est hebree. h̄ noīe dicit q̄s greci termas vocāt. Alij dicūt eum onagros asinaby admiscuisse. vt indeveloces asinos nascerent. q̄ vocant iamnū. Alij dicunt iānū associationē. q̄ p̄m⁹ asinis eq̄s fecē ascēdi vt muli nascerent. Et notādū q̄ in recapitulatiōe filioz esau posuit moyses alia noīa vxoz ei⁹ ab illis q̄ ante posuerat. Dicit etiaz ioseph⁹ q̄ amalech esau filiꝰ natural⁹ de ocubina habitauit in pte idumee q̄ gabolitz dicebat. z dixit eā amelechitē ꝺis p̄o ptermissis trāscundū est ad generationē iacob.

Sextū incidēs. Ca. LXXXVI.

D tempore pro

e methe⁹ frater athlātis p̄m⁹ dict⁹ ē

Cum moyses fuerit a iacob q̄rt⁹ ab esau q̄nt⁹ nō vidit. tñ. regē edoz. Jō solue p̄ h̄ q̄ sequt Quidā tñ dicunt.

Sub monte seir damasc⁹. idumea est intra damascena nā z esau habitauit damascū. Themā metropolis est idumee. vñ eliphas themānites z suitā. vnd⁹ baldad suites bosra i finib⁹ idumee z arabie. Laban⁹ diuidit idumeam z phenicīā. in cuius radice oziunk al bana et farfar fluuij fluētes sec⁹ ātiochiā

Mota

facisse boues. tū q̄ de rudib⁹ doctos fecit. tuz q̄ legit fecisse imagines boū. q̄s arte q̄daz ābulare fecit. Inuenit etiā p̄m⁹ anulū. sz ferreū. z inclusit gēmā. vñ z vngulū vocauit. q̄a sic vnguis carne: sic gēma metallo circūdatur. Tradidit etiā vt i q̄rto digito q̄ē medicū vocāt ponerēt ad ornatū. dignioꝛē hūc reliq̄s dicēs. q̄ ab ea vsq; ad cor q̄dā vena pīgat. Dicit etiā ea tēpestate triptolom⁹ i nauigasse agriculturam Ceres ꝺo p̄ter instrumēta arandi etiā mēsurari granū adinuenit cū prius i arconīs segetes ponerent z triticū p̄ceruos numerabāt. vñ z a greco dicta est dēmetra. Tūc etiam thelchines victi et exules rhodū condiderunt.

De vēditiōe ioseph. Ca. LXXXVII.

Oseph cuz sede

c cim eēt annoz pascebat gregē patris sui. Sciēdū ē q̄ ante mortez isaac. xij. annis vēdit⁹ ē ioseph. Nō sic. p̄bat Sexagenari⁹ erat isaac cū nat⁹ est iacob. z. c. lxx. annoz mortu⁹ est. ē. c. xx. annoz fuit Jacob i morte p̄is. i vēditiōe aūt filij. c. z. vij. annoz fuit Ubi enī vēit ad ioseph in egyptū c. xxx. annoz fuit. sed inter descensū in egyptū z vēditōez ioseph. fluxerūt. xxij. āni. Ioseph ei. xvij. annoz erat cū vēdit⁹ ē i egyptū. z. xxx ist. q̄n vēit ad eū p̄. Redit ē moyses ad id ꝺ ptermiserat. Dū ē redīret iacob ō mesopotamia. z nōdū venisset ad patrē. adhuc viuēte rachel. sm ioseph⁹ facta est vēditio ioseph i hūc modū. Oderāt eū frēs sui. q̄a p̄e pl⁹ ceteris amabat tū quia in senectute genuerat eū tū q̄ p̄stātioz corpe z sapiētioz ceteris erat. Accusauerat q̄ frēs apō p̄ez crimīe pessimo. vl̄ de odio in ip̄m. vl̄ de coitu cū brutis. Juxta opinionē ꝺ rundā seq̄ntiū ordinē genī. i. solū ruben p ocubina p̄is. Fecit q̄ ei pater tunicam polymitā. vl̄ manu vl̄ acu pictaz. Uel sm aquilam tunicam astragoleā. i. talarem. vl̄ sm symmachū tunicā manicataz. i. manicas habentem. Alij colobū⁹ vtebātur. vt expeditōres eēnt. Potest tñ dici manicata. id est manu picta acu

Polymitā. pnūciāt q̄dā correpta penultima. q̄ ꝺponit⁹ a polys qđ ē plura. z mitos qđ ē licīū. sic̄ hermamiatū ab hera qđ ē ser. heramiatū. q̄si hūs ser litia. z tunc penultima correpta

sz superinducta causa tñ odij maioz fuit visio somnioz. Retulit eñ fratribꝰ somniū qđ viderat dicēs Putabā vos ligare manipulos in agro. z vestros manipulos adorare manipulū meū stantē. Qui dixerūt. Nūq̄d rex noster eris aut subijciemur ditioni tue Aliō q̄z somniū p̄sente patre retulit eis Uidi q̄si solē et lunā z vndecim stellas adorare me Increpauit eū pater. z ait. Nūquid ego z mat tua et frēs tui adorabim⁹ te sup terrā. Potuit h̄ congrue dicere. q̄ mater adhuc viuebat nec rame mat eū adorauit. q̄ nō descēdit i egyptū Nec pater legit eū adorasse. q̄ nec ioseph h̄ sustinuisset. sz frēs adorauerūt. z parētes i filijs Cūq̄z fratres i pascēdis gregibꝰ morarētur in sichē. misit eū p̄ct⁹ ō valle hebron. vt videret q̄ fierēt circa frēs et pecora. Cūq̄z nō inuenisset eos in sichimis. insecut⁹ est eos in dotaim. Qui cū vidissent eū. p cul mutuo loquebant Ecce somniator vēit. venite occidamus eū. z mittam⁹ cadauer i cisternā veterē dicemus q̄z fera pessima deuorauit eū Rubē aūt volēs liberare eū a tebat Nō effundam⁹ sanguinē ei⁹. sz viuū p̄iciam⁹ eū in cisternā ne pater vna perimat et mater in luctu. Dic vult ioseph⁹ matrē adhuc viuisse Nudātes ergo eū tunica polymita miserūt in cisternaz in qua nō erat aq̄. z recessit rubē meliora querens pascua. dū aūt sederēt cōmedētes panē viderunt hismaelitas venientes de galaad portātes i camel aromata z resinā z stactē. i. myrrā i egyptū Dicitq̄z iudas fribꝰ suis Quid⁹ est venūdet⁹ hismaelitis puer. z manus nre nō polluant⁹ cēlādo sanguinē ei⁹. Caro eñ z sanguis nr̄ est. Et vēdiderūt eum madianitis. xxx. argēteis. Eosdē vocat madianitas q̄s z hismaelitas. Madian tamē de cethura fili⁹ abrae. z hismael de agar. z filios de diuersis vxoribꝰ legit separasse abrāā abinuitē. Forte separati p̄⁹ postea redierūt i vnū. z facti sūt vnus p̄p̄s. retinētes vtriusq; parētis nomē Uel vera est hebreoz opinio q̄ dicit agar et cethurā vnā fuisse z ita forte nūq̄z separati fuerūt. Reuersus aūt ruben ad cisternā nō inuenit puez. z credēs eū interēptū scissis vestibꝰ eius labat. sz accepto q̄ viueret. q̄ciit Tulerūt aūt vestes ioseph z ei⁹ tunicā in sanguīe hedi tinxerūt. z miserūt q̄s dā q̄ ferret ad patrē: z dicerēt. Hāc inuenim⁹. vide si filij tui est tunica. Quā cū agnouisset p̄ait. Fera pessima ꝺuorauit filiū meū ioseph. Scissisq; vestibꝰ z indut⁹ cilicio luxit filiū multo tpe. Congregatiq; filijs vt lenirēt dolorē p̄is. noluit eos audire. sz dicebat. Descēdā luctus ad filiū meū i infernū. Erat eñ tūc in inferno quidā locꝰ brorū lōge semot⁹ a locis penalibꝰ. q̄ ob quietez z separationē ab alijs sanctis dicebat. sicut signum marie dicim⁹. Et dict⁹ est etiaz sinus abrae qz etiaz abrahā ibi erat in sustentatione vsq; ad mortē christi.

Qui dict⁹ est prima via credēdi. nō q̄ p̄mus crediderit. sz q̄ p̄m⁹ p fide vni⁹ dei psecutōnē passus. q̄z de chaldea expulsus.

De ingressu ioseph in egyptū. Caplm. LXXXVIII.

Adianite vero

m vēdiderūt ioseph in egyptū putiphari eunucho mgro militie pharaonis. Alij dicūt archimachero. i. pncipi cocoz. Machera eñ coāna dicit. vl̄ securis cocoz a machere. q̄ est occidere Nec abhorret a vero q̄ apō plures natiōes dapifer principis honorabilioꝛ est z princeps militū Hūc ioseph⁹ vocat petefren. sz Hieronym⁹ nō bñ translatū nomē esse asserit. Dic habuit vxorē z liberos. q̄z z ioseph filiā ip̄i⁹ duxit vxorē. nec de eunuchis regis fuit. q̄ quidā calumniabant. Sed tradūt hebrei q̄ vidēs ioseph elegantē emit eum vt misereꝛ ei Dñs ātq̄ custodiens ioseph illū adeo infrigidauit vt deinceps impotēs fuerit coire. z tanq̄ eunuch⁹ esset. ita q̄ videntes eū ierofanti arefactū de more suo eū pontificē heliopoleos. i. dom⁹ solis creauerunt. z honoratioꝛ erat q̄s ante in p̄incipatu.

Qui iudas genuit phares z zarā ō thamar Ca. LXXXIX.

D tempore an

e tecq̄ ioseph vendit⁹ esset. q̄ h̄ etiam intersertū est p recapitulatiōez

Discedens iudas a fratribus suis: iuit ad virum adollamitez nomine hyram z accepit ibi vxorez noīe Sue filiam chananei. que peperit ei filiuz p̄mogenitum her. deinde onam post sela. Dedit aūt iudas her p̄mo

Aliud est recapitulatio si cū qđ prius factum est post dicitur Aliō anticipatio. cū prius dicit q̄s factuz fuerit quid.

Mota

genito vxorē noīe thamar. Fuit aūt her neq̄ā.i.abutēs vasculo vxoris.z occisꝰ ē dño .i.iguentꝰ ē mortuꝰ in thoro iuxta vxorē. Et dixit iudas ad onā vt ingrederet ad eaz vt suscitaret semē frī. Jn q̄ patēt q̄dam in lege post scpta.q̄ aū eā sunt obseruata. Qui indignā sibi nō nasci filios fundebat semē i terrā.i.inutiliter vxorē ꝓgnoscere satagebat Et pcussit eū dñs Remisitqꝫ iudas thamar vt esset vidua i domō pīis ꝓi.donec cresceret sela.q̄ adulto timuit eū dare thamar z dissimulabat. Mortua ē aūt sue vxor iude. Qui cōsolat̄ de accepta post luctū ibat ad tōdēdas oues cū hyra opilionē suo. Nō audiens thamar depositis vestib⁹ viduitatis assūpsit tectū. sedit̄qꝫ i bivio itineris.q̄ ducit thānaz hebreū sonat i oculos sedit. Sic eī vocat bivium vbi diligēt⁹ debz aspicere viator q̄ gradiat. Quā cū vidisset iudas suspicat⁹ ē cadesaz.i.scortū. Cui z dixit. Sine me vt cola tecū. Que ait. Quid dab mihi. Et ille. Mittā tibi hedū de grege Et illa patiar quod vis si dederis mihi arrobonē.z dedit illi anulū et armillā z baculū quē gerebat ꝓ arra Ad vnū q̄ cōcubitū cōcepit mulier gemios z abūt recepte iteꝝ viduitatis vestib⁹ Misitqꝫ iudas hedū p pastorē. Qui cū venisset z nō inueniret eā. redijt ad indā sine pignerib⁹ Ait tres aūt mēses dictū ē iude. Fornicata est thamar et vter⁹ ei⁹ intumuit. Qui ait. Producite eā vt ꝑburat. Que cū duceret ad penā. misit socero suo pignera dicēs. De viro cui⁹ hec sunt ꝓcepi. Qui ait Justior me ē. q̄ nō tradidi eā filio meo hec fecit ne pariet semē filij mei Attamē vltra nō cognouit eā iudas. Instāte vero ptu apparuerūt duo i vtero. z in ipa effusione vn⁹ ptulit manū in qua ligauit obstetrix coccinū. z ait. Hic egredief ꝓr Illo q̄z retrahēte manū egress⁹ est alter. Dixit q̄z mater Quare ꝑpter te diuisa ē a fratre tuo macerīa z ob h̄ vocauit eū phares Macerīā dixit mē brānā secundaz vel secūdinaz. q̄ iuoluit⁹ puer in vtero. q̄ diuidit in partu z sequit⁹ puer. Postea egress⁹ est alter cuz coccino z dict⁹ est zarā.i.oriēs. q̄ ꝓmus apparuit. vel q̄ plurimi iusti ex eo nati sūt. vt legit in palipomenon. Tū sup libz regū in ꝓncipio tertij libri legit. Obstetrix i geneli coccinū ligauit i manu phares. z ab eo q̄ parieret diuiserat nomē phares forte sortit⁹ est Forte post coccinū tulit de manu zarā. z alligauit phares. vt a sili-

bus gemell' ꝓmogenitus distingueret.

De incarceratōe Joseph. Capi. XC.

Gitur Joseph

i ductꝰ est i egyptū. emitqꝫ eū putiphar eunuchꝰ. fuitqꝫ dñs cuz eo domūq̄ dñi sui creditaz sibi gubernabat. Būdixitqꝫ dñs domui egyptij ꝓpt̄ Joseph q̄ tū aliud de oīb⁹ nō nouerat nisi panē q̄ vescebat. Factū est aūt q̄ dña sua oculos iecit in Joseph z ait. Dormi mecū. Qui rūdit. Oīa sua tradidit mihi dñs me⁹ ꝓter te. Quō g̃ h̄ possum facere. imo z ꝓ eccare i deū meū. Accidit aūt vt ait Joseph⁹ vt publica festiuitas ingstaret. cui etiā mulieres interesse debebant Ac illa egritudinē simulauit viro. captans ob h̄ solitudinē z silentiū. vt exoraret Joseph. Et apphēsa lacinia pallij Joseph ait illi Dormi mecū. Qui irat⁹ relicto pallio in manu ei⁹ egressus est foras. Illa ꝓcepta se dolēs in argumentū fidei retentū palliuz oīdit marito reuertēti. dicēs. Ingressus est ad me seruus hebreus vt illuderet mihi. Ille nimis credulꝰ ꝓ ziugi vinctū Joseph tradidit in carcerē regis Fuit aūt dñs cū illo. z dedit illi gratiā in ꝓspectu dñi carcer⁹. q̄ carcerē z vinctos in custodia eius posuit.

De expositiōe somniorū pincerne z pistoris. Caplm. XCI.

Cidit autez vt

a pincerna regis z pistor in eundē carcerē mitteret. z Joseph mīstrabat eis. Viderūtqꝫ ambo somniū nocte vna Quos cū mane vidisset Joseph tristes scisciatus est ab eis cām doloz. Cūqꝫ accepisset ꝑ somnio eos dolere. ait Referte mihi q̄ vidistis. Nunq̄d nō dñi est interꝑtatio .i. nunq̄d adiutorio dei potest interꝑtari. Et ait ꝓpositus pincernar. Videbā coram me vitem z ea tres fundos oculos. s. vnde fundunt palmites. Alij ponunt tria flagella. vel tres ꝑpagines q̄ idem est. z paulatim crescere gemas z post flores vuas maturescere. premebāq̄ vuas in calicē pharaonis. quez tenebam dabamq̄ poculū pharaoni. Et ait Joseph. Deo dedit in bonum hominib⁹ vsum vini vnde et ipi libatur. soluit lites et tristicias. z bona est eius visio. Tres autem ꝓpagines tres sūt dies. post quos restituet te pharao in gradum pristinum. Memento mei dum bene

fuerit tibi. vt suggeras regi vt educat me d̄ isto carcere q̄z d̄ tra hebreoꝝ furto sublat⁹ sū et hic innocēs i lacū missus sum. Tūc ait pistor. Videre q̄ haberez tria canistra farine sup caput meuz. z in supiori me portare cibos q̄ fuit arte pistoria aueq̄z comedere ex eo Joseph⁹ ꝓ o ait. duo canistra plena panib⁹. tertiū vero obsonio. varijsq̄z cibis q̄lia solēt regib⁹ mīstrari. Grec⁹ habet tria canistra codrictio .i. panū secundoꝝ. z potuit eē q̄ etiā in supiori essent panes secūdi. sup q̄s essent panes primi. de q̄b⁹ edebat pharao. Et ait Joseph Hallē me esse interptem bonorū. Tres adhuc dies sunt post q̄s pharao suspēdet te in cruce. et comedēt aues carnes tuas. Exinde dies tertij natalici⁹ pharaōis erat. z int̄ epulas recordat⁹ pīcerne restituit eū. pistorē ꝓ o suspēdit. oblitusq̄z est pincerna interptis sui

De sublimatiōe Joseph ꝓ expositōe somniorum. Caplm. XCII.

Post duos ānos

p vidit pharao somniū. Putabat se stare sup fluuiū de q̄ ascēdebāt septē boues crasse. ob esisq̄z carnib⁹. i. plenis q̄ si ob esuz educatis. et p⁹ alie. vij. emergebāt de flumie. sūma ꝑfecte macie z denorabāt ꝓ ores. Exp gefaci⁹ pharao rursum obdormiuit z vidit aliud somniū. Septē spice plene pullulabāt in culmo vno. alieq̄z totidē iuxta oriebāt tenues z pcusse vredie. z denorabāt ꝓ ores Territ⁹ pharao ꝓ nocauit ꝓ iectores z sapientes egypti nec erat q̄ interꝑtaret Et recordat⁹ est pincerna Joseph. et ei⁹ suggestiōe ad regē impiū eductū d̄ carcere Joseph totondert. Vincti eñ z exules incremēta criniū patiunt. Et veste mutata oblat⁹ est regi Rex apphēsa manu ei⁹ dextera ait Vidi somnia nec timeas edissere quicquid sit Narrauitq̄z q̄ viderat. z ait Joseph. Somniū regis vnū est. i. vni⁹ significatōis. q̄ factur⁹ est de⁹ ostendit pharaoni. Ecce septem anni venient fertilitatis magne in vniuersa terra egypti. q̄s sequent alij. vij. tante sterilitatis. vt obliuioni dent cūcta retro abūdantia. Ad idem sane spectāt boues z agricole z spice. z somniū repetitio firmitatis est indiciū. Nō aūt iuxta fluuiū vidisti. hec cā fertilitatis z sterilitatis ex flumie maxie oriet. Nūc q̄ puideat rex vir q̄ quintam partē frugū p. vij. annos fertilitatis ꝓgreget i horrea regis. vt ex eis aduersus futurā gra fa-

mē. Pharao vtrūq̄z mirat⁹ i Joseph. z sōnij solutionē z ꝓsilij discretōez. dispensatōemq̄z h⁹ rei cōmisit ei dicēs. q̄ spū dī plen⁹ esset. Ecce ter tā insinuat⁹ est spūs dei. ꝓmo ibi. Spūs dei ferebat sup aq̄s. scdo ibi. Nō ꝓmanebit spūs me⁹ in hoīb⁹ istis. tertio h̄. Tulit q̄ pharao anulū de manu sua. z dedit in manu ei⁹. z collo torquē aureū circūposuit. z fec eū scōm in regno. Ascēditqꝫ currū regis Joseph clamāte ꝓcone vt oēs coram eo genua flecterēt sic coram rege. Hebrei tū tradūt ꝓconē nō clamasse ad geniculationē. sed abrech q̄ sonat pater tenerrim⁹. Abba cū pīs. rech delicat⁹ vl tenerim⁹. q. d. Etsi etate tener: tū sapientia pat. Et ait rex ad Joseph. Ego sum pharao. iuramētū est. z est sensus. Sicut vez est me esse pharaonē. sic vez est q̄d dicā. Absq̄z tuo imperio nō mouebit quispiā pedē aut manū i egypto .i. nō egredief q̄spiā hic sine nutu tuo: neq⁹ publicis funget officijs. Et vocauit eū lingua egyptiaca phanecphane. i. saluatorem mūdi q̄d grece pōtifanec dr. hebraice tū sonat absconditorū inuētorē. et dedit ei aseneth filiaz putifar dñi sui ꝓginez Triginta annoꝝ erat Joseph q̄n stetit coraz pharaone. natiq̄z sunt ei duo filij priꝰ q̄z veniret fames Vocauitq̄z filium ꝓmogenitū manasses. q̄d est oblituꝰ dicēs. Oblitꝰ me fecit de⁹ laborū meorum. z domū patris mei. Secūm vocauit efraim. q̄d est fructificatio dicēs. Crescere me fecit d̄s in terra paupt̄atis mee.

Hebrei i excusatōez Joseph d̄ mr̄imonio alienigene dicūt Job post flagella duriss̄e dinā filiā Jacob z ex ea suscepisse filiā. de qua et putifare nata est aseneth.

De ingressu fratrū Joseph in egyptum. Caplm. XCIII.

Dseph collegit

i granū septē ānis. q̄d trāsactis venerūt anni inopie. Et clamauit pl's ad pharaonē alimēta petēs. Quib⁹ ille rūdit. Ite ad Joseph. Aperuitqꝫ Joseph horrea z vēdidit egyptijs. Allie etiā pūcie veniebāt i egyptū: vt emerēt escas. pecunia ꝓ o tradebāt arcarijs regis. Audiēs aūt Jacob q̄ esce venderent i egypto: misit illuc decē filios suos: beniamī domi retēto. Qui ingressi terrā egypti venerūt ad Joseph. nec agnouerūt eū. Cunctq̄z adorassent eum et cognouisset eos

durꝫ loq̃bat̃ ſcis dicẽs. Uñ veniſtꝫ. Qui di
rerũt. De tra chanaã. ad emẽdũ eſcas Et ille
Exploratores eſtis vt videat̃ infirmiora ter
re. ex diuerſo veniſtis. Et illi. Nõ eſt ita dñe
ꝫ Fuit tui oẽs ſumꝰ filij viri vnꝰ. minimꝰ cũ
pre nr̃o eſt alijꝰ nõ eſt ſup. Qui ait Voce q̃ locut̃
fum exploratores eſtꝫ. Impoſſibile ẽ
enim viro idiote tales filios eſſe. cũ etiã regib
tal̃ filioꝝ copia valde ſit difficil̃. Per ſalutez
pharaõis nõ egredimi hinc oẽs donec veni
at fr̃ vr mimꝰ. Mittite vnũ ex vob q̃ adduc
at eũ. Timebat enim ne forte z illũ alicꝙ de
liq̃ſſent. z tradidit eos victos cuſtodie trib
diebꝰ. Tertio aũt die eduxit eos. z retinẽs ſi
meon ligauitq; eũ ill̃ pſentibꝰ: alioſ abire pmi
ſit. Qui ꝓgrebant adinuicẽ. Merito hec pa
timur. q̃ peccauimꝰ i frẽm nr̃m. neſcientes q̃
intelligeret eos ioſeph q̃ p interptem loq̃bat
eis. Juſſitq; ioſeph miſtrꝫ ſuis vt ĩplerẽt ſac
cos eoꝝ. et reponerẽt ſingloꝝ pecunias i ſac
cis ſuis. datis ſuꝑa cibarijs in via.

De reditu fratrũ ad patrẽ. Ca. XCIII.

Et illi profecti

a ſũt: venerũtq; ad pr̃em ſuũ i ter
rã chanaã. z dixerũt ei oĩa q̃ ac
ciderãt eis Cũq; frumẽta effũde
rẽt. ſinguli ĩuenerũt i ore ſaccoꝝ ligatas pecu
nias. Territiſq; oĩb: dixit pr̃ Abſq; liber̃ fe
ciſtis me. Joſeph nõ ẽ ſup. ſimeõ teneꝫ i vin
culis. beniamĩ auferet̃. i me hec mala recide
rũt. Et ait rubẽ. Trade eũ mihi. duos filios
meos iterfice. niſi reſtituã eũ tibi At ille Nõ
deſcẽdet filꝰ meꝰ vobiſcũ. Interi ꝓſupt̃ cib
fames oppmebat eos. Et dixit iacob ad fili
os. Reuertimi in egyptũ. vt emat̃ paxillum
eſcaꝝ. Et ait iudas. Si vis puerꝫ mittere no
biſcũ. ibimꝰ. alioquin
nõ impꝰ. Ego ſuſcipiã
puerꝫ. ꝺ manu mea re
quire eũ. Niſi illũ re
duxero: ero reus pcti
oĩm tpe. Ait ait iſrael.
Si ſic neceſſe ẽ. facite
qd̃ vultꝫ. Sumite de
optimis fructib terre

Et eo qd̃ iacob nõ
tradidit puerꝫ rubẽ
offerẽti duoſ filioſ ſz
iude ſꝺ ꝺditõe reatꝰ
volũt accipi qd̃ ma
liꝰ ſit pcm occidere
aiam q̃ corpus

nr̃e vobiſcũ modicũ reſine z mellis. ſtoracis
z ſtacte. terebĩthi. z amygdalarũ. z ferte viro
munera. pecuniaq; quã retuliſtꝫ reportate. z
alia ad emẽdos cibos. Deꝰ aũt faciat vob vi
rũ placabilẽ. z remittat vobiſcũ frẽs. Reſina
dicit q̃libet gumi liquidũ vel aridũ. a reſin
greco qd̃ eſt emanare. Prima ſpecioſior eſt q̃z
terebĩthina ꝺr. qd̃ forte exponẽdo ſubdit z te
rebinthi Scõa eſt lentiſcina. q̃ veĩt ꝺ chio in
ſula. Tertia pinea. Forte balſamũ ſic voca
uit. Joſephꝰ enim i pncipio munerꝫ vnguenta
balſami poſuit. z reſinã tacuit Storacẽ q̃dã
dicũt ſpeciẽ reſine. Hieronymꝰ ꝺr in hebreo
eſſe nethota. qd̃ ſonat generaliter tymiama. z ĩ
eſaia. p domo. Nethota q̃dã trãſtulerũt do
mus tymiamatꝫ. q̃dã domus ſtoracis.

De ĩgreſſu fratrũ in egyptũ cũ beniamĩn
Caplm. XCV.

Gitur filii iacob

i deſcenderũt in egyptũ. z ſteterũt
coram ioſeph. Qui ꝓcepit diſpen
ſatori ſuo vt ĩtroduceret eos. pararetq; ꝓui
uiũ. q̃ ſecũ erãt comeſturi. Illi timẽtes ſe ĩn
troductos p pecunia quã retulerãt. dicebãt
diſpẽſatori ſe eandẽ retuliſſe. z eis neſciẽtib
poſitã fuiſſe etiã in ſacculis. q̃ ait. Pax vob
Deꝰ veſter dedit vob eã pecuniã quã dediſtꝫ
mihi ego habeo Eduxitq; ad eos ſymeõ. Pa
rabãtq; munera donec ĩgrederet ioſeph me
ridie. Cui ingreſſo obtulerunt munera. z ad
orauerũt in terrã. z accepto q̃ ſalꝰ eſſet pat̃
bñdictoq; beniamĩn. cõmota ſũt viſcera eiꝰ
z ingreſſus cubiculũ fleuit. lotaq; facie egreſ
ſus cõtinuit ſe z ait. Ponite panes. Sedit ãt
ioſeph ſeoꝝſum tanq; alienigena. z egyptij ſe
oꝝſum vt ĩdigene. z frẽs ſeoꝝſum vt aduene
Prophanũ enim putãt egyptij edere cũ hebre
is. Forte ꝓpter diſpari cultu. Depoſuitq; ioſeph
fratres ſm ordinem etatiſ eoꝝ. ſicut in domo
patris ſedere conſueuerant. datiſq; partib mi
rabanꝫ q̃ ps beniamĩn quinq; partib excee
deret. Joſephus aũt dicit. Beniamĩ duplici
bus partib honorabat. Utrũq; ãt ſtare po
teſt. ſi quinq; ciboꝝ fuerunt impoſitiones. et
de qualibet duplum dedit. Biberũtq; z ine
briati ſunt cũ eo. id eſt. ſatiati cibo ſm idioma hebreum. Precepitq; ioſeph diſpẽſatori ſuo vt ĩpleret ſaccos. z pecunias eoꝝ repo
neret vt priꝰ. z cyphũ ſuũ argẽteũ in ſacco mi
noris reponeret. Factũq; eſt ita. Oriq; ma
ne dimiſſi ſunt. Tunc diſpenſator iubente io
ſeph ſecutus eſt eos. z apprehenſis ait. Deſ
ſimã rem feciſtis. cyphum furati eſtꝫ in quo
bibit dominus meus. z in quo auguria
ri ſolet. At illi dixerunt. Apud quencunq;

inuentũ fuerit qd̃ queris moriat̃ z nos ſerui
rimꝰ dñi tui. Ille ſcrutat̃ incipiẽs a maiori
vſq; ad minorẽ. inuenit cyphũ i ſacco benia
min. Illi aũt redierũt ad ioſeph. Qui ait An
ignoratꝫ q̃ nõ ſit ſimilis mihi in augurãdi
ſcientia. Forte ioco dictũ eſt. nec eſt imputan
dum. Judas vero plurimuz ſupplicabat. vt
ꝑm meliorẽ ꝓ puero ſuũ retineret q̃ in ſuã
cum fidẽ receperat a patre.

Q ioſeph idicauit ſe frib. Ca. XCVI.

Vn poterat vl

n tra ſe cohibere ioſeph. z electꝫ ali
is foras cũ fletu clamabat. ita q̃
ẽ exterãt audirẽt. Ego ſuꝫ ioſeph. Nolite ti
mere ꝓ ſalute vita miſit me dñs añ vos Biẽ
nũ iã famis trãſijt adhuc ãnq; ãni reſtãt. q̃
bꝰ nec arari nec meti poterit. qõ ex nimia flu
uij inũdatiõe credit accidiſſe. Et adiecit. Fe
ſtinate z nũciate patri meo gloriã meã. addu
cite eũ ad me. vt paſcã vos et pecora vĩa: ne
moriamini. et habitabitꝫ i terra ieſſen. Ocli
vil videt. q̃ os meũ loquat̃ ad vos. i. verũ ẽ
qõ loquor. Oſculatuſq; ẽ ioſeph oẽs frẽs ſu
os. fleuitq; ſup ſinglos. Auditũq; eſt ꝑbũ i
aula regis Gauiſuſq; eſt pharao z dixit ad
ioſeph. Dic frĩbus tuis. Tollite plauſtra de
egypto ad ſubuectionẽ ꝺiugũ z paruulorum
Oĩa veſtra adducite vobiſcũ. dabo vob oĩa
bona egypti. et medullã terre comederis. Fa
cũq; eſt ita. Deditq; Joſeph ſingul̃ binas
ſtolas Stola dicit̃ a telon qõ ẽ longũ q̃ſi tu
nica talar̃. Beniamĩ vero dedit. ccc. argen
teos. z q̃nq; ſtolas optimas. z totidẽ miſit
patri. aſinoſq; decẽ. q̃ ſubueherent ex oĩib
bonis egypti. z pficiſcentib ait Ne iraſcami
ni in vĩa. Qui cum veniſſent ad patrẽ dixerũt
Joſeph viuit. z dñatur in egypto. Jacob q̃
ſi de graui ſomno euigilãs nõ credebat eis.
Cũq; vidiſſet oĩa q̃ miſerat ei ait. Sufficit
mihi ſi filius meus ioſeph viuit. quaſi ꝺ pe
na vel gloria nõ multũ curo. ſi viuit: vadã z
videbo eũ pr̃ius q̃m moriar

De deſcenſu iſrl in egyptũ. Ca. XCVII.

Gitur profectus

i iſrl cũ oĩb q̃ habebat. venit ad pu
teũ iuramenti. z mactatꝫ victimis
deo: audiuit deũ ꝑ viſionẽ noctꝫ dicentẽ ſibi
Noli timere. deſcẽde in egyptũ. faciãq; te ibi
in gentẽ magnã. z inde reducã te. Joſeph q̃z
ponet manũ ſuã ſup oculos tuos Surgens
ergo de puteo iuramẽti venit in egyptũ cum
omni ſemĩe ſuo. Lucte aiẽ q̃ egreſſe ſunt cuꝝ
eo. z egreſſe ꝺ femore eius. Nõ q̃ aĩe ſint ex
traduce. ſed a parte totũ ĩtelligit. fuerũt .lx. z
vj. ꝓter ipm z ioſeph cũ duobꝰ filijs q̃ erant
in egypto. fuerũt ĝ oẽs ſil̃ .lxx. Tñ .lxx. trã. ſa
lerũt .lxxv. z lucas ſiliter in actib apl̃oꝝ. ꝫ p
occupatiõem dictũ eſſe Hieronymꝰ aſſerit.
z enumeratos cũ eis. v. filios filioꝝ ioſeph.
q̃ illi duas facturi erãt trib. Lucas q̃dẽ ſcri
bens actꝰ apl̃icos gentib. nõ fuit auſus mu
tare verbũ .lxx. q̃ eoꝝ vigebat auctoritas in
ter gẽtes ipſo adhuc eis erat ignotꝰ Ipſi et
am .lxx. in deuteronomio trãſtulerũt. q̃ iſrael ingreſſus eſt cũ aiabꝰ .lxx. Nota in his nu
merari her z onã filios iude: q̃ tñ mortui ſt i
terra chanaan. Forte in loco defunctoꝝ nu
merant due ancille iacob. ſi tñ z ille intraue
rũt. Uel more ſcripture ſummã nũeri poſuit
cuius parũ deſſit. Itẽ nota ſi dina numerat̃ i
ter filios z nepotes .lxx. ſunt ꝓter iacob Filie
eius lie .xxxiij. filij zelphe .xvj. filij rachel .xiij.
filij bale .vij. Nota q̃ cũ ioſeph nõdũ habe
ret niſi duos. reſtat vt beniamĩ haberet de
cẽ ſed in libro nõ legunt niſi nouẽ. Forte vi
cio ſcriptoꝝ duo noĩa ſcpta ſunt ꝑ vno Uñ
mgr̃ hugo. aſbel tertiũ in aſa z belũ. diuiſit.
Sed nõ videt poſſe ſtare. q̃ in numeris cũ
fam ille tribuũ numerant victis madianitis
ſic legit. Aſbel a quo familia aſbelitaꝝ. Sꝫ
in hebraica veritate. ros z numphin duo ſũt
nomina que apud nos vicioſe iũcta ſunt. q̃
forte ioſephus ꝓ aſbel poſuit Aſbela. ideo
ſic diuiſit.

Q ioſeph occurrit patri ſuo z introduxit
eum ad regem. Caplm. XCVIII.

Remiſit ergo

p iacob ad ioſeph vt occurreret
ei. Qui iũcto curru occurrit ei
in ieſſen. Alij dicũt ad vrbẽ heroũ in terra ra
meſſe q̃ tũc ieſſen: poſt thebais dicta eſt. a q̃
thebei. quoꝝ legioni ꝑfuit beatꝰ mauricius.

nota mauricius

Alie ſũt thebe. vñ thebani. Poſtea cũ reges
fuerũt ex ea. dicta ẽ vrbs heroum. q̃ heroes
egypti ei debebant cuſtodiam. In finib terꝛ
re illius poſtea edificauerunt hebrei cogenti
bus egyptijs vrbem tabernaculoꝝ que dicta
eſt ramaſſe. poſt pagus arſenoites dicta eſt
quod ſonat ſine ſexu. ſic dicta. quando ſine

discretiõe vterq; sexus cepit impare egypto
Dixitq; ioseph ad oẽm domũ pris sui Ibo
et nũciabo pharaoni venisse vos z viros eẽ
pastores. Cũq; dixerit vobis, qõ ẽ op⁹ vĩm,
dicetis, Pastores sum⁹ nos et pĩes nr̃i Hec
dix⁹ vt habitetis seorsum ab egyptijs i op
tima terra iessen, qz detestant oẽs egyptij pa
stores ouiũ, qz nõ comedũt eas, ſz colunt vt
hamonẽ. Ingressusq; ioseph ad regẽ, extre
mos fr̃m suos, i. supmos, v. viros statuit co
rã rege, q̃ cũ dixissent se pastores ouiũ addi
der̃at, nõ ẽ herba in tra chanaan, petimusq;
vt iubeas nos fuos tuos esse i tra iessen nec
eñ separi volum⁹, ſz cõem pris puidẽtiã fa
cere Si querit quo egypt⁹ tpe inopie abũda
bat i pascuis. Dicim⁹, qz egypt⁹ ꝫ naturã ali
arũ regionũ cũ abundat frugibꝫ sterilit ei pa
scuis, et ecõuerso Diutior vl diuturnior eñ
moza fluminis sup terrã tpa colẽdi ipedit, vel
sata extinguit, pascua aũt nutrit p hec itro
duxit ioseph prez ad regẽ, bñdixitq; regi In
q̃situsq; a rege ꝫ diebꝫ ãnoz suoz, ait. Dies
peregrinatiois vite mee, c, xxx, ãnoz sũt, par
ui et mali, nec puenerũt vsq; ad dies patrum
meoz. Peregrinatiõis dixit, qz scit vitã hãc, p
tcolatu habẽt. Mali dixit, qz sapiẽs accusa
tor est sui, q̃ aũt dixit parui, determinauit di
cens nec puenerũt zc. Dedit g̃ ioseph fratri
bus suis possessionẽ in optimo terre solo ra
messes Dicit tñ ioseph⁹ Cõcessit eis pharao
vt i eliopolitana vrbe ꝫuersarent. illic enim
pascua pastores ei⁹ habebãt, sciens gratũ eẽ
egyptijs separi a se pastores z nihil qꝫ eoz
esset istis dedisse Forte ad territoriũ belio
poleos specabat terra iessen

De datione siue annona quinte partꝫ fru
gum instituta. Capl'm. XCIX.

Ualuit fames

t in egypto. Cũq; defecisset pciũ
eptoribꝫ sustẽtauit eos ioseph
ãno illo p ꝫmutatõe pecoz. Seq̃nti ãno cũ
itez fame perir̃et, emit oẽs tr̃ã egypti ioseph
p alimẽtis, z subiecit eã seruituti pharaonis
pter tr̃ã sacerdotũ quã ꝺerãt eis reges q̃bꝫ
statuta cibaria ex bonis publicꝫ debebank,
z iõ nõ sunt cõpulsi vẽdere possessiões suas.
Circa finẽ ꝫo sterilitatis ait ioseph ad pl'os
Emos z pecora via z terra i manu pharao
nis sunt, Ecce vob reddo terrã z pecora z da
bo semia, z coletis, terrã regi, quintã ptem da
bꝫ regi. q̃ttuor reliquas pmitto vobis in se
mentẽ z in cibos. Qui diterũt, Sal⁹ nr̃a in
manu tua est. Extũc vsq; nũc quinta ps sol
uit regibꝫ egypti, Et factũ est q̃si in legẽ.

De iuramẽto qꝫ fecit ioseph pr̃i. Ca. C.

Sbitauit ergo i

b rael i tra egypti auctusq; ẽ nimis
z virit i ea, cvij. ãnis, factiq; sunt
dies sui, c, lvij, ãnoz. Cũq; videret die obit⁹
sui imminere, vocauit ioseph z fecit vt poneret
manũ sub femore suo z iurar̃et, i. p circũcisio
nis scitatẽ iurauit. ß fm iudeos, vl p chzm q̃
sepeliret eũ i sepulcro maioz suoz. qꝫ abraa
miũ ꝺr̃, z iterserẽdo dixit, vbi mortua fuit ra
chel q̃si se excusans q ñ sepelierat eã vbi ipe
volebat sepeliri. Cura fuit sctis sepeliri i ter
ra q̃ sciebãt chm resurrectuz, vt cũ eo resur
gerẽt. Dixt ei abraamiũ a caluariã fere, xxx.
miliariꝫ. Cũq; iurasset ioseph, ꝺuersus ira
el ad lectuli caput qꝫ erat ad oriẽtẽ, adorauit
deũ. Quidã codices bñt adorauit sup caput
ẏge eius, vel i capite virge sue, z vtrũq; stare
pr̃. Potuit eñ senex bzevirgã vt in hac eta
te fieri solet z inix⁹ sup eã adorauit, vl sceptz
quod gerebat ioseph suscepit donec iurasset
Cũq; iurasset inix⁹ sup cacumẽ nodũ reddite
virge, adorauit deũ. Nõ eñ credendũ, est di
centibꝫ q̃ adorauerit sceptrũ ioseph.

De bñdictõe effraim z manasse. Ca. CI.

Terum nuncia

t tũ est ioseph q̃ egrotaret pr̃ el⁹
assũptisq; duobus filijs prexit
Audiẽs senex venisse filiũ ꝫfortat⁹ ẽ z sedit i
lecto, vidẽsq; iacob ioseph z el⁹ duos filios
ait. Qui sunt isti. Clare eñ videre nõ poterat
Et ait ioseph Isti sũt filij mei q̃s dedit mihi
de⁹ i loco isto. Et ait iacob. Isti duo mei er̃t
Sic rubẽ z symeõ ꝺputabũt mihi, i, q̃sq; tri
bũ faciet Relicta q̃s ge
nuer̃s noie fratz suoz
vocabunt i possessio
nibus suis, i. nõ faciẽt
trib⁹, ſz ꝓtẽti erũt pos
sessionibꝫ suis Vl' ali
ter. Noie fratrũ suoz
vocabunt, i. annũerabunt tribubꝫ fratz suo
rũ ita q̃ q̃dã manasse, q̃dã effraim Applicuit
aũt ioseph manassen ad dexter ã pris, z effra
im ad sinistrã adorans z petens vt bñdiceret
Quilibꝫ filioz iacob
pter ioseph fec̃ tribũ
cui⁹ loco duo ei⁹ filij
duas tribꝫ fecerũt, ſz
tribꝫ leui raro nũerat

eis Jacob ꝺo in spũ cãcellauit man⁹, minoꝝ
dextrã supponẽs Qꝺ ioseph gniter accepit
z ait. Nõ ita ꝫuẽit pr̃. Alter eñ est ꝓmoge
nit⁹. Et ille Scio fili mi scio. z ille quidẽ erit
i pl'os. ſz miꝰ maioz erit, z semẽ ei⁹ crescet i
gẽtes. Hoc ipleti ẽ i ieroboã, q̃ ꝑm⁹ impa
uit decẽ tribub⁹, et fuit effracta. Et ait ad ef
fraim. In te bñdicet isrl, z dicet in puerbiũ.
Faciet tibi deus sicut effraim z manasse Et
ad ambos ait. De⁹ patrũ nr̃oz bñdicat pue
r̃is istis, et inuocet nomẽ meũ sup eos, i. noia
abrahã et ysaac, z crescant in multitudinẽ sup
terrã. Et ait ad ioseph De⁹ reducet vos i ter
rã vestrã. ꝺo tibi pter fratres tuos sichimaz
quã tuli i gladio z arcu meo ꝺ manu amoz
rei. Bene emerat eã, c. agnis a rege emoz, ſz
cuz, p nece sichimitaz debuerat auferri sibi:
potestatiue semp eã obtinuit

De bñdictiõibꝫ duodecim tribuũ. Ca. CII.

Dnuocauit au

c tẽ iacob filios suos z ait illis. Cõ
"gregamĩ
vt ãnũciez vob q̃ fu
tura sr̃ i diebꝫ nouissi
mis. Ad lr̃az ꝺ diui
siõe tr̃e z ꝺ statu tri
buum futuro ꝓphetauit, apertissime vero de
vtroq; christi aduentu

Nõ q̃ oĩbꝫ bñdixe
rit, qꝺ ptz i ruben, ſz
qz oĩbꝫ ꝓphetauit.

De ruben. Capl'm. CIII.

Uben priogeni

r t⁹ me⁹ fortitudo mea, i, quẽ genui
i etate ro
busta, pncipiũ doloꝛ
mei, i. solitudis mee
circa meos filios vñ
alij bñt capl'm liber
meis Prior in donis
maior i impio, supple
esse debueras Effus⁹
es sic aq̃, i. in vilẽ libi
dinẽ. Nõ crescas, qz
ascẽdisti cubile patris
tui Vel ita distingue
Effus⁹ es sic aq̃, ñ cre
scas qz ascẽdisti cubi
le pris tui, acsi dicerz
Aege primogeniture
bonoz tibi p alijs de
bebaz z duplicitas in
possessiõe, ſz sufficiat
tibi, p crimie tuo parẽ
eẽ ceteris. Nõ g̃ super
cresces sicut aq̃ bulli
ens supegredit vl' sic
fluui⁹ inundans.
Hiero, in libro, j. he
braicaz q̃stionũ ge
nes. cap. cc. vij, sic di
cit In hebreo scribit
Rubẽ primoge. me.
foz. m. z cap, in li. m.
maioz ad portãdũ z
maioz roboze effus⁹
es sic aq̃, ne adijciaz
ascẽdisti cubile pris
tui, z ꝺtamiasti stra
tũ i ascẽsu. Ast autẽ
sen⁹ h. Au es ꝓmo
genit⁹ me⁹ maioz i li
berꝫ, z ꝺbebas iurta
ordinẽ natiuitatis z
hereditatꝫ q̃ ꝓmoge
nitꝫ iure debebak sa
cerdotiũ accipe z re
gnũ ß etiã portatido
onere z pualido ro
boze mõstrak Uerũ
qz peccasti, z vg̃at a
qua q̃ vasculo nõ te
neẽ voluptatꝫ effusus es ipetu, idcirco preci
pio tibi vt vltra nõ p̃cedes, sisq; in fratrũ nu
mero penã ex pctõ luens, qz ꝓmogeniti oꝛ
dinem pdidisti.

De symeone et leui Capl'm. CIIII.

Jmeon et leui

s vasa iniq̃tatꝫ, qz i furoze suo occi
derũt viros, s. sichimitas, z fodert
murũ in volũtate sua. Dic apit qz ꝺ volũta
tẽ suã factũ fuit istud. Alij bñbẽt subneruа
uerũt tauꝝ, qꝺ q̃dã de filio regis q̃ rapuerat
dinã itelligũt, q̃dã ꝺ chzo, q̃dã de tauꝝ ipsi⁹
p syllepsim dictum putãt Jn ꝺsilio eoz nõ
veiat aia mea, ß plane ꝺ christo. De symeõ ei
scribe, de leui sacerdotes, q̃z ꝺsilio christ⁹ oc
cisus ẽ. Diuidã eos in iacob, z dispdã i isrl.
Ad lr̃az leui sortẽ nõ habuit i tra, ſz admixt⁹
alijs viculos habuit ad alẽda pecora Sime
on silr qz modic⁹ erat sortẽ non habuit, ſz re
ceptus est in sortem iude.

De iuda. Capitulum. CV.

Equitur de iu

s da vbi ꝓphetat ꝺ reg̃ futuro i iu
da z plane de chzo Juda te lau
dabũt frẽs tui Hoc factũ ẽ quã
do alijs hesitantibꝫ ꝑm⁹ p⁹ moysen itrauit
mare rubrũ, vbi z regnũ ꝓmeruit Man⁹ tua
in ceruicibꝫ inimicoz tuoz, z adorabũt te fi
lij pr̃is tui. Dic notat regẽ futuz. Catul⁹ leo
nis iudas. ß de capite regni. Dauid eñ mi
nim⁹ fr̃m elect⁹ ẽ i regẽ. Ad ꝓdã fili mi ascẽ
disti, qz ꝑmo dauid pl'imos hostes habuit.
Recẽscens accubuisti vt leo z q̃si leena, q⁹ p⁹
ca i pace reg̃uit z maxie timebaz. Quis susci
tabit eũ ad ꝓphandũ, q. d. spũs sol⁹ q̃ direct⁹
ẽ i dauid. Vl' ꝺ successiõe salomõis dici põt
nõ auferet sceptrũ, i. rex ꝺ iuda z dux ꝺ femo
ribꝫ ei⁹ donec veiat q̃ mittẽd⁹ ẽ a pie, scz chs
Usq; ad trãsmigratiõz babylõis, xx. fuer̃t re
ges ꝺ iuda, exinꝺ duces vsq; ad hircanũ At
itez fuer̃t reges circa tpa chr̃i, z defecer̃t vtri
q; z reg̃uit herodes alienigẽa, z ipe erit expe

ctatio gentiū sal⁹.s.exoptata nō solū iudeis: ꝫ gtiā gētib⁹ Tandē cōuertit ꝼmonē ad filiū iudā ō illo chr̄o mittēdo sic O fili mi.ille erit ligās ad vineā pullū suū.ꝛ ad vitē asinā suā .i.gētilē ꝛ iudeū sibi ꝙ vitꝫ ē associabit Lauabit in vino stolā suā.ꝛ in sanguīe vue palliū suū.i.carnē suā passiōis sanguine cruētabit Pulcriores ocli ei⁹ vino.i.aplī.ꝛ dētes eius id ē pdicatores.lacte ꝯdidiores. Hebreus oīa ō iuda sic. Nō auferet sceptrū de iuda.i. quoddā dominiū q.s.pm⁹ intrauit mare rubꝝ.pm⁹ obtulit facto tabernaculo.ꝛ hmōi donec veniat ꝙ mittēd⁹ ē Hebre⁹ dicit donec veniat silo.i.vsqꝫ ad saulē vnctū in silo Post tū redūt ad iudā.ꝙ eripuit ioseph a manib⁹ fratrū suor⁹. Erit expectatio gentiū.i. tribuū vñ dñs. Judas ascēdet p vob in plīū Ligās ad vineā pullū et ad vitē asinā.i.tanta erit ei copia vini q⁹ in vna vite onerabīt asin⁹ ꝛ ob ꝫ etiā rubicūdos dixit oculos. qz sic apparet i oclis bibētiū In cādore dētiū copiā ouiū ꝛ lactis notat.qz lac comestū apparet in dētib⁹

De zabulon. Capl'm.CVI

Zbulon in lito

z re maris habitabit.ꝛ in statiōe naulū ptingēs vsqꝫ sidonē. Ad litteram trib⁹ hec maritima possedit.

De ysachar. Capl'm.CVII.

Bachar asinus

i forꝫ. vl' osse⁹.i.vir agricola .accubās in termis.qz mediterranea possedit inter maritimā ꝛ mōtes Et vidit requz ꝙ esset bona.i.terrā fecundā vñ seqt̄. et terrꝫ ꝙ esset optīa ꝛ supposuit humerū suū ad portandū.qz in vehēdis mercib⁹ ad mare ꝙ i finib⁹ suis abūdabāt laborauit. factusqꝫ ē tributꝫ fuīes.i.nauib⁹ ferētib⁹ tributa. Hoc hebrei metaphorice exponūt dicētes qz noctez die studēdo laborauit.ꝛ iō oēs trib⁹ et seruitūt quasi magistro dona ferētes.

De dan. Capl'm.CVIII.

Dan iudicabit po

d pulū suū sicut ꝛ alia trib⁹ ysrl. Fiat dan coluber in via.cerastes i semita mordēs vngl'as eq̄. vt cadat ascēsor eius retro. Hoc in samsone ipletur est.q.d. Licet dan sit mūa trib⁹.tū de ea surget iudex i ysrael sicut ꝛ de alijs.ꝙ ad modū colubr⁹ vias

observabit.ne hostib⁹ liceat vagari p iudeaz depopulādo vt ꝓus.et ꝙphiā philistijm retrocedere faciet Ex ꝙuis tant⁹ sit.nō tū erit chr̄s. Vñ subdit. Tū post illū salutare tuum expectabo dñe Exponit ꝫ etiā ō antichristo quē venturuz de dan asserunt.ꝙ cōtra sctōs mortu pestifere pdicatōis ꝛ cornu ptātis armabit Vltos etiā ꝙ ascenderāt ad culmē virtutū deiciet retro.et tunc veniet saluator ad iudiciū expectat⁹ Alij referūt hoc ad iudā ꝙ equū.i.carnē chr̄i et ascensorē ei⁹.i.animam mortu pditiōis deiecit in mortē. tamē salus tor expectat⁹ resurget. Ex iudas credit fuis se de ysachar.

De gad. Capl'm.CIX.

Ad accictus vel

g latrūcul⁹ pliabit aū eū et ipe accget retrorsū Had cū rubē.et dimidia tribu manasse relictis vroribz ꝛ liberis vltra iordanē in finib⁹ suis armat⁹ pcessit isrl̄ i terrā p ꝓditione accepta a iosue vt rediret in terrā quā occupauerat.ꝫ post.xliij.annos ꝓmus reuertens plīū vicinaz gentiū aduersꝰ suos quos reliquerat inuenit. et fortiter dimicans hostes strauit.

De aser. Capl'm.CX.

Ber pīguis pa

a nis ꝛ pbebit delicias regib⁹ Fertilis em fuit huius possessio ꝛ delicijs affluens.

De neptalim. Capl'm.CXI

Eptalim ceruus

n emissus .et dās eloq̄a pulcritudinis. Per velocitatē cerui sigt velocitas tre vberioz ꝙ p alijs pciosos fructus parit. Alij hūt.ager irrigu⁹.qz sup lacū genezareth iordane irrigat vl' aq̄ calidelbi ic Cōmēdatione ꝓo eloquioz ad montē thabor qui i finib⁹ ei⁹ ē refert.qz eū ppe ꝛcolus erūt.vel qz de ꝓmis ei⁹ frugib⁹ offerebāt in pascha vñ fiebat laus deo ꝙ est eloquiū pulcritudinis. Tū ad chr̄m et apl'os vert⁹ refertur.qz ibi maxime docuit.

De bñdictionib⁹ ioseph. Ca.CXII.

Filius Joseph

f accrescens virtute.s.ꝛ dignitate. vel ppt̄ duas ptes in tribub⁹ Fi

lie discurrerūt p murū. Hic notat.qz ioseph trāseunte p egyptū mulieres ascendebāt muros vt viderēt eius pulcritudinē. Araspera nerūt eum et iurgati sunt.ꝛ uiderūt qz illi habentes iacula. Hoc de fratrib⁹ ei⁹ vel ō virīs egyptijs, qui iaculis inuidie armati sunt cōtra eū. Sedit in forti arc⁹ ei⁹.i.in dño.et ideo dissoluta sunt vincula brachioz et manuū illius p manus potētis iacob.i. deus ꝙ est potētia iacob soluit vincula quib⁹ligauerant eū fratres Inde pastor egressus ē lapis ysrael.qz de eo ieroboam ꝙ fortiter rexit isrl̄. id est.r.trib⁹.vl' pastor totius familie pīs in egypto. Hebreus habet vertus Inde pastor lapidē in ysrael. Post cōmendationē et⁹ benedixit ei sic Deus pīs tui erit adiutor tuus. Omnipotēs benedicet tibi bñdictōib⁹ celi desuper bñdictōib⁹ abyssi iacētis deorsū bñdictiōib⁹ vberū et vulue. Ordo cōuersus qz p ꝛceptione et nutritione ponitur Optat ei rorē celi, fertilitatē terre, vbertatē lactis, fecunditatē pecoz. Benedictiōes patris tui cō fortate sunt bñdictionib⁹ patrū ei⁹. donec veniret desiderū colliū eternoz. Hic ad litterā nihil est expositū. Forte sic intelligi pōt. Legit in numeris Inclinati sunt scopuli arnō vel gestierūt scopuli arnō.et in psalmo Mōtes exultauerūt sicut arietes.et.c.l.a.o. Et h dicit desiderū colliū eternoz. Hec tria ad idez spectāt Alibi dicūtur colles tetragoni eterni Dicim⁹ ē iuxta arnō fuisse colles asprimos et saxeos.et ideo dicti sūt eterni. Quattuor habebāt ceraunia, vñ et tetragoni dicti sūt ꝙrū aliqua ps inclinata est corā isrl̄. vt facile trāsiret.et quasi applausit coz aduentui Et forte dimidia trib⁹ manasse circa mōtes illos sortem habuit. Et est sensus. Sic benedicet ioseph, donec p colles exultātes itret terraz ꝓmissaz.et vltra.qz donec inclusiuū est Forte ꝓphetauit de mōte effraim et mōte samarie.i ꝙb⁹ regnauit isrl̄, vel de montib⁹ medoz et ysarum.vltra ꝙs exultat adhuc effraim ꝛ manasses et letata ē terra de exilio hostiū. et tūc donec exclusiuū est Tūc em terminata ē gloria ysrael Et hebreo habet hic sensus Donec iungant colles eterni celo. Et est sensus Benedict⁹ sit ioseph vbiqz. more loquēdi Sic em solet dici.donec celū ꝛ terra cocāt Et hec oēs benedictiōes fiant in capite ioseph, ꝛ in vertice nazarei.i.sancti inter frēs suos.

De beniamin. Ca.CXIII.

Eniamin lupus

b rapax mane comedet pdam.ꝛ vespe diuidet spolia. Quidā refert hoc ad hierusalē ꝙ fuit i sorte beniamin ꝙ dicit lupus rapax.qz sanguinē ꝓphaz ꝛ christi fudit.et mane egressiōis de egypto pd⁹.id ē legē ꝙsi extortam a deo accepit. ꝛ adhuc eaz comedit.sed in vespera mūdi diuidet spiritū viuificātē a ysra occidente. Hebrei ad altare qō fuit in hierl̄m referūt qō dicit.lup⁹ rapax ꝓter ignis vorācitatē, in quo mane sacerdotes ꝓponebant victimas ad adolendū.vespe ipi inter se ptes suas ꝙ de sacrificijs eos contingebāt diuidebāt Sed vert⁹ de paulo ītel ligit qui fuit de beniamin.ꝙ ꝓmo fideles ꝓsecut⁹: post fidelis eloq̄a dī ꝛ grād⁹ eccl'ie dispēsauit. vel qz hec trib⁹ multū fuit bellicosa At bñdixit singlis ꝓprijs bñdictionib⁹ nō q⁹ singlis bona dixerit.ꝫ qz bñ ꝛ ꝓphetice dixit vel qz ex maxia parte benedixit eos.

De morte iacob et trāslatiōe ei⁹ in ebron. Capl'm.CXIIII.

Ec locutus est ia

b cob collegit pedes suos sup lectulū ꝛ obijt.ꝛ appositus est ad ꝓplm suū.i.ad angelos certa spe tandē in re Notū quidez est ꝙ appositus est ad abraam ꝛ ysaac sed tā pauci ꝓphe dici nō possunt. Vl' populus dici pñt oēs ab adā pdestinati qui erāt i sinu abrae. Joseph ꝓo ꝓcepit medicis vt condirēt eū aromatib⁹, ꝛ custodirēt eū egyptij, xl dieb⁹. Nos em erat ethnicoz incōdita fuare corpa.ix.dieb⁹.ꝛ singulis diebꝫ plāgere,et fouere ea calida aq̄.vt sciret vtrū aia egressa an sopita foret.cōdita ꝓo.xl.dieb⁹ seruabant Hebreis mos erat incōdita seruare.vñ.dieb⁹ cōdita dieb⁹.xxx. Seruauerūt igit ꝛ ipi ia cob dieb⁹.xxx.ꝛ ita sub amboz custodia trāsierūt dies.lxx. Fideles mō qz mortuos suos fide et virtutib⁹ cōditos aiūt.xxx.dieb⁹ eos plāgunt.i.speciales missas sub nūero tot dierum ꝓ ipis celebrāt Quidā tertiā diē marie celebrāt. ꝓ spū aia ꝛ corpe. Alij septimā.qa transeūt mortui ad septimā quietis .vl' ꝓ septenario aie et corporis Significauit aūt ioseph pharaoni per intercessores q⁹ iurauerat patri de sepultura. Et accepta licētia a pharaone,comitat⁹ fratrib⁹ suis et multis senib⁹ egypti detulit ad sepeliendū patrē in hebrō

sed timētes bella deuiauerūt a recto itinere
veneruntq; ad areā adad, vbi postea popul⁹
murmurās ꝓtra deū diuino igne ꝙsumpt⁹ ē
et plangerūt ibi dieb⁹ septē Et ob ꝫ indigne
dixerūt locū illū plāctū egypti Tandē redeū
tes ad viā trāsito iordane sepelierūt cū i spe
lunca duplici. Redijtq; ioseph in egyptū cū
fratrib⁹ et vniuerso comitatu.

De reditu ioseph et⁹ morte. Ca. CXV

Jmentes vero

t⁹ fratres ei⁹ ne mortuo patre mēor
fieret iniurie cor dixerūt ei Pr̄ tu⁹
adhuc viues mādauit vt hec verba tibi dice
rem⁹. Obsecro obliuiscar⁹ sceleꝝ fratrū tuo
rum, nos q̄q; am⁹ vt patri tuo dimittas ini
quitatē hāc. Et adorauerūt pront in terram.
Fleuitq; ioseph⁹ et ait Nolite timere, r ꝙsola
tus est eos. Vixitq; c. r. annos, r vidit filī
os effraim vsq; in tertiā generationē Et etiā
de machir filio manasse nati sūt filij i genib⁹
ioseph: Altq; fratrib⁹ suis. De⁹ adhuc visita
bit vos, et reducet ad terrā ꝑ qua iurauit pa
tribꝫ vestris asportate ossa mea vobiscū. Cūq; adiurasset eos sup ꝫ, mortu⁹ est, r ꝺditus
aromatib⁹ repositꝰ in loco in egypto nec mo
tus donec egressi sunt filij isrl̄ ꝺ egypto Alij
fratres ẽm ioseph⁹ q̄sq; in obitu suo deferebāt et sepeliebāt in hebron, et post translati
sunt in lichem.

Explanatio exodi. ca.j.
De seruitute filiorū isrl̄ ca.ij
De dolo obstetricum ca.iij
De summersione parulorꝫ ca.iiij.
De ortu et educatiōe moysi ca.v.
De vxore moysi ethiopissa ca.vj.
De fuga moysi et affinitate ietro ca.vij.
De visione dei in rubo ca.viij.
De signis datis moysi ca.ix.
De reditu moysi in egyptuꝫ dimissiōe vxoris. ca.x.
De ꝓmo ingressu ad pharaonē ca.xj.
De afflictione filiorꝫ israel ca.xij.
De mutatione ꝙgaꝫ in colubrū ca.xiij.
De plagis egypti, et aqua versa in sanguinem. ca.xiiij.ꝛ.xv.
De ranis ca.xvj.
De cyniphibus ca.xvij.
De cynomia ca.xviij
De morte pecorꝫ ca.xix.
De vlceribꝫ et vesicis ca.xx.
De grandine ca.xxj.
De locustis ca.xxij.
De tenebris ca.xxiij.
De diebus egyptiacis ca.xxiiij.
De agno paschali ꝛ dieb⁹ azymorū ca.xxv.
De ꝓmogenitorꝫ morte ca.xxvj.
De exitu israel de egypto. ca.xxvij.
De sanctificatiōe ꝓmogenitorꝫ ca.xxviij.
De deserto egypti ca.xxix.
De ductu colūne et mari rubro. ca.xxx.
De transitu maris rubri ca.xxxj.
De dulcoratione aquaꝫ i marath ca.xxxij
De fontib⁹ et palmis in helym. ca.xxxiij.
De coturnicib⁹ ꝛ manna. ca.xxxiiij.
De aqua data in raphidim ca.xxxv.
De pugna cōtra amalech aa.xxxvj.
De subdiuisione magnatum ad concilium ietro ca.xxxvij.
De quentu ad montē sinai cap.xxxviij.
De datiōe legis verbotenus ca.xxxix.
Explicatio decalogi cap.xl.
Primū mandatū
Sadm ꝓceptū Tertiū ꝓceptū
Quartū ꝓceptū Quintū ꝓceptū.
Sextū ꝓceptū. Septimū ꝓceptū.
Octauū ꝓceptū. Nonū ꝓceptū
Decimū ꝓceptū
De altari faciendo ca.xli.
De iudicijs ca.xlij.
De federe firmato aspersione sanguīs vitulorum ca.xliij.
De ꝓmo ascensu moysi in mōtē ca.xliiij.
De tabernaculo faciendo ca.xlv.
De schemate arce. ca.xlvj.
De ꝓpitiatorio et cherubin ca.xlvij.
De mensa ꝛ coronis ca.xlviij.
De panib⁹ ꝓpositionis. ca.xlix.
De vasis libaminū ca.l.
De candelabro ca.lj.
De parietib⁹ tabernaculi ca.lij.
De distinctiōe tabnaculi ꝛ vtroq; velo. ca.liij.
De cortinis et sagis. ca.liiij.
De modo regēdi ẽm bedā ca.lv.
Joseph⁹ aliter ca.lvj.
De pellib⁹ suppositis ca.lvij.
Quid figurabāt ꝓdicta ca.lviij.
De altari holocaustorꝫ ca.lix.
De situ altaris et vasis eius ca.lx.
De atrio circa tabernaculū ca.lxj.
De lucernis ca.lxij.

De cōmunib⁹ vestib⁹ sacerdotū cap.lxiij.
De pontificalib⁹ indumētis cap.lxiiij.
De mitra et tyara cap.lxv.
De typo vestium. cap.lxvj
De cōpositiōe altarꝫ icēsi, r loco et⁹. ca.lxvij.
De cōpositiōe tymiamatis. cap.lxviij
De ꝓfectiōe sctē vnctiōis. cap.lxix.
De labio eneo. cap.lxx.
De redēptiōe numeratorꝫ. cap.lxxj.
De electione artificum, et datione tabularum. cap.lxxij.
De vitulo conflatili. cap.lxxiij.
De ꝓcce moysi et mīnis dei. cap.lxxiiij.
De trāslatiōe ꝓtis tabernaculi. cap.lxxv
Q̄ moyses vidit posteriora dñi. cap.lxxvj.
De secūdis tabulis et gloria vultus Moysi. cap.lxxvij.
De cōpositiōe tabnacli et erectōe. ca.lxxviij

Explanatio exodi. Cap'm.I.

Jstoria sequi

b tur exodi, nō alia q̄dē a ꝓdicta
ꝫ eadē ꝙtinuata sed ꝓpter fastidiū tollendū in q̄nq; partitiones distincta est quaꝫ quelibꝫ
ꝓrium libri sortita est vocabulū Etiam hę
quinq; distincte sunt ab hebreis, p. liiij. romos, quoꝫ rūj. ꝓcesserūt in genesi. Hec aūt
scda partitio grece ꝺr exodus, latine exit⁹.
Odos em̄ iter vel via ꝺr. Agit em̄ de exitu
israel de egypto Hebraice ꝺr eleſmoth, a ꝓncipio libri, r sonat, hec sunt noīa, sicut nos a
ꝓncipijs suis psalmos noiam⁹

De seruitute filiorꝫ isrl̄. Ca.II.

Vrrexit igitur

s rex nou⁹ in egypto, longo tpe p⁹
mortez ioseph. Ab illo em̄ sub q̄
fuit ioseph qui, ꝓpter noīe dict⁹ est nephres
Octau⁹ regnauit ammonaphis, sub q̄ nat⁹
est moyses. Regno aūt translato ad alīā domū, rex ille ob ꝫ q̄si nou⁹ ignorauit būficia
ioseph, q̄ ꝓtulerat egypto, r odiebat isrl̄ maxime vt ait ioseph⁹, qz inuiderūt eis egyptij
ꝓpr̄ virtutē ingenij, et laboris industriā, r affluentiā opū, r sobolis nobilitatē. Et ait rex
ad pp̄lm suū. Populus isrl̄ fere fortior ẽ nobis. sapiēter opprimam⁹ eū, ne multiplicat⁹
vel ipe ꝙtra nos insurgat, vel addatur hostibus nostris, r egrediat liber Jmposuit ergo
eis graues angarias operū quib⁹ fracti non
vacarēt amplius, r magistros operū pfecit
eis hebreos, sed magistr̄ opez pfecit egyptios vt durius affligerēt eos. Coxerūt ꝫ latores ex quib⁹ edificauer̄t regi ciuitates tabernaculoꝝ, phitō r ramassen Ciuitates q̄dē
pr⁹ erāt sed nō erāt tabernaculoꝝ, erātq; in
finib⁹ egypti, r ideo muruit eas pharao, vt
ibi poneret armatos ꝫ si in tabernacul' semp
excubantes, nequis posset ingredi vel egredi sine regis nutu Vel tabernaculorū. id est
pauperū ꝓrius, et opere illoꝝ illas dit⁹uit.
Vel vt alia littera habet: positionū vbi sc̄z fiscus reponeret. Aliō etiā opus nō tā graue
q̄z fuile imposuit eis, vt lutū plateaꝫ et sordes vicorū cophinis exportarēt de q̄ legit:
Man⁹ eius in cophino seruierūt. Tertium
etiā addidit opus ẽm ioseph⁹, vt fluuiū per
multas derivatiōes diuideret, et circūdaret
ciuitates fossatis, ne eas inundare fluu⁹ valeret, et iam. cccc. annos in his miseriꝫ exp̄
derunt. l. compleuerūt Quāto magis aūt op
ꝓmebant, tāto magis deo auctore multiplicabantur.

Nota

De dolo obstetricum. Cap'm.III.

Jodvides pha

q raō alium excogitauit dolum, r p̄
cepit obstetricib⁹ hebreoꝝ sephore
et phue que p̄erāt multitudini obstetricū,
vt masculos hebreoꝝ in obstetricādo interficerent, r aborsum factum esse mentirentur
Feminas aūt reseruarent. Tum quia fragilis sex⁹ nocere nō poterat, et libidini egyptiorū deseruirēt Tū quia quidaꝫ sacroꝝ scriba
regi p̄dixerat eo tpe in israel masculū nasciturū: qui regnū egypti humiliaret, r virtute
vniuersos transcenderet. Timuerūt ꝫ ob⁹ obstetrices deū r seruauerūt mares. Que cum
a rege arguerenf. m entite sunt dicentes. Ne
bree scientiā obstetricandi habēt, priusq; veniamus ad eas pariūt. Et quia timuerūt deus edificauit illis domos. i. locupletauit eas
cum essēt pauperes vel fecundauit eas cum
essent steriles Augustinus dicit obstetrices
veniaⁱliter peccasse Gregorius videtur velle
q̄ mortaliter. Dicit enim q̄ merces benignitatis earum potuit in eterna vita retribui, sz
pro culpa mendacij in terrenā compensationem declinata est.

De summersiōe paruloꝝ. Ca.IIII.

Mota apim

Idēs ergo pha

raonis dolos sibi nō prodesse aperte aggressus est eos. ꝑcipiēs vt quic quid masculini sexus nasceretur in isrl'i flumen ꝓiceret. et multi eo tpe summersi piscē ꝓ quo pctō credit de' egyptios tradidisse in hunc errorē. vt apim ꝑ deo colerēt. Erat aūt apis. vt ait plini⁹. qui et testat' se vidisse eūm quidā taurus. q̄ ex improuiso egredie bat de flumine. habens in humero dextro si gnū candidū instar lune corniculate. ad quē cū statim ꝓfluerent egyptij. omī genere mu sicoꝝ psallentes leuabat' aera. z sup eos tā q̄ psallens ferebat. et ad motū vel stationez ipius ipi in terra mouebant' et stabāt et eadē die euanescebat. Dicūt aūt quidā q̄ in festo serapis annuatim emergebat. vñ et ipm se rapin. id est serapi consecratū autumant vo catum. Alij aūt ꝑ decēnū semel apparere di cunt. Alij tantū tpe iusti sacerdotis heliopo leos. iniusti nō vt quasi diuit⁹ iusticia indica ret sacerdotū. Peccatū ergo fluminis puni uit deus in erroꝛe fluminis.

De ortu et educatione moysi.
Caplm. V.

gressus est post

hec vir leuita noīe arā. vel amram qui accepit vxorē contribulē noīe iacobeth. qui nolebat accedere ad vxorē ꝓ edictū. malēs carere liberis q̄m in necē procre are. Cui de⁹ ꝑ somniū astitit. vt ait iosephus dicens. ne timeret vxorē cognoscere. q̄ puer quē timebāt egyptij nasciturꝰ esset ex ea. etiā de sacerdotio aaron ei significauit. Tandez cōcepit mulier et ꝑpit filiū sub silētio. eo q̄ non sentiret ei dolores partus institerint. Et videns puerū elegantē absconditeū tribus mensibꝫ. Cunq; celare nō posset. sumpsit fi scellā scirpeam in modū fisci. i. sacci rotundi vimine complexā. et linuit eaz bitumine ac pice. z ponēs intus infantulū in carecto ripe eum exposuit. ne impetu fluminis raperet. z stante pcul sorore paruuli maria z expectan te rei exitū ex matris ꝓcepto. Ecce aūt descē dit terimith filia pharaonis vt lauaret in flu mine. que videns alueolū. et afferre sibi iubet vidit paruulū vagientē. et miserta est eiꝰ di cens. De infantib hebreoꝝ est hic. Sic eī deus eum venustauerat. vt etiā ab hostibꝰ dignus alimento haberet. Et cū egyptie plu res el admouissent vbera ad lactandū. faciē auertebat. Et ait maria Vis inq̄t hebreā ad ducam. forte vbera gentis sue sequet. Ex pre cepto ergo terimith abiens matrē paruuli tā q̄ alienā adduxit et accessit ad eiꝰ vbera pue er. Suscepit ergo a terimith alendū puerū z ablactatū reddidit filie pharaonis. que ad optauit eū in filiū. z dictus est moyses. Egy ptij enī moys aquā. is saluatū dicunt. Quē dū quadā die terimith obtulisset pharaoni. vt z ipe eū adoptaret. admiras rex pueri ve nustatē: coronam quā tunc forte gestabat ca piti illius imposuit. Erat aūt in ea hamonis imago fabrefacta. Puer autē coronā proie cit in terrā. et fregit. Sacerdos aūt eliopole os a latere regis surgens exclamauit. Vic ē puer quē nobis occidēdū deus monstrauit vt de cetero timore careamus. et volūt irru re in eum. sed auxilio regis liberatus est. z p suasione cuiusdā sapientis. qui ꝑ ignorantiā hoc factū esse a puero asseruit. In cuius rei argumentum cuꝰ pznas allatas puero ob tulisset. puer eas ori suo apposuit. z ligue sue summitatē igne corrupit. Unde et hebrei im peditioris lingue eum fuisse autumant. Tā te vero pulcritudinis fuit vt ait iosephus vt nullus adeo seuerꝰ esset qui eiꝰ aspectui nō hereret multiq; dū cerneret eum per plateas ferri: occupationes in quibus studebant de sererent

De vxore moysi ethiopissa. Caplm. VI.

Actū est autem

cuz adultus fuisset moyses. ethi opes vastauerūt egyptū vsq; ad mēphim z mare. q̄ circa ꝓuerti ad diuinatio nes egyptij acceperūt responsum. vt auxilia xore vteretur hebreo. et vix obtinuerūt a teri mith vt exercitui quē parauerāt moysen ꝑfi ceret ducē. prius prestitis sacramentis ne ei nocerent. Erat aūt moyses vir bellicosus et peritissimus qui fluminis iter tanq̄ longi⁹ ꝑtermittens. ꝑ terram duxit exercituz itinere breuiori vt improuisos ethiopes preueniret Sed per loca plena serpentib iter faciēs. tu lit in arcis papireis sup plaustra ibices. ci conias. i. egyptiacas naturaliter infestas ser pentibus. que rostro ꝑ posteriora īmisso al uum purgāt. castraq; metatur⁹ pferebat eos vt serpentes fugarēt z deuorarent. z ita tuꝰ

per noctē transibat exercitus. Tandē ꝓuen tos ethiopes expugnans. inclusit eos fugiē tes in ciuitatē saba regiā. quā post cambises a nomine sororis sue meroem denominauit quā cum quia inexpugnabil' erat diuꝰ ob sedisset. oculos suos iniecit in cuz tarbis filia regis ethiopum. et ex cōdicto tradidit ei ciui tatem si duceret eam vxorē. et ita factū ē. In de est q̄ maria et aaron iurgati sunt aduersꝰ moysen ꝑ vxore eius ethiopissa. Dum autē redire voluisset nō adquieuit vxor. Proinde moyses tanq̄ vir peritus astroꝝ duas ymagines sculpsit in gemmis burꝰ efficacie. vt al tera memorā. altera oblitionē ꝓferret. Cum q̄ paribus anulis eas inseruisset. alteruz scz oblitionis anulum vxori prebuit. alterum ipse tulit. vt sicut pari amore sic paribꝰ anu lis insignirentur. Cepit ergo mulier amoris viri oblinisci. et tandem libere in egyptū re gressus est.

De fuga moysi et affinitate ietro
Caplm. VII.

In diebus illis

egressus moyses ad fres suos i terrā iessen vidit afflictionē eoꝝ. z ꝓfectū operis egyptiū pcu tientē quendā de hebreis. et secreto pcussuz egyptiū abscōdit in sabulo. Et egressus alte ra die vidit duos hebreos litigates. Qui duz argueret eū qui fecerat iniuriā. Rndit. Quis te cōstituit iudicē sup nos. Num me occide re vis sicut occidisti heri egyptiū. Pauitꝰ ē moyses quomō palā factū erat verbū hoc. z timuit ꝑsertim cū audisset pharao ꝓbū boc z quereret eū occidere. Qui fugiēs ꝑ desertū venit in terrā madian: z cibozꝝ inopiā (vt ait iosephꝰ) virtute tolerātie superabat. z venit ad ciuitatē madian circa mare rubrū. sic nomia tam a quodaz filio abrae de cethura. seditq; iuxta puteū. Erant aūt sacerdoti madian. id est ꝑmati q̄ antiquitus sacerdotes dicebant vij. filie. q̄ dicebāt raguel agnoīatus ietro co gnominatus cineus q̄ venerāt vt haurirent aquā gregibꝫ suis. Officiū enī gregū alendo rum tūc etiā erat mulierū. marie i regiōe dro goditaꝝ. Supuenientes aūt pastores repu lerāt eas. quos prohibuit moyses ab iniuria virginū. z adaquauit greges eaz. Que matu riūs solito redeūtes rogauerūt patrē. ne bene ficium pegrini retributōe ꝑuaret. Vocatus q̄ moyses iurauit vt habitaret cū eo. Et acce pit vxorē filiā eius sephorā. q̄ peperit ei ger son. quod sonat aduena. eo q̄ i exilio genue rat eū. peperitq; alteꝝ quē dixit eliezer. i. dei mei adiutorium. dedit q; ei socer omne curaz gregum suoꝝ. in quibꝰ oīs antiquis barbar' erat possessio.

De dei visiōe in rubo. Caplm. VIII.

Inde mortuus

est rex egyptī z clamauerūt filij isrl' ad dñm z recordat⁹ est fe deris qō pepigerat patribꝰ eoꝝ. Moyses āt pascebat greges outij in deserto. Cūq; mina sset gregē ad interioza deserti. venit ad mōtē dei sinai. q̄ z in q̄dā pte sui dict⁹ ē oreb. z apparu it ei dñs in flāma ignis i medio rubi. Ignis aūt viriditatē rubi depascebat inoxi⁹. Erat āt mōs ad pasturas egregi⁹ z herbis abundās q̄ pastores illuc ascēdere nō ꝓsumebāt. tū q̄ mōs excelsus erat. tū q̄ opinio erat deū ibi habitare. Et ait moyses: Uadā z videbo vi sionē hāc magnā. z vocauit eū dñs de rubo et ait. Moyses moyses. Qui rndit. Assum. Et dñs. Tolle calciamēta tua. locus enī in q̄ stas terra sancta est. Et ait. Ego sum deꝰ abra am. deus isaac. z deus iacob. Uidi afflictio nem populi mei in egypto. z descendi vt li berarē eū. z educā euz in terrā fluentē lacte z melle. ad loca chananei ethei amorrei. ferezei euei. z iebusei. Homē autē gentis septime. i. gergesei. tacuit. z fere vbiq; tacet nisi i deuto nomio. Sz vei mittā te ad pharaonē vt edu cas populū meū de egypto. Et dixit ei moy ses. Quis ego sum vt eā ad pharaonē Et do minus Ego ero tecū: z habebis ħ signum q̄ miserim te. Cū eduxeris populū meū de egy pto imolabis deo sup montē istū. ħsi. Et nunc videb q̄ ego fui tecū. z eduxi te de tra egypti Hebrei tū terminā ħ ꝓsum q̄ miserim te Et ait moyses. Si dixerint filij isrl. q̄s est qui misit te. qō est nomē eiꝰ. q̄d dicā eis Qui dñs Ego sum q̄ sum. q. d. vocoz q̄ sum. Et dices eis. Qui est misit me ad vos. Dices etiā Deꝰ abraam. deꝰ isaac. deꝰ iacob misit me ad vos Hoc nomē mihi est in eternuz. quia hi tres testes viuunt in eternū. Joseph⁹ dicit. Dixit ei suam appellationem. quam homines pri us nō audierant. nec mihi fas est dicere. Uade cōgrega seniores isrl et dices eis q̄ ap parui tibi in rubo. et misi te ad liberandum

Mota

eũ et egredienꝫ tecũ ad regẽ egypti Et dices
ad eũ, Dñs hebreoꝝ vocauit nos. Ibimꝰ viã
trium dierꝝ in solitudinẽ, vt immolemꝰ deo no
stro. Scio tñ qꝫ non dimittet vos nisi p ma
nũ validã, et pcutiã egyptũ in mirabilibꝰ me
is. Nec exibitis vacui, sz postulabit ab egy
ptijs et cõcellaneis vestris vasa ꝓciosa et ve
stes et spoliabitis egyptũ. Dicũt hebrei po
stulasse vt dono darẽt, sed veriꝰ est qꝫ mutuo
Ercusanꝫ aũt ꝑ ꝓceptũ dñi.

De signis datis moysi. Capꝫm. IX

Et ait moyses

e Nõ credẽt mihi Cui dñs Quid
est qõ tenes in manu tua. Rñdit
Uirga Et ait, Proijce eã in trã. Et ꝓiecit, Et
ꝑsa est in colubrũ, Et expauit moyses, ita vt
fugeret. Et dixit dñs Appẽde caudã eius
Et cũ tenuisset, versa ẽ in ꝑgã. In hebreo eñ
coluber femi generꝫ ẽ. Et ait, Hoc signũ fa
cies vt credãt tibi, Et adiecit, Mitte manũ
tuã in sinũ tuũ Et misit, et facta ẽ leprosa, i. al
bida instar niuis. Itez ait, Retrahe manũ in
sinũ. Et retraxit, et ptulit, et erat sibi carni re
liq. Et itez Si nec his diebꝰ signis credẽt
Sume aquã fluminis, et fũde sup terrã aridã
et vertet in sanguinẽ. Et ait moyses, Obsecro
dñe, mitte aliũ nã ipeditioꝝ lingue factꝰ sum
exꝫ locutꝰ es ad seruũ tuũ, nec etiã eloquẽs
sum ab heri et nudiustertiꝰ Et dñs Quis fe
cit os, aut mutũ aut surdũ, aut videntẽ aut cecum,
Nõne ego, Age igit, docebo te, et ero tecum,
At ille, Obsecro dñe, mitte quẽ missurus es
Et dñs ñsi turbatꝰ ait, Aaron frater tuꝰ elo
quẽs est, et ipe egredietur in occursum tuũ gau
debit, Pone ꝑba mea in ore eiꝰ, et ondã vob qd
agere debeatꝫ. Uirgã sume in qꝫ facturꝰ es sig
Uenit g moyses ad ietro et ait, Reuertar ad
frẽs meos in egyptũ, vt videã si viuãt. Cui ie
tro, Uade in pace Dixã aũt facienti dixit ite
rũ dñs ad moysen, Uade in egyptũ mortui
sunt qꝫ querebãt aiam tuã, pharao, i. et cõpli
ces eiꝰ. Uel plurale ponit ꝓ singlari, i. ille
pharao querebat.

De reditu moysi in egyptum et dimissione
yetronis. Capꝫm. X.

Ulit ergo moy

t ses uxorem et liberos, et ipones
sup asinũ, pfectꝰ est. Cũqꝫ eẽt in
itinere in diuersorio vt comederet, occurrit ei
dñs, i. angelus euaginato gladio, et volebat
occidere moysen, sz quia vxorem ducebat et
filios contra voluntatẽ dei, essent enim impe
dimento. Uel quia puerũ ducebat qui incir
cũcisus erat Alterũ forte iã circũciderat moy
ses. Nõ eñ credendum est illis qui dicũt al
terum remãsisse cũ ietro, cũ supra ait, liberos
Tulit illico sephora acutissimã petrã, et circũ
cidit ꝓputium filij sui tetigitqꝫ pedes eius
et ait, Sponsus sanguinũ tu mihi es, et dimi
sit eũ postqꝫ dixerat hoc, vt ait Augustinus
Locus iste breuitate obscurat est Ubi ergo
ait, tetigit pedes eiꝰ, intelligẽdũ est, sanguis
tẽtigit pedes pueri vel angeli. Unde irata ait
viro, Es ne mihi vir sanguinũ, i. In ex plu
glo tuo tantũ scelus teneor agere, vt fundaz
sanguinem filij mei. Et recessit ipa ab eo vel
angelus. Debeꝫ ita habet, Et tetigit pedes
eius, i. sephora moysi Indignans eñ ꝓpti
um iecit ad pedes moysi et ait, Sener sangui
num tu mihi es, i. tu gener patris mei ido fa
ctus es, vt esses mihi, i. carni mee in filio ad
sanguinẽ, i. ad mortẽ, Uel sanguis meꝰ effu
sus est ad placandũ angelũ q tibi mortẽ mi
nabat. Et dimisit angelus moysen, qñ in he
breo patz, Tamen hebreus habet, Relaxauit
eũ angelus, quẽ ꝓius, i. vsqꝫ ad mortez arta
bat. Et hinc volunt quidã mortẽ circũcidẽdi
petrinis cultellis habuisse principiũ vel a io
sue in galgalis Tamẽ vbi nos habemus pe
trã, debeꝫ habet aciẽ, et dicit acutissimã aciez
nouaculã. Unde et iudei nouaculis circũci
dunt. Fabulanꝫ quidã hebrei vsqꝫ ad dauid
circũcisionẽ factã petra, Sed qꝫ in dejciens
do goliã ferꝫ lozicez galee cessit lapidi iacto
quasi dans ei locũ, deinceps cessit lapis fer
ro in circũcisione.

De primo ingressu ad pharaonem.
Capꝫm. XI.

Uit itaqꝫ moy

a ses sol tenẽs ꝑgã in manu, itra
uitqꝫ aarõ dño iubẽte desertũ si
nai et occurrit moysi i mõte dei, dixitqꝫ ei moy
ses ꝑba dñi et signa qꝫ mãdauerat. Uenerũt
qꝫ simul. Et congregauerũt seniores israel Locu
tusqꝫ est eis aaron oĩa ꝑba dñi, et fecit signa
corã eis, et crediderunt Post hec cum seniori
bus israel ingressi sunt ad pharaonem et dixe
runt ad eũ. Hec dicit dñs deus israel Dimit
te populũ meum vt sacrificet mihi in deserto

Et ille, Nescio dñm et israel nõ dimittã Et si
li, Ibimꝰ viã trium dierꝝ in solitudinẽ, vt sacri
ficemꝰ deo nro In q nec Prietas nec duplici
tas itelligẽda est Ao eñ ordine fortitã plis
educeret, si pharao plm dimisisset Tũc moy
ses ẽm ioseph cõmẽorauit et quãta fecerat
egyptijs opssis ab ethiopibꝰ, et ꝓmẽorauit
labores et pcula q, p eis tulerat, et qꝫ eis cũ
dignã nõ acceperit retributõz, pariterqꝫ q si
bi cõtingebãt in sina exposuit Quẽ rex deri
dens seruũ suũ fugitiuũ vocauit, et p sedituẽ
eũ redijsse, Tũc ait rex suis suis, Uult est
plis quãto maioz si dederit, ei requiẽ ab opi
bꝰ Et ꝑcepit, ne vltra darent eis palee ad cõ
ficiẽdos lateres, q ꝓminute luto miscebant
vt solidiozes essent lateres, vel lateres potiꝰ
cogbant, p lignoꝝ penuria in egypto.

De afflictione filioꝝ israel Capꝫm. XII.

Oprimebantur

o g hebrei opibꝰ nocte colligendo
paleas, et die lateres faciẽdo, et
idẽ nũerꝰ laterꝫ exigebat ab eis q et ꝓpꝰ Fla
gellatiqꝫ sunt magistratꝰ de filijs israel, q perãt
fratribꝰ suis opantibꝰ, nocte colligẽdo pale
as a ꝓfectꝰ pharaõis. Magistratꝰ eñ opuz
bebrei erãt, ꝓfecti vero mgris egyptij Ue
nerũtqꝫ ꝓpositi filioꝝ israel ad pharaonẽ et di
xerũt, Cur intiq agis ꝫ tuos tuos, Qui ait,
Uacatis ocio et ideo dicitis, Eam sacrifice
mus dño Ite g, opamini, palee nõ dabunt vo
bis Cũqꝫ egrederẽt, occurrerũt moysi et aarõ
et dixerũt eis Uideat dñs inturia vias in nos
et iudicet, qm ferere fecistis nos, i. abominabi
biles reddidistis corã pharaõe Et ait moyses
ad dñm, Cur misisti mevt affligeres populũ
istũ, Cui dñs, In manu robusta cũctabit eos
Et adiecit, Ego sum q apparui abraam et isa
ac et iacob in deo oĩpotenti, i. q sum oĩpotẽs
et nomẽ meũ adonai nõ idicaui eis, i. fortitu
dinẽ et potentiã ad qs ptinet ꝫ nomẽ, sz pacta
tez et sapientiam, ad qs ptinẽt eli et eloi, Uel
nõ indicaui sicut tibi, Apparuit ei dñs abra
e, sed moysi locutꝰ est facie ad faciẽ. Et iterũ,
Introducã vos in terrã sup quã leuaui ma
nũ meã, i. iurauí, vt darẽ eã patribꝰ vris, ego
dñs, q. d. Ita verũ est ꝫ, sicut ego sum dñs, et
est iuramẽti species Narrauitqꝫ moyses hec
oĩa filijs israel, nec adꝺenerũt, ꝓpter angustiam
spũs Tonumerat aũt ꝫ historia ꝓncipes do
moꝝ, ꝑ familias suas, sed ꝫ tribuꝫ tantũ, sz
ruben, symeõ, et leui. Nob aũt de solo leui di
cere sufficiat. Filij leui fuerũt, gerson, caath,
et merari. Et qbꝫ tres familie leuitaꝝ deriua
te sunt, gersonite, caathite, merarite. Filij ca
ath amrã et isuar chore. Filij amram de loca
beth, aaron moyses et maria. Accepit aũt aa
ron vxorẽ elisabeth filiã aminadab, sororem
naason, q pepit el nadab et abiud eleazar et
ithamar, Eleazar accepit vxorẽ ꝺ filiab pha
nuel, q pepit ei phinees Iste est moyses et aa
ron, quibꝰ locutꝰ ẽ dñs in terra egypti, Hoc
addit esdras, vt quidã dicũt, Uel moyses ꝺ
se tanꝫ de alto locutus est.

Marginal note: Nota quarentabam Moysi et fratris

De mutatõe virgarum in colubrum.
Capꝫ. XIII.

Et locutus est

i dñs ad moysen, Loqre ad pha
raonẽ oĩa q loqr tibi, et ne time
as eũ, Ecce ꝓstitui te deũ pharaõis, i. poten
tẽ in ispoz in tra eiꝰ facere signa ad modũ dei,
Aaron erit ꝓpha tuus, i. plocutoz Nõ tñ moy
ses ꝺs, vel aaron ꝓpha. Ingressiqꝫ sunt moy
ses et aarõ ad pharaonẽ, Moyses erat, lxx.
annoꝝ, aaron, lxxxiij, qñ locuti sũt ad pharaz
onẽ. Tulit g aaron ꝗgam moysi, et eiecit eã i
terrã corã pharaone, et versa est in colubrum
Uocauitqꝫ pharao maleficos, et fecerũt sili
ter ꝑstigẽtes singuli ꝗgas suas, q versẽ sunt
in draconeꝫ, sed deuorauit ꝗga aaron ꝗgas
eoꝝ. Et sciendũ qꝫ magi oculos spectantiũ de
ludebãt. Uel ſm Augustinũ, demones dis
currũt p mundũ, et subito semina rerꝫ de qui
bus hoc agit afferunt.

De plagꝫ egypti, et de aqua versa in san
guinem. Capꝫm. XIIII. Et. XV.

Duratuz ẽ coz

i pharaõis, nec audiuit eos Et ait
dñs ad moysẽ, Egredere i occur
sum pharaonis cũ egredietur ad aq et dices,
In ꝫ scies, qꝫ dñs sũ Percutiã ꝗga aquã flu
minis, et vertet in san
guinem Pisces mori
entur, et affligẽt egyptij
et factũ ẽ ita. Et pcus
sit aaron aquam flu
minis, et versa ẽ in san
guinẽ, et fuit sanguis
in omi terra egypti, in
fluuijs, riuis et palu
Prima rubens vn
da, ranaruz plaga se
cunda. Inde culex
tristis, post musca
nociuoz istis, Quin
ta pecus strauit, ve
sicam sexta creauit,
Postqꝫ subit gran

dib⁹ Forte nō in omnib⁹, ꝫ i his q̄ manabant de nilo, ꝛ in vasis domoꝝ tam lignеis q̄m sareis Foderuntq; puteos egyptij p circuitū fluminis, et inuenerūt sanguinē. Fecerunt̄q; siliter magitānes ꝛ mābres Et dicunt. q allata sit aq̄ de terra iessen. quā nō pcussit dñs plag⁹ ꝓpt filios isrl'. q̄ habitabāt in ea Vñ ioseph⁹ dicit. q̄ hebreis fluui⁹ potabil' erat: licet esset mutatus, egyptijs ꝯo nō solū colore, ꝫ etiā sapore amaro cruoꝛē ꝓferebat Vñ pot⁹ videt q̄ alibiq; i nilo aqua fuerit in egypto. Et hec ē prima plaga. qua pcussit dñs egyptū septē diebꝫ. De q̄ dicit ioseph⁹, q̄ pharao timēs p ea ꝛ helitās hebreos abire pmisit Cuiq; malū fuisset relaxatū sententiā pmutauit

De ranis. Cap'm. XVI.

Terū locutus ē

i dñs ad moysē Ingredere ad pharaonem ꝛsi noluerit dimittere populū. dic ad aaron vt extēdat manū sup flumia riuos ꝛ paludes. Et fec sic Et ascēderūt rane ꝛ operuerūt terrā egypti Que vt dicit ioseph⁹ orte in breui mortebāt ꝛ putrescētibꝫ cadaueribꝫ fetoꝛ nis nostr⁹ exhalabat ex aq̄. imo q̄da q̄si domestice domos intrātes sepe in cibis et potib⁹ ꝛ lectis inuenie bant. Fecerūt aūt et malefici silr. Sūt autez tria genera ranaꝝ. vnū fluuiale et vocale. aliud mimū q̄ ꝛ calamitū ꝺr. q̄ si. pjciat i os canis ommutescit. tertiū magnū ē et venenosū q̄ rubeta ꝺr. ꝛ vulgo crassātiū. Dicit ꝙ pharao ad eos Orate dñm. vt auferāt rane a nobis: ꝛ dimittā pplm. Et clamauit moyses ad dñm. ꝛ mortue sūt rane. Videsq; pharao q̄ data sēt requies. nō dimisit eos.

De scyniphibus. Capitulū. XVII.

Dixitq; domi

ꝺ nus ad moysen. Dic ad aarō. Extēde ꝙ gā. Et pcute pulueē terre. ꝛ sint cyniphes i oī terra egypti. Et factū ē ita. Sūt āt cyniphes muscе ꝺo subtiles. vt visū nisi acute cernēt; effugiāt. ꝛ coꝛp⁹ cui insidēt acerbo terebant stimulo. Fecerūtq; malefici silr. vt educerent cyniphes. ꝛ nō potuerūt. Et dixerūt pharaōi Digitus dei est h. i. spūs dñi dei. Sicut ei p derterā fili⁹. sic q̄ digitū spūsctūs solet accipi Augustinus q̄rit q̄re in ꝫ defecerint ꝛ nō in ꝓmo vel scdo. Et ꝺr hoc esse factū ad notandum. q̄ ꝛsi phi habuerint noticiā ꝓpriꝛ filij nō tamē spūsancti. Hec tria signa facta sunt per manū aaron: q̄ sequunt. vel a dño tantū quedā vero p moysen.

De cynomia. Cap'm. XVIII

Erit ergo domi

ꝺ nus ad moysen Egredere ad aq̄s ad pharaonē. ꝛ dic ei. q̄ si noluerit dimittere pplm meū. mittā in oēm terram egypti omē genus muscaꝝ. ꝛ factā in die illa mirabilē terrā iessen. q̄ habebit tranq̄llitatez Et factū est ita. Et venit musca grauissima i omnē terrā egypti. Figurata locutio. i. multitudo muscaꝝ. ꝛ expssius dictū ē q̄s si pluraliter diceret ꝓpzo quo. lxx. posuerunt cynomia id est musca canina. quod ꝛ in psalmo legit. Vocauit eos pharao ꝛ ait. Ite sacrificate deo vestro in terra hac. Quit dixerūt Nō possum⁹. Abominationes egyptioꝝ imolabim⁹. Si mactauerimus q̄ colunt egypti coꝝ eis. lapidibꝫ obruent nos. Taurū em adorabāt in honoꝛez apis, vaccam p ysde. ouē p hāmone. Und abominabile erat eis occidi hec vel comedi. Et ait pharao. Ite in desertū. verūtamē longi⁹ ne abeatis. Rogate dñz p me. Orauit moyses. ꝛ recessit musca Et itez coꝛ pharaonis induratū est ꝓpzo his duabꝫ plagis ꝺr ioseph⁹. q̄ innumera multitudo pediculoꝝ egyptijs pullulauit ex iteriorib⁹ ebullies. quos neq; lauacr̄ neq; medicamentoꝝ vnguentis exterminare poterāt Multis em plag⁹ ꝓter decē famosas credibile est pcussos egyptios.

De morte pecorum. Cap'm. XIX.

Vnc dixit domi

t nus moysi. Dic pharaōi. si retinuerit pplm meū. cras inducam pestem grauē moꝛient⁹ oīa animantia egypti. nec quicq; de his q̄ possidet israel morietur.

Et mortua sunt animātia egypti que scilicz erant in domib⁹. quia que in pascuis erāt p⁹ grandine perierunt. Vel forte determinatū nō est. q̄ sine multo temporis interuallo forte hec facta nō sunt: et potuerunt aliūde habere iterum animātia ꝓpzo hac etiā dic Joseph⁹ q̄ bestijs multigenis q̄z aspectib⁹ nils occurrit. dñs regionē eoꝝ ipleuit. q̄b⁹ ꝛ ipsi ꝙsumebāt. ꝛ terra agricol' nudabat Et ingꝛuatū ē coꝛ pharaōis. et noluit dimittere pplz

De vlceribꝫ ꝛ vesicis. Cap'm. XX.

Terus dixit do

i min⁹ ad moysen et aaron Tollite cineres ꝺ camino ꝛ spargat illos moyses in celū coꝛā pharaōe. et erūt i hoib⁹ et iumētis vlcera et vesice in oī ra egypti. et factū ē ita Nec poterāt etiā malefici stare coram pharaone ꝓpter vulnera q̄ erāt in eis ex interioꝛi corruptiōe veniētia.

De grandine Cap'm. XXI.

Erit quoq; do

ꝺ mi⁹ ad moysē Dic pharaōi Hec dic dñs Idcirco posui te vt ostēdā i te fortitudinē meā. ꝛ narret nomē meū i oī ra. En pluā hac ipa hoꝛa cras talē grandinē q̄l' nō fuit i egypto vsq; i diē hāc. nec etiā i ptib⁹ hiꝺoꝛeis Cōgrega q̄ habes i agro. Hoies em ꝛ iumēta foꝛ inuēta grandie morient Qui timuit ō⁹ verbis pharaōis dñm. ꝙfugere fecit suos ꝛ iumēta i domos Extēditq; moyses ꝙgā i celū. ꝛ dedit dñs tonitrua grandinē ꝛ fulgura. ꝛ ignis ꝛ grādo ꝙiter mixta ferebāt Et pcussit grādo cūcta q̄ fuerāt i agrꝫ. ꝛ herbā ꝛ lignū regiōis ꝙfregit Ordeū lesū ē. q̄z iā virēs erat ꝛ linū q̄z iā folliculos germinarat. Triticū ꝯo ꝛ far q̄ ē grani gen⁹ frumēto grosso nō sūt lesa. q̄z serotina sūt. nec adhuc virētia. q̄z i spicā nōdū pdierāt. tantū in tra iessen grandō nō cecidit. Et vocauit eos pharao ꝛ ait Peccaui etiā nē. orate dñm ꝙ me. ꝛ dimittā vos. Egressusq; moyses extrā be tetēdit manꝰ ad dñz. ꝛ cessauit tēpestas. nec etiā stillauit pluuia sup trā. Et ingꝛuatū ē coꝛ pharaonis.

De locustis. Capi. XXII.

Erit quoq; dominus

ꝺ ad moysē Ingredere ad pharaonē ꝛ faciā signa q̄ narres filijs ꝛ nepotibus. vt sciaz q̄z ego sū dñs Et ingressi dixerūt regi. Hec dicit dñs Ecce ego inducā cras locustas i fines tuos. vt comedāt q̄ residuū ē grādini. Egressō moyse dixerūt famuli pharaōis ad eum. Usq; q̄ patiemur ꝫ scandalum. Dimitte hoies. q̄z perit egypt⁹. Et reuocat̄ ill' dixit pharao Quinā sūt q̄ ituri sūt ad sacrificandū. Et ait moyses Viri ꝛ mulieres. senes ꝛ puuli. cū ouib⁹ ꝛ armētis. Et rndit. Cui dubiū est q̄ pessime cogitet̄. Nō fiet ita. sed ite viri tantū ꝫ em petistis. Et eiecti sunt a ꝙspectu eī⁹. Et extēdit moyses manū sup trā egypti. ꝛ induxit dñs austrū die illa ꝛ nocte. Qui leuauit locustas. ꝛ sederūt i nūerabiles in cūctis finib⁹ egypti. ꝛ deuoꝛauerūt oīe virens in lignis ꝛ herbis. Dicit aūt locusta q̄si lōga hasta. q̄z longioꝛa retro hz crura. Festinus q̄z pharao vocauit eos ꝛ ait. Peccaui in deū vestrū ꝛ in vos. Orate ꝙ tollenda peste etiaz hac vice. Et egressus moyses oꝛauit dñm Et flauit vent⁹ ab occidēte. ꝛ piecit locustā i mare rubrum. Et indurauit dñs coꝛ pharaōis. nec dimisit isrl.

De tenebris. Cap'm. XXIII.

Extenditq; moy

e ses manū in celū ꝛ facte sunt tenebre palpabiles. vt nec videri nec moueri localiter possent egyptij. mlti etiā mirabilit̄ cōpulsi sunt mori. Ubicūq; āt erat i israel: lux erat. Et vocauit eos pharao et ait. Ite vniuersi oues tīm: ꝛ armēta remaneant. Et ait moyses. Nec remanebit ex eis vngula ꝓsertim cū adhuc ignorem⁹. q̄d debeam⁹ imolare. Et ait pharao Caue ne vltra faciez meā videas ꝛ morieris.

De diebꝫ egyptiacis. Cap'm. XXIIII

Dixit ergo moy

a ses ad fratres suos. ꝛ dixit dñs ad eū. Adhuc vna plaga tangā pharaonē. ꝛ dimittet vos. Notādū. q̄z plēs fuerūt in egypto plage q̄s decē. q̄s exod⁹ nō enūerat. ꝫ nō fuerūt adeo gues forte. ꝛ ſō tacent. Vñ quidā dies egyptiaci dicunt. q̄z in his passa est egypt⁹. quoꝝ duos tantū in singlis mēsib⁹ notam⁹ ad memoriā: cū plēs forte fuerūt Nec est credendū q̄ egyptij ꝫ astrorū periti deꝑhenderūt dies hos nefastos in inchoatione opis: vel itineris: vel minutōis

Nota etiā q̄ quidam egyptioꝝ timentes egyptū perituram egressi sūt vt cyprus

qui ingressus greciā vrbē ꝺidit, quā vocauit actē. q̄ postea dicta ē athene, quā q̄dā greco⁹ diadas, q̄dā ortomenā dixerūt. Qui dicť ē differes. Et est nomē egyptiū, qđ latine ꝺr q̄si dihomo, vl' qz tradidit grecis mīimonuz ..ai; z femīe, vt ait pōpeⁱ trogⁱ vl' bicorpor, vel, ꝓpter, pceritatē statute, vl' ꝓ virtū imēsitate, vl' ꝓ peritia vtriusq; ligue quā habuit grece et egyptie, sub q̄ primo nata ē ī arce olīna. Credit etiā eadē tēpestate egressus dionysi⁹ bacchⁱ q̄ z argos ꝺidit, z vsū vinee grecis dedit. Dicit etiā diluuiū ī tessalia factū sub deucalīōe: z icendiū sb phetōte circa tpa moysi, z sub eo hercules antheū vicit, erictonⁱ filⁱ vulcani currū, z troilⁱ ꝑm⁹ q̄drigaz iūrisse ferunť. Egyptⁱ q̄ pus mesraim, p⁹ aerea, ab egypto rege summerso egyptⁱ dicta ē. Lacedemon fili⁹ semeles lacedemonīā ꝺidit, rantus triopales bū. Epidaur⁹ ꝺdita et corinthⁱ, q̄ pri⁹ ephyra, ysis ꝑm q̄sdā ex theleno epaphū genuit, q̄ mēphim ꝺdidit, cū ī scōa egypto regret Sane determinās dñs plagā q̄ restabat, ait Ingrediar in egyptū, z morietur oīe ꝓmogenitū a ꝓmogenito pharaonis, vsq; ad ꝓmogenitū ancille q̄ ē ad molā, etiā ꝓmogenita pecoꝝ Aput vos ꝯo nec mutiet canis z petetis vasa preciosa ab egyptiis z dabūt vobis.

De ꝺieby azymoꝝ z agno paschali

Cap'lm. xxv.

Terum dixit do

i mīn⁹ ad moysē Mēsis iste erit vobis ꝓm⁹ ī mēsib⁹ anni. Hic ē aprilⁱ id est lunatio aprilis, q̄ in marcio sepe incboat. Hic ꝺr ab hebreis nisā, apō egyptios parmuti apō macedones pāticⁱ. Voluit quippe dñs eos a ceteris natiōib⁹ differre sicut religiōe z charactere circūcisiōis, ita z tpl'rone Rhomani ei ex traditōe nume pōpilij ꝓmū mēsem ponūt ianuariū, qz tūc incipit sol ascēdere post solsticiū hyemale, arabes inchoant annū post solsticiū estiuū. Cōgruētius videť fieri ab hebreis ī martio, in q̄ z mūd⁹ ꝺdit⁹ legiť. In aprili ğ cerimoniali differūt a nobis in tali ꝯuenīūt nobiscū. Et adiecit dñs Decima ꝺie mēsis huiⁿ tollet dom⁹ queq; agnū. vel si nō poterit agnū, saltē hedū. Qui nō sufficiet numer⁹ dom⁹ ad esum agni: assumet ꝺ domo vicina domui sue iuxta numez aiarū que sufficiāt ad esū agni, z erit masculⁱ anni culus, i, vniⁱ anni, sine macula, nō quidē veleris, sed cozpis, qđ in leuitico determinať. Si cecū fuerit li fractū, rē, z sumptū ꝺ grege seruabitis cū in domo vsq; ad, xiiij, diē, z immolabit eū oīs multitudo filiozⁿ isrl' queq; dom⁹, s, suū ad vesperam, z tingetis cū fasciculo ysopi vtrunq; postez z suplimīare sanguīe, edēte⁹ carnes nocte illa assas igni, nec coctū q̄d de ea aq̄ gut crudum, i, semicoctum ex festinatiōe, et azymos panes cū lactucis agrestib⁹, quarū amaritudo amaritudinē seruitutis memoraret in sempiternū. Caput cū intestinis vorabitis z pedib⁹. Si quid residuū fuerit igni cōburetis, qz vt ait Ioseph⁹, crematū sursū ferri solet, z eleuatio ignis, eleuatōs ab eis pestis q̄ vastauit egyptios sīguit, nec comedet de eo incircūcisus. De mō etiam comedendi ait. Renes vestros accingetis, calciamēta habētes in pedib⁹, tenētes baculos ī manib⁹, os nō frangetis, nec ꝺ carnib⁹ foras mittetis, z comedetis festināter. Est em̄ phase, i, transit⁹ dñi. Dicta est aūt nox illa trālit⁹ quia transiuit in ea angelus per egyptuz percutiēs ꝓmogenita ab hoīe vsq; ad pecus, z trāsiuit sup tecta hebreoꝝ linita vel illita sanguine. Et aggressus est isrl' iter trāseundi ab egypto. Iterūq; ait dñs. Diē hūc habebitis solennē z in monimentū in generatiōib⁹ vestris cultu sempiterno. Septē diebⁿ azyma comedetis. ꝓma dies erit sctā z venerabilis silr z septima. Nihil opis facietis in eis, exceptis his q̄ ad' escēdū ptinēt. Patet q̄ medū⁹ diebⁿ poterāt opari. Et ꝫ etiā pz, qz sabbatū erat eis solēnius q̄uis festo q̄ntū ad octum, in q̄ nec ad escendū lz opari. Inde potuit esse, q̄ mulieres in ipo die solenni pasce potuerūt parare vnguēta ad vngendū dñm: qđ sabbato nō licuisset. In ezechiele festū in pria die aprilis legiť. z in, vij, quod nō hic. Et egressi filij isrl' fecerūt sicut pcepit dñs moysi z aaron z ꝯgregati sunt, xliij, luna in finibus egypti circa ramesses. Tamen iosephus dicit

eos ꝯgregatos, r, luna, z vix expectasse q̄rtā decimam.

De morte ꝓmogenitoꝝ Ca. xxvi.

Actum est autem

f noctis medio, pcussit dñs oīe ꝓmogenitū egypti, nec erat dom⁹ ī qua nō iaceret mortuⁱ, dño forte ita ꝓcurāte nō fuisse domū absq; ꝓmogenito. Cōpulsusq; pharao dixit moysi ꝑ nūcios vt egrederet cū oīb⁹ suis, imo z egyptij vrgebant eos exire. Tulit igiť pl's farinā ꝺspersā sup būeros ligatā ī pallijs, z petierť vasa ab egyptijs vestēq; plīmā: z spoliauerť egyptios ex pcepto dñi, tū ꝓ mercede laboꝝ q̄ fraudati erāt tū vt inde fieret tabernaculū. Et erāt q̄si, dc. milia viroꝝ peditum absq; paruulis z vulgo famulātiū eis inumerabili, z duxerūt secū diuersi generis animātia multa nimis.

Nota.

Pharao vl' egypt⁹ q̄ decē plagis ꝑberata nō cessit solo sanguine agni victa: filios isrl' dimisit.

De exitu isrl' de egypto Ca. xxvii.

Actum est autez

f vt nūlus ꝑter solitū adhuc iunda ret terrā in q̄ erat sepulcrū Ioseph Tenebant aūt iuramēto astrictos filij isrl' vt ossa eius ꝺ secum deferrent in terrā promissionis. Tūc moyses scīpsit ī lamīa aurea nomē dñi tetragrāmatō: q̄ suppositā aq̄ supnatauit: vsq; dū veniēs staret supra vbi erat sepulcrū. Et effodiētes sustulerť ossa q̄ sublata legūtur eis ꝓphetasse forte de difficultate itineris. Tū hebrei tradūt: q̄ ouis ex ipzouiso astitit iuxta eos q̄ locuta ē ad eos. Ob quā rē duxerūt eā secū multo tpe ꝑ desertū, z dixerť eā ouē Ioseph: de q̄ ibi. Qui deducť velut ouem Ioseph. In ingressu etiā eoꝝ terremotu factō multa tēpla egypti cū idolis suis corruerūt. Habitatio aūt filioꝝ isrl' in egypto fuit, cccc. xxx. annoꝝ. Sz noīe egypti intelligendⁱ est oīs incolatⁱ eoꝝ. q̄ incepit a ꝓmissiōe abrae facta in via mesopotamie: a qua vsq; ad legē datā tot anni fluxerūt. Solis em̄, c. xliij, annis seruiuit isrl' in egypto post mortē Ioseph. Quib⁹ expletis eadē ꝺie egressa est oīs multitudo de terra egypti: qđ etiā mirabiliter a deo factū est. Vel forte eadē ꝺie qua exiuit abraam ad pegrinandū. Et nota qđ ꝫ ꝺr. Die qua egressi sunt. z infra. De mētote diei huiⁿ in q̄ egressi estis de egypto ꝓma die, s, azymoꝝ, etiā supra legiť dictū eis, nullus egrediať ostiū domⁱ sue vsq; mane. ecōtra statī legiť ꝫ. Nox ista obseruabilis ē domino quādo eduxit eos ꝺ terra egypti: z in benedictōe cerei dicunť nocte educti. Forte intelligēdū ē nocte eductos, i, ad manē egrediendū ab egyptijs nocte cōpulsos. Profectiq; sūt de ramesse in sochot, nec sunt secuti eos egyptij sepeliēte⁹ mortuos suos. Multi etiā egyptioꝝ flebāt penitētes: q̄ eis fuerāt tā crudeles. Coxerunt q; farinā quā tulerāt ꝺ egypto, fecerūtq; subcinericeos panes azymos: ex modico tū tpe coagulatos. Dies em̄ vsi sunt, xxx. diēb⁹. Nō em̄ vltra sufficerūt q̄ tulerāt de egypto: licet sub necessitate custodirenť: nec eis ad satietatē vescerenť.

De sanctificatione ꝓmogenitoꝝ. Cap'lm. xxviii.

Iterq; iterū do

d mīn⁹ ad moysen Sāctifica mihi oē ꝓmogenitū masculinū qđ aperit vuluā, tā de hoib⁹ q̄ de iumētis: qz pcusserat ꝓmogenita egypti in liberatōe eoꝝ. Et qz solos masculos ꝑ sibi voluit scificari, dicit pt non pcussos nisi tm̄ masculos. Vel forte qz ꝓmogenita eoꝝ a pcussore angelo liberauerat. z ꝑ mō sua erāt, voluitq; vt deinceps essent sua oīa. Vl' qz ex oī fructu ꝓmo honorādus est deⁱ ꝓmogeniti ğ q̄ erāt de filijs leui offerebanť nec redimebanť z seruiebāt iugiter dño: ꝓmogeniti alioꝝ offerebanť: z, vsiclis redimebāť. Primogenita pecoꝝ apta ad īmolandū oblata erāt sacerdotū. Immūdoꝝ vo nō oblata q̄dā redimebanť: vt ꝓmogenitū asini oue mutabať q̄ ꝑ eo offerebať, quedā nec etiā redēpta occidebanť: vt ꝓmogenitū canis. Et adiecit dñs Cū itroduxerit te dñs in terrā pmissā: intimab hec filijs tuis seruāda ritu sempiterno. Eritq; ꝫ q̄si signū in manu tua: z q̄si appensum q̄d ob recordationē añ oc'los tuos, vt, s, hui⁹ liberatōis memoria nō aliter veniret in oblionē: q̄ manu gerunť: vl' añ oculos appendunť. Nō pharisei ad litterā obseruātes in chartis hec scribebant, z decalogū sīmul: z eas sinistris circūligabant brachijs: z inter oc'los appendebant: quas dñs in euangelio phylacteria vocat a phylaxez thorac.

De deserto egypti. Ca. xxix.

f

Gitur cum emi/

t sisset pharao ꝓplum, nō eduxit eos moyses ꝑ palestinā ꝓtermi/nā egypto: ꝓp antiquā molestiā ꝛ odiū pa/trū ne insurgerēt philistei aduersus eos: ſz circūduxit eos ꝑ desertū: qđ ē iuxta mare ru/brū. Tū ꝑ mādato dñi iubēt; vt ducerēt po/pul⁹ ad mōtē sinai: ac ꝑmolandū sibi. Tū si penitētes egyptij vellēt eos ꝑsequi: grauē mo/lestiā sustinerēt itineris. Armatiq; ascēderūt filij israel de terra egypti. multa. ſ. supellectili/le muniti. Tū alia trāslatio habet. quinta ꝓ/genie ascenderūt filij isrl'. Moyses em̄ a ia/cob quint⁹ fuit. vel ꝑ tribū iude a pharesy ſq; ad salomonē q̄nq; fuerunt tm̄ generatio/nes. Hebre⁹ habet. q̄nq; generatōes ascen/derūt filij isrl'. Profecti; de iochot venerūt in ethā. Ethan ciuitas erat tūc deserta in ca/pite solitudinis, que a

Nō illā famosā ba/bylonem nabucho/donosor, ſz aliā ba/bylonē. q̄ etiā nūc i/habitat. ꝛ ōr ibi re/

ioſepho lyc⁹ ōr. vbi et babylonē postea fa/ctā dicit. dum cambi/ses egyptuz vastaret. quiescere btā Catarina in mōte sinai. ꝛ sunt ibi monachi religiosi: ꝛ ardet solūmodo ole/um in lampadibꝫ: qō de tumba illius beate virginis manat.

¶ De ducatu colūne ꝛ mari rubro. Caplm. xxx.

Ominus autem

d vt dux eēt itinerꝫ ꝓcedebat eos ꝑ die in colūna nubis ꝫ feruorē solis: ꝛ ꝑ noctē in columna ignis ꝓtra tene/bras: ꝛ vt sibi a serpentibꝫ puiderent. Prece/pitq; dñs vt reuersi aliquantulū versus egy/ptū castrametarentur in regione phyaroth. q̄ est inter magdalū ꝛ mare ꝫ beelsephon. Est aūt magdalū ciuitas ī ꝫfinio egypti. ad quā iudei tpe hieremie interfecto godolia: ꝑmo ꝫfugerūt: ꝛ posuerūt castra sup mare rubrū. Huj⁹ maris aqua nō est rubea: sed ois terra circūstans rubea est: ex q̄ vitiat gurges ꝛ in/ficit: vū minium acutissimū excipit. Quicq̄d etiā ad esum in fructibꝫ est: in hūc colorē ca/dit. Ob ꝫ ibidē rubre gēme inueniunt. q̄ hu/mo inuolute ꝛ inter arenas attrite terre colo/rem habēt ꝛ maris. Hoc mare in duos sin⁹ diuidit: qui ab oriente est ꝑsicus appellat. q̄ perse ōrā eius inhabitāt. alter arabicus ōr: vbi tm̄ nos dicimus rubrū: hebreus ōr cano/sum: q̄ canne in litoribꝫ eius abundant. Sane ibi coartati sunt filij isrl'. Aryna pte erant montes asperrimi ꝛ inеabiles. ex alte/ra parte mare.

¶ De trāsitu maris rubri. Caplm. xxxi

Mutatumq; ē

t cor pharaōis. tulitq; ccc. currus ꝓtios: ꝛ ccc. ab egyptijs. ꝛ insecutus est eos. equites q̄z duxit. l. milia. ꝛ du/cēta milia peditū armatoz. Leuātesq; oculi hebreī: viderūt egyptios post se: ꝛ timuerūt valde. Necq; em̄ fuge facultatē habebāt nec pugre poterāt: q̄ inermes erant. nec ibi mo/rari ꝓpter ciboz. inopia. Cūq; plurimū argue/rēt moysen dixit eis. Nolite timere hec fecit dñs vt hodie videatꝫ magnalia e⁹. Ipe pugna/bit ꝓ vob ꝛ vos tacebitꝫ. Egyptios q̄s vide/tis nūc nō videbitꝫ in sempiternū. In hebreo plenius est. nō videbitꝫ in sempiternū: vt nūc vi/detis viuos scz. At ozauit moyses ad dñm. Qui ei dixit. Quid clamas ad me. Eleua vir/gā tuā: ꝛ extende manū tuā sup mare ꝛ diuide illō vt sup siccū ingrediant filij isrl'. Tollēsq; se angel⁹ q̄ ꝓcedebat eos: stetit p⁹ tergū inter egyptios ꝛ isrl'. ꝛ erat nubes tenebrosa egy/ptijs: ſz lucida hebreis. Cūq; extēdisset moy/ses manū. flauit vēt⁹ vehemēs: ꝛ ꝑtit aquā i siccū. ꝛ diuisū est mare ī. xij. diuisiōes: vt q̄q; tribꝫ ꝑ turmas suas incederet. Et aduocans moyses singulas tribꝫ ſm ordinē natiuitatiꝫ sue hortabat eos vt ipm̄ ꝓeunte sequerent. Judas

Cūq; timuissent itrare rubē simeō ꝛ leui. Ju/das ꝓtim⁹ aggressus est iter post eū: vñ ꝛ ibi meruit regnū. Profecti sūt q̄ ꝑ medīū maris: ꝛ erat aq̄ q̄si mur⁹ a dextris eoz ꝛ a leua. Dō videtes egyptij: vesanos iudicabāt eos. Ex cū viderēt illos illesos abire: ingressi sunt p⁹ eos. Jacq; venerat vigilia matutina. Et respe/rit dñs sup egyptios ꝑ colūnā ignis ꝛ nu/bis. ſ. intolerabiles ī/bres ꝛ graues tonitr⁹ ꝛ ticinū. scōa intem/pestinū. ētia gallici/nū. q̄rta ātelucanū: ꝛ ipi in q̄rta ingressi sunt mare rubrum.

Quattuoz dicūt vi/gilie matutine. ꝑma nocturna. ſcda inter/media. tercia gallici/nij. Et ita ꝓcedit.

cūm pugnat ꝑ eis. Fi/lij aūt isrl' ſm Josephū ad ꝫ posita venerūt

terram Hebrei ꝙo tradunt q⁹ cum venissent ad extremū montis porrecti in mare ꝑ longā marꝫ viā eos obliq̄sse: ꝛ circūeundo mō/tē ad idē lit⁹ egypti redijsse. qđ ꝑbant sic. Na/tura marꝫ ē vt q̄d perit ī eo ad primū lit⁹ pji/ciat. Cū ḡ mane iacerēt egyptij mortui in li/tore. ꝑtz q; idē erat lit⁹ ex altera mōtis pte. Nō em̄ in ſpacio noctis fere equinoctialis nec illi nec hi etiā ad medīū maris trāscurri/sent: q; ſpaciosum ē ibi. Tūcq; sic ꝑturbarent egyptij: moyses dño iubēte extēdit manū su/am sup mare. ꝛ reuerse sunt aque ad ꝓrē lo/cū: ꝛ operuerūt egyptios. nec vn⁹ quidē su/perfuit ex eis: ꝛ tulit isrl' arma mortuoz. moy/sesq; dño cāticū exposuit hexametro carmīe Cantem⁹ dño ꝛc. Nō q; ꝓp⁹ legit ceterꝫ: can/ticū ōr canticoz. Nec ꝫ discredendū esse ōr Josephū: cū alexādro macedoni ꝛ exercitui el⁹ darū insequēti mare pamphileū diuisū fuisse legit: dño iubente: q̄ ꝑ eū regnū ꝑsarū delere voluit. Horat⁹ est aūt isrl' iuxta litus maris. vij. diebꝫ: ꝛ cū tympanis ꝛ musicꝫ in/strumentis singulis diebꝫ veniebāt ad lit⁹: ꝛ cantabāt dño cāticū moysi. viri seorsum ꝛ mulieres seorsum. In cui⁹ rei memoriā. vij. pascalibꝫ diebꝫ cantādo redim⁹ ad fōtes. Et terminat hic liber Josephi secūdus.

¶ De dulcoratiōe aque marath. Caplm. xxxii.

Est hec egressi

p sunt in desertuz sur. Tū hebre⁹/bz in desertū etham. Dicim⁹ em̄ q; ꝓrius ante mare fuerūt in deserto etham. post mare in deserto sur. post helim in deser/to sin. Ambulauerūtq; tribꝫ diebꝫ ꝑ solitudi/nem: nec inuenerūt aquā donec venerunt in marath: vbi aquā inuentā ꝑ amaritudie nō poterāt bibere. Ūñ ꝛ locū illū dixerunt ma/rath: ab hac amaritudine aque. vel pot⁹ ꝑ amaritudine animi. Animequioz est em̄ q̄ si tit si nō inuenerit potū: q̄z si inuentū gustare nō possit. Dñs aūt oñdit lignū moysi: qđ cū misisset in aq̄s dulcorate sunt. Forte lignū il/lud tal' efficacie erat. ꝛ forte miracl⁹e factuz est: vt in solitudie in q̄ nō erat lignū: inueni/ret lignū. Hebreus ōr: q; illud lignū natura liter amarissimū erat: ꝛ vt mirabil⁹ inotesce/ret vis diuina amaz additū amaro dulcedi/nē operatū est. Josephus videt velle q; aque vitiū ꝫ ꝓtraxerāt: q; ſp immote fuerāt, ſm il/lud, Et vitiū capiūt: ni moueant aque. Dicit em̄ ibi fuisse modicū puteū. Sumēs āt virgā moyses quā habebat in ꝑsenti scidit eaz ꝑ mediū in longitudīe incisionē facies: ꝛ ie/cit ī puteū: ꝛ ꝑcepit fortibꝫ vt hauirēt aquā ꝛ plurimā ꝓius effunderent: vt vltima q; re/maneret: frequentibꝫ ꝙcussiōibꝫ exercitata ꝛ purgata fieret potabilis. Ibi etiā dedit eis indicia: nondū tū in⁹. sed datuz. sepmisit: si obedire sibi vellent.

¶ De duodecim fōtibꝫ ꝛ lxx. palmis helim Ca. xxxiii.

Est hec ve

nerūt in he/lim: vbi e/p rant. xij. fontes. ꝛ lxx. palme. Et di/cit Joseph⁹ q; modicū. aq̄ erat ī fō/tibꝫ: vt q; ex ea modicū sumeret ex manibꝫ ceno/sum eēt ꝛ iutile. ꝓpe ꝫ etiā palme nō mul/tū eminebāt a ꝛra: q; nō sufficiebat humoz ad ꝙglutinandā humū. Unde venerī ī de/sertū sin. q̄ ē inter helim ꝛ sinai. vbi plures fecerūt mās̄iones q̄ in numerꝫ exponunt.

¶ De coturnicibꝫ māna. Ca. xxxiiii.

Vintodecimo

q die mensis scōi. i. maij. lxx. die/scz ab exitu eoz ō egypto. qñ. ſ. scōm pasca ce/lebrabāt: defecerūt eis victualia q̄ tule/rāt ō egypto: ꝛ dixe/rūt. Utinam mortui essem⁹ ī egypto. qñ sedebam⁹ sup ollas carnium. ꝛ comede/bam⁹ panē in saturi/tate. Cunq; ozasset moyses ad dñm: dixit ad eos. Audiuit dñs murmurationes vestras contra eū: ꝛ dabit vobis vespe carnes ꝛ ma/ne panes in saturitate. Factūq; est vespe. Et ascendēs coturnix de sinu arabico: vbi ꝑci/pue nutrit⁹. transcēso medio mari operuit ca/stra: ꝛ ad libitū populi capiebat. Est autem coturnix auis regia quā Joseph⁹ ortygiā vo/cat. grec⁹ ortogometrā. nos vulgo curlegiū dicim⁹ a currēdo. Mane ꝓo cū ozasset moy/ses: ros descendens illinitus est manibꝫ ei⁹: quē pri⁹ imbrē suspicat⁹ est. sed cū gustasset: sensit mellis dulcedinē: ꝛ panē. pmissū datū intellexit. ꝛ iacuit ros ꝑ circūituz castroꝝ

z erat granū minutū quasi semen coriandri, albū in modū pruine: z ōsi pilo tusum, Dō vltiētes filij isrl dixerūt Manhu. i. qd est h. Unde deinceps māna dictū est. Dō qdam indeclinabile putāt, alij in pma declinatiōe p rem̄ūt: alij in tertia, sicut z pasca ce, vl pascatis. Et ait moyses, Hic est panis vob datus a dño. Colligite vob gomor p singula capita. Et collegerūt alij plus: alij mīn⁹, z mensi sunt ad mensurā gomor. Nec q plus collegerat habuit amplius, nec q mīn⁹ parauerat reperit mīn⁹. Forte em̄ in aceruis collecta ponebāt: z reddebat singul gomor. Dō Joseph⁹ vocat assarū. z ē decima ps ephi. Vel forte q̄ntūcūq; qs colligeret venies ad pria non iqueniebat

nisi gomor: q ab aliis etiā comedebatur Colligebāt aūt mane q; cū incalesceret sol liquefiebat: qđ miraculosum erat: cū ad ignē durū fiebat. Terebāt aūt illud in pulueres: z cōglutinatū in panes formabant: cui⁹ sapor erat dulcissim⁹: p q dictū est, simila cū melle. Et alibi, sapor panis oleati. Dō po or: q sapiebat in ore cuiusq; qđ desiderabat nō multū autenticū est. Dicit Joseph⁹ q etiam hacten⁹ rigāt locus ille sicc imbribus. Dixitq; moyses ad populū. Nullus relinq̄t ex eo in mane Quidā tñ reseruauer̄t: z scatebat vermibus: z cōputruit, p precepitq; moyses vt die sexto colligerēt cibos duplices: q sabbato non inueniebāt in agro. Cū seruatū in die sabbati nō corrūpebat. Quidā quoq; putāt nec etiā sexto die collegisse quenq; nisi vnū gomor, sed illū p miraculū multiplicabāt: vt duobus sufficeret diebus. H inde colligentes: q infra legit: q; propter hoc tribuit vob dñs die sexto cibos duplices Dixitq; dñs moysi. Imple gomor ex eo: vt custodiat in futura retro generatōes. id ē in post futuras retro generatōes ad memoriā retro habendā Et fecit moyses iuxta verbū dñi: z posuit illd aaron i vrna aurea in tabernaculo reseruandū. Aiūt hebrei eos pmo habuisse paruū tabernaculū i q dñm psulebāt: de q infra. Moyses tollens tabernaculū tetēdit extra castra, pcul. Vel p prosonat tñ ei qđ in libro sapiētie dr: Panē d celo dedisti nobis habentē oēm saporē suauitatis.

Per miraculū factū est vt edacibus sufficeret gomor.

lepsim de futuro tabernaculo dictū ē. Hoc cibo aliti sunt filij isrl. annis: vsq; dū tangerent fines terre chanaan.

De aq data in raphidim. Ca. XXXV.

Gitur profecta

i est ois multitudo de deserto sin: p māsiōes suas iuxta sermonē dñi. z venit i raphidim, nō q; ybo distingueret eis dñs māsiōes: sed indicio nubis stantis: quā peūntē sp sequebant. ea state castra metabant. Ibi oīno defuit aqua: z murmurauerūt ō moysen: qui ait ad dñm. Quid faciā pplo huic Adhuc pusillū z lapidabit me. Et dñs ad eū. Sume de seniorib isrl: z vade ad petrā oreb, pcutiesq; eā ygа: ps ē montis sina sic dicta. Alia est et alibi petra oreb, dicta sic pter oreb regē: q occisus ē in ea, factūq; est ita. Et egresse sunt aq: z bibit pplus: z vocauit moyses nomen loci tentatio: quia tentauerat dñm dicentes. Est ne dñs in nobis an non. Alie post fuerunt aque cōtradictionis.

De pugna ō amalech. Ca. XXXVI.

Gressus est aūt

e amalech vt pugret aduersus isrl in raphidim. Strabo ait. Amalech fuit filius hismael: a q amalechite: q; z hismaelite: ipi sunt saraceni. Dos ōt Joseph⁹ pugnaces: inhabitātes gobochi vl saboth z petrā a circūstātibus ductos ad bellū aduersus hebreos. Ecōtra legit i geneli. q eliphaz primogenitus esau genuit de concubina amalech. Vñ i libro regū: vbi filij doech idumei nūcians dauid mortē saul ait. Amalechites sum. Forte duo fuerāt eq̄oci. z ex his duo pplī. Legit aūt moyses iesum ō tribu effraim viz bellicosum ad dimicandū ō hostes: cui z paucos tradidit armatos, plurimos ad custodiā castroz retinuit. Ipe aūt ascēdit i mōtem: hūs virgā dei in manu. Ascēderūtq; cū eo aaron z hur vir marie. Ad fm paralipomenon fuit filius caleph z marie: au⁹ beseleel. Aūq; eleuasset man⁹ moyses ad dñm: vincebat isrl. Sinaūt paululū remisisset: vincebat amalech. Quo cōperto aarō z hur supposuerūt ei lapidē: z ex vtraq; pte man⁹ ei⁹ sustentabāt: erantq; graues, p laboze orādi. In h⁹ rei figura sacerdos man⁹ eleuat i missa: etiā i figura chīi oratis i cruce. Nec remisit man⁹ moyses vsq; ad solis occasū. Fugauitq; Josue amalech in ore gladij. Et ait dñs moysi. Scribe h in libro ob monimētū. Adhuc em̄ delebo memoriā amalech de sub celo: q; d in diebus saul ipletū est. Et edificauit moyses altare: z vocauit illud Dñs exultatio mea

De subdiuisione magnatū ad consiliū ietro. Caplm. XXXVII.

Gressus est autē

e ietro cognat⁹ moysi obulā ei i desertū, tulitq; secū sephorā z duos filios ei⁹. Quoz intrasset tabernaculū moysi: narrauit ei moyses signa q fecerat p eis dñs z vniuersū laborē itineris sui. Et congratulās illi ietro ait. Benedict⁹ dñs q eripuit pplm suum de ra egypti. Nūc cognoui q magn⁹ ē dñs sup oēs deos. Obtulit g ietro hostias dño: z comederunt cū eo moyses z aaron z seniores isrl coza dño. Augustin⁹ tñ nō vult gētilē immolasse dño: sed moysen fm altā trāslationem que est. Sumpsit ietro hostias de oblatis a moyse: sumpsit ab eo z comedit. Forte tūc sacrificauit moyses iuxta montē: sicut pdixerat dñs. Dicit ei Joseph⁹ ietro venisse circa montē: vbi i rubo multas viderat moyses visiones. Altera die sedit moyses vt iudicaret pplm q assistebat ei a mane vsq; ad vesperā. Nō attendēs ietro ait. Stulto labore consumeris vltra vires tuas est negociū. Sz audi yba mea: z erit dñs tecū. Esto populo in his q sunt ad deū: z cerimonias z viā morū vel itineris ostēdas eis. Ad decisionē vero causaz eligeviros potētes: timētes dñm: amantes veritatez: detestantes auariciā. Et nota q in his qttuoz que ōt consideranda in eligēdo iudice ponit potentiā q plurimū valet si tria illa sequāt, alioq̄n addit oleū camino: z gladi⁹ veneno. Alia trāslatio habet, sapientes qs forsan potētes vocat ad iudicandum. Et addidit. Costitue ex electis qsdam tribunos, i. cuiq; tribui vnū ponе: q a tribu tribun⁹ hebraice, grece chiliarchus, latine millenari⁹. Nō qz in tribu tm̄ essent mille: sed certū numez posuit, p incerto. Vel, p multitudine copiosa numez posuit supmū. Forte qa tā pncipē habebat quelq; tribu suū, sub pncipe voluit esse millenarios qui tm̄ presessent mille. Sub millenarijs aūt monuit ostitui t, ethacōtarchos, i. centenarios vl centuriōes, sub centuriōe duos pentacontarchos, i. quinquagenarios, sub q̄nq̄genario, v. decanos. Orta igit lite inter decē: stabāt ad iudiciū decant, sicq; facile erat lites paucoz dirimere. si ū poterāt diffinire ascēdebāt ad q̄nquagenarios: z sic vsq; ad moysen, qđ tñ rarū erat. Maioza tñ reseruabāt moysi: ipi miozes dicātes. In hūc modū eccl'ia romana vocauit plurimos in partē sollicitudinis, pmates: vel pliarchas: archiepos: epos archidiaconos, archipbyteros. Et miozes sacerdotes leuioza peccata, z quedā grauia: sz occulta iudicāt. Grauioza vo peccata z aperta refert ad epm. Adq̄euit moyses: nec erubuit vir deo plen⁹ consiliū sequi gentilis. dimisitq; cognatū suū, hebze⁹ vbiq; potit socerū Et reuersus est ietro in terram suam.

De peruentu ad montem sinai. Caplm. XXXVIII.

Ense ergo tertio

m egressiōis de egypto. i. iunio, die hac i Kalēdis iunij venerūt ad mōtem sinai, fixerūtq; tentoria exegiōe montis xlvij. die. s. a phase. In exponēdo em̄ septuaras, xxx. dies p mense ponim⁹: quasi medlā inter lunares z solares menses eligēdo viā. Lunares em̄ infra tricenariū inueniunt q̄dam: vltra vo nō. Solares vo plures hūc numez excedūt. A phase q̄dez, xvj. dies primi mensis restabāt, fluxerūt vo postea, xxx. sedi mēsis Restat g q; pma dies iunij, xlvij. fuit. Sequēti die diluculo ascēdit moyses i montē ad deū: q dixit ei. Dices domui Jacob. Vidist⁹ q fecerim vob. Nūc adhicia vt etiā loquar vob. Si g custodieris⁹ pactum meū: eris⁹ mihi i peculiū de cūctis pplis. Que cū moyses retulisset pplo: rñderunt. Cuncta q locut⁹ est dñs faciem⁹. Cuiq; redisset moyses ad dñm: ait ei dñs Veniā ad te in caligine: vt audiat me pplus loquentē ad te. Vade z sanctifica pplm hodie z cras. i. lauēt se z vestimēta sua. Vacēt ab amplexib: z sint parati in die tertiū: z ostitues terminos p circuitū montis: q qui trāsierit tūc z tetigerit: morte morietur. Dan⁹ nō tanget eū: sed lapidabitur: aut iaculis confodiet: sive iumentum sive homo. Utebant aūt vt ōt Joseph⁹ in his duobus diebus cōuiuijs opulenter z ornamentis decenter.

De datione legis verbotenus. Caplm. XXXIX.

Jm aduenerat dies tertius: et ante solis ortū ceperūt audire tonitrua ac micare fulgura et nubes densa operuit montē: et clangor buccine pstrepebat. Fumabat mons: qz descēderat dñs i igne: et fumꝰ ferebat q̄si ō fornace: et mōs tremuit vt aiūt hebrei. Timuit pl's: ꝛz et moysen ira dei perūse putabāt. Tandē lenꝰ apparuit moyses et serenꝰ aer cū eo reuersus ē inter eos. Et ait eis. Hodie nō audietis moysen filiū amrā et iocabeth: sed illū q̄ pro vobis pcussit egyptū: q̄ p mare iter dedit: q̄ cibū ō celo misit: potū de petra pcessit: p quē adā ō fructib⁹ terre comedit, noe ex imbrib⁹ creptꝰ vel exceptꝰ est: abraā chananeam obtinuit. Jsaac natꝰ ē ō senib⁹, iacob, ple ditatꝰ, ioseph sublimatꝰ. Fiant ḡ verba hec vob amabilio ra: ꝛz filij vl' vxores. Et ecurit pl'm i occursum dñi ad radicē montis. Ascenderūt aūt dño iubente moyses et aaron vltra termios sacerdotes, id ē, maiores: et pl's nō trāsierē. Locutusq̄ est eis dñs: ita vt nullū vox efferet: et sic, i. die dedit eis legez verbo tm: in figura q̄ daturus erat spiritūsanctū die q̄nquagesimo.

Explicatio decalogi. Ca. XL.

On habebis deos alienos coz̄ā me. Q̄nō nisi decem pcepta dñs dedit: oīs asserunt sancti, ꝛz in distinctiōe eoz̄ differunt. Primū enim et vnū ſm Aug⁹. diuidit origenes in duo, et q̄ sunt duo vltima ſm aug⁹. colligit i vnū: cui ꝓsentit Josephus. Preterea dicit Augustinus tria fuisse in vna tabula: et septē in alia Joseph⁹ ōt et hebrei v, in vtraq̄. Forte q̄ augustin⁹ voluit tria ptinere ad dilectionē dei: et septē ad dilectionem proximi, p dignitate potius q̄z p scḡptura dixit ea esse ꝓme et scōe tabule, sicut dicere ꝓsueuimus homies ꝓme classis et scōe. Quocunq̄z ꝓo mō distinguant idem est sensus.

n

Primū preceptū.

On habebis deos alienos coz̄ā me, i. me solū habebis deum. Et ponit. nō habebis, p nō habeas impatiue: ſm idioma hebreoz. Non enī asserit ꝟ deus cū q̄nq̄z habuerint. Nō facies tibi sculptile vel idolum. Alia lra: q̄ nihil est in mundo, i. nullius rei natural' repzesentatiuuz, vt fiebat hamon capite arietino anubis, i. mercurij capite canino sine barba. Nec omnē silitudinem que est in celo vl' terra vel aquis vl' sub terra: quasi, nec facias tibi p deo simulacrū solis et lune: et hmōi, nec hois aut iumenti aut hmōi, nec draconis vl' reptilis cuiuslibet: q̄ colebat diuersus hominū error: nō coles nec etiā adorabis ea. Colere enī est mēte adorare. Adorare aūt est, si nō animo: saltē p metu vel adulando regib⁹ adorare. Postea ad inculcandā custodiā dicti et dicēdoz̄: addidit incidēter. Ego sū dñs deus tuꝰ fortis et zelotes, vlsitās peccata patrū in filios in tertiā et quartā generationē eoz̄ q̄ oderūt me: et faciens miscōiam in milia his q̄ diligunt me et custodiūt pcepta mea. Zelus dicitur inuidia, dicit etiā amor, sed ꝓprie amor vir' in vxorē: pro q̄ sustinere nequit alterius accessum ad eam. In modū hūc dicit dominus. Ego sum zelotes, id est nō patiar te foznicari post deos alienos. Nō addidit se vlsitare peccata patrū in filios: aiunt heretici. Non est bonꝰ hic sermo vt p pccō alterius ꝙs puniat. Et dicūt vetus testamentū non esse datū a deo. Nō enī sic crudelis est deus: sed ecōtra in his mitis apparet: q̄ etiaz hoc nomine vlsitās innuit. Ex pietate enī vlsitamꝰ infirmos: et ipe ex mansuetudie nō statī peccantē punit, sed expectat etiam vsq̄z ad quartam generationē: q̄diu scz patres viuere solent, etsi corripiet pater vel filij nō imitabūtur ipm parcit, alioquin quasi post longā expectationē iustius punit. Et de tēporali pena tm intelligenduz est. Sicut de achab et iehu in posteris vindictam sumptam legimus. Vel potest exprimi seueritas iuste iudicantis. Fraulus enī puniunt peccantes si filios, p se etiā videant puniri et iustius pro expectatione. Origenes tū hic intelligit per patres demones, per posteros coadiutores, quos quādoq̄z in peccando nobis adiūgimus: vtpote. Primo intrauit diabolꝰ in cor iude, Ecce pater. Post accessit ad principes.

Joseph⁹ ōt sev idisse duas tabulas legis lapideas: quaz q̄libet continebat duo mandata et dimidiū: tā exterior q̄z interior.

Est deꝰ essentia, potestate, pricipatōe, nuncupatione.

nota

vt et ipi in hoc peccarent. Ecce filij. Post accepit ab illis cohortē et ministros. Ecce tertia et quarta generatio. Dñs aūt nō visitat ꝟ peccata patrū: q̄ reseruant igni eterno, modo tamen sepe punit hoies.

n

Preceptū secundū

On assumes nomē dei tui in vanū, i, nec falso nec supflue nec dolose iurabis p nomē dei: nec honorem eius q̄ntum in te est euanescere facias de eo prave sentiendo.

n

Tertium preceptū.

Emēto vt diem sabbati sanctifices, i, sanctū et feriatum habeas. Nō facies in eo oīe opꝰ: tu et filius tuus et filia tua, nec seruꝰ nec ancilla tua, nec iumentū tuū, nec aduena q̄ intra portas tuas est, i, tecum in domo tua seruiens, quia deus quieuit die, vij. et nos die, vij. fuamꝰ, etsi nō būc quē illi. Jā et Josephus sic ait, Quartus sermo ſm seruādas septimanas: cū ab oīi ope forēt cessaturi, ꝓterea ō opere seruili dicimus intelligendū.

b

Quartū preceptū.

Onora patrē et matrē tuā duplici honore, reuerendo scz et necessaria ministrando. In his enī q̄ sequunt fere et in oīb⁹ a parte totū intelligitur. Unde et dñs docens totaliter intelligēda impleuit legem.

n

Quintū preceptū.

On occides manu vel mēte vel cōsensu: nec violētā manū inferes innocenti, nec subtrahes auxiliuz vite cui potes et debes dare. Judex q̄dē nō occidit sed lex.

n

Septū preceptū.

On mechaberis, i, nō miscearis alicui excepto fedele matrimonū.

n

Septimū preceptū.

On furtum facies, nec etiam rapies aliena.

n

Octauū preceptū.

On ꝙprimū tuū falsū testimoniū dices. Hic phibet oīe mēdaciū. Licz q̄dā male senserit deū tacite ꝓfessisse mēdaciū q̄ ꝓdest, si nulli obest.

n

Nonū preceptū.

On ꝙcupisces domum ꝓximi tui ſm Augustinū. Hphibet ꝙcupiscētiā rei alienę īmobilis.

n

Decimū preceptū.

On desiderab⁹ vxorē et⁹. nō seruū nō ancillā, nō bouē, nō asinū, nec oīa q̄ illi⁹ sūt. Hic ät phibet ꝙcupiscētiā rei mobil', ſm origenē vnū ē pceptū.

De altari faciēdo. Cap'm. XLI.

Jdebat aūt populus vōces et lāpades, et vocē buccine, et montē fumantē, et stantes, procul dixerūt moysi, Loqre tu nob et audiemus. Nō loquat nobis dñs: ne forte moziamur. Stetit ergo de longe pl's, et moyses accessit ad caliginē. Cui dñs ait. Altare de terra facietis mihi. Forte ante ꝓstructionē altaris portatilis voluit hoc fieri, vl' illud portatile erat de terra sicut infra dicem⁹. Q̄ si altare lapideū feceris mihi, nō edificabis illud de sectis lapidib⁹. Si leuaueris cultrū tuū super eo pollues, q. d. Nolo q̄ cū instrumēto effusionis sanguinū edifices mihi sanctū. Inde et nos vnī lapidis altare ꝓstruim⁹. Forte p hibuit, ne sup altare hostie occiderent. Et addidit. Nō ascēdes p gradꝰ ad altare meū, ne reueleꝛ turpitudo tua. Forte nondū antiqui vtebant feminalib⁹.

De iudicijs. Cap'm. XLII.

Eiceps addidit dñs iudicia quedā ad determinādas lites. Nos q̄dē nō oia sz ꝓgrua ꝓsequimur sic. Si emeris seruū hebreū q̄ tā. s. annus nō sit. vij. annis seruiet tibi nisi iubileꝰ interuenerit. septimo egredieꝛ liber et gratis cū q̄li veste ītrauerit. Si habēs vxorē cū vxore et liberis exeat. Si dñs dederit ei vxorē, mlier cū filijs q̄s fecerit erūt dñi. Q̄ si elegerit ſuꝰ manere i futurte offeret eū dñs dijs, i, sacerdotib⁹ ꝓsentabit et applicabit ad ostiū tabernaculi et pforabit aureꝰ eiꝰ subula: in signū ꝑpetue ſuitutis, eritq̄z seruꝰ in sclm id est dū viuet. vel vsq̄z ad iubileū. Idē ei intelligendū est de ancilla.

De famula.

Si ꝟ vēdiderit filiā suā i famulā nō i ancillā, s. sz i ꝙcubinā quā greci moꝛpheto alij moꝛpheten dicūt. vij. anno nō egredieꝛ sicut ancilla, s. sine ꝑcio. Quia enī eā būlliauit dote vestes et nuptias, i, virū ei ꝓuidebit ꝑ cio pudicicie. Q̄ si ante. vij. annū displicuerit ei, vendendi eam alij potestatem non habebit

nec pudicicie pciũ negabit. Q si interi agno
uinauerit eam sibi, i in vxorẽ duxerit: fm q
dr marcia catonis: iuxta legẽ vxor faciet ei,
nec sine libello repudij egredietꝛ Si ꝓ nõ si
bi ꝫ filio eã emerit: in modũ pdictũ faciet ei
p filio sic p se. Si tria ista nõ fecerit, i. si nec
ipe eã hũiliauerit sine agnominatiõe: nec eã
agnomiauerit: nec filio eã accepit: more an
cillaꝝ gratis egredietꝛ z absq pcio sibi dato

De homicida.

Qui occiderit hoiem volẽs mortaꝝ. si ꝓ
nolẽs ꝓfugiat advnã De, vj. citatiꝰ refugij
z ibi saluabit aiam suã: ne occidaꝝ a pxis oc
cisi. Et erit ibi donec p iudices ciuitatꝭ eꝰ, p
pinqꝯ mortui recõcilietꝭ, vl vsq ad mortẽ sũ
mi sacerdõtꝭ. Tũc eñ redibit securꝰ ad pxia
Per idustriã ꝓ occidẽs: etiã ab altari euel
laꝝ: qđ ō ioab factũ legit Instar ꝓ haꝝ ciui
tatũ nos habemꝰ loca deo dicata: maiorẽ tñ
munitatẽ pstãt q ille. Saluaꝝ eꝫ in eis etiã
volẽs homicida: z qliber fugitiuꝰ. Tñ qdaꝫ
exceptionẽ faciũt. Si eñ p homicidio i ec
clesia facto vel furto vel hmõi ꝓfugiat ad ec
clesiã, inde dicũt eũ debere extrahi z puniri,

De talione.

Addidit etiam dñs pcepta taliõis, iubẽs
reddi aiam p aia, oculũ p oculo, dentẽ pro
dente, vulnꝰ p vulnere, liuorẽ p liuore, adu
stionem p adustione.

De boue cornupeta

Si bos cornupeta seruũ occiderit: lapi
dibꝫ obruaꝝ: nec carnes eiꝰ comedentꝭ. Dñs
aũt bouis, xxx. siclos argẽti reddet dño sui.
Aliũt hebrei: iõ sic estimatũ pciũ fuit: qz, xxx.
generatiões egressi fũt de cham: quẽ noe fui
tuti addixit.

De decimis z primitijs.

Decimas z pmitias ne tardaueris offerre
Tñ agnũ vl hedũ, vij. diebꝰ dimittes cũ ma
tre sua, die, viij. z deinceps poterꝭ reddere.

De septimo anno.

Ser ánis semiabilꝭ terrã tuã, z ꝯgregabis
fruges eiꝰ, vij. ãno eã requiescere facies. Vñ z
dicebaꝝ annꝰ requietiõis, z etiã annꝰ remissiõis
qz i eo nll i licebat exigere debit uꝫ aliqđ nisi
eo finiato, z sic̃d i eo
anno ex pteritꝭ frugi
bꝰ succreuerit i ea, co
medẽt paupes pli, z
qđ reliquũ fuerit pau
peribꝰ, comedẽt bestie agri, Ita facies in vi
nea z oliueto tuo. Dñ hoc obseruatũ fuit. vt
ait Josephus in anno, vj, intantũ abũdabãt
fruges q sufficiebãt ad vsum septimi z octa
ui etiã ad sementẽ.

Nota

Augꝰ sup exodũ di
cit, q eo ãno semina
bãt ꝫ nõ colligebãt,

De tribus solennitatibus.

Addidit etiã ō tribꝰ pcipuis solennitatibꝰ
anni, in qbꝰ voluit sibi apparere oñe masculi
nũ ꝫ nõ vacuũ, de qbꝰ infra dicẽt

De hedo nõ coquẽdo in lacte

Nõ coques hedũ in lacte matrꝭ sue qđ Io
sephꝰ exponit sic. Nõ comedes eũ infra, viij.
die, q: adhuc nõ differt a lacte. Scĩ ō chio
exponũt sic. Ne occi
das chẽm in die pce
ptiõis sue qđ tñ trã
gressi stꝭ Dies ꝓ pce
ptiõis vocaꝫ lac ma
tris, qz ex tũc i matre
paraꝫ materia lactis.

Vel est pphetia, q he
rodes non occideret
chẽm ikarnatẽ, vl q apli
nõ paterentꝭ, pluras
nisi ꝑus roborati.

Hebreꝰ habet, Nõ coques separatũ in lacte
matrꝭ sue, z est sensus, Separatũ a carne pa
rentum, id est qđ per carnalẽ generationẽ cõ
ceptum z editum est nõ comedes coctũ cũ la
cte vl cũ aliq lacteo caseo, i. vel butyro, qđ di
ctum est pter aues q nõ de carne sed de ouis
separant, quas in lacte coctas vel cũ lacte co
medunt. Nec ideo de lacte matris prohibitũ
dicunt, q in alio lacte liceat coquere, ꝫ quia
lac illud paratius possit inueniri cũ animali
p hoc, phibuit de omni lacte. Quidã tamen
de his q dño offerunt dictum intelligunt, q
si non offeras agnum vel hedum infra octa
uum diẽ: quia nõdũ est elibilis, nec differt a
lacte matris, quia z supra dixerat de primiti
is agnoꝝ z decimis. In fine ꝓ iudicioꝝ ad
didit dñs, Si feceꝝ hoc occidã omnẽ pl'm
ad quẽ ingredieris, z pmittã scabrones, z ve
spas, q fugabant eos
id est terroꝛe noꝭ tui
paulatim ꝓ ejciam
eos nõ redigaꝫ terra i
solitudinẽ, et crescant
contra te bestie, ponãq terminos tuos a ma
ri rubro, quod est ab oriente vsq ad mare pa
lestinum quod tirrenum dicitur, z est ab occi
dente z a deserto quod est post bethleem qđ
incipit post thecuam vsq ad fluuium, scz eu
fraten, que tota regio quandoq dicta est in
dea.

Hoc nũq ad lrãꝫ fa
ctum legit, iõ acule
os ꝛrozes intellige.

De federe firmato aspersiõe sanguinis vi
tulorum Caplm. XLIII.

Enit ergo moy
v ses: z narrauit plebi iudicia dñi
At dixerũt oẽs vna voce. Oia q
locutꝰ est dñs faciemꝰ z audiemꝰ. Nõ ꝓpo
stere z inordiate dictũ est: psignauit futuros
trãsgressores: z in hꝭ ꝓbo mẽdaces. Scpsit
q moyses vniuersos fmões dñi pter decalogũ: z mane ꝛsurgẽs edificauit altare dño:
z duodecim titꝭos, p duodecim tribꝰ isrl: for
san duodeci altaria titꝭos dixit. Vel potius
vnũ ex duodeci lapi
dibꝰ: z in singlis sin
gula noĩa filiorũ isrl
scripsit q̃si titulos tri
buũ duodeci, misitq
iuuenes, s. nadab z abiud, q futuri erãt sacer
dotes: z imolauerũt dño pacifica, xij. vitulos
Tulitq moyses mediã ptẽ sanguis, z misit
in crateres vasa, s. vimínea cũ ansis a cratin
qđ est cõtexere dicta, reliquũ sanguinẽ fudit
sup altare, legitq volumẽ federꝭ audiẽte po
pulo, Qui dixerũt. Oia q locutꝰ est dñs facie
mꝰ Ipe ꝓ sumptũ sanguinẽ respersit in po
pulũ z ait, Hic ẽ sanguis federis qđ pepigit
dñs vobiscum, q̃si diceret. Sic peribit vita
eiꝰ: z sanguis eiꝰ fundeꝫ q violabit fedus hꝭ.
id est pactũ inter vos z dñm. Sane hoc si
gnũ ad ꝓfirmationẽ federis huiꝰ habuerũt
a gentilibꝰ: q porcã federis fede laniantes sic
ꝓfirmabant fede laniandũ federꝭ violatorẽ.
Tñ z aliud signũ federis terribilius habue
rũt iudei ex se, s. effusionẽ aq: qđ fecit Josue
z samuel: qz sicut aqua tota funditꝰ: ita q nil
remanet in vase, qđ nõ alij liquores, z etiam
ipa perit fusa i terrã, sic peniꝰ cum stirpe sua
piret q̃ solueret fedus.

Tu es magnus pastor

De primo ascensu moysi in montem.
Caplm. XLIIII.

De facto ascen
b dit moyses z aaron, nadab, z abiu
ud, z. lxx. ō seniorib israel fm pce
ptũ dñi vsq ad termios montis, z viderunt
dñm. Et sub pedibꝰ eiꝰ q̃si opꝰ sapphyrinũ, z
quasi celũ cũ serenũ est. Tamẽ nec sup eos q
erant in castris misit manũ suã, id est nõ abs
cõdit se ab eis, sed videtes maiestatez dñi, z
nõ ipm leti epulabãt. Et vocauit dñs moysẽ
daturus ei tabulas lapideas inscriptas dca
logo. Et assumpto tantũ iosue trãsiuit termi
nos dicẽs senioribꝰ. Expectate hic, s. in castris
z vsq ad termios. Siqđ questiõis natũ fue
rit, referetꝭ illõ ad aaron z bur. Operuitq nu
bes montẽ, iterũq dimisso iosue in qđã pla
nicie montis, solus ascendit moyses ad cali
ginem. Septimo aũt die vocauit eũ dñs de
medio caliginis.

De tabernaculo faciendo.
Capi. XLV.

Ngressusq moyses
i mediuꝫ
nebule fuit cũ dño, xl. diebꝰ, et, xl.
noctibꝰ, nec comedẽs nec bibens
Et ait dñs ad eũ. Sume pmitias, id est pci
osa queq a pl'o isrl, sed ab eo tantũ q vltra
obtulerit aur, s. z argẽtũ, z es hyacithũ z pur
purã coccumq bis tinctũ, id est tertã hyacin
thini purpurei, z coccinei coloꝛis, z byssũ qđ
est genus lini egyptij molle z candidũ, pilos
quoq capraꝝ, z pelles arietũ rubricatas, q̃s
partibicas dicimus, quia parthi sic colorant
eas excogitauerũt z pelles hyacinthinas z li
gna setthim. Est aũt setthim nomẽ montꝭ z re
gionis z arboris que similis est albe spine in
folijs, z est leuissimũ lignũ z imputribile, z ĩ
cremabile, oleum q̃ ad luminaria, aromata
in vnguẽta, z tymiamata boni odoris z lapi
des onichinos, sardonices z gẽmas, z faciãt
mihi sanctuariũ, vt habitem in medio eoꝝ
ne sit eis laboꝛ recurrere ad montẽ hunc. Iu
xta similitudinẽ tabernaculi qđ ostendã tibi
facies illud ita.

Nota

De schemate arce Caplm. XLVI

Bcam de lignis
a setthim facies, q̃ hebraice ōr berõ
Et nota q moyses ℞ ordie narꝛ
rat, ꝑmo de his qui viderũt in tabernaculo, se
cũdo ō tabernaculo, tertio ō atrio Josephꝰ
ꝓ ecõtra. Ille fm ordinẽ cõpositõis, iste fz
ordinẽ collocationis. Longitudo arce habe
bat duos cubitos z semissem, latitudo cubi
tum z semissem, altitudo similiter cubitũ z di
midiũ. Et intelligiꝫ cubitus humanus non
geometricus. Quod apparet in altari latera
nẽsi, infra qđ ōr esse arca. Et iã hic Iosephus
vocat cubitũ duos palmos. Et ōr arca non
habuisse pedes. z deaurata est intus z foris
auro mundissimo. Et facta est supra corona
aurea: ad modũ scz labij quod in mensis et
scacarijs fieri solet. Per vtrũq lat' lõgitudi

nis bini erāt circuli aurei totū lignū penetrā
tes. z p eos vectes de lignis sethim deaurati
mittebant: quibꝫ arca ferebatur, nec vnq̄ ex
trahebant. In q̄ postposita est testificatio. i.
tabule in quibꝫ scriptū erat testamentū. Ta
men q̄q̄ ibi reposita testimonia dici pūt.
Posita est ibi vrna aurea plena manna ī re
stificationē: q̄ panē dedisset eis de celo. Ta
bule in testificationē q̄ legē naturalē sopitā
in cordibꝫ suscitauerat in scpto. Virga aaro
in testimoniū q̄ ois ptās a dño deo ē. Deu
teranomiū ī testimoniū pacti q̄ dixerāt oīa
quecunq̄ dixerit nob dñs faciem⁹. Ob ħ di
cta est arca testamenti vel testimonij. Ob ħ
etiā tabernaculū testimonij dictū est. z ideo
etiā q̄ cause pre foribꝫ eius agebant.

De ꝓpitiatorio z cherubin. Ca. XLVII.

Fictum est etiam

f sup arcā ꝓpitiatoriū aureū. i. tabu
la aurea eiusdē longitudinis z lati
tudinis: cuius z arca vt arcā tegere sufficere
ret. De spissitudine el⁹ nō legit. Hoc idē dicebāt oraculū: q̄ dñs de loco illo respōsa
dabat. Respōsum aūt diuinū oraculum dr:
q̄ orantibꝫ datur. Dicebāt etiā ꝓpitiatoriuꝫ
q̄ exinde loquēs dñs ꝓpitiabat ꝓlo. vel q̄
die ꝓpitiationis dicebāt gliam dñi semp ibi
descendere. Ex vtraq̄ vero parte oraculi. s.
in duobꝫ angulis anteriorib⁹ positi sūt duo
cherubin aurei z ꝓductiles. nō. s. fusiles. sed
tusiōibꝫ malleoꝝ ꝓducti. Sūt aūt vt dr Jo
sephus aialia volatilia: habentia figuram q̄
a nullo hominū est inspecta. Hec dixit moy
ses se in sede dei ꝯspexisse figurata. Cherub
vnⁿ alterū respiciebat
versꝰ tamē vultibus
in ꝓpitiatoriū. duabꝫ
quoq̄ alis expassis z
mutuo se tangentibꝫ
velabāt oraculū. alas
exposito extendebāt.

Possunt etiā dici ad
terrā iuxta arcaꝫ po
siti. v. cubitis alti. vt
in tēplo salomonis
actū est postea nisi q̄
ibi in duplū maiores
erant.

De mēsa z coronis. Cap. XLVIII.

Temꝫ ait do

i min⁹ Facies z mēsaꝫ ō lignis
sethim habētē duos cubitos
longitudīs z in latitudīe cubitū. z in altitudi
ne cubitū z semissem. spissitudinē ꝯo tacet. z
inaurab eā ex oī pte auro purissimo. Erat ān
vt dicit Josephus hec mensa proxime velut
delphica. s. apollinis. habens. iiij. pedes qui
dicuntur eius altitudo. eranteꝫ ex medietate
partis inferioris rotundi quasi tibia z torna
tiles. Pars superior opis quadrāguli ꝯsi fe
mur erat. in singlis vero pedib⁹ erat anulus
aureus. sinuscꝫ erat in pede vbi anulus mis
sus erat. in anulis vero vectes aurati quibus
ferebatur mensa. Erat autem labiū in ea per
circuitum sicut in arca. z labio affixa erat au
rea corona alta digitꝫ quattuor. ita q̄ medie
tas eius super mensā eminebat. ne superpo
sita caderent ex ea. Altera medietas inferius
pendebat ad decorē. z erat corona hec inter
rasilis. id est. interpolata celaturis et plano.
Erant autem vt aiunt hebrei celature ille ꝯsi
imagines regū. z prophetice. Tot ibi sūt ima
gines facte. quot futuri erant reges in hieru
salem a dauid vscꝫ ad sedechiam. Tamen Jo
sephus videtur velle non fuisse in ea aliud la
bium nisi hanc coronam interasilem. id est.
reticulataꝫ. Huic vero supposita erat alia co
rona minor ista. Sed quāta z quomodo su
perposita et an plana vel interasilis nesci
mus. tamen aureola vocatur Hebrei dicunt
et hāc prophetice ad
ditā ad ꝓsignandā di
uisionez regni in duo
regna. Fuit enim re
gnum israel populo si
us regno iuda. sed ta
men minus dignum.
et ideo aureola super
posita erat. z tamē mi
nor. Mensa hec po
nebatur in tabernaculo
ge ab aditu.

Sicut ariel ezechie
lis de interasili ex
urgebat p aliqđ inte
positū. sic ariel inter
pretat altare dei. vel
leo vocat. q̄a altare
holocaustoꝝ omnia
vorabat.

De panib⁹ ꝓpositōis. Cap'm. XLIX.

Ponebātur sup

e eā duodecim panes azymi de si
mila: mundi valde: z ponebant
altrinsecus seni. z ꝓstabāt singuli ō duabus
decimis ephi q̄s Jo
sephus duos assarios vocat. Et singulis
superponebatur pate
na aurea. et super pa
tenam pugillus thu
ris. Josephus dicit
phialas aureas sup

Aphus z batus mē
sure sunt duoꝝ: vl
ergo mensurabātur
ephi proueniētes de
decimis hincyna. il
linc altera: Vel deci
mabāt ephus illa q̄

positas plenas thure
Hi diluculo sabbati
recētes z calidi impo
nebant mense. z erāt
ibi imoti vscꝫ ad sab
batū sequēs. tūc illis
sublatis: z toto thure
incēso sup altare no
ui cū alio thure sub
stituebāt. Sublatos
ꝯo soli sacerdotes co
medebāt: vnde sacer
dotales dicebantur.

p decima dabāt. vl
sicut leuite p̄mo lo
co oīm rerū accipie
bāt decimas. sic sū
mi sacerdotes harū
ōcimationū accipie
bāt decimas. Forte
q̄ de decima illa se
cūdaria fiebant pa
nes illi triū modioꝝ.
De quolibꝫ exponi
potest.

Vel etiā ideo vt ait Josephus: q̄ dñs pre
ceperat q̄ soli sacerdotes panes illos forma
rent z coquerēt: z ponerent in mensam: z tol
lerent. ipsi tū postēꝫ scilicet diuites facti sūt:
non obseruauerūt hoc. Dicebant etiam pa
nes ꝓpositionis: quia ꝓpositi erāt coram
domino in memoriā sempiternā duodecim
tribuum filiorum israel. Vel ꝓpositi. i.
longo tpe positi. scꝫ per totā hebdomadaꝫ:
vel in eternū p successionem ponendi.

De vasis libaminum.
Cap'm. L.

Recepit ergo do

p minus ꝓparari ex auro purissimo
q̄ttuor genera vasoꝝ ū ad offerēda
libamina: z ab offerentibꝫ sacerdoti. a liban
do. i. gustādo dicta. z a sacerdotibꝫ dño. a li
bando. id est fundēdo. z poni ea sup mēsam
scꝫ acetabla. phialas. thuribula. ciathos. In
bis vinū q̄ debebat offerri ꝓuidebat z ꝓ
gustabat. vtꝫ dignū eēt offerri an nō. Dꝫ qꝫ
in colore z sapore vinū dinoscit. dicit q̄ ꝓter
aureas phialas vitree ibi erant vndez a phia
lin q̄ grece vitrū dicit sic vocabant. in imo
anguste. in supiori pte ample ī quibꝫ color z
sapor poterat cognosci. q̄s hebrei scutellas di
cūt. Ciathi ꝯo minores z angustiores erāt z
aurei. cū q̄bꝫ fundebat vinū sup altare p ho
stie libamēto. In thuribulis q̄ etiā mortario
la dicebant thus precognoscebat z offereba
tur. Similiter z in acetabulis acetū. Sed q̄a
nunq̄ aut raro occurrit de oblatōe accti. qui
daꝫ dicūt acceptabula vbi scꝫ ꝓuidebat a sa
cerdotibꝫ q̄ debebant offerri vtrū accepta. i.
idonea essent an nō. Postea subdiuidūt acce
ptabula in tria. in phialas in quibꝫ vinū. et
thuribula in quibꝫ thus z similia. z granū. z
sal. et ciathos. in quibꝫ oleuꝫ. Sumebāt em
sacerdotes p⁹ de his q̄ offerenda erāt por
tiunclas. quas in huiusmodi vasis ponebāt.
ad p̄gustandū quasi libādo de singulis. que
libamina dixit moyses offerenda. id est. ō of
ferendis sumenda.

De candelabro aureo. Cap'm. LI.

Recepit quoq̄z

p dñs fieri candelabrū ex auro pu
rissimo ductile. Hū iosephus fu
sile dr. Cuius hastile basi infixū erat z ferreū
supuestitū calamis aureis quinq̄z geniculatiꝫ
ad modū canne. Vbi aūt calamoꝝ capita in
ter se iungebant. capita habebāt tumētia. z ī
uicē ad modū cyphi quē cupam dicim⁹. Iū
gebant aūt inter se ranāꝫ duo cyphi in modū
nucis. z ex fundo cuiuscꝫ cyphi. pcedebāt flo
res recurui quasi lilia. z in ipo fundo inter cy
phū z lilia erat spherula volubilis sicut ī ca
pitib⁹ cathedrarū subsūt spherule volubiles
z ita cuꝫ in hastili essent. v. calami in hūc mo
dum copulati. iiij. erant ibi iuncture. quaꝝ q̄
q̄ habebat quasi cyphos duos sibi iunctos.
z spherulas simul z lilia. z hoc ē qđ moyses
dicit in hastili quattuor fuisse cyphos in mo
dum nucis. Tamē hebreus nō dicit cyphos
sed nigellatas rotunditates. s. nigello distin
ctas. Ex hoc hastili. pcedebant tria brachia
ex lateribꝫ hinc z tria inde ferrea. quoꝝ vnūꝫ
quodq̄z superuestitū erat calamis aureis ad
modū hastilis. z in iūcturis coibāt capita ca
lamoꝝ. ꝯsi cyphi in modū nucis cuꝫ spheru
lis z liliꝫ. Et qz in vnoq̄z quattuor cyphos
dic moyses fuisse: videtur vnūquodq̄z quat
tuor calamos habuisse. Videt tamē quibus
daꝫ non spherulas fuisse in fundo cyphoꝝ
vt dictum est. scꝫ in media plānicie cuiuscꝫ ca
lami spherulā volubilē supposītā. Sic erat
candelabꝝ. ex ferro calamis aureis supindu
cto factum si fusile fuit. si vero ductile simpli
citer ex auro fuit z malleis mirabili artificio
in hanc formam productū. Erat aūt vt dicit
iosephus. ex. xxx. partib⁹ cōpositū. in vna ba
se erectum. sic in hastili z brachiis erant cala
mi. xxix. non integri. sed ex duabꝫ ptibus. in
medio vbi partes iungebāt erat spherula su
perposita: ne iunctura videretur z putaretur
calamus vnⁿ. z ita erant calami. xxix. cū toti
dē spherulis. lviij. quinq̄z partes in basi. vij
lampadum sedes. Quocunq̄z vero modo fa

ctū fuerit in summo, vij, habebat capita eōlia: sup q̄ ponebanť, vij, lucerne auree. Infuſoria etiā septē ex auro erāt: q̄bus oleum lucernis infundebať. Erantq; ibi forcipes dicti emūctoria ex auro ad emūgēda vl' extinguenda licinia. Etiā vascula ex auro erāt ad extinguendū in aq̄ q̄ emungebanť: ne tetrū redderēt odorē, dicta extinctoria. Dñe pondus ei⁹ cū vasis suis habuit talentū auri ad pond⁹ sanctuarij. Tria em̄ habebat talenta. Min⁹. l. libraz, q̄d erat institoz, mediū, lxx q̄ erat ciuium, maximū, c.xx, q̄ erat sanctuarij. Tamē Iosephus dicit ipsum habuisse, c. mnas: quas hebrei citares dicunt, greca lingua interpretatū talentū nuncupať. Positū aūt erat ad austrum cōtra mensam nō recte quidem: sed oblique.

De pariete tabernaculi. Fa. Lii.

Recepit quoq;

p dñs fieri tabnaculū in hunc modū. Tabnaculū erat dom⁹ do dicata q̄drata t oblōga, trib⁹ clausa parietib⁹, aq̄lonari, meridiano, occidentali. liber patebat introitus ab oriēte: vt sole oriēte radijs eius illustrareť. Longitudo ei⁹ erat, xxx. cubitoz. latitudo decē. altitudo decē. In latere meridiano erāt tabule de lignis sethim stantes, xx. quaz vnaquecz in longitudine habebat cubitos, x. in spissitudie digitos q̄ttuor. in latitudine cubitū t semissem. Jungebanť autē sibi mutuo incastrature: ne rimula eēt ibi aut planicies parietis ineq̄lis, t erāt inaurate extrinsece pte. Supposite vo singule duabus basib⁹ argēteis pforatis, in quaz foraminib⁹ cardines aurei imittebanť. in vtroq; angulo tabule eminētes sicut in scrinijs fieri solet. Cū augustinus videť velle, q⁹ vna basis esset sub tabula, t altera supra, p epistilio, sed littera ō est q̄ dicit, q⁹ bine bases singulis tabulis p duos angulos sūmittebāť. Vtz aūt tabule sustinēse a tra sup bases an inter bases ad terrā ptingerēt, nō legiť. Eodē scemate factus erat paries aq̄lonaris. Ad occidentē vo erāt, vij, tabule p octa siles alijs t eodē modo stātes in basib⁹. Sed cū nō implerēt, nisi. ix. cubitos, dimidiū cubit⁹ ex vtraq; pte vacuus patebat. t ideo tabula vno cubito lata secta ē p mediū, t facte sūt due tabule semicubitales q̄ vtriq; apposite parietē occidentis alijs duob⁹ appagipanerūt, q̄ etiā singule duabus basib⁹ imittebanť. Ne vo vētoz impulsu. vl' qualibet alia causa parietes ꝓcurrerēt singule tabule habebāt anulos aureos p ordinem velut quibusdā radicib⁹ ꝓfixos, p q̄s vectes p trāsuersum parietis imissi tabulata firmiter ꝓtinebant. Erāt aūt vectes de lignis sethim inaurati singuli q̄nq; cubitoz. imittebaťq; caput vnius vectis in caput alterius in modū cocci. vt ex pluribus sic innexis q̄sivn⁹ vectis ime se longitudinis videreť. sicut i bacio cambuce pōtificalis eburneo fieri solet. Hoc sane planū eēt: nisi dñs addidisset. q. v. vectes essent in latere ad aquilonē, t totidē ad austz. t totidē ad occidētē, qō minus ꝓgruō videť. Cū em̄ q̄libet vectis, v. erat cubitoz. v. ptes in laterevno, xxv. cubitos tantū ꝓtingebāt. Iraq; v. cubiti illi⁹ lateris remanebāt vacui, in occidētali vo latere duo tantū sufficiebāt. Sunt q̄ dicunt ō trib⁹ vectib⁹ supfluis, vnū supadditū. v. vectib⁹ i latere septentrionali, t alīū in australi, t sic qō illis deerat adimpletū. Tertiū sectū dicūt in duos q̄ positi erāt in duob⁹ āgulis parietū. vt recurvati iūcturas angulo⁹ colligarent sicut iuncture angulo⁹ in scrinijs strapis ligari solēt. Sed ꝫ ex littera conīci non potest. Quia ḡ in littera est, v. vectes imitti p tabulas medios a summo vsq; ad summū. de altitudine parietis intelligi potest. Erat aūt iuxta summitatē parietis supremā vn⁹ ordo vectiū extensus in longuz p totum parietē, t iuxta summitatē iferiorē alius ordo in eundē modū, t in media planicie tres ordines. vt q⁹ dictū est, v. vectes fuisse i vno latere potius ad numez ordinū q̄z vectium referať. Erāt autē in vnaq̄z tabula q̄nq; anuli, t in quolibz duoz parietū vectes xxx. q. v. ordinū quilibet. vj. vectes habebat. i latere occidētali, x. vectes bini p singulos ordines. Sūt qui dicunt nō omnes vectes eiusdē quātitatis fuisse sed quilibet vectiū. v. q̄ erant in magnis lateribus erāt. vj. cubitoz. t ita. v. sufficiebāt ad ꝓtinendū. xxx. cubitos, t. v. vectes qui ad occidentē erāt singuli duoz cubitoz erant. Sed Iosephus loquēs de his vectib⁹ ait. vnoquo q̄z habēte magnitudinē cubitorum quinq;.

Una tabula erat incisa t cauata in fronte ex vna pte, similiter et altera tabula erat incisa t cauata ex altera pte, in fronte, vero ꝓiungebanť.

De distinctione tabernaculi t vtroq; velo. Fa. Liii.

Tabernaculū hoc

t distinctū erat in duas ptes. Posterior pars ad occidentē, t. cubitis ptendebať, t ita quadra erat in longum, scz t in latū t in altū. x. cubitoz. Hec pars adytū dicebať. vel sanctū sanctoz. vel sanctuarium sanctuarij: vel sancta sanctoz. Anterior pars ad orientē. xx. cubitis ptendebatur: que cōmunis erat sacerdotib⁹, t hoc dicebatur sanctū vel sancta: vel sanctuariū. Respectu huius posterioz dicebať sanctū sancti: q̄si ꝓsecutiuū sancti: vt ōr seculum seculi. Vel sanctū sancti, id est sanctius sancto: vt dicit, Domin⁹ dominoz: vel rex regum. Ad alterutras vo partes separandas posite erant in medio quattuor colūne ō lignis sethim deaurate: capita habentes aurea: t bases argēteas. Tamē Josephus ōr quattuor fuisse tabulas ad modū aliaz operatas: equaliter a se inuicem distātes: inter quas tres angusti patebant ingressus. Sup capita vero columnarū suppositi erant duo vectes decē cubitorū a pariete in parietē protensi, in q̄b⁹ p circulos aureos immissum dependebat velum ante quattuor colūnas extensum, quadrum in omni parte scz decē cubitorū: vt ex omni parte, phiberet aspectū interioz. Erat aūt velum factū de byso retorta: q̄ est genⁿ lini cādidissimi t mollissimi, t de hyacinto t purpura t cocco bis tincto, i. de filis sericis: hyacinthini purpurei t coccinei coloris, opere plumario ꝓpositū. id ē ope acupicto. Pluma em̄ lingua quadā acus ōr. scz egyptioz. quoz sunt diuerse lingue sicut grecorum. Hoc genus veli vulgo bistratum dicit quasi bis stratū. Primo ei fit tela cui cū acu opere manuali substernunt diuerse picturationes. Sunt q̄ dicunt opus plumaz a similitudine auiū. quib⁹ supaddita est plumarū varietas. Idem opus dicit etiā polymituz, a poly q̄d est multū. pro multitudine picturarum. Erat aūt hoc velum pulcra varietate contextum ex vniuersis: vt ait Josephus floribus: quos gignit humus. t alijs picturis quas poterant interserere pictores: pter animalium formas. In ingressu vero tabernaculi q̄nq; colūne erant de lignis sethim deaurate: capita habentes aurea. Bases vero

nota

encas: super quas duo vectes, vl' vnus decem cubitoz. ptendebať a pariete in parietē. In vtroq; capite sui vtriq; parieti insertus ad modū trabis i domo: a q̄ dependebat aliud velū p circulos aureos insertū ad modū prioris operatū. Sed sm Josephū vsq; ad medietatē colūnaz dependebat: tegens eas p q̄nq; cubitos, reliqui q̄nq; vsq; ad terram ad ingressum sacerdotū patebāt. Sup ꝫ vero ōr aliam cortinā laneā supposita vsq; ad terrā ptingentē, funib⁹ p anulos eam ducentibus t retrahentib⁹: vt in diebus festis reducta pberet aspectū tabernaculi. In alijs diebus supducta, pbiberet aspectū: pcipue cum nubilū videret. Xpus em̄ fortis erat t facille laborē sustinebat: t in ingressu tēpli Salomonis silem dicit fuisse appēsam. Erat em̄ interioi sanctuario arca federis cū his q̄ in ea reposita dicit m⁹, t cū his q̄ erāt ei suppositā. In anteriori vo candelabrū ad austrum mensa ad aquilonē. In medio aūt velū nō longe ab adytu altare aureū: qō etiaz Josephus thuribulum aureum vocat, de q̄ post dicemus.

De cortinis t Sago. Caplm. Liii.

Ectum taberna

t culi nō concameratū, id est recurvum: sicut in ecclesijs, sed planū ad modū palestine fuit quattuor operimētis aptatum. Primū operimentū fuit cortine decem, que etiā vela vel tentoria vel q̄nq; tabernaculū vocāť: q̄ erāt facte de q̄ttuor ꝓdictis coloribus ope plumario. Longitudo cortine vnius erat, xxviij. cubitoz. latitudo quattuor. q̄z quinq; mutuo sibi iungebanť t q̄nq; similiter: vt q̄si due cortine ex q̄bus sibi ꝓiunctis redderenť. Jungebanť aūt adinuicem hyacinthinis: q̄ in vno quoq; latere cortinarū dispositē altera ꝓtra alterā veniebant, t bine anulo aureo colligabanť. sicut ad ornatum colli fibule argentee vel aurec: vtrāq; oram capitij solent colligare. Dicit tū Josephus: annulis aureis t vncinis eas fuisse iunctas. Secundū operimentū erat saga cilicina. q̄ t vela vel capillatia q̄nq; vocanť. que de pilis caprarum quos capillos quandoq; dicimus: ad differentiā lane ouium facta erant. de quibus t cilicia fiunt. Unde t illa saga cilicina dicta sūt: que p asperitate saga

dicebañ. Unde ꝛ quosdam pannos aspe-
ros sagias dicim⁹.

Al' forte ex quadra tura saga dicta sunt. Un̄ ꝛ militare pal-lium a gallis inuen tuꝫ: quia quadrum erat sagum dictū est. Qō tñ ex aspero flebat panno ꝓtra aeris intemperiem: ꝛ potuit di-ci sagū. Erāt aūt sagi hec. xj. longitudo sagi vnⁱ habebat cubitos, xxx. latitudo q̄ttuor, ꝛ erāt. v. sibi mutuo iuncta. vt q̄li vnū sagū fa-cerent, ꝛ alia sex q̄li in vnū sagū iūcta. Jun-gebañ aūt anulis aureis insertis ansulis ꝫ se venientibꝫ. Utrū aūt singule cortine vl' sa-ga sibi inuicē ita copularētur: an. vj. cortine sibi ꝓsut⁹ filo insepabiliter in vnā cortinam iuncte erant: ꝛ alie q̄nq̄ similiter, ꝛ ad tegen-dum tabernaculū: he due magne cortine tm̄ anulis ꝛ ansulis iungerenk. nō elucet.

Quo dicūk vti reges francoꝝ cum primuꝫ coronāk Quadratū ē iungik ad collū, ꝛ ca-ret oī sutura.

Nota q̄ ait quinq̄ cub. de. iij. Non ideo hoc ōr: q̄n p totā par-tē occidentalez simul ꝛ orientalem depen-derēt q̄nq̄ cubiti, sed q̄ illa pars cortine q̄ dependebat in lateri-bus respectu longitu-dinis tabnaculi erat tm̄ q̄nq̄ cubitis, sed respectu latitudinis erat nouem cubitis. Ideoq̄ contingebat q̄d cum iunctis cubi tis hinc ꝛ inde venti-entibus etiam in his duabꝫ partibus occi-

¶ De modo tegendi fm Bedam.

Caplm. LV.

Uomodo vero

q ex his tegebañ tabnaculū videa-mus ꝓpus. Scōm Bedā ꝓtende-bañ decē cortine sibi copulate p transuersū sez tabernaculi, totū operiētes tabernaculū. ꝛ descendentes p latera vno cubito distabāt ex omni parte a terra. Et quia simul iūcte, xl. cubitos implebant, longitudinem taberna-culi: que erat, xxx. cubitoꝝ tegebant. Et. v. cubiti dependebant iuxta latus occiden tale, alū q̄nq̄ tm̄ de scendebant ante ap-turā que erat ad ori entem. Ame ne in-cōpōsite penderent vtrobiq̄ cortine trās gredientes duo ma gna latera taberna culi vsq̄ in medium aperture trahebañ ibiq̄ mutuo iunge-bantur, ꝛ similiter i latere occidentz. Et ita ex omni parte ta bernaculū erat tectū cortinis. vno tm̄ cu bito circa terram ex omni parte non ve-lato. Supponeban tur saga similiter p transuersum, sed q̄a erant. xxx. cubitoꝝ p dentali. s. ꝛ orientali, totū tabernaculum: ꝓter vnū cubitū tege geretur.

latera descēdebant vsq̄ ad terrā, ꝛ ita cubitū cortinis nō velatū ipa velabant. Sed q̄ ex trāsuerso, xliij. cubitos habebāt cum essent xj. simul iuncta, ꝛ vnū quodq̄ erat q̄ttuor cu bitoꝝ, longitudinē tabernaculi. xxx. cubitis tegebāt de. xliij. q̄ superant. vij. descendebāt ad occidentē, ꝛ vij. ad orientē. Partes ꝓ sa goꝝ q̄ superant pendentia iuxta latera duo magna vsq̄ ad terrā ex vtraq̄ ꝑte reducebā tur ad tegendū introitū orientalez. Sed q̄a vij. cubiti ex vtraq̄ ꝑte veniebant, in spacio ꝓ introitus decē tm̄ erāt: supersuebañ sagū sago Uel forte in summitate cuiusq̄ duo cu biti retro plicati cōsuebañ instar ozarū vesti menti, ꝛ tūc ex equo venientia saga de lateri-bus in medio introit⁹ copulabañ in eodez loco in q̄ ꝛ cortine: ꝛ similiter in latere occidē tis. Propter hmōi supsuturā vel replicatio nem sagoꝝ dicit Beda primo dixisse dñm moisi. Sextū sagū in frōte tecti duplices. i. dimidiū sagū qō excedit cortinas i introitu supersues vel replicabis. Et post plant⁹ ad-didit, qō supest in sagis. i. vnū saguz qō am plius est ex medietate el⁹ operies posteriora tabernaculi. i. lat⁹ occidētis. Duplicabantur aūt ita vt impetū ventoꝝ possent sustinere. ꝛ fm hanc dispositionē tabernaculū ex oī ꝑte tegebañ sagis vsq̄ ad terrā: ꝛ nil ex eo vide-bañ, ꝛ tentoriū qō erat in introitu ꝑciosum: inutiliter ibi erat, ꝛ cū sacerdotes intrabant tabernaculū, vel necesse erat attollere saga ꝛ cortinas vt subintrarēt: vel in medio iunge-bantur vncinis ꝛ anulis ad introitū eorum dissoluebantur.

¶ Josephus aliter. Ca. LVI.

Lia est iosephi

a dispositio: cui ꝓsentit Origenes ꝛ videt⁹ pbabilioꝝ. Ait em̄. t. cor-tinas sibi mutuo iuctas: vt dictū est a fron te tabnaculi sup introitū extēdi p trāsuersuz ꝛ tegere totū tabernaculū, ꝛ descēdere iuxta latus occidētis vsq̄ ad terrā. Introituz ꝓ nō tegi alīq̄ ꝑte cortinaꝝ: cū ꝓpriū velū habe ret. Silr ꝛ ō sagis totū ōr opiri tabnaculū: excepto introitu. Sed q̄ duo cubiti sagoꝝ

supersunt cortinis, ex vtraq̄ ꝑte ōr eos repli cari sub cortina: ne vent⁹ intrās inter saga ꝛ cortinas: totū ꝛcuteret opimentū. ꝓ q̄ etiaz dictū putat. Sextū sagū i fronte tecti dupli ces: sed etiā fm hec ꝓciosa ꝛ ꝑciosa pl'imū ꝑs extrinseca tabnaculi nō videbañ, nec illō cortinaꝝ q̄d circa tabernaculum defluebat. Frustra g̃ tāti facta videbañ. Quocirca for te ex oī ꝑte cortine ꝛ saga funib⁹ extēdebañ circa tabernaculū. ꝛ paxill' ereis colligabāk funes: q:ꝛ paxillos habuisse tabernaculum infra moyses ōr: ꝛ in modū tecti dependēt circūquaq̄ attollebañ: vt ꝛ tabernaculum vndiq̄ videri posset, ꝛ circuiri ab ingredien-tibus sub cortinis.

¶ De pellib⁹ suppositis. Ca. LVII.

Uocunq̄ vero

q mō hec duo opimenta disposita fuissent de reliq̄s duob⁹ non ē q̄-stio Sane tertiū erat opimētū ō pellib⁹ arie tū rubricatis: q̄ supioza tm̄ tegētes, ad latera nō descēdebāt. funibꝫ paxillis ereis affixis terre circūligare. Quartū q̄z opimētū i eūdē modū erat suppositū ō pellib⁹ arietū hyacin thinis, suppositā ꝓ erāt hec duo ꝓpter eūtū et imbriū diffusionē. Multos ttaq̄ vt ait Iose phus stupoꝝ habebat alōge inspiciētes. nā colozē el⁹ in nullo putabāt differre a celo.

¶ Quid figurabant ꝑdicta.

Caplm. LVIII.

Hac cōpositi

i one tabernaculi ptz deū ꝛ nō ho minē sic dispositisse. qz vt ait Jo seph⁹ Singla boꝝ ad formā rez facta repe riet: sic̄ s absq̄ inuidia velit hec cōsiderare. Abditū ei q̄ soli pōtifici patū erat: figura bat celū deo ꝛ angel' attributū Sanctuariuz ꝓ q̄d i duplo erat: terrā ꝛ mare cūctz gressi-bilia: sic̄ ꝛ illa ps cōis sacerdotib⁹ erat. Cortine celū sidereū, saga aq̄s q̄ sr sup firmamētū. Pelles rubricate celū empyreū in q̄ sunt an geli, hyacinthine celū supl⁹: vbi ōs sup oia. Un̄ i q̄ttuor coloribꝫ velꝫ ōr Joseph⁹ figu rari q̄ttuor elemēta. Per byssū terrā, qz ō era ē, ꝛ ꝓmo terreū ꝛ viridē colorē hz. Per purpu rā mare, qz ex conchis marinis tingik. Per hyacinthū aerē, qz i co lore ei sillat. Per coc cū ignē, qz i colore ei assimilak. Per mensā tp̄s vel ānū. Per pa nes duodeciz mēses. Per coronaz q̄ttuor digitoꝝ annū solarē q̄ttuor tempoꝝ. Per coronā mioꝛē annū lunarē. Per septē lucernas candelabri septē planetas. Per. lxx. e⁹ partes decarmoniā planetarū. Forte q̄ quisq̄ planetarū hz decē dignitates l' po testates. Quinq̄ na turales, ꝛ q̄nq̄ accidētales. i q̄bꝫ armōice. i. ꝓportionalitē se būt. In cādelabꝛis notak, q̄a q̄ sub eis sē ad ipos tendūt. i, motꝫ naturales ꝛ effect⁹ ab eis būt: q̄d etiaz nōtat ornat⁹ el⁹, cyphi. i. vasa liquoꝝ aquā, sperule solē sphe ricū, lilia aerē: qui solus vitiak odoribꝫ

Est ann⁹ legitimus. Est ann⁹ vsualis, est et Ann⁹ emergens An tp̄s vel ānū. Per pa nus leg. a lunatione ꝑ aplis incipiēs. vsual' a kal'. ianu. inchoās emergens: qualibet die incipiens.

¶ De altari holocaustoꝝ. Ca. LIX.

Recepit quoq̄

p dñs fieri altare de lignis sethim Altare ꝫ dicebak holocausti vel holocaustoꝝ l' holocaustomatū, ꝛ possz dici sacrificioꝝ, sz a digniori nomē accepit. Erat aūt in lōgitudine ꝛ latitudie q̄nq̄ cubitoꝝ. s. q̄drū: ꝛ altitudie triū, cui tāq̄ nimis alto ad hoz̄ mīstrati⁹ aliq̄d apponebañ i q̄ staret minister, q̄d ipleta mīstratōe tollebañ. Alta re em̄ grad⁹ hz alibi, phibeb. Erat em̄ ꝛcanū instar arce sine opimēto, parietes lignei, sed operti erāt ere int⁹ ꝛ extra: lz vri nō possent, si cut nec antiton vel lignuz padisi q̄dliber q̄d vrendo fit mundi⁹. area ei⁹ sive arula erea erat tāq̄ fund⁹ arce: sup quā fiebat ignis q̄ p fenestrā q̄ erat i latere orientali ponebañ. In q̄ttuor angulis supioribꝫ erāt extra q̄ttuor re curua cornua: in q̄bꝫ q̄ttuor catene anulis i-serebañ, de q̄bꝫ dependēs craticula erea in modū retis facta vsq̄ ad mediū altaris int⁹ descēdebat: sup quā cremāda in odoreꝝ dño ponebañ: q̄ ignis p circulos craticule ascē dens de arula ꝛsumebat. Circa angulos ve ro inferiores q̄ttuor erāt anuli erei: in q̄bus vectes imponebañ de lignis sethim operti ere ad portandū altare. De ꝫ tñ altari ꝛ crati cula ei⁹ ambiguitas est: nō solum inter nos verūetiam inter hebreos: ꝑcipue cū hebraica veritas a nr̄a translatōe nil discrepare vi

deaꝝ. Nos quidē sic habem⁹. Facies craticulā in modū retis eneū: p cui⁹ q̄ttuor angulos erunt q̄ttuor anuli enei: q̄s ponces subter arulam altaris,

eritq; craticula vsq; ad altaris medium. Hebreus ꝯo sic hz. Facies ei michaa, i. craticulam: fractura retis enei, z sup rete q̄ttuor anulos eneos: z dabis illā fundū are ō subt⁹. eritq; rete vsq; ad altaris mediū. Joseph⁹ autē sic. Cui subera craticula ī modū retiaculoꝝ fcā. Suscipiebat ei ira ignē q̄ de craticula ferebat. qz bases nō essent ei subiecte. Assiodo⁹ tñ senator in pictura quā fecit: cui⁹ in expositiōe psalmoꝝ meminit q̄ttuor pedes in vtroq; altari fecit. Proinde videt q̄busdā nō suppoꝛ craticule carnes assandas: sz fuisse q̄ vas quoddā in q̄ sederet altare: cui⁹ parietū altitudo altare ambies vsq; ad medīū altaꝛ cleuata esset, in cui⁹ angulis sursum q̄ttuor anuli pendebāt. p q̄s vectib⁹ insertꝫ altare ipsi insides portaret. Altare em̄ nō legit alios anuos habuisse. Hz vtrū separatū esset ħ vas reticulatū ab altari: ita vt amoueri posset altare ab eo cū vellēt z supimponi: an ō ipo altari ope fusili ita fabrefactum esset: vt quasi appositū videret: ambiguū est. Super arulam ꝯo altaris quā in medio eius posita dicūt, p fenestrā ab oriēte struem lignoꝝ impoꝛ ni asserunt: z sup̄ ligna carnes imponi assandas. Vel nō erat ibi arula: sed super craticulā suppositā fiebat ignis, quod velle videt Josephus in p̄dictis ꝝbis. Aliis videt nec operimentū nec fundū ipm habuisse: sz parietes tm̄ terra repleri ām q̄ dñs dixit. Altare de terra facietis mihi: in cuius area superiori fiebat ignis: vbi cremanda imponebant. Et de craticula altari supposita idem sentiūt. Arula vero subter quā craticula posita legitur, hebreus areunculā vocat vel sulcū quē in medio parietū altaꝛ fuisse ōt: vsq; ad quem locum altitudo craticule pertingebat.

Juxta p̄dictā opinionē exponit subter vel super. vel sic ordinatur lra: quos pones subt⁹, id ē subter q̄s ponces.

Hoc ām p̄dictas sententias nō est seruatū sed mystice.

Quia forte cōcauus erat loc⁹ ad recipiendos cineres hostiaꝝ.

De situ altaris z vasis ei⁹. Ca. LX.

Ositus autē erat

p altare ante tabernaculū sub dio nō directe ante introitū: sz aliqn to ad meridiē descendēs: ita vt ante ipm̄ immolantes stātes ad aq̄lonē in ipm̄ tabernaculū vsq; ad sanctasco̅ inspicere possent. At qz stabāt ad aquilonē, id est in altaris latere aquilonari: z ꝑtra meridiem, q̄q; legit eos sacrificasse ad aquilonē, q̄q; ad meridiem. Erāt q; in vsus eius lebetes ad colligēdos cineres cū abundabant z deportandos q̄ in locum secretum z mundū reponebant, z forcipes ad emendandū ignem altaꝛ. At fuscinule q̄s grece creagras dicim⁹, qz inde ō caldarijs carnes cocte ꝓferebant, z patilla q̄si patilla a vehendo: q̄bus ꝓtune ab ħ altari ad altare tymiamatꝫ deferebant: ꝓter cacabos z ollas ad carnes coquendas: que tamē in arta altare non coquebātur, omnia ꝯo enea erant. Hebreus vero sic habet. Facies eius ollas: z eius palas, z eius pelues: z eius vncinos: z ei⁹ ignium receptacula.

De atrio circa tabernaculum. Cap'm. LXI.

Erat autē atriuꝫ

e circa tabernaculū in latere meridiano, c. cubitoꝝ. in aq̄lonari, c. ī oriētali ꝯo, l. z totidē ī occidētali. At sic q̄drū erat vel q̄drangulū: sz nō q̄dratū. sed in forma altera ꝑte lōgiori. Erāt q; in latere australi, xx. columne: alte, v. cubitꝫ, vestite laminis argenteis, capita habentes argentea cuꝫ celaturꝫ cū basibus eneis, spacio quinq; cubitoꝝ iter se distātes: super quas anuli singulis inerant, p tingebātq; funes ab anulis vsq; ad capita paxilloꝝ: qui erāt cubiti vnius magnitudine, et p singulas colūnas in terrā valide fixi: vt atriū imobile custodiret. cortina ꝯo ō byſſo mollissimo, c. cubitoꝝ. i. lōgum. z. v. in latum p columnas dependebat. ō capite vsq; ad basem diffusa: vt nihil a pariete differre videret: nisi forte p aerē intēperie, q̄q; retro fanib⁹ z paxillis traheret: vt sub ea tanq̄ sub tecto recuperet plus. In eundē modū latus aq̄lonis, xx. colūnas z cortinā habebat diffusam, ab occidēte ꝯo decem columne: z cortina cubitoꝝ. l. atrium cingebat. In ingressu ꝯo ad orientē tres colūne hinc z inde tres stabāt: z cortine iuxta has diffuse nihil a ꝓrib⁹ differētes. In medio ꝯo latere eius q̄ttuor erant columne in modū portaꝫ: q̄bus appensum erat velum de quattuor p̄cioſis coloꝛibus: contextum opere plumario: quod ad egressumꝫ ingressum facile attolli z deponi poterat. Horandum tamē in longoribus lateribus fuisse colūnas, xx. inter q̄s erant aperture. c. cubitoꝝ: z in duobus minoꝛib⁹, ix. sz ꝓter angulares q̄ cōmunes erāt duob⁹ latoꝛib⁹ dicunt ibi, xx. ħ ꝯo decē. At designauit dñs per numeꝝ columnarū: numeꝝ intercapedinū. Habebat q; vtrunq; latus magnum, xx. columnas. i. xx. intercapedines. Alia latera, x. columnas. i. x. intercapedines.

Et quā etiam tota columna terre firmiter inhereret.

Eminentia quidem erat in sūmitate columnaꝝ: z ipa pforata z ī foramie due chorde, vna hinc z vna inde q̄ tenerēt colūnas rectā. In glosis inātur, exodi dicunt singule: et q; decaluate z q̄si rotūde in sūmo ad modū lingue appellat eos ioſe, angulus Credibile etiā inquit q; singulis basibus colūnarū inferi⁹ esset infixa cauilla. q

De lucernis tabernaculi. Cap'm. LXII.

Recepit etiam

p dñs offerri a filijs isrl̄ oleū oliuarum purissimū: piloq; tusum. Hoc em̄ puri⁹ ē q̄s nuceū, vel lineū, vl̄ myrtinū, vl̄ rafaninū. vt sp arderet ex eo lucerna in tabernaculo testimonij, quā accēdebant aaron z filij eius vespe. z vsq; mane lucebāt sup candelabrū septē lucerne coꝝ domino: in die vero tres tm̄. Lychn⁹ lucerne papyrus erat, cincendula ꝯo quam mergum dicimus aurea.

De cōmunibus vestibus sacerdotum. Cap'm. LXIII.

Terum locutus

t est dñs ad moysen dicēs. Applica fratrē tuū aaron ad te cum filijs suis de medio filioꝝ israel: vt sacerdotio fungant mihi. faciesq; vestē sanctā fratri tuo in q̄ sc̄rificet⁹ mihi ministret. De his sane vestib⁹. qz ꝓfuse agit historia ad cuiusdētiā ꝓgruo ordie ꝓsequamur. Quattuor erāt vestes tam sacerdotib⁹ minoꝛib⁹ q̄s chanceos vocabāt: q̄s ꝓncipi sacerdotū: quē arabarchū appellabāt cōmunes: z alie q̄ttuor post illas q̄b⁹ solus arabarchus. i. ꝓnceps sacerdotū vtebatur: q̄b⁹ ām ordinē hūc induebāt. ꝓpurificatis ꝑus manib⁹ z pedib⁹ aq̄: sacerdos induebat manachasim: qđ ꝓstrictorium sonat qđ grece brache: latīe femoralia dici ꝑt. Erāt q; ō byſſo retorta ꝓtextū. ingrediētibusq; p ipz pedibus ascendebat vsq; ad lumbos. ibiq; fortiter stringebatur. et vsq; ad genua tm̄ descendebat. noster tamen pontifex qz iugem habet continentiam tm̄ sanda lijs pedes tegit. acsi dicat ei. Qui lot⁹ est non indiget: nisi vt pedes lauet. Sc̄ō byſſina syndone duplici vestiebatur. quod est ꝓmos mot⁹: id est ceetomone. id est lineum dicebat. quā ꝗs penitus coercere nequit refrenet.

Origenes Femorale vestimentuꝫ est: in q̄ pudenda corꝑis cōtegi z cōtingi solent. At ne turpitudo defluentibus femoralibus reueletur. zona femora cōstringunt.

camisiā vel subuculā dicimus: quā moyses abanech appellauit. sz post a babylonijs discentes hebrei emissaneā dixerūt. Est ām descendēs vsq; ad talos: z decēter corꝑis oaptata. sz manicis brachia valde ꝓstringēs. nastilib⁹ vl̄ nastulis hincinde sup humeros capitium ꝓstringentib⁹. Tertio stringebat baleo lato: q̄si digitis q̄ttuor sic reticulato. vt q̄si pellis viperea quā in estate exuit videret ꝓtexta floribus coccineis purpureis z hyacinthinis, stamē ꝯo tm̄ byssinū erat. sumēs initiū cingēdi a pectore, circūducī lateribus itez aū vmbilicū redibat. ibiq; modice strigebat z vsq; ad tybias dependebat: ad decorē dū sacerdos nil opabat. cū aūt sacrificabat: ne impediret pendētes sūmitates sup leuū humerū reflectebat, vñ z forte diacon⁹ q̄nq; casulā

plicatā eidē humero supponit. Quarto simplicem tyarā gestabat in capite: a cidari pontificali plurimū differentē. Erat em̄ i modū cui calamati vl' cassidis modice, medietatē aggrtic; excedēs: dicebaturq; manephei hūs vittas: q̄ tuolute sep̄ necte bank ne facile laberet. hūs desup aliud velamē byssinū vsq; ad inferiora barbe descendēs, celās pillei ligaturas z totā capitis superficiē. aptatūq; fecte ne laborāte sacerdote rueret.

De pontificalib⁹ indumentis. Caplm. LXIII.

Uper hec pro/ prijs q̄ttuor vestibus iduebat aarbarchus. q̄rū prima tunica erat hyacinthina poder; vl' podītis dicta. i. talaris: quā hebre⁹ mechir dr. Erat q; de duab⁹ incisionib⁹ facta, p̄ suta sup humeros. z p latera i modū dalmatice fctā. manicas eiusdē coloris hūs assutas: capitiū hūs nō ex trāsuerso sup scapulas: sz in longū. sectionē habebat a pectore vsq; ad medias scapl'as: cui apture ne aī z retro turpiter appareret assuta erat vitta: q̄ sup scapulas hincinde nastulis astrigebat. habebat āt. p fimbrijs. lxxij. tintinnabula aurea q̄b erāt immixte totidē nastuli q̄ mala punica ex hyacitho z purpura z cocco bis tincto: ita vt p⁹ tintinnabulu⁹ eēt malūgnatū: q̄si interscalari mō posita: vt audiret son⁹: cū sacerdos sol⁹ ingrederet vel egrederet sactuarīū: z nō moreret. Sup hāc tunicā videt Joseph⁹ velle accīgi pontificē cingulo p̄dicto quo, alij sacerdotes sup lineam tunicaz, alij nōdū ipz accīgi dicūt, sed sup ephot vt sup oīa indumēta ad vltimū cingeretur. Fuerūtq; q̄ dicerent duas zonas habuisse pontificē, p̄mā ad modū sacerdotū, scōam sup ephot, q̄ due tñ p vno habebāt indumēto. Scōa vesti; erat ephot: sil'is sup hūerali grecoꝝ ō p̄dicti; q̄ttuor coloribus: auroq; textū sine māci; ad modū collobij, descēdēs vsq; ad renes: adeo vt supcīgi possz supiorē p̄te tunice hyacithine tegēs: iferiorē relinquēs tractā. Dre⁹o latez vncinis z anulis aureis iūgebāt: aptura habēs in pectore q̄drū ad magnitudinē palmi: in q̄ logion inserebat. i. cui⁹ pte superiori sup vtrūq; humerū infibulati erāt auro duo lapides onichini sardonices fm̄ ioseph̄. fm̄. lxx. sinagdi: in q̄b erāt sculpta. xij. noīa filioꝝ isr'l. puincialib⁹ lr'is. lingua hebrea iuxta ordinē natiuitat; eoꝝ. vj. nomina seniorū i humero dextro. minoꝝ in sinistro ob recordationem filioꝝ isr'l. Habebat aūt capitiū ex trāsuerso sup humeros fortib⁹ loris contextum. Quod legit samuelē z dauid iudicauit. ephot aliū erat z p̄cie ephotar dicebatur: z erat lineum istud vero mira pulcritudine vermiculatū. Tertiū erat ornamētū q̄b hebreus essin: grec⁹ logyon. latin⁹ rōnale dr. q̄drangulū et duplex: ne pōdere gēmaꝝ rumperet: mensurā palmi hūs. f. aptura supbumeralis iplere sufficies: ex p̄dictis q̄ttuor coloribus textū z auro, eodē scemate q̄ z supbumerale. Erātq; in eo. xij. lapides auro firmit̄ inclusi: p q̄ttuor ordines trini i singulis. In p̄mo ordīe sardius. topasi⁹. smaragd⁹. In scōo carbunculus. saphir⁹. iaspis. In tertio ligur⁹. achates. ametist⁹. In q̄rto crisolit⁹. onichin⁹. z beryllus. In q̄b erāt sculpta. xij. noīa filioꝝ isr'l: iuxta ordinē natiuitat; sue singula i singulis vt gestaret sacerdos memoriale filijs isr'l: z filioꝝ isr'l in hūeris z pectore ob recordationē trib⁹: q̄z vni⁹ pl's eēt memor: ipe p̄o duorū. vt sc; pl's videt noīa patrū suoꝝ satageret ne a p̄tute p̄oꝝ degeneraret. Sacerdos p̄o vitā z fidē patriarchaꝝ meminisset imitari. Deminisset etiā p̄lin ex his patrib⁹ oztū: sacrificijs z oziib⁹ deo p̄mēdare. Appellabāt em̄ rōnale iudicij: q; scpta erāt in eo hec duo noīa: iudiciū z veritas. vel doctrina et veritas. Hanc vbi nos habem⁹. pones i rōnale iudicij. iudiciuz z veritatē. hebre⁹ habet

purim z thumim. Ubi z sortes i q̄b iudiciū veritatis inār̄i solet purim dicūt. Traditāt in medio rōnalis fuisse lapidē q̄drū: magnitudine duoꝝ digitoꝝ: in q̄ fm̄ colorū mutationē p̄pendebāt: vtrū deū placatū haberēt: an offensum. Josephus dr sardonicē: qui in dextro humero gerebat: cū sacrificiū pontifex p̄o placebat tāto splēdore micare: q̄ etiā p̄cul positis radius eius appareret. egrediturq; p̄o ad p̄liū si de⁹ cū eis eēt: tant⁹ fulgor in lapidib⁹ rōalis apparebat: vt oī fieret multitudini manifestū eoꝝ auxilio deū adesse, z ob id rōnale iudicij nuncupari. Asserit aūt Joseph⁹ hūc sardonicē z fulgorē sardonicis et rōnalis cessasse annis ducētis añoz; ipe scripsisset hec. cū de⁹ moleste ferret trāsgressiōes legis. Erāt etiā in q̄ttuor summitatib⁹ rōnalis q̄ttuor anuli aurei: q̄z duob⁹ supmis inserte erāt due catene auree sibi inuicē coherentes. i. obliq̄te ad modū. x. lr̄e sibi i medio cōiūcte, vl' potiꝰ exp̄mit factura catene i q̄ maculе macul' coherēt: p q̄ hebre⁹ hz plexas opere pplexo. Josephus dicit per fistulas veniētes: q̄d iuxta chaldeū sonat termiatas id ē ad q̄ntitatē spacij in q̄ p̄tendebant factas: q̄ sursum ferebant vsq; ad scapulas pontificis: sup q̄s inserebant duob⁹ vncinis aureis supbumerali firmiter insertis, duob⁹ vero anulis inferioribus assute erāt due vitte hyacithine: q̄ circa latera ducte duob⁹ anul' aureis inter scapulas inserebant q̄ sub vtroq; sardonice i ephot fipl stabāt vt vtraq; ligatura ephot z logion sibi inuicē firmit̄ cohereret. Sup hec dicit Josephus zonā ex q̄ttuor coloribus z auro p̄tertā: ex vtroq; latere circūductā. z iterū reuolutā añ pect⁹. i. vtraq; summitate infra pendente. habentē ex aureis fistulis fimbrias miro decore cōpositas.

De mitra z tyara. Caplm. LXV.

Timū erat capitis ornamentū. q̄d cōmuni⁹ tyara vel mitra dici p̄t vl' ifula. specialius p̄o cidaris. Eratq; tyara ad modū p̄dicte fcā: q̄ cōis erat sacerdotib⁹. sup quā cōsuta erat alia tota hyacithina: q̄ circūdabat aureo circulo trib⁹ ordinib⁹ facto. sup quā ab occipite stabāt flores aurei plantagini similes a tempore ad tempus. A fronte vero supra stabat flos aureus similis herbe. quam greci iusquiamū dicunt. magnitudine digiti vnius. In superiori vero planicie tyare et omni parte in circuitu vsq; ad summitatē eius que in acutissimū deficiebat cacumen. partim culatim p loca erant malagranata aurea: cū spinosis extremitatib⁹ suis fabrefacta. Sup frontē vero pendebat lamina aurea: quā petalū dicūt ad modū lune dimidie facta. q̄ arcuationē sursum habēs. z i medio anulū aureum vncino aureo inserebat: q̄ tyare inserta erat. In q̄ sculptū erat aioth adonai id est sanctū nomē dn̄i. i. tetragrāmaton. q̄d ineffabile dr. nō q; dici nō possit: sed quia rem ineffabilez significat q̄d bis lr̄is scribitur. He. ioth. heth. vau. que sonāt p̄incipiū vite passiōis iste. q̄d est p passionē huius quem prefigurat hic sacerdos reinitiabitur et recuperabit vita in adam perdita. Neuero cum moueretur pontifex: moueretur z lamina sancta. sursum ligabatur vitta hyacinthina perspicua. celante vncinum z anulum q̄ circūducta capiti z ligata in occipite. dependentes summitates sup humerū vtrūq; diffundebat.

Tū he lr̄e non representant sua elementa i illo noīe sic tunc aliquādo elemē. cetera.

De typo vestium. Caplm. LXVI.

Is vestibus or/ bnat⁹ pontifex imaginē totiꝰ orbis sup se p̄ferebat. Seminalia ei; z linea stricta. q; byssina erāt trā figurabāt. dat ei p̄o q̄tū erat circū uolutōnē oceani. tunica hyacinthina aera ipso colore p̄ferebat. p tintinnabula sonitus tonitruū. per malagranata coruscationes significabant. Ephot vero sui varietate celū sidereum. q̄d aureis coloribus intertextum erat: significat q̄ calor vitalis penetrat vniuersa. Duo sardonices solem z lunam: vel duo hemisperia. xij. gemme pectorales. xij. signa in zodiaco. Pulcre quod in medio erat rationale ap/

Quia quidā vnum: quidā plures asserebant: ideo dicunt. q̄tquot erant.

pellabat. Rone em̃ cũcta sunt plena: z terre na adherẽt celestibꝰ, imo rõ terrenoꝝ z tẽporum caloris z frigoris, z duplex inter vtraq; temperies: de celi cursu z ratione descendit. Cidaris celum empyreũ, lamina supposita deum omnibꝰ presidentẽ.

De cõpositiõe altaris incensi z loco eius. Ca. LXVII.

Est vestium cõ/

p positõez locutꝰ est dñs ad moysen de mõ ꝺsecratõis aaroꝝ filiorũ eiꝰ: q̃d ad ipam ꝺsecrationẽ distulimꝰ de altari aureo, psequẽtes. Factũ em̃ erat h̃ altare ꝺ lignis sethim: hñs cubitũ lõgitudis, z altez latitudinis, i. q̃drũ, z duos cubitos i altitudine. Vestitũq; erat auro purissimo: cornua hñs z craticulam aureã: et catenas z anulos z vectes aureos instar priorꝭ: vtrũ vero arulã haberet: an cineres exciperet terra: ambiguum est. Josephus addidit q; per angulos singlos coronas. vj. habebat ex auro purissimo, quod singulariter forte in exodo dictũ est: ita. Faciesq; ei coronam aureã p girũ. Hoc altare dicebat incẽsi/ tymiamatis, qꝝ singulis diebꝰ mane z vespe ad ꝺsummandũ iuge sacrificiũ quod fiebat de duobus agnis, super illud tymiama incendebat sanctificatũ dño. Fuerũt tñ q̃ dicerent: mane solũ incẽsum, i. thus supimponi. vespeꝝ o; dignitate sacrificij vespertini tymiama. Cetez vtrũ h̃ altare esset intra scã scꝝ an in sanctuario cũ cãdelabroꝝ mensa: sctꝰ videnꝫ dubitare. Nec est putandũ in dubiũ venisse, an eẽt in sanctuario, cũ hebrei h̃ dicat z Josephꝰ plane, z ꝓma positio tabernaculi facta a moyse ĩnuit, nisi qꝝ paulus ad hebreos thuribulũ ponit aureũ intra sanctasctꝝ. sollummodo. Potuit esse sane q; in templo vbi omnia ampliata fuerunt et multiplicata p̃ter altare aureũ quod erat extra velũ, ad qõ bis in die necessariũ erat ingredi, erat superadditus thuribulũ in aditu, in q̃ summus sacerdos pr̃unas et tymiama quę secum ferebat adoleret, qñ ad ĩteriora cõ

Quedam eminentia ad modũ labij.

Origenes i homelia ꝺ tabernaculo. Fuit ꝓterea quedã velaminibꝰ distincta: que appellantur sancta et alia nihilo minꝰ secũdo distenta velamine tingebat ipsum penetrare. q̃ dicunt sanctasctoꝝ

Collocatur intrinsecus arca, supra quaz cherubin extensis alis sese inuicẽ ꝺtingentibus statuunt, ibiq; ex auro velut basis tabula q̃dã collocat: q̃ appellat ꝓpitiatoriũ, sed ad altare aureũ incensi. Preterea in exteriori loco candelabrũ ponit aureũ in pte australi, vt respiciat ad aq̃lonẽ, in pte vero aq̃lonis mẽsa collocat: z ꝓpositio panũ sup eã. necnõ altare holocaustoꝝ iuxta velamẽ interꝰ ponit

De cõpositione tymiamatis. Caplm. LXVIII.

Ẽ cõpositõe ve

d ro tymiamatꝭ sctꝰ locutꝰ ẽ dñs ad moysen dicẽs. Sume tibi aromata stacten z onicha galbanũ boni odoris z thus lucidissimũ, cãlis põderꝭ erũt oĩa z in tenuissimũ puluerẽ ꝺtũdes ea. Onicha ferunt esse ostreola puula, suaue redolens. magnitudine bũani vnguis vñ z onicha ꝺr. qz onix grece vnguis ꝺr. Stacten est gumi qõ fluit ꝺ myrrha qõ z myrrha ꝺr. Galbanũ ꝓ sucus est ferule: z nascit in syria optimũ, carnosum scz z minus ligniosum: cuiꝰ odore fugant serpẽtes. Ferula q̃z q̃ z feniculũ: in gargano nascit. cuiꝰ sucus vilior est. Thus ꝓ lucidissimũ optimũ: quod masculũ dicitur, quia instar humani testiculi rotundũ est. Dicit etiã libanũ a libano monte arabie in q̃ nascitur arbor thuris ad aceris qualitatem perplexo z intorto vimine. Ex his q̃ttuor fiebat puluis tymiamatis sancti, prohibuitq; dñs talem fiñri ꝓpositionem in vsus hominũ, q; siquis simile faceret vt odore eius frueretur: periret de populis suis. Inde est q; in ecclesia nõ datur odor thuris bñaicti sponso z sponse. Inde etiã est q; oblato thure benedicto sup altare, si descendat thuribulũ ad clericos in choro, vel ad laicos, aliud thus sine benedictione ponendum est z hominibꝰ offerendum.

Nota ibi varia

De ꝓfectione sancte vnctionis. Caplm. LXIX.

Nguentum eti

v am sanctũ ꝺ q̃ttuor fiebat aromatibꝰ. Aroma ꝓ ꝺr q̃libet pigmẽtũ qꝺ odore suo aera inficit q̃si aeriforma. Sumebãt q̃dẽ q̃ ingenti sicli virgultoꝝ

p̃me, i. pelpue myrrhe. Et ẽ myrrha arbor q̃ grece smirna ꝺr. v. cubitoꝝ: q̃ est ĩ arabia. cuius ꝯgulta arabes eruũt: vt meliꝰ pullulet z fructificẽt: et q̃z nitore mꝭtos ꝺtraherent intolerabiles morbos: nisi fumo storacis occurrerẽt. Et cinnamomi. cc. l. sicli. z calami totidem, casie ꝓ ꝺ. Et est cinnamomũ virgultũ indie vl ethiopie duoꝝ cubitoꝝ, dictũ q̃i cãnamomũ: qz ĩ modũ canne subtiles hz calamos z replicatos: q̃ fracti spiramentũ visibile reddũt. Calamꝰ ꝓ spes aromatica iuxta libanũ. Casia ĩ aquosis nascit, crescit in ĩmẽsum odorẽ reddit. Hec redacta ĩ puluerẽ cũ oleo olivaz: cũ mẽsura hin ꝑficiebãt opus ẽgentarij: z dicebat sanctũ vnctiõis oleũ vel vngentũ sanctũ: de cuius vsu loco suo dicemus. Josephꝰ etiã balsamũ apponi dicit.

De labeo eneo. Ca. LXX.

Ocutus est iterũ

l dñs ad moysen. Facies z labium eneũ cũ basi sua, vas, s. lauatoriũ: qõ etiã luter ꝺr. q̃d erat ĩter tabernaculũ et altare holocaustoꝝ: in q̃ missa aq̃ lauabant sacerdotes manus suas z pedes, vestes sanctas accepturi vt sacrificarent, silr ingressuri tabnaculũ z egressuri: q̃d ꝺr factũ de speculis mulierũ excubantiũ ad ingressum tabernaculi. Forte de sedibꝰ speculoꝝ eneis factũ fuit. Vel potiꝰ eo facto in circuitu labij supmi circũpositi fuerũt specula: ĩ q̃bꝰ sacerdos videre posset: si vspiam vl in facie vel in veste maculã haberet abluendam.

Speculi

De redemptione numeratoꝝ. Caplm. LXXI

Erumq; dixit

t dñs ad moysen. Cũ nũcrabis filios isrl ꝺabit q̃sq; pcũ p aĩa sua: ne sit in eis plaga, dimidiũ sicli iuxta mẽsurã sanctuarij. Siclus autẽ, xx. obolos hz. A. xx. ãnis z supra dabũt, ab eo em̃ tpe ad nomen familie trãsibãt. Diues nõ addet: z pauper non minuet. Ut hec pecunia ad vsus tabernaculi reponebat. Hoc i dauid vindicatũ est, qz alit fecit q̃s ꝺs iusserat, qz regnãs in pace q̃si supbe pplm numerauit: et numeratũ iuxta p̃ceptum dñi nõ fecit offerre z sici duobus peccauit.

De electione artificũ et datione tabularũ Caplm. LXXII.

Ocauit etiã do/

v mínꝰ ex noie, i. noiatim elegit hꝰ opꝰ sũmos artifices, beseleel filiũ huri de tribu iuda et ooliab eiꝰ socij, sz minus peritũ filiũ achi samech de tribu dan q̃s ꝑplcuit spũ dei. id est scia ad excogitandũ in oĩ ope fabrefaciẽdo. Copletisq; sermonibus his dedit moysi duas tabulas lapideas digito dei scriptas.

Nota q; sz paralipꝰ non videtur beseleel habuisse nisi duos annos ad plus.

Uicisti septoꝝ ĩ duobus marie atteditꝰ in ꝓpꝛijs noibꝰ z numeris, et qm̃ paralipꝰ fere totus ꝓsistit in his duobꝰ potuit esse vticiũ scriptoꝝ: q̃ cũ certum numerũ annoꝝ beseleel põsuisse debuerint: incertũ, p certo scripserũt.

De vitulo conflatili. Caplm. LXXIII.

Ides populus

v q; moyses morã faceret, dixit ad aaron. Fac nob deos q̃ pceddãt nos, moysi eĩ ignoramꝰ q̃d acciderit: Excusant se hebrei dicẽtes, q; eloym ũ tm̃ deos sz etiã dños sonat, z dicũt eos petisse duces itineris. Aaron ꝓ z hur restiterũt. Sz indignatꝰ ppl's spuẽs i facie bur: sputis vt traditꝰ eũ suffocauit. Uñ timẽs aaro ait. Tollite inaures vroꝝ z liberoꝝ z affente ad me. Hoc erat qõ charꝰ z ꝓciosius habebãt: putãs, q; ꝑsuldẽtes auaricie sue nollẽt afferre. q̃s cũ accepisset formauit ex eis vitulũ ꝑflatilẽ ope fusorio. Forte aliud nõ reciperẽt: q; adorauerãt bouẽ in egypto. Tradũt q̃dã aarõ precisse in ignẽ inaures: z inde ope demonis ꝑflatũ caput vituli tm̃. qõ tñ q̃nq; vitul qñq; caput vituli vocat, qz ĩ excusatõz sui inferꝰ legit aaron dixisse moysi. Proieci illõ ĩ ignẽ, z egressus est h vitul z dixit ppl's. Hi sũt dij tui isra el q̃ te eduxerũt ꝺ tra egypti. Fecitq; aarõ altare corã eo: z ĩ crastinũ indixit solẽnitatẽ. manẽq; surgẽtes obtulerũt hostias: sedit q; ppl's mãducare z bibere z surrexerũt ludere, id est adorare. Tũc ait dñs ad moysen. Descende peccauit ꝑplus tuus, q. d. iã nõ meꝰ. Dimitte mevt deleã eos: faciãq; te in gentẽ magnam. Cui moyses. Queso dñe: quiescat ira tua ne

dicant egyptij, callide eduxit eos vt interficeret eos in montibus: ipotes eis dare terrā quā promiserat. Recordare ꝙz seruoꝝ tuoꝝ ꝗbus iurasti dices. Terrā hāc dabo semini vro. Placatoꝙ dño descēdit moyses: ferens tabulas et vtraq; pte digito dei scptas. Cui occurrit Josue: q̄ forte lingul' diebꝫ ī occursū eiꝰ egredieb̄at. Nō em̄ credibile est cū moyse ceū ieiunasse. Et ait ad moysen. Ululatꝰ pugne ē in castris. Cui moyses. Imo vocē est cantātiū. Et appropinquans vidit vitulū z choros. z īrat⁹ piecit tabulas: z ofracte sunt. Cōbussitq; vitulū z massam redegit in puluerē, quē sparsit in aquā: z dedit ex eo potū filijs ist'. Cunq; accusaret aaron q̄ pplm audierat: excusans se. Aaron dixit q̄ supra dicta sunt. dicens se timuisse pplm: q̄ pronus erat ad malum. Videns ḡ moyses q̄ ornamentis nudatus esset populus

scilicet vl' auxilio dei vel potius idolatriā quā longo tempore ante ꝯceperat tandē mānifestauerat, vl' forte vidēs sibi indicatos a deo sceleꝛ auctoreꝫ p puluerē bibitū q̄ ī barbis eoꝝ miraculose apparuit: stans in porta castroꝝ: z aduocās leuitas ait. Qui dñi est iungat̄ mihi. Ponat vir gladiū sup femur suū: trāsite p mediū castroꝝ, occidat q̄sq; amicū suū z fratrē: quem sꝛ signatū puluere inuenerit. Et cecidēt ea die ꝙsi tria milia. Alia translatio hꝫ, xxiij. milia. De his oib; q̄ dicta sꝛ de vitulo tacet Josephꝰ. tm̄ opiniones eoꝝ ꝺ mora moysi narrat. Alij em̄ dicebāt eū a bestijs comestū, alij a dño translatū, alij sane mētis cū dño philosophantē.

Quattuor modis exponit̄ nudat⁹, spoliatus, derelict⁹, manifestatus, designat⁹.

De p:ece moysi z minis dei.
Cap'm. LXXXIII.

Ltero die locutus ē moyses ad pplm. Peccastis pctm̄ maximū. Ascendā ad dñm si quiuero cū depcari p vob. Et cuꝝ ascendisset ait. Obsecro dñe, aut dimitte eis hanc noxā: aut dele me de libro tuo quē scripsisti. Nō de impetu animi nō de rōne q̄dā dictū tradūt. vel ex magna cōfidentia in deū p impossibile dictū, q. d. Sicut impossibile est vt me deleas: sic ozo nō posse fieri q̄n dimittas. Augustinus dicit ex cōsequentibꝫ ratiocinationem debere concludi, vt sꝛ q̄ sequitur p̄mittatur sic. Aut dele me: aut dimitte eis. Que ponitur p equipollenti sua. q. d. Si non deles me dimitte eis. Disiunctiua em̄ vertit in ꝯiunctiuā, destructo quod antecedit z manēte q̄ cōsequitur. Scribi aut ō leri de libro vite dicit quis dupliciter, vel ſm̄ prescientiam vel ſm̄ presentem iustitiam. Cui dominus. Qui peccauerit mihi: nisi penitear deleb̄o eū, q. d. Nō te: q̄ non peccasti. Vade duc populum istum angelus meus p̄cedet te. Non em̄ ascendā tecum, q̄ populus dure ceruicis est: ne forte disperdam te in via. Tradūt hebrei q̄ p̄us ꝺs ipe custos eorum erat, deinceps dedit eis michaelem custodē eoꝝ, p̄rij, sicut cetere nationes p̄rios habēt angelos custodes sibi delegatos. Addidit etiā dñs. Semel ascendā in medio tui: z delebo te. Et est cōminatio captiuitatiꝫ babylonice vel romane. Et nota ascensum dupliciter dici vel ab inferioribꝫ ad superiora, vl' ab occultis ad manifesta: z est sensus. Manifestabo me tibi malo tuo.

Scōm hunc modū paulus erat scriptus in libro vite quando persequebatur ecclesiam.

Scōm hunc modū iudas erat scriptus i libro vite.

De translatione p̄ozis tabernaculi.
Cap'm. LXXXV.

Vdiens hec populus luxit z null⁹ indut⁹ ē cultu suo. Deposuitq; ornatū suū a mōte oreb. Tollēsq; moyses tabernaculum q̄ cōmode de p̄ozi tabernaculo intelligit: q̄ sibi fecerāt, vt ante ipm̄ iura tractarēt. Quod cuꝝ bucusq; fuerit in radice mōtis vt p̄o pinquꝰ esset dño, voluit dñs a se illud remoueri, z tetēdit illō moyses ex altera pte castroꝝ, z longe a castris. Egrediebatur q̄ moyses ad illud, z plebs stabat ī fozibꝫ tabernaculoꝝ suoꝝ: et adozabat, pcul. Descendebatq; columna nubis, z loquebatur dñs cū moyse cernentibꝫ vniuersis facie ad faciē. Sic solet loqui hō ad amicū suū, id ē mānifeste.

Et ipm̄ tabernaculū intrabat moyses cuꝝ deo loquēs.

Quasi auertēs faciez suam ab eis.

Q̄ Moises vidit posteriora dñi.
Cap'm. LXXXVI.

Rantq; iteruꝫ o Moises ad dñm. Respice populum tuū: gentē hāc. Vis vt educam pplm: indica mihi quē missurus es mecum. Dixitq; deꝰ. Facies mea p̄cedet te. Et ce tā magꝰ impetrauerat moises: plꝰ notat in facie ꝙz ī angelo. Hz q̄ ī facie intellexit moises aliquē ꝙsimillimuꝫ deo, p̄mitti addidit. Si tuipe nō p̄cedes: ne educas nos ō loco isto. Cui domin⁹. Et

ꝓbū q̄ locut⁹ es faciā, z ceipm̄ noui ex noie, i., p̄rie z specialiter mihi placuisti. vocabo ī noie dñi coꝛa te, i., faciā me vocari deū z ducē vestrū ex miraculis q̄ faciaz: z nō ob aliud: nisi q̄ volo, q̄ misereboꝛ cui voluero. Cui moises. Ōstende mihi faciē tuā. Aut dñs. Nō poteꝛ videre faciē meā. Non ei videbit me hō z viuet. Stabis ī caverna petre: z trāsibit coꝛā te gl'ia mea. Quā q̄ nō sustineres: ponā manū meā coꝛā te. Cūq; p trāsiero tollā manū meā: z videbis posteriora mea: q̄ rōne sil'itudinis dictū est. Sicut em̄ a tergo visus hō: scīt q̄ hō sit: sed nō q̄s hō sit. Ita deū ē mō scim⁹: hz q̄s sit nōdum scim⁹. Potuit ē q̄ in tāta claritate p̄trāsierit dñs: quā hūan⁹ n̄ sustinuisset aspect⁹, z oppositā ē nubes moisi. Deinceps cū lōgi⁹ abisset potuit a moise videri. Ad l'raz hebrei tradūt vidisse eum posteriora homis et in occipite quasdā ligaturas.

Familiarē em̄ se ei exhibet q̄ aliuz nomie suo vocauerit, quod p̄cipue in maioribus cōmendat

De scōis tabulis z gloria vultus moysi.
Cap'm. LXXXVII.

Dixit dominus e ad moysen. Dolecide tibi duas tabulas instar p̄ioꝝ, z scribaz sup eas ꝓba q̄ habuerunt tabule q̄s fregisti. In deuteronomio etiā ōr ds scripsisse. In sequētibꝫ ꝓo ōr. Scribe tibi hec vē. Et paulo post. Fuit moyses cū dño, xl. diebꝫ vē, z scripsit in tabulis ꝓba federis, x. Pōt dici q̄ autoritas scribēdi fuit ī dño: misteriū ī moyse. Cūq; excidisset moyses tabulas, de nocte cōsurgēs monte ascēdit, z trāseunte dño coꝛā eo ī turbine, p̄nus ī terrā adozās: ait. Obsecro vt gradiaris nobiscū: auferasq; iniq̄tates nr̄as z possideas nos. Qui breuiter dñs memoratus q̄dā q̄ etiā p̄dixerat de tribꝰ solēnitatibꝫ, oblatione p̄mitiaꝝ z p̄mogenitoꝝ. Et addidit. Ne cū gētibꝫ terre, p̄missiōis aliq̄ haberent participiū. Fuitq; moyses scō cū dño xl. diebꝫ et xl. noctibꝫ. Panē nō comedit z. quā nō bibit. Cūq; descendisset de mōte cū tabul' apparuit facies eiꝰ cornuta: z ipe ignorabat, i., radij miri splēdoris ferebāt ō facie eiꝰ, q̄ reuerberabant oc'os intuentiū, q̄s gl'iaz vult⁹ moysi appellat paul⁹ ap's. posuitq; velamē sup faciē suā cū loqueret filijs ist'. Locutus quoq; est eis oīa q̄ sibi fuerāt ꝺpata. Quantū aūt hec gl'ia durauerit, z vtruz semel vel pluries hoc acciderit ignoram⁹. Et tradūt hebrei q̄ adhuc tertio ascendit ad dñm: ad impetrandam eis venie certitudinē, z iterū fuit cū dño xl. diebꝫ z xl. noctibꝫ ieiunās. Cunq; redijsset cū certitudine venie

Sicut in christo q̄ ecclesiā ecit de tēplo vendētes z emētes.

erat nona dies septimi mēsis, et in crastino solēnitatē agētes p venia data affixerunt anias suas ieiunantes, et deinceps dicta est, x. dies mensis bui⁹ dies ꝓpitiationis. Nō si verus est pōt esse q̄ etiā ecclesia ob hoc tres in anno ꝓponit quadragenas, licet ob hoc institutum dicatur: quia tres tribus legūtur ieiunasse quadragenis. Moyses. Helias et Jesus. Siue vero fuerit siue nō, post secundū reditum de constructione tabernaculi p̄cepit eis moyses ſm̄ q̄ a dño acceperat, et p̄misit de observatōe sabbati, ne forte in ſope putarent sibi licere operari in sabbato.

At a. l. die egressionis corꝝ de egypto iam fluxerant hi, xl. dies. Quia deū habuerūt ꝓpitium hoc festū moderni adhuc celebrāt iudei.

Hota q̄ q̄dā ecclesia tria seruat ieiunia, ꝓpter moysen heliam, iesum. Sed duo dissimilibꝫ seruat temporibꝫ. Quedā obſuat q̄tuoꝝ ꝓpt̄ duo moysi, vnū chr̄i, z vnū helie, iterū diuersis temporibus.

De compositione tabernaculi et erectione.
Cap'm. LXXXVIII.

Gressa ois multi

e tudo obtulit iuxta ꝓba moiſi mente ꝓmptiſſima quicquid ꝑcioſius habuit. z cū tāta copia q cōpulſi ſūt artifices voce ꝑconis clamare: ne q̄ſq̄ vltra offerret. Fecerūtq; beſeleel z oliaab cūcta q̄ ſibi fuerāt: z ſicut fuerāt ímpata. At ẽm Joſephum Oñe tꝑs ad op⁹ faciendum trāſiūt ímenſibꝫ. vij. Oñe aūrū q̄ expenſum eſt in ope ſanctuarij. xxix. talẽtoꝝ fuit. z. dcc. lxx. ſiclo⁹ ad pōd⁹ ſāctuarij. Fuerūt ꝑterea. c. talẽta argẽti: ex q̄bꝫ ꝓflate ſūt. c. baſes ſanctuarij De mille ār. dcc. lxxv facta ſūt capita columnarū: q̄ etiā veſtiterant argento. Æris quoq; oblata ſunt talẽta. lxxij. mil'. z. cccc. ſicli. Obtulerūt autẽ a. xx. ānis z ſuꝑ. dcij mil'. z. d. l. Igit̄ menſe primo ſecundi anni in prima die menſis erexit Moiſes tabernaculū. operuitq; nubes tabernaculuz: cū lux ſerena eſſet: nō ꝑcelloſa ſed lucida. nō tū p quā trāſiret aſpectus: ſed q̄lem decebat p̄ſentiam dei. Æt ad nebule eleuationez illi⁹ deinceps mouerūt caſtra: z ad depoſitionez depoſuerūt. z dum ſtabat ſup tabernaculuz: z ipſi ſtabant, eratq; ignis in nocte.

De genere aaron erant ānas z caiphas z alij q̄ ꝓnūciauerūt chm reū eē mortis. z effuderūt eius ſanguinē ad baſim altaris. Ibi cī ẽ occiſus vbi erāt altare z baſis eius. Cūq; nō caperet ꝓphetam perire extra hierl'z

De diſcretõe ciborum ca. xvij
De purificatiõe puerpere ca. xviij.
De cognitiõe leprarū ca. xix.
De purificatiõe leproſi ca. xx.
De viro ſpermatico et muliere emorroiſſa. capitul. xxj.
De vitula rufa z hirco apompeio z de cineribus aſperſionis ca. xxij
De purificatiõe ímundoꝝ ca. xxiij.
De ꝑſonis excluſis a mrimonio ca. xxiiij.
Catalogus quorundã ꝓceptoꝝ ca. xxv.
De tribꝫ generibꝫ panum ca. xxvj.
De ſanctimonia ſacerdotũ ca. xxvij.
De pena blaſphemi ca. xxviij.
De talione legis ca. xxix.
De obſeruantia ſubſlel. ca. xxx.
De benedictiõibꝫ z maledictiõibꝫ ca. xxxi.
De decimis z votiuis ca. xxxij

Hiſtoria leuitici
Capitulũ ꝓmũ.

Ertia diſtinctio hiſtorie quã ſcripſit moyses grece ꝙz leuitic⁹ q̄z de electiõe z miſterio leuitaꝝ agit. latine offertor⁹ vel ſacrificatic⁹. q̄z de ſacrificijs z de hiſ q̄ offerebantur ex lege tractat. Hebraice vero vagecra. q̄ ſonat miniſteriales. Vocauit āt moyses more hebreoꝝ q̄ a principijs librorꝫ nominãt eos: ſicut nos officia miſſaꝝ z euãgelia. vicz cū dicim⁹ dñica q̄ cantatur. Populus ſion. vel legit. Erũt ſigna in ſole z luna. Inchoatur aūt ſic liber iſte. Vocauit āt moyſen z locutus eſt ei dñs de tabernaculo federis dicẽs. Homo qui obtulerit hoſtiã ſi fuerit holocauſtũ. z de armẽtis maſculum offeret. Proaūt habeꝫ in hebreova. q̄ ẽm ſonat. et ietra vocauit.

Moyses hũc librum et duos ꝑcedentes z duos ſequentes cõpoſuit. ſed eos ſicut nũc ſunt diſtincti nõ diſtinxit. imo cũ ipſe ꝓpoſuiſſet eos. totũ opus quaſi in vnum corp⁹ et volumen redegit Æſdras vero q̄ dici⁹ eſt velox ſcriba z q̄ totã bibliothecã a babylonijs cõbuſtaz reparauit. Hop⁹ in q̄nq; ptitiões diuiſit ſiue in q̄nq; libros q̄ dicti ſunt pentateucus.

Premittitur diuiſio vtilis.
Capitulum. II.

Hiſtoria leuitici. Capl'm. j.
Premittit diuiſio vtilis ca. ij.
De holocauſtis z mõ offerendi ca. iij.
De ſacrificijs pacificis z ſalutaribꝫ ca. iij.
De oblatione inanimatoꝝ ca. v.
De hoſtia ꝓ peccato ca. vj.
Pro peccato ſacerdotis ca. vij.
Pro peccato ſynagoge ca. viij.
Pro peccato principis ca. ix
Pro peccato anime ca. x.
De igne iugi z electiõe cinerũ ca. xj
De eũ adipis z ſanguis ꝓhibito ca. xij
De conſecratiõe ſumi ſacerdoꝝ z mioꝝ. ca. xiij
De poteſtate offerendi eis data z accipiendi partes ſuas ca. xiiij.
De prima oblatiõe ſacerdotũ. z de igne dato de ſublimi ca. xv.
De morte nadab z abiud. ca. xvi.

Dividenduz de doctrina z traditiõe ſacrificioꝝ q̄ ſequit̄. q̄dã ꝓlibanda ſunt in hũc modũ. Quinq; conſiderãda ſũt ꝫ. Sacrificia q̄ deo offerunt̄. ꝑſone a quibꝫ offerunt̄. tempora q̄n offerunt̄. loca vbi offerunt̄. cauſe ꝑ quibꝫ offerũt̄. Triplex aūt eoꝝ que offerebãtur rite occurrit diſcretio. Aut ẽm erat oblatio de animalibꝫ: z ſacrificiũ dicebat̄. nec ante viij. die natiuitatis poterat offerri: nec eadem die mater z fetus eius. Aut de ſicca materia. vt ſimila. pane. thure. z ꝓprie dicebat̄ oblatio Aut de liq̄dis. vino z oleo que ꝓprie libamen vel libatio dicebat̄. licet his nominibus ſcriptura q̄nq; indifferẽter vtat̄. Perſone vero offerentiũ due. anima vel ſynagoga. Anima⁹ vero alia ſacerdos. alia ꝓnceps alia ꝓuata. de quibꝫ ſuis locis dicet̄. ſilr ꝫ loc⁹ z tempor⁹ ibꝫ ſuo loco. Cauſaꝝ quoq; triplex erat differentia. Offerebant ẽm quandoq; neceſſario. q̄nq; ſponte. q̄nq; caſu. Neceſſario aūt vel ex voto. vl' ex ꝑcepto. Sane ex ꝑcepto offerebant primitias frugum. vuarum. fructuum. Decimas quoq; eorundem z inſuper animalium. Primogenita quoq; animalium z liberorũ. Oblationes etiã trium ſolennitatum ꝛc. in hunc modũ Mel autem z fermentum nũq; offerebant̄ domino. tm primitie eorũ temporibꝫ ſuis offerebant̄ ſacerdoti. ſz nil exeis ſup altare ponebat̄. Cõmuniter autem a nullo ſacrificio ſal deeſſe debebat. z iõ dicebat̄ ſal federis. q̄z nõ erat fas hoc tranſgredi. Porro ſm ordinẽ libri a ſacrificijs inchoandum eſt.

De holocauſtis z modo offerendi.
Capitulum. III.

Sacrificiorũ alia holocauſta. alia ſacrificia. Æt primo de holocauſtis videam⁹. Holocauſta dicebant̄ illa ſacrificia q̄ tota incendebant̄. Holon ẽm totũ. cauma incendiũ ꝺr Fiebat aūt tm in tribꝫ. armẽtis ſcz z pecudibus. ſed tm de ouibus et capris. Et in auibꝫ ſed tm in turture z columba. De armentis z pecudibꝫ ſic Offerebat̄ tm maſculus anniculus. l. vni⁹ anni vl' circa. ſuꝑ annũ non. Cũ q̄nq; oſtia agnus: q̄nq; aries appellat̄. Bos ẽm ſupra annum poterat offerri vt ait Joſephus. Erat q̄z imaculat⁹. q̄ nõ de macula velleris ſz corꝑis intelligendũ eſt. i. nõ debile. aut fracto mẽbro. aut papulas hñs. aut ſcabiẽ. aut cecũ z hmõi. Offerebat̄q; primo ſacerdoti ad oſtium atrij: vt videret ſi idoneũ eſſet ad offerẽdũ poſtea ad oſtium tabernaculi offerebat

Papula eſt oris infirmitas. aye gallice ꝺr lampaſt. nota

dño ꝑ manuũ impoſitionẽ ſup caput: lotis prius manibꝫ: q̄ ꝑter mare ſacerdotũ erat in atrio duo maria. vnũ viroꝝ: et alterꝫ mulieꝝ. Cũq; a loco offerendi ab hebreis hoſtia dicebat̄. Gẽtiles aūt ab hoſtibꝫ vincẽdis hoſtiam. et a victis hoſtibꝫ victimã cõſueuerant appellare. Victima ꝙ vicie do dicerũt. q̄z vinctũ adducebatur animal. Oblataq; ſic hoſtiam reducebat ſacerdos ad altare holocauſtorum z ſtans ad aquilonẽ imolabat eã coram dño ad latus altaris z in ꝙſpectu ſanctorũ. fundebatq; ſanguinẽ ei⁹ circa crepidinem altar̄ in circuitu. Debreus habet parietẽ Joſeph⁹ limbũ. forte labium ſupemines detractaq; pelle hoſtie q̄ erat ſacerdotis artus in fruſta concidebat. quibꝫ lotis cũ capite pedibus z inteſtinis adolebat oia ſup altare ĩ holocauſtum et odorẽ ſuauẽ dño. Nõ eſt credendum q̄ in nidore ſeu odore carnium deleb

Hostiã ſi erat primogenitum hominis de leuitis ipſi templo remanebat. ſinautem redimebatur quinq; ſiclis.

Victia q̄ cecidit dextra victrice vocat̄. Hoſtibus a domitꝫ hoſtia nomen habet Domitis poſuit ꝓ domandis metri neceſſitate.

Quedã hoſtia ĩmolabatur a ſacerdote q̄ erat aliq̄ntulũ magna. cui⁹ ſanguis effundebatur ad crepidinem altaris. Alia hoſtia q̄ maior erat occidebatur: ita q̄ ſãguine ei⁹ aſpergebat ſacerdos parietes ipſius altaris Erat autẽ et hoſtia maria que ſacrificabat̄. cui⁹ ſanguis effundebat̄ ab

ctaremur dñs. sed potius in re significata et deuotione offeren

ipso immolante super cornua ipsius altaꝛ

tium. Sinaũt de auibus fieret holocaustũ hebat sic. Sed cum duo offerrẽt vt dictũ est ꝓmo homo de israel: postea sacerdos. Quõ ab hoĩe offerebaꝫ auicula: tacet. Forte quia eodẽ modo quo et pecus. forte tm̃ sacerdoti Offerebatur autẽ pullus turturis vel colũbe cui frangebat sacerdos collũ sola manu. Non em̃ licebat sacerdotib⁹ ferrũ leuare sup auem. Et retorto collo cũ capite sub ascella vngue cutẽ colli vbi fractũ erat rumpebat z fuso sanguine circa crepidinẽ altaris. vesicu lam gutturis z plumas. ꝓiciebat ad oriẽtẽ in loco secreto vbi cineres effundebãt. ꝛ fractis alis ascellis manu: adolebat eam sup altare in holocaustũ. Et hec erãt minora z simplicia holocausta q̃ voluntarie fiebant. Erant quedã maiora quadã necessitate facta. que z sanctiora quodammõ. qz totũ incendebaꝫ z pellis z fimus. de quib⁹ post dicẽt. quodãmodo min⁹ digna. qz sup altare non cremabant. Hũc de sacrificijs partialib⁹ ꝓsequamur z voluntarijs.

De sacrificijs pacificis z salutarijs.
Capitulum. III.

Orum quedam

b erant pacifica. quedã salutaria. q̃ scz ꝓo salute danda. vel data: vl cõseruanda offerebant. Similiter z ꝓ pace vel ad deũ vel ad homines. vel qz ad bonuz pacis fiebãt. cum cuiqz qõ suum erat dabaꝫ scz deo z sacerdoti z offerẽti. Fiebat aũt cuz erat de animalib⁹ de armento tm̃: et de pecudib⁹ ꝓdictis. de auibus vero nõ. Bane in mõ offerẽdi ab hoĩe vel sacerdote idẽ fiebat cũ hostia holocausti. Sz in hoc erat differẽtia. qz hic offerebaꝫ masculꝰ vl femina. z animal⁹ vl grandioza: imaculata tm̃. Pars ꝓ hostie offerebat dño. ps erat sacerdotũ reliqua offerentiũ. De armento hec offerebant dño. Omnis adeps q̃ est pinguedo interiorum offerebat. Pinguedo em̃ supza carnem animalis aruina vel lardus dicit. Que carni admixta ꝓprie pinguedo: que in intestinis adeps est. Est aũt triplex adeps. vitaliũ. id ẽ cordis z vẽtris. Adeps iecoris. i. epatis quẽ reticulũ dicim⁹. qz inuolui ad modũ retis Et est adeps renũ Hos tres adipes duosqz re-

nes. id Illia z renũculos adolebat sacerdos sup altare. Eadẽ etiã d capza dño offerebaꝫ Si vero de ouib⁹ erat oblatio ꝓter ꝓdicta offerebaꝫ de ea cauda integra: quã lumbuz vocãt. lxx. Pellis vero erat sacerdotꝭ q̃ offerebat illõ. Armus ꝓ dexter q̃ dicebaꝫ separatiõis. et pect⁹ qõ dicit eleuatiõis. et q̃re sic dicebaꝫ infra dicẽt. cedebãt in vsus sacerdotum. et lingua cũ faucib⁹ vt tradũt. sz in textu nõ memini me legisse. Forte pectori adherebant. z cũ pectore ab aĩali tollebaꝫ. Cũ fuit fecit noiasse pect⁹. et his vescebaꝫ sacerdotes in domib⁹ suis: cũ vxoꝛib⁹ z liberis z domo tota mundis tm̃.

Diuersis modis efficiebaꝫ mundi tactu mortuoꝝ. et multis alijs modis ꝺ quib⁹ infra dicẽt.

etiã q̃ in domib⁹ immolabãt cã epuli vl religionis pect⁹ z armũ dabãt. Reliqua erãt offerẽtiũ: et inde epulabaꝫ coꝝ dño in locꝫ ad hoc deputatis: in ipo atrio vel in pta. Licebat etiã ex his tã sacerdotib⁹ q̃s alijs edere duob⁹ diebꝫ. siqd superat in die tertiũ cremabaꝫ. Et nota q̃ nullũ anial offerebaꝫ vel in holocaustũ. vel in sacrificiũ sine libamentis suis. sed de libamentis ꝓius infra erit tractatus.

De oblatione inanimatoꝝ.
Capitulum. V.

I vero manus

s hoĩs animal inuenire nõ poterat offerebat ꝓ salute vel pace similã farinã scz delicatissimã. fundẽs sup eã oleũ: et dicebaꝫ simila oleata: vel oleo fermentata Thus offerebaꝫ cũ ea. Sacerdos aũt totũ thus z pugillũ plenũ simile oleate: adolebat sup altare memoriale. i. in memoriã offerẽtꝭ. vt scz dñs memoꝛ esset eius vel sacerdos ad dñm: reliquũ erat sacerdotũ. Tradũt hebrei nõ sp plenũ pugillũ offerre: sed ꝓ ẽntitate simile minus poterat offerri intantũ: q̃ etiam impleto pugillo oẽs digitos poterat agere sacerdos ꝓter medicũ. et illud tantillũ q̃ remanebat inter illum digitum et volam sufficiebat. Josephus vero drachmam vnã offerendam dicit. Si

ño sacrificiũ de simila coctum offerebat panes sine fermento conspersos oleo. co/

Nũ farina redacta fuit in panem. Quidaz dicũt. iiij. genera panũ fuisse. coctuz i cli-

ctos in clibano. vel i craticula offerebat. z lagana azima. id ẽ latos panes z tenues nõ conspersos sed linitos oleo. Quidaz tñ ꝓ lagana panẽ coctum in aqua intelligũt: vt sit tertiuz genus panis a cocto in clibano z cocto i craticula Si vero coctũ in sartagine offerebat: conspersum oleo et sine fermento erat et diuidebaꝫ minutatim. Ex his oblatꝭ sacerdos memoriale adolebat cozã dño. de panibus vnũ. et de fructis vnum. reliquum erat aaron et filioꝝ eius ad edendũ cum omni domo sua: z equa sorte diuidebatur eis. In hebreo ꝓter clibanũ tria ponuntur. marchesilis: mabebach. michar. Marchesilis sonat cõsilia trix. quod sartagini cõuenit ꝓpter stridorem et susurrium frixure. Michar rete vel cribꝝ. Mahebach

bano in craticula. cocti i aqua quã lagana azima dicũt. Quidã tñ intelligunt formã panis. z fm̃ hoc tertiũ genus erat cocti in sartagine.

fortę scaturiens potest esse patella. in q̃ coctio liq̃da fit. Potest etiã eẽ tertia spẽs sacrificij. i. a salutari z pacifico ꝓ grãz actõe vel ꝓ victoria. scz vl aliq̃ bono euẽtu inopinato. Et põt dici fieri casu vt sit vna species sacrificij quod fit casu.

Dicere vult q̃ Mabebach potest intelligi tertia specie sacrificij.

De hostijs ꝓ peccato.
Capitulum. VI.

Ost hostias salu

p tares præcepit dñs de hostijs ꝓ peccato z ꝓ delicto. Dicit aũt peccatũ grauius scz quod ex idustria est factũ. Delictũ leuius. s. q̃ ex ignorantia Vl peccatũ cum fit q̃ faciendũ non est Delictũ q̃ derelictũ cũ nõ fit. q̃ faciẽdũ est. Et iuxta ꝓsonas peccantiũ erat diuersitas sacrificiorum.

Tamẽ omnia hec sacrificia indifferẽter sepe dicuntur sacrificia pacifica.

Delictuz q̃z spẽalit pccm̃ in deũ. i. in sanctificata deo. Hoc eĩ est derelinq̃re. i. deuz relinq̃re. vel delictuz peccatũ recognituz.

ꝓ peccato sacerdotis.
Capitulum. VII.

Istinguũtur au

tem hic q̃si q̃ttuoꝛ ꝓsone. sacerdos. synagoga. i. populus. ꝓnceps. aĩa. Si ergo sacerdos qui inunctus erat peccabat: delinquere faciens ꝓ lm̃: faciebat q̃ sequunt. Additũ ẽ. Qui inunct⁹. Nõ q̃n oẽs inuncti essent: sed ad differentiã illoꝝ q̃ cũ essent de genere sacerdotali ꝓpter maculã corꝑis. nec inungi poterãt nec mĩstrare. Nõ etiã additũ est. faciẽs ꝓ lm̃ peccare. forte generale ẽ. qz pccm̃ q̃d libet cuiuslibet sacerdotꝭ trahit in exemplũ. Et est dictũ ad exaggerationẽ peccati. Vel specialiter dictũ est. cũ. s. ꝓbo vl aliq̃ mõ populũ ad peccandũ ꝓuocauerit. Vel sane sic in hebreo hz. Si sacerdos q̃ inunct⁹ ẽ peccauerit ad culpã ꝓpli. i. ita viliter z aperte quasi vn⁹ de ꝓlo: qõ valde indecẽs est. tũc inq̃z offerebat ꝓ suo peccato q̃ mag⁹ impositiõez ad ostiũ tabernaculi

Quia vitul⁹ ꝓpa hostia erat sacerdotũ.

vitulũ immaculatuz et coꝝ altari imolabat eũ: hauriensqz de

sanguine inferebat illũ in tabernaculũ. z intingens in eo digitũ: aspergebat illũ septies cõtra velũ sanctuarij. z de eodẽ ponebat sup cornua altaꝛ incẽsi: z egrediẽs reliquũ sanguinis fundebat circa crepidinẽ altaꝛ holocausti. et oẽm adipẽ cũ renib⁹ et renunculis adolebat sup altare. sicut z de vitulo hostie pacificoꝝ. Pellẽ vero z oẽs carnes cũ fimo etiã efferebat extra castra in locũ mũdũ vbi cineres effundi solebãt. z incendebãt ea super struem lignoꝝ.

ꝓ peccato synagoge.
Capitulum. VIII.

Vod si ois tur/

q ba p ignorantiã fecerat qõ ꝓtra mãdatũ dñi est: offerebãt seniores populi ad ostiũ tabernaculi p manuuz impositionẽ vitulũ. z fiebat de vitulo sic z de pori. p pcõ sacerdotis. Et oratẽ p eis sacerdote. ꝓpit⁹ erat eis dñs in duob⁹ tm̃. Hic innuit differẽtia inꝛ pccm̃ sacerdotꝭ z pli. qz scz sacerdos nõ ꝺz peccare p ignorãtiã. non em̃ licz ei ignare mãdata dñi. Itez qz nõ legit q̃s orare p sacerdote. qz si pcussus fuerit incãtatoꝛ a serpẽte: q̃s medebit ei. Ecce ptz differẽtia inter holocausta hec et ꝓdicta.

Nõ etiã supza notauerat i fine cuiusdaz capituli.

qz ex his nihil erat sacerdotũ. totum dño.

cremabat, nec membra istor. cū capite: pedibus t intestinis lotis ponebant sup altare. Generalis eīm erat regula, qz de cuius sanguine inferebatur in sanctuariū: nil ex eo licebat remanere, nec aliqd ex eo sup altare adolebat nisi adeps cum renibus t renunculis. In modo etiam offerendi t numero sacerdotū offerentium erat differētia. De carnib⁹ eīm holocausti salutaris fiebant nouē partes quas sup altare ponebāt nouē sacerdotes: quilqz suā, vnus vero qttuor simul offerebat, scz caput t pedes et iecur et intestina lota aqua, duo vero sanguinē offerebant: vt omnes simul essent duodecim.

Hanc eandē regulaz habes in aplo t epistola ad hebreos.

Pro peccato principis.

Capitulum. IX.

Si peccauerit princeps: q t chiliarchus dicit vel tribunus p ignorantiā, t post intellexerit peccū suum vel p se vel p alium, offerat ad ostium tabernacli per manus impositōez hircum imaculatū. Quo imolato tingebat sacerdos digitū in sanguine q tangebat cornua altaris holocausti, reliquū fundens ad basim e⁹: t adolebat adipem renes t renunculos: reliq erāt sacerdotum. Sed quia erat hostia p peccato et de sanguie ei⁹ tincta cornua altaris holocausti, carnes ei⁹ erant sancte, t sanctificabāt que eis erāt tacta, ſz nō qlibet: imo in genere suo, caro carnē, similā similā, panis panē, t nō vesce bat eis nisi sacerdos vnctus t mūdus et nō nisi in loco scō. t nō nisi in eadē die q offerebant. siqd resid duū esset igne cōburebat. Si vestis polluebat ei⁹ sanguine abluebat vt nullum remaneret in ea sanguinis vestigiuz, alioqn vrebat. Vas testeum in q coquebat caro: statim frangebat. ereū defricabat t lauabat aqua.

Hoc non pter ꝟ sacrificiū dictū est, cū in eo nō esset simila vel panis, ſz ad sequētia respicit. s. sacrificium pauperis.

Pro peccato aīe.

Capitulum. X.

Si aut̄ peccat p ignorantiā aīa de plo ter re offerebat capā immaculatā eo mō quo alij vel agnum, t fiebat de hac hostia eodē mō quo t de hirco pncipis. Si autē nō poterat manus eius inuenire pecus: offerebat duos pullos turturis vel colūbe, quorum alter offerebat dño in holocaustū, alter erat sacerdotū: cuius tñ sanguis ad fundamētuz altaris holocausti distillabat, quia p peccato erat. Qui necauiculas poterat inuenire, offerebat similā decimā partē ephi, nec mittebat in ea oleū aut thus: qz pro peccato erat. Qui⁹ memoriale sacerdos adolebat sup altare, reliquum ipse habebat in munere.

De igne iugi t electione cinez.

Capitulum. XI.

Rursum locutus est dñs ad moysen. Ignis sp in altari ardebit: quē nutriet sacerdos subijciens mane ligna per singulos dies, Et erit ignis ex eodē altari, i. nō aliunde sumpt⁹ apponet. Cumqo cineres supabūdabant induebat sacerdos vestib⁹ qttuor sacerdotalib⁹ qs ptaxauim⁹, t tollens cineres de altari reponebat i peluim iuxta altare, t depositis vestib⁹ sanctis, indutusqz alijs forte ad ꝟ destinat⁹ vel etiā suis, pijs: cineres efferebat extra castra, t in loco mūdissimo vsqz ad fauillā faciebat cōsumi.

Nota qz sic apposuit aug⁹ ꝟ, tñ iudei nō comedūt adipē mundi aīalis, s, qō offerri nō licet, ceruoruz, scz damularū, t hmōi adipem q solebat offerri

De esu adipis t sanguinis phibito.

Capitulum. XII.

Loc de oblationi bus dicta sufficiant hic. In numeris de oblatōib⁹ septē legalium festoz legit. ꝟ addendo qz oīs adeps dñi erat. Adipē t sanguinē nō comedetis oīnoz: qō intelligit de aīalib⁹ oblatis, tñ pter illō iudei ab oī adipe abstinebant. Sed verū qz dñs adipē q debebat offerri i esum phibuit eis, etiā noiatim adipē bouis, ouis, t capre. Adipem ꝟo morticini vl a bestia occisi concessit eis in vsus varios, s, vl ad lucernas, vl vnctiones extrinsecas. Quid ergo faciūt ꝺ adipe aīalis mundi nō oblati, nec morticini, nec a bestia capti si dñi ē. Forte pij ciūt vel dāt alienigenis ad edendū. Sz

quoꝟ vel illō faciūt de illo si dñi ē. Prohibuit etiam eis dominus omnem esum sanguis. Josephus ait, qz animā et spirituz in eo esse moyses putauit. In q eius suffocati tñ intelligit ꝓhiberi. Tamen intīm prohibuit esum sanguinis, qz etiā auem vel feram aucupio vl venatiōe captam voluit fuso sanguine in terrā t opto comedi. Et addidit, Omnis eīm anīa in sanguine est.

Vel noīe spūs dicit quo mediante cōiungitur anīa corpori q etiaz palpitat caro sine anīa, vñ. Benedicite spūs t anie iustorum dño.

De cōsecratōe sūmi sacerdotis t minoz.

Capitulum. XIII.

Verum precepit dñs moysi vt initiaret aaron t filios ei⁹ i sacerdotes. Et tūc oēs q de filij aaron ꝺsecrati sūt, ſz nō oēs postea ꝺ genere ipius. Nec eīm vl claudus si grādivl puo aut torto naso, si gibbosus aut bernioſus si iugē scabiē hūs vl impetiginē ꝺ semie aaron erat: non poterat ministrare nec intrare sanctuariū, vescebant tñ panib⁹ q offerebāt in sanctuario. Tulit ergo moyses iuxta pceptum dñi aaron t filios ei⁹, vestesqz sanctas et oleū vnctionis, vitulū qz t arietes duos t canistrū cū tribus generib⁹ azymoz, tortas scz panis t q collyridaꝝ, laganoz t crustulo. Erat aūt crustulū panis q fere in crustā indurat⁹ est. Et cōgregauit omnē multitudinē ad ostium tabernaculi. In electiōe eīm pontificis assensus desiderat plebis. Tradit aūt ioseph⁹ qz animos populi inclinauit ad sacerdotiū aaron in hūc modū. Dixit ei qz ipe seipm digniū sacerdotio iudicauerat, tum p familiaritate quā habebat cū dño, tū qz plurimū pro pplo laborauerat, tū qz qlqz naturaliter amicus sui est: sed dñs dignioꝛē aaron iudicauerat, cū g placuisset pplo: obtulit dño aaron t filios ei⁹. Tūqz lauisset eos aqs fontiū t aaron seminalia induisset: vestiuit eū moyses vū, alijs vestib⁹ qs ꝺdixim⁹: fundēsqz sup caput ei⁹ oleū vnctiōis vnxit caput ei⁹ t man⁹ ita qz p barbā stillauit oleū vsqz i oīa vestimēta ei⁹. Filios aūt ei⁹ vestiuit lineis, t balteis cingēs iposuit eis mitras, et man⁹ eoz oleo sanctificauit. Linuit qz tabernaculū sancto oleo cum omni supellectile sua. Cūqz asperſisset vtrūqz altare septies aquis: vnxit illud t oīa vasa eius, labiumqz eneū cum basi sua. sanctificauit oleo.

De potestate offerendi eis data et accipiendi partes suas.

Capitulum. XIII.

Obtulerūtqz aaron et filij ei⁹ vitulū ꝓ pctō suo sup caput ei⁹ man⁹ iponētes. Quē cū imolasset moyses: tinxit digitū in sanguie t tetigit ex eo cornua altaris p girū t fecit ꝺ eo sicut de vitulo p pctō sacerdotis faciēda ꝓdixim⁹. Obtulerūt t arietē in holocaustuz, hostiā. s. salutarē. Et fecit moyses de eo sicut de holocaustis salutaribꝫ fieri ꝓceperat dñs. Obtulerūtqz p manus impositionē arietem secundū hostiā scz cōsecrationis ipoz. Quē cū immolasset moyses sumēs de sanguine tetigit extremū auricule eoz dextre⁹ pollicem manus dextre: similiter et pedis dextri. Reliquū sanguinis fudit sup altare p circuitum. Adipē ꝟo oēm t caudā: renes qz cū renunculis t armū dextrum sepauit, tollēsqz de canistro collyridā vnā t laganū vnū t crustuluz vnū: oīa simul tradidit aarō t filijs ei⁹, q. d. Accipite ptē sumēdi hec a pplo, qdā ad oferendū dño: qdā ad vsum vestrū. Qui cū tenerēt eas inter man⁹: suppositit moyses oīb pectuscula. Tūn t pectuscula eleuatiōis dicū ē, qz oīb suppositū fuit, in signū tū qz superior est oīm sapia. Etiā p eleuatiōe offerē tū legit sic vocatū. In pacificis eīm t salutaribꝫ armū t pect⁹ pus eleuabāt offerētes coram dño, et post tradebāt sacerdotib⁹ sicut per ptes eis assignatas. Armus ꝟo dexter dicebat sepationis, qz in sepatiōe mēboz hostie ꝓmus ab ea sepabat, t qz in ptem sacerdotū sepauit illū moyses tanqz ceteri membris dignioꝛē. Tradūt eīm qdā q formatio corpis aīalis in vtero mris ab humero dextro inchoat. Tenentes g filij aaron oīa hec in manib⁹ eleuauerunt ea coram dño t tradiderunt ea moysi, q omnia adoleuit dño sup altare: eo q oblatio ꝺsecratiōis esset. Assumensqz vnguētū, t ꝺ sanguine q erat i altari: admiscēs aqs fontiū asperſit eos t sup vestimēta eoz. Cūqz sctificati essent in hūc modū, reliquas carnes arietis coxerūt añ fores tabernaculi

ꝛibi comederũt eas cũ panib⁹ q̃ residui fuerant in caniſtro, ꝛ quicq̃d in caniſtro ſupfuit ex eis ignis abſumpſit. In eundẽ modũ itera uit ſingula q̃ dixim⁹ moyſes .vij. diebꝫ, tñ nõ veſtiuit eos: qꝛ ſemel induti .vij. diebꝫ nõ deposuerũt veſtes ſcras: nec de atrio tabernaculi ſũt egreſſi. Quidã tñ tradũt ꝓma die oĩa vt dixim⁹ fuiſſe ꝓfecuta, vj. diebꝫ ꝓſecrationis ſequẽtibꝫ oblatiões q̃tidie iteratas: ſed nõ vnctionẽ. Joſeph⁹ ꝓo dicit oĩa ſic ꝛ in ꝓma die ſequẽtibꝫ fuiſſe ꝓfecuta diebꝫ.

De ꝓma oblatione ſacerdotũ ꝛ igne dato de ſublimi.

Capitulum.XV.

Octauo autẽ die

o denũciauit moyſes ꝓplo ſolẽnitatẽ in q̃ ſacerdotes ꝓſecrati offerre inchoarẽt ꝓ ſe ꝛ ꝓ populo. In ꝓcedentibꝫ eñ .vij. diebꝫ vicez ſacerdotis habuerat moyſes: ꝛ accepat ab aaron ꝛ filijs ei⁹, q̃ poſtea a ꝓplo illi erãt accepturi ꝛ miſtrauit altari In die octauo aggreſſi ſunt ſpi miniſterũ ad q̃ fuerãt ordinati: ꝛ moyſes ceſſauit. Et tradũt q̃dã die octauã fuiſſe ꝓmã die anni ſecundi ex q̃ egreſſi ſunt. Et cũ obijcit eis q̃ ꝓma die anni ſcõi dictũ eſt ſup tabernaculũ erectũ aiunt erectionẽ dici ꝓſummationẽ cõſecratiõis ei⁹. Precepitq̃ moyſes ignẽ terrenũ amoueri ab altari q̃ vſus fuerat his diebꝫ q̃ ea die appareret eis dñs. Cõgregatiſq̃ filijs iſrael ꝓmo obtulit aaron ꝓ pctõ ſuo vitulũ: cui⁹ adipẽ renes ꝛ renũculos ĩposuit altari igne non ſuppoſito: cetera cõbuſſit extra caſtra. Immolauit etiã ꝓ ſe hoſtiã ſalutarez arietẽ in holocauſtũ: ꝛ impoſuit altari ſz ſine ignẽ. Deinceps oblatur⁹ ꝓ populo ſumpſit ab eis hoſtias q̃nq̃, vitulũ ꝓ peccato populi, hircũ ꝓ peccato ꝓncipis, agnũ ꝓ pctõ aiẽ bouẽ in holocauſtũ, arietẽ ꝓ pacificis Tñ in immolatiõe nõ niſi tria dr immolaſſe, hircum ꝓ pctõ populi, ꝛ bouẽ ꝛ arietẽ ꝓ pacificis. Forte qꝛ prius ea numerauerat ; ꝓ breuitate illa tacuit. Et qꝛ ſeparim de pctõ ſynagoge ꝓncipis ꝛ animẽ nõ agebat vt ꝓ ꝙdliber triũ ꝓ peccato populi potuit dici oblatum. Auguſtin⁹ tñ ĩprobat lram, q̃ dicit q̃nq̃ tñ ſumpta ꝛ dicit cũ illis q̃nq̃ ſumptum agnũ anniculũ i holocarpoſin, qõ ſonat holocauſtũ fructuoſum. Dicebaturq̃ holocarpoſis holocauſtũ illud qõ dñs aliq̃ ſigno vi

ſibili oſtendebat ſibi gratũ eſſe Lũ aũt impoſuiſſet ex his aarõ ſup altare q̃ adolẽda erãt domino ſeparauit de pacificis partẽ ſuã armos dextros ꝛ pectora: ꝛ extendẽs manus bñdixit ꝓplo. Ingreſſiq̃ moyſes ꝛ aaron tabernaculũ: ꝛ egreſſi iteꝝ bñdixerũt ꝓplo, ꝛ cũ eſſent oblata ſup altare: ꝛ etiã cũ eis iuge ſacrificiũ maturinũ, egreſſus ignis a dño deuorauit q̃ erãt ſup altare: ꝛ cuatus ẽ ignis iſte ꝓ petu⁹ vſq̃ ad trãſmigrationẽ babylonis nec licuit deiceps ĩ gnẽ apponere alienũ

Juge ſacrificiũ vocabat q̃ q̃tidie offerebat duo, ſ. agni, vn⁹ mane alter veſpere.

De morte nadab ꝛ abiud.

Capitulum.XVI.

Ilde die nadab

e ꝛ abiud arrepti ꝛ thuribulis ignẽ impoſuerũt alienũ: deſup incenſum offerẽtes Egreſſuſq̃ eſt ignis a dño, vt ille q̃ iam erat in altari, vel ali⁹ iteꝝ veniens de ſublimi: ꝛ deuorauit, ſ. extinxit eos Et ait moyſes ad aaron, Hoc eſt quod dñs dixit, Sanctificabor in his q̃ appropinquãt mihi id ẽ etiã ĩ his q̃ mihi miniſtrãt apparebo ſanctus nõ parcẽs peccatis eoꝝ. Vocauitq̃ miſabelem ꝛ elyſaphan filios oziel patrui aaron cognatos eorũ: ꝛ ait illis, Tollite frẽs veſtros extra caſtra. Et exportauerunt eos ſicut erãt induti linets ꝛ tyaris ꝛ ſepelierunt eos: ita vt miniſtri altarꝫ ſepelirũt induti veſtibus miniſterij ſui. Cũ aũt aaron et reliqui duo filij eius eleazar ꝛ ithamar plãgere velent fratres ſuos more ſolito prohibuit moyſes dicens. Oleum ſanctũ eſt ſuper vos, nolite capita veſtra nudare, veſtes nolite ſcindere ne forte moriamini, nõ exibitis fores tabernaculi. Tñ Joſephus aliter dicit, qꝛ duz portarent hoſtias ſuperaram quas non ꝓceperat dñs, ſed q̃bus primitus vtebãtur ſubito inflammati ſunt, nec valuit q̃ſq̃ eos extinguere. Juſſitq̃ moyſes patrẽ eorum ꝛ frẽs portãtes corpora extra caſtra cõgruo honore ſepelire. Dixitq̃ moyſes aaron ꝛ filijs eius vt tollerent partes ſuas de hoſtijs ſalutaribꝫ, ꝛ oblata ꝓ peccato quoꝝ ſanguis nõ erat illatus in tabernaculũ ꝛ come/

Etſi hec aſſigneꝫ cãſumptiõis ꝓdictoꝝ tamen Joſephus aliã aſſignat.

derent ea. Et cum quererent hircũ oblatũ ꝓ ꝓcco ꝓncipis: exuſtus inuent⁹ ẽ. Cũq̃ irat⁹ moyſes ſup Bargueret aaron ꝛ filios ei⁹: excuſauit ſe aaron dicẽs, Mihi accidit q̃ videres, q. d, Ex ꝓturbatõe animi factũ eſt hoc.

De diſcretione ciborum.

Capitulum.XVII.

Recepit dominus moyſi ꝛ aaron vt traderẽt filijs iſrael legẽ ꝺ diſcretõe ciboꝝ.

Ad lram ei dñs cibos homini ꝓceſſos eis artauit ꝓter caſtrimargiã eoꝝ: cui⁹ ſũma ſic cõprehẽdi põt. Animalium alia viuunt in terra, alia in aquis, alia ĩ aere. Item q̃ in terra alia reptilia q̃ oĩa immunda, alia latẽtia, vt talpa: que de luto naſcitur, et hec omnia immunda. Alia gradientia ſuper terrã. De his generalis eſt regula. Vnduz tm̃ eſt quod ruminat et findit vngulam. De piſcib⁹ quoq̃ generalis eſt regla. Vndus eſt tm̃ babẽs ſquamas ꝛ pennulas. De auibus nominatim exꝓreſſit que immunde eſſent. Hoc tm̃ de auibus generaliter dictũ eſt. Volatile q̃ gradit ſup q̃ttuor pedes imunduz eſt niſi crura retro habuerit longioza ſup que ſaliat. Tangens morticina eoꝝ lauabit veſtimẽta ſua: ꝛ immund⁹ erit vſq̃ ad veſpez. Etiamſi neceſſe fuerit vt poſtet quiſpiã eorũ mortuũ. Sup q̃ cecideric q̃cq̃ ꝺ morticinis eoꝝ polluetur, tam vas ligneum q̃ quodlibet veſtimẽtum: ad veſpez aqua mundabunt. Vas fictile intra quod ceciderit frãget. Clibani vel citropedes q̃ ſtrapas dicimus deſtruent. Fontes ꝓo ꝛ ciſterne ꝛ quelibet maria, ꝛ ſementz granum nondum ſeminatum tactu eorum non polluuntur.

Ruminat dicit ꝓter porcũ: q̃ tñ findit vngulã, findit dic ꝓter camelũ q̃ ruminat.

Utputa griph⁹, etſi quid aliud ſimile.

Sic locuſta et bruc⁹ ꝛ opimach⁹, Opimachus auis eſt q̃ cum ſerpentibꝫ pugnat.

Pro eodẽ accipe clibanũ ꝛ citropedẽ vaſa ſcz terrea: quibꝫ artocree tegunt in lare, apud nos ꝺr teſta.

De purificatione puerpere.

Capitulum.XVIII.

Ddidit quoq̃

a dñs legẽ purificatõis mulieris talẽ. Si mulier peperit maſculuz immũda erit ſeptẽ diebꝫ iuxta dies ſeparatõis menſtrue, i. eiusdẽ imꝛ iudicie iudicabit cui⁹ eſt cũ ſeparata mũdis q̃ patit menſtruuz. Intantũ eñ immunda ẽ q̃quicq̃d tãgit immundũ reddit, cibum, lectũ, veſtẽ, ſedẽ. Vñ non licet alicui cõicare ei nec in lecto nec in cibo. Octauo die circũcidebatur puer, poſt ſeptẽ dies inquinatõis manebat ſanguis .xxxiij. dies in ſanguine purificatõis ſue: ita vt ões dies purificatõis ſue fierẽt .xl. qꝛ tot diebꝫ dicunt phyſici carnez maſculi formari in vtero. In purificatione vero .xxxiij. diez licebat ei ſurgere, in domo deambulare: ſed non egredi ꝛ opari, ꝛ tangẽdo nõ polluebat, ꝛ licebat alijs cõicare ei in cibo ꝛ in ſede: ſed nõ i lecto. Accedere ꝓo ad tabernaculũ nõ poterat nꝛ ſi expleꝛ, xl. diebꝫ. Diſpo pareret feminã: duplicabãt ꝓdes dies inq̃natõis ꝛ poſtea dies purificationis vt ſi mul fierent, lxxx. qꝛ tot diebꝫ format femina ĩ vtero. Expletis ꝓo diebꝫ purificatõnis offerebat ꝓo filio vl filia agnũ anniculũ in holocauſtum vl pullum colũbe, vl turturẽ ꝓ pcco, ꝙa in libidine ꝓceperat. ꝛ erat ſacerdotis. Qꝛ ſi nõ poterat manus ei⁹ inuenire agnum: offerebat duos turtures vl duos pullos columbaꝝ, altez in holocauſtũ ꝓ puero, altez ꝓ pcco ſuo: vl ꝓ originali filie, qꝛ filio in circunciſione dimiſſum erat. Hebrei tñ nõ habere paruulos peccatũ tradunt. Preter hec dicit Joſephus primogenitum redimi q̃nq̃ ſiclis.

Id ẽ imũda erat duabus hebdomadibus iuxta ritũ fluxꝰ menſtrui.

Hec aũt oblatio etiã purificatio dicebat.

Auguſtin⁹ tñ dicit q ꝓ pcco puerꝝ offerebãt q̃libet in circũciſione dimiſſum plenius tunc dimittebatur.

De cognitione lepꝛarum.

Capitulum.XIX.

Egem quoq̃ le/

pꝛe tradidit eis dñs, Sur aũt q̃

rum genera lepre, in cute, in capillis, in veste in domo. Lepra cutis cognoscatur si fuerit in eo albor, id est pallida albedo, i pustule vel cicatrix: maxime si fuerit alba, vel surrufa, ita q̃ de si locus lepre būlior sit carne relicta, vel si mutati fuerint capilli i candorē, z solito tenuiores. Lepra ꝙ i capillis gignoscitur fluentibus capillis. Si in caluitio vel recaluatiōe albus vel rufus color inuentus fuerit: plaga lepre est. adducto itaq; leproso ad sacerdotē: sine cuius arbitrio nō excludebat, si lepra non dū ei ꝓspicua fuerat recludebat eū in domo sua septē diebus. Quibus expletis si nō creuerit lepra, iteruz recludebat eū alijs vij. q; si necdū lepra increuerat mundabat eū, i. mundū iudicabat, q̃a scabies erat. Et lauabat hō vestimēta sua: z mūdus erat. Cū ꝙ ꝓspicua erat lepra, separabat ad arbitriū sacerdotis, z habebat vestimēta dissuta, i. facilia ad induendū vel exuendū, vel solā veste extrinsecā vt sic cognosceret, et caput nudū vt posset agnosci, z os veste obtectū ne fetore longius diffunderet: z habitabat solus extra castra, ita vt a morituo nihil differre videret. Patet vt dicit Ioseph⁹ illos irrisibiles q̃ dixerūt moysen lepra fatigatū, z similium electoz ducē factū venisse i chananeā cū eis cū ita q̃si imisericors circa leprosos habuisset: q̃ tūc maxie miscebia idigebat. Lepra ꝙ

Patet ex his q̃ de ueritate lepre dicūt: q; nō oīa ad lr̃am accipi possunt. Orige. Inuenimus quinq; species positas ō hominū lepra, aut i corpore fit cicatrix et signū albedinis, z fit i cute eius corpis contagio lepre, aut efflorescit efflorescebit lepra, z contineret oēm cutē contagio lepre a capite vsq; ad pedes eius, vel in carnis cute fit vlcus et sauciat, z fit in loco ipius vlceris cicatrix alba. Aut in carnis cute fit adustio ignis lucida alba, aut cum rubore candida. Quinta species cum viro aut mulieri fit in capite aut i barba cōtagio lepre. Ultima cum fit in caluicie vel in recaluatione cōtagio lepre rubicunde: q̃ est lepra efflorēs in caluitio, vel in recaluatione.

Quedam vestis erat q̃ aperturam a capitio vsq; ad umbilicum habebat, z quibusdā nastulis claudebatur.

vestis linee vel lanee, vel pellis erat macula albida vel rufa, būlior superficie reliq̃: q; corrosiua est, q̃ cū apparebat: ꝙsiderabat eā sacerdos. Si pspicua erat lepra: ꝙburebatur vestis, si dubia: recludebat septē diebus. Si creuerat macula: adiudicabat lepre. si nō creuerat: abluebat vestē, z recludebat alijs. vij. diebus. Si adhuc dubia erat: rūpebat illō a solido. Si tū iterū alibi macula apparebat lepra volatilis erat: z cōburebat vestē. Si ꝙ silis macula corrosiua apparebat in domo: prius pcipiebat sacerdos oīa de domo efferri, ꝙsideransq; vallículas in pariete pallorem vel ruborem deformes, z humiliores superficie reliqua, claudebat ostiū domus. vij. diebus, post q̃s si inueniret creuisse lepra: iubebat eruī lapides leprosos: z pūci extra ciuitatē z domū radi intus p circumitū z pulueres rasure spargi extra castra vel extra vrbē in loco immūdo, z alios lapides substitui in domo: z luto alio liniri domū. Si iterū redierit macula: lepra pseuerās est, z destruet domus: z ligna z lapides z puluis extra oppidum pūcient in locū immundū.

De purificatione leprosi.
Capitulum. xx.

Quod si leprosus

q mundabat: reuocabat ad cōmunē habitatiōz

sic Veniebat vsq; ad cōem introitū castrorū vel oppidi: habēs secum duos passeres viuos q̃bus licitū erat vesci, lignūq; cedrinū, z ysopū z vermiculū, filū, scz coccineum, z aq̃s viuentes in vase fictili, occurrēsq; ei sacerdos: immolabat passerē vnum stillās sanguinē sup aquas: aliūq; scz viuū ligans filo coccineo cū ysopo in sūmitate ligni cedrini: quasi faciens aspersiōnē tingebat illud in aquis rubricatis aspergēs homine septies: dimittebat q; passerē viuū auolare in agrū. Cūq; lauisset hō vestimenta sua radebat omnes pilos corpis sui, z lotus aqua ingrediebat castra: ita dūtaxat vt

Forte duo erāt gña passez: q̃z vno licitū erat vesci i lege: alterz ꝙ phibitū Ho, z bugo dicūt: de q̃bus nō ē discretiuū. Orig. ōt. Due galline accipiebāt vnde, ei q̃ mūdabat, z lignū cedrinū: z coccine coccus, filum scz rubeū q̃ ligabat passerem viuū. z ysop⁹ in ligno cedri,

maneret extra ꝓpriū tabernaculū. vij. diebus, iterūq; die septimo rasis oībus pilis corporis etiā supcilijs, lotisq; vestibus z corpore die. viij, tollebat duos agnos imaculatos z ouē anniculā, z tres decimas simile ꝙsperse oleo, z olei sextariū: z offerebat oīa ad ostiū tabernaculi. Tūc sacerdos imolabat agnuz vnū ꝓ delicto. Et sumēs de sanguine ponebat sup extremū auricule dextre hoīs: z sup pollicē manus dextre z pedis, z de olei sextario mittēs in manū sinistrā, z tingēs pollicē dextrū in eo aspergebat septies ꝙ tabernaculū. Reliquū olei q̃ erat in sinistra fūdebat sup extremū auricule dextre hoīs, z sup pollicē manus dextre z pedis dextri. i. sup sanguinez quē ꝓius infuderat: z sup caput ei⁹. Et rogabat sacerdos ꝓ eo faciēs aliquā speciale institutā ad hoc oīonem, z ꝓ⁹ sacrificiū faciebat ꝓ pcō, z ꝓ⁹ imolabat holocaustū cuz libamētis suis: ponēs illō in altari. Et nota q̃ hoc ꝓprie distinguit sacrificiū ꝓ delicto cui⁹ sanguine linitus est hō z sacrificiū ꝓ peccato: ō q̃ nihil ei factū est. Vñ z moyses dixit hic q̃i distinguēs ita ptinere ad sacerdotem hostiā ꝓ delicto sicut z ꝓ peccato. Cum ei distinxisset agnū ꝓ delicto, nec distinxisset q̃d alioz ꝓ pcō, z q̃d in holocaustū fieret, inuit i arbitrio sacerdotis eē de agno z oue, vt alterū ꝓ pcō, alterum holocaustuz faceret q̃d vellet. Qui si man⁹ ei⁹ hec inuenire non posset, agn⁹ tū ꝓ delicto z olei sextariuz nō minuebat, q; ex his purificabat homo vt pri⁹. scz ꝓ ouez agno reliq̃ offerebat par turturuz aut duos pullos colūbarū, quoz vn⁹ ꝓ pcō: alter in holocaustū fiebat. Offerebat q̃z decimā simile oleate in sacrificium.

Pro pcō est q̃si loco dictionis accusatiui casus. vñ z sacrificiū ꝓ pcō nō postulasti

Nota quia distinguit reuera moyses inter sacrificiuz ꝓ delicto et pcō. scz inter delictū z pcm̃ nequaq̃ distinguit. Sancti ꝙ distinguunt triplicit vt sit delictū q̃d fit p industriā, peccatum quod p ignorantiam Vl delictū q̃d fit in deum, pccm̃ quod in primū. Vel delictuz in omittēdo faciēda pccm̃ in cōmittendo non faciendā.

De viro spermatico z mliere emorroissa.
Capitulum. xxi.

Cinceps addidit

d dñs de viro patiēte fluxum seminis: qui tunc iudicatur huic vicio subiacere si ꝓ momenta adheserit carni, nec creuerit fedus humor seminis, q̃d licet nolens effundit ex corruptiōe. Talis immundus immundū reddebat q̃d tangebat, lectū suū, vestē suā, sedē suā, etiā sagma sup q̃d sedebat, i. stratura asini,

Sagma asini id est sella eiusdem.

Vas ficile q̃d tangebat frāgebat, lignea lauabat, q̃ tāgebat lectū ei⁹, vestē ei⁹ aut sedē, vel sup quē ipe saliua iaciebat, lauabat vestimēta sua z erat immund⁹ vsq; ad vesperā. Cū aūt sanat⁹ fuerat numerabat septē dies post mundationē sui: z lotis vestibus ac corpe i aq̃s viuentibus mūdus erat. Die aūt. viij. offerebat par turturuz aut duos pullos colūbaruz, z faciebat sacerdos alterū ꝓ pcō: alterū in holocaustū. Sicq; lex erat imundicie z purificatiōis de mliere patiēte fluxū sāguis

ex morbo. Si vir eius dē imūdicie erat mulier mēstruata. Sed nō purificabat solēnit. Sufficiebat ei ipaz cū vestibus ablui. Morbide cēm imūdicie ꝓ pcō ēt solet accidere, z iō ꝓ eis z ꝓ peccato salutare offerebat, quod non ꝓ menstruo: q; naturale est. Et nota q̃ accedētem ad mēstruatam dicit hic immundū septem diebus, z purificationem ei ꝓcedit quod de ignoranter accedente intelligēdū est. Infra vtrūq; perimendum ōt, q̃d dictuz ē si fiat ex industria. Hec miruz q; etiā legitime cognoscētē vxorem: voluit dñs lauare vestem z omne corp⁹, z esse immundum vsq; ad vesperū. Et de vxore eodem modo.

Tradunt hebrei q̃si q̃s dormierit cū muliere ꝑma die sui mēstrui. Et si puer inde ꝓcipit z vixerit, infra decem annos leprosus erit. Si ꝙ scōa die mēstrui tē ifra. xx. z sic vsq; ad. vij. diez.

nota

De vitula rufa z hirco apompelo z cinerib⁹ aspersionis.
Capitulum. xxii.

Terum locutus ē dñs ad moysen, Loqre ad aaron ne omni tpe ingrediat sanctuariū qđ est intra velum ne moriat, quia in nube apparebo super oraculum: nisi fecerit hec que sequunt, nō est intelligendum vt quotiens vellet intrare: faceret hec t intraret sed tm̄ decima die septembris intraturus, prius tamen hec faceret. Hec diel solēnis erat in israel, et dicebatur dies ppiatiōis propter causam predictam. Vel qz agebat ea die cinis expiatiōis, sicut dies iouis sancta: q̄ sctm̄ chrisma cōficit

Et p peccatis totī anni cōmuniby vel ignorat, ea die oblatio fiebat. Dicebat etiā dies afflictiōis, qz ea die ieiunabāt homes t iumēta, etiā pueri septennes. t agebat ea die memoria mortuoz. Dicebat etiā dies expiationis, qz ea die purificabat totū tabernaculuz t altaria p sanguinis aspsionē a cōtagiōs q̄ contraxerāt p annū ex peccatis ministrantiū. Ea die tollebat summ⁹ sacerdos de ppio vitulam rufam, trimam, immaculatā q̄ nō traxerat iugum. Nec turbemur si q̄q̄ vitul⁹ nominet. quia in femineo genere tm̄ intelligendū est. quia pro peccatis fragilitatis offerebat. Sumebatq̄ ab vniuersa multitudine duos hircos p pcc̄: t arietē in holocaustū. Cunq̄ lauisset se induebat lineis tm̄ ēm ritū minoz sacerdotū, oblatisq̄ animalibus: factaq̄ oblatione vel oratione ppria p se et p domo sua statuebat duos hircos in ostio tabernaculi, mittendus q̄ sorte sup vtrūq̄ q̄ sciret quis esset dñi: t q̄s populi fieret. Hec est credendū quibusdā q̄ dixerūt ideo mitti sortes vt sciret quis dño immolandꝰ esset t q̄s diabolo: mittendus et in solitudinem cū peccatis. Lex em̄ immolare nisi deo nō admittit. Sane cui⁹ sors exibat: dño offerebat illū p peccato populi. t forte hic dicebat ppie pro peccato. Cuius sors exibat

Quia defuncti erant Duo filij Aaron nadab t abiu cū offerrent ignem alienū ad altare dei erat necesse vt instrueretur ce/lesti doctrina aaron quomō euz ad altare oporteret accedere t quo supplicatiōis ritu ppitiū faceret deū, et vt caueret de hoc quod acciderat filijs Propterea de his h modo prefata est lex. Iter locut⁹ ē dñs ad

pl'o reseruabat viuentem, immolabatq̄ vitulam rufam p peccato suo t dom⁹ sue, t tollebat de sanguine birci t vitule, t thuribulum plenū prunis, multūq̄ tollens tymiamatis: intrabat vltra velū, tantū imponēs tymiamatis: vt nebula t vapor operiret oraculum: ne forte visa maiestate dñi moreret. Aspergebatq̄ septies digito de sanguīe coram ppitiatorio ad orientē. Eodē etiā numero aspgebat pauimentū. Simili q̄q̄ aspersione septena expiabat sanctuariū exterius t pauimentū. Fundebatq̄ de eodē sanguine super cornua altaris aurei: t aspergebat illud septies digito, expians ita totum tabernaculū t altare ab immūdiciis filioz israel: t a cunctis p̄uaricatiōibz eoz̄, id est contagio qđ cōtraxerat positū in medio peccātū tabernaculū. Nullusq̄ erat cū eo in tabernaculo cū ipm̄ expiabat. In quē modū etiā semel in anno lauam⁹ altaria vino. Nota q̄ hic legit sacerdotē egredi de oraculo ad altare, et sic patet: quia erat extra. Nec potest dici eum egressum ad altare coram tabernaculo, cum dicatur hic ad altare quod est coram dño. Post hanc expiatiōz egrediebat sacerdos ad hircum viuentē: ponēsq̄ vtrāq̄ manū sup caput eius, cōfitebatur generaliter omnes iniquitates filioz israel, t imprecans eas capiti eius, ponēs etiam vt tradūt quidam chartam inscriptam peccatis populi sup caput eius, mittebat eum in desertum per hoīem ad hoc paratū. Tradunt hebrei quozundā paruulos tribualiter ad hoc parari, id est de tribu ad hoc deputata: medicinaliter eis splene subtracto, vt sic expiatus esset populus a peccatis illius anni: q̄ p ignorantiā vel fragilitatē cōtraxerat q̄ secum ferebat hircus. Qui quia emittebat nō rediturus, apompeus grece, latine emissari⁹ dicebatur. Cum autē deduxerat aaron hominem cū hirco extra castra: redibat ad tabernaculum testimonij, depositisq̄ vestibus lineis in quib⁹ expiauerat sanctuariū, t emiserat hircum, lauabat carnē suam in loco sancto, et induebatur vestibus suis scz pontificalibus t pciosis, t offerebat arietē in holocaustum: t adipes vitule et hirci pro peccato: renesq̄ cū renunculis. In hunc modum t pōtifex euāgelic⁹ in aspsione basilice quā dedicat quasi in expiatione lineis et minoribus vtitur indumētis. Etiā in sabbato ba

ptismali in cōsecratione fontium, et in mersione cathecuminoz̄, cum scz transferuntur peccata eorum: vtik similib⁹ indumentis. Cū autē his peractis ad ministrationez accedit altaris pontificalibus et pciosis vestib⁹ infulatur. Vitulum autē et hircum de quoz̄ sanguine facta est expiatio ferebant extra castra, t cōburebant igni tam pelles q̄z carnes eorum t fimū, proiiciebatq̄ ea sacerdos in ignem qui illa vorabat mutatis prioribz vestibus et resumptis pprijs, lignum cedrinū, isopum, et coccū bis tinctum, quia hec in purificationib⁹ valebant, t tūc rediens lotis vestibus et carne sua ingrediebat castra, et immundus erat vsq̄ ad vesperū. Sed t ille sacerdos qui remanebat ad ignē: vt cōsumi faceret omnia vsq̄ ad cinerē, nō nisi lotis vestibus t corpore intrabat castra: et immundus erat vsq̄ ad vesperū. Sed et tertius sacerdos qui colligebat cineres reseruans ad aquā aspersionis, nō nisi lotus intrabat castra: t immundus erat vsq̄ ad vesperuz. Et bis cineribus fiebat aqua aspersionis: qua per totum annū, purificabant immūdi. Un difficile est rōem inuenire cum hic cinis fieret ad purificādos immūdos, cur illi qui eū tractabāt vt dictum est immundi erant, cum etiam dominus hoc sacramentū quasi sanctissimū: religionem victime appellet Sed et qui caprum dimiserat, als duxerat in desertum immundus erat. De quo tamē facile est inuenire rationem, et est verisimile hos cineres factos annuatim: vt mō fit chrisma. Quidā tū hebrei dicūt eos valuisse t durasse p plures annos: nec factos nisi cū deficiebāt.

De purificatione immundoz̄um. Capitulum. XXII.

Is cineribus b purificabant immūdi in būc modum. Siquis tāgebat cadauer hominis mortui in tabernaculo, vel in agro occisi, aut p se mortui vel sepulcrū eius: immundus erat septē diebus, Tabernaculū in quo mortuus est homo: et vniuersa que ibi erāt vasa immunda erant septē diebus. Tollebatq̄ vir mūdus, cineres cōbustionis: mittensq̄ super eos aquas viuas, tingebat ex eis isopū: t asperge bat ex eo die tertio t septimo tentoriū, t omnem supellectilē, t homies huiusmodi cōtagione pollutos: t lotis vestibus t corpore mundi erāt. Si die tertio nō fuerat aspersus immundus die septimo nō mūdabat. Siquis aūt sic nō expiabat peribat de medio eccl̄ie, qz polluebat sanctuariū, id ē animā eius pibat de israel: qz peccabat, t arcebatur ab ingressu loci sancti. Sed et ille q̄ purificabat immundū aqua hmōi, quia tetigerat cineres, lauabat vestimēta sua, t immundus erat vsq̄ ad vesperū. De immūdicijs o quib⁹ erat immund⁹ homo per diem tm̄, vt ppter illusionem nocturnā, vel qz dormierat cum vxore: nō credim⁹ hominē his cineribz expiatū, sed ad minus de immunditia septē diez, quia die tertio t septimo legit faciēda expiatio talis. De expiationib⁹ que fiebant cum muneribz oblatis, vt supra dictum est, t de viro spermatico et mliere sanguinaria, quia legit eos numerare septē dies t octaua purificari, credim⁹ die tertia t septima his aquis expiatos.

De personis exclusis a matrimonio. Capitulum. XXIII.

Radidit etiā do t min⁹ filijs israel mltitudinē pceptorum recapitulādo predicta, t supaddendo noua, de quib⁹ non nisi illa pstringimus q̄ ad intelligentiā lectōnis sacre scripture sunt necessaria. Sane, phibuit dñs ne hō ad domesticam sue carnis accederet, nec reuelaret turpitudinē ei⁹, i, discooperiret t intraret pudēda ipi⁹. In pmoz̄ qđē paretū cōiugio, pter hoīm raritatē: solū duas psonas exclusit dñs a cōiugio dicēs. Propter h relinquet hō patrē t matrē, i, nec fili⁹ matri nec patri filia copulabit. Sub lege vo plures excepit, q̄ sunt fere, vxi, mater. nouerca, soror, neptis, amita, matertera, vxor patrui, nurus, vxor fratris. Sz hec determinatione recipit. puigna filia prinigni, vl puigne sororis vxoris, paucas tūc exclusit: vt multiplicarētur hoies: Si em̄ quis habēs vxorē mortu⁹ fuerit, nō suscepta inde, plefrater ei⁹ duxit eā: et inde fratri defuncto semen suscitauit.

et repleret terrā Sub gra plurime excludūt vbi otinētia locū hz, et est hec phibitio cōiugij. Al fornicatiōe eñ ois mulier excludit.

Catalogus quorundā preceptoꝝ
Capitulum. XXV.

Vitū quoq; cū

c masculo ꝛ iumēto sub intermi/natiōe mortis phibuit, ne etiaz colligerēt spicas vl racemos remanētes, nec grana decidētia: ꝫ relinquerēt ea pauperibꝫ terre, nec opus mercēnarij retinere vsqꝫ mane, nec accipe psonas, diligi amicū sicut seipsū pcepit, vbi. lxx. primū ponūt Somnia auguria, diuinatiōes obseruari phibuit, nec agrū seri diuerso semine, nec iumenta diuersi generis facere coire, nec veste ex duobus texta īdui, nec coma in rotundū tōderi, nec barbam radi, nec carnes suas super mortuo icidi nec figuras aliquas aut stigmata ī carne sua fieri, cuꝫ quibꝫ ꝛ sīmilibꝫ ad ſram subintelligendū est ſm ritū gentiū ꝛ maxime egyptiorū cum quibꝫ habitauerāt. Nā ꝛ dauid legitur mulā habuisse sup quā posit⁹ est Salomon: et delatus ad fontē geon ad īunge/dum. Dz egypt⁹ omnigenoꝝ venerās monstra deoꝝ, ꝛ in honore diuersoꝝ deoꝝ ꝙs putabat talibꝫ pesse, diuersa semina in agro, diuersas materias ī veste sociabat, diuersos etiam cincinnos capitis diuersis dijs sacrificabat. Vñ ꝛ ī pncipio hoꝝ pceptoꝝ dixit dñs Juxta consuetudinē terre egypti in q̄ habitastiz nō facietis, iuxta morē regionis ad quā introducā vos nō agetis. Addidit etiā specialē pceptū cū intrarēt terrā repromissionis: vt auferrēt pputia arboꝝ ꝙs plantarēt Nō q̄si exponēs subdit, poma q̄ germināt immūdaerūt vob. Hoc tñ nō est in hebreo. At videl velle q̄ fruct⁹ triū pmoꝝ annoꝝ īmundus esset ꝛ abiciendus, fruct⁹ q̄rti anni scūs dño ꝛ cōis pauperibꝫ, sed in quinto anno ꝛ deinceps dñi sui essent ꝛ esibiles.

Diuersa etiā aīalia coire faciebāt vt ide aīal nasceret qđ plurimū esset deoꝝ sacrificio cōgruū, vel eoꝝ honori dedicatū, sic mul⁹ de equoꝝ asino marti et cilleno apt⁹ erat.

De tribus generibus panum.
Capitulū. XXVI.

De euidentiā quo

a q̄ eoꝝ. q̄ hic in leuitico tradunt scienduz est. sacerdotes habuisse tria genera panū, panes scz sacerdotales, leuiticos, ꝛ laicos. Sacerdotales erāt panes propositionis q̄ de publico sumptu fiebant: ꝙs non licebat edere nisi solis sacerdotibꝫ. Panes leuitici q̄ ꝛ offertoriū, quibꝫ soli de genere leuitico vescebant. Et iā q̄ pter maculam nō poterant mīstrare et filiafamilias: sed nō vxorata, vel vidua vl repudiata: nisi necessitate rediret ad domum patris: vt esset quasi filiafamilias.

Hīs nō vescebatur aduena inquilinus mercēnarius sacerdotis, verna tñ l emptitius ipl⁹ vesci poterat. Laici, i. cōmunes quibus quicūq; poterat vesci.

Aduena generaleno men est otinēs pegrinum: q̄ tñ pertrāsit ꝛ inquilinū qui cū sit de eadē regione, māsionē tñ oducit.

De sanctimonia sacerdotum.
Capitulum. XXVII.

E sanctimonia

d quoq; sacerdotū agēs dñs, primo ō minoribꝫ sacerdotibꝫ agit: ne cōtaminarent in mortibꝫ ciuiū suoꝝ, nec etiam pncipis populi: nisi tñ sup matre et patre, filio et filia, fratre et sorore virgine, ne scz lauarent vel sepelirent, vel plāgendo tangerēt mortuos alios, nec alijs tñ phibitas eis interdixit vxores, sed nec habere concubinas, nec in vxorem ducere scortum, nec anicillam, nec captiuam, nec viduam, nec repudiatam, nec eas que de cauponibus et pandocibus, id est apothecis venalibꝫ vītā agūt Pontifice vero ad nullū oīno mortuum ingredi voluit. Vnde et dñs papa nullis exequijs interesse dicitur. Nec vxorem ducere nisi virginem: ꝛ tñ de populo suo. Sed nec parochia domini pape muros vrbis excedit. In cōmune vero pcepit ne sacerdos in diebus vicis sue cū mīstrare deberet vinū biberet, aut oīno qđ inebriare pt vt sciret discernere inter sanctū ꝛ pphanū, mundū ꝛ īmundū, et doceret filios israel legitima terre q̄ locutus erat domin⁹, et ne sacerdos dū q̄ñq; īmundus esset accederet etiā ad tangēda ea que offerebāt filij israel. Patet q̄z si sacerdos euangelicus q̄tidie mīstrat: assiduaz debet habere mundiciā. Addidit quoq; domin⁹ de solēnitatibꝫ legalibꝫ. Sed quia plen⁹ de hīs ī libro numeri diffinitur, et nos ibidē de illis prosequemur. Dria die septembris festū tubarum vl clangoris pro liberatōe ysaac: qđ cereoꝝ dicit. Decima die eiusdē mensis festuz pitiationis, q̄ cum fecissent vitulū: orante moyse pitiatus ē eis de⁹. xv. die festum scenophegie, qđ est fixio tabernaculoꝝ, qđ est festum patris. Cū eñ patri ascribatur potentia: magna fuit potētia dei q̄ vestes eorum nō sunt attrite per. xl. annos, sed habēt modo alia festa phuriū. i. sortiū, q̄ sors in cōtrarium cecidit, vt in Hester legit. q̄ se occisuros occiderūt. Encenia tria. i. dedicatiōes. In autumno q̄ fecit salomō. In vere q̄ zorobabel, alijq; reuersi ō babylone. In hyeme q̄ fecerūt machabei, de q̄ in euāgelio. Facta sunt encenia in hierusalē ꝛ hyems erat.

Septem festa iudei habuerūt Sabbatū neomeniam pentecoste, pascha, festū tubarū, festū pitiationis scenophegiam.

De pena blasphemi.
Capitulum. XXVIII.

Ece autē egres/

e sus filius mulieris israelitiz quē pepererat de viro egyptio, iurgatus cū viro israelita blasphemauit nomē dei israel maledicens ei, quē moyses reclusit in carcerē donec sup hoc ꝛsuluisset dñm, qui ait ad moysen Qui maledixerit deo suo: oēs qui audierint ponēt manus suas sup caput eius: quasi cōtra ipm testificantes, et eductū extra castra omnis multitudo lapidabit eū, sive ciuis sit aut aduena.

De talione legis date.
Capitulum. XXIX.

Vbintulit quo

f q̄ dñs de talione, vt q̄ lederet hoīem in eundē modū lederet q̄ leserat aū, scz vt redderet animā p aīa, oculū p oculo, dentē p dente, fracturaz p fractura, liuorē p liuore, adustionē p adustione. Nota: qz talio nō erat in iniurijs rerū: ꝫ in lesione tñ corporū, quia furta restituebant in duplum vel quadruplū. Determinabaturq; talio per necessitatē, vt ledens mulier viruz in virilibꝫ: puniebatur manu, q̄ virilia nō habet, et vir ledēs mulierē pregnantēm vt faceret abortiuū nondū animatū: mulctabat pecunia. Incertū est aūt vtrū talio extenderet vsq; ad iudicē, vl circa iniuriatū tñ haberet locuz. At vero iniuriatus sine iudice posset vl cisci: forte inde haberi pōt q̄ ad ciuitates refugij fugiebat homicida nō volēs: ne interficerēt a primis occisi.

De obseruatiōe iubilei anni.
Capitulum. XXX.

Ddidit etiaz do

a minus de obseruatiōe iubilei, q̄ septimā septimanā hebdomadaz annoꝝ, seqbat, ad cuius pfignationē septem annis pcedentibꝫ vt tradūt q̄dā: in singlis neomenijs clangebāt tubis. ꝛ. vij. diebꝫ otinuis aūt ipm solennizabāt clangentes tubis In libro tū Numeri legit q̄ clangerēt tubis vij. mēse. x. die, in vniuersa terra. In hō anno oēs distractiōes reꝝ ad pristinos redibāt possessores, pter domos q̄ erāt in vrbibꝫ muratis q̄s tū pmo anno venditōis vēditori redimere licebat, exceptis domibꝫ leuitaꝝ q̄ in q̄cūq; essent loco in iubileo redibāt. Eodē anno requiescebat terra ꝛ debita, eodem anno seruī liberi dimittebant. Nam licet essent cōtribules: tñ voluit eos dñs seruitij scemate castigare, pter trāsgressiones legū. Josephus dicit, q̄ in iubileo cōueniebat vēditor agri, et emptor: et reputātes fructꝰ ꝛ expēsas in agrum factas: fructibꝫ exuberasse cōpertis vēditor recipiebat agrū, si vero expēse transcenderūt: hoc qđ deerat recipiebat emptor, et a possessione discedebat Hāc tñ cōputationē fieri licuit infra annū iubileū, nedū in ipso si venditor pius vellet reuocare quod vēdidit Littera leuitici videt velle q̄ iuxta numeruz ānoꝝ vsq; ad iubileū maiori minori ve pcio iubebat agrū vēdi ne vēditor guaret si modi co venderet, ꝛ plurimi anni supessent vsq; dū reciperet qđ vendiderat, et ne grauaret emptor, si multo emeret qđ ī primo amissurus erat. Determinata quoq; fructuū reputatione ꝛ expensaz infra iubileū addit. q̄ si venditor qđ superit expensaz reddere nō poterit: habeat emptor agrū vsq; ad iubileū. In ipo eñ ois venditio redibat ad pristinū possessorem. Terrā autē sic voluit dñs vēdi ab

i

eis sub cõditione recipiẽdi.q; sua erat z non ipor. Alienigenas tñ seruos voluit eos i ꝑpetuum possidere.

De benedictionib; z maledictionib;.

Capitulum.xxxi.

Alium precepto

t rũ obseruatorib; ꝓmisit dñs bñdictiões suas dicẽs. Dabo vob; plu
uias tpib; suis zc. vbi.xxx. clausule ꝓmissionũ inueniunt. Trãsgressorib; ꝙ longe plures ingeminat maledictiões.

De decimis z votiuis.

Capitulum.xxxii.

De decimatione

t animaliũ qõ decimũ vel nascendo vel numerãdo veniebat: dño sanctificabat. nec mutari licebat in meli9 vel deterius. Si1 animal qõ vouebat dño non licebat immutari. siqs qõ vouerat imutaret z votiuũ z immutatũ erat dñi. Sed distinguendũ est de hmõi votis. Aliqñ em̃ sic ex voto aliqd sãctificabat dño q; anathematizabat: illud nõ poterat vẽdi a sacerdotib; vl alienari. Qñqz nõ sic obligabant votiua: sz poterant vendi a sacerdote determiato ꝑcio ꝑm vtilitatẽ q; ex his poterat puenire. siue esset aial vel fund9. Qui tñ voto dederat si volebat illud emere supra estimationẽ ꝑ q; alij dare& adderet quintã eius ptẽ. Nõ ideo ẽ statutum. ne q; vouerat ad recipiendũ qõ vouerat aspiraret. qi penitẽtia duct9: ne etiã digniorem alijs se putaret in emptione eius rei: qz eam dederat.

Historia numerorũ. ca.j.
De excubijs circa tabernaculũ. ca.ij.
De cõmutatiõe ꝑmogenitorũ ꝑ leuitas. ca.iij.
De etate ministrantiũ in tabernaculo. Et de differẽtia ministrorũ. ca.iiij
De q; dã mõ reddẽdi rem alienã. ca.v.
De iudicio zelotypie. ca.vj.
De sanctimonio nazareorũ. ca.vij.
De benedictiõe sup populũ. ca.viij
De oblationib;.xij. dierum in dedicatiõe tabernaculi. ca.ix.
De cõsecratiõe leuitarũ. ca.x.
De his qui non possunt facere phase primo mense vt faciãt secũdo. ca.xj.
De tubis argenteis et modo clangendi in eis. ca.xij.
De recessu israel a mõte sinai. ca.xiij.
De electiõe.lxx. seniorũ. ca.xiiij.
De datione carniũ z ira dei sup eos. ca.xv.
De plaga marie z causa lepre. ca.xvj.
De.xij. exploratorib;. ca.xvij
De murmure populi ꝑ q; per.xl. annos i deserto pcierunt. ca.xviij.
De lapidatiõe colligentis ligna in sabbato. capitulum. xix.
De scismate chore: dathan z abyron et plaga eorum. ca.xx.
De eruptione ppli extincta ꝑ aaron. ca.xxi.
De virga aaron q; nocte vna fronduit florẽ et peperit nuces. ca.xxij.
De reditu in cades in.xl. anno. ca.xxiij
De morte marie z aqe ꝓdictionis. ca.xxiiij
De circuitu idumee. ca.xxv.
De morte aaron. ca.xxvj
De victoria ꝓ9 votũ anathematis. ca.xxvij.
De ꝓpente eneo ꝓ ignitos ꝓpẽtes. ca.xxviij.
De scopulis torrentiũ q; geltierũt. ca.xxix.
De cantico ad puteũ. ca.xxx.
De morte seon regis amorreorum. et og regis basan. ca.xxxj.
De itinere balaã z q; locuta ẽ ei asina. ca.xxxij
De ariolatheſi balaã z ei9 ꝓphetia. ca.xxxiij.
De amore mulierculaꝝ initiatus est israel beelphegor ca.xxxiiij.
De zelo phinees. ca.xxxv.
Scõs numerus bellatorũ. ca.xxxvj.
De iure successionis hereditarie. ca.xxxvij.
De substitutiõe iosue. ca.xxxviij.
De libaminib;. ca.xxxix
De iugi sacrificio. ca.xl.
De sabbato z oblationib; eius. ca.xlj.
De neomenia. ca.xlij.
De phase. ca.xliij.
De pentecoste. ca.xliiij
De festo tubarum. ca.xlv
De festo ꝓpitiationis ca.xlvj.
De scenophegia. ca.xlvij.
De votis. ca.xlviij
De destructiõe madiã z ꝑde diuisiõe. ca.xlix
De sorte duarũ tribuũ z dimidie. ca.l.
Catalogus.xl. duaꝝ mansionũ. ca.lj.
De vrbib; leuitaꝝ z de suburbanis. ca.lij.
De matrimonio cõtribulũ. ca.liij.

Historia numerorum.

Capitulum.I.

Varta hu

q ius historie distinctio hebraice dr̃ vaiedaber qõ sonat: z locut9 est. Apud nos tñ et: nõ habet. Nomen grecũ in scriptꝝ nostris nõ habem9. nã grece bareſmotalias eleſmoth. Latine liber numeri vel numerorũ dicit. Et dr̃ qñqz numeri pluraliter. vñ et dici solet. legit hoc in numeris. Merito aut h̃ noie censet. qz q̃ttuor ꝓncipaliter hic numerãtur. De oĩ populo viri apti ad arma ferenda. primogeniti leuite q; etiã bis numerantur: mansiones ꝑ quas ꝑfecti sunt. Sed nec mulieres nec minores. xx. annorum. nec vulgus ꝓmiscuũ nec debiles ad bella numerantur. Ad hanc partẽ historie sic trãsit ioseph9. Moyses ꝓdictã ꝓstitutionẽ legũ dñ sub sina morarent a deo cognouit et hebreis scriptã cõtradidit. Cunqz circa legislationez hec sufficere putaret: ad exercitũ militaris iura ꝓuersus est. z numerauit populorũ capita. s. pugnare valentiũ. Moyses dr̃ dñm sup h̃ locutũ fuisse dicẽs. Locut9 ẽ dñs ad moysen in deserto sinai in tabernaculo federis ꝓma die mẽsis scõi: anno scõo egressionis de egypto. Et nota q; ꝓtermittit hic qdã q̃ facta sũt i ꝓmo mẽse scõi anni. s. oblationẽ tũ. ꝓncipũ. quã fecerũt singuli singul' diebꝫ i dedicatiõe tabernaculi z solẽnitate phase q̃ ꝓprio noie dr̃ pasca: i defto. z forte sctificatõe leuitaꝝ. De his tñ infra aget ꝑ recapitulationẽ. Prosequẽtes ergo ordinẽ libri: dicim9 qz moyses z aaron. xij. ꝓncipes tribuũ ex ꝓcepto dñi anno scõo mẽse scõo die ꝓma mensis numerauerũt viros ꝓter tribũ leui. a vicesimo anno z supra. Ioseph9 certũ terminũ posuit. s. vsqz ad. l. annũ. et numerati sũt ꝑ generatiões z familias z domos z noia z capita. singuloꝝ. Hec aũt. v. ad icalcationẽ tm̃ qdã apposita tradũt z h̃ et in iosue. sz ꝙgrue qdẽ distingui ꝑt generatiões vel cognationes. Vocat h̃ tribꝫ ipas. xij. familias: q; ex ipis filijs patriarcharũ ꝓmo descenderũt. ꝓbi gratia. In vna tribu leui fuerũt tres familie. ca athbite. gersonite. merarite. Unaqqz familia multas habebat domos i qbꝫ ꝓprij ꝓgenitores erãt. Q; addit. nota et capita. intrãsitiue legendũ est. i. capitũ noia. s. singuli boues in eadẽ domo. Fuerũt aũt i summa. dc. iij. milia q̃ngenti q̃nquaginta

De excubijs circa tabernaculũ.

Capitulum.II.

Recepit etiam

p dñs vt sp ponerẽt tabernaculũ i medio castroꝝ filij isrl ꝑ girũ excubarẽt ꝑ turmas z cuneos qõ ꝑ eodez h̃ accipit. Turma em̃ ꝓprie. xxx. miliũ est. Et dr̃ cuneꝰ q̃si cõueniens multitudo. Excubare ei large hic accipit Excubie et ꝓpe dici. vigilie noctis. Terne tribꝰ q̃ttuor ꝓtegebãt tabernacli excubabãt ita tñ remoti: vt macias in medio plateas haberẽt. Erat qz ornat9 q̃si fori rerũ venaliũ: singulis in ordine ꝓstitutꝫ Opifices etiã artiũ in statiõibꝫ suis erãt: ita vt vbi cõpetenter edificate castra coꝝ simillima viderent. Judas itaqz issachar z zabulon castrametabant ad orientẽ. ruben. symeon. z gad ad meridiẽ effraim. beniamin. manasses ad occidentẽ. dan. aser. z neptalim ad aquilonẽ. Inter tabernaculũ z castra excubabãt leuite in tabernaculis suis: ꝑquiores tabernaculo q̃s castris. Et excubabãt similiter p q̃ttuor plagas moyses z aaron9 cuꝝ suis ad orientẽ: reli q; ab his. Caathite ad meridiẽ sub custodia eleazari filij aaron excubabant. Filij aũt gersonite ad occidentẽ. Merarite ad septentrionẽ. z erant vtriqz sub custodia ithamar.

De cõmutatiõe ꝓmogenitorũ ꝑ leuitis

Capitulum.III.

Eparauit sibi do

s minꝰ tribũ. ꝓ leui ꝑ ꝓmogenitꝫ q̃ tũc habebat z iumenta leuitaꝝ ꝑ ꝓmogenitis iumẽtoꝝ. q̃si ꝓmutationẽ faciẽs cum ꝑpl'o. Primogenita em̃ oĩa specialit tũc

erant sua, qz cū occideret p̄mogenita egypti
pepcit p̄mogenitis eoz reseruās ea sibi De-
ceps tū, ꝓpter idip̄m oīa p̄mogenita eoz
sanctificauit sibi in ꝑpetuū, et maxime qz pri
mitie q̄rumlibet fructuū debētur dño. Pro
his ergo p̄mogenitis q̄ tūc habebāt tulit si-
bi tribū leui z iumēta eoz, et popul⁹ p̄moge
nita illa habuit p̄ro leuitis et iumentis eoz.
Et ne duodenarius numer⁹ tribuū minue-
retur: tribū manasse ꝯualī ꝑ leuitis instituit
effraim ꝑo ꝓ ioseph

Jacob ei in bñdictio
ne filioz suoz p̄mi-
serat filijs ioseph, q
vteqz facturus esset
tribum.

Ne ät maioz videre
tur numer⁹ leuitarū
q̄s p̄mogenitoruz, et
ita iniqua esset ꝯmu
tatio, ait dom̄in⁹ ad
moysen, Numera fi
lios leui masculos ab vno mense z supra, et
cū numerati essent: inuēti sūt, xxij. milia. No
ta tū qz si diligēter attēdas i libro numeroz
numerū eoz ꝓ familias inuenies, xxij. milia
et trecentos. Dicit hebre⁹, qz, ccc, erant i eis
p̄mogeniti: z ita iā erāt dñi. Jteꝝ ait dñs ad
moysen Numera p̄
mogēitos masculos
a mense vno z supra
Et inuenti sunt, xxij
mi, cc, lxxiij. Tulit ät
moyses i p̄cio, cc, lxx
tij. q̄ superāt ꝓ singu
la capita q̄nqz sicl⁹
ad mensurā sanctua

Ne ergo dānosa essz
illa ꝓmutatio dño si
nō restaurarez ei, ꝓ p̄
mogenitis qō deerat
in leuitis, recepit, ꝓ q̄-
libet p̄mogenito q̄n
qz sicl⁹ argēteos,

rij et dedit eos aaron z filijs suis iuxta ver-
bum dñi.

De etate ministrantiū in tabernaculoz de
differentia ministroz.
Capitulum. III.

Terūqz ait do-
minus ad moysen Numera leui
tas a, xxx, anno vsqz ad, l, vt fuiāt
mihi in duob⁹, hi in tabernaculo portādo et
collocando, senes emeriti i fuādo. Ät cū nu
merati eēnt, inuēti sē
nij, milia, d, lxxx, lxx
tū dicūt, a, xxv, anno
quē numerū annoz
in ordinatiōe sacer-
dotū z nos obserua
mus. Isti deferebāt
tabernaculuz in būc

Dēs, a, xxx, āno vsqz
ad, l, portabāt taber-
naculum, z colloca-
bant ea q̄ attinebant
Ät q̄ erāt sup̄, l, eme-
riti dicebāt,

modū, qz nō licebat ea q̄ erāt vltra, velū nu
da videri, ideo p̄mo intrabāt sacerdotes et
inuolucbāt arcā, ꝓpitiatoriū z cherubin. Pri
us vero velū qō añ pendebat, z post palliū
hyacintinū et candelabz aureū, altare: z men
sam cū vtensilib⁹ suis pallijs inuolucbant.
Tūc intrātes caathite, ꝓpijs humer⁹ oīa hec
inuoluta deferebāt. Similiter z altare holo
causti cū vtensilib⁹ suis vt quibusdā videt.
Gersonite vt breuiter dicam⁹: deponētes te
ctum tabernaculi: mollia ferebant in curribꝰ
scz cortinas, saga, pelles rubricatas z hyacin
tinas, tentoriū qō erat añ tabernaculuz, cor-
tinas q̄z atriū, z funes z vasa mīsteriū q̄ ad al
tare encū ꝑtinebāt. De altari holocausti ta-
cet liber a q̄ ferebāt. Pōt tū dici: qz vasa ei⁹
ferebāt gersonite: vt
i libro hī. Ipz altare
caathite, ꝓpijs būerz
ferebant. Verarite
ꝓo vt breuit⁹ dicam⁹
oīa tabnaculi z atriū
que dura erāt, tabu-
las, bases, vectes, co
lumnas, paxillos, et
ea ferebāt curribus
Emeriti leuite nō ser
uiebāt sic in ope, sed
posito tabernaculo
sedebāt custodes,

Sz qz ibi, sz z altare
mundabāt cinere ōz
qz caathite portabāt
altare hūeris z vasa
eius. Pōt dici pot⁹
qz gersonite ferebant
vasa mīsteriū altaris
nō altaris vasa. Aliq̄
forte in q̄b⁹ ponebā
ea q̄ portabāt ptinē-
tia ad altare, z illa va
sa ponebāt sup̄ curr⁹

De quodam modo reddendi rem alienā.
Capitulum. V.

Jnc precepit
dñs eijci ꝑ manus sacerdotū a
castrz lepzosos z semine fluētes
z factū est ita. Addidit q̄z dñs de redditiōe
aliene rei vt fierēt cū
q̄nta ꝑte capitz. Sz
qz in exodo videt di
cere ꝯtrariū, scz vt in
quadruplū reddere
tur. Ideo hucusqz di
stulim⁹ vt hic soluerem⁹. Ät dicimus: qz alie
ne rei possessio aliq̄n fiebat ex idustria furto
vel rapina, aliq̄n fiebat ꝑ negligentiā, aliq̄n
ignozāter. De re sublata scienter in exodo di
citur q̄ restituatur i
quadruplum si peri
erat res: q̄ si extabat
in duplū. Si ibi le-

Tū q̄nta capitis red
debāt illa res q̄ red-
debāt cū quinta ꝑte
pcij eiusdem,

Mula p̄sumit⁹ res ex
tata ad restituendū
cōseruata

gis, v, boues ꝓ vna alia ē trāslatio sm̄ quos
dam, z q̄ in quadruplū verī⁹ dicāt: ex hīs
Zachei, pbāt. De sublata p ignozantiaz agit
hic vt reddāt caput z q̄nta ꝑs desup, vel de
re furtiua si penit⁹ latet: z fur penitēs sponte
ꝯfiteāt z reddit. Si ꝯo nō essz q̄ recipet redde
retur dño: z esset sacerdotis. Pro pcō vero
furti vel negligētie fiebat aliq̄ oblatio sm̄ q̄s
titatē rei. Joseph⁹ dīc aurū z argentū reddi
in duplū, iumēta in q̄druplū, solū bouē i q̄n
tuplū, qz q̄nto possidēt ceteris vtilius: tāto
amittit damnosius.

De iudicio zelotypie. Capitulū. VI.

Ddidit quoqz
dñs de lege zelotypie, zel⁹ ꝓprie
ōz amoz virī i vxorē: ꝓ q̄ sustine-
re nō pōt vt alij misceāt. Vñ vir ōz zelotes,
zelotypa ꝓo q̄nqz ōz mechia z zelotyp⁹ ad-
ulter. Volet q̄z zelotypia dici sola suspitio ad
ulterij, ō q̄ legit h̄ ad hūc modū. Si spūs ze
lotypie ꝯcitauerit virū ꝯtra vxorē suā q̄ pol
luta est, sed ꝑbari nō pōt: vel q̄ falsa suspitio
ne ipetit adducet eaz ad sacerdotē, z offeret
p̄ro ea assariū farine hozdeacee qō ē decima
pars sati, nō fūdet oleū: nec thus imponet,
Sacerdos aūt statuet eam cozā dño, z po-
net in manib⁹ eius in vase fictili aq̄s vīuas z
oblationē farine, pugillū cui⁹ z thus incēdet
sup altare: z mittet in aquā pauxillum pul-
ueris de pauimento tabernaculi, z nudabit
caput eius, scribetqz in mēbrana, vt dicit Jo
sephus, dei vocabulum, s, tetragrāmaton.
Faciētqz eā iurare q̄ nūl viro suo nocuerit i
bis q̄ sibi obīciunt. Q si hȳ viro suo nō suffi
ciet: ībdet sacerdos maledictōes etiā sēptas
in mēbranaz dicet. Si nō es polluta ꝺ ferro
viri thoro, nō te noceāt aque iste amarissime
Si aūt declinasti a viro i gredianꝫ aque ma
ledicte ventrē tuū, z ipm tumescere faciant z
putrescat femur tuū de ꝯtruz. Ät dicet mlier
Amen amen. Ät delebit sacerdos omnē mē
brane scripturā in aquis: z dabit ei bibere z
tūc sacerdos tollet de manu eius sacrificiuz
zelotypie, z eleuabit illud cozam domino: et
ponet sup altare. Q si rea erit adulterij mlier
putrescet femur ei⁹, z vter⁹ tumebit in hydro
pisim, nō tamē stati, sz vsqz ad decē meses Q
si nō polluta erit i nocia erit ei aq̄, imo sepe
ꝯcipiet et pariet masculū mense decimo. De
aque dicebāt sancte ꝓpt nomē dñi dilutū i

eis, et dicebāt maledicte, ꝓpter maledicta cō
gesta in eis, et amarissime, ꝓpter effectum qui
quādoqz sequebat. Hec aūt lex introducta
fuit ad duritiam cordis eoruz sicut pmissus
est libellus repudij, quia prompti erāt ad ef
fundendū sanguinem.

De sanctimonia nazareoz.
Capitulum. XVII.

Locutus est do-
minus ad moysen ō lege nazareo
rū. Nazareus sonat sctūs, vel ꝓ-
res, vl' germinās. Dicebāt q̄z nazarei q̄dā q̄
ex voto obligabāt se sanctimonie vsqz ad cer
tū tp̄s, vl' iugit⁹ vt samuel: z ꝯsecrabāt se dño
z q̄si sepabāt a cōi vita hoīm, sicut q̄s mō
p annū vel duos ex voto seruit in hospitali
hierusalē. Sanctitat⁹ eoz lex fuit hec. Dīmi
tte sepatiōis sue nouacula ñ trāsibat sup ca
put ei⁹. Vñ forte q̄dā pingunt apl'os z chri
stum crinitos: non in re sed ꝓ sanctitate. Ni-
hil qō inebriare poterat bibebāt, nō edebāt
aliq̄d quod esset ex vinea ab vua passa vsqz
ad acinum, ad nul-
lum mortuum ingre
diebāt. Q si mortu
us esset subito q̄spiā
cozā eo polluebatur
caput ꝯsecratōis sue
et ilico radebat ca-
put suū, z rursum die septimo offerebat par
turturū aut duos pullos columbarū, quoz
vnū sacerdos faciebat ꝓ pcō: alteruz in ho
locaustuz, dieqz q̄s fecerat ꝓ infectis erāt. et
voti sui sanctimoniā iterū incipiebat. Forte
nō ꝓ q̄libet mortuo: sed ꝓ occiso cozā eo pol
luebatur q̄quid fecit ꝓpter sanctimoniā. Cō
pletis aūt diebꝰ voti sui offerebat agnū anni
culum in holocaustū, ouem anniculā ꝓ pec-
cato, arietē hostiā pacificā. Ät nota cum ita
simpliciter ponit⁹ aries q̄ hebre⁹ dicit ad mi
nus duoz annoz. eū debere esse. Canistrum
q̄z diuersoz panū azymoz: exceptz bis que
sponte offerebat iuxta pfectionē sanctitatis
sue, q̄ oblatio dicebāt cozban, i, mun⁹. Ät of
ferebat mulier, xxx, siclos si poterat, vir, l, sin
aūt: ad arbitriuz sacerdotis paup offerebat.
Cūqz imolauerat hostias sacerdos ritu suo
reddebāt nazare⁹ ad ostiū tabernaculi: pone
batqz sacerdos crimē ei⁹ i ignē sacrificij z sic
ad cōem hoīm vitā redire poterat.

De bñdictione sup populum.
Capitulum.VIII.

Terũ locutus ẽ

t dñs ad moysen. Aaron & filij eius benedicã eis. Hoc fit in oibus sacramẽtis ecclesie. Invocabũt aũt sic benedicat tibi dñs deus et custodiat te, det tibi pacẽ: et ostendat tibi faciem suam.

Quid factum sit ꝓmo mense secũdi anni, cũ sit omissum hic explanabitur.

In numeris in forma bñdictiõis hr ponit nomẽ dñi.

De oblationibꝫ duodecim dierum in dedicatione tabernaculi.
Capitulum.IX.

Factum est autem

f in die qua vnxit moyses tabernaculũ & sanctificauit illud: obtulerunt.xij. ꝓncipes tribuũ ĩ altarẽ strenationẽ vt hebre⁹ habet.vj. plaustra tracta cũ.xij. bobus singuli bouẽ vnũ & bini plaustrũ vnum. Et data sunt duo plaustra gersonitis ad ferẽda onera eoꝝ de qbꝫ dictum⁹. Et ꝛ̃ttuor sunt data meraritis, postea singuli singulis diebꝫ obtulerũt vasa altari necessaria. Duodecim em̃ diebꝫ solennitas dedicatiõis ꝓtelata est. Prima die obtulit naason de tribu iuda acetabulum argenteũ. cxxx. siclorum. Hebreus habet scutellam phialãq argenteam. lxx. siclorum vtrũq plenum similã. ĩ phiala thus ponebatur. Nortariolũ quoq aureũ decẽ siclorum plenum incenso. In hoc vase aromata terebãtur. Hebreus habet cochlear. q̃ sc̃z thus in thuribulo ponebat. Bouẽ q̃z et arietẽ agnũ anniculũ in holocaustũ: hircũ q̃z ꝓ pctõ & ĩ sacrificio pacificoꝝ, boues duos arietes q̃nq, hircos q̃nq, agnos anniculos q̃nq. Eiusdẽ modi vasa: & eiusdẽ hostias obtulerũt alij ꝓncipes q̃sq die suo, et sic termiata ẽ dedicatio. xij. diebꝫ. Pat et ꝓ recapitulationẽ hec dici. Octaua em̃ die mẽsis ꝓmi ẽm q̃ lra videtur sonare inchoata ẽ dedicatio. vij. ei diebꝫ ꝓcedẽtibꝫ eiusdẽ mẽsis ꝓsecrati sunt sacerdotes, et tabernaculũ ĩunctũ sed nondũ dedicatũ. Si ꝓ ita est: tũc ꝓsecratio sacerdotũ & dedicatio tabernaculi protelate sunt. xix. diebus. Itaq non fecerũt phase eo ãno tpe suo. s. die. xiij. Nõ tñ ꝓceptũ fuit eis a domino ꝓma die eiusdem anni. Ideo quidã dixerũt vt ꝓdiximus vij. dies ꝓsecratiõis sacerdotũ fuisse termiales ꝓmi anni, et ꝓma die secũdi anni vnctũ tabernaculũ. xij. die finitã dedicationẽ. xiiij. die celebratũ phase. Potest tñ dici hãc oblationẽ. xij. diex factã scõo mẽse anni scõi nec ꝓ recapitulationẽ hec dici. Vero legit ea die inchoatã q̃ vnctũ ẽ tabernaculũ eadẽ dicũt ꝓ ꝓsimili, q̃ sic. vij. die ꝓmi mẽsis vnctũ ẽ tabernaculũ: ita & vij. die scõi mẽsis inchoata est hec oblatio. & sic. vij. ꝓmis diebꝫ ãni tertij sacerdotes & tabernaculũ ꝓsecrata sunt.

Nõ em̃ licebat duo generalia festa facere simul.

De ꝓsecratione leuitaꝝ.
Capitulum.X.

Terũ locutus est

t dñs ad moysen dicẽs. Tolle leuitas ỏ medio filioꝝ isrl & sanctificabis eos mihi Itaq fm ꝓceptũ dñi leuite ꝓ us aspersi aqua lustratõis. rasisq omnibus pilis carnis sue vbi nõ icluduntur capilli. lotis etiã indumentis coꝝ dño steterũt ad ostiũ tabernaculi. ꝓuocata oĩ multitudĩe: ponẽtesq̃ man⁹ suas sup eos filij isrl obtulerũt eos aaron mun⁹ dño: vt fuirẽt in mĩsterio ei⁹. Obtulerũtq leuite boues duos. q̃z altez fecit aarõ ꝓ pctõ. altez ĩ holocaustũ & sic sepati fuerũt dño a filijs isrl. Exinde habuerũt i vsus suos ea q̃ dñi erãt. De decimis em̃ viuebãt & his ꝓtenti erãt. Sacerdotũ ꝓ o etiã erãt sacrificia, ꝓmitie, ꝓmogenita vota. Quis oĩbus vescebãt cũ domo sua: mũdi tñ, ꝓter oblata ꝓ pctõ. q̃z sacerdotes soli pctã populi comedebãt. Decimã decimarũ suarũ dabãt leuite ꝑmo sacerdoti: & de melioꝝ dabãt, lõ sorte ceptiõez spũs. q̃ hebraice dr asora. In cõuocatiõe ꝓ o multitudinis aliq erat diuersitas ad cõuocãdũ oẽm ꝑplm. Utraq simul clangebant simplr. Ad ꝓuocandos solos ꝓncipes semel clangebant. Nõ dupl intelligitur. i. vna tñ. vel vno impulsu. Etiã vt addit iosephus semel clangebãt si ꝓncipes populũ suum q̃sq in ecclesia cõuocare volebant: vel moyses ꝑsonaliter ecclias. Ad castra ꝓ o mouẽda nõ simplr sed cõcisez, plixius tubis clangebãt. Et in ꝓmo sonitu mouebant castra, tres tribꝰ q̃ erant ad orientẽ. in scõo q̃ ad meridiẽ. in tertio q̃ ad occidentẽ. in quarto q̃ ad aquilonẽ. Modꝰ ꝓ o clãgẽdi in bellis nõ distinguit. qz forte sic apũd alias nationes fiebat apũd eos. qñ etiaz habebãt solẽne epulũ & dies festos: & kalẽdas clangebãt. sed nõ est determinatus modus. Sacerdotes autem clangebant.

De recessu israel ad montem synai.
Capitulum.XI.

Ocutus ẽ domi-

t nus ad moysen anno scõo mense ꝓmo. Dic plane determinat ꝑ recapitulationẽ hr dici. fa

Quasi dicat ꝑ hr qñ ibi dr anno scõo. patz q̃ istud. s. faciãt filij isrl phase. ẽt dr ꝑ recapitulationẽ. Debet em̃ ꝓus dictũ fuisse: cum ꝓus factũ sit in mense scz ꝓmo ante oblationem ꝓncipũ q̃ supposita est.

ciãt filij israel phase tpe suo. xiiij. die mẽsis vsq ad vesperã. & fecerũt phase. Erãt aũt q̃dã imundi sup aĩa hois. i. sup hoiez q̃ dr aĩa, cuius cadauer q̃ tetigerãt ñ poterant facere phase. & dixerũt ad moysen. Quare fraudamur ne valeamꝰ offerre inter filios isrl Forte indignantes qz talis immũdicia necessaria ẽ qñq Et

Al melioꝛi pte totum hoiem significat. s. et aĩam. qđ ẽ frequẽs in sacra pagina.

ꝓsuluit moyses sup hoc dñm. Qui rñdit ei, Nõ de gente vra q̃ fuerit immundꝰ sup aĩa hois siue in via ꝓcul faciat phase mẽse scõo xiiij. die oẽm rit ũ phase obseruãs. Si vero sine hmõi causis: tpe suo nõ fecerit phase: exterminabit ania ei⁹ de ꝑplis suis. Peregrinꝰ q̃z aduena. si fuerit apud vos faciet phase dñi. Si q̃rat. si ũez in mẽse scõo ꝑtĩmundicia nõ possz facere phase. qđ faceret. Pot dici. qz tertio faceret. qz qñ in vno dictũ est similiter dat in alijs intelligi. Vel forte si deinceps eo anno non faceret non peccaret

De tubis argenteis & modo clangendi in eis.
Capitulum.XII.

Terũ locutus est

t dñs ad moysen. Fac tibi duas tubas argenteas ductiles: qbꝫ cõuocabis multitudinẽ. Quas duas tubas habebãt ĩ ꝛ̃ttuor vsus. ad ꝓuocandã multitudinẽ. ad mouenda castra. ad bella. ad festa. Et erat vt dr iosephus tuba fistula cantatoria pene magnitudie cubiti. calamo capaciori. ꝑ bẽs ĩ ꝓncipio latitudinẽ q̃ ꝓueniat ori ad suum nõ habuerunt in terra qđ & melius eis cesserat. Tunc em̃ xij. ptem tm̃ bonoꝝ terre haberent: modo habebant decimam.

De his qui non possunt facere phase ꝓmo mense vt faciant secundo.
Capitulum.XI.

Octus ẽ domi-

t nus ad moysen anno scõo mense ꝓmo. Dic plane determinat ꝑ recapitulationẽ hr dici. fa

Quasi dicat ꝑ hr qñ ibi dr anno scõo. patz q̃ istud. s. faciãt filij isrl. phase. ẽt dr ꝑ recapitulationẽ. Debet em̃ ꝓus dictũ fuisse: cum ꝓus factũ sit in mense scz ꝓmo ante oblationem ꝓncipũ q̃ supposita est.

ciãt filij israel phase tpe suo. xiiij. die mẽsis vsq ad vesperã. & fecerũt phase. Erãt aũt q̃dã imundi sup aĩa hois. i. sup hoiez q̃ dr aĩa, cuius cadauer q̃ tetigerãt ñ poterant facere phase. Pot dici. qz tertio faceret. qz qñ in vno dictũ est similiter dat in alijs intelligi. Vel forte si deinceps eo anno non faceret non peccaret

De tubis argenteis & modo clangendi in eis.
Capitulum.XII.

Terũ locutus est

t dñs ad moysen. Fac tibi duas tubas argenteas ductiles: qbꝫ cõuocabis multitudinẽ. Quas duas tubas habebãt ĩ ꝛ̃ttuor vsus. ad ꝓuocandã multitudinẽ. ad mouenda castra. ad bella. ad festa. Et erat vt dr iosephus tuba fistula cantatoria pene magnitudie cubiti. calamo capaciori. ꝑ bẽs ĩ ꝓncipio latitudinẽ q̃ ꝓueniat ori ad suum

ꝓsuluit moyses sup hoc dñm. Qui rñdit ei, Nõ de gente vra q̃ fuerit immundꝰ sup aĩa hois siue in via ꝓcul faciat phase mẽse scõo xiiij. die oẽm rit ũ phase obseruãs. Si vero sine hmõi causis: tpe suo nõ fecerit phase: exterminabit ania eiꝰ de ꝑplis suis. Peregrinꝰ q̃z aduena. si fuerit apud vos faciet phase dñi. Si q̃rat. si ũez in mẽse scõo ꝑtĩmundicia nõ possz facere phase. qđ faceret. Pot dici. qz tertio faceret. qz qñ in vno dictũ est similiter dat in alijs intelligi. Vel forte si deinceps eo anno non faceret non peccaret

De recessu israel ad montem synai.
Capitulum.XIII.

Mo secũdo mẽ

a se scõo. xx. die mẽsis elevata ẽ nubes de tabernaculo federis: & ꝓfecti sũt de mõte dñi viã triũ diez. Dicunt hebrei q̃ arca ꝓcedebat eos tribꝰ dictis: super quã nube stante q̃t ad certũ locũ ꝓueniebãt paulatim. qđã citius. qđam tardiꝰ. Ex meliꝰ ẽ vt ỏ ꝑ itinere tñ dicam⁹ qñ egressi sũt de mõte synai ꝑcessit eos nubes. nec q̃uit ꝑ tres dies et noctes. Vñ statim murmurauerũt ꝓ laboꝛe itineꝛ. qz nec noctib⁹ castra posuerũt. & tũc recubuit nubes ĩ solitudie pharan. i. in ꝓma mãsiõe quã fecerũt in pharan. Est em̃ phara maxia solitudo quã mõ saraceni inhabitãt. qz q̃ anno ꝓmo mẽse xij. ꝓma die mẽsis venert ad montẽ dñi. & abeodẽ egressi sũt ãno xx. die mẽsis scõi. ptz q̃ in hac mãsiõe q̃ & xij. fuit fere sedert ꝑ ãnũ. Et dicit Hieronym⁹. qz ꝑ annũ et ꝛ̃ttuor dies ibi fuerũt Nõ difficillimũ ẽ ĩ ueĩr nisi forte fuerit annꝰ embolismalis.

Uerꝰ est inqt. m. vt dicam⁹ qñ egressi sũt de synai tm̃ eos ꝑcessisse nubem.

Solaris annꝰ superat lunarẽ. xj. diebus q̃bꝫ collectis ꝓstituit vna lunatio per. xxx. dies. vel etiaz ꝑ. xxix. dies q̃ supsunt reseruatis. & annꝰ q̃ cueĩt illa lunatio dr embolismalis. alij dicũt cõ

ꝓ̄t tñ dici qꝫ eadē die q̄ legē acceperāt reuoluto anno naturali recesserūt. Cū ḡ venissent ꝑdie kal. iunij ad montem, et q̄rta die iunij legem recepissent: si eadem die, xiij. reuoluto anno recesserunt, patz qꝫ q̄ttuor diebꝫ anno sederūt ad mōtē z ita tertio mēse āni legitimi, die q̄rto recesserūt. Cū nihilominꝰ vex. est, qꝫ scdo mēse āni secūdi, xx. die egressi sīt. Tripliciter ei accipit annꝰ ab eis ꝓter naturalē Annus vsualis a ianuario quem habēt cōmunē nobiscū in ꝓtractibꝰ suis z negocijs cōmunibꝰ agendis. Quoto āt mēse hꝰ āni, q̄ta die egressi sūt nō legit. Est et apd̄ eos annꝰ legitimꝰ q̄ vtunt in legitimis q̄ agūt. In ꝟ vt dixim⁹ tertio mēse z die q̄rto egressi sūt. Est z apd̄ eos annꝰ emergens. In memoriā em̄ liberatiōis sue ceperūt ānos suos numerare ab exitu ꝺegypto, sic̄ grecia ꝑma olympiade, romani ab vrbe ꝺdita, chr̄iani ab icarnatiōe dñi, z hui⁹ anni scdo mēse, xx. die egressi sūt. Jā em̄ annꝰ a phase vsq̄ in phase vnus trālierat, z de scdo phase, s. vsq̄ in phase fluxerāt, l. dies. Ergo mēsis vnꝰ, xxx. diex fluxerat, z secūdus iam fecerat, xx. dies. Hec aūt annoꝝ distinctio in multis locis necessaria est. In hac mansione media ps exodi, z totus leuiticus, z numeroꝝ ꝑcepta nō modica descripta sūt. Nota qꝫ quadruplex est annus. Legitimꝰ, emergēs, vsualis, z naturalꝭ. Annus legitimus hꝰ anni tertio mēse iunio z quarta die eiusdē mensis egressi sūt. Jstū cōputa a kalꝭ in kalꝭ. Annꝰ emergēs: hꝰ anni secūdo mēse, s. xx. die eiusdē: q̄ est quarta dies iunij exierūt. Jstū a phase in phase cōputa. Annus

munes. Cōtingit aūt aliq̄n duos cōmunes interpōi embolismali, aliquādo vnū sm qꝫ vnus tm̄ bis i decēnouali ciclo cuenit. Vnde est ergo qꝺixit Dieronymus, nisi fuerit embolismalis annus. Impossibile est qꝫ per annū naturalē z q̄ttuor dies fuerint ibi, s. l. die a pasca sūt egressi, qꝫ nunq̄ dies pasce idē est anni ꝑcedentis z sequētis, et nūq̄ cōcurrūt pasca annuū z annotinuꝫ. Similit nūq̄ idē est dies, l. Non ergo ab eo die q̄ lex data ē revoluto anno naturali sūt egressi, sz cū venissent ad mōtē ꝑma luna iunij revolutis lunatiōibꝰ vsq̄ ad ꝑmā lunam iunij, q̄rta eiusdē luna sūt egressi: q̄ ē q̄nq̄gesima die a, xiij. luna aprilis.

ta. Prius accipe, xv. dies ꝑmi mensis, z iunge cū, xiij. diebꝰ maij sequentꝫ. Ecce habes ꝑmū mēsem secūdi āni. Jtē accipe, xvj. dies q̄ remanēt de maio, z iūge cū quattuor diebꝰ iunij, z hēbis, xx. dies scdi mēsis a phase, z ita vera erit vtraq̄ ꝓputatio āni, s. legitimi z emergētis, sicut in textu lr̄e ꝓtinet. Annꝰ vsualis iste incipit a ianu. z hūc hñt hebrei nobiscū cōmunē in negocijs suis. Annꝰ naturalis hꝰ mense tertio luna. xiij. q̄ est. l. dies a, xiij. luna aprilis recesserūt. Duxit aūt moyses secū obal, alꝭ obad fratre vxoꝝ sue q̄ nouerat in q̄bꝰ locꝭ ꝑ desertū castra cōmode poni poterāt: ꝓmittēs ei de optimis que traderet eis dñs. Sane cū eleuabat arca dicebat moyses, Surge dñe z dissipent inimici tui: z fugiāt q̄ oderūt te a facie tua. Cū aūt deponeret aiebat, Reuertere dñe ad multitudinē filioꝝ exercitus israel.

De electione septuaginta senioꝝ.
Capitulum. XIII.

Rtum est autez

o murmur populi ꝺ dñm dolētis ꝑ laboze, z accensus ignis in ira dñi deuozauit extremā ptē castroꝝ, illos. s. q̄ retro longe erāt. Quauitq̄ moyses ad dñm: z absozptus est ignis. Vocauitq̄ nomen loci illius incēsio, tamē nō fuit hoc mansionis nomen. In eadem quoq̄ mansione vulgus ꝓmiscuū qd̄ ascenderat cum eis, id est serui z ancille egyptij, et multi de israel pariter cum eis flagrabāt desiderio carnium. Carnium noīe nō solas carnes: sed alioꝝ ciboꝝ etiā abundātiā intelligimus. Vñ nec in q̄rela eoꝝ de carnibꝰ legit: cū dixerūt, Recozdamur piscium quos comedebamus gratis in egypto, in mentem veniūt nobis cucumeres z pepones, porriq̄ z cepe z allia, anima nostra arida est, nihil vident oculi nostri nisi mana. Audiuitq̄ moyses populū flentem: z intolerabilis res visa est ei, quia z ab eo escas petebāt. Et ait ad dominū, Cur imposuisti populi huius pondus sup me, nūquid ego cōcepi z genui multitudinē omnē hāc. Obsecro aut aliter ꝓuideas: aut interficias me. Cui dominus, Cōgrega mihi septuaginta viros ꝺ senioribꝰ israel quos meliozes nosti ad ostiū tabernaculi: z auferā ꝺ spiritu tuo, tradamq̄ eis vt sustentēt tecum onus ꝑli: z populo dices, Cras dabo vo-

bis carnes vsq̄ ad mensem dierū, id est quousq̄ sufficient ad mensem: etiā vsq̄ ad nauseam. Et dicit large nausea ꝓ vomitu. Propzie est enim vomitus ille q̄ excitatur fetoze sentine. Ablatio quidē spiritus moysi: z traditio alijs nō est intelligenda diuisio spiritus eius per partes: vel imminutio, sz illuminatio alioꝝ ad regendū populum, per eandeq̄ specialem gratiam per quā z moyses illuminatus erat: sicut de igne vnius lucerne multe illuminank sine sui diminutione. Electos itaq̄, lxx. viros duxit moyses ad ostiū tabernaculi ꝑ ter duos qui in castris remāserant: nō ex ꝓtemptu, sed quia reputabant se indignos, quoꝝ vnus vocabatur heldad, z alter meldad, z erāt vt aiunt hebrei: frēs moysi ex matre: sed non ex patre. Descenditq̄ dominus ꝑ nubē z requieuit spūs i eis q̄ stabant cū moyse, z ꝓphetabant. Sed z duo q̄ remanserant in castris ꝓphetauerūt, nec postea siluerunt, id ē semp deinceps vocati sunt, ꝓphete. At redijt moyses cū illis ad castra

Dieronymꝰ dicit super Paralip. non ex patre sed ex matre, qa post legem acceptam amrā mandāte moyse dimisit matrē eius quia amita eius erat: z duxit aliā de q̄ suscepit hos duos, sed sm ꝟ isti nondū erāt bimi. Magister solvit. Potest dici lex accepta a moyse ꝑ cognitionē in spū multo añ tpe q̄ ꝑ dationem forsan per. xxx. vel. xl. annos. Et ita isti duo potuerunt cōnumerari inter. lxx.

De datione carnium z ira dei sup eos.
Capitulum. XV.

Ntus vero egre

v diens a dño arreptas ꝓcepto eꝝ trans mare in insulis ozygijs coturnices detulit in castra ꝑ circuitum castrorum itinere diei vnꝰ, volabantq̄ a terra altitudine duoꝝ cubitoꝝ. Surgensq̄ populꝰ ꝺgregauit sibi coturnices duobꝰ diebꝰ: z ficcauit eas. Qui paz. r. chozos habuit. Fuerūt be coturnices vt tradūt nō modice que apud nos sunt, sed ille maiozes q̄ regie aues dicunk: q̄s curleios a currēdo vocam⁹. Nōdum defecerat cibꝰ: z furoꝰ dñi ꝑcussit populum plaga magna nimis. Modus ꝟo plage nō determinat hic, sz in psalmis videt qꝫ fuerit ignis, Sepultusq̄ ē ibi ꝑlꝭ q̄ carnes desiderauerat. Vñ z locꝰ ille vocatus est ea broth, alꝭ cabaioth, qd̄ sonat desideriū sepulture, vel sepulcra ꝺcupiscentie.

De plaga marie z causa lepre.
Capitulum. XVI.

Gressi autem de

e sepulcris ꝺcupiscentie venerunt in asseroth, ibiq̄ iurgati sunt maria z aaron ꝺ moyse, q̄t vxorē ei⁹ ethiopissam: q̄si rixantes cum eo, improperauerūt ei qꝫ reginam ethiopie in vxorē duxerat, vl' ductam dimiserat. Vel potius propter vxoꝝ eius sephoram: q̄ rixata fuerat cōtra mariā. Madianite em̄ quondā vocati sunt ethiopes vt legitur in ꝓparalippomenon, z indignando dixerūt, Nōne z nobis sicut z moysi locutus est dñs? Audi dicerēt, Quare vult moyses ꝑesse nobis: quia locutus ē ei dñs. At iratus dominꝰ dixit eis, Egredimini vos tres tm̄ ad tabernaculum. Cūq̄ starent ibi: descendit dominus in columna nubis, vocansq̄ aaron z Mariam: ait, Si quis fuerit ꝓpheta inter vos loquar ei in vysione, vl' per somniū. vel per enigmata, vel per figuras. Seruo vero meo moysi qui in oīi domo mea fidelissimꝰ ē: ore ad os loquoꝝ, vt quid ergo detraxistis: vos ei quasi parificātes. Et recessit nubes: z ecce apparuit maria lepzosa. Et ait aaron ad moysen, Obsecro domine: ne imponas nobis hoc peccatuꝫ. Drauitq̄ moyses ad dominū, Deus obsecro: sana eā. Cui dñs, Si pater eius spuisset in faciē ei⁹: nōne debuerat saltem septē diez. ruboze cōfundi. Separet septem diebꝰ extra castra, q. d. Si pater eius vilificasset eam ꝑ aliquo crimine suo: nonne deberet aliquo tempoze verecūdari. Exclusa itaq̄ est maria extra castra septē diebus: nec populus motus ē donec revocata est.

De duodecim exploratoribus.
Capitulum. XVII.

Gressus autem

e ꝑl's de asseroth: fixit tentoria in deserto pharan. Non est pharan nomē māsionis: sz solitudinis ꝑles mansiones ꝺtinētis, vt i catalogo mansionū manifestabit. Dēs em̄ ꝺtinet mansiones ab asseroth, que fuit, xiij. vsq̄ ad asiongaber: q̄ fuit xxij. ꝑ quas oēs transierant in anno secun-

do. De astongaber misit moyses ex pre cepto domini.xij. viros singulos de singulis tribubꝫ:q̃ considerarent terrã quam possessuri erant quorũ ꝓcipui fuerũt caleph filiꝰ iephone ꝺ iuda,z osee filiꝰ nun ꝺ effraim. Vocauit qꝫ moyses osee iosue ꝟ erat minister moysi. Unde quidã dicũt id quod supra dictũ est iosue :ꝓ anticipationem dictũ esse,qꝫ nũc ꝓmo impositus est ei ꝟ nomen. Potest etiã dici,qꝫ moyses curã z salutẽ aliorum,ij. cõmisit illi. Cunctꝫ vocaret iosue vel osee que noia saluatorẽ sonant:tunc ꝓmo ei hec nomina appropriauit:cũ saluatorẽ aliorum instituit. Precepitqꝫ eis moyses vt cõsiderarent qualitatem terre z hominũ z vrbium:z afferrent de fructibus terre. Eratqꝫ tempꝰ quãdo ꝓcoque vue comedi possunt. Qui ascendentes explorauerũt terram. z venientes in hebron viderunt tres viros de genere enach vel enachim,id est de semine giganteo,quales etiam viderant in thanai ciuitate egypti:qui z a thanai titanes dicti sũt. Fuit aũt hebron septẽ annis edificata ante vrbem thanaim. Unde z ab hebron semen gigantũ in egyptum descẽdisse credit. Descendẽtesqꝫ vsqꝫ ad vallem vberrimã z torrentem:tulerunt de malis granatis z de ficis loci illius. ꝟ palmitẽ quoqꝫ cum vua absciderunt. quẽ ꝓ magnitudine tulerũt in vecte duo viri. Ob hoc appellatus est locus ille nechescor,id est botri torrens.

Hec sunt nomĩa.xij. explorator̃ quos misit moyses. De tribu ruben semmaa. ꝺ tribu symeon saphat. de tribu iuda caleph. ꝺ tribu issachar igal. de tribu effraim osee vel iosue. De tribu beniamin phalti. de tribu zabulon gel dehel. ꝺ tribu ioseph gaddi. de tribu dan anuel. de tribu aser stur. de tribu neptali nalbi. de tribu gad guel. Hec sunt noĩa virorꝫ qs̃ misit moyses ad ꝟsiderandam terrã chanaan.

Malagranatus arboꝛ. malumgranatũ fructus.

De murmure populi pro quo perierunt in deserto.

Capitulum.xviii.

Euersiqꝫ post dies quadraginta venerunt ad populum suum in cades. de.xxxij. cũ mansione interim egressus erat populus: z morabatur in.xxxij. Tamen quidã tradunt q̃ de cades missi sũt exploratores: z ibi eos expectauit ꝓlus. Hanc mansionẽ vocat ioseph̃ quallẽ iuxta chananeoꝝ termios existẽtem z ad habitandũ difficilem. z cõmendates viri terrã quã viderãt addiderunt Hz cultores fortissimos hz. vrbes grãdes z muratas. stirpem enach vidimus ibi. qbꝫ nos cõparati qsi locusteς videbamur. tra quã lustrauim̃ deuorat habitatores ſ suos. qõ sic exponit hebre. Terra ifirma est. nec hic diuti. viuaces homines potest. vel qꝫ nulli genti licebat diu in ea habitare ꝓpter frequentes impugnatiões supuenientium. Unde ꝓphe ta cum securitatẽ ꝓmanẽdi illi terre pollicet. hoc opprobrium ab ea auferẽdum dicit: q̃ nõ vocabit̃ terra cultores suos deuorans. Pot tũ z in cõmendatiõe terre dici:q̃ adeo bona sit vt null̃ ex ea pegrinari velit. sz q̃ in ea nascit̃ moriat in eadẽ. Igit audiẽs hec oĩs turba: fleuit dicens. Utinã mortui essem̃ in egypto. Nõne melius ẽ reuerti in egyptum qs̃ cadam̃ gladio: z vxores z liberi tradant captiui. Cõstituamus nobis ducẽ alium qs̃ moysen: z reuertamur in egyptũ. At vero iosue z caleph sciderũt vestimẽta sua dicẽtes. Nolite rebelles eẽ cõtra dñm. id est eũ mẽdacẽ in promisso iudicare. qꝫ sicut panẽ populum terre hui̇ deuorabim̃. Cũqꝫ clamarẽt in eos alij decẽ qui terruerãt populuꝫ. z omnis multitudo lapidibꝫ vellet eos opprimere: apparuit gloria dñi sup tectũ federis: z ait dñs ad moysen. Quousqꝫ nõ credet mihi populus hic: feriam eos: z faciã te in gentem magnã. Cui moyses. Obsecro dñe ne fiat ꝟ: ne forte insultẽt tibi egyptij z dicãt. Nõ potuit ꝑ̃ plm inducere in terrã quã ꝓmiserat. Cui dñs. Juxta verbũ tuũ dimisi. Attamẽ viuo ego: null̃ eoꝝ q̃ viderũt signa q̃ feci in egypto: numerati scz a.xx. ãnis z supra. z tã

Aduerte triꝑ licez eꝰ expositiõez. qꝺ dictũ est terra quã lustrauimus. ꝺ. h. l.

per.x. vices.i. multotiẽs tẽtauerunt me. vi
ꝺebit terram ꝓ qua
iurauí patrib̃ eoꝝ
ꝑter iosue z caleph.
Quoniã aũt amalechites z chananeus
habitant iuxta vos ne superueniant. mouete cras castra et redite in solitudinem. iuxta
numerum.xl. dierũ:
quib̃ terrã ꝟsiderastis quadraginta annis recipietꝭ iniquitates vras. Locutusqꝫ est moyses oĩa
verba hec ad eos. z
luxit populꝰ nimis. Et ecce mane surgentes
dixerũt ad moysen. Peccauim̃ desperantes
parati sumus ascendere ad locũ quẽ ꝓmisit
dñs. Et moyses ad eos. Nolite ascẽdere: ñ
eñ dñs vobiscũ est. At illi cõtenebrati: sine
deo scz posse vincere putãtes ascẽderũt: arca cũ moyse z leuitꝭ remanẽte ī castrꝭ. Perse
cutusqꝫ ẽ eos amalechites z chananeꝰ percutiens vsqꝫ ad locũ:q̃ ob ꝟ vocatꝰ est horma.
id est anathema. z redierunt ad solitudinez.

Sed qꝫ in oĩ ope dei coniuncta est iusticie miscõia subdit. quoniam aũt.

Iterum subditur de iusticia dei iuxta numerum tẽ. Unde ꝺauid ꝓpheta.xl. annis offeñ. f. g. h.

De lapidatiõe colligẽtis ligna ī sabbato.

Capitulum.xix.

Factum est autez cũ essent in solitudine inuenerũt hoiem colligentem ligna in sabbato: quẽ reclusit moyses donec ꝟsuleret dominuꝫ. De q̃ dixit dñs. Moriat̃ homo iste extra castra: lapidibꝫ obruat̃ Et factũ est ita. Quidã purãt hunc fuisse salphaat. qꝫ z filie eius postea dixerũt. Pater noster in deserto in peccato suo mortuus est. Ibidem etiam ꝓcepit eis dñs vt ꝑ quattuor angulos palliorũ fimbrias ponerẽt hyacinthinas. ob recordationẽ etiã minimoꝝ ꝓceptoꝝ dñi obseruandam. Quas magnificauerũt pharisei intrñ vt etiã spinas in eis ligarẽt. vt frequẽti earũ punctiõe ad memoriã iugẽ ꝓceptoꝝ dñi excitarent̃. Quadratꝫ tũc iudei vtebant pallijs: z adhuc in angulis vestis q̃drate in synagogis suis hñt fimbrias hyacitinas ob recordationẽ legis date de celo. Hoc aũt faciebant vt a ceteris gentibꝫ etiaꝫ habitu discernerentur.

De casmate chore dathan z abyron z plaga eorum. Capitulum.xx.

Ece autez chore filiꝰ isuar. fris amrã cũ vidisset fratruelis suos honoratos. alterꝫ sacerdotio. alterꝫ ducatu pli inuidit. z murmurãs cõtra moysen z aaron: cõplicesq̃ secum habuit ducẽtos. l. de leuitis maioribꝫ. qs̃ etiã ꝺignos sacerdotio ꝓferebat. adiunxeratqꝫ sibi dathan z abyrõ potentiores rubentarum. quibꝫ principatũ populi deberi ꝺicebat. qꝫ fuerãt de ruben primogenito. Quibꝫ moyses ait. Tollat vnusquisqꝫ vestrũ thuribulꝫ suũ: z tras hausto igne supponat tymiama: z aaron vobiscũ: z quẽ elegerit dñs ipe sit sctus. Dixit ꝙ moyses mane vt vocaret dathã z abyron:q̃ dixerũt Nõ veniem̃. Et ꝓuocata ꝺi multitudie. dixit moyses ad chore z ducẽtos q̃nq̃ginta. Tollite thuribula vra: z ponite tymiama sup ea et state coraꝫ dño. Illis aũt sic statibꝫ moyses descẽdit cũ senioribꝫ populi ad dathan z abyron vt eos vocaret. Nam z abyrõ vt dicit Ioseph̃ expẽ leuita erat. Illi aũt st abãt cũ vxoribꝫ liberis̃. z oĩ frequntia domꝰ sue in introitu papilionũ suaꝝ: parati potiꝰ ad resistendũ. si vim inferre vellet moyses qs̃ ad obediẽdũ. Quod videns moyses corauit ad dñm vt insolita morte pirẽt. z sic planũ fieret q̃ dñs ipm miserat. Quo oãte z flente tremuit terra. expauitqꝫ ꝑs grãdi strepitu ꝑ illoꝝ tabernacula excitato. z scissa est terra sub pediꝫ eoꝝ. z apiẽs os suũ deuorauit eos cũ oĩ substãtia eorũ: z descẽderũt viui in infernũ. i. in patulũ terre hiatũ. Et reducta est terra q̃si nihil hoꝝ factũ eẽ videret. Exz ignis egressus ẽ de thuribulis chore z ꝺcim̃ eꝰ: tãtus q̃ntus nec de terra platꝰ: vel ꝺcursione fulminũ aut violẽtia spirituũ visus ẽ vnqꝫ exilire. z deuorauit eos: aaron stante illeso. Tulitqꝫ eleazar thuribula eoꝝ ex ꝓcepto dñi igne huc illucqꝫ ꝺispersos: z ea ꝓduxit ī lamias. formasqꝫ ex eis coronulas aureas: affixit eas altari eneo ad cõmonendũ filios israel: neq̃ nisi ꝺ semie

Nota q̃ isuar z amram frẽs erãt. quorũ alter scz isuar quia ꝑ̃ mogenitꝰ erat. visum fuit filio eiꝰ scz chore q̃ ipse portꝰ haberet rãmum sacerdotiũ q̃s moyses filiꝰ amrã. z ꝟ idem voluit ꝓsugere dathan z abyrõ de ꝺignitate ducatꝰ: q̃ potiores erant rubenitis.

Hota q̃ ꝺathan z abyron z plaga eorum.

aaron accederet ad offerendū incensuz dño ze similia pateret. Tū et sic fabrefacte erāt q zibi stabāt ad decorē.

De cruſtione populi extincta p aaron Capitulum. XXI.

Terum sequen

i ti die murmurauit oīs multitudo ꝺ moyſē z aarō dicēs. Vos interfecistis ꝓplz dñi Cuꝯ vellēt eos obtuere la pidibus fugerūt ad tabernaculū. et operuit eos nubes. apparuitqz gloria dñi. Et egressus ignis a dño deuorauit populū. Dixitqz moyses ad aarō Tolle thuribulū: z hausto igne de altari. ponensqz tymiama: perge cito ad populuz vt roges p eis. Acceleraſqz aaron cū thuribulo z stans inter viuos z mortuos: orauit dominū: z plaga cessauit. Fuerūt aūt pcussi ex eis. xiiij. milia z septuaginta.

Signo ꝓmisso ꝓfirmatū fuit sacerdotiū aaron. Adhuc duo sequunt. quoꝝ altez hic supponit.

De virga aaron que nocte vna floruit et fronduit z peperit nuces. Capitulum. XXII.

Tamen nondū

a cessauerat tumult⁹ sup sacerdotio aarō. Dicebāt ei. qz zſi nō ꝑdictos leuitas elegerit dñs: poterat eē q aliq ꝺ aliqua reliquaz tribuuz digni essent sacerdotio. z forte de oīb⁹ tribub⁹ aliqt vellet dominus habere sacerdotes: ne tanta ministerij dignitas vni domui et tam paucis crederetur ministris. Accusabātqz moysen de deserti inopia: eo q eoꝝ negociarē inopiaz vt semper eius viderent egere auxilio. Auxit ergo moyses ex ꝓcepto domini virgas xij. principū: et scripsit in vnaquaqz nomen tribꝰ suę: vel potius principis Scripsit aūt in virga aaron nomē leui. z ꝓter has. xij. sumpsit vnā seorsuz cūctas familias cōtinentē: in q̄ pbarēt vtrū de oībus tribub⁹ vellet deus hīc sacerdotes. In numeris tū legit nō fuisse virgas nisi. xij. qđ itelligendū est ꝺ singularib⁹ scz excepta generali. Quas cū posuisset in tabernaculo coꝝ dño: sequenti die regressus inuenit germinasse virgaz aaron z folijs dilatatis amygdala protulisse. Sane hic tertio deo ordinante aaron sacerdotiū firmissime possedit. Nā et in signū rebelliuz ꝓcepit dñs virgā aaron seruari in tabernaculo imposterū.

Dicebāt moysen spōte eos ꝑ desertū duxisse. vt ipi suo egerēt auxilio.

De reditu in cades in. xl. anno. Capitulum. XXIII.

Venerunt itaqz fi

f lij israel longo tempore in solitudine. multo sederunt tempore in cadesbarne: z diu circūierūt mōtē seir. z redierūt fere vsqz ad mare rubrū: et circa fines sinai. z pstrata sūt cadauera eoꝝ in deſto. Tādem p⁹ multos labores z annos. xxxviij. redierūt ad cades vñ miserāt explorato⁹es. vl in q̄ redierūt ad eos vt dictū ē: q̄ est ī deſto sin. nec illud ē deſertū ad qđ venerūt viij. mansiōe: vt dicē Hiero. Prior ei scribitur sin ꝑ samech. z interptat rubꝰ vel odium. Sin ꝓ in q̄ cades vel q̄ est cades. scribit ꝑ sade. z interptat mādatū. vel sancta. et est vt q̄dā volūt ꝑs deserti pharan. In fine igit. xxxix. anni a finib⁹ sinai venert in cades xj. dieb⁹. z potuit esse q tātu irēt. xj. dieb⁹ ꝓcito ꝑ gdu q̄tū iuerāt. xxj. mansionib⁹ tardo: vel ꝑ aliā viā. Redierūt ḡ filij israel. xl. anno mēse ꝓmo in desertū sin. z māsit ꝑplꝰ in deserto cades. Et sic. xlij. mansiones filioꝝ israel. q̄bus legunt. pfecti ab egypto vsqz ad campestria moab iuxta iordanē. trib⁹ tm annis complete fuerūt. xij ab egypto vsqz ad montē sinai anno ꝓmo a. xiij. die mēsis ꝓmi. vsqz ad die ꝓmā mēsis tertij Deinde āno scō. xx. die mēsis ꝓmi. pfecti a sinai vsqz ad cades. xx. māsiones z vnā expleuerūt infra annū scōz. tū quoto spacio āni ñ est determinatum sicut in ꝓmo p. xxxviij annos. post errāt⁹ z pstrati. xl. āno redierunt ad eandē cades Eo anno relict⁹. ix. mansiones transegerūt. Qđ si inueneris. ꝑbut⁹ anni fuisse māsiones: scito q inter has iterum numerat cades repetita.

Quasi diceret nō est ita distinctū in mansionib⁹ scōi anni q̄ntum tp̄is flueret interuna mansionē z alia sicut in māsionibus ꝓmi anni.

Sin de q̄ h⁹ agit vel est cades vel i eo ē cades. Vñ oz sin in q̄ cades zē.

De morte marie et aquis cōtradictionis. Capitulum. XXIIII.

Mortua est autez

m maria in cades dū. xl. vt dicit Iosephus cōplesset annū: exq̄ egyptum dereliq̄t. in initio mēsis z antici: qui et nisan fm lunā Et sepelierūt eam in montē q̄ vocat sin. Transactisqz. xxx. diebꝰ flet⁹ moyses populū purgauit hoc modo. Vitulā trimam totā rubeā extra castra cōbussit. Et ꝑsequitur hic Iosephus ordinē cineruz lustrationis: quē dñs decima die mensis septimi fieri ꝓcepit. z videtur velle nunc primo combustionē hmōi a moyse factam. Unde etiaz subdit. Hoc etiā venturos seruare ꝓcepit: et potuit esse q̄ impediti hucusqz distulerūt. qz nec pascz interim celebrasse legunt. Cum autem intrauerūt terrā pmissam fm ꝓcepta domini: legitima sua prosecuti sunt. Et iā hic dicit Iosephus. anteqz redissent in cades eos venisse ad terminos idumee et misisse nuncios ad edom ꝑ libertate transitus ꝑ terrā suā Quod cū phibuisset moyses inde recessit ꝑ desertū iter faciēs. Historia numeri dicē post mortez marie misisse isr'l ad edom. Hec ē liquidū vtrū ioseph⁹ ꝑ anticipationē. an li ber numeri ꝓ recapitulatōez h̄ dixerit. Nos vero sequētes ordinē historie dicim⁹ q̄ mortua maria indiguit ꝑplꝰ aq̄. factaqz seditiōe ꝓtra moysen z aaron ī ꝑplꝰ orauerūt ambo ad dñm. Quib⁹ dñs ait. Tolle virgā z congrega ꝑplm ad petrā. et pcussa dabit vob⁹ aquā. Utrum virga q̄ fronduerat: an alia vsus est moyses hic est dubiuz. Et tñ qz in numeris legit: virga q̄ erat in ꝺspectu dñi videt fuisse virga q̄ erat in arca Et cōgregata multitudine ante petrā: dixit moyses Audite rebelles et increduli. nunquid de petra hac poterim⁹ aquā vobis ēicere. Dic aūt: cū in alijs egissent moyses z aaron fiducialiter. turbati populo murmurante diffidēter egerūt: qđ domino manifestāte cognitū ē. Nō em̄ et opeꝝ aliq̄ vel verbo h̄ ꝑpendi potuisset: nisi forte qz moyses q̄i dubitās dixit. Nūq̄d poterim⁹ zē. qz inde sensus affirmationis poterat elici: q̄si poterim⁹. vl negatōis q̄si nō poterim⁹. Tū ergo pcussisset ꝑus ꝑga silicē: qz desperauerat: nō manauerunt aque. Deꝺo vero ictu egresse sūt ita largissime vt biberet ꝑplꝰ z iumēta. Et dixit dñs moysi z aaron. Quia nō credidistis mihi: nō introducetz populos hos ī terrā eoꝝ. Hec ē aq̄ ꝓtradictionis: qz etiā electi desperauerūt de ꝓmissis z potētia dei q̄si ꝓtradicētes ꝓmitteri.

Iste edom frater iacob fuit.

De circūitu idumee. Capitulum. XXV.

Misit moyses nū

m cios de cades ad regez edom dicēs. Frater tuus iacob mandauit tibi hec. obsecro vt liceat nob⁹ trāsire ꝑ terraz tuā. Nō ibimus ꝑ loca culta: via publica gradiemur. nō declinabim⁹ neqz ad dextrā nec ad sinistrā Si biberimus aquas tuas: qđ iustum erit dabim⁹ Et rñdit. Non trāsibitis ꝑ me. Timens tū ne trāsirēt: egressus est obuiam in manu forti. Quāobrem diuertit ab eo israel: maxīe qz deꝰ ꝓcepat ei. Nō pugnabis aduersus fratrē tuū. Circūiitqz idumeam: egrediēsqz de cades: et incedens per desertū arabie. ptrāliensqz archim metropolim arabum: q̄ nūc petra dicit venit ad montē hor qui est in finib⁹ terre edom.

De morte aaron. Capitulum. XXVI.

Hi locutus est

f dñs ad moysen Pergat iḡt aaron ad ꝑplm suū. Non intrabit terrā pmissiōis eo q̄ incredul⁹ fuit ori meo Tolle aaron z filiū ei⁹ cū eo: z duces eos coram omni ꝑplo sup montē hor. Tū nudaueris patrē stola pontificali: indues ea eleazaz cui pontificat⁹ accessit ꝑ etatē ꝓmogenito ꝑ ignem absumpto. Et fecit moyses qđ ꝓcepterat ei dñs. et mortuus est aaron in mōte hor In deuteronomio oꝝ muscera loc⁹ sepulture aaron. q̄ vsqz hodie mōstrat in mōtis vertice. Popul⁹ ꝓ eo fleuit eū. xxx. dieb⁹. Mortuus est aūt. xl. āno egressiōis. cū esset. cxxiij. annoꝝ. eodē anno q̄ z maria mēse. v. q̄ z apud hebreos oꝝ sedebach. apō rhomanos augustus. ꝓma die mēsis fm lunā.

De victoria post votū anathematis Capitulum. XXVII.

Audiqz audisset

c chanane⁹ q̄ habitabat ad meridiē venisse illuc isr'l: pugnauit. cū eo z obtī

nuit et adduxit ex eo predã. Israel aũt vouit dño: q si traderet eũ dñs ĩ manus suas ciuitates eius anathematizaret, quod fecit. Et vocauit nomẽ loci illi⁹ horma, i. anathema. Forte hic ẽ loc⁹ q̃ sup̃ p̃ ãticipationẽ vocat⁹ est horma. Anathema dr ab anathene, i. sursum ponere, qđ est deuotare, i. voto deo suz ab vsu nostro separe, cum scz res vota z reddita: sursum in templis ponebatur. Et nota q̃ olim generalit̃ po

Tres legũt victi per capadoces ĩ genesi.

pulus terre promissionis dictus est chananeus. Under hic nomine generali vocat eos qui erant ad meridiem. Tunc em̃ septem pli, prius vocabantur noĩb⁹ in ea, z ille, prie dicebaĩ chanane⁹: qui habitabas maritimã.

De serpente eneo cõtra ignitos serpẽtes. Capitulum. XXVIII.

Rofecti de mõte hor venerũt in salmana: vbi cepit pl'm tedere itineriz z laboris dum circũirent terrã edom, et murmurauit cõtra moysen. Ideo misit dñs in populum ignitos serpentes, q̃ dicebaĩ igniti: qr minimi z veloces crãt ad modũ scintillarũ. Vel vt alĩ tradũt tactũ veneno inflammabant vsq̃ ad tumorẽ z ruborẽ igneũ. Rogauerũtq̃ moysen vt oraret, p eis. Cui dñs ait, Fac serpentẽ eneũ z pone ĩ pertica in medio populi eminentẽ, et quicũq̃ percussus fuerit a serpente, respiciat eu̇z z viuet. Et factuz est ita. Hunc secum

Quia historie sibi super hr̃ tradicũt, ideo nomen regis nõ ponitur, qđ tũ post determinabitur.

semper habuerũt filij israel, et magnifice vsq̃ hodie ĩ hierusalẽ. Tandez ob cultũ superstitiosis quẽ populus ei exhibebat cõminuit eũ in puluerem rex iuda.

De scopulis torrentiũ qui gestierũt. Capitulum. XXIX.

Nde profecti per alti quas mansiones venerũt ad torrentẽ zareth, quẽ transierũt siccis pedibz vt mare rubrũ, Quẽ reliq̃ntes castrametati sũt ꝛ arnon. Qui vt ait ioseph⁹ fluuius est a mõte arabie descendẽs: z p̃ desertum fluens in stagnũ asphaltidẽ erũpit: diuidẽs moabitidem z amorreã. Quidã volũt armoricã ciuitatẽ eẽ q̃ est in deserto, z pminet in finibus amorrei. De hoc transitu israel p terram illã, psequit liber numeri in hũc modũ, Vñ dicit in libro bellor dñi, sicut fecit ĩ mari rubro sic faciet ĩ torrentibz arnon. Scopuli torrentiũ inclinati sunt vel gestierũt: vt requiescerẽt in arnon, et recumberẽt in finibz moabitarũ. Hunc locũ sufficienter expositũ non memini me legisse. Aug⁹, dicit forte fuisse librum sic vocatũ apud chaldeos, vñ egressus abzaã erat. Vel apud egyptios: apõ q̃s sapientiã didicerat moyses, in q̃ de hoc trãstu, pphetatũ fuerat. Vt aũt fines inter duas gẽtes ibi ꝛstituerenť bello actũ fuisse putãt, qđ p̃ter magnitudinẽ sui bellũ dñi vocatuz est, qđ bellũ liber ille ꝛscripsit. Quidã dicũt

Montis ruina decidẽs qđ ĩ niue aliq̃ videtur, z a labendo labentia dicit.

historiã totã de filijs israel dici libẽ bellorum dñi, in qua frequẽter dicitur dñs p eis pugnasse. Et maxime dicũt hebrei in terra illa amorreos manu potẽti hebreoz fuisse deletos, et isti legũt dicit, p dicẽt, qr etiã in hebreo ita est. Sup hoc dicẽt in retractatiõibz bellor dñi: et legit sic. Unde, id est ỏ arnon, dicit, id ẽ dicẽt, et fiet memoria in libro bellorum dñi, i. in historia ista cũ legẽt a posteris. Fiet aũt mẽtio de ea talis. Sicut fecit dñs in mari rubro pdendo egyptios, sic faciet in torrentibz arnon perdẽdo amorreos. Moyses dixit. Futurũ faciet: nos dicimus pteritũ sic fecit. Nõ etiã sequitur. Scopuli inclinati sũt zc. Similiter ambigue exponit. Tradũt hebrei immensam multitudinẽ amorreoz in cõuallibz torrentiũ z scopuloz arnon posuisse insidias israelitis, vt trãscuntes incautos pimerẽt, dñm vero latitãtes oppressisse ruptibus hincinde inclinatis, ita vt labẽtia scopulorũ extenderent in arnon, ibiq̃ requiesceret id ẽ finiret. Fuerunt

Montis ruina decidẽs qđ ĩ niue aliq̃ videtur, z a labendo labentia dicit.

q̃ dicerẽt describi libz tuz arnon, qr cũ scopuli rupti z altissimi sint ĩ deserto, paulatim inclinank̃ hũi

liãdo donec reqescant, i. finiãt iuxta arnon. Potuit esse vt aliq̃ scopuli montiũ inuloz z minoz corã israelitis inclinatil sũt vt de facili trãsirẽt, qđ forte erat pdictũ in benedictione ioseph, ibi donec veniret desiderũ collis eternoz. Et forte de eodẽ dixit dauid, Mõtes exultauerũt vt arietes zc.

De cantico ad puteum Capitulum. XXX.

Ex eo loco apparuerũt eis puteus, id est, ex hoc loco venerũt in aliũ locũ: vbi mõstrante dño foderũt puteũ. Vñ subdit. Quia hũc puteũ foderũt pncipes duces multitudinis in datore legi, i. in dño. Hoc tũ in hebreo nõ legit. Et ascẽdit aq̃ de puteo donec sup̃ redũdaret. Forte in signũ qr exinde pugnarẽt, et hostes supgrederenť in hunc modũ: z obruerentur. Quo viso cecinit israel carmen istud. Ascendat puteus zc.

De morte seon regis amorreoz z og regis basan. Capitulum. XXXI.

Gressus populus inde p aliqs mansiones puenit vsq̃ in bamoth. Nec est nomẽ hoc mãsionis: sz ẽ vallis in regione moab: in vertice pbasga, i. iuxta montẽ illũ, vl forte adeo mons ille magn⁹ est q̃ ĩ vertice hz colles z valles. Inde misit

Exponit quod direxerat vallis in vertice phasga

israel nũcios suos ad seon regẽ amorreoruz vt transitũ ei p terrã suã cõcederet. Qui noluit, imo cuz exercitu egressus ei obuiã in desertũ pugnauit cũ israel, et pcussus est in ore gladij, id est in instantia. Josephus

Vel saltẽ circa terraz suã: sic fecerat esau et moab, quod legitur in deuteronomio.

dicit plurimos ex eis siti perisse, alios ruentes ad fluuiũ iaculis terre ỏfixos, fugientes ad menia fundibularijs pruẽtos. Occisus est ergo seon: tulitq̃ israel oĩes eius ciuitates ab arnon vsq̃ iaboch, inter quas caput regni erat esebon: et

Ciuitates sunt quatuor, altera est caput regni altera finis.

habitauit in eis. Dicit ioseph⁹ hãc terrã inter tria flumĩa sitã q̃si naturã insule habentẽ z opulentissimã. Arnon fluit a meridie, iaboch a septẽtrione, q̃ in iordanẽ descẽdit: cui z nomẽ tradidit iordanis ab occidente. Cũq̃ trãsisset israel fluuiũ iaboch: z ascenderet p vtã basan: occurrit ei og rex basan in ezrai, quẽ pcusserũt cũ populo suo vsq̃ ad interneciõem z possederũt terrã eius. Añ terra hec quã habuerũt vltra iordanẽ nõ fuit de terra promissionis, qđ patet, qr moyses hãc itrauit. Profectiq̃ castrametati sunt in campestribz moab, vbi trãs iordanẽ hiericho sita est.

De itinere balaam z qr ei locuta est asina. Capitulum. XXXII.

Idens balac filius sephor q̃ tũc rex erat ĩ moab, qđ fecerãt amorreo: timuit z ascitos seniores madiã q̃, primi regẽ ei⁹ erãt z amici, ꝛsuluit qđ facto opus eẽt dicẽs. Populus hic delebit nos: sicut solet bos herbas vsq̃ ad radices carpere. Misitq̃ eoz cõsilio ad balaam filiũ beor ariolũ q̃ habitabat super flumen amonitarũ vt veniret z malediceret pl'o huic. Audierãt em̃ qr bñ dictus erat cui bñdicebat balaam: z maledict⁹ cui maledicebat. Audierãt etiã qr israel nõ vincebat ĩ arcu z gladio: sed oze fusa ad deũ suum. Vñ sumq̃ est eis cõmodũ exercratiõibz ỏ oziones dimicare. Cũq̃ venissent ad balaaz seniores moab z madian ferentes munera diuinationis in manibz, causamq̃ vie exposuissent, dixit eis balaã. Manete hic hac nocte donec videã q̃d dixerit mihi dñs. Dñi em̃ pphetaz se mentiebať, licz in sacrificiã do cõsuleret demones. Forte demonẽ q̃ sibi loquebať dñm vocabat. Dixitq̃ ei dñs in nocte curã populi sui gerẽs. Nõ eas cũ eis: nec maledices populo huic: qr bñdict⁹ est. Mane surgẽs balaam dixit se, phibituz a dño. Rursum misit ad eum balach viros plures z honoratos, muneraq̃ maiora z ampliora, pmisit si male diceret pl'o. Quib⁹ ait balaam. Si dederit mihi balach domũ suã plenã auri: nõ potero mutare verbuz dñi. Obsecro manete hic etiaz in hac nocte. Et ait dñs ad eum nocte. Surge vade cũ eis, ita dũtaxat vt qđ pcepero tibi facias. Mane strata asina pfectus est cũ eis. Et irat⁹ est dñs ei stetitq̃ angel⁹ dñi gladio euaginato in via ỏ balaã. Mutauerat em̃ pposituz capt⁹ cupiditate, pmissoz displicebat quõ populo malediceret: licz, phibuisset dñs. Ioseph⁹ videť velle q̃ dñs iratus q̃si ironice dicerit ei, vade cum eis. Nõ quia nõ intellexit obstitit ei angelus. Cũ autem vidisset asina angelum: quẽ tũ balaam nõ videbat: timens deuiauit in agrũ. Quaz cum verberibz reduxisset balaam ad semitã iterum stetit angelus in angustijs maceriaz

eum quib⁹ vincere cingebant: timēsq; asina lū
pit se parieti et attrinit pedē sedentis. At ille
verberabat eā. Iteruq; stetit angelus in loco
angusto vbi nec ad dexterā nec ad sinistram
poterat deuiari. Timensq; asina: cecidit sub
pedib⁹ sedētis. Qui cū vehementi⁹ fustib⁹ ce
deret latera eius: aperuit dñs os asine: z ait
Cur percutis me ecce ter tertio. Qui rūdit. Il
lusisti mihi: vtinā haberē gladiū vt peterē
te. Assuetus iste mōstris ad vocē asini nō ex
pauit. Protin⁹ aperuit dñs oculos balaam
viditq; angelū stantē i via cū gladio: z ado
rauit eū. Cui angelus. Peruersa ē mihi via
tua. et nisi asina declinasset occidissez te Cui
balaam. Peccaui. z nūc si via mea tibi ē cō
traria: reuertar. Cui angel⁹. Vade. sed caue
ne aliud q̄z pcēpero tibi loquaris.

nota

De ariolatheſi balaam z eius pphetia.
Capitulum. XXXIII.

Vm ergo iret

balac occurrit ei in extremis fini
bus moabitarū. magnifice susci
piens eū dedit ei munera. Cui cōtestat⁹ ba
laam ait. Nō potero loqui nisi q̄ posuerit
dñs in ore meo Ascenderūtq; pariter excelsa
mōtis. vñ extremā ptē pli intuebant. Abe
rāt aūt ab exercitu dñi stadijs. ix. Dixitq; ba
laam ad balac. Edifica hic septē aras z para
totidē vitulos: et ciusdē numeri arietes. Cū
q; imposuissent ambo vitulū z arietē super
arā: dixit balaā regi. Sta iuxta holocaustū
tuū. ſi forte occurrat mihi dñs z q̄ ostenderit
loquar tibi. Cūq; abisset: posuit dñs verba
in ore ei⁹. Qui rediēs ad eū oīb⁹ assumpta pa
rabola. vel incepta rōne sua. vt hebre⁹ habe
ait. Quō maledicā populo cui nō dixit dñs
Habitabit solus inter gentes: et nō reputa
bitur. i. singularis erit p oīb⁹ z innumerabil'
Moriat⁹ anīa mea morte iustoz: et fiant no
uissima mea hoz similia. Cōtristatus balac
ait. Quid est q̄ agis. Duxitq; eū ad aliū lo
cum excelsum montis phasga. Vnde aliam
partē populi videre possz sm errorē gētilitz
putans omnia locis inesse et tpib⁹ et deū si
cut hominē posse mutari. Cūq; iuxta modū
predictū statuissent ibi septem aras: z impo
suissent holocausta. iterum posuit dñs verba
in ore eius: z reuertēs ait. Nō est idolum
in iacob: nec simulacrū in israel. Dñs deus
eius cum eo est. Non est auguriuz in iacob
nec diuinatio in israel. Surget vt leo: et q̄si
leena nō accubabit donec deuoret predam.
id est terrā chananeoz. Tūc ait balac. Sal
tem nec benedicas eis: nec maledicas. Ite
rūq; duxit eū sup montē phegor: statutisq; septez
aris: impositisq; holocaustis per singulas
nō abijt balaam sicut ante vt auguriū quere
ret. Sed eleuans oculos vidit israel cōmo
rantem in tentoriis p tribus suas. et irruente ī
se spū dei ait loquēs ō se. Dixit balaā filius
beor. Homo cuius obturatus est oculus au
ditus sermonū dei. Quā pulcra tabernacu
la tua iacob. Hebreus habet trāslatio Vi
gentis. Cuius oculus reuelatus est. Ā id
est sensus. Quia dū dormiret: in somnis vi
dit hec que dicebat. Vnde z obturatus erat
oculus carnis: et reuelatus oculus mentis.
Vnde et sequit. Qui cadit z aperiūnt oculi
eius. Hebreus plenius habet. Qui ponit. i.
qui collocat se in lecto. Addidit etiā apertaz
de saule pphetiam dicēs. Tollet pter agag
rex eius et auferet regnū illius. Nō factum
est sauli. quia pepercerat agag regi amalechi
tarum. et post direxit verba ad populū. Qui
benedixerit tibi erit z ipe benedict⁹. qui ma
ledixerit in maledictione reputabitur. Cūq;
irasceret balac dixit q̄ in discessu suo daret ei
cōsilium quid faceret aduersus populū hūc
Iteruq; assumpta parabola ait. Orietz stella
ex iacob z ⁊surget virga. i. maria ex israel. et
percutiet duces moab: et vastabit oēs filios
seth. q. d. vastabit totum gen⁹ humanū q̄
sez carnale in bonis cōteret z malos perdet.
De seth em̄ totū genus humanū est: de quo
fuit noe. Filij enim cain diluuio perierunt.
sm hoc vaticinium dicit venisse magos i iu
dean vīa stella. et tūc extitisse apud eos scri
pta balaam sup hac re. Prophetauit quoq;
q̄ israel idumeos et amalech qui fuit princi
pium gentium pugnantiū cōtra eos subijce
ret sibi. Prophetauit etiam q̄ assyrij terram
vastarēt. etiā cineos q̄ erant de fortissimo ge
nere. scilicet de ietro Addiditq;. Venient in
trieribus de italia: et superabūt assyrios: va
stabūtq; hebreos: et ad extremū ipi peribūt
Monarchiā pdixit rhomanoz z fine tē
porum destructionē eorundē. Dicit ioſe/
phus eum pphetasse adhuc totū orbez futurū eoz habitaculū in

scilicet qū erant oēs reges sbiecti rho mano imperio.

eternum etiam insulas. Et cum pars pphetie
sit impleta: reliquum pro certo credimus im
plendum.

De amore mulierculaz initiatus est israel
beelphegor. Capitulū. XXXIIII.

Verexit balaā

vt rediret in locuz suū. Cūq; in
siniſ madian valediceret balac
z suis: ⁊sili⁹ dedit eis vt ꝑgines quarū spe
cie illudi posset castitas circa tentoria israel
cuz exenijs venalib⁹ mitterent. q̄ iuuenes
ad se declinantes ite
rū sibi allicere labo
rarent vt eos trāsgre
di leges patrias facerēt et deos colerent alie
nos. vt sic deo suo irato eis vel ad modicuz
tempus humiliarent. Deo em̄ eis pitio: nec
bella nec pestis aliqua eos corriperet. Fece
rūtq; ita madianite. tū et de moabitidis vir
ginibus misse sunt: sed pauce. quia naturali
ter sunt deformes. Ac ipe mozabatur israel
in sethim: et fornicatus est cū filiab⁹ moab q̄
vocauerunt eos ad sacrificia sua: et comede
rūt idolothita sua. z
adozauerūt deos ea
rū: et initiat⁹ ē. i. ⁊se
crat⁹ israel beelphegoz
idolo madianitarū.

Exenia peregrinoruz fercula. Vnde xenodochium.

Initio as nō initioz Vnde initio scholazrem litteris.

idolo scz tentiginis: quē grecia priapū dixit.
Iratusq; dñs dixit ad moysen. Tolle cūctos
principes pli tui z suspende eos ꝰ solē i pati
bulis: vt auertat furoz me⁹ ab israel. Forte qz
subditos nō corripiebāt: duces tribuū volu
it suspendi. Vel po
tius principes. i. auto
res huius idolatrie.
Vñ z statim subdēs
dixit moyses ad iudi
ces israel. Occidat v
nusq̄sq; prios suos q̄ initiati sē beelphegoz

Subintelligēda ē pe na aliqua. vel plaga a dño irrogata: quā ex pressam nō habem⁹.

De zelo phinees. Capitulū. XXXV.

Radit ioſephus

t q̄ princeps in tribu symeon zamri
filiā cuiusdā potētis madianitaz
duxerat q̄ dicebat corbi: q̄ vroze iubēte in q̄
dā solēnitate alijs ducib⁹ d⁹o imolātibus: ñ ipe
imolauit. Quāobrē cū moyses ecclesiā ꝛgre
gasset z eos culparet: nō noīatim tū: qz tur
ba erat ī causa. ille coꝝ oīb⁹ Hessus ē se alie
nigenā duxisse idola colere. nec tyrānicis le
gib⁹ q̄s ipe sibi moyses posuerat obnoxiū eē
q̄b⁹ sub figmēto legis z dei grauioꝛi seruitu
te pmebat pli⁹ q̄s egiptij cui pristinum aufere
bat viuēdi arbitriū. z discedēs coraz oī tur
ba q̄ flebat añ fores tabernaculi dñi irruit
tabernaculū vroris. Adirabant autē oēs q̄
mortu⁹ nō fuerat. Surgēsq; phinees filius
eleazari de medio multitudis. z arrepto pu
gione ingressus ē post illū lupanar. z cū in
uenisset coeūtes pfo
dit ābos in locz geni
talib⁹. cessauitq; pla
ga et occisi sūt. xxiiij.
milia: forte a dño p
plagā aliquā pcedē
tem q̄ tūc cessauit. Q̄z ioseph⁹ videt velle q̄
plurimi iuuenes zelo phinees accēsi. multa
milia pli⁹ peusserunt. Locut⁹ est aūt dñs ad
moysen. Hostes vos sentiāt madianite. pcu
tite eos. Hoc factū ē postea cū moyses misit
exercitū z peussit madianitas. Vl forte sicut
peussi fuerāt filij isrl. voluit etiā tūc dñs mu
lieres occidi q̄ subuerterāt eos.

Vñ in psalmo Stetit phinees z placauit: et cessauit quassatio.

Secundus numerus bellatoz.
Capitulum. XXXVI.

Postquam vero

p sāguis noxioz effus⁹ ē. dixit dñs
ad moyse
et eleazarū. Numerate summā filioz i
rael q̄ ad bella pos
sunt pcedere a vigin
ti annis z supra per
domos et cognatio
nes suas. Fecerūtq;
ita: et inuenti sūt. dc.
M. z M. dcc. z xxx
inter q̄s nullus fuit
eoz q̄ numerati fue
rant a moyse et aarō
preter iosue z caleph. Et ait dñs. Istis diui
detur terra. pluribus maiorē partem dabis.
z pauciorib⁹ minorem. Quod nō est in
telligendum de tri
bubus vel familijs:
sed de domib⁹. Ter
ra enim eque diuisa

Sic cōtinuabimus capitulū istud. post q̄s p malicia ipoz dñs iam oēs deleuerat q̄ supra numerati erant apti pugnare z post q̄s multo tpe pro diffidentia sua erraverant in deserto pcepit dñs ō nouo numerari aptos ī bello

Sorte distribuenda eque diuidenda sunt ne forte inēqlit sors daret pluribus partem minorē z ecōuerso.

fm sortes data est tribubꝫ et q̄libet tribꝰ sorte equales ptes dedit familijs, familie vero iuxta numerꝫ capitū domibꝰ diuiserunt sine sorte maiores t minores portiones. Numerati sunt q̄ꝫ leuite a mēse vno t supꝰ, xxiij milia generꝫ masculini.

Reduc ad memoriaꝫ qđ supra distinctū est inter tribum, familiam, et domum, et intelliges

quod dr, qđ al's nō est intelligendū.

De iure successionis hereditarie.

Capitulum. XXXVII.

Domus autē sal

dophaat qr nō reliquerat filiū nō ē numerata. Audietes aūt q̄nq; filie ipꝰ q̄ numgratꝫ daret terra: stetērunt ad ostiū tabernaculi corā moyse t eleazaro t tota multitudine: t dixerūt, Pater noster mortuus est in deserto: nec p pctō suo: nec habuit mares filios, cur tollit nomē eius de familia, Date nobis possessionē inter cognatos nr̄os. Quarū causam retulit moyses ad dominū: qui ait, Justam rem postulāt filie salphaat. Ad filios aūt israel loq̄ris, Homo si mortuꝰ fuerit absq; filio: ad filiā transibit hereditas: qđ vsq; hodie ꝓsuetudo obtinet. Q̄ si nec filiā habuerit: trālsibit ad frēs eius. Q̄ si nec frēs habuerit: trālsibit ad patruos. Q̄ si nec hos habuerit: trālsibit ad eos q̄, pxi fūt

De substitutione iosue.

Capitulum. XXXVIII.

Dixit quoq; do

dominus ad moysen, Ascende in montē abarim t ptemplare terrā q̄m datur filijs isr̄l: t post ibis ad populū tuū, Nō em̄ intrabis eā, Qui moyses, prouideat dūs deꝰ spirituū oīs carnis hominē q̄ sit sup multitudinē hāc: ne sit populꝰ dñi sic oues sine pastore. Cui dūs, Tolle iosue t statue eū corā eleazaro t oī multitudie et impone manū tuā sup caput eiꝰ vt audiat eum sic audiuit te oīs synagoga filiorꝫ isr̄l. Fecitq; moyses vt dūs ipauerat. cogūtq; vniuersa multitudo q̄ iosue pꝰ mortē moysi antecederet eos. Uterū aūt tūc vel post ascendit moyses vt videret terrā certū nō est, sz certum ē q̄ ascēdit: t ptē terre videre potuit. Q̄ si torā vidit: miraculose factū est.

De libaminibus Capt. XXXIX.

Recepitq; do

p min⁹ moysi de iugi sacrificio. t ō sacrificijs legaliū solēnitatū. Hz q̄ nō offerebaī hostia sine libamētis suis: ō his breuiter pmittendū est. Libamen vel libamentū erat simila oleo glutinata et vinuz q̄ cū hostia adolebaī, vt icz q̄si panis t vinū t caro dño offerent. Cuiq; vero hostie pr̄iū libamen determinatū erat. Pro agno ii mile decima ps ephi, vini quarta ps hin vel ephi offerebaī. Erant aūt ephi t chorus mēsure aridorum, hin t batus liquidorum. Pro vitulo de simila tres decime, de vino media ps hin. Et forte tres

Chorꝰ em̄ cōtinet modios, ephi tres aridorꝫ, hin t batus liquidorꝫ, pus tollebatur decima. Iterū nouē ptes decimabaī: t tertio decimabaī reliquū, t sic erāt tres decime vnⁱ ephi. Pro ariete de simila due decime vini tertio ps hin. Eadē erāt libamenta hirci. Diq̄n legas, p agno de simila dari decimā decime: intelligēdū ē de ꝓsueta decima decimādi q̄si decimā decimatōis, vl decimā decimante. Vel ipa decima ephi iterū decimabaī, et hec decie decima dabaī p agno ſz q̄sdā. Vel potiꝰ idē est decia decime: qđ decima ephi. Est em̄ ephi decima ps chori.

De iugi sacrificio.

Capitulum. XL.

Ius autē de iu

p gi sacrificio videamꝰ. Juge sacrificiū vl indeficiens q̄tidie fiebat de sūptu publico. Mane offerebaī agnꝰ anniculꝰ ī holocaustū cū libamētz suis vt tota die cremareī ī odorē suauē dño. Quo ꝓposito sup altare sacerdos cum pxunis et tymiamate t lot⁹ intrabat tabernaculū: ponebatq; pxunas cū tymiamate sup altare incensi. t ꝰ vocabaī ꝓsummatio sacrificij. Tūc etiā q̄ttuor de septē lucernis mortificabat. In vespe ponebaī sūr alⁱ agnꝰ in eundē modū. Et intrans cū tymiamate sacerdos: accēdebat oēs lucernas. et sic tota nocte in altari erat odor suauis dño. Uespertinū tū sacrificiū melⁱ erat t pinguⁱ matutino, qr sepe in die pter illud plura imponebaī. Et inde dicebat illud gratius dño: qr pinguⁱ dicimus nos gratⁱ.

qr mortē dñi factā vespe significabat, Vos agnos q̄dā tradūt de sūptu tradi sacerdotū. Josephus ꝓ de publico: q̄ etiā q̄tidianā ō sūptu sacerdotū oblationē determīat. Offerebat em̄ sacerdos in diebꝰ vicis sue assariū farine oleo mixte, t modica decoctiōe indurate, medietatē mane, t medietatē vespe sup altare. In hūc modū eccl'ia manet vespe offert dño laudes t cōpletoriū, vel potiꝰ in pma t cōpletorio offert cōfessionē ad mutuo orādū tanq̄ iuge sacrificiū, qr sacrificiū nr̄m deo est spūs ꝓtribulatus t humiliatus.

De sabbato t oblationibus eius.

Capitulum. XLI.

Plenitates le

gales erāt septē. Sabbatū, neomenia, phase, pētecostes. festū clāgoris, festū ꝓpitiatiōis, scenophegia. Sabbatū interꝑtaī reḋes, t pōt dici festū dñi, qr cū alia festa instituta t nomīata sint ab aliq̄ euētu vel ope eoꝝ ꝑ ō sabbatū, qr deꝰ in eo quieuit. Inde ē forte qr pullegiatū ē in duobus: qr in eo nō licet cibū parare: nec vltra mille passus ire. Dicīt aūt ꝑ festū legale: nō q̄nz aū legē etiā ab exteris q̄busdā nationibus obseruatū fuerit sabbatū, ſz qr sub lege ꝑmo obseruatū ē ex ꝑcepto. Ea die pter iuge sacrificiū offerebaī duo agni āniculi immaculati cū libamētz suis in holocaustum.

De neomenia. Capitulū. XLII.

Eomenia sonat

innouatio lune. Neos ei nouū mene lune interꝑtatur. Quia ḡ iudei in legitimis suis lunatiōes ꝑ mensibꝰ habebāt ex lege, die noue lune vocabāt kal. legales: t erat dies ferialis apō eos. Ea die offerebant vitulos duos, arietē vnū, agnos anniculos septē cū libamentis suis ꝑ singulos. Circūq; ꝑ declinatiōe pcī cū libamentis suis, oīa hec in holocaustum.

De phase. Capitulum. XLIII.

Partadecia die

primi mensis ad vesperū comedebāt agnū pascalē, et nox illa dicebatur phase, i. transitꝰ, ꝓt causas supius dictas. Eadē dicebaī pasca, i. immolatio. Hz quēti die inchoabat festū azymoꝝ qō, ptelabaī septē diebꝰ. Quoꝝ dies pma t vltīa solēnis erat t ferialis ab oī ope fugi. Qō ezechiel addit de festo ꝑme dici aplis, t alibi ō decima die q̄ tollebaī agnꝰ. Ubi t ꝑmꝰ mensis solet cōpari, vij, in solēnitatibꝰ, forte moyses cā breuitatis ptāsijt. Uel multa ad ampliandū cultū dei supaddita sē, q̄ ezechiel ꝓsequitur, sic in sabbato de portaꝝ aptiōe t ꝑce ꝓncipis. Post ꝑmā die solennē. i. xvj. luna torrebāt ignī spicas recentes, t grana manibus cōfricata in modum farris fracti offerebant dño assariū vnū, cuⁱ pugillū vel drachmā vnā adolebat sacerdos sup altare: reliqui erat eius. Pro hac oblatiōe q̄dā putauerūt ꝙ festū nō solū azymoꝝ dici: sed etiā festū nouoꝝ errātes, qr legūt nisan q̄nq; vocari mensem nouoꝝ. Ab hac, xvj. die dicit iosephus nūerari septē hebdomadas: post q̄s statī erat pentecostes. Alij dicūt eas numerari ab altera die sabbati qđ erat ī diebꝰ azymoꝝ, qr lra historie videtur sic sonare. Alij ab ipa ꝑma die azymoꝝ: ne plures q̄ꝫ. l. dies inter pascā t pentecosten inueniātur. In his diebꝰ septē ꝑ singlos dies offerebāt in holocaustum cedē hostie: que etiam in neomenia cum libamentis suis.

De pentecoste. Capitulum. XLIIII.

Entecoste sonat

p q̄nquagesimꝰ. Pentacon ei grece l. latine, hebraice asarta. Ul' pētecoste, ipsa q̄nquagena dierū, quibus cōpletis imminēs vltima dies dicebaī festū pēn. i. cōsecutiꝰ vel ꝓsecutiꝰ. i. dies

Hcom ꝑ inuenies Dum complerentur dies pentecostes.

Fiebat aūt in memoriam date legis: q̄. i. die ab exitu d egypto data ē. Eadē solēnitas dicebaī festum hebdomadaꝝ qr supputatis vt dicitū ē. vij. hebdomadibus: ab altera die sabbati azymoꝝ fiebat. Q̄ si volumꝰ sequi iosephū sabbatuz dicemꝰ ꝑ ꝑmā die solennē azymoꝝ, dicebaī etiā festū ꝑmitiuoꝝ, qr tūc de nouis frugibꝰ offerebantur duo panes duoꝝ assariorꝫ de

Certior sentētia est a prima die azymoꝝ ſz q̄nq̄gesimū esse pentecosten, t a secunda q̄nquagesimū esse secundaz die pentecostes in qua offerebāt panes noui, sicut secunda die azymoꝝ grana, t ita duo dies q̄nquagesimi leguntur numerati.

alphica siccata facti ex ioseph̃ ꝛ fermẽtati. ꝛ ideo nil ex eis sup altare ponebat. ꝛ cũ eis due agne in eum tm̃ sacerdotũ: ꝛ nil ex eis ī crastinũ relinqui ꝓmittebat. Erat ꝛ ℔ festus septẽ dierũ: ꝛ p singulos offerebant eedẽ hostie q̃ etiã in neomenia ꝛ dieb̃ azymoꝝ cũ libamẽtis suis. Tñ vi

velle ioseph⁹ tũc im molari vitulos tres arietes duos, agnos quattuordecim,

Tres ꝓmitie fruguꝝ offerebant domino, scz colligẽdaꝝ, edendarũ, reseruandarũ. Colligendaꝝ in manipulis: ꝛ in pasca. Edendaꝝ in panib̃: ꝛ in pentecosten. Reseruandaꝝ que reseruabantur, ꝛ de istis ad plus dabat quadragesima pars ad minus decima.

De festo tubaꝝ. Capitulum. XLV.

Rima die mẽsis

p septimi duplex erat solennitas, neomenia, ꝛ festũ clangoꝝ vel tubaꝝ. Tñ. Buccinate in neomenia tuba In q̃ buccinabãt cornib̃ pecorinis. qz ea die liberat⁹ est isaac ne imolaret: pecore substituto ꝓ eo. Dicebat etiã festũ septimoꝝ, vel sabbatũ mensiũ. qz hic septim⁹ mẽsis fere totus erat solẽnis. Ea die ꝓter oblatões neomenie offerebant in holocaustũ vitulus vn⁹, aries vnus, anni anniculi septẽ, hirc⁹ ꝓ pcõ cũ libamentis suis. Tradit qz subintroductũ ẽ a iudeis de cereis: vt p ignẽ imolatõez isaac paratã significarent. Item a modernioꝝ⁹ translati sunt cerei ad decimã diez que est ꝓ mortuis: forte ꝓ○ spe resurrectõis.

De festo ꝓpitiationis. Capitulum. XLVI.

Ecima die eiusdẽ

d mensis erat festum ꝓpitiationis. qz ea die redijt moyses ad eos referẽs deum eis placatum

sup offensam vituli ꝓflatilis. Ea die ieiunabãt hoies ꝛ iumẽta et pueri septẽnes

Supra in exo. ca. Et ait dominus ad moysen.

a vespa vsq̃ ad vesperã, ꝓ memoria mortuorũ. Tñ etiã dicebat dies afflictõis. Dicebat q̃z dies expiatõis. qz ea die sanguine vitule rufe expiabat tabernaculũ ꝛ altare vt ꝓdictũ est. Et fiebat cinis ex eo ad expiatõz imũdorũ, ꝛ ipsi expiabant a peccatis illius anni ꝓ emissionẽ hirci apompeij. Erat em̃ oblatio diei illi⁹, vitul⁹ vnus, aries vn⁹, agni anniculi septẽ. hirc⁹ ꝓ pcõ cũ libamẽtis eoꝝ.

De scenophegia. Capitulum. XLVII.

Vitadecima die

q eiusdem mensis erat scenophegia qđ sonat fixio tabnaculoꝝ. In q̃ ꝓ septẽ dies habitabãt sub vmbraculi memoriã, ꝓl. ánoꝝ: in q̃b fuerãt in tabernacul̃ in deserto. Tñ ꝛ festũ tabnaculoꝝ dici solet. ꝓ○ celabat aũt septẽ dieb̃. q̃z ꝓma ꝛ vltima solẽnes erãt. Octau⁹ etiã dies erat solẽnis. nõ qz eẽt ō scenophegia. sz qz ea die ꝓueniebãt ad faciendã collectã, forte in vsus pauperũ: vel in alios vsus cões. Tñ ꝛ scenophegia. q̃z legit esse festũ octo dierũ. Hec ꝓpes illi nõ seruiert ogdoadi. Tradit q̃z in q̃tuor dieb̃ intpositz a die decima vsq̃z ad hãc, hebreos obseruare ieiunia. Tradit ioseph⁹ qꝝ ī bis septẽ diebꝰ ferebãt ī manib̃ ramos myrti ꝛ salicꝫ, ꝛ sũmitates palmaꝝ, virgulas mali psici. Fiebatq̃z de cũctis frugib̃ terre oblatio dño in grãrũactionez. Oblatio ꝓ○ septẽ diez hec erat. Prima die offerebant in holocaustũ vituli, xiij, arietes duo, agni anniculi xiiij, ꝛ hirc⁹ ꝓ pcõ cũ libamẽtis eoꝝ. Tadẽ oblatio arietũ ꝛ agnoꝝ hirci fiebat p singulos dies seq̃ntes, sz de numero vituloꝝ vn⁹ subtrahebat ī dies. In scõa, xij. in tertia, xj. in quarta, x. in q̃nta, ix. in sexta, viij, in septia vij. In octaua q̃ erat solennis offerebat aries vn⁹, vitul⁹ vn⁹, agni ãniculi septẽ, ꝛ hirc⁹ ꝓ pcõ: cũ libamẽtis eoꝝ. Forte ī, vij, dieb̃ facta ẽ subtractio vituloꝝ, vt i sũma fieret, lxx. in memoriã eoꝝ q̃ in, lxx, aiab̃ intrauert egyptũ. De sũt oblatões holocaustoꝝ in, vij, solẽnitatib̃, ꝛ fiebãt de publico. Nõ ꝓpt̃ ℔ cessabat indesinẽs sacrificiũ, nec hostie sponte nee vel neãrie. Et nota, qz ille tres solennitates q̃, vij, dieb̃ ꝓtelabant̃ pcipue dicebant̃. Et sabbatũ qđ interueniebat ī illis dieb̃ dicebat̃ sabbatũ sabbatoꝝ: quasi sabbatũ festoꝝ. Alias festiuitates adiecert his hebrei ꝓpt̃ varios euent⁹, sic encenia ꝛ phurim, id ẽ festũ hester, sed nõ dicunt legales, id est non sunt in lege institute. Nota solennitates prefatas tres, pasca, pentecostes, et scenophegia dictas cerimonias a cereis, id est, luminaribus, vel a carie, ꝛ mene, quod est de-

fectus, qz tunc debẽt in nobis sordes deficere quasi carimenie. Vel a carendo munꝰ, id est officꝰ seruilib̃ q̃si carimonie. Vl'a cerere vbi summa veneratio ꝓstita ẽ sacr̃ rbomanis illuc delatis vrbe a gallis capta.

De votis. Capitulum. XLVIII.

Ddidit quoqz

a dñs de votis mulier. Vidua vl' repudiata quicqđ vouerint vel in q̃ iuramento se ꝯstrinxerint implebũt Filia vel vxor tenent̃ ex voto vl' iuramẽto: nisi pater vel vir ꝯtradixerit statim vt audierit. Si em̃ statim ꝯtradixerit: irrite sunt pollicitationes eaꝝ. Ipse vero peccatum portabit cum audiuit si tacuerit et postea contradixerit. Vir aũt om̃e iuramentũ vl' votũ implebit: nisi forte de continentia.

De destructiõe madian ꝛ prede diuisiõe Capitulum. XLIX.

Erũ locutus est

i dñs ad moysen. Vlciscere filios israel de madianitis: et sic colliges ad populũ tuum. Armauit ḡ moyses ō singulis tribub̃ mille viros electos, scz, xij. milia, ꝓfectq̃z eis phinees filiꝰ eleazari, vasa q̃z sancta ꝛ tubas ad clangendũ tradidit eis. Qui ꝓfecti hostes vicert. Quinq̃z reges ꝛ oẽs viros eoꝝ occiderũt, vrbes, viculos ꝛ castella flãma ꝯsumpsit. balaam q̃z interfecerũt gladio, mlieres ꝛ puulos, pecora ꝛ oẽm supellectilẽ in predã duxerunt. Dũ aũt rediret moyses ꝛ eleazar: ꝛ oẽs ꝓncipes synagoge egressi sunt in occursum eoꝝ extra castra visiq̃z mulieribꝰ irat⁹ moyses dixit ad eos Cur feminas reseruastis, Nõne ipe sũt q̃ deceperũt filios israel. Interficite oẽs q̃ nouerũt viros: ꝛ oẽm masculũ, ꝑuulas tm̃ reseruate. Feceruntq̃z ita: ꝛ reseruate sunt virgines xxxij. milia. Et ait moyses. Quia peccastis: eritz imũdi. qz occidistis l'tetigistz mortuos extra castra eritz septẽ dieb̃, ꝛ purificabimini tertio ꝛ septio die aq̃ aspersionis. Preda etiã quã tulistis purificabit. Aurũ ꝛ quicqđ trãsire ꝑ ignẽ põt: igne purificabit. Qđ aũt ignẽ nõ põt sustinere: aq̃ expiationis purgabitur. Dixitq̃z dñs ad moysen. Tolle summã coꝝ q̃ capta sũt, ab hoie vsq̃z ad pecus, ꝛ diuides predã ex equo inter eos q̃ pugnauerũt: ꝛ reliquã multitudinẽ. De parte vero eoꝝ q̃ pugnauerũt separabis dño vnã aiam̃ de quingentis: ꝛ dabis eã eleazaro. Ex media ꝙo parte multitudinis accipies q̃nquagesimũ caput: ꝛ dabis leuitis. Quo fct̃o ꝓncipes exercitus accesserũt ad moysen: ꝛ dixerunt. Recensuimus numerꝰ pugnatorum quos dediſti nobis: ꝛ nec vnus quidem defuit. Quãobrem offert⁹ nus in donarijs domini, quod in preda auri potuimus inuenire, perichelides, armillas, anulos, dextralia, murenulas, vt depcẽris dñm ꝓ nobis.

A peri. qđ est circũ. ꝛ chele qđ est brachiũ. dicũt pichelides. q̃si ornamentuz brachij.

Suscepertunt autez aurũ moyses ꝛ eleazar: ꝛ intulerũt illud in tabernaculum.

De sorte duarũ tribuũ ꝛ dimidie. Capitulum. L.

Hũ autez ruben

f ꝛ gad ꝛ dimidia trib̃ manasse habebãt pecora multa nimis. Et vidẽtes amoꝝreã, basan, ꝛ galaad, aptas pecoribꝰ alendis: rogauerũt moysen vt terrã hãc eis ꝯraderet. Estimãs aũt moyses ob timorem pugne ꝛ laboris ℔ eos q̃sisse malignos eos appellauit: eo q̃ fratrib̃ in cruna ꝯsistẽtibus ipsi vellẽt deliciari. Ipi ꝙo polliciti sũt q̃ mulieres ꝛ puulos in tutis locꝫ ordiarẽt caulas ouib̃ ꝛ iumẽtis stabula fabricarent. ipi ꝙo armati ꝓcederẽt frẽs suos donec eos introducerẽt ad loca sua. Sub hac aũt ꝯditione terrã seon regis amoꝝreoꝝ, ꝛ og regis basan suscepert. Porro filij machir filij manasse obtinuert galaad. Iair ꝙo filiꝰ manasse occupauit vicos eius, ꝛ vocauit eos anothiair, id est villas iair.

Catalogꝰ, xlij, mãsionũ. Cap. LI

Nitur hic ca-

p talogꝰ mansionũ ab exitu ō egypto, fuert aũt an trãsitũ mar⁹ rubri, iiij, rameſſe, sochot, ethan, phiayroth A mari rubro vsq̃z ad syna, viij, marahthelim, iamsuph, qđ sonat mare rubrũ, vel scirpeũ. Jam em̃ mare: suph rubrũ vel scirpe⁹ interpretat, ꝛ potuit esse lacus scirpeus, quia hebrei quãlibet aquaꝝ cõgregationẽ vocãt mare. Post iamsuph desertum sin, defecta, halus raphidim, solitudo sinai. A mõte sinai vsq̃z ad cades, xxj, sepulcra cõcupiscentie, ase-

roth,rethmō,pharel,lemna,rethsa,sedatha,
mons sepher.areda,maceloth,thaat,thare,
melcha,esmona,moseroth,baneiachā mōs
gallaad.ietebata,ebrona,asiongaber,cades
Cades vsq; ad campestria moab nouem
mons hor,salphana,phinon,oboth,icaba
rim,dybon,gad,helmon,reblataim mōtes
abarim,campestria moab.

De vrbibus leuitaꝝ ꝛ suburbanis.
Capitulum.LIII.

Terū locutus est

i dñs ad moysen,ꝛ distinxit termi
nos terre,pmissionis,ab ortu ꝛ oc
casu,meridie ꝛ aq̄lone.Et noīauit pncipes
tribuū.q̄ trāsito iordane cū iosue ꝛ eleazaro
terrā diuiderē.Pceptiq; leuitas in oīb⁹
tribub⁹ dispsos habere,xlviij ciuitates ad
inhabitandū.ꝛ a muris forinsec⁹ p circūitū
terram mille passuū obtinere:in q̄ suburba
na essent ad pecora eoꝝ alenda.Ex q̄b⁹ ciui
tatib⁹ sex essent refugij,tres vltra iordanē.et
tres citra.de quib⁹ in deuteronomio dicet.

De matrimonio cōtribulum.
Capitulum.LIIII.

Ccesserunt autē

a filij machir filij manasse ad moy
sen ꝛ dixerūt.Filie salphaat fra
tris nr̄i bñt nobiscū sortē ex pcepto dñi.Si
ergo nupserint viris trib⁹ alteri⁹.qꝛ filij eaꝝ
sequent tribū p̄ris,minuet hereditas nr̄a et
sortiū distributio.ꝓfūdet in iubileo.Occasio
ne g̃ filiaꝝ salphaat.lex hec ꝓmulgata est a
dño p moysen.Oēs viri ducant vxores de
tribu ꝛ cognatione sua vt hereditas pmane
at⁹ familijs:ne cōmisceant trib⁹.sed mane
ant vt a dño sepate sunt ꝛc.

Historia deuteronomij. cap.j.
Epilogus cū additionibus ꝛ determinatio
nibus ca.ij.
De ciuitatib⁹ refugij trās iordanē. ca.iij.
De pcepto dilectionis ca.iiij.
De decima secunda. ca.v.
De appellatione populi ad summum sacer
dotem. ca.vj.
De iustitia regis ca.vij.
De maleficis abūciendis. ca.viij.
De talione legis. ca.ix.
De timidis ꝛ tollicitis remouendis ab exer
citu. ca.x.
Ne fedus inirent cum gentibus ca.xj.
De his quibus nō erat fas intrare eccleſiaꝝ
dei. ca.xij.
De phibitione prostibuli. ca.xiij.
De plagis q̄ maior erat q̄ dragenaria .c.xiiij
De iuscitatiōe seminis ꝛ modis discalcian
di.capitulum. xv.
De semine agrorum. ca.xvj.
De deletione amalechitaꝝ. ca.xvij.
Q̄ moyses tradidit deutronomium leuitis
capitulum. xviij.
Canticum testimonij. ca.xix.
De morte moysi postq̄ bñdixit ꝑplo.ca .xx.

Historia deuteronomij. Capitulū.I.

Vinta et vl

q tima distinctio h⁹ hystorie ꝺr elledebarim: q̄ signat. Hec sūt ꝟba. Hrecāt ꝺr deuteronomi⁹.i.secūda lex. Deuteron ei secūda:nomia lex Ex ℔ noīe q̄dā errātes dixerūt duas esse leges. Vnā datā a ꝺo: q̄ in pcedentib⁹ libris ꝺtinet. Alterā datā a moyse:q̄ in ℔ libro. Attendētes in assertionez sui erroꝛ:q̄ de illa legit supra. Locut⁹ est dñs ad moysen ꝛ ad oēm israel. De ista ꝺr. Locutus est moyses. Ad hec dicebant q̄ multa h̄ legunt q̄ nō supra.quedā q̄si ꝺtraria, q̄ nō fieret si hic esset pdict⁹ repetitio. Ver⁹ sentiendum est,qꝛ hic pentateucus non est nisi lex vna,q̄ etiā ab apostoloꝛ alijs sepe vocatur lex moysi q̄ lex dei. Hebreus etiā vocat hos q̄nq; libros thorath, id est legē,nec ob aliud ꝺr liber hic lex scōa, nisi qꝛ pdicta hic iterant:q̄si lex iterata. Iterant hic etiaꝝ tria: trib⁹ de causis, pterea ꝛ cerimonie ad cōmendationē memorie ꝛ ip⁹ ꝺfirmationē. Beneficia dei ad roborandā dilectionē dei in illis. Flagella que sustinuerunt murmurātes ad incutiendū timoꝛē. Si vero in hac iteratione videtur aliqua predictis inesse contrarietas in superficie verboꝝ:in intellectu tamē nulla est. Fuer⁹ ūt etiā qui dicerent hūc librū factū a iosue transito iordane,qꝛ legit in pncipio. Hec sunt verba que locut⁹ est moyses trans iordanem. Pro situ em̄ terre,pmissionis sacra scriptura dicere ꝺsueuit: vltra iordanem vel citra. Dicitur tm̄ liber moysi, vel iosue,quia quod moyses verbo tradidit: iosue redegit in scripto. Videt etiā Hieronymus velle q̄ magnā iosue hui⁹ libri scripserit partem. Verius videt esse q̄ script⁹ sit a moyse,ꝛ loquit moyses de se tanq̄m de alio. Vel hoc in principio aposuit esdras: sic et in fine de morte moysi,psertim cum circa finem libri legat. Scripsit moyses legē hanc Et paulo post. Postq̄ scripsit moyses legē hui⁹ in volumine:pcepit leuitis,tollite librū istū ꝛ ponite in latere arce federis. Legit q̄z longo tempore post inuentus in hierusalez deuteronomius in arca.

Epilogus cum additionibus ꝛ determinationibus. Capitulum.II.

Vadragesimo

q anno ab exitu filioꝝ isral de egypto,xj.mense,pma die mēsis,vidēs moyses diem mortis sibi imminere:locutus est ad oēs filios isral,ꝛ cepit legem explanare,cōgregans eos sm̄ iosephū ad iordanem in loco vbi nūc ciuitas abidal est loc⁹q; palmaꝝ. Hanc recapitulationē moysi,psequētes que supra dicta sunt omittem⁹: superaddita dicemus. quedam que vident ꝺtraria memoꝛabimus determinādo. Itaq; in recapitulando

Supra ī exoꝺ.cap. xviij. Egressus ē autē ietro.

ait moyses. Dixi vobis illo tpe. Hoya leo solus negociare stra sustinere, date ex vobis viros sapientes:ꝛ ponā eos tribunos centuriones q̄nq̄genarios ꝛ decanos. Hoc videt ꝺtrariū pdictis. Supra em̄ cōsilio ietro dixit hoc factuz esse,vtrūq; vero factum fuit. Primo em̄ ad ꝓsiliū soceri faciendū secreto dispositum,postea auctoritate ꝛ assensu populi ꝓpleuit. Q̄ etiā dicit hic moyses. Dixistis mihi Mittam⁹ viros q̄ ꝓsiderēt terrā Supra vero legit dixisse dominū. Mitte viros nō est ꝺtrariū: qꝛ ad suggestionē pli ꝓsuluit dominū: qui dixit. Mitte. Ad pusillanimitatē quoq; eoꝝ ꝓfortandam: iterauit moyses de victoria og regis basan.q̄ restiterat de stirpe gigantum.ꝛ in argumentū magnitudinis eius monstratur lectus ferreus ip⁹ in rabath filioꝝ amon nouē cubitos hūs longitudinis: ꝛ quattuoꝛ latitudinis.

De ciuitatib⁹ refugij trans iordanem.
Capitulum.III.

Eparauit moy

s ses tres ciuitates refugij trās iordanem bosoꝛ in tribu ruben,ramoth galaad in tribu gad,golan in basan ī tribu manasse. Harū hic vsus erat. Siq̄s nolens hominē occidisset:ꝓfugiebat ad alt quā haꝝ,ꝛ ibi a cōsanguineis occisi tutus erat. Si enim extra fines alicuius harū inuenisset eum,qui vltoꝛ sanguinis effusi esse debebat:impune pcutiebat homicidā. Erat aūt in ea fugitiuus vsq; ad reconciliationez cum propinquis,vel vsq; ad mortē summi pontificis:in qua huiusmodi oīs fugitiui redibant securi ad pria. Cū si ꝓpinqui occisi volebāt illū impetere q̄ volēs occidisset:ꝛ cozā ciuib⁹ vrbis ei⁹ hoc ꝓbarent: tradebatur eis ad occidendum.

De precepto dilectionis.
Capitulum.IIII.

Ddidit quoq;

a moyses Diliges dominū deū tuū ex toto corde tuo ꝛ ex tota aīa tua ꝛ ex tota mēte tua ꝛ ex tota fortitudine tua. Addidit q̄z cū de māna iteraret. Hō in solo pane viuit hōiz in oī ꝟbo q̄ pcedit de oze dei. Panēvo

Alibi ponunt.x.pceptа. Sed nota q̄ subis duob⁹ cōtinent illa. Doꝝ em̄ pmū cōplectit tria. secunduz continet septem.

cauit hic oēm cibuz hominū. Cōsueuit em̄ scriptura panez p cibo ponere. ꝛ est sensus. Nolite mirari si cibū insolitū dedit vob dñs:qꝛ non in solis vsitat⁹ cibis vita hominis stabilita est apud deū,q̄z solo verbo potest creare ꝛpua ex quibus viuat homo. Addidit quoq; inter beneficia q̄ per.xl.annos in deserto vestimenta eoꝝ non defecerant vetustate. nec sotulares attriti erāt,ꝛ q̄ euaserant serpētes flatu vrētes circūstantia.q̄s ob hoc forte supra dixit ignitos,ꝛ scoꝛpiones. ꝛ dipsades, que latine situle dicunt,qꝛ perimunt homine siti,ꝛ adeo parue sunt: vt cū calcant⁹ vix videant⁹ cui⁹ venenū ante extinguit q̄s sentiatur,nec tristiciam sentit moꝛitur⁹. Dicit autē situla per cōtrarium,vas em̄ quod situla dicitur aufert sitim,hec affert,sicut pharetra q̄ infert moꝛtem,feretrum:quia fert vel aufert moꝛtuum. Ut etiam ostenderet que necessi

tas incumberet eis obseruādi p̄cepta dñi in terra, pmissionis, addidit, qz nō erat terra illa sicut terra egypti: que beneficio fluminis fecūdat, vbi p̄ hortos aque deriuāt irrigue: sed erat montuosa z campestris: de celo pluuiā expectās, z ideo plurimū ibi colendum deū vt daret eis pluuiā tpib⁹ suis, tēporaneā scz in autūno, i vere, yl'i hyeme, iactī semini bus nutriēdis: z serotinā ad cremētū in vere vel estate. Addidit q̄z de terminis terre, p̄missiōis dicēs. Dis loc⁹ quē calcauerit pes vester: vester erit a deserto qō ē in meridie, z libano q̄ in septētrione, z flumie magno eufrate q̄ est in oriēte, vsq; ad mediterraneum, ert tēr̄mini vestri. hoc ē mare qō tyrrhenū dī. Addidit q̄z q̄ benedictōes z maledictiones scriptas in libro ℔ trālito iordane in ingressu suo dicerēt in hūc modū. Sex tribus maiores natu ascēderent montē garizim cuz sacerdotib⁹ z leuitī, z sex mīores montē ebal e regiōe, z q̄ in garizim oēs bñdictiōes dicerent sup legī obseruatores, z q̄ in ebal respōderēt amē. Post ascēderēt sacerdotes z leuite cū alijs sex tribus in ebal z sil'r omes maledictōes imp̄carent trāsgressoribz z q̄ in garizim rñderent amen. Et nota qz cū enumerat gētes quas ciecerūt de tra, pmissiōis fere vbiq; sex notat chananeū, amorreū, pherezeum, iebuseū, euceū, etheum. In hac p̄o iteratione nomiat septimū gergeseū. Itē nota qz abrae pmissū est q̄ decē delerēt: q̄ tū creuerat ibi erāt. Dz cū venēt illuc filij israel: tā tres erāt delere. Filij loth deleuerūt gigātes, filij esau horreos, cappadoces p̄tem eucoz.

De decima secunda.

Capitulum. V.

a

Ddiditq; moy-

ses, qz ñ liceret eis comedere decimā in oppidis suis, nec p̄mogenita pecoz, nec p̄mitias laboz, nec votiua, nec spōte oblata. Iz tm̄ corā dño i loco quē elegerit dñs ibi cū vxore comederēt et liberis, seruo z ancilla z leuita q̄ cōcellane⁹ essz. In quo p̄cepto vidēt fraudari leuite: q̄b p̄missa debebant. Proinde dicūt quidā hoc semel factuz: cū p̄mo scz terrā obtinuerunt. Tūc em̄ obtulerūt p̄dicta dño: z deinceps reddiderunt ea leuitis. Sed hoc nihil ē, q̄a nondū dñs locū sibi elegerat in terra pmissionis. Alij dicūt: qz singulis annis hec fiebant sic. Primā partē decime totius vt primā gelimam grani, primam amphoram vini vel olei separabat sibi q̄ decimā dabat leuitī, z illam modicā p̄tem decimaz ferebat secū in hierusalem: z epulabat inde corā domino. Et hoc inde cōiectant: qz hec decima p̄cipit poni in cartallo: qō modicū vas ē, nec verā caperet decimā. Sed hic de p̄mogenitis z primitijs votiuis z spontaneis nihil hūt determinatū. Unde verior est ℔ traditio hebreoz. Singulis āni hebrei faciūt duas decimationes bonoz suoz. Primā seruabāt leuitis, ō hac dictū est. Deus det ele mosyna in manu tua donec inuenias iustū cui des. i. illuz cui debes. Item nouē reliq̄s ptes decimabant, z hanc secūdam decimā sibi reseruabant, z ex ea ter in anno cū ascendebant in hierusalē oblatōnes z epulas sibi z domui sue faciebāt, z leuitam cōcellaneuz qui etiam cū eis ascenderet inuitabant. In eosdem vsus reseruabant sibi secūdum animal post primogenitum quasi secundū primogenitum. et simliter post primitias tantundē sibi reponebant quasi secūdas primitias. Qui aūt ampliora his illis tribz festis expendere volebat aliqua de bonis suis adhuc seperabat z cū p̄dictis reseruabat: vocuens illa dño. Preterea etiā q̄dā in illis solennitatib⁹ p̄ter ea q̄ diximus sponte q̄dam expendebāt ad honorē dñi: z hec secūdaria p̄cepit moyses ferri ad locū sanctū z comedi corā dño. Tamē remotioribz licebat ista vendere in loco suo z ferre p̄cium secū z emere sibi in hierusalē quod desiderabat anima sua. Preterea tertio āno duab⁹ decimis sublatis vt diximꝰ: tertiam faciebant iterū decimationē in vsus pauperū: z hāc reponebāt apud se vt haberēt vñ darēt pegrinoz aduene, pupillo z vidue egentib⁹, z etiā leuitis si indigerēt. In vsus vero p̄pos ex hac nihil expendebāt: z de hac dictū est. Omni penitenti te tribue. Addidit q̄z: q̄si etiam frater aut vxor, aut filius, aut amicus specialis p̄suaderet aliquē ad cultū idoloz, forte p̄ter affluentiam que sequebat gētiles nō occultaret eum, sed cōuictum aut cōfessum populus obrueret lapidibus, z ille cui persuaserat primus imponeret manus suas sup eum. Eodez modo ciuitas aduersus ciuitatē insurgeret z deleret eā: si p̄suaderet recedere a cultu dei. Incisuras etiā z caluitiū fieri sup

mortuos p̄hibuit, quod et sanguinē suuz fundere: z capillos tōdere: z sacrificare mortuis vt z ethnici faciūt. Prohibuit q̄z morticina comedi. Sed addidit, quia z illa sibi z immūda possent dare aut vendere pegrinis et aduenis, quia nationes alie licite multī⁹ vescuntur que interdicta sunt hebreis. Septimo quoq; anno quietis terre addidit moyses: ne creditor exigeret debitū a debitore hebreo dumtaxat. A peregrino poterat exigere, et ob ℔ vocauit annū illū annū remissionis: nō illius tm̄ cui⁹ erat iubile⁹. In iubileo em̄ dimittebant debita: in ℔ differebāt petere. Prohibuitq; in p̄mogenitis boū arari z vellera p̄mogenitoz tondere. Per qō innuit nihil de p̄mogenitis debere sumi vel fieri in vsus p̄prios: qz leuitarū erat. Qui si maculā haberet p̄mogenitū poterat comedi in loco suo: sed nō corā dño. Repetēs q̄z moyses de festo pentecosten ait. Septez hebdomadas numerabis tibi ab ea die q̄ falcē in segetē miseris: z celebrabis diē festū hebdomadaruz dño deo tuo. Hoc vt dicit Hieronym⁹ hebrei nec ad trāznec ad spiritū custodiūt. tunc em̄ nō eodē die fieret pentecostes: qz alij tardius: alij citi⁹ metunt ℈m statū regionū suaz. Fuerūt etiā qui dicerēt quēq; agricolā a prima die messionis sue, l. dies cōputasse, et ea die sibi z suis epulū solēne parasse et diez festum egisse. Hec quidē pentecosten legalem sed p̄ collectis oībus q̄si diē agebāt solennē. Tradit ioseph⁹, qz, xv. luna phase die, s. solenni azymoz offerebāt grana p̄fricata dño. Et hec erat missio p̄ma falcis in segetē, z a, xvj. luna numerabant septē hebdomadas: post quas faciebant pentecosten. Quidam tñ dicunt vt p̄dictū est a die dñica que est in festo azymoz debere numerari septē hebdomadas, quia legitur in leuitico. Ab altera die sabbati numerabitis.

In veritate a. l. die azymoz p̄ma est p̄ma dies pentecostes cuius festi secunda die duo panes noui offerebantur, z ita duos dies. l. intellige. In primo primū diē pentecostes, secūdo secundū diē eiusdē festi.

De appellatione populi ad summū sacerdotem. Capitulum. VI.

Recepit quoq;

p

iudices ciuitatum sedere in portis quasi iudicaturos intrinsecus et extrinsecus de finibus ciuitatis, z vt in ore duoz vel triū testiū periret qui interficerēt ab eis: z q̄ manus testiū p̄ma fieret in illū. Qui si cōtingeret iudices illos ambigere de sententia a. q̄: ascenderēt ad summū sacerdotē: et qō ille iudicaret fieret. Qui siquis sententie eius nō obediret interficerēt. De⁹ dis iudicib⁹ ciuitatū dicit iosephus q̄ septē eligebant in singulis ciuitatib⁹: ꝑtute z studio iusticie accepti. Uni cuiq; vero eoz dabant duo viri ministri de genere leuitarū. Testimoniū mulierū nō admittebāt, p̄ter leuitatē, nec seruoz, p̄ ignobilitatē animi: p̄ qua de facili vel p̄ timore poterāt corrumpi: vel lucro. In appellationibus nō licebat pōtifici iudicare sine p̄phetaz seniorib⁹ loci illi⁹ quē elegerat dñs.

De iusticia regis.

Capitulum. VII.

Ddidit etiam

a q̄ si q̄nq; regē sibi crearēt: nō alienigenā scz tribulē assumerēt q̄ sine filio pontificis z senioz nil ordinaret. In ocio sp̄ deuteronomiuz legeret, vxores sibi nō multiplicaret ne auerteret eū a recto. Eqs aūt aut opū pondera nō multiplicaret ne potētioz fact⁹ seuiret in subditos, terminos terre p̄prie vel aliene nō mutaret. Non em̄ pcul est vt leges trascēdat q̄ metas terrarū trāsmutat. Hoc p̄ceptū plurimū trāsgressus est salomon q̄ gloriat⁹ est: q̄ tantū reliquerat in hierusalē auri et argenti: q̄ntū inuenerat ibi eris z ferri. Tandē tñ penituit vt tradūt: de quo post dicet.

De maleficis abiciendis.

Capitulum. VIII.

Nterdixit quo-

q̄ secum habere ariolos, id ē inspectores fibrarū circa aras p̄ cognoscēdis futuris, et cōiectores somnioz z augures, i. gest⁹ auiū aut garritus attendētes, maleficos, i. imolātes pueros demōib⁹, vel saltē lustrantes, incātatores, i. p̄stigios q̄ intuētes fallūt, phitones, i. ventriloq̄s: q̄ p̄ spm̄ malignū loquunt, a phitone, i. apolline sic dictos, diuinos, i. aurispices, i. astroz inspectores, necromāticos q̄ sacrificijs vel carminib⁹ euocāt mortuos, qz p̄phetā suscitaret eis deus de gente coz: illū audirēt.

De talione legis.
Capitulum.IX.

Etalione quo

q̄ legis occasiõe falsi testȝ appo
d suit: vt si diligẽtissime pscrutã-
tes deꝓhẽderẽt falsuz testẽ: redderẽt ei qõ co
gitauerat facere, primo, suo aĩam, p aĩa, ocu-
lum, p oculo, dentẽ, p dente, pedẽ, p pede.

De timidis ⁊ sollicitis remouendis ab ex
ercitu Capitulum.X.

Ddidit quoqz

a de exercitu, pgressuro ad pugnã
dũ, vt pͦ sacerdos exercitũ ad-
moneret ne timeret hostes: et sperarent tm̃
in domino: nõ ĵn armis et roboze suo, deĩn-
ceps quisq̄ princeps turme sue loqueret: et
diceret, Qui ex vobis ẽ formidolosus reuer-
tat̃, ne pauere faciat fratres suos perterritus,
etiaz sollicitos, p negocijs ĩmpfectis q̄ reliq̄
rant reuerti ꝓciperet, Specificabat aũt tria
negocia, quibꝫ maxime affectꝰ teneꝛ hũanus
dicens, Quis est homo q̄ edificauit domuz
nouã ⁊ nõ dedicauit vel ĩitiauit eam reuer
tatur: ne forte moziat̃ ĩ bello, ⁊ alius dedicet
eã, Quis est hõ q̄ despondit vxoꝛem ⁊ nõ ac
cepit eã, reuertat̃ ne forte moziat̃: et alꝰ acci-
piet eam, Quis est homo q̄ plantauit vine-
am: ⁊ necdũ fecit eam cõem, de q̄ omnibꝫ ve
sci liceat, reuertat̃ ne forte moziatur: et alius
fungat̃ eiꝰ officio. Qõ sic intelligitur. Si no
uella vinee plantatio ante q̃rtum annũ fru-
ctum faceret, ĩmunda erat, quia natura ꝓter
tempꝰ vim feciſſe videbat̃ nec ex ea ꝓmitias
deo offerre, vel quippiã edere licebat. Quar
to aũ no vindemiabat̃ dño. Dẽm em̃ fructũ
eiꝰ anni deferebat homo ad vrbẽ sanctã cuz
secunda decima aliarum frugũ, vt epularet̃
et eis coram domino. Quinto anno ſiebat
homo dñs vinee, ⁊ videmiabat sibi. Sexto
anno, ⁊ deinceps erat q̄si omnibꝫ: cõmunis
ſm̃ ꝓsuetudinez coꝛ talem. Ĩter agentibus
licebat ĩtrare vineas ⁊ pomeria, et tanq̄ ỏ
ꝓpꝛijs satiari, sed extra deportare fas nõ erat
neq̄ vindemiantes ỏ his q̄ ad torcular poꝛ-
tabant gustare, ꝓhibebant sibi occurrentes.
Alia translatio plana est. Quis est homo q̄
plãtauit vineã, et de nouella eiꝰ nõ bibit ⁊c.

De vinea nata

De fedus ĩrent cum gentib.
Capitulũ.XI.

Ddidit quoqz

a ne cum gentibꝫ terre pmissionis
fedus ĩrent: sed penitus extir
parent, in quo post grauiter peccauerũt Cũ
finitimis aũt gentibꝫ pacifici q̃ntũ possent ⁊
federati essent. Addidit quoq̄ ne in obsidio
ne succiderẽt arbores fructiferas ad facien-
das machinas. Ite si ĩuẽtus fuerit occisus
sed a q̄ nescit: seniores de ꝓpinqua vrbe occi-
derent iuuencã ⁊ lotis manibus sup eam sa-
cerdotibꝫ iurabũt de innocentia sua. Egressi
vero ad pugnam si ĩ numero captiuoꝝ mu
lierẽ quis videret pulcrã virgineꝫ seu tã nu-
ptam, ⁊ voluerit eã habere vxoꝛem nõ ꝓus
cubile eiꝰ ascẽdet donec illa raserit caput, et
circũcidat vngues: et lugubre scema suscipi-
ens defleat parentes ⁊ amicos q̄s amisit in
bello, xxx. dieb, vt tãdẽ luctu satiata ad epu
las nuptiales cõuertat̃. Tũc liceat viro eam
humiliare: Qꝛ si satiatus fuerit: et nec sederit
animo eius: dimittat eã liberã. Nõ em̃ licet
ei aut reuocare eã in fuitutẽ, aut venundare
alij. Maleficuz q̄q̄ suspensum in patibulo
ea die sussit deponi, ⁊ cadauer ea die sepelire
quia maledictus erat oĩs pendens in ligno
id est sufficit ad penã, q̄z turpẽ et maledictaz
suscepit mortẽ ne vltra ius tenderetur pena.
Abominabile quoq̄ dixit apud dominum,
si aut mulier veste virili: aut vir veste femi-
nea vteretur.

De his quibꝫ non erat fas ĩtrare eccle-
siam dei. Capitulum.XII.

Ddidit quoqz

a de differentia ingredientiũ ec-
clesiã dei sic. Nõ ĩtrabit eunu
chus attritis vel amputatis testiculis: vl̃ ab
scisso veretro ecclesiã dei: nec manzer vsq̄ ad
decimã generationẽ. Amonites ⁊ moabites
post decimã generationẽ nõ ĩtrabit ĩ eter-
nũ, qꝛ hi populi, ꝓinquj hebreis exeuntibꝫ
de egypto occurrerũt eis cũ pane tm̃: cũ sci-
rẽt eos laborare siti ĩ deserto: ⁊ ꝓduxerũt ad
uersus eos balaã filiũ beoꝝ. Preterea q̄pluꝛ
es coꝝ seducti fuerũt ꝓ mulieres eozundez.
Põt ingressus ĩ ecclesiã dici ĩgressus ĩ atriũ
mũdoꝝ a q̄ arcebãt
q̄dã ĩ eternũ, q̄dã ad
tẽpus scz vel vsq̄ ad
aliquẽ terminũ dies

Quattuoꝛ erãt atria
vnũ leuitaruz, scõm
ĩsraelitarũ mundoꝝ

rũ suoꝝ, de q̄bꝫ alibi
vel vsq̄ ad terminũ
successionũ de q̄bus
hic agit̃. Hebꝛeoꝝ ve-
rius tradit dicẽs. Ĩ
gredi ecclesiã dei esse de filiabꝫ ĩsrael ducere
vxoꝛẽ, et sic ĩ se et ĩ genere suo fieri de ꝓlo
dei. Tũ ẽm̃ ꝟ frustra videt̃ pmissum eẽ de eu
nucho: cũ nõ possit ducere vxoꝛẽ, sed nec si il
le veliet vxoꝛẽ ducere de ĩsrael ob pecuniam
vel hereditatẽ vel ob quãlibet cãm: ei nõ li-
ceret. Forte quia nisi solũ manzerẽ nomina-
uit: nõ excludebat̃ ab ecclesia spurius et nõ
thus. Manzer autẽ ꝓpꝛie est de scorto natꝰ.
Spurius de cõcubina, p spurcicia ĩcontĩ-
nentie. Nothus qui de adultera. Videt̃ em̃
cũ nõ sit verus de matrimonio filius sicut ⁊
nothas febꝛes dicimus que vere q̃rtane aut
hmõi videnꝰ: nõ sunt aũt. Manzer ergo nõ
copulabitur filiabꝫ ĩsrael, nec filiꝰ eius etiaz
de legitima, nec nepos vsq̄ ad decimũ suc-
cessoꝛẽ. Dic poterat ĩtrare ecclesiã dei, quia
penitus extincta erat memoria antiqui op-
pꝛobꝛij. Ecclesia nõ solũ mãzeres: sed ⁊ spu-
rios excludit ab ordinibꝫ. De hoc q̄ ꝓhibiti
sunt duo populi pdicti ĩtrare Aug⁹ dicit, qꝛ
in decima generatõe poterãt, ꝓpter ruth mo-
abitidez q̄ ĩtrauit, de qua boos filius sal-
mon genuit obeth. Sed quia generationez
ruth nescimus ab abꝛaã ꝓtemporaneo mo-
ab decẽ numeꝛauimus generatiões vsq̄ ad
matrimoniũ ruth. Naũ additũ est ĩ ꝓhibi
tiõe ĩ eternũ: p hoc qõ ibidẽ pmissum ẽ de
bet exponi, scz nisi post decimã generationẽ
Vel quia dixit amonites ⁊ moabites: q̄ no
mina sunt masculini generis, nec dixit amo-
nitis vel moabitis: de viris facta ẽ ꝓhibitio
non de mulieribꝫ, qꝛ forte nec mulieres oc-
currerũt hebreis in deserto.

De prohibitione prostibuli
Capitulum.XIII.

Ddidit quoqz

a Non erit meretrix nec scortatoꝛ ĩ
ĩsrael. Non offeres mercedẽ pro-
stibuli, nec pcĩũ carnis in domũ domini tui,
quia vt dicit iosephus mercedẽ ꝓ coitu ca
nis venatici vel custodis gregũ non licebat
offerri, quia ex his q̄ de cõtumelia ꝓcedunt
diuinitas non delectatur. Item, nõ fenerab
pecuniã ad vsuram, nec fruges, nec aliquid
aliud fratri tuo: sed alieno. Sed quod dictũ
est de fratre preceptũ est, qõ de alieno pmis-
sio, sicut et permissio fuit quod sequit̃ de li-
bello repudij. Vir apud quẽ vxoꝛ sua nõ in
ueniebat gratiaz, ꝓpter aliquam fediratẽ que
multimode prouenijt: scribebat q̄ nũq̄ cõ-
ueniebat cum ea, et causam ob quã displi-
cebat ei mulier ne cõueniret, ⁊ tradebat libellũ
in quo scripta erant hec mulieri vt coraz sa-
cerdotibꝫ legeretur. Et cum iurasset verum
esse qõ scripserat: licebat vtiq̄ alij copulari.
Qꝛ si ingrederetur mulier ad alterũ: qui ite-
daret ei libellũ repudij, viro priori non lice-
bat eam recipere, quia abominabilẽ fecerat
eam coꝛã domino. Modo pro nulla fedita-
te excluditur vxoꝛ: nisi ob solam fornicatio-
nem, neq̄ sic etiã licet eos migrare ad secun
da vota. Tamẽ quedã ecclesie modo ĩtro-
duxerũt de nouo lepꝛã, quia morꝰ serpens
est et cõtagiosus. Ite, qui nup accepit vxoꝛẽ
nõ produceꝛ ad bellũ, nec ei quicq̄ necessita
tis publice ĩiungetur: vt vno anno letetur
cum vxoꝛe sua. Potest autẽ ĩtelligi annus
iste nuptialis: nõ vsualis decẽ mensium tm̃,
iuxta quẽ numerũ dicit̃ annus luctus, quia
mortuo viro nõ licet vxoꝛi trãsire ad aliũ añ
decẽ meses, qꝛ forte cõcepit de ꝓmo ⁊ posset
fieri dubiũ cui virozũ ascribendus esset par
tus. Item, prohibuit quoq̄ ne liberi ancil-
las ducerent vxores.

De plagis quaꝝ maioꝛ erat q̄dragenaria
Capitulum.XIIII.

Terũ si viderit

t iudex reũ dignũ plagis tm̃, ꝓ
sternet eũ coraz se et faciet eũ ꝓ
berari. Pro mesura pctĩ erit et plagaꝝ mo-
dꝰ ita dũtaxat vt q̄dragenariũ numeꝝ nõ ex
cedat. Sic ⁊ penitẽtes excõicatos plagis ce
dimꝰ ẽm̃ numeꝝ versuũ alicuꝰ psalmi, quẽ
dũ cedimꝰ cantamꝰ. Josephus dicit, vl̃ plagis
vna mĩꝰ habena publica verberandũ.
Liberꝝ autẽ hominẽ turpissimũ erat penam
hanc sustinere.

De suscitatione seminis et modis discal
ciandi. Capitulum.XV

Tem que sine fi

t lijs a viro fuerit relicta: accipiet
eã frater eiꝰ, ⁊ ꝓmogenitũ ex ea fi
liũ fratri suo defũcto adnoiabit, i. filiũ fratri

defūcti nō suū vocabit: z dimittet hereditatē iuccessorez quē suscitabit. Qñ noluerit frater recipere relictā ḡ sibi debeť ex lege: interpellabit mlier iudices in porta. Et accersito eo si accipe eā noluerit: mlier coꝝ eis tollet calciamentū de pede ei⁹. z spuet in faciē eius z dicet dom⁹ eius domus discalciati oppro briū in israel. Alibi legit q̄ q̄ ductur⁹ erat eā alius discalciabat illū sm q̄ Iohānes dixit. Nō sum dign⁹ soluere corrigiā calciamenti ei⁹. Nō forte fiebat: si ꝑsto erat ali⁹ ductur⁹ eā si frater repudiaret. Nūq̄ enī nullus ducitur⁹ erat eā z tūc mulier discalciabat. Nūq̄ etiā frater nō interpellante muliere ꝓfitebat iudicibꝫ se nolle habere eaz: et tunc ipse seipsuz discalciabat. Vñ alibi legit q̄ nolēs suscitare semē fratris se discalciabat. Itē. Si mulier apprehēderit virilla alterius viri rixātis cū viro suo abscides manū ei⁹. nec flectēris sup eā miscdia aliq̄. Item. Nō habebis pondus et pondus, mensurā et mensuram id ē maiorē q̄ emas. minorē q̄ vendas. Hoc enī abominabile est dño.

De semine agroz. Capitulū. XVI.

Vdidit quoq̄

a moyses de quibusdā ꝑmixtionibꝫ rerū diuersi generis cauēdis dicēs. Nō seres vineā tuā altero semīe grani vel legumīs. ne et semēs q̄s seuisti. et q̄ nascunť ex vinea pariť sanctificenť. ne scz vnā decimā z singulares primitias des tanq̄ de vno agro: cū de vtroq̄ fructu sepatim danda sint. vel ne hac occasione velles ꝑmittas semētis vel vini nō dare: q̄ sil nō sctificāt. Nā semētis ꝑmo āno: vinea q̄. o. Facta ergo altera sctificatiōe. forte putares sufficere ad vni⁹ agri scrificatōz. Alia lra habet. Heꝑiter suffocenť. Nō videť velle ioseph⁹ dicēs hāc cōmunionē ꝓhibitā esse. q̄ dissimiliū cōiunctiōe natura nō lerať. Itē. Nō arabis in boue simul et asino. Cui⁹ sensum ponit ioseph⁹. bobus scz tm arandā terrā eē vt noīe asini q̄libet alia aialia exclusa esse intelligam⁹. Hebrei tradūt ob hoc dictū. q̄ noluit dñs fuill iumēto. i. asino regē iumentozū copulari. Quattuoz em̄ q̄si regia aialia oñdit dñs ezechieli. Homo em̄ rex oīm aialiū est: sub q̄ leo est rex ferarū. aquila rex autū. bos rex iumētoz. Quidā hebrei puerili⁹ exponūt. q̄ scz bos ruminat: putaret alīn⁹ ipm̄ comedere: z fame afficereť z deficeret. Itē. Nō induetis vestimēto qđ ex lino lanaq̄ ꝓtextū est. q̄ vt dicit ioseph⁹. hec vestis solis sacerdotibꝫ erat ꝓcessa. Hoc vsq̄ adeo obseruabāt iudei. vt nec pelles nec aliquā laneā vestem nisi filo laneo cōsuant. Tradit q̄z ioseph⁹ iumēta diuersi generis ꝓhibita cōmiscerī. ne iniuria hec trāsiret ad homines: vt peccatibꝫ cōmiscerī licitū putarēt. multa em̄ in minoribus ꝓhibita dicit. ne ad maiora p similē fieret accessus.

De deletione amalechitarum. Capitulum. XVII.

Recepit etiam

p dñs vt cū dñarenť i terra ꝑmissionis: deleret amalech de ſb celo q̄ ipis trāseuntibꝫ p desertū plurimē nocuerūt. Extremos. s. agmīs. i. fessos z lepzosos z semine fluētes. eos scz q̄bꝫ nō erat fas ingredi castra interficiētes. Et subdidit dñs huic ꝓcepto. Caue ne obliuiscar⁹. Nō q̄ trāsgressus est saul trāslatū est regnū a domo eius. Itē. cū intraueris terrā ꝓmissionis tolles de cunctis frugibꝫ tuis ꝑmitias. z ponēs in cartallo. vase scz viminco. ibisq̄ ad locū quē dñs elegerit. Et facta oblatione stans e diuerso altaꝛ grās agēs dō coꝝ sacerdote. q̄ liberauit ꝓlem tuū iacob a syzo eū ꝓsequēte. scz laban z filios ei⁹. de egypto. z tandem dedit tibi terrā lacte et melle manantē. Hoc sc̄ mel factū q̄dā tradūt in ingressu terre. scz singulis ānis tradit ioseph⁹ bas gratiarū actiones agēdas in sceno

phegia. Immo bis in die. et vespe z mane iugiter testificanda ab eis dona dei dicit. Itē. Qñ trāsieris iordanē edificabis altare dño de lapidibꝫ q̄s ferrū non tetigit z offeres hostias dño: z scribes sup lapides oīa ꝓba legis hui⁹ plane z lucide. Itē postq̄ enumerauit moyses benedictiones obseruātiū legē: et maledictiones trāsgressoꝝ. in fine maledictionū ait ꝓphetādo. Reducet te dñs classibꝫ i egyptū ibi vēderi hostibꝫ tuis in fuos et ancillas: z nō erit q̄ emat. Hec ꝓphetia postea ipleta fuit qñ trigīta iudei etiam ꝑ vno denario emebant. In alexandria

In huius rei memoriā iudei etiā adhuc ingressi synagogā eorum cantāt hūc psalmū. Būdic aīa mea dño. in q̄ ꝓtinenť bñficia eis ꝓstita.

em̄ vt dicit ioseph⁹ multa millia iudeoꝝ sunt vendita: z vix habuerunt emptores. In hac recapitulatiōe ponit ioseph⁹: ne venenū aut mortiferū q̄d vll⁹ israelitarū habeat. z apud quē inuentū fuerit moriať. hoc patiētes q̄ il le cōtra quē ꝓfectū ꝓbať pateret.

Qñ moyses tradidit deuteronomiū leuitis. Capitulum. XVIII.

Iecta recapitula

f tione tradidit moyses deuteronomium leuitis vt reponerēt eam in arcam federis dominī: vt septimo anno remissionis legeretur vniuersis vtriusq̄ sexus audientibꝫ in diebꝫ scenophegie a summo sacerdote ī edito: vt ait ioseph⁹. Itēq̄ ait moyses. Scio intentionē vestrā z cervicem durissimā. Adhuc viuente me vobiscū sp ꝓtentiose egistis ꝓtra dñm. ḡto magis cū mortu⁹ fuero. Ideo iterum moneo vos ne faciatis. Ideo ꝓ q̄ in testimoniū hui⁹ admonitōis hoīm mihi deest testimoniū: aut inutile esset q̄ mortales sunt: immortalia elementa in testimonium invoco.

Canticū testimonii. Capitulum. XIX.

Dcutusq̄ ē moy

l ses audiēte vniuerso cetu ꝓba carminis hui⁹. Audite celi q̄ loqr. Audiat terra ꝓba oris mei zc. Cui⁹ carmīs būc ꝓsum ad lrām tm̄ exponim⁹. Cōstituit terminū ꝑloꝝ iuxta numez filioꝝ isral. i. sm̄ numerum ꝓsonarū q̄ intrauerūt egyptū posuerat dñs nationes linguaꝝ. Hebre⁹ sic legit. Cōstituit dñs termios ꝑloꝝ. sed termios filioꝝ israel ꝓstituit iuxta numerū. q. d. Israel tā q̄ charū numerauit: alios quasi viles numero nō distinxit. Alia editio habet. iuxta numerum angelorū dei.

De morte moysi postq̄ būdixit ꝑlo. Capitulum. XX.

Dcutusq̄ ē do

l min⁹ ad moysen eadē die. Ascē de in montē abarim in montez nebo. i. ꝑ illū transi in istū: et vide terrā chanaā z morere. Sz añq̄ ascēderet moyses bñdixit filios isral. Benedictionē vero incepit i būc modū. Dñs de syna venit: z de seyr ort⁹ est nobis. Apparuit de mōte pharan ī dexte

ra ei⁹ ignea lex. Tradunt hebrei q̄ dñs misit angelos suos ad idumeos: z ad hismaelitas in pharan et obtulit eis legez suā. Quā cum recipe nollēt: venit ad iudeos in montē sina cū multis milibꝫ angeloꝝ. Datis benedictionibus singularū tribuū: ascēdit moyses sup nebo vsq̄ in verticē ipi⁹ q̄ dr phasga. z ostēdit ei dñs oēm terrā. ꝓmissionis vsq̄ ad mare nouissimū. z ptē australē. z latitudinē campi iericho: q̄ alio noīe dicta est ciuitas palmarū. vsq̄ segor. Mortuusq̄ est ibi moyses in terra moab iubente dño. et sepeliuit eum dñs ministerio angeloꝝ in valle terre moab z nō cognouit hō sepulcrū ei⁹ vsq̄ in hodiernū die. Nō ideo factū autumāt hebrei: ne ipi moysen. p deo colerēt: q̄ pni erāt ad idolatriā. Moyses. cxx. annoꝝ erat qñ mortu⁹ est. necdū tñ caligauerat oculi ei⁹: nec dētes ei⁹ moti fūt. Et fleuerūt eū filij isral. xxx. diebꝫ. Et non surrexit vltra ꝓpheta in israel sic moyses: quem nosset dñs facie ad faciem. i. adeo familiariť. Hoc capitulū finale vt ferūt apposuit esdras sic ab illo loco. Ascendit moyses vsq̄ ad būc locū. ferūt iosue apposuisse.

Incipit ꝓfatio in historiā libri iosue.

De iosue. ca. i.
De explozatoribꝫ raab. ca. ii.
De transitu iordanis. ca. iii.
De circūcisione in galgalis. ca. iiii.
De euersione iericho. ca. v.
De lapidatiōe achoz. ca. vi.
De incendio hay. ca. vii.
De dolo gabaonitaꝝ. z mulcta. ca. viii.
De quinq̄ regibꝫ suspēsis. ca. ix.
De xxiii. regibꝫ pcussis a iosue. ca. x.
De altari in hebal. z prima distributiōe terre. capitulum. xi.
Qñ hebron data est caleph. ca. xii.
Quomodo iosue sorte diuisit terraz decē tribubus. ca. xiii.
De irriguis arc datis a pte caleph. ca. xiiii.
De reditu duarum tribuum et dimidie. capitulum. xv.
De federe quod statuit populus ad deum. capitulum. xvi.
De morte iosue z eleazar. ca. xvii.

Incipit ꝓfatio in hist̃oriã libꝝ Josue

Liber iosue

Ia noīe autoris censet ꝙ ꝛ iesus dict⁹ est. Nã iosue ꝛ iesus idē est nomē. Cognominat⁹ est aūt a ꝓtelas naue vl iosue benenun. i. fili⁹ naue vel fili⁹ nun. qō idē est. Cognoīatus est aūt sic. ad differentiã iesu filꝝ syrach ꝓpotis iesu magni sacerdotis: ꝙ scꝑsit ecclesiasticū. Et nota ꝙ ꝑm hebreos bicipit scōs ordo veteris testamēti. Qui distinguūt vet⁹ testamentū in tres ordines. Primū vocāt legē. scōm ꝓphas. tertiū agiographa. In lege ponūt ānꝝ libros moysi. In ꝓphetis octo iosue. iudicū. samuel. malachim. esaiam. hieremiã. ezechielē. xii. ꝓphetas. In agiographis ponūt nouē libros veteris testamēti. Qui supsunt. hi dicunt agiographa. i. sanctoꝝ scꝑpta. qō nomē cōe ē oīb⁹ sacre scꝑture libris Et qz hi nouē nō habuerūt eminētiã ꝑ ceteris ꝑm quã agnoīarent: cōmuni noīe cōtenti sunt. sicut hoc nomen cōfessoꝝ generale est omnium sanctoꝝ ꝛ tñ quidã illoꝝ ꝑm eminentiã aliquã quam habēt alīs noīb⁹ censent. dicūtur alīj apostoli. alīj martyres et hmōi. In hūcetiã modū vltim⁹ ordo angeloꝝ cōmuni noīe oīm nūcupat. Origen. aūt ꝑm grecos i ꝓmo ordine sꝑtē ponit libros: addens pentateuco iosue ꝛ indicū. et vocat ordinē illum heptateucū. ab hepta qō est septē. et teucos qō est volumē. In quocūꝝ aūt ordine sit liber iste hist̃oria non mūtatur.

De Josue. Capitulum. I.

Factuꝝ est autem

f post mortē moysi ꝛ quiescēte luctu ꝓpꝛiū q̄ ꝑ eo fact⁹ est: locutus ē dñs ad iosue filiū nun. Moyses seru⁹ meus mortuus est. Surge ꝛ transi iordanē hūc: tu et oīs populus tecū. sicut fui cū moyse ero ꝛ tecū. Eadē q̄ moysi ꝑmiserat: eisdē fere ꝓbis ꝑmisit ei. et eosdē terminos terre ꝙmissionis descripsit. Et nota. qz cū dixit: moyses mortuus est. suggillauit errorē quorundā dicentiū moysen raptū cū belia esse et enoch. qm̄ nullū vestigiū mortꝝ eius relictū est. Qui aūt addidit. fuus me⁹: destruit ꝛ alioꝝ errorē dicentiū moysen damnatū eternaliter. ꝓt aḡs cōtradictionis. Qui ꝓ dixit. surge. locutio est ei nō sensus. Nō em credend⁹ esset sedisse vl iacuisse cū loqueret ei dñs. Tūc ꝑcepit iosue populo ꝙ ꝑcones. Preparate vobis cibaria qm̄ post diē tertiū trāsibitis iordanē. Nō de cibarijs alīs ḡs de mãna intelligēdū est: qō in tertiū diē refluari nō poterat. Doc de humano ꝯsilio dixit iosue. Neqꝝ em̄ transierūt iordanē vsqꝝ i diē septimū. Exploratores ei ḡs tūc misit ꝙ triduū morati sūt: post quoꝝ reditū triduo exꝑectauit ꝙplus diminutionē aquaꝝ. ꝛ ꝓparauit sibi cibaria iurta mandatum iosue. Permisit ḡ dñs vt ait Augustin⁹ errare iosue ne deīceps sīle aliq̄d sine diuīo cōsilio aggrederet. ꝑsertim cum dñs dixisset moysi in electiōe ei⁹: iosue succedet tibi. ꝙ eo siq̄d agere voluerit: eleazar cōsulet dñm. Qui aūt errauerit patet. Ignorabat em̄ vtrū i tertium diē nubes attolleret: sine cui⁹ motu nō mouerent castra. Quidā tñ asserūt ꝟ ꝙ anticipationē dictū. nec mandatū esse a iosue: do nec redierūt nuncij.

De exploratoribꝝ ꝛ raab.

Capitulum. II.

Misit ergo iosue

m duos exploratores ō sethim in biericho: ipe ꝓ interim mouit castra. ꝛ metat⁹ est ea spacio. xl. stadioꝝ a iordane. Exploratores aūt sub simulatiōe facultatis diligēter ꝯsiderauerūt vbē: ꝛ munita loca ei⁹. In vespera declinauerūt in domū raab meretricis: q̄ iuncta erat muro ꝛ porte ciuitatis. Nunciatū est ār regi biericho cenanti viros exploratores esse. Qui cum misisset ad raab vt educeret eos: abscōderat eos in stipula lini quā siccabat supra murū: mentiens eos egressos cū clauderet porta. Dixit qꝝ nūcijs. Persequimini eos ꝙ via iordanis ꝛ cōprehendetis. Tūc ascendēs ad viros ḡs operuerat: dixit eis. Noui q̄ tradet vob⁹ ter-

ram hanc ex his q̄ audiuimus ꝓvobis facta a dño. Jurate ergo mihi ꝙ dñm. vt qūo ego feci vobis misericordiã: sic ꝛ vos faciatis mecū ꝛ cū vniuersa domo patris mei: vt saluetis aīas nostras ꝛ vniuersa q̄ possidemus. Ar illi iurauerūt. Tūc dimisit eos mulier ꝙ funē coccineū de fenestra domus q̄ habebat muro: ꝛ ait eis. Letitate in montanis triby diebꝫ donec redeant q̄ vos persequuntur. Qui diuerūt ei. Nō tenebimur iuramēto si nō collegeris cū capiek ciuitas oēm domū tuã tecū: ꝛ ligaueꝝ funē hūc in fenestra: vt ꝟ signo domū tuã cognoscam⁹. Quicunꝝ ḡs ostiū domus tue egressus fuerit: sanguis ipius erit in caput eius: ꝛ nos erim⁹ alieni. Itaqꝝ post tres dies redierūt exploratores ad iosue: narrātes oīa q̄ sibi acciderāt Josue vero ꝛ eleazar ꝛ maiores populi ratum habuerunt iuramentū eorum.

De transitu iordanis.

Capitulum. III.

Postea tri

bus diebus euolutis dixit iosue ad populū. Sanctificamini. cras em̄ faciet dñs inter vos mirabilia. Diluculo vero dixit ad sacerdotes. Tollite arcam: ꝛ ꝑcedite populū ꝙ spacio cubitoꝝ duoꝝ miliū vt videri possiꝫ ab vniuersis. Cumꝝ intraueritis partē iordanis: siccabit instar pauimēti. Tūcꝝ ꝑcederēt sacerdotes cū arca: sequebat vniuersa multitudo paruulis ꝛ mulieribꝫ in medio collocatis. ꝑcedebātꝝ ruben ꝛ gad. ꝛ dimidia tribus manasse ꝑm ꝙ ꝑmiserāt moysi. Et erāt xl. milia armatoꝝ. In paralipomenon legitur tm̄. l. in q̄ multa vicio scriptoꝝ depꝛauata sūt. Accedētes aūt ad iordanē: reppererūt eū immeabilē. Plus em̄ solito tempore triticee messis excreuerat. tum ꝓ solutiōe niuium facta in montibꝫ. tum ꝓpter imbrem serotinū nouiter datum. Cumꝝ intrassent sacerdotes aquã: steterunt aque ascendētes: ꝛ instar montis intumescentes apparebant. ꝓcul ab vrbe que vocat adon: vicꝝ ad locum qui dicit sarthan. Inferiores vero aque descenderūt in mare mortuū vbi quinqꝝ ciuitates summerse sunt sodoma ꝛ alie. Sacerdotes aūt stabāt in medio fluminis cum arca donec vniuersus populus per arentē alueum ꝑtransiret. Tunc elegit iosue duodecim viros: singl'os de singulis tribubus qui tulerunt de loco vbi steterant sacerdotes duodecim lapides iurta numerū filioꝝ israel in siccum. De sicco vero retulerūt in alueū. alios duodecim in acerum memoriale transitus eoꝝ. ꝛ sunt ibi vsqꝝ in hodiernuꝫ diem. Ad quos iohannes credit demonstratioēz fecisse cum dixit. Potens est dñs de lapidibus istis suscitare filios abrae. Tame super mattheū legit. ad illos quos iosue trāsferri de iordane fecit. Cūꝝ transisset popul⁹ ꝛ arca post eos: reuerse sunt aque in alueū suū. ascenditꝝ popul⁹ de iordane primo mense: decima die ꝓmi mensis: tollēteꝝ secū duodecim lapides fluminis castrametati sūt in galgalis ꝙ stadia decē ab hiericho ad orientem. q̄nquaginta vero stadijs a iordane. Josue aūt ꝛstruxit altare dño de lapidibꝫ q̄s tulerāt de iordane: ꝛ sup illud postea sacrificauit deo Et nota ꝙ sic legit i chronicꝫ eusebij ꝑm hebreos. ille annus erat iubileus. ꝛ erat quinquagesimus primus inter iubileos: q̄si fluxissent ab initio mundi anni duo milia. d. l. singulis iubileis per q̄nquagenos annos deputatis. Scōm. lxx. vero longe plures anni fluxerāt ab initio mūdi. Beda q̄z in chronicꝫ suis ponens numerum annoꝝ ꝑm hebraicā veritatem: probat de predicta summa annorum septē annos defuisse. al's defluxisse.

De circuncisione in galgalis.

Capitulum. IIII.

In tempore ex

e ꝑcepto dñi circūcidit iosue populū scōo cultris lapidcis: tñ hebreus habet nouaculis acutis. Hec intelligendū est ꝙ idem bis itez circūcideret. sed paruuli qui nati fuerant in deserto per quadraginta annos incircūcisi erant. alij ex mãdato domini. alij ꝓ ex negligentia parentum. alij ꝓ ex corūdē cautela: ne forte mox circuncisis attolleret nubes. ꝛ necesse haberent progredi: ꝛ sic periclitarentur paruuli. Facta autem circuncisione dixit dom⁹ ad iosue. Hodie abstuli a vob⁹ opprobriū egypti. id ē ꝓputiū. quod apud hebreos erat opprobriū immūdicie gentium. Ob hoc vocatum est nomē loci illius collis ꝓputioꝝ vel galgala. id est revelatio q̄si sãctificatio. ꝑm illō. Facta ē

Nota ꝙ galgal' quã-
doqꝫ ponitur indecli-

iudea sctificatio ei⁹. Potest tamē dici op probrium ab eis ablatum seruitꝰ egypti & labor defti qō cōgruit ꝛ aliā nomis interpretatōnē. Interpretat enī galgala libertas. Porro mansit populus in castrorum loco donec sanaretur. & fecerunt phase quartadecima die ad vesperā in campestribus hiericho, qō nondum nisi bis factum fuerat. Primo in finib⁹ egypti circa ramasse Scdo ad radicē montis sina secundo anno egressionis. Extunc intermissum fuerat cum circumsione vsqꝫ ad terram pmissionis. Et comederunt de fructibus terre die altero azymos panes & polentam eiusdem anni. Erat autē polenta grana tosta & manibus cōfricata ad modū grani pilo tusi. Et dicit polenta quasi pilenta. Quidam tamen tradunt polentam esse pultes de purgatissima farina factas. Et dicta polentā quasi pollētam. a pollīne quod est purgatissima farina. Cuius nominatiuus est pollen vel pollēs. Statimqꝫ defecit eis mana quo aliti fuerant quadraginta annis.

¶ De eversione hiericho.
Capitulum. V.

Idem nocte cum

e esset iosue ī agro hiericho ad explorandum vidit virū stantem cōtra se euaginato gladio: & ait. Noster es: an aduersariorū. Qui respōdit. Nequaqꝫ, sed princeps sum exercitꝰ domini: & nunc venio. Et dixit eum angelus de modo capiēdi ciuitatem. & q eam & vniuersa eius faceret anathema. Anathema id ē abusu hominuꝫ remota Cuꝫ adorasset iosue pnus ad terraꝫ: dixit ei angelus. Solue calciamentū de pedibus tuis. loc⁹ enī in quo stas sanctus est. quod intelligendum est: sanctificatꝰ est. Qui enī pollutꝰ erat in habitatione gentiū ad psentiam dñi p angelū sanctificatus est. Porro per nuditatē peduꝫ in hmōi loc⁹ sanctis & in penitentib⁹ pōt notari innocentia q talibus cōgruit. Eam enim habuerunt primi parentes nudi. Diluculū autem iuxta cōsilium angeli septem sacerdotes septem buccinis clangebāt ante arcam. omnisqꝫ populus armatus precedebat arcam. et reliquum vulgus sequebaꝫ eam. circūieruntqꝫ ciuitatem primo die azymorū semel & sub silentio & redierunt in castra. Sic fecerūt sex diebus. Die autē septimo septies eam circūierunt. & in circūitu septimo dixit iosue ad populum. Vociferamini et ascendite: iuꝫ hec ciuitas anathema quasi deuotata in mortez preter aurū & argentū: & es & ferrum qō conseruabitur dño in primitias operū nostroꝝ sola raab cum suis saluabit. Igit vociferante populo & clangētibus sacerdotib⁹ cū buccinis muri funditus corruerunt. Et ascēdit quisqꝫ per locū qui cōtra se erat. & interfecerunt omne viuens in ea: & cōbusserunt eam. & oēm supellectilē in ea in tumulū dño sempiternū. Raab vo honorata muneribꝫ cum omni domo sua receperūt in isrl in ppetuū. Quā pcedēte tempore duxit salmon in vxorez princeps in tribu iuda Tūc impcatus est iosue dicēs Maledictus q reedificauerit hiericho in pmogenito suo fūdamēta illi⁹ iaciat. & in nouissimo liberoꝝ ponat portas eius. quod impletum est vt post liquebit.

¶ De lapidatione achor.
Capitulum. VI.

Porro achor vel

p achar al's achim filius charim ō tribu iuda tulit aliq̄d de anathemate. chlamydē. s. coccineā pextā auro. habentem ſm iosephum auri pondus mazanid est massam. id est ducentos siclos. tulitqꝫ totidem siclos argenti. regulāqꝫ auream vel ligulam quinquaginta siclorū. Dilitqꝫ iosue viros de hiericho qui explorarēt ciuitatem hay q est iuxta bethel Qui reuertētes dixerūt. Nō ascendat oīs pp̄ls. Sufficiūt tria milia ad capiendā vrbē. Josephus tū dicit triginta milia. Qui cū ascendissent terga vertētes pcussi sunt a viris vrbis hay. & corruerūt ex eis trigīta & sex viri. Iosue vo scidit vestimēta sua & iacuit pnus coraz arca vsqꝫ ad vesperā. & senes pli cū eo saccis indutis & liquo facrū ē coꝝ pli. Verebant enī ne timor eoꝝ q inuaserat chananeos transiret in audaciā adeo vt ipetū faceret i ipos. Dixitqꝫ dñs ad iosue. Pollut⁹ est pp̄lus anathemate: nec erec cū eo donec mundet. Applica cras pp̄lm ad te & fac sortē p tribꝰ & familias & dom⁹ & capita. Et quecūqꝫ sors inuenerit cōburet igni cū oi substātia sua. Quo facto: inuenit sors tribum iude. deinde familiā zare. tandē domū charim. advltimū caput achor. Et dixit ei iosue. Fili da gloriā deo & confitendo q̄d feceris. Quo cfesso missi sūt nūcij ad tentoriū eius. q̄ pfatā pecuniā recōditā in terra retulerūt ad populū. Tollēs itaqꝫ iosue illū cū vniuersa domo eius vniuersa supellectili et iumētis. duxit eū in vallē profundā. lapidauitqꝫ eū oīs pp̄ls & cūcta q illi⁹ erāt igne cōsumpta sunt. Fecerunteqꝫ sup eū aceruū lapidū q̄ pmanet vsqꝫ in psentē die. Vocatūqꝫ est nomen loci illi⁹ vallis achor. Hec putandū est pp̄lm negligisse mandatū dñi q̄ pceperat eū cōburendum. Nā in sacra scriptura ignis p vehemēti pena accipi solet: vt ibi. de fornace ferrea egypti. putāt tñ hebrei dñm pcepisse lapidari ipm. & alia q̄ lapidib⁹ obruī possent. cetera q̄ lapides nō sentirēt igne cremāda. Tradit tñ Aug⁹ iosue fecisse hoc q̄dā p consideratione Aut em penituit achor: et sic dignus nō erat igne gehennali: & sic illū noluit vrere qui dignus igne nō erat. Vel si non penituit: & dignus erat igne eterno. reseruauit dño penaz ignis. Puniuitqꝫ eū alio genere pene ne videret bis punit⁹ in idipm.

¶ De incendio hay. Capitulū. VII.

Dltea surrexit

p iosue. & oīs pp̄ls cū eo vt ascenderent in hay & pmisit triginta milia virorū inter bethel & hay ad occidentez. Qui dimissis in locū insidiarū q̄nqꝫ milib⁹ redierunt ad exercitū q̄ erat ad aquilonē. Rex aūt hay festinauit mane egredi cū oīm pp̄lo suo ignorans q̄ post tergū laterent insidie. Iosue vo fugiēs cum longe⁹ptraxisset eos abvrbe eleuauit clypeum quez gerebat Quo viso: surrexerūt q̄ erant in insidijs & intrantes vrbem succenderūt eā. Quib⁹ egressis post hostes & iosue faciēte impetū in eos: ex vtraqꝫ pte cedebātur aduersarij: & interfecerūt oīs a viro vsqꝫ ad mulierē duodecim milia hoīm. pdā vero sibi diuiserūt: suspendētes regē hay in patibulo vsqꝫ ad vesperā. & tūc deponentes eū. piecerūt eū in introitu ciuitatis. cōgesto sup eū aceruo lapidū: succendēteqꝫ vrbē fecerūt eā tumulū sempiternū. Dic poccupat historia ō altari illo qō factū est inē garizim & hebal: sup quē scripsit iosue deuteronomium. & de būdictionib⁹ & maledictōib⁹ factis sup mōtes illos de q̄b⁹ loco suo dicemus

¶ De dolo gabaonitaꝝ & mulcta.
Capitulum. VIII.

Habonite vero

g audientes q̄ fecerat iosue duabꝰ vrbib⁹. & q̄ ex mandato dñi nulli parceret habitantiū in terra. pmissiōis. nec amicicias cū eis faceret. callide cogitauerūt inire fed⁹ cū isrl. miserūtqꝫ nūcios q̄si de longinquo venientes: q̄ in argumentū longi itineris vtres ferebāt & sotulares veteres & pannis cōsutos. panesqꝫ in sistartijs eoꝝ duri erāt: & muscidi & infracta cōminuti: q̄ cū venissent in galgalis dixerūt ad israel De terra longinqua venimus: q̄ est extra terram que sorte vobis debet. seruī vestri sumus. ite nobiscū fedus Crediderūtqꝫ eis filij israel: & os domini nō interroganerūt. Initoqꝫ cuz eis federe: iurauerunt eis iosue & eleazar et omnes principes multitudinis. Post triduum vero cognouit israel se circūuentuz esse a gabaonitis. mouenteqꝫ castra venerūt vt euerterēt ciuitates eoꝝ. egressiqꝫ sunt gabaonite obuiam eis: & ait iosue. Quare impo suistis nobis. Qui dixerūt. Timuim⁹ valde & de cōsilio. puidimus animab⁹ nostris. facite quod bonū vobis & rectū videtur. Tunc acclamauit populus nō esse standum iuramento: quod per surreptionē factum erat. & p̄sertim cū dominus inhibuisset talibus

cõfederari. Gabaonites vero qui iurauerãt p religione iurisiurandi seruãda, z murmure populi sedando, sic dispensauerũt vt nõ haberent eos socios, sed seruos aquarios et lignarios, z dicti sunt nathinnei qui scz ligna cederẽt z aquas cõportarent in vsus altaris in locũ quẽ sibi dñs elegisset, Quo facto rediit israel in galgalis.

De quinq; regibus suspensis.
Capitulũ. IX.

Dtempore re

e gnabat ī iherusalem adonisedech q̄ interpr̃at dñs iust⁹, forte sic vocabãt reges hierosolymoz. Hã z melchisedech sonat regẽ iustũ. Qui cũ audisset gabaonitas federatos cũ isrl tumuit valde, z cõuocauit quattuor reges secũ: et ascẽderũt q̄nq; reges amorreoz et obsederũt gabaon. Obsessi aũt miserũt ad iosue dicẽtes. Ascẽde cito et libera nos. Qui collecto exercitu irruit repente sup hostes et versi sunt in fugã p descensum bethoron. Et dñs misit grandinem super eos, et plures occidit grando q̄s gladi⁹. Videns aũt iosue solẽ descendentẽ ad occasum: et lunam ascendentem: timens ne beneficio noctis euaderent hostes clamauit ad dominũ dicens. Sol contra gabaon ne mouearis, et luna ꝓtra vallem haylon. Steteruntq; sol et luna

spacio vni⁹ diei, nec antea nec postea fuit tam longa dies.

Sub ezechia: q̄nq; horze addite sunt, hic vnus dies.

Quinq; vero reges absconderunt se in spelunca vbis maceda. Precepitq; iosue socijs suis et ait. Voluite saxa ad os spelũce z apponite custodes: vos autem persequimini hostes. Cesis itaq; ad uersarijs plaga magna: redijt exercit⁹ ad iosue in maceda: vbi tunc erãt castra sana z integro numero. Et ait iosue, Producite q̄nq; reges de spelũca. Quibus eductis: dixit ad principes exercitus. Ponite pedes super colla regũ istoz ne timeatis. Sic faciet dñs cunctis hostibus vestris. Quo facto suspẽderunt reges in patibulis, depositosq; adveSperam, piecerunt in speluncã in qua latuerant: z posuerũt sup os eius saxa in tumulũ sempiternũ. Eadẽ die pcussit madã et regẽ ei⁹ in ore gladij. Postea vero vastauit lebnã et lachim, eglon quoq; et hebron z dabir, et reuersus est cum omni israele ad locũ castrorum in galgala.

De trib; regib⁹ pcussis a iosue.
Capitulum. X.

Quod cum audis

q set iabin rex asor misit ad oẽs reges circumstãtes. Egressiq; sunt viginti quattuor reges cum turmis suis habentes secũ trecenta milia armatoz, et duo milia currũ conuenerũt ad aquas meron al's meroy, vt pugnarent cõtra israel. Dixit q̄ dñs ad iosue. Ne timeas eos: cras tradã tibi omnes vulnerãdos, equos eoz subnervabis: et currus igne cõbures. Factumq; ẽ ita. Percusseruntq; omnes filij israel: preter eos q̄ ī ciuitates munitissimas se receperũt. Fecerãt em̃ sibi chananei plures mansiões pulchras a die qua audierãt egressus israel ab egypto aduersum se, nec eas nisi longo tẽpore et graui labore obtinuit israel. Vastauit tamẽ vniuersam circaregionẽ: nulli erãti hominũ parcens aut sexui, ditatusq; est sup modũ ex hostiũ preda.

De altari in hebal, et prima distributione terre.
Capitulũ. XI.

Ijntus iam an

q nus trãsierat et trãstulit iosue locum castroz in silo, et ibidẽ trãstulit tabernaculũ cum omni ornatu suo ꝓ loci opportunitate. Et inde pcessit in sichem cũ omni populo, et constituit in monte hebal altare domino de lapidibus impolitis: obtulitq; sup eo holocausta z pacifica. Scripsitq; sup illud deuteronomiũ, q̄ quidam intelligũt mandata trin deuteronomij. Posuitq; mediã partẽ populi sui super montez hebal cum sacerdotib⁹ z leuitis, aliamq; mediam in montẽ gazarim: cum sacerdotibus et leuitis. Et acclamauerũt sibi alternatim benedictiones et maledictiones sicut mandauerat illis moyses. Porro iosephus tradidit maledicta et benedicta in altari cõscripta reliquisse. Quo facto redierunt in silo. Cõcessit aũt iosue tribui iuda montana ad meridiem que iam adquisierãt sed nondum sorte tradidit. Effraim quoq; cõcessit montana ad aquilonẽ, inter vtrũq; mediã tribũ manasse collocans. Quis tribubus cõmisit terraz: alijs in castris ꝑmanentib⁹, tum quia

bellicose erant, tum q̄ digniores. Sciebat enim iude regnũ esse ꝓmissum, z manasse z effraim benedixisse iacob ꝑ beneficio Joseph patris eoz. Hz ipe quoq; iosue effrai ta erat, dedit aũt effraim extra sortẽ aliorum agrũ sichem quẽ dederat iacob singulariter ioseph filio suo: z sepelijt in eo ossa ioseph. Hieronym⁹ tñ testat se vidisse in sichem sepulcra alioz vndecim patriarchaz, z credibile est q̄ queq; tribus suũ patriarchã retulit in suam sortem.

Hebron data est caleph.
Capitulum. XII.

Cessit autez ca

r leph fil⁹ iephone ad iosue coram om̃i pl'o. Et ait. Nosti q̄ locutus sit dominus de mez de te ad moysen, z q̄ iurauit mihi moyses in reditu ab explorationẽ dicẽs. Terra quam calcauerit pes tuus erit possessio tua in eternũ. Sollicitusq; ẽ mihi dñs terrã in q̄ inuenim⁹ enachim te audiẽte. Quadraginta z q̄nq; anni sunt ex q̄ locutus est dñs verbũ hoc, z hodie, lxxv. annozum sum, sic valẽs vt eo tpe valebã. Benedixitq; ei iosue z tradidit ei ebron in possessionẽ, et quieuit terra a prelijs.

Nũo iosue sorte diuisit terrã decẽ tribub⁹.
Capitulũ. XIII.

Teruz cõuocauit

t iosue eccl'iam in silo: z ait. Senui bonũ est vt terrã quam, pmisit nobis dominus sorte diuidamus. Et assumpsit de singulis tribubus tres industrios viros ad ꝑsiderandã terrã: deditq; eis decem viros metiendi peritos: quos ꝓpter artẽ veritas nõ lateret, mandãs eis ne fm quãtitatem terrã metirent. Sed fm estimationẽ felicis terre z q̄ minus esset idonea. Nam semper pluris sunt decem iugera q̄s centũ, z q̄ inscriptis redigerent terre diuisionẽ. Viri aũt circũeuntes terrã z estimãtes septimo mese reuersi sunt ad eum in silo, plectisq; sortib⁹: prima sors iude egressa est, secũda symeõis, tertia beniamin. Hec sors angustissima fuit ꝓpter terre fertilitatẽ. Tulerũt em̃ hiericho z hierosolymã. Quarta effraim, q̄nta medieta manasse, sexta isachar, septia zabulonitis, octaua aserit, nona neptalim, vltima danitis. Et notandũ q̄ fm cõcessionem terre ꝓ

us factã duabus tribubus z dimidie, z traditionem postea factam fm sortes nouẽ tribub⁹ et dimidie. Varie quandoq; loquunt auctores. Legitur enim q̄ iudas habuit terram sine sorte, z q̄ obtinuit hierusalem, nec potuit inde ejicere iebuseũ, que de cõcessione dicta sunt. Alibi legitur q̄ beniamin possedit hierusalem: quod de traditiõe dictũ ẽ. Iterũ legitur q̄ iosue locutus est septem tribubus dicens. Usq; quo torpetis ignauia. Date mihi viros qui diuidant vobis terrã. Cunq; hoc omnibus dixisset: septem tm̃ legitur hoc dixisse, quia due trib⁹ z dimidia terram concessam quasi traditam possidebãt. Inde est q̄ hoc nomen iudea diuersis modis accipit. Quandoq; dicit iudea tota terra pmissionis, z tũc a iudeis dicit. fm quod dicit pompeius iudeã fecisse tributariã, qñq; iudea tm̃ regnũ iuda: vt ibi. Audiuit Joseph q̄ archelaus regnaret in iudea. Dñq; ꝑ sola sorte iude: vt ibi. Iudea z hierusalem id ẽ sors iudez beniamin. Si ergo circa hoc sibi obloqui videnť auctores, determinandũ est fm terrã ꝓcessam vel traditã. Hã iudas z effraim maio

rem habuerũt cõcessam vel traditã. Holi autez duo iosue z caleph quasi ꝓuilegiati sine sorte terrã habuerunt. Caleph ebron habuit. Iosue

Potuit esse vt nunc est q̄ in eadem ciuitate diuersi habuerunt quod sui iuris erat, qõ fere in singulis videmus fieri.

tamnatha vel tamna sara: z etiaz sichem fm ioseph. Hanc partem elegit sibi iosue post distributionem omnibus factam tanq; bonus dispensator. Sed z leuitis separauit q̄draginta z octo ciuitates ad inhabitandũ, quarũ decem ꝓius acceperant in amorrea. De reliquis triginta octo tres cõstituit ciuitates refugij, ebron de iuda, sichim ex effraim, de neptalim cedes. Tunc locuti sunt filij ioseph ad iosue. Cur dedisti nob quasi possessionem vnius funiculi: cum simus tante multitudinis. Respõditq; iosue ad effraim z manasse. Populꝰ multus es z fortis, non eris ꝓtentus sorte tua, sed transibis ad montem: z poteris vltra terminos terre, pmissionis ꝓcedere: z parare tibi locum.

De irriguis agre datis a patre caleph.
Capitulum. XIIII.

Dtempozeascē

edit caleph in terrā sibi traditā: et
pcussit i ebzon tres filios enach,
z ascēdēs inde obsedit ciuitatē dabir: q̄ pus
vocabaꝫ cariathsepher, id est ciuitas lrarū.
Ciues eī e⁹ sc̄ptozes
erant. Quam cū in-
uenisset munitā ait,
Qui ptm⁹ pcusserit
yzbem hāc z ceperit
dabo el aram filiaz
meā yrozez cum ea,
et cepit eā othoniel
fili⁹ cenez frater caleph iunioz eo. Erāt autē
vterini fratres tm̄ Nam ille filius iephone:
iste ꝓ fili⁹ cenez dr,
nisi forte pater eoꝝ
binomi⁹ fuerit. De-
dit itaq̄ caleph filiā
suā aram fratri suo
in yrozē. Que cum
pergeret cū viro ad
yzbem tradītā sibi,
suasa est a viro suo vt peteret a p̄e suo agrū
in cōuallibus. Suspirauitq̄ z fleuit vt sede
bat in asino. Cui ca
leph. Quid habes i
q̄t. At illa. Da mihi
benedictionē. Terrā
arentē dedisti mihi:
iunge z irriguā. De
ditq̄ caleph ei irri-
guum superius z ir
riguum inferi⁹, id est
agros irriguos circa
ciuitatē ab oriente z
occidente.

Hec nota determīat obiectioēz q̄ de eo fieri pōt, z caleph obtulabat legi iam date dando fratri nepoti suo filiā suam.

In paralipomenon dr ebrō cariotharim, id est ciuitas siluarū, vel cariathbaal, id ē ciuitas |muscarū vel virorum.

Nota q̄ caleph maluit seruare votū suū q̄z legem: q̄ interdicit matrimoniuz cū filia fratris nisi forte lex ī telligaī de filia fratrꝭ ex patre.

Iex. Redemptionem excelsarū z redēptionē humiliū, subaudi fluentorum.

De redītu duaz tribuū z dimidie
Capitulum. XV.

Odem tempore

ecū tā quartusdecim⁹ trāsisset annus: dixit ruben ioſue z gad z dimidie tribus manasse. Fecistis q̄ p̄cepit vobis moyses famul⁹ dei. Et q: dedit dn̄s fratribus vestris quietē, reuertimini ad terraz possessionis vestre, ita dūtaxat vt custodiatis legē dei: z colatis eos: nec eatis p⁹ deos alienos, q: arcam z tabernaculū nō habebitis. Fratres sumus z serui vnius dei: licz in terfecto flumine separemur. In multa substantia reditis: diuidite eā cū fratribus qui remanserūt. Qui reuertentes venerūt ad tumulos iordanis. Hic eñ dictus est locus p quē transierunt, alius per quē transierunt filij israel dicitur vada iordanis. Et edificauerūt iuxta iordanē altare infinite magnitudinis: vocantes hoc nomine illud. Testimoniū nostrū q⁹ dn̄s ipse est deus. Videturq̄ Iosephus velle q⁹ altari superinscriptissent illud. Cumq̄ redissent ad ꝓpria nunciatū est ioſue z his qui remāserant de edificatiōe altaris, z arbitrati sunt illos erexisse illō: vt immolarēt sup eo victimas, quod non licebat nisi sup altare quod statuerat deus ante tabernaculū. Cūq̄ arripuissent arma vt deberent eos de cōsilio: missus est ad eos phinees z decē bonorati cum eo: qui dixerunt ad eos. Que est ista trāsgressio. Cur reliquistis deū israel z cultū eius: edificantes vobis altare sacrilegum. At illi respōderunt. Absit a nobis hoc scelus. alioquin de⁹ ipe querat z iudicet. Sed timuimus ne cras dicerent filij vestri filijs nostris, quid vobis z nobis. Quid vobis z dn̄o deo isrl. Terminum posuit dn̄s inter nos z vos. Quāobrem memoriale hoc erexim⁹ in signum: q̄ nīā fratres vestri sumus z deicole vobiscū. His auditis placatus est phinees. Et cum retulisset verba hec ad omnē populū laudauerunt deū. Nec videtur quibuslā factum esse quod legitur in libro iudicū, q⁹ angelus dn̄i transierit de galgala ad locum flentium. Sz q: potius videt Augustino hoc factum esse post mortē ioſue, nō eñ ausi fuerūt filij israel cōuiuente apte recedere a deo, nos illud loco suo explicabimus.

De federe gō statuit populus ad deum.
Capitulum. XVI.

Voluto aūt mul

eto tpe cōgregauit ioſue oēm israel in sichim: z ait. Ego hodie ingredioz viā vniuerse carnis, z scio vos pronos ad irritanduz deū. Eligite hodie q̄ placet: cui potissimū seruire debeatis, vtrū dn̄s q̄ bus seruierunt patres nostri in mesopotamia, an dn̄s amorreoz in quoꝝ terra habitaꝫ, ego aūt z dom⁹ mea seruiemus dn̄o. Et ait popul⁹, Dn̄o seruiem⁹: absit vt ab eo

recedamus. Et dixit ioſue Testes vos estis q: hodie elegistis vob dn̄m. Et rūdert. Testes sum⁹. Et ascēderūt in silo: vt starēt cora dn̄o. Percussitq̄ pl's in die illa fedus cū domino: z in signū federis effudit ioſue aquā sup terrā. Mos erat gentiū ī signū z robur federis ininī sanguine suū effundere, quasi diceret. Sic effūdat sanguis illi⁹ q̄ violauerit ꝑ fed⁹. Hebrei ꝓo aquā fundētes: atrociorē penā in violatorē iudicabāt. Alij enim liquores nō effundunt de vase, q̄n aliq̄ vestigiū sui in eo relinquāt. Sol⁹ aque liquor prorsus effundit. Nō faciebāt hebrei in fedre inito cū dn̄o, q. dicerēt. Ego solū violatoꝛ hui⁹ federis peribit: sicut in alijs fit federib⁹, sed tota ꝓgenies ei⁹ pibit cū eo: vt nullū vestigiū ei⁹ appareat sup trā. Scripsitq̄ ioſue in die illa ꝓba hec in volumie legis dei. i. in libro ꝑ tulit lapidē pgrandē, posuitq̄ eum subter quercū q̄ erat ante sanctuariū dn̄i: et ait. En lapis iste erit vobis in testimoniuz. Solebāt eñ veteres hm̄oi durabilia erigere: vt sui diuturnitate poster⁹ initū fed⁹ ī me mozīā reuocarent. Dimisitq̄ ioſue populuz singulos in possessionē suam.

De morte ioſue z eleazar. Cap'm. XVII

Ost hec mortu

pus ē ioſue: cū eēt centū z decē annoz. Quadragintaq̄ truoz ānoz erat cū accessisset ad moysen z q̄draginta annis seruiuit ei in deserto. Ex q̄ colligit q⁹ viginti⁹ ānis regnt pl'z trās iordanē, z sepelierūt eū ī tamnassara q̄ sita ē in mōte ef
fraim. Eleazar q̄z mortu⁹ ē. et sepeliert eū in gabaa finees filij e⁹, q̄ data ē ei in mōte effraim: q̄ successit p̄z in sacerdotium.

Incidentia.

In diebꝫ ioſue erictoni⁹ p̄m⁹ iūxit q̄drigā in grecia, erat q̄ ꝑpe apd alias natōes Sulitz tyrānidē exercuit ī hospites. phenix z cathmus ō thebis egyptioz. in syriā, pfecti, in regione tyri z sidonis regnauerunt. Sz cathmo recedēte in greciā terra a phenice pheni ca dicta est. Europe filie phenicꝭ iupit⁹ mirtus est. Danaus p q̄nquaginta filias q̄nquaginta filios egisci fratris sui interfecit: vno tm̄ supstite qui regnauit post eum.

Historia iudicum. ca.i.
Quomodo iudas pugnauit contra chananeum. ca.ii.
De cineis z transgressiōe pl'i. ca.iii.
De loco flentiū in galgalis. ca.iiii
De othoniele. ca.v.
De aioth z sangar. ca.vi.
De delbora z Barach, Hysara, Jahel, z Jabin. ca.vii.
De gedeone. ca.viii.
De abimelech. ca.ix.
De thola. ca.x.
De iair galaadite z morte eius. ca.xi.
De iepthe. ca.xii.
De abessan. ca.xiii.
De abilon. ca.xiiii.
De abdon. ca.xv.
De samsone. ca.xvi.
Quō samson interfecit leonē. ca.xvii.
Quomodo interfecit multos cū mandibula asini. ca.xviii.
Quō tandē decept⁹ fuit samson. ca.xix
Incidentia. ca.xx.
De micha. ca.xxi.
De vxore leuite. ca.xxii.
De ruth. ca.xxiii.

Incipit historia iudicū. Cap'm. I.

Iber iudicū

lhebraice sophim dr. q̄ iudices describit vsq̄ ad heli sacerdotē, z ob ꝑ dr iudicū tāq̄ materia, Videt tm̄ q̄busdam ab autoribꝫ sic noīat⁹, vt q̄si chronice scribēdo q̄sq̄ iudicū tps suū in actꝫ redegerit. Quis aūt ī vnū cōpegerit dubiū est. Dicūt q̄daz q⁹ samuel. alij q⁹ eldras Verisimili⁹ videt, q⁹ ezechias q̄ parabolas salomonis z librū regū ī vnū collegit. Si q̄rit q̄re ioſue z moyses iter iudices nō annūerent. dicim⁹, q: nō solū iudicauerūt pl'm, sed z rexerūt. Ceteri ꝓo nil iuris ī pl'o habuerūt: nisi q⁹ in tribulatiōib⁹ suis p̄silio z prudentia eoꝝ pl's vtebat.

Quō iudas pugnauit ꝯra chananeū.
Cap'm. II.

Tfactū est post

emortē ioſue p̄stituit popul⁹ dn̄m
q̄ finces Quis ascēdet añ nos cō

tra chananeū, z erit dux belli. Et dixit dominus Judas. Hō psonā sed tribū designās Credit tamē caleph pfuisse populo, sz p modicitate temporis nec rectoribz nec iudicibz annumerat⁹ est. Et ait iudas symeoni. Ascē de mecū in sortē meā z pugna ctra chananeum, z ego pgā tecū in sortē tuam. Hō tamen legitur symeō pria postea habuisse sortem, sed adhesit iude vt implerēt qđ pdixerat iacob de symeon et leui. Diuidā eos in iacob, et dispergaz in israel. Ascenderūtq; Judas et symeon in besech, z pcusserūt in eo decem milia virorū. Cōprehēdentesq; adonibesech, i. dñm besech: adonay em dñz sonat incidērūt summitates manuū et pedū eius. Hebre⁹ tamē sermo videt sonare pollices. Quibz celis nō est idone⁹ hō ad arma ferenda. Et ait adonibesech Merito patior: h. id ipm em fecerā septuaginta regibz q̄ colligebāt sub mensa mea ciborū reliquias. Et ascendentes in hierusalē pcusserūt eā, tradētes in cēdio et reliquerūt ibi adonibesech, z mortuus est. Hec intelligendū est, q̄ filij israel tūc habuerūt hierusalē in dicōe sua expulso iebuseo. Hoc em factū nō est vsq; ad tempora dauid, qui expulsis iebuseis sedit i ea, z trāstulit eam de beniamin in sortē regū. Hoc vt detur a quibusdā recapitulādo dictū z factū esse viuente iosue ante distributionē sortiū, quādo pcessam sibi iudas habebat hierusalem, et totū recapitulando dictū vsq; ibi. Et surrexerūt alij q̄ nō nouerant dñm. Alij tradunt eo ordine dictū esse quo factū, et ibi de mū inchoant recapitulationē, dimisit ergo populū z. Ascēdit z caleph i ebron terrā. s. gigantū z pcussis hostibz plen⁹ possedit eam. Et recapitulat hic historiā, qō supra diximus factū in ariathsepher. Cepitq; iudas gazam z ascalon z acharon cū finibz suis. Nec potuit delere habitatores vallis, quia falcatis currib⁹ abundabant.

nota

Hoc etiā vult Aug⁹ ordīe suo dictū in iosue pōccupatū.

De cineis z transgressiōe populi.
Caplm. III.

Jhū autez ietro

f cinei cognati moysi ascenderūt ō ciuitate palmaz cū filijs iuda in deſtū sortis, ei⁹ qō est ad meridiē, Isti sunt filij iobal fratris sephore, vxoris moysi, q̄ relicto patre z patria secut⁹ est moysen, z deinceps habitauit i medio filioz israel. Ciuitas aūt palmaz ōr hic engaddi. Ml'q; hierichō sic solet appellari, z forte de campestribz eius vbi erāt cū beniamin trāstulerūt se ad iudaz. Beniamin aūt post iudā ascendit in hierusalem. Hinc putant quidā eam fuisse cōmunē. Nec potuit eūcere iebuseū, sz pmisit eū habitare secū in tributo. Effraim quoq; ascendit in bethel, que prius vocabat luza. Elidētes q; hominē egredientē ō obsessa ciuitate dixerunt ei, Ostēde nobis introitū ciuitatis, z faciemus tecū misericordiā. Quo ostēdente, pcusserunt eā, hominē vo z domū ei⁹ dimiserunt. Qui transiens in terrā cethim, edificauit ibi ciuitatē z vocauit eā luzam. Nec deleuit effraim chananeū, sed passus est eum viuere sub tributo. Similiter z relique tribꝰ cū eēnt cōfortate, maluerūt eos habere tributarios q; delere transgredientes mandatū domini, z cōuerterunt se ad agriculturas. Qui ad diuitias se tradētes, per epulas z libidinē tam imbelles facti in cōuersatione legum integri non erant.

nota

De loco flentiū in galgalis.
Caplm. IIII.

Angelus aūt do

a mini apparuit in galgala, z cū cōuenissent filij israel ad eū ō finibus suis trāstulit se ad aliū locuz, z insecuti sunt eum. Cuiz improperasset eis dñs p angelū bñficia que eis cōtulerat addidit. Cur inistis fedus cū habitatoribz terre huius, et refuastis aras eoz, z noluistis audire vocez meam. Quāobrem dicz erunt vobis in ruinā. Hec angelo loquente clamauerūt vocē suā z fleuerunt, z vocatū est nomen loci illius locus flentium, cognominatus ab euētu, sicut galgala collis pputioz. Immolauerūtq; ibi hostias dño. Dcto hic recapitulat historiā de iosue ad cōtinuandā ordīs seriem dicens. Dimisit ergo iosue populū, z abierunt filij israel vnusquisq; in possessionē suam, seruieruntq; dño cunctis diebz iosue z senioz, qui post eū vixerūt, z nouerunt opera dñi que fecerat cū israel. Mortuus ē aūt iosue z oīs generatio senioz pgregata est ad patres suos.

De othoniele. Caplm. V.

Surrexerunt

c alij qui non nouerūt dominū id est, non viderant ꝓtutes ei⁹, quas fecerat eis in exitu de egypto in deserto z in ingressu terre promissionis. Feceruntq; malum in conspectu domini, z seruierūt baal z astaroth, z dijs terre, contra xeruntq; cū ingia cum alienigenis. Quāobrem indignata diuinitas, non deleuit gētes de medio eorum, vt essent eis in aculeū z laboē. Et tradidit eos dominus in manibus chusan rāsathaim regis mesopotamie z syrie. Heruitq; erūtq; eis octo annis, z clamauerūt ad dñm qui suscitauit eis liberatorem othoniel, fratrem caleph, quē iosephus cenez vocat, qsi equinocū patri. Et dicitur cenez quasi cenezeus a loco. Et fuit dominus cū eo, z pugnauit aduersus cusan rasathaim, z oppressit eum z quieuit terra quadraginta annis. Et mortu⁹ est othoniel. Hic dicit iosephus occisionē in beniamin factaz pro vxore leuite, quod nos infra ponemus. sequētes ordinē huius libri. Et nota q; hebrei sub hoc nūero cōprehenderūt annos seruitutis z quietz z similiter sub alijs iudicibz. Aliter non staret historia.

Incidentia.

In diebz othoniel Cadm⁹ regnauit thebis, ex cuius filia semele natus est dionysius liberpater. Bithinia condita est a phenice, q̄ phenicibus qualdam tradidit litteras et ad scribendum vermiculum instituit. Unde z color ille phenice⁹ dictus est. qui postea littera mutata puniceus ōr. Ephira que nunc corinthus ōr a sysipho cōdita est. Minos filius europe regnauit in creta.

De aioth z sangar. Caplm. VI.

Iderunt autē

a filij israel facere malum in cōspectu domini. Qui suscitauit aduersus eos eglon regem moab, z copulauit ei filios amon z amalech. Qui transiens iordanem percussit israel, z posuit idola sua in galgala, z fecit sibi domum in vrbe palmarū, id est hierichō, z seruierūt ei filij israel decem et octo annis, z clamauerunt ad dominū. Qui suscitauit eis saluatorem aioth, filium gera filij gemini. Qui vtraq; manu vtebat ꝑ dextera. Jeminum quidam dicunt fuisse quendam vilem in beniamin, qui posterꝰ suis pit agere ō saul dicū sepe legitur imprope vir fortz roboze, ob ratus ob ignominiā. hoc quidam putant Hebrei tradunt hūc dictum geminuz qsi fuisse beniamin. Et q̄ binomium.
si per anferesim, vbi nos ponimus geminum, ipsi ponunt semin quod sonat dextrarium vel dextrale. à latine geminus dici posset, quia geminatur cuz trahente, nisi seminus a semin, per. J. consonantem scriberetur. Dicitur autem a iamin ꝓie seminus, sicut a dextra dextrari⁹. Dixerūtq; filij israel per aioth munera eglon regi qui fecit sibi gladium anciptem longitudinis palme manus z accinctus est eo in dextro femore subter sagum, quod est quadrate forme militare indumentum. Erat autem eglon crassus nimis. Cūq; obtulisset ei munera, prosecutus est socios qui cum eo venerunt, z reuersus est ad regē et ait. Verbuz secretum habeo ad te o rex. Egressusq; omibz qui cum eo erant, accessit ad eum aioth z ait. Verbum domini habeo ad te, quod intelligendum est de somnio ex mandato domini. Qui statim surrexit de throno. Extenditq; aioth manū sinistram, z tulit sicam de dextro femore, z infixit eam in ventrem eius valide nec eduxit eam sed reliquit in corpore. Ipse ō clausis diligenter hostijs cenaculi, p posticam egressus est z aufugit. Hi aut̄ regis post longā moram intrantes, inuenerunt eum mortuum z iacentem in terra. Veniteq; aioth in sayrat, z insonuit buccina in monte effraim, z descenderunt cum eo filij israel ad vada iordanis que transmittūt in moab. Et volentes transire moabitas percusserūt circiter decē milia, z humiliatus est die illa moab sub manu israel, z q̄euit terra, lxxx. annis. Et mortuus est aioth. Et tunc de philisteis volentibus intrare terram israel sangar occidit, dc. viros vomere vno. Ipe quoq; defendit israel, z eodē anno vitā finiuit.

Incidentia.

In diebz aioth cyrene ciuitas condita est in libya, z triptolemus longa naui veniens eleusim, frumēta ibi distribuit. Proserpinaz rapuit rex molosoꝝ orcbus, cui⁹ ingens canis cerberus pirithoum deuorauit · qui cuz theseo ad raptum proserpine venerat. Sed z thesēum deuorasset, nisi hercules supueni

ens eum liberasset. Frigus z helles insidias nouercales euaserūt in naui, cui⁹ insigne fuit aries In dardania regnauit tros a q troiā condita fertur. Perseus occidit gorgonē meretricē, que ob nimiā pulcritudinē spectatores suos mentis impotes reddebat. Dionysius in indianisam cōdidit, z a suo noīe eam appellauit.

De delbora z barach sysara iabel z iabin Capl'm. VII.

Dist morte aioth p addiderūt filij isrl' facere malū coram dño. Qui tradidit eos in manus iabin regis chanaan, q regnauit in asor z habuit ducē exercitus sui sysaram. Ipe autem habitabat in aseroth gentium que sic dicebatur, quia nō ab vno populo, sed a multis collectis gentibus habitabaf. et oppressit filios israel p viginti annos. Qui clamauerunt ad dominum. Erat autem delbora prophetes vxor lapidoth, que posuerat tētoriū suū in monte effraim sub arbore palme, que dicebatur palma delboze, z ascendebant ad eam filij israel in oīe iudiciū. Que vocauit barach filium abinoe de cedes, alias cades ō nepthalim. Mulier enim itura ad prelium vocauit virum suum, qui suprādictus est lapidoth. Creditur enim fuisse idem barach z lapidoth, quia eadē est vtriusq nominis interpretatio. Interpretatur enim vtrunq coruscatio, delbora vero hebraice apis Que dixit ad eum. Precepit tibi deus israel. Duce exercitum in montem thabor decē milia de nephtalim z zabulon, ego tradam sysaram i manum tuā iuxta torrentem cyson. Cui barach Si veneris mecum non pergam. Qui ait, Ibo, sed victoria tradetur in manus mulieris. Nunciatum est sysare, q ascendissent delbora z barach in montem thabor ad pugnādum. Et congregauit exercitum ad torrentē cyson, trecenta milia armatorum vtpait iosephus, z decemmilia equitum, et nongētos currus falcatos, z alios currus duomilia z centum. Et ait delbora ad barach, Descēde. hac die dabit tibi dominus sysaram i manus tuas. Et descendit cum decem milibus, delbora stante in monte ad orationem. Et perterruit dominus sysaram z vniuersam multitudinem eius. Ventus grando z pluuia irruerunt in facies eoz, arcus z fundibule inutiles fiebant, plurimi de equis suis z curribz excussi conterebantur. Siccq cōuerso in fugam exercitu sysara de curru exiliens: z fugiens, peruenit ad tentoriū iahel vxoris abner cinei. Abner enim cū omni domo sua recesserat a fratribus suis, qui habitabat vt diximus in sorte iuder tetenderat tabernacula sua in valle semim iuxta cedes, z erat fedus inter regē asor z domum abner cinei. Porro iael suscepit fugientem z rogantez vt celaret eum, z petenti poculum dedit ei lacvt grauis obdormiret. Illa vero dormienti clauz ferreum percussum malleo per vtrunq tempus immisit vsq in terram. At barach post paululum venienti ostendit eum in terra cōfossum. Et sic impletuz est quod dixerat delbora, q per mulierem triumphus accideret Barach vo agens exercitum super asor obniam venientem iabin interfecit, ciuitatē funditus eijciens, vt ait iosephus. Cecinerūt q delbora z barach canticum domino, in quo hortantur victores ad benedicendum deuz, rememorando beneficium quod fecerat dominus israeli duz daret legem in terremotu z pluuia, addēdo z quomodo per sangar vt diximus quieuerunt hostes a semitis israel z quomō defecerat fortitudo isrl', donec surgeret delbora, quando noua bella elegit dominus, vt mulier ō viris triūpharet. Quod sequitur in cantico, surge delbora z loquere canticum nō est i hebreo. Addidit q3 de amalech victo in raphidim ab effraim. Qui primus infestauit israel in deserto.

id est, a iosue, effraita. z pphetauit eundē postea vincendū p saul ex beniamin. Et cōmendauit eos qui de manasse z isachar z zabulon z neptalim cum eis venerant ad prelium vituperans ruben z gad, z dan z aser, q noluerunt cum eis venire. Quod etiam dicit ruben contra se diuisum, intelligitur q separauit se a pugnaturis, vel q rubenite iter se diuisi erant, quibusdam hortantibz vt irent ad prelium, aliis dehortantibus. Nautē dicit pugnasse eos in thane iuxta aqs mageddo intelligendum est regionem esse secus cyson qui preterfluit mageddon. Debzeus habet i ramazache, quod interpretatur super altitudinem campi, z significat q in campo vbi pliatum est hostibus supiores facti sunt. Dō autem sequitur stelle pugnauerūt aduersus

sysaram, non matematice intelligenduz est, quasi fatali constellatione hoc factū fuerit. Sed quia cozuscatōes z fulgura ita de sublimi ferebantur in eos. acsi stelle ruerēt, z est hyperboleos. Sequitur. torrēs cyson traxit cadauera eoruz sicut torrens cadumin, supple traxit cadauera egyptioz. Cadumin interpretatur antiquorum, z ponitur pro mari rubro, eo q antiqua miracula ibi facta sunt. Quod sequitur: conculca anima mea robustos. Vor est populi sese adhortantis. Sequitur. Maledicite terre meroth, dixit angelus domini. Meroth fuit vnus de principibus chanaan, delbora vo scipam dixit angelum domini, vel michael qui preerat israeli Dixit vt malediceret meroth quod sonat arcanum, id est angelis apostatis, qui aduersabanf ei in arcano. Postea bñdixit iahel, quonia fortiter egit, et quieuit terra p qdraginta annos. Eo tpe regnū defecit apō argos, z trāslatū est in micenas. Obūt liberpater cui⁹ sepulchrū est apō delphos iuxta apollinem aureū. Pingit vo muliebri corpore, quia mulieres militantes cum viris habuit in exercitu Ilium ab ilo conditū. Dileuis condita.

De gedeone. Capl'm. VIII.

Ecerunt iterū filij israel malum coram domino, q tradidit eos in manibus madiā septem annis. Ascendebant enī madian et amalech singlis annis i israel, vastātes segetes eorum, z vniuersa iumenta trahētes in predā. Tunq clamassent israel ad dominū, misit ad eos viruz prophetam per quē exprobrauit eis dominus beneficia que contulerat eis, z tamē noluerunt audire vocem eius. Venit autez angelus domini, et sedit sub quercu q erat in effra. Vic est vir quem dominus miserat Lapis autem super quem sedebat z querc⁹ z ager pertinebant ad ioas patrē familie ezri id est. honorabiliorez inter alios illius familie. Gedeon vo filius eius timēs hostes qui irruerant super terraz, in occulto excutiebat frumenta in torcular, vt haberet viaticū ad fugam. Ioseph⁹ dicit. hoc maximuz fuisse diuine propitiationis indiciū, q tūc vtretur torcular pro area. Futurū enim per eū erat vt aree replerentur et torcularia. Et ait angelus ad eū. Dominus tecum virorū fortissime: Cui gedeon. Si dominus nobiscum est, cur apprehenderunt nos hec mala. Et respexit in eum dominus in angelo z ait Vade ego mitto te i hac fortitudie tua, quā scilicet confero tibi respiciendo vel mittēdo percuties madian quasi virū vnuz. Cui gedeon. Si gratiam inueni coram te nō recedas donec reuertar. Et coxit gedeon hedūz posuitq carnes z azymos panes in canistro et misit ius in ollam, offerēs ea angelo. Cui angelus. Pone carnes et panē super petraz et ius desup funde. Quo facto tetigit ea angelus summitate virge quā gerebat Et ascēdit ignis de petra et consumpsit oīa. Angelus autem euanuit ab oculis eo⁹. Timēs q gedeon ait. Deu mihi dómine, quia vidi angelum dei. Cui dixit dominus. Ne time as. Non morieris. Eadem nocte ait dominus ad eum. Destrue araz baal quam erexit pater tuus, et nem⁹ circa eam succide z occide taurum quē saginat idolis, aliū vo taurum septennem quez ciues dedicauerūt idolo offeres mihi in holocaustum super altare quod edificabis mihi in summitate petre super quaz ante sacrificium posuisti. Gedeon timens patrem et ciues, cum decē seruis oīa nocte compleuit, z vocauit altare pax domini, z latuit. In crastino ciues dixerunt ad ioas. Educ filium tuum vt moriatur, q niam fecit hoc. Quibus ille ait. Nunqd vlzores estis baal? Si deus est baal vindicet se Exinde dictus est gedeon ierobaal, id ē, fortitudo baal, quasi fortis cōtra baal. Igitur madian et amalech transito iordane sederūt in valle iesrahel quasi locuste. Spiritus autez domini induit gedeon, vocauitq domū abiezer, de cuius familia ipse erat, et ipse mi sit nūcios ad manassen et aser et zabulō z neptalim. Qui occurrerunt ei triginta duomilia Et petijt gedeon signum victorie a domino in vellere posito in area, si nocte illa vellus roze compluretur, area sicca manēte. Et factum est ita Et expresso vellere roze concamipleuit. Sequenti nocte ne casu factū putaretur petijt signum in contrariū, vt area irrigaretur, et vellus siccuz esset. Quod factū est. Venit autem gedeon cum suis ad fontē qui dicitur arad. Et ait domin⁹ ad gedeon

Populus multus est tecuz,ne dicat israel, viribus meis liberat⁹ sum,clama ad populuz, Qui formidolosus est reuertat. Tamen intelligendū est alia tria que mandauit dominus clamāda in populo cum non tacuisse,que moyses dixit in deuteronomio Qui edificauit domum z non dedicauit eā reuertatur Similiter. Qui plantauit vineā:z nōdum fecit eam omunem,z qui desponsauit vxorem et nondū accepit eā, Et reuersi sunt de populo viginti duomilia . et tantū decez milia remanserūt. Et ait dominus ad gedeon Adhuc populus multus est,duc eos ad aquas in caloze meridiei,et eos qui lambuerint aquaz manu et lingua sicut canes erūsti mans magnanimos separab. Et inuēti sūt tantum ex eis trecenti viri. Et ait dominus In his trecentis tradam madian in manus tuas. Quibus assumptis,et cibarijs ,p numero z tubis,gedeon se certamini dedit Eadem nocte dixit dominus ad gedeon,Delcē de in castra madiā,tu et pharan puer tu⁹ tecum,et audies quid loquank,et confortabūtur man⁹ tue. Dissolutum enim erat coz ei⁹ Qui descendens steterit in partē castroz, vbi vigilie erant,et audiuit quendam narrātem somnium omilironi suo in hunc modū. Videbā mihi q panis ex hozdeo subcinerici⁹ et comestibilis descendebat in castra madiā vsqz ad tabernaculum,s,regis,et subuertit illud et terre funditus cocquauit Et ait is cui loquebatur Vile est hordeum int grana iter gētes israel videtur abiectū et in israele vilis est familia gedeonis. Mō ē hoc aliud nisi gladi⁹ gedeōis,tradidit dominus in manus eius madian. Quod audiens gedeon adorauit Et reuersus ad socios ait,Eamus,tradidit nobis dominus castra madian Et diuisit eos in tres partes,z dedit tubas in man⁹ eozum dextras,lagenas vacuas et lampades in medio lagenaruz in sinistras, Et ait,Quod me facere videbit⁹ facite. Et ingressi sunt per girum castrouz in tribus locis in vigilia noctis medie, Et cuz cōfregissent hydrias,tenuerunt lampades i manibus,et insonantes tubis clamauerunt Gladius domini et gedeonis, ſm iosephuz vacuas quoq; pharetras portauerunt Quibus simul complosis:terribilis audiebatur sonitus. Quo subito hostes excitati turbati sūt nec cognoscētes sese plurimi mutuis vulneribus ceciderūt,alijs in fugam conuersis vsq; ad bersecha. Viri autez de neptalim,et aser et manasse qui redierant conclamantes persequebantur madian Effraim quoq; descendit in occursum fugientiuz z occupauit iordanē vsq; bethara,et occidit duos reges madian oreb,z zeb, Oreb in petra quadam zeb ꝙ in torcular. Et vocatum ē nomē loci,illius torcular zeb et nomē alterius petra oreb. Que modico apice littere differta nomine oreb. vnde aque fluxerunt per manum moysi. Et forte differētia est in interpretatione. Et portauit effraim capita regum ad gedeon,et trascendes dixerunt ad eum, Cur cō tempsisti vocare nos ad pugnā Qui ait, Ne forte indignaremini, Melioz est enim race mus effraim vindemijs abiezer,sed z in manus vestras dati sunt reges madian, Quid tale facere potui sicut vos fecistis Quo audito requieuit spiritus eozum. Transiuitq; gedeon iordanem cum trecētis viris,nec poterat persequi fugientes pre lassitudine Et ait ad viros sochot Obsecro date nobis panes vt possimus persequi zebee z salmana, Qui negauerunt ei et subsannauerūt eū. Idipm responderunt ei viri phanuel petēti panes ab eis,zebee,ait et salmana in valle quiescebant : nil aduersi suspicantes, cum duodecim milibus tantum ,cesis de exercitu centū vigintimilibus. Gedeon autem repēte irruit super eos,et turbato exercitu eorum duos reges comprehensos secū reduxit Et reuertens apprehendit puerum de sochot, z ēsciuit ab eo nomina seniorum de sochot, Et descripsit ei septuaginta septez viros quos spinis et tribulis cōminuit,ranēs auctores predicte subsannatōis Turrim quoq; phanuel subuertit,occisis habitatoribus ciuitatis Lungz reduxit in effra regionem suam dixit zebee et salmana, Quales erāt viri quos occidistis i mōte thabor, Qui dixerūt Similes tui, Et ait eis, Fratres mei erant vterini Et ait primogenito suo. Interfice eos Qui nō eduxit gladiū,timens q; puer erat. Surgens gedeon occidit eos. Et dixerūt omnes filij israel ad eū, Dominare nr̄i tu et fil⁹ tuus et filius filij tui, Quib⁹ ille, Nō dominabor vestri nec filius me⁹, sed dñs dominabitur in vos. Unū postulo a vobis date mihi inaures aureas ō preda, Qui dederūt Et fuit pōd⁹ auri mille et septingenti sicli Et fecit ex eo gedeon ephot,z posuit illud in ciuitate effra,et fornicatus est omnis isrl'in eo, Et factū est gedeoni et omni domui ei⁹ i ruinam. Per ephot qō est dign⁹ indumentuz pontificis:intelligit q; gedeon fecit oīa indumēta pōtificalia, et fecit i effra taberna culū,et altare preter illud qō erat in silo, Et factus est sacerdos,z imolauit sup illud hostias dño. Quāobrem offensus dñs omnez domū ei⁹ fere delenit. Habuit em̄ septuagīta liberos de vxorib⁹,et vnū naturalez abimelech ō ancilla pyhoma, quā habebat i sichem. Hic occidit oīes fratres suos p ter vnuz, Et quieuit terra quadragīta annos quib⁹ pfuit gedeon. Qui mortu⁹ ē i senectute bona,z sepultus est in sepulchro patris sui in effra

Per quod conijcitur q; postea penitentiā egerit, q; alibi q̄ vbi dñs ostituerat sacrificabat.

Incidentia.

Temporib⁹ gedeonis mercuri⁹ inuenit siringas,trahēs ꝺ nomē a siringa vroze carbmi,et armonica,q̄ ꝙpter zelū armonie a viro suo recesserat. Inuenit etiā lirā hoc mō. Reperit etiā conchā testudinis mortue z putrefacte,cui⁹ nerui arētes et extensi in oze cōche ad aurā tenuē sibilū reddebāt Incertū ē autē quis fuerit iste mercuri⁹, vtrū hermes an trimegist⁹ philosophus an mercuri⁹ minor. Tres ei legunt fuisse ſm iosephum . Tirus condita est ante templū hierosolymorū annis ducētis quadraginta. Dedalus aues fecit metallinas q̄s volare fecit artificiose spiritu incluso, Dicitur etiaz fecisse simulacra semouentia . Primus em̄ oīm pedes statuaz a se inuicē separauit,alijs ꝺiuctim eos fabricantib⁹, Qui cū filio in naue fugiēs ,pter inuestigabile fugā pennis auolasse estimat⁹ ē. Argonautaz historia facta ē. Orphe⁹ clar⁹ habitus est. Cuius discipulus fuit museus, Lin⁹ magister herculis claruit. Minos creditur cretēsib⁹ legem dedisse ,quod plato negat. idram ꝺo callidissimū fuisse sophistam asserit plato.

De abimelech,
Capm̄ IX.

Post mortem ge

deonis filij israel fornicati sūt cū balaim,nec fecerūt misericordiaz cuz domo ierobaal. Ascēdit aūt abimelech in sichem ad omnē cognationē matris sue z ait, Cōsiderate q; os vestrūz caro vra sum. Loquimini ad omnes viros sichem in hūc modum, Quid vob melius est,vt dominent vestri septuaginta viri filij ierobaal,an vt dominet vnus vir. Et locuti sunt de eo ad oēm populū, z inclinauerūt coz populi post abimelech, z iuraverūt ei oīes i phano baal. Quāobrem vocatū est deinceps idolū baal berith. Berith em̄ coniurationem sonat, Et tollētes de phano,lxx.pondo argēti dederūt ei, Qui cōduxit ex eo viros inopes z vagos z ascendens in effra occidit oīes fratres suos super lapidē vnū ,excepto vno ioathan. Tunc omnes sichimite constituerūt abimelech regem iuxta quercum in sichem. Hi quērit quomodo ergo saul primus dicit⁹ rex israel. Potest dici hoc dictum esse propter regnum vniuersale hic autez tantū regnauit in sichimitis. Quod cum nunciatū esset ioathan,stetit in vertice montis garram,vl' garisim,z exclamauit ad oīes sichimitas q̄ cōuenerāt ad diem festum baal. Audite me viri sichem, Ierunt ligna siluarum vt vngerēt regem supra se,z dixerunt oliue,impera nobis. Que noluit deserere pinguedinez suam qua dij vtunt z homines. Idipsum dixerūt ad ficum,que noluit deserere dulcedinē fructus sui. Idipsum dixerūt ad vitem, que noluit deserere vinū quod letificat deū z homines. Dixerūtq; ad rhamnū, Impera sup nos Qui respondit, Venite ꝺ z requiescite suo vmbra mea alioquin egrediat ignis ō rhamno,z deuoret cedros libani. Est autē rhamnus genus rubi qō vulgo sentice appellāt asperū nimis,z aculeatum sicut sentes Iosephus ōt hoc inter ligna habere naturā ignē proferendi. Tūc exposuit eis paradigma dicēs. Interfecistis filios ierobaal, z filiū ancille ei⁹ sup vos cōstituistis regem. Si recte egistis cum ierobaal,z domo z filijs eius, recte sit vobis. Si autem peruerse:egrediatur ignis de abimelech,qui deuoret ipm et vos. Que cū dixisset aufugit. Factū ē autem cū regnasset super sichem tribus annis abimelech,dedit ei dominus spiritū maluz

aduersus eum, z expulerūt abimelech ab vr
be et a tribu. Qui exercebat latrocia sup eos
agens predā et eis. Tempore ꝙ vindemi
arum intrauit gaal cum fratribus suis in si
chem. Quo descēdente ad eos, descenderūt
sichimite vineas, vuasq; calcauerūt, z ingres
si phanū dei sui inter epulas et pocula male
dicebāt abimelech. Ⅎaal ꝯ dicebat. Quis
enim est abimelech vt seruiam⁹ ei? Nunq̄d
nō est filius hierobaal. Ironice dictū est, q̄si
nō est. sed spurius. Et addidit. Utinam da
retur populus hic in manu mea vt auferrez
abimelech de medio, zebul quoq; quē fece
rat abimelech principem in ciuitate: clā nun
ciauit abimelech omnia. Surrexit itaq; abi
melech cū exercitu nocte, et tetēdit ilidias iu
xta vrbez. Egressusq; est gaal mane z zebul
cum eo steterūt in porta. Cumq; ascendisset
abimelech cuz exercitu, dixit gaal ad zebul.
Ecce de montibus multitudo descēdit. Cui z
bul Umbras montiū vides, quasi hominū
capita et hoc errore deciperꝫ. Rursus ꝯ ga
al Ecce populus quasi ō vmbilico tre descē
dit. Cui zebul. Ubi est os tuū nunc quo cō
tra abimelech loqbarꝫ. Egredere z pugna
contra eum. Qui pugnauit et victus ē, z fu
giens recepit se in vrbem. zebul autez expu
lit eum et socios eius. Sequēti die abime
lech expugnauit vrbem, interfectis habitato
ribus eius. eāq; destruxit ita vt sal in ea di
spergeret. Habitantes ꝙ in turre sichimor
ingressi sunt phanū dei sui, q⁹ locus muni
tus erat. Joseph⁹ ramē dicit, pfugos p, puin
ciam congregatos supra petrā munitissimā
z nitebant eā munire vel murare. Quod vi
dens abimelech ascēdit in montē selmō z p
cisum ramū ferēs, dixit socijs. Facite quod
ego ago. Qui tollentes ramos z circundan
tes presidium succenderunt illud, z ignez fu
mo perierunt in eo mille viri, pter mulieres
z paruulos. Et recedēs inde abimelech ob
sedit oppidum thebes. Erat aūt turris in me
dio in qua receperāt se thebite. Et nota q⁹
thebis egyptiorum dicunt thebei. A thebis
grecorum thebani. A thebe iudeorum thebi
te. Cūq; abimelech expugnaret turrī, z ignē
supponere niteretur mulier fragmen mole ia
ciens desuper fregit cerebruz eius, qui sit ar
migero suo. Percute me ne dicar interfectus
a femina, qui interfecit eum. Hanc pestem di
cit ioseph⁹ accidisse effraitis, eo q⁹ iurgati
sunt aduersus gedeonē ad aq̄s iordanis.

Incidentia.

Eodē tempore cōsus inuētus est in gre
cia, quod instrumentum dicit strabus pellē
esse cum duabus cicutz, per alteram inspira
tur, per alteram reddit sonū. Et scribitur ꝑm
quosdam sine aspiratione. pro voce autem
canentium et mensura et vento cum ch aspi
rato.

De thola. Capl'm. X.

Ost abimelech

p iudicauit israel thola ō ysachar fi
l⁹ phua patruī abimelech. Nec
moueat te phua z ioas fratres esse cum alter
de ysachar alter de manasse ort⁹ fuerit. Filij
eīm fuerūt vnius matris, z duoꝝ patrū, ō di
uersis tribub⁹. Hic iudicauit isr'l in sanir, xxꝫ
iij, annis z mortuus est.

Incidentia.

Eo tempore hercules antheum victī pa
lestra, z ilium vastauit, bellū fuit inter laphi
tas z centauros, quos palefactus in libro ō
incredibilib⁹ nobiles fuisse describit equites
thessalorum. Pziamus filius laomedontis
regnauit in troia. Androgeus athenis dolo
interficitur. Theseus in agone minotauruz
occidit, propter qō atheniēses pueri tributa
rij a pena liberati sunt. Fuit autē Minotau
rus vir quidam inhumanus z valens in pa
lestra magistratus minois. Unde z sic dicꝰ
est, quasi minois taurus, id est minois carni
fex.

De iair galaadite z morte eius.

Capl'm. XI.

Ost tholam ia/

p ir galaaditesō tribu manasse iu
dicauit israel, xxij, annis habens
triginta filios quos fecit principes triginta ciuitatum, quas vocauit nomi
ne suo aiothiair, id est, oppida iair, et mortu
us est.

Incidentia.

Eo tempore thesceus rapuit helenā, quaz
rursus receperunt fratres eius castor z pol
lux capta matre thesei, eo pegre, pfecto. Phi
listus scribit a ciuib⁹ tuijs zoro z carthagine
carthaginē conditā. Carmentis nympha lit
teras latinas inuenit.

De Jepthe. Capl'm. XII.

Terum filij israel

i seruierūt idolis circūstantium gen
tium, et tradidit eos dñs in manꝰ
philistijm z amon. Et afflicti sunt vehemē
ter, xviij, annis, omēs q̄ habitabāt trās ior
danē in terra amorrei. Amonite ꝯz iordane
transmisso vastabant iudā z beniamin z ef
fraim. Qui afflicti clamauerūt ad dñz. Qui
cum dure respondisset eis, itez inuocate de
os quos elegistis, piecerunt omnia idola ō
finib⁹ suis, z doluit dñs sup miserias eorū.
Cōgregatiq; sunt filij israel in maspbat con
tra amonitas q̄ fixerant tentoria in galaad.
Fuit eo tpe iepte galaadites vir fortissimꝰ
pugnator: sed filius mererricis. Hic habuit
vxorē de galaad: de qua suscepit filios. Qui
cū adoleuissent: eiecerūt eū tanq̄s spurīū, di
cētes. Nō poterz esse heres in domo patrū
nostroz. Et abijt in terrā tob. Et cōgregati
sunt ad eū viri inopes z latrocinantes, z eū
quasi principē sequebant. Descēderūtq; ad
eum maiores natu de galaad dicētes. Esto
princeps noster, z pugna ꝓtra filios amon.
Qui ait. Nōne vos eistis q̄ odistis me z eie
cistis. Qui dixerūt. Nō odimus te, nec veni
mus vt psequamur te: ꝫ vt sequamur te. Et
ait iepte. Jurate ergo mihi. Et iurauerūt. Et
ascendēs cū eis i maspbat, humiliauit se co
ram domino: z factus est princeps populi.
Et misit nuncios ad regē amon in hec ꝛba.
Ex i de terra mea: cur vastas eā. Qui respon
dit. Tulit israel terrā meā cū ascenderet de
egypto z recepi eam. Cūq; iepte dixisset eaz
iure belli adquisitā z multo tempe possessā
ccc, annis noluit acquiescere amon vt exiret
Et ait iepte. Judicet hodie dñs inter israel z
amon. Et factus est spiritus dñi sup iepte.
z egrediēs ad pugnā votum vouit dño di
cens. Si tradideris filios amon in manus
meas, quicūq; de domo mea primus occur
rerit mihi reuertenti: eū holocaustū dño of
feram. Et percussit iepte filios amon plaga
magna nimis z humiliati sūt coz̄ filijs isrl.
Reuertenti aūt iepte in maspbat, occurrit ei
vnigenita filia eius cuz tympanis z chorīs.
Qua visa scidit vestimēta sua z ait. Heu fi
lia decepisti me: et decepta es. Aperui os
meū dño cōtra te. Filia ꝙ nō dolens in ꝟ
casu p victoria patris ait. Fac mihi pat'q̄ꝰ
cunq; pollicitus es. Hoc soluz presta mihi
vt duob⁹ mensib⁹ circūeam montes, z plan
gam virginitatē meā cum sodalibus meis.
Et ait pater. Vade. Et expletis duob⁹ men
sibus redijt ad patrem suū. z fecit ei sicut vo
uerat. Ⅎ inde mos increbruit in israel vt an
nuatim veniāt filij israel, z plangant filiam
iepte quattuoꝝ diebꝫ. Arguit ioseph⁹ iepte
quia obtulit holocaustum nō legitimū nec
deo charū. Quid si canem obuium habuis
set: immolasset eū domino. Fuit ergo in vo
uendo stultus: z in soluendo impius. Po
tuit tū ante votū esse bonus: quia irruit su
per eum spiritus domini: z etiā post votuz.
Nam et apostolus ponit eum in catalogo
bonorum, quidam tamen excusantes eū fa
miliari consilio spiritussancti dicunt eum ꝟ
fecisse. Tūc venientes ad euz effraite dixerūt.
Cur cōtempsisti nos vocare ad pugnā. Jn
cendemus domū tuā. Qui ait. Vocaui vos
z venire noluistis. Et vocatis viris galaad
pugnauit cōtra effraim. Occupauerūt aūt
galaadite vada iordanis. Cūq; venisset ad
eos quidā fugiens de effraim: et obsecrans
vt permitterēt eū transire, dicebant ei. Num
quid effrateꝰ es. Quo dicente nō sum, inter
rogabant eū. Dic ergo theboleth q̄ interꝛ
pretatur spica. Qui respōdit, cheboleth, ea
dem littera: spicam exprimere nō valēs. Sta
timq; iugulabāt eū. Et ceciderūt eo tempore
de effraim, xlij. milia. Et nota q⁹ effrateꝰ ponī
tur hic, p effraita. Effrateus eīm, pro de be
thleemita. Et iudicauit iepte israel, vij, annis
z mortuus ē, z sepultꝰ in ciuitate sua sebethi
que ē in galaad. Hic ab etate moysi vsq; ad
seipm ait computari annos. ccc. Annis his
non adduntur decem z octo anni afflictionis
qui precesserant.

Incidentia.

Eo tpe hercules flāmis se iniecit. Nā in
morbū inciderat pestilentē.

De abessan. Capl'm. XIII.

Ost iepte iudica

p uit israel abessan vel essebon be
thleemita de iuda septē annis.
Eo tempore agamēnon regnauit micenis.
Menelaus lacedemonie.

De abilon. Capitulum. XIIII.

Ost abessam ahi

p lon zabulonites iudicauit isrl' ānis

decem. Hic cū decē annis suis in.lxx. interpretib⁹ nō habet. Pro quor damno supplēdo eusebius iosue filio nun samuelī z sauli, q̄z annos scr̄ptura sacra nō dicit plures annos q̄s in iosepho legebat annotauit. quatenus ab egressu ysrl̄ ex egypto vsq̄ ad edificationez templi.cccc.z.lxxx.annor̄ summam quam scriptura predicat haberet.

Incidentia.

Eo tpe alexander belenā rapuit bellum decennale surrexit. Hennon et amazones priamo tulere subsidium.

De abdon. Capl'm. XV.

Post ahilon abdō

pthecuites de effraim iudicauit ysrl' viij.annis. Sub his trib⁹ iudicib⁹ non recessit israel a dño. z quieuit terra. Et ideo nil memoriale fecisse leguñ. Tñ q̄daz tradunt sub abdon cladem factam in beniamin pro vxore leuite.

Incidentia.

Huius anno tertio capta est troia z fluxerunt vsq̄ ad primā olympiadē anni.cccc.vj Tunc greci ad gloriā victorie sue cepēr annotare tempora sua sic. Anno a captiuitate troie Incepta olympiade deinceps annotauerūt tēpora iuxta numer⁹ olympiadū. Tandē romani florentes annotauerūt tempora sic Anno ab vrbe cōdita Ultimo christiani annotant sic. Anno ab icarnatōe dñi Capta troia menela⁹ z helena deuenēr̄ ad thuozim regem egypti quē homerus polibum vocat Anno tertio a captiuitate troie vsq̄ anno vt quidā volūt regnauit eneas tribus annis in italia i qua prius regnauerant, ianus, saturnus, picus, faunus, latinus, annis circiter.c.l.

Mota q olimpias dicta est a ludis q̄ sub olympo mōte fiebāt apud elidem ciuitatem elidis agētibus agonem z quinquennale certamen quatuor ānis medijs vacantib⁹, z ob hoc elidis certaminis tp⁹ olimpiadē vocauerūt quadriennio in vno olympiade ꝓputato. Alit autez olympias spaciū quattuor annorum.

De samsone. Capl'm. XVI.

Prius filii ysra/

el peccauerūt corā dño, z tradidit eos in man⁹ philistinor̄ q̄draginta annis a qua fuitute h̄ mō liberati sūt. Fuit vir quidam de stirpe dan. noīe manue, hūs vxorē pulcrā z sterilē. Cui sepe orāti in agro ꝑ sterilitate amouēda: apparuit et angel⁹ z ait Cōcipies z paries filiū: caue ne comedas aut bibas deinceps nisi iuxta legem nazareor̄. Filius em̄ tuus erit nazare⁹ dei ex vtero mr̄is z deinceps ip̄e liberabit ysrl'. Alia l'ittera. Et dicēt samson robustus liberator israel. Que cum oīa iudicasset viro suo z cōmēdasset angeli pulcritudinē, cōtristat⁹ est vir, quia zelotes erat, z vt mitigaret irrationabilē viri tristiciam, ꝓsuluit vt ambo orarent dñm vt iter⁹ veniret angelus ad eos: z instrueret vtrūq̄ de puero. Et apparuit iterū angelus vxori. Que cū vocasset vir: ait manue ad eum. Tu ne es qui locutus es ō puero, Cui angelus, Hum. Cui manue, Quid vis vt faciat puer. Et ait angelus. Nazareus erit omni tempe vite sue. Attulitq̄ manue hedum z panes. Cui angelus. Non comedam. Si vis offerre offer illa dño. Et ait manue, Quod est nomē tuū. Cui angelus. Cur queris nomen meuz qō est mirabile, z obtulit manue que tulerat supra petram dño: qui facit mirabilia. Et ascēdit angelus in flamma ignis: nec vltra apparuit. Et intelligens manue esse angelū dei ait. Hoziemur: quia vidim⁹ dominū. Cui mulier. Nequaq̄. Nam accepit domin⁹ holocaustum a nobis: z indicauit q̄ futura sūt. Natum q̄ filium vocauerūt samson: quod sonat robustum. Creuitq̄ cito puer: adeo vt iam prophet⁹ futurus agnosceretur, cepitq̄ spiritus dñi cū eo esse in castris dan. id est, in exercitu tribus sue. Ul' locus est in quo prius habitauit samson, z est dictus castra dan ꝑ anticipatōez. Nondū em̄ tribus dan, p̄riam habebat sortem.

Quomodo samson interfecit leonem.

Capitulum, XVII.

Escendit igitur

d samson in thamnata philisteor̄ vt videret solēnitatē que ibi agebat. Et vsam ibi virginem ꝓcupiuit, altiq̄ patri et mr̄i. Accipite mihi q̄so vxorē thānateā, q̄ cōplacuit oculis meis. Qui dixerūt. Cur negligis filias fratrū tuor̄, z trāsis ad filias incircūcisor̄. Nesciētes q̄ res fieret a dño. Cūq̄ descēderent cū eo apparuit ei catulus leonis in vineis oppidi, z irruit in eū samson in spiritu dñi, nil habens in manu z dilacerauit eū frustatim, quasi hedū capra rum, z hoc parentib⁹ nō indicauit. Desp̄sataq̄ sibi vxore, cū p⁹ aliquot dies rediret vt acciperet eā, declinauit vt videret cadauer leonis. Et ecce apes erāt in ore leonis, z fauus mellis quē sumptū comedit in via, deditq̄ partē patri et matri et comederūt, partem q̄z sponse tradidit. Cūq̄ thānatei ciues essent i epul' nuptiar̄, timētes robur iuuenis dederūt ei, xxx. iuuenes robustos, sermōe q̄si socios, ope vero custodes, neq̄d fortē vellet cōmittere crescēte ꝓuinar̄ fortitudine. Quib⁹ ait samson, Ꝓpono vobis ꝓblema, q̄ō si solueritis mihi infra septimū diez ꝓuiuū dabo vob. xxx. syndones et totidē tunicas, alioq̄n vos dabitis mihi totidē. Qui dixerūt. Ꝓpone. Ait quoq̄ samson. De comedēte exiit cib⁹ z de forti egressa ē dulcedo Joseph⁹ alia ponit verba Qui cūcta deuorat cibū de se genuit suauē, licet ip̄e sit insuauis Hec poterūt p tres dies ꝓpositōz soluere. Cūq̄ adesset dies septim⁹ dixerūt sp̄se. Blādire viro tuo, vt indicet tibi ꝓblema et indica nob alioquin incēdem⁹ te z domū p̄ris tui. Que sollicitās virū flēdo dicebat. Odisti me, z iō nō exponz mihi. Septē igit̄ diebꝫ ꝓuiuū flebat apud eū. Sed quō septē diebꝫ flebat cū supra dictū sit septimo die ꝓuiuū venisse ad eā iuuenes. Pōt dici. Cūq̄ adeēt dies septimus, id est cū adhuc esset dies inter septē p̄mus. Nō ideo determinatuz est, ne putaret post tres dies venisse, de quib⁹ dictū erat q̄ nō poterāt soluere ꝓpositiones per illos tres dies. Potest etiā aliter dici. Cūq̄ adesset dies septim⁹, id est, appropinquaret sed nōdū esset, vt dictū sit adesset quasi iuxta eēt, z ita post tres dies inquisitōis eoruz quarta die venerūt ad eā z locuta est viro suo. Nō aūt dicit septē diebꝫ fleuisse boc est in illis septē non per illos. Quidam tamen coniungunt ita Cūq̄ adesset dies vn⁹. Quod vicio scriptoris reor factū, qui videns septē abbreuiatū estimauit legi vnū Tandē die septima cū el molesta esset exposuit, q̄ statim indicauit ciuibus suis. Et illi die septimo ante solis occasum dixerūt samsoni Quid dulcius melle, quid forti⁹ leone. Qui ait. Quid dolosi⁹ muliere. Si nō arasseris in virtula mea, non inuenissetis ꝓpositionem meā. Et irruit spiritus dñi i eū: z descēdit ascalonem, z ibi percussit triginta viros quoz allatas vestes dedit pronubis suis. Et irat⁹ samson redijt in domū patris sui. Uxor aūt ei⁹ nupsit vni de pronubis suis. Cūq̄ dies triticee messis instarent venit samson visere vxorem suam ferens hedum. Cumq̄ cubiculū eius vellet intrare prohibuit pater dicēs. Putaui q̄ odisses eam, et tradidi eam amico tuo. Horor̄ habet que pulchrior est ea, sit tibi ꝓ ea vxor. Cui samson. Ab hac die non erit culpa in me cōtra philisteos. Facīā enim vobis mala. Et cepit. ccc. vulpes et tulit caudas caudis, z faces liganit in medio, quas igne succendens dimisit eas discurrere et incēderūt segetes philisteor̄ intantū vt vineas quoq̄ et oliueta ignis consumeret. Philistini scientes op⁹ esse samsonis, vxorem eius et parentes combusserunt tanquaz mali hui⁹ auctores. Et ait samson. Adhuc expetam vltionem et quiescā. Et percussit eos plaga grauī, ita vt stupentes suraz femori imponerēt l'xx. interp̄retes dicunt ira. Percussit alienigenas samson, tibiam super femur, quod ad p̄riorez sensum reducitur, id est, rammirabiliter, vt stupentes tibiam vnius pedis sup femur alterius ponerent. Tamē quia tibijs incedimus, et super femur sedemus, quidā exponunt sic. Percussit tibiam super femur id est, pedites p̄ter sedentes in equo. Et habitabat samson in spelūca petre etham, quasi in loco munito.

Quomodo interfecit multos cū mandibula asini.

Capl'm. XVIII.

Inc ascenden

tes philistei in terrā iuda castra metati sūt i loco q̄ postea dict⁹ est lebi, id est, mazilla. Et dixerunt ad eos viri iuda, Heruī vestri sumus cur ascendistis

adnersus nos. Qui dixerūt. Vt ligem⁹ samsonem. Et ascenderunt tria milia de iuda ad samsonē. et culpantes eu⁹ dicebant. Nescis alias nostī. q⁹ philistei imperēt nobis Venimus vt ligem⁹ te. z tradam⁹ philisteis Qui ait. Jurate ne me occidat⁹. Et iurauerūt. Et pmisit se ligari duob⁹ nouis funib⁹. Qui cū traherēt eū et vociferarēt philistei p gaudio. irruit spūs dñi i eū. z dissoluta sūt vincla eius vt lina stupe linee. i. vt filū lini tortuz putrefacte ad ardorē ignis. Tollensq; mādibulā asini iacentē in terra. interfecit in ea mille viros. alijs i fugā versis. Et exultās samson cecinit metrice. In maxilla asini. in mādibula pulli asinar⁹ deleui eos. z percussi mille viros. Hebre⁹ habet. in maxilla asini hemor. Hemorq; sonat cumulū de cumulis. ē in maxilla asini feci cumulū de cadaueribus mortuor⁹. Et precidit mādibulā z vocauit nomē loci ramathei. vl ramathlehi. qđ ē eleuatio maxille. Rama eīm excelsum sonat. Et sitiuit ad mortē. qđ factū cē tradunt hebrei. qz dedit sibi glaz z nō deo. z clamauit ad dñm Obsecro dñe en morior z incidā in man⁹ incircumciso⁹. Et aperuit dñs molarē dentē in maxilla asini. z egresse sunt aque. q⁹ hausit vires recepit. Et mutato noīe pozi. dictū est nomē loci fōs inuocātis de maxilla. Cūq; nō timeret philisteos. abiit in gazaz. z vidit ibi mlierē meretricē. et ingressus est ad eā. Quo cognito palestini posuerūt custodes i porta ciuitatis vt exeuntē mane occiderēt. Samson ꝓ media nocte surgens. ambas fores apphēdit cū postib⁹ suis z sera. z in humer⁹ suis portauit i ꝓticē mōtis q respicit hebron.

Quo tandē deceptus fuit samson.

Capūm. XIX. z XX.

Fit hec amulam q erat i mōte sorech. Et ē sorech loc⁹ vl gen⁹ vitis. Et venerūt ad eam q̄nq; satrape. i. nobiliores philistinor⁹ dicētes. Disce ab eo i quo habeat vires. et quo valeam⁹ eū vincere z affligere z dabimus tibi singuli mille cētū argēteos. qđ ē. v. milia. d. Quidā tamē distinguūt ita. Dabimus tibi singli. mille. c. argēteos. Et blandita est dalila sāsoni. Qui rndit ei in dolo. Si septē neruicis funib⁹ nouis z adhuc humētib⁹ ligat⁹ fuero. ero sicut ceteri hoīes Quos ioseph⁹ palmites vineaꝝ recētes dicit. Et attulerūt ad eā septē funes. quib⁹ dormientē ebriū colligauit latētib⁹ apō se philisteis. Et clamauit mlier Philistei super te samson. Qui rupit vincla q̄si stupea Idipm factū est scō. de septē nouis funib⁹. Cū aūt tercio septē crines capitis ei⁹ circūligatos licio et clauo ꝛe infixisset. exclamatus ab ea samson. extraxit clauū cū crinib⁹ z licio. Cūq; molesta eēt ei dalila. z deficeret aīa ei⁹ ad mortē. aperuit ei veritatē dicēs. Nazareus sum ab vtero mris mee. Si rasum fuerit caput meum. recedet a me fortitudo. Tūc dalila reuocauit satrapas. vt venirent cū pecunia quā pmiserāt. At illa dormire fecit eū sup genua sua. z p tōsorē rasit septē crines ei⁹. id ē. oēs. Vel q⁹ nouacula ascēderat super caput eius. etiā p solis septē rasis dñs recessit ab eo. Tūc abiecit eū mulier. Quem cū apprehendissent philistīm eruerūt oculos eius. z circūduxerunt eū p terrā. et apud gazam clausum in carcere molere fecerunt q̄si seruili opere cū affligētes. Hebrei tamē tradūt. q⁹ philistei coegerūt eū dormire cū mlieribus robustis. vt ex eo sobolem robustā susciperent. Procedēte tpe cum capilli eius renasci ceperāt. cum adesset publica solēnitas ingressi sūt principes phanū suū vt immolarēt magnifice dagon deo suo. q⁹ tradidit inimicū i man⁹ eor⁹. Cūq; letarēt ꝓuuātes. ad duc⁹ ē samson. vt aū eos luderet. z ei illuderēt. Stabat aūt inē duas colūnas q⁹ dom⁹ innitebat. Et ait puero regenti se. Sine me vt tangā columnas. z paululum requiescā Et apprehendens vtrāq; columnā manib⁹ ait. Moriat anima mea cū philistīm. Et cōcussis columnis. cecidit domus sup omnes. et multo plures interfecit moriens q̄s viu⁹. Et perierūt preter conuiuas circiter tria milia virūsq; sexus qui ludentem expectabāt de tecto. Tulitq; eū vniuersa cognatio eius et sepelierunt eū in sepulchro patris sui. Et iudicauit israel viginti annis. Hactenus iudicū liber tempora signat. habēe annos du

centos nonagitanouē z iudices. xij. preter sangar z barach. Nota q⁹ in veteri testamento ꝑtinor⁹ hominū noīa p angelū nūciata fuerūt. hisma bel. isaac. ezechias. samson. In nouo duo. ioannes. z ihesus.

Incidentia. Capūm. XXI.

O tēpore ascani e⁹ albā ꝺidit secund⁹ rex latinorū Palefact⁹ in libro incredibiliū tradit vlixē in trierim cirenor⁹ fugisse scyllā spoliare hospites solitam. Syrenes q̄s mulieres fuisse. que decipiebant nauigantes

De micha. Capūm. XXII.

Equitur historia de idolo miche. Hūc ät euētum z alter⁹ ꝺ vxore leuite dicit ioseph⁹ ꝛtigisse post mortē iosue: z añ otho niel cum plurimū peccasset cotā dño israel: z tradidisset eos dñs in man⁹ chananeorum. Qui abstulerūt iude ascalonem. z accaron. et multas vrbes in campestribus. z ipsos danitas expulsos in montē fugere compulerūt. Eo tpe fuit vir de monte effraim nomīe micheas qui suscepit a matre sua mille centū argenteos votiuos Et fecit ex mandato mris sue ex eis ephot z teraphim. id est. vestē sacerdotalē z idola. Et separauit eis edīculā i domo sua. z implenit manū vni⁹ filior⁹ suorum. z factus est ei sacerdos. z īnuestiuit eum sacerdotio p aliquid apositū in manu eius. vel implenit manum ei⁹. id est. sepe obtulit ei tāq; sacerdoti. In diebus illis nō erat rex in isrl: sed vnusquisq; qđ sibi rectū videbat faciebat. Fuit aūt alter adolescēs bethleemita cognatus miche z leuita: sed paup. Qui voluit pegrinari vbicunq; cōmodū sibi reperisset. Cūq; declinasset i domū miche. cognita causa vie eius. ostituit eū sibi sacerdotē instituēs sibi p singulos ānos decē argenteos. z vestē duplicē pter victus. In diebus illis tribus dan querebat sibi possessionē. z miserunt quinq; viros vt explorarēt terrā. i qua possent habitare. Et intrantes domus miche. z requieuerūt in diuersorio leuite Cūq; ꝺsiderassent vestes z idola abierūt z venerunt lachis. Et vidētes locū vberē magnarū opum. z habitantes in ea sine timore z imbelles reuersi sūt ad fratres suos. z dixerūt. Eamus z possideam⁹ terrā quā vidim⁹ Nullus erit labor. Et pfecti dānite sexcenti viri armati. pmo māserunt in cariatharim iude. q̄ locus ex eo dictus est castra dan. ali⁹ eodem nomīe dictus est. de quo diximus in samsone. Tertius eodē noīe dictus est. vbi ieroboā sacrificauit vitulos. Cūq; trāsissent iuxta domū miche: intrauerunt q̄nq; ꝑdicti viri vt tollerēt vestes z idola. Cūq; sacerdos acclamaret: dixerūt ei. Veni nobīcū. Vel⁹ est tibi vt sis pater in vna tribu: q̄s in domo vni⁹ viri. Et abiit cū eis ferēs secū oia. Cumq; insequerēt eos michas cum omī domo sua videns eos fortiores z minātes sibi mortē: reuersus est. Illi ꝺo cū mulieribus paruulis z iumētis z vniuersa supellectile sua venerūt ad pl̄m lachis. z percusserunt eos z vrbē incenderunt. Et struxerunt sibi ciuitatē: nō procul a libano. z iuxta fōtes iordanis circa maximū campū sidōis in regiōe roob. Et appellauerunt eā dan: que prius lachis vocabat. posuerūtq; sibi in deū idolū miche toto tpe quo fuit domus dei in silo. Jonathan ꝺo filium gerson de genere moysi: z filios ei⁹ statuerunt sacerdotes in tribu dan vsq; ad diē captiuitat⁹ sue. Cūq; replicet hīstoria. in diebus illis nō erat rex in isrl. videt ꝓsentire ioseph⁹ qui dicit hoc factum quod sequit circa tempora eadem contigisse

De vxore leuite. Capitulū. XXIII.

Fit vir leuita babitās in latere montis effraim: habens vxorē de bethleem. que irato viro suo rediit in domū ꝑis sui in bethleem. Secutus est eā vir suus cū puero suo z duob⁹ asinis: recōciliat⁹ est vxori. Quarto aūt die cū regredi vellet: tenuit eū socer vsq; in crastinū Quīto die sumpto cibo circa meridiem egressus est ducēs secū duos asinos onustos z ꝓcubinā. Sic eīm q̄nq; vxor dicitur. Et vt videt velle ioseph⁹ luna ānta in faustū iter arripuit. Cunq; trāsirēt iuxta iebus die declinante noluit ingredi oppidū gentis aliene. Et transiuit in gabaa: que est in tribu beniamin. z nullo eum recipiente sedebat in platea. Et ecce senex rediens de agro q̄ erat in monte effraim z aduena habitabat in gabaa. Qui introduxit eos in domum suā. Et cenantib⁹ illis venientes viri ciuitatis filij belial dixerunt ad dñm domus. Educ virū q̄

ingressus est ad te vt abutamur eo. Tamen
iosephus dr. nō venisse eos p eo: ꝫ vt raperent vxorem eius. Cum aūt obtulisset eis senex filiā ꝙ ginē z vxorē viri ꝙ viro, eduxerūt vxorē viri. Qua cum tota nocte abusi essent dimiserunt eam mane. que redīes ad hospitium expirauit ante ianuam. Et ferēs vir eē cadauer in asino redūxit in domū suā. z concidens eā in duodecim ptes. misit in oēs terminos israel. Et clamabant singuli. Nunqꝫ sic factū est in israel: exquo ascenderunt patres nostri ex egypto. Et egressi sunt oēs quasi vn⁹ vir in maspbat. cccc. milia pugnatoz: z dixerunt. Non redibit quispiā in domū suam donec vlciscamur in gabaa Et elegerunt viros vnū ō

decē qui apportaret cibaria Et miserunt ad oēm tribū beniamin dicentes Tradite nob flagitiosos ō gabaa vt moriātur.

Decimā partē viroz intellige. Sensus ē. Decimā partē viroz elegerūt ad apportanda cibaria.

Qui nolueŕt: imo dederūt eis ī auxiliū. xxv milia de beniamin Erāt eīm in gabaa. lxx. viri. ita sinistra vt dextra pliantes. sic etiā fundis lapides ad certū iacientes: vt capillū ꝺz possent percutere. Et ascendens exercit⁹ israel in silo ꝙsuluit dominū. Quis ascendet princeps certaminis cōtra beniamin. Et respōdit dñs. Judas. Hoc forte videŕ facere pro iosepho de tpe huius cladis. Et ascendētes inde expugnabant gabaa. z ꝑma die egressi filij beniamin de gabaa percusserunt de israel xviij. milia. sequenti vero die. xviij. milia.

Tertia vero die per insidias circūuenti ceciderunt z incenderunt vrbem filij israel occidētes viros mulieres z parulos. idipm facientes alijs ciuitatib⁹ in beniamin Deoīm numero beniamin soli sexcenti remanserūt.

Qui sederūt ī petra

emmoz. z planxerūt plāctu magno quatuoz mēsib⁹. Et iurauerūt filij israel in maspbat. ꝙ nullus eoz filias suas daret vxores filijs beniamin

Petra hec excelsa fuit. Rama aūt excelsum sonat. Unde de plāctu istoz plāgentium filios suos dicitur in euangelio. vox in rama z̄c.

Tandē penitētes ō

deletione tribu vn⁹ requisierunt ꝺs de israel nō ascenderat cū eis: nec iurauerat. Et inuēti sunt filij iabis galaad nō interfuisse certamini. Et ꝑcusserūt eos a viro vsqꝫ ad mulierem. solis. cccc. virginib⁹ reseruatꝫ. Et aduocantes sexcentos viros ō petra remmoz rediderunt eis sorte beniamin. z. cccc. illas virgines dederunt eis in vxores. Et inito cōsilio de dandis vxorib⁹ ducentis que remāserant diterunt eis Ecce solennitas domini ē in silo. z ascendent filie israel ducētes choros: z vos latētes in vineis exite z rapite singuli singulas vxores. Et factū est ita. Et restituta est trib⁹ beniamin. In diebꝫ illis non erat rex in israel. sed vnusquisqꝫ quod sibi rectū videbaŕ faciebat. Ladē est clausula q̄ est supra. Ideo forte videŕ ꝙ circa idem tēpus vtrūqꝫ factum fuerit.

De ruth. Lap'm. xxiij.

Ost samsonez iu-

p dicauit isr'

heli sacerdos qui non tm iudex ꝫ sacerdos a digniori officio agnominat⁹ est. Et trāslato sacerdotio a filijs eleazar. hic ꝓm⁹ de filijs ithamar accepit sacerdotiū. in diebus eⁱ⁹ fctā ē fames ī terra. et surrexit heli

Sic certū ꝙ cū aarō quattuor habuit filios: duo ex eis in deserto igne perierunt. eoz qui remanserant maioz natu fuit eleazar. cui debebaŕ sacerdotiū qō durauit vsqꝫ ad heli qui fuit de ithamar fratre suo.

melech de bethleem effrateus cū vxore sua noemi. z duob⁹ filijs suis maalon z chelion Et ingressus est regionē moabitidēy pascereŕ ibi. Quo mortuo filij eius duxerūt vxores moabitidas ozpham z ruth. Tamē iosephus ōt ꝙ pater accepit filijs suis vxores z mansēŕ ibi decē annis. z mortui sunt ambo sine liberꝫ. Noemi ꝙo vidua z orbata filijs: surrexit vt rediret ī patriā Audierat eī ꝙ dñs dederat ꝓlo suo escaſ z comitabaŕ eā nurus sue Que ait ad eas. Reuertimini filie mee ī domū matris vestre Nō ei vltra potestꝫ

Super paralipome non ōt hieronym⁹ ꝙ in diebꝫ helimelech sol stetit ad trāsgressores legꝫ. Sꝫ qz nō timuerūt deū. tāta fames ingaluit vt potioz ī tribu iuda fugeret cū vxore z liberꝫ.

sperare viros ex vtero meo Et nota quoniā apud moabitas seruabaŕ lex de semie suscitando: z adquieuit orpha: z reuersa ē Ruth

ꝙo sequebaŕ eā. Qui noemi. Audi filia. Nō est de⁹ noster sicut dij gentium. nec ꝓ⁹ noster ꝼm ritū gētiuz viuit. expedit tibi vt redeas ad ꝓ⁹m tuū: z ad deos tuos. Et ait ruth Populus tu⁹ pꝰ me⁹. deus tu⁹ deus me⁹. Profectaqꝫ sunt sīl'.

z venerūt in bethleez

Opīniōes plures ponunt. Unde ciuitas q̄ nunc bethleē dicitur ꝓius vocata fuit effrata ꝼm ꝓmā opinionē dicentē. Maria soroz moysi trāslata illuc. qz mortua fuit in deserto Hieronymus tū dicit ꝙ caleph suscepit ō effrata vt virū marie. z vt genuit beseleel.

q̄ ꝓus dicebaŕ effrata ab vxore caleph. hec fuit maria soroz moysi. ꝼm q̄dā trāslata de heremo que postqꝫ ꝓcussa ē lepra agnominata ē effrata id est. furoz ē vidit. id est experimēto iram dei cognouit Uel interpretaŕ speculū: qz plaga eius oīm⁹ ē posita in exēplum. ꝫ tunc ꝓmoꝝpter incredibilē vbertatē sibi redditā cepit vocari bethleem qō est dom⁹ panis Percrebruit fama in bethleē z dicebant. Hec ē illa noemi. Quib⁹ illa. Ne voceꝫ me noemi. qō est pulcra. ꝫ vocate me mara. qō est amara. Egressa sum plena. z vacuā reduxit me dñs amaritudine plenā. Et tunc ꝓximo metebanŕ ordea. Erat aūt ibi vir potēs z opulentus booz ꝙsanguine⁹ helimelech. Intrauit itaqꝫ ruth agros illius devolūtate noemi: z colligebat spicas p⁹ metētes. Accidit aūt vt egredereŕ booz ad agrū: z ait messoribꝰ. Dñs vobiscū Et quesiuit cuius esset hec puella. Et dixerūt. Hec est moabitꝫ illa q̄ venit cum noemi. Et ait booz ad eā Filia ne vadas in alterius agrū. Nullus puer⁹ molest⁹ erit tibi. Si sitis vade ad sarcinulas puer⁹ meoꝝ z bibe. hoza vescēdi veni huc z comede. z intinge buccellā in aceto Reddat tibi ōs israel' mercedez. quoniā ꝙfugisti sub alas eⁱ⁹. Puellis quoqꝫ suis dixit. Proꝛicite de manipulis vīis ō idustria vt absqꝫ rubore colligat Cūqꝫ comedisset ruth ad lat⁹ messoz cōiecit polentā quā ꝙsephus alphi tam vocat. z ꝙseruabat eā socrui sue. In ve-

spera autē que collegerat virga excutiēs: inuenit ordei quasi ephi. id est. tres modios. Cunqꝫ redisset ad socrū indicauit ei q̄ fecerat sibi booz. Et ait noemi. Propinqu⁹ noster est hō: benedictus sit a dño. Idipm fecit ruth sequentib⁹ diebꝫ vsqꝫ ad aree ventilationem. Hos erat in israel ꝙ in ventilatione aree dñs grandē quiuiū parabat puellis suis z messoribꝰ. Et dormiebat in area: z quasi solennizans abstinebat ab amplexib⁹. Idipm fiebat in tonsione ouium Si ꝑsit vindemias fieret non legi. Et ait noemi ad Ruth. Lauare filia z vngere z induere cultioribꝰ vestimentis: z ascende in aream cum alijs. Non te videat hō donec inebriaŕ⁹ fuerit. Cunqꝫ obdormieŕit: proꝛicies te a parte pedum eius z ibi iacebis. Et fecit omnia q̄ sibi socrus imperauerat. Et ecce media nocte euigilans homo expauit dicēs. Quis es. Et illa. Ego sum ancilla tua. Expande palliū tuum super me: quia propinquus es. Cūqꝫ indicasset ei booz in talib⁹ derogationibus castitatem esse seruandā: addidit. Alius propinquioz me est. Si te voluerit retinere iure ꝓpinquitatꝫ: bene res acta est. alioquin ego te suscipiā

vluit dñs Surrexit itaqꝫ booz de loco vbi iacuerat iuxta arconiū manipulorū anteqꝫ hoies mutuo se cognoscerent. z implenit palliolū illi⁹ ordeo quasi sex modijs: z rediens ruth onusta ad socruz indicauit ei que ꝺixerat booz. Ascendit q̄ booz ad portā z sedit cum iudicibus: z vocauit decem de seniorib⁹ ciuitatꝫ z aduocauit ꝓpinquiorem illū de quo ꝺixerat: z ait ad illuz. Partem agri patris nostri helimelech diſposuit vendere noemi. Nos duo soli ꝓpinqui sumus: sed tu ꝓpinquioz Eme ergo si placet. Ar ille. Ego emam Cui booz. Ergo nō ex media parte oportet te legis habere memoriā. habeas necesse est cū agro relictam maalon vt suscites nomen ꝓpinqui tui. Ar ille ait. Cedo a iure ꝓpinquitatꝫ: tu aūt vtere meo ꝓuilegio. Et ait booz. Tolle ergo calciamentū tuū vt firma sit cōfessio. Josephus tū dicit. Booz itaqꝫ testificās seniores: iussit mulieri vt eⁱ⁹ solueret calciamētū ꝼm legē z in faciē eⁱ⁹ ꝑspueret. Joannes ꝓo ait. Cui⁹ nō sum dignus corrigiā cal

Arconium dictuz est ab arcēdo: qz gelime ibi arcentur quelibet ab alia.

-ciamēti soluere. Et his trib⁹ cōiicit q⁹ fz diuersos casus qñq; ipe repudiās solue bat sibi calciamētū qñq; ꝺ mlier solue bat ei, qñq; vir ą⁹ sus cipiebat eā. Sz q⁹ cūq; mō fieret in op probrium refugiū ꝺ lege domus ei⁹ dice bat dom⁹ discalciati Et ait booz astātib⁹ Hui⁹ rei testes estis Qui dixerūt Testes sum⁹, faciet dñs hāc mulierē tibi sicut ra chel z lyaz q̄ edifica uerūt domū isrl' Ac cepit itaq; booz ruth in vxorē Et p⁹ annū natus ē ei filiꝰ quē posuit noemi in sinu suo: nutricis z gerule fungēs officio. Et dixerūt ad eā vicine ꝯgratulātes. Ecce babes ą⁹ nu triat senectutē tuā z seruiat tibi plus q̄; septē filij, Ob hoc vocauit nomē eius obetb, qđ be braice interpratur seruiens, Hic est pat' isai patris dauid.

Sensus ꝺ boz. ioannis ſm vnam exposi tionem is est. Putabat ioannes spōsus spōse, id est, ecclesie, z fuit ꝺ suetudo vt mor tuo vno sine ple: vxo rē ei⁹ duceret, ꝓpinqui or eius cognat⁹, Qđ si nollet; prim⁹ eū dis calciabat, z duxit ea. Dicit ḡ ioānes. Non su ego spōsus: sz xp̄s cuius corrigiā calcia mēti nō sum dignus soluere, vt ducā eius sponsam: non tū ipse discalciabat repudi antem ducēs eā. Qđ notat hic.

Tabula in historiā Regum primi.

Historia libri regum cap.j.
De parentibus samuelis, cap.ij.
De fenenna. cap.iij.
De ortu samuelis, cap.iiij.
De filijs beli. cap.v.
Qđ tertio vocauit dñs samuelē cap.vj.
De morte beli z filiorum eius: et captione arce. cap.vij.
De remissione arce, cap.viij.
Qđ orāte samuele vicit isrl' philistijm ca.ix.
Qđ israel petijt regem. cap.x.
De vnctōe saulis z electione, cap.xj.
De naas z secūda vnctōe saulis. cap.xij.
Qđ samuel predixit sauli de translatione regni. cap.xiij.
De clade philistijm z fauo quem comedit ionathas. cap.xiiij.
Qđ saul vicit amalech. cap.xv.
De vnctōe dauid in domo p̄is cap.xvj.
De morte golie, cap.xvij.
Qđ saul p̄secutus est dauid. cap.xviij.
Qđ michol ꝺposuit dauid p fenestrā ca.xix
De fuga dauid in nobe. cap.xx.
De fuga dauid ad achis. cap.xxj.
De morte abimelech z sacerdotū. cap.xxij.
De ziphcis z q̄ dauid latuit i spelunca, capitulum. xxiij.
De morte samuelis z nadabis cap.xxiiij.
De fuga dauid ad achis cap.xxv.
De suscitatione samuelis. cap.xxvj.
Qđ dauid vicit amalech. cap.xxvij.
De morte saul z filioꝝ eius, ca.xxviij.

Historia libri regum.

Liber regum

l in ḡtuor volumib⁹ distin guit apud nos, ſm hebre os aūt i duob⁹, z dicūt p mū samuel a noie auctoris, scōz vocāt malachi, i. regū, a materia, q̄da vocant malachoth. qđ sonat regnoꝝ: sed vitiose, Ągitur em̄ in eo ꝺ vno regno iudeoꝝ tm̄: z de regib⁹ eius, licet in duo diuisum fuerit Scpt⁹ est āt chronice liber iste sub singulis regib⁹ q̄ cōpact⁹ est in vnū a hieremia, qđ exinde ptz q⁹ idē finis ē h⁹ libri z hieremie Ad cōmēdatōz āt samuelis p̄mittit cōmēdatio p̄is e⁹ in hūc modū.

De parentib⁹ samuelis. Cap'm. I.

Erat vir vnus de

f ramathaim sophim, de mōte effraim, z nomē ei⁹ helchana effrateus. Vir em̄ ponit hic non ꝓ sexu: sed ꝓ vigore virtutū, nec vn⁹ ꝓ numero sz ꝓ singularitate religiōis p̄ alijs. Dicit aūt ciuitas eius ramathaim q̄ in euāgelio dicit arimathia, a iosepho ꝺ ramath, quia in excelso sita erat, sophym ꝺ speculatio interprat. z est ibi gentiū⁹ casus, acsi diceret de ramathaim speculatiōis, q⁹ ex ea circūiacens regio lōge videri poterat, sic tradit Hieronym⁹. Alij distinguūt sic, de ramatha in sophim Hō est autē mons effraim nomē montis sz regiōis, Vñ in sequentib⁹ vbi legit de, xij. p̄fect⁹ regionū qui ministrabāt salomoni p̄ singlos mēses, ponit de char p̄fect⁹ mōtis effraim. Fuit autem helchana leuita nonusdecim⁹, a leui descendens ab co ꝓ caath, z isuar z chore. Vñ patz q⁹ samuel nō fuit aaronita, z dicit effrateus, i. bethleemita. Fuit em̄ ſm m⁹em ō tribu iuda. Vñ postea samuel posuit vnuz de filijs suis iudicē in bethleē tanq̄; inter tribules. Et nota q⁹ q̄dā tria noia distinguūt sic Effrate⁹ ab effraim scribūt ꝓ duo. f. ephrateus ab ephrata, ꝓ h. eufrateus ab eufraten, qđ est fugifer, ꝓ eu, z est vt dicūt termin⁹ iudee iuxta eufraten.

De fenenna. Cap'm. II.

Habuit autez hel

h chana duas vxores, nomē vni anna, z nomē scōe fenēna, z ea debuit dicere alteri de duab⁹ dixit scōe: inuidens, q⁹ licz pares eēnt in noie vxorio, tū hec scōa erat in amore viri, Erat āt anna pulcra sz sterilis, fenēna ꝺo fecūda. Et ascēdebat vir ille trib⁹ statuz⁹ diebus ſm legē i silo ad adorādū, Erāt āt i silo duo filij beli ofni z phinees sacerdotes Cūq; immolasset helchana dedit fenēne z filijs z filiabus e⁹ ptes, anne āt dedit ptē vnā tristi, Quidā putāt h⁹ dictū eē de vestib⁹ nouis q̄s distribuebat vxorib⁹ z liberis i die festo. Sz magi⁹ putādū est eē dictū de ptib⁹ sacrificioꝝ, q̄ ptingebant offerētes, q̄s tanq̄; scās leuite ceteri, distribuebāt. Hebre⁹ sermo magi⁹ vi sonare, dedit anne missi onē vnā duplicē: quasi vnā ptē eq̄pollentē duab⁹ Porro anna tristis erat, ꝓ sterilitate z nō sumebat cibū. Et egressa ē ad fores tabernaculi vt oraret beli sedēte ante postes, vt q̄ rētes ꝺ siliuz paratū eū inuenirēt, z flēs anna votū vouit dño, Dñe exercituū, si dederi mihi sexū virilē dabo eū tibi nazareū oib⁹ diebus vite sue. Et attēdēs beli motū labioꝝ vocēq; nō audiēs: estimās temulētā ait Digere paulisp vinuz q̄ mades. Que rndit, Neq̄q; dñe, Sz mulier infelix ego sum ysq; adhuc. Oza ꝓ ancilla tua. Intelligens āt ea beli ste rilē ait, Det tibi ds isrl' petitōez tuā. Hebre⁹ tū hz dabit. Vñ mulier ex promissiōe sacerdo tali secura abijt, vultusq; illi⁹ nō st' amplius i diuersa mutati, i. animus eius nō est deinceps distractus in varietates dubitatōis

teus, i. bethleemita. Fuit em̄ ſm m⁹em ō tribu iuda. Vñ postea samuel posuit vnuz de filijs suis iudicē in bethleē tanq̄; inter tribules. Et nota q⁹ q̄dā tria noia distinguūt sic Effrate⁹ ab effraim scribūt ꝓ duo. f. ephrateus ab ephrata, ꝓ h. eufrateus ab eufraten, qđ est fugifer, ꝓ eu, z est vt dicūt termin⁹ iudee iuxta eufraten.

De fenenna. Cap'm. II.

Habuit autez hel

h chana duas vxores, nomē vni anna, z nomē scōe fenēna, z ea debuit dicere alteri de duab⁹ dixit scōe: inuidens, q⁹ licz pares eēnt in noie vxorio, tū hec scōa erat in amore viri, Erat āt anna pulcra sz sterilis, fenēna ꝺo fecūda. Et ascēdebat vir ille trib⁹ statuz⁹ diebus ſm legē i silo ad adorādū, Erāt āt i silo duo filij beli ofni z phinees sacerdotes Cūq; immolasset helchana dedit fenēne z filijs z filiabus e⁹ ptes, anne āt dedit ptē vnā tristi, Quidā putāt h⁹ dictū eē de vestib⁹ nouis q̄s distribuebat vxorib⁹ z liberis i die festo. Sz magi⁹ putādū est eē dictū de ptib⁹ sacrificioꝝ, q̄ ptingebant offerētes, q̄s tanq̄; scās leuite ceteri, distribuebāt. Hebre⁹ sermo magi⁹ vi sonare, dedit anne missi onē vnā duplicē: quasi vnā ptē eq̄pollentē duab⁹ Porro anna tristis erat, ꝓ sterilitate z nō sumebat cibū. Et egressa ē ad fores tabernaculi vt oraret beli sedēte ante postes, vt q̄ rētes ꝺ siliuz paratū eū inuenirēt, z flēs anna votū vouit dño, Dñe exercituū, si dederi mihi sexū virilē dabo eū tibi nazareū oib⁹ diebus vite sue. Et attēdēs beli motū labioꝝ vocēq; nō audiēs: estimās temulētā ait Digere paulisp vinuz q̄ mades. Que rndit, Neq̄q; dñe, Sz mulier infelix ego sum ysq; adhuc. Oza ꝓ ancilla tua. Intelligens āt ea beli ste rilē ait, Det tibi ds isrl' petitōez tuā. Hebre⁹ tū hz dabit. Vñ mulier ex promissiōe sacerdo tali secura abijt, vultusq; illi⁹ nō st' amplius i diuersa mutati, i. animus eius nō est deinceps distractus in varietates dubitatōis

De ortu samuelis. Cap'm. III.

Et factum est vt

e pareret filiū, z vocauit nomē ei⁹ samuel, i. postulatio dei q⁹ a dō postulatū suscepat, nec ascendit mlier in silo cū viro suo: donec ablactaret filiū, z eū ablactatum duxit in silo cū vitulis trib⁹, z modi is farine trib⁹, hebreus tū hab⁹, z in modio farine, z cum amphora vini que est mensura trium modiorum. Hec attulit similam, z vinum ad libandum tm̄, cum in libaminib⁹ vitulorum pauciora sufficerēt, presertim cū non nisi vnum vitulum obtulisset, sed intelligendum est q⁹ reliquū dedit domui sacerdotum. Porro mirum videt esse puerū bimum, quasi nouiter ablactatum adductum esse ad ministrandum in tabernaculo. Propterea quidā dicunt tres esse ablactatōnes. Prima est a lacte mamille: que fit tertio anno. Scōa a lacte infantie: q̄ fit septio. Tertia a lacte puericie: q̄ fit duodecio, z sic amouet puer a nutrice, a pedagogo, a tutore Dicunt ergo quidam eum adductū post secundam ablactationē: ad imbuēdū litteris Vñ in sequentib⁹ legitur q⁹ per singulos annos mittebat ei mater tunicam paruam. Alij dicunt q⁹ post tertiam ablactationē quasi tam idoneum ad ministrādum. Unde statim sequitur, Puer autem erat minister in cōspectu domini. Cumq; obtulisset puerū beli: ait anna, Vtinam anima tua domine: ego sum mulier infelix ꝓ qua orasti, z ecce filius quez dedit mihi dñs. Genus erat iurisiurādi per ꝓfirmationem, quasi diceret, per animā tuā domine. Quidam tamen quandoq; per execrationem dici putant: vt ibi Vtinam anima tua rex si nouit euz, quasi diceret, destruet me vita tua rex, si nouit eū, z orauit anna dominum: z dixit, Exultauit cor meum ꝛc. Canticum tamen est, ꝓprie non oratio. Et continet tria hoc canticum, primum est gratiarū actio, ꝓ beneficijs sibi p̄stitis, secundum est inuectio in supbos occasione fenenne: vt ibi Nolite multiplicare loqui, tertio ꝓphetat de regno christi: vt ibi, Dominus iudicabit fines terre. Quod autē legit in cantico donec sterilis peperit plurimos, z que multos habebat filios infirmata est, hebreus hab⁹ ꝓ plurimos septē, z ꝓ infirmata ē, secta est, z tradit q⁹ singulis anne filijs nascentib⁹ singuli fenenne filij moriebātur, z quinq; filijs anne duos filios samuelis cōnumerat: vt sint septem. Redijt belchana in domum suaz: z samuel ministrabat ante beli, z dicit eum iosephus anno duodecimo pleno ꝓphetasse.

De filijs beli. Cap'm. IIII.

Ozro filii heli ne
p scientes dñm, partē sacerdotales
de sacrificijs anteq̄s adolerēt adi
pem tollebant ab offerentibꝫ crudā. vt lau
rius sibi ꝓpararēt eā. z mittebat puer sacer
dotis fuscinulā in ollā. z quicquid leuabat
fuscinula erat sacerdotiꝫ qđ nō erat portio. sz
rapina Samuel aūt ministrabat accinctus
ephot lineo. nō sacerdotali sed prophetico.
Tunicā paruam afferebat ei mater singulis
annis. z visitauit dñs annā: z habuit tres fi
lios z duas filias Heli aūt erat senex valde:
z audiuit peccata filiorꝫ qui dormiebant cū
mulieribꝫ excubantibꝫ ad ostiū tabernaculi:
z eas que venerant ad purificandū pollue
bant. Quidā tñ volunt q̄ nō admiscebātur
mulieribꝫ: sed corrupti pecunia dabant mu
lieribus licentiam cōmiscendi viris suis in
fra dies purificationū. Unde z pi dixit eis.
Trāsgredi facitis populuz domini. z tepide
arguebat eos. Venit autē vir dei ad heli: et
ait ad eum. Loquēs locutus sum. vt dom⁹
patris tui ministraret mihi in sempiternuz.
Absit boca me. sed honorātes me glorifica
bo. z contēnentes abijciam. Ecce precidam
brachium domus patris tui. id est. auferam
sacerdotium de domo tua pro quo debeba
tur ei armus dexter. z videbis emulum tuū
in tēplo. Quod factū est in diebꝫ salomonis
cū sadoch qui fuit de eleazar factus est sacer
dos. electo abiathar: q̄ fuit de ithamar Qui
dam tñ autumant translatum esse sacerdo
tiū ad samuelem: q̄ non fuit aaronita. Sed
nec legit samuelē fuisse sacerdotē nec aaro
nitas amoros a sacerdotio: vsq̄z circa tēpo
ra machabeorū. Qō aūt addidit vir dei: ma
gna pars domus tue morietur: forte impletū
est in primo quando occubuerunt filij eius
in bello. vel quādo saul sacerdotes nobe in
terfecit. z in signuz future veritatis predixit
ei vna die filios eius morituros. Porro in
diebus illis erat sermo domini preciosus.
id est. rarus.

Q̄ tertio dominus vocauit samuelem.
Capitulum. V.

T factum ē vna
e die heli iacebat ī lecto suo. z ocu
li ei⁹ caligauerāt. nec poterat vi
dere lucernā dei anteq̄s extingueret Qō mi
nens ad israel. quā vocat iosephus ciuitatē
amphebenitis. Israel q̄z egressus est in p̄
lium iuxta lapidē aditorij qō p prolepsim
dictū est. id est. per anticipationē. postea pa
tebit. z victus est israel. z ceciderūt de eo qua
si quattuor milia virorū: z dixerūt seniores.
Afferamus de silo arcam dñi sedētis super
cherubin. Qō ido dictū est sicut z ī psalmo.
Qui sedes sup cherubin. quia gloria dñi ibi
q̄nq̄z apparebat. Et tulerūt arcam: z ierunt
cum ea duo filij heli Ham z phinees iā fun
gebatur officio patris sui. z acceperāt man
datū ab heli. ne forte redirent ad eum sine ar
ca. z timuerunt philistijm: z acrius pugna
uerūt Fugitq̄z israel. z cesa sunt ex eo. xxx. mi
lia peditum. z arca domini capta est: z duo
filij heli mortui sunt. Cucurrit aūt puer ben
iamita ex acie. z indicauit in silo quod factū
fuerat. Heli autem sedebat contra viā que
ducebat ad castra. spectās. id est auscultās.
Jam enim cecus erat vt tradunt hebrei. id ē
nō cecutiēs. Qui audita strage populi z mor
te filiorum quieuit. Cum autem audisset ar
cam captam cecidit retrorsum: z fractis cer
uicibus expirauit. Nurus autem eius vxor
phinees pregnans erat: z pre dolore incur
uauit se z peperit filium. vij. mensium: vt di
cit iosephus. z vocauit eum icaboth. id ē. in
gloriū dicens. Trāslata est gloria domini ō
isrl. Porro heli iudicauit israel. xl. anis Qui
concordat iosephus. lxx. vero z paralipo
menon dicūt. xx. Potest dici q̄ post samso
nem. xx. anni fluxerunt sine iudice. q̄ aggre
gati sunt annis quibus iudicauit heli Qui
dam tamē dicunt. xx. annos quib⁹ iudicauit
samuel aggregandos annis heli mḡrisui.
Sed verius anni samuelis cum annis sau
lis ascribunt. Sane potuit fieri vt heli fa
cius iudex trāstulerit sacerdotium de domo
eleazar Eleazar q̄dem succedit phinees. Cui
successit abiezer. cui successit buzi. cui succes
sit ozi. z trāslatū est sacerdotiū.

Incidentia.

In diebꝫ heli fuit tertius rex latino p̄filiꝰ
us posthum⁹ filij enee z lauinie. a q̄ deiceps
latini reges siluij denoīati sunt. Huc ascani
us heredē relict. adhuc puulo filio suo iu
lio. a quo iulioꝝ familia z originē traxit z no
men. Hectoꝛ filij illiū receperūt. expulsis po
steris nestoris.

De remissione arce. Caplm. VII.

Ierunt autez
t philistei arcā dñi in azotū z sta
tuerūt eam iuxta dagon. q. tro
pheū z surgētes diluculo inuenerūt dagon p
stratū in terra añ arcā. z q̄si adorantes: vt ōr
iosephus. z restituerūt eū in locū suū. Rur
sus mane sequēte inuenerūt eū pstratum. ca
put ꝓ o z man⁹ eius abscise a trunco iacebāt
sup limē. Ob hoc nullus ingrediēs templuz
in azoto calcat super limen vsq̄z in hodiernū
diem. z aggrauata est manus domini super
azotos. z percussit eos in secretiori parte na
tium. z cōputrescebant prominentes extales
eorum. Quod iosephus dicit factum ex cru
delī passiōe disenterie. ita vt putrefacta ege
rerent intestina. z mures ebullientes ō agris
corrodebāt extales eorum. z satrapis cōuo
catis dixerūt ad eos. Quid faciem⁹ de arca.
Qui dixerūt. Circūducatur. Quocunq̄z au
tez circūducebatur percutiebat oīes in po
steriozibus. z fecerunt sibi sedes pelliceas. z
conuenientes principes quinq̄z vrbium: tra
ctabant quid facturi essent. z erāt qui dicerēt
causam passionum factam per arcam. alij p
casum. alij per corruptionē aeris z fructuum
terre. Dixerūt aūt sacerdotes z diuini Cur
aggrauatis cor vestrum sicut pharao z egy
ptus. Remittite arcam sed nō vacuam. Re
ponite in capsella iuxta arcam quinq̄z anos
aureos. z quinq̄z mures aureos ꝑ numero
ciuitatū que percusse sunt. Josephus tamē
dicit. v. simulacra hominū aurea. z ponetis
arcam super plaustrum nouum. z coniunge
tis duas vaccas fetas. quib⁹ non est imposi
tum iugum. z vitulos earum recludetis do
mi. z si recto itinere ascendant contra bethsa
mes ipa fecit nobis hoc malū. alioquin ca
su factum est. Ibant aūt vacce mugientes in
directum. nec declinātes ad dextram nec ad
sinistrā p viā que ducit bethsames. z hec est
vna sacerdotalium ciuitatum in tribu beni
min. Est altera bethsames in tribu nepta
lim. Porro bethsamite metebant triticum
z venit plaustrum in agrū iosue bethsamite
z stetit ibi. Et posuerūt arcā sup lapidē gran
dem quem putant hebrei fuisse aram edifica
tam ab abraam. z capsellam que erat iuxta
eā. z pciderūt leuite ligna plaustri z vaccas
posuerūt sup ea ī holocaustū dño. Viri aūt
bethsamite obtulerūt holocausta z victimas ī

die illa. Asserũt quidã quinq; tm̃ esse ciuitates philistiim, z ideo q̃nq; tm̃ misisse anos aureos, z q̃nq; mures. Sz in sequentib⁹ legit siceleg fuisse ciuitas philistinoz. Vñ melius videt qđ dicit Isidorus q̃nq; fuisse tm̃ metropoles z quecq; obtulit anũ aureũ z murem, alie solũ mures obtulerũt vsq; ad abel magnũ: sup quẽ posuerũt arcã dñi. Et videtur hec lra sonare q abel sit nomen lapidis sup quẽ posita fuit arca Alij asserũt ciuitatẽ que tunc bethsames dicebat. q postea dicta est abel, quod interpretat luctus, propter luctuz bethsamitarum qui secutus est. Et additum est magnum: ad differentiam alterius abel: que in sequentib⁹ abela dicit, vbi sapiẽs mulier exclamauit ad ioab. Qui interrogat introgẽt in abela, z tũc legit sup quẽ posuerũt arcã, id ẽ, iuxta quem, z pcussit ex de bethsamitis, lxx. viri, z l. milia plebis: eo q vidissent arcã nudã. Credunt aũt illi, lxx. deposuisse arcã cũ nõ essent sacerdotes. Si queritur: cur ergo mortui nõ sunt philistei quotquot viderũt arcã, põt dici q nõ peccauerũt videndo quib⁹ nõ erat phibitũ videre. Timentes aũt bethsamite miserũt ad viros cariathiarim vt reducerẽt ad se arcã. Qui reduxerunt eã z tulerũt eã i domũ aminadab viri iusti i gabaa, z eleazar filiũ eius sacerdotẽ instituerũt in custodiã arcẽ, z fuit ibi, xx. annis vsq; ad octauum annũ regni saulis q̃ ipe tulit eã in castra. Manserat aũt apõ philisteos, vij. mẽsibus, z tũc qesiit isra el post dñm sedata ira dñi sup eos.

Qñ volebat eã ioab cape vt sit sensus, noli eã destruere, q omnes in ea captũ cõsiliũ faciendo.

De cariathiarĩ trãstulit eã samuel in masphat, pⁿ ipe z saul in galgala, post saul in nobe, z de nobe i gabaa, post dauid i domũ obeth, post i sion post salomon in templũ. Has oẽs trãslationes diligẽs lector aduertere poterit i hũ libro.

Qñ orante samuele vicit israel philistiim.

Capl'm. VIII.

Vod attendẽs

q samuel z videns eoz fiduciã in dño ait, Ascẽdam⁹ i masphat vt oẽ, pvoh, Cũq; ascẽdissent i masphat, effunderẽ aquã coram dño i q̃ maledictã gesta erãt quã si idolatra bibebat labia eius adherebant sibi insepabiliter. forte in signũ federis sicut fecit iosue, z iudicauit eos ibi samuel, i. docuit eos iudicia dei, Quidã tũ asserũt samuelem quoddã idolũ redegisse in puluerẽ, z misisse dedisse populo ad bibendũ, z in hac bis eoz iudicasse reos idolatrie a nõ reis, sicut quondã fecit moyses. Et audierunt philistiim cõgregatum israel esse inermẽ in masphat, z armati ascenderũt aduersus eos, z timẽs israel dixit ad samuelẽ, Clama p nobis ad dñm z obtulit samuel lactentẽ agnũ in holocaustum. Et dñ clamaret samuel ad dñm initũ est pliũ, z intonuit dñs fragore magno super philisteos, z mota est terra, z p loca pãdebat hiatus z philistei in fugã versi cesi sũt a filiis israel q̃ pcusserunt eos vsq; ad terminos terre sue, Tulitq; samuel lapidẽ, z posuit euz in termis, z vocauit nomẽ loci illi, lapis adiutorij. Hec apposuerũt vltra philistiim, vt i trarẽt termios israel, dñ viueret samuel. Iudicabat itaq; samuel pl'm i bethel z galgal, z masphat circuites p singulos anos z reuertebat in ramatha, z edificauit ibi altare, sed z ibi iudicabat isrl'. Tres ille ciuitates famose erãt bethel, pp̃ somniũ iacob, z galgal, pp̃ circũcisionẽ scõam, z masphat, pter frequntiã iosue, z ascẽdebat ad eas samuel vicissim in tribus solẽnitatib⁹ hebdomadarijs z iudicauit ibi pl'm. Alijs dieb⁹ ascẽdebat ad eũ pl's in ramatha ad iudicandũ.

Q̃ israel petijt regem. Capl'm. IX.

Jm aũt senuit

c set samuel: posuit filios suos iudices z abiã, altez i bethel, altez in bersabee vt ibi sedẽtes iudicarẽt pl'm. Qui declinauerũt p⁹ auariciã z puerterũt iudiciũ. Qñ nõ ferẽs pl's dixit ad samuelẽ, Da nob⁹ regẽ vt iudicet nos sicut cetere gẽtes habent. Qñ grauiter tulit samuel, pter insitã sibi iusticiã z circa odiũ regis. Cũq; p̃siluisset dñm ait ei dñs. Audi vocẽ pl'i, nec se tãtũ abiecerũt sz me, ne regnem sup eos. Veruntamẽ predic eis ius regis super eos. Et ait samuel ad populũ. Hoc erit ius regis. Filios vẽros faciet sibi suos suos, eq̃tes z pcursores agricolas z fabros armoz, filias vias faciet vnguẽtarias, z coquestrias z panificas. Seruos vestros z ancillas z iumẽta ponet in ope suo.

optimaq; vestra dabit seruis suis z vos eritis ei serui, z ait pl's. Nõ audiem⁹ te: sz erit rex nob: z pugnabit ante nos, z ait samuel. Ite ad pria, opportune vos euocabo, cũ cognouero a dño q⁹ daturus sit vobis regem.

De vnctione saulis z electione.

Capitulum. X.

T erat vir de beniamĩ noie cis de stirpe iemini: cui⁹ erat filius saul, nõ erat vir melior illo in isrl'. Cũq; pisset asine eis: dixit ad filiũ. Tolle vnũ de pueris: z qre asinas. Cũq; ptransissent p mõtẽ effraim, z terrã salym, z terrã beniamin: z nõ inuenissent, venerũt in terrã suph, q̃ fuit proau⁹ samuelis, z ait saul ad puez. Reuertamur ne pr̃ me⁹ sollicitus sit p nob. Cui puer. Est vir dei in ciuitate hac: q̃ absq; ambiguitate loquit. Eamus ad eũ: si forte indicet nob⁹ de via nostra, z ait saul. Quid feremus ad eũ. Panis defecit in sistantijs nris z sportula ñ habem⁹, i. argẽtũ i sportula. Errabat vt ait ioseph⁹: putãs pphaz acceptuz munera, cũ nec saul legit obtulisse nec ille accepisse. Cui puer. Habeo i manu mea quartã p tem stateris argẽti, z ascẽdẽt in ramatha, in qua erat vir dei, z dixerit puellis egredientib⁹ ad aquã. Hunq̃d est h̃ videns. Que respondẽrunt. Est hic hodie sacrificatur⁹ in excelso. Cũq; ambularẽt in vrbis medio apparuit eis samuel, cui pridie dixerat dñs. cras hac hora mittã ad te virũ ō beniamin, quẽ iunges sup pl'm meũ. Cũq; samuel aspexisset, saul dixit ei dñs. Ecce vir quẽ dixerã tibi, z ait ad saul. Ego sum vidẽs, ascẽde vt comedas mecũ, cras dimittam te, z que sunt in corde tuo indicabo tibi. z de asinis nõ sis sollicit⁹, q̃z inuẽte sunt. Posset videri saul habuisse sollicitudinẽ in corde p asinab⁹, nisi hic determinasset pphetа. Vnõ aiunt hebrei saulẽ vidisse p somniũ se collocatũ in vertice palme, qõ est signũ regnaturi z inde sollicit⁹ erat, z ob hoc dixit ei samuel. Cui⁹ erũt optia quecq; in isrl'. Nõne tibi ascẽderũt in excelsũ, ante tẽplũ eñ licebat sacrificare in excelso. Cũq; recũberẽt in triclinio ō dit ei samuel locũ i capite, xxx. viroz q̃ fuerãt i ultati. Et posuit ante eũ armũ q̃si ptez regalẽ, quẽ ō idultria fuauerat ei. Cũq; mane surrexissẽt z egressi essent ciuitatez, dixit samuel. Antecedat nos puer, z tu subsiste vt indicẽ tibi verbũ dñi. Tulit aũt samuel lenticulã olei qõ est vas ficile, q̃drãgulũ hũs foramẽ i latere, z effudit sup caput ei⁹ z oscula tus est eũ z ait. Unxit te i pncipẽ de⁹ sup hereditatẽ suã, z h̃ tibi signũ. Cũ recesseris a me inuenies duos viros iuxta sepulcrum rachel q̃ dicent tibi. q̃ inuẽte sunt asine. Cũq; veneris ad q̃rcũ thabor, Et ẽ thabor nomẽ hois nõ mõtis. Inueniẽt te tres viri, vn⁹ portãs tres hedos, ali⁹ tres tortas panis, z ali⁹ lagenã vini, z accipiẽs ō manu eoz duos panes. Post h̃ venies ad locũ q̃ oz statio philistinorũ, eo q̃ q̃ndã ibi philistei castrametati sũt z habebis obuiũ cuneũ pphetaz descẽdentiuz de colle dñi, psallentiũ in instrumẽtis z pphetantiũ. Et insiliet in te spũs dñi, z pphetabis cũ eis, Et nota q̃ samuel pmo instituit cõuentus religioso⁹ iugiter psallentiũ dño, z dicebat q̃uẽt⁹ eoz cune⁹, q̃si coune⁹ Et dicebant pphetare, i. iugiter deũ laudare, Et forte aliq; qñq; pphetabant ex eis, Et addidit samuel. Cum videris hec signa scias q̃ dñs tecũ est z descẽdes añ me i galgala, qz ibi ꝓuenieⁿ⁹ cũ opus fuerit, Ego quippe descẽdã ad te vt offeras oblationẽ, vij. dieb⁹. In ꝓsecratiõe ei⁹ sacerdoz z regũ tot dieb⁹ fiebat oblatio sm q̃si dã, Et addidit, Expecta h̃ donec veniã ad te z oñdã tibi q̃ facias. Tñ q̃dã, vij. dies refert ad expectationẽ vt sit sensus. Septẽ dieb⁹ expectabis donec veniã, qõ postea explicabit. Cũq; venisset saul ad cuneũ pphetaz, pphetauit cũ eis saul. Aiunt hebrei eũ pphetasse de gog z magog, z de pmijs iustoz z penis malos. Et ammirãtes q̃ nouerant eũ dixerunt. Hunq̃d est saul inter pphetas, z cis pater ei⁹ q.d. cũ nõ sit de genere pphetaz. Alia littera habet. Et q̃s pr̃ eius, h̃ eodẽ sensu. Vel ira Et q̃s pr̃ eoz. Quasi dicãt. Solus ōs ẽ pater pphetaz, z ipse vbi vult spirat, nõ tantũ in filios pphetaz. Extinde p̃sum est i puerbiũ Hum z saul inter pphetas. Qñ forte de solo saule dicebat, vel de q̃cũq; repete sublimato Et itrauit ad ner patruũ suũ. Qui cũ q̃sisset ab eo de verbis samuelis: de verbo regni tacuit, cetera indicauit. Vocauit autez samuel

Cũ i multis loc⁹ dãnent sacrificãtes i ex-

celso. q̃d ẽ q⁹ samuel ō sacrificasse i eccleso Solue nodũ erat ꝓstructũ templũ.

ꝑpl'm in maſphat. ⁊ ait ad illos, State coꝝ dño: ⁊ faciem⁹ ſortes p tribꝰ ⁊ familias ⁊ capta. ⁊ inuenit ſors tribꝰ beniamin. ⁊ deſcēdit vſq; ad ſaul filiū Cis Et credit⁹ ſamuel tēperaſſe ſortes iuxta coꝝ ſuū Sciēs ā ſaul q̄ q̄reret. latuit: q̄ſi nolēs ſuſcipe ꝓncipatū Quē inuentū ſtatuerūt in medio populi. ⁊ fuit altior vniuerſis ab humero ⁊ ſurſum. Et ait ſamuel, Ecce quē elegit dñs: nō ē ei ſimilis in oī populo. Et exclamauit oīs ꝑpl'us, Uiuat rex. Et ſcripſit ſamuel legē regni. ⁊ legit vniuerſo audiente populo ⁊ rege. Et reposuit libellū in tabernaculo: qō erat adhuc in maſphat cū altarī: ⁊ redierūt ad ꝑpria. ⁊ ſaul abijt in domū ſuā in gabaa. Quidā ꝙo deſpexerūt eum ⁊ ſaul diſſimulabat.

De Naas ⁊ ſecunda vnctione ſaulis Capitulum. XI.

f Ictum eſt autez quaſi p⁹ mēſem naas āmonites obſedit iabes galaath. Cūq; peteſſent ab eo obſeſſi fed⁹ ait In h̄ feriā vobiſcū fed⁹ vt eruā oīb⁹ vob⁹ oculos dextros. ⁊ ponā eis ꝙs bello capiebat dextros oculos eruebat vt ſiniſtros ſcutz celātes ad bellū fozēt inutiles. Et rñdert ei, Cōcede nob. vij. dies ⁊ mittemus in oēs termios iſrl'. ⁊ ſi nō fuerit nob defenſor egrediemur ad te Uenerūt ā⁹ nuncij in gabaa ſaulis. Et cū nūciaſſent h̄ ſleuit ꝑpl'us ⁊ ipe ſaul veniebat ō agro ſeq̄ns boues Et ꝓmiſit iabitz ſe tertia die ventur⁹ eis ī auxiliū. ⁊ iuſſit aliq̄s coz⁹ ꝓducatu itinerz ſuſtineret ⁊ diuit⁹ iſpirat⁹ ꝙcidit vtrūq; bouē ī fruſta. ⁊ cōminat⁹ eſt in oēs termios iſrael dicēs Qui ñ exierit poſt ſaulē ⁊ ſamuelē. ſic fiet bobus eius. ⁊ egreſſi ſunt oēs quaſi vir vn⁹ trizenta milia viroz. ⁊ ꝓſtituit ſaul ꝑpl'm ī tres partes. et ingreſſus eſt caſtra ī vigilia matutina. ⁊ pcuſſit amon plaga grādi. Et ait ꝑpl'us ad ſaul, Quis eſt q̄ dixit, Nō regēbit ſaul ſup nos. Date nob vt interficiaī. Et ait ſaul Nō interficiet quiſpiā hodie. q⁹ fecit dñs ſalutē in iſrael. Et ait ſamuel, Eam⁹ in galgala ⁊ innouem⁹ ibi regnū. ⁊ iunxerūt ſaul ī regē ſecūdo ī galgala. Et ait ſamuel ad ꝑpl'z, Ecce rex gradit añ vos. We abiecit⁹ ⁊ dñm. ⁊ h̄ vob ſignū. q⁹ dedit dñs vob regē in ira. Ecce meſis triticea eſt hodie. Inuocabo dñm. et dabit tonitrua ⁊ coruſcatōes. grādines ⁊ pluuias. ⁊ ſic factū eſt ſtatim ꝓtra naturā terre illius. Et ꝑpl'us timēs ait, Ora p' ſuis tuis. Addidimus em̄ pctis nr̄is malū vt peteremꝰ nobis regē Et ait ſamuel, Peccaſtis. nolite deinceps recedere a dño. ⁊ viuet⁹. Alioq̄n ꝑibitis vos ⁊ rex veſter. Filꝰ vnꝰ anni erat ſaul cū regre cepiſſet. ī. humil'tanq; puul⁹. Duobus aūt annis regnāuit ſup iſrl'. i. iuſte rexit populū. In reliq̄s annis regni q̄ſi tyrannus fit ⁊ nō rex Quidā h̄ legūt ō hyſboſeth filio eiꝰ dicētes eū anniculū eſſe in ꝓncipio regni paterni. ⁊ ō codē dictū eſt q⁹ duob⁹ ānis regnāuit in iſrl'. q⁹ aūt duob⁹ annis regnauerit hyſboſeth certū eſt. q⁹ aūt anniculꝰ cēt cū regnare cepiſſet pater eiꝰ ſtare nō pōt. Saul em̄ circit. xx. annos regnāuit hyſboſeth ꝙo regnās poſt patrē iā q̄dragenariꝰ erat. Qō tū ipſi determiare conant. dicētes ſaul cepiſſe regre poſt hely. ⁊ ponūt in regno ſaulis annos ſamuelis: Hebreus ſic habet.

Q̄ ſamuel ꝓdixit ſauli de trāſlatiōe regni Capl'm. XII.

Ilius vnius an

f ni erat ſaul cū cēt in regno. ⁊ duobus ānis regnāuit. Elegit ſibi tria milia ī iſrl'. i. cū regſſet p ānū ⁊ poſt duos annos q̄ſi poſt tres ānos elegit ſibi rē. Et erāt duo milia cū ſaul in machmas ⁊ ī bethel mille āt cuz ionatha ī gabaa beniamin. q̄ fuit vrbs phinees filij eleazari Et pcuſſit ionathas ſtationē philiſtinoz: que erat ī gabaa. i. locū munitū. in q̄ poſuerunt philiſtei cuſtodes tanq; dominātes in iſrael ⁊ tūc erexit ſe iſrael aduerſus philiſtijm Quo audito philiſtei ꝙgregati ſunt ad pugnandu⁹ cū iſrl'. xxx. milia curruū. ⁊. vj. milia equitū. ⁊ vulgꝰ innūerabile. Et aſcendēs ſaul in galgala cōuocauit ꝑpl'm ⁊ ſamuelē ad ꝙſulendum dñm Et cum expectaret ſamuelez. vij. diebꝰ iuxta ꝓdictum. dilapſus eſt ab eo ꝑpl'us ⁊ timentes abſconderūt ſe ī ſpeluncis ⁊ in abditis et in antris. hebrei quoq; trāſierunt iordanē Quidam erāt in iſrael ſic appropriato vocabulo dicti. Qui p̄ timore credunt deſcendiſſe ī caſtra philiſtijm ad obſequendū eis. Cūq; vidiſſet ſaul moram ſibi damnoſaz. vij. die obtulit holocauſtum ⁊ pacifica. Cūq; compleſſet. ecce ſamuel veniebat ⁊ arguens ſaulē ait

Duplex pōt eſſe ītellect⁹ huius capl'i. vel vt ſaul ſit noīatiui caſus vel q⁹ ſit datiui.

Quid feciſti. Reſpōdit ſaul, Populus ſubterfugiebat: ⁊ tu non veneras iuxta placitos dies. timui ne hoſtes aſcēderēt ad nos ꝓpter placarē faciez dñi. ⁊ neceſſitate cōpulſus obtuli dño. Uidetur ſaul peccaſſe q⁹ ſine ſamuele obtulit holocauſtū dño ad ꝙſulēdū. Unde quidā vt ſupra dixim⁹ dicūt. vij. dies quos dixit ſamuel nō eſſe expectatōnis ſed oblationū in ꝙſecratione regis. ⁊ dicūt nunq̄ ſine eo eſſe offerendū ad ꝙſulendū dñm. Uerūtamē vt oblatōes. vij. dier⁹ fierēt ꝑ ſacerdote legit⁹ ꝑ rege ꝙo nō memi me legiſſe. Ad hoc valde mirandū eſt: cū tā bis inūct⁹ eſſet ſaul in regē. q⁹ in neutra illaz fuit oblatio talis ꝑ rege. Et ideo dici poteſt ſamuelē ſic mādaſſe. vt cū vellet ſaul īmolare ad cōſulendū dñm citaret ipm: vt oſtēderet ei que facturus eſſet. ⁊ poſt citationē ſi mozā faceret expectaret cū. vij. diebꝰ. Saul ꝙo die citatōis annumerauit in his ſeptē: ⁊ nō expectauit cū niſi ſex diebꝰ. Et addidit ſamuel. Ne quaq̄ regnū tuū vltra ꝙſurget. ſed q̄ſiuit ſibi dñs virū iuxta coꝝ ſuū: vt regat ꝑpl'm eiꝰ Abijt ſamuel in gabaa beniamin. ⁊ egreſſus eſt ſaul cū populo obuiā philiſteis. nec erāt cū eo niſi ſexcenti viri: ⁊ ionathas filius eiꝰ. Porro ſaber ferrarius nō erat ī iſrael. Caue rant em̄ philiſtei ne facerent hebrei gladiuz aut lanceā Et deſcendebat iſrael ad philiſtim: vt exacuerēt acies oīm ferramētoz vſq; ad ſtimulū corrigendū. i. ad emendanduz ⁊ exacuendū Uel ita. Ad ſtimulū qui ē ad coꝝrigendū. ſubaudi boues. Cūq; veniſſet dies prelij nō eſt inuent⁹ enſis vel lancea ī manu tot⁹ populi. excepto enſe ſaul ⁊ ionathe Et fecit ſaul arcam domini afferri in caſtra ⁊ achias filius achitob fratris icaboth portabat ephot.

De clade philiſtijm ⁊ fauo quem comedit ionathas. Capl'm. XIII.

Ecidit autem vt

a quadā die exiret ionathas cū armigero ſuo. vt exploraret ſtationē philiſtinoz patre ſuo ignorāte. ⁊ tranſire voluit ionathas ad philiſteos pvallē ꝓrupta ſcopulis hinc ⁊ inde eminētib⁹ in modū dentiū. Et ait ionathas ad puerū. Cū apparuerim⁹ eis. ſi dixerint manete donec veniamus ad vos ſtemus. q⁹ ſi dixerint. aſcendite ad nos aſcendam⁹. q⁹ tradidit eos dñs ī manus nr̄as h̄ erit nobis ſignū. Cūq; dixiſſent philiſtei aſcēdite ad nos. aſcēdit ionathas ꝓ reptans manib⁹ ⁊ pedib⁹ ⁊ armiger eiꝰ p⁹ eū. Et exterruit eos dñs añ ionathan. ⁊ pcuſſit ionathas cū puero ex eis. xx. viros in media pte ingeri. Et ꝓturbata ſunt caſtra. ⁊ diffugiebāt mutuo ſe pimētes. ⁊ indicauerūt ſpeculatores fugā hoſtiū ſauli. Cunq; queriſſet q̄s ex nob abijt. repertū eſt abeſſe ionathan ⁊ armigerū eius. Et ait ad achiā. Applica. id ē prepara arcam dñi ad ꝙſulendū dñm. Cūq; tumultus crebreſceret in caſtris: ait ad ſacerdotem. Cōtrahe manū tuam. Et exclamans ſaul cum populo cepit ſequi fugientes. Sz ⁊ hebrei qui tranſierant ad caſtra philiſtijm. reuerſi ſunt vt eſſent cū iſrael. oīeſq; q̄ ſe p⁹ abſconderāt redierunt in prelium. ⁊ iam erant cū ſaul quaſi decē milia Uidenſq; ſaul mozā damnoſam ſi comederet adiurauit populū dicens. Maledictus vir. id eſt dign⁹ erit morte qui comederit panē vſq; ad veſperam: donec vlciſcar ō inimicis meis. Cunq; tranſiret populus ꝑ ſaltum. apparuit mel fluens. ⁊ nullus guſtauit ex eo. Jonathas ꝙo q̄ non audierat maledictū patris tinxit virgaz in fauo. Et cū guſtaſſet illuminati ſunt oculi eius. id eſt facies exhilarata eſt reſumpt⁹ viribꝰ. Dicit q⁹ tanta copia mellis eſt ibi in cauis arboz. et cauernis petraz. ⁊ abditis terre q⁹ plures reperiant faui decidētes ſup terrā. Dicit ioſephus inueniſſe ionathan apud cubilia in quercu que erat in ſorte effraim. Cūq; indicaſſet ei quidā maledictū patrz. cedere ceſſauit. nō approbans maledictū patrz. Nā ſumente populo cibum. maior plaga fuiſſet in hoſtib⁹. Jn veſpera ꝙo populꝰ feſſus nimis ⁊ ꝑ fame mozā nō ſuſtinens. pecora mactauit in terra. ⁊ comedit cum ſanguine Hoc eſt quocūq; modo occidit ⁊ coxit anteq̄s ſanguis bene diſcerneretur. nōdum purgatz carnibus veſcēs. nō ſm̄ morem patrium guttura cultro laniauit: ⁊ cliquauit ſanguinē. Dicūt quidā q⁹ de preda hoſtiū nemī licebat edere. donec īmolaſſet victimā dño. aliter edēs. q. cū ſanguie edebat. Et ait ſaul ꝑl'o. Peccaſtz. Uoluite ad me ſaxum grande. et precepit vt oīes ſuper illud ſaxum ⁊ coraz ſpo

Uſus erat. q⁹ ī ꝑllo nō edebāt donec ſacrificiū veſpertinū fieret ꝑ eis Alioq̄n edebāt cū ſanguie quem fuderāt in bello.

fim morē patrium pecudes lantarent: ne forte ḡs aliter faceret occulte. Tūc primū edificauit saul altare dño. Unde patet q̄ nō suprecens altare saul iam bis obtulerat ī galgala. Purāt tñ quidā eū quotienscunq; obtulerit nouū altare ꝓstruxisse Hoc ꝯo dictum ꝑmū. q̄ nūc plena iurta dei placitū obtulit. Cūq; nocte irruere vellet sup hostes: ait sacerdos. Consulam⁹ dñm Sz ꝯsulenti nō respōdit dñs in die illa. hoc est nec nocte nec die sequenti. Et ait saul. Taciturnitas hec ē latentz causa peccati. Per viuentē dñm etiā si p ionathan factū est absq; retractatōe morietur. Et statuit populū in parte vna. z sez ionathan in pte altera. z cecidit sors sup ionathan. Et ait saul. Quid feci sti. Cui ionathas. Nil mihi cōscius sum: nisi q̄ heri nescīēs maledictū mel comedi. et ait saul Moreris ionatha: quia nisi hoc fecero hec faciat mihi ds. z hec addat. Et ait ꝑplus. Ergo ne ionathas morietur q̄ fecit salutē in isrl. Uiuit dñs. i. p viuentē dñm. vel sicut de⁹ est viuens z nō dij gentiū. si ceciderit capillus de capite eius in terraz. apostopetis ē. vel legitur si pro nō. z eripuert ionathan a manib⁹ patris: z redierunt ad ꝑplia. Saul vero cōfirmatus in regno: quocūq; se verterat superabat hostes israel. et pcussit amalech. Prolepsis est. Uel forte prius percussit q̄z deleret ex toto ex mādato dñi. Fuerunt autem filij saulis ionathas z iesui z melchisua.

Quartus tacetur hys boseth tāq; puer. z nō dum militās. vel tanq; ineptus. Filie ꝯo ei⁹ merob z michol. z vxor eius achinoe. z ꝑnceps militie abner filius ner patruelis eius. Nam eys z ner fratres fuerunt. z filij abiel. Legitur tñ in paralipomenon. q̄ner fuit pater eys. quod pro etate dictū est z quia nutriuit eum.

Q̄ saul vicit amalech. Cap'm. XIIII.

Dixit autē samuel

t ad saul hec dicit dom⁹. Demolire amalech z vniuersa ei⁹. quia restitit israeli cū ascenderet de egypto. Iumēta quidē voluit dñs īterfici. vt nec in aliquo memoria amalech supesset. Sūt qui dicāt illos maleficos fuisse. z in pecudes se vertēdi habuisse peritiā. z ideo ne sub forma pecudū euaderent. etiā pecudes perijsse. Et recensuit saul. cc. peditū. z decem milia vironz iuda. Nota q̄ fere vbiq; dicūt viri iuda tanq; potiores ceteris. Un alibi. Catulus leonis iuda Cūq; inuaderet saul amalech dixit cyneo Recede ab amalech ne inuoluā te cū eo. quia tu feciſti misericordiā cū israel. Jetro em̄ qui z raguel z eis dictus est. Bonū consiliū dedit moysi. cuius dom⁹ habitabat in amalech. preter filios obal. z egressi sūt cinei. z d inceps habitauerūt in israel. Ex his ort⁹ est rechab vt in paralipomenon legit. Hi sunt cinei qui venerūt de caloze domus patris rechab. Tūc pcussit saul amalech. i. oze gladij id est in vastatōe. quasi deuoratione Uel est locutio. id est. in gladio. z pepercit saul agag regi amalech. z optimis armatoz. z ait dominus ad samuelē. Penitet me q̄ fecerim saul regē. z orauit samuel p eo dominū tota nocte. Cūq; accepisset q̄ saul erexerat sibi fornicem triumphalē in carmelo iurta sūperbiaz gentiū q̄ faciebāt sibi arcū d̄ myrtz z palmis z oliuis in signū victorie descēdit ad euz in galgala. z occurrit ei saul. Cūq; culpasset eū q̄ quippiam reseruasset de amalech. in excusatiōem sui dicebat. populū reseruasse optima ad offerendū domino in gratiaz actionem. Cui samuel. Melior est obedientia q̄z victime. Super bonos delectat deus. z nō super sacrificia. pīertim si obtulerint q̄ decuerat deus perire. z ait saul. Peccaui. Sed hac vice porta peccatū meū. id est. ora z satisfac p me vel dimitte mihi. Cui samuel. Proiecit te deus ne sis rex super israel Cūq; vellet abire samuel apprehendit eū saul p sūmitatē pallij eius. q̄ scissa est. z ait samuel. Sic scidit dñs regnū a te hodie. id est. a tua posteritate. Cūq; simul adorassent dñm pcepit samuel adduci ad se regē agag z oblatus est ei pinguis z tremēs. Et dixit samuel ad agag. Siccine separat amara mors. q. d. Miz est q̄ sic te ꝑcutit mors. z separauit animū tuuz a te. Quidā dicunt duas dictiōes se parauit z supplent aduersum te. vel ſm aliā litterā. z dixit agag. Sic me separat amara mors. q. d. Mors q̄ separauerat a me meos amarissime separat me ab hominib⁹. z concidit eū samuel in frusta. z abijt in ramatha. Saul ꝯo ascendit in domū suā in gabaa. z nō vidit samuel vltra saulem in habitu. s. regio. nā in pphetico postea vidit.

De vnctiōe dauid in domo patris. Cap'm. XV.

Samuel autez lu

f gebat saul: z ait dñs Ulcq; q̄ luges saul cū ego ꝓiecerī eū. Imple cornu oleo: z vade ad domū ysai: vt ungas regē vnū de filijs ei⁹: z qz times. saul fer vitulū q̄si ad īmolandū. Cūq; venisset in bethlē dixerūt seniores ad eū. Pacifice⁹ ne ē ingressus tu⁹ Timebāt enī ne ꝓter aliquā correctionē mississet eū rex: vl' q̄ offensus forte regi fugisset: et nō auderet eū recipe. Qui cum dixisset se venisse ad īmolandū: sanctificauit ysai et filios ei⁹: et statuit eos cozā altari et videſ heliab ꝓmogenitū ꝓcerū z optimū estimauit regem futurū: et ait dñs ad eū Ego non cozporis pulcritudinē apicē facio regalē: iz animi virtutē. In eundē modū p̄bauit dñs alios. Statuerat enī ysai. vij. filios cozā samuele. vij. ꝓtios. et nathan adoptatū filiū samaa filij sui. z ait samuel ad eū Nunq̄d cōpleti sunt filij. Qui respōdit Adhuc reliquus ē paruulus et pascit oues: z iubente samuele adductus ē dauid rufus. id ē. rubicūdus et pulcer: et īunct⁹ est in medio fratrū: z direct⁹ est spūs dñi in dauid a die illa z deinceps Et recessit spūs dñi a saul: z exagitabat eū spūs neq̄ missus a domio Dicit iosephus dauid tunc accepisse spiritū pphetice: sicut et ille q̄dem ꝓphetare cepit sciō sup se spiritu veniente. Sz quia dictū ē spiritū recessisse a saul. z directū in dauid: videt q̄ de eodē spū dicat. id est de gra spūs q̄ buc usq; saul victoz hostiū extiterat Tūc dixerūt ad saul serui eius Spūs malus exagitat te. adhibeto tibi saltez peritū in citbara: z leuius feres Tradūt physici q̄rmonia letū reddat letioze: et tristē tristioze. Tradunt matematici q̄ multi demones armonia ferre nō possunt: z quādoq; nulli. et indicatū ē regi q̄ dauid esset sciēs psallere: et vir bellicosus. Cūq; misisset rex ad ysai. p filio ei⁹: tulit ysai asinum plenū panib⁹: et vinū et hedum: et misit ea regi p manum dauid Dicitur aūt asin⁹ plen⁹. id est sufficienter onerat⁹: vel forte sicut ex boue et hirco fiunt vtres: ita de asino fiebāt sacci ad aliqua ferēda. Igit cū spūs arripiebat saul: dauid psallebat in citbara et leuius erat ei: z q̄cq; recedebat ab eo spirit⁹. Cūq; aliq̄diu cessisset spiritus saul remissus ē dauid ad patrem.

De morte Golie. Cap'm. XVI.

Dictū est autē vt

f congregarent philistijm aduersus israel in ꝑlium. Porro saul z isrl castrametati sunt in valle terebīthi sub qua absc̄odit iacob idola: et egressus ē vir spur⁹ de castris philistinoz goliath getheus de semine gigāteo: altitudinis sex cubitoz et palmo Jste spur⁹ dictus est: q̄ de ignobili patre. id est gentili et nobili matre. id est iudea nat⁹ erat. Spurius et hybrida dicit ignobilis ex patre: sicut manzer et noth⁹ ex mre. Hic exprobrabat isrl q̄ serui essent philistinozuz et ponebat eis monarchiā ita vt quoz vincerēt athleta serui essent alioz. Hebrei aut stupebāt et metuebāt eum nimis. Sic dicebat goliath q̄draginta dieb⁹. Erant aūt tres maiores ffes dauid in exercitu: et misit eis ysai ꝑ manum dauid ephi polēte: et .x. panes z tribuno sub quo militabāt decē formellas caſei. i. decē caseos paruos et recētes. hebre⁹ habet. x. sectiōes caſei: hoc est. x. genera et diuersitates caſei: et ꝑcepit ei: vt secuz afferret pignora fratrū i. libellos repudij Hos erat cuntib⁹ ad bellū: vt libellos repudij darent vxoribus: vt si caperēt nec redirēt ysq; ad tres annos: liceret vxoribus nubere cui vellēt. Cūq; dauid venisset ad locū certamis: egredie bant em̄ singulis diebus aliqui ꝑliantes: ecce ascēdebat goliath exprobrās vt heri z nudi ustert⁹: et fugerūt israelite a facie ei⁹: z āmirans dauid audivit a pluribus viris. Qui p cusserit illū ditabit eū rex: z dabit ei filiā suā Cūq; audiret eū eliab frater ei⁹ talia sciscitez increpabat eū timēs ne pugnaret z occūberet: et respondit dauid. Quid feci. Nūq̄d nō verbū ē. Supple dignū increpatiōe. q. d Cur p solo verbo increpas me. Ul' ita Uerbū tantū ē z nō res. i. nō aīo pugnādi ḃ dico sed vt rem sciaz. Nūciata sūt aūt ꝯba dauid ad saul: et ait ad regē. Ego seru⁹ tu⁹ pugnabo aduersus philisteū. Cunq; phiberet cuz saul: q̄ puer esset addidit. Ego seru⁹ tu⁹ interfeci leonē z ursū cū inuasisset gregē. Erit igit ḃ incircūcisus q̄si vn⁹ ex eis dño me liberāte Tunc indult eū saul armis suis: z deposuit ea dauid: q̄ nō habebat armoꝝ cōsuetudinē: et tulit in manu baculū pastoralē et elegit d̄ torrēte. v. lapides limpidissimos id ē planos et volubiles: et misit eos ī perā pastoralē. i. vas q̄ lac mulgebat vel ferebat

panem et fundā manu tulit: et ꝓcessit aduersus philisteū. Qui ↄtēpsit dauid et ait. Nūqd ego canis sum: qꝛ tu venis ad me cū bac'lo. Cui rn̄dit dauid. Tu venis ad me cū armis: ego aūt venio ad te in noīe dn̄i: vt sciat hodie vniuersa ecclesia hec: qꝛ nō in gladio saluat dn̄s. Cunqꝫ iecisset lapidem funda: ꝑcussit euꝫ in frōte. Sc̄do qꝫ et tertio lapide ꝑcussit eū in eodē loco. ⁊ tertio iactu deiecit euꝫ: ⁊ currēs eduxit gladiū illius: et precidit caput eiꝰ. Hic fabulanť quidaꝫ iudei qꝫ ferrum galee et lorice obsequiū ꝓstitit domino dans locū lapidi: vt intraret ad hominē occidendū: et ob hoc deinceps circūcisio facta est cū cultello ferreo: que prius fiebat petrino. Fugerūt itaqꝫ philistei et israel persecutus ē eos vsqꝫ ad portas accaron. Tulit aūt dauid caput et gladiū: et posuit ī tabernaculo suo longo tēpore: post tulit illa in hierusalem. Hebreus nō habet suo. Ob hoc creditur qꝫ in tropheum posuit ea in tabernaculo dn̄i Unde postea abimelech accepit gladiū Cunqꝫ redisset dauid a prelio: ait saul ad abner. de qua stirpe est hic adolescēs. Forsan volens scire cui daturus esset filiam. Nec recognouit eū saul. quia aliqꝫdiu absens fuerat et alteratus per exagitationem mali spiritus factus erat labilis memorie. Et respondit abner Uiuit anima tua rex si noui eum. id est per vitam tuam nō noui eū vel per execrationem. Hebrei em̄ sepe nomināt mala a ↄtrarijs eoꝝ vt ibi. Benedic domino et morere. Cūqꝫ quesisset saul a dauid quis eēt ait. Filius sum serui tui ysai. Et tūc anima ionathe ↄglutinata est anime dauid et inierūt fedꝰ. et dedit ionathas dauid vestimenta sua vsqꝫ ad arcū et gladiū ⁊ balteū

Quāuis ante sepe ꝓsens fuisset regi cū cithara leniret eum tm̄ nō cognouit eū mō.

Q saul ꝑsecutꝰ est dauid. Ca. XVII.

Factum est cum redirent triumphātes de ꝓlio ⁊ dauid disponeret ferre caput golie in hierusalem. nam vt ait iosephꝰ h̄ secum habebat. sed hastam iaꝫ dicauerat deo Egrediebantur mulieres ex vniuersis vrbibus ⁊ cum instrumentis ꝓcinebāt mulieres Saul ꝑcussit mille. et respondebāt virgīes et dauid. x. milia Audiēs saul causam victorie potius attribui dauid qꝫ sibi. dolēs intra se ait. Quid ei superest nisi solū regnum. Et timuit ne a domo sua transferreť regnū. et inuidebat dauid. nec iam rectis oc'lis respiciebat eum. Post dies paucos inuasit sp̄us malꝰ saul. et q̄si ꝓphetabat. ⁊ missa lancea quā tenebat dauid psallentem putauit cōfigere parieti. Dauid autē declinauit ab eo secundo. Primo em̄ recesserat bello imminēte. et postea statuit eū saul chiliarchā. et ait. Filiaꝫ meā merob dabo tibi. tātūmodo esto vir fortis. et ꝓliare bella dn̄i. Tractabat em̄ apd̄ se Non sit manꝰ mea in eū. sed manꝰ philistinorū. Cū aūt debuit merob dari dauid data est adrieli molatyte. dilexit aūt dauid michol et placuit saul. et ait ad eū. In duabꝰ rebus gener meus eris hodie. qd̄ ē. in duabꝰ filiabus meis. Nam alterā habuisti sponsā alterā habebis vxorem. vel ita. ꝑ duabꝰ rebꝰ. quia strauisti gigantē et dabis. c. ꝓputia hoc em̄ significauit ei saul ꝑ seruos suos. non habet rex necesse habere sponsalia. id est munera vel donatō nē ꝓpter nuptias nisi tm̄ centū preputia philistinoꝝ. Et abijt dauid cū viris quorum tribunꝰ erat in accaron. ⁊ ꝑcussit de philistijm ducētos viros. et afferēs ꝓputia eoꝝ annumerauit ea regi. Josephus tamē dicit abscidēs sexcēta capita venit ad regē. et nuptias exigebat. et dedit ei saul filiā suā lꝫ inuitꝰ Cūqꝫ videret. eū apd̄ dn̄m ⁊ hoīes approbari. timuit. et tractabat de morte eiꝰ. nec iaꝫ metū celare valens dixit ionathe et seruis suis vt occiderent dauid. Qd̄ indicauit ionathas dauid dicēs. Abscondere vsqꝫ mane. cras loquar pr̄i ꝑ te. In crastinū locutꝰ ē ionathas ad pr̄em. Cur peccas ī sanguine innoxio q̄ fecit salutē ī isr̄l. et opa eiꝰ tibi valde sūt necessaria ⁊ cuiꝰ morte filia tua vidua vexabitur. et placatus saul iurauit. Uiuit dn̄s qꝛ nō occideť. et introduxit ionathas dauid ad regē et stetit coram eo sicut prius

Hieronimꝰ dicit duas res fuisse. c. ꝓputia q̄ ꝓus dederat regi ꝑ merob. ⁊. cc. que ꝓus dedit ꝑ michol

Q michol deposuit dauid per fenestram. Caplm̄. XVIII.

Rursuꝫ inito certamine ꝑcussit dauid philisteos plaga magna et īuidit saul. et iteꝝ

demon exagitabat eū: ⁊ dauid psallētē voluit sic ꝓus ꝑforare: et fugit dauid ī domū suā Misit aūt saul satellites nocte circa domuꝫ vt mane egrediētē occiderēt. Qd̄ cū ꝓsensisset michol: deposuit eū ꝑ fenestrā et aufugit. Michol aūt strauit lectulū suū q̄si egrotātꝭ in q̄ posuit statuā. et pellē caprarū ad caput eiꝰ: similitudinē capilloꝝ exprimēs. et sagis supposuit iecur capre spirans exꝓmēs anhelantē. Cunqꝫ saul deꝓhēdisset se esse illusuꝫ dixit ad michol. Cur dimisisti inimicū meū. Que rn̄dit. Timui. dixit em̄ mihi. Dimitte me: alioq̄n interficiā te Dauid aūt fugiēs venit ad samuelē ī ramatha: ⁊ indicauit ei oīa q̄ fecerat ei rex: et abierūt ambo in nabaioth q̄ est collis in ramatha: vbi erat cuneus prophetarū Qd̄ cū accepisset saul misit lictores in nabaioth vt raperēt dauid. Qui cū vidissent ꝓphetas: et samuel stātem sup eos: factꝰ est in illis sp̄us dn̄i et ꝓphetabant Misitqꝫ secūdos et tertios nūcios: qui et ipi prophetauerunt: et iratꝰ saul abijt post eos: et antequā veniret in nabaioth ingrediēs ꝓphetabat ⁊ q̄si amēs factꝰ ē: ⁊ exutꝰ veste regia. tota die et nocte canebat cū ceteris: dauid ⁊ samuele clā videntibꝰ. Fugit aūt dauid inde et venit ad ionathā ⁊ cōquerebať ei. Cui ionathas. Nō morierꝭ Nihil grāde vl' paruum faciet pr̄ meus qd̄ non indicet mihi

Quid est ergo qd̄ supra legiť nō vidit samuel saul vsqꝫ in diē mortꝭ sue nisi qꝛ nō vidit eū in regio habitu.

Cui dauid. Scit pater tuꝰ qꝫ diligꝭ me. ⁊ dicet. Nesciat h̄ ionathas: viuit aīa tua: quia vno tm̄ vt ita dicā gradu ego ⁊ mors diuidimur. Gradū vnū dicit parietē domꝰ sue: q̄ interposito euaserat manus apparitoꝝ. Hebreꝰ habet vno tm̄ passu: et ē sensus. Minimū interuallū fuit inter me et mortē. Facergo obsecro qd̄ dicam Cras erunt kalende: ⁊ ego abscondar in agro vsqꝫ ad vesperam tertie diei. Si requisierit me rex: qꝛ cōsidere cōsueuerā iuxta eum ad vescendū dices ei Rogauit me dauid vt iret in bethleē: qꝛ victime solēnes sunt ibi omnibꝰ cōtribulibꝰ eiꝰ. Forte erat neomenia solēnis aliqua ꝑ triduū: qꝫ si dixerit tibi rex. bn̄. pax erit seruo tuo Sin autē fuerit iratꝰ completa est in me malicia eius. et ait ionathas Egrediamur ī agrum. Cūqꝫ egressi essēt: iurauit ei ionathas qꝫcq̄d boni vl' mali inueniret apd̄ pr̄eꝫ indicaret ei: et iurauerūt sibi mutuo fedꝰ inter se et semē suū. Addidit etiā ionathas deierare. i. plurimū iurare. Qd̄ aūt interpositū est et requisiuit dn̄s de manu inimicorū dauid hoc de suo addidit scriptor ī sp̄u: et addidit ionathas. In die q̄ operari licet. i. pridie kalendarū vt q̄dam volūt. sed melius ē vt de sequēti die itelligať. egredieris et sedebis latens iuxta lapidem ezel: et veniēs ad te pꝰ solēnitates iaciā tres sagittas iuxta eū q̄si exercens me ad signuꝫ Si dixero puero q̄ tollet eas ecce sagitte intra te sūt: pax tibi ē: veni ad me. Quod si dixero: sagitte vltra te sūt vade: dn̄s sit inter me ⁊ te vsqꝫ in sempiternū Porro prima die solennitatis apparuit locus dauid vacuꝰ: et siluit saul estimās dauid nondū purificatū. Altera die requisitū a rege: excusauit euꝫ ionathas: et iratus saul dixit ad eū Fili mulieris virū vltro rapiētis. scio qꝛ ī ↄfusionē tuā diligis filiū isai: nō stabilieris eo viuēte tu neqꝫ regnū tuū. Adduc eū ad me: qꝛ filius mortis est: et ait ionathas. Quare morieť: et arripuit saul lanceā: vt ꝑcuteret eū: et declinauit ionathas ab eo cōtristatꝰ: nec comedit panē ī die illa: et egressus ī agrū fecit ſm qꝫ dixerat dauid. Et cū dixisset puero vltra te sūt sagitte: remisit puerū in ciuitatē cū arcu ⁊ sagittis. Et surgēs dauid de latibulo: adorauit tertio deū scꝫ vel ipm ionathan. Et fleuerūt valde: et ait ionathas Quecūqꝫ iurauimꝰ stent in sempiternū inter nos et semen nr̄m Uade in pace.

Hebrei tradunt dauid non comedisse: nec aperte legiť hoc qꝫ comederit.

Esdras vel alius: qꝛ dauid exhereditauit postea filiuꝫ ionathe

De fuga dauid in nobe. Ca. XIX.

Et fugit dauid in nobe ad abimelech sacerdotē fratrē achie Qui cū miraret qꝫ q̄si solus venisset gener regis ait ad eū dauid. Secretꝰ ſmo regꝭ vrgebat me. ⁊ cōduxi pueros ī illū et illū locū: et ideo ꝓuate veni ⁊ cū paucꝭ vl' fere cū nllis Nūc siq̄d habes ad manū saltē. v. panes da mihi. Forte ex numero panū: numerꝰ itelligiť socioꝝ: nec ē mentiť dauid. Non em̄ animo fallēdi h̄ dixit Et rn̄dit

sacerdos Nō habeo panes laicos ad manū ꝫ tm̄ panes sctm̄: panes scz ꝓpositionis. Si mūdi sūt pueri et maxīe a mlieribꝫ māducēt q.d. Necessitas nō hz legē: Si tm̄ immūdi sūt ꝓ coitu: nec in necessitate dabo eis Et ait dauid ad eū Cōtinuim⁹ nos ab heri et nudi usterni⁹: et fuerūt vasa pueroꝝ sctā. i. corpa in qbꝫ otinenē aīe vel ipi pueri. Porro ꝛ via hec polluta est. ꝫ ipa sanctificabit hodie in vasis. q.d. Forte in via hac aliqd̄ īmūdicie ꝓtrahim⁹: ꝫ mūdicia corpoꝝ sufficit ad eam mundandā. hebre⁹ hz. Sunt vasa pueroꝝ sctā. et dicūt de vasis ad edendū. q.d. In vasis mūdis licet tibi ponere panes mundos. Seqr̄. Porro via hec laica est. i. interrogatio tua laicalis est. q.d.

Cur q̄is ō mūdicia cū etiāsi mūdi essent vesci nō deberēt Sz ꝛ ipa sanctificabitur hodie i vasis. i. in cō scientijs nostr̄is Scim⁹ enī q̄ necessitas que nō habet legē excusat nos ꝛ q̄si sanctificat. ꝛ dedit eis panes ꝓpositionis q̄ sublati fuerāt vt ponerentur calidi. Et ꝟ ꝓpenditur q̄ sabbatū erat Cūq̄ quesisset ab eo dauid si habe ret arma: dedit ei gladiū golie Joseph⁹ dicit lanceā q̄ erat inuoluta pallio in tabernaculo Erat enī tūc ibi arca cū aliq̄ suo tabernaculo Et ꝟsiderauit hec oīa doech idume⁹ potē tissim⁹ pastoꝝ saul qui erat ad orandū obligatus voto.

Iterū dicūt ipm̄ fuisse achiam filiū achiton: filij finees filij elazari

De fuga dauid ad achis. Ca. xx.

Vgit autez da

f uid ī die illa ad achis regē geth Et indicauerūt ei fuit sui regi q̄ q̄si rex erat in israel q̄ latebat apud eū: ꝛ de vicino hostē reciperet si saluū eū seruaret: et timuit dauid pīcrtim q̄ miserat saul ad achis vt redderet ei seruū suū fugitiuū Cūq̄ traheretur ad regē sim̄l'auit furorē: ꝛ impingebat in ostia porte quasi p clausam portā ingredi volēs: et que furiosi faciūt agebat: vt fidē regi vere passionis ostenderet: ꝛ ait rex Nō ingredietr̄ hic arreptic⁹ius domū meam: ꝛ dimisit eum et abīt inde dauid: et latuit in spelūca odolla non tamen statim: sed ꝓius venit ad naas regē amonitarū vt dicit hieronym⁹ in sequentib⁹ in quadā glosa. Et cōuenit ibi ad dauid omnis cognatio eius. Sed ꝛ alij quib⁹ aut odiū aut timor saulis erat: vel q̄ere ꝓtemebantur alieno conuenerunt ad eū: et fuerunt cum eo quasi quadringenti armati. Et ꝓfectus est dauid cum eis in masphat que est moab. Est enim altera in iuda: ꝛ deposuit apud regem moab patrē et matrē suā et mansērūt apud eū q̄diu dauid fuit in ꝓsidio. id est in expeditiōe: in qua sibi querebat munitiones ad manendū.

De morte abimelech et sacerdotum Cap'm. xxi.

Tmonente gad

e ꝓpheta vt inde recederet ꝛ iret in terrā iuda: ꝓfect⁹ in terrā iuda venit in saltuz areth. Et audiuit saul q̄ apparuisset dauid: et cū esset saul in nemore: qō ē in rama tenēs hastā: ait ad seruos suos Audīte dicabit vos oēs filij gemini filius isai. Non est ex vobis q̄ doleat vice meā: et ait doech idumeus: vidi eū in nobe apud abimelech filiū achitob: q̄ consuluit ꝓ eo dominū: ꝛ dedit ei cibaria: et gladiū golie: et iratus rex cōuocauit abimelech et oēs sacerdotes q̄ erāt in nobe: et ait ad eū. Cur cōiurasti aduersuz me cum filio isai. Dedisti enī ei panes ꝛ gladium. Qui respōdit. Absit ꝟ a me Non fuit rex huiusmodi ī vniuersa domo patris mei. Nesciui q̄ a te fugisset: et ait rex emissarijs. Irruite in sacerdotes. Qui noluerunt man⁹ extendere in christos dñi: et ait rex ad doech Irrue in eos: et trucidauit in illa die. lxxv. viros vestitos ephot lineo. Forte tūc erāt īduti: vt ꝓ habitū religionis mouerēt animū regis. Aiūt hebrei nō oēs fuisse sacerdotes: nec indui ephot: sed oēs dignos esse percussit q̄z saul nobe viculū sacerdotū: ꝛ mlieres ꝛ viros: et iumenta: sm̄ q̄ deus heli sacerdoti ꝓphetauerat: plem eius radicit⁹ euellendā Solus abiathar sacerdos fili⁹ abimelech euasit: et fugit ad dauid. ferens ephot secuz qō fecit moyses: ꝛ nūciauit ei interitū ꝓis ꝛ suoꝝ. Et ait dauid. Ego sum reus omnium animarū patris tui. Mane mecum. Qui q̄ sierit animā tuā: queret et meam. Et nuncla tum est dauid q̄ philistei oppugnarent ceila et diripērēt areas. id est annonaz de areis: vl q̄ vastarent segetes. Consuluit igitur dominum. Uadā et percutiam philisteos Et ait domin⁹. Uade et percuties eos: et saluab ceila. Cūq̄ timerēt viri eius rē cum eo rursus

cōsuluit dominū: et accepit respōsum ab eo qō et rx⁹ et abīt dauid: et percussit philistheos plaga magna: et intrauit ceila Qō cū audisset saul ait. Cōclusus est dauid in vrbe Et cōgregabat exercitū vt obsideret dauid ꝛ viros eius Qō cū audisset dauid consuluit dominū per abiathar: descendet huc saul: et tradent me viri ceile in manus eius Et ait dñs Descendet et tradēt te. q̄si diceret Hec est voluntas regis ꝛ illoꝝ que deū latere non potest. Et egressus est dauid et viri eius cuz eo q. sexcenti. et vagabant incerti Qō cū accepisset saul dissimulauit exire. Transiuit aūt dauid in mōtē solitudinis ziph: et abīt tota thas ad eū in locū silue: q̄ vocabat naua: et confortauit manus eius in deo et ait Tu regnabis in israel: et ego ero tibi secūd⁹. Sed et pater me⁹ scit hoc Et inouauerūt insurā dum fœderis inter se coram dño. id est coraz gad ꝓpheta et abiathar

De Zipheis et q̄ dauid latuit in spelūca Cap'm. xxii

Bcēderūt autē

a ziphei ad saul in gabaa dicentes: dauid latet apud nos ī colle achile. Ueni et tradem⁹ eū in man⁹ tuas: et bñdixit eis saul et ait Cōsiderate curiosi⁹ vbi sit pes eius: et renunciate mihi et sequar vos. Dauid aūt et viri eius erant in deserto maon Cūq̄ egressus esset saul ad querendū eū ascendit dauid ad petrā locū scz munitissimū: vt dicit hieronym⁹: vbi q̄ sibi erāt onerī reposuit: ꝛ ꝟsabat dauid ī deserto maon in monte opaco. Porro viri saul in moduz corone cingebant montē. Cunq̄z desperaret dauid se posse euadere: venit nūci⁹ ad saul. Redi festinus quoniā irruerūt se philistei super terrā. Et destitit saul ꝓsequi dauid: ꝓgēs in occursum philistinoꝝ. Ob ꝟ vocauerūt locū illum petrā diuidentē: eo q̄ ibi separatus cēsset saul a dauid. Ascēdit ergo dauid inde ꝛ habitauit ī locis tutissimis engaddi. ꝟ est oppidū in quo erat vinea balsami. Assumēs aūt saul tria mīlia electoꝝ insequebat dauid: etiā super abruptissimas petras q̄ solis ibicibus sunt pervie. Et intrauit saul spelunca vt purgaret vētrem. Porro dauid et viri ei⁹ ī interioꝛi parte spelūce latebāt. Et dixerūt ful dauid Tradidit eū dñs ī manus tuas. Et ꝓcidit dauid oza chlamydis saul silēt Et rediēs ad viros percussit coꝛ suū: meronomice: id ē pecā⁹ suum in quo ꝓtinet coꝛ: vel momoꝛdit eū cōscientia sua de eo qō fecerat Cunq̄z murmurarēt socij ei⁹ aduersus eū timēs ne irruerēt ī saul ait. Uiuit dñs: q̄ nisi domin⁹ ꝓcusserit euz aut in obitu aut in ꝓlio: aposiopesis est. q.d. de cetero nō parcā ei. Propitiꝰ mihi sit dom̄in⁹ id est hanc misericordiaz faciat mecū: vt nō mittā manū meā in chr̄m dñi Et cōfregit viros suos his sermonib⁹: Porro saul egressꝰ ibat cepto itinere Et egressus dauid post eū clamauit. Dñe mi rex Cunq̄z respexisset saul adorauit dauid in terram et ait Quare audiz dñe mi rex ꝟba hoīm loquētiū aduersū me mala dicentiū. dauid querit malū aduersuz te Cognosce oraz chlamydē tue ī manu mea quā cum ꝓciderem pepercit tibi oculꝰ me⁹ Quē psequeris. Canem mortuū et pulicem viuū. His auditis fleuit saul et ait. Justior es me: reddat tibi dñs. Scio q̄ regnaturus sis Jura mihi in dño ne deleas semē meū ꝓ me. Et iurauit dauid sauli Abīt ergo saul ī domū suā: dauid aūt ascēdit ad tutiora loca in angustias masphā.

De morte Samuelis et Nadabis Cap'm. xxiii.

Dtēpoze mor/

e tuus ē samuel et fleuit eū vniuersus israel: singuli tanēq̄ ꝓtiū filiū lugentes et sepelierūt eū in ramatha. Certū est itaq̄z q̄ ab hoc loco vsq̄z ad finē scōī libri nō scripsit samuel Cur ergo nomie ei⁹ ptitulātur bi duo libri. Quia reliq̄ scripsit vn⁹ ꝓphetarū de discipulis ei⁹ cui⁹ op⁹ ascribit magistro. Quidā tamē dicunt nathan scripsisse sequētia: q̄dam dauid. Dauid aūt descendit in desertū pharā. Pharan opidū ē in arabia Erat autē vir in ciuitate aman in solitudine maon: et possessio ei⁹ erat in carmelo Mōs est in sorte iude Alter carmelus est in confinio palestine et phenicis: vbi helias occidit prophetas baal. et hic erat de genere caleph In paralipomenon sic legit. Caleph genuit oz chā. alij habent archan. ozchā genuit iezemhic ē vt iudei putāt nabal. Cū ergo audisset dauid q̄ ascēdissz nabal ad tōdēdos greges misit ad eū. x. iuuenes vt mitteret ei aliquā

Ibit equinoctiū ē ad auez: q̄si ciconia: ꝛ ad caprā eam.

benedictionē in die bona, Exultabant eñ ꝛ epulabant iudei ī tōsiōe ouīū: ob memoriaz patrū suoꝝ, q̄ fuerāt pastores ouīū Et ait nabal nūcijs dauid: Nō mittā. Quis ē filius ysai. Hodie increuerūt serui fugitiui Hescio eos Cūqꝫ audisset dauid q̄ ip̄operauerat ei nabal: accinct⁹ est gladio cū q̄dringētis virꝭ et ait. Hec faciat dñs inimicꝭ meis: ꝛ hec addat si reliquero de oīb⁹ q̄ ad eū ptinent: vsqꝫ ad mingentē ad parietē, id est saltē canē vel infirmū. Porro abigail vxor nabal formosa et prudens hec ignorabat Et indicauit ei custos ouīū quāta p̄sidia tulisset ei dauid ī deserto. Festinauit igit̄ abigail ꝛ tulit in occursum dauid panes ꝛ vinū ꝛ arietes coctos sata polēte: et ligaturas vuepasse: ꝛ massas caricaꝝ et adorans dauid ait. In me sit domine mi hec iniquitas, id est cōdona mihi hāc iniq̄tatē viri. Ut ita. Si putas esse iniq̄tatem nisi deleas euꝫ q̄ iurasti mihi imputeꝫ. Porro fecit vir me⁹ ꝫm nomen suū. Nabal eñ stult⁹ interp̄tatur. Cōstituit te dñs ducē super israel: non debes fundere sanguinē in noxiū. Nihil eñ tibi nocuit: sed sua tibi non dedit: et erit aīa tua custodita q̄si in fascic'o viuentiū. Hebre⁹ habet in vinculo vite: qō idem est, id est in collegio sctoꝝ. Alia littera habet in fasciculo vitiū. q. d. Sic custodiet dñs aīam tuā ad multiplicandū: sicut fasciculus vitiū custodit̄ in aqua ad transplantandū. Et respondit dauid, Benedict⁹ dominꝰ q̄ misit te hodie in occursum meū. Uade ī pace Audiui vocē tuā: iniuriā scz remittēdo: et honorauit faciē tuam: tenia de manu tua recipiendo. Cuz ergo indicasset abigail oīa hec viro suo emortuū est cor ei⁹ p̄ timore timuit eñ ne forte dauid nollet deierare: et mortu⁹ ē post decē dies Quo audito dauid ait. Bñdict⁹ de⁹ q̄ custodiuit man⁹ meas a sanguine, ꝛ reddidit malicia nabal in caput ei⁹ Et vocauit abigail, et duxit eam in vxorem. Accepit quoꝫ dauid tertiam vxorem achinoem de iesrahel

De fuga dauid ad achis Ca. XXVII.

Terū nunciaue

ī rūt ziphei ad saul, Ecce absc̄dit⁹ est dauid in colle achille, Et abijt saul post eū cū tribꝰ milibꝰ electoꝝ, Et descēdit dauid nocte ad castra saulis, ducēs secū abysai filium seruie sororis sue Vul⁹ fuerūt tres filie ioab et abisel et asahel nepotes dauid Cūqꝫ clam intrassent tentoriū regis cūctis dormientibꝰ dixit abisai. Perfodiā saul lancea in ira Et, p̄hibuit dauid dicēs Quis extēdet manū suā in chm̄ dñi: et erit innocēs Sz tolle hastā q̄ est ad caput ei⁹ fixa in ira ꝛ vas aque, et eam⁹. Et egressi sūt nullo eum gilante, q̄ sopor dñi irruerat sup eos. Cūqꝫ transissent torrentē, ꝛ stetissent in vertice mōtis vñ possent audiri, exclamauit dauid ad abner et ad omnē populū. Filij mortis vos estis, q̄ nō custodistis dñm vestrū christum dñi. Ingressus ē quispiam vt interficeret regem Videre vbi hasta regis sit ꝛ cyphus aq̄ Et agnoscens saul negligentiā suorū ꝛ bñficiū dauid exclamauit. Num vox tua ē hec fili mi dauid. Qui respōdit Cur persequitur dominꝰ seruū suū Quid feci. Si domin⁹ incitat te aduersum me, odoret̄ sacrificiū, i. placari eū optet sacrificio ꝛ p̄ce vt ostendat nobis sup̄ h̄ q̄d velit. Uel ita. Tuipse occidas me, ꝛ erit quasi sacrificiū deo in odorem suauitatis Quidā ita legūt Odoretur sacrificiū si dominus incitat te aduersū me. i. sacrificates pbem⁹ iudicio dei si dñs h̄ facit. Si aūt filij hominū incitant te, maledicti sūt q̄ cogunt me transire ad idolatras, ne seruiā deo israel. Et ait saul ad dauid. Peccaui Reuertere fili mi. Nō vltra malefaciā tibi, Et respondit dauid. Judicet dñs iter nos Ecce hasta regis, veniat qui tollat eā Cui saul Benedict⁹ tu fili mi. Equidē faciens facies et potens poteris, ꝛ saul reuersus est in locū suū. Et dixit dauid in corde suo, Aliquādo incidam in vna die in manus saul, melius ē vt saluer inter philisteos. Abijt ergo dauid et sexcenti viri cū eo ad achis filium maoth regez geth Iste fuit filius supdicti achis cuius mater dicebat maoth. Et erant cum dauid due ei⁹ vxores achinoe et abigail. Et dixit dauid ad achis Nolo onerosus esse regi det mihi rex locū i quo habitem Et dedit ei achis syceleg, q̄ exinde facta ē regū iuda Et habitauit dauid in ea ānnos mēsibꝰ et. xx. diebꝰ. et agebat dauid predas de vicin' philistinoꝝ circūstantibꝰ q̄ nō erant sub potestate achis, Uirū et mulierē non adducebat captiuū ne forte loquerent aduersus eū. Cūqꝫ q̄reret achis quos pcussisset aiebat se depopulatos esse habitantes ad austrum iude et in campestribus.

De suscitatiōe samuelis. Ca. XXV

Sctum est eo tē

f poze cōgregati sunt ad plīū cōtra israel philistei Et ait achis ad dauid Decū egredieris in castra, tu ꝛ viri tui Ego custodē te pono capitiꝭ mei p̄ cunctis Cōgreguit etiā saul vniuersum isr̄l et venit in gelboe. Samuel aūt mortu⁹ erat. Hoc ideo repetit̄ hic vt angustia saulis ostē datur, ī qua plurimū esset ei necessari⁹ samuel. Uel vt ostendatur samuel recenter mortu⁹ q̄ in primo erat suscitand⁹ Tradunt enī neminē posse suscitari arte phitonica nisi recēter mortuū, et adhuc integris vitalibꝰ Timuit itaqꝫ saul et ꝓsuluit dñm. Qui non respondit ei, neq̄ p̄ somnia neq̄ p̄ prophetas. id est p̄ discipulos samuelis, neq̄ p̄ sacerdotes Hebre⁹ habet, neq̄ p̄ doctrinam ephot scz ī quo erat doctrina et veritas Et ait saul seruis suis, Querite mihi mulierē habentē phitonē. Ipse eñ occiderat magos ꝛ ariolos ꝛ phitonicos. Unā tradidit hieronym⁹ reseruatā, q̄ mater erat abner, q̄ latens habitabat in endoꝝ. Phitonem quidā tradunt esse artē suscitādi mortuos quā phitius adinuenit. q. d. Querite mihi mulierez peritam artis illius. Nō congruit hebreo in quo legitur mulierez baladoph Balad enī interp̄tat domina, oph est nomen artis illius Mutauit itaq̄ saul habitū suū et venit ad mulierem nocte cum duobꝰ virīs ꝛ ait Suscita mihi quē dixero tibi, Que respondit Nosti quāta fecerit saul magis, Quare ergo insidiaꝫ animemee, Quidā tradunt saulē ob hoc eos deleuisse: quia preconabant dauid futurū regez. Juranit aūt ei saul q̄ p̄pter hāc rem nihil mali pateretur: ꝛ dixit vt suscitaret samuelē. Uidens autē mulier virū sanctū: cōturbata est ꝛ ait, Quare imposuisti mihi. Tu eñ es saul Hoc eñ ei samuel indicauerat vt ait Ioseph⁹. Quidam fabulantur mortuū magice suscitatū a pedibus primo moueri et surgere nisi quando scisciant̄e rege suscitāt: tūc ei a capite surgit. Alij dicunt, p̄betam nō posse suscitari nisi rege scisciante. Tunc indicauit ei saul se saulem esse et ait. Noli timere. Quid vidisti. Que respondit, Uirū senem ꝛ gloriosum et amictū pallio sacerdotali. Et intelligēs saul q̄ samuel esset adorauit eū: et ait anima samuelis vt dicē Iosephus. Quare inq̄etasti me. Cui saul, Coartoꝝ nimis. Philistei pugnāt aduersum me ꝛ dominus non respondit mihi. Obsecro dic mihi quid faciam. Qui respondit: quid interrogas me: cuz dñs recesserit a te Faciet tibi dominus sicut locutus est. Tollet regnū de manu tua: ꝛ dabit illud dauid. Eras aūt tu ꝛ filij tui mecuz eritis, id est in numero mortuoꝝ: sicut ego sū vel in inferno. De hac suscitatiōe dz a q̄busdā q̄ spūs malignus apparuit ī specie samuelis vel phantastice imago ei⁹ ibi apparuit: q̄ dicta est samuel. Tradunt q̄dam q̄ do p̄mittente anima ipius tm̄ ꝓsimili corpore induta apparuit ibi. Alij ꝓ q̄ corpus tm̄ suscitatum est cū spiritu viuifico anima in loco suo manente ꝛ quiescente. Hoc audiens saul, p̄stratus est in terram pre timore: nec comederat panem in die illa: ꝛ coegit eū mulier ꝛ serui eius vt comederet. Cūqꝫ comedisset rediit ad castra p̄ noctem. Uoluit eñ sciri q̄ consuluisset phitonissam.

Qdauid vicit amalech. Ca. XXVI.

Ongregati sūt

c ergo philistei in affech: ꝛ isr̄l castrametatus est sup̄ fontē q̄ erat in israel. Satrape vero philistinoꝝ videntes dauid ꝛ suos esse cum achis dixerūt. Reuertantur hebrei isti in locum suum: ne forte cum ceperimus preliari fiant nobis aduersarij: ꝛ in capitibus nostris mereant sibi reddi gratiam dñi sui. Tunc ait achis ad dauid in uitus ꝛ dolens, Bonus es in cōspectu meo sed satrapis non places Surgite de nocte ꝛ abite diluculo. Abijt ergo dauid cū suis ī syceleg die tertia. Amalechite vero interim impetū fecerunt in syceleg. Et succenderunt eā ꝛ captiuas duxerant mulieres et parvulos: ꝛ vniuersam predam. Planxit ergo dauid ꝛ populus qui erat cum eo donec deficerēt in eis lachryme ꝛ volebant eum sui lapidare. Confortatus autem dauid in domino: cōsuluit dominū per abiathar dicēs. Persequar latrunculos hos et comprehendam. Qui respondit. Persequere ꝛ cōprehendes et reduces predam. Abijt ergo dauid et sexcenti cū eo ꝛ venerunt ad torrentē bethoꝝ: alis besoꝝ. ꝛ ibi ducenti lassi subst̄iterunt ad sarcinas et mandato dauid. Cunqꝫ alij transissent inuenerunt puerū egyptiū fame deficientē: quez

reliquerat dñs suus vir amalechita cũ egro tare eũ vidisset. Et dederũt ei cibũ: et reuersus est spũs ei⁹ Et ait ad eum dauid Pores me ducere ad cuneum istum. Qui ait Si iurauer⁹ mihi q̃nõ occidas me nec tradas me in man⁹ dñi mei: ducam Et iurauit ei dauid et eo ducẽte inuenerunt hostes epulãtes: et quasi diem festum celebrãtes Et pcussit eos dauid a vespere vsq; ad vesperã alteri⁹ diei: et soli quadringenti adolescentes euaserunt in camelis Eruit ḡ dauid oĩa q̃ tulerant amalechite ab hoĩe vsq; ad pecus. Dicitq; ĩ hac victoria pbuerũt illi auxiliũ nouem p̃ncipes militũ de manasse: qui ꝓfugerant ad eũ dũ rediret in syceleg. Prius enĩ venerant ad eum tm̃ de iuda et beniamin. Postro cũ rediissent ad ducentos viros q̃ lassi substiterãt salutauit eos dauid pacifice. Et idignati sũt quidam qui cum eo ierant dicentes. Sufficiat cuiq; vxor sua et filij: de preda nihil dabim⁹ eis. Et ait dauid. Non audiet vos q̃s q̃ frres mei in ꝑmone h̃. Equa ps erit descẽdentis ad p̃liũ: et manẽtis ad sarcinas. Vieron ym⁹ ait Non ait q̃ lassi mãserũt: q; lassis nil debet dari de prede precio. Et factus est hoc ex die illo et deinceps q̃si lex in israel vsq; ad diẽ hãc. Uenit ergo dauid in syceleg: et misit dona de preda senioribꝫ iuda primis suis et reliq̃s cum quibus cõmorab⁹ fuerat ipe et viri eius.

De morte saul et filioꝝ eius. Ca. XXVII

Ero philistei p pugnabãt aduersꝰ isrl. Saul autẽ sciẽs et prudẽs festinabat ad mortẽ et viriliter dimicabat. Soli quippe magnanimes reꝝ terribiliũ sũt ꝓtemptores. Hec magnanimitas maxime cõuenit regibꝫ quos p cumulo p̃cipatus nõ solũ malos non licet esse circa subditos. sed nec mediocriter bonos esse. Fugerunt autẽ filij isrl a facie philistinoꝝ et ceciderũt ĩ mõte gelboe et pcussi sunt tres filij saul: ionathas: aminadab: melchisue. Ysboseth ãt domi erat. Cũ q̃ grauiter vulneratus esset saul: dixit ad armigerũ suũ. Percute me gladio tuo ne forte ĩ circũcisi isti illudãt mihi viuẽti: et post iter ficiãt me. Et noluit armiger Et iruit saul super gladiũ suũ. Adeo enĩ defecerat q̃ nõ poterat se trãsuerberare. Que vidẽs armiger suus iruit ipe sup gladiũ suũ Hic fuit doech idumeus vt autumãt hebrei qui timuit esse suspectes saul ꝓpter dauid: et mortui sunt oẽs domestici saul q̃ erant cũ eo. Uidẽtes aũt filij israel q̃ trans vallem iordanis erãt stragẽ suoꝝ egressi ỗ ciuitatibꝫ suis fugerũt. Altera die venientes philistei vt spoliarent interfectos: expoliauerũt saul armis suis et filios suos: et pcisa capita eoꝝ cum armis miserũt in terrã suã p circũitum vt annunciaret hoc in templo idoloꝝ et in populis. Et posuerũt arma ei⁹ in tẽplo astaroth: caput ꝟo in tẽplo dagon: vt in paralipomenon legit. Corpus ꝟo ei⁹ et filioꝝ suspenderũt ĩ muro bethsan: ẽsi in oculis isrl. Est enĩ ciuitas philistĩm ĩ terminis isrl. Uiriaũt de iabes galaad q̃s liberauerat saul ab amonitis ambulauerũt tota nocte: et tulerũt cadauera ỗ muro bethsan et cõbusserũt ea igni: et sepelierũt ossa ĩ nemore iabes. Et plãxerũt eũ ieiunãtes. vij. diebꝫ Nota q̃ in paralipomenon legit Mortu⁹ ẽ saul ꝓpter iniq̃tates suas: et addit: q̃si ĩ cumulũ peccati: sz insup ꝓsuluit phitonissã: ꝓpt q̃ ỗ interfecit eũ dñs Hui⁹ peccati magnitudinẽ multi nõ attẽdũt. Et regnauit saul viuẽte samuele. xvij. ãnis: et eo mortuo duobꝫ annis Hos ãnos sacra tñ scriptura nõ annotauit. Ā samuele ꝓfe incipiũt tpa notatoꝝ ꝓphaꝝ sicut a saule tpa regũ israel.

Incidentia.

In diebꝫ iſtis apud latinos q̃rt⁹ regnault siluⁱ eneas: filius postumi. Alia tñ historia quartũ ponit siluiũ latinum vterinũ fratrem postumi et q̃rtũ siluiũ eneã His tribꝫ homerum fuisse q̃dã dicunt: de q̃ magna dissonãtia est apud veteres. Crates põit eũ ante descẽsum in peloponensiũ vrbẽ eraclidaꝝ. Cristodenes centesimo anno a captiuitate troie Aristarchus et philochorus tpe migrationis iconice. Apollodoꝝ athenien̄sis. cccl. anno euersiõis ilij. Alij modico tpe añ q̃ olympiades inciperent.

Sequuntur tituli capituloꝝ in historiaꝫ Regum secundi.

Ē plãctu dauid

d sup saul et ionathan. ca. j.
De prima vnctiõe dauid in regẽ capitulũ .ij.
De regno bisboseth. ca. iij.
De filijs dauid. ca. iiij.

De interfectione abner ca. v
De morte bisboseth et scda vnctione dauid sup omnẽ israel ca. vj
Qdauid expugnauit bierusalem et munijt capitulum .vij.
Qdauid vicit philisteos ca. viij.
De reductiõe arce in bierusalem ca. ix.
De victoriis dauid et officialibꝫ ei⁹ ca. x
De miphiboseth et q amon dehonestauit nuncios dauid. ca. xj.
De morte Urie et penitẽtia dauid. ca. xij.
De thamar quã amõ oppressit. ca. xiij.
De morte amon et fuga absalon et reditu ad dauid. ca. xiiij.
Quõ absalon psecut⁹ ẽ dauid ca. xv.
De ysitio chusi et morte achitophel ca. xvj
De morte absalon ca. xvij
De reditu dauid in bierusalẽ ca. xviij.
De morte amase et siba ca. xix.
De septem viris suspensis in vltionẽ gabaonitarum ca. xx
De quattuor prelijs dauid ca. xxj.
Catalogus fortiũ dauid ca. xxij
De numero populi et altari erecto a Dauid capitulum .xxiij

De planctu Dauid sup Saul et Jonathã Capm. I. secũdi regũ.

Sctũ ẽ post mortẽ saulis adolescẽs f fugiens de prelio venit ad dauid in syceleg et adorauit. Cuiq; indicasset ei populũ victũ et saul cum filijs suis mortuuz ait dauid. Uñ scis q̃ mortuus est saul: et ionathas filⁱ⁹ ei⁹. Qui rñt. Uidi saul incũbẽtẽ sup hastam suã: et hostes appropiabãt ei. Cũq; quesisset quisnam essem: et dixissem amalechites suz ait. Interfice me quia pselitus es: ne occidãt me incircũcisi Et occidi eũ: q; viuere nõ poterat: et tuli diadema q̃ erat. i. q̃ esse solebat in capite eius: et armillaz de brachio eius: et attuli ad te dñm meuz. Aiunt hebrei hunc fuisse filiuz doech idumei: cui pater suus p̃ius q̃ irrueret sup gladium suum tradidit insignia regꝝ que custodiebat vt ferẽs ea ad dauid: redderet eũ sibi placabilẽ Nec obstat q̃ pater idume⁹ filius amalechites dicitur cum amalechite sint idumei. Amalech enĩ fuit filius eliphaz filij esau et edom. Dauid ergo et omnes q̃ cum eo erãt sciderũt vestimenta sua: plangẽtes et ieiunãtes vsq; ad vesperã ꝟm legem. Et ait dauid ad nunciũ Quare nõ timuisti mittere manũ tuã ĩ christum dñi. Q̃s tuũ locutꝰ est ꝓtra te. Et iubẽte dauid vnus de pueris eius occidit eũ. Et p̃cepit dauid vt patres docerent filios suos carmen arcuũ: vbi alij habẽt. docerẽt filios suos arcũ. i. artẽ sagittãdi: eo q̃ audierit populũ a sagittarijs iterfectũ. sicut scptũ ẽ in libro iustoꝝ. Hic liber nõ habeꝫ sicut nec plurimi q̃ꝝ fit mẽtio in veteri testamẽto: q̃s cõbustos credim⁹ a babylonijs. Fuerũt q̃ dicerẽt hũc librũ dici librũ iustoꝝ: eo q̃ ỗ iustis agit. i. ỗ samuele et dauid. Alij dicunt pentateucũ librũ iustoꝝ vbi cõiuncti ꝓt arte sagittandi virile ẽ. q; ỗ iacob se tulisse agrũ ỗ manu amorrei in gladio et arcu. Quidam legũt iustoꝝ neutraliter: et dicũt librum iustoꝝ: quia ait de his q̃ iusta sũt q̃si librũ iudicioꝝ vt sit sensus. Sic p̃cepit dauid artẽ illã seruandã sicut fuaꝫ qỗ scptũ ẽ ĩ libro iustoꝝ. Tũc plãxit dauid carmen lugubre sup saul et ionathã. et credit metrice compositũ fuisse. Et ẽ ꝓtinẽtia huius carminis tripertita. Primo agit ỗ loco vbi facta ẽ strages. et imꝑcat ei. Secundo cõmendat saul et ionathan. Tertio specialiter cõmendat ionathan ostendẽs q̃ntum dilexerit eum. Nec obest si aliquãdo pluraliter aliquãdo singulariter ỗ eodẽ monte loquit Est enĩ ym⁹ mons plures colles habẽs Ubi legitur. Montes gelboe nec ros nec pluuia veniãt sup vos. Quidã dicũt sup te: sic legentes ſram. Montes gelboe. subaudi. ve vob postea inferunt. nec ros nec pluuia veniãt super te. montes hi vt dicũt ꝓphus vberrimi fuerant: et imprecaꝫ eis nõ aridit atẽ: sed sterilitatẽ. q. aridi eẽnt. Unde subdit. Neq; sint sup vos agri primitiaꝝ. id est fructuũ optimoꝝ sicut prius. Alij dicunt ꝓphetiã esse que impleta est in diebꝫ helie: qñ nõ pluit sup terraꝫ annis tribꝫ et mẽsibꝫ. vj. Alij dicũt ĩ cacumine montis: nec añ nec post pluisse: sed p maledictionẽ ꝓfirmatã. Plãxitq; dauid saulẽ eo q̃ viliter interfect⁹ esset: lz vnct⁹ eẽt oleo. Et ꝓbit cãm necis huius a sanguĩe interfectoꝝ et adipe fortiũ. id est p sanguine sacerdotũ q̃s occidit ĩ nobe. Hebreus tñ inchoat versum

ita. Al sanguine interfectoꝝ ab adipe fortiꝰ
Sagitte ionathe ꝛc̄.

De prima vnctione Dauid in regē.
Capl̄m. II.

Post hec ex respo
p mini ascendit dauid ī ebron: ꝛ ha
bitauit ibi cū duab⁹ vxoribꝫ suis
ī domo sua viriq; eiꝰ. Māserūt ī oppidis ebrō
Et vnxerūt cū viri iuda in regē sup̄ tribū iu
da. Hic inchoat q̄rta etas, nō p̄ initio regni
ſ̄ldeoꝝ vt q̄dā volūt: q̄ tūc inchoasset a sau
le, ſꝫ p̄ innouatiōe, p̄missiōis q̄ patribꝫ olim
data erat de regno christiano: qō p̄figuratū
ē ī dauid. Iurāte dño dauid ꝓtatē. de fructu
vēteris eiꝰ sessuro sup̄ sedē suā. Nunciatūq; ē
dauid q̄ iabite sepelissēt saul: ꝛ nūciauit eis
dicēs, Bñdicti vos a dño q̄ fecistꝭ miscōiaꝫ
hāc cū dño vestro, retribuet vob⁹ dñs. Sz et
ego retribuā. Nec timeatis q̄si nō habētes
regē: q̄ vnxit me dom⁹ iuda regē sibi.

De regno Bisboseth. Ca. III.

Sner autē pūi
ceps exercitus saul tulit bis bo
seth ꝛ circūduxit eū p̄ castra, i.
vbicūq; dispsus erat exercit⁹: et creauit eū re
gē sup̄ reliq̄s tribꝰ. Vel p̄ castra ītellige ma
naim locū munitissimū: vbi inūxit eū ī regē.
Erat aūt bisboseth tūc, xl. ānoꝝ. ꝛ duob⁹ an
nis regnauit sup̄ ſ̄rl. Dauid ꝓ. vj. ānis. et
vj. mēsib⁹ regnit in ebrō sup̄ domū iuda. Eo
tpe ortū est intestinū bellū int̄ hebreos. Poꝛ
ro egressus ē abner ꝛ pueri eiꝰ ō castrꝭ ī ga
baon. Joab āt ꝛ pueri dauid occurrerūt eis
ad piscinā gabaō: ꝛ q̄uenit iter eos q̄. xij. ūm.
ex vtraq; pte pugnarēt ī medio exercituū et
ap̄hēlo vnusq̄sq;, capite cōparis sui defixit
gladiū ī lat⁹ ꝓtrariꝫ ꝛ ceciderūt sil'. Ob ꝗ dēs ē
loc⁹ ille ager robustoꝝ. Joseph⁹ tū videt vel
le q̄ pueri dauid sup̄stites occiderūt compa
res suos. Ortū ē aūt bellū int̄ reliq̄s ꝛ fugit
abner cū suis. Erāt aūt ibi cū ioab duo frēs
eiꝰ: q̄z asahel velocissim⁹ q̄si vn⁹ de capreis
p̄sequebat abner cum suis instātissime. Cui
abner, Noli me sequi ne cōpellar ꝓfodere te
et nō potero leuare faciē meaꝫ ad ioab. Ille
ꝓ. noluit declinare: ꝛ p̄cussit eū abner in in
gūine auersa hasta, i. cū ligno posteriorī: nō
cum mucrone haste vel versa ad eum hasta.
Persequētib⁹ aūt ioab ꝛ abisai fugientē ab
ner sol occubuit, ꝛ venerūt ad collē aqueduc
tus. In cui⁹ sūmitate ꝓgregati sūt ad abner
filij beniamin ī cuneū vnū: ꝛ ait abner ad io
ab. Nūq̄d vis desciuire vsq; ad deletōꝝ fra
trū tuoꝝ. An ignoras q̄ nō gratis mouit in
gulo q̄, puocat hostem. Cessauit ergo ioab ꝛ
oīs exercit⁹ p̄sequi eos. Poꝛro abner cuꝫ suis
nocte illa trāsiēs iordanē venit ad bisboseth
ī manaim. Joab ꝓꝛ viri eius tulerī asahel
ꝛ sepelierūt eū in sepulcro p̄ris sui ī bethlee
ꝛ redierunt ad dauid in ebron.

De filijs dauid. Ca. IIII.

Sicta ē ergo lon
g ga ꝓcertatio int̄ hos reges: ꝛ da
uid crescēte: alter decrescebat. Na
tiq; sūt filij dauid ī ebron p̄mogenit⁹ amon ō
achinoem. Scōus celiab vel celaph de abi
gail. Tert⁹ absalon de vxore gentilitid ē ma
acha scz filia ptolomei regꝭ iessur. Quartus
adonias fil⁹ agith. Quintus saphacias fil⁹
abigail. Sext⁹ ietrā quē ioseph⁹ vocat na
thā ō egla vxore sua
quā hebrei aiūt fuis
se michol q̄ sola dici
tur vxor eiꝰ: q̄ ī ado
lescētia sua p̄mā soꝛ
titus ē vxorem. Qō
nō videt posse stare cū in sequētib⁹ legat mi
chol, in hierm̄ susam nasse dauid: ꝛ ꝓꝛ q̄ nō
ē nat⁹ ei fil⁹ de dauid vsq; ī diē mort⁹ suc: q̄
in ip̄o partu occubuit. Sz potuit fieri vt vi
cina partui de hierm̄ descēderet in ebron: vt
ibi pareret tāq; in p̄mitiuo loco regni.

Qietrā natus sit da
uid in ebron nō videt
verum, audi causaꝫ ꝛ
solutionem.

De interfectiōe abner. Ca. V.

Ō tēpoꝛe factū
est q̄ abner ītraret ad cōcubinā
saulis respā pulcrā nimis. Ob
ꝗ obiurgat⁹ ē aduersus eū bisboseth, p̄ oppꝛo
brio dom⁹ sue, timēs ne forte cōcubina vsur
paret sibi regnū. Et iratus abner ait ad eum
Nūq̄d canis caput ego sum hodie aduersus
iudā, p̄te. q. d. p̄te iudas hz me q̄si caput
canis mortui. Vel ita: p̄ter te fact⁹ sū caput
canū, i. p̄nceps irrationabiliter latrantiuꝫ ꝺ
chriꝫ dñi. Et misit abner ad dauid nūcios di
cētes, Cui ē tra. q. d. Nōne tra ē ī mānu mea
Fac mecū amicicias ꝛ reducam ad te vniuer
sū ſ̄rl. Qui ait, Optime. Faciā tecū amicici
as: ꝗ nō videbis me antēq̄ reduxerꝭ michol
filiā tuā. Et nūcios misit ad isbosethū dicēs,
Da mihi vxorem meā michol, quā desponsaui
mihi centū p̄putijs philistheoꝝ. Misit ergo
isbosethus et tulit eā a viro suo falthiel ā se
quebat eā plorās vs
q; baurim. Non em̄
cognouerat eaz eo q̄
illa diligēs dauid sp
tristis erat. Et locu
tus ē abner ad senio
res ſ̄rl: et maxīe ad
beniamin: vt transi
ret ad dauid quē ele
gerat dñs. Et ascen
dit abner in ebron ad dauid: et suscep⁹ ē ab
eo magnifice: et ait, Surgā vt ꝓgregā ad te
oēz ſ̄rl'. Cūq; abijsset in pace: ecce ioab ꝛ pu
eri dauid redierūt cesis latronib⁹ cū p̄da ma
gna nimis: et dic⁹ ē ioab ō aduētu abner: ꝛ
ō pace cū rege. Qui cū tentasset mutare ani
mū regꝭ dicēs, Iurauit abner vt decipet te.
Et cū nō adq̄euisset rex misit nūcios p⁹ ab
ner q̄si rege reuocāre eū et reduxit eū: ꝛ oc
currēs redeūti seorsum adduxit eū q̄si secre
ti⁹ locutur⁹, ꝛ p̄cussit eū ī inguine ꝛ mortu⁹ ē
q̄si in vltionē frīs sui. Sz vert⁹ ē qz timebat
ne fieret scōs a rege. Qō cū audisset dauid
ait, Mūd⁹ sū ego ꝛ regnū meū a sāguine ab
ner ꝛ veniat sup̄ caput ioab. Nō deficiat de
domo ioab semine fluens, et leprosus et te
nēs fusū, i. effeminat⁹, et cadēs gladio, ꝛ idi
gēs pane. Scōz ꝗ ꝓ. videt ei ip̄cari semis
flurū ꝛ leprā ꝛ cuiratoꝝ ꝛ stragē ī bello, ꝛ mē
dicitatē. Quidā legūt, p̄ vno leprosꝰ ꝛ tenēs
fusū, i. breue ventilabrū ad depellēdas mu
scas: qō fit de folijs palmarū ꝛ inuoluit iter
digitos instar fusi. Scidit ergo dauid vesti
mēta sua ꝛ fleuit sup̄ abner: ꝛ oīs popul⁹ q̄
erat cū eo: ꝛ idixit oīb⁹ ieiuniū vsq; ad vespe
ram: ꝛ ait, Nescitis quō p̄nceps maximus
hodie cecidit in ſ̄rl. Ego aūt sū dedicat⁹ rex
q. d. cū sim nou⁹ rex maxīe indigebā auxilio
ūri. Poꝛro filij saruie mihi duri sunt.

De morte bisboseth ꝛ scōa vnctiōe dauid
sup̄ oēm ſ̄rl. Ca. VI.

Audisset
c bisboseth de morte abner disso
lute sunt man⁹ eiꝰ ꝛ oīs ſ̄rl' p̄
turbat⁹ ē Duo aūt viri p̄ncipes latronū erāt
cū bisboseth baana ꝛ rechab ō filijs benia
mīn Qui irati recesserāt ab bisboseth: ꝛ vene
rāt ad miphiboseth filiū ionathe' vt facerent
eū regē. Qui noluit imo p̄didit eoꝝ p̄silium
Quidā ꝓ. tradūt q̄ bisboseth offensus erat
eis eo q̄ dicebāt ei miphiboseth debere regā
cē: cū fil⁹ cēt p̄mogeniti saulis. Erat iste mi
phiboseth claud⁹ vtroq; pede. Quinquēnis
eīm erat q̄n nunciatū ē ei ō morte saulis ꝛ io
nathe: ꝛ tollente eū nutrice vt fugeret cecidit
ꝛ ꝓfract⁹ ē. Poꝛro baana ꝛ rechab ingressi sūt
domū bisboseth ferētes spicas tritici: q̄si p̄
mitias regi. Hostiaria aūt dom⁹ obdormiet
rat. Et inuenientes bisboseth dormiētē in me
ridie interfecerunt eū: ꝛ attulerūt caput eius
a d dauid in ebron dicētes. Ecce caput viri q̄
querebat aīam tuam: ecclīmātes se munera
accepturos a dauid. Et ait dauid ad eos In
terfecistis virū innoxiū: sanguinē dñi vestri
fudistis, ꝛ ideo auferā vos ō terra. Et p̄cīlis
manib⁹ ꝛ pedib⁹ eoꝝ suspēderūt eos sup̄ pi
scinā: vel spinā in ebron: caput ꝓ. bisboseth
sepelierūt in sepulcro abner: ꝛ venerūt seniо
res ō ſ̄rl' ad dauid, ꝛ p̄cussit cū eis fedus: et
vnxerūt euz in regē sup̄ oēm ſ̄rl'. Primo igi
tur iunct⁹ ē ī signū regni, scdo ī regē sup̄ iu
dā, tertio in regē sup̄ ſ̄rl' Fil⁹. xxx. ānoꝝ erat
dauid cū regnare cepisset, Sup̄abūdat filiꝰ
idiomate hebreo, ꝛ, xl. ānis regnauit, in ebrō
vij. annis, ꝛ. vj. mēsib⁹ sup̄ iudā: subaudi spe
cialiter. Nā si statim post bisboseth regnauit
in israel nō nisi duob⁹ ānis regnauit in iuda
Sz aiūt hebrei eū regnasse ī ebron aliqbus
annis adhuc saule viuēte: q̄ dom⁹ iuda iaz
affectabat eū in regē, ꝛ ipe mittebat eis mu
nera tāq; suis. In hierusalē āt regnauit, xxx.
trib⁹ annis sup̄ oēm p̄l'm. Si querā quare
a sūma regni subtrahant, vj. menses. Ait he
breus dauid egrotasse, vj. mēsib⁹ ꝛ nil dignū
rege egisse. Vel q̄ absalon p̄secut⁹ est eū, vj.
mensib⁹: ꝛ tunc quasi nō regnauit dauid.

Qꝺauid expugnauit hierm̄ ꝛ muniuit.
Capl̄m. VII.

Ostea collecto
p exercitu ascēdit in hierm̄ vt eū
ceret iebuseū. Qui posuer⁹ ce
cos ꝛ claudos sup̄ murū in derisionē dauid
dicētes. Nō ingredier⁹ huc nisi abstuleꝰ ce
cos ꝛ claudos. q. d. Adō ē vrbs fortꝭ q̄ fortiū auxilio ñ idigem⁹. Alij dicūt eos posuisse
imagines sup̄ murū: q̄s dixerūt cecos ꝛ clau
dos, i. nil agētes, q. d. etiā nobis nil agētib⁹

intrare nō poteris. Ul' seipos dixerūt cecos et claudos: q; debiles eos t stiles his reputabat dauid. Deinceps in puerbio dictū est Cec⁹ et claudus nō intrabit in tēplū dei. Primo simpliciter in lege, phibitū erat cecos et claudos intrare tēplū ad offerenduz, postea versum ē in puerbiū. Forte cū ianitores arcerēt imūdos dicebāt enigmatice. Lecus et claud⁹ nō intrabūt: ponēres cecitatē et claudicatōez, p qlibet imundicia. Porro inferio ē ciuitatē obtinuit dauid tradēte eā sibi ornan iebuseo Cūqz arcē sion obtin ere nō posset: ppositi in pmiū pncipatū militie: illi q primū pcureret iebuseū: et tangeret domatū fistulas, i. tectoz canales p qs defluunt stillicidia. Alij dicūt fistulas cuniculos subterraneos: p qs erat ascēsus vsqz ad tecta. Ulterius itaqz festinantibus ioab puenit vniuersos: t clamauit ad regē: exigens militie pncipatuz et obtinuit dauid arcē expulsis iebuseis pornan: et edificauit p circuitum ei⁹ incipiēs intrinsec⁹ a mello: et prē illaz ciuitatis vocauit ciuitatez dauid. Reliquā vrbis ptem extruxit ioab. Mello aūt erat pcipuū t qsi qdā pfūda vorago vallis. Porro ipa ciuitas dauid postea vocata est mello. Et edificauit in ea dauid domū hyrā: rege tyri ferēte sibi auxilij mit tendo ei ligna cedrina et artifices. Porro dauid accepit alias vxores: et natī sūt ei filij in hebron, xij. inter quos enumerat nathan, alius sc̄z a nathan pheta quem sibi dauid adoptauerat p⁹ mortē patris. Et nota q; hierusalē vsqz ad melchisedech diceba tur iebus: a quo dicta est salem. Postea a dauid dicta est iebusalē. Sed postea mutata, b in r, dixit hierusalē, q. munitam salem. Hieron ēm hebraice munitio ē. Tradit iosephus q; hāc lr̄e mutatiōez ab homero factam qdam putant: postea dicta ē a salomone hierosolymia: t tandē p syncopā hierosolyma

Q dauid vicit philisteos. Ca. VIII.

a

Vdientes autez philistei dauid regnare sup isr'l ascēderūt vniuersi vt q̄rerēt dauid: t castrametati sunt in valle raphaim: nō pcul a hierusalē. Et egressus ē ad eos dauid et respōso dñi: t pcussit eos i oze gladij t dixit eos bac t illac in fugā. Ob hoc vocat⁹ est loc⁹ ille baalpharasim, i. vtroz divisio. Vel q; ibi fugientes reliquerāt idola que tulit dauid secū t cōflauit. Et addiderūt adhuc philistijm: vt ascēderēt in valle raphaim: t posuerunt idola sua sub arboribz pīoz: t ait dñs ad dauid. Nō ibis obuiā eis: sz gira post tergum et veniens ex aduerso pīoz. Hebreus habet flētiū, i. idoloz q̄ digna sūt fletu: t cultores suos ad fletum eternū trahūt. Cunqz angel⁹ dñi incedēs sup cacumina pīoz sonitum faceret iruit sup eos dauid t pcussit eos vsqz gazer.

De reductiōe arce in hir'm. Ca. IX.

Pro fecit dauid tabernaculū iuxta domū suam ad reponendā arcā: t posuit in eo q̄sdā de veteribz cortinis. Tabulas vo colūnas t bases pīozes reliquit. Et descendit dauid cū. xxx. milibz viroz: t posuerūt arcā sup plaustrū nouum t tulerāt eā d̄ domo aminadab: q̄ erat in gabaa, i. in colle iuxta cariathiarim. Hec ē h̄ gabaa nomēvrbis vl' loci sz fz interptatione suā collē sonat. Duo āt filij aminadab minabāt plaustrū, a ioth pcedebat t oza sequebat. dauid autē t oīs isr'l psallebāt coram arca musicis instrumentis. Cuz aūt venissent ad areā nachoz calcitraverunt boues t inclinata ē arca, et extendit oza manū t tenuit eā t aruit dextera ei⁹ in q̄ aream ferre debuit: sicut pater ei⁹ iusserat: t expirauit, t vocatū ē nomē loci oze percussio. Dixit ioseph⁹ eū pcussū: q; tetigit arcam cuz sacerdos nō esset. Alij dicūt q; posuerat arcam sup plaustrū cū humer⁹ portare debuisset. Hebrei tradūt q; ea nocte dormierat cuz vxore sua. Timuit itaqz dauid diuertere arcam ad se: t posuit eā in suburbio in domuz oberh leuite filij edom gethei t erat ibi tribus mensibz: t benedixit dñs domui oberh, t oī domui ei⁹ propter quo audito abijt dauid vt adduceret arcam in ciuitatem dauid cuz gaudio. Dauid aūt accinct⁹ ephot lineo psallebat coram arca in organis armigatis, i. ad armū ligatis. Vel fm quosdā genus ē organi qō fit in aq t vidit eū psallentē michol p feneſtrā despexit eum in corde suo. Cunqz posuissent arcā in loco suo: obtulit dauid holocausta t pacifica: t bñdixit pplo pter. Et diuisit p singula capita collyridā panis vnaz, t assaturam bubale

Aiūt hebrei q; vxores iacob t cōcubine et nurus pepererunt masculos: t iumenta duplices fetus.

carnis t similā frictā oleo. Cūqz rediret dauid in domū suā subsannauit eū michol dicens. Quā gl'iosus fuit hodie rex isr'l nudatus q̄si vn⁹ de scurris. Et rndit dauid. Ludā t hūilior fiam ante dñm q; pot⁹ elegit me q̄z patrē tuū. Quāobrē michol nō est nat⁹ filij vsqz in diē mortis sue. Q̄d inclusiue legēdū ē, i. donec in partu occubuit. Ul' exclusiue, i. nūqz q̄d videl velle ioseph⁹: qui dt eā de dauid minime filios pcreasse: sz de viro cui dederat eam p̄ su⁹ sublatā a dauid ānqz filios habuisse: q; intelligēdi sē adoptiui. Mortua ēm merob sorore sua: ānqz filios eius adoptauit michol.

De victoribus dauid t officialibz eius Capitulū. X.

Ictum est autez cū sederet rex in domo sua hīs requiez ab hostibz suis dixit ad nathan. Uides q; ego habitem in domo cedrina: t arca dei posita sit in medio pellū. Faciā ei domum. Et ait nathan. Fac q; domino tecum est: nesciens quid diceret, id ē a spiritusancto non loquebat hoc. Eadem nocte factū est verbū dñi ad nathan. Dic seruo meo dauid. Non edificabit mihi domū: q; sanguinarius est, sz filius eius succedēs ei in regno faciet domum nomini meo t stabiliā thronuz ei⁹ vsqz in sempiternū. t ego ero ei in patrē t ipe erit mihi i filiū. Ex hac promissiōe conijcit q; saluus sit salomon. His auditis gauisus ē dauid de successiōe regni. exinde pcipue gratias egit dō: addens.

Nota q; est dictū ad dauid per nathan: cū completi fuerit dies tui t dormieris cum patribz tuis suscitabo semen tuū post te: et cetera, qō d̄ salomōe dici nō potest: qui viuente patre regnauit. Nō adhuc expectant iudei implendum.

Ista enim est lex adam domine de⁹, id ē lex hois: vt sit sollicitus de successiōe filioz: vl' vt gratias agat deo de beneficijs. Factū est aūt p⁹ hec pcussit dauid philisteos: t abstulit frenū, id ē potestatē tributi quā habebāt in israel de manu eoz: t pcussit moab. t mē sus est dauid eos funiculo, id est cui voluit dedit ei hereditatē coequans eos terre, id ē valde humilans. t mensus est duos funiculos, vnū ad occidendū, t vnū ad viuificandū, i. ad arbitriū suū quos voluit occidit: q̄s voluit reseruauit, t fact⁹ est ei moab tributarius. Et pcussit adadezer regem soba: cui cū ferrent psidiū syri t damascus pcussit ex eis xxx. milia, t ponēs in syria psidiū: fecit eā tributariam. Audiens aūt thou, alis thoi rex emath pcussuz adadezer hostē suuz misit ad dauid ioram filiuz suū cū mūeribz et gratiarum actiōe q; hoste suū pcusserat. Cūqz rediret a syria dauid occurrerūt ei idumei i valle salinaz: t pcussit ex eis, xviij. milia. Hieronym⁹ cognigit, xviij. milia, t i ebelē pcussit ad, xviij. milia, t ponēs i ea psidiū fecit eā tributariā. tūc ipletū ē qō dictū est rebecce. Maior seruiet minori. Et retulit i hierusalē aurū t argentū multū nimis: qō sanctificauit dño in fabricā future dom⁹ Es q̄z corinthium sanctificauit: de q̄ fecit salomō mare eneum colūnas t altare. Porro ioab erat super exercitum Josaphat erat acōmentarijs. id ē scriptor: gestoz. Scribebāt ēm singli reges chronica gestoz, sadoch et abiathar erāt sacerdotes, saraias vero scriba, i. cancellari⁹. Bananias aūt erat super chereti t pheleti: q̄ erāt custodes capitis dauid. Filij aūt dauid sacerdotes erāt, i. digniores p ceteris post regē. Sic dr ietro sacerdos fuisse madian.

Idumei ab edom q; ab esau descenderunt q; fuit prior natu q̄z iacob q; de rebecca fuerant.

In corinthо fuit qō dā templū edificatū idoloz argēto t ere et auro: quo cōbusto metalla fluxerūt t cōmixta sūt. t q; maior ps erea erat: generali noīe vocata ē tal' cōmixtio es corinthiū.

In paralipomenon legit q; ea die ostituit dauid frēs asaph cātores: t ipz pcentorē t q; cātabāt psalmos ex diuersis psalmis compactos. Acōmētarijs vicem regis agebat: cui⁹ iudicio leges scribebant.

Hi dicūt fuisse duo viri fortissimi, alij dicunt q; fuerūt due familie.

Hi dicunt fuisse. lxx. iudices locoz, vt moyses elegit. lxx. Uīs celeri sonat, extermiatores, pheleti āmirabiles.

De miphiboseth & q Amō deh onestauit
nūcios dauid. Lapl'm. XI.

Recordatus ē

e dauid federꝫ qō fecerat cū ionathan: & ait Nunq̄d supest aliq̄s de domo saul cum q̄ faciā misericordiā p ionatha Cūq; accepiſſ & supesse miphiboseth filiū ionathe debilem pedib vocauit eū: et restituit ei oēm possessionē saul aui sui: & cō Atuit eū cōmensalem suū tanq̄ vnū ō filijs suis. Porro siba puer saulis: cui erant xv. filij. & xx. serui ex mādato dauid excolebat terram & referebat fructꝰ ad miphiboseth i hierusalem. Erat aūt miphiboseth filiꝰ micha.

Factuz est igit ut mozeret naas rex amonitaꝝ: & regnaret p eo filiꝰ eius amon. Misitq; nūcios dauid vt cōsolarent eū de morte patris: monens vt amicicie quas cuꝫ patre eius habuerat pmanerent. Cum em dauid fugisset ad achis sub simulatōe furoꝝ a patre istiꝰ benigne collectus fuerat. Principes aūt amon exacuerunt regē suū dicētes. Nescis q̄ misit dauid vt videret ingressuꝫ & exitum tuū vt pcutiat te & terram tuā. Tulit itaq; amon seruos dauid: & rasit dimidiā ptem barbe eoꝝ: & pcidit vestes eorum vsq; ad nates. Uidentes aūt amonite q̄ ūrubassent dauid cōduxerūt sibi milites de syria roob & sobal: & a rege maacha & a rege ystob. Misitq; dauid ioab & oēm exercitum aduersus eos. Stabāt aūt amonite ante ingressum ciuitatis: & syrozū exercitus erat in campo. Joab quoq; diuisit exercitū: & ptem tradēs abysai fratri suo: ptem sibi retinuit & irruit in syros fugauitq; eos i oze gladij. Qō vidētes amonite & ipi terga verterūt abysai recepert se in vrbem. Joab cō redijt in hierusalē cū triūpho. Uidētes igit syri quō corruissent cozā israel: collegerunt iterum exercitum amplioꝛem Dauid quoq; otraxit oēm isral: & trāsiēs iordanē diꝛexit aciē aduersus syros: & pcussit ex eis curꝰ & equites. xl. milia: & sobal pncipē militie. Timuerūt syri auxiliuꝫ deinceps pbere filijs amon: fecerūtq; pacem cū israel & seruierunt eis.

De morte Urie & penitentia Dauid.
Capitulū. XII.

Actum est anno

f vertente vno tpe cum solent reges ad bella pcedere: misit dauid ioab & vniuersum israel: & vastauerūt filios amon: & obsederūt rabath. Dauid aūt remāsit in hierusalē. Accidit vt surgeret dauid de stratu suo post meridiē & deambularet i solario. Uidit q; ex aduerso bethsabee uxoꝛē vrie filiā helie filij achitofel lauantem se aq̄ frigida. Cuius specie inspiratꝰ ad se vocatā cognouit: statimq; sanctificata ē ab īmundicia sua. id ē post coitū lauit se vel pcepit. & cessauit menstruꝰ sanguis quē natura ꝺ reseruare post conceptum in alimoniā fetus. Quidā tradūt eam tunc menstruatā esse & tactū regis cessasse mēstruū. Dicit epiphaniꝰ q̄ cū vocasset dauid bethsabee, cognouit hoc nathan in spū: & festinauit ad dauid vt phiberet anteq̄ veniret mlier & impediuit eū belial. Hā in via hoīez occisum nudū vidit iacentē & mozā fecit ibi. Eadez nocte rex implenit pcēm: & luxit nathan. Cūq; accepisset eam dauid cōcepisse: reuocauit vriā armigerū ioab fm ioseph um ab expeditōe vt ingrederet ad vxoꝛē suaz: & parꝰ ei ascriberet. Questuitq; dauid ab vria de statu belli monens vt intraret ad vxoꝛē & paululū recrearet se. Nō adquieuit vrias & dormiuit cū seruis regis. Quāobrē vocauit eū dauid iterū, & statuit eū secum in mensa: inuitās eū ad pocula vsq; ad ebrietatem. Sz nec sic ꝺcitaꝰ est vir deliderio vxoꝛis: & ait Arca dñi & isral habitāt in papilionibus: & dñs meꝰ ioab manet supfacie terre: et ego ingrediar in domū meā? Per salutē tuā rex non faciā rem banc. Certus ergo dauid q̄ nō intraret: scpsit ad ioab: q̄si deliquisset i eū vrias. vt poneret ipm in ea parte belli in qua pcussus interiret. Cunq; tulisset vrias epistolā mortis sue fz mādatū regꝭ interijt. Porro bethsabee accepta morte viri sui plāxit eū. Transacto q; luctu vocauit eā dauid. & facta est ei uxoꝛ: et pepit ei filiū. Tūc misit dñs nathan ad dauid. Qui ꝓposuit ei parabigma de diuite habente oues plurimas: q̄ rapuit pauperi vicino ouiculā vnā quā habebat. vt ex ea ppararet cibos hospiti q̄ supuenerat: & indignatꝰ est rex i hoīem illū: & dixit. Uiuit dñs: q̄m filiꝰ mortis est q̄ hec fecit. Quē reddet in q̄druplū. Et rūdit nathā Tu es vir ille. Uxoꝛē vrie accepisti tibi: & vt occultaresꝫ adulteriū interfecisti cū gladio filiorū amon. Quāobrē hec dicit dñs. Nō recedet gladiꝰ de domo tua vsq; in sempiternuꝫ

Ecce suscitabo sup te malum de domo tua. Hoc vltimū factū ē q̄ pcutꝰ est eū absalō pximū ꝺo in diuisiōe regni post salomonē. Et ait dauid ad nathan. Peccaui dño: & descēdes de throno ꝺsistoꝝ sedit i terra: & tāq; vir deicola cozā omnib ꝺfiteri peccatū suū nō erubuit. Et ait nathan ad eū. Transtulit dominꝰ peccatū tuū: nō moꝛieris nec regnū amittes. Ueruntū filiꝰ q̄ natꝰ est tibi moꝛiet: quoniā blasphemare fecisti inimicos nomē dñi. Diꝛerūt em idolatre vel dicere potuerūt. Non est iustꝰ ds isral q̄ saul amouit ō regno & substituit dauid: cū dauid grauius q̄ saul peccauerit. Percussit aūt dñs paruulū vsq; ad desperationē vite: & deꝑcatꝰ ē dauid dñz p paruulo: & ieiunauit & iacuit sup terraz: et noluit ꝺsolari. Accidit aūt die. vij. vt moꝛeret infans. Et videns dauid seruos mussitātes intellexit q̄ moꝛtuꝰ esset. Quo accepto lota facie & mutata veste intrauit domū: & adorauit: & exhilaratꝰ comedit. & āmirati sūt serui q̄ contra ꝺsuetudinē egisset: & ait ad eos. Cū adhuc viueret puer fleui & adoraui dominū vt viueret. eo moꝛtuo q̄re flerē? Nūq̄d potero reuocare eū. Ego vado ad eū: ille ꝺo non reuertet ad me. Hoc aūt aiebat dauid vt cōsolaretur bersabee: qui diligebat eam. & pcedente tempoꝛe genuit ex ea filiū quem vocauit salomonē, cōmisitq; eū in manu nathan: qui vocauit eum ididā, id est amabilē domino Igit pugnabat ioab cōtra rabath: & expugnauit eā. Misitq; ad dauid dicēs. Ueni & cape ciuitatē: ne nomini meo ascriꝺbat victoria. Et ꝺgregauit dauid omnē populū. Et pfectus cepit vrbē & vastauit eā: et tulit diadema de capite melchon. qō sonat reꝝ eoꝝ. & erat idolū amonitaꝝ: & erāt i diademate gēme pciose: & auri talentū. Nō cōflauit dauid et formauit ex eo sibi diadema: in medio gemmaꝝ statuēs sardocinē incōparabilem. Porro reliquas ciuitates amonitaꝝ vastauit: & multos de populo serrauit vehiculis ferratis: & plures diuisit cultris & traduxit in typo laterum.

De Thamar quā Amon oppressit.
Capitulum. XIII.

Tfactuz est post

e hec suscitauit dñs malū i domo dauid in bunc modū. Amon pmogenitꝰ eiꝰ diligebat thamar sozoꝛē absalō ex vtroq; parēte: ita vt deperiret i ea & egroꝛaret. Huic erat cognatꝰ & familiarꝭ ionadab filiꝰ semmaa fratrꝭ dauid ꝑudēs valde: quē ioseph ionathan vocat. Hūc q̄daz arbitratur fuisse nathan: q̄z absit vt pha flagitiosuz decerit ꝺsilium. Hic ait ad amon. Quare sic attenuaꝝ macie fili regꝭ, q̄si diceret: q̄ debes succedere regi in regnū. Et rūdit amon. Diligo thamar supra modum. Qui rūdit. Simula languoꝛē Cūq; venerit pater tuus ad te visitādū dic ei. Ueniat ozo thamar sozoꝛ mea: & faciat mihi pulmētū vt comedā suauius de manu eius. Cunq; venisset thamar missa a rege: coꝛit in oculis eiꝰ sozbicūculas Uel fm ioseph collyridas frixas. Et eiecit a se amō vniuersos. Cūq; tulisset thamar cibos ad eū: i ꝺclauī apphēdit eā: & ait. Cuba mecū sozoꝛ mea. Que rūdit. Noli frater opꝓmere me & facere opprobrium generi tuo i isral: q̄z loq̄re ad regē & non negabit me tibi. Hoc aiebat vt subterfugeret manꝰ eius. Nō em fas erat fm legez: vt q̄s duceret sozoꝛē ex patre. Tū q̄dā determinātꝭ ꝺdictū esse si fuerint ambo eiusdē populi. Hec aūt fuerat de mre gētili. id ē maacha quā dauid cepat in ꝓlio: & cessarie & vnguibꝰ pcisis duxerat eā fm legem in vxoꝛē. & ita tradit illos potuisse fieri ꝺiugeſ. noluit aūt adq̄escere amon: & oppressit eaz. & statim exosam habuit eā magis q̄z añ dilexerat: & eiecit eā a se rogantē vt apud se maneꝛet: & esset ei vxoꝛ. Cunq; eiecissent eaz pueri amon aspersit cinerē capiti suo: & rupit tunicam talarē q̄ vtebant filie regꝭ ꝑgines: quā iosephus vocat colobiū manicatū. Et ipoꝛ sitꝭ manib sup caput ingressa ē ad absalon fratrē suū eiulās. Cui frater ait. Tace sozoꝛ: frater em noster est: & mansit in domo absalon longo tpe sustinens viduitatem.

De morte amon & fuga absalon & reditu ad dauid Lapl'm. XIIII.

Actum est autem

f post biēnū vt ascēderet absalō ad tōdendas oues: & ait ad regē. Ueniat ozo rex cū fratꝛibus suis ad ꝺuiutū pueri sui Cūq; abnuisset rex ne ꝙuaret eū ait absalon. Ueniat saltē obsecro amon frater meꝰ & filij regis cū eo. Et abierūt cum absalon. Cunq;

recũberent pueri absalon ex p̃cepto el⁹ inter
fecerunt amon temulentũ. Et ascẽdẽtes filij
reg⁹ mulas suas fugerũt: z puenit fama ad
dauid dicẽs: Percussit absalon oẽs filios re
gis: z scidit rex vestimenta sua z cecidit sup
terrã. Jonadab aũt quẽ ỹitas nõ latebat ait
ad regẽ. Ne timeat dñs me⁹ quontã amõ so
lus mortu⁹ est quem oderat absalon a die q̃
oppressit sororẽ suaz. Et ecce apparuerũt filij
reg⁹ z fleuerũt cũ rege plãctu magno nimis.
Porro absalon fugiẽs: abijt ad ptholomei
auũ suuz regẽ iessur: z fuit cũ eo trib⁹ annis.
Rex aũt ꝯsolatus sup amõ interitu: cessauit
velle psequi absalon: q⁹ sciebat eũ esse flagi
tiosuz z dignũ morte. Qõ intelligẽs ioab q̃
diligebat absalõ misit ad regẽ mulierẽ sapi
entẽ de tecua q̃ putabat fuisse paula amos
ꝓphete: z posuit ioab ỹba sua in ore ei⁹. Cuncz ingressa fuisset mulier ad regez: adorauit
dicẽs. Serua me rex. Mortu⁹ est vir meus
z erant mihi duo filij: z interfecit alter alterz
in agro: z ꝯsurgit vniuersa cognatio aduer
sus occisorẽ: queren
tes animaz illius p
anima occisi: z q̃rũt
extinguere scintillã
meam super terram

Aiunt hebrei sic rem
gestã fuisse: quã ver⁹
tit mulier in pabolã,

Hec mlier posuit se in psona dauid: z filios
suos in psona amon: z absalon z cognatoẽz
suã in psona aliorz filiorz dauid: z ait dauid
ad eã. Vade in pace: ego videbo p te. Qõ cũ
nõ sufficeret mulieri ait ad regem. In me sit
dñe hec iniquitas z in domuz p̃is mei: rex
aũt sit innocens. q. d. Si putas iniquũ par
cere occisori: mihi iputet z domui mee. Cũ
cz iterassz rex pmissionẽ nec sufficeret mulie
ri: instanti⁹ rogabat regẽ. Qui ait. Viuit do
minus: q⁹ non cadet de capillis filij tui sup
terrã. Cũc exponẽs ei mulier similitudinẽ ait
Reducat q̃ dñs meus abiectũ suũ. Nõ em̃
vult aiam perire de⁹: z oẽs dilabimur tãcz
aque q̃ nõ reuertent. q. d. Mortuũ filiũ nõ
potes reuocare ad vitã. Melius ẽ vt reuo
ces viuentẽ: cz alterz vindicando vtrũcz per
das. Et ait rex. Nunqd manus ioab tecũ ẽ
in istz. Que respõdit. Ipe imposuit ỹba hec
in ore meo vt verterem similitudinẽ sermo
nis huius: z ait rex ad ioab. Reuoca puerũ
absalon. Cunqz reduxisset absalon in hieru
salem ait rex. Non videat faciez meã donec
vocẽ cũ: ne eo vilo reuiuiscat i me dolor filij

z mãsit absalon in hierusalẽ duob⁹ annis: et
faciẽ regis nõ vidit. Porro absalon erat de
corus nimis: cuius cesaries ꝑm tosephũ ran
ta erat: vt vir nouem diebꝫ tõderi potuisset.
Quã semel i ãno tonsã põderabat. cc. siclis
Forte b⁹ ponderis erat tonsura eius. Uel ℔
precio emebãt eã mulieres vt subornarent
crines suos. Natiqz sunt absalon filij tres z
filia vna noĩe thamar: misitqz sept⁹ ad ioab
vt intercederet ꝓ eo ad regẽ. Qui noluit venire ad eũ. Misitqz absalon fuos suos vt in
cenderẽt segetes agri ioab. Quo facto ioab
venit ad eũ dicẽs Quid fecerũt fui tui. Qui
rñdit. Aliter habere te nõ poterã. Obsecro
intra ad regẽ vt videã facie ẽ⁹, alioqn interfi
ciet me. Et ingresso ioab ad regẽ vocatus ẽ
absalon: z osculatus est rex eum.

Qũo absalon psecutus est dauid.

Capitulum. XV.

Vnc cepit absa

t lon aspirare ad regnũ, nã caleph
añ eũ genit⁹ vl'iners erat vl' mor
tuus. Fecitqz sibi currus z eqtes. l. q̃ pcede
rent eũ: et mane ꝯsurgens stabat in porta z
blandiebat ascendentibꝫ ad regis iudicium
dicens. Bona sunt q̃ dicis: sed nõ est qui te
audiat ꝯstitutus a rege Quis ꝯstituet me re
gẽ vt iuste iudicẽ. Et inclinauit ad se corda
viroz. Post q̃tuor ỹo annos reuersioris ait
ad regẽ. Dũ eram in exilio vouí: si reduxerit
me dñs i hierusalẽ sacrificabo dño i ebron.
Vadam ergo z reddã vota mea. Et ait rex.
Vade in pace. Alia lra habet post. xl. ãnos.
xl. eñ anni fluxerũt exq̃ occisi sunt sacerdo
tes nobe qui ponunt hic vt monstret diui
nã vltionẽ suscitari super dauid: eo q⁹ abime
lech sacerdotẽ fefellit. Abijt ergo absalõ in
ebron: vtens ꝯsilio achitofel gilonite q̃ fuerat ꝯsiliarius dauid: z egressi sunt multi de
hierusalem rem ignorãtes. Cũcz imolasset
hostias facta est ꝯiuratio valida: z augeba
tur pp̃l's cũ absalon. Qõ cũ accepisset dauid
ait seruis suis. Egrediamur cito ne forte ve
niens absalon occupet nos: z pcutiat ciuita
tem. Et egressus est dauid rex z vniuersa do
mus eius nudis pedibꝫ: dimittẽs decem cõ
cubinas ad custodiendũ domũ: z pcedebãt
regẽ cerethi z pheleti. dc. viri pugnatores q̃
secuti fuerãt eũ de geth Isti credunt bñficia
ꝑstitisse dauid qũ latuit in geth: z in retribu

tionem dederat eis locũ in hierlim Joseph⁹
dicit illos sexcentos egressos cũ eo q̃ quon
dam astiterant ei in saulis psecutõe. Potuit
aũt fieri vt hi z illi essent cũ eo. Et ait rex ad
ethei getheũ filiũ achis: q̃ primus erat inter
sexcentos. Reduc fratres tuos in hierlim: z
habita cũ rege absalon: heri venisti z hodie
cõpellẽris exire. Qui rñdit Viuit dñs: nec i
morte nec i vita derelinquã te. Et trãsgressi
sunt vniuersi flentes cũ rege torrentẽ cedrõ:
z leuite arcã portãtes deposuerũt eã donec
trãsiret populus. z ascendit abiathar ad cõ
sulendũ dñm. Qui nõ respõdit ei. Et tõ ait
dauid ad sadoch. Reuertere in ciuitatẽ cum
arca: ego abscondar in deserto. Achimaas
filius tuus et ionathan filius abiathar sint
vobiscũ per q̃s veniet ad me sermo a vob.
Et redierunt cũ arca. Cunqz ascendisset da
uid clivum oliuaz: occurrit ei chusi arachi
tes ꝯsiliarius eius: z ait dauid. Reuertere z
esto cũ absalon: z dissipabis ꝯsilium achito
fel. z q̃ audieris in domo regis indicabis
sacerdotibꝫ: q̃ dirigent ad me filios suos Et
venit chusi ad absalon in hierlim. Cũcz pau
lulũ pcessisset dauid apparuit ei siba cũ duo
bus asinis: ferẽs panẽ z vuãpassam: z mas
sas caricaz vel palataz. i. ficuũ q̃ inter tabu
las quas palas dicim⁹ presse cõpingunt Et
ait siba ad regẽ. Asinos duxit in eis sedeãt
domestici regis: z tuli cibaria vt alank in de
serto. Et ait rex. Ubi est miphiboseth. Qui
rñdit. Remãsit in hierusalẽ dicẽs. Hodie re
stituet mihi dñs vltionẽ p̃is mei. Et ait rex
sibe. Tibi sint oia q̃ fuerãt miphiboseth Ue
nit ergo dauid vsqz ad baurim: et egressus
vir de cognatiõe saul noĩe semei: p̃pclẽs la
pides z lutũ: maledicebat regi dicẽs. Egre
dere vir sanguinũ. Ecce premunt te mala q̃
fecisti in domũ saul. Quẽ cũ pcutere abysai
vellet: phibuit eũ dauid dicens. Filius vte
ri mei querit aiam meã: quãto magis filius
gemini. Sinite eum dñs vt maledicat mi
hi. Respiciat dñs hãc afflictõez meã. Fabu
lank hebrei hũc semel fuisse nabath patrem
ieroboam: z nomẽ aui eius geminí: z descẽ
dit dauid vsqz iordanem.

De consilio Chusi z morte Achitofel

Lap'm. XVI.

Actum est autez

f q⁹ chusi venies ad absalõ adora

ret dicẽs. Salue rex. Ad quẽ absalon. Qua
re non tecũ isti cum amico tuo. Qui respõdit.
Illius ero quem elegit dñs z omnis israel.
Cui seruiã. Nõne filio reg⁹. Sicut p̃i tuo
sic parebo tibi. Tũc ingressus ẽ absalon co
ram oñibꝫ ad ꝯcubinas patris sui de con
silio achitofel: vt sic intelligeret omis israel
q⁹ ex animo psequerek patrẽ: z roborarẽtur
cũ eo. Post hec dixit achitofel. Eligam mi
hi. xij. milia viroz. z psequar hac nocte da
uid. z pcutiã eũ: q⁹ fessus est: z redibũt ad te
vniuersi quasi vnus homo. Et ait absalon.
Uocemus chusi z ꝯsulamus eũ: z ait chu
si. Non est bonũ ꝯsiliuz achitofel hac vice.
Nosti patrem tuũ z viros eius esse fortissi
mos. Si modo pcusserit aliquos ꝰ tuis:
qui cũcz audierit dicet. Facta ẽ plaga in po
pulo qui sequebak absalon: z timebũt esse te
cum. sed hoc est ꝯsiliũ bonũ. Congregek ad
te omnis israel: z irruamus sup eum. Et vbi
cunqz fuerit operiemus eũ. Et placuit oñi
bus ꝯsiliũ chusi. Et dixit chusi sacerdotib⁹
vt nunciarent dauid ne maneret in deserto
nocte illa: sz trãsiret iordanẽ Et abijt ancilla
ad filios sacerdotũ qui latebant iuxta fontẽ
rogel: ferens pannũ. q. ad abluendũ: z indi
cauit eis verbũ chusi. Uidit aũt eos quidã
puer filius ancille vt dicitur z indicauit ab
salon. Josephus aũt dicit quosdã eqtes vi
disse eos z nũciasse absaloni. Qui misit post
eos vt comprehenderenk. At illi ingressi in
baurim domũ mulieris rogabant vt celaret
eos. Que dimisit eos in puteũ: z expãdit ve
lamẽ super os putei. q. siccans tipsanas. id
est hordeũ ad tipsanam: z sic res latuit. Cũ
cz reuersi fuissent qui missi fuerant: illi afcẽ
dentes de puteo: nunciauerunt dauid q̃ tra
dita eis fuerant. Et transiuit dauid iordanẽ
cum suis p̃ius cz diluesceret z venit in ma
naim. Porro achitofel sciens regnũ reditu
rũ ad dauid: z timens incidere in man⁹ eius
descendit in domum suam in silo: z laqueo
se suspendit.

De morte absalon. Lap'm. XVII.

Absalon autẽ col

a legit exercitũ z transiuit iordanẽ
z statuit amasam sup exercitum. p
ioab: hic erat filius abigail: filie naas. id est
isai sororz dauid quam iosephus abigeam
vocat: z erat consobrinus ioab. Porro viri

trans iordanē: z marīe berzellai galaaditēs obtulerūt dauid cibaria multa nimis: z stratoria z tapetia z vasa fictilia. Porro dauid diuisit populū q̄ cū eo erat in tres ptes, vnā dedit ioab, scōaz abysai, tertiā ethay getheo q̄ putaī fuisse filiꝰ achis amici dauid. Cūq; vellet egredi rex cū eis ad pugnā dixerunt, Non ibis: te solū q̄rūt alios nō curāt. Cum q; egrederent cunei ad pugnā circiter septē milia: stabat dauid iuxta portam z dicebat, Seruate mihi puerꝰ absalon. Et factum est pliū in die illa iuxta saltū effraim: z fugit exercitus absalon cesis ex eo, xx. milib⁹. z plures interfecerūt bestie saltus q̄s gladius. Fugiensq; absalō sup mulū venit ad quercū cōdensam: z intercepto capite e⁹ramis mulus ptransijt eo suspēso. Qō cū quispiā nūciasset ioab ait ad eū Quare nō ꝓfodisti eū, Qui respōdit Nō mitterē manū meā in filiū regis, pīertim cū audierim⁹ euz dicentē, Fuate mihi puerū absalon, Infixitq; ioab tres sagittas in corde absalon, Quē adhuc palpitantē interfecerūt armigeri ioab: z percussit eū in foueam grandē: z cōportauerūt sup eū acerū lapidū: vt duplici morte periret: tanq̄s factor osus Israel āt fugit in tabernacula sua. Porro absalō adhuc viuēs erexerat sibi titulū in valle regia: q̄ duobꝰ stadijs distat a hierūm in mōumētū noīs sui: z erat nomē tituli manꝰ absalon. Hūc titulū q̄daz putāt fuisse arcū triūphalem: in q̄ sculpta erat manus absalon. Sz iosephus ōt statuā fuisse marmoream. Tunc ait achimaas ad ioab Currā z annūciabo regi, Qui respōdit, Nolo te hodie nūciare, Filiꝰ eī regis mortuꝰ ē. Et ait ioab ad chusi, Curre: q̄s achimaas post eū p viā cōpendij transiuit eū. Dauid aūt sedebat inter duas portas, speculatorꝙ in fastigio porte exclamauit, Video boiem currentē solū. Et ait rex, Si solꝰ est: bonꝰ est nunciꝰ. Et iterꝙ ait speculator, Apparet mihi hō alter curres solus. Dixitq; rex, Et iste bonus est nūcius. Et venies achimaas adorauit dicēs, Bñdictꝰ deus q̄ ꝓduxit hoīes leuantes se ꝰ regem. Et ait rex, Est ne pax puero absalō. At ille noluit indicare. Chusi ꝙ superueniens indicauit. Et cōtristatus rex ascendit cenaculū porte flens: opto capite: z clamās, Fili mi absalon: quis mihi tribuat vt ego moriar ꝓ te: absalon fili mi, fili mi absalon. Qō audiēs populꝰ timuit ingredi ciuitatē: z ingressus ioab ad regē dixit. Cōfundisti hodie vultus eoꝝ q̄ saluā fecerūt aiam tuā. Diligis odientes te: z odio habes diligentes te. Procede z alloquere seruos tuos: alioquin nec vnꝰ remanebit tecū hac nocte: z erit hoc malū tibi sup oīa que vnq̄s passus es. Sedit ergo rex ī porta: et omnis multitudo z benigne locutꝰ est eis.

De reditu dauid in hierl'm.

Capitulum. XVIII.

Oro qui secuti

p fuerāt absalon mutuo se hortabant: vt reuocarēt regē: memorātes būficia eius in isrl'. Dauid āt misit ad sadoch z abiathar vt loquerent ad viros iuda, Hec dicit rex, Os meū z caro mea vos. Quare nouissimi reducit⁹ regē, q, d, Videte ne tardiores ceteris sitis: z p eosdem iurauit amasę: q̄ ꝓncipē militie eū vellet ꝓstituere p ioab. Et misertꝰ viri iuda ad regem vt rediret, Et venit rex vsq; ad iordanē: z venit oīs iuda in occursum eius in galgala. Semei quoq; de baurim descendit cū eis hūs secum contribules z mille viros de beniamin. Siba q̄z z filij eius z serui trans iordanē venerūt ad eū: vt traducerent domum eius. Isti ꝑm ioseph̄ fecerunt pontē iordanis: vt facilius rex trāsiret cum exercitu. Cūq; transisset rex: adorauit semei dicēs Ne me mineris dñe iniuriam serui tui. Scio enim peccatū meū: z ideo hodie veni in occursum tuū ꝓmꝰ de oīb⁹ domo ioseph: nō q̄ esset in tribu ioseph, sed q̄ habitabat in sorte effraim. Cunq; diceret abysai semei occidēdū dixit dauid, An ignoras me hodie factū regē super israel. Ergo ne hodie interficiet vir in israel, quasi diceret Illos occidā qui me hodie fecerunt regē sup se. Timebat q̄z si interficeret semei q̄ reliqui qui similiter regē offenderant nollent eum sibi facere regē: z ait ad semei, Non morieris. Miphiboseth q̄z venit in occursuz regi illotis pedibꝰ z intonsa barba. Hā et vestes nō lauerat a die qua egressus fuerat rex. Hebreus habet infectis pedibꝰ tradens q̄ sibi fecerat pedes ligneos. Et ait rex ad eum, Cur non venisti mecum. Qui respōdit, Seruus meus ꝓtempsit me: nolēs mihi sternere asinū vt irem cū rege: in sup z accusauit me: tu aūt q̄ iustus es fac qō tibi videtur Et ait rex, Fixuz est qō locutus

sum. Tu z siba diuidite possessiōes, q, dixeret, Utriq; vestrū dederā: sed q̄ vterq; totū habere non potest: inter vos diuidat. Dicit q̄ dauid immemor iuramēti cū ionatha iniuste iudicauit, z ideo roboam z ieroboam diuiserūt eiꝰ regnū. Mortuo em̄ salomone roboam filiꝰ eius: z ieroboā armiger ipius diuiserūt regnū qō habuerat dauid berzellai q̄z qui ꝑbuerat alimēta regi descēderat cum eo, Et ait rex ad euz, Veni mecū in hierl'm: z honorabo te, Qui respondit, Octogenarius sum hodie: non indigeo hac vicissitudie Chamaa: alꝰ chanaan filius meꝰ vadat tecum, fac ei qō tibi videt. Et ait rex, Veniat z faciam ei qō tibi placuerit, Et rediit berzellai in locū suum. Tunc cōcurrerunt ad regē oīes viri israel: z indignātes dixer⁹, Quare te furati sunt frēs nr̄i viri iuda: et traduxerūt te sine nob, Et respōdit iudas, Quia ꝙpior est mihi rex. Et ait israel, Decē partibus ego maior sum, idō magis ad me ptinet dauid q̄z ad te: pīertim cuz ꝓmogenitꝰ sim. Cunq; respōdissent viri iuda: siba filiꝰ bochri: filiꝰ geminicinit buccina: z ait, Nō est nobis pars ī filio isai. Reuertere in tabernacula tua israel. Et recedētes a dauid: secuti sunt sibam. Viri āt iuda reduxerunt regem suū in hierusalem.

Nota quoddā ḥ qō vir alibi inuenies q̄ nomine israel, xj. tribꝰ designant, Cuz eñ, xij. fuissent, ō, xij. patribus, de tribu iuda rex fuit dauid qō indigne ferētes, xj. venerunt ad tribum dauid dicentes,

De morte Amasa z Siba. Ca. XIX.

Et autē decem

r ꝺcubinas ad q̄s ingressus fuerat absalō recluſit ī custodia viduitatis: nec est ingressus ad eas. Et ait rex amasę q̄ erat ꝓnceps militie, Cōgrega mihi viros iuda in tertiū diem. Abijt ergo amasa z morat⁹ ē extra placitū. Et ait rex ad abysai nō ad ioab quem iam amouerat a principatu, Tamē iosephus dicit eū dixisse ad ioab, Tolle seruos dñi tui: z psequere sibam ne effugiat vos: z egressi sūt cū eo omnes robusti de hierusalē: z occurrit ei amasa residens iuxta lapidem grandē q̄ est in gabaon. Porro ioab vestitus erat tunica stricta: ioseph⁹ tñ dicit loꝛica: z accinctus erat gladio fabrefacto: q̄ leui motu egredi poterat: z arte q̄dam simulans q̄si cecidisset gladꝰ z recepisset euz dextra manu tenuit meū amasę: q̄si osculās eum: z sinistra pcussit eum in latere: z effudit eius intestina. Joab autē z abisay psecuti sūt sibam: z subsistebant venientes ad mortuū in via. Vir autē q̄dam amouit eū in agrū et operuit cū: ne subsisteret trāseūtes: clamans q̄ iuste occisus esset qui in dolo moraz faceret redire ad regē. Joab ꝙo cum exercitu obsedit sibam in abela: z mollebatur destruere muros vbis, z exclamauit ad eum mulier sapiens de ciuitate, Sermo dicebatur in veteri prouerbio, Qui interrogant interrogēt in abela, q̄si diceret, hec est vbs ꝙsilij ab antiq̄, Quare queris euertere matrē ciuitatuz isrl'. Quare ꝑcipitas hereditatē dñi, Hebre⁹ nō habet, puerbio, z est sensus ſm eū, Sermo dicebaꝫ in veteri, i, quondaz in lege dictū est vt israel ꝙus offerat pacem hostibꝰ q̄z aggrediatur eos. Quare ergo precipitas hereditatem dñi, id est cur nō seruas legē in israelitis que seruata est in alienigenis. Postea legit hebreus qō interpositū ē ad cōmēdatōnē vbis ſm ꝓrem exposituz. Et respōdit ioab ad eam, Non quero euertere vbem q̄z siba filiū bochri: q̄ leuauit manū suā ꝓra dauid Et locuta est mulier ciuibꝰ sapienter: q̄ abscisum caput sibe, pieceūt ad ioab, Tūc reuersus est exercit⁹ in hierusalē ad regē: z restituit rex ioab sup exercitū z alios ministeriales in officijs suis sicut supra: ℟ addito: q̄ aduram statuit supra tributa colligēda z q̄ hyram factus est sacerdos dauid ꝓius.

De septē viris suspēsis in vltione gabaonitarum. Ca. XX.

Facta est quoq;

f fames in diebꝰ dauid tribꝰ annis iugiter: et consuluit dauid dñm. Qui rñdit hoc fieri ꝓpter saul z domū eius q̄ occidens gabaonitas quasi pro zelo filiorū israel irritum fecerat iuramentū iosue et seniorum. Et ait dauid ad gabaonitas, Quid faciam vobis vt benedicatis hereditari dñi? Qui dixerunt, Virū qui attriuit nos delere debemus: vt ne vnꝰ q̄dē residuꝰ sit de stirpe eius. Sz q̄ dauid ℟ facere nō poterat ꝓpter iuramentū quod iurauerat ionathe tentauerūt petitiones dicentes. Dent nobis septez viri ō filijs eius: vt crucifigam⁹ eos domino

pepercitq; rex miphiboseth filio ionathe z tradidit eis duos filios saul: quos peperit ei respha. Isti adhuc pueri cum doech occiderunt sacerdotes nobe: z postea gabaonitas. Dedit eis etiã quinq; filios michol adoptiuos qs genuerat merob adraeli Babaonite ꝙo crucifixerũt eos in diebꝫ messis ꝑme, id ẽ incipiẽte messiõe hordei. Induẽs ãt respha cilicũ substrauit sibi supꝫ petrã cubãs iuxta eos die ac nocte vt amoueret ab eis aues et bestias ab initio messis donec stillaret aqua sup eos, i, vsq; circiter kalẽdas septembris. Tũc ei iuxta naturã terre ꝑmũ post messem pluuia descẽdit. Hanc respham quidã non bene putãt fuisse orpham nurũ noemi. Audiens autẽ dauid q̃ fecerat respha deposuit eos de patibul': z tollẽs ossa saul z ionathã de iabis galaad: z ossa eoꝝ q̃ affixi fuerãt sepeliuit eos in sepulcro eis ꝓpriis eoꝝ. Quo facto reddidit deus vbertatem terre.

De q̃ttuoꝝ ꝓlijs dauid Caplm. xxi.

Actum est autem

f iterũ ꝓeliũ philistinoꝝ aduersus israel: z pugnabat dauid cuꝫ suis aduersus eos. Cũq; fere dauid defecisset pugnando: cũ iesbidenob q̃ fuit de genere arapha: nisus ẽ ꝑcutere dauid: z interposuit se abysai: z interfecit philisteũ. Hũc tradũt hebrei fuisse de genere giganteo: araphaꝫ ꝙo dicunt fuisse orpham nurũ noemi que peperit viro getheo q̃ttuoꝝ gigãtes q̃ hic memorantur iesbidenob: sephi goliam: z quartum habẽtem senos digitos in manibus z pedibus. Tũc iurauerũt viri dauid dicẽtes. Jaz non egredieris no biscũ in ꝓliũ ne extinguas lucernam israel. Occasione huiꝰ vltimi ꝓlij epilogat hystoria hic tria superiora ꝓlia dauid nominata: non tamen eo ordine quo gesta sunt. Quoꝝ primũ fuit in gob: vbs est que z iaser ỏr in qua ꝑcussit sobochai sephi de genere gigantũ. Aliud quoq; ꝓliũ simiter fuit in gob in quo ꝟm iosephũ apparuit vir fortis ephron cognatus dauid: q̃ suis in fugã versis solus plurimos hostiũ ꝑemit: et alios in fugã cõuertit. Liber vero regum in hoc loco ponit ꝓlium dauid ꝺtra goliam in hunc modũ. In quo ꝑcussit adeodatus filiꝰ saltus: polimitariꝰ: bethleemites goliath getheũ. His quattuoꝝ nominibꝫ exꝑmitur dauid z dicit adeodatus: quia ad liberationeꝫ israel datus est a deo in regẽ. Filius saltus: qz de pascuis z saltu assumptꝰ est. Polimitarius: qz ỏ genere beseleel polimitariꝝ fuit mater eius. Vel qz multq; modis ampliauit cultũ dñi. Bethleemites dictꝰ est a patria. Demoratur q̃z z aliud ꝓliũ in quo ionathas filius semmaa fratriꝫ dauid ꝑcussit virũ habentem senos digitos in manibꝫ z pedibꝫ. Expeditus itaq; dauid a ꝓlijs locutus est dominꝙba carminis huius in die qua liberauit eũ dñs de manu omniũ inimicoꝝ suorum: z de manu saul: z ait. Dñs petra mea ⁊c. In psalmis ꝟm translationẽ nostrã ita legitur. Diligam te domine fortitudo mea: dñs firmamentum meum, ⁊c. Cuius titulum sumpsit esdras ex verbis supra positis in die qua liberauit eũ dñs ⁊c. Josephus hic dicit q̃ cũ dauid pace altissima fruerek: cãtica z hymnos composuit, alios trimetros, alios quinqmetros, diuersa faciens organa: in quibꝫ leuite ꝓ sabbata z alias solennitates hymnos dicerent. Et ponit iosephus differentiã inter psalteriũ et nabluz. Et est psalteriũ canora cithara decẽ chordis coaptata: q̃ cum plectro ꝑcutit'. Nablũ ꝙo, xij, sonos habẽs digitis tãgit'. Post carmen supradictũ addidit dauid loq̃ns de se tanq; ỏ alio. Hec sunt verba nouissima q̃ dixit dauid filius isai: Dixit vir cui constitutum est, id est ꝓmissio facta de christo dei iacob, Hebreus habet ita, Dixit vir leuatꝰ sup christũ dei iacob, id est christꝰ sup alios exaltatus z vnctꝰ a deo. Propter hec ꝟba q̃dam dicũt ꝓdictuꝫ psalmũ nouissime scriptum a dauid. Sz tutius est vt dicamus nouissima ꝟba dauid q̃ sequunt'. Spũs dñi locutꝰ est ꝓ me, ⁊c. Et est forte psalmꝰ nouissime sꝰptus nec alijs, cl. annumeratus.

Catalogus fortiũ dauid. Ca. xxii.

Duo circa regẽ

p erãt oẽs fortissimi: q̃z ĩsigniores fuerũt, xxxvj. Insignioꝝ tñ ceteriꝫ erat dauid: sedẽs ĩ cathedra sapientissimꝰ: et ita erant, xxxvij, annumerato dauid. Postꝝ post dauid ỏ illis, vj, qui erãt supra, xxx, tres erant fortissimi, alij tres non adeo fortes, sed tamẽ fortiores reliquis, xxx. vt. q. dicere possimus, xxx. erant fortes: tres ꝙo fortiores eis tres ꝙo reliqui fortissimi. Et ꝟm hãc exꝓsitionem catalogus, xxxvj, fortiuꝫ incipit ibi. Princeps iter tres ipe est, q. tenerrimꝰ ligni

vermiculꝰ q̃ octingẽtos iterfecit impetu vno. Josephus ỏr nõgẽtos: paralipomenon, ccc. Iste nõ nominat' hic ab hystoria: paralipomenon vocat eũ iesboam ioseph' eusebiũ. Non legit' vbi ỏ factũ fuerit: nisi q̃tuz hic commemoratur. Post hũc erat eleazar filius patrui dauid q̃ ꝑcussit philisteos donec deficeret manus eiꝰ: z obrigesceret cũ gladio. Post hunc erat semmaa ararites quẽ iosephus semeiã vocat. Qui cũ fugisset ꝓlꝫ solꝰ stetit ĩ agro lentis z ꝑcussit philisteos: z fecit salutẽ ĩ isral'. His tribꝫ iosephus attribuit delatõeꝫ aque de cisterna bethleẽ. Hystoria ꝙo reguꝫ refert illỏ ad tres sequẽtes: q̃s fortiores diximus: quoꝝ ꝑmus erat abysai frater ioab. Ipe est qui leuauit hastã suaꝫ ỏ, ccc. quos interfecit optimus quidẽ: sed vsq; ad tres ꝑmos non peruenit. Post hunc erat bananias qui ꝑcussit duos leones moab, id est ꝓncipes q̃s paralipomenon ỏr artetes. Ipse q̃z interfecit virũ egyptiũ, id ẽ imitatorẽ egyptij blasphemantẽ dominuꝫ quẽ interfecit moyses. Hunc dicũt hebrei fuisse semei quẽ posit interfecit sub salomone. Alium q̃z virum egyptiũ interfecit dignũ spectaculo: altitudinis q̃nq; cubitoꝝ: habentẽ in manu hastam ad quem venit bananias in virga z extorsit hastam de manu eius: z occidit eum hasta sua. Hieronymꝰ tamen dicit hoc qỏ dixim' ỏ alio egyptio de semei qui habuit hastã i manu, id est legez dei quã si meditatus fuisset ꝑ manendo in hierusalẽ non periret. Idem occidit leonẽ in hunc modũ. Tempore niuis lapsus est leo in cisternam qui nullum videns egressum: ozificiũ eiꝰ cisterne niue damnatũ erat: rugiebat. Quẽ audiẽs bananias dũ iter ageret descendit ad eũ in baculo manibusq; eũ ꝑstrauit. Tertiũ de fortioribꝫ nec liber regum nec iosephus ponit hic. Sed recurrendũ est ad sabochai de quo in ꝓximo dictum est. Isti tres opus fecerunt magnificũ qỏ sequitur. Philistei quondã posuerũt castra in valle raphaym vsq; ad ciuitatez bethleem: z

Nota q̃ ỏ hz lr̃a q̃ in libro reguꝫ difficilis est: dauid sedẽs in cathedra sapientissimꝰ ꝓnceps inter tres ipe est q̃si tenerrimꝰ ligni vermiculꝰ q̃ octingẽtos interfecit impetu vno: ỏ vno mõ sic distinguit vt sapientissimus sit finis versus: z ꝓnceps sit initium sequẽtis.

erat penuria aque in hierlm. Dauid aũt ascẽderat in arcẽ ad cõsulendũ dñm: z cõmendabat coram astantibus aquã de bethleẽ: z ꝑcpue eã que erat in puteo iuxta portam. Tũc isti tres ꝑ medium hostiũ iter facientes venerunt ad bethleẽ z hauriẽtes aquã: denuo ad regẽ ꝑ eoꝝ castra reuersi sunt: ita vt palestine fiduciam eorũ obstupescentes a dimicatione cessarẽt. Delatam siquidem aquaꝫ rex noluit bibere dicẽs. Nunquid sanguinẽ istoruꝫ et animarum periculuꝫ bibam. Et effudit eã tanq; libamen domino ỏ salute virorꝝ gras agens. Ab hac enumeratione fortiũ hebreus dissentit numerans tñ, xxxvj fortes: z in tribꝫ ꝓmis q̃s fortissimos diximꝰ numerat ipm dauid sic. Dauid sedens in cathedra sapientissimus ꝓnceps inter tres ipe est q̃si tenerrimꝰ ligni vermiculus: z cetera q̃ non mutant'. Et dicit multos eũ occidisse impetu vno: qz ꝑ peccato qỏ impetuose fecit in bethsabee multi occisi sũt. Compatur ãt dauid vermiculo ligni: q̃ teredo vl' terebella ỏr q̃ mollis durũ lignũ pforat: dum tãgitur nil molliꝰ illo: qñ tãgit nil duriꝰ. Sic et dauid in pressuris z domi z circa subiectos mansuetior erat ceteris: in throno et cõtra hostes nulliꝰ eo acutior. Et cõmendat' hic dauid in tribus. in sapientia, humilitate, z fortitudine. Postro reliq̃, xxx, q̃s fortes dixim' postea enumerant' inter quos non enumerat' ioab: vel qz ꝓnceps est aliozꝝ: vl' quia indignus ꝓpter mortẽ abner z amase.

De numero ꝓpli z altari erecto a dauid Caplm. xxiii.

Actum est autez

f post famẽ ꝓius ĩmissam a domino addidit furor dñi irasci ỻ isral'. Furorẽ dñi videtur quasi exponere paralipomenon dicens. Cõsurrexit sathan aduersus israel: z incitauit dauid vt numeraret populũ. Et ait rex ad ioab. Perambula omnes tribꝰ isral': z numera populuꝫ vt sciam numerum eius. Intelligens autem

Hebreus ỏr sic. Jam dñs sũpsit vindictaꝫ ỏ dauid ꝓpter mortem vrie in ꝓsecutiõe filij sui absalon: q̃ nõ

ioab q̄ de elatiõe ꝺ dicere ait. Adauge at deus ad populũ tuũ, sed q̄d sibi vult domin⁹ rex in hac re q̄si diceret, vide ne offendas dominũ. Cũq; nollet rex mutare, ꝓsitũ, Egressus ē ioab ꝑ ceps militum ꝛ numerauerunt populum: ꝛ redierunt post nouē mẽses ꝛ viginti dies in hierusalē cuꝫ descriptiõe redacta in scriptꝭ: ꝛ inuẽta sunt de israel octingenta milia virorꝫ fortiũ, ꝛ de iuda. l. milia pugnatorꝫ. Beniamite dicunt non fuisse numerati adhuc: quia pauci erant. In paralipomenõ longe plura leguñ, scꝫ mille milia ꝛ centũ, et credit ioab subticuisse regi partem popli. Peccauit aũt dauid in duob⁹: q̄ superbe numerauit, ꝛ quia quisq; numeratorꝫ non reddidit pecuniã dño: quattuor. l. siclos argẽti sicut scriptũ est in lege moysi. Qõ attendens dauid ait ad dñm. Obsecro domine trãsfer iniquitatem serui tui: qꝛ peccaui nimis. Diluculo misit ad euꝫ dñs gad prophetaꝫ: tres

dũ de ꝓlo ꝛ ꝑncipibus q̄ ei nõ ꝓtradixerant. Ũñ modo voluit vindicare contra israel. i. ꝓtra populũ.

Suggestiõe em̃ diaboli dauid fecit numerare populum qõ nõ debebat fieri: nisi cum deberet procedere ad bellũ: ꝛ tunc ab vnoquoq; capite debebat accipere. v. siclos in oblationẽ domino. Hoc autẽ fecit dauid ex supcilio elationis.

In exod. em̃ scptũ ē. Quãdo tuleris summam filiorum israel, iuxta numerũ dabũt singuli preciũ ꝑ animab⁹ suis dño ꝛ non erit plaga in eis.

supplicij ꝺditiones portantem Qui ait. Aut septem annis veniet tibi fames in regno tuo aut tribus mensib⁹ fugies aduersarios tuos aut trib⁹ diebꝫ erit pestilentia in populo tuo Et ait dauid. Coarto⁹ nimis q̄. ꝺ. Si famez eligo: pauperũ erit supplicium non diuitum Si victoriã hostiũ supplicium erit exercitus ꝛ non meũ: qui circũualloꝛ fortissimis. Eligam ergo cõmunẽ plagã regi et plebi Belius est em̃ vt incidã in manus dñi misericordis q̄ in manus hoĩs. Misit ergo dñs pestilentiã in israel ꝺ mane vsq; ad tempus cõstitutũ, id est vsq; ad horã prandiꝫ ſm Josephum: vel vsq; ad horã sacrificij vespertini ſm alios, ꝛ mortui sunt de populo extra hierusalẽ septuaginta milia virorꝫ. In paralipomenon legitur fere trecenta milia. Et aiũt hebrei ibi posituũ numerũ plebis: hic aũt numerũ nobiliũ. Porro cũ extendisset angelus pcussor manũ suã ad hierusalem: vt disperderet eam: ꝛ staret ꝗxta areã arcuma iebusei qui ꝛ ornan dicit vidit eum stantẽ dauid gladio euaginato ꝛ clamauit. Ego sum q̄ peccaui, isti q̄ oues sunt q̄d fecerũt. Uertatur obsecro manus tua ꝓtra me ꝛ ꝓtra domũ patris mei. Et miſtus dñs ait ad angelũ, Sufficit: ꝓtine manũ tuam. In illa die dixit gad ad dauid. Constitue altare dño in area arcuma iebusei, ꝛ ascendens dauid dixit ad arcuma. Uẽde mihi aream tuã vt edificem ibi altare dño et cesset interfectio. Qui respondit. Accipiat eam dñs meus gratis Habeat q̄s boues in holocaustũ: ꝛ plaustra: ꝛ iuga boũ in vsu lignorꝫ. Et ait rex. Nequaq̄ꝫ, sed emã precio: ꝛ offeram dño holocausta gratuita. Emit ergo dauid aream sexcẽtis siclis auri: vt in paralipomenon legitur: et boues argẽti siclis q̄nquagita: ꝛ edificauit ibi altare domino ꝛ obtulit holocausta ꝛ pacifica: ꝛ ꝓpitiatus est dñs terre. Hic est mons moria vt aiunt hebrei in quo abraam voluit offerre filiũ: ꝛ obtulit arietẽ ꝑ eo. Ea tẽpestate tabernaculũ ꝛ altare qd̄ fecerat moyses erãt in excelso gabaon: licet arca esset in bierl'm Cũq; ꝓphetasset gad templũ ibi futurꝫ decreuit dauid vt ille locus vocaret area populi.

Sequuntur tituli capitulorum in hystoriam regum tertij.

De vnctiõe salomonis in regẽ.	ca. j.
De secũda vnctiõe salomonis.	ca. ij.
De morte dauid.	ca. iij.
De morte adonie. ꝛ ioab ꝛ semei.	ca. iiij
De somnio salomonis.	ca. v.
De iudicio meretricũ.	ca. vj.
De prefectis salomonis et inuentione exercitus.	ca. vij.
De operarijs templi.	ca. viij.
De edificatione templi.	ca. ix
De ornatu inferioris domus.	ca. x.
De duob⁹ cherubin.	ca. xj.
De porticu.	ca. xij
De cubiculis ꝛ cenaculis ꝛ hebdomadario rum.	ca. xiij.
De atrio sacerdotum.	ca. xiiij
De atrio mundorꝫ.	ca. xv.
De atrio mulierꝫ.	ca. xvj.

De atrio immundorꝫ.	cap. xvij.
De altari et mari eneo.	cap. xviij.
De luteribus.	cap. xix.
De vasis altaris.	cap. xx.
De dedicatione templi.	cap. xxj.
De domo saltus.	cap. xxij.
De basilica ꝛ domo regia	ca. xxiij.
De oppidis datis hyram.	ca. xxiiij.
De operibus salomonis.	cap. xv.
De regina saba.	cap. xxvj.
De aduersarijs salomõis ꝛ morte e⁹	ca. xxvij
De roboã et diuisione regni.	ca. xxviij.
De ieroboã ꝛ abdo et vitulis.	ca. xxix.
De morte ieroboam.	cap. xxx.
De abia.	cap. xxxj.
De aza ꝛ regib⁹ israel nadab ꝛ baasa ꝛ bela. capitulum.	xxxij.
De zamri et amri	cap. xxxiij.
De achab et iezabel et helia	cap. xxxiiij.
De sacerdotib⁹ q̄s interfecit helias.	ca. xxxv.
De fuga helie et vocatõe helisei.	ca. xxxvj.
De prima obsidione samarie.	ca. xxxvij.
De victoria achab.	ca. xxxviij.
De vinea naboth.	ca. xxxix.
De iosaphat.	ca. xl.

Tertij regum. De vnctione salomõis in regem. Caplm. I.

Incipit scdm

hebreos malachaym, qd̄ sonat regũ: quia licꝫ in ꝑcedenti opere actuꝫ sit de duobus regib⁹ hebreorũ non simul regnantib⁹, tamen quia in isto ope agitur ꝺ regibus q̄ simul regnauerunt in iuda ꝛ in isrl'm merito regum dicit. Et rex dauid senuerat. Cũq; operirẽtur vestibus nõ calefiebat: et inuenerunt ei abysag sunamitẽ puellam pulcram nimis que dormiebat cum rege: ꝛ calefaciebat euꝫ ꝛ ministrabat ei. Rex ꝯo non cognouit eam Adonias aũt quartus filius dauid cũ esset ꝑmogenitus iter supstites filios regis: fiduciã habuit regnãdi: ꝛ fecit sibi currus ꝛ equites: nec corripuit eum pater ꝛ ſmo eius erat cum ioab ꝛ abiathar sacerdote Ulij ꝯo ministeriales regis ꝛ robur exercitus nõ erãt cuꝫ eo. Preparauit aũt adonias solẽne cõuiuiũ in horto regali iuxta fontẽ rogel: ꝛ vocauit filios regis ꝛ suos, robustos autem ꝛ sibi nõ fauentes ꝛ salomonem nõ vocauit. Nathan autem monuit bethsabee vt intraret ad regẽ ꝛ posuit verba sua in ore eius. Que ingressa ad regẽ ait. Domine mi tu iurasti ancille tue Salomõ filius tuus regnabit post me: ꝛ ecce nũc adonias regnat te ignorante. Cumq; alijs vocatis ad cõuiuiũ filium meũ non vocauerit scio q̄ cum dormieris cũ patrib⁹ tuis: ego ꝛ filius meus crimus peccatores. id est iudicabimur morte digni: ego vt adultera: ille vt adultere filꝫ. Adhuc ea loq̄nte intrauit nathã ꝛ ait. Dñe mi rex dixisti tu Adonias regnet post me: ꝛ nõ indicasti mihi seruo tuo. Et ait rex ad bethsabee Uiuit dominus qui eruit animã meã ab omni angustia: quia sicut iurauit tibi sic faciã hodie Et dixit ad sadoch ꝛ nathã ꝛ bananiam. Tollite vobiscum ſnos domini vestri: ꝛ imponite salomonem filiũ meũ sup mulam meã: ꝛ vngant eũ in regẽ sadoch ꝛ nathan ad fontez geon ꝛ canẽtes ponite eũ sup solium meũ. Et respondit bananias: amen. Sũpsit aũt sadoch cornu olei de tabernaculo ꝛ inunxit eũ: ꝛ cecinerũt buccina: ꝛ dixit oĩs ꝑ⁹ Uiuat rex salomon ꝛ insonuit terra a clamore coꝝ: ꝛ sedente salomone sup thronuꝫ: adorauit dauid in lectulo suo deũ q̄ dederat ei sedentez in solio in oculis suis. Porro adonias ꝛ inuitati ab eo cũ estimarẽt tumultũ ortũ in ciuitate: cuꝫ currit ad eos ionathas filius abiathar indicans eis q̄ facta fuerant: ꝛ abijt vnusq̄sq; in domũ suã. Adonias aũt timens salomonez abijt in tabernaculum: ꝛ tenuit cornu altarꝫ tymiamatis: dicens se non egressurum: misit rex iuraret ei de vita cõseruanda: ꝛ iurauit ei salomon dicens. Uade in domũ tuã.

De scõa vnctiõe Salomonis. Caplm. II.

Dies aũt dauid

v oñdere ꝑ⁹ se filiũ regẽ fecisse: cõgregauit in israel ꝑncipes vniuersos: sacerdotes ꝛ leuitas: ꝛ inuncto iterũ salomone: ꝛ cõfirmato ab omnib⁹ regno salomonis cuꝝ omnib⁹ ꝑcepit salomoni de legum custodia: ꝛ iusticia, ꝛ pietate, Et ꝑcepit vt edificaret templũ dño dicens se iam ꝑparasse ei auri decem milia talẽta, argẽti ꝯo cẽtum milia, ferri ꝯo ꝛ eris supra numerum: lapidũ q̄ꝫ ꝛ lignorꝫ maximã copiam. Leuitas q̄ꝫ diuisit in tres ordines: in aaronitas: moy

seitas ꝛ leuitas. Aaronitas quoq; diuisit p generationes. ꝛ inuenit de eleazar. xvj. et de ithamar. viij. Et elegit ex vnaquaq; illaruꝫ vnū pontificē: ꝑcipiens vt singuli ministrarent a sabbato in sabbatum. sadoch tamen ꝛ abiathar pessent vniuersis. Et piecerūt sortem coram rege ō hebdomadibꝫ ordinādis De leuitꝫ ꝯo instituit curatores fabrice templi. xxiiij. alij hūt. xxij. milia. Hi dicti sunt nathinnei. Judices

Qui erat ō genere heli obtinebat ꝑmatū.

autem populi ꝛ scribas sex. ianitores āt domus dei septem.

alij hūt quattuoꝛ milia: ꝛ totidē q̄ hymnos dicerēt. Post hec diuisit exercitum in cohortes. xxij. Habebat autē cohors. xxiiij. milia: quā ꝓcepit salomonē obseruare p trecētos dies. Moyseitas ꝯo aliquātū honorauit. Fecit eñ eos custodes thesauroꝝ dei: ꝛ vasoꝝque reges deo dicare contingeret: ꝛ collecte ecclesie oēm dispositionē suā indicauit: deposcens filios suos vt nō grauiter ferrēt minimū. id est salomonē inter eos sublimatuꝫ. quia deus sic mandauerat sicut ꝛ ipe dauid minimus inter fratres inuncꝫ fuerat Descriptionē ꝯo oēm ꝛ ꝓstitutionē edificij templi oīmibus suadētibus salomoni tradidit. Sꝫ ꝛ tunc oblationis ꝑmitias faciens tria milia talentoꝝ auri obtulit ad aditum ꝛ currum dei faciēduꝫ: in

Currus dicit cyburenum. id est cooptoriū. Cibureū. iij. colūnis erectuꝫ: sub quo arca et cherubin essent: vt fit in multis locis sua ꝓpa corpa sanctoꝝ.

quo ꝛ cherubin cēt sub quo cōstituerūt arcā. Principes vero ꝛ sacerdotes ꝛ leuites ꝛ seniores populi obtulerunt auri talenta quinq; milia: ꝛ stateres decem milia argenti ꝯo decē milia: ꝛ lapides ꝑciosos plures quoq; custodiam habuit ꝓnepos moysi iabes vel iabius vt dicunt alij.

De morte dauid. Ca. III.

Propinquaue

runt aūt dies dauid vt moreret ꝛ iteravit salomoni mandata de cultu dei ꝛ lege seruanda: ꝛ pietate ꝛ iusticia circa suos: memoraꝫ ꝓmissionē di sibi factā de semine suo iugiter regnaturo si custodierint filij testamentū eius: ꝛ testimonia q̄ docebat eos. Tria ꝯo supaddidit de ioab: et filijs berzellai: ꝛ de semei dicēs. Nosti q̄ ioab fecerit per invidiā duobꝫ ꝓncipibꝫ abner ꝛ amase: quoꝝ sanguinez effudit belli in pace id est sanguinē q̄ nō debet fundi nisi i bello fudit tpe pacis: ꝛ coꝝ cuz quibꝫ habebat pacem: ꝛ posuit cruorem plij in balteo suo. ꝛ in calciamēto suo. i. cruor non est respersus super arma ipi⁹: qr cū eis nō dimicauit. sed sup vestes ei⁹ qū pacifice eis loquebaſ. Et ē sensus Non vi sed dolo occidit eos. Vel aliter. Ut ri bellatores insignia operū suoꝝ i armis suis describebāt ad ostentationē glie. Sed cū ioab hec tanꝫ facinora ostētare publice nō auderet: saltē in balteo ꝛ in calciamento descripsit. Et addidit dauid. Facies ei iuxta sapientiā tuā ne descēdat pacifice ad inferos. Sꝫ ꝛ filijs berzellai reddes grām ꝛ erūt cōmēsales tui. Semei q̄z iemineum q̄ maledixit mihi nō patieris esse innoxiū. Et⁹ mortuꝰ ē dauid: ꝛ sepul⁹ ē in ciuitate dauid cum regnasset. xl. annis. Circa

Quedaꝫ scripture vt denꝰ dicere q̄ nō manifestabunturvsq; ad tpa antichristi.

tumulū ei⁹ fecit salomō. viij. loculos thesauroꝝ quoꝝ vnum post mille trecentos ānos aperuit hyrcanus pōtifex: ꝛ alium herodes sicut ifra dicemus. Alij ꝯo nōdū manifestati sūt mechanice artis modo recōditi.

Incidentia.

In diebꝫ dauid carthago ꝯdita ēvt q̄daz volūt a calcedone tyrio. Vel vt alij dicūt a filia ei⁹ didone. Quintus latinoꝝ rex siluius latinus. Prophetauerunt autem sub eo nathan gad ꝛ asaph.

De morte Adonie ꝛ Joab ꝛ Semei. Caplm. IIII.

Edit autez salo

mon sup thronū dauid ꝑis suis ꝛ ꝓcedente tēpore adonias supplicauit bethsabee vt impetraret a rege sibi dari abisag sunamitē in vxorē. Que cum ingressa esset ad regē: posit⁹ est et thronus ad dexterā regis: ꝛ ait. Paruulā petitōez deꝓcor a te: ne confundas faciē meā. Detur abisag sunamitis adonie fratri tuo vxori. Et indignat⁹ rex ait Quare postulas ß a me mr̄. Postula et ꝛ regnū. Ipe eñ frater me⁹ est maioꝛ me: ꝛ habet secū potentes abiathar ꝛ ioab: et abisag est q̄si regina ꝛ potēs. Cōtra animā suā locutus est adonias et in opprobriū patr̄. Vinit dñs. qr hodie occidet adonias. Et interfecit euz ꝑ manū bananie filiū ioiade. Abiathar q̄z sacerdoti dixit rex: Vade in agrū tuū nec ampli⁹ ad faciē meaz ingrediaris. vir mortz es. iz ß te liberat. qr sepe cū patre meo laborasti. et portasti arcā coraz eo. Abiecto igit abiathar translatū est sacerdotiū ad sadoch et de domo ithamar ad domū eleazri: sicut samuel ꝓdixerat heli. Fuerūt aūt p⁹ finees filij eleazari ꝓuati sacerdotio. v. Joseph q̄ genuit ioathan: q̄ mareoth: q̄ asophi: q̄ achitob. Achitob autē genuit sadoch. Porro ioab fugit i tabernaculū dñi: et apprehēdit coꝛnu altaris. Et misit rex bananiaz vt aduocaret eū: Et ait ioab. Nō egrediar: iz moriar ß Qō cū renūciasset bananias regi. dixit ei rex Fac ei⁹ sicut locut⁹ ē. Et interfecit eū bananias ad coꝛnu altaris: et sepul⁹ ē in domo sua in deserto. Et cōstituit rex bananiā. ꝓ eo sup exercitū. Vocauit q̄z rex semei ꝛ ait Habita in hierl'm: ꝛ nō egredieriz inde. Quacūq; die transieris torrentē cedron: scito te interficiendū. Qui rūdit. Bon⁹ ē sermo regis: sic faciā Et habitauit i hierl'm tribus ānis. Factū est aūt p⁹ hoc vt fugerēt duo servi semei ad achis regē geth: et descēdit semei in geth: et reduxit eos Qō cū nūciatū esset salomoni dixit ad eum Cur sprevisti iusiurādū regis et mādatū ei⁹ trāsgressus es. Reddat dñs malicią quā feci sti patri meo in caput tuū: ꝛ interfecit eū rex ꝑ manū bananie: et cōfirmatū ē regnū in manu salomonis

De somnio salomonis. Ca. V.

Orro salomon

duxit in vxorē filiā pharaonis regis egypti de q̄ vt aiūt hebrei genuit filiū quasi ꝓua naturā: cū ipe adhuc ageret vndecimū annū: et induxit eam in ciuitatē dauid. Nondū eñ sibi fecerat domū. Porro tria. ꝓposuerat se facturū domuz domino: et domū sibi: et ambire hierusalē muro triplici. Ut in ꝓmo ambitu esset templū et māsiones hebdomadarioꝝ. domus q̄z regia cū mansionibꝫ domesticoꝝ. In secundo habitarent potēes viri et ꝓphete. Unde in fra legit de ꝓphetissa q̄ habitaret in scō. In tertio opifices. Post hec ascendit salomō in gabaon vt immolaret ibi in excelso Et cum dicit gabaon non est ꝓprium nomē loci: sed

appellatiuū. et iterꝑtat collis excelsus Josephus eñ dicit eū ascendisse in ebzon: ꝛ obtulit mille hostias in holocaustū sup altare qđ fecerat moyses: et apparuit ei dominus ꝑ somnīū in nocte dicens. Postula qđ vis vt dē tibi. Qui respondit. Dñe de⁹ ego sum puer paruul⁹. et ignoraz ingressum et exitū meū. Da ergo coz docile seruo tuo: vt possim iudicare populum tuū. ꝛ discernere inter bonū ꝛ malū. Et placuit ꝛmo coꝛā dño: et ait ad eū Quia non postulasti iuxta verbū hominuz dies multos: et diuitias et animā inimicoꝝ tuoꝝ: feci tibi ꝛm sermones tuos: ꝛ dedi tibi coꝛ sapiēs intantū: vt null⁹ ante te simil' tui fuerit. Sed et hec q̄ non postulasti dedi tibi si tamē ambulaueris in vijs meis sicut pater tu⁹ Et euigilans salomon intellexit qđ esset somnīū. id ē revelatio facta ꝑ somniū. Et reuersus in hierl'm coꝛā arce dñi grās agens obtulit holocausta et pacifica.

De iudicio meretricū. Ca. VI.

Vnc due muli

t eres meretrices venerūt ad regē q̄z vna ait. Ego et mlier hec sole habitrabam⁹ in domo vna. Cūq; peperisem tertia die post peperit et hec. Mortu⁹ ē aūt filj⁹ eius. quē noctis silētio posuit i sinu meo. et filiū meuz viuentē collocauit in sinu suo. Mane facto diligenti⁹ intuēs: deꝓhendi illū non esse meū q̄ mortu⁹ fuerat. Respōdit altera. Nō est ita. sed filj⁹ tu⁹ mortu⁹ est: me⁹ aūt viuit. Cūq; mens oīm in huius rei discrimine hesitaret: rex soluit causā inopinate Et allato gladio vt ait iosephus: ꝓcepit vtrūq; infantē diuidi: vt vtraq; medietatez viui ꝛ mortui acciperet. Qō audiens mater viuentis cōmota sunt viscera ei⁹ super filio suo. et ait. Obsecro dñe date illi infantez viuum: sufficiet mihi si videam eū viuere. Altera dicebat. Nequaq; sed diuidat. Et cognoscēs rex vocē vtriusq; de vero cordis fōte. ꝑlatam ait Date huic infantē viuū. Hec ē mater eius. Et attendēs omnis israel diuinā sapientiā in rege esse: timuerūt eū: et ammirati sunt assessores ei⁹ qui pr̄ sententiā quasi ab adolescente. platam deridebāt. Porro banaias erat sup exercitū. sadoch autē sacerdos azarias filius nathan sup custodes regis: zabud filj⁹ nathan sacerdos regis. id est cācellarius: et hysuar ꝓpositꝰ dom⁹. i. procurator

et aduram sup tributa
De pfectis salomonis et inuentione ex
ordismorum. Lapm. VII.

Habebat autē sa
lomon.xij. pfectos sup oēm isrl
p singulos menses singuli pbe
bāt necessaria regi et domui eius.quoz vn⁹
relichs psidebat:scz achimaas.habens besa
math filiā salomonis in vxorē:iz z vnus de
relichs aliquaz haberet filiā salomonis Erat
aūt cib⁹ salomonis p dies singlos.xxx.cho
ri similē:et septuaginta chori farine decē bo
ues pingues.et.xx.boues pascuales.z.c.ari
etes.excepta venatiōe ceruoz et capzaz.bu
baloz et auiuz altiliū. Sed et pisces q̄ die
ab alienigenis portabāt. Et erat sūma par
in terra:et habebat salomon equoz curriliū
xl.milia.et.xij.milia equitū quoz medietas
regi in hierusalē obsequebat. reliqui p̄ po
vicos regios dispersi manebant. Prefectus
p̄o ille qui ministrabat expensas mēse eēs
bozdeū et paleā ministrabat:deu bēs omia
ad locum vbi rex morabat. Et pcellebat rex
sapīa oēs orientales:et egyptios et hebreos
etiā quattuoz filios moal nominatissimos:
emā et ethan.calcal z dozca Et scripsit libzū
de cāticis et modulationib⁹:in numero ver
suū. v.miliū. Parabolaz q̄z scripsit tria milia
Et disputauit de natura arboz et herbaz a
cedro vsq̄ ad isopū. De natura q̄z oīm ani
mātiū philosophat⁹ ē p vnūq̄q̄z genus pa
rabol i dicēs. Excogitauit etiā aduratiōes
quib⁹ egritudines solēt mitigari. Alias q̄z
āb⁹ demones eūcerenk:z alias āb⁹ obstricti
nō redirēt Excogitauit etiā characteres q̄ in
scribebāt gēmis q̄ posite in naribz arrepticij
cū radice salomoni mōstrata statim eū a de
monib⁹ liberabat Hec sciēcia plurimū valu
it in gēte hebreoz ū.et marie necessaria erat.
Aū aduētū eīm xp̄i sept⁹ hoies a demonib⁹
verabāt q̄ hoies viuos ad infernū q̄nq̄z de
trudebāt. Josephus q̄z testat se vidisse quē
dā eleazaz exorcistā coz̄ vespasiano z filijs
ei⁹ z tyrānis i hūc modū p̄dictū curātē vexa
tos a demōib⁹ z vt pbaret eis demonē egres
sū p nares cū spū an
helāt. vas aq̄ pone
bat i medio z imperabat demoni egres
so vt illō euerteret i argumētū sue egressi
onis z ita fiebat.

Josephus nec gēmā
nec herbaz nominat
Sz fuit gemma cry
stallina:z inē annulū
et gemmaz ponebat
radix cuiusdā herbe:
q̄ a q̄busdā pozragō
dicitur ab alijs fal terre vl falterna: ab alijs
sartacenica:et circa incastraturā in argēto p
sculpta erāt. vij. nomina dei pcipua p q̄ legit
creasse celū et terrā:sicut i libro imaginū ha
bek.et alia tria noīa sculpta erāt i lapide ab
alijs diuersa Si modū curandi scire deside
ras leges libzū imaginū et ibi oīa inuenies
De operarijs tēpli. Ca. VIII.

Misit autez salo
mō ad hyrā regē tyri dices Vo
lo edificare tēplum dño sicut lo
cutus est patri meo Precipe ergo fuis tuis
vt pcidant mihi cedros ō libano:z mercedē
eoz dabo tibi quā petieris;z rescripsit ei hy
ram dicens. Serui
mei deponent ligna
ō libano vsq̄ ad ma
re.et deferēt ea in ra
tibus vsq̄ ad locū quē signaueris mihi:z tu
ō portu tolles ea pbebisq̄ necessaria i cibos
domui mee Itaq̄z hyrā dabat salomoni li
gna cedrina et abiegna:q̄b⁹ abūdāt sydonij
Salomon aūt supplebat inopiā eoz i cibis
pbēs hyrā singulis annis chozos tritici.xx.
milia.et totidē hozdei z totidē batos olei:eā
demq̄ vini mensurā. Porro salomon elegit
operarios de isrl. pselitos. De israelitis eīm
neminē seruire fecit. Et erat indictio.xxx.mi
liū viroz.id est sūma eoz q̄bus hec indice
bank. Vl forte indictio ē determinata homi
num collectio sicut cohors et legio Et mitte
bat eos in libanū cuz seruis hyram:decē mi
lia p singulos mēses vicissim:vt duob⁹ mē
sibus reuertētes ad p̄pria requiescerēt: vt ḡr
to mense p̄iozes ad laborē denuo remearēt
et p̄erat adurā huic indictioni. Statuit aūt
salomon.lxxx.milia latomoz.id ē lapidisce
sorum in monte q̄b⁹ pfecit de israelitis tria
millia.et.ccc.q̄ preci
piebant operarijs.
Porro latomi i lapi
cidina lapides gran
des z pciosos.id est
marmoreos scopl'a
bant et q̄drabāt qui
adeo grādes fuerāt i
fundamēto vt dicit Iosephus q̄ multi ex eis

Latomi sūt p̄prie q̄ i
lapidicina eruderāt
lapides z sara Cemē
tarij qui dolāt z con
ponūt Biblij p̄o qui
sculpūt imagines

habebant in longitudine cubitos viginti.in
latitudine decē.in altitudine q̄nq̄z. Quadra
tos q̄dem lapides dolauerūt cemētarij salo
monis et cemētarij hyrā Dolatos p̄o ppara
uerūt biblij politēres et sculpētes nō solū la
pides sz et ligna. Est aūt biblos ciuitas phe
nicis:de q̄ ezechiel. Senes biblij et pruden
tes ei⁹ Et sic oīa extra vrbem dedolata z pfe
cta sunt q̄ malleus et securis z oīne ferrame
tū nō sunt audita in domo dñi cū edificarek.
Fuerūt aūt equoz q̄ onera portabāt septez
milia. Fabulank in dei ad eruderādos lapi
des celeri⁹ habuisse salomonē sanguinē ver
miculi q̄ tamir dr: q̄
ipsa marmora faci
le secabank quē inue
nit p̄ mō. Erat salo
moni structio habēs
pullū et inclusus est
pull⁹ sub vase vitreo
Quē cū videret stru
tio.sz habere neḡret:

In paralipomenon
legit fuisse pselitos
lxx.milia qui humerz
onera portabāt: z ta
cek de equis.in regū
legit de equis et tace
tur de viris.

de deserto tulit p̄miculū:cui⁹ sanguine lini
uit vitrū et fractū ē. Videns aūt salomō cacu
men mōtis moria vbi edificauit templū an
gustū deiecit illud et in aream spacijs am
pliozib⁹ diffudit.
De edificatione templi. Ca. IX.

Sicut ē aūt post
q̄dringētos et octoginta ānos
egressiōis israel de egypto: āno
quarto regni salomonis. mēse scdo:q̄ zyus
apud hebreos dicit:apō nos mai⁹. cepit sa
lomon edificare domū domino de candido
marmore qō partū dicit Joseph⁹ tamen diē
anno q̄ngētesimoscdo egressiōis de egypto
describēs etiā annos etatū p̄cedentiū: dicēs
ab abzaam fluxisse ānos mille.xx. Al diluuio
mille q̄dringētos. Ab adam tria milia cētū
et duos. Habebat aūt dom⁹ in longitudie
cubitos.lx.in latitudine p̄o.xx. Pars quidē
anterior q̄ sctā dicit et erat ab oriente.xl. cu
bitoz erat in longitudine. Relīq̄ pars ad
occidētē viginti cubitoz erat:et dicebak san
ctasctōz. Porro in altitudine.xxx. cubitos
habebat vsq̄ ad p̄mū tabulatū sup q̄ scōa
mansio erigebatur.xxx.cubitis vsq̄ ad scōm
tabulatū. Tertia p̄o māsio erat.lx. cubitoz
vsq̄ ad tertiū tabulatū: q̄ erat tectum do
mus Et sic tota tēpli altitudo i.cxx.cubitos

ascendebat Josephus tamē mentionē nō fa
cit nisi ō duab⁹ māsionib⁹: vnicuiq̄z ascribēs
cubitos.lx.sed duas inferiozes sub vna cōp
hendit. Et erat porticus ante faciez templi
habens lōgitudinē iuxta tēpli mēsurā.lx.cu
bitoz. z latitudinē.x. cubitoz: surgēs in altū
vt dicit Ioseph⁹ vsq̄ ad celsitudinē tēpli: z fe
cit i tēplo fenestras obliquas.i.exteri⁹ angu
stas et interi⁹ obliquādo diffusas Has exco
gitauit salomon Trabes aūt posuit i domo
p trāsuersuz p tria loca in sūmitatib⁹ triū mā
sionū adeo lōgas:vt forinsec⁹ capita eaz p
minerēt ex vtraq̄z parte. Et edificauit sup ca
pita forinsec⁹ pminentia tria tabulata ad de
ambulādū circa tēplū q̄ in euāgelio pina
cla tēpli dicūk q̄ quomodo facta esset i vtro
q̄z latere satis elucet. Quomodo aūt fuerit i
fronte orientali et occidētali nō meminī me le
gisse nec sup hoc me somniare aut libet aut
licet.sz q̄ ibi fuerāt credīk:q̄ videk velle Io
sephus duz ait de euersione tēpli. Latitudo
vero tabulatoz differens erat. Tabulatum
enī q̄ erat subter quīq̄z cubitos habebat la
titudinis:et medium sex cubitos. et tertium se
ptem: Q̄ ad llam quidā tradunt factuz vt
in superiozib⁹ tabulatis manentes nō impe
direnk ad aspiciendū inferi⁹ p obstaculum
inferioz. Hebreus tamē dicit tria tabulata
parē habuisse latitudinē: vt si a summo vsq̄z
ad imum plumbata cemētarij dimitterek co
ruz ppēderet equalitas Verūtamē inferius
tabulatū: quinq̄z cubitoz erat in latitudine
medium vero sex: quia murus superior arti
or factus: quasi p cubitum retract⁹ erat. Ul
timū vero tabulatū septē cubitos habebat
p retractione muri superius similiter factuz
Fuerūt qui dicerēt: inferius tabulatū septē
fuisse cubitoruz et medium sex: vt ascendendo
artarek tabulata sicut et murus. Et corrigūt
litterā p subter ponendo super. Vel etiā le
gunt subter dicētes: tabulatū q̄ subter erat
non loco sed numero. Sicut eīm altū dicit
et pfundū et superemū. sic et subter dicit loco
q̄ infra positū est. subē vero numero ad q̄
ascēdik numerādo. Hec aūt tabulata sic erāt
cōiuncta muro: vt ei nō hererēt. id est muro
infixa nō essent. Trabes tamē de muris pro
minebāt Porro i extremitatib⁹ cuiusq̄z tabu
lati vt deambulātes ab iniuria lapsus defē
derenk edificauit luriculas tāq̄z appodiatio
nes q̄ i regū latera vocāt: i paralipomenon

cācelli: deq; altitudine nescim⁹: nisi de sup̄mo qđ habuit in altitudine quinq; cubitos

De ornatu inferioris dom⁹. Ca. X

Oro murus in

ferioris mānionis intrinsec⁹ vndiq; opt⁹ erat tabulis cedrinis trabib⁹ ꝑo solarij affixa erāt laquearia cedrina. Pauimentū ꝑo domus tecū erat tabulis abiegnis, tabulata ꝑo laterū et laquearia trabiū et pauimēta tabulis aureis opte bant cum clauis aureis: quoꝝ singul' erat l, sicloꝝ nibilq; erat in illa inferiori pte templi qđ auro non tegeret: ita vt vultus ingredientiū faceret auri lumine resplēdere. Porro in iunctura tabulaꝝ fecit anaglypha, id ē celaturas vel tornaturas in iūcturis fabrefactis ne locus iuncture deprehendi posset In medio ꝑo tabule erant imagines, piminētes cherubin et palme. Hec quidez in tabul' cedrinis celata erāt, sz auro tecta vl' in ipis tabulis aureis Oraculū aūt qđ dicit sctāsctōrū habebat, xx, cubitos longitudinis, et xx, latitudinis, z, xxx ī altitudie In littera tamē habet: z, xx, cubitos altitudis, qđ intelligendū ē de pariete interposito iter

Id est sctā ꝓsecutiua loco sc̄z sanctoꝝ sicut dr̄ sctm̄ ꝓsecutiuū seculi: vel sctāsanctorū cōparatiue, id ē sanctiora sanctis

sctā et oraculū. Sicut em̄ in tabernaculo cōmune interposite fuerūt q̄bus appēdebāt velum sic interpositus est in tēplo paries cedrinus: nō ascēdens in altū nisi p, xx, cubitos, et cubitos qui superant vsq; ad laquearia intactos relinquēs: vt fumus aromatū ascēdēs de altari ꝑ aperturā suplozem libere itraret in oraculū. Erat aūt totus paries tectus auro: hūs anaglypha: cherubin z palmas ad modū parietū. Huic parieti appensū erat velum de q̄ttuoꝝ coloꝝib⁹ cui ītexta erāt cherubin tāte tenuitatis: vt pariet⁹ nō ꝓhiberēt aspectum. Qđ totū parietē operiēs forte vsq; ad laquearia ascendebat: qđ legit in euāgelio scissum fuisse a summo vsq; deorsū De interioꝝ schemate superioꝝ mansionū nō legi nisi q̄ dum cōsummaret edificiū positus est lapis in angulo superioꝝ, non sine grādi omnū admiratiōe. Cum em̄ edificātes z ī fundamento z in muro cum locare niterent non est inuētus locus ei⁹: donec in angulo superiori z postremus omnū ꝓuenietissime positus ē ꝑm q̄ ꝓdixerat dauid Lapidē quē reꝓbauerūt edificātes h̄ fact⁹ z̄c. In sūmitate ꝑo muri ꝑ girū affixa erāt aurea verna ad hoīs magnitudinē, ꝓpter aues abigendas vt delōge aspicientib⁹ q̄si silua aurea videretur. Per girū ꝑo muri erat labiū exteri⁹ a quo depēdebāt grādes vue auree cum pāpinis aureis: adeo fabrefactis vt surſuz aspicientib⁹ quasi ad instar auium mouer̄i sepe videret. Porro iurta terram: ostium lateris medij in pariete erat domus dextre, id est meridiane, et per cochleā te studinis ascendebāt in medium cenaculum: et a medio ī tertiū: hoc est per ascensum tortuosum qui vulgo vitis dicitur: qui factus ē ad similitudinez cochlee testudinis. Josephus tamē describit ascensum factum per medium muri abscōditum: facilem z secuz in parte muri exteriꝛ

Pampinus est folliculꝰ sub q̄ fructus vitis a frigore vel ardore defenditur atq; ad uersus oēm iniuriaz munit, ideoq; alicubi intercisus est: vt et solem ad maturitatē fructꝰ admittat z vmbram faciat. Et dicit⁹ est pampin⁹ eo q̄ de palmite pēdeat. Est autē femīnini generis z dicitur hec pampina, et facit genitiuuz pluralem harum pāpinarum.

oris fenestratum sufficiēter. Ostiolū ꝑo ascēsus dicit fuisse iuxta terrā in angulis anteriorib⁹ vtriusq; muri. Fecit aūt in introitu tēpli postes de lignis oliuaꝝ quadrāgulos: z duo hostia de lignis abiegnis altrinsec⁹: et vtrūq; ostiū duplex erat: et se inuicez tenens aperiebāt. Et sculpsit in eis cherubin z palmas et celaturas valde eminentes: et opuit oīa laminis aureis ope quadro ad regl'az Fozes iste tāte venustatis erāt: q̄ etiā dauid ꝓphetās de templi destructiōe: eas nōmine exp̄essit dicēs. Excidērūt ianuas eius ī idipm. Et vt ioseph⁹ ait Nō erat ī eis lignū maius palmo. Qđ forte notāt in regū cū dicitur ope quadro ad regulā Et erat altitudo eaꝝ, xxx, cubitoꝝ ꝑm altitudinē inferioris cenacli: Sz q̄ dicit ioseph⁹ altitudinē eaꝝ, xx,

Sensus est in pariete meridiano qui dicitur dextrum lat⁹ ad differētiaz aquilonaris lateris, qđ erat sinistrum: erat ostiū per qđ ascensus erat ad cenaculum.

cubitoꝝ, videt falsum esse q; tanta erat latitudo templi, ergo ab oriente nō erat mur⁹ Sed in regum est determinatio vbi dr̄ Ostium duplex erat et se inuicē tenens aperiebatur Erat quippe latitudo muri decē cubitoꝝ altrinsec⁹: z apertura in qua erant fozes similiter decē et ita in muro orientali altrinsecus supererāt quinq; cubiti In apertura ꝑo erāt quattuoꝛ fozes: due extrinsecus et due ītrinsecus: quarū vnaquecq; habebat latitudinez quinq; cubitoꝝ. Et erant sic artificiose composite vt clause q̄si continuū parietē facerēt intus et extra Aperte sibi ī medio spissitudinis muri obuiabāt: et totam ei⁹ latitudinez tegebant. Et sic artificiose sibi adherebāt: vt quando claudebant exteriozes: claudebant et simul interiozes. Null⁹ em̄ in templo nocte remanebat qui clauderet eas interi⁹. Cū q; aperiebantur exteriozes: aperiebant et eiaz simul interiozes, ꝓterea dictū est Ostiū duplex erat z se inuicem tenens aperiebat Porro ī pariete oracli fecit duo ostiola de lignis oliuaꝝ: et postes angulozum quinq; vt in quinto angulo medio cardines affixi starēt circa quos ostiola mouebātur z erāt in ostiol' anaglypha cherubin et palme. Quidam tamen dicunt postes angulorum quinq; subaudi cubitozum erant. In oraculo aūt erat arca z ꝓpitiatoꝛium z cherubin q̄ fecerat moyses ī deserto

Nota duplicem esse opinionem de ostijs illis. Dicūt enim quidaz in vtraq; parte ītroit⁹: qui erat decez cubitozuz: ostiū vnū fuisse: quoꝝ vtrūq; habebat sibi coniuncum ostiū: vt vide⁹ī fenestris q̄busdam: et tā ipm̄ q̄z annexū sibi erat quinq; cubitoꝝ, et ita ex vtraq; parte erāt quasi vallue: quarum vtraq; decem cubitos habebat: vt eis apertis altrinsec⁹ cooperirēt latitudinem: vt pot⁹ spissitudinē muri. Et quasi cōtinuus paries muri apparebat Quādo vero claudebantur: replicabant illa duo altrinsecus annexa. Alia opinio est vt altrinsec⁹ in angulis ipi⁹ muri fuerint duo ostia ita q̄ q̄libet quattuoꝛ angulozū suū haberet ostiuz vnūquodq; hoc cubitū: et dū claudebantur duo exteriora: arte quadā claudebāt interiora. Utriq; istoꝝ potest applicari littera Plinius tamen sequenti.

De duobus cherubin. Ca. XI.

Ecit autez salo

f monduos cherubin de lignis oliuaꝝ decez cubitoꝝ altitudinis: stātes sup pauimentū in lateribus arce et habentes pedes obliquatos: quasi ad deambulanduz eleuatos opertos auro purissimo: habētes alas aureas: singulas quinq; cubitoꝝ: quaꝝ due extēdebantur super arcā et obuiam sibi venientes iungebantur sibi eam: tegentes sanctuariuz infra se positum. Alas aūt duas extēdebant altrinsecus ad parietes: ita vt ala vni⁹ tangeret parietem z ala alteri⁹ parietē alterū. Porro extra parietem in sctā posuit mēsam ad aquilonē, z candelabrū ad austrū. Inter q̄ medīū erat altare aureuz qđ fecerat moyses in deserto. Sz preter illud candelabrū posuit alia candelabra aurea ciusdē schematis: sed maioris quātitatis, v, hīc, et, v, inde. Similiter cū mensa quā fecerat moyses: posuit alias decē mēsas eiusdez schematis: sed maioris quātitatis q̄n q; hinc et quinq; inde. Inter hec aūt posuit altare tymiamatis: z vestiuit illd cedro qđ etiā dicitur altare oraculi, id est cozā oraclo. Per hoc intelligitur fuisse alid altare q̄z qđ edificauit moyses Illud em̄ erat d̄ lignis sethim circūtectum ex omni parte auro. Illd aūt vestituz erat cedro. Proinde intelligit hoc altare fuisse de lapidib⁹ quos ferruz nō tetigit, et erat opertum per circuituz tabulis cedrinis. Sed et ille opte erant ex oīm parte laminis aureis: cui⁹ quantitatē nō memini me legisse. Illd vero modicū altare qđ fecit moyses ī deserto forte repositū erat in sācta sanctoꝝ nō ad vsus quotidianos tymiamatis, sz ad aliquos vsus singulares: q̄n semel in anno ingrediebat sacerdos cum sanguine. Hoc autē inde potest perpendi: quia dicit apostolus: in sctā sanctoꝝ fuisse aureuz thuribulū: et hic erat ornatus templi in interioꝛibus

De porticu Ca. XII

N facie vero tē

pli erat porticꝰ q̄ in euāgelio dicitur vestibulū templi, habēs columnas ereas in longitudine sui dispositas. ī medio quarū erant due mirabiliores ceteris posite ante fozes templi, habentes in medio sui spaciū decez cubitoꝝ ꝑm latitudinem

porte templi Quarum talis erat compositio. Stilus vel stipes colūne, xviij, habebat cubitos altitudinis nō planē ꝛ vallicular⁹: habēs i circūitu canales cauationes q̄t tuor digitorū ꝛ erat fusilis ꝛ linea duodecī cubitor⁹ ambiebat illum. Siquis vellet rotunditatem tangere vel forte in medio colūne: lines fusili opere circūducta erat. Epistiliū ꝓo colūne super qđ locandū erat capitellū: lati⁹ erat stipite ꝛ rotundū opere reticulato celatuꝫ Capitellū aūt superpositū epistilio fusile erat, et q̄libꝫ cubitor⁹ altitudinis et in supma parte erat liliatuꝫ. Latera vero ipius ex omni parte in modū retis et catenaruꝫ erant ꝓtecta adeo artificiose vt retia ꝛ catene magis viderentur apposita q̄ insculpta: vel quia solida nō erant perforata vndiq̄ fusa sunt: vt cōnexiones retis formā exprimerent. Septena versuum retiacula erant in capitello vno, id ē septem ordines habēres candē celaturā: totū circuitū capitelli p girū occupantes: vl' ab inferiori parte capitelli vsq̄ ad supremā erāt isti septē ordines dispositi ascendēdo. Sup capitellū ꝓo erat quasi funicul⁹ sup quē positū erat retiaculū tegens eius summitatē, et descēdēs aliquātulū circa latera capitelli in circuitu. In cui⁹ extremitate dependebant i duob⁹ ordinib⁹, cc, malogranata. In epistilio quoq̄ columne sup qō sedebat capitellū dependebāt malogranata Legitur eīm q̄ capitella erant sup summitatē malogranator⁹ Eiusdē compositionis erat columna altera. De compositiōe ꝓo basiū non legi. He due columne, ꝓpriis nominib⁹ vocabāt. Tum, pter sui magnificentiā, tum, pter futurorum multam p̄figurationē. Dextera dicebat Jachim, id est firmitas Joseph⁹ vocat eā thamlamū iachim. Sinistra dicta ē booz vel booz qō sonat robur vel in roboze. De reliq̄s columnis vestibuli et modicis agit historia dicens. Capitella aūt que erant sup capita columnar⁹: quasi opere lilij fabricata erāt i porticu quattuor cubitor⁹, et rursus alia capitella in summitate columnarū desup iuxta mēsuram columne cōtra retiacula. Porro de cōpositione colūnarū tacet. Capitella vero earum minora dicit vno cubito p̄rioribꝫ capitellis. De schemate eor⁹ tm̄ dicit q̄ erāt lilia ꝛ habebāt retiacula superposita. Qō aūt sequit malor⁹ granator⁹, cc. ordines erant in circuitu capitelli: secūdi ambiguū est vtrū h̄ dictū sit de capitellis minorib⁹: an recapitulando dictuꝫ sit de capitellis p̄rioribꝫ. Has colūnas fudit hyram tyrius plen⁹ sapientia ad faciendū omne opus ex ere: filius mulieris vidue ō tribu neptalim patre ꝓo tyrio Sz ꝛ omnia vtensilia templi erea ꝛ q̄cquid i eo de ere factū est: fudit hyram i cāpestri regione iordanis in terra argillosa: et inter sochot ꝛ sarchan. Nec te moueat q̄ aliquādo de ere aliqñ de auricalcho dicunt facta: quia idē ē cui⁹ splendor ꝛ pulcritudo similis erat auro vt dicit iosephus. In hoc vestibulū ascendebāt ab atrio sacerdotum, xij, gradib⁹ p̄m iosephū. Quidā tū dicūt, vij, p̄m visionē ezechielis, dicunt eīm in multis ꝓcordare cōpositionem templi materialis cū ꝓpositiōe templi spūalis qō vidit ezechiel.

De cubiculis et cenaculis hebdomadariorum. Cap'm. XIII.

Dificauit autē e salomon i circuitu tēpli p⁹ vestibulū, xxx, paruulas dom⁹ q̄ sui copulatione totū templi spaciū intrinsecus ambiebāt. Haruz singule habebant quinq̄ cubitos latitudinis, et tantūdē longitudis ꝛ, xv, in altitudine. Ingressusq̄ earū ita fecit adinuicē: vt ex alia ingrederet ad alias aliq̄ spacio iterpositō. Et supra eas edificate erāt alie equales eis ꝛ mensur⁹ et numero: ita vt latera templi tria per circuitū tegerentur domūculis vsq̄ ad primū tabulatū exter⁹. Reliqua ꝓo pars templi superior circūedificata nō erat: sed libere videri poterat. Hō fuerūt he domūcule pastophoria vl' exedre vt q̄dā putāt: de q̄b⁹ postea dicemus. Si fuerūt cubilia et cenacula hebdomadariorū ꝛ gazophylatia vasor⁹ ꝛ vestiū templi Si eīm exterior longitudo templi fuit tm̄ xl. cubitoruꝫ et latitudo, xxx, tunc ambit⁹ triū murorū habuit tm̄, cxl, cubitos ad quē ambiēdū sufficeret domūcule, xxviij, faciunt, cxl, Credendū ē aūt q̄ ꝓdicta q̄ntitas templi fuit iter muros intrinsec⁹, tm̄ur⁹ habuit decē cubitos latitudinis Ergo longitudo exterior fuit, lxx, cubitorū hinc et inde, latitudo occidētal', xl, q̄ faciūt, cxxx, Ad q̄s implēdos necessarie eēnt xxxvj, domūcule si continue essent.

De atrio sacerdotū. Ca. XIII

Edificauit a e triū iteri⁹ trib⁹ ordib⁹ lapidū politor⁹ et vno ordine lignor⁹ cedri. Porro p̄la fuerūt atria circa tēplū vt i psalmo legit. Qui statis i do. dñi in a. do. di nri. De interiori tm̄ atrio mētio fit in regū, ō eo dē et de scō tractat iosephus. Sz p̄ hec duo etiā fuerunt alia duo. Igit atriū interi⁹ erat platea grandis ex omni parte circa templuꝫ diffusa: p quadrū que p̄ foribꝫ templi ad orientē plurimū extendebāt: quia ibi erat altare ereum: et luteres, et ibi ministrabāt leuite et sacerdotes cor̄ dño. Circa vtrūq̄ ꝓ latus templi nō adeo diffusa erat. Ab occidēte ꝓ stricior: cui⁹ pauimentū vario marmore stratū erat, et diuersis imaginib⁹ venustatū. Hoc atriū cingebat murus breuis in altitudine tm̄ triū cubitor⁹, et erat vn⁹ cubitus lapidum vni⁹ coloris, secūdus lapidū alteri⁹ coloris: et tertⁿ tertij coloris. Intus aūt erat vestit⁹ cedro: ꝛ posit⁹ erat mur⁹ p girū i extremitate hui⁹ atrij: vt ceteros a ministris ab ingressu atrij, p̄hiberet. Ad hūc se apodiabāt psallētes: et ꝓuersi ad populum sup hūc iclinati loquebant. In eod̄ muro stabant colūne equis interuallis dispositē: populū extra stantē ad legem sanctimonie p̄monētes alie lis hebr̄eis, alie grecis, alie latinis, ꝛ ne i loco sanctū transirent, p̄hibentes. Hic ambit⁹ muri, ꝓprio nomine vocabāt gion: latine ꝓ cācell⁹. Unū solū habebat introitum ab oriente cōtra portā templi: habens aperturam xv. cubitor⁹ sine foribꝫ vsq̄ ad hunc introitum ascendebant viri ꝛ mulieres deferentes oblationes suas ad ministros sibi occurrentes. Nec licebat eis nisi in quibusdam casib⁹ vlter⁹ trāsire: ꝛ ascendebāt ad ip̄m p. xiij. grad⁹. Hoc atriū dicebatur atrium interi⁹ vel atriū sacerdotum: qō etiaz illi qui erant aaronite, sed ꝓpter maculā aliquam offerre non poterant, nō intrabāt: licz ō partib⁹ sacrificioꝝ alerent.

De atrio mundoꝝ Ca. XV

Est illud atriuz p ꝛ infra ip̄m in declui latere mōtis positū erat scōm atrium: qō dicebāt sanctū: qō iosephus vocat aulā vel basilicā grandē. Erat aūt diffusuz p circūitū circa atriū interius: longe tamē maius eo: et pauimentatū vario marmore. Erat q̄z circūseptū muro in altitudine, xxv, cubitoꝝ interius: exteri⁹ ꝓ altitudinis, xl, cubitoꝝ. Ip̄m deciuitatē collis Et sz sic altus esset: nō ascēdebat tamē vsq̄ ad fabricam templi: nec ip̄ius aspectū, p̄hibebat. Erat autē murus iste ad occidentē simplex ꝛ nullam habens portam. In vtroq̄ vero latere et in fronte orientali habebat portic⁹ circūiacētes instar claustri monachorum: in quib⁹ erant columne singulor⁹ lapidū diuersi coloris cum basib⁹ argenteis. Camere vero porticum ꝛ laquearia cedrina erant. Latitudo ꝓ portic⁹, xxx, cubitoꝝ. In latere meridiano erāt q̄tuor porte duplices valuas habētes: q̄ lamis aureis ꝛ argenteis miro ope decorate erant. Eiusdem numeri ꝛ eiusdem schematis erāt porte in latere septentrionali. In his sedebāt ianitores vt arcerēt inūdos ab introitu hui⁹ atrij. Porro i orientali fronte erat porta q̄ speciosa dicebat: habens valuas de ere corinthio factas. In angulis huius frontis erāt due porte modice: p quas ascendebant mulieres ad offerendū vel forte ministri descendebant in occursū eaꝝ: ibi ad suscipiendas earum oblationes. Per has portas quas diximus ascēdebant vndequaq̄ viri mundi in atriū scōm: vt orarent sub diuo tpe serenitatis: sub porticibus tpe tēpestatis. In platea hui⁹ atrij orientalis vendebant animalia ꝛ volucres ad offerendū, ꝛ mense numulario⁹ stabāt ibiq̄s euertit dñs. In porticib⁹ aūt circa portas stabāt gazophylatia diuersi generis ad recipiēdas oblationes ingredientiū. In porticib⁹ laterū erāt pastophoria, i. loca sepata ad comedendū in quib⁹ sacrificātes de ptib⁹ sacrificioꝝ que eos ꝓtingebāt vescebant coraz dño. Quidā tamē volūt q̄ ibi tm̄ a foris venientes a finibus israel comedebant, ꝛ ob hoc dicī pastophoria In eisdē porticib⁹ erāt cathedre: synedre exedre, i. tria genera sediliū: vt ait Jsidorus. In cathedris sedebant doctores in gymnasio. In synedris sedebāt auditores i p̄storio. Et dicebāt synedre, q. ꝓsessus In exe-

dris aũt sedebant assessores cuz iudice quã do secretꝰ aliquid tractabãt.q. in locutorio Et dicebanꝫ exedre.q. assessus: licz exedra sepius ponatur ꝓ thalamo Hoc atriũ scõm se pe in euangelio dicit tẽplũ: vbi dicit ꝙ oues et animalia vẽdebanꝫ in tẽplo: z ꝙ ihesus docebat i templo: et ꝙ filij israel orabãt in tẽplo tẽ. in hunc modum.

De atrio mulierũ. Ca. XVI.

Duro sub hoc a

p trio erat atriũ tertiũ simliẽ in decliui latere mõtis positũ: cuiusdẽ cõpositionis cũ secũdo etsi nõ tãte venustatis: nec tam pciosi ornatus. In hoc orabant mulieres munde tantum.

De atrio immundoꝝ Ca. XVII

Nfra illud atri

i um erat et quartũ: in q̃ orabãt viri imũdi et mlieres z gẽtiles. cuius murus exterior in radice collis positꝰ erat et ascendebãt. cccc. cubitis vsq; ad verticem tm̃ collis: in quo situm erat templuz: et ita muri atriorum in nullo prohibebãt aspectuz templi: nec eorũ qui ministrabãt i atrio interiori.

De altari et mari eneo Ca. XVIII.

Ꝓro i atrio ite

p riori erat altare ereũ: factuz ex lapidibꝫ impolitis circũtectuz ex ea pte ere: lõge maiozis ẽntitatis q̃ illõ pozratile qõ factũ fuit in deserto. cc. cubitoꝝ lõgitudis et totidẽ altitudinis, z erat sub eo fouea grandis: in quã ꝓ foramẽ in medio altaris positũ cineres defluebãt: z sanguis q̃ adcrepidinẽ altaris fundebaꝫ influebat in eam Quandoq; ꝓ mundabaꝫ fouea ꝓ fenestraz q̃ erat ad orientẽ. Altare ꝓ qõ fecerat moyses ꝓter reuerentiaz sui in aliqua parte atriꝰ reseruatũ est Qõ quidã tradunt ibi pmãsisse vsq; ad euersionẽ tẽpli factaz ꝓ rhomanos. Imo etiã postea cũ gentiles habitauerũt in hierusalẽ fecerũt ex eo horologiũ sibi. De loco ꝓ huiꝰ altaris: z quõ immolãtes ad latus eius immolarent coz̃ã dño supra satis dictũ est Porro in eodem atrio posuit salomon mare eneũ fusile: qõ nos lauatoriũ dicere possumus: vt in eo sacerdotes mistraturi ablouerent pedes z manus. Quod ioseph⁹ vocat cãtarũ ingentẽ i schemate hemispherij factum. cuiꝰ latitudo decẽ cubitoruz erat ꝓ diametrũ a labio vsq; ad labium. Altitudo ꝓo erat quinq; cubitoruz a labio scz vsq; ad fundũ. spissitudo vero erat .ij. digitoꝝ. In superiori parte adeo latum erat ꝙ restícula. xxx. cubitoꝝ cingebat illud p circũtum. sed paulatim i descensu angustꝰ fiebat adeo vt circa fundũ restícula decẽ cubitorũ ambiret illõ. Supremũ eiꝰ labiũ repansum erat ad modũ lilij. In lateribꝰ aũt eius extrinsecus duo ordines erãt sculpturaꝝ historiarũ. id est historias aliq̃s habentiũ. Capiebat autem duo milia batos. id est tria milia metretas. Batus eñ capit metretã z dimidium. Et est batus mẽsura triũ modioꝝ. cuius dẽ capacitaz cuius z ephi. Sed z batus est mẽsura liquidoꝝ: ephi vero aridoꝝ. Porro basis super quam stabat habebat. cũ. boues eneos et fusiles: e quibꝰ tres respiciebant ad aquilonem. tres ad occidentem. tres ad meridiẽ. tres ad orientẽ. q̃rũ anteriora tm̃ prominebant sub mari: posteriora vero intus latitabant.

De luteribus. Ca. XIX.

Ecit quoq; salo

f mõ decẽ luteres eneos z fusiles altitudis q̃ttuoꝝ cubitoꝝ. Erat autem in summitate luteris os recuruatũ interius: z adeo angustũ: vt vnius cubiti esset eius latitudo. Fundus vero eiusdẽ erat latitudinis cubiti et dimidij: iuxta quãtitatez basis supra quã sedebãt Quadraginta batos capiebat luterunus. In eis ablouebãt ite stina et pedes holocaustoꝝ z erat oẽs eiusdem facture sicut z bases q̃ bus insidebãt. Erat aũt basis i inferiori pte i lõgitudine z latitudine habẽs q̃ttuoꝝ cubitos p quadrũ. in altitudine ꝓo triũ cubitoꝝ. Et ascẽdẽdo paulatim angustata vsq; ad cubitũ z dimidiũ iuxta q̃ntitatẽ fudi ipꝰ luteris. Id est linea diametra luter a labio ad oppositũ labiũ protenia .x. cubitos habebat.

Erat q̃ cõposita ex q̃ttuoꝝ tabulis q̃bꝰ quinta erat superposita quadrata. et ex omni parte aliquãtulũ excedẽs summitates aliarum habens in medio sui eminentẽ concauitatẽ rotundã: in qua sedebat luter. Ipm opꝰ basis interasile erat: et in iuncturis tabularuz p quattuor angulos erant sculpture eminẽtes ad modũ colũnaꝝ: quas quidam dicũt vocari media intercolũnia quadrata. tamẽ quidam legunt ibi media intercolũna quadrata: vocantes columnã mediã tabulã inter quattuoꝝ tabulas superpositã Latera vero basis a media parte supra insculptas habebant corzonulas et plectas: et in medio earum leones z boues et cherubin. et super colla leonũ et boum et subtẽr erãt loza ex ere pendentia quibꝰ ligati videbanꝫ. In summitate vero q̃ttuoꝝ columnarũ angularũ erant humeri expassi in similitudine manus humane z pedis aquilini: sup quos tabula ferens luterem ita erat coaptata: vt naturaliter inserta videretur Et habebant ille columne propzias celaturas. homines. arbozes. et aues Porro altera media pars basis q̃ erat circa trã: habebat per girũ rotas eminẽtes cubiti z dimidij: et que in rota fieri solẽt axes et radios cãtos et modiolos: omnia fusilia. Et circa eas posite erãt varie celature. Et hec oñia adeo fabzicata erant: vt nõ celata sed q̃si apposita per circũitũ viderenꝫ: z basis quasi rotis circũstantibꝰ vehi videbaꝫ. Una erat fusura et mensura z sculptura decẽ basiũ et luterũ. De sculptura tñ luterũ nihil memini me legisse. Horz quinq; in atrio templi steterunt ad dexteram z quinq; ad sinistram ad hunc vsum Bathinnei ꝓus lauabãt membra hostiaꝝ i piscina. pbatica. et lota tradebãt sacerdotibꝰ q̃ neq̃d interi eis sordis adhesisset: luteribꝰ ea imergebãt: vt resincerata supponerẽt altari. Porro lauatoria hec in hũc modũ posita erãt: vt ingredientibꝰ atriũ sacerdotale: ꝓmo occurrebat ad meridiẽ mare eneũ ad abluendas manus. postea pgredientibꝰ occurrebãt decẽ luteres ad intinguẽda membra hostiaꝝ rursũq; pgredientibꝰ occurrebat altare eneũ similiter ad meridiẽ positũq; hostijs sup̃ altare redibãt sacerdotes offerẽtes ad mare eneum z abluebãt ibi pedes z manus: vt sic loti ꝓsumarẽt sacrificia. id est intrarẽt tẽplũ cũ prunis z tymiamate ad adolendũ illud sup̃ altare in odorẽ dño.

De vasis altaris. Ca. XX.

Tẽsilia vero al

v taris eneꝰ fecit hyrã ex ere lebetes ad suscipiendos cineres z prunas altaris: ollas q̃z z caldaria ad coquẽdas carnes z hamulas .i. fuscinulas ad extrahẽdas carnes vel disponẽdas: z arpagiones .i. furcas ad cõponẽdũ ignẽ z mẽbra hostiaꝝ desup̃ disponẽda. z scutras vasa scz eq̃lis amplitudis in ore z fundo ad calefaciendũ. Josephus addit et trullas: forte ad congregãdos cineres vel eruẽdos: vl ad verteñ pauimentũ. Porro vtensilia tẽpli aurea erãt vl argẽtea. Utẽsilia ꝓo cãdelabroꝝ aurea erãt ꝺ q̃bꝰ i exodo legit. Humeꝝ ꝓo vtẽsiliũ q̃ fecit salomon tpe pcedẽte ponit ioseph⁹ mẽsas scz sup̃ quas iacebãt phiale z patere, z mortariola. et patene ad offerendaz similã. z crateres in q̃bꝰ simila cũ oleo miscebanꝫ. z assarones in quibꝰ libamina mẽsurabanꝫ. Thuribula q̃z cũ quibꝰ ferebaꝫ tymiama. z alia thuribula in quibꝰ ferebaꝫ ignis a maiori altari ad min⁹. Hec oia obtulit salomon aurea z alia similiter argẽtea. q̃z i duplũ Quoꝝ numerũ ẽm iosephum ponere timuit ne incredibile videreꝫ: psertim cum vicium scriptoꝝ circa numeros plurimũ inueniaꝫ.

De dedicatiõe templi. Ca. XXI.

Nno igitur quarto

a regni salomonis scdo mense fundata ẽ domus dñi. z in anno .xj. mẽse ebul .i. octobri. ꝓsummata est in oi ope suo: et i vniuersis vtensilibꝰ q̃ in ẽminenti erãt necessaria Post dedicationem eñ plura fuerũt fabzicata z supaddita. Et edificauit eam septẽ annis et septẽ mensibꝰ. Et ꝙocauit salomõ in anno .xj. maiozes natu israel: et ꝓncipes tribuum et duces familiaꝝ ad dedicationez templi: et ad offerendã arcam in illud. Et cõuenerũt omnes mense: vij. id est .vij. lunatõe q̃ intrauerat octobrem Et erat dies solennis decimꝰ scz dies q̃ fiebat expiatio. Potest tñ dici templũ i septembri dedicatũ: qz totꝰ fere solẽnis est rege accelerante: z post dedicati-

onē feciſſe aliq̄ vtenſilia: que deerant menſe octauo, z ſic vtrūq; verū eſt, qz mēſe octauo pfecta ē dom⁹ in oīi ope et vtenſilib⁹, et tūmēſe, vij, dedicata eſt. Et tulerūt ſacerdotes et leuite de ciuitate dauid arcā dñi: et oīa vaſa el⁹: et vox iubilantiū vt ait ioſeph⁹ alōge remotis audiebāt. Rex vero et vniuerſa multitudo gradiebāt̄ur: alias gratulabāt̄ur ante arcam, et immolabāt̄ hoſtias abſq; eſtimatione et numero: et aromatū fumus alōge poſitis ſentiebāt̄. Et intulerūt ſacerdotes arcā dñi in locum ſuū et in oraculum ſubteralas cherubin, quib⁹ q̄ſi q̄dā ciburneo tegebāt̄ur. Capita quidez vecti⁹ ſup humeros portantiū a populo retro poſito videbant̄ur donec arca reposita retracti ſūt a viſibus hominū i ſempiternū. Arca ꝑo tecta erat ne vid̄ereꝰ. In arca aut̄ē nihil aliud erat niſi due tabule teſtamēti lapidee. Supplendū ē aūt et vna aurea plena mānā: z ꝑga aaron. Hec eni teſtāt apl's fuiſſe in ea. Factū ē aut̄ē cum exiſſent ſacerdotes ō oraculo: et diceret̄ Confitemini dño quoniā bonus: qm̄ in ſeculū miſcōia el⁹, nebula i pleuit domū dñi nō metuēda, ſz tēpata et fulgēs, et obūbrauit facies ſacerdotū: ita vt ſe inuicē videre non poſſent nec miniſtrare. Et ait ſalomon, Dixit dñs vt habitaret i nebula. Auſq̄ legit dñs ꝟ dixiſſe. Sed qz i monte ſina apparuit in nebula: z ꝓceſſit iſrl' in nube, et ante moyſen poſitū in cauerna petre trāſiuit in nebula, ideo ſalomō poſuit dicuz ꝓ ope. Et eſt ſenſus, Dixit dñs, id ē opemonſtrauit. Subijt aūt oēs quedā opinio phantaſtica, dñm localiē deſcendiſſe i tēplū quā amouit ſalomon dicēs. Nouim⁹ dñe qz fabricaſti tibi domū ꝓpetuā celum z terrā ſimul z mare. Et flexo vtroq; genu in terrā coram oīi eccl'ia vtrāq; manū leuauit ad dñm ſupplicans ꝓ peccatis, vel grās agēs de ꝓmiſſione dñi impleta: q̄ ꝓmiſerat dauid domū ſibi edificādā ꝓ manū filij el⁹. Orauit q̄z vt q̄cunq; inde⁹ vl' gentilis aſcēderet ad hāc domū ſupplicans ꝓ peccatis vel clamās ad dñm ꝓ aliqua tribulatiōe: exaudiret a dño i his q̄ iuſte poſtularet. Et ſurgēs ab oratiōe ſtans bñdixit vniuerſo populo, z dedicatū ē tēplū cū vtenſilib⁹ ſuis die illa. Et deinceps in eadem die quartū fiebat feſtū ſcz feſtū dedicationis. In eadē em̄ die erant tria alia feſta, feſtū ſcz ꝓpitiationis, afflictiōis, z expiationis. Nec te moueat q⁹ dixim⁹ eū flexiſſe genua ſup terrā: cum in paralipomenon dicat̄ q⁹ fecerit ſalomon baſim eneam ꝓtuor cubitis altā quā poſuit in medio baſilice: z ſtans ſup eā benedixit populo, Potuit em̄ vtrūq; fecisſe. Vel ſi ꝓ eodem accipit̄: intelligendū eſt eū flexiſſe genua ſup terrā, id ē ſup locū i quo ſtabat. Et imolauit ſalomō hoſtias pacificas, xxij, milia boum: z ouium, cxx, milia. Et qz altare eneū ad ſuſcipiēda holocauſta et adipes pacificorū minus erat ſāctificauit rex mediū atrij interioris, vt ſup illud cremarētur q̄ ſup altare cremari non poterant. Fecit ergo ſalomon feſtiuitatem dedicationis z oīis iſrael cū eo, xlij, diebꝰ. Nō ſic intelligendū eſt. Quinq; diebꝰ continuis celebrata ē dedicatio, In ſexto ꝟo die q̄ fuit q̄tadecima menſis occurrit ſcenophegia q̄ interpoſita eſt ſeptem diebꝰ. Qua terminata itez celebrata eſt dedicatio per duos dies q̄ intermiſſi fuerant, z in die octauo, id eſt poſt duos ſeptenarios dimiſit rex populuz. Vel dedicatio cōtinuis ſeptē diebꝰ facta ē, z poſt xvij, die inchoata eſt ſcenophegia z terminata in viceſimatertia, z in octaua ſcenophegie poſt collectā dimiſit populum. Et apparuit dñs ſcō ſalomoni ꝓ ſomniū dicens, Exaudiui oratiōe tuam: ſanctificaui domū hanc z erunt oculi mei cūctis diebꝰ ſup eam z ſup te z ſup populū iſrael: ſi cuſtodieritis mandata q̄ ꝓpoſui vobis. Alioquin auferaz vos de terra quā dedi vobis: z templū ꝟ ꝓpciam a cōſpectu meo: z erunt erumne veſtre fabule narrantiū.

Legitur in paralipomenon ignis de celo deſcēdiſſe: et deuoraſſe oblata.

De domo ſaltus. Ca. xxxii.

Actum eſt autez

f poſt fabricā templi cepit ſalomō ꝑſtruere edificiū domoz regaliū qō, xiij, annis vir impleuit. Non em̄ circa ea adeo feruens erat ſtudiū populi ſicut circa templū, ſed nec ad eas opulentia fuerat ei ꝓparata a patre. Fecit aūt tres domos. domū ſibi, z domū vxoꝛi ſue filie pharaonis, z domū ſaltus. De domo regis hoc ſolū dicitur in regū. Domuz ſuā edificauit ſalomon xiij, annis, et ad pfectum vſq; pduxit: z paulopoſt porticū etiā ſolij in qua tribunal fecit. Et vocauit porticū ipaz domū i qua erat ſolium et tribunal, Soliū aut̄ē regis: tribunal iudicis. Et erat in eadē domūcula in qua ſedebāt ad iudicandū, id eſt i qua cū aſſeſſoribus tractabāt de ſentēcia. De huj⁹ dom⁹ cōpoſitione tacet liber regū: forte qz eadē erat: q̄ et in domo ſalt⁹ quā plenius deſcribit. De domo regine dicit in regū q⁹ eam tali ope fecit quali et domū regiā. Porro dom⁹ ſaltus, duplex erat: et ex duplici materia. Pars inferior erat lapidea: et dicebāt̄ nethota, id ē pigmētaria: in qua reponebāt̄ aromata z pigmēta ad vſus tēpli et dom⁹ regie vt ex beneficio terre et muri diu vigerēt q̄ſi recentia. Superior ꝑs dom⁹ lignea erat de lignis libani facta: vnde z dicta eſt dom⁹ ſalt⁹ vl' domus libani: vel dom⁹ ſaltus libani. Quidā tū putāt eā ob h⁹ ſic vocatā: qz circūq; cōſita erat et arboribꝰ et viridarijs mire recreationis iuxta denſitatē ſalt⁹ libani. In ea reponebāt̄ arma: vt beneficio ligni rubiginez nō ſentirēt: nec ſolū arma ad pugnādū: ſz et ad decorē et ad oſtentatōez regij faſtus. Fecit em̄ rex ſalomon, cc, ſcuta aurea: z, dc, ſicli erāt in vnoquoq; ſcuto. In paralipomenon addit̄ de totidē lanceis aureis. Fecit q̄z ducētas peltas aureas: quaꝝ q̄dā rotūde erāt alie inſtar ſemicicli facte. His vtebant̄ cuſtodes regis ante oſtiū dom⁹ excubātes. Etiaz quādo rex egrediebāt̄ ꝑcedebāt cū equitantes z ferētes hmōi arma: iuuenes flaui: z vſq; in equoz ſeſſionē diffundētes ceſariez: comis ſuis adūclētes auri tinctura: vt eoꝝ capita ſole ꝑcuſſa radiarēt. Hos ſequebāt̄ rex vectus in curru: z ad locū quendā ſolit⁹ erat exire: q̄ ab hieroſolymis abeſt duobꝰ funiculis, z dicebāt̄ hortus eden, id eſt delitiaꝝ. Porro ꝑs illa ſuꝑior que dicebāt̄ domus ſaltus habebat longitudinē centū cubitoꝝ, z i latitudine, l, z in altitudine, xxx, cuj⁹ camera tota veſtiebāt̄ tabulis cedrinis. Sustentabāt̄ ꝟo tribꝰ ordinib⁹ colūnaꝝ. Unuſquiſq; ordo habebat colūnas, xv, eregione ſe reſpicientes: et pari modo a ſe diſtantes: z ita inter muros tres ordines columnarū erāt ꝓtuor deambulatoria. Pre foribꝰ aūt dom⁹ fecit porticū colūnarum, l, cubitoꝝ lōgitudinis, z, xxx, latitudinis. De cōpoſitiōe inferioris ꝑtis dom⁹ lapidee tacet liber regū forte qz eiusdē cōpoſitionis erat cuius z ſuꝑior.

De baſilica z domo regia. Ca. xxxiii.

Regione ſtabat

e dom⁹ regia grādi interiacēte viridario eiusdē longitudis latitudinis z altitudinis: z ſiliter inter colūnata. Verūtamē ſimplex erat z vnius māſiōis mur⁹ cuius altitudo ꝓtuor habebat diſtinctiōes, q̄z tres diuerſis variabāt̄ur coloribꝰ, quarta ꝟo ſuꝑior celaturis erat ornata. Erant ibi arbores ſculpte diuerſi generis, ramis, foliis z pomis obumbrate: ita vt ꝓpter miraculū ſubtilitatis agitari quodāmodo putarent̄. In medio tot⁹ amplitudinis erat domūcula habēs latitudinē, xxx, cubitoꝝ: z i ea erat ſoliū validis colūnis extenſū: in q̄ rex ſedens iudicia ꝓferebat. In poſteriori fronte domus: la quearia z parietes veſtiti erāt auro: vbi fecit rex thronū de ebore grandē: z veſtiuit eū auro cui⁹ aſcēſus facilis erat ꝑ ſex gradus: z ō marmore porphirio faci⁹, xij, leūculi ſtabāt ſup ſex gradus hinc z inde. Reclinatio throni poſterior rotūda erat: ſedēs ſup vitulū reſpicientē, z due' man⁹ hinc z inde tenebāt eū: z duo leones ſtabāt iuxta manus ſingulas. Hō fuit tale opus i vniuerſis regnis. Fecit z circa domū reliq̄ habitacula z ſedilia. Ubi poſt cauſas explicatas reſidebant: ſtrata oīa ex marmore z tabulis cedrinis. Fecit q̄z domū regine in latere deſcendentē: marmore cedro auro z argento opulentiſſime decoratā. Fecit z vtēſilia vtriuſq; domus ꝑclara. Nec nō z vaſa q̄cunq; ſunt epulis oportuna omnia ex auro fecit. Perfecit itaq; ſalomō, xx, annis templū: z domos regias cū omni ſupellectile ſua. Hiram rege thiri ꝑbente ſibi aurilliū in lignis z auro.

De oppidis datis Hyrā. Ca. xxxiiii

Dinc dedit ſa/

t lomō hyrā, xx, oppida in terra galilee: i ſorte neptali maritima. Sz nō placuerūt regi thyrio lz a thyro nō ꝑcul ecent poſite, z appellauit eā trā cabul q̄ lingua phenicū ſonat diſplicere, z tūc ꝓmū terra illa vocata eſt galilea gentium, nō q⁹ ibi gentes habitarēt ſz qz ſub diciōe regis gentilis erat. Refert ioſephus menādrū phenicē hiſtoriographū ſcꝑſiſſe q⁹ ſalomō z hy-

ram mutuo ſibi ſcripſerunt enigmata ꝛ figuras: q̄ nō ſoluceret certā daret alteri penſionem Cunq; artaret hyram in ſolutiōe ꝓſulebat thyrū iuuenē abdemiū abdemonis filium qui oīa defacili explicabat

De operibꝫ Salomonis. Ca. XXV.

Hero conuerſit

p animū ſalomon ad muros ciuitatſ cōſtruendos q̄s miro robore ampliauit Vias q̄z regias q̄ ad hieroſolymā ducerēt nigro lapide ſtrauit. In pluribꝫ ꝓo locis ruinas ciuitatū reparauit. Sed et nouas ciuitates ꝓ oportunitate locoꝝ fundauit quasdā contra hyemis intemperiem. quasdam aduerſus cauma eſtiuum. quasdā cōtra veris et autūni mutabilitatē. In termiꝰ nis vero terre edificauit vrbes tabernaculorū: imo vltra fines terre ꝓmiſſionis perplurimas vrbes occupauerat: ſocero ſuo pharaone regē egypti ꝑbente auriliū. Qui vt ait ioſephꝰ vltimus regum egypti dictus ē pharao. q̄ interpretatur regnans Qui cū admiraretur opa ſalomonis. ꝓcipue cōmendabat domū ſaltꝰ et ſacrificia et frequētiā leuitarū circa ea. Porro de filiꝭ iſrael nullus fecit ſalomon ſeruū. ſed erāt viri bellatores et miniſtri eiꝰ. ex quibꝫ erāt ſup omnia opa ſalomonis ꝓpoſiti. ccccl. Chananeos aūt de monte libani vſq; ad ciuitatē amachi fecit ſibi ſuos tributarios. Claſſez q̄z fecit rex ſalomon in inſula quadā egyptiaca rubri maris q̄ dicit aſyongaber. et nauigabāt cū ſeruis ſalomonis viri nautici de tyro. que tūc inſula erat ꝛ deferebāt de ophir aurū multū: et circueuntes indiā ꝛ ſiciliā. poſt elapſū triennū referebant ſalomoni aurū. cccc. et. xx. talentorū ꝛ argentū. et dentes elephantoꝝ. et ſimias ꝛ pauos. et gēmas et ligna thina mixta nimis que erāt ſimilia lignis ſetbim ꝛ odorifera. de quibꝫ fecit rex ſalomon fulcra et ſedilia domus dñi ꝛ domꝰ regie: ꝛ citharas ꝛ liras cantoribꝰ: nā cynara ꝛ nabla ex electro cōflauit. Quaſi nullꝰ p̄cij erat argētū in diebꝫ eius nam ꝛ ſedilia ꝑ foroꝝ domoꝝ plurima i hieruſalē argētea erāt. Sed ꝛ ligna cedrina q̄ſi ſicomori ligna abundabant in ea.

De regina Saba. Ca. XXVI.

Dhoz incredi

a bilē opinionē regia ſaba excita ta venit tentare eū in enigmatibꝫ Et ingreſſa eſt hierulalē cū comitatu multo ꝛ diuitijs inestimabilibꝫ. Eſt aūt ſaba quādoq; nomen regionis. ſed hic eſt ciuitas regalis ethiopie Huius noīs ſignificationes apud hebreos diſtinguūt ꝑ apices ſiꝝ. ſin ꝛ ſamech Herodotus ōr: poſt mineū q̄ memphym cōdidit fuiſſe reges egypti dictos pharaones: qō ſonat regnātes. Quibꝫ ſucceſſit nichaula regina egypti ꝛ ethiopie: quā putat ioſephus venisse ad ſalomonē. Que ingreſſa ad eum locuta eſt vniuerſa q̄ habebat in corde ſuo. Hec fuit fmo q̄ regē lateret. ſz docuit eā i omnibꝫ his q̄ ꝓpoſuerat. Et ammirās nō habebat vltra ſpiritū dicēs famā regis minorē eſſe veritate. Verūtamē tria ꝑ ceteꝛ ammirabat: domū ſaltus: et ſupza templi fabricaz: ordinem quoq; ꝛ frequentiā miniſtrātiū in tēplo Tertium vero ordinem ꝛ diſtinctionē ſeruientiū regi in menſa. Hamꝛ pincerne ſimili cultu ꝛ diſtincto ab alijs ornabant: ſimiliter ꝛ panū latores ꝛ dapiferi: vt in tāta multitudine miniſtroꝝ nullus dubitaret q̄s cuius rei miniſterio fūgeret. Dedit aūt regina regi munera cen. talenta auri. ꝛ gemmas ꝑciosas ꝛ aromata quanta ꝛ qualia non fuerant viſa in hieruſalem. Dicit etiā ioſephus eā dediſſe regi radicē balſami: vnde

propagate ſunt i engaddi vinee balſami te. Cui etiā ſalomon multa redonauit nihilq; fuit q̄ poſtulanti non ꝓberet Que regina gratis ſuſcipiens ad ꝓpria remeauit. Tradunt q̄dam eaz reſcripſiſſe ſalomoni q̄ ꝑſentialiter ei dicere timuit: ſe vidiſſe ſcilicet quoddā lignū i domo ſaltus in quo ſuſpendendus erat quidā ꝓ cuius morte regnuz iudeoꝝ periret. ꝛ certis indicijs illud regi indicauit. Quod timens ſalomon i profundiſſimis terre viſceribus occultauit illud. Pro cuius ſtute aqua mota ſanauit egrotos. q̄ tū in libris ſuis negant ſe habere hebrei Sz quō circa tempa chriſti in pbatica piſcina ſuperenatauerit incertū eſt. ꝛ credit fuiſſe boc lignū crucis dominice.

Quā poſtea Cleopatra abſtulit peſſima regina egypti.

De aduerſarijs Salomonis ꝛ morte eiꝰ Capl'm. XXVII.

Rocedente ve/

p ro tpe amauit rex ſalomō mulie

res alienigenas ꝺ legez: ꝛ poſuit maculam in gl'ia ſua: ꝛ ſciſma in genere ſuo. Fuerūtq; ei vxores regine. q. ſeptingēte Joſephꝰ tm̄ di cit. lxx. ꝛ ꝓcubine. ccc. q̄ auerterūt cor eꝰ cum iā ſenex eſſet. ꝛ ſecutꝰ eſt deos alienos ne delicias ſuas ꝺtriſtaret. Et edificauit in ecclēſis circa hierl'm tria phana idolorum. Unū aſtarthe dee ſidonioꝝ q̄ iuno ōr. Scōz chamos idolo moabitaꝝ. Tertiū moloch idolo amonitaꝝ: cꝰ phanū ſtatuit in mōte oliueti e regiōe tēpli: qō plurimū deo diſplicuit. Uñ ꝛ poſtea dictus ē locus ille locꝰ offenſionis. Uenit g̃ ad eū ꝓpha miſſus a deo nathan vel alius dicēs. Hec ōr dñs. Qz ſciēſti pactū meū ſcindā regnū tuū: ꝛ dabo illō ſeruo tuo. nō tū totū ſz tribū vnā: ꝑter tribū iuda dabo filio tuo. Propt' dauid fuū meū ꝓpter quem etiaz nō faciā hec in diebꝫ tuis. Porro cū vixiſſet ſalomō in ſūma pace circa finē vite: ſuſcitauit ei dñs aduerſariuz adad idumeū ꝺ ſemīe regio: q̄ in tēpeſtate illa qñ deſeuit ioab i idumeos puer fugit i egyptū: cui poſtea rex egypti dedit vxorē ſororē vxoris ſue: q̄ peperit ei filiū nenebath. Cūq; audiſſet adad dauid ꝛ ioab mortuos eē: ꝛ ſalomonē infamatū vl' infatuatū: egreſſus ō egypto infeſtabat iſrl'. Suſcitauitq; ei dñs aliū aduerſariū zaron ꝓncipē latronū i damaſco Jeroboā q̄z filꝰ nabath effrateus ō ſareda ſeruēs ſalomōi: leuauit ꝺ regē manū ſuā ꝺ modo. Salomō edificauit mello muros a radice vozaginis extollēs vt coeḡret eos ciuitati dauid. videſq; ſalomon ieroboā bone indolis ꝛ induſtriū: ſtatuit eū ꝑfectū opis: et deinde ꝺſtituit eū ſuper vectigalia vniuerſe domꝰ ioſeph. Quadā die dū egrederet ieroboā de hierl'm: iuenit eū in via achias ꝓpha ſylonites optus pallio nouo: q̄ ſcidit i. xij. ptes. ꝛ ait ad ieroboā. Tolle tibi. x. ſciſſuras. Hec eīm ōr dñs. Dabo tibi. x. tribꝰ eris rex ſup iſrl'. filio aūt ſalomōis dabo vnā: vt remaneat lucerna dauid coꝝ me in hierl'm: quā elegi vt eēt nomē meū ibi. q̄ audito ieroboā intumeſcēſ ſuadebat ꝓpl'o vt recederet a ſalomone. Quā obrē ſalomō voluit eū iterficere. Tūc ieroboā fugit in egyptū ad ſuſac regez egypti vſq; ad mortē ſalomōis. Reliq̄ ꝓ verboꝝ ſalomōis ꝛ oīa q̄ fecit: ſcpta ſt in libro verboꝝ: vel in libro

dierum ſalomonis. Hūc librū q̄daz eſti māt eē paralipomenō. ſz qz nec i eo ſcripta ſūt reliq̄ opa ſalomōis veri putandū ē hūc librū nō ſupereſſe. Dormiuitq; ſalomō cū ꝓribꝰ ſuis ꝛ ſepultꝰ ē in ciuitate dauid cū regnaſſet i hierl'm ſup oēz iſrl'. xl. annis. Querit aūt q̄ rone dicat ſalomō ſenex fuiſſe: cū modicuz vltra. l. ānos vixiſſe legat. Roboam eīm mortuo pie. xl. ꝛ vnius āni erat: quē ſalomō cū. xj. ānorū eēt genuiſſe phibet. Plenius g̃ ſup hūc locū ōr ioſephus ita. Mortuus ē ſalomō valde lōgeuus: q̄ regnāt annis. lxx. Uixit aūt. xcviij. annis. ſed diuina ſcptura eos tm̄ annos exprimit: quibꝫ regnauit anteq; puaricaret.

Hota q̄ de pluribꝫ libris mentio fit in ſacra ſcptura q̄ nō ſupſunt. ſic liber bellorū dñi: de q̄ in numeri. ſimiliter forte liber vertutū: ō q̄ hic ꝛ ſepius agit. nō ſupeſt. Quidā tm̄ volūt ſignari paralipomenon. q̄ ōr reſiduoꝝ. qz q̄ minus i veteri teſtamēti libris dictū eſt ibi ſupplet.

Incidentia.

In diebꝫ ſalomōis fuit rex ſextus latinorum ſiluius alba ſiluū enee filius.

De roboam ꝛ diuiſione regni.

Cap'lm. XXVIII.

Oſt mortez ſalo

p monis ſucceſſit ei roboam: ꝛ erat mat eius naama amanites. Porro ieroboā audita morte ſalomōis reuerſus eſt de egypto. ꝛ venit in ſichem ab roboā cū oī multitudie iſrael q̄ vocauerat eū. Cū qb vellēt roboā ꝺſtituere regē dixerūt ad eum. Imminue paululū de graui iugo q̄ impoſuit nob ꝑ tuus: ꝛ ſeruiemus tibi. Hec ē intelligendū de iugo tributi: ſed vectigaliū in expēſas quibꝫ ꝑerat achimaas ſub ſalomō. Qui rñdit. Ite ꝛ redite ad me in diē tertiuz. Interim ꝓſuluit ſenes ſadoch ſcz ꝛ bananiā ꝛ ioiadā: ꝛ reliq̄s ꝓncipes ſalomonis. Qui dixerunt Si hodie audieris eos: leniter eis loquēs ſeruiēt tibi in eternū. Poſt hec cōſuluit adoleſcētes nō etate tm̄ ſz moribꝫ. Qui dixerūt. Imperioſe loq̄re ppl'o ꝛ cōminādo: ꝛ timētes fuiēt tibi Et redeūte ppl'o in tertiū diē dixit ad eos. Digitꝰ meꝰ minimꝰ groſſior eſt humero p̄ris mei. Pr̄ meus cecidit vos flagellis: ego cedā vos ſcorpionibꝫ. q. d. ego ſum potentior pie: ꝛ maiora faciā ſup vos. Eſt aūt ſcorpio rubus aculeatus vel flagellū virgaꝝ nodoſū: vel ſcutica būs i ſummitate

glandes plumbeas: ꝛ indignatus popul⁹: ait. Que nobis pars in dauid: vel q̄ hereditas in filio ysai. q̄si diceret. Queq; trib⁹ porti onem suā hereditariā habet a dño: que necessitas est vt ex vna eligāt qui regat alias. Queq; trib⁹ regat hereditatē suā. Et recesserūt. p. tribus ab eo. Ipse vero misit post eos aduram: q̄ erat sup tributa: ꝛ lapidauerūt eū. Tūc timens roboā fugit in hierusalē. Decē vero trib⁹ ꝓstituerūt ieroboā regem sup se. ‘udas ꝫo ꝛ beniamin secute sunt roboaz: et fuerunt cū eis leuite ꝓpter templū q̄ erat in hierusalem. ꝛ tūc separata est monarchia regni hebreoꝝ in duo regna: nec amplius adunitatem redūt. Et dictū est regnū decē tribuū regnū ysrael ꝑ multitudine sui: nomē iacob patris sui sibi reseruās. Dictū est ꝛ effraim: q̄ ieroboā q̄ de effraim ꝓmus eis imperauit: quasi tunc primū impleta esset benedictio sup effraim. Alterꝝ vero regnū dicuz ē regnū iuda ob dignitatē trib⁹ regie. De vtro q̄ regno ꝓsequit hystoria q̄si modo intersca lari. Et incisiue nūc de hoc loquit: nūc ō illo. Qō diligēs lector de facili dēphendet.

De ieroboam ꝛ Abdo ꝛ vitulis.

Lapīm. xxix.

Oro roboaz col

p legit exercitū. cl̄xxx. milia electoruz vt pugnarent ꝫ isrl. Et misit ad euz dñs sem eiam ꝓphetam dicentē. Hec dicit dñs. Non pugnabit⁹ ꝓtra fratres vestros. a me cīn factū est verbū hoc. Quod ō scismate regnoꝝ intelligendū est. Et quieuerūt a ꝑlio. Jeroboam aūt dixit in corde suo. Si ascenderit populus iste in hierusalē ter in anno conuertet⁹ cor eius ad dñm suuz roboam: ꝛ interficiēt me. Tūc excogitato cōsilio fecit duos vitulos aureos: q̄s ioseph⁹ vitulas vocat: ꝛ ꝓstituit vtriq; phanū. alteruz in dan: ꝛ alteꝝ in bethel. ꝛ dixit ad pl̄m. Ecce dij tui ysrael: q̄ eduxerūt te ō terra egypti. q̄si diceret. Omis locus habet deū: nō habetis necesse vt ascēdatis ad hostiū ciuitatē: vt ibi queratis deū. Feci vob vitulos equino cos deo: vt in eis adoretis dñm. ꝛ ꝓstituam ex vobis sacerdotes ꝛ ministros: ne filios leui egeatis. Cunq; imineret scenophegia: cōstituit eis die solenne in mēse octauo: q̄nta decima die mēsis. Forte trāstulit festū ō mēse septimo in octauuz: vel lunatio septēbris descēderat in octobrē. Tūc ascēdit cū populo in bethel ad diē festū. Dñs aūt misit ꝓphetā de iuda in bethel qui in paralipomenon nominat⁹ abdo. hic a quibusdā creditꝫ fuisse gad: qui rege stante sup altare ad immolandum exclamauit. Altare altare. hec ōt dñs. Nascet⁹ filius domui dauid nomine iosias: qui comburet sup te ossa sacerdotum tuorū eruta de tumulis suis. Et ait ad populum. Dabo vob signū q̄ locutus sit in me dñs. Ecce altare scindet⁹ et effundet⁹ oblatio que est in eo Tunc rex extendit manū suam precipiens eū apprehēdi: ꝛ statim aruit manus eius cum brachio Altare quoq; scissum est: ꝛ effusa sunt oīa que erāt in eo Et timens rex ait ad ꝓphetam. Ora p me vt restituatur manus mea mihi Quo orante reuersa ē manus regis ad eum. Cunq; dixisset ei rex. Veni vt prandeas mecum ꝛ dabo tibi munera. Respōdit. Non possum Sic cīm ꝑcepit mihi dñs. Non comedes panem neq; bibes aquam. neq; reuerteris p viam q̄ incedis. Egressus itaq; de bethel: reuerteb⁹ aī in hierusalem p aliā viam. Erat aūt in bethel ꝓpheta quidā senex ꝛ iacens in lecto. Cui cuz indicassent filij eius q̄ viderant ꝛ audierāt: dixit eis. Sternite mihi asinū. Et ascendēs abūt post virū dei: ꝛ ait ad eū. Redi mecum vt comedas. Qui rūdit. Non possum. q̄ p hibuit me dñs. At ille. Propheta sum sicut ꝛ tu: ꝛ dixit mihi dñs. Reduc eū tecū vt comedat: ꝛ ita seduxit eū ꝛ reduxit. Cūq; sederent ad mensam fact⁹ est sermo dñi ad ꝓphetam qui reduxerat eū: ꝛ ait in spiritu. Quia nō custodisti mandatū dñi: nō inferet⁹ cadauer tuū in sepulcrū patrū tuorū. Et nota q̄ p iniustū iuste locut⁹ est ꝑsūsanct⁹: vt ex code ore ꝓpha penā accipet: vñ ꝛ culpā accepe rat. Cūq; redisset vir dei post prandiū occidit euz leo in via. asin⁹ aī stabat iuxta illū: et leo custodiebat cadauer: nec asinū tāḡt nec illō. Qō cū accepisset senex ille ꝓpha retulit cadauer eius: et posuit illud in sepulcro suo dicens filijs suis Cū mortuus fuero ponite ossa mea iuxta ossa eius: vt parcaī ossibus meis p eo: q̄ fiet ꝫ bū dñi ō crematōe ossiū sup altare. Jeroboā aūt nō ē reuersus a via sua pessima. Haz senex ille ꝓpha ꝑsuadebat ei nō fuisse verū ꝓphetā quē dñs occiderat: ꝛ dexterā ipl⁹ p laboze sacrificādi obstupuisse: et cum requieuisset ad naturam ꝓriam

remeasse. Altare ꝫo ꝓpter onus impositorū ruptum fuisse ait̄bat.

De morte ieroboam. Lapīm. xxx.

In diebus illis e

i grotauit abia filius ieroboā: ꝛ ait rex vxori sue. Cōmuta habitū ne cognoscar⁹ vxor mea: ꝛ vade in silo ad achiam ꝓpham qui mihi quōdā locut⁹ est de regno: ipe indicabit tibi q̄d eueniat⁹ sit puero huic. Et ascēdit mulier ad achiā q̄ videre nō poterat pre senectute. sed prē instructa a dño ait Ingredere vxor ieroboā: quare te aliā simulas. Vade ꝛ dic ieroboā. Hec ōt dñs. Exaltaui te de medio populi. tu aūt ꝑeci sti me p⁹ tergū tuū feciſti tibi deos alienos ꝛ ꝓflatiles. ꝛ ego ꝑcutiā de ieroboā mingentem ad parietē ꝛ clausum. i. incarceratum et nouissimuz in ysrael. i. delebo de domo eius etiā vilissima q̄ ꝑ sui vilitate negligēda putant. ꝛ dabo cadauera eoꝝ canib⁹ ꝛ feris Tu aūt reuertere: ꝛ in introitu tuo morief⁹ puer q̄ solus ō domo ieroboā inferet⁹ in sepulcro Et redūt mulier in thersa: ꝛ mortu⁹ est puer ꝛ sepelierunt eū. Reliqua ꝫo ieroboā scꝑta sunt in libro verboꝝ dierū regum ysrael. Et mortuus est ieroboā cū regnasset. xxꝛ. ꝛ duobus annis ꝓ roboā regnauit in iuda q̄ ꝓtinebat tribū iuda ꝛ beniamin. xl. ꝛ vnius anni erat cū regnare cepisset. ꝛ. xvj. annis regnauit i hierlm. Sz ꝛ iudas popul⁹ ille peccauit coꝝ dño: ꝛ tecit sibi aras statuas ꝛ lucos sup excelsa mōtiū. Sz effeminati fuerūt in terra iuda. i. cultores cibeles eunuchi natura vel actu: sicut legit⁹ de hieraphātē. Offensusq; dñs suscitauit ꝫ iudam susac regez egypti. ano. v. regni roboam. Qui ingrediens hierusalē: pactis ꝑcedentib⁹ cū ei resistere non posset fedra nō seruauit Fecit ei pactū cū eo de q̄rūdā muroꝝ destructiōe q̄ transgressus est. Diripuit thesauros domus dñi ꝛ dom⁹ regie: scuta q̄z aurea diripuit q̄ fecit rex salomō ꝑ quib⁹ fecit roboā rex scuta erea. Habuit aūt roboā vxores. xviij. cōcubinas ꝫo. xxx. ꝛ nati sunt ei filij. xxviij. filie vero. xl. Reliq; roboā scꝑta sunt in libro verboꝝ dierū regum iuda Opera eius primaꝛ nouissima scripsit semeias ꝓpheta. ꝛ mortuus est roboam: ꝛ sepultus in ciuitate dauid. et regnauit ꝑ eo filius eius abia.

Aiūt hebrei. lij. ānis auem nō volasse sup hierusalem: ꝛ fere desperasse iudeos.

Incidentia.

In diebꝫ roboā latinoꝝ septim⁹ rex fuit siluⁱ achis siue siluⁱ egypti⁹ Refert herodotus susac regē egypti multas gētes sibi subiugasse: ꝛ quasdam sine ꝓlio cepisse. In subsamnatōez q̄z in statuis eaꝝ q̄ triūphāti ꝑferebāt genitalia mulieꝝ insculpsit: significās eas cuiratas esse. Refert q̄z ethiopes ꝛ phenices ab egyptijs didicisse circūcisionem.

De abia. Lapīm. xxxi.

Gitur in octauo

i decimo āno regni ieroboā regnauit abia sup iudam. Trib⁹ annis regnauit in hierusalē nomē mr̄is e⁹ maacha filia thamar filie absalon. Et ambulauit in oīb⁹ peccatis ꝑris sui. Et factum est ꝑlium inter ieroboam ꝛ abiam in loco q̄ vocaī mons amoꝛreoꝝ. ꝛ habuit abias cōtra spem victoriā inestimabilē. Et mortuus est abia. ꝛ sepelier⁹ eū in ciuitate dauid. ꝛ regnauit asa filius eius ꝑ eo. In anno. xx. ieroboā regnauit asa sup iudam. ꝛ. xl. ꝛ vno anno regnauit in hierusalē. Nomē matris eius. id ē auie maacha. Et nota q̄ roboā ꝛ ieroboam dicunt⁹ cōregnasse. xvij. annis. ꝛ postea abia cōregnauit ieroboā trib⁹ annis. ꝛ sic impleti sunt. xx. anni regni ieroboā. Non ḡ in. xx. anno ieroboā cepit regnare asa: vt dictū est. sed potius in. xxj. q̄ ꝑ synecdochē dictuz ē. Dicit⁹ cīn abia regnasse trib⁹ annis: eo q̄ regnauit duobus annis: ꝛ in parte quadā tertij. ꝛ in reliqua parte eiusdem tertij anni cepit regnare filius eius asa. i. in vicesimo anno regni ieroboā. Huiusmodi ꝓrarietates sepe occurrent in sequentib⁹: quaꝝ quedam determināt ꝑ synecdochen. Vel q̄z equaliter conregnauerūt q̄ꝛ filij cum patrib⁹: vt post dicemus. Que ꝫo determinari nō possunt vitio scriptorum ascribuntur.

De asa & regibꝫ ifrl: nadab & baasa & bela.
Lapl'm. XXXII.

Gitur asa fecit

i rectũ corã dño sicut dauid pater ei⁹: & abstulit effeminatos de terra, & sordes idoloꝝ, & maacham matrẽ suã amouit ne esset pnceps in sacꝫ priapi, & subuertit specũ eius, & simulacrũ turpe cõbussit in torrẽte cedron: excelsa tamẽ nõ abstulit. Porro nadab filius ieroboam regnauit sup ifrl' anno secũdo asa regis iuda. Hic ptz quia ieroboã in pncipio xxij. anni & regni sui mortuus ẽ. Hic annus fuit secund⁹ regni asa, & regnauit sup ifrl' duobꝫ annis. id ẽ vno anno: & aliqua parte alteri⁹ anni. Nam pars anni vocat ann⁹ p synecdochen: sicut dicit in euãgelio christ⁹ pdicasse tribꝫ annis & dimidio: vbi pars dimidij anni vocat dimidius ann⁹. Sepe etiam fit econtra: vt tota summa tẽporis noie ptis sue vocet̃ p synecdochen: vt ibi, Noe cũ. d. esset annoꝝ genuit sem, cũ tñ esset noe. d. & duoꝝ annorũ. Hec duplex synecdoche plurimũ occurrit i sequentib⁹. Sz hec dicta sufficiant. Nadab ꝯo ambulauit in vijs pris sui & qbꝫ peccare fecit ifrl'. Qui cũ obsideret iebethon vbẽ philistinoꝝ insidiatus ei baasa interfecit eum: & regnauit p eo anno tertio asa regꝫ iuda. & pcussit oẽm domũ ieroboam iuxta verbum achie silonitꝫ. & regnauit in thersa. xxiiij. annis: nõ tñ cõpletis. Et erat bellũ inter asa et baasa cunctis diebꝫ eoꝝ. Porro asa. xx. anno regni sui pcussit sariam regẽ ethiopie plagã grãdi: q̃ irruerat in terrã iuda. Et redeũti asa a victoria occurrit azarias pphet̃a dicẽs victoriam sibi a deo ꝓcessam: qz legitima eius seruabat. Tunc scripsit asa in omnẽ prouinciam vt omnes legitima diligẽter seruarẽt. Baasa ꝯo rex ifrael peccauit coraꝫ dño ambulãs in vijs ieroboaꝫ & vltra: & venit ad eũ hieu pphã filius anani dicens Hec ọt domin⁹, ex altauit te ọ puluere: & ꝺ̃ exercessit genus suũ: tu aũt ambulasti in vijs ieroboam: & in multis peccare fecisti populũ meũ, & ideo demetam posteriora tua: & faciã domuꝫ tuã sicut domũ ieroboã. Pro his tñ nõ quieuit baasa: sed ascẽdit i iudã, & edificauit rama. xl. stadijs a hieꝝlim. Cũqꝫ asa rex iuda videret se artatũ: tollẽs aurũ & argentũ ọ domo dñi & de domo regia misit illọ p fuos suos ad benedab regẽ syrie in damasco dicẽs, Fedus fuit inter patrẽ meũ & patrẽ tuuꝫ, & inter me & te. Peto vt irritum facias fedus qọ habes cuꝫ baasa vt recedat a me. Et adquiescẽs benadab misit exercitũ in ciuitates ifrl'. Qọ audiens baasa intermisit edificare rama, & reuersus ẽ in thersa. Rex aũt asa misit in oẽm iudã dicẽs. Nemo sit excusatus. Et tulerũt lapides & ligna ọ rama: & muniuit de eisdẽ rex asa gabaa & maspha. Et venit ad eũ hieu pphã, vel vt quidã volunt anani pater hieu: arguens eũ q̃ relicto dño spem posuerat in regẽ syrie: & misit euꝫ rex in nerũ, ꝓpter qọ in tẽpore senectutꝫ sue doluit pedes. Et mortu⁹ est & sepult⁹ in ciuitate dauid. Et regnauit iosaphat filius eius p eo. Sub asa fuit octau⁹ rex latinoꝝ filius capis. Uerũtamẽ adhuc eo viuẽte: descẽdit ẽm quosdã hieu pphã ad baasa regem israel arguendũ: & occidit eum baasa. Mortuus est ḡ baasa & sepult⁹ in thersa. Occisus ẽ aũt vt ọ iosephus a creone cõmilitone suo. Et regnauit p eo in thersa filius eius hela anno xxvj. asa regis iuda. Et regnauit sup ifrl' duobus annis. id est anno & parte anni. Qui cũ recũberet in domo arsa prefecti sui: percussit eũ temulentũ zamri seruus suus dux medie partis equitũ. Percussit ḋz oẽm domũ baasa iuxta verbũ hieu prophete.

De zamri & amri. Lapl'm. XXXIII.

Ano vicesimo

a et. vij. asa regꝫ iuda regnauit zamri in thersa septẽ diebꝫ Porro exercitus ifrl' obsidebat iebethõ. Qui cum audisset zamri occidisse regẽ ꝯstituit sibi regez amri q̃ erat pnceps militie in castris anno xxvij. asa. Ascendit ergo amri & oẽs israel cũ eo: & obsidebat thersa. Timens aũt zamri fugit in domũ regiam: & succẽdit se cũ ea. Tunc diuisus est ꝑs israel. Medĩa pars sequebat thebni & media ps amri. Et durauit hec ꝺtentio tribꝫ annis & plus. tamẽ amri. q. iã regnabat: & ꝑualuit amri, & interfect⁹ est thebni, anno xxxj. asa regis iuda, & regnauit amri sup israel plene, & xij. annis regnauit. A pma electõe sua in thersa regnauit septẽ annis: & emit a somer duobꝫ talentis argẽti mõtis partẽ in quo erat ciuitas mareon: & reparauit eã & ipposuit ei nomẽ samareon. q. a somer & mareon que grece dr samaria. & in ea posuit sedez regni q̃ ꝑius fuerat in thersa. Et fecit amri maluz coram dño: sup oẽs qui fuerunt ante eũ & mortuus est & sepultus ī samaria. Et regnauit achab filius eius p eo anno xxxviij. asa regis iuda. Hic forte patet vitiũ scriptorum. Regnauit enim amri pater achab. xij. annis vt dictũ est. & cepit regnare anno xxxj. regni asa: qui regnauit. xl. & vno ãno. & ita asa mortuus est adhuc amri viuente. Uerũ est aũt qọ dicit iosephus. q̃ iam regnãte iosaphat filio asa cepit regnare achab. Tamen determinationem que ḧ fieri solet in fine regum ponemus.

Samaria est nomen ciuitatis & regiõis: vt hic appareat.

De achab & iezabel & helia.
Lapl'm. XXXIII.

Regnauit achab

e ab super israel. xx. & duobꝫ ãnis. Tamẽ iosephus ọt. xx. annis et duobꝫ mensibꝫ. Hec sufficit achab vt ambularet in vijs ieroboã: iz introduxit idola gẽtium in ifrl', & duxit vxorem iezabel filiã methabal regis sidonioꝝ, & edificauit in samaria phanũ & altare baal: & adorauit eum. In diebꝫ ei⁹ reedificauit abiel ọ bethel iericho. Cunctꝫ poneret fundamẽta eius: mortu⁹ est abiram filius eius primogenitus. Cũqꝫ portas muniret: mortu⁹ est segub nouissim⁹ filiꝰ eius iuxta impcationẽ iosue. Et misit dominus heliam tesbitem de habitatoribus galaad ad achab. Qui ait ad regez. Uiuit dñs de⁹ israel: ī cui⁹ ꝺspectu sto: si erit ãnis his ros & pluuia: nisi iuxta oris mei verba. Apelioꝝ pelis est. Uel ponit si pro non. Et querebat achab aĩam helie. Qui fugit ex pcepto dñi: & latuit in torrẽte carith: q̃ est cõtra iordanẽ. Corui aũt deferebãt ei panem & carnes mane & vespe: & bibebat de torrente. Post dies aũt aliquot siccat⁹ est torrens. Nõ em̃ pluerat sup terram. Et ait dñs ad heliam. Uade in sarepta sidonioꝝ, pcepi em̃ ibi mulieri vidue vt pascat te. & erat sarepta vbs modica inter tyrũ & sidonem. Sed & silua iuxta vrbem sarepta dicebat. Cunctꝫ venisset helias ad portã ciuitatis: apparuit ei mlier vidua colligens ligna. Cunctꝫ quesisset ab ea poculuz aque: addidit etiã vt afferret et buccellã panis. Que respõdit se nõ habere nisi pugillũ farine in hydria & paululũ olei quo conspergeret eã: & panem ex ea factuz comederet cũ filio suo, sed post deficiente cibo tabescerẽt. Ad quã helias ait. Noli timere, fac mihi ꝓmũ subcinericiũ panẽ: tibi & filio tuo facies postea. Hec em̃ dicit dñs Hydria farine nõ deficiet: nec lechit⁹ olei minuet̃: donec pluat sup terram. Fuitꝫ helias apud viduã tempore aliquo. Post hec mortu⁹ est filius mulieris. Que dixit ad heliã. Cur ingressus es ad me vir dei vt rememorarent̃ iniquitates mee. i. magis apparerent ex cõtrario eẽtatis tue. & ideo interficeret filius me⁹. Et posuit helias puerũ sup lectum suũ in cenaculo superioꝝ. & expandit se sup eum tribꝫ vicibꝫ: & clamauit ad dñm: & rexit puer. Quẽ recipiens mulier ait. Nunc cognoui quoniam vir dei es tu. Hunc puerum tradunt hebrei fuisse ionam pphetam.

De sacerdotib⁹ quos interfecit Helias.
Capitulum. XXXV.

Ost tertium an

p nũ aridit atis & famis: dixit dñs ad heliã. Uade ostẽde te achab vt dem pluuiã sup terrã Erat autem fames vehemens in samaria: cui⁹ etiã memínit menãder in gestis sidoniis. Et habebat achab ꝓcuratorem domus sue abdiã: q̃ cũ timeret iezabel, pphetas dñi: abscondit. c. pphetas in duabꝫ speluncis ãnquagenos. & pauit eos pane & aqua: ꝓpter qọ postea spiritu pphetie donatus est. Ad quem dixit achab. Descendam⁹ ad ꝓualles: & queram⁹ pabula equis & mulis: & diuiserũt sibi regiones. Occurrit aũt helias abdie in via dicens. Uade dic domino tuo Adest helias. At ille, Quid peccaui. Quãdo nunciabo achab: adest helias: spũs dñi asportabit te in locũ quẽ ignoro: & nõ inuenies te achab iterficiet me. Seruus aũt tu⁹ timet dñm ab infantia sua. Et ait

helias. Uiuit dominus: q⁹ hodie apparebo achab. Et vocat⁹ achab ꝑ abdiam occurrit helie z ait. Tu ne es ille q̄ ꝯturbas ysrl'. Qui respōdit. Non ego turbaui, sed z tu z dom⁹ ꝑris tui: q̄ relinquētes dñm secuti estꝭ baal. Uerūtamē ꝯgrega ad me oēm ysrl' in mon tem carmeli: z ꝓphetas baal. cccc. q̄ nōginta z ꝓphas lucoꝝ. cccc. q̄ comedūt de mensa ie zabel. Et ꝯgregati sunt pl's z ꝓphete in mō te carmeli. Et ait helias ad populum vsq̄q̄ claudicatis in duas partes. Si dom⁹ pa trum vestroꝝ deus est: sequimini illū, si aūt baal: sequimini eū. Non respōdente aūt po pulo intulit helias. Ego sum h̄ solus ꝓ pheta dñi: z ꝓphete baal multi. Denē nobis duo boues: illi eligant bouem vnū cuī frus ta ponent super ligna igne nō supposito: et ego faciam similiter de altero boue Ipsi in uocabūt deos suos z ego deum meū: z qui exaudierit dando ignē de sublimi ipe sit de us. Et placuit pl'o ꝓpositio helie. Cunq̄z sa cerdotes baal fecissent q̄ dixerat: inuocabāt baal a manevsq̄ ad meridiē: z transiliebant altare q̄ fecerant: z incidebant se iuxta ritū suum lanceolis: ita vt sanguine pfunderent

Demões enim plu rimum delectantur oblatiōe sanguinis hūani: et illudebat eis helias dicēs Ex altate clamorē: forte deus vester dormit, aut cuz aliquo alio loq̄t: aut in diuersorio est. Et dixit helias ad populū Accedite. Et ꝑsente populo curauit altare domini q̄ destructū fuerat, id ē destruxit altare eoꝝ: et mundauit locū vt ibi faceret altare nouū co ram dño. Et tulit. xij. lapides iuxta numeꝝ tribuuz ysrl'. z edificauit et eis altare in noie dñi israel. Et fecit aqueductū in circuitu al taris p duo loca. Et ligna supposuit z mem bra bouis. ꝓcepitq̄z afferri aquā forte ō ma ri vicino: z effudit sup holocaustū z ligna. Et facta ē terna effusio aque vsq̄ ad ipletio nē aqueduct⁹: ne forte putaret⁹ arte magica de visceribz terre susciasse ignē Et clamauit helias ad dñm in auribz pl'i. Dñe deus pa trū nostroꝝ exaudi me hodie: vt discat po pul⁹ iste: q⁹ tu es dñs ds. Et descēdēs ignis ō sublimi vorauit holocaustū z ligna z lapi

Amare demões san guinē humanū dicit Isidoꝝ. lviij. ca. ideo quotiens necroman tia fit: cruor aque mi scet: vt coloꝛe sangui nis facilius puocet.

des: puluerē et aquā que erat in aqueductu lambens. z adorauit pl's z ait. Dñs ipe est deus. Et mādante helia apprehēderūt oēs prophetas baal: z duxerūt ad torrentē cyson. z interfecit eos ibi helias. Et ait ad achab. Ascēde z comede añ descensum pluuie. Et comedēte achab: helias ascēdit verticem car meli: z pronus in terrā capite inclinato inter genua orabat: z ait ad puerū suuz. Uide cō tra mare si ascēdat nubes. Erat cīn aer sere nissim⁹. Et ait puer. Non est q̄cq̄. Et misit eū septies. Septima aūt vice ascēdebat nu becula de mari: excrescēs vsq̄ ad hois q̄ntī tatē. Et ait helias ad achab. Descēde cito in iezrabel ne te occupet pluuia. Et ecce conte nebrati sunt celi: z nubes z vent⁹ z pluuia fa cta est grādis. Festinauit āt achab in iezra bel. z facta est manus dñi sup heliam: z cur rebat ante achab donec intraret vrbē. Cūq̄z accepisset iezabel que fecerat helias ꝓphetis suis indignata misit nūcios ad heliā dicēs. Hec faciāt mihi dij z hec addāt nisi crās hac hora posuero aīaz tuā sic tu posuisti aīam vni⁹ ex illis

Sicut in salutationi bus verbum ꝓpter ni miū affectū nō ponit vt q̄ vix intelligatur ita in huiusmodi lo cutionib⁹ demonstratiuū pnomen ponit: vt quicunq̄z etiam malum sibi accidere precet: nisi hoc fiat.

De fuga Helie z vocatione Helisei Capl'm. xxxvi.

Timens helias

e fugit in bersabee. z dimisit ibi pue rū suū ionam vt tradūt: z sol⁹ in trauit in desertū viā vni⁹ diei Et sedens sub ter vnam iuniperū: orauit vt mozeret ibi: di cens se nō esse meliorē. id ē dignioꝛē vita pa tribz. vt ill' pdit⁹ ipe viuere exoptaret: z ꝓtinus dormiuit Tūc angel⁹ dñi tetigit eū dicēs. Surge comede. Et ecce ad caput ei⁹ erat subcinericī⁹ panis z vas aque: z comedit z bibit: z rursū obdormiuit. Et suscitauit eū angel⁹ scdo dicēs. Surge comede: grandis eni tibi restat via. Joseph⁹ tū ōt angelū nō excitasse eū: ꝯ aliquē. Et comedit helias z ambulauit in fortitudie cibi illi⁹. xl. diebz z xl. noctibz vsq̄ ad montē dei oreb: in q̄ apparuit dñs moysi i rubo. Et mānsit ibi helias i spelūca. Et ait dñs ad eū Quid h̄ agis helia

Qui rndit. Zelat⁹ sum aduersus ysrael ꝓ te. Hā altaria tua destruxerunt, ꝓphetas tuos occiderūt, z relictus sum ego sol⁹: z querūt aīam meā: z aufugi. Et ait dñs ad eū. Egre dere z trāsibit dñs corā te. Tria tamen ꝓce us visibiliter transierūt: in quibz nō trānsiuit dñs. Primo ergo trānsiuit ventus fortis cō terēs petras: ꝯ nō in vēto dñs Scdo transi iuit cōmotio terre: sed nō in ea dñs. Tertio transiit ignis: sed non in igne dñs. Quarto transiit sibilus aure tenuis: z cū eo domin⁹. Et operuit helias vultū suū pallio: z stetit i ostio spelūce. Et dixit ad eum. Quid hic agis helia. Et respondit ei sicut z supra Et dixit dñs ad eum. Reuertere p de sertum z vade in damascū: z in vltionē mei inunges azabel regē sup syriam: z hieu filiū nansi regem sup israel. helisēū aūt filium sa phat ō abela inunges ꝓphetam ꝓ te: z illi tres interficient idolatras de ysrl': alios aza bel: alios hieu: alios helisē⁹: z relinquā mi hi in ysrl' septē milia virоꝝ: quoꝝ genua non sunt curuata baal: nec oculati sūt man⁹ ei⁹. Et nota q̄ helias nō aliter vnxit azabel: nisi q̄ ꝑdixit per helisēum eum regem futurū. hieu ꝯo nec ipe nec helisē⁹ inunxerūt: ꝯ vnus ꝓphetaꝝ mis sus ab helisēo: helis seū vero non vnxit. nisi q̄ pallium suuz posuit sup eū. Non enī in lege vngebāt. nisi rex et sacerdos. Profect⁹ ergo heli as inuenit. xij. viros arantes in. xij. iugis boum: quoꝝ vn⁹ erat be liseus: z posuit helias palliū suū sup eū: z cō tinuo ꝓphetauit helisē⁹: vt ait ioseph⁹ Et cur rens post heliā ait. Osculer oro te patrē meū z matrē meā z sequar te. Et reuersus macta uit par boum: z coxit illud in lignis aratri: z dedit escas ꝓtribulibz: z surgens secutus est heliam z ministrabat ei.

Nō cōgruit oraculo. Nato enī heliseo in galgalis: imago ō vi tulis aureis mugit. Quo audito i hierlm ait sacerdos Prophe ta natus est in ysrl: qui sculptilia eoꝝ destru et etiam fusilia.

De ꝑma obsidione samarie. Capl'm. xxxvii.

Dro benadab

p rex syrie obsidebat samariā hīs secū. xxxij. reges. z misit ad ach ab in samariā dicēs. Si vis vt recedā a te: crās hac cadē hora mittā fuos meos: z oīne, q̄ placuerit eis tollēt ō domo tua: z ō domi bus fuoꝝ tuoꝝ: etiam vxores z liberos. Et inuit achab ꝯsiliū cū senioribz. Qui dixerunt Nō adq̄escas illi. Et rndit achab nūcijs be nadab. Dicite dño meo. Oīa q̄ iussisti in pri cio facere possū. hāc aūt rem facere nō possū sc̄z de vroribz z liberis. Et indignat⁹ benadab remisit ad eū dicens. Hec faciant mihi dij: z hec addant: si suffecerit pulus samarie pu gillis oīs pl'i mei q̄ seq̄t me Samaria habe bat iteri⁹ terrā pene muris eq̄lez: z ē sensus Tāta mecū est mlt'itudo: vt si sing'li lapidez vnū vl stipitē vel cespitē cōportauerint tātū extruēt aggerē q̄ equabit muris samarie: z ter re int⁹ posite: z ita ex equo pugnabūt vobis cū. Et rndit rex ysrl'. Dicite ei. Nō glorieť ac cinctus eque vt discinctus. Et ē sensus. Ad huc es accinct⁹ armis: z res est in pendulo. Noli ḡ gloriari q̄si tā victor sis z discinct⁹ ar mis depositis. q. d. nō p̄t gloriari sic pliator sic victor. vel fm aliā lram Nō glorieť eq̄ ac cinct⁹ atq̄ discinctus. q. d. Ante victoriā nō p̄t gloriari accinct⁹ multitudine: nec discin ctus. i. est carēs multitudine. quia sepe pauci vincūt multos. Porro benadab cum regib⁹ suis bibebat in vmbraculis: z ait seruis suis Circūdate ciuitatē. Cūq̄ expugnarent eā ti muit achab nimis. Et ecce vn⁹ ꝓpha ꝓfect⁹ uit eū micheas vt q̄dā tradūt: z ait. Hec dic dñs Ego tradā oēm hāc mlt'itudinē i manu tua hodie: vt scias q⁹ ego sū dñs. Et ait ach ab. Per quē. Qui rndit Per pedissequos p̄n cipum puinciarum. Et ait achab. Quis erit dux eoꝝ. Qui rndit. Tu. Et iuenit achab filī os p̄ncipū. cc. z. xxij. z egressus ē cū eis. Cū q̄z nūciatū eēt benadab q⁹ egressi essent de sa maria. misit i occursū eoꝝ viros dicēs Siue ad pacē siue ad plīū venerit: ap̄hēdite eos vivos. Filij ꝯo p̄ncipū pcusserūt eos: vnus quisq̄z virū q̄ ꝓtra se veniebat. Et fuit exer citus syrioꝝ: z egressus israel percussit equos z currus z syriam plaga magna. Tunc acces sit ꝓpheta ad achab dicens. Confortauit te dñs: vide q̄d facies ei. Sequenti anno ascē det rex syrie cōtra te. q. d. Necesse ē tibi vt ha beas dñm ꝑtrū. Tunc dixerunt serui bena dab ad eū. Dij montiū sunt dij eoꝝ: z pugna uimus cū eis in montibz. z ideo vicerūt nos. Pugnemus ḡ in campestribz vbi dij eorum nihil possunt: z obtinebim⁹ eos. Tu aūt fac

verbū hoc Amoue ab exercitu reges: qr īcertes sunt: r pone principes p eis. r instaura numer pugnator quos ante habuisti

De victoria Achab. Ca. XXXVIII.

Gitur post annū

i venit benadab cū exercitu ī affec: q est in campestribꝫ. Porro filij Israel castrametati sunt cōtra eos: quasi duo parui greges capraꝝ, Syri aūt repleuerāt terram: r dixit vnus vir dei ad achab, Quia dixerūt syri de⁹ montiū dñs est: r nō vallīū. Tradā eos in manu tua, Et direxerūt acies ex aduerso septē diebꝫ, Septima aūt die p̄cussi sunt ō syris centūmilia peditū. r reliq̄ fugerunt in affec, r cecidit murus sup̄ eos q̄ remanserāt, Benadab aūt fugiens in ciuitatē: latuit in cubiculo qō erat intra cubiculū. Serui aūt ei⁹ timētes ne supueniret achab r nemini parceret, r scientes reges Israel clementes: accinxerūt lūbos suos saccis, r ponentes funiculos in capitibꝫ venerunt in occursum achab dicētes, Seru⁹ tu⁹ benadab dicit Viuit oro te anima mea. quasi diceret, Quācunq; mulctā imposuer; suscipiā eā, p anima mea, Qui rīndit, Si adhuc viuit: frater me⁹ ē, id ē factā cū eo fed⁹, Qui rapiētes verbū ex ore eius. q. p omine festinātes adduxēr benadab ad eū, Et leuauit eū achab secū in curru suo: r dixit ad eū benadab, Ciuitates q̄s tulit pater meus a patre tuo: reddam tibi Fac tibi plateas in damasco, id est forū rex venaliū: sicut fecit pat⁹ me⁹ in samaria, Cunq; federati essent redierūt ad p̄ria, Tūc micheas dixit ad socīū suū in spū, Percute me, At ille noluit, Qui ait Quia nō audisti vocē dñi: cū recedes a me p̄cutiet te leo, Nō factū est, Inuenīēsq; alterū virum dixit ad eū, Percute me in capite, Qui vulnerauit eū, Tūc p̄pheta mutato vultu aspersione pulueris r sanguinis clamauit ad regem in via, Cū essemus in p̄lio adduxit vir vn⁹ captiuum suū ad me dicēs, Custodi istū q̄ si la psus fuerit: erit aīa tua p aīa ei⁹, id est eris f̄nus mihi p eo, aut talentū argēti mihi appendes, Cū aūt verterē me huc atq; illuc: subito nō cōparuit, Et ait rex, Judiciū tuū ē qō ipe decreuisti: alterutrū necesse est facies ei Tūc lota facie agnitus est p̄pheta a rege r ait, Hec dicit dñs, Quia dimisisti vir blasphemū digнū morte: erit aīa tua p aīa ei⁹, id ē ipe terficiet, Et iratus rex p̄phete iussit eū clausū custodiri: r venit in samariā,

De vinea Naboth. Ca. XXXIX.

Porro Naboth

p iezrahelites habebat vineā iuxta palatiū regis, Et dixit ad eum rex, Da mihi vineā tuā: vt faciā in ea hortū olerū: daboq; tibi p ea vineā meliorē vel p̄cium Qui respondit, Propitius sit mihi dñs: nedem hereditatē patrū meoꝝ tibi, q̄si diceret, Non possū, Hereditas relicta est mihi a patribꝫ: vt relinquā eam posteris, Et p̄tristat⁹ rex pierit se in lectū: r nolebat comedere: r cōfortauit eū iezabel dicens Equo animo esto ego dabo tibi vineā naboth, Et scp̄sit secreto lras ex nomīe achab: r anulo ei⁹ signatas r ad iudices iezrahel misit: vt ꝙuentū facerēt r ieiunarēt: tanq; dei iudiciuꝫ facturi: r summitterēt testes aduersū naboth q̄ dicerēt Benedixit naboth deū r regē, id ē male dixit f̄m hebreū idioma, r iudicātes reum maiestatis lapidarent, Et factū est ita, r lapidat⁹ est naboth extra ciuitatē iezrahel, Cuꝫ ḡ accepisset achab de morte naboth: descendebat in vineam vt possideret eā Et occurrit ei helias thesbites dicens, Hec dicit dñs, Occidisti: insuper r possedisti, Hebreus habet, Occidisti r post hec hereditabis, In loco ꝫ in q̄ linxerūt canes sāguinē naboth: lābēt q̄z sāguinē tuū id est in eadē regiōe, Nō em̄ itelligēdū est in eodē loco singulariť, Qui rīndit Num inuenisti me inimicū tibi, i. ꝯre inimicaris mihi, Et ait helias, Eo q̄ venūdat⁹ sis diabolo vt faceres malū cora dño, Propterea demetet dñs posteriora tua: r dabit domuꝫ tuā sicut domū ieroboā r baasa, Sz r de iezabel dicit dñs, Canes comedent iezabel in agro iezrahel, Achab ergo timens valde scidit vestem suā r operuit se cilicio: r dormiuit in sacco: et ambulauit demisso capite Et ait dom⁹ ad heliā, Quia humiliat⁹ est achab cora me nō inducā malum ꝫ in diebꝫ eius, sed in diebus filij sui, Forte dimissum est ei peccatum p̄pter p̄sentē iusticiā, Transierunt igiť tres anni sine bello inter syriam r israel: p̄pter fedus qō inierāt. Interim aūt iosaphat rex iuda accepit vxorem filio suo iozam athaliam filiaꝫ achab r iezabel, r per affinitatem confederati sunt rex iuda r rex israel, Tunc descēdit iosaphat ad regem israel videndū: r eo p̄sente

dixit achab seruis suis, Nostra ē ramoth q̄ est in galaad: cur negligimus eam tollere de manu regis syrie, Et ait ad iosaphat, Veni es ne mecū ad preliādū in ramoth galaad, Qui respōdit, Sicut ego: ita r tu, populus meus p̄l's tuus. Sed queram⁹ hodie obsecro p̄monē dñi. r ascīti sunt baal, p̄phete circiter, cccc, Quib⁹ rex ait, Ibo in ramoth galaad ad pugnandū an quiescā Qui dixerūt, Ascende r dñs dabit eaz in manu regis, Et ait iosaphat, Num ē hic prophetes domini, Qui achab, Remānt vnus micheas f. Iuius hiemla. q̄z odi eū: qr nō p̄phetat mihi bonū. Putabat reliq̄s occisos a iezabel, Tūc petē te iosaphat vocat⁹ est micheas, et hortabat eū nuncius: vt bona regi diceret sicut r alij, Qui rīndit Viuit dñs: qr q̄dcūq; dixerit mihi dñs ꝫ loquar, Porro in pseudop̄phetis erat sedechias ferēs cornua ferrea: r dicens ad achab, Hec ōt dñs, His vētilabis syriā: dōec deleas eā. i. ꝫ signū do tibi: qz vētilabit syriā, Tūc quesiuit achab a michea idipsum qō q̄sierat ab alijs, Qui rīndit, Ascēdet tradet eos dñs in manu regis: non tū dixit q̄s vel cui⁹ regis, Cui achab, Adiuro te vt non loq̄ris nisi qō ver̄ ē in nōie dñi, Tūc ait micheas, Vidi israel dispsuz q̄si oues sine pastore, r ait mihi dñs, Non habent isti dominū reuertant, Et intelligēs achab q̄ p̄diceret ei se moritur⁹ dixit ad iosaphat, Vides qr nō p̄phetat mihi bonuz, Tūc addidit micheas, Vidi dūm sedentē, r angelos assistentes ei bonos a dextr;, malos a sinistr;, r ait, Quis decipiet achab vt ascēdat r cadat in ramoth galaad, Hoc em̄ exigebant merita ei⁹, Et dixit vn⁹ a sinistris, Ego ero spūs mēdax in ore p̄phetarū ei⁹, Cui dñs, Decipies r p̄ualebis, Tūc sedechias p̄cussit micheā in maxillaz et ait, Vbi ne dimisit spūs dñi, r locut⁹ est tibi Cui micheas, Videbis⁹ es qñ absconderis in cubiculo: tanq; deprehensus in mendacio, Et vidit sedechias regē hesitātē: r p̄cepit eū dicēs secreto, Hic si esset p̄pha arguisset man⁹ mea: sicut man⁹ ieroboā, Sed r locut⁹ est cōtra heliam q̄ p̄dixit te moriturū vbi mortu⁹ est naboth Tūc rex p̄cepit incarcerari micheā vsq; ad reditum suum,

De Iosaphat. Cap'm. XL.

Bcendērūt igi/

a tur cum exercitu duo reges in ramoth galaad: r iosaphat erat in stola regali, Cui achab deferens erat in habitu militari: vel ne cognosceret a syris, Rex enim syrie p̄ceperat p̄ncipibus belli: vt reliquos non curantes solius achab sanguinē quererent, Et p̄terea impetu facto pugnabant cōtra iosaphat Qui cum exclamasset ꝓuocans seruos intelleserunt syri nō esse achab: r cessauerūt ab eo Vnus aūt dirigēs sagittā in incertum p̄cussit achab inter pulmonē r stomachū: et fluebat sanguis in sinū, id est in interiora currus: r p̄cones reuocat⁹ est exercitus a bello, Mortuus est aūt achab r delatus est in samariā: r sepultus ibi iuxta domū eburneā quā edificauerat, Et dum lauarent mulierecule currū r habenas in piscina samarie linxerunt canes sanguinē eius: iuxta verbū dñi: r regnauit ozochias fili⁹ eius p eo, Porro iosaphat redeūti occurrit hieu fili⁹ anani arguēs eū q̄ ipio p̄buisset auxiliū Josaphat ꝺo regnauit in hierl'm, Triginta q̄nq; annorū erat cū regnare cepisset, r. xxv. ānis regnauit, Cepit aūt regnare anno. iij. achab regis isrl', Sed r ō oritur questio ō collatione: q̄s oēs post libꝝ regū separatim discutiemus, Et ambulauit iosaphat in vīs asa patr; sui Anno siquidē tertio regni sui p̄cepit principibꝫ r sacerdotibꝫ regni sui: vt pagrantes p singulas ciuitates docerent p̄l'm legē moysi Porro amonite: moabite: r arabes: irruerūt in iudā circa engaddi, Et orante iosaphat in tēplo vt legit in paralipomenon confortauit eā iaziel fili⁹ zacharie, p̄pha dicens, O iuda r hierusalem nolite timere: cras egrediemini r dñs erit vobiscū Et egressus p̄cussit hostes et fugauit Cunq; diriperet isrl' castra hostium tribꝫ diebus: dixit locū illū cōuallē būdictionis r habuit deicep⁹ cor rectum cuz dño, Sz r relicas effeminator abstulit ō tra ver̄ tamē excelsa nō abstulit: r adhuc seruiebat edō regi iuda in tributo, Misit q̄z iosaphat classes in ophir, p̄pter aurū q̄ cōfracte sūt ī asiongaber Hāc ꝓfractōem p̄dixerat el

Flota q̄ iudea qñq; dicit tota terra iudeorū vt ibi: ignoti iudea dei, r not⁹ ī iudea ds, Quandoq; iudea ō tm̄ tribus iude r beniamin: f̄m q̄ dicit roboam regnauit sup iudam, ieroboaz sup israel Quandoq; sola tribus iude iudea dicit vt ibi, Judea r hierusalē nolite ti.

eliezer ꝓpha filius dodan futuram: qꝝ iosaphat fecerat fedus cū ochozia. Et mortuus est iosaphat, z sepultus in ciuitate dauid, et regnauit ꝓ eo iozam filius eius.

Incidentia.

Sub iosaphat non⁹ latinoꝝ rex fuit siluius carpteus, decimus siluius tyberius: a q̄ fluuius dictus est tyberis: q̄ prius albula dicebat, vndecimus siluius agrippa.

Sequunt tituli capituloꝝ in historiam Regum quarti.

De ochozia rege israel. cap.j.
De raptu helie. cap.ij.
De sale helisei. cap.iij.
De trib⁹ regib⁹ qui obsederūt regem moab. capitulum iiij.
De supabundantia olei. cap.v.
De suscitatione filij sunamitis. cap.vj.
De colocntidis z supabūdātia panū c.vij.
De naaman. ca.viij.
De securi z acrisia syrioꝝ. cap.ix.
De scōa obsidione samarie. ca.x.
De fame septē annoꝝ z pegrinatione mulieris sunamitis. cap.xj.
De morte benadab. cap.xij.
De iozam rege iuda. ca.xiij.
De hieu rege israel ca.xiiij.
De.lxx.filijs achab z eoꝝ morte, z de morte hieu. ca.xv.
De athalia z ioas. cap.xvj.
De gazophylatio. cap.xvij.
De obitu helisei. cap.xviij.
De amasia z ioas rege israel, cap.xix.
De ieroboā rege isrl: z amos ꝓpha. ca.xx.
De ozia. ca.xxj.
De zacharia z sellum et manaben. ca.xxij.
De initio captiuitat⁹ decē tribuū. ca.xxiij.
De ionathan. ca.xxiiij.
De achaz. ca.xxv
De captiuitate decē tribuū: ca.xxvj.
De ezechia. ca.xxvij.
De signis triū ānoꝝ q̄ ꝑdixit esaias. c.xxviij.
De fuga sennacherib. ca.xxix
De regressu solis. ca.xxx.
De morte ezechie. ca.xxxj.
De manasse z obitu esaie. ca.xxxij
De morte manasse. ca.xxxiij.
De amon z iosia. ca.xxxiiij.
De hieremia. ca.xxxv.
De inuentione deuteronomij. ca.xxxvj
De morte iosie. ca.xxxvij.
De ioachim vel ioachas. ca.xxxviij.
De nabuchodonosor et morte ioachim. capitulum. xxxix.
De sedechia. ca.xl.
De lagunc̄la testea ca.xlj.
De ꝑma obsidione hier'lm. ca.xlij.
De scōa obsidione hier'm. ca.xliij.
De fuga sedechie capta vrbe. ca.xliiij.
De incēdio tēpli z vrbis z godolia. ca.xlv.
De morte sedechie. ca.xlvj.
Sedatio ꝓtrarietatū. ca.ca.xlvij

De Ochozia rege israel. Capitulū primū histozie regum quarti.

Haro ochozi

as filius achab regnare cepit in samaria: anno .xvij. iosaphat z duobus ānis regnauit: z ambulauit in vijs patris z matris sue: z

preuaricatus est moab in israel. id est recessit a tributo eius. Cecidit q̄ ochozias ꝑ cancellum cenaculi: z egrotauit: z misit nuncios q̄ consulerent beelzebub deū accaron: de infirmitate sua. Josephus dic misit ad deū accaron muscam: z misit

domin⁹ helią in occursum nunciorum

Beelzebub de⁹ accaron ōr musca.

Qui ait eis. Nūq̄d non est deus in israel vt eatis ad deum accaron. Quāobrem non ꝓsurget ochozias: sed morte mor. Cunq̄ redijssent nūcij ad regē et dicerent se redisse ꝑ hmōi ꝓhibitione quesiuit ab eis de habitu viri q̄ apparuerat eis. Qui dixerunt ei. Vir pilosus est: et zona pellicea accinctus. Qui ait. Helias est: z misit rex ād quadragenariū cū suis quinquaginta armatis vt vocarent heliam: vl' inuitū traherent. Et ait quinquagenarius helie sedenti in vertice montis. Homo dei rex ꝑcepit vt descendas. Qui respondit. Si homo dei sum descēdat ignis de celo: et deuoret te et tuos. z sic factū est. Misit quoq̄ rex aliū ād quadragenariū cuz suis: qui similia locutus est: z similia passus Destinauit quoq̄ tertiū ād quadragenariū: qui credit fuisse abdias: q̄ curuāt genua cozā helia ait. Obsecro vt miserearis aīe mee et fuorū meoꝝ. Et ait angel⁹ ad heliā. Descēde cū eo ne timeas. Qui descendit ad regem et ait.

Quia misisti ad beelzebub quasi nō eēt deus in israel: morier⁹. Et mortu⁹ est ochozias z regnauit iozam frater eius ꝑ eo: āno scōo iozam filij iosaphat: z tunc equinoci fuerūt rex iuda z rex israel z affines.

De raptu helie. Capitulum.ij.

Actum est cuz le

f uare vellet dñs heliam ꝑ turbinem in celū venerūt helias z heliseus in galgala. Et ait helias ad heliseum. Mane hic: qꝝ misit me dñs in bethel. Qui respōdit. Viuit domin⁹ z viuit anima tua: qꝝ nō derelinquā te. Sciebat em̄ in spū euz tollendū esse. Et occurrerūt eis filij ꝓphetarū qui erant in bethel: z dixerūt ad heliseuz secreto. Nosti quia hodie tollet dñs tuus a te. Qui respōdit. Noui. Silete. Et ait helias. Mane hic. Qui noluit. Cunq̄ venisset in hiericho: idipm dixerūt heliseo filij ꝓphetaꝝ q̄ erant ibi q̄d z ꝑdicti. Et voluit helias vt maneret ibi: sed noluit. Cunq̄ venirēt ad iordanē ambo: z.l. de filijs ꝓphetarū alonge specularent: inuoluit helias pallium suū et ꝑcussit aquas que diuise sunt. z transierūt ꝑ siccū. Cunq̄ transissent: dixit helias ad euz. Postula qō vis: et facta tibi anteq̄ tollar a te. Qui respōdit. Obsecro vt fiat ſpiritus tu⁹ duplex in me. Qui respōdit. Rem difficilē postulas: tamē si videris me quando tollar a te: erit. alioq̄n nō erit. Spiritus duplicem habuit helias. id est ad duo. ad prophetiā. z ad miracula. Et ad eadem duo fuit ſpiritus in heliseo. z ita non petijt discipulus eē sup magistrū. Quidam tamē distinguūt ita. fiat ſpūs tuus duplex in me. id est duplicetur in me. Qō ita impletū fuisse tradūt. Nam heliseus viuens suscitauit mortuū: sz z mortuus suscitauit mortuū: qō non helias. Cunq̄ pgerent: ecce currus igneus z equi ignei diuiserūt vtrūq̄: z ascendit helias: z ferebatur ꝑ turbinem in celū. Legitur q⁹ sabacha pater helie nōdum nati: vidit in somnis viros cādidatos se salutātes. Qō cum nunciasset in hierusalem, responsuz est ei. Puer hic iudicabit israel in gladio z igne. Heliseus autē vidēbat z clamabat. Pater mi pater mi: curꝰ israel z auriga eius. id est sustētator: populiz rector. z deiecit ei helias palliū suū. Tūcille scidit vestimēta sua: vel ꝑ dolore: vl' abijcies vestem suaz: vt deinceps vteretur veste helie

Et rediens ad iordanē percussit aquas pallio helie z non sunt diuise: et ait. Ubi est dꝰ helie etiam nunc. Percussitq̄ iteruz z diuise sunt. Et transijt. Qō videntes filij ꝓphetaꝝ dixerunt. Requieuit ſpūs helie sup heliseum Et occurrentes adorauerūt eum: z eo licet renitente miserunt. l. viros ad querendū heliam. si forte piecisset euz dñs in aliquo mōtium vel vallium. Cūq̄ quesissent ꝑ tres dies: eo nō inuento redierūt.

De sale helisei. Ca.iij.

Hinc dixerūt vi

t ri hiericho ad heliseuz. Terra hec optima ē: sz aqua fontis pessima terram facit sterilem. Qui assumens vas nouum terreum misit in illud sal: z egressus ad fontem misit sal in illum. Et cum orasset ait Hec dicit dñs. Sanaui aquas has z non erit in eis mors vltra. neq̄ sterilitas. Forte morbosa erat bibētib⁹ cū sterilitate. Et sanate sunt aque vsq̄ ad diē hanc. Cūq̄ ascenderet in bethel: illudebant ei .xlij. pueri dicentes. Ascēde calue. Et maledixit eis in nomīe dñi. id est ꝑ nomen dñi vel inuocato nomīe dñi. Egressiq̄ sunt duo vrsi de saltu: z deuorauerūt eos. Cūq̄ transisset ꝑ montē carmeli: redijt in samariā z habitabat in ea.

De trib⁹ regib⁹ q̄ obsederūt regē moab. Cap'm.iiij

Horo iozam filiꝰ

p us achab regnauit ī samaria anno .xviij. iosaphat: z .xij. ānis regnauit tulitq̄z idola gentiū: q̄ pr̄ suus introduxerat. verūtamē a cultu vitulorꝝ ieroboā nō recessit. Quē cū redargueret micheas: occisus est ab eo ꝑcipitio: vt ōr epiphan⁹ episcop⁹ salamie cypri. Et sepulc⁹ ē in mozaschi sol⁹ iuxta sepulturā senachim. Alij⁹ fuit post micheas siliter mozaschites sexꝰ. xij. ꝓphetarū. Porro rex moab soluebat regi israel tributū agnos. c. milia: z totidē arietes cuz velleribus suis. sz mortuo achab recessit a tributo. Quāobrē iozā rex israel ascendit cōtra eum in ꝑlium z habuit secū iosaphat regē iuda: sz et iosaphat duxit secū regē edom. Cūq̄ iuissēt ꝑ desertū idumee. vij. diebꝰ nō erat eis aqua Et ait iosaphat. Est ne h̄ ꝓpha dñi. Et rndit q̄dam. Est hic heliseus q̄ fudebat aquā sup manꝰ helie. Et steterūt tres reges aū heliseū

Qui dixit ad regē ysrael. Quid mihi ⁊ tibi ē, id ē tu cū sis idolatra: cur venis ad ꝓphetaz dñi Uerūtamē ꝓpter iosaphat respiciam te: ⁊ ait. Adducite mihi psaltem. id ē psallentē. Cumq; caneret psaltes: p armoniā excitatus est spūs eius: ⁊ factus ē spūs dñi sup eum: ⁊ ait. Facite in alueo torrentis huius ecclesiam fossas ⁊ foueas: vt abundātiā supuenientis aque retinere possint. Dabit em̄ dñs vobis aquā sine vento: ⁊ pluuiā in abundātia. In sup tradet dñs moab in manus vras: vrbes electas pcutietis: ligna fructifera succidetis, fontes obturabitis, agros egregios operietis lapidibus. Factū est mane i hora sacrificij irruerunt aq̄ p alueū torrentis. Pluerat em̄ vehemēter tribus diebus vt ait iosephus in supmis partibus idumee. Porro moabite stabāt in terminis terre sue: vt phiberēt hostes ab ingressu. Qui cū mane vidissent ex aduerso aquas turbidas torrētis sole repcussas: suspicati sūt infectas sanguine: ⁊ dixerūt Surgamus ad predam: mutuo cesi sunt hostes Et dū irrueret pcipites pcussit eos ysrael: ⁊ fugerūt. ⁊ depopulatus ē ysrael moab ⁊ fecit illa quattuor q̄ predixerat heliseus. Et circūdederūt ciuitatē vbi erat sedes regni: q̄ a fundibularijs ex magna pte pcussa ē. Et desperans rex moab: tulit secum septingentos electos: vt irrumperet p partem exercitus vbi erat rex edom ⁊ aufugeret. Sz hostes repulerunt eū in vrbem. ⁊ necessitate cōpulsus: filiū qui regnaturus erat p eo: cremā hostib sup̄a murū obtulit holocaustū: vt ōs eum liberaret. Reges aūt videtes hoc factum ne cessitatē ex humana compassione recesserūt ab eo. Et redijt iosaphat in hierl'm: ⁊ occurrēs ei hieu ꝓpha: filius anani. culpabat eū q̄ homini idolatre solacia pbuisset.

De supabundantia olei. Ca. V.

Actum est autez

f q̄ quedam mulier de vxoribus pphetarum vroꝝ scz abdie ad heliseum clamabat dicēs Uir meus mortuus est: ⁊ oppressus erat ere alieno ꝓpter alimoniam ꝓphetarum. Et ecce creditor venit vt tollat duos filios meos ad seruiendū sibi. Et respondit heliseus. Quid habes in domo tua. Et illa Non habeo nisi parum olei q̄ vngar Qui ait. Pete mutuo vasa vacua nō pauca ⁊ clauso ostio cū filijs tuis mitte inde in oīa vasa. Dūq; infunderet mulier: crescebat oleum. ⁊ implctis vasis stetit. id est crescere cessauit. Qō cū accepisset heliseus: ait ad eā. Uade vende ⁊ redde creditori. Tu aūt ⁊ filij tui viuite de reliquo.

De suscitatiōe filij sunamitis. Ca. VI.

Actū ē vt transiret heliseus per sunam ciuitatez ⁊ erat ibi mulier magna ñ tā corpore q̄z sapientia: que intelligēs virum dei esse tenuit eū vt comederet panē. Cumq; frequēter diuerteret ad eā heliseus suasit mulier viro suo: vt faceret ei cenaculuz paruū: ⁊ ponēret in eo lectulū ⁊ mensā ⁊ sellā. et cādelabrū Et rediens heliseus reqeuit ibi. et ait ad giezi. Uoca sunamitem hanc ⁊ loquere ad eam Quid vis vt faciat dominꝰ meus tibi. Loq̄tur p te regi vel principi militie. Que respondit Jn medio populi mei habito. cū si diceret Uallata sum ꝓpinquis: ⁊ nullus inquietat me. Cūq; quereret heliseus quid vellet: dixit giezi ad eum. Filiū nō habet. ⁊ vir eiꝰ senex est. Tunc ait heliseus ad eā. in tempore isto ⁊ in hac eadem hora si vita comes fuerit: habebis in vtero filiū. Hebreus sic habet. Jn tpe isto. cū tempus vite (subaudi) adhuc erit tibi. habebis ⁊c. Que respōdit. Noli vir dei mentiri ancille tue. Concepit tamē mulier: ⁊ peperit iuxta verbum heliseī. Cūq; creuisset puer: egressus ē ad patrē ad messores ⁊ egrotauit. Cūq; clamasset bis: caput meū doleo remisit eum pater ad matrem suā: ⁊ mortuꝰ est. Et collocauit eum mater super lectū viri dei: ⁊ clausit ostiū: ⁊ vocans virum suum ait. Curram ad virum dei ⁊ reuertar. Qui respondit. Hodie non sunt kalende nec sabbatum: cur ibis. Istis enim diebꝰ ꝓphete et doctores solebant frequentari. et audiri. Et tollens mulier vnū ō pueris secū: sedens in asino venit ad viruz dei in montē carmeli. Qui cū vidisset eam ait ad giezi. Ecce sunamitis illa. Occurre ⁊ dic ei. Recte ne agitur circa te et virum tuum ⁊ filiū: Que respōdit. Recte. Et nota q̄ semp heliseus hospitā suā vocabat sunamitē. Nō em̄ tantā habuit familiaritatem cum ea: vt ꝓpium nomen eius sciret et piecit se mulier ⁊ apprehēdit pedes heliseī Et ait heliseus giezi volēti eā amouere. Dimitte illā. Anima eius in amaritudine est: et dñs celauit a me. Et ait mulier. Nunquid petiui filiū a te. q.d. Nihil nō petēti dedisti filiū in pernicie meā Nunq̄d nō dixi tibi. ne illudas me Illusionē vocat dari filiū a dño et tam cito auferri. Et ait ille ad giezi. Tolle baculū meū ⁊ vade ⁊ ne facias moraz vl'a liquem salutando vel respondendo salutāti: et pones baculū meuz sup faciem pueri Cūq; abijsset ait mulier ad heliseuz. Viuit dñs nō dimittā te. Et secutꝰ est eam. Et reuersus est giezi in occursū eiꝰ dicēs: Nō surrexit puer Et ingressus heliseus incubuit sup puerū et ꝓtrahens se coaptauit membra sua membris eiꝰ. Et cum ozasset calefacta ē caro pueri: et oscitauit puer: et aperuit oculos. Quē cū reddidisset matri viuentem: reuersus ē i galgala. Huc locū sepe frequentabat heliseus tum p religione loci. tum quia ibi natꝰ ē. et in ortu eius tale ibi contigit ꝓdigiū: vt imago vna ex vitul'aureis mugiret acute. Quo audito i hierusalē sacerdos diuino nutu ait Prophetа natus est in ysrael qui sculptilia eoz destruet et fusilia:

De coloquintidis et supabūdatia panū. La. VII.

Oro fames erat i terra et filij ꝓphetaruz cōuenerant ad heliseū. Qui dixit vni de pueris Loque pulmentū filijs ꝓphetaz. Qui egressus vt colligeret herbas agrestes: inuenit q̄si vitē silueſtrē ⁊ collegit ex ea coloquintidas nesciens: q̄d esset: et ꝺcidit in ollam pulmēti. Hesūt agrestes cucurbite amarissime: minozes his que in ozris nascunt. Uel vt q̄dā dicūt herba ē q̄si vitis se diffundens in sepibꝰ fructu modico purpureo et rotundo cū maturus ē Cūq; gustassent recūbentes ō coctione hac clamauerūt. Mors in olla vir dei. id est amaritudo q̄si in morte vel mortifera. Et allataz farinā misit in ollā: ⁊ dulcorata ē esca Uir aūt quidam detulit viro ōi panes primitiaz: et ꝑ panes hordeaceos: et frumētū nouū in pera. id est grana confricata. Nō est intelligendū de panibus primitiaz que offerebantur in pentecoste neq; de polēta que offertur in pascha. sz quia fames erat in terra festināter ō tritico adhuc recente fecerat iste panes: quos fecit heliseus apponi pplo Quidam dicunt. c. viris quia minister dixit. quā tū ē ꝟ vt apponā. c. viris. Sz intelligēdū vt apponā etiā. c. viris nedū populo Uel forte duos tm̄ panes ꝓmitiaz apposuit. c. viris dicens Hec dicit dominꝰ Comedent ⁊ supererit. Et factum est ita miraculose iuxta verbum domini.

De Naaman. Ca. VIII.

Naaman aūt pri n ceps erat militie regis syrie: vir diues et assiduꝰ sz leprosus. Et latrūculi de syria captiuā duxerāt puellā de ysrael: que erat in obsequio vroris naaman. Que ait ad dominā suā Utinā fuisset dominus meus ad ꝓphetam samarie q̄ curaret eū Tulit naaman argētū ⁊ aurū multū: ⁊ ꝑmutatoria vestiū. id est decē paria: vl'nouas vestes q̄ sic vocant ꝓ mutatione vestiū veterū Tulitq; secuz litteras regis syrie ad regē ysrl': in hec verba Scito q̄ miserim ad te naamā vt cures eum a lepra. Exaudiēs rex ysrl' blasphemiā scidit vestimenta sua et ait. Nunq̄d ego deꝰ sum vt curem hominē leprosuz: Occasiones querit aduersū me Et missit ad euz heliseus dicēs. Cur scidisti vestimenta tua. Ueniat ad me: et sciat ꝓphetam esse in ysrael Steterit itaq; naaman et equitatꝰ eius ad hostium heliseī. Qui misit ad eū dicens. Laua re septies i iordane ⁊ mūdaberis. Cūq; abiret naaman indignās q̄ nō tetigisset eū iuocans nomē dñi: dixerūt ei serui sui. Si rem grādem dixisset tibi ꝓpheta facere debueras quāto magis q̄ nō modicū est Descendit ergo et lauit se in iordane septies et mūdatꝰ ē. Et rediens stetit coꝝ heliseo et ait. Scio q̄ nō sit deus aliꝰ in vniuersa terra nisi in ysrael Et obtulit ei benedictionē Cumq; renuenti vim faceret: ait heliseꝰ. Viuit dominꝰ: q̄ nō accipiā. Et ait naamā. Obsecro vt tollam onus duoꝝ burdonū de terra hac. Est aūt burdo ex equo et asina. Scōm quosdā tulit terraz vt sterneret eam in templis idoloz: vt stans sup eam adoraret deū terre ysrael. ne offenderet dominū suū si pariter nō adoraret. Sed verꝰ videt q̄ fecerit altare dño ex ea ad immolandū. Unde et subdit Non faciet seruus tuus vltra holocaustū ac victimā dijs alienis nisi domino. Unū est q̄ mutare nō possuz cū innitit rex sup manū meā: et adorat in templo remon optet me simul adorare. Oza dominū vt nō imputet mihi hoc. Et abijt naaman electo ere tēpore. id ē cū elegisset terraz ad portandū. Hebreꝰ sic habet. Abijt ab eo

liquãto terre spacio Eadem ambiguitas i
geneſi legit. Eratq; vernũ tps. Et ingrediebatur effrata. Hebreus habet Adhuc spacium terre erat. et ingrediebat effrata. Et sic latin⁹ interpres posuit electum tẽpus vl vernũ p spacio Cucurrit aũt giezi post naaman vt aliq̃d acciperet ab eo et ait. Domin⁹ me⁹ misit me ad te dicẽs. Venerunt ad me duo adolescentes ex filijs pphetarũ: da eis talẽtũ argẽti et vestes duplices At ille dedit ei duo thalẽta et vestes: et tradidit ei pueros q̃ deferrẽt ea: et abscõdit ea in domo. Cunq; vespe staret coꝛã heliseo ait. Vũ venis giezi. Qui respõdit. Nõ iuit seruus tu⁹ quoq;. At ille. Nõne coꝛ meũ tecũ erat cũ reuersus fuerat homo in occursũ tuũ. Accepisti argentũ vt emas possessiones Sz lepra naaman adhe rebit tibi et semini tuo i sempiternũ Et egressus est ab eo lepꝛosus. Non legitur ad litteram giezi filium habuisse lepꝛosuz nec postea rum Certum est aũt de giezitis q̃ lepꝛa simonie respersi sunt.

De securi et acrisia syroꝛ. Ca. IX.

Factum est autẽ

f cum esset helise⁹ cũ filijs pphetarũ incidentibꝰ ligna ad iordanẽ cecidit ferrũ securis vni⁹ in aquã. Cunq; eiularet ille: misit helise⁹ lignũ in aquã vbi ceciderat ferrũ: et natauit ferrũ et tulit illud. Porro rex syrie pugnabat ꝓtra israel: z sepe ponebat ꝯuos suos in insidijs ꝫs cauebat rex isrl' heliseo sibi manifestãte absc̃odita syroꝛ. Et ꝓturbat⁹ rex syrie ait ꝯuis suis Quis vestrũ ꝓditoꝛ est mei apud regem isrl' Et ait vnus. Nequaq;. sz heliseus indicat regi isrl' quecũq; loqueris i cõclaui. Qui ait. Vbi tã et capiã eũ. Cunq; accepisset eum esse in dothaim: misit illuc robur exercit⁹ Qui venientes illuc in nocte circũdederũt ciuitatẽ Vane puer helisei vidit exercitũ: et rituscq; clamauit. Heu domine q̃d faciem⁹ Qui respõdit Noli timere: plures sunt nobiscũ. Et oꝛãte heliseo aperuit domin⁹ oculos pueri: z vidit mõtẽ plenũ curribus ignis. id ẽ agminibꝰ angeloꝝ. Cunq; intrarẽt hostes ad eũ: oranre heliseo percussit eos dñs cecitate: nõ omi q̃dem. sz acrisia ne eũ agnoscerẽt. Et dixit ad eos heliseus Nõ est hec via: nec ẽ ista ciuitas. id ẽ non est hic mansio helisei. Seq̃mini me et ostendã vobis virũ quẽ queritis: et duxit eos in samariã Et oꝛãte heliseo aperuit dñs oculos eoꝝ: z viderũt se esse i medio samarie. et hostes circũstantes. Et dixit rex isrl' ad heliseũ. Percutiã eos pater mi. Qui rñdit Nequaq; dñs em̃ adduxit eos: sz pbe eis hospitalitatẽ affluenter Quo facto redierũt syri ad ꝓpria: nec vltra in diebꝰ helisei venerunt latrones syrie in israel.

De scõa obsidione samarie. Ca. X

Factũ ẽ post hec

f benadab rex obsidebat samariã et facta est fames in samaria: ita vt vẽderet caput asini. lxxx. argenteis numis mat⁹. et quarta pars cabi stercoris colũbaꝝ q̃nq; argenteis Hac vt ait iosephus cõdiebant cibos p sale Tradit quidã noie sterꝯis dici vesiculã colũbe in qua reperibantur grana deꝯis allata. Cũq; trãsiret rex isrl' p murũ. z cõsideraret custodias muri: clamauit ad eũ. Salua me dñe rex. Qui suspicat⁹ q̃ quereret aliquid ab eo: cõmot⁹ rñdit Nõ saluat te domin⁹: Unde te saluare possũ De area an de torcular Qui respõdit Nequaq; domine. sz ego et mulier ista cõdixeram⁹ de filijs nostris comedẽdis. et comedim⁹ filiũ meũ. hec aũt abscondit filiũ suũ Et cõtristatus est rex vehemẽter: et scidit vestimẽta sua et apparuit cilicium q̃ vestit⁹ erat ad carnẽ. Et ait Quid amplius mali possumus expectare a domino. Hec faciat mihi de⁹. et hec addat: si steterit caput helisei super ipm hodie. Hoc em̃ malũ imputabat heliseo q̃ ꝯciues non liberabat cum posset Cunq; misisset spiculatoꝛẽ: penitentia duct⁹ sequebat eũ vt p hiberet Heliseus aũt sedebat in domo sua z senes cũ eo. quos iosephus discipulos eius dicit Et ait heliseus. Nescit⁹ quia filius homicide qui sz occidit naboth misit vt precidatur caput meũ. Prohibete intrare nũciũ donec veniat rex qui. phibebit ei quod iusserat Cunq; superuenisset rex. ait helise⁹ Crastina hoꝛa erit in porta samarie modi⁹ similes p staꝛere vno. et duo modij hoꝛdei siliter Et irrisit eum vnus eoꝝ super quoꝝ manus rex incumbebat dicens hoc esse impossibile Cui helise⁹. Uidebis et non comedes Porro quattuoꝛ lepꝛosi erãt ad introitum portę fame deficiẽtes. Qui vespere venerũt ad castra syrie et neminẽ ibi reppererũt Terruerat em̃ dominus syros: et sonit⁹ exercit⁹ magni mittens sup eos: fugerũtq; animas suas tm̃ saluare cupientes: z intrãtes lepꝛosi comederunt: et tollẽtes de preda iuxta coꝛ suũ nunciauerũt portatoꝛijs vrbis syros abisse Suspicat⁹ aũt rex isrl' syros simulasse fugam et latere: misit duos in equis q̃ explorarẽt oia vsq; ad iordanẽ Qui cum reuersi nũciassent syros fugisse: egressus pplus diripuit castra z vẽdebat similia z hoꝛdeũ iuxta ꝓbũ helisei Dux aũt q̃ irriserat eũ a rege ꝓstitut⁹ ad portam oppressus ẽ a turba et mortu⁹ est.

De fame septẽ annoꝝ z pegrinatione mulieris sunamitis. Ca. XI.

Post hec autem

helise⁹ locutus est ad mulierẽ cui⁹ filiũ suscitauerat Uade cũ domo tua peregrinari vbicũq; poteris. Uocabit em̃ domin⁹ famem sup terrã septẽ annis. id est angelus ꝓpositus fami. q. d. fames venier. vl' ẽ locutio De hac fame ambiguus est vtrũ ꝓcesserit ꝓdictam obsidionẽ vl' secuta sit. Igit mulier intrauit terrã philistiim: z cõtribules occupauerũt bona ei⁹. Que finita fame regressa ẽ: et intrauit vt interpellaret regem pro domo sua et agris. Et tũc rex loquebatur cum giezi: querẽs ab eo magnalia helisei. Qui videns mulierẽ ait. Domine hec est mulier: z hic est filius eius quẽ suscitauit heliseus. Que cum narrasset regi seriem facti restituit ei rex quecunq; amiserat a die q̃ reliquerat terram.

De morte Benadab. Ca. XII.

Uero benadab

p rex syrie audiẽs q̃ de⁹ amouerat eum ab obsidione et nõ homo ꝯristat⁹ egrotabat. Helise⁹ aũt veniebat damascũ: et misit rex i occursu ei⁹ azabel cũ muneribꝰ: vt ꝯsuleret eum ꝺ infirmitate sua Cui quereti respondit heliseus. Dic ei sanaberis. Nec dixit sanabitur: q̃ mortuus est rex. Sed vt diceret ei sanaber⁹: postea traxit azabel in partẽ dicens. Ostẽdit mihi dominus quia moriet: et tu eris rex syrie. Tũc impletus est qꝺ dixerat domin⁹ helie. Alie em̃ nõ inuenit belias azabel nisi quia p heliseũ ꝓdixit eus futuꝝ regem Et fleuit heliseus videns in spiritu mala que facturus erat azabel filius isrl' q̃ etiã indicauit illi. Et reuersus azabel ad regem dixit: sanaberis Altera die tulit straguluz: et infudit aquã: et expandit sup faciẽ ei⁹. Straguluz ꝓprie ẽ stratoriũ quod lecto vel sedili supsternit Et dicitur q̃ azabel pannuz pfusum aqua imposuit sup eum ad refrigerãduz. Hebre⁹ habet. Expãdit sup faciẽ suaz stragulum: vt non azabel sed ipe benadab hoc fecisse ꝛelligat: z tamẽ mortu⁹ est rex et regnauit azabel p eo. Quidam tñ hoc exponunt de obsequio mortui dicẽtes q̃ azabel mortuuz lauit aqua: z expandit stragulum sup faciẽ mortui. Joseph⁹ plane dicit q̃ azabel altera die infuso lagoẽ stragulauit illum. Ad hunc sensum q̃dã pdictam litterã referunt dicẽtes q̃ azabel vestem madefactã posuit sup faciẽ ei⁹ simulãs refrigerationẽ. sz statim effudit aquã super os eius donec suffocaret eum.

De Joram rege iuda. Ca. XIII.

Uero anno qui

p to ioꝛã filij achab regis israel i
q̃ ꝓgnauerat ei iosaphat rex iuda regnauit ioram filius iosaphat i hieruſalẽ octo annis. Qui ad consiliũ vꝛoris fecit malum coram dño secut⁹ deos alienos Tamen domin⁹ nõ disperdidit iudam ꝓpter dauid seruuz suuz. Tũc recessit edom ne eẽt sb iuda Nã et regẽ suum tributariuz occiderũt idumei nouum creãtes q̃ non teneret tributa reddere. Cunq; ioram sex frẽs suos occidisset: ꝓpellereq; hierosolymitas etiã idolatrare: tulit ad euz helias q̃dam ꝓpheta epistolã coꝛrectoriã cuz ꝯminatiõe pene. Impleta est aũt ꝯminatio in hunc modũ Arabes inruẽtes in iudam vastauerũt ,puinciaz et domos regias: et vꝛoꝛẽ regis abduxerũt filiosq; occiderũt ꝑter ochoziam: et ipe tandem chronicã incidit egritudinẽ: iterna coꝛruptione viscera effundens: vt quotidie ꝯsi se peuntem videret z mortuus est. z sepult⁹ est in ciuitate dauid. Nõ tamen vt ait iosephus in sepulcro patrũ suoꝝ: sz priuatuz tumulum sine regalibꝰ exequijs traditerũt ei. Et regnauit ochozias: vl' azarias filius ei⁹ p eo. Hunc regẽ et reliquos vsq; ad oziam ꝑtermittit matthẽus Regnauit aũt ãno. xij. ioram filij achab. Uiginti duoꝝ annoꝝ erat ochozias cum regnare cepisset: et vno anno regnauit in hierusalem: z ambulauit in vijs

achab aui sui. Abijtq; cū ioram filio achab
auūculo suo ad pliandū contra azahel regē
syrie in ramoth galaad: et vulnerat⁹ ē ioraz
z relicto exercitu in obsidione sub hieu pnci
pe descēdit in iesrahel vt curaretur: et descen
dit cum eo azarias.

De Hieu rege israel. Ca. xiii.

Eliseus aūt mi

b sit vnū de filijs pphetaꝝ cū lēti
cula olei ad exercitū in ramoth
galaad: vt ibi hieu euocatū in partē vngeret
i regē sup isrl'. Qui cū inuenisset hieu sedētez
cū principibus ait, Verbum mihi ad te est
o princeps: et ait hieu, Ad quem. Qui rndit
Ad te o princeps. Forte nō cognoscēs hieu
hoc quasi presagium in mente sua posuerat
ipm esse hieu: q; primus respōdisset. Cūq; in
duxisset eum in cubiculū: fudit oleū sup ca
put ei⁹ et ait. Hec dicit domin⁹. Unxi te in
regē sup israel: et pcuties oēm domū achab
in vltione sanguinis seruoꝝ meoꝝ de manu
iezabel. Quo facto citissime aufugit pphe
ta. Cunq; regressus esset hieu ad suos domi
ni sui dicerūt. Quid venit insanus iste ad te
Quasi insanos enī reputabāt filios pphetaꝝ
vel quia fugerat citissime q̄si insanus Et ait
hieu, Recte iudicastis. Nam ꝓba vesana lo
cutus est dicēs. Hec dicit domin⁹. Unxi te
in regem sup isrl'. Festinauerūt itaq; tollere
vestes suas z substernere ei i similitudinē tri
bunalis: et canētes tuba dixerūt. Regnabit
hieu. Cōiurauit ergo hieu cōtra ioram z ait
Null⁹ nūciet hoc in iezrahel: sz omnes ascē
dam⁹ simul. Cunq; ascenderent: speculator i
iezrahel ait. Uideo globū venientē. Et suspi
catus ioram vl' captā esse vrbē: vel pacē fa
ctam: misit nunciū in occursum eoꝝ. Qui ait
Hec dicit rex. Pacata sūt omnia. Et ait hieu
Quid tibi z paci. q̄si diceret. Quid ad te. Se
quere me. Uel forte buic hieu q̄si ipi regi re
spondit. q. d. Quid queris de pace: q̄ terram
et pacem turbas. Et adhesit nūci⁹ ei. Misit
et ioram scōm nunciū: qui similiter non ē re
uersus ad eum. Et ascendens ioram rex isrl'
et rex iuda cū eo: egressi sunt in occursū hieu
vsq; in agrū naboth iezrahelite. Et ait ioraz
Est ne pax hieu. Qui respōdit. Que pax. Ad
huc vigent fornicatiōes mris tue. q. d. Que
pax potest esse inter nos cū iugiter offenda
mus deū p idolatriā matris tue. Et fugiens
ioram ait ad nepotem suū. Insidie sunt hic
ochozie. Tunc pcussit hieu ioram inter scapu
las: et egressa ē sagitta p cor ei⁹: z corruit mor
tu⁹. Et ait hieu ad ducē tertie ptis militum.
Proijce eū i agrū naboth. Memēto quoniā
ego et tu sequebamur achab patrē hui⁹ qñ
cōminat⁹ ē ei dñs p heliam: q; redderet ei in
agro naboth. p sanguine naboth z p sangui
ne filioꝝ eius. Tamē supra de filijs naboth
nulla facta est mētio: sz q̄ ibi tacitū ē: h sup
pletur. Forte canes linxerūt sanguinē ioram
iuxta ꝓbū helie. Linxerūt eūm i sanguinē achab
cū linxerūt sanguinē filij ei⁹. Ochozias vero
fugientē insecut⁹ est hieu et vulnerauit eū i
ascensu gaber. Qui vulnerat⁹ fugit in mage
do et mortuus ē ibi: z tulerūt eū in hierusalē
et sepul.⁹ est in ciuitate dauid. Post hec trā
uit hieu in iezrahel. Porro iezabel erat in ar
ce turris et depinxit oculos suos stibio, z or
nauit caput suum vt pulcrior venientibꝫ ap
pareret: et p fenestrā ait ad hieu. Nunquid
pax esse potest zamri qui interfecit dominuz
suū. q̄si diceret. Tu occidisti dūm tuū sicut
zamri: et eadem pena puniend⁹ es. Tunc di
xit hieu duobꝫ eunuchis qui circūstabāt eā.
Precipitate eam. et pcipitauerunt eā de tur
re et cōculcauerūt eam vngule equoꝝ. Cūq;
hieu sederet ad mensam ait seruis suis. Ite z
sepelite maledictam illā: quia filia regis est
Cūq; venissent ad eaz. nō inuenerūt nisi cal
uariam. id ē supmā cellulā cerebri: z pedes
et sūmitates manuum. Quo audito ait hieu
Sermo dñi ē quē locut⁹ est p heliam.

De lxx. filijs Achab et eoruz morte et de
morte Hieu. Ca. xv.

Rāt aūt achab

e lxx. filij i samaria. Et scripsit hieu
ad nutricios eoꝝ: et ad optima
tes ciuitatiꝫ dicēs. Eligite quē vultz de filijs
achab: et cōstituite regem sup vos: z pugna
te p domo domini vestri. Qui pterriti retu
lerunt ei. Serui tui sum⁹ fac q̄cūq; tibi placet
Et scripsit eis secundo. Si mei estis: tollite
capita filioruz domini vestri et venite ad me
cras in iezrahel: et sic factum est. Et attulerūt
capita in cophinis ad hieu. Qui mādauit ne
introducerent ad eum sz iuxta introitū por
te ponerent ad duos aceruos vsq; mane. Cū
q; mane intrueret capita: dixit hieu ad popu
lum. Justi estis. q. d. Comparatione istoruz

qui. lxx. occiderunt iusti estis: qui nō nisi io
ram et iezabel mecum occidistis. Uel port⁹
samaritas q̄ eos occiderant cōmendauit q̄si
diceret. Juste fecistis implendo verbum do
mini q̄d vidēt velle littera sequēs. Addidit
enim. Si ego interfeci dominū meū: q̄s per
cussit eū et istos. Dominus fecit q̄d locutus
est in manu helie. Tūc percussit hieu omnes
reliq̄s de domo achab in iezrahel: z optima
tes ei⁹ et notos et sacerdotes: z ibat in sama
riam. In via vero obuiauit. xl. duobꝫ fratri
bꝫ ochozie regis iuda q̄ descēdebāt ad salu
tandos ioram et ochoziā nescientes q̄ occisi
essent: et occidit eos hieu. Tūc egressus ē in
occursum hieu ionadab filius rechab: z bñ
dixit ei p vltione domini quā fecerat. Cuz
imposuisset currui suo duxit hieu in samariam
z pcussit omnes qui reliqui fuerant d achab
vsq; ad vnū. Cōgregauit ergo hieu populū
samarie et ait in dolo. Ampliare volo cultū
baal: vocate oēs pphetas eius et sacerdotes
Quicūq; defuerit non viuet. Sacrificiū enī
grande est mihi baal: et venerūt oēs serui
baal: nec vn⁹ defuit et repleta est dom⁹ baal
Et ait hieu his q̄ erant sup vestes. Date ve
stes oīb⁹ seruis baal. Et dederunt. Cunq;
pscrutatus esset hieu diligenter: ne q̄s decēt
vel ali⁹ interesset dixit militib⁹ suis. Ingre
dimini z pcutite eos null⁹ exuadat. Et pcusse
runt eos: statuamq; baal cōminuerunt: z de
struxerūt templū eius: et fecerunt p eo latri
nas id est subterraneas cuniculos ad mūda
das vias vrbis. Et deleuit hieu baal de isrl'
Uerūtamen a vijs ieroboam nō recessit: et
ait el dominꝰ. Quia fecisti que in corde meo
erant cōtra domū achab. filij tui vsq; ad q̄r
tam generationē sedebūt sup thronū isrl'.
Et mortu⁹ est hieu et sepult⁹ in samaria cū
regnasset vigintiocto ānis: et regnauit p eo
filius eius ioaz vel ioahaz. vl' ioachaz

De Athalia et ioas. Ca. xvi.

Oro athalia vi

p dens filium suū mortuū z volēs
regnare interfecit omne semē regiū
in hierusalē. Erat aūt iosaba soror ochozie
ex patre et vxor ioiade summi sacerdotis q̄
furata est ioas filium ochozie lactentē ne in
terficeretur: z abscondit eum septem annis i
domo dñi. id est in domūculis hebdoma
dariorum. Anno aūt septimo ioiada collegit
centuriones et principes lenitaꝝ et milites
et ostendit eis secreto filiū regis: et ꝓmiserunt
oīes. p puero cōtra athaliaz: z q̄ pue
rum in sabbato ꝓstituerunt regē. Et fecerūt
in hunc modū. Uiginti quattuor erāt sum
mi sacerdotes: quoꝝ vn⁹ in hebdomada vi
cis sue habebat secū i ministeriū. xxiij. mi
nores sacerdotes: et totidē cātores: et totidē
ianitores. Diluculo ꝓ sabbati pontifex qui
ministrauerat cuz turma sua egrediebat. ad
pphia. pōtifex ꝓ o q̄ ministratur⁹ erat i gredie
batur cum turma sua. Tunc aūt ioiada pro
ampliando exercitu retinuit egressuros: z re
cepit ingressuros facies ex eis duas turmas
Adiunxit quoq; tertiā turmā de centurionib⁹
z leuitis quos cōuocauerat: et intrās domū
saltus z domuz armoꝝ quā quondam fece
rat dauid: dedit singul'arma z pcepit egres
suris vt circūstarent regem in atrio interiori
z custodirēt. Ingressuris ꝓ o dixit vt ascēde
rent ad domū regiaz ne serui regine egredie
tes ex ea vnctionē regis impēderēt. Sz hāc
turmaz diuisit in tres partes: pcipies vt vna
obseruaret excubias regis. id est portic⁹ do
mus regie. Alia pars obseruaret portā seyr
p quam ascendebatur de ciuitate in domuz
regiam. Tertia pars obseruaret domū mes/
sa: que dicit porta scutariorū. id ē custodum
regis: p quā de domo regia ascendebatur in
templū. Tertiam ꝓ o partem quā collegerat
de centurionib⁹ et leuitis posuit ad custodiā
atrioꝝ templi ex omni parte. Tunc ipe cum
reliquis sacerdotib⁹ et leuitis z senioribus
produxit filium regis et vnxit eum in regez
et iposuit sup eū diadema: z testimoniū. id ē
legem dei dedit ei tenendam in manibus vt
cum ipo habitu regni disciplina legis dei ser
uanda cōmitteretur. Athalia vero accurrēs
scidit vestimenta sua clamās. Cōiuratio cō
iuratio. Et eduxerūt eam centuriones extra
septa templi p portam equoꝝ et interfecta ē
ibi. Deduxerunt q̄cūq; regem per portam scuta
riorū i palatiū: et sedit super thronū regium.
Et letatus est popul⁹ terre: quia abstulerat
dominꝰ opprobriū ne regnaret mulier super
eos: z destruxerūt templū baal aras q̄cūq; z ima
gines quas fecerat ioram z athalia. Mathā
quoq; sacerdotem baal occiderunt coram al
tari. Septem annoꝝ erat ioas cum regnare
cepisset: anno septimo hieu regis israel: z q̄
draginta annis regnauit i hierusalē: z fecit

rectum coram domino cunctis diebus ioia de sacerdotis.

De gazophylatio. Ca. XVII.

Rant autem in

c domo dñi ruine: nō solū p vetustate et negligētia: sed etiā ḡs fecerat athalia: et de sanctificatis parauerat domū baal. Precepit itaq; ioas sacerdotibus vt instaurarēt sartatecta domus recipiētes oblationes ptreuntiū: et que offerebant p ptio animē. id est que dabant ituri ad plūm numerati. Oblatio enī pro delicto et pro peccato sacerdotū erat q cū suscepissēt sacerdotes vsq; ad. xxviij. annū regis ioas: nō tamē instaurauerunt sartatecta templi. Et irat⁹ rex phibuit sacerdotes vltra accipere pecunias Josephus tamē dicit q p omnē regionē iumerent sacerdotes pro capite dimidiū sicli. Qđ videns ioiada populo non placere cessauit: et ob hoc nō fuerunt instaurate ruine. Tūc ioiada fecit gazophylatiū mūituz apto desup foramine: et posuit illud ad dexterā ingredientiū domū non longe ab altari. Cūq; appareret plurima pecunia in gazophylatio scriba regis et pontifex effundebāt eaz. et dabant his qui perant cementarijs dom⁹ dñi Et non fiebat cum eis ratio. sed in fide tractabāt. Nec fiebat ex pecunia illa vas aliqđ i domo domini nisi ō eo qđ erat residuū sartatectis: vt legit in paralipomenon. Et mortuus est ioiada sacerdos qui solus legit p moysen. cxxx. annis vixisse: et sepult⁹ est i ciuitate dauid: eo q generi dauid reparauit ipsū Eo mortuo ioas a legitimis dei declinauit: cui⁹ exemplo etiā optimates vitiati sunt

Quē cū argueret zacharias filius ioiade fecē eū lapidibus obrui inter templum et altare. Extūc vt die epiphani⁹ non accepit populus i templo responsū manifeste sicut fuerat: nec ex dabir nec ex ephot Rex autez nō multo post penas exoluit. Azabel enī rex syrie cū expugnasset geth: ascēdit i hierusalez. Joas ꝓ mi

Nō moueat te qđ legit in euāgelio a sanguine zacharie filij barachie. Forte ioiada binomis fuit. Vel ideo quia barachias interptat būdict⁹ domini qđ iste fuit

Dabir enī ōr lapis posit⁹ in rōnali. Vnde ex dabir. i. ex rōnali pendebāt vtrū deus haberēt ꝓpitiū vl' of-

sit ei thesauros domus dñi et dom⁹ regie non de absconditis tumuloz: et recessit ab eo. Lūq; increpasset ioas languorē pessimum eo q diuinos honores sibi vouebat impendi: vt dicūt hebrei. duo serui eius pcusserunt eum et mortu⁹ est et sepult⁹ in ciuitate dauid: non tamen in monumentis regalib⁹: et regnauit pro eo filius eius amasias.

fensū. Vel dabir interptat sermo: et est sens⁹ Hecq; p sermonez neq; per signa loquebatur illis.

Oēs filij zacharie cū eo lapidati sunt preter vnū posthumū q postea dict⁹ ē zacharias

Incidentia.

Sub ioas duodecimus rex latinoz siluius aremul⁹ q ꝑsidiū albanoz inter mōtes vbi nunc roma est posuit. Huius fil⁹ fuit iulus paruus iulij. pculi: q cuz romulo romā ꝓmi grans fundauit iuliam gentem.

De obitu Helizei. Ca. XVIII.

Nno vicesimo

a tertio ioas regis iude regnauit ioachaz filius hieu sup israel. xvij annis: et ambulauit i vijs ieroboā. Et irat⁹ dominus ꝓra israel dedit eos in man⁹ azabel et in manus benadab filij eius. et nō sunt derelicti ioachaz de populo. nisi. l. equites. et decē curr⁹. et decem milia peditū. Et clamauit ioachaz ad dñm. et miser⁹ dñs dedit ei pacez in diebz el⁹ Et mortu⁹ est et sepultus in samaria. Et regnauit ioas filius eius ꝓ eo anno tricesimo septimo. ioas regis iuda. et xvj. annis regnauit

sup israel. Et ambulauit in vijs ieroboā. nō tamē. adeo quātū patres el⁹. Helise⁹

Extūc eque vocabātur eodē nōie rex iuda et rex israel.

autē egrotabat. et descendit ad eum ioas rex israel. et flens dicebat. Pater mi currus isral' et auriga eius. Et ait heliseus. Affer arcū et sagittas et pone manū tuā super arcū. Quo facto supposuit heliseus manus suas manibus regis et ait. Aperi fenestrā orientalez. et iace sagittā. et iecit Et ait helise⁹ Sagitta domini ē ꝓra syriā. et pcuties prem syrie q ē in affec donec ꝓsumas eā. et sublato arcu cū sagittis dixit helise⁹ ad regē. Percute terrā iaculo. Cūq; pcussisset eam tribz vicibz et stetisset iratus vir dei ait Si pcussisses vsq; septi

es: totiēs pcussisses syriā nūc aūt tribz vicibz pcuties eam Et mortuus est heliseus et sepelierūt eū iuxta abdiā. Porro latrunculi moabite venerāt in terrā eo anno. Quidam autē sepelientes hominē viderunt latrūculos: et timentes. picerunt cadauer in sepulcro helisei Qđ cum tetigisset ossa helisei: reuixit homo Josephus tū dicit latrones. piecisse i helisei sepulcrū mortuū quē ipi videbant interfeciss̄e Mortu⁹ ē aūt azahel rex syrie: et regnauit ꝓ eo fil⁹ el⁹ benadab. Cū quo dimicauit ioas rex isral' tribz ꝓgressionibz: et vicit eū et tulit ō manu ei⁹ ciuitates ḡs tulerat azabel de isral' iuxta verbum helisei.

De Amasia et Joas rege israel. Capitulū. XIX.

Nno secūdo io

a as reg⁹ isral' regnauit amasias filius ioas in hierusalē Viginti et ānoz erat cū regnare cepisset: et xxix. annis regnauit. Nomē matris eius ioiada de hierusalē. Et fecit rectū coram dño: iuxta ea que fecit ioas pater el⁹: nisi tm̄ hoc q excelsa nō abstulit: subaudiendū ē vtiqz eoz Nec enī ioas excelsa abstulit sicut videt lra sonare. Et interfecit seruos qui interfecerāt patrē suū: non tū filios eoz ꝓpter legē moysi q dicit. Non morientur patres ꝓ filijs neq; filij ꝓ patrib⁹ Collegit autē exercitū vr amalechitas et idumeos expugnaret: et conduxit a rege isral' cētū milia armatoz centū argenti talentis. Et cū eēt

Qđ nō nescit ḡntitatē peccati alicui⁹: ideo ḡntū ad examē hūanum sufficit vt ḡs p suo moriatur delicto ꝑm iusticiaz dei forte nec etiā mors filij qñ q ꝓ delicto patris.

in procinctu suasit ei prophēta vt dimitteret israelitas: quia idola ferebāt et deus daret ei victoriā. Et adq̄euit: licz grauiter ferret eo q israelitz mercedes pduerat. Et pcussit edom in valle salinarum decez milia et apprehēdit petram nobilem arabie ciuitatē. Et vocauit eam iezechel: quod sonat auxilium dī. Josephus tū dicit vinos quos ceperat eum adduxisse ad excelsam petrā arabiez illos ex ea pcipitauit Idipm quoq; dicit paralipomenon. nam fere in omnibus ꝓsonant iosephꝰ et paralipomenon. Tamen deos quos tulerat ō amalech p ea adorauit qr audiuit eos

dantes respōsa ideo perisse amalech: qr negligentes fuerant in cultu eoz. Pro quo tali pena pcussus est. Elatus enim in supbiaz scripsit ad ioas regem israel. Serui mihi sic patres tui seruierunt dauid et salomoni: alio q̄n veni et videamus nos. ḡsi diceret: pugnemus. Et rescripsit ei ioas in enigmate. Carduus libani misit ad cedrum dicēs. Da filiā tuā filio meo in vxorem. Et indignantes bestie saltus pculcauerūt carduū Elevat⁹ te coz tuuz p victoria. Cur pvocas malū vt cadas tu et iudas tecū. Et nō adq̄escente amasia: congressi sunt iuxta bethsames: et fugit iudas coram israel et ligatus est amasias: et cōminabat ei mortem rex israel nisi redderet ei hierusalē. Qua tradita interrupit ioas muz hierusalē a porta effraim que dicit⁹ portavalis vsq; ad portā anguli quadringentis cubitis. Et tulit aurum et argentum et vasa que inuenta sunt in domo dñi: et in thesauris regis et obsides et rediit in samariā. Et facta est ꝓra amasiā ꝓiuratio in hierlm. At ille fugit in lachis et miserūt post eū in lachis: et interfecerūt eū ibi: et retulerūt illū in hierlz et sepult⁹ est in ciuitate dauid. Tulitq; vniuersus popul⁹ filium el⁹ oziam vel azariā ante annos natum xvj. et ꝓstituerūt eū regem.

Incidentia.

Sub amasia tertiusdecimus rex latinoz fuit siluius auentinus. in eo monte q̄ nunc pars vrbis est: mortuus et sepultus eternuz loco vocabulum dedit.

De ieroboam rege israel et amos ꝓpheta. Capitulum. XX.

Ero mortuus

p ē ioas rex isral' et sepult⁹ i samaria et regnauit ieroboā filius el⁹ ꝓ eo anno. xv. amasie regis iuda. Et regnauit isral' xl. et vno anno: et ambulauit in vijs ieroboā filij nabath qui peccare fecit israel. Ipe restituit terminos israel ab introitu emath que ē antiochia vsq; ad mare solitudinis qđ ē mare mortuū: iuxta verbū dñi qđ locutus ē per seruū suū ionā ꝓphetam: q̄ erat de geth que ē in ophechel ophir: ad differentiā geth que est in palestina: et est nomē regionis. Quare non est legendū ophel. Ophel enī est nomen turris nebulose que nō longe erat a templo Hanc vastationē syrie p ieroboam factā nō legim⁹ in iona. sed ꝓpter cōminationem euer

ſtōis quam p̄dicault z ſcripſit dicit ioſeph⁹ eū p̄dixiſſe q⁹ poſt breuiſſimū tempus aſſe perderent principatū. Qō quidem per ieroboam inchoatum eſt: ſed poſtea ꝛſummatū eſt quando monarchia aſſyrioꝝ tranſlata eſt ad medos. Hac felicitate ieroboā elatus fecit malū coꝝ dño. Et miſſus eſt amos thecuites ꝓpheta de paſtoribꝫ vbi paſcebat gregem in ſamaria: vt prediceret euerſionē domus ieroboam: et calamitatē populi dicēs. Hec dicit dom⁹. Conſurgam ſup domum ieroboam in gladio. Et rurſum. Uenit finis ſup populū meū iſrael. Quod cum ſignificaſſz amaſias ſacerdos bethel ieroboam regi iſrl' ex mādato regis p̄hibuit amos ne vltra ꝓphetaret in regno decem tribuum. Cum autē amos nollet ceſſare dicens ſenō eſſe ꝓphetam ſz paſtorem miſſum a dño frequenter afflixit eum amaſias plagis. Tādē filius ſuus ozias frequēter eū increpans vetem p tēpora tranſfixit: et ſemiuiu⁹ relat⁹ in terram ſuā ibi mortu⁹ eſt et ſepult⁹. Et mortuus eſt ieroboam et regnauit pro eo filius eius zacharias.

De Ozia. Cap'm. xxi.

Anno vicesimo

a ſeptimo ieroboam regꝫ iſrl' regnauit ozias in ihe⁹ruſalē duobꝫ et q̄nquaginta ānis Hieronym⁹ tñ ſuper oſee dicit eū ceptiſſe regnare āno. xij. ieroboā Et fecit qō placitū erat coꝝ dño. verūtamē excelſa non abſtulit. Qui cū hoſtes debellaſſet z amonitas feciſſet tributarios ſibi reedificauit muros in hieruſalē: q̄s deſtruxerat ioas rex iſrael: eratq⁹ p̄cipue terre cultor z curā habebat circa plātatōes: ꝛſemina fructuū diuerſoꝝ. Cūq⁹ ditatus eſſet in ſubſtantia mortali: ꝛtra deū īmortalem agere niſus eſt. Nam in feſtiuitate ꝓpitiationis indutus ſtola pōtificali intrauit in templū vt incenſū poneret pontifici azaria cuz. lxxx. ſacerdotibꝫ eū p̄hibente. Et factus eſt terremot⁹: z clarꝫtas ſolis valde effulſit: z incidit in faciē regꝫ z p̄cuſſus eſt lepra in facie. Ante ciuitatē ꝓ ſciſſa eſt media ps montis ad occidentē: z ꝺ uoluta ē ita vt z vias clauderet z regios hortos oppꝛimeret. Et habitauit ſeoꝛſuꝝ vbem: ꝑuata degens vita. Joathan ꝺo filius eⁱ⁹ gubernabat palatiū: z iudicabat populū terre. Et mortu⁹ eſt ozias z ſepultus in ciuitate dauid. Joſeph⁹ tñ dicit eū de regibꝫ ſolū habere ſepulcrū in hortis. Et regnauit p eo filius eius ioathan Sub ozia rege iuda: z ſub ieroboam rege iſrael cepit ꝓphetare eſaias: de q̄ plen⁹ poſtea dicet: z oſee de tribu iſachar ort⁹ in bethemoth. Sz h̄ vt ait Hieronym⁹ p̄nūcians dedit ſignū. Ueniet dñs in terra ſicut quercus que eſt in ſylo z̄. qō non legit in ſcriptura eius ſm editiōem noſtrā. Forte qō Hieronymus dixit ſignū: hoc epiphanius dixit. pdigiū dicens de ozee. Et dedit pdigiū dicēs. Uenit in terra dñs: ſicut querc⁹ q̄ eſt in ſylo cū ex ſemetipſa in duodecim fuerit partita: z facte fuerūt ex ea totidē quercus Prophetauit autē contra decem tribus pauca de duabꝫ loquens. Et pnunciauit hiſtorialiter iudeos in vltimo tpe ad chriſtum redituros. Tertiū quoq⁹ diē dominice reſurrectionis predixit. Hic in terra ſua ſepultus placida quiete dormiuit. Sub eiſdez quoq⁹ ꝓphetauit iohel ō tribu ruben natus in agro bethozon q̄ deſcripſit terrā duarū tribuum eruco: bruchо: locuſta: z rubigine vaſtandaz Predixit quoq⁹ effuſionē ſancti ſpiritꝰ futurā ſup ſeruos deiz ancillas: qō factuz eſt in die pētecoſtes. Hic in bethozon in pace mortu⁹ eſt z ſepultus Sub eiſdē regibꝫ ꝓphetauit abdias vt q̄dam tradunt. Iz ſm hebreos verū eſt q⁹ ante eos ꝓphetauerit. nam mortuus eſt ante beliſeum. Relicta em̄. vxor eius p conſilium beliſei liberata ē a creditoribꝫ oleo ſuperabundante. Fuit aūt de terra ſichē ō agro bethamar. Quinquagenari⁹ em̄ ille fuit cui percit helias: qui relicto obſequio regꝫ: helie diſcipul⁹ fact⁹ eſt. Cui⁹ ſepulcrū vſq⁹ hodie cū mauſoleo beliſei z ioānis baptiſte i ſebaſte veneratione habetur. Sub ieroboam rege iſrael ꝓphetauit ionas filius vidue ſarepta⁹ ne: qui poſt reditū a niniue tēpore famis aſſumpta matre gentiū incola factus eſt. Naz z erubeſcebat eſſe in terra ſua dicēs. Sic auferet opprobriū meum: eo q⁹ ꝓphetans cōtra niniuen mendax repertus ſum Qui trāſacta fame redūt in terrā iuda: z defuncta ē mater eⁱ⁹ z ſepeliuit eaz iuxta balanū delboze. Hic p̄dixit ſignum euerſionis hieruſalem q⁹ cuz viderent lapidem lu

cuoſe clamantē pro pe ſit finis: z cum viderint in hieruſalem

Benus palme eſt delboze vel quercus.

gentes vniuerſas: tunc tota illa ciuitas irre-

cuperabiliter euerteretur Mortuus eſt et ſepultus in ſpelūca vnius iudicis iſrael: cui⁹ ſepulcrum monſtrat in vna vbium geth in viculo quodam iuxta ſephorū Sub ozia rege iuda terminata eſt monarchia aſſyrioꝝ Nam ſardanapall⁹ vltimus monarch⁹ victus ab arbace medo: ſemetipſm cōcremauit et tunc arbaces monarchiā ad medos trāſtulit: ſpe nōdum re. hoc em̄ fecit darius occiſo balthaſar Fuerūt ramē reges aſſyrij: ſi nō monarchi tñ potētes vſq⁹ ad ſubuerſionē niniue quā ꝓphetauit naum.

Incidentia.

Eo tēpore latinorum quartus decim⁹ rex ſiluius proca poſt quem. xv. rex latinoꝝ ſiluius amulius.

De Zacharia Sellum et Manaben. Ca. xxii.

Anno .xxx. octa

a uo ozie regis iude regnauit zacharias filius ieroboam ſup iſrl' vj. mēſibꝫ. Qui fecit malū coꝝ dño ſicut patres eⁱ⁹: et p̄cuſſit eum. pala ſellū filius iabes: et regnauit pro eo. Et tranſlatū eſt regnum iſrael de domo hieu in generatione quarta iuxta verbū dñi. z regnauit ſellū vno menſe in ſamaria. Hā manaben filius gaddi de therſa percuſſit eū in ſamaria: z regnauit p eo: Qui percuſſit therſam z terminos eius: eo q⁹ concines ſui noluerant aperire ei Anno. xxxix. ozie regꝫ iuda regnauit manaben ſuper iſrael decē annis: et ambulauit i vijs ieroboā. In diebus eⁱ⁹ aſcendit phul rex aſſyrioꝝ in therſam. z dedit ei manaben mille talēta argēti: vt recederet ab eo: z etiā eſſet ei in auxiliū. Sumpſit aūt manaben. l. ſiclos argenti a potentatibꝫ z diuitibꝫ terre p ſingl'os Inter hec munera tradūt hebrei manaben miſiſſe vitulos aureos: q̄ erāt in dan z bethel ſed non veros. Sacerdotes em̄ dolo ſuſtulerūt aureos vitulos z abſconderunt eos: z fecerūt ereos deauratos ſimiles illis q̄s miſit manaben regi aſſyrioꝝ. Qua fraude poſtea p̄cepta reges aſſyrioꝝ plurimū exarſerūt ꝺtra iſrael Et mortuus eſt manaben z regnauit p eo filius eⁱ⁹ ꝓphaceia āno. l. ozie regis iude z duobꝫ annis regnauit in iſrl'. Hā ꝓphacee filius romelie chiliarch⁹ eⁱ⁹ iterfecit eū in ſamaria in ꝺuuio cū q̄nquaginta virꝫ z regnauit p eo āno. lij. ozie regis iude: z regnauit viginti annis in iſrl'.

De initio captiuitatis decem tribuū. Cap'm. xxiii.

In diebus pha/

i cee regꝫ teglathphalaſar rex aſſur aſcendit in iſrl' Et ē ambi guum an iſte fuerit phul vl' alt⁹. Et vaſtauit oēm regionem trāſ iordanē: z captiuas duxit duas tribꝰ et dimidiā: vaſtāſq⁹ galileā ō tribu zabulon et neptalim m'ltos trāſtulit ſecuz in aſſyrios q̄ poſſent dimidie tribui cōparari. Uñ ſepe legit q⁹ tres tribꝰ iſrl' captiuauerit z h̄ fuit initiū captiuitatꝫ. z. tribuū. Porro oſee filius hela interfecit phacee regē iſrl': z regnauit p eo.

De captiuitate decem tribuū. Ioathan. Ca. xxiii.

In diebus pha/

De hac captiuitate dictū eſt. Primo tēpore phul vl' alt⁹. Et vaſtauit oēm regionem alleuiata ē terra.

De ioathan. Ca. xxiii.

Anno ſcdo pha/

a cee regꝫ iſrl' regnauit ioathan filius ozie i hierlm. xxv. annoꝝ erat cū regnare cepiſſet: z. xvj. ānis regnauit. Nomen matris eius ieruſa filia ſadoch. Et fecit bonū coꝝ dño: verūtamē excelſa non abſtulit. Ipe edificauit portā dom⁹ dñi ſublimiſſimā: quā q̄dam putant turrim gregis. Hec eſt q̄ in actibꝫ apl'oꝝ ſpeciosa ō ꝛ: ab hebreis vocat porta ioathan Hec ſola remāſit i euerſiōe facta p chaldeos Hic denicit amonitas: z impoſuit eis annuū tributū: talēta argēti. c. z tritici. r. milia choros: z totidē horꝺei. In diebꝰ hui⁹ raſin rex ſyrie: z phacee rex iſrael ceperūt infeſtare regnū iuda. Sub ioathā ceperūt infeſtare ēp̄phetare naum de helceſi de tribu ſymeon: ꝺtra niniuen p̄dicens. Hec dicit dñs ad niniuen. Exterminabo te z nequa q̄s p̄gredientes ō te imperabūt mūdo. Hieronymus ōt ſup naum: herodotū dixiſſe: ſubuerſam niniuen a rege medoꝝ tpe ioſie. De euerſione q̄s finali niniue predixit naum que facta eſt in hūc modū. Palus q̄ circūdabat eam ſuperinundauit eam: facto pariter terre motu z igne ō ſublimi emiſſo. De qua inundatione videt in libro ſuo ſcripſiſſe ibi. Jnūdans nō faciet innocētē dñs i tēpeſtatez turbine vie eⁱ⁹ Tñ ſm aliā lr̄az legit ibi. Wūdās nō faciet innocētem

Tñ libꝝ ſuū ſcripſit p⁹ captiuitatē. z. tri/

Quaſi diceret. Quantus fieret mētio libri

buñ sub ezechia duz vastaret tra iuda ab assyrijs: i q̄ plen⁹ p phetauit ō destructiōe assyrioꝝ i ꝓsolatiōez gētis sue Qui tādē mortu⁹ ē in tra sua i pace z sepult⁹. Sub ioathan vidit esaias dominū sedentē: z seraphin mū dauit labia ei⁹. Sub codē exorsus ē pphetare secūd⁹ micheas Et mortu⁹ ē ioathan rex iuda, z sepultus est in ciuitate dauid: et regnauit p eo filiꝰ eius achaz.

sui sub ionatha pr⁹ pphauit ēs scriberet.

Vñ ō: vidi dñm sedētē sup solū excelsū dēte

Incidentia.

Sub ioathan olympias prima constituta est ab elensibus Rhem⁹ et rhomulus generantur ex marte et ilia.

De Achaz La. XXV

Anno decimoseptimo

a achaz in hierlm Viginti annoꝝ erat cū regnare cepisset: z xvj. ānis regnauit et ambulauit in via regū isrl. Nam z vnū ō filijs suis ꝓsecrauit idolo trāsciēs eū p ignē toph et i valle beennon iuxta acheldemach. Fuit aūt q̄ dā filius ennon cuius vallis illa erat, et ideo dicta est beennon, id ē filij ennon. Tūc ascēdit rasin rex syrie z phacee rex isrl i hierlm: z obsederūt eam ꝓmo vt ait ioseph⁹. Et ꝓgressus cū eis achaz victus ēt occisus ē filius eius zacharias: z multa milia cū eo: z capt⁹ ē ꝓnceps militie eius dicha al's dithan Tūc rediret victor rex isrl i samarīa cū magna multitudīe captiuoꝝ occurrit ei q̄ dā pheta odida vl' obedo: dicēs eos nō vicisse viribꝫ ꝓpijs: sz ꝓpter irā dei ō achaz: arguēs eos q ꝓtribules suos ꝓtraberēt captiuos: q̄s nisi remitterēt patus eēt eis repēt in⁹ iteritus. Tūc ad ꝓsiliū barachie q̄ magn⁹ erat in isrl rex isrl exhibuit captiuis magnā hospitalitatē: z liberos remisit ad ꝓpria. Porro scō obsederūt hierlm rex syrie z rex isrl. Cūq; timeret achaz nimis cōfortauit eum esaias dicens. Ne timeas ab his duabꝰ caudis titionum fumigantiū. Sed nō credidit ei achaz nec voluit querere signū a dño: z misit nūcios ad regē assyrioꝝ teglath phalasar dicens. Seruus tu⁹ sū ego: ascēde z saluū me fac ō manu regis syrie z regꝫ israel. Et intrauit rex assyrioꝝ syriā z vastauit eā: z non redūt rasin in damascū Rex aūt assyrioꝝ cepit damascū z interfecit rasin, z damascenos trāstulit in cirenen q̄ est ꝓsus ethiopiā. Est ēm alia cirene i africa. Et occurrit ei achaz rex iuda cū muneribus in damascum. Cumq; vidisset altare damasci misit ad vriam sacerdotē in hierusalē exēplar eius vt extrueret ei cōsimile. Quo facto cū redijsset achaz altare eneū transtulit a facie templi ad aq̄lonē: z sup altare nouū obtulit holocaustā z pacifica. De altari vero eneo vt tradunt quidā fecit illud horologiū famosum ō quo postea dicēt Et ꝓcepit sacerdotibꝰ vt deinceps sup altare nouū offerret. Et deposuit achaz luteres z mare eneuz sup pauimentū: vt eis nullus vteretur. Musac q̄s sabbati z ingressuz regis reclusit i tēplū dñi: vt cū templo ea pphanaret vt sic placeret regi assyrioꝝ. Est aūt musac gazophylatiū regū siccoꝝ bonā sacerdotū. Ingressū q̄s regis q̄dā dicūt locū i quo rex adorabat vl' portam p quā ascēdebat ad adorandū: q̄ omnia obturauit achaz: sicut z clauserat templum ne intrarent sacerdotes. Sub eo vidit esaias on⁹ babylonis, alia. z. vidit sub ezechia, z mortuus est acham z sepultus in ciuitate dauid: z regnauit fili⁹ ei⁹ p eo ezechias.

Tophet ō a toph⁹ q̄ ē lapis spōgios⁹ p cui⁹ ꝓcauitates ignis egrediebatur p quē trahebant parvulos suos q̄s mūdabāt sic nos p aquā baptismi q̄ ignis fuit in valle filij ennon q̄ etiam ō gehēna a geq̄ est terra z ennon.

Inuenit etiā dici musac illud in q̄ reponebāt sacrificia solēnia dierū vt sabbati, Coz bonan vbi votiua reponebant. Gazophylatiū ꝓ o i q̄ sacrificia aliozū dierū: z sic potes notare dupliciter horū triū acceptionē

Incidentia.

Sub achaz rhoma ꝓdita ē i mōte palatio vj. kalēdas maij a gemell' rhemoz rhomulo. Anno abvrbe condita. iij. remus occisus est rastro pastorali. A fabio duce romuli cōsulatibꝰ ludis sabine ꝓgines z mulieres rapte sūt: z pulcerrima ꝓginū thalomoni sorte data est duci romuli. Vñ q: bene cesserat ei locus nuptiaꝝ exinde dictus est thalamus.

De captiuitate decem tribuum.

Cap'm. XXVI.

Anno duodecimo

a achaz regꝫ iuda regnauit ozee sup isrl. ix. annis. Fecitq; malū coram dño. sz nō sicut pres ei⁹. Tradit eūm dedisse licētiā israelitis vt ascēderēt i hierlm ter in āno. Contra huc ascēdit salmanasar rex assyrioꝝ, z fact⁹ ē ei ozee tributari⁹. Cūq; deprehendisset rex assyrioꝝ q̄ ozee rebellare niteret p susac regē egypti cui mūera mittat obsedit eū, et vinctū misit in carcerē ninive: z obsedit samariā triby annis: et cepit eam anno nono ozee: et secto ezechie: et transtulit isrl i assyrios scz septē tribus q̄ remanserāt: et posuit eos iuxta fluuiū gozan vltra mōtes medozū et ꝓsarum. In ꝓma captiuitate triū tribuū credit captiuatus fuisse Tobias, z mānsit i ninive. Vl' forte cū rege ozee duct⁹ est in ninive: cui⁹ historia ꝓsumata ē sub manasse filio ezechie Sz nos tractabim⁹ eā post finē libri regū. Porro rex assyrioꝝ de diuersis regionibꝰ adduxit colonos i samariā pauc os primo: sed postea assaradoch populauit eā z habitauerūt in vrbibꝰ ei⁹. Cūq; essent de q̄nq; longinquis regionibus q̄nq; idola portauerūt i samariā, quecq; regio suū. Et oēs ꝓus vocati sunt cuthei a q̄busdam potioribꝰ inter eos qui venerāt ō regione persida: q̄ dicta ē chuta a quodam flumine. Hebrei ꝓ o dicerūt eos samaritas: qui z i euāgelio samaritani dicūt. Hebrei vocauerūt eos iacobitas: qz supplantauerāt israelitas a finibꝰ suis. Qui cū venissent i terrā isrl' īmisit dñs in eos leones: z interficiebāt eos z nunciatū est regi assyrioꝝ q̄ pirent coloni eius: qz ignorabant legitima dei isrl'. z misit eis vnū de sacerdotibꝰ isrl: z legem moysi inscriptā hebraicis antiquioribꝰ. Et habitabat sacerdos in bethel: z iusceperūt circūcisionē z legitima dei isrl'. nihilo min⁹ tū deos suos i excelsis colebāt Vñ q̄nq; hebreos dicunt sibi ꝓpinquos cū bū erat hebreis Cūq; male: docebāt nihil sibi esse cuz isrl'. Vngrauerūt aūt decē tribus ō iuda post annos nongētos. z xlvij. ab exitu ō egypto A diuisione ꝙ regni fluxerant anni. cccl. z menses septē: z dies septem ꝑm ioseph. Multi aūt ex israelitis cōfugerūt in regnū iuda, z multi abscōderūt se in abditis: z latuerūt i gētibꝰ circumstantibꝰ Qui post regressū regꝫ assyrioꝝ redierunt ad ꝓpria: z habitauerūt cū samaritis.

Adhuc. x. tribꝰ vltra mōtes caspios captiue tenēt. Siqua ergo de reditu filioꝝ isrl' ita dicūt, sub ciro vel sub artaxerse de duabꝰ tribub⁹ ꝓtelligendū est.

De Ezechia. Cap'm. XXVII.

Anno tertio osee

a regis israel regnauit ezechias in hierlm Viginti q̄nq; annoꝝ erat cum regnare cepisset: z. xxix. annis regnauit. Nomen matris eius abisa ō hierusalē: filia zacharie post dumi zacharie lapidati. Qui cōuocatis sacerdotibꝰ z leuitis aperuit templū primo anno z primo mense regni sui: z vasa dei reparauit: z restituit sacrificia intermissa. Ipe de cōsilio sacerdotū fecit phase secundo mēse nō in tpe suo: qz nō potuit populus ꝑmo mense cōuenire in hierusalē: nec sacerdotes purificati erāt: tū tanta multitudo fuit q̄ multi impurificati comederunt pascha. z tāta copia victimarū q̄ in multis leuite suppleuerunt officiū sacerdotū. Et post pasca solenizauerūt alijs septē diebus. Hic diuisit pauit excelsa: z contriuit statuas: z lucos succidit: z ꝙfregit serpentē eneū quē fecit moyses: cui vsq; ad illud tempus filij israel adolebant incensū: z puluerē ei⁹ sparsit in torrentē cedron z vocauit nomē eius noestā q̄ interptat⁹ eos. q. d. Dicebat ōs sed non erat. Scripsit q̄z filijs israel vt redirēt ad cultum dei: quoꝝ quidā nūcios ei⁹ neglexerūt: q̄dam quosdā interfecerūt. Vñ etiā postea vt ꝓdictū ē meruerūt captiuari. Recessit q̄z a rege assyrioꝝ ne fuiret ei. Ipe percussit philisteos vsq; ad gazam: z omnes terminos eoꝝ a turre custodum vsq; ad ciuitatē munitā, id ē ꝓsidia z ciuitates. Anno. xiiij. regni ezechie ascēdit sennacherib rex assyrioꝝ in terrā iuda, z cepit ciuitates eoꝝ, z misit ad eū ezechias in lachis dicēs. Recede a me: z q̄d imposuerꝫ mihi feram Et indixit ei rex assyrioꝝ. ccc. talēta argēti. z. xxx. auri. z iurauit q̄ nō noceret ei. Cūq; nō inuenisset ezechias hāc summā i thesauris dom⁹ dñi z suis: recepit laminas auri q̄s ipe affixerat i valuis tēpli Cūq; misisset regi assyrioꝝ ꝓdictā pecuniā irritum fecit sennacherib iusiurandū, z misit ad obsidēdū hierusalē thartam z rapsacē, z castrametati sunt iuxta aqueductum piscine superioris: que est in via agri fullonis: z abstulerūt ciuibꝰ aquaz exte

riozis piscine Cũq; vocassent regem ad colloquiũ noluit exire: sz misit ad eos heliachi pontificẽ et sobnam scribam, r ioachim acõmentariũ: r loquebatur ad eos rapsaces hebraice. Erat enim samarites vt q̃dã volunt Fuerũt q̃ dicerent eũ filiũ esaie q̃ transierat ad assyrios: r susceperat ritũ gentiũ: et facꝰ erat chiliarchus r ait Hec dicit rex magnus assyriozũ ad te, O ezechia in q̃ cõfidis vt audeas rebellare, Si confidis in rege egyptio inniteris baculo arundineo Si spem ponis in deo tuo nũquid dñ gentiũ et deus isrl liberauerũt eos ỏ manu mea Si spez ponis in populo tuo: dabo tibi duo milia equoruz nec poteris apud te inuenire ascensores Et rogabant nuncij rapsacez vt loqueretur eis syriace r non iudaice: audiẽte populo q̃ erat sup murũ. Tunc exclamauit rapsaces etiaz ad populũ, Hec dicit rex magnus assyriozꝫ facite mecũ quod vobis vtile ẽ: ne comedatis stercora vestra r bibatis vrinã vestram. Egredimini ad me et vtimini bonis vestrz donec veniã ad vos: et transferam vos i terram que ẽ similis vestre, Cũq; retulissent nũ cij cõminationes illas ad ezechiaz: scidit rex vestimenta sua et opertus est sacco: et ingressus est domũ domini: r misit predictos nuncios et senes de sacerdotibꝫ opertos saccis ad esaiam dicẽtes, Hec dicit ezechias Dies hec dies tribulatiõis nostre est: et increpationis diuine Ora p reliquijs israel: si forte deus audiat blasphemiã rapsacz r vindicet Et respõdit esaias, Hec dicit dominus ezechie Noli timere, Ecce ego mittam regi assyriozꝫ spiritũ r audiet nũcium r reuertetur in terrã suam: r deijciã eũ gladio in terra sua: r recessit rapsaces a hierusalẽ r inuenit regem assyriozꝫ expugnantem lobnam. Transiuit autẽ rex ad pugnãdã egyptũ vt triũphãs rediret ad euertendam hierusalẽ Cũq; obsedisset pelusiũ: audiuit tharachã regẽ ethiopie cũ mlto exercitu venire in auxiliũ egyptioz: r conturbat⁹ rex dixit tharachã esse sacerdotẽ vulcani, r ideo nõ dimicaret cũ eo: r rediit in iudeam r obsedit hierusalem. Herodotus tñ aliã causam tradit rediꝰ fuit, Orante nãq; rege egyptioz ad deũ: multitudo soricũ invna nocte comedit chordas arcuũ in castrz elꝰ: et facti sũt assyrij inermes. r ỏt rapsacem cuz exercitu remansisse circa hierlm, r sennacherib rediisse ad eũ ỏ egypto Verũtamẽ añ reditũ sennacherib de egypto in iudeã hec facta sũt q̃ sequunt.

De signis triũ annoz q̃ predixit Esaias.

Cap'm. XXVIII.

Vm egredere/

c tur sennacherib iudeã vt trãsiret in egyptũ misit ezechie lras terribiles r cõminationis plenas dicẽs q̃ deus isrl nõ posset eũ liberare de manu sua. Tunc ascẽdit ezechias in domũ dñi, r expandens lras coram dño orauit dicens, Domine deus israel audisti ba sennacherib: q̃m exprobrauit tẽ nob, salua nos obsecro ỏ manu ipi⁹. Tũc misit esaias ad ezechiã: significãs ei ba hec domini ad sennacherib in hũc modũ Spernet te sennacherib ỹgo filia sion: mouebit caput post tergũ tuũ cũ fugerz exprobrasti sancto israel viribꝫ tuis ascripsisti q̃ vastasti iudeam. Sed et diebꝫ antiquis ego plasmaui illud r nũc adduxi, id ẽ ego q̃ ab eterno disposuerã q̃ sic flagellarẽ peccantes: nũc impleui ego autoz fui tu minister, Ponã itaq; circulum in narib⁹ tuis sicut fit bubalo: r chamũ in labijs tuis sicut fit eq̃: r reducã te in terram tuã. Tũc addidit esaias ỹba sua ad ezechiam dicẽs Tibi aũt ezechia hoc erit signũ liberatõis tue, Tertio anno recedet a te sennacherib non rediturus. Ego aũt p̃dico tibi q̃d facies hoc anno. r q̃d secdo: vt cũ videris impleta: scias verũ esse qđ p̃dixi ỏ tertio Lomede hoc anno qđ reppereris: vl'em estã q̃ sponte nascunt vel em, lxx, q̃ prius seueras, Imminẽte messiõe irruerãt assyrij r vastauerant segetes vineas et olineta, sz q̃dam inter vngulas equoz calcantiũ euaserũt, Vñ dicunt, lxx, Comede q̃ prius seueras, etiã ỏ cõculcatis quedã sponte germinauerũt De q̃bus dixit esaias, Comede que sponte nascũtur. Et iam cum p̃scissent aduentũ sennacherib congregauerant sibi vndecunq; victualia: r reposuerant in hierusalem: de quibꝫ dicit liber regũ, Comede qđ reppereris: Porro secundo anno comede que sponte nascuntur: vel em esaiam pomis vescere quod idẽ ẽ Secũdo em̃ anno dñi mozarek sennacherib ine gypto, q̃ defuerant eis p̃dicta victualia: multiplicauit eis dñs abundanter q̃ sponte gignit humus, Porro in tertio anno fugato hoste securi seminate metite r comedite Et tunc de hierusalẽ egredient reliquie: r quod

saluatũ est de mõte syon, r qđ relinquũ est de domo iuda mittet radicẽ deorsũ: r faciet fructũ sursum, Per sile arboz loquit: q̃ ẽnto p fundi⁹ figit radicẽ: tãto copiosius r altiꝰ facit fructũ. Et est sensus Multitudo populi q̃ fugit ỏ iudea ante faciẽ hostiũ: r recepit se in hierlm vt saluaret, fugato hoste redibit i terrã suã: r populabit eam. Hoc audito ezechias gaudius ẽ: r de ysilio esaie r sapientũ obturauit capita fontiũ extra vbẽ, r exitus aq̃z in iudea: ne redeũtes assyrij inuenirent aq̃z abũdantiã. Tũc obturauit ezechias superiozẽ fontẽ aq̃z gyon: r auertit eas subtr ad occidentẽ vbis dauid vt influerẽt piscinã inferiozẽ, Fecit etiã añ pontẽ siloe q̃si stagnũ in q̃ colligerenk aq̃: r reseruarenk ciuibꝫ in vsum obsidiois, Et em epiphaniũ ad p̃ces esaie copiosius solito egresse sunt aque de fonte siloe, Hoc aũt stagnũ vocak in euãgelio natatoria siloe.

De fuga sennacherib.

Cap'm. XXIX.

Actum est autez

f post annũ redijt sennacherib ab egypto, r cũ iudeã vastasset tandẽ obsedit hierlm. Sz in eadẽ nocte angel⁹ dñi percussit in castris assyriozꝫ. clxxv. milia. et timẽs sennacherib fugit cũ r, viz, vt aiũt hebrei: r rediit in niniuen. Cũq; adoraret in tẽplo nesrach deũ suũ, adramelech r cerasar filij e⁹ percusserũt eũ i gladio: r fugerũt i ararath ptẽ armenie cãpestrẽ r vberẽ ad radicẽ mõtis thauri: p quẽ fluit araxes, r regnauit filiꝰ eius p eo assaradõ Indignati erãt maiores filij in p̃iem q̃ filiũ minorẽ natu p̃fecerat eis in regẽ: eo q̃ magz diligeret mrem illius q̃s ipsoz. In h̃ ãt ostẽsus ẽ sennacherib neqoz pl'o q̃ parricidio filioz ẽ refuat⁹. Porro hieroselymite videntes stragẽ hostiũ egressi sũt: r spoliauerunt castra Spolia ỏ mortuoz tollentes excussert ex eis puluerẽ tm̃, nã ignis diuin⁹ latenter eoz cadauera incinerauerat

Aiũt hebrei caput et barbã rasa ab angelo i ignominiã: r imꝑcutũ illud esaie, In die illo reddet nouacula ỏducta i rege assyriozꝫ caput r barbã

De regressu solis. Cap'm. XXX.

c

zechias aũt post

ĩopinabilẽ r incredibilẽ triumphũ. licz em ioseph cũ ꝑplo hostias deo imolasset: non tñ digne gras egit, Hã r aio elat⁹ est r canticũ nõ cãtauit: sicut in hmõi facere ỏsueuerãt pies, r ꝓterea egrotauit vsq; ad mortẽ: r venit ad eũ esaias r ait, Hec dicit dñs, Dispone domui tue: q̃ morieꝛ tu r nõ viues, Lõ tristat⁹ ezechias eo q̃ filiũ nõ haberet, nõ q̃ domũ relinq̃ret desolatã: sed ne forte frustra ret in eo ꝓmissio facta dauid ỏ ꝓpo: ỏuersus ad parietẽ fleuit amare, forte vt secreti⁹ oraret: r ne astãtes lachrymas e⁹ viderẽt, vl' forte ad pietẽ portic⁹ tẽpli erat iuxta quã cubabat, r q̃ i porticũ ascẽdere ñ poterat ad orãdũ, saltẽ ad faciem e⁹ orauit dicẽs, Obsecro dñe memẽto qũo ambulauerim cora te i veritate, q, d, Et tũ nũc peccaui: pce, ne pereant apỏ te q̃ feci cora te, Porro añq; egrederet esaias media ptẽ atrij: dixit ad eũ dñs Redi r dic ezechie, Hec ỏt dñs deus dauid ptis tui, Audiui oỏem tuã r vidi lachrymã tuã, Ecce sanaui te die tertio ascẽdes i tẽplũ, Dies tuis addã, xv, ãnos de manu regz assyriozꝫ, cui⁹ reditũ times liberabo te r vbem hãc ꝓpter te r ꝓpt dauid seruũ meũ Hic apparet: q̃ manasses nõdũ nat⁹ erat q̃ post mortẽ ptis cũ regnare cepisset, xij, ãnoz erat Et ait ezechias, Qỏ erit signuz q̃ dñs sanabit me, Qui esaias Ubi vt ascẽdat vmbra, x, lineis i horologio: an vt reuertat totidẽ gdibꝰ. Erat em̃ hora diei, x, r vmbra gnomonis descẽdebat p, x, lineas Dedit ỹ regi optiõez signi vt x, vellet q̃ sol staret p spaciũ, x, horaz imobil: vl' rediret ad orientẽ r iteꝝ ichoaret diẽ, q̃d libet ãt istoz fieret: adderenk, xij, horz diei, x, horze. Huic sensui ỏsonat hebre⁹ dicẽs Ubi vt stet vmbra, x, lineis: an vt reuertatur, In esaia q̃z de reditu solis ad ortũ tm̃ agit: r nõ de ascensu vmbre. Verũtñ sup libꝛũ regũ sic exponit. Ubi vt ascẽdat vmbra, x, lineis pcedente sole sup terrã p horeales plagas ỏius orientẽ: sicut q̃tidie p noctẽ sub terra, pcedere solet, r sic cõpletis, x, horis statim redeat ad locũ vbi nũc est: r pficiet diem istũ, Et elegit rex vt rediret sol ad orientẽ Si em̃ staret: alicui cause naturali posset ascribi, vel forte ỏa iam alio tempore factuz fuerat sicut sub iosue, signum inaudituz elegit Et statim sol stans in orientẽ reuersus est iterũ p, r,

In sacra pagia vsus hz: vt ꝓgressus ab occidẽte ad orientẽ dicat

c

lineas per quas iam descenderat. Tunc fecit esaias afferri massam ficuū, z cataplasmauerūt sup vulnꝰ eiꝰ. Hebreꝰ magꝭ pprie dicit sup vlcus eiꝰ. Quidā suspicantur fuisse apostema cuius sanies i cutis superficiem prouocat siccioribus ficis cōtusis. Porro aquila symachus et theodocion regiū morbum fuisse dicūt, cui q̄z dulcia vel sūpta vel apposita ꝛria putāt. Et ita dei potentia mōstrata è: cū p res noxias sanitas restituta est. Et qualuit ezechias: a tertia die ascēdes in tēplum ait. Ego dixi dñe. i. dū egrotarē penes me cogitaui, in dimidio dieꝝ meoꝝ vadā ad portas inferi. i. nōduz suscepta sobole quā expectabā descendā ad inferos, z dū ħ cogitarē: q̄siui a te orādo residuū ānoꝝ meorū: vt pus velles me pziem fieri q̄s aia mea puari. Huic cātico ezechie pmittūt. lxx. titulū talē. Oratio ezechie regis iude, ꝛ melius è in esaia. Scriptura ezechie regis iude. Hā in ħ cantico narrauit tm̄ qō cogitauerat vel orauerat dū egrotasset: z nō orauit i eo nisi duobus verbulis tm̄: vt ibi. Dñe respōde, p me: z in fine. Dñe saluum me fac.

De morte ezechie. Caplm. xxxi.

Nillo tēpore mi

i sit merodach filiꝰ baladā rex babylōis lras z munera ad ezechiā petēs vt socij eiꝰ esset z amicꝰ. Hā eo tpe rex medoꝝ z rex babyloniꝝ recesserant a monarchia assyrioꝝ sub assarodach ne eēnt sub eo, pcipua tm̄ cā legatōis hꝰ credit hec fuisse. Chaldei vigebāt i astronomia: nec poterāt inuenire fm artē suā q̄re dies fere in dupluz ptensa fuerat, z tandē audierāt ħ, p rege hierosolymoꝝ factū eē, z miserūt ad eū vt sciscitarent rei veritatē. Preterea chaldei adorabant solē, z miserūt regi munera vt honorarēt hoiem quē honorauerat deꝰ eoꝝ. Et letatus ē ezechias i aduētu eoꝝ: z ītoꝝ elatus est in aīo suo, nec fuit i domo sua: nec i oi ptāte sua qō non oñderet eis. Etiā domū aromatū: quā q̄daz tradūt fuisse cellā aromatū i tēplo dñi in quā inducere gētiles nefas erat. Scōz epiphaniū ꝓ dom̄ erat longissima quā fecit salomō iuxta descriptiōz ptis sui ꝓtra orientē sion, z fecit occulti aditꝰ cōpositionē lōge a ciuitate: q̄ deprehendi ab vniuerso pplo nec̄uerat pluribus q̄z sacerdotibus ignota erat, illicoz rex posuit aurū z aromata que aducta erāt de ethiopia. In ea pꝰ sepulcra regū erāt sepulcra pontificū, z postremo sepulcra pphetaꝝ. Hoc secretū dauid et salomonis ezechias gētib⁹ denudauit: z ossa paterna cōtaminauit ex pūtia pphanoꝝ. Et ab ipo die sterilis factꝰ è. Porro cū abissent legati venit esaias ad regē z ait. Quid dixerūt viri isti: z vñ venerūt ad te. Qui cū indicassz ei qō q̄sierāt: dixit esaias. Hec dt dñs. Ecce dies venīēt z auferent i babyloné oīa q̄ i domo tua sūt: z q̄ abscōderant pres tui. Sed et de filijs tuis erūt eunuchi i palatio regis babylonis. Hoc ipletū eē fabulant hebrei i daniele z socijs eiꝰ: q̄ cū ioachim filio iosie captus sit. Sz verꝰ credit eos eunuchos fuisse: nō corpe sz mēte. Et ñdit ezechias. Bonꝰ è sm̄o dñi. Sit pax z vītas in diebus meis, et dormiuit ezechias cū patribus suis, z celebratus exequias eiꝰ vniuersus iuda, z sepelierūt eū sup sepulcra filioꝝ dauid. i. eminētius sepulcrū ceteroz fecerūt ei cā pietatis q̄ coluit deum. Ipe cm̄ sic cōmēdat in libro regū. Non fuit sibi similis ei neq̄z añ eū neq̄z post eū de cunctis regibus iuda, in ħ excipit dauid: q̄ nōdū erat sub eo regnū iuda. Si q̄rit ō iosia: dicimus q̄ iosias melior fuit eo, sz iste pponit ei in ħ q̄ magnificatꝰ è p claris bellorū titulis, et q̄ tria inaudita fecit dñs p eo, regressus solis, additionē annoꝝ, stragē hostiū p angelum.

Incidentia.

In diebus ezechie syracusa z cathina i sicilia ꝓdite sūt. Romulꝰ milites ex pplo sūpsit: q̄si ex millenū. Curet q̄ ib statio rege sabinoꝝ romulo fauebāt q̄ritet appellauit, c, elegit senes: q̄s appellauit pres. Romulꝰ apō paludē capree nusq̄ ꝓparuit: z suadēte lucio quirini noie ꝓsecratꝰ est, post romulū senes pdicti singuli p q̄nos dies rēpublicā rexerūt p annū fere z dimidiū. Qō regnū appellatū est inter tpus. Tūc secundꝰ a romulo regnauit numa pompiliꝰ q̄ pdictos senes senatores

appellauit. Hic pmus cōgiariū militibus dedit. i. imperialē largitionē in sui pmotōe Januariū z februariū anno addidit, fundamēta capitolij fecit. Sibylla erythrea claruit.

De manasse z morte esaie.

Caplm. xxxii.

Ost ezechiam re

p gnauit manasses filius eius pro eo, rō. anno. xxv. erat cum regnare cepisset, z. lv. annis regnauit in hierlim: z fecit malū cora dño. Edificauit ei excelsa q̄ dissi pauerāt pres eiꝰ: z erexit aras baal z lucos z extruxit altaria militie celi in duobus atrijs tēpli: z posuit idolū luci in tēplo dñi, z traduxit quēdā filiū suū p ignē tophet, ariolos, augures, phitones, z aruspices multiplicauit, z errare fecit iudā in vijs gētiū. Cūq̄z argueret eū pphe missi a dño nemini coꝝ parcebat sed plateas hierlim pphetaꝝ sanguine purpurauit. Insup alioꝝ sanguine innoxiuz fudit multum nimis donec impleret hierlim vsq̄z ad os. Esaiā q̄z auū maternū fm hebreos vl affinē suuz etectū extra hierlim circa piscinā siloe serra lignea p mediū secari fecit. Qui dū in pncipio secrōis angustiaret, petijt sibi dari aquā vt biberet, z cū nollent ei dare: dñs de sublimi misit aquā in os suū z exprauit, nec tū carnifices destiterūt a sectōe. Et ob hāc q̄ missionē ꝓfirmatū è nomē siloe: qō interpretatur missus, nec sepelierūt eū in sepulcro ppbetaꝝ, sed sub quercu rogel iuxta transitū aquaꝝ: quē fecerat ezechias in memoriā miraculi qō fecerat dñs in aquis illis ad pces esaie. Tradit em̄ epiphaniꝰ q̄ dū sennacherib rediret ab egypto pmisit exercitū ad obsidendā hierlim: q̄ castrametatus est circa piscinā siloe vt aqs eius vterent. Erat q̄z piscina q̄si cōmunis, nā z ciues ad eā descēdere poterāt z hostes. Oras aūt esaias obtinuit a dño: vt cū egrediebāt ciues erāt ibi aque sicut pus. Cū ꝓo accedebāt hostes siccabant aque prorsus: ita vt mirarent assyrij vñ eēnt aque in vrbe. Porro in iugē memoriā huius facti: adhuc aque siloe nō ingiter: sz incertis horis ebullīūt. Cunctis in pria psona accessisset sennacherib: facta è strages suprādicta in exercitu ipsius. In tante rei memoriā pplus gliose pphām sepeliuit i loco pdicto: vt etiā oronibus eius post mortez indesinēter huius aque beneficio potirent. Alia libri habent in hoc loco oratōnē manasse q̄ ponit in fine secūdi paralipomenon, ideo nō habet necesse hic poni: cum etiā plura exemplaria eā in hoc loco nō cōtineant.

De morte manasse.

Caplm. xxxiii.

Mmisit ergo do

i mīnus aduersus manassen regē babyloniorū q̄ depopulatꝰ est iudā: z manassen dolo captū traxit in babylonē z pluribus afflixit tormētis. Et intelligens manassen hāc esse manū dñi egit pniam, z intēte orauit ad dñm, z misertꝰ dñs reduxit eum in regnū suum. Qui cū venisset hierosolymā deleuit idola, lucos z aras q̄ fecerat: ita vt in memoriā poꝝ nil supesset. Et restituit cultū dñi sicut pus: z plm̄ idipsum docuit, z sic a priori pturbatiōe murat⁹ est vt nō sine grandi admiratōe vītā ageret beatā. Muros q̄z ciuitatis z turres z antemuralia multa munitione firmauit. Et mortuꝰ est manasses: et sepultus in horto dom̄ sue: in horto azā, z regnauit amon filius suus p eo.

Incidentia.

In diebus manasse sibylla erophila claruit in samo: vñ z samia dicta est. Parthenitarentū ꝓdidert. Harcus de choo insula primus ferri glutinū intra se excogitauit. Tertius romanoꝝ rex Tullus hostilius. Hic pmus regū romanoꝝ purpura z fascibus vsus è. Qui post longā pacē bella reparauit. Albanos, vegetes, fidenates vicit: adiecto mōte celio ampliauit vrbem. Tandem cum domo sua fulmine conflagratur.

De amon z iosia. Cap. xxxiiii.

Ro. xxii. anno

p rū erat amō cū regnare cepisset: z duobus tm̄ ānis regnauit in hierusalē. Tū. lxx. dicūt. xij. Qui fecit maluz cora dño sicut pr̄ suus in iuuētute sua fecerat, z tetenderāt ei insidias serui sui, z interfecerunt eū in domo sua. Populus aūt ocussit eos q̄ interfecerāt regē z sepelierūt eū cū pre suoz statuerūt sibi regē iosiā filiū eiꝰ p eo. Octo ānoꝝ erat iosias cū regre cepisset, z. xxxj. ānos regnauit i hierlim z ābulauit p oēs vias dauid pris sui. Nō declinauit ad dexterā neq̄z ad sinistrā. Qui in q̄rto regni sui āno erat ei. xij. etatis: vt ōt ioseph pietatē z iusticiā mirabilē i se iam

demonstrabat. Hāp'lm iaz reuocabat ab idolatria Et opa prauaveluti senior emēdabat Porro anno regni sui octauo oēm ciuitatē z puinciā a cultu idolorū purgauit vt nullum vestigiū idolatrie superesset Scrutabaf etiā domos neād latēter remaneret suspectū, z i vnaq; cā iusticiā coluit tāq; aie sue medicinā. Visitq; in totā puinciā vt deferrēt ad reparationē tēpli munera p̄ sua volūtate vnusq;q; z p̄posuit huic operi helchiā sacerdotē magnū: z amasiam ā erat supra ciuitatē, z saphan scribam, z facta est reparatio templi fideliter z indilate.

Hieronym⁹ in paralipomenō dicit arcā eductam de templo i diebꝫ achaz p̄ idolis positis i eo. z fuit in domo sellū patrui hieremie p̄is Ananel viri olde ā habitabat in scōa muri mansionē vsq; ad iosiam.

De hieremia. Lapl'm. xxxv.

Anno. xiii. regni

a iosie exorsus est p̄phetare hieremias filius helchie de sacerdotibꝫ anathot, in terra beniamī tertio ab vrbe miliario, z p̄phetauit vsq; ad euersionem vrbis rl, ānis z vno āno: p̄ter illō tps q̄ i egypto p̄phetauit i thānis. z cū puer eēt dixit ei dñs, Prophetā in gentibꝫ dedi te Qui cū dixisset A, a, a, dñe de⁹ nescio loq̄: q̄r puer ego sum, misit dñs manū suā z tetigit os ei⁹ z ait, Ecce dedi ꝓba mea i ore tuo Extūc licz eēt adolescens cepit p̄phetare z p̄dicare. mane ꝯsurgēs z freq̄ns stās i porta dom⁹ dñi z ī atrijs tēpli, z oūdit ei dñs signa euersiōis hierl'm quā p̄dicabat Primo signo sīgnit ei auctorē illi⁹ euersiōis deū. Oūdit eīm ei q̄si furē vigilantē cū ꝓga vt dānificaret dormientes. Sic eīm dñs iam vigilabat ad p̄cutiēdū pp̄lm suum. Secōo ꝓ sīg̃ oūdit ei dñs q̄ mistro ad ꝓ vteret p ollā succēsaz a facie aq̄lonis z ait, Ab aq̄lone pandet oē malū sup oēs habitatores terre, i. a chaldeis ā iuxta sitū hierusalē ab aq̄lone venerūt. Has duas visiōes vidit sub iosia. De tertia incertū ē. Uerl'm putat q̄ sub alijs regibꝫ vidit eā sicut cetera q̄ sequunt. In tertia eīm visiōe oūdit ei dñs causam euersiōis, nec fuit necvisio imaginaria sz corpalis. Precepit eīm dñs vt tolleret lūbare suū, z abscōderet illud sup eufraten. Et post multos dies ex mandato dñi reuertēs inuenit illō putrefactū z nulli vsui aptū z ait ei dñs Sicut adheret lūbare ad lūbos viri: sic agglutinaui mihi domū israel z domū iuda, sed q̄r recesserūt a me fornicādo p⁹ deos alienos: q̄si putrefiēt trās eufraten captiuati Relīq; hieremie loc⁹ suis tractabim⁹.

De inuentione deuteronomij.

Lapl'm. xxxvi.

Anno. xviii. anno

p regni iosie p̄cepit iosias helchie vt reūduū pecunie que oblata fuerat ād tēpli reparatōez cōflaret z fierēt inde vasa ad ministeriū dñi. Cūq; helchias oīa diligenter scrutaret inuenit librū moysi i tēplo. Forte aperuit arcā z inuenit deuteronomiū quē moyses reponi fecerat in ea: z misit eum regi p manū saphā. Qui cū legisset cozā rege: scidit rex vestimēta sua. Audiuit eīm maledictōnes scriptas in trāsgressores legis z crebras cōminatōes dei. Qui sequerent idola: ejceret eos de terra quam dederat eis, sicut ejecerat amorreos a facie eoz. Et mirabatur q̄ adhuc esset in terra z verebat imminere captiuitatē. Tūc p̄cepit helchie z viris prudentibꝫ vt ꝯulerent dñm sup se z super pp̄lm suū. Qui descenderūt ad oldam p̄phetissam vxorē sellum q̄ habitabat in hierl'm in secūda, id ē secūdo ambitu muri quē fecerat ezechias, de quo dixit sophonias, z vulatus a scōa p̄te, s. q̄r ps scōo muro circūdata p̄us capta est. Forte nō inuenerūt hieremiā, vel pot⁹ nullius adhuc momenti erat. Et rūdit olda Hec ōt dñs Ecce adducā mala q̄ scripta sunt in libro leḡ sup locū hunc et habitatores ei⁹: q̄ irritauerūt me in cūctis operibꝫ manuū suaz. Succēdet indignatio mea z nō extinguet. Regi aūt q̄ misit vos dicetis, Hec ōt dñs. Pro eo q̄ audisti ꝓba volumnis z p̄territus est cor tuū z humiliat⁹ es: diffe rent hec mala. nec fient in diebꝫ tuis: z colligā te ad p̄res tuos in pace. Nō nō est intelligendū de pace ipsi⁹ regis, ipe eīm occisus est a pharaōe, sed ō pace pp̄li, i. p̄us q̄z inferret populo q̄ cōminat⁹ fuerat. His auditis, mittēs rex in oēm puinciā ꝯgregauit oēm populū in hierl'm, z stans sup grad⁹ legit cunctis audientibꝫ oīa ꝓba libri, z pcussit fedus coram dño, ꝯpulit oēs sacramēta p̄stare: vt leges moysaicas p oīa custodirēt Et deleuit aurum spices z maleficos omnes, z omnia vestigia idolatrie redegit in puluerē Etiā vestigia q̄ dā serpentis enei quē cōminuerat siue contriuerat ezechias. Ob hoc in plogo sophonie legit iosias cōtriuisse eū: z ꝓaminauit excelsa, z vallē tophet, z ignē moloch. Forte ossa mortuoꝝ vbiq; sparsit. vel q̄libet alia īmunda vt pot⁹ abominabilis q̄z venerabilis locus appareret. Equos q̄z solis z currus q̄s depinxerāt reges iude in introitu tēpli iuxta exedram nathāmelech eunuchi penitus destruxit. Fecerāt ibi iudei idolū solis q̄ puer imberbem: q̄r nullū patit senīū: sz q̄tidie renouat. Fecerāt z ei equos z currū: putātes q̄ in hūc modū helīā transtulisset. Et ascendens rex in bethel sup altare q̄ fecerat iero boam cōbussit ossa sacerdotū z falsoꝝ p̄phetarū eruta de sepulcris excelsoꝝ iuxta ꝓbꝫ abdon p̄phete: cui⁹ titulū cū legisset in sepulcro p̄cepit ne mouerent ossa eius. nec etiam illius cū q̄ sepultus erat. Idipm fecit in excelsis samarie z i vrbibꝫ manasse z effraim z symeon vsq; in neptalim. ossa ō tumulis ex celsoꝝ eruta sup altaria cōburens, z tā ossa q̄ altaria in puluerē redigēs. Hoc p̄dictum erat ō iosia añ ānos. ccc. xj. z reuersus i hierusalem fecit phase, cōuocans ad illō etiam filios isr̄l qui captiuitatē assyrioz aliq̄ mō effugerant. vel etiā de captiuitate aliq̄ casu redierāt. Et tradit de eis habuisse ad. xj. milia nathinneoꝝ. Hō est factum phase tale a diebꝫ iudicū. In paralipomenō legit a diebus samuelis: q̄ posset dici vitio scriptoꝝ factū z scptū esse samuelis p salomōis: nisi idipm i iosepho legeret. Pōt ḡ intelligi q̄sa muel fecerit phase, z si in historia non legat. Qui autē iudices fecerint phase: certū est: q̄m moyses z iosue iudices fuerunt, z factū est ꝑ phase in hierl'm, xviij. anno regni iosie.

De morte iosie. Lapl'm. xxxvii.

In diebus eius

i ascēdit pharao nechao rex egypti ↄ regē assyrioꝝ. Audierāt ei eū iā debilitatū: q̄r medi z babylonij a monarchia ei⁹ recesserāt: z estimabāt q̄ de facili posset obtinere syriā. Primo aggressus erat regē adremon q̄ regnabat tūc i carchamis. Descēdit ḡ iosias in occursum e⁹ p̄hibēs ne trāsitū faceret p iudeā, z misit pharao ad iosiam dicēs Quid mihi z tibi rex iuda, nō aduersum te venio: ad eufraten ꝓpero. Mittit me de⁹ ad medos. sine me ne de⁹ qui mecum est interficiat te. Et nō adq̄euit iosias: ſz cū rege adremon cōponebat acies vt dimicaret aduersus pharaonē. Et forte dū transisset a curru in currū qui seḡbat eū more regio: ocīsus ē a sagittarijs in cāpo magedō. z planxit eū in cōsolabiliter adremon rex cū exercitu suo. Un z illud dictū est. Erit planct⁹ sicut planct⁹ adremon. Tradit aūt q̄ iuxta arborē z fontē occisus fuerit q̄ statim aruerūt z relatus ē in hierl'm: z sepult⁹ est in mausoleo patrū suoꝝ. Et planxit cū vniuersus iuda in hierl'm, z maxime hieremias: qui sup exequias ei⁹ scripsit threnos lamentabiles. Quo sedet sola ciuitas tc. quibꝫ vtebantur cantorez z cātatrices sup exequias iosie Et longis tpibꝫ in iudea sup iosiā eos replicabāt Quibꝫ postea supaddidit idē hieremias alias lamētatōes sup excidio ciuitatis.

Incidentia.

In diebꝫ iosie quart⁹ romanoꝝ rex ancus marci⁹ nume nepos ex filia, aduentinū mōtē z ianiculū vrbi tradidit. Sup mare, xvj. ab vrbe miliario ciuitatē hostiā ꝯdidit. Oraculo dodoneo p̄mū grecia vsa ē. Quint⁹ romanoꝝ rex tarquini⁹ priscus, q̄ circū rome edificauit muros z cloacas, z capitoliū extruxit: ludos romanos instituit. Arion a delphino in theatrū deportatus est.

De ioachim vel ioachas.

Lapl'm. xxxviii.

Eliquit aūt iosi/

r as tres filios. beliachim qui z iechonias p̄mogenitū. xxv. ānoz. mediū āt ioachas q̄ sellū dict⁹ ē. xxiij. annorū. z tertiū mathaniā circit. vij. ānos. Tulit pp̄lis terre mediū filiū ioachas: z ꝯstituit eū regē p p̄re suo: q̄ tribꝫ mēsibꝫ tm̄ regnauit in hierl'm. Hā vt ōt paralipomenon: veniens pharao nechao rex egypti i hierl'm amouit eū. z imposuit multā terre. c. talēta argēti: z vnū auri. z ꝯstituit regē p eo fratrē ei⁹ p̄mogenitū beliachim sibi tributariū Et mutato noīe vocauit eum ioachim. vt mutatio noīs esset signū subiectōis: z duxit secū ioachaz i dolo sub specie honorādi eū in egypto. Hā cū venisset i reblata vinxit eū: z ligatū misit eū in carcerē in egypto Porro ioachim. xxv. annoꝝ erat cū regēre cepisset. z. xj. ānis regnauit in hierl'm, z fecit malum cozā dño iuxta

omia q̄ fecerāt patres eius Cunq; argueret eum vrias ꝓpha: cominat⁹ est ei valde, z fugit vrias i egyptū, Et misit post eū ioachim z reduxit eū, z morte turpissima interfecit eū Anno q̄rto regni ioachim cepit regre in babylone nabuchodonosor: q̄ victo rege egypti tulit oia q̄ e⁹ fuerāt: a riuo egypti vsq; ad flumē eufraten, z trālies eufraten oēm tyriā vsq; ad peluſiū cepit p̄ter iudeā. Pozro āno q̄rto ioachim locut⁹ ē hieremias ad oēs pl'm iuda z ad ciues hierl'm dicēs. A tertiodecimo āno iosie locut⁹ sum vob ꝓba dñi, z hodie ē. xxiij. ann⁹: z nō audistis me. Propterea hec ōt dñs Adducā seruū meū nabuchodonosor sup terrā hāc, z sup oēs natōnes q̄ in circuitu e⁹ sē: z tuletē regi babylōis, lxx. ānis. Cūq; ipleti fuerint āni, lxx. visitabo sup regē babylōis, sup terrā chaldeoz iniq̄tatē eoz̄, z ponā illā i solitudies sempiternas. Et mirabant q̄ tā audacter loq̄rē. Nā z in pncipio regni ioachim: cū staret in atrijs tēpli et dixisset. Hec ōt dñs. Dabo domū hāc sicut silo, z vrbē hāc dabo in maledictionē, appre henderūt eū sacerdotes z ꝓphete z oīs pl'us dicētes. Morte morial'. Et ascēderūt ō domo regis pncipes iuda, z sedert in porta domus dñi: z accusabāt hieremiā sacerdotes z ꝓphete. Qui rndit. Misit me dñs vt ꝓpheta rē aduersus locū istū Ecce i manib⁹ vris sū: facite q̄ rectū est in oculis vris. Et liberaue rūt eū pncipes a manib⁹ pl'i, z mazie aichā filij saphā dicēs. q̄micheas in diebꝫ ezechie silie p̄dicasset, z multi ꝓphete in diebꝫ regū, nec aliq̄d a regib⁹ ꝓpsti sunt sed honorati. Clauserūt tñ pncipes hieremiā ne publice p̄dicaret. Dixitq; tūc dñs ad hieremiā. Tolle volumē: z scribes oīa ꝓba q̄ locut⁹ sū tibi aduersus iudā z alias gētes, a diebꝫ iosie vsq; ad diē hāc, z ꝓuocauit hieremias baruch filiū nerie: z scripsit baruch ex ore hieremie oēs ꝑmones dñi, z dixit ad eum hieremias. Clausus sū nec valeo īgredi domū dñi Ingrediere ē tu z lege q̄ scripsisti i die ieiunij audiente pl'o z vniuersis q̄ venīūt de ciuitatibus suis. Et fecit baruch sic p̄ceperat ei hieremias: sepe legēs in domo dñi. Factū ē autem in anno q̄nto ioachim in mēse. ix. p̄dicauerūt ieiunij oīm pl'o in hierl'm: z vniuersis q̄ fluxerāt de iuda. Et legit baruch ꝑmones hieremie in introitu porte noue domus dñi. Quod cum audisset filius gamarie mi

cheas: descēdit ad pncipes z seniores dom⁹ regis q̄ sedebāt in gazophylatio scribe. Qui cū nūciasset eis q̄ audierat: aduocauerūt ad se baruch. Qui cū legisset oīa ꝓba coz̄ eis obstupuerūt z dixerūt ei. Absc̄dere tu z hieremias: z nemo sciat vbi sitis. Et ingressi sūt ad regē q̄ sedebat i domo hyemali mēse. ix. z posita erat arula coz̄ eo plena ꝓmis Cū q; legisset iudi filius nathanie tres pagellas vel. iiij. scidit rex volumē scalpello scribe: z ꝓiecit in ignē donec ꝯsumeret. Quibusdaz tñ ꝯtradicentib⁹ p̄cepit rex fuis suis vt cōprehenderēt baruch z hieremiā. dñs aūt absc̄dit eos. Et dixit itez dñs ad hieremiā Scribe rursum in volumine oēs ꝑmones q̄s cōbussit ioachim, z supaddes plures, z p̄cipue ea q̄ dicit dñs ꝑ ioachim, Nō erit ex eo qui sedeat sup solium dauid: z cadauer e⁹ ꝓiciet ur ad estum p diē: z ad gelu p noctem Non planget eū ve frater ve soz̄. i. nō plangent eum frater z soz̄. dicētes ve: nō cōrepabūt ei ve dñe. z ve inclyte. Sepultura asini sepelietur, putrefactus z proiectus extra portas hierusalem.

De nabuchodonosoz z morte ioachim. Cap'm. xxxix

Factum est autez in anno. viij. ioachim ipe ē quartus ann⁹ nabuchodonosoz. ascēdit nabuchdonosoz i iudeā: z depopulabat eā. Rechabite aūt q̄ habitabāt in tabnaculis seorsuz ab oīb⁹ timētes ascēdert in hierl'm vt saluarēt aīas suas. Et dixit dñs ad hieremiam. Vade z introduces oīm rechabitas in vnā exedram thesauroz iuxta domum dñi. Et introduxit eos i gazophylatiū filioz. en non: z posuit coz̄ eis cyphos et calices plenos vini dicēs. Bibite vinū. Qui rndert. Non bibem⁹: q̄ ionadab filius rechab pater noster p̄cepit nob⁹ dicens. Non bibetis vinū vos z vxores vre: z filij vri vsq; in sempiternū, domū nō edificabitis, sementē non seretis, vineas nō plantabitis, in tabernaculis habitabitis cunctis diebꝫ vt viuatis multis diebꝫ sup terrā in q̄ pegrinami. Tūc ait dñs ad hieremiā. Dic habitatoribꝫ hierl'm. Hec dicit dñs. Nunq̄d nō accipietis disciplinā vt obediatis mihi sicut rechabite patri suo. Propterea inducā sup vos mala q̄ locutus sum: de stirpe ꝓo rechab nō deficiet vir stās

in ꝯspectu meo Pozro cū audisset nabuchodonosoz i hierl'm cepit ioachim z ligauit eū z trahebat secū in babylonē: z nobiles cum eo. In itinere ꝯo imposuit ei nabuchodonosoz tributū z remisit eū in hierl'm, sz obsides traxit secū pueros ō semine regio, danielēq; z tres pueros: z seruiuit ei ioachim tribus annis. Sz cū audisset q̄ rex egypti iterum pugnare vellet ꝯ nabuchodonosoz: negauit ei tributū q̄ ꝓmiserat. Et ascēdens rex babylonis in hierl'm sub iure federis intrauit eā. Sz cū intrasset fidez nō fuauit, sed iuuenes fortissimos q̄sq; occidit vna cū rege ioachiq̄ quē z aū muros i sepulcrū ꝑpri iussit. Et q̄ nō fuauerūt ei fidē hostes, idō forte liberrimē vocat eos latrūculos dicēs. Et immisit dñs in ioachim latrūculos chaldeoz z syrie z moab, z amō vt disperderēt eū iuxta ꝓbū dñi Nā stigmata sunt inuēta in corpe occisi ꝯ legē, i. nomē idoli q̄ colebat codonazer. Et ꝯstituit nabuchodonosoz filiū e⁹ regem ioachim eḡnocū, s. ꝑri. dictū iechoniā Octo z decē annoz̄ erat ioachim cū regre cepisset. z tribꝫ tm̄ mēsib⁹ regnāt. t. diebꝫ Nā cū recessisset nabucho, timuit ne ioachiq̄ memor nec is paterne adhereret egyptijs z pugret aduersus eū, z ꝯ redijt z obsedit hierl'm. Sed ad voce hieremie egressus ē ioachim ad eū cū mre z oī domo sua z pncipib⁹ e⁹ Et suscepit eos rex babylonis anno. viij. regni sui. et tulit vniuersa vasa aurea ō domo dñi z thesauros dom⁹ regie: z trāstulit in babylonem cū rege z mre ei⁹. De domo regia circie duo milia, de pncipib⁹ z virꝫ robustis. vij. milia artifices z inclusores mille, in sūma q̄si. x. milia. Inter q̄s erat mardoche⁹ z ezechiel adhuc iuuenis de genere sacerdotū. Videt tñ ioseph⁹ velle q̄ tā duos libros scꝫserat ō futuro vbis excidio q̄s reliq̄t in iudea. Isti q̄ spōte se tradiderūt ꝑpie dicti sūt transmigratio iude. Alij ꝓo q̄ postea p violentiā tracti sūt ꝑprie dicūt captiuitas iude. Ab hac trāsmigratiōe iude, s. ab. viij. āno regni nabuch. q̄dā inchoāt nūerare. lxx. ānos captiuitatis

De sedechia. Cap'm. xl.

Constituit nabuchodonosoz regem in hierl'm patruū ioachim mathaniā vt seruiret ei sub tributo: interposita religione iurisiurandi: z mutato noīe vocauit eum sedechiam. Tricesimū primū etatis annū agebat sedechias cū regre cepisset, z. xj. ānis regnāt i hierl'm. z fecit malū coz̄ dño sic ioachim frater ei⁹. Erat em̄ supbo cogitans vt adhe. eret regi egyptio, z nō fuaret iusiurādū regi babylonis. Decipiebāt aūt eū pseudo, ꝓphe dicētes i primo babylonios vincēdos ab egyptijs. Cūq; diceret ei hieremias vt spem poneret in dño z nō i hoīe. dixit ad eū dñs. Descende in domū figuli z ibi audies ꝓba mea. Et descēdit. Et ipe figul⁹ faciebat op⁹ sup rotā: z dissipatū ē vas in manib⁹ el⁹, z ꝑuersus fecit de codē luto alterꝫ vas sic placuit i oculis ei⁹ Et dixit dñs ad hieremiā. Dic domui iuda, hec dic dñs. Nūq̄d sic facit figul⁹ potero facere vob⁹ vt destruā z dissꝑdā vos, z penitētes edificē z plantē. Factū est aūt i anno iiij. regni sedechie miserunt ad eū nūcios rex edō, rex moab, rex tyri, rex amō, rex sidonis petētes vt p̄ter federati vnanimiē tributa negarēt regi babylonis. Et dixit dñs ad hieremiā. Fac tibi catenas ligneas, i. retortas. vj, z pones vnā i collo tuo, z alias q̄nq; dabis in man⁹ nuncioz̄ q̄nq; regū coz̄ sedechia dicēs. Hec. d. d. y. regib⁹ z regi iuda. Ego feci terrā z dedi eā ei q̄ placuit i oculis meis z nūc dedi oēs terras istas in manu nabuchodonosoz serui mei. Hens aūt z regnum q̄ nō seruierit ei: in gladio fame z peste visitabo sup eos. Nolite audire ꝓba ꝓphetaꝝ dicētiū vobis. Nō seruiet⁹ regi babylonis ne pereatis cū eis Et cū ꝓplesset hieremias mādatū dñi coz̄ sedechia: ananias ꝓpha ō gabaon tulit catenā de collo hieremie z ꝓfregit eā dicens Hec. d. d. Sic ꝓfringā iugū regis babylonis de collo istaꝝ gentiū p⁹ duos annos diez̄, z referri facia oīa vasa dñi z reducā oēm trāsmigratiōz iude ad locū istū Et ait hieremias Amē: sic faciat dñs. q. d. Idipm vellē ego si fieri possz. Verūtñ audi anania. Nō misit te dñs z fecisti ꝓfidere pl'm istum in mēdacio. Propterea h̄ anno morieris p⁹ duos menses diez̄. Et mortu⁹ ē ananias in āno illo mense vij. Nā h̄ pdixerat hieremias iu mēse q̄nto. Territ⁹ aūt sedechias ad mortē ananie misit nūcios i babylonē cū tributo. Et misit hieremias epl'am i manib⁹ nūcioz̄ secreto ad oēm transmigrationē iude dicēs. Hec dicit dñs. Edificate dom⁹ z plātate hortos: ducite z date nuptui, z q̄rite pacē ciuitatis ad quā trāsmigrare vos feci: z orate p ea deū, q̄ in pace

illius erit pax vīa, Non vos seducāt pphete
q̄ in medio vīi sunt: q̄ pmittūt vos ī brēui re
dituros, q̄ cū ceperint impleri in babylone
lxx. āni: reducā vos ad locū vestrū. Hec aūt
dicit dñs ad achab filiū culie: ꝛ ad sedechiā
filiū amasie: q̄ pphetant vob mendaciū. Tra
dam eos in manus regis babylonis: ꝛ pcu
tiet eos in oculis vīis, assumetq̄ ex eis male
dictio dicētiū. Ponat te dñs sīc sedechiā, et
sicut achab: q̄s frixit rex babylonis in igne,
p eo q̄ fecerunt stulticiā in isrl̄, ꝛ mechati sūt
in vxores amicoꝝ suoꝝ, ꝛ locuti sunt ꝙbū in
noīe meo q̄d nō mādaui eis. Hos duos tra
dūt hebrei fuisse illos duos senes q̄s postea
dīudicauit daniel. Nec obest q̄ dr rex baby
lonis fr̄isse: cū daniel dicat eos lapidatos.
Cōuictos ei tradiderūt regi ad penā q̄ noie
ignis significata ē. Cūq̄ redūssent nūcij de
babylone: attulerūt lr̄as ex pte pseudo. pphaꝝ
ad sacerdotes in hierl̄m in hec ꝙba. Posuit
vos dñs in domo sua sup oēm vīz arrepti
cium ꝛ pphetantē: vt mittaꝝ eum in neruum
ꝛ in carcerē, ꝛ nūc cur nō increpasti hieremiā
qui dixit vob. Edificate domos q̄ nō redi
bitis. Et legit sophonias epistolā coram sede
chia in auribus hieremie. Et ait hieremias.
Hec dr dñs. Sup eos q̄s trāsmigrare feci
vīsitabo ꝙbum bonuꝫ vt reducam eos, sup
vos aūt q̄ nō estis egressi cū eis immittā gla
dium ꝛ famē ꝛ pestē: ꝛ ponā vos q̄si fic⁹ ma
las q̄ comedi nō pūt. Nūdit ei dñs mihi si
gnū: et ecce duo calati pleni ficis positi sunt
añ templū. Et dixit dñs ad me. Quid tu vi
des hieremia. Et dixi. Ficus: fic⁹ bonas, bo
nas valde, ꝛ fic⁹ malas: malas valde. Et ait
dñs. Sicut ficus he bone, sic cognoscā trās
migrationē quā emisi ō loco isto ꝛ reducam
eos ī terrā hāc. Et sīc ficus pessime: sic dabo
sedechiā ꝛ reliq̄s q̄ remanserūt in hac vrbe ī
vexationē ꝛ opprobriū oīb regnis terre.

De laguncula testea.
Capitulum. XLII.

Et dixit iteruꝫ do
mīn⁹ ad hieremiā. vade ꝛ accipe
lagunculā figuli testeā ꝛ duces te
cum ō senioribus sacerdotū: ꝛ ō senioribus pl̄i
ad vallē filioꝝ ennon q̄ est iuxta itroitū por
te fictilis ꝛ cōteres lagunculā ī oculis eoꝝ et
dices. Hec dīc dñs. Sic conterā locū istum ꝛ
ciuitatē hāc: nec vocabit loc⁹ iste amplius to
phet ꝛ vallis filioꝝ ennon: sꝫ vallis occisiōis
Implebo em̄ cū cadaueribus eoꝝ q̄ non sit ali⁹
loc⁹ ad sepeliēdū. Et venit hieremias de to
phet ꝛ stetit ī atrio dom⁹ dñi: ꝛ dixit ad oēm
pl̄m. Hec. d. d. Ecce īducā sup hāc ciuitatē
vniuersa mala q̄ locut⁹ sū aduersus eā. Et ī
dignat⁹ fassur sacerdos pcussit hieremiā ꝛ mi
sit eū ī neruū ī porta bēiamī supiori ī domo
dñi. Cumq̄ illuxisset in crastinū eduxit fassur
hieremiā de neruo, ꝛ dixit ad eū hieremias.
Nō fassur vocauit dñs nomē tuū sꝫ pauorē
vndiq̄. Interp̄tat ei fassur vl̄ fascoꝝ oris ni
gredi. q. d. Nō hēbis oris nigredinē. i. pt̄ātē
īperādi inimīcis: sꝫ pauēs vndiq̄ captiuꝰ duceris
ī babylonē, ꝛ orauit hieremias ad dñm. Dñe
ds exercituū q̄ vides renes ꝛ coꝝ, videā vl
tionē ex eis: tibi em̄ reuelaui cām meā.

De prima obsidione hierusalem.
Capitulum. XLIII.

Vro in an
no ānto se
dechie ipe
p ē ann⁹. v. trāsmigratiōis ioachim
exorsus ē ezechiel ꝙphetare ī baby
lone ad captiuos p⁹ q̄s acceperāt epl̄am hie
remie. Prophetiā cui⁹ siē ꝛ danielis postea ps
q̄mur p⁹ exciditū vrb ꝛ obitū hieremie. Por
ro ī pncipio ānī. ix. sedechie nabuch. obsedit
hierosolymā q̄ negauerat ei sedechias tribu
tū. Et misit sedechias ad hieremiā fassur ꝛ so
phoniā sacerdotes dicēs. Interroga p nob
dñm si forte faciat nobiscū mirabiliaꝫ, ꝛ trānsit
hieremias. Hec. d. d. Dabo sedechiā regē iu
da ꝛ fuos ei⁹: ꝛ pl̄m ei⁹ ī mānu nabucho, re
gis babylonis, ꝛ pcutiet eos ī ore gladij ꝛ nō
flectet nec pcet neq̄ miserebit. Et libere ābu
labat hieremias ī medio pl̄i eadem clamās
Porro rex egypti egressus ē de egypto cū ex
ercitu q̄si solutus obsidionē hierl̄m ꝛ recessit
rex babylōis a hierl̄m ī occursum ei⁹, ꝛ fu
gauit cū in ore gladij: ꝛ de syria coegit exire.
Cūq̄ discessisset nabuchodonosoꝝ a hierl̄m
illuserūt falsi pphe hieremie: ꝛ decipiebāt se
dechiā dicētes. Nō reuertent babylonij: sed
redibit trāsmigratio nr̄a ad nos cū oīb va
sis dñi. Hieremias aūt ōria his ꝛ vera ꝙphe
tabat dicēs. Tradet sedechias ī manu regis
babylonis: ꝛ loq̄t⁹ os ei⁹ cū ore ipius, ꝛ oculi
ei⁹ oculos ei⁹ videbūt, ꝛ ī babylonē ducet se
dechiā. Impij ꝙ dicebāt hieremiā a mente
excessisse. Porro hieremias straxit asinū vt
egrederet ad anatoth vicū suū q̄. xx. stadijs

distat a hierl̄m. Cumq̄ peruenisset ad portam
beniamin, custos porte ierias apphendit eū
dicēs. Ad chaldeos pfugis. Et adduxit eū
ad pncipes. Qui cesum miserunt in carcerē
q̄ erat ī domo ionathe scribe Et sedit ibi hie
remias diebus multis, ꝛ venit ad eū ananeel
filiꝰ sellū patrui sui ad vestibulū carceris: et
ait. Eme agrū meū q̄ est in anathot, tibi em̄
cōpetit hereditas tāq̄ pximi ori Et intellexit
hieremias q̄ ꝙbū dñi erat ꝛ emit agrū appen
dens septē stateres ꝛ decē argenteos, ꝛ ad
hibuit testes, ꝛ scripsit libū possessiōis signa
tū ꝛ stipulatiōes ꝛ rata, ꝛ signa forinsecus, et
rescriptū libri fecit aptū, ꝛ in oculis ananeel
ꝛ testiū dedit libros baruch dicens. Sume
libū emptiōis hūc signatū, ꝛ hūc librum q̄
apert⁹ est: ꝛ pone eos ī vase fictili vt pmane
re possint ī diebus multis. Hec em̄ dr dñs Ad
huc possidebunt ꝛ agri ꝛ vinee in terra ista
de q̄ vos dicit⁹: q̄ deserta erit. Ecce ego cō
gregabo vos de vniuersis terris: ad quas ei
eci eos ad locū istū, ꝛ habitabūt confidenter: ꝛ fe
riam cū eis pactū sempiternum.

De secunda obsidione hierusalem.
Capitulum. XLIII.

Vro ānno nono
p sedechie, x. mēse, x. die, luna. xxij.
rediit nabuzardan pnceps exer
citus babylonis, ꝛ pncipes nabuchodono
sor cū eo, ꝛ circūdederūt hierl̄m, ꝛ extruxerūt
in circuitu ei⁹ munitiones, ꝛ clausa est ciuitas
xvij. mensibus. Perterrit⁹ ira q̄ sedechias tulit
hieremiā de carcere ꝛ iterrogauit eū ī domo
sua secreto dicēs. Putas ne ē fmo a dño: q̄
rediērūt chaldei. Qui rndit. In manu regis
babylonis traderis. Sꝫ obsecro dñe mi rex
ne remittas me in carcerē ionathe ne moriar
ibi. Et pcepit rex vt traderet̄ in vestibulū car
ceris: ꝛ vt daret ei torta panis q̄ die excepto
pulmēto donec cōsumerent oēs panes de ci
uitate, ꝛ clamabat hieremias ī vestibulo car
ceris. Qui remāserint ī ciuitate fame aut gla
dio pibunt, q̄ ꝛfugerint ad hostes q̄dammō
mortē declinabūt. Et ꝙuenerūt pncipes ꝛ se
niores ciuitatis ad regē dicētes. Rogam⁹ te
vt moriat̄ hō iste, de industria em̄ dissoluit
man⁹ viroꝝ bellantiū. Plane mentit̄ cū dicit
Sedechias vinci⁹ ducet̄ ī babylonē Ezechi
el em̄ ī babylone ꝙphetauit dicēs. Sedechi
as nō videbit babylonē. Et dixit rex ad eos
Ecce ipe ī manibus vr̄is ē, nec em̄ fas est regē
vob q̄cq̄ negare. Tulerūt q̄ hieremiā ꝛ depo
suerūt eū cū funibus in lacū helchie in q̄ nō erat
aq̄ sꝫ lutū: vt morte ꝙpria suffocat⁹ periret: et
erat ꝙpba in luto visq̄ ad guttur: q̄d erat ei a
mari⁹ oīm morte. Tūc abdemelech ethiops
vir eunuch⁹ de domo regis secreto dixit ad
regē. Peccare te fecer̄t viri isti grauit̄. Qui rn̄
dit. Tolle tecū. xxx. viros ꝛ leua ꝙphām de la
cu anteq̄ moriat. Qui assūptis viris tulit pān
nos veteres de domo regis q̄ cōputruerant
ꝛ summisit eos in lacū p funiculos ꝛ dixit ad
hieremiā. Pone pannos veteres sub cubitu
manuū tuaꝝ ꝛ sup funes. Quo facto eduxe
rūt eū de lacu, ꝛ vocauit eū rex secreto ad os
tiū tertiū q̄d erat ī domo dñi ꝛ ait. Interro
go te ne abscōdas a me aliq̄d. Qui rndit Si
filiū dedero tibi nō me audies: si aūt nūcia
uero tibi interficies me. Et iurauit ei rex dicēs
Viuit dñs nō occidā te nec tradā te in man⁹
viroꝝ q̄ q̄rūt aiaꝫ tuā. Et ait hieremias Si
exieris ad pncipes babylōis salu⁹ eris tu et
dom⁹ tua ꝛ ciuitas hec nō succendet̄. Si nō
exieris: ciuitas succēdet̄ ꝛ tu cū domo tua nō
effugies man⁹ eoꝝ. Et ait rex. Facere q̄d di
cis: sꝫ timeo ꝛtribules q̄ trāsierūt ad chalde
os: ne forte accusēt me ꝛ tradar ī man⁹ eoꝝ ꝛ
illudāt mihi. Et ait hieremias. Nō traderis
Tūc rex inq̄t. Null⁹ sciat ꝙba hec. Si q̄sierit
a te: q̄d locut⁹ ē tibi rex dices. Prostraui me
coram rege ne reduceret me in carcerē.

De fuga sedechie capta vrbe.
Capitulum. XLIIII.

Vro defecerūt
p victualia in ciuitate adeo vt mu
lieres comederent pullos suos
ad mesurā palmi, sic
ut legit̄ ī threnis hie
remie. Capta est aūt
ciuitas. xj. āno regni
sedechie, q̄rto mense
ix. die mensis fm io
sephū, et libū regum
fm hiere. vero. v. die
aperta ē ciuitas circa
mediā noctē, et sederūt pncipes babylonij ī
porta media. Fugit aūt sedechias cū oī do
mo sua nocte: ꝛ pncipes amici ei⁹ cū eo p vi
am horti regis. Et ingressi sunt adviā deserti
Qō cū nunciatū esset a quibusdā transfugis

Quarto mense iunij
capta ē ciuitas. sꝫ mi
serūt nūcios ad regē
ī reblata q̄d vellet fie
ri de vrbe ꝛ pinde ser
ui morati sūt ꝛ in. vj.
mēse destructa est.

principib babylõis psecuti sũt eũ diluculo
t cõphẽdert eũ in cãpo solitudis hierichõ-
tine. Plures ãt pncipũ dispsi sunt t recesse-
rũt ab eo. Ipm ꝓo cũ reliqs vinctũ traxerũt
ad regẽ babylõis in reblata Qui locut⁹ ẽ cũ
eo iudiciũ: dicẽs eũ ingratũ fuisse pcepti ab
eo imperij. t ꝛ munificũ hostilit egisse t de-
erasse in deũ. Et addidit. Wagn⁹ de⁹ hũs
tuã nequiciã odio te tradidit mihi. Et occi-
dit filios et⁹ cozã eoz saratã sũmũ sacerdotẽ:
cui⁹ filiũ ioiedech refuauit Occiditqz eunu-
chum q̃ erat sup viros bellatores: t sophar
pncipẽ exercit⁹ q̃. pbabat tyrones: t. v. viros
de his q̃ steterãt cozã rege. t tres ꝺ ianitoribꝫ
tẽpli: t. vj. viros pbatos ꝺ vulgo. vl. lxx. fm
hieremiã. Oculos ꝓo sedechie effodit t cate
nis vinxit eũ vt adduceret i babylonẽ. t cũ eo
ioiedech. Et redierũt q̃ duxerũt eos i rebla-
ta ad exercitum hierusalem.

De incendio templi t vrbis t godolia
Capitulum. XLV.

Gitur in vndeci

i mo ãno sedechie. mẽse quinto. t.
die mẽsis. ipe ẽ ann⁹. xix. nabu-
cho. regꝫ babylõis nabuzardã icẽdit domũ
dñi t domũ regꝫ: t oẽs domos hierlm: t ro
tuz murũ hierlm p circuitũ destruxit. t tulit
oĩa vasa dom⁹ dñi: t colũnas duas t mare
eneũ. t ligauit pl̃m vt adduceret eũ i baby
lonẽ. Et tulit ꝑ prie dicunt captiuitas iude. Et
tulit hieremiã de vestibulo carceris: de quo
mandatũ accepat nabuzardan ĩ hũc modũ
Tolle illũ t pone sup euz oculos tuos: t vt
voluerit facias ei. Tunc pfecit terre godoliã
filiũ aichã vt pesset pauperibꝫ qui relicti erãt
t agricolis t vinitoribꝫ vt redderẽt singulis
annis vectigalia regi babylonis. Sedit aũt
nabuzardã in rhoma: t trahebant ante eum
catenati. Et tollens de medio eozum hiere-
miam dixit ad eum. Veni mecũ in babylo-
nem t honorabo te. Quod si displicet tibi. re
side. Omnis terra in ꝺspectu tuo est: habita
apud godoliã. t quocũqꝫ volueris vade. Et
tradidit ei nabuzardan cibaria et munuscu-
la et dimisit eum. Similiter et rechabitas li
beros abire dimisit. Sedit itaqꝫ hieremias
t baruch notarius eius in medio pl̃i qui re
lictus fuerat. Nabuzardam vero abijt in ba
bylonẽ trahẽs secũ captiuitatẽ. Hic fuit exi-
tus regni hebreoꝝ. Et regnatum est fm iose
phũ in eo annis ãgentis t. xiij. t mẽsibꝫ
sex. t diebꝫ decẽ. Scõm libꝝ ꝓo regũ nõ ple
ne ãgentis. t fuerũt in eo reges a dauid vi
ginti t vnus. Ab edificatõe ꝓo templi fluxe
rãt anni. cccc. t. lxx. t menses sex t dies decẽ.
Ab egressu ãt pl̃i ab egypto ãni mille. t. lxij
t mẽses. vj. t dies. x. Fuerũt aũt in templo p
successionẽ. xv. summi sacerdotes. a pmo sa-
doch quẽ instituit salomon vsqꝫ ad patrẽ io
sedech quẽ interfecit rex babylonis.

De morte sedechie.
Capl̃m. XLVI.

Ꝺro nabucho

p donoſoz cũ intrasset babylonem
cũ triũpho: victimas solẽnes i-
molauit dñs suis. t solẽnizauit cũ oĩ pl̃o de
cẽ diebꝫ Cũqꝫ recũberẽt exhilarati: ꝑcepit rex
vt adduceret sedechiã in mediũ. t aliqui ꝺ
cantoribꝫ tẽpli cũ eo q̃ psallerẽt cozã ꝯuian
tibꝫ i musicis instrumẽtis. t canerẽt hymnos
de cantico sion. Bibebãt aũt ꝯuiue in vasis
dom⁹ dñi. qꝫ q̃dam nabucho. ꝯsecrauit ido
lis. quedã ꝓo sibi refuauit. Cũqꝫ darẽt psal-
lentibꝫ potũ: clanculo ꝑcepit rex vt sedechie
daretur potus laxatiuus. Et cozã oĩbꝫ ignomi
niose laxat⁹ est: t in carcerem ꝯtrusum reduxerũt in car
cerem. Qui nimio afflictus dolore post pau
cos dies mortu⁹ ẽ. Et audiẽs nabuchodo-
nosoz cãm mortis eius extrahẽs eũ de carce
re cũ honore regio sepeliuit.

Incidentia.

In diebus sedechie factũ est exterminiuꝫ
regni iudeozum. t eozdiũ habuit q̃nta etas
cui⁹ anno scõo facta est solis defectio: quam
Thales milesi⁹ ꝑdixerat. In diebꝫ captiui-
tatis rhomanoꝝ sext⁹ rex fuit⁹ nobil captiue
filij: tres mõtes vrbi addidit. quirinalẽ. bimi
nalẽ. equilinũ. Fossas circa muros duxit. cẽ
sus rhomanoꝝ ciuiũ pm⁹ istituit Tandẽ oc
cisus ẽ a tarquinio superbo. pisci tarquinij filio
Eo tpe apõ grecos. vij. sapientes sũt appella
ti. In ꝑ loco dignũ duxim⁹ interponere con
trarietates de collatõe annoꝝ regũ iuda t re
gũ israel. t determinatiões eaꝝ q̃ nobis oc
curerũt: vt tandez earum historiam expedi
tius ꝓsequamur.

Sedatio ꝯtrarietatũ.
Capitulum. XLVII.

In libro regũ emer

gunt contrarietates de collatione annoꝝ re
gum iuda t regũ israel: q̃ qñqꝫ determinari
possunt. Ubi ꝓo nõ inuenit determinatio:
vitio scriptoꝝ credim⁹ hoc accidisse. q̃ in. p
prijs noibꝫ t numeris sepe fallunt. Roboã
t ieroboam pmi cõregnauerũt annis. xvij.
alter in iudea: alter in israel. Post roboã ce
pit regnare abia filius eius in hierusalẽ. In
xviij. anno ieroboam q̃ viginti duobꝫ annis
regnauit in israel. cõregnauit abia ieroboã
tribꝫ ãnis. qõ synecdochice dictũ est. hoc est
duobꝫ annis. t aliq̃ pte tertij q̃ erat vicesim⁹
ieroboã. Et in reliq̃ pte anni eiusdez cepit re
gnare asa filius abia. t q̃dragesimo et vno
anno regnit in hierlm Anno scõo asa regna
uit in israel nadab fil⁹ ieroboã duobꝫ annis. i.
vno ãno: t aliq̃ pte ãni scõi q̃ adhuc erat ter
ti⁹ asa. t occidit eũ baasa. Et cepit regre i israel
p eo anno tertio asa: t regnit. xxiiij. annis nõ
tũ plenis: qz tũc regnasset vsqꝫ ad. xxvij. an
nũ asa. sz ñ regnit nisi vsqꝫ ad vicesimũ sextũ.
Hela itaqꝫ fil⁹ baasa cepit regre in israel ãno
xxvj. asa. t duobꝫ annis regnit. i. vno ãno. et
aliq̃ pte scõi ãni: q̃ erat. xxvij. asa. t i ꝑ eodẽ
anno zamri intrefecit hela. et regnauit. p eo
septẽ diebꝫ. Quo mortuo diuisus est pl̃us.
Pars q̃dã seqbat thebni. altera seqbat amri
t pualuit amri t regnit. xij. ãnis i israel. Hic no
tãdũ ẽ q̃ ꝯtentio de regno int amri t thebni
durauit p tres annos t vltra. qz statim dicit
scpt̃ura q̃ amri cepit regre. xxxj. anno regni
asa. Si ei mortuo zamri stati cepisset regre
amri cũ elect⁹ fuit. g̃ regre cepisset. xxvij. ãno
vel octauo regni asa. Ueruntñ postea dicit
scpt̃ura eũ cepisse regnare in ꝑ anno siue ele-
ctionis. cũ ꝺ filiũ ei⁹ achab cepisse regnare
xxxviij. anno regni asa. Si em̃ duodecim an
nis regnauit amri: t inchoauit regnare. xxj.
asa. t asa non nisi quadraginta t vno anno
regnauit. palaz est q̃ amri superuixit asa per
vnũ annũ. Quo g̃ achab succedens patri in-
choauit regnare. xxxviij. anno regni asa. qõ
sic solui põt. Quãdo scriptura dicit amri ce-
pisse regnare. xxj. anno asa: intelligendũ est.
qz tũc sol⁹ t sup totũ israel mortuo tebni ce-
pit regnare. Qñ aũt dicit regnasse eum. xxij.
al's. xij. annis. a. xxviij. anno asa numerat qñ
israel eũ elegit in regẽ. Qõ ꝑs extendit vsqꝫ ad
xxviij. annũ regni asa qñ achab regnare ce-
pit. Huic sñe seqũs scriptura ꝯsonat q̃ nar
rat iosaphat filiũ asa regnare cepisse q̃rto an
no regni achab. q̃ fuit vltim⁹ asa. q̃dragesi-
mus. s. primus. Porro iosaphat regnauit in
hierusalẽ. xxv. annis. cui⁹ anno. xvij. ochozi-
as filius achab cepit regre in israel. t duobus
annis regnauit. Huic qz filiũ nõ habuit: fra
ter eius ioza successit in regnũ. t cepit regna
re iozam in israel ãno scõo iozã filij iosaphat
Sed q̃rit. si in anno. xvij. iosaphat: q̃. xxv.
annis regnauit ochozias cepit regre: et duo-
bus tm̃ annis regnauit. quo iozã frater eius
ãno scõo iozã filij iosaphat. t nõ potu⁹. xvij.
vel. xix. anno iosaphat regnare cepit. Preter
ea in sequẽtibꝫ statim subiũgit scriptura. qõ
xvij. vl. xix. anno iosaphat iozã filius achab
regnauerit. Hec cõtrarietas sic soluit potest
Duo anni quibꝫ regnare dicit ochozias illi
sunt quibꝫ solus t incolumis anteqꝫ per can
cellos domus sue cozruisset regnauit. Reli-
qui vero octo vel nouem anni quibꝫ eo lan
guente frater eius iozam administrationẽ re
gni agebat: nõ sibi sed fratri deputanꝫ. Uñ i
xvij. anno regni iosaphat regnasse scribitur
iozam. qz tũc regni administrationẽ p fratre
q̃ languebant susceperit. Scriptura vero q̃ di
cit q̃ iozam filius achab anno scõo iozam fi
lij iosaphat regnauerit: tẽpus quo solus de-
functo iam fratre regnare cepit attendit. Et
diuersoꝝ sane scriptis ꝓphetarũ collect⁹ ẽ tra
ctatus libri regũ Uñ est q̃ alius aliud. t ali⁹
aliud fm rationũ diuersitatẽ initium inchoa-
tionis regni regũ tã iuda qꝫ israel assignauit.
Iozã aũt filius achab. xxij. annis sup israel
regnauit. Illa g̃ scpt̃ura q̃ postea dicit q̃ an
no q̃nto iozã filij achab regis israel regnauit
iozã filius iosaphat regis iuda: tẽpus atten
dit qñ p fratre adhuc viuẽte regnũ adminis-
trare cepit. Porro iozam filius iosaphat tri-
ginta duoꝝ annoꝝ erat cuz regnare cepisset:
et octo annis regnauit in hierusalẽ. anno. xij
iozam filij achab regnauit ochozias fil⁹ io-
ram regis iuda. Uiginti duoꝝ annoruz erat
cũ regnare cepisset: t vno anno regnauit in
hierusalẽ. Quidã mẽdosi codices hñt iozã fi
liũ iosaphat viginti duoꝝ annoꝝ esse tm̃ cuz
regnare cepisset: qõ stare non põt. Si em̃ vi
ginti duoꝝ annoꝝ tm̃ esset cũ regnare cepis-
set. t. viij. annis tm̃ regnauit. ergo tricenari⁹
erat cũ mortu⁹ ẽ: sz fil⁹ ei⁹ ei succedẽs tã. xxij
annoꝝ erat. ergo qñ eum genuit iozã. viij. an
noꝝ erat quod est impossibile Tamẽ hebreꝫ
tradũt iozã filiũ iosaphat. xx. annis regnasse

ꝛ.xlij. vixisse, qđ videt ꝓsonare illi lre q̄ dicēū viginti duoꝝ annoꝝ esse cū regnare cepisset. Sz tñ dicūt solos octo annos q̄b̄ in concenter vixit añ̄ꝫ suos frēs occidisset ꝓputatos illi i regnū a scptura. Mortuo ochozia mr̄ ei athalia. vj. annis regnauit in hierlm. Eisdez sex ānis ꝓregnauit ei hieu: q̄. xxviij. annis regnauit in isrl. Anno. vij. hieu cepit regnare in hierlm ioas: ꝛ.xl. ānis regnauit. Regnauerūt g̃ pariter ioas in iuda: ꝛ hieu i isrl xxij. annis. Quib̄ finit̄ mortuus est hieu: ꝛ successit ei in regnū ioachas filꝰ eius, incohans regnare ānо. xxiij. ioas regis iuda. ꝛ. xvij annis regnauit in isrl. Sz q̄tū. si anno. xxiij ioas ioachas cepit regnare. ꝛ annis. xvij. regnauit. cū ioas. xl. tm̄ ānis regnauerit: palā est q̄ vsq; ad. xxxix. vel potius. xl. annū eius regnauerit ioachas. Q̄o ergo statim in sequēti dicit scriptura: q̄ ioas filius ioachas anno. xxxvij. ioas regis iuda regnare cepit. Forte triennio: viuēte pie simul cū patre regnauit Forte scriptoꝝ negligētia q̄ in numeris sepe errat hanc difficultatē peperit. Anno scđo ioas regis isrl regnauit amasias in isrl. xxix. annis. Annꝰ secundus ioas q̄ amasias regnare cepit numerat, exquo solus defuncto patre regnauit. Vix aūt amasias rex iuda postq̄ꝫ mortuꝰ est ioas rex israel. xxv. annis Et hic ozix q̄stio. Supdictū est q̄ amasias anno scđo ioas regis israel regre inchoans xxix. annis regnauerit. Joas aūt. xvj. annis regnauit Quindecim itaq; ānis simul regnauerūt. Mortuo itaq; ioas soli q̄ttuordecim anni supfuerūt amasie. vel ad plus quindecim. Forte errauit scriptor ponēs. xxv. p q̄ttuordecim. vel forte amasias viuēs desijt regnare. ꝛ decem vel vndecim ānis vixit diutius q̄ꝫ regnauit. Porro anno. xv. amasie: regnauit in israel ieroboā. xl. ꝛ vno anno. Simul itaq; regnauerūt amasias in iuda. ieroboam in isrl. ad plus. xv. annis. Quid ē igit̄ qđ sequēs scriptura dicit. Quia. xxvij. anno ieroboam regnauit ozias filꝰ amasie in hierusalē. Forte. xv. annis iuda sine rege fuit. qz vt dictꝫ amasias viuēs regnū dimisit: ꝛ ozias adhuc puerꝰ regnare non poterat. Mortuo ꝓ patre cū. xvj. essz annoꝝ. ꝛ ieroboam

Hoc addit̄ ō. qz dictū est in solutōne. qđa ioas trib̄ annis patri conregnauit in israel.

in israel vicesimo septimo anno regni sui inchoasset regnare cepit in hierusalē: ꝛ quindecim aduob̄ ānis regnauit. Porro anno. xxxviij. ozie regis iude. regnauit zacharias filꝰ ieroboā in isrl sex mensib̄. Et hic ozix q̄stio. Supra dictū est qz anno vicesimo septimo ieroboā regnauit in israel. q̄ cū quadraginta ꝛ vno anno regnauit. ozias regnare cepit. xl. annis regnauit. Quattuordecim itaq; annis pariter regnauerūt ozias ꝛ ieroboā. cui ieroboā post q̄draginta ꝛ vnū annū defuncto: si statim zacharias filꝰ eius in regnū successisset nō in. xxxviij. sed in decimo quinto anno regni ozie regnare cepit. Aut igit regnū isrl. xv. annis sine rege fuit. vel potius p istos viginti tres annos zacharias filius ieroboā regnauit. qui tū illi qz pessime vixit: in regnuꝫ nō sunt cōputati Soli aūt sex menses quos correctius vixit i tricesimo octauo anno ozie illi sūt cōputati. In tricesimo āt nono anno ozie sellū occisio. zacharias regnauit in isrl vno mēse. Eodē ān o manaben occidit sellū. ꝛ regnauit in israel decē annis. Anno quinquagesimo ozie phacceia filius manaben regnauit in israel duob̄ annis. Anno. lij. ozie phacce filius romelie phaceiā interfecit. ꝛ regnauit in israel vigīti annis. Anno scđo phacee regnauit ioatha i hierusalē. ꝛ sedecim ibi annis regnauit. Quindecim ergo annis ad minus simul regnauerunt ioathan in iuda ꝛ phacee in israel. Et annus qui fuit vltimus ioathan fuit phacee. xvij. ꝛ ita phacee regnauit post ioathan triby annis in quib̄ ꝓgreganit ei achaz filius ioathan Qđ g̃ legit qz ozee interfecit phacee ꝛ regnauit p eo vicesimo ano ioathan filij ozie. ex illo tpe regū ioathā scriptura num erat. q̄ pīi lepr̄oso cōregnāt Ubi aūt legit qz anno scđo phacee regnauit ꝛ qz sedecim annis regnauerit Ab illo tēpore numerat. quo solus mortuo pīe regnauit. Porro duodecimo ano achaz ozee regnauit decem annis in israel. Si ergo phacee ꝛ achaz triby tm̄ annis cōregnauerunt vt dictum est tūc quarto ano achaz occisus est phacee Et si ozee occisor eius non regnauit. p eo vsq; ad duodecimū annū achaz. tūc regnū israel fuit octo annis sine rege. Itaq; ꝓdicte ꝓtrarietates ꝛ alie sīgs ꝓtei minime determinari possunt. vel p synecdochen. vel qz qđā cū patribus regnauerūt antecessoli regnarēt, Vel qz regna q̄q; sine rege fuerūt.

Sequuntur tituli capitulorum in historiam tobie.

De tobia. cap. j.
De morte godolie. cap. ij.
De descensu reliquiarum iude in egyptū. et obitu hieremie. cap. iij.
De captiuitate reliquiaꝝ iude cap. iiij.

Incipit historia tobie

Historia Tobie

b Tobie ex tribu et ciuitate. ꝛ. tribuū quā fecit salmanasar. Quo ꝓpe tpe terminū habuerit nō satꝭ elucet. Videt em̄ ex lra historie tobias vixisse pꝰ excidiū hierlm ꝛ incendiū templi. Ait em̄ in cantico suo Hierusalē ciuitas dei castigauit te dñs: būdic deū in secula seculoꝝ: vt reedificet tabernaculū suū in te. et reuocet ad te oēs captiuos In diebꝰ āt mortis sue cū ꝑdiceret filijs de reditu captiuoꝝ ait. Terra deserta replebit̄: ꝛ domꝰ dei q̄ i ea incēsa est iterꝫ reedificabit̄. Si ꝓ o attēdam⁹ terminū vite Tobie filij Tobie (fuit em̄ termin⁹ historie q̄ fuit ei termin⁹ vite) non inuenie⁹ historiā descendisse ad plus vltra tpa tosie. Ponam⁹ em̄ filiū cū pie captiuatū sexto āno ezechie ꝛ anniculū ee. xcix annis tm̄ vixit. circa. xx. annū iosie mortuꝰ est. Hāc historiā trāstulit hieronymꝰ de sermone chaldeoꝝ in latinū ad petitōez chromatij ꝛ heliodoꝛi episcoporꝝ. Hāc historiā iudei iter apocripha ponūt Hieronymꝰ tñ i ꝓlogo suo dicit iter agiographa

Recole supra in ꝓncipio iosue dictuꝫ qđ apocrifum ðz. vl cuiꝰ auctor incertꝰ. vl cuiꝰ materia incerta. De materia aūt bꝰ patet ꝛ cōstat. Agiografum sacra scptura interꝑtat. ꝛ sic quelibet scriptura sacra pōt dici.

Qđ si esset: tñ eēt in tertio ordine canonis veteris testamēti. sz qz ō nullo ordine est: dicem⁹ qz hieronym⁹ diffusꝰ acceꝑit agiographa. vt i cluderet etiā apocrifaꝛ qz vicina ē lingua chaldeoꝝ hebraico ꝰmoni. vtrisq; linguе peritū loquacē hñs hieronym⁹ quicq̄d ille hebreis ꝓbis exꝑssit: latino ꝰmone expositꝫ sub breui: ꝛ quasi vnī diei labore.

De Tobia. Capitulum. I.

Oro Tobias ex tribu neptalim fuit. Cūq; ceteri ad vitulos aureos q̄s fecerat ieroboā irent: ipse ascendebat in hierlm vt adoraret deū israel. ꝑmitiua ꝛ decimas fideliter offerebat: ita vt in tertio anno proselitis ꝛ aduenis omnē ministraret decimationē: ꝛ in omnibus legē dei puer obseruabat. Factꝰ autem vir accepit sibi vxorem annā de tribu sua: ꝛ suscepit ex ea filiū quem nomine suo vocauit Tobiam. Captus quidē cum vxore ꝛ filio habitauit i niniue: ꝛ custodiuit aiam suā ne ꝓtaminaret in cibis gentiliū: sed ꝛ contribules suos non custodientes se grauiter arguebat. Et dedit illi dñs grām in oculis salmanasar. Qui dedit ei potestatē quocunq; vellet ire ad captiuos. ꝛ circa eos facere q̄cunq; voluisset. Cūq; ambularet p regionē cū concaptiuis: monita dans salutis. deueniit in rages ciuitatē medoꝝ: inuenitq; in ea quendā ꝓtribulem suū gabelū egentē. ꝛ reliquit ei sub chirographo decē talenta argenti: q̄ habebat ex bis i quib̄ fuerat a rege honorat⁹. Mortuo aūt salmanasar cū filij⁹ ei⁹ sennacherib filios isrl baberet exosos, Tobias ꝓsolabatur eos: ꝛ egenis ministrabat. Cunq; reuersus esset sennacherib a iudea: multitudie exercit⁹ nocte ab ãgelo ꝑcussa. fuglēs manū dñi irat⁹ mltos hebreoꝝ fecit occidi: quoꝝ coꝝpora tobias sepeliebat, Qđ cū nunciatū esset regi tulit oēm substātiā eⁱ⁹: ꝛ euz iussit occidi. Tobias ꝓ o fugiens cum vxore ꝛ filio latuit: qz multi diligebāt eum. Post. xlv. dies cū esset occisus rex a filijs suis: rediit tobias in domū suā: ꝛ restituta sūt ei ablata. Porro in quodā die festo cū paratū esset prandiū apd Tobiā: dixit filio suo. Vade ꝛ adduc aliq̄s de tribu nostra timentes deuz vt comedāt nobiscū. Qui reuersus nūciauit vnū de hebreis iugulatū iacere in platea. ꝛ exiliens Tobias ieiunꝰ tulit occultе coꝝpꝰ in domū suam. ꝛ comedit panem in luctu ꝛ tremore. ꝛ cū sol occubuisset sepelijt illū. ꝛ arguebāt eū primi sui dicētes. Hui⁹ rei causa interfici iussus es: ꝛ iterum sepelis mortuos. Sz Tobias magis timēs deū q̄ꝫ regē sepulture occisoꝝ sollicit⁹ instabat. Cōtigit aūt vt quadā die fatigatus a sepultura domū rediens iactaret se iuxta parietē: ꝛ ob dormijt. ꝛ ex nido birundinū calida sterco

v

ra sup oculos eius inciderent: z fact⁹ est cec⁹. Hoc aũt pmisit de⁹ fieri ad eius pbationẽ: z ad exemplũ patientie imposterum. Nam et in omnib⁹ benedixit deũ; sicut beatus Iob, z primos suos insultãtes ei increpabat dicẽs, Nolite ita loqui: filij cm̃ sanctoꝝ sum⁹, z vitam illã expectam⁹ quã de⁹ datur⁹ est fidelibus suis, Anna vxor eius ibat ad textrinũ opus quotidie: z de labore manuũ suarum qđ ꝓsequi poterat deferebat. Factũ est autẽ vt hedũ acciperẽ detulisset domi: cui⁹ balatum vir audiens ait Videte ne furtiuus sit. Ad hec irata vxor respõdit, Manifeste vana facta est spes tua: z elemosyne tue pierũt. Et ingemuit tobias cũ lachrymis dicẽs, Et nũc dñe fm voluntatẽ tuã fac mecũ, z ꝑcipe in pace recipi spũm meũ. Expedit em̃ mihi mori magis q̃ viuere. Eadẽ die ꝓtigit vt sara filia raguel in ciuitate medoꝝ audiret improperiũ ab vna ancillaꝝ suaꝝ quã increpabat dicente sibi, Interfectrix virorꝝ tuorum: nunqđ occidere me vis sicut occidisti septẽ viros. Fuit em̃ tradita, vij, viris, z demonium noie asmodeus occidebat eos morvt ingressi sunt ad eam. Ascẽdit g̃ sara in superi⁹ cubiculũ dom⁹ sue: z tribꝰ diebꝰ z noctibus nõ manducãs nec bibens: in oꝛe psistens aiebat, Peto dñe deus patrũ nostroꝝ vt de vinculo improperij hui⁹ absoluas me, aut certe desuper terrã eripias me. In illo tempore exaudite sunt preces ambor̃ in cõspectu dominj, z missus est angelus raphael vt curaret eos. Igit̃ cum tobias putaret se exauditũ vt morerẽ dicebat ad filiũ suũ, Audi fili mi verba mea, z ea quasi fundamenta in corde tuo cõstitue. Cum mortuar sepelies me: z honorem habebis matris tue dum vixerit. Mortuam circa me sepelies eam, semper in mente habeto dominũ fili mi: z serua mandata eius. De substantia tua fac elemosynaſ, qz elemosyna ab oĩ peccato liberat: z magnam prestat fiduciã coram deo omnibus facientibus eã. Attende fili mi ab oĩ fornicatõe z a superbia: a qua sumpsit initiũ omnis perditio. Consiliũ a sapiente perãre a peccatoribꝰ declina. Merces mercenarij non maneat apud te. Noli timere fili mi: qz pauperẽ vitam gerimus: ſ multa bona habebimus si timuerimus deũ. Preterea scito quia dedi gabelo decem talenta argẽti in rages, cuius chirographuꝫ penes me habeo. Perquire g̃ tibi fidelẽ virũ qui tecũ eat salua mercede sua vt restituat gabelo chirographũ suũ: z ipe restituet tibi depositũ. Tunc egressus tobias inuenit iuuenẽ succinctuꝫ z q̃si ad iter paratũ: ignorãs q⁹ angel⁹ dei cẽt. Cũq; accepisset ab eo q⁹ oẽm medoꝝ regionẽ nouisset: z rages ciuitatẽz gabelũ habitãtem in ea, introduxit eũ ad patrẽ suũ: z salutauit eũ iuuenis dicẽs Gaudiũ sit tibi semp. Qui rñdit, Quale gaudiũ erit mihi q̃ lumẽ celi nõ video, Eat iuuenis, Forti aĩo esto: in proximo est vt a deo curẽris. Et ait tobias, Poteris educere filiũ meũ ad gabelũ: Qui rñdit, Ego ducã eũ z reducã a te, Cũq; q̃reret tobias ab eo tribũ et⁹: z domũ z nomen: rñdit, Ex filijs israel ego sum: azarias ananie magni filius, qđ totũ fm interptationez nominũ verꝰ erat. Erat em̃ de angelis videlicet deũ, z erat azarias, i. adiutor⁹, z filius ananie, i. glorie dei. Tũc paratis oĩbꝰ que erãt opus in via: ambulauerũt ambo simul: z canis secut⁹ est eos. Mater aũt flebat dicens ad virũ, Baculũ senectutis nr̃e tulisti: nũq; esset pecunia illa, p q̃ misisti eum, sufficiebat nob⁹ pauptas nr̃a, vt diuitias ꝓputaremus qz videbam⁹ filiũ nr̃m. Et ait tobias, Noli flere: filius noster reuertet̃ ad nos salu⁹, credo em̃ q⁹ angelus dei bonus comitet̃ eum. Porro illi duo ꝑma mansiõe manserũt circa fluuiũ tigrim. Et exiuit tobias vt lauaret pedes suos: z piscis immanis egrediebatur vt deuoraret eum, z timens tobias clamauit dicẽs, Dñe inuadit me. Et ait angel⁹, Apprehende branciã eius z trahe eũ ad te, z extraxit eũ in sicco z palpitabat aũ pedes eius. Sup hũc locũ ỏt Beda, q⁹ dũ chr̃s in cruce leuaret pedes suos q̃ ambulabãt sup terrã: aduenit diabol⁹ q̃rẽs si q̃d peccati inueniret in eo. Vñ, Pat̃ trãsfer calicẽ hũc a me. Tũc dixit angelus ad tobiã, Exenterа piscẽ hũc cor eius z fel z iecur repone tibi, valẽt em̃ ad medicamẽta. Tũc tobias ꝑtem ꝓscis assault z comederũt, ptẽ ꝼo salsam secũ tulit. Cumq; sil' pgerẽt ait tobias, Azaria frater qđ remediũ hñt q̃ de pisce fuari dixisti Qui rñdit, Particula cordis sup prunas posita fumo suo extricat oẽ gen⁹ demonũ a viro vel mlierꝫ nec sup ꝑ mirari debem⁹, cũ fum⁹ cuiusdã arboris aduste eãdẽ vim hꝫ phibeat. Cũq; q̃sisset tobias vbi manerẽt nocte illa. Rñdit angelus, Est ꝑ raguel ꝓpinqu⁹ tuus hñs filiaz

vnicã q̃ debet tibi cũ oĩ sua eius. Et ait tobias, Audio qz tradita est viris septem: z occisi sunt a demone. Et rñdit angel⁹, Noli timere, sup petulãtes z deũ nõ timẽtes potestatẽ demonij hz. Tu aũt cũ acceperis eam trib⁹ diebꝰ ꝓinebis ab ea, z de nocte vacabis ambo oꝛonib⁹. Prima nocte incẽso thalamo piscis ꝑcib⁹ viis fugabit demoniũ. Scda nocte in copulatiõe scõꝝ ꝓtriarchaꝝ admiteris, i. orabitis deũ vt in participiũ sanctitatis z pudicicie patriarcharũ admittat vos. Tertia nocte benedictionẽ ꝓsequeris vt filij, pcreent̃ ex vob sancti z incolumes. Hãc benedictionẽ pstabat vel sacerdos vel aliquis maior inter eos vicẽ sacerdotis gerẽs, Quarta nocte accipies eã cũ timore dei: amore filioꝝ magis q̃ libidie duct⁹: vt in semĩe abrae benedictionẽ in filijs ꝓsequaris. Tandẽ ingressi sunt ad raguelẽ. Cumq; diceret raguel vxori sue: q̃simillimũ esse iuuenẽ hunc tobie ꝓsobrino suo: dixit ad eũ angel⁹, Hic est filius illi⁹. Et letat⁹ est raguel: z instaurauit cõuiuiũ. Tunc ait tobias, Nõ manducabo neq; bibã nisi ꝓus petitionez meã ꝓfirmes: z ꝓmittas mihi dare sarã filiã tuã. Quo audito: expauit raguel, z hesitanti de responso dixit ei angel⁹, Noli timere dare eã sibi ꝓiugem, huic em̃ debet̃: z ꝓterea ali⁹ nõ potuit habere eã. Tũc ait raguel, Scio qm̃ a deo venisti: z q⁹ exaudiuit dñs ꝑces z lachrymas meas: vt ꝓiungeret̃ hec filia mea cognatiõi sue fm legẽ moysi. Et apphẽdẽs ꝑ dexterã filie tradidit eã dextre tobie dicens, De⁹ patrum nostroꝝ sit vobiscũ: z ꝓiungat vos et impleat benedictionẽ suã in vob. Et fecerũt ꝓscriptionẽ ꝓiugij: z comederũt bñdicentes deũ. Post cenãꝼo introduxerũt iuuenem in cubiculũ virginis: z protulit tobias de cassilide suo ptem iecoris z posuit sup prunas. Tũc raphael apprehẽdit demoniũ: z religauit illud in desertũ sup̃iozis egypti. Tũc tobias ait ad virginẽ, Sara: deprecemur deũ hodie z cras z secũdo, i. tertio die cras. Dis em̃ trib⁹ noctibꝰ iungimur ꝼo: quarta nocte in nostro crim⁹ ꝓiugio: filij em̃ sctoꝝ sum⁹, nõ possumus ita ꝓiungi sicut z gentes que ignorant deũ. Et orauerũt ambo dicẽtes simul, Miserere nobis dñe deus patrũ nostroꝝ miserere nob: z consenescamus ambo pariter sani. Porro circa pullos cantum fecit raguel parari sepulcrum vt tepeliret eum

prius q̃ illucesceret: z misit vnam ꝼ ancillis ad videndũ si iam obisset. Que reuersa nunciauit eos incolumes esse z secũ pariter dormientes. Et laudauerũt oẽs deũ: z repleuerunt seruj fouea quã fecerãt prius q̃ lucesceret, z parauerũt solẽne ꝓiuiuiũ oĩbꝰ vicinis z amicis suis. Et adurauit raguel tobiam vt duas hebdomadas maneret apud eũ: z dedit ei mediã partem omniũ que possidebat: facies scripturã vt reliqua pars que supererat p⁹ obitũ suũ deueniret ad tobiã. Tunc ait tobias ad angelum quẽ hominẽ estimabat Azaria frater tu nosti q̃ grauis sit mora nostra parentib⁹ meis: obsecro vt eas ad gabelum: z reddes ei chirographũ suũ, z recipies ab eo pecuniã: z monebis eã venire ad nuptias. Tũc assumens raphael quattuor ꝼ seruis raguelis z duos camelos: venit ad gabelum, z accepta pecunia duxit eũ secum ad nuptias. Et ingressus gabelus inuenit eos discũbentes, z benedixit eis. Cũq; oĩs dixissent amen: cũ timore dñi nuptiaꝝ cõuiuium exercebãt. Porro cum tobias moram faceret in nuptijs: sollicit⁹ erat p eo pr̃ eius q⁹ ad diem terminatã nõ redierat. mater ꝼo lachrymis irremediabilibus flebat dicens, Heu me fili mi: vt q̃d te misimus peregrinari: lumen oculoꝝ nostroꝝ z baculũ senectutis nostre. Vir aũt eius cõsolabat eã. Porro raguel dicebat ad generũ suũ, Vane h̃: z ego mittã nunciũ saluꝫ tue ad patrẽ tuũ. Cumq; ille nõ adq̃esceret: tradidit ei sarã et dimidiũ substantie sue in pueris, in puellis, in pecudibus, in camelis, in vaccis, in pecunia multa. Parẽtes ꝼo monuerũt filiã suaꝫ honorare socrũ suã, diligere marituꝫ, regere familiã, gubernare domũ, seipam irreprehensibilem exhibere. Cũq; reuerterent̃ venerunt ad carrã q̃ est in medio itinere: z ait angelus ad tobiã, Precedamus nos duo: z sequentur nos lento gradu vxor tua z familia cum animalib⁹, z tolle tecũ de felle piscis: et linies ex eo oculos patris tui: z recipiet visum. Porro anna sedebat secus viã q̃tidie in supercilio mõtis vñ respicere poterat de longinquo. Et cognoscẽs alonge filiũ suũ venientem: cucurrit ad virũ suuꝫ dicens, Ecce filius tu⁹ venit, Canis q̃z q̃ sil' fuerat in via ꝑcucurrit: z quasi nunci⁹ blandimẽto caude gaudebat. Tũc exurgens cecus data manu puero: ꝑcessit obuiam filio suo: z osculãtes

filiū p gaudio fleuerūt Lūcz adorassent deum cōsederūt. Tunc thobias de felle piscis liniuit oculos patris, t sustinuit quasi p dimidiam horā, t cepit egredi albugo ō oculis eius quasi membranū oui, Qō apprehēdens tobias traxit ab oculis eius, statimcz visum recepit: t glorificabāt omēs deū. Et ait tobias. Būdico te deus israel: qm castigasti me t sanasti me: t ecce video tobiā filium meū. Ingressa est t post septē dies sara uxor ei⁹ cū oī substātia sua t pecunia quā receperat a gabelo, t uenerūt cōtribules t vicini ad tobiam, t ꝓgratulabant ei p septē dies epulantes cū gaudio. Cumcz narrasset tobias pri suo p ordinē bona q fecerat ei angelus in via, tulerūt angelū in partē rogantes vt dignaret dimidiā partē oīm q attulerant acceptā habere. Tūc dixit eis angel⁹ occulte, Būdicite deū celi: t cora oibꝫ ꝓfitemini ei: qz fecit vobiscū misericordiā suā Et em sacramentū regis abscōdere bonū est, opera aūt dei revelare t honorificū est, Nō abscondā a vob sermonē occultū Bona est oratio cū ieiunio t elemosyna, Cū orabas t dereliquebas prandiū: t abscōdebas mortuos p diem: t nocte sepeliebas, ego obtuli oīem tuaz dño, t qz accept⁹ eras ei necesse erat vt tentatio ꝓbaret te, t misit me dñs vt curarē te: t sarā uxorē filiū tui a demonio liberarē. Ego ei sū raphael angelus vn⁹ er septē, i. ex vniuersis q astam⁹ ante dñm. Qui cū audissent: tremētes ceciderunt in facies suas, Et ait angelus. Pax vob, nolite timere. Cum essem vobiscū videbar ex necessitate vobiscū māducare t bibere: sed ego cibo inuisibili t potu uror q ab hominibꝫ videri nō pōt. Tempus est vt reuertar ad eū q misit me. Et hec dicēs ab aspectu eoz ablatus est. Tūc pstrati p tres horas in facies suas benedixerūt deū: t exurgentes narrauerunt oīa mirabilia ei⁹. Aperiensqz tobias senior os suū benedixit dñm t dixit. Magnus es dñe in eternū: qm flagellas t saluas, deducis ad inferos t reducis. Nō est q effugiat manū tuā. Et hortatus est in ꝫ cantico hierusalem t captiuū ꝓpl'm dei: vt exemplo suo uerterent ad dñm, t facerēt iusticiā coram eo: t crederēt q cū eis faceret misericordiam. Et ꝓphetauit de hierl'm dicens. Omnes fines terre adorabūt te. Nationes ex longinquo ad te venient: t munera deferētes adorabūt dominū in te. Quod mystice de tēpore gratie dictū esse ex his q sequunt apparet. Porte hierl'm ex sapphyro t smaragdo edificabūtur: et per vicos eius alleluia cantabit Erat aūt tobias, lvj, annoz quādo lumen amisit sexagenarius vero illud recepit, t postea vixit annis, liij, t vidit filios nepotū suorum, t compleuit annos centū t duodecim. Hosa tamē de mysterio videt velle eum postqz illuminatus est, xlij, annis superuixisse Referēs quasi mystice, xl, ad labores abstinentie, duos ꝓo ad dilectionē dei t proximi. Cumcz videret obitū sibi imminere: vocauit filiū suū ad se t septem filios eius: dixitqz eis Prope erit interitus in ninive, Videō quia iniquitas eius finē dabit ei, Non em excidet verbū dei: t fratres nostri q dispersi sunt a terra israel reuertent ad eam t replebit, t dom⁹ dei q in ea incensa est iterꝫ reedificabit. Hoc tū magis videt ꝓphetali certitudine perverba ꝓteriti tēporis pdixisse qz rē gestam narrasse, Adhuc enim stabat hierusalem t templū in ea. Cumcz montuisset eos de dilectiōe dei t timore t elemosynis faciēdis: t vt ipse eadē mandarēt filiꝫ suis: addidit Vos aūt nolite manere hic, sed quacunqz die sepelieritis matrē vestrā circa me in vno sepulcro: ex eo dirigite gressus vros vt eatis hinc Et mortu⁹ est tobias: t postmodū uxor eius. Et abscessit tobias ex ninive cū uxore sua t filiꝫ t nepotibꝫ: t reuersus est ad soceros suos. Et inuenit eos in bona senectute: t curā eorum gessit, t clausit oculos eoz, raguelis scz t anne. Et notandū q ꝑ in sacra scꝑtura ānqz dicunt anne, Mater samuelis, uxor tobie, uxor raguel, mater btē marie ꝙgis, et anna ꝓphetissa. Mortuus est t tobias minor cōpletis annis, xcix, t sepelierūt eū ois cognatio eius: t ois generatio eius In sancta em conuersatione pmansit: ita vt accept⁹ esset tam deo qz hominibꝫ. Hūc ad historiā captiuitatis hierl'm reuertemur, t post historiam iudith t hester locis suis explicabimus.

De morte godolie.
Cap'm. II.

f **Factum est autez** cum pfecisset rex babylōis godoliam reliquiꝫs terre venerēt ad eū oēs q euaserāt manus hostiū: t inter finitimas gētes latuerāt, vel q busqz latibulis

saluauerāt animas suas. Multi qz de decē tribubꝫ qbꝫ grauis erat cohabitatio samaritanoz. Fuerūt etiā inter eos quidā de pncipibꝫ terre ioanna filⁱ caree. sareias, t iechonias. Et dixit godolias ad eos Nolite timere habitare in terra t seruire regi babylonis, t bñ erit vobis. Ego habito in masphat vt respōdeā pcepto chaldeoz q mittēt ad nos: vt in nullo vos graueminī. Cumcz ꝑ iuramento firmasset dimisit eos ad puincie loca q q̄sqz sibi delegisset. Porro de genere regio erat q dā ismael vir malign⁹ Qui dū obsideretur hierl'm ad regē euasit amonitaz, t ibi morabat. Et ait ioanna filius caree ad godoliā secreto, scito qz hismael isidiat aīe tue: nuidēs tibi dominiū terre, Vel rex amonitarū mittet eum pcutere aīam tuam vt occupet terrā desolatā Ibo q t pcutiam hismael nullo sciente ne interficiat te: t dissipentur t pereāt reliquie iuda, Et ait godolias. Non facias ꝙbum hoc vt occidas virū innocētē. Nō em veriſile ē vt in tali desolatiōe hmōi malicia exerceret, Et factū est in mense septimo eiusdē āni venit hismael t decē viri cum eo ad godoliā in maspha: t splēdide suscepit eos. Cūcz post prandiū ꝙius esset godolias i sopore t cōuiue: percussit eos hismael, t egressus p noctē iudeos q erāt in ciuitate et quosdā milites q erāt a babylonijs derelicti trucidauit: t piecit cadauera eoz i lacū quē fecit rex asa ꝓpter baasa regez israel. Altera ꝙo die cū muneribꝫ veniebant de puincia, lxxx, viri ad godoliā: t egressus ē hismael i occursum eoz dicēs, Intrate ad godoliā, Quibꝫ ingressis occidit eos hismael ꝓter decē q dixerūt ei, parce nob: qz thesauros habemus in agro frumēti, vini t ordei, olei t mellis: t dabimus eos tibi, t recesserāt ab eo Tūc hismael duxit captiuas reliquias populi q erat in maspha, filias qz regis qs cōmendauerat nabuzardā godolie, Nō cū audisset ioanna filⁱ caree: assumptis viris insecut⁹ ē hismael t inuenit eū ad aq̄s q sūt in gabaon: t fugit hismael a facie ei⁹ cū octo virs, t reduxit ioanna captiuos t pdā quā duxerat hismael.

De descensu reliquiaꝝ iude in egyptum. t obitu hieremie.

Capitulum. III.

e **Et conuenerunt** oēs reliquie iuda ad hieremiā a paruo vsqz ad magnū Disponebāt em fugere i egyptū timētes ne occiderent a chaldeis ꝓ morte godolie. Et dixerūt ad ꝓphetā, Oret pro nob deū vt indicet nobis ꝙbum qd faciemus: t q̄cquid dixerit nobis p os tuū faciemus. Post dies septē factū est verbū dñi ad hieremiā: t cōuocans vniuersum populum ait, Hec dr dñs Si manseritis in terra hac: plantabo vos t nō euellam. Iā ei placatus sum sup malum qd feci vob. Nolite timere a facie regis babylōis, qz ego vobis cum sum. Si naūt descenderitis in egyptū vt ibi habitetis: gladius nabuchodonosor quē formidatis ibi cōprehendat vos: t pibitis gladio fame t peste, Et nō audierūt hieremiam sed dixerūt: mentiris, nō misit te dñs sed baruch incitat te aduersus nos vt tradat nos in manus chaldeoz. Et descenderunt oēs cū mulieribꝫ t paruulis t omni substātia sua in egyptū, t duxerūt secū hieremiā t baruch: t desolata est terra, t sabbatizauit multis annis sicut pdixerat hieremias, Non ei trāstulit in eā rex babylōis colonos: sicut fecerat rex assyrioz in terraz israel, t habitauerunt reliquie iuda i egypto in magdalo et in taphnis t i memphis t in terra phatures t ē nomen regis a q̄ illa ps egypti sic denoīata est Et factus ē sm⁹ dñi ad hieremiā i taphnis dicēs Sume lapides grādes: t abscōde eos i crypta q est sub muro latericeo i porta dom⁹ pharaōis: t dices ad iudeos. Dec dr dñs Ecce ego assumam seruū meū nabuchodonosor: t ponam thronū ei⁹ sup lapides istos: t pcutiet trā egypti t pibitis vos cū egyptijs. Porro mulieres hebreoz sacrificabāt dijs alienis: t regine celi: lune scz vel iunoni vl' bercecincie offerebāt placētas t libamina. Et cūcz argueret eas hieremias dixerūt. Nunqd sine viris nris hec fecim⁹ Cūcz ad viros durius loqueret dixerunt. Quādo fecim⁹ hec in vrbibꝫ iuda saturati sum⁹ panibꝫ: t bene erat nobis. Exq aūt

cessauim⁹ indigem⁹ oñib⁹: ⁊ gladio ⁊ fame ꝓsumpti sum⁹. Et rñdit hieremias. Hec ðt dñs. Ego iurauí in noie meo magno, quia oēs viri iuda q̄ sūt ī terra egypti gladio ⁊ fame pibūt donec penit⁹ ꝓsumant. Et insurrexit ꝑ⁹ aduersus hieremiā: ⁊ lapidauerūt eū lapidib⁹ q̄s abscōderat sub muro latericeo. Egiptij ꝯo honorauerūt ꝓpheta⁊ sepelientes eū iuxta tumulū regū: memores beneficioꝝ que pstiterat egypto. Nione eñ sua fugauerat aspides ⁊ bestias aḡ⁊ quas greci cocodrillos vocāt: q̄b⁹ pus egyptus infestabat. Tradūt etiā q̄dā q⁹ adhuc ō puluere eiusdē loci aspidū pcussura sanat: ⁊ fugantur cocodrilli. De eodē ait epiphani⁹ Audiuimus a viris senioribꝫ q̄ ex senioꝝ antigoni ⁊ ptolomei stirpe descēderāt q⁹ alexāder macedo veniens ad sepulcrū ꝓphete: ⁊ cognoscens loci mysteriū trāstulit ipm in alexandriā: ⁊ sepeliuit gl'iose, ⁊ extūc a terra illa phibiti sunt cocodrilli ⁊ aspides penit⁹. Hāc idē alexāder prius introduxerat illuc serpētes q̄sdā q̄ vice marsoꝝ aspides fugabāt: ⁊ nō poterant eas penit⁹ extirpare, q̄s q⁹ ab argis peloponnȳ aduexerat: argones noīauit. Hic ē hieremias q̄ regib⁹ egypti signū dedit: q⁹ eoꝝ ídola euerti oporteret cū ꝯgo pareret. Un ⁊ sacerdotes eoꝝ ī secreto tēpli loco imaginēm virginis ⁊ pueri statuētes adorabāt. Dū vero ptolome⁹ rex interrogaret eos q̄ hec facerēt rōne: dixer̄t paterne traditōis esse mysteriuꝫ q̄ō a sctō ꝓpheta acceperāt maiores: ⁊ credebāt ín reb⁹ ita fore ventuꝝ. Hic est hieremias q̄ templū euertendū ꝓnosces: arcā testamenti cū his q̄ in ea erant tulit: ⁊ pcīb⁹ suis eā absorberi fecit in petra, petram ꝯo digito designās: nomē dei tetragrammatō impssit. Et factuꝫ est figillū in sīlitudinem sculpture q̄ ferro cauat: ⁊ ipm dñi nomē nubis operimento ita celatū est: vt extūc nec locū q̄s recognoscere queat: nec ipꝫ nomē legere vsq⁊ ín hūc diē ⁊ vsq⁊ in finē. Et pstine figure ínstar illic sepe nubes, vt ignis fit nocturno tēpore: eo q⁹ gl'ia dei ab eius lege non delinat. Est aūt petra illa in heremi terra inter duos mōtes in q̄b⁹ iacēt moyses ⁊ aaron. Dixitq⁊ hieremias pñtib⁹. Dñs ex ſyon recessit ad celos: inde rursus in ꝯtute vēturꝰ, ⁊ erit signū pñtie e⁹ qñ vniuerse gētes adorauer̄t lignū. Dixitq⁊ q⁹ hāc arcā nemo ꝑter aarō, ducere poterit, ⁊ tabulas q̄ in eis sūt null⁹ aperiet, sacerdotum, nulluscq⁊ ꝓpheta⁊ nisi electus dei moyses, ⁊ in ꝑma resurrectiōe in futuro qñ mortui resurgent: ꝑima resurget hec arca: ⁊ scribit de petra, ⁊ ponet in mōte sion, ⁊ oīs sancti ꝯgregabunt ad eā regressum dñi sustinentes: ⁊ aduersariū qui eos quesiturus est ínterimere fugientes.

De captiuitate reliquiarum iude.
Capl'm. IIII.

Actum est post

f mortē hieremie āno q̄nto euersionī hier'lm ipe ē vicesimusterti⁹ regni nabuchodonosoꝝ: descendit nabuchodonosoꝝ ín syriā inferiorē: ⁊ obtinuit eā. Moabitas q̄z ⁊ amonitas subiugauit sibi. Et tandē ín trauit ín egyptū: eāq⁊ subuertit. ⁊ regē q̄ tūc erat in ea occidit: aliōq⁊ ī ea pstituēs, denuo iudeos captiuos duxit ī babyloné. Et ab hac vltima captiuitate reliquiarū iude q̄daꝫ numerāt. lxx. āos vsq⁊ ad secundū annū darij filij ýhaspis. Hāc etiā captiuitatē reliq⁊ pdixerat ezechiel ín chaldea: de q̄ mō ꝓsequentes altius ordiemur.

Sequitur historia ezechielis.

Historia de ezechiele ꝓpheta.	cap. ī.
De eleuatione ⁊ visione ezechielis.	ca. ij.
De cōmemoratione hierusalem.	ca. iij.
De consolatione hierusalem.	ca. iiij.
De resurrectione mortuorum.	cap. v.
Q̄ facta est manus domini super ezechielē.	capitulum. cap. vi.

Historia de ezechiele ꝓpheta.
Capl'm I.

zechiel ꝓphe

e ta de tra cysare fil⁹ busi ō genere sacerdotū. Hic in babyloné ductus est cum ioachim matre ei⁹: cum daniele ⁊ tribꝰ pueris. Hic habitabat iuxta fluuiū chobar. Factū est aūt in. xxx. anno: nō solū etatis ipsi⁹, sed a. xvij. anno iosie q̄ inuentus est deuteronomi⁹ ín tēplo ín q̄nto anno trāsmigratōis: in q̄rto mēse, in q̄nta die mēsis exorsus est ꝓphetare ezechiel ad cōcaptiuos ꝑter cautas hmōi. Legerāt i epl'a hieremie p. lxx. annos duraturā captiuitatē: ⁊ flebant ꝑ exiliū, plongatione. Preterea murmurabāt aduersus dūm: q⁹ fraudulēter eos eiecisset. Dixerat eñ p os hieremie remanētes in hier'lm perituros: eis ꝯo q̄ se traderēt seruo suo nabuchodonosoꝝ bona pollicebat. Hunc aūt in ꝟrū res elapsa erat. Florebāt eñ q̄ remāserāt: ⁊ ipi iugo fuitutis ꝑmebātur. Erāt q̄z inter eos q̄ dicerēt q⁹ dū fuiserāt mīlitie celi oīb⁹ bonis abūdabāt. ex q̄ ꝯo cel sauerant ꝓrāt gladio fame ⁊ peste. Ad hec ꝓpheta bat ezechiel euersionē vrbis, ⁊ templi incendiū imminere: ⁊ eos q̄ remāserāt in vrbe fame ꝑituros: ⁊ extra vrbē gladio. Eos aūt q̄ vini traherent grauē passuros fuitutem, ipos aūt ī pace ⁊ q̄si libera fuiture mānsuros. Ut aūt auctoritatē ꝑberet ei ds: ponēdit ei quasdā visiōes, silitudinē, s. boīs, leonis, ⁊ vituli, ⁊ aḡle. nō solū ad pfiguranduꝫ euangelistas: sed vt ostēderet deū isrl' dñm esse tot⁹ creature: ꝑ hec dignioza oēm intelligens creaturā, Hō eñ pest ceteraꝫ aīantib⁹, aḡla rex est auiū, leo ferar⁹, bos iumentoꝝ. Sub aīalibus ꝯo vidit rotā in medio rote vt oñderet circūuolutionē oīm elementoꝝ ín dñi esse ptāte, ⁊ sup hec vidit firmamētuꝫ coloꝛ safphyrini, ⁊ sup firmamentū erat sīmilitudo throni, ⁊ sup thronū silitudo quasi aspect⁹ boīs. Et ait dñs ad euꝫ. Fili boīs mitto te ad filios isrl': q⁹ domus exasperans est, si forte audiāt ⁊ quiescāt ⁊ sciant: q⁹ ꝓpha fuerit in medio eoꝝ. Et ecce man⁹ missa ad eum in qua erat liber scriptus intus ⁊ foris, ⁊ scripta erant in eo lamentatiōes ⁊ carmen etve. Et ait domin⁹ Comede volumē istud: quia dedi ꝙba mea in oze tuo. Et iuit ꝓpheta ad transmigrationeꝫ iuxta fluuiū chobar ad acerui nouarū frugū: ⁊ sedens in medio eoꝝ posuit cozā eis laterem: ⁊ descripsit ī eo ciuitatē hier'lm: ⁊ obsidionez aduersus eam ⁊ munitiōes ⁊ aggerē ⁊ castra ⁊ arietes ī giro. ⁊ ante posuit sartagīnē ferreaꝫ oculis suis ne videret eos: ⁊ ait. Sic offirmauit dñs faciem suam ad hierusalē ne videat eā ⁊ obsidebit eam. Signū est domui israel. Et q⁹ ín hierusalē erant multi de decē tribꝰ qui ad eos ꝓfugerāt: etiā de eis locutus est dñs ad eū. Fili boīs sume tibi frumentū ⁊ hordeū, ⁊ fabā, ⁊ lentē, ⁊ milium, ⁊ vicīam: et facies tibi panē de eis subcinericeū ín pōdere, ⁊ xx. statez ⁊ operies illū ín oculis eoꝝ ad coquendum stercore humano. Cūq⁊ hec abhorreret ꝓpha ꝓcessit ei fimū boum ꝑ stercore hūano, ⁊ dices ad eos. Sic comedēt filij israel panē suū pollutū inter gentes ad quas eūciā eos. Dixitq⁊ iterū dñs ad eū. Sume tibi gladiū radentē pilos, i. nouaculā, ⁊ duces illū ꝑ caput tuū ⁊ barbā: ⁊ tertiā ptē pilor. cōbures ígni in medio eoꝝ, ⁊ tertiā ptē ꝓcides gladio ī circuitu, ⁊ tertiā ptē disperdes in ventum. Hec eñ dicit dñs ad hier'lm. Tertia ps tui fame morieꝫ, ⁊ peste ī medio tui, ⁊ tertia ps tui gladio cadet ī circuitu tuo, tertiā ꝯo ptē in oēm ventū dispergam.

De eleuatiōe ⁊ vīsione ezechielis.
Capitulum. II.

Actum est autē

f in anno sexto, in. vj. mēse, in q̄nta die mēsis leuauit spūs ꝓphaz inter⁹ celū ⁊ terrā ⁊ adduxit eū in hier'lm ī visiōe dei. Et vidit ab aḡlone in introitu porte idolū baal, ⁊ ingressus vidit vniuersa ídola dom⁹ isrl' depicta in circuitu p totū. et. lxx. viri ō seniorib⁹ stabāt ⁊ iechonias sacerdos cū eis, ⁊ vnusq̄sq⁊ habebat thuribulū in manu sua, ⁊ vapor nebule de thure cōsurgebat. Et ingressus p ostiuꝫ porte ad aḡlonē vidit mlieres plāgentes thamur mortuū. i. adonidē ⁊ laudātes redituruū, ⁊ vidit ínter vestibuluꝫ et altare. xxv. viros hūtes dorsa ad templuꝫ et adorātes ad ortū solis. Et dixit dominus ad eū. Uidisti fili hoīs q̄ faciūt. nunq̄d leue est ꝟ Ecce facia eis in furoze: nec parcet eis ocul⁹ me⁹. Et ecce sex viri venie bāt habētes vasa interit⁹ in manib⁹ suis. et erat vir ī medio eorū vestit⁹ linceis, et atramentariū scriptoris ad renes eius. Et dixit dñs ad eū. Trāsi p mediā ciuitatē ⁊ signa thau super frontes virorꝝ gementium ⁊ dolentiū de abominationib⁹ q̄s ísti faciūt. Et dixit dñs ad viros. Transite p ciuitatē sequētes eum: ⁊ pcutite omnē super quē nō videritis thau. Hemini pcet oculus vester ⁊ a sanctuario meo icipite. Cūq⁊ ptrāsirēt: clamauit ꝓpha. Heu, heu, heu dñe de⁹. ñ ne dispdes oēs reliq̄as isrl'. Et dixit dñs ad eū q̄ iduit erat lineis. Imple manū tuā prunis ⁊ effundes sup ciuitatē: ⁊ ꝟ facies cōbussit eā. Spūs aūt dñi leuauit ezechielē ⁊ reduxit eū ī chaldeā. Et locut⁹ est ad trāsmigratiōnē q̄cūq⁊ ostēderat ei dñs.

Quō erat ō morē eorū cū introit⁹ esset ad orientē versus ad sctā sctoꝝ. ípi versus occidentē orabant. Nos aūt ꝯus hier'lm oramus vl' ꝯus orientē

De cõmemoratione hierusalem.
Cap'lm.III.

Hec ezechi/
p el in ꝓspectu eoꝝ ꝙ dĩe cepit trãs/
portare vasa dom⁹ sue: q̃i trasmi
grans ad aliũ locũ. Uespe aũt pfodit pariet
tem, ꝛ ꝙ ruinã pietis asportauer̃t eũ i bũerts
fui e⁹: velata facie nihil videntẽ. Et dixerũt
ad eũ dom⁹ ysrl. Quid tu facis. Qui rñdit.
Sup regẽ q̃ est i hierlm on⁹ ist̃ est. Parietẽ
pfodiet vt educãt eũ, in caligine noctis egre
diet, capiet i sagena
adducet i babylonẽ
ꝛ eã non videbit: ibi
q̃z morietꝛ Postea lo
cut⁹ ẽ ad domũ ysrl i
enigmate dicẽs Hec
dicit dñs. Aḋla grãdis magnaꝝ alaꝝ lõgo
mẽbroꝝ ductu, plena plumis ꝛ varietate, h̃
ẽ, n abucho, venit ad libanũ, i, ad tẽplũ, ꝛ tu
lit medullã cedri, i, vasa dñi, et summitatem
frondiũ trãsportauit, i, ioachim, ꝛ tulit ꝺ se
mine tre, i, mathaniã, ꝛ posuit illꝺ in tra ꝛ cre
uit i vineã, i, fecẽ eũ regẽ, ꝛ accepit ab eo iusiu
randũ. Et facta est aḋla altera grãdis, i, pha
rao. Et ecce vinea ista extẽdit palmites suos
ad illã vt irrigaret eã. Nũq̃d ꝓsperabit q̃ fecẽ
hec. Et q̃ dissoluit pactũ: nũq̃d effugiet Ui
uo ego ꝺt dñs: i medio babylõis morietꝛ Et
factũ ẽ ꝙbũ dñi ad ezechielẽ in anno nono,
in mẽse, x, decima die mẽsis dicẽs Fili hois
scribe tibi nomẽ diei hui⁹ in q̃ ꝓfirmat⁹ ẽ rex
babylõis aduersus hierlm hodie, Ecce ego
tollã hodie a te desiderabile oculoꝝ tuoꝝ et
ingemiscres tacẽs, nõ plorabis nõ planges,
luctũ mortui facies, nõ velabis ora amictu,
nec cibos lugentiũ comedes, ſz calciamenta
erũt i pedib⁹ tuis tãq̃ ad eundũ. Et mortua
est vxor sua vesper nõ plãxit, ſz erat q̃si itur⁹
ꝛ dixerꝫ ad eũ: q̃d portenderet h̃. Qui rñdit.
Hec d,d, Ecce ego polluã sanctuariũ meuꝝ
desiderabile oculoꝝ vr̃oꝝ, ꝛ p nimia anxieta
te nõ plãgetis, q̃z q̃si de nece sua sollicitus
erit. Postea in ꝓsolationẽ gẽtis sue ꝺixit ꝙ
pheta calamitates circumstantiũ nationũ q̃
vel inuerãt hostes ꝺtra hierusalẽ, vel insul
tauerant captiuis, id ẽ filioꝝ amon, ꝛ moab
ꝛ edom, philistĩm, tyri, et sidonis egypti, et
ethiopie.

De cõsolatione hierusalẽ. Ca.IIII.

Tfactũ ẽ in xij. ãno
trãsmi/
gratõis, xj, mẽse, v, diemensis
venit ad ezechielẽ q̃dã q̃ fuge
rat ꝺ hierlm di. Uastata ẽ ciuitas. In p̃cedẽ
ti rñ vespa ezechiel ꝙdixerat ꝺ nũcio futuro.
Et audiẽs oĩs trãsmigratio excidiũ vobis ꝛ
incẽdiũ tẽpli: leuauerũt vocẽ suã ꝛ dixerꝫ Pe
rijt spes nr̃a: abscisi sum⁹ nõ resurgem⁹ Et ex
clamauit ezechiel, Hec d,d, Cũ scificat⁹ fuero
i vob⁹ tollã vos ꝺ gẽtib⁹ ꝛ adducã vos in
terrã vr̃am, ꝛ effundã sup vos aquã mũdã,
ꝛ mũdabimini ab oĩb⁹ inq̃namẽtis vr̃is

De resurrectione mortuoꝝ.
Capitulum.V.

Tfacta est super
e ꝙpham man⁹ dñi: ꝛ eduxit eũ in spũ
i campũ q̃
plenus erat ossibus
siccis vehementer, et
ait ad eũ. Fili hom̃
nis putas ne viuent
ossa ista et dixit Do
mine tu scis. Et dixit
Dic ad ea, Ossa ari/
da hec dic̃ dñs Ecce
dabo super vos ner
uos ꝛ succrescere fa/
ciã carnes, ꝛ supertendã vob⁹ cutẽ, dabo vob⁹
spm̃ ꝛ vivetis, Et adhuc eo loq̃nte fact⁹ est so
nus ꝛ cõmotio, ꝛ accesserũt ossa ad ossa vnũ
q̃dq̃ ad iunctura suam, ꝛ ecce sup ea neruꝰ et
carnes ꝛ cutis: ſz sp m̃ nõ habebant. Et dixit
dñs ad ꝙpham. Clama ad spm̃ ꝛ dices. Hec
d,d, A q̃tuor ventis veni spus ꝛ insuffla sup
interfectos istos ꝛ reuiuiscãt. Et sic factũ est.
ꝛ vixerũt es steterũt sup pedes suos exercitus
grãdis nimis valde. Et dixit dñs. Ossa hec
vniuersa dom⁹ ysrl ẽ, ꝛ restituit spus ꝙphaꝝ i
medio trãsmigratõis ꝛ locut⁹ ẽ ad eos q̃ mõ
strauerat ei dñs i signũ duoꝝ, s, reuocatõis
eoꝝ a captiuitate ꝛ resurrectõis eorꝝm i fine
Et tulit ezechiel lignũ vnũ ꝛ scp̃sit sup illud,
lignũ iude ꝛ socioꝝ ei⁹, ꝛ sup alterꝫ lignũ scri
psit, lignũ effrai ꝛ so
cioꝝ ei⁹: ꝛ ꝓiunxit ea, ꝛ
tenuit ea i vna manu
sua, ꝛ dixerũt ei Quid
tibi vis in his, Qui
rñdit, Hec dic̃ dñs,
Dece tribꝰ dicebãtur
esse regnũ effraim, p
pter ieroboã q̃ regna
uit ꝓm⁹ sup illas, ꝛ fu
it de tribu effraim.

Ecce ego ꝯgregabo regnũ iuda ꝛ regnũ ef
fraim, ꝛ faciã eos in gentẽ vnã ꝛ regnũ vnũ,
ꝛ seruꝰ meus dauid ꝓnceps erit eoꝝ in ppe
tuũ, Et locut⁹ est dñs ad ezechielẽ. Fili ho
minis vaticinare aduersus gog: ꝛ terrã ma
gog dices Hec ꝺt dñs. Ecce ego sup te gog
ꝓnceps mosoch ꝛ tubal seducã te: ascendere
te faciã de lateribꝰ aq̃lonis, ꝛ adducã te sup
mõtes ysrl: ꝛ cades ibi tu ꝛ oĩa agmĩa tua, et
dicã volucribꝰ celi ꝛ bestijs tre. Properatez
currite vndiq̃z ad victimã quã ĩmolo vob⁹ su
per mõtes ysrl ꝛ comedatꝫ carnes fortiũ: et
sanguinẽ ꝓncipũ terre bibatꝫ. Et ossib⁹ cor
rosis dabo sepulcrũ noĩatũ, ꝛ mittã ignẽ in
terrã magog, ꝛ in his q̃ habitãt in insulis cõ
fideter Hoc fabulãt
hebrei futuruꝫ post
regnũ mille annoꝝ:
ꝛ q̃ tãt⁹ erit exercit⁹
gogꝫ hebrei p septẽ
ãnos vsũ lignoꝝ ha
bebũt, nõ de siluis ſz de armis, ꝛ colligẽt os
sa septẽ annis: ꝛ sepelient in valle q̃ ob hoc
dicẽt poliandrũ, q̃si
multoꝝ virorum se
pultura.

Non q̃ sit fabula de
gog et magog, imo
hĩstoria, sed q̃z sic ab
hebreis appellat

Apolis qꝺ ẽ multũ:
er andros qꝺ est vir.
vl̃ a polis qꝺ est plu
ralitas, ꝛ andros qꝺ est vir. inde poliandrũ
quasi viroꝝ multoꝝ sepultura.

Qꝛ facta est manus dñi sup ezechielẽ.
Cap'lm.VI.

Nvicesimo qui
t to ãno trãsmigratõis ĩpe ẽ ann⁹
xxxij. regni nabuchodonosoꝛ, p
mo mẽse, x, die mẽsis, xiij, anno post q̃s pcus
sa ẽ ciuitas i hac ĩpa die facta est manus dñi
sup ezechielẽ. ꝛ adduxit eũ in spũ i terrã ysrl:
sup montẽ excelsum, ꝛ ondit ei descriptionez
ciuitatꝫ ꝛ tẽpli sup quã ad lr̃am nr̃i siluerunt
autores. Porro ezechiel in chaldea int̃ con
captiuos iudicauit trãsgressoꝛes legis, ꝛ pci
pue q̃ssdã de tribu dan ꝛ gad q̃ i dñm cõmit
terẽt ĩpia: legꝫ pscq̃ndo custodes. Et fecit vt
dicẽ epiphanius ꝙ eos, pdigiũ magnũ, q̃z filij
eoꝝ ꝛ vniuersa pecora a serpentibꝰ pierũt: et
ꝙdixit q̃ tribꝰ ille nõ reuerterenꝫ ad ꝓpria: sed
i medie regionibꝰ remanerẽt, ꝓpter qꝺ exacer
batim cũ distraxerũt cũ eĩs p crepidines sa
xoꝝ ꝛ excerebrauerũt eũ, et sepelierũt eoꝝ in
agro maulim in sepulcro sem ꝛ arfaxat: i spe
lunca duplici. In cui⁹ similitu dinẽ abraã ĩt
hebron sepulcrũ fare cõposuit Duplex ãt ꝺr
eo q̃ camerata sit, ꝛ auersa a supficie terre sũ
mitas ei⁹ a pte vna, verũ ex pte alia in petra
suspensa sit sup terrã. Iste ꝙpha ꝙlo dedit si
gnũ in fluuio chobar: vt qñ deficeret sustine
rẽt desolatõnẽ terre sue, cũc sperarẽt regressũ
ad hierlm qñ inũdaret. Ad eũ qñq̃z ꝯuenez
rat pl'ima multitudo cõcaptiuoꝝ ad fluuiuz
chobar ꝛ chaldei rebellionẽ verti irruerũt sup
eos. Ipe ꝙ pcibꝰ suis sistẽs aq̃s flumis sup
aq̃s ambulãs cũ oĩ multitudie: ad alterã rĩ
pam se recepit, ꝛ quotq̃t hostiũ ꝓsumpserãt
eos seq̃ summersi sĩt, ꝛ p oratione subito lar
gã pisciũ copiã ꝙlo pstitit ad vescendũ. Se
pe q̃z multis deficiẽtibꝰ vitã restituit.

De daniele. ca.j.
Visio ꝑma. ca.ij.
Visio scꝺa. ca.iij.
Visio tertia ca.iiij.
Catalogus regũ ba
bylonis. ca.v.
Visio q̃rta. ca.vj
Visio.v.dañ.ca.vij
Visio sexta ca.viij
Visio septima.ca.ix.
Visio octaua. ca.x.
Visio nona. ca.xj.
Visio decima.ca.xij.

Incipit hĩstoria danielis.
Capitulum.I.

Ropheta/
p uit etiã i chaldea dani/
el ꝺ q̃ fm iosephũ ꝛ epi/
phaniũ ꝺ semine regio
iude fuit. fz lxx. ꝙ de
tribu leui q̃ i titulo fa/
bule belis ita ponũt
Hõ q̃daz erat sacer
dos noĩe daniel fili⁹
abdo q̃ uua regꝫ ba
bylõis nat⁹ fuit i be
teroth supioze Et fu
it adॽ cast⁹ q̃ a ꝓtri/
bulib⁹ suis ꝑpado putaret. Liby. ei⁹ trãstulit
hiero, ad petitionem paule ꝛ eustochij cum
magna difficultate. Script⁹ em̃ erat hebrai/
cis lr̃is: ſz chaldaico
sermone, nec legebaꝫ
ab eccl'ia fm. lxx. q̃a
multũ a veritate dis/
cordabat eoruz edi/
tio, ſz fm theodotio/
nẽ q̃ apud hebreos nec susanne hz hĩstoriaz
Scriptũ de bele he
brei fabulam dicunt
nõ q̃n de veritate cõ
stet, ſz ipi danielẽ hec
scripsisse negãt.
Sicut videm⁹ galli/
cũ scptũ latinis lr̃is,
nec tñ oĩ cognoscen
ti lr̃as hoc patet.

nec hymnū triū pueroꝝ, nec belis draconis
ꝙs fabulā de q̄ altius ordiemur, hoc p̄mittē-
tes ꝙ alij ꝓphetaꝝ lōge añ captiuitatē duaꝝ
tribuū de ea ꝓphetarūt, vt esaias ꝛ osee. Alij
ea īminente: ꝛ dū fieret, vt esaias ꝛ ezechiel.
Alij infra eā. vt daniel ꝛ abacuch. Alij p̄ eā,
vt aggeꝰ ꝛ zacharias. Factū est aūt cū nabu
chodonosoꝛ duxīsset ī babylonē nobiliores
pueros iudeoꝝ, ꝛ q̄sdā de semīne regio, pul
criores inter eos ꝛ doctiores q̄ stare possent
in palatio regis: vt ait ioseph⁹, castrauit qō
etiā alijs gentib⁹ ḡs vastauerat fecisse dino
scitur. Et tradidit eos p̄posito eunuchoꝝ: ꝛ
fecit eos erudiri, puincialib⁹ lr̄is p̄iter ꝛ chal
deis. Est aūt chaldea lingua eadē q̄ syra, p
pinqua hebree, ꝛ iussit eis mīstrari cibos ō
mēsa sua. Fuerūt aūt inter eos q̄ttuoꝛ opti
mi de filijs iuda, daniel, ananias, misahel, ꝛ
azarias, ꝛ mutauit eis rex noīa, et dicti sunt
balthasar, sydrach, misach, ꝛ abdenago Bal
thasar āt erat nomē regū generis: qō ip̄osuit
danieli vt ōr epiphan⁹: eo ꝙ iam cogitaret
de eⁱ⁹ adoptiōe. Jstis q̄ttuoꝛ p̄posit⁹ eunu
choꝝ specialē posuit, pcuratorē malazar. Hi
ꝓposuerūt nō cōtaminari cibis gentiliū. Sz
cū cogeret eos malazar edere de cibis, ne vi
derenᵗ corā rege ceteris ex filioꝛes: dixerūt ad
eū, Tenta nos obsecro diebꝰ decem, ꝛ da no
bis legumina ꝛ aquā, ꝛ p⁹ hec ꝓtēplarevul
tus nr̄os, ꝛ reliq̄ꝝ ꝙ vescunᵗ cibo regio, ꝛ sic
videris sic facias nobiscū. Porro malazar tol
lebat cibaria ꝛ vinū eoꝝ: ꝛ dabat eis legumi
na. Propt̄ꝫ aīe eoꝝ erāt limpide, nō bibe-
tes ꝓpt̄ multitudinē cibꝰ, nec ꝓfuse, p varie
tate ꝛ corpa eoꝝ laboribꝰ aptioꝛa, ꝛ subito
facti sūt eruditi, qz dedit eis dn̄s sciam ꝛ dis
ciplinā: ꝛ p̄cipue danieli ītelligētiā visionū
ꝛ somnioꝝ. Et exactis

Nota qz multitudo cibꝰ hebetat, varie tas ꝓfundit īgeniū.

trib⁹ ānis statuti sūt in ꝏspectu nabucho
donosoꝛ, et de oīb⁹ q̄ scīscitatus est rex ab
eis: inuenit in eis decuplū sup̄ cunctos ariō
los et magos q̄ erāt in regno eⁱ⁹. Et fuit da
niel in honore ī chal
dea: etiā vsq̄ ad da
riū ꝛ cyrū. Hic termi
natur ꝓma danielis
pericopa. Sequunᵗ
aūt. ij. vel. ꝛ. q̄ visio
nes danielis dicunᵗ

Qui regbāt sup̄ me
dos ꝛ pias q̄ ꝛ deie-
cēt regnū babylōis.

Prima distictio que nō ōr visio. Hiero, ei
eo ꝙ in eis vel ipe a
liq̄d viderit. vel visū
ab alio explanauerit.

p. ꝛ. distinctiōes diui
sit, nō dico libꝝos.

Prima visio danielis.
Capitulum. II.

Porro in anno se

p cundo regni sui vidit nabucho
donosoꝛ somniū ꝛ ꝓterrit⁹ ē spi
ritus eⁱ⁹: ꝛ effugit ab eo somniū. Hec est in
telligēdus scds annus regni ab origine: sed
a ꝓsummatiōe. Cōsummatū aūt eius regnū
dr̄. postq̄ subiugatis sibi nationib⁹ reliquis
israel duxit ab egypto. Convocauit ḡ rex
cōlectores chaldeoꝝ: ꝛ dixit ad eos, Vi
di somniū: ꝛ ignoro
quid viderim. Qui
respondērūt syriace,

Hucusq̄ scpt⁹ē liber hic hebraice, deinde chaldaice vsq̄ ad vi
sionē quā vidit in su
is sub balthasar.

Dicat rex somnium
seruis suis, ꝛ interꝓ
tationē eⁱ⁹ indicabi
mus. Et ait rex, Ni
si somnium et eius coniecturā indicaueritis
mihi peribitis: et domus vestre publicabū
tur. Et dixerunt, Non est homo sup̄ terram
qui sermonē tuū possit implere excepto dn̄o:
quoꝝ ꝙuersatio nō est cum hominib⁹. Tūc
ꝑcepit rex in ira magna vt interficerentur o
mnes sapientes babylonis. Et q̄rebatur da
niel ꝛ socij eius vt perirent. Quod cum acce
pisset daniel: ingressus rogauit regem vt da
ret ei tempus ad solutionē p̄ vnā noctē tm̄.
vt ōr ioseph⁹. Et ingressus daniel ad do
mū cū socijs suis oꝛauit deū, et p̄ visionē no
ctis reuelatū est ei mysterium. et benedicens
deū: ingressus est ad regē. Et ait ad eum rex.
Poteris ne mihi somniū indicare et interꝓ
tationem eius. Qui respondit, Non potest
hoc homo: sed est deus in celo reuelās my
steria: qui indicauit tibi que ventura sunt in
nouissimis tpibus. Visiones capitis tui, id
est cordis tui he sunt. In corde em̄ est sapiē
tia fm euangeliū: nō in capite fm ph̄m. Tu
cogitabas in stratu tuo quis post te mundi
teneret p̄incipatuꝫ: et ostendit tibi deus re
gnaturos. Videbas corā te statuā grandē
et terribilē: cuius caput ꝛ collū erat ex auro.
collū ꝛ brachiū de argento, venter et femora
ex ere, tibie aūt ferree, pedum quedam pars
ferrea, quedam fictilis. Et abscisus est lapis
de monte sine manib⁹: ꝛ p̄cussit statuā ī pedi

bus ꝛ ꝓtriuit eā, ꝛ redacta ē in pauillā q̄ rapi
tur vēto: ꝛ nō ē inuent⁹ loc⁹ eⁱ⁹. Lapis aūt fa
ctus est mons magn⁹ ꝛ impleuit vniuersam
terrā. Hūc audi rex interꝓtationē eⁱ⁹. Tu es
caput aureū cū his q̄ succedēt tibi. Et post ꝫ
ꝓsurget regnū aliō min⁹ te, qō intelligenduꝫ
est ō regno medoꝝ ꝛ persarū tāḡs p̄ duo bra
chia p̄ q̄ detectū est regnū babylonis. Et re
gnū tertiū aliud eneum: qō imperabit vni
uerse terre, qō intelligendū est de regno gre
coꝝ, qō vocalius, i, nominatius fuit ceteris,
vel ꝓpter eloquentiā grecoꝝ, vel ꝓpter famā
alexādri. Et q̄rtū regnū erit q̄si ferreū, quia
sicut ferrū domat oīa metalla: sic illud con
teret oīa hec, qō intelligendū est ō impio ro
manoꝝ. Porro qz vidisti ptem pedū testeā:
ptē ferreā, sicut ferrū nō p̄t miscerī teste: sic
erunt in eo ciuiles discordie: ꝛ ps solidabit⁹,
ps altera ꝓtereᵗ. Tūc suscitabit ō⁹ regnū ce
li qō cōminuet vniuersa regna hec: ꝛ stabit
in eternū. Sup̄ hoc ōr iosephus Significa
uit ꝛ daniel regi de lapide, qō mihi non pla
cuit indicare. Hoc aūt referūt hebrei ad re
gnum suū qō expectāt. Tūc rex cecidit in fa
ciem suā ꝛ adoꝛauit danielem dicens, Vere
deus vester deus deoꝝ est. Et dedit danie
li p̄incipatū sup̄ omēs puincias babylōis
ꝛ super cunctos sapientes. Obtinuit autem
daniel a rege vt tres socij eⁱ⁹ p̄incipatū ha
berēt sup̄ puincias, ipe vero p̄esset in baby
lone ꝛ staret in foribꝰ regis.

Secunda visio danielis.
Capitulum. III.

Equitur secun

ꝛ da visio danielis que ob ꝫ tm̄
visio ōr, ꝙ vidit in ea rex in for
nace quartū simīlē filio dei. Porro nabucho
donosoꝛ fecit statuā aureā: altitudine cubito
rum. lx. latitudine sex, ꝛ statuit eaz in campo
durā, fluminis sz cuiusdā: iuxta quē gigan
tes edificauerūt turrim. Septuaginta dicūt
in campo peribolon: qō interꝓetaᵗ ꝓclusuz
Nam erecta statua circumsepiuit rex campū
ꝛ vocauit rex omnes p̄ncipes regionuꝫ ad
dedicationē statuez ꝛ ꝓco clamabat valēter
In hoza qua audieritꝫ sonitū musicoꝝ ado
rate statuaz. Qui nō
adoꝛauerit: eadē ho
ra mittetur in fornā
cem ignis ardentis.

Inde est ꝙ cum fiūt ordines ante oratio
nem epistole q̄ dicit,

Et adoꝛauerunt o
mnes p̄ter socios da
nielis, et accusati sūt
ad regem, et subuer
sa est fornax septu
plum, et missi sūt vin
cti cum vestibus in
medium fornaciꝫ, vi
ros aūt illos q̄ mi
serant eos interfecit
flamma ignis. Que
sequunᵗ vsq̄ tūc ob
stupuit rex, ōr se hie
ro. nō legisse in hebreo, sed qz in toto ozbe di
spsa erāt. verū antepositō ea subiecit ne apō
impitos ptē volumis videreᵗ detruncasse.
Porro fornax succēsa erat malleolis, id ē sar
mentis ꝛ ptice, ꝛ stupa ꝛ napta qō fm Sa
lustiū historiographū q̄ddā gen⁹ fomitiz est
apud persas, fm alios aūt ossa sunt oliuaꝝ
arefacta cū amurca.
fm plinīū ī terra ba
bylonis fluit ad mo
dū bitumis. Et erup
pit flāma ꝛ incendit

Dei⁹ q̄ tribꝰ pueris, ꝛ cē,
ñ ōr: flectam⁹ genua.

Ossa oliuaꝝ fructus
earū aridi, et amurca
intincti fecce olei.

q̄s reperit iuxta fornacē de chaldeis, ꝛ effu
sa ē sup̄ fornacē cubitiz, xlix, qō geometrica re
gula ꝓphensum ē. Angel⁹ āt descēdit cū eis
in fornacē ꝛ excussit flāmā: ꝛ induxit q̄si ven
tū roris flantē, i, refrigerantē eos. Tūc anani
as oꝛauit dicēs Iu
stus es dn̄e, peccaui
mus em̄: ꝛ tradidisti
nos in manꝰ hostiū.
Sed in aīa ꝓtrita ꝛ
spū humilitaz susci
piamur a te, ꝛ sicut ī
holocaustū pinguiū, sic fiat sacrificium no
strum hodie in cōspectu tuo vt placeat tibi.
Tunc illi tres quasi vno ore benedicebāt de
um dicētes, Benedictus es domine ōs pa
trum nostroꝝ tē, ꝛ horta bant omnē creatu
ram ad benedicendū deū; ꝑcedentes a supe
rioribꝰ ad inferiores. Et hoc autē qō p̄dictū
est in anīa ꝓtrita: ꝛ spū humilitatis, et quod
in canticis legit, Bñdicite spūs ꝛ aie iustoꝝ
dn̄o, errauerunt qui
dam dicētes, eē i ho
mine p̄ter spīrtūsan
ctū duo distincta, i,
spīm et animā. Huc

Hinc collige ꝙ sepe
q̄s oꝛat ī forma eccle
Jsti eī nō cōmiserāt
peccatum p̄ q̄ traditi
fuissent hostib⁹.

Philosophi ī ꝫ erra
bant ꝙ spīm dicebant
esse q̄ddā q̄ mediāte
ꝙungat aīa corpori,

liqꝫ ī hebreo nō habeť. Tūc obstupuit rex: ꝛ surgens ꝛpere ait. Nonne tres tm̄ misim⁹ in ignē Et ecce video viros quatuor ābulātes ī medio ignis: ꝛ spēs ḡrtis filis est filio dei, qō de angelo intelligi ꝑt. Tūc vocauit eos rex: ꝛ egressi sūt. Et mirabāť oēs q̄ capilli⁹ eorū nō eēt adust⁹: nec etiā saraballa immutata. Et ait rex. Nō ē de⁹ alt⁹ q̄ ita possit saluare. Et posuit edictū: vt q̄ blasphemiā loqueretur in deum eoꝝ periret: ꝛ dom⁹ eⁱ⁹ vastaretur, ꝛ restituit eis p̄ncipatū p̄uinciarum.

Theologi aūt dicūt duas esse vires aīe, superiorē quā rationabilitatē, inferiorem quam sensualitatē, ꝛ sic forte in sētia nō differūt philosophi ꝛ theologi.

Tertia visio danielis. Cap. m.

Equitur tertia

s visio danielis: quā nō scripsit daniel: ꝫ ē ep'la regis quā scripsit vniuerso regno suo post q̄ de bestia restituť⁹ est ī hoiem ꝛ ī regnū. Jn q̄ p̄dicauit mirabilia q̄ fecerat apō eū ōs excelsus Forma aūt ep'le hec ē quā interseruit daniel opi suo Ego nabuchodonosor florēs ꝛ elat⁹ in suburbiā: somniū vidi qō pterruit me, ꝛ vocatis cūctis sapiētibus babylōis solutionē ei⁹ non indicauerūt mihi donec ingressus ē collega daniel cui nomē balthasar, q̄ hz spiritum deoꝝ scōꝝ: ꝛ dixi ei. Jpe eī rex fecerat eum sibi secundum ꝛ quasi collegam suum. Videbā sup stratū meū, ꝛ ecce arbor in medio terre: ⁊ pceritas vsq̄ ad celū, ꝛ aspectus ei⁹ vsq̄ ad termios tre, ꝛ esca vniuersorū in ea, ꝛ sub ea habitabāt aialia ꝛ bestie, ꝛ ī ramis ei⁹ volucres: ꝛ ex ea vescebať oīs caro, ꝛ ecce vigil ꝛ sanctus ō celo descēdit et ait, Succidite arborē ꝛ ramos ꝛ fructus ei⁹ ꝛ fugiant ex ea bestie ꝛ volucres Verūtamē germen ei⁹ in terra sinite, ꝛ cū feris ps' ei⁹ ī herbis terre. Cor ei⁹ ab hūano cōmuteť, ꝛ cor fere deť ei: et septem tpa cōmutenť sup eā. Jn sententia vigilū decretum est: ꝛ petitio scōꝝ est donec cognoscāt viuētes: qm̄ dñať excelsus in regno hoim et cui voluerit dabit illud. Tūc daniel tacit⁹ cogitabat q̄si hora vna cōturbatus: q̄ mala portendebanť regi: ꝛ ait Tu es rex arbor illa q̄ inualuisti: ꝛ ptās tua ī termi nis terre, ꝛ audisti peruigilē sanctum altissimi sup te. Ab hoīb⁹ ejciēt te: ꝛ cū feris erit habitatio tua. Fenū vt bos comedes septē tpa. i. anni mutabunť sup te donec scias q̄ dominet excelsus sup regnū hoim. ꝛ relinquet tibi germen radicis: q̄ regnū tuū restituet tibi. Quāobrez audi p̄silū meū. Peccata tua elemosynis redime: forsan ignoscet tibi de⁹. Factū est aūt p⁹ annū deambulabat rex ī aula babylon quā edificauit ī robore regni et ingl'ia decoris mei. Adhuc erat sermo in ore ei⁹ ꝛ vox de celo ruit. Tibi ō rex nabuchodonosor Regnū trāsibit a te: ꝛ cū feris habitabis septem tpib⁹ donec scies q̄ dñet excelsus in regno hoim. Eadē hora ex hoīb⁹ abiect⁹ est: et fenū vt bos comedit donec capilli eius canescentes in similitudinē aquilar⁹ crescerent: et vngues eius q̄si vngues auiuz. Jgit post dies diffinitos a dño: ego nabuchodonosor leuaui oculos ad celū ꝛ sensus meus redditus est mihi: ꝛ benedixi altissimo cui potestas sempiterna: ꝛ nō ē q̄ dicat ei: q̄re sic fecisti. Et requisierūt me optimates mei ꝛ in regno meo restitutus sum, ꝛ magnificentia amplior reddita est mihi. Ex his apparet, ꝛ epiphanius attestať q̄ nō corpis mutatiōem sed mentis alienationē passus est, ꝛ ablatus est vsus lingue ad loquendū, ꝛ herba data est nature ei⁹ bus humane. Et videbať ei q̄ bos esset ī anteriorib⁹, ꝛ in posteriorib⁹ leo ſm mysterium tyrannor⁹ q̄ in p̄ma etate voluptatib⁹ deditī ꝛ cerui cosī iugo belial subduntur. in fine vero interficiūt: diripiunt ꝛ p̄culcant. Multi q̄ꝫ egrediebantur ꝛ videbāt eū: solus daniel nō egrediebatur. q̄ toto tpe alienatōis eius orationi p eo vacabat, ꝛ ad p̄ces eius anni septē q̄s totidē dixit tpa in septē mēses p̄fluxerūt Jn q̄b⁹, rl. diebus insaniā patiebať ꝛ per alios rl. reuersus ad cor hoīs flebat ꝛ supplicabat deo: adeo q̄ ex nimijs fletib⁹ vt caro oculi ei⁹ facti erāt, ꝛ iterꝝ p alios, rl. dies vertebanť in insaniā donec. vij. mēses p̄plereť. Post q̄s restituť⁹ ē: nō tñ regnū, ꝫ statuti sūt p eo, vij. iudices, ꝛ vsq̄ ad finē, xij. annor⁹ pniam egit, panē ꝛ carnes nō comedēs: ꝛ vinū ñ bibēs. Leguminib⁹ vtebať ꝛ herbis ꝫ p̄silū daniel. Et cū iterꝝ regnasset voluit danielē facere consortē regni sui. Et ait daniel Absit a me vt patrū relinquēs hereditatē incircūcisorū donis inhereaz. Hic dicit Iosephus q̄ libros hebraicos ipe ī grecū trāstulit eloquio. Et ꝑ mutat Daniel ordinem historie. Nos aūt ordinē pse q̄mur. Etsī daniel ordinem historie hic mutauit. Wtūtes recto ordine enūerat reges babilōis, vt oñdat sub q̄ viderit, liij. visionē scz sub balthasar, v. a nabucho.

Catalog⁹ regū babylonis. Cap. m. V

Tmortuus est

e nabuchodonosor magn⁹, ꝛ regnauit fili⁹ ei⁹ nabuchodonosor. p eo q̄ de manubijs hostiū tēplū belis magnifice decorauit, ciuitatē reparās, ita vt nequaq̄ obsidentes valerēt fluuiū auertere, ꝛ parētis regalib⁹ maiora supaddidit, ꝛ ī diebus ꝓsumauit, iuxta q̄ lapides posuit grādes instar montis, ꝛ supplātauit arbores, ꝛ ortū q̄ suspēsilis dicebať, eo q̄ vxor ei⁹ q̄ ī finib⁹ media nutrita fuerat: regionē suā alōge videre desideraret. Hui⁹ meminit megastenes ī libro indicioꝝ, ꝛ asserit eū fortitudine ꝛ actuū magnitudine herculē transcēdisse. Sz ꝛ dño cles ī libro colonioꝝ dic̄, q̄ iste nabuchodonosor obsedit tyrū trib⁹ ānis ꝛ decē mensib⁹ Eo mortuo regnauit p eo amilinatapagus. Tyr⁹ insula tūc tpis fuit, ꝛ voleb at eā cōtinuare terre. sz p⁹ ea alexander hoc cōsummauit Hic ē cuilmoradach qui, xxxvij. anno trāsmigrōis mense, xij. xxvij. die mēsis subleuauit caput ioachim regis iuda de carcere, et posuit thronū ei⁹ super thronū regū qui erant cū eo in babylone et comedebat cotidie rege cūctis diebus vite sue et hāc fecit cū eo misericordiam, q̄ pater ei⁹ non seruauerat ei fidem Tradūt tñ quidā q̄ euilmoradach frater minor⁹ nabuchodonosor, in diebus electionis paterne, multa egit ipse in terra, et patre restituto accusatus apō eū missus ē in carcerē, vbi ioachī erat vsq̄ ad mortē fratris sui. Cūq̄ regre cepisset: eleuauit ioachim quē socium habuerat ī carcere, timēsq̄ ne resurgeret pater su⁹ q̄ de bestia redierat ī hoiem ꝓsuluit ioachim Ad cui⁹ ꝓsiliū cadauer patris sui effossum diuisit ī. ccc. ptes. ꝛ dedit eas trecētis vulturibus. Et ait ad eū ioachī Nō resurget pater tu⁹ nisi redeant vultures in vnū. Hic habuit tres filios, egessartū: q̄ ꝛ regusar dict⁹ est, et labosardochū, et nabar q̄ balthasar cognoīat⁹ ē ad quē post regna fratrū regnū deuolutū est.

Quarta visio danielis. Cap. m. VI.

Equitur quarta vi

s sio danielis. nō ſm ordinē libri ei⁹ sz ſm historiā. ī q̄ vidit ſm imagines ḡttuor bestiaꝝ ḡttuor regū q̄ vidit nabucho. ī statua q̄driformi. sz addituz ē de antichristo et die iudicij. Porro anno p̄mo balthasar vidit daniel somniū: cui⁹ summā scribēs ait Videbā. et ecce ḡttuor venti pugnabāt ī medio mari. He sūt āgelice ptates q̄ laborāt p regnis mūdi q̄b⁹ p̄sūt, et ḡttuor bestie ascēdebāt ō mari. p̄ma q̄si leena, ꝛ habebat alas aq̄le Et auulse sūt ale ei⁹ ꝛ ablata ē de tra, ꝛ sup pedes q̄si hō stetit, ꝛ cor ei⁹ datū est ei. Hoc ē regnū assyrioꝝ q̄ō p̄ax leone ꝑē violētiā et libidis ipatientiā: q̄ leena sp in coitū gestit. Alias aq̄le habuit ꝑē lōgeuitatē. Hā in scōa etate inchoās sub saruch pauo abrae: et descēdit vsq̄ ad q̄ntā sub balthasar. Q̄ aūt ale auulse sunt ꝛ stetit vt hō et cor ei datū est: ad delectionē nabucho, respicit et restitutiōez. Scōa bestia sillis vso ī pte et tres ordines dentiū erant in ore eius, et in dentib⁹ eius p̄ncipes tres et dicebāt ei, Surge comede carnes plurimas hoc est regnū persarū. q̄ō cōparať vso ꝑter patientiam laboris et victꝰ ꝑcitatē. Hā p pulmento sale vtebanť et cardamomo: sed sillis fuit vso ī pte: nō ex toto. q̄ ī ꝑlm dei nihil crudeliter egit. vñ ī zacharia dicunť equi albi. Tres ordines dentiuz habuit. id ē tria regna in p̄ncipio sui medoꝝ. psaꝝ. et chaldeoꝝ vel tres p̄incipes habuit sup centum viginti satrapas. Q̄ dicebāt ei, comede carnes plurimas, hoc refert ad asuerū. cui dixit aman vt occideret iudeos. Tertia bestia q̄si pardus, et habebat alas auis. ꝛ q̄ttuor capita erāt in ea: ꝛ p̄tās data est ei. hoc est regnū grecoꝝ. q̄ō cōparať pardo q̄ saltu rapit in mortē ꝑter imperū alexandri. Et varijs colorez: diuersa sub eo regna significant. Alas habuit, q̄ nihil velocius victoria alexandri

Quattuor capita eius quattuor sunt alexandri successores. Hec hactenus habuit a se alexandr, sz fuit ega furoris dñi i filios pestilentes. Quarta bestia fortis ut ferreos hñs, comedēs et reliq̃ pedibus conculcās. H ē regnū romanor. qđ nulli bestie cōparauit Daniel, vt quisq̃ facile intelligamus in romanis. Hebre⁹ tñ dicit simile fuisse apro. sm illud psalmiste Vastauit eā aper de silua et singularis feⁱ depastus est eam. Hoc regnū cetera conculcauit Qđ sequit, z habebat cornua decē respicit ad finez mūdi, qz tūc regnū romanū diuidet in decē regna, qđ significatū ē p decē soles in vaticinio sibylle et ecce cornu aliud paruū ortuz est de medio eor. Hic ē antichrist⁹ de tribu dan ignobil' in obscuro loco babylonie nascitur⁹. Et seminibus quidē parentū accipiet sed post cōceptum spūs malign⁹ descēdet in vterū matris cui⁹ future deinceps puer alet nascet adolescet. Vñ fili⁹ patrioīs dr. Et tria de cornibus primis auulsa sunt a facie eius, i. tres reges de decē prius interficiet, regez scz africe egypti z ethiopie Tūc alij septē victori colla submittēt, Et ecce quasi oculi hoīs erāt i cornu id est alta et mirabil' sciētia, qz magice miracula faciet, z inueniet thesauros abscōditos Et erit ei os loquēs ingētia, qz deū se dicet z circūcidet se, dicet se messiā esse, ꝯfluēt ad eū iudei, reedificabit templū, et solū suū ponet i eo ꝯuertet ad se hoīes terrore, mūeribus, miraculis, helia et enoch interficiet, Aspiciebā hec, id est, ptātem hui⁹, donec throni positi sunt, de qbus in euāgelio Sedebitis sup thronos, et antiquus dier. sedit, i. de⁹ eternus iudex, qui apud ioannem sol⁹ in throno sedet Vestimentū ei⁹ quasi nix candidū et capilli ei⁹ quasi lana munda glorią maiestatz ei⁹ significāt. Thron⁹ ei⁹ flāme ignis, rote eius ignis accensus Hoc est qđ alibi dicit in ps. Ignis ante ipm p̄cedet Fluui⁹ igne⁹ z rapidus egrediebat a facie ei⁹, qđ celeritatē iudicij notat, quā dicit ap'ls in momento, in ictu oculi futurā. Milia miliū ministrabāt ei, z decies centena milia assistebāt ei, inculcatio est Hā decies. c. milia, idē est quod milia milium, hoc ad exercitus angelor refert, Iudicium sedit, et libri aperti sunt, i. iudicibus sedētibus ꝯscientie singulor patebūt Et vidi qz interfecta esset bestia quarta, aliarūq; ablata esset potestas, qz tūc cessabit omis plātio, cū tradet xps regnū deo pri. Et ecce cū nubibus celi quasi fili⁹ hoīs veniebat, qz xps bajulis nubibus descēdet in aera, sm illud. Ita veniet quēadmodū vidistis eū euntē in celū, z vsq; ad antiquū dier. puenit, qz christ⁹ p oīa eq̃lis est patri, et dedit ei potestatē, et honorē, z regnū sempiternū Cunctq; vidisset hec daniel accessit ad vnū de assistētibus, et querebat ꝑitatē, Qui exposuit ei singula, hec addens ō antichristo, Sanctos altissimi ꝯteret, z tradentur in manu ei⁹ vsq; ad temp⁹ z tēpora z dimidiū tēporis, id est vsq; ad annū z duos annos et dimidiū anni. Hebre⁹ eñ noīe tēporis significat annū z p numerū pluralez duos annos Hebre⁹ eñ habet dualē numerum sicut et grecus. Breue erit temp⁹ hoc, sz nisi abbreuiati essēt illi, nō salua fieret omnis caro.

Visio quinta danielis. Cap'lm. VII

Equitur quinta visio

Equitur quinta visio danielis, hebraice scpta i eo pcedētes ꝙo chaldaice. Anno tertio balthasar ego daniel erā i elam regiōe i susis q̃ ē metropolis elamitaz, q̃ in iudith vocat ecbbatanis. In q̃ vt ioseph⁹ dicit fecit daniel mausoleū regū. Et vidi in visione me esse sup portā vlai. Et est vlai nomē porte, vl'lac⁹ ante portā. Et ecce aries vnus stabat añ paludē habēs cornua excelsa, et vnū excelsi⁹ altero atq; succrescēs. Hic ē cyr⁹ potentior dario, et vētilabat cornibus ꝺ occidētē aquilonē et meridiē, et oēs bestie nō poterūt resistere ei Hoc ad ipm regnū refert, non ad psonā, et ecce hirc⁹ veniebat ab occidēte, z nō tāgebat terrā. Hic ē alexāder quasi volās, p insula queq; gradiens vt hirc⁹, vel ab hircis oculor quos diuersicolozis habuit Et venit ad arietē quē viderā et efferat⁹ ē in eū, z pcussit arietē z ꝺminuit duo cornua ei⁹ qz darū arsami filiū pcussit, z medos z plas sibi subiecit, et orta sūt ei quattuor cornua, i. quattuor successores, de quibus suo loco dicemus De vno ex eis egressuz est cornu modicum, z factū est grande. Hic est antioch⁹ epiphanes, descendēs a seleuco. Qui dū eēt obses rome, euasit in regnū et magnificat⁹ ē cō

tra meridiē, i. cōtra egyptios, z cōtra orientē, i. eos qui in plide res nouas moliebant, et cōtra fortitudinē celi, i. filios isrl' Et deiecit de stellis, et cōculcauit eas z vsq; ad pncipē fortitudinis, i. deū magnificat⁹ est, z ab eo tulit iuge sacrificiū, et deiecit locū sanctificationis ei⁹, qz in tēplo statuā iouis posuit, Et audiui vnū de sanctis loquētē ad alterū z dicētem, Vsq; quo iuge sacrificiū z sanctuariū z fortitudo cōculcabit, Qui rndit, Vsq; ad vespera z mane dies mille, ccc, z mūdabit sanctuariū, qz a pmo ingressu Athiochi in hierusalē vsq; ad mundatōez tēpli facta a iuda machabeo p successiōes diei et noctz fluxerūt sex anni, menses tres z dies viginti. Cūq; q̃reret daniel itelligētiā somnij, gabriel venit ad eū, et i dicauit ei. Et p hmōi visiōes scrōr (vt ait ioseph⁹) deprehendit error epicurez q̃ hūc mūdum sine rectore: et sine dei puidentia casu ferri cōfirmāt, qz si mūd⁹ sine pūle cēt olim deperisset, sicut nauis desolata rectore, nec sm pphetias oīa pueniret.

Visio sexta. Cap'lm. VIII.

Equitur sexta visio

Equitur sexta visio danielis, q̃ q̃rta est in daniele, sz hiero, sextā eam vocat in plogo abachuch, et hec chaldaice scpta ē. Factuz ē vt cyr⁹ et dari⁹ obsiderēt balthasar i babylone Balthasar ꝺo fecit grāde cuiusdā optimatibus suis mille, z fecē vt afferrēt vasa q̃ asportauerat nabuchodo, au⁹ su⁹ de tēplo dñi, et bibebāt in eis rex et optimates et vxores et ꝺcubine ei⁹, z laudabāt deos suos Scōz iosephū solēnitas erat i babylone instituta ob tuitiōez vrbis Fabulant' hebrei q̃ balthasar itellexerat, lxx. annos captiuitatis, q̃s pdixerat hieremias fluxisse et tū hebrei nō erāt liberati a iurisdictiōe sua Und exultabat ꝺ hijs suis grās agebat Sane illa annoz septuagena nōdū fluxerat sz septia decas iā decurrebat. In eadez hora apparuit ꝺtra eū man⁹ scribēs i pariete. Cū q̃ rex vidisset z manū et scriptura, incertū est vtr astātes vidissent manū: scriptura q̃dē viderūt. Postq̃ man⁹ euanuit cōturbat⁹ ē rex, et genua eius ad se inuicē collidebant, z exclamauit fortiter vt introducerent magi chaldeozū Et ait ad eos. Qui legerit scripturā hanc z interpretationez eius diuerit purpura vestiet, torquē aurcam habebit i collo, et tertius erit i regno meo, i. vnus erit triū pncipū q̃ presunt satrapis Illi autē nō potuerunt scripturā legere, Et ingressa est regina, nō vxor sm porphirtū, sed auia, sm iosephū. Vel mater sm origenē Et ait ad regē, Est vir in regno tuo qui spiritus deoz habet, quē pater tuus, i. auus pncipē magoz ꝺstituit Hic vocet, z oīa dicet tibi Cūq; intrasset daniel ꝓmisit ei rex mūera q̃ et sup. Qui respondit, Munera tua sint tibi vel altari da Scripturā aūt legam tibi rex z exponā Hosti q̃ de⁹ excelsus dederat regnū patri tuo z nō cognouit, ꝓterea senū vt bos comedit donec cognosceret. Tu quoq; cum scires hec oīa, aduersus deū celi elevatus es z vasa ei⁹ pphanasti tradēs ea manibus immundis, et bibēs in eis deos laudasti q̃ nec viuunt, nec sentiūt, deū vero q̃ flatū tuuz in manu sua habet nō glificasti, ꝓterea ista cora te exarata sunt Mane, tethel, phares, qđ sonat numerus, appēsio, diuisio, Et ē sensus Numerauit deus regnū tuū, id ē cōpleuit illud, z ē dictū p simile pecunie que numerata tollit et abscōditur, Appensus es in statera, et inuētus es minus habens, id ē, iusto dei iudicio minus viues q̃s putabas, Diuisuz ē regnū tuū, et datū ē medis et psis, vl' fractū ē regnū tuū Hā phares fragmentum significat Et tradidit rex munera danieli q̃ p misserat. Eadē nocte capta ē babylon Hā cyr⁹ diuiserat eu fratē

Hec tū fuit Daniel simoniacus, qz spōte oblata suscepit.

longe a ciuitate p plures riuos vt alueū q̃ influebat in ciuitatē vadabilē faceret, z p ipm ingressi sunt hostes i ciuitatē sub muro, z interfectus ē balthasar, et successit ei darius in regnū, annos natus. lxx. duos. vbi alij libri habent. lxij, alij, xlij. Hā cyr⁹ et tanq̃ maiori honorē in oīb⁹ deferebat. Quod autem eadem nocte visionis capta sit ciuitas: apparet in esaia, qui loquēs ad balthasar ait, Pone mensam et ꝺtemplare in specula comedētes z bibentes surgite pncipes, arripite clypeos Quidam tradūt qz mater balthasar p qua factus ē horr⁹ suspensibilis filia fuit

darij.et qz balthasar filiū nō habebat, dari⁹ festinabat occupare regnū.

Visio septima. Cap'm.IX.

Equitur septima visio danielis.

Porro dari⁹ sumēs danielē duxit eū secū ī mediam Et fecerat cū vnū de tribꝰ satrapis q̄ p̄erāt,c et,xx,qz in daniele spūs dei amplioꝛ erat, Et cogitabat rex ꝓstituere eū sup omne regnū. Unde p̄ncipes iuidebāt ei,et querebāt occasionē accusandi eū et latere regis,i,pro eo q̄ erat ex latere regis Fabulantur hebrei qz querebāt occasionē in ꝯmone tactu nutu,vl' internūcio ad reginā vel ad aliquā ꝑcubinarum regis nullāq̄ causam reperire potuerunt eo q̄ fidelis esset et sup thesauros erat, dicit ioseph⁹,qz a deo iustus erat vt munera oblata respueret Et dixerūt p̄ncipes Non inuenie⁹ occasionē aduersus eū nisi in lege dei sui et surripuerūt regi dicentes Cōsilium inierunt cūcti p̄ncipes regni tui z satrape z iudices q̄ quicūq̄ petierit aliq̄d a quocunq̄ deo vl' homine vsq̄ ad dies,xxx.nisi a te rex mittat in lacū leonū Nūc itaq̄ confirma sententiā et scribe decretū et ad q̄euit rex Ꝑozo daniel ingressus ē domū suaz et fenestris apertis in cenaculo suo cōtra hierusalem tribꝰ temporibꝰ in die flectēs genua orabat Tribꝰ horis orabāt iudei in die,scz hora tertia sexta et nona sicut legitur de apostolo q̄ tribꝰ vicibꝰ orabat ī die et de petro et ioanne q̄ ascendebāt ad horam oratiōis nonaz. In tertia orabant qz tūc eis dat⁹ est decalogus ī syna In eadē orat ecclesia qz tūc est datus spiritussctūs sup apostolos In sexta orabant qz tunc erectus est serpens eneus ī deserto In eadē orat ecclesia quia tūc ē christ⁹ suspensus in ligno In nona orabant qz tūc dedit petra aquā in cades In eadem orat ecclesia qz tūc de christo lāceato exiuit sanguis z aqua Cūq̄ inuenissent viri illi danielē oratē accusauerūt eū ad regē de transgressione decreti Et cōtristatus rex posuit cor vt liberaret eum laborans vsq̄ ad occasum solis Qō intelligentes viri dixerūt Scito q̄ lex hui⁹ regni est vt decretū regis nō liceat īmutari Tūc miserūt danielē in lacū leonū z ob signauit rex anulo suo et annulis optimatū lapidē q̄ p tanuis posit⁹ erat Et incenatus rex totā nocte duxit insomnē z diluculo rediit rex ad lacū,et flens exclamauit Daniel serue dei valuit ne deus tu⁹ liberare te a leonibus Qui respondit Deus meus misit mihi angelū suū et cōclusit oza leonū,quia nō est inuenta in me iniquitas Forte quia vidit angelū vocat hec picopa,id est, visio Et eductus est daniel de lacu leonū ī nllo lesus Et dixerūt qui accusabāt eum: nō dei puidētia hoc factū sed quia saturati erāt leones Tūc rex iussit leonibꝰ mltas carnes apponi, eiscq̄ satiatꝫ accusatoꝛes danielis misit in lacū cū vxoribꝰ et filijs,et nō pueneruīt vsq̄ ad pauimentū donec arriperēt eos leones, z oīa ossa eoꝝ cōminuerunt Tunc scripsit darius vniuerso regno suo dicēs, Paueant oēs deum danielis,ipe est em⁹ viuēs et eternus in secula,et egrotauit daniel per dies plurimos Cunq̄ surrexisset faciebat opa regis,forte mausolū in echbataris,qō bactenus manet vt dicit iosephus ita mirabile: vt ea die qua ꝓspicit putetur esse ꝓstructū Ibi sepelijt medoꝝ reges,et psaq̄ pariter z parthoꝝ z cui cura illi⁹ cōmittitur: sacerdos est medoꝝ.

Visio octaua. Cap'm.X.

Equitur octaua visio danielis.

In āno p̄mo dari filij asueri,q̄ et astrages dict⁹ est,q̄ subiugauit sibi regnum chaldeoꝝ, ego daniel intellexi in libris hieremie vt cōplerent,i,ad completionē appropinquarēt desolationis hierusalē anni,lxx,et orauit dominū in telunijs et sacco et cinere dicens Just⁹ es dñe peccanim⁹ iniquitatē fecim⁹ et addixisti eam sup nos, auertat obsecro ira tua a ciuitate tua hierusalem et monte sancto tuo Ostende faciē tuā sup sanctuariū tuum qō desertū est Exaudi domine,placare domine attēde et fac ne moreris, Adhuc me loquēte ecce vir gabriel tetigit me in tēpore sacrificij vespertini,et ait, Ab exordio precum tuarū egressa est liberatiōis sententia a deo Ego aūt veni vt indicarem tibi caz et etiā quedā alia quia vir desideriozum es tu, Tu ergo animaduerte visionē,et sermonē intellige Tunc aperuit ei liberationē spiritualē futurā p christū Forsan iminentē pro qua orabat differt, qz post dicet de ea exauditus ibi, noli metuere. Addidit etiā de destructiōe p rhomanos, septuagīta hebdomades abbreuiate sunt sup

populum tuum, et sup vrbem tuā sctām, vt ꝯsummet̄ p̄uaricatō, z finē accipiat peccatū et deleatur iniq̄tas, et adducat iustitia sempiterna, et impleat visio et pphetie et vngat sctūsctōz. Scito ergo et animaduerte, ab exitu sermonis vt iterꝝ edificet hierusalē, vsq̄ ad chm̄ ducē hebdomades, vij, z hebdomades, lxij, erunt, Dis ꝑbis xpi incarnationem designat angel⁹ qui legē z pphetias impleuit, peccata tulit, z iustitiā adduxit, z vnctus ē oleo leticie p ꝯsortibꝰ suis Et ꝓposu it hebdomadas nō diez sed annoꝝ vt septē anni sint hebdomada vna Abbreuiatas ꝯ dicit, vt intelligam⁹ annos lunares qui breuioꝛes sunt solaribꝰ, xj, diebꝰ. Septuaginta ergo hebdomades annoꝝ solariū, faciūt annos, cccc, lxxv, lunariū ꝯ annoꝝ faciunt annos, cccc, xc, Est ergo sensus, q̄ ab exitu sermonis vt reedificet hierlim vsq̄ ad ducē chm̄ fluxerunt anni lunares, cccc, xc, Cepit ergo beda numerare, a, xx, anno regni artarxersis, in quo neemias pincerna eius impetrauit ab eo vt restituerent muri hierusalē, et restituit eos in mlta angustia Ab illa inquā licentia a rege accepta vsq̄ ad xpi passionez fluxerūt anni lunares, cccc, xc, z hāc summā annoꝝ cōputat ꝯm annos regū qui descēderunt vsq̄ ad, xvij, annū imperij tyberij cesaris, Et statim modicū iterseruit daniel de reedificatōe facta p neemiam dicēs Et rursus edificabit platea z muri in angustia tēporū ꝓpter timoꝛe De, lxx, ꝯ hebdomadibꝰ anno rū, separauit daniel vltimā dicēs Confirmabit aūt pactū multis hebdomada vna Qō intelligendū est de tribꝰ annis et dimidio, q̄bꝰ ꝑdicauit christ⁹ z qō p̄fibꝰ ꝓmiserat ꝓfirmauit Nam iā tres anni et dimidi⁹ hui⁹ hebdomadis nouissime ꝓterierāt, qū baptizatus ē dñs, et in dimidio eiusdē hebdomadis residuo circa finē ꝏficiet hostia z sacrificiū, i, vemēte veritate cessabūt vmbre, z in tēplo erit abominatio desolationis, i, abominanda et desolāda erūt sacrificia, p⁹ mortē xpi z vsq̄ ad finē mūdi durabit hec desolatio. Supza ꝯ ī littera posuit daniel tēpus mortis christi dicēs, et post hebdomades, lxij, subaudi, z, vij, z nouissimā, quam in duas ꝓtes divisimus, occidet christ⁹, et nō erit eius ꝓpl's qui eum negatur⁹ est Dixerūt eū, Nō habemus regē nisi cesarez.

Et alibi, hūc nescim⁹ bet ꝓpl's q̄ eū negatur⁹ est, q̄z etiā littera sane nō pōt legi, Occidet xps z non erit ei⁹ ꝟ scz occidi, ꝟ ex natura nostra.

In hebreo non habet

vñ sit, Qō ꝯ sequit, Et ciuitatē z sanctuariū dissipabit pl's: adlxx, hebdomades nō ptinet, Sz ꝓphetato rꝫ aduent⁹ xpi z mortis ꝓphetauit quid vē turū erat populo: q̄ noluit eū recipere dicēs Et dissipabit ciuitatē et sctūariū pl's scz roman⁹ cū duce suo vēturo, et finis ei⁹ erit vastitas, z post finē belli statuta a deo ī eternū desolatio. Et nota q̄ ex duobꝰ que hic legūt scz vnget sctūsctōz, et deficiet hostia sumit illud qō solet dici iudeis. Cū venerit sctūs sanctoꝝ cessabit vnctio vestra. Africanus huic enūeratiōi bede ꝓsonat in principio, ꝟ in fine differt Nō em⁹ extēdit, lxx, hebdomades nisi vsq̄ ad, xv, annū tyberij, in quo baptizat⁹ est xps. Tertullianus ꝯ inchoat nūerare hebdomadas illas a ꝑmo anno darij in quo egressus est sermo a dño ad danielē p angelū, vt iterꝝ reedificarent muri hierlz. Et extēdit eas vsq̄ ad captiuitatē factā p romāos Et tūc ptinet ad lxx, hebdomades qō dictū est, qz ciuitatez z sanctuariū dissipauit populus cū duce vēturo, Hebrei sic exponūt, lxx, hebdomades abbreuiate sunt sup pl'm tuū, q, d O daniel scito ab hac die qua nūc tibi loquoꝛ. Erat aūt ann⁹ primꝰ darij qui occidit balthasar, z regnū chaldeoꝝ in psas medosq̄ trāstulit, vsq̄ ad septuagesimū ānū hebdomadaz, i, vsq̄ ad ānos, cccc, xc, Hec populo tuo p ptes accidēt, Primū, ꝓpitiabit⁹ tibi de⁹ sicut ꝑcaz et delebit⁹ peccatū, z finē accipiet ꝓuaricatio Nūc cessā vbe et tēplo destructz, i, luctu ē populus ꝟ in breui restaurabit⁹, z nō solū ī his lxx, hebdomadibꝰ hec fiēt sed nascetur xps iustitia sempiterna, z signabitur visio z ꝓphetes, vt pheta nō inueniatur in isrl, et vngat sanctus sanctoꝝ, de q̄ dicitur ī ps, Propterea vnxit te de⁹ de⁹ tu⁹ oleo leticie p ꝯsortibꝰ tuis, qui dicit, Sancti estote, qm̄ z ego sanct⁹ sum, Scito ergo qm̄ ab hac die qua nunc tibi loquoꝛ, z dei sermonē ꝓmitto, q̄ reuertatur populus, et hierusalē instauret, Usq̄ ad xp̄m z desolatōez tēpli hebdomades numerent, lxij, z alie, vij, in quibꝰ iuxta ordinē suū due res fient, de quibꝰ ante dixi, q̄ reuertat

ꝑlus et reedificetur platea a neemia ⁊ esdra
In fine ergo hebdomadaꝝ cõplebit dei sen
tentia in angustia tempoꝝ qñ rursus destru
etur tẽplũ et capiet ciuitas Hã post.lxij.hebdomadas occidetur xp̃s, ⁊ nõ erit eius po
pulus qui negaturꝰ est eũ,siue vt quidã he
brei dicũt,nõ erit eiꝰ im
perũ qõ putabat se re
cepturũ.Et quid dico de xp̃o occidendo ⁊ ne
gaturo ppl'o penit⁹ de
serẽdo cũ et ciuitatẽ ⁊ sanctuariũ dissipaturꝰ
sit populus romanꝰ cũ duce vẽturo,i.vespa
siano,Quo mortuo trãsactꝭ septẽ hebdoma
dibꝰ,i.annis,clxx.helꝰ adrianꝰ a q̃ postea de
ruinis hierusalẽ vrbs belia cõdita est,rebel
lãtes iudeos rufo magistro exercituꝰ pugnã
te superauit,et tũc defecit hostia et sacrificiũ
et vsqꝫ ad cõsummationẽ mũdi cõtinuabit
desolatio Non vos moueat inquiũt hebrei
si prꝰ numerenꝫ.vij.hebdomades,⁊ postea
lxij,et rursus in duas partes diuidatur vna
Est enĩ hoc idioma hebrei sermonis et an
tique latinitatis:vt ante numeruꝫ minorem
supputẽt,post maiorẽ,verbi gratia.Hos iu
xta ꝓprietatẽ lingue nostre dicimꝰ vixit abra
am,c,lxxv.ãnis,illi ecõtrario,vixit abraã,v.
lxx.c.annis.Nõ igit vt legitur ita adimpleꝫ
ꝫ vt totũ pariter supputaꝫ ita finem accepit.
Nec ignorandũ quosdã illoꝝ dixisse,q̃ vna
hebdomada de qua dicit,cõfirmabit pactũ
multis hebdomada vna diuidat⁊ vespasia
num et adrianũ,vt iuxta historiã iosephi ve
spasianꝰ et titus tribꝰ annis,⁊ vj.mẽsibꝰ pa
cem cũ iudeis fecerũt,tres aũt anni ⁊ sex mẽ
ses sub adriano computẽtur qñ hierusalem
oĩno subuersa est,et iudei cateruatim cesi
ta vt iudee q̃q̃ finibꝰ ppellerẽtur. Hic aiũt
hebrei non magnopere curantes a ꝑmo an
no dariꝰ regis persaꝝ vsqꝫ ad extremã euersi
onẽ hierusalẽ,q̃ sub adriano accidit compu
tãt olympiades.clxxiij.hoc est annos.dc.
xcvj.q̃ faciunt hebdomadas hebraicas,xcix
et annos tres. quando coꝛbas dux hebreo
rum est oppressus,et hierusalem vsqꝫ ad so
lum diruta est.

Visio nona. Cap'm.XI.

Equitur nona visio da
nielis quã cum
ſ sequẽti quidã dicunt esse vnam
Sz hieronymꝰ ſm hebraicã ve
ritatem tradit esse duas,et vtraqꝫ scripta ẽ in
daniele hebraice,Porro vtraqꝫ vidit daniel
vnam quidẽ vidit,sed alteraꝫ audiuit anno
tertio regni cyri regis persarum et in eadẽ
die eiusdẽ anni in hũc modũ.Primo anno
darij.daniel intelligẽs imminere.lxx.annuꝫ
captiuitatis liberande,ozauit dominum vt
darius et cyrus liberarent populum suum
Et data est sententia a deo de licentia redeũ
di danda,et hãc egressam a dño supra nũci
auit danieli gabriel, Et ex tũc darius dispo
nebat de libertate et licentia danda hebreis
sed preuentꝰ morte nõ impleuit. Cyrus aũt
primo anno regni sui dedit eis eandẽ liber
tatem quã habebant indigene et licentiã re
deundi Ipsi vero quia fere omnes nati erãt
in chaldea:et possessiones ibi habebant,eli
gebant remanere in ẽra natiuitatis sue.Pau
ci ꝙo qui ascendere disponebãt in iudeã: pi
gri erant et morosi etiã vsqꝫ ad tertiũ annuꝫ
cyri.Quod attendens daniel vehemẽtꝰ af
fligebatur dolore eius primo,⁊ ozabat dñm vt
qui primo dederat regibus animum liberã
di,daret et populo animum redeundi. Fa
ctũ est ergo tertio anno regni cyri primo mẽ
se,prima die mensis,lugebat daniel trib hebdomadaꝝ diebus,panẽ desiderabilẽ nõ co
medit,carnes et vinũ nõ gustauit,nec vsus
est vnguento,ꝑ balneis more persarum.Die
autẽ,xxiij,dum esset iuxta fluuium qui est ti
gris vidit,Et ecce vir vestitus lineis, accin
ctꝰ zona aurea,cuiꝰ facies quasi fulgur, ocu
li vt lampades,ozaꝝ corporis quasi crisoli
tus,que deorsuꝫ erat brachia scilicet femo
ra tibie et pedes q̃si es candens,⁊ sermo eiꝰ
quasi vox multitudinis loquẽtis. Porro vi
ri qui erant cum eo territi fugerũt ⁊ solus vi
dit visionẽ et corruit in faciẽ suam, sed vir il
le accessit,et erigens eum et confortans ait
Noli metuere daniel,quia ex die primo mẽ
sis quo posuisti coꝛ tuum vt te affligeres co
ram deo, exaudita sunt ꝙba tua, et egressa ẽ
sententia a deo de reditu ppli,et eadẽ die vo
lui ad te venire vt nũciarẽ tibi,sed princeps
regni persaruꝫ restitit mihi,xx.diebus ⁊ vno
Cũq̃ tũc egrederer apparuit princeps gre
corum veniens vt aduersaretur principi p
sarum et mihi,et aliquãtulam feci moram.
Sed nunc venio vt certificẽ te de reditu po
puli et in bis nemo est mihi adiutoꝛ nisi mi
chael princeps vester,Hos duos ꝓncipes

grecoꝝ et psaruꝫ dicit hieronymꝰ esse ange
los malos,qui appositi sunt regnis illis ad
exercitium,Laborabat traqꝫ angelꝰ persarũ
ne hebrei liberarentur a dominio persarum
tum quia delectabatur afflictionibus eoꝝ
tum vt perse diutius affligentes eos grauꝰ
peccarent.Laborabat etiam angelus greco
rum vt perse ⁊ captiuitas hebreoꝝ cum eis
transirẽt in dominiũ grecoꝝ.Gregoꝛiꝰ aũt
vult eos fuisse angelos bonos qui satage
bant ne tam cito liberarentur iudei, vt siqd
adhuc erat purgandum in eis purgaretur.
et decoquerentur vsqꝫ ad vnguem.Preter
ea addidit vir ille, Nunc reuertar vt prelii
er aduersus principem persarũ, verũtamen
ꝑius annunciabo tibi quod expressum ẽ in
scriptura veritatis de quibusdã aliꝭ quoꝝ
geris sollicitudinem. Porro a primo anno
darij ozabat daniel ꝓ eo vt staret et robo
raretur regnum eius,⁊ sollicitus erat ꝓ suc
cessoꝛibus regni persarum volens eos scire
De quoꝝ manifestatione sequitur decima
visio,in qua primum inducitur Daniel lo
quẽs sic,

Visio decima. Cap'm.XII.

Go autem a pri
e mo ãno darij medij stabã in cõ
spectu ꝺ̃i,vt ꝙfortaret⁊ roboza
retur ipe darꝰ. Et statim fit metaplasmus q̃
frequẽs ẽ in ꝓphetis. Et introducit vir ille
predictꝰ loquẽs ad danielẽ sic. Et nunc ve
ritatẽ annũciabo tibi,quia ecce adhuc post
darũ et cyrũ q̃ nũc sunt tres reges stabũt in
perside,cambises,i.ereneides magus dariuꝭ
filius itaspis:⁊ quartus,i.xerses filius darij
super omnes erit,⁊ concitabit omnes aduer
sus regnũ grecie. De isto legit,quia succedit
athenas,⁊ bellum nauale egit apud salami
nam,quãdo sophocles ⁊ euripides clari ha
bebanꝫ,⁊ phemistodes in psam fugiẽs bau
sto sanguine tauri periit. Tũc vir qui loque
batur danieli ptermisit omnes reges vsqꝫ ad
alexandruꝫ magnũ ⁊ ait,Surget ꝙo rex for
tis,⁊ faciet quod placuerit ei, ⁊ cũ steterit cõ
teretur regnũ eius,⁊ diuidet in quattuoꝛ vẽ
tos celi. In egypto enĩ que est ad meridiẽ ꝑ
mus regnauit ptholomeus lagi filiꝰ. In ma
cedonia philippus qui⁊ arideus frater alexã
dri que est ad occidẽtẽ syrie⁊ babylonie⁊ su
perioribꝰ locis que sunt ad orientem prefuit
Seleucꝰ nichanoꝛ imperauit Asie⁊ ponto:
⁊ ceteris in eadem plaga prouinciis. Anti
gonus ꝙo ad septentrionem. Et hoc ſm oꝛ
bis totius plagas dicimus. Qui autez in iu
dea est ad aquilonẽ syriã:ad meridiẽ egyptũ
habet. De regno egypti ⁊ syrie tantũ prose
quitur daniel,quia sub his afflictus est po
pulus dei vicissim. Porro post alexandrum
regnauit in egypto ptolomeus lagi filius.a
quo sequẽtes reges egypti ptholomei dicti
sunt. Post ptholomeus philadelphus post
ptholo.euergetes.post ptho.philopat.post
ptholo.epiphanes. In syria post alexandrũ
regnauit seleucus.post antiochꝰ soter.a quo
successoꝛes antiochi dicti sunt. post antio
chũ theos.post antio.gallaricus. post anti.
magnus.post anti.epiphanes De his prose
quitur vir loquens ad danielem:incipiens a
rege egypti sic.Et cõfortabit⁊ rex austri. Hic
est ptholomeus lagi filius adeo fortꝭ vt pir
rhũ regem epirotarũ expulsum restitueret ĩ
regnum.⁊ deuicto demetrio filio antigoni se
leuco regni sui partem quã antigonꝰ abstu
lerat restituit.cyprũ.phenicẽ.⁊ regiões mul
tas ⁊ insulas sibi subiugauit. Cui successit
ptho.philadelphus.q̃ primus ab ethiopia
adduxit.cccc.elephantes.turres ligneas eis
supponens. in quibꝰ posuit armatos ad di
micãdũ Sub quo.lxx.interpretes clarueruꝫ
Hic pugnauit contra antiochum theos re
gem syrie,sed postea federati sunt Nam anti
ochus duxit vxorem beronicem,filiã phila
delphi:repudiata priori vxore laodice, que
cum rediisset in gratiam viri occidit veneno
virum ⁊ filium quem susceperat ex beronice
gallericum ꝙo filium suum fecit regem syrie
Euergetes ꝙo qui successit philadelpho in
ultionẽ beronice sororis vastauit syriã. Sz
audito q̃ ꝓncipes egypti conspirauerãt ad
uersus eum redijt in egyptum,trahens secũ
ex syria ꝑdam multam nimis,⁊ simulacro
rum duo milia,dc.talenta. Porro galleri
cus duos filios reliquit seleucum et antio
chum magnum,sed antiochus occiso fratre
suo regnauit. ⁊ congressus cum rege egypti
philopatre victus est per desertum fugiens
⁊ pene captus. Philopatri vero successit in
egypto epiphanes cum esset quattuoꝛ anno
rum,⁊ cepit antiochus magnus infestare eũ
Sed principes egypti dimicabant ꝓ pue
ro,Sub epiphane oniias sacerdos assũptis

plurimis iudeoꝝ fugit in egyptū, et accepit a rege regionem que eliopoleos vocabatur et in ea extruxit templū simile tēplo iudeorū asserens se implere vaticiniū esaie scribentis Erit altare dñi in egypto, et titulus eiꝰ in terminis eiꝰ. Hoc templū ꝓmansit annis. cc. l. vsqꝫ ad vespasianū q̄ ciuitatē ipaz q̄ diceba tur onie. z tēplū fundit⁹ euertit. Porro antiochꝰ magnus reliq̄t duos filios seleucū. z antiochū epiphanez

Tria ī scripturꝫ iuenis tēpla dñi ꝓstructa. a salomone. abonia. a Jesu sacerdote.

sed epiphanes ꝑ fraudē electo fratre vl' occiso regnauit in syria Ducusqꝫ de ordine historie inter porphiriū et nostros nulla est cōtentio, que sequunt exponit porphirius de antiocho tantū Exposuit eñ danielē vt infamaret cū. Nos aūt mixtim exposuimꝰ de antiocho et antichristo, quedā tamē specialiē de antiocho. z quedā de ātichristo. vt illō ō antiocho. et comedētes panē cū eo. et cetera. vsqꝫ illuc. z veniēt sup eū trieres z romani Antiochꝰ eñ epiphanes dedit sororē suā vxorē epiphanio regi egypti in dolū. q̄ suscepit ea duos filios. Tūc antiochꝰ ingressus est egyptū tanqꝫ visurꝰ sororē et nepotes. sz inter epulas fecit occidi virū sororis. z voluit obtinere egyptū. sed egyptij viriliter resistentes deiecerūt eū. Post biēniū reuersus obsedit alexandriā et ecce legati romanoꝝ missi sūt ad egyptios liberādos q̄bꝫ federati erāt. Cūqꝫ applicuissent egressus ē eis obuiā antiochus. z dū starēt in litore dixit ei marcꝰ publius lenas. Senatꝰ pl'sqꝫ rhomanꝰ ꝑcipiunt tibi recedere ab amicꝭ suis. Cūqꝫ ille peteret inducias rūndi: marcus circa illū fecit circulū in sabulo cū virga. z ait. Senatꝰ populusqꝫ rhomanꝰ ꝑcipiūt tibi ne egrediaris de hoc circulo donec respōdeas. Ād quē antiochus. Si sic visū est senatui z pl'o rhomano recedēdū est. z recessit ab egypto. similiter z qō sequiꝭ de antiocho tantū intelligēdū est. z erit in ꝓcupiscētijs feminaꝝ. Nā antichꝝs castus erit ob simulationē religionis Qō ꝓo sequiꝭ. deum moazim in loco suo venerabit vnicꝫ ꝓgnit. Moazim eñ ꝑsidiuꝫ sonat. z antiochus in hierusalē ꝑsidiū posuit z idolum iouis. antichristꝰ ꝓo diabolū deuz z ꝑside suū venerabit. Porro antichristo tantum congruit id quod sequiꝭ. z figet tabernaculum suū apherno inter maria Apherno interpretatur solijs suū. z est sensus. Figet tabernaculū solij sui in hierusalē. que sita est intermare mortuuꝫ z cyrrenum z super montē inclytū z sanctum. id est montem oliueti. z ponet tabernaculum suum. z veniet vsqꝫ ad sūmitatem eius. id est ad locum vnō dominus ascendit. z nemo auxiliabiꝭ ei. quia audietur vox in aere dicens. Mozere z statim fulminabiꝭ. Postea prosequitur visio de antichristi tempore. z ꝙuersione iudeoꝝ z resurrectione mortuoꝝ dicēs. Et veniet tempus quale nō fuit ex quo gentes ceperūt eē. Et stabit michael ꝓ filijs populi tui z saluabitur ex eis oīs qui scriptus erit in libro dei Et multitudo omnium qui dormiūt in puluere terre euigilabunt. alij in vitam eternā. alij ī opprobrium vt videāt semper. Non quidē bonos. quia tolletur impius ne videat gloriaꝫ dei. sed vt videant opprobrium suum semper Tu autem daniel signa librū. id ē scribe mysteria. sed non exponе. Pertransibunt plurimi. z multiplex erit scientia. quasi diceret Relinque posteris materiaꝫ exercitij. Et desiderabat daniel scire quanto tempore duraret ꝑsecutio antichristi. Et vidit ꝓcipem persaꝝ stantem in ripa fluminis. z principem grecorum stantem in altera. z virum indutuꝫ lineis stantem in medio super aquas. z dixit ad eum. Vsqꝫquo finis horum mirabiliuꝫ. Et eleuans ille vtrancꝫ manum iurauit ꝑ viuētem in eternum. quia in tempus z tempora z dimidiū temporis. Et ait daniel. Domine mi quid erit post hec. Et respondens ille iterauit idem tempus. sed per alia verba dicēs Cum ablatum fuerit iuge sacrificiū. z posita fuerit abominatio in desolationez. hoc est cū ablato cultu dī z desolato. antichristus abominabiliter exhibebit se adorandum. z erūt dies mille ducenti. rc. id est tres anni z semis Postea intulit quid erit post hec. Respōdet dicens. Beatus qui expectat z peruenit ad dies mille. ccc. xxxv. Si diebus mille. cc. xc. addantur dies. xlv. fient dies mille. ccc. xxxv Ira post mortē antichꝛi dabunt lapsis. xlv. dies ad penitentiam. Et est sensus. Beatus erit qui post dies persecutiōis peruenier ad dies superadditos penitētie. Tu autem daniel interim vades ad prefinitum tempus vite tue z requiesces. z in fine dierum stabis in sorte tua. id est resurges in ordine tuo.

De susanna. ca. xliij.
De idolo belis z draconе ca. xliij.
De abachuch ca. xv.
De cyro ca. xvj
De licēcia redeundi data iudeis. ca. xvij.
De anno septuagesimo. ca. xviij
De reedificatōe templi ca. xix.
De cambise ca. xx.

De susanna. Cap'm. XIII

Equitur hystoria susanne. quā hebrꝰ nō habet ī libro daniel Et vocat eā fabulā. nō q̄ ficticie et rē gestā. sz q̄ ī ea falsū legit de sacerdotibꝫ lapidatiꝭ. quos hieremias adustos testat. Et q̄ fabulamur eā scriptā a daniele. cū a quodaz greco scripta fuerit. quod pbaꝭ ex eo q̄ quedaz allusio verboꝝ facta sit ibi nominibꝫ arboꝝ videlicet. apotoy. cymi. cyse. apotoy. pzini pzise. Tales eñ allusiones ꝓboꝝ et arboꝝ nomina nō inueniunt in hebreo. In trāslatione quidē nostra vna ex eis allusioibꝫ qua liscūcꝫ legiꝭ. vt cū dixisset sacerdotes sb cyno respōdit daniel ꝓbū. quasi alludēs nomini scinder te mediū Expressius fieret si dicerēt ita sub ilice. et adderēt ilico angelus dñi scindet te. Eadē allusio potest fieri verbi ad nomen tēporis. vt si dicerēt. facti ē hoc feria secūda. et respōderēt. feriat te deus Hāc eādem hystoriā vocat origenes fabulā in decimo stromatū. id est instructionū. forte secundā editionem quā sub obelo z astērico cōposuit stromata vocauit: q̄ ꝑ eā plenius nos instruit Apparet autē hꝫ factū esse adhuc recēti captitate. q̄ daniel adhuc iuuenis erat. Porro susanna vxor ioacb im pulcra erat nimis z exarserunt in eaz duo seniores iudices illiꝰ anni. de quibꝫ dicꝫ dñs Iniq̄tas egressa est in babylone a senioribus iudicibꝫ. Tradunt hebrei. q̄ mlieres in hō

Quid sit obelus et astericꝰ. require supra ca. in geneſi de diuersis trāslationibus. Quz eñ quatuor fuissent trāslationes. lxx. aq̄le theodotōis. symachi. origenes trāslatiōes illas corrigēs. xliij. colūnas fecit. in ꝓma posuit translationē lxx. in scōa aquile. ī tertia theo. in q̄rta symmachi. z ꝙuentiā trium notauit asteriſco. diſcordātiꝭ a tribꝰ trāslatōibus notauit obelo.

cipiebant. q̄ dicebāt se esse de stirpe dauid z chīm ō semie suo nascituꝝ. Hi statuerunt in cōmune tēpus quo susannā possent īuenire solā. z latuerūt post meridiē ī pomerio helchie. Et ingressa ē susanna volēs lauari. i. vngi ꝑ ꝙsuetudine terre. z misit puellas ad affrēdū oleū z smigmata. Est aūt ꝓprie smigma hordeū cū palea vñ faciūt mlieres decoctiō nē forte ad nitoꝝ faciei. Tūc currētes seniores ad eā dixerūt. Cōmiscere nobiscū. alioq̄n feremus ō̄ te testimonū adulterij. Et elegit susanna incidere in manus eoꝝ potius q̄ peccare in deū. Et exclamauit. Et accurrētes famuli: eruebuerūt cū audissent senes loq̄ Altera die statuta est susanna in medio ꝑpli. z ponentes senes manꝰ suas sup caput eiꝰ ꝓtesta ti sunt se vidisse iuuenē. z ipam pariter cōmisceri. z ꝺemnauerūt eā ad mortē Et clamauit susanna voce magna ad deū. Dñe tu scis q̄ innocēs morior. Tūcq̄ traberer suscitauit deus spiritū pueri cui nomen daniel Hō est credendum his qui dicunt Danielem mortuū fuisse. z suscitatum tunc z deinceps fuisse prophetam. sed tunc manifestauit dominus spiritumsanctum fuisse in eo. qui prius quasi latens quiescebat. Et ait daniel ad populum. Reuertimini ad iudicium. quia falsum locuti sunt aduersus eam. Cumq̄ reuertissent separauit. Daniel senes ab inuicem. z aduocans vnum dixit. Sub qua arboꝛe vidisti eos colloquentes. qui ait. Sub cyno. quam latini dicunt ilicem. vel lentiscum. et aduocatus alter dixit sub prino. Et acclamauit populus in eos ꝓpter dissonantiam. z interfecerunt eos. id est regi tradiderunt interficiēdos. Et factus est daniel magnus in populo a die illa et deinceps. Et rex astrages apositꝰ est ad patres suos. z suscepit cyrus regnū eiꝰ. i. regnū psaꝝ. Forte hic determinatur tēpus q̄ liberata est susanna. quando scz cyrus factus est rex persaꝝ. z darꝰ rex medoꝝ. Vel potiꝰ determinet tempꝰ sequētis hystorie que hic inchoat. et adhuc stabat

Trāsitus est quem hic facit hystoria. valēs forte ad ꝓcedentia de susanna. vel magis ad seq̄ntia ō idolo belis. Tpe eī mortꝭ astragꝭ z successiōe darij filij eiꝰ adoptiui et cyri nepotis. id est. filij filie eius astrages fa-

regnū babylonis .et erat in babylone rex ō q̄ stati sequit Erat aūt daniel ꝙ uitua regis et honorat⁹ sup oēs amicos eius. cui⁹ nomē q; tacet hīstoria potest intelligi fuisse pater balthasar. vel ipe balthasar sub quo factū ē a daniele qō legitur in fabula belis et draconis quā fabulaz appellat hebre⁹. eo q̄ falsū legit i eo. ꝛ ipossibile de trāslatiōe abachuch. Et refert hieronym⁹. q̄ cū dixisset ei hebre⁹ talē trāslatiōez corpozalē nusq̄ factā cēre spōdit quidā sciolus q̄ erat cū eis. ezechielē trāslatū ō chaldea in iudeā. Et irrisit eū hebre⁹ dicens. In littera exp̄ssū est q̄ ezechiel trāslat⁹ ē in spiritu. Vñ ap̄lus vester caute locut⁹ est dicens. Siue i corpe siue extra corp⁹ nescio de⁹ scit et addidit hebre⁹. nil in hac fabula ꝓpheticū narrari. sz op⁹ tantū ex industria factū

De idolo belis et draconē. Ca. XIIII

Rat aūt in baby

lone idolū noie bel. ꝛ ip̄edebant el diebz singlis de simila. xij; artabee. et oues. xl. ꝛ vini amphoze sex Est aūt artabee apō chaldeos eadem mēsura q̄ ꝛ ephi apō hebreos. mēsura. s. trīū modioz. Et rex babylonis adorabat illō p singulos dies. ꝛ dicebat daniel. Quare nō adoras bel. Qui rñdit. Nō colo facturā sed creatorē oīm deū viuentē. Et ait rex. Nōne videt tibi bel de⁹ viuēs. qui tāta q̄tidie comedit et bibit. Qui rñdit int⁹ luteus ē. et foris eneus. ꝛ nūquaz comedit. Et vocauit rex sacerdotes ꝛ ait Nisi dixeritis mihi q̄s comedit impēsas has moriemini. Si aūt ostēderitis mihi quō bel comedat hoc: daniel morietur. Erāt aūt sacerdotes. xl. exceptis vxoribz ꝛ paruulis. Et venit rex cū daniele i tēplū. Et dixerūt sacerdotes Nos egrediemur foras. ꝛ tu rex pone vinuz ꝛ escas ꝛ claude ostiū. ꝛ signa anulo tuo ꝛ nisi inueneri mane oīa comesta a bel moriamur Et posuit rex cibos añ bel Et daniel cribrauit cinerē p totū pauimentū cor̄ rege. ꝛ clausum est ostiū. ꝛ signatū anulo regis Sacerdotes aūt ingressi sūt illa nocte iuxta ꝓsuetudinē suā cū vxoribz ꝛ liberis. ꝛ ꝓsumpserūt oīa Fecerāt aūt sibi cuniculos sub terra. ꝛ absc̄ditū introitū sub mēsa. Diluculo venit rex ad templū ꝛ daniel cū eo: ꝛ inuenerunt signa salutis ei⁹ stantia sup mēsam. Et ait rex. Quid est quod non comedit daniel. Et ille. Ne forte dicat. Ecce daniel comedit. Et ait rex. Ecce signa anuli tui integra

non iudicās tamē esse nisi pastoris filiū Filium q̄dē illi⁹ secretarij sui clanculo dedit patri ad comedendū, q̄ nō obedierat ori ei⁹, et post idipm indicauit ei Factū est aūt vt astiages traderet exercitū illi secretario ad hostes expugnādos. ipe vero resedit in media Porro ille nō imemor maleficij regis psuasit exercitui: vt spartacū regē persidis sibi eligeret, z cognominauit eū cyrū, qđ interpretatur heres, q. d. Licet reluctet astiages. h ē heres. Quo facto timēs astiages: darijū ysobrinū adoptauit sibi in filiū, z collecto exercitu ꝫgressus e st aduersus cyrū, z fugerūt perse. Uxores aūt eoꝝ z mres egresse ad eos, z dectz posterioribꝫ suis agebāt Ulij ne intro ire i ꝛteros matrū et renasci Hoc pudore erubescati pse acrit redierūt in hostes et victi⁹ ē astiages Cui⁹ aūt magꝫ exhibuit se illi nepoti q̄ victorē Hā regnū hircanoꝝ ꝺcessit ei Dario ꝙ tanꝫ fratri matris sue tradidit regnū medoꝝ. tū sub certa spe reuertēdi ad ipm.

De licētia redeundi data iudeis
Cap'm. XVII.

Tagz cū vniuer
t sum regnū deuolutū esset ad cū, i huⁱ⁹ regni āno ꝑmo suscitauit dominus spiritū eius, vt implerēt verbū hieremie. Et dedit libertatē oibꝫ iudeis qui erant in vniuerso regno suo z licentiā redeūdi i iudeā, et edificādi domū dñi. Excitat⁹ aūt fuit ex verbis esaie, q̄ ante. cc. z. x. annos scripserat de ipo dñm dicentē Christo meo ciro cui⁹ apprehēdi dexterā subijciā gētes z regna, ipe redificabit domū meā in hierusalē. Ut g̃ hāc munificā scripturā ipleret, z scripturā libertatis z licentie traduxit in vniuersum regnū suū dicens, Oia regna terre dedit mihi dñs deus celi, credo hūc esse quē gens israel adorat Jn hac epla hortat⁹ est etiā iudeos vt ascēderēt in iudeā. z qui nollēt ascēdere iuuarēt ascēdentes in pecunia vestibꝫ z iumētis Porro clarissimi iudeoꝝ habitabāt in babylonia, id est, in terra babylonis euerse. Babylon enī, ꝓprie nomē est ciuitatis, babylonia ꝙ nomē regionis, licet vnū ꝑ altero sepe legat Inter eos zacharias natus in chaldea iaz ꝑphetabat. Hic bñdixit salathiel filio vocās eū zorobabel, qđ interpretat magn babylonis quasi diceret, hic erit magister captiuitatis babylonice, Ad huⁱ⁹ ꝓphete exhortationē ꝑmi

surrexerūt viri iuda, vt ascēderent in hierusalem. postea ꝙ viri beniamin z leuite. Porro pterea vt ꝛ ioseph⁹, a iuda cognominati sūt iudei Hui⁹ei noīs plres fuerūt causeSup turrim babel legit q̄ a dedan q̄ cognoiat⁹ est iudas dicti sūt iudei. Alibi q̄ a iuda filio iacob. Alibi q̄ a iuda machabeo. Porro ascēsuri in hierlm vl'i iudeā alios hortabāt, z paucos inuenerūt q̄ assentirēt eis. z ꝓtea tā i exhortatōe q̄ in apparatu tres annos cōpleuerūt Jgit i tertio āno cyri regressi sūt sub zorobabel duce, z iesu magno sacerdote adhortātibꝫ eos zacharia ꝓpheta, z aggeo iuuene sed nondū ꝑpheta. Erāt aūt circit. l. milia. Fuerūt em̄ de iudeis q̄draginta duo milia. z. cccc. z. lx. Reliqui ꝙ erant seruiz ancille z hoies generis ꝑmixti. Et remisit cū eis cyrus partē vasoꝝ dñi q̄nqz milia z q̄draginta. inter q̄ ponit iosephus refrigeratoria q̄ vsum nō legi. Ascēderūt etiā quidā cū eis: dicētes se esse ō gene re sacerdotū, ꝓpter emolimentū. Cūqz quererent scripturā genealogie suez nō inuenirēt. repti sunt in israel. z eiecti sūt a sacerdotio reuerti sūt in hierusalē z in ciuitates iude.

De anno. lxx. Cap'm. XVIII.

Jc est autez an/
b nus septuagesim⁹ relatāde captiuitat⁹ quā ꝑdixit hieremias Hā z hieronym⁹ ꝑmū annū ōt cyri fuisse septimū septime decadis. Itaqz terti⁹ ann⁹ cyri fuit septuagesimus. cui ꝙsonat ioseph⁹ dicēs. Primo anno impij cyri septuagesim⁹ cōcurrebat. id est iminebat. De eodē legit in paralipomenon. Siqs euaserat gladiuz. ductus in babylonē fuiuit regi z filijs eius donec imperet rex persaꝝ. z cōpleret ꝙmo hieremie z celebraret terra sabbata sua vsqz dū cōplerent desolatōis septuaginta anni. De eodē meminit daniel: anno ꝙmo darij intellexi numez annoꝝ. vt cōplerent desolatiōis hierusalē. lxx. anni. Idipm plane ꝑdixerat hieremias in epla quā direxit ad trāsmigratiōnē. Cū ceperit iqt impleri. lxx. āni. visitabo z reducā vos ad locū istū. Alibi tū videt vel le hieremias. q̄ añ euersionē babylonis completi eēnt. vbi ait. Seruiet gētes iste regi babylonis. lxx. annis. Cūqz cōpleti fuerint anni. lxx. visitabo sup regē babylonis. z sup gētē istā iniqtatē eoꝝ ōt dñs. z ponā terrā in solitudies sempiternas. Ex hac aūt auctoritate

fabulant iudei vt supza dixim⁹ exultasse balthasar: z quiuiū fecisse Hic aūt loquit hieremias de. lxx. annis: nō captiuitatis sed iniqtatis nabuchodonosoz eq̄ cepit opprimere finitimas natōes. Huic opinioni attestatur African⁹ agens de neemia. z. xx. āno regis artarxersis dicēs. Eo tpe regni psarū. c. xv. anni fuerūt euoluti: captiuitatis aūt hierusalē. c. lxxv. Eusebi⁹ tñ in libro chronicoꝝ videt obloq̄ ꝓdicti ꝙm ānū darij filij itaspis dicēs fuisse. lxx. ꝙm auctoritatē zacharie: qui scdo anno darij scribēs audiuit viz. stantem inter myrteta dicentē. Dñe exercituū: vsqq̄ nō miserebe ris hierlm: z vbiū iuda q̄b irasceris. Iste iā septuagesim⁹ est ann⁹, et post pauca. Cū ieiunaretis ꝑ hos. lxx. ānos: nūq̄d ieiunium ieiunastis mihi Huic q̄z ysoat clemēs in ꝙmo stromate dicēs. z pseuerauit captiuitas annis. lxx. vsqz ad scdz annū darij filij itaspis. Uideturqz eusebi⁹ distinguere inter septuaginta annos captiuitatis. z. lxx. ānos desolatōis tēpli dicēs Scdz nōnullos vsqz ad annū. xx. citi colligit oē tps captiuitatis āni lxx. a ttio āno ioachi filij iosie. Porro fz alios ab āno tredecio iosie vsqz ad ꝙmuz ānū citi colligit anni captiuitatis. lxx. desolatōis ꝙ tēpli sub dario rege ꝙplēt anni lxx. Hoz opinioi ꝙsonat glosa hiero. sup ezechielē. vbi agit de dormitōe sup latus dextrū dicēs. q̄ ꝙmo anno citi fluxerāt āni desolatōis tēpli. xxx. Porro prior opinio ō anno. lxx. magis certa est: z pluriū auctoritatibꝫ sancita. Sola zacharie auctoritas nos mouet Iste iā septuagesimus est annus: qđ forte determiari pōt: vt iā accipiat de pterito. q. d. lxx. ān⁹ iste not⁹, s. z famosus iā diu ē. Forte dict⁹ est in zacharia. lxx. ann⁹: non captiuitatis. fz q̄nte etatis. q̄ ꝙm hebreos inchoauit anno. xx. ante citi monarchiam.

De reedificatiōe tēpli. Cap'm. XIX.

Porro in anno re
p gressiōis in iudeā ꝙgregat⁹ ē populus quasi vir vnus in hierlm. Et edificātes altare: collocauerūt illud sup bases suas, z obtulerūt sup illud holocausta dño mane z vespere. Fecerūtqz solēnitatē tabernaculorum. Unde ꝙ habuerūt ignē nescim⁹: nisi forte ex calculis veteris altaris excusserint illum. Anno aūt scdo. mēse scdo iecerūt fūdamēta tēpli. Qō audiētes samarite venerunt ad eos z dixerūt. Edificem⁹ vobiscū, q̄ ita vt vos querim⁹ deū vestrū. Et rñderūt duces isrl. Cōmune est nobis z vob adorare dñm sed nō ei domuz edificare. Hoc em̄ tm̄ nob rex cirus ꝑcepit. Cūqz apparuissent fūdamenta sup terrā: eleuauit ꝓpls vocē in sublatiōnē Porro q̄dā seniores q̄ viderāt tēplū pr⁹ eiulabāt voce magna: nec poterat q̄s cognoscere clamoꝝ letātiū z plāctū eiulātiū. Porro samarite indignati ipediebāt man⁹ eorū. Cūqz ꝑ se impedire ñ possent dederūt munera principibꝫ regis persaꝝ, q̄ erāt positi sup terram Qui pecunijs corruptis vēdidēt eis vt impedirēt negligētiā edificatōis. ciro tū ignoraāte Et adeo impediēt eos q̄ in. xx. annis quib⁹ cirus regnauit nō erexerūt muros tēpli. nisi vsqz ad ꝙdiatiōez. Porro cirus cū ꝓcussisset cresum iuxta fluuiū alim. gentē lidoꝝ bellicosissimā asture redegit in cōcordiā. Tradidit em̄ eis solēnitates z ludos. ꝑcipiens eis vt lusibꝫ comesatiōibꝫ et amplexibꝫ vacarēt. q̄si benuolentiā in eos oñdens. Et in hūc modū eos euitauit. z q̄s bello nō poterat: ꝑ libidinē expugnauit Postea ꝙ transgressus araxem a regina massageta. thamari victus z occisus est. Que caput eius precisum in vtrem plenū sanguine humano ꝓiciens insultando dixit, Satiate sanguine quem sitisti.

Jncidentia.

In dieb⁹ citi septim⁹ rex romanoꝝ tarq̄nius superb⁹, qui causa tarquinij iunioris filij sui q̄ lucretiā corrupat. a regno expulsus ē. Hic genera tormentoꝝ excogitauit, vincula taureas, fustes, latumias, carceres, compedes, catenas, exilia, metalla.

De Cambise.
Capitulum. XX.

Ortuo Cyro post xxx. m ānos sui regni, successit ei filꝰ eꝰ cābisses, q̄ apō esdrā artarxerses l'asuerꝰ dr. In hístoria ꝯo iudith ꝑ malicia sua vocat nabuchodonosor. Tūc p̄ncipes terre q̄ ipediebāt hebreos, s. reudethlec. Cābises adhuc viuēte pe. xij. ānis tenuit regnū assyriorum, vñ eo mortuo monarchia septem annis tenuit.

quē ioseph ꝺr scꝑtorem oīm accidētiū. Et alij q̄ iudicabāt syriā et phenicē et oēs regiones vltra eufratē scripserūt cambise regi, q̄ iudei reedificabāt hierl'm vrbē pessimā et semp regib⁹ plaz rebellē, et rēplū ad sil'itudinē castri: q̄ ob rebellionē p̄dē destructa fuerat, q̄b⁹ reedificatꝫ statī negarēt regi tributa et annonas, nec etiā pateret regi trāsit ī syriā. Hec āt dicebāt se cōmemorare ei: qr nō ītermores salis, i, oīs ꝺdimēti q̄ ī palatio eꝰ comederāt, q̄si ꝑ bñficia eis collata ꝺsulētes vt interdiceret hebreis reedificatōnē, Quib⁹ adq̄escēs cambises potēter interdixit eā per epl'as. Tūc intermissū est opꝰ dei ī hierl'm vsq̄ ad secūdū ānū darij. Porro sub cambise factū est q̄ in hístoria iudith legit.

Sequuntur tituli capitulorum in hístoriam Judith.

De iudith, cap. j.
De duob⁹ magꝭ et dario filio itaspis. ca. ij.
De consummatione templi et zacharia et aggeo, cap. iij.
De terse, cap. iiij.
De artarxerse et esdra. ca. v.
De neemia, cap. vj.
De reedificatiōe hierusalem, cap. vij.
De inuentione ignis ca. viij.
De obseruatiōe tabernaculorum, cap. ix.
De dedicatiōe muri et obitu neemie, ca. x.

Incipit hístoria Judith Cap'm. I.

b

Šinc hístoriā trāstulit hiero. ad petitionē paule et eustochiū de chaldeo in latinū. Hic liber apō hebreos inter hístorias computat: et inter agiographa q̄ō ꝺt hiero. in plogo q̄ sic inchoat. Viginti et duas litteras tē. Si g̃ in plogo sup iudith alicubi legit inter apocrypha, vitiū est scriptorū, q̄ō in ipo titulo deprehendi pōt, quez synodus nicena in numero sanctarum scripturarum recepit. Transtulit autē eum ꝑ partes et corruptas editiones magis sensum ex sensu: q̄ verbū ex verbo sequens. Mortuo itaq̄ cyro q̄daz arfaxat medus in echbatanis surrexit: et reparauit eā, et munuit eam ineꝓpugnabiliter, quasdā ptes medie sibi ꝺcilias: vt tandē toti medie imperaret. Nabuchodonosor ꝺo rex assyriorum q̄ regnabat in niniue anno. xij. regni sui obtinuit arfaxat in campo rogau, q̄ est inter eufraten et tigrim. Hic est cambises cui adhuc pene vniuersis niniue et regnū assyriorum ꝺcessit: et nabuchodonosor cognominauit. Hic mortuo patre duodecimū illi⁹ regni annū agebat. Haz in regno monarchie nō nisi octo ānis regnauit. Qui postq̄ factꝰ est monarchus: exaltatum est cor eius. Et misit ad oēs q̄ habitabāt ī cilicia et damasco et libano, et carmelo, galilea, et samaria et vsq̄ in hierl'm, exigēs ab eis tributa lōge g̃ uiora q̄ ꝑ pies sui. Qui oēs vno animo cōtradixerūt. Tunc iratꝰ rex iurauit ꝑ thronuz suū q̄ defenderet se de oīm⁹. Igit ānō. xiij. regni sui p̄cepit holoferni ꝓncipi militie: vt egrederet ad regiones illas: et nulli hominuz vel munitionū ꝑceret oculus eꝰ. Qui egressus est cū exercitu: et operuerūt facie terre sicut locuste. Qui cū vastasset cilicia, et mesopotamiā et madianitas: misert ad eū ꝓncipes prouinciaꝝ dicētes. Desinat indignatio tua circa nos. Veni nob pacificus et vtere fuitio nostro sicut placuerit tibi. Et descēdit de montib⁹ cū virtute magna, et obtinuit oīs ciuitates et destruxit eas: et oēs deos terre exterminauit. Sic ei ꝑceperat nabuchodonosor: vt ipse solus deus diceret ab his natiōibus que potuissent holofernis potētia subiugari. Et audiētes filij isrl' timuerūt valde ne simlia faceret in hierl'm: et in sanctuario dei: et misert⁹ in terminos terre per q̄s poterat iter esse in hierl'm, et munierunt angustias viaꝝ, et humiliauerūt se cora dño ad exhortatōez beliachim sacerdotis filij iesu filij ioseh

dech, vel forte alteri⁹: quē ipe iesus circūmitebat ad exhortatōnē filioꝝ isrl' in montib⁹. Et operuerūt sacerdotes altare dñi cilicio: et ipi in cinere et cilicio offerebāt holocausta, et clamabāt ad dñm. Nunciatū q̄z ē holoferni q̄ filij isrl' parassent se ad resistendū: et montiū itinera ꝺclusissent: et vocauit duces amo et moab dicēs, Quis est pl's iste qui mōtana obsidet: aut q̄ est virtus eoꝝ. Tūc achior dux filioꝝ amon rndit, replicans ei quo pt moveniss⁹ pl's iste ō chaldea p mesopotamiā in terrā chanaan. Cuiꝝ descendissent in egyptū, reduxerat eos deꝰ eoꝝ in terrā p̄missam. Qui cū placatus erat eis nemo poterat eis resistere, cū ꝺo irritabāt eum flagellabat eos: q̄ ōs eoꝝ erat odiēs iniq̄tate. Aug aūt reduxerat eos in hierl'm ō fuisset nabuchodonosor: cui tradiderat eos ꝑ peccā sua, et nūc obtinēt mōtana hec. Et addidit achior. Perscrutare si deꝰ eoꝝ offensus ē eis, et poteris eos expugnare, alioq̄n non p̄ualebis eis. Et iratus holofernes dixit, Ut ostendā tibi q̄ nō est deus nisi nabucho, ex hac hora ꝑdo illoꝝ sociaberis: vt cū illis pariter pereas. Tetranomius erat cambises, artarxerses, asuerꝰ. nabuch. Tūc p̄cepit holofernes seruis suis: vt ducerēt eū in bethuliā anteq̄z castrametatꝰ fuerat. Cuiꝝ traherēt eū fundibularij egressi sunt aduersus eos. Et timētes ligauerūt achior ad arborē: et recesserūt. Fundibularij ꝺo soluētes eū: statuerūt eū in medio sentoꝝ et pl'i. Miserāt q̄dez de hierl'm in bethuliā duos sacerdotes, et ꝓncipem ozīā de tribu symeon. Cuiꝝ exposuisset eis achior quare trāsmissus esset ab holoferne ad eos, recepit eū ozias in domū suā. Facto⁹ est aūt vt holofernes inueniret ductum aq̄ꝝ q̄ influebat ciuitatē ꝑ auiculas q̄ ebibebāt aquā ō aluco. et ꝑ latētes rimulas aq̄ductus interrupto aq̄ductu abstulit eis aq̄s. Erāt āt nō lōge a muris fonticuli: quib⁹ clanes furtim vtebāt ad refocillandū potꝰ q̄s. Mox videbāt q̄ auicule ī arido loco rostro tre infixo bibere videbant, et inde percepit holofernes aquā subesse, ad bibendū. Et dixerūt amonite ad holofernē. Si vis eos obtinere sine bello et sanguine: appone fontib⁹ custodes. Et apposuit: et defecit aq̄ ō cisternis post. xx. dies. Et clamauit populus ad eos qui venerāt de hierl'm, Judicet dñs inter nos et vos. Melius erat nob⁹ fuisse holoferni q̄s siti perire. Et dixerūt sacerdotes. Sustineam⁹ adhuc ꝑ q̄nq̄ dies: si forte faciet deus nobiscū misericordiā. Erat aūt in ciuitate iudith vidua tribu ānis mulier pulcra nimis: et casta, de tribu rubē: que accitos sacerdotes reprehendit eo q̄ tentasset dñm: et terminū diei ꝓposuissent misericordie eiꝰ. Et ait ad eos, Opus dei factura sum: q̄ō non indicabo vobis. State hac nocte ad portas ciuitatis et ozias vobiscū: vt egrediar ꝑ manū viam. Cuiꝝ illi abissent: orauit ad dñm dicēs, Dñe deus p̄tis mei symeon: q̄ dedisti illi gladiū in alienigenas dirige manū ancille tue. Hec cōmēdauit factū symeonis, q̄ō detestatꝰ est iacob: sed vltionē factā a dño ꝑ manus impij. Cuiꝝ orasset lauit se et vnxit myrto optimo: et induit se vestibus iocūditatis sue, et vocauit abram suā, id est ancillā. Vel ꝓprium nomē est ancille. Et imposuit scapule eꝰ ascopā vini, et vas olei, et polentā et lapaces, i, cibū oleribꝰ ꝓfectū, et panes et caseū: et puecta est. Et āmirati sunt sacerdotes pulcritudinē eius: et orauerūt ꝑ ea, Cuiꝝ descenderet montē tenuerūt eā exploratores, et duxerūt eā ad tabernaculā holofernis: qui statim captus ē in oculis suis. Sedebat āt holofernes in canopeo purpura et auro et gēmis contexto. Hꝫ est sericū reticulū muscaꝝ, dictū sic a canopo opido egypti in q̄ inuentum est. Alij dicunt conopeū: quoniā instar coni a lato ascendit in acutuz. Et dixerāt assyrij Quis ꝓtemnet populū hebreorū qui tampulcras mulieres habet, vt ꝓ his merito pugnemus ꝺ eos. Cuiꝝ adorasset iudith: dixit ad eaz holofernes, Cur placuit tibi vt ad nos venires, Que rndit, Certū est q̄ in ꝑditionē ibit pl's noster. graviter eī offendit deū suū. Vasa eī dñi impendit ꝑ victualib⁹ alienigenis. Insup ordinant vt bibāt sanguinē pecoꝝ suoꝝ: quē lex dei oīno phibet gustari. Nam et fame et siti iam inter mortuos computant. Et misit me dñs hec ipa annunciare tibi: qui dicet mihi quādo reddet eis peccatū suū, et tūc veniens introducam te vsq̄ in hierusalē, et habebis oēm pl'm sicut oues q̄b⁹ non est pastor. Et ait holofernes. Si fecerit mihi hec deꝰ tuus erit et deus meꝰ, id est in numero deoꝝ meoꝝ habebo eū, et tu magna eris in domo na-

buchodonosor. Et fecit eam introduci vbi erāt positi thesauri ei⁹, Cūq; disponeret qō daret ei ō ꝓuulo suo ait iudith Et his q̄ me cū detuli manducabo: ne veniat sup me ira dei. Cui holofernes, Cū defuerint ista q̄d faciem⁹ tibi, Que rñdit. Viuet aīa tua q̄m nō expēdet oīa hec ancilla tua donec faciat ōs in manu mea hec q̄ cogitaui Perrexerūtq; sibi dari copiā egredi extra noctead adorāduz deū suū, z ita p triduū noctib⁹ exibat z baptizabat se in aquis: z orabat deū ist'l'. Quarto die fecit holofernes ce

nā seruis suis. z dixit ad vagao eunuchuz. Persuade hebree illi vt spōte ꝓsentiat mihi. Fedū ē em̄ apō assyrios: vt mulier illu dēs viro īmunis trās eat ab eo Et ait ad eā vagao. Non vereat

Sile ꝑbū habes ī luca. ca. rj. vbi legit Pharisē q̄dā inuitasse dñm ad prandiū. Pharisē⁹ āt cepit intra se reputās dicere. q̄re nō baptizatus eēt añ prandiū.

bona ītrare ad dñm meū. Que rñdit. Quicq̄d illi placuerit ꝑ mihi erit optimū omnib⁹ diebꝫ vite mee. Et cū ornasset se stetit añ faciē holofernis. Qui iocund⁹ fact⁹ ē. bibitq; vinū q̄ntū nūq; biberat in vita sua. Et cū sero eēt festinauerūt ut ad hospitia sua. z erat iudith sola ī cubiculo. Porro holofernes iacebat in lecto nimia ebrietate sopit⁹. Dixitq; iudith puelle sue vt staret foras ad hostiū z obseruaret. z orauit cū lachrymis dicēs. Cōfirma me dñe deus isr'l': z respice in hac hora ad opa manuū mearū

Et soluit pugionē de colūna que erat ad caput lecti. z ꝓcutiēs bis ceruicē abscidit caput el⁹. z tradidit illō abre

Cultellū magnū q̄ ibat accinct⁹: sed intrās lectica apēderat ad colūnam.

sue: z tollens conopeū egressa est. Cumq; venisset ad portā ciuitat⁹ clamauit Aperite: q̄z nobiscū est deus qui fecit virtutē in ist'l'. Et occurrerūt ei oīes a minimo vsq; ad maximū cū lumināribꝫ. z pferēs caput holofernis z conopeū ait. Cōfitemini dño q̄ dedit nob victoriā in manu mea. z reduxit me immaculatā. Et vocatus est achior: et viso capite holofernis ꝑ pauore cecidit in terrā. ꝛ rcūpto spiritu adorauit iudith Que dixit ad populum Suspēdite hoc caput sup muros: z diluculo facite impetū in hostes. q̄ turbati ꝓ nece dñi sui vertent in fugā Tūc achior circūcidit carnē ꝓputij sui. et apposit⁹ est ad pl'm israel. Visitq; ozias nuncios p ciuitates iude: vt egrederent⁹ post eos. Porro egressi sunt hebrei manc: et dixerunt assyrij. Egressi sūt mures de cauernis suis Cūq; intrasset vaga vt excitaret holofernē. vidit cadauer sine capite. Et ingressus tabernaculū iudith nō inuenit eā. Et exclamauit ad populū. Una mulier hebrea fecit ꝓfusionez in domo nabuchodonosor. Ecce caput holofernis nō ē cū eo. Et turbati sē valde fuge ꝑsidium querentes. Et insecuti sunt eos filij isr'l': z pcusserūt eos vsq; ad extremitates finiū suoz. Per dies aūt triginta vix collecta sunt spolia assyrioz. z vniuersa q̄ pecularia holofernis erant dederūt iudith. Joachim aūt summ⁹ pontifex venit de hierlm cū vniuersis ꝓsbyteris ad videndū eam: z benedixerunt ei. Tūc cantauit iudith canticū dño dicens. Incipite dño in tympanis z. Super hoc cāticū inuenies q̄ dicit hiero. sup psalmū. Dñe de⁹ noster. Quia cū in hebreo legit nomen dñi geminatuz sicut hic. Adonay dñe deus. Primū est tetragrammaton scōm ꝓ nomē domini cōmune In fine cā

Tetragrāmaton. i. quattuor litterarū. Jo. the. vau. het. Sed his litteris nō representant elemēta illa. q̄ de his debent representari sicut nos per. t. q̄q; representamus sonum.

tici ꝓphetauit ō die iudicij dicēs. Dñs omnipotēs in die iudicij visitabit suos: z vindicabit impios vt vranī sempiternis. Post hec ascēdit iudith ī hierusalē cū populo. z obtulerūt dño vota z repromissiōes suas. Porro iudith vniuersa vasa bellicosa holofernis z conopeū obtulit ī anathema obliuiōis: et solēnizauit oīs populus. Et diem hāc in numero sanctoz diez receperunt vocantes cambisem scōz nabuchodonosor Et redijt ī iudā filia merari rubentē ī bethuliā. Et mater fuit de tribu symeō. z fuit inviduitate oībus diebꝫ vite sue Et cōpletis. cv. ānis mor tua est z sepulta cū viro suo manasse: z dimissit abram suā liberā. z planxit eam oīs populus septē diebꝫ. Porro cambises ingressus est egyptū: z vastauit eam. z abominatus religionē eius z cerimonias: templa deposuit z edificauit babylonē ī egypto. Cūq; reuerteretur ab egypto egrotabat. z ferebat ceruicibus regū. Et mortuus est in damasco.

De duobꝫ magis z dario filio itaspis.

Lapl'm. II.

Post cambisem

p vn⁹ de septē magis q̄ iudicabāt regnū p̄sar. ducens pantheī filiam cambise in vxorē. simulās se nō velle sibi regnare: sed ꝓseruare regnū mergi fratri cambise. q̄ puer erat. Hūc tamē mergum cambises ꝑus occiderat in penetralibꝫ tēpli. solo isto erineide ꝓscio hui⁹ sacrilegij z parricidij. Cūq; post septē menses regni sui more⁹ rex erineides: substituit sibi fratrē iuuenē elegantē forma z viribꝫ: dicens hunc esse mergum cyri filiū: z cambise fratrē. Hec aūt occultatio regū de facili fieri potuit in perside. q̄ ad regem nullus fere intrabat ꝑeter domesticos eius. Un⁹ aūt de septē magis cepit illū habere suspectū. suspicās nō eē mergum Hic magus inter ꝓcubinas regis filiā habebat: qui secretius loq̄ns cū ea monuit eam: vt ō nocte attentius palparet caput regis. z dephenderet vtrū auriculas haberet. Hūc ei fratrē erineidis quondā sibi offensum cambises mutilauerat auribꝫ Cūq; puella dephendisset eū aures nō habere indicauit ꝑ patri. Qui cū reliquis magis ꝑ indicasset cōiurauer⁹t in cū: z occiderunt eum. z nō regnauer⁹t nisi p annū ist'i duo fratres. Porro septē magi cū tractarēt inter se: quis eoz duceret filiā regis z regnaret ꝑ eo. com placuit eis vt tali vaticinio vnus ex eis eligeret. Diluculo venirēt sup equos soli in atrio palatij ante fores templi. z cuius equ⁹ ꝓior hinnitū daret. ꝑm oraculū deoz regē cōstituerēt. Erat vn⁹ eoz darius fili⁹ itaspis. qui secretius loquēs cū custode equoz suo rū mandauit ei vt in loco ad quē in crastino cōuenire debebāt equo suo de nocte supponeret equā Quo facto cū ī crastino septē magi ad eūdē locū deuenissent. statim ad equemoriā equus darij hinnituz dedit. z sine cunctatione in regem sublimat⁹ est. et regnauit anno. xxix. regni persaz Huic familiaz erat zorobabel Cum em̄ interdixisset cambises reedificationē templi: ascēdit ad eū zorobabel. z p hui⁹ darij interuentū tentauit animū regis mutare sed nō potuit. z tūc psuasit dario secretius: vt voueret votū deo israel. q̄ si eum regem faceret: restauraret eius templū z vniuersa vasa domini: que adhuc erāt penes regem persarum remitteret in hierusalem.

De consummatione templi z zacharia et aggeo. Lapl'm. III.

Vm audisset ita

c q̄ zorobabel hūc regē fiducialit aggressus ē reedificare tēplū aggeo z zacharia exhortantibꝫ pl'm. Qui pdicabāt deū eis offensum: eo q̄ habitarent in domibꝫ laqueat⁹: z dom⁹ dñi esset desolata. Hoc aūt signū ire dei esse dicebāt q̄ semina bāt multū: z inferebāt parū. Principes ꝓ regis persaz q̄ erāt trās flumē interdicebāt reedificationē. Cumq; respōdissent seniores iuda q̄ deus suus hoc eis ꝓceperat: cui nefas est contradicere. Placuit vtriq; vt res ad darium referretur Et ascendit zorobabel cum nunciis principum ad regem. z honoratus est ab eo supra q̄s ꝑaret Nam in cubiculo regis dormiebat cum alijs duobus cubicularijs. Porro darius rex cenam exhibuit satrapis persarum et prefectis indie et ethiopie z magistratibꝫ. cxxvij. prouinciaz. Eadem nocte expergefactus noctē ducebat insomnē. z proposuit quēstionem tribus custodibus corporis sui: quod de tribus fortius videret. rege scz vino z mulieres. promittens ei munera z honorē: qui sapientius responderet. In crastinū coram satrapis z magistratibus accesserūt illi tres. Et ait prim⁹ regem esse fortiorē cunctis. Cū em̄ homo ꝑsit ceteris animātibꝫ: rex preest hominī: z ad nutū eius omnia fiunt. Secundus autem pretulit vini fortitudinē. q̄ cum homo non preest ceteris nisi animi fortitudine: vinū superat ipam animi fortitudinē Zorobabel vero mulierē fortiorem vtroq; asseruit Nam z regibus z eis qui vites plantāt mulieres et vitam ꝓferūt z alimoniam. z ad robur vsq; perducūt. et pro mulieribus homines animas ponere nō timent. Retulit quoq; se vidisse cōcubinam cuiusdā regis: alapas regi imponentē. Cumq; illa risisset regē arridentem: z ea molesta regem molestatū. Super hec omnia vero veritatē dixit esse fortiorē q̄ immutabilis est z sempiterna. Veritas cūm dei oīa creauerat. z ad eius ꝓtentiā oz bis regebāt: z nil ei resistere poterat. Cumq;

oēs iudicassent fortiorē omnib⁹ esse veritatē, dixit rex ad zorobabel: vt peteret ab eo qō vellet. Et postulauit zorobabel fieri tēpli reedificationē: z vasa dñi remitti in hierlm. Et gauisus est rex. Hā idipm meminit sevo uisse. Et scripsit pncipib⁹ suis p epl'am trans flumē: vt nullaten⁹ impedirēt iudeos, sed de sumptib⁹ regis iuuarēt eos dātes eis p singulos dies hostias, similam, vinū z sal: vt offerāt ea do celi: z orēt p vita regis z filioz e⁹. Et addidit. Qui hāc mutauerit iussionē tollat lignū de domo e⁹, z pfigat in eo, dom⁹ āt e⁹ publicet. Ego darius statui decretū qō studiose ipleri volo. Remisit q̄z darius vasa dñi p manū zorobabel. Qui reditū faciēs p chaldeā tribulib⁹ suis regis mādata patefecit. z ascēdēt cuz eo multi hierosolymā

De eodē etiā hiero. in q̄daz epla dic. Cū maximū z pulcerrimū gregasset exercitū, vna vice ascēdit cū pauc⁹ i tumulū vt oēs cōspiceret z cepit flere. Et cuz quereret cur fleret, cū potius esset illi gaudē dū sup tāto exercitu, rūdit. Iō fleo: q⁹ null⁹ istoz durabit viues post. c. annos: sed erunt oēs puluis z cinis. Igitur anno scōo darij mēse. viij. instabāt operi z cōpleuerūt illō āno. vij. darij, q̄ erat. xlvj. regni psaz. fm qō dictū est in euāgelio. xl. z. vj. annis edificatū est tēplū hoc. a pma licentia quā dedit cyrus redeūdi z reedifi

cādi tēplū vsq; ad. vij ānū darij quo osummatū est tot āni fluxerūt. Et mortu⁹ est ageus z sepult⁹ iuxta sacerdotū monumēta. Cōuenerūt aūt filij isrl' ad dedicationē tēpli: z dedicauerūt illō mense. xij. q̄ apud latinos martius. xxiij. die mēsis. Et hec est scōa tēpli dedicatio vernalis. Et celebrauerūt filij isrl' phase fm legē dñi. De arca p̄o quō vel qñ receperūt eā incertū est. Sz si vex est qō epiphan⁹ ot. eam vsq; ad iudicij diem nō esse egressurā de latibulo petre. certū est. q⁹ hebrei instar pozis edificauerūt alterā. Hā inter manubias: q̄s tulerit romani de iudea legūtur translata arca dñi cādelabrūz mēsa. Et

mortu⁹ ē zacharias i senectute bōa. z sepultus iuxta aggeū. Poz

Hoc dixerūt iudei qñ dñs dixit. Solvite templū hūc. z iterū excitabo illud.

Tres legūt tēpli dedicatiōes. vna facta a salomōe post con

ro dari⁹ cū discessisset ab eo egyptus mortuus est.

firmatiōez tēpli ab eo facti. Et hec ē facta in septēbri. sicut habes in libro regū

anno. xj. regni salomōis. Scōa legit hic facta in vere sub dario zorobabel auctore. De tertia legit q⁹ facta fuerit p iudā machabeū: q̄ devicto antiocho epiphane dedicauit tēplū adeo immūdatū z desolatū ab eo vt etiam frutices in eo pullulasse dicant. Et dicit fuisse enceniatū. xx. die decembris. Hec dedicatio stetit in posterum: de qua dr in euāgelio. Facta sunt encenia in hierosolymis et hyems erat

Incidentia.

Rome post exactos reges pmū ⁊sules abuto esse cepert, z vix vsq; ad q̄ntūdecimū lapidē roma tenebat

Miliaria t̄m inīs lapidū distinguunt. z nō pl⁹ tūc ptēdebat romanū imperiū q̄z xv. milliaria.

ipiū. Inde tribunipleb⁹ z dictatores z rursum ⁊sules rēpublicā rexerūt, vsq; ad iulium cesarē. Pitagoras⁹ mortuus ē. Rome populus a patribus facta seditione discessit.

De xerse. Capl'm. iiij.

Post darū xerses filius ei⁹ successit ei in regnū. q̄ paterne volūtat⁹ honorādo deū heres apparuit. Eo tpe pnceps fuit sacerdotuz eliachim siue ioachim filius iesu. z erat in ea cura rex gerenda⁹ penes sacerdotes. q̄ prius sub regib⁹ iudicib⁹ fuerat. Recepit ār xerses egyptuz quea

patre discesserat z greciā vastauit. De cui⁹ fortitudie m'ra refert grecoz hīstoria. Sub

Non determinat hūc quāto tpe regnauerit xerses.

hoc ōt iosephus esdram venisse in iudeā. sz sub artarxerse ipe ōt seipm venisse. Post xersem regnauit arthabamus mensib⁹ septem.

Incidentia.

Eo tempore natus ē socrates. Lapis habens formam caprinam in egeum mare de celo cecidit.

De artarxerse z esdra. Capl'm. v.

Post hec artarxerses / qui z lōgimanus dictus est regnū persaz obtinuit. Eo tpe esdras aaronita

legē succesam a chaldeis reparauit. Nouos quoq; apices litteraz excogitauit q̄ faciliores ad scribendū fierent: z ad p nunciandū. z pterea velox scriba dic⁹ est. Hec est mirā dū si p spiritū sanctū libros repauit. cū plures in diebus nostris psalteriū z libz hymnorū z plures libros hmōi deletos scirēt reparare. Addidit etiā quedā de suo sicut titulos psalmoz. z plura que legunt in pentateuco. Sicq; verisimile est quedā q̄ supflua intellexit ipm subtraxisse.

Tradūt etiā quidam modū scribēdi a dextra in sinistrā eū iudeis tradidisse: cū prius ad modū arantiū scriptitarent. Unde z scriptura exaratio solet dici. Scribebāt aūt a sinistro cornu i dextrū: z a dextro redeūdo scribebāt in sinistrū. Forte per illū modū scribēdi pfigurauit spūs⁹ sanctus idipm qō mō significat in missa p translatiōez libri de dextra i sinistrā. Porro esdras inuenit gratiā in oculis artarxersis: z petijt ab eo licētiā ascēdēdi in hierusalē: vt in lege quā reparauerat pplm suum erudiret. Dedit ergo ei rex licentiā redeūdi. et tradidit ei epl'az ad pncipes suos trans flumen. z ad custodes arce publice. vt traderent esdre absq; mora q̄cunq; peteret ab eis vsq; ad argenti talēta centū z ad frumēti choros. c. z ad baros olei. c. sal p̄o sine mēsura. Mīstros p̄o tēpli sacerdotes leuitas, cantores, ianitores, z natinneos, ab oi vectigali tributo z annonis absoluit. Dedit q̄z esdre ptātem amouendi z ostituēdi iudices z presides trās flumen fm sapientiā suam. z puniendi ⁊tumaces, siue in mortē, siue in exiliū, siue in cōdemnationē substantie, vl' certe in carcerē. Hāc epl'az esdras legit iudeis in babylonia ⁊stituz. Exemplū p̄o eius misit ad filios israel qui erant vltra montes caspios, z venerunt ō eis ad esdram sacerdotes z leuite de nathinneis. cc. xx. Et fuerūt cū

Quidaz tradūt esdraz fuisse iosedech patrem iesu vel nsa lachiam.

Hic significat q⁹ fides vnius dei q̄ p⁹ fuit in iudeis p dextrā: nūc quiescit in gētib⁹ p sinistraz.

In fine reuertet ad illos. Propt̄ h̄ sciendū est. q⁹ si vnum tm̄ luminare sit in missa: ppie semper debet esse in sinistra ad significandū q⁹ lumen fidei mō tm̄ quiescit in gentib⁹.

eo mille. z. dcc. Et egressi sunt anno. vij. regis artarxersis de babylonia. pmo die primi mēsis. z puenerunt ad fluuium qui decurrit ad auua. Josephus dicit iuxta eufraten. Et potest esse auua fluuius decurrens in eufraten vel eufratis riuulus. Et manserunt ibi tribus diebus. et predicauit eis esdras ieiunū. vt affligerent se cora dño. z peterent ab eo vitam rectā z securam. Erubuit ei esdras petere a rege ducatū in via dicens. Dan⁹ dñi nostri est sup omnes qui querunt eum. Et separauit esdras de sacerdotibus. xij. quibus cōmisit vasa dñi z munera que mittebat rex in hierusalem z pncipes eius z populus. Et venerūt in hierusalem mense quinto. z siluerunt tribus diebus. Quarta die obtulerūt in domū domini que secū tulerunt offerētes holocausta in gratiarū actione. dederuntq; epistolam regis ducib⁹ trans flumē. qui honorauerunt populū dei z domū dei. Tunc accesserunt ad esdrā pncipes israel dicētes. Nō est separatus populus israel a populo terrarum. Tulerūt em̄ ō filiab⁹ suis sibi z filijs suis vxores. Banus quoq; sacerdotū z pncipum z sacri seruoz in hac inuenit trāsgressione. Tūc scidit esdras vestimēta sua. z flēs z orans iacuit in terra vsq; ad sacrificium vespertinū. Tūc accesserunt ad eū pncipes dicentes. Surge tuum est discernere quid agamus. Banus nostra erit tecū. Tūc adiurauit esdras sacerdotes. pncipes. et leuitas. vt proijcerent vniuersas vxores alienigenas. z eos qui ō eis nati erant. Et missa est vox ad omnes filios trāsmigratiōis. z puenerūt in hierusalē in tertiū diem mense nono qui decembris apud latinos dicit. xx. die mēsis. Et surgens esdras criminābatur illos q⁹ contra legem dei semen sanctū commiscuerant semini circūcisoz. z opus esse vt abijcerēt vxores. Et respōdit multitudo. Populus multus est. z tempus pluuie z nō sustinem⁹ stare foras. z opus hoc nō est diei vnius vel duorum. Elige tibi pncipes z transi per vniuersum israel. z apud quoscunq; inueneris mulieres alienigenas cijce eas incunctanter. Et inuente sunt in hierusalē primo apud filios iesu filij iosedech z fratres eius. z stati electe sunt. Hec em̄ credēdū est iesuz magnū sacerdotem habuisse alienigenā. Et q⁹ vīus est zacharias sordidis vestib⁹ indutus. ad filios e⁹ referendum est. Vel quia cum pontifex esset

ꝑplm nō arguebat Idipm fecerꝫ p vniuersū
ılrl, z offerebat vnuſq; apō quē iuꝛta erat
hec transgressio arietē p declinatiōe pcci.

De neemia. Capl'm. VI.

T factum ē in an

e no vicesimo regis artarxersis Erat pincerna regis neemias ō fi
lijs captiuitatis. Qui dū esset in susis castro
audiuit pegrinos hebraice loquētes, z acce
dēs scisciatꝰ est ab eis de statu iudee z hieru
salem, z accepit ab eis vbē esse sine muris: z
habitare in ea ꝓplm dei in afflictione. Nam
per dies sustinebāt hostiū impetꝰ: z noctib⁹
intrabāt latrūculi, z plateas implebāt cada
uerib⁹ occisoꝝ. Et fleuit neemias z cibū de
siderabile nō gustauit, nocte z die clamās ad
dūm. Cūq; staret in mensa z leuaret vinū re
gi: apparuit quasi languidꝰ ante eū Et ait rex
Quare tristꝫ es, q̄d ve malū latet ī corde tuo
Et respōdit tremens. Quia ciuitas sepulcri
patrū meoꝝ deserta est, Si bonū tibi videt
mitte me z reedificabo eā. Et ait regina que
sedebat iuxta regē. Qū reuertarꝫ. Et ꝓstituit
ei tps reuertēdi Nec fuit hec regina hester
vt quidā tradiderūt. Nec in diebꝰ esdre hi
storia illa occurrit. Non em esdras in volu
mīe suo siluisset. Et dedit rex neemie epl'am
ad ꝓncipes trās flumē. In qua mādauerat
de honore exhibēdo neemie tangꝫ duci z le
gato missō a latere eiꝰ, z de impendijs vrbis
reedificande. Et misit cū eo ꝓncipes militū
z equites, z trāsitū faciēs p babyloniā, mul
tos de filijs captiuitatꝫ secū reduxit: z venit
in hierusalē. xxv. anno regꝫ artarxersis ſm io
sephum. Porro in hierusalē sūmus erat sacer
dos heliasphat filiꝰ heliachim. Et siluit nee
mias tribꝰ diebꝰ. et nocte ꝓsurgēs cū paucis
circūibat ruinas mu
roꝝ, ꝓsiderās q̄r reedi
ficari possent. Quarto
die locutꝰ est neemias
ad multitudinē Veni
te reedificemꝰ muros
hierusalē z nō simꝰ vl
tra in opprobriū gen
tibus. Manus em dei
nobiscū est. z verba re
gis que locutus est mihi.

Ab hac reedificati
one intelligenda est
computatio anno
rum que inuitur in
prophetia danielis
supra. viij. visione.
scito ergo z anim
aduerte.

De reedificatione hierusalem.
Capl'm. VII.

T surrexerūt sa

e cerdotes z edificauerūt portā gre
gis. Alia trāslatio habet edifica
uerūt portā z probaticā piscinā. Hec est por
ta iuxta templū p quā inducebant greges ad
offerendū. Hec alibi turris gregis dicit. Fu
it aūt altera turris gregis in via bethleē, vbi
iacob pauit pecora sua z pastores vigilātes
sup gregē suū viderūt multitudinē militie ce
lestis. Scdo filij asanaa edificauerūt portaꝫ
piscū, z statuerūt valuas eius z seras z vectes
Hec respicit ioppen z diapolim, p quā infere
bātur copia piscium. Hec ſm iosephū postea
dicta est porta dauid. Tertio edificauerunt
portā veterē pigmētariū z aurifices. Vesti
gia eiꝰ istiꝰ erāt a diebꝰ iebuseoꝝ z melchise
dech Quarto portā vallis, que sꝫ invallem
ducebat iosaphat edificauerunt filij zaroe.
Quinto edificauit portā sterquilinij miche
as ꝓnceps vici bethacarem. Per hāc portaꝫ
sordes ciuitatꝫ effluebāt inundātibꝰ fluuijs
in torrentē cedron Sexto edificauit portam
fontis ꝓnceps pagi maspha, z muros pisci
ne syloe. Muros aūt inter portas edificauit
plūs p vicos z ciuitates vnusq̄sq; ſm possi
bilitatē suā. Hec te moueat si alia noīa por
tarū inuenias, q̄ forte in interiori muro facte
sunt, cū aliq̄ de ꝓdictis alia postea sortite sint
vocabula. Hā porta negociatoꝝ forte porta
est gregꝫ, in q̄ negociatores ergasteria sua
posuerāt ob tēpli vicinitā. Sed z porta iudi
ciaria potuit esse porta vetus. q̄ in fronte ci
uitatis ꝓminebat. Porta ꝓ aquaꝝ po
tuit esse porta fontꝫ. Porta ꝓ equoꝝ nō fu
it porta ciuitatis sed statuta erat añ atria tē
pli, vsq; ad quā ascēdere in equis licitū erat
Porro neemias cū suis suis instabat operi
nec somno ac cibo suauiter vtebatur, sed sub
necessitate. Et ꝓsummatū est opus p annos
duos z q̄ttuor menses, licet in multa angu
stia z plurimis impedimentis. Primo em fi
nitime nationes in manu forti aggrediebā
tur eos. Neemias ꝓ media ptem pplī arma
tam statuit extra ciuitatē vt sustinerēt impe
tus aggredientiū. Altera ꝓ media pars edi
ficabat. vna manu ponentes lapidem, alte
ra gladium tenentes. Porro secundum inter
uenit impedimentum. Fames enim ora est
in terra. z obligauit se populꝰ debito subsu
ris, sed z agros z vineas et oliueta vendere

cōpulsi sunt, tandē etiā filios z filias venū
dare in seruos z ancillas. Et ꝓuocata multi
tudie cōpulit neemias diuites z magistratꝰ
remittere vsuras: z restituere vineas z fuos
z agros q̄s emerant, z exactiēs sinū suū di
xit, Si exactiat deus oēm virū qui non cō
pleuerit ꝓbum hoc. Et dixit vniuersa mul
titudo amen. Ipse q̄z annonas q̄ regi debe
bant ꝓdonauit. Qui cum dux missus eēt a
rege: tū annonas que ducib⁹ debebant non
comedit a ꝓma die q̄ egressus est a rege vsq;
dum rediit ad eū. Preterea tertiū habuit im
pedimentū q̄ ꝓncipes trans flumen qui ī
uidebāt ei corruperūt mūeribꝰ quosdā seni
oꝝ qui erant in hierlim vt eū morti traderēt.
Qō cū nequirēt: varijs eū terrebāt rumori
bus: vt sic ab opere cessarēt dicētes. Multi
ꝓiurauerūt aduersū te, vade z abscōdere ab
eis, Rursumq; aiebāt. Delatū est ad regē q̄
velis rebellare: z facere te regē in iudea Ho
li exasperare dūm tuū. Cunq; multa finge
rent in hunc modū nō prevaluerunt, q̄ ma
nus domini erat cum eo.

De inuentione ignis Capl'm. VIII.

Ostquā autem

p edificatꝰ est murꝰ, q̄ rari erāt ha
bitātes in hierlim, ꝓcepit neemi
as vt clauderēt portę añ solis occasum, nec
aperirent añ calorē solis. Cūq; īmineret mē
sis septimꝰ q̄ fere totus apud eos solennis
est, cōuenerūt in hierlim quasi vir vnus. Et
accepit neemias q̄ nō habebāt ignē ō subli
mi, Traditūq; ē ei a senioribꝰ q̄ hieremias ī
diebꝰ captiuitatis abscōderat stipites altarꝫ
z pruinas in iferioribꝰ terre in valle iosaphat
Cūq; venissent ad locū: eruderauerūt puteū
z inuenerūt stipites z pruinas z aquā crassaꝫ
z tollētes ea sup struē lignoꝝ, z hostias que
erāt sup altare, precerūt, z erupit ignis Et ap
pellauit neemias hūc diē nephar q̄ ō interꝓ
tatur purificatio Alij dicūt nephi Et orabāt
sacerdotes ionatha in
choante: z ceterꝫ respō
dētib⁹. Neemias quo
q̄s specialē edidit ora
tionem.

Nota q̄ hoc q̄ h
dicimꝰ magꝫ factuꝫ
est sub neemia, scili
cet orabāt sacerdo
tes ionatha inchoā
ante z̄. Ro. ecclesia in quadā epl'a in quodā
die ieiunij dicit factū tempore machabeorū
inuitulās epistolā lectio libri machabeoruꝫ,

qui fuerūt longe post neemiā, z ita videt qd
h dicit ꝓtrarijs eē eccl'ie. Soluet ergo sic, q̄
cū secūdus liber machabeoꝝ de quo sumit
illa epl'a non sit hystorie prosecutio: sed tm
epistola quedā missa a iuda z senioribus ad
alios iudeos dispersos tantū a iuda illis di
spersis, z hoc factū notificat, z festiuitas no
uiter instituta celebranda mandat, nō ꝓnci
paliter enarrat.

De obseruatione tabernaculoꝝ.
Capl'm. ix.

Ixo prima die sce

nophe
p glaꝝ dixerūt esdre vt afferret libꝝ.
legi, z legeret coram pplo Stetitq;
esdras sup gradū ligneū quē fecerat ad loqn
dum iuxta portā aquaꝝ. i. portā atrij, sec⁹ quā
erāt luteres, z legit de mane vsq; ad mediuꝫ
diē. Leuite ꝓo duodecim silentiū faciebāt in
populo. Flebat aūt omis populus, z dixit
ad eos esdras Nolite ꝓtristari, q̄ sanctꝰ dies
dūi ē, sed ite comedite pinguia, z bibite mul
sum, z date ptes eis qui nō ꝓparauerūt sibi
Cūq; rediissent in die scō m inuenerunt in le
ge ꝓceptū esse a dño vt habitent filij israel
in tabernaculis mense septimo ī die solenni.
Et mādāte esdra egressi sunt, z tulerūt fron
des oliue z ligni pulcerimi myrti z palmaꝝ
z fecerūt sibi tabernacula in atrijs z domati
bus suis, z in atrijs domus dūi que nō fece
rant a diebꝰ iosue filij nun. Et obseruatuꝫ est
deinceps in israel vsq; in hodiernū diē. Die
ꝓo octaua fecerūt collectam iuxta ritum, sta
tuentes vt quisq; daret tertiam partem sicli
p annum ad oleum z panes ꝓpositionis ad
ligna z sacrificia sempiterna, in diebus festꝫ
z p peccato. Die ꝓo vicesimatertia, quia au
dierāt in lege, amonites z moabites nō itra
bunt ecclesiā dei: separauerūt ab ecclesia alie
nigenas, z in mūdationē suā statuerūt ī cra
stinum generale ieiunium, vt affligerent ani
mas suas homines z iumēta vsq; ad pueros
septennes, z ꝓuenerūt octies ad audiendam
legem, quater in die z quater ī nocte. Lectio
ne terminata pternebāt pl's ad orandum z
fiebant preces super eum z tandem benedi
ctio saterdotalis. Et his vt dicit beda: eccle
sia traxit exemplum. Haz z supra gradus le
gitur, z leuite proclamationes faciunt in po
pulo, z octies conuenitur ad ecclesiam etsi
non penitus eo modo quo illi Semel enim

in nocte surgim⁹ ad nocturnos. ꝛ illō. Media nocte surgebā ad ꝯfitēdū tibi ⁊c. In die ꝙ septies psallimus. ꝑm illō, septies in die laudem dixi tibi. Singulis aūt horis legit lectio quā capitulare dicim⁹, post q̄ psternit ad preces in diebꝫ profestis, ⁊ subdit oratio pro benedictione.

De edificatione muri ⁊ obitu neemie.
Cap'lm. x.

Ozro neemias

p videſ vrbē fere vacuā factā habitantibꝫ, rogauit optimates vt habitarēt ī hierlm, ⁊ būdixit eis q̄ ſe ſpōte obtulerūt. Reliquaꝙ multitudo mīſit ſortem: ⁊ decimū caput fecit habitare in hierusalē. Poſt aliq̄ tēpus ꝙ gregati ſunt ī hierusalē ad dedicationē muri, ⁊ aſcēderunt ſacerdotes ⁊ leuite ⁊ cantores cū muſicis inſtrumētis: ⁊ pſallētes incedebāt p murꝫ. Eſdras ꝙ pcedebat, neemias ⁊ optimates cū eo ſuper alterā ptē muri incedebāt pſallētes. Reliq̄ ꝙ multitudo ſeq̄bat eos ſup terrā, ⁊ ducebāt chꝛos. His expletis redijt neemias ad regē in pſideratio ſcōo ⁊, xxx. regni ſui, ⁊ mortuꝰ eſt eſdras in ſenectute venerabꝛ cū multa liberalitate ſepultꝰ in hierlm. Hūc q̄dam hebreoꝝ autumāt fuiſſe malachiā, Sz malachias poſt regreſſum captiuitatis natus ē in iudea in ſophis. Quē q⁊ vite optime fuit ⁊ aſpectu decorꝰ pl's appellauit malachiā id eſt angelū. Tradūt etiā q⁊ q̄ꝓphetice dicebat eadē die angelꝰ dei apparēs iterabat. Et mortuus eſt dū adhuc iuuenis eſſet, ⁊ ſepultꝰ in agro ſuo. Porro circa finē dierꝫ ſuoꝝ redijt neemias in hierusalē ex beneplacito regis, ⁊ intellexit mala q̄ fiebāt in ea. Sacerdotes nāq⁊ in diebꝰ vicis ſue nō habitabant in gazophylatijs circa tēplū, ſed in domibꝰ ꝓꝛijs cū omni domo ſua, ⁊ cuſtodiā vaſoꝝ dñi poſuerant in domibꝰ ſequeſtratis a tēplo. Et edificauit de ꝓꝛio gazophylatia in quibꝰ excubabāt ſacerdotes, ⁊ reponebāt vaſa. Preterea ī uenit plm calcantes torcularia in ſabbato ⁊ inferentes in hierusalē vinū ⁊ uuas ficus ⁊ oē onus. Bētes q⁊ inferebāt piſces ⁊ venalia ⁊ vēdebāt in ſabbatis filijs iuda. Et obiurgauit optimates dicēs, Cur ꝓphanatis diem ſabbati ⁊ inducitis irā dei ſup iſrael, ⁊ ſup ciuitatē hāc. Et adiurauit eos de cuſtodia ſabbati, ⁊ pcepit claudi portas in ſabbato, ne introirent negociatores, ⁊ manſerūt extra hierusalē ſemel ⁊ bis. Et ꝓteſtatꝰ eſt eos neemias q⁊ ſi deinceps venirēt manū mitteret in eos ⁊ receſſerūt. Et fecit neemias in hierusalē bibliothecā ꝙgregās libros ō regibꝰ ⁊ libros ꝓphetaꝝ, ⁊ dauid, ⁊ epl̄as regū, ⁊ de donarijs ⁊ p bis omnibꝰ q̄ fecerat ozauit neemias ad deū dicēs, Memēto mei ō deus meus in bonū. Hucuſq⁊ ſumpta eſt ſeries hiſtorie ab anna libꝰ hebreoꝝ ꝓter heſter. Que ꝙ poſt ß apō tudeos geſta ſūt, de ſcriptis ioſephi ⁊ africani exhibēt, ⁊ de libro machabeoꝝ, quē quidā ab hebreis ſcriptū autumāt, q̄dā a grecis. Et mortuus eſt neemias vir benign⁹ ⁊ ſepultus iuxta murꝫ quē edificauerat. Poſt artaxerſem regnauit xerſes duobꝰ mēſibus, poſt quē ſogodianꝰ menſibꝰ, vij. Poſt quē regnauit darius cognomēto nothus ſub quo egyptus receſſit a perſis.

Incidentia.

Ea etate ſolis defectio facta eſt, ⁊ ignis ō etna erupit, plato natꝰ eſt, hypocrates medicꝰ claruit. dionyſius in ſicilia tyrānidē exercuit. Poſt darijū regnauit artaxerſes, qui cognominatꝰ eſt mennon, darij et paraſitidis filiꝰ. Hic ab hebreis dicit aſuerus. Sub ꝫ hiſtoria heſter cōſcripta eſt.

Sequūtur tituli capitulorum in hiſtoriam heſter.

De heſter. ca.j.
De ocho. ca.ij.
De dario filio arſami. ca.iij.
De alexandro. ca.iiij.
De recluſione decē tribuum ⁊ morte alexandri. ca.v.
De ptholomeo ſother. ca.vj
De ptholomeo philadelpho. ca.vij.
De euergete. ca.viij.
De philopatre. ca.ix.
De ſeleuco. ca.x.
De antiocho epiphane. ca.xj.

Incipit hiſtoria libri heſter.
Cap'lm. i.

Ibrū heſter

l transtulit hieronymus ad petitionem Paule ⁊ euſtochij de hebreo in latinū, et q⁊ in greco corruptꝰ erat

pervarias editiōes, reuelauit eū de arciuis hebreoꝝ, ⁊ diligēter trāſtulit de ꝙbo ad verbū. Regnauit aſuerꝰ ab india vſq⁊ ad ethiopiā ſup. c, xvij, puincias, ⁊ erat ī ſuſis ciuitate ſolū regni eiꝰ. Tertio igit anno imperij ſui fecit grande conuiuiū cūctis ꝓncipibꝰ ſuis ⁊ inclytis, puinciaꝝ coꝝā ſe. c. ⁊. lxx. diebꝰ ī domo illa mirabili: ō qua legit in hiſtoria alexandri, cuius colūne erāt argentee, tectū inſtar firmamēti cōcameratū: habēs gemmas diuerſicoloris: in figurā ſiderū ⁊ ſignorum diſpoſitas. Poſt hos dies cōuiuiū inuitauit omnē populū q̄ erat in ſuſis, ⁊ diſcubuerūt extra domū ſeptem diebꝰ in veſtibulo horti deliciarū. In horto erat vinea babēs vites argēteas, ⁊ palmites aureos, ⁊ botros extra rictate gemmaꝝ diſtinctos. Sup cōuiuantes extenſa erāt tentoria: que appendebātur columnis argenteis et marmoreis, eburneis circulis, inſerta funibꝰ byſſinis atq⁊ purpureis. Lectuli quoq⁊ aurei ⁊ argentei diſpoſiti erāt ſup pauimentū, ſmaragdino ⁊ pario ſtratū lapide. Bibebāt aūt oēs in aureis poculis vinū ꝓcipuum ⁊ abundās, nec erat qui nolētes cogeret ad bibendū, licz id moris eſſet apꝰ perſas. Vaſthi quoq⁊ regina fecit cōuiuium ſe minaꝝ in palatio regis. Die aūt ſeptimo cū rex incaluiſſet mero ꝓcepit ſeptem eunuchis vt introducerēt reginā ī decore ſuo: vt oſtēderet oīm⁹ pulcritudinem illius. Que ad imperiū regis venire ꝓtēpſit. Et iratꝰ rex queſiuit a ſeptē ſapientibꝰ qui vidēbant faciē eius: cui ſententie vaſthi ſubiaceret. Et rñdit manuchan. Nō leſit te ſolum vaſthi, ſz omnes viros regni tui. Hā eius exemplo mulieres parui pendent imperia virorum. Egrediatur aūt edictū a facie tua vt vltra vaſthi nō ingrediat ad regem, ſed altera melior regnet ꝓ ea. Et exīt edictuz in omnes puincias per epiſtolam regis. Et dixerunt pueri regis ad eū. Querantur regi puelle virgines ſpecioſe, ⁊ tradātur aggeo eunucho ad cuſtodiam, ⁊ accipiāt mundū muliebrem, id eſt, veſtes, ⁊ cultus, ⁊ ornatus. Unō ⁊ miniſtros taliū mundiburdos vocamus, et quecunq⁊ oculis regis placuerit regnet ꝓ vaſthi. Placuit ſmo regi, ⁊ iuſſit ß fieri. Erat tunc in ſuſis iudeus vocabulo mardocheꝰ, ō tribu gemini, qui deſcenderat de tranſmigratione iechonie. Hic erat nutricius filie fratꝛ ediſſe, que, ⁊ heſter vocabatur, quam orbatā vtroq⁊ parente mardocheus adoptauerat in filiam. Hec inter ceteras tradita eſt eunucho nec indicauit populū ſuū. Sic cm̄ mādauerat ei mardocheus, ⁊ inuenit gratiam in oculis eunuchi, ⁊ accelerauit ei cultum muliebrē ⁊ dedit ei ſeptem puellas, vt eam ornarent et excolerent. Porro virgines ꝓ ſex menſes vngebantur oleo myrtino, ⁊ alijs ſex quibuſdā pigmentis ⁊ aromatibus vtebantur, vt poſt annū ingrederentur ad regē, ⁊ que veſpe introibat egrediebatur mane nec poterat redire niſi rex ex nomine iuſſiſſet eam venire. Mardocheus aūt verſabatur in veſtibulo domꝰ regie curam agens ſalutis filie. Tandē inſtabat dies quo heſter filia abiel itrare debebat ad regem, nec queſiuit ab aggeo cultū mulierem, ſed poſuit in voluntate eius qui tenebatur puellis dare quecunq⁊ peteret. Et intrauit ad regem anno ſeptimo regni ipius mēſe ꝝ, qui hebraice dicitur thebet, latine ianuarius, ⁊ inuenit gratiam apud regem, ⁊ fecit eaz regnare pro vaſthi. Et celebrauit nuptias p menſem, ⁊ mandauit per eos qui aggari dicuntur, id eſt, curſores requiē in vniuerſo regno per tempus nuptiarum. Marchodeus aūt qui frequētius morabatur in babylonia vnde ⁊ adducta fuerat heſter: trāſtulit ſe ī ſuſis. Eo tēpore irati ſunt regi duo eunuchi ianitores ⁊ machinabanturꝫ occiderent regē. Quod non latuit mardocheum, ⁊ indicauit heſter, ⁊ illa ex nomīe mardochei detulit ad regem. Queſitūq⁊ eſt ⁊ inuentū, ⁊ appēſi ſunt in patibulo. Et traditum eſt coram rege in annalibus, in quibus reges accidentia temporis ſui redigebant. Poſt hec aſuerus exaltauit aman amalechiten q̄ erat ō ſtirpe agag quem ſamuel trucidauit, ⁊ adorabāt eum ſeruientes regis, preter mardocheum, qui ꝓpter patrias leges coram eo genu nō flectebat. Quod attendens aman indignatus eſt, et accipiēs eum hebreum eſſe ait, Perſe liberi flectūt genua. Hic autem ſeruus dedignatur. Et diſpoſuit perdere iudeos qui erant in regno aſueri, veteri motus odio, quia iudei deleuerant amalechitas. Duodecimo itaq⁊ anno regni aſueri, menſe primo miſſa eſt ſors in vrnam que hebraice dicitur phur coram aman quo die ⁊ quo mēſe gens iudeorum deberet interfici, ⁊ exiuit menſis duodecimus. Tunc ait aman ad regem. Intereſt regi ſeruare pacem. Hoſtes autē pacis eſt diſſimilitudo,

Est em̃ gens in regno tuo dissimilis ceteris nouis vtens legib⁹,insup̃ regis scita cõtemnẽs.Expedit tibi vt ũ insolescat,Decerne ḡ vt pereat.Et ne dispẽdiũ sentias in tributꝫ decẽ milia talentoꝝ appendaꝫ arcarijs gazophylacij tui.Tulitqꝫ rex anulum q̃ vtebat̃,z dedit illum aman dicens.Argentũ tuũ tibi sit,z de pplo rege:qđ tibi placet Tunc scripsit aman ex noie regis lras anulo regis designatas in oẽs puincias,vt occiderent̃ iudeos a paruulo vsqꝫ ad senem,z bõa eoꝝ diriperent̃,xiij.die mẽsis,xij.Statimqꝫ i susis pepẽdit edictũ. Qđ cũ legissent iudei fleuerũt.Sz z mardocheus indut⁹ est sacco,z aspersus cinere magna voce eiulabat p foris palatij.Nõ em̃ fas erat indutos sacco intrare palatiuꝫ.Qđ cũ accepisset hester:ꝓsternata ẽ,z misit ei vestem q̃ indutus intraret ad eã,quã accipe noluit:sꝫ significauit ei p eunuchũ causaꝫ fleꝰ z exẽplar edicti qđ pẽdebat in susis misit ei. monẽs eã vt intraret ad regẽ.z supplicaret ei p pplo suo,Que rñdit Jã,xxx,diebꝰ nõ sum vocata ad regẽ,z decretũ est: vt q̃ non vocatus accesserit moriat̃.nisi forte rex aureã virgam ad eã extẽderit.Rursumqꝫ mardocheꝰ ad eã.Quid scis vtrũ idcirco ad regnũ venieris:vt i tali tẽpore pararis.Si nũc siluerꝫ per aliũ liberabit dñs pplm suũ,z tu z domꝰ pris tui pibitis Tũc mãdauit hester mardocheo:vt oẽs iudei q̃ erant in susis p triduum ieiunarẽt z orarẽt p ea,sed z ipsa ieiunauit.Die aũt tertia indura regalibus. stetit in atrio domus ꝺ basilicã regis cũ duabꝰ puellis,quaꝝ vna incũbentẽ sustinebat,altera sequẽs longitudinẽ vestis summis digitis deportabat Ät rex sedebat supra solũ ꝺtra ostium domꝰ.Qui cũ respexisset eã torno vultu collapsa est.Cũqꝫ vidisset hester lapsam,placuit ei.z extẽdit ꝺtra eã aureã virgã.Que cõsurgẽs z accedẽs,osculata est summitatẽ virge.z ait rex.Quid vis hester Quicq̃d petierꝫ dabo tibi,Que rñdit.Obsecro vt venias ad me hodie,z aman tecũ ad ꝓuiuiũ.Et surgẽs venit ad eã Et fouẽs eã gremio:ꝓsolabatur dicens.Noli timere,p subditis lex data ẽ,tu ꝺo mihi ꝺregnas.Venerũtqꝫ ambo ad ꝓuiuiũ regine.Cũqꝫ bibissent abũdanter ait.Pete qđ vis hester,z impetrabis.Que respondit.Obsecro vt veniat cras rex z aman ad ꝓuiuiũ,z indicabo eis coꝝ meũ.Egressus est itaqꝫ aman letus.Cũqꝫ vidisset mardocheũ nõ assurrexisse sibi indignat⁹ est.z vocans vxorẽ z amicos exposuit eis omnẽ gloriã suam,addẽs q⁹ eũ solũ cum rege hester vocauit ad ꝓuiuiũ.Verũtamen se nihil habere reputabat dũ viueret mardocheꝰ.Et dixerunt ei. Jube parari trabẽ,l.cubitoꝝ,z suggere regi vt appendat̃ mardocheus in cavt sic eas letꝰ cũ rege ad ꝓuiuiũ.Et iussit parari crucẽ Hoctẽ illã rex duxit insomnẽ,z iussit sibi legi annales Et ventũ est ad locũ vbi scriptũ erat q⁹ mardocheꝰ nũciauerat ei facinus eunuchoꝝ Et ait rex.Quid honoris ꝓsecutꝰ est mardocheꝰ p hac fide.Et dixerũt ei Nihil.Et quesiuit rex quis esset in atrio,Et dixerunt pueri aman.Ipe em̃ intrauerat ,vt suggereret regi de morte mardochei.Cũqꝫ vocatus itrasset aman,dixit rex ad eum,Quid debet fieri viro quẽ rex vult honorare Qui cogitans p se dictum esse rñdit,Debet indui stola regia z coronari diademate,z sedere sup equũ regis,z primus de principibꝰ teneat equũ. z p ciuitatem incedẽs clamet.Sic honorabit̃ quẽ rex voluerit honorare.Dixitqꝫ ei rex. Festina et fac vt locutꝰ es mardocheo.Caue ne q̃cq̃ ex his q̃ locutus es ꝓtermittas.Et fecit aman mardocheo vt locutus fuerat.Qui ꝓpus rentebat̃ putãs sibi illudi ab aman.sed cognita ꝛitate ꝓsensit.Et rediit mardocheꝰ ad fores palatij.Aman vo festinabat in domũ luges z operto capite.Et dixerũt ei amici eiꝰ Si dẽ semine iudeoꝝ est mardocheꝰ ante quẽ cadere cepisti nõ poteris ei resistere sed cades.Et ecce nũcij regis cõpellebãt eũ intrare,z intrauit cũ rege ad ꝓuiuiũ.Et ait rex Pete qđ vis hester.Que rñdit.Dona mihi animã meã et pplm meũ ne pereamus.Utinã in seruos venũdaremur z gemẽs tacerẽ.Et ait rex.Quis est q̃ hec audeat facere.Que rñdit,Hostꝫ noster est iste aman Qđ ille audiens obstupuit Rex aũt iratus surrexit z itrauit in hortum. aman vo supplicabat regine p aĩa sua. Cũqꝫ reuersus esset rex,repperit aman corruisse sup lectulũ in quo iacebat hester,z ait, Etiã reginã vult oppmere me psente Et dixit arbona eunuchus, En lignũ qđ parauerat mardocheo stat in domo aman.Et ait rex. Appendite illũ in eo ,Et suspẽsus est aman in patibulo ,z dedit rex hester domum aman ,Et ingressus est mardocheus ad regẽ.Cõfessa est em̃ hester q⁹ patruꝰ eiꝰ esset,Et dedit rex annulũ mardocheo quẽ aman recipi iusserat.Mester aũt cõstituit mardocheũ sup domũ suaz Que iterũ flẽs,pcidit ad pedes eiꝰ,supplicãs vt veteres litteras quas scripserat aman cõtra iudeos nouis epistolis irritaret.Et adquieuit rex.Et scripsit mardocheus litteras annulo regis sigillatas ad ꝓncipes puinciarum ne occiderẽtur iudei.imo illos qui parati erãt ad occisionẽ iudeoꝝ interficerẽt iudei.et manus principũ esset cũ eis.Et factũ est nomẽ iudeoꝝ celebre.ita vt plures de gẽtibus religioni eorũ fũgerẽtur.Et recordatꝰ est mardocheus somnij qđ viderat z iterpretationẽ eius itellexit.et hoc erat somniũ Apparuerũt ei voces et tonitrua et tremotꝰ supterrã.Et ecce duo draconeꝰ parati ꝓtra se ĩ prelium ad quoꝝ clamorez natiões excitate sũt vt pugnarẽt ꝓtra regẽ iustoꝝ.z fuit dies illa tenebraꝝ.et discrimis.Et ꝛturbata gẽs iustorũ clamauit ad dñm.z ecce fons paruꝰ creuit ĩ flumẽ maximũ et orta est lux magna z humiles exaltati sunt z deuorauerũt inclytos. Porro in scõa epistola quã scripsit p iudeis excusauit se rex in hũc modũ.Ne putetis si diuersa iubem⁹ ex animi leuitate venire,sed p necessitate tempoꝝ ferre sentẽtiaz vt reipublice poscit vtilitas Olti sublimati a regibꝰ honore collato abusi sunt i supbiam,et in ipos q̃ dederũt molĩũtur insidias Aman et animo et genere macedo z ex oblitꝰ q̃ cõmaculãs genꝰ persaꝝ adeo intrumuit vt regno nos ꝓuare niteretur z spiritu Nam mardocheũ cuiꝰ fide viuimꝰ z ꝓsorte regni hester:cum omi gẽte sua nouis machinationibꝰ expetũt ad mortẽ cogitans vt illis interfectis:nr̃is insidiaretur solitudini,z regnũ p saꝝ trãsferret in macedones. Nos ꝓ nutu dei viuẽtis cuiꝰ beneficio patribꝰ nostris regnũ traditũ est et vsqꝫ hodie custoditũ: inde os absoluimꝰ,et hostes eoꝝ interfici iubemus.Igitur,xiij.die mẽsis,xij.,pcusserũt iudei hostes suos plaga magna p puicias vsqꝫ ad.lxxv.milia.Quarta decima ꝓ die celebrauerũt ꝓuiuia cũ gaudio,particlas sibi inuicẽ mittẽtes.In susis ꝓ interfecerũt.d.viros.Et in,xiij.die obtinuit hester a rege,vt adhuc occiderentur in susis hostes iudeoꝝ. et suspensi sunt decẽ filij aman.et de alijs circiter.ccc.perierũt Et ideo iudei q̃ habitabãt i susis duobꝰ diebꝰ occisiõi vacãtes,xv.die ꝓuiuia celebrauerũt.Et ꝓterea mãdauit hester et mardocheꝰ hos duos dies in numero solẽnitatuꝫ recipi.z dies plurim.l.sortiũ. obseruari a iudeis,vt memoriaz facti nulla deleret oblivio. Hos tũ dies vocat Josephꝰ ꝓuersatores,eo q⁹ iudei de meroze ĩ gaudiuꝫ ꝓuersi fuerãt Scripsit etiã mardocheꝰ ad iudã summũ sacerdotẽ i hierlẽ,q̃ pri suo heliazaphat successerat,vt dies isti solẽne haberentur in iudea in sempiternũ.

Jncidentia.

In diebꝰ asueri athenienses xxiij.litteras vtiles perũt,cũ antea,xvj.tãtuꝫ vterẽt. Senones galli duce brẽno romã ĩuaserũt z excepto capitolio incẽsaꝫ vastauerũt.vj.mẽsibꝰ Tribuni militares p cõsulibꝰ esse ceperunt. Obijt anaxagoras physicꝰ z eraclꝰ tenebrosꝰ z democritꝰ.et socrates in carcere venenuꝫ bibit Diogenes et isocrates claruerũt.Aristoteles audiuit platonẽ,xvij.annuꝫ agens

De ocho Capm.II.

Post asueruꝫ regnauit artarxerses,q̃ ochꝰ dictꝰ est Hic misit vagosum ꝓfectuꝫ vniuersis regionibꝰ trãs flumẽ eufratẽ Erat aũt i hierlm summꝰ sacerdos ioãnes,q̃ iude pri suo successerat. Erat autẽ frater ioannis iesus,q̃ ad pontificatũ aspirabat z ꝓterea vagosi familiaritatẽ sibi cõparauit Qua ꝓfidẽtia iesus altercatꝰ i templo aduersus ioannez: adeo incitauit fratrẽ vt eum interficeret. Unde vagosus indignatꝰ ascendit in hierusalem. Cũqꝫ phiberẽt eum ab ingressu templi.Respondit Mundior ego sum cadauere q̃ templuꝫ plur,pphanastis.Et ingressus in templuꝫ spoliauit illud Et imposuit itemuꝫ ministris templi tributa et annonas anni.vij.a quibꝰ p intereuntiuꝫ eidre absoluti fuerãt Porro artarxerses,i.ochus,egyptum ad suum reuocauit imperiuꝫ,nechanabo rege i ethiopiã pulso, ĩ quo egyptioꝝ regnuꝫ destructuꝫ ẽ. Jdeoq⁹ chꝰ apodasmo iudeoꝝ capta in hircaniã accolas trãslatos iuxta mare caspiũ collocauit

Jncidentia.

Eo tpe romani gallos supauerũt Demosthenes z isocrates claruerũt Obijt plato,pꝰ quẽ spensippꝰ tenuit achademiã.

De dario filio arsami Capm.III.

Post ochum regnauit filiꝰ p eiꝰ arsamus. Et mortuo ioanne in hierusalẽ successit ei filiꝰ eiꝰ ia

dus in sacerdotiū. Post arsamū regnauit filius eius darius. Hic p̄fecit regionibꝫ trās flumen saraballā de genere cuthęoꝝ, ex quibꝰ samarite descēderūt. Erat aūt iado frater manasses ad pōtificatū anhelās, p̄pter qō ysachar filiā saraballe duxit vxorē. Cūqꝫ ministraret in sacerdotio indignati sunt hierosolymite, et iubebāt eū recedere ab vxore, aut nō introire sctūariū. Itaqꝫ manasses cū vxore trāstulit se ad socerū suū. Qui pollicit⁹ est vt edificaret ei templū istar hierosolymoꝝ, sup mōtē garizim, sed hoc cū sentētia regis darij faciendū erat. Interī aūt p̄didit ei abissam vel abiglā qui ē mediterraneꝰ vicꝰ tyrioꝝ, t insignis. Et trāsierūt ad manassen plēs ō hierosolymitis q̄bꝫ saraballa pecūias mīstrabat, terrā colendā deputabat et habitationē.

Incidentia

Eo tpe mālꝰ torquatꝰ cōsul romanoꝝ filium suum virgis cesum securi percussit, q̄ contra imperiū cōsulū cum hostibꝰ pugnauerat et tū expugnauerat

De alexandro. Caplm. IIII.

Er idez tempus

p philippꝰ rex macedonū p̄ insidias pemptꝰ ē a pausania: trabente genꝰ ab hozreste. Cui succesſit alexāder filiꝰ eiꝰ adoptiuꝰ, q̄ legit notanabi filiꝰ viceſimū agēs annū. Qui volēs obtīere syriā trāsijt hellespontū. Et cōgregati sunt aduersus eū duces darij q̄ erāt trās flumē, et sup granicū fluuiū expugnauit eos. Cūqꝫ p̄currisset lidiā et iconiā puenit ad loca p̄philie. Tūc darius filiꝰ arsami electū collegit exercitū et trāsiuit eufratē et montē cilicie taurū sperās in cilicia macedones expugnare. Tūc gauisus ē saraballa putās q̄ post victoriā occurreret dario, et edificationē templi ab eo impetraret q̄ pollicitꝰ erat genero suo, ipe q̄dē lōgeuus a plijs vacabat, ꝫ aliter q̄s speraret euenit. Nā victꝰ est darꝰ a macedonibꝰ t capta matre eiꝰ vxore et filijs ad psas fugiēs remeauit cū paucis. Tūc alexāder cepit aspirare ad monarchiā orientis, et intrās syriā cepit damascū, t subiugata sidone tyrū obsidebat. Tūc saraballa eligēs de suis, viij. milia i alexādriā, p̄fectꝰ est in auxiliū, dicēs se libentius obsequi ei q̄s dario, t q̄ loca p̄stituta sb potestate sua ei cōtraderet, t grate suscepte ē ab alexādro. Preterea dixit ei se habere generū manassen fratrē p̄ncipis sacerdotū gētis iudee, multosq̄ alios cū eo p̄sentes ex ea gēte quos velle ajebat sub eo templū p̄stituꝫ locis edificare q̄ō p̄futurū alexādro testabatur, q̄ potētia iudeoꝝ i duo diuisa nō rebellaret. Cōcedēte p̄o alexādro oīa studio edificauit saraballa templū t altare q̄ō p̄māsit vsq̄ ad destructionē factā p romanos, t in eo manassen p̄stituit pōtificē. Postro dū alexāder erat i obsidiōe tyri: scripsit epl'am ad p̄ncipes sacerdotū in hierusalē: inuitās eū vt sibi p̄beret auxiliū, et exercitui venalia p̄pararet, t redderet sibi tributa que prius dario p̄strebat. Et rñdit iadus se dario sacramentū ō disse, nec eo viuēte posse trāscēdere p̄stituta. Tūc cōminat⁹ est alexāder gēti iudeoꝝ q̄ p eū discerēt quibꝰ deberēt p̄stituta p̄uare. Tūc electis aggeribꝰ tyrū fecit cōtinentē i. cū prius esset insula fecit eā cōtermīnā terre, q̄ vastata gazā obsedit. Et mortuꝰ est saraballa. Alexāder aūt capta gaza i hierosolymā festinabat. Et timētes iudei clamauerūt ad dōm et īmolabāt hostias, et iadus orabat pro gēte. Qui cū post sacrificiū obdormisset, p̄cepit ei deꝰ vt cōsideret, sericisq̄, id est, cortinis ciuitatē ornaret, et ipe pōtificalibꝰ indut⁹, t reliq̄ sacerdotes cuꝫ eo legitimis stolis induti obuiā exirēt alexandro. Et surgens a sopore oraculū oībꝰ idicauit. Audiēsq̄ nō lōge esse a ciuitate alexādrū, p̄cessit cū sacerdotibꝰ t ciuiū multitudine sacra, ad locū q̄ saphim appellat, q̄ō latine trāslatū scopulū sonat, vnō hierosolyma et templū dñi videri potuisset. Et factū est p̄tra spem omniū qui sequebant regem. Nā alexāder intuens antistitē pōtificali stola ilignē, et sup cydarim laminā aurea am in qua scriptū erat nomē dei descēdit de equo, et adijt eū solꝰ, et nomē dei adorauit, t pontificē veneratus ē. Et obstupuerūt p̄ncipes exercitus et ludificatā regis mentē p̄tauerūt. Solus parmenio q̄siuit ab eo cur sacerdotem gentis iudee adorasset. Et rñdit Nō hūc adorauī sed deū, cui principatū sacerdotij gerit. Nā p somniū i tali habitu deoꝝ p̄spexit adhuc i licea ciuitate macedonie cōstitutus. Dūcq̄ mecū cogitarē, vtrū asiam possem obtinere iussit me p̄fidere. Nā ipe ex creatū meū p̄duceret t p̄sarum mihi traderet

p̄ncipatū. Hunc aūt primo vidi in hoc sacerdote ipius effigiē, et que mihi p̄misit prouidentia cōfido, et p̄terea deū adorauī, t hominē veneratus sum. Et ingressus est vrbē alexander, et in tēplo sacrificauit deo ex̄m sacerdotis ostensionē. Et attulerūt ei daniēlē, i q̄ scriptū erat, quēdā grecoꝝ p̄dituꝝ persaꝝ potentiam, et arbitrans de se scriptū esse gaudisus est. Et in crastinū conuocans populū iussit petere que vellent. Et ipis petentibꝰ cōcessit iudeos vbiq̄ patrijs vti legibꝰ, et septimū annū sine tributis esse p̄pter sabbatū. Ire q̄ septimo anno nō colebat terra. Et exinde ad alias ciuitates p̄fectus est. Tūc samarite videntes eius munificentiā circa iudeos cognatos se dixerūt eē iudeoꝝ: originē suā ab effraim t manasse recensentes. Et postulauerūt vt templū eoꝝ in garizim honorare, q̄ō in reditu se factuꝝ p̄misit. Cūqꝫ petereꝫ ab eo relaxationē, vij. annī, quelibet qui essent. Et dixerūt se hebreos. Cunqꝫ adderet vtrū ēent iudei, negauerūt se iudeos esse. Et respōdit, Judeis tantū hec cōcessi. Postro nos sub silentio p̄rāsimus, qualiter alexāder darium vicit et postū, et quomō cōsulūt arbores solis, t lune, et cetera amiratōe digna, que p̄ceptori suo aristoteli p̄ epl'am indicauit ad ea que circa populuꝫ dei gesta sunt festinātes.

Arbores solis t lune. Cūqꝫ sol oriebatur et splendoꝝ sum mitatē arboꝝ tangebat vsq̄ ad radices concutiebāt. t tūc responsuꝫ dabatur interrogantibꝰ, vbi alexāder de vxore t suis recepit t de morte sua si babylonē intraret, t ita factū ē a sorore. Sacerdotes p̄o qui erāt vrentes pomis arboꝝ solis et lune quadrin gentos annos viuebant.

De reclusione decē tribuū et morte alexādri Caplm. V.

Taqꝫ cuꝫ venis

i set alexāder ad mōtes caspios miserūt ad eū filij captiuitatꝫ decem tribuū. Et edicto eīs tenebāt egredi nō licere postulātes ab eo egredīdi licētiā. Cūqꝫ quesisset causam captiuitatis, accepit eos recessisse aptē a deo israel, vitulis aureis immolādo t p̄phetas dei p̄dictū ē eos a captiuitate nō rediturōs. Tūc respōdit q̄ artiꝰ eos includeret. Cunqꝫ angusta viaꝝ obstruēret molibꝰ bitumīnatis: vidēs laborē humanum non sufficere orauit deū istī vt opꝰ illō cōpleret. Et accesserunt ad se inuicē p̄rupta montiū, et factꝰ est locus ineabilis. Et quo liquido apparet nō esse dei volūtatē vt ereāt. Egredient tū circa finē mūdi: magnā hoīm stragem facturi. Et vt ait iosephus. Deꝰ q̄d facturꝰ ē, p fidelibꝰ suis si tantū fecit, p infidelibꝰ. Cūqꝫ redijsset alexander i babylonē sūpto veneno vsum lingue amisit, et extremā voluntatē suam scripto expressit. Et noluit monarchiā suā in aliquē transferre ne aliquis pari i potētia apd posteros legeret. t xij. q̄s ab adolescētia sua socios habuerat regni successores istituit. Hec aūt institutio nō stetit. Nā iiij. ex his tantū alijs abiectis regnauerūt, sicut in historia daniel' est p̄hebēsum. Mortuus est aūt cū esset annoꝝ. xxx. duoꝝ. et. xij. annis regnauit. Et ōr a q̄busdā q̄. xij. alexādrias edificauit p numero ānoꝝ q̄bꝫ regnauerat. Ipe in amone cōdidit parathoniū. i. ptutis sue indiciū. t arcū triumphalē.

De ptholomeo sother. Caplm. VI.

T regnauit post

c eū in egypto ptholomeꝰ, q̄ ognominatꝰ est sother. Qui cū regnouo adiecisset syriā, apposuit vt adijceret t iudeā. Et ascēdens in hierlm die sabbati, sciēs ea die iudeos arma nō moturos sub simulatione sacrificādi deo: nullo p̄tradicente intrauit. Unū fm iosephū vt ait ouidius, saba tarchides iudeos ridiculos appellauit, q̄ p superflua sup̄stitione graue dominiū sustinuerūt. Ptholomeꝰ nāq̄ multos de iudea t garizin captiuos trahēs ad egyptū redijt. Et vēditiōi exponēs eos a negotiatoribꝰ nationū distracti sunt et dispersi. Et p̄hāc captiuitatē licet nō fuerit generalis, diffusius dispsi sūt in nationes. Unū in actibꝰ apl'oꝝ legit cōuenisse in hierusalē iudeos ex omni natiōe q̄ sub celo est. Iado p̄tifici succesſit filiꝰ eiꝰ onias cui succesſit filiꝰ eius simon iustꝰ, cui succesſit frater suus eleazarꝰ, p̄ onia filio simonis adhuc puero.

Incidentia.

Eo tpe apiꝰ claudi⁹ cecꝰ rome claruit, q̄ aquas claudias, al's calidas induxit, et viaꝫ apiam strauit. Theophrastꝰ phs claruit, q̄ a diuītate loq̄ndi vt ait. Quia p hoc nūcupatꝰ ciuiū deph̄endūt.

cicero nomẽ accepit, censu rome agitato iuẽta sunt ciuiũ .cc.lxx.millia cõclite sunt a romanis arm̃is nũ et beneuentũ.

De ptolomeo philadelpho.
Capl'm.VII.

Post ptolome

Post ptolomeum sother regnauit in egypto philadelph⁹ hic studiosus z libroꝝ cupid⁹ demetriũ bibliothece sue prefecit Cũq; quesisset ab eo de nũero librorꝝ .xx. milia adesse respõdit, z paulo post tpe vsq; ad .l. milia posse puenire dixit Et nunciatũ sibi dixit apõ iudeos esse legẽ ore ipsius dei editã z digito ipsi⁹ scriptã, p q̃ summope laborandũ esse dicebat vt in grecũ uersa eloquium i arciuis regalibꝫ haberet. Hec cñ erat lex dñi quẽ philosophi xena dicũt, id est, viuẽtem, xeni cñ viuere vel vitã sonat, quẽ vulgus appellat iouẽ Et ad ostendendã legẽ ei⁹ scriptatẽ addidit q̃ nõ nisi a deo viuẽtis cultoribus träferri potuisset. Hã et theopomp⁹ cũ histoꝛijs quas scribebat eaz voluisset inserere ꝓsus est in amẽtiã per dies .xxx. Theotecus quoq; p causa eadẽ facti⁹ est cecus, et penitẽtes sanati sunt Et suggessit regi vt scriberet pontifici iudeoꝝ, vt iudeos hebree et grece lingue pitos ad ipm dirigeret cũ lege dei qui ad eã träferendã sufficerẽt. Qõ vt i petraret munera cũ epistol' mittẽda censuit. Aderat ibi aristeus, q̃ lõgo tpe iudeoꝝ calamitati cõpatiens opportunitate liberãdi eos inuẽta ait, Quõ qõ postulas obtinebis tot iudeis in regno tuo seruientibꝫ Solue itaq; eos et nihil grati⁹ erit pontifici iudeoꝝ. Nec ob ꝫ qõ dico me iudeoꝝ affinẽ estimes sz qz scio tua interesse si factorẽ omniũ deũ honoraueris Et liberauit rex ꝺ iudeis .c.xx. milia dãs dñis eoꝝ ꝑ capite .c.xx. drachmas argẽti Cũq; dixisset rex hoc magnũ esse: dixerunt Magnũ q̃dẽ est sed nõ regi munifico. Tũc scripsit rex eleazaro in hũc modũ. Hentẽ tuã que sec⁹ nos erat libertate donaui arbitrãs hoc deo esse iocũdũ, quoꝝ quosdã militie assignaui, alios q̃z fidẽ approbauerã cõstitui in palatio. Leges ꝺo vestras in nostra bibliotheca reponere decreui. Bene ergo facies mittẽdo nobis viros seniores qui valeãt interpretationez earũ caute nobis relinq̃re. Trãsmisi mõ argenti .c. talenta, p imolationibꝫ faciẽdis et separaui .l. talẽta auri ad crateras z libatoria faciẽda. et gẽmas sine numero ad artificũ optionẽ. Tu manda nobis q̃ ex his volueris fieri quod grati⁹ ãplectemur Tũc mittẽs ad cũ eleazar⁹, qꝺ postulabat rescripsit ita, Ad interpꝛandã legẽ quã postulas misi viros seniores ꝺ vna quaq; tribu .vj. legem ferẽtes. Tue autẽ

Quia si deceptatis erit vl' iusticie ad nos eã caute remittere, Dixi sunt .lxx. interpretes, qui licet .lxxij. fuerint more sacre scripture, lxx. dicũt q̃ modicũ numerũ si sup alia quã summã supexcrescit sepe subticet Qui cũ venissent ad regem benigne ab eo collecti

sunt, nõ tamẽ ad regẽ intromissi vsq; in diez quintũ Imminebat eñ a die solennitas triũphalis ꝓ triũpho scz q̃dã, quẽ maiores sui eadẽ die habuerãt. Ea igit die suscepit eos quos cozã vniuersitate pncipũ decreuerat honorare. Post susceptionẽ ꝺo duodeci diebus fuerũt cum rege, z scisciatⁿ est ab eis q̃ i corde suo disposuerat, et pcipue de duobꝫ ꝺ cognitiõe dei, z gubernatiõe regni. Cũq; instruxissent eũ de regni ãministratiõe, plenꝫ disputauerũt de vno deo colendo, z q̃ nulla creatura deꝰ eẽt. Inde est q̃ vbicũq; occurrit eis de trinitate, vl' sub silentio transierunt vel in enigmate trästu

lerũt ne tres deos colẽdos tradidisse viderentur, Sil'iter z de incarnatiõe verbi faciẽtes, vt in esaia Qui cũ dixisset puerũ nobis nascitur, et addidisset, vj eius noia quoꝝ vnuz est deus, ꝓ illis sep nominibꝫ trästulerũt magni cõsilij angel⁹, q̃ translatiõe vsus est gregori⁹ qui ecclesiasticũ officiũ ordinauit quoꝝ träslationẽ vtiq; vbicũq; vl' posteri vl' alterius auctoritatẽ inducit cũ tũ ecclesia translatiõe hiero, vl' vulgari vtaꝫ i his omnibus.

ꝓꝫ littere auree i cãdore chartarũ ꝺo legibiles apparerent. Introducti aũt sunt in domũ regis sec⁹ mare secretã que erat ad negocioꝝ deliberationẽ. Et date sunt eis celle singule vt quicq̃d visum est eis opportunũ z cõmodũ ad interpꝛandũ. Diluculo egrediebãtur ad optãdũ regi bona et policronitudinez

Policronitudo dicit ozo q̃ fit ab ecclesia, p regibꝫ põtificibꝫ pncipibꝫ tre et optat eis bõa spũalia, z tpalia et cena z tpis lõgitudinem Polis eñ grece plalitas latine chronos tẽp⁹ Adhuc apõ greos tal' z suetudo ẽ vt cũ surgũt mane tẽplũ respicientes clamãt policronitudo basileos .i. mlt̃ũ tpꝫ viuat rex

Tũc lauabãt se ad mare ꝼm purificatõem iudeoꝝ, postea interpꝛtabant vsq; ad horã nonam. Inde transibant ad cibũ et requiẽ et cõsummauerũt opus .lxx. duobꝫ diebꝰ. Vñ quibusdã visum est q̃ non träsferẽdi sufficerẽt tũc nisi penteucum. Postea ꝺo vl' postꝫ redirent: vel post aliqui ex eis ad regem redeuntes trästulerunt psalmos z ꝓphas Uerũtamen si miraculose factũ ẽ vt dicit augustin⁹, q̃ vna et eadẽ sine dissonãtia inuẽta sit editio vniuscuiusq; eoꝝ mĩ⁹ miraculose fieri potuit, vt in tot diebꝰ interpꝛtati sint legẽ psalmos et ꝓpheras. Hiero, tamen videtur velle q̃ interpꝛtationes .vj. dierũ in sabbato ꝺferebant ex omnibꝫ cõstates vnã. Hec mirã duz esse hoc asserit: cũ esdras legẽ quã p spiritũ reparauerat postea cũ veteri scriptura q̃ apõ samaritanos erat conrexit. Opere ꝺpleto cõuocauit demetrius q̃ sup libros magister erat oẽs iudeos q̃ erãt in alexãdria, z ꝺ puintia peritiores. Et lecta est cozã oibꝫ träslatio eoꝝ et approbata. Postea delata ẽ ad regẽ et cozã eo replicata. Cũq; peterẽt interpꝛtes a rege dari auctoritatẽ vt i mobil' pseueraret, hec se factuꝝ laudauit si demũ ita caute conrigerẽt eam vt qꝺ semel iudicatũ foret nõ cogerent irritare. Et remisit eos muneribus honoratos Eleazaro quoq; summo sacerdoti träsmisit munera In tẽpluz ꝺo misit ꝑ ter vasa mensam aureã gẽmis impciabilibꝫ insigniter cui⁹ crassitudo cuz esset dimidij cubiti, tamẽ materiã supabat opus

Incidentia.

Eo tpe sostratus farũ in alexãdria cõstruxit, Aratus claruit, argente⁹ num⁹ peim⁹ in

urbe figuratur Roma nos carthaginẽses naual' plio vicerũt, metello ꝺsule fugato.

Hoc fultvnũ ꝺ mirabilibus mũdi vt dicit plin⁹, Phar⁹ eñ erat turris altissima in litore maris sita non in terra fundata sed sup cancros .liij. vitreos posita et tãte magnitudis q̃ ignis i summo posit⁹ in nocte totũ fere litus irradiabat. Sepulcruz arati admiratiõe in cilicia est dignũ nã in id sapa iactata resiliunt.

De euergete. Capl'm.VIII.

Post phila

Post philadelphum regnauit frater eius ptholomeus euergetes, q̃ ab egyptijs euergetes dict⁹ est, qꝺ refectionẽ sonat, qz post vastatã syriã et ciliciã z ptes asie int' inuera spolia q̃ cepit, etiã deos eoꝝ quos cambises in pscs transuexerat reuexit. Judeozũ pontifex onias simonis iusti filius; cui successit simon filius ei⁹ sub quo Iesus filius syrach librũ sapientie qui ecclesiasticus dicitur cõposuit quem greci panarethon vocant, Et ꝺdicit simonis in eo facit mentionẽ. Pozro onias cum tributa negasset euergeti zelo legis vl' potius ex auaricia, vt dicit ioseph⁹ qui eum ihonozũ fuisse testatur, compulit regez in iram. Et missus est legatus a iudeis etiã in uito onia ad regẽ. Joseph⁹ vir nobilis tobie filius et sozoris onie Hic habuit filiũ hircanum cuius dum puer esset probauit pater pudentiam, tradens ei, ccc. iuga boum sine loris. Qui nõ solum pacem reformauit, sed remissus est a rege dux iudee: et finitimarum regionum.

A pan qꝺ ẽ totũ et arethon qꝺ est ꝑ⁹ quasi tot⁹ ꝑuosus

Tres libroꝝ salomõ fecit. Ecclesiastẽ q̃ sic incipit Uanitas vanitatũ, pabolas siue, puerbia q̃ hebraice maslot dicũtur. Cãtica canticorũ. Est z q̃rt⁹ cui⁹ dubitat' auctoꝝ q̃, ꝑ prie ꝺz liber sapientie, z incipit, Diligite iusticiã. Est q̃nt⁹ q̃ ecclesiastic⁹ ꝺz quẽ cõposuit iesus filius sirach. Quilibꝫ istoꝝ ꝺz liber sapiẽtie qꝺ i eplis notari põt ab his libris suptꝫ Jꝺo aũt hãc appellationẽ sortiti sũt, qz in q̃libet istorũ sapiẽtia introducit loquens, vel q̃ moꝛes informãt vl' q̃ ꝺ salute salomonis ꝓpter idolatriã dubitatur.

Interfecit boues z

comedit carnes,z de eorijs fecit lora: et semi
nauit terrã.

Incidentia.

Eo tpe enim⁹ tarẽtin⁹ a Catone questore
romã trãslatus est,parco sumptu ptent⁹, et
vnt⁹ ancille misterio Quadraginta ferme mi
lia gallor⁹ a romanis
cesa sunt. Apud rho- Imago martia erat
duz collosus magnus mire magnitudis
terremotu corruit vt sagitta ad sũmũ
dirigi nõ valeret,z
caput eius tãte magnitudinis q̃ capere pote
rat,xxx.choros grani, et in inferiori parte in
pedib⁹ aptura erat vñ poterat bõ intrare et
ascẽdere in caput.

De philopatre. Cap'm.IX.

Ost euergetem

p regnauit fili⁹ et⁹ ꝓtolome⁹ philo
pater. Post quẽ ptolomeus epi
phanes. Post quẽ Ptolome⁹ philometor
quẽ vicit rex syrie antioch⁹ magn⁹ z iudeã si
bi sbiugauit. Põtifex iudeor⁹ fuit onias ma
gn⁹ simonis fili⁹, ad quẽ ad reparandũ fed⁹
quod legit fuisse inter abzaam z maiores su
os,lacedemonior⁹ rex ari⁹ legatos misit Por
ro antioch⁹ rex tributa, vij, anni z ministror⁹
templi q̃ philadelph⁹ relaxauerat a iudeis
reuocauit Qui dũ finitimas regiones supra
modũ infestaret,delata est res ad romanos
Et missi sunt ad eũ scipio nasica z scipio afri
can⁹: et ab infestatiõe iub religiõe iurisiurã
di amouerũt eũ. Insup tulerũt ab eo obsidẽ
filiũ eius seleucũ primogenitũ quẽ volẽs re
cipere ab eis tradidit ꝓ eo filiũ minorẽ natu
antiochũ epiphanẽ ita q̃ esset obses ꝓpetu⁹
id est,nõ redituꝰ,ꝓpter ciuisdẽ antiochi seui
ciam. Descendit onias in egyptũ ad Ptolo
meũ epiphanẽ sicut supra dictũ est, et occis⁹
est in persida,antioch⁹ in phano nance,z mẽ
bratim eieci⁹ a sacerdotib⁹. Qui in dolo pro
miserãt ei thesauros,z cũ paucis induxerũt
eum in adytum

De seleuco. Cap'm.X.

Ost antiochuz

p magnũ regnauit in syria fili⁹ eius
maior seleuc⁹ pessim⁹, sed iners
Pontifex iudeor⁹ fuit onias. Hã onia trans
eunte in egyptũ,filius eius simon sedit pro
eo,Cui successit filius eius onias. Sub ꝟ
misit seleucus nunciũ heliodorũ in hierusalẽ
ad spoliandũ cõmune erarium tẽpli, Quo i
gresso in templũ surre
xerunt duo iuuenes ō Nõ vsaa sed dona
latibulis z occiderunt ria in vsus tẽpli.
eũ. Videt tñ ioseph⁹
velle angelos fuisse in similitudine hominũ
In scõo machabeor⁹ libro legit⁹,q̃ apparuit
terribilis sessor equi et conculcabat eũ z con
fract⁹ est,et mut⁹ fact⁹ ꝫ non mortu⁹,et duo
iuuenes decori flagellabãt eũ Timensq̃ oni
as indignatiõez seleuci orabat ad dñm,p de
functo et resurrexit. Qui redies ad regẽ ait.
Si habuerit dñs me⁹ aliquos quorũ sitiat
sanguine,mittat eos in hierusalẽ vt spolient
templum.

Incidentia.

Eo tempore aristobolus natione iudeus
peripateticus philosophus scripsit cõmen
tarios explanationũ in moysen Ptolomeo
philometori

De antiocho epiphane. Ca.XI.

Idiens autẽ

a antioch⁹ epiphanes q̃ rome
obses erat,p pce pzez mortuũ
sciẽsq̃ fris inertiã,de regno syrie habẽdo p
sumens,clã romã egressus est. Licet quidã
tradũt eũ sub ꝓniuẽtia senator⁹ rediisse. Re
uersusq̃ in syriã benignũ se oĩb⁹ z munificũ
exposuit. Strenuus erat i agẽdis, z acer in
hostes Vñ et a ꝓlio ꝓgnominat⁹ est epipha
nes qđ sonat illustris. Et mortuo fre regna
uit p eo,Tũc iniq̃tatẽ sibi insitã apuit, quã
p regno obtinẽdo palliauerat, Tũc surrexe
rũt in hierusalẽ filij belial,introducẽtes ritũ
gẽtiliũ,et petierũt ab antiocho vt faceret i hie
rusalẽ epheblã,i.lupanar epheboꝝ,z q̃ hie
rosolymite scriberẽt antiochenī,gymnasia i
quib⁹ dogmatizabãt de ritu gẽtiliq̃, Et fe
cerũt sibi ꝓputia,i.nõ circũcidebãt parul⁹os
suos,vel q̃ ritu ꝓputiatoꝝ viuebãt. Quidã
tamẽ volũt,q̃ quedã velamia fecerũt circũ
cisioni sue vt in denudatione grecꝰ apparerẽt
dissil⁹es. Causa ꝓo hui⁹ flagicij hec fuit Oni
as sine liberis duos habuit fratres, iesuz vl
oniã et ioannem,q̃ cõtendebãt de pontifica
tu,et vt placerẽt ãtiocho declinauerũt ad ri
tus gentiũ:adeo vt etiã noĩa gentiũ sibi ipo
nerẽt. Et iesus dict⁹ est iason,vel onias. Io
annes ꝓo menelaus. Cũq̃ plures essent,cuꝫ

iasone,supplicauit antiocho de faciẽdo gym
nasio in hierlim. Et audierũt eũ viri pessimi
culpabiles i cibo z vi
olatione sabbati z hu Dicit aug⁹,q̃ ignꝰ
iusmodi. Postea anti sacrificij q̃ p.lxx.ãi
ochus amouit iasonez nos babylonice ca
z eleuauit menelaum. ptiuitatẽ ſb aqs vi
Qui secut⁹ est onlã in terat extinct⁹ est an
antiochiã. Hic em cũ tiocho vendẽte sa
vidisset facin⁹ frat⁹ de cerdotiũ iasoni.
scẽderat ad regẽ,si pos
set mutare animũ regꝭ
Nõ cũ neq̃ret sedebat In scõo tñ macha
i antiochia in asilo. Et beorũ libro dr sol⁹
veniẽs post eũ menela iasõ fuisse frat⁹ onie
us suasit ãdronico vt et menela⁹ frat⁹ cu
occideret oniam. Qui iusdã simonꝭ q̃ iui
euocãs eũ de asilo oc des onie psuasit se
cidit eũ. Et trat⁹ rex ꝓ leuco ō ꝓmuni era
morte iusti andronicũ rio spoliando de q̃
euit purpura,z flagel supza dictũ est.
latũ p ciuitatẽ in eodẽ loco fecit interfici vbi
ille occiderat oniã. Porro ãtioch⁹ cũ pcussiſ
set egyptũ in dolo ascẽdit i hierlim,z p diui
sione.i. dissensiõe ciuiũ ad libitũ fecit i ea,z
pcussit multos in hierlim. et lugebat oĩs tra
Cũq̃ rediisset in egyptũ,z esset repulsus per
nũcios romanor⁹ post
bienniũ rediit in hieru Infra ꝟ biẽniũ vi
salẽ in furore. Et ape si sũt i hierlim i aere
ruerũt ei portas fauen ꝓflict⁹ equitũ q̃dra
tes sibi. Et iteremit cõ ginta dieb⁹.
traria sentiẽtes,z expo
liauit tẽplũ menelao ductore, tollẽs vasa et
lucernas mẽsam z sacrariũ,z vnã aureã. Al
velis q̃z nõ abstinuit. Et posuit in tẽplo ido
lũ iouis olympici vel hospitalis vel pegrini,
Oblatões moysaicas fieri phibuit,altare ere
um amouẽs,z carnẽ suillã ederez idolo imo
lare coegit iudeos,arcemq̃z muniuit in ciui
tate dauid,in qua posuit plidium macedonũ
q̃ iudeis erant in oĩb⁹ inbumani. Hã quos
cũq̃ circũcidisse filios suos reppissent suspẽ
debãt z pnulos ad colla eor⁹. Videtes autẽ
samarite iudeos hec pati de ꝓsuetudie natu
re sue,se nõ esse cognatos iudeoꝝ fatebanꝰ,z
qđ hactenus pdicauerãt:tẽplũ iup garizim
dr esse maxime negauerũt, scribẽtes antiocho
in hũc modũ. Deo epiphani relatio a sichi
mitis sidonioꝝ. Maiores nostri ꝓpt pestes
quandã suppstitionẽ sabbatoꝝ secuti sũt, edi
ficãtes in garizim templũ sine numie venĩũt
q̃s iudices vestri ad nos z similia iudeis nob⁹
inferunt,dũ ab initio sidones esse noscamur
Cohibe iudices tuos ab afflictõe nr̃a z tẽplũ
sup garizim in noie greci iouis vl' anxuris,i.
hospitalis petimus dedicari. Et adiudica
uit antiochus facere petitionẽ eoꝝ.

Sequũt tituli capituloꝝ i hist̃oriã Ma
chabeorum. Libri.I.

De machabeis. ca.j.
De prelijs iude machabei. ca.ij.
De purificatõe tẽpli. ca.iij.
De prelijs iude. ca.iiij.
De morte antiochi cupatoris i iudea. ca.v
De demetrio z nicanore. ca.vj.
De federe iudeoꝝ cũ rhomanis. ca.vij.
De morte iude. ca.viij.
De ionatha. ca.ix.
De alexãdro. ca.x.
De demetrio cretensi. ca.xj.
De antiocho adolescente. ca.xij.
De simone. ca.xiij.
De antiocho demetrij filio. ca.xiiij.
De morte simonis. ca.xv.
Incipit hist̃oria libri machabeoꝝ. Ca.I.

Inc multi

t iudeoꝝ spõte q̃dẽ timo
re regꝭ iussa secuti sẽ,p
bati ꝓo patrijs legib⁹
adhesert. Erat ãt vir de
modin modico iudee
vico sacerdos noĩe mathathias fili⁹ ioãnis
filij simõis filij asamonei,ō vice ioachi.i. vni
us illoꝝ,xviij,q̃s dõ elegit,z i eũdẽ modũ di
ct⁹ ẽ zacharias ō vice abia. Erãtq̃ ei filij q̃n
q̃, Joãnes, Simõ, Judas, Eleazar⁹, Jona
thas,z q̃sq̃ suo cognomĩe cẽsebaꝝ, Sz suffi
cit ō iuda dicere,q̃ dicebaꝝ machabe⁹, Hi vi
dẽtes mala iduti cilicijs plãxerũt. Et venert
emissarij directi a rege i modin,statuẽtes ido
la i loco q̃b⁹ cogerẽt iudeos imolare. Et di
xert mathathie, Prĩceps es i ciuitate hac, z
ꝓr iussa regꝭ iple. Qui clamauit. Etsi oẽs
obediãt regi,ego z filij mei z frẽs mei obedie⁹
legi dñi celi. Nõ sacrificabim⁹. Tũc q̃dã ex iu
deis imolauit i medio. Et surgẽs mathathi
as cũ suis trucidauit eũ sup arã z nũcios regꝭ
iteremit,arã q̃z deponẽs clamauit. Qui dei
est sequaꝝ me, Et cũ oĩ tribu sua abijt in soli

tudinē omnia relinquens Multiq; cū filijs et uxoribus ad solitudines ꝓfugerūt: malētes herbis uti q̄ inquinari. Quos iudices regꝭ ꝓtinus uerbis flectere conabanť ut eligerēt q̄ ꝓsunt ne eis tanq̄ hostibus uterenť. Qui noluerūt eos audire. Tūc emissarij regꝭ aggressi sunt eos in die sabbatoꝝ quibus nefas erat eis arma mouere: et ꝑcusserūt q̄sdā. Alios in spelūcis globis fumiferis suffocātes. Et perierūt ex eis tria milia: alij habent solū mille. Plures aūt liberati a diuīcti sunt mathathie: et eum iudicē sibi statuerūt. Qui docuit eos pugnare in sabbatis dicēs. Si sup hoc legem seruabitis: eritis hostes legi dantes causam ut pereat populus dei. et lex cuz populo peribit. Et exinde (dicit ioseph⁹) permanet nobis ꝓsuetudo pugnandi etiāsi tali die bella ꝓsurgunt. Colligensq; mathathias arma trox: aras deposuit idoloꝝ. et īmolātes quos potuit interemit. pueros nō circūcisos iussit circūcidi. Et āno uno hūc gessit magistratū. Cūq; grauiter egrotaret: cōuocās filios ait. Ego decretā ꝑficiscor uiā cōmēdo uob patrias leges ut ꝑ eis grata mēte moriamini Nam corpora mortalia sunt, sctōr ꝓo monimēta īmortalitatis ordinē cōsequūť. Cōcordiā habete et simonē ꝓpter sapientiā in cōsilijs habete patrē. Judā ꝓo ꝑpter fortitudinē ducē in armis. Et mortuꝰ ē mathathias et sepultus ī modin. Et planxit eū israel planctu magno. Et surrexit ꝑ eo iudas machabeꝰ filiꝰ eiꝰ: z factus est quasi leo defendens israel clypeo suo.

De ꝓlijs iude machabei Cap'm. II

Vnc apolloni

tus dux samarie i ꝓtute magna egressus est ō iudā. Judas aūt occurrit ei z ꝑcussit eum: multosq; cū eo. z reliqui fugerūt. Tulitq; spolia mlta ad gladiū apollonij: et pugnans in eo omnibus diebus uite sue. Seron aūt dux inferioris syrie audiens iudam roboratū tulit sub se ꝓtitutos z iudeos trāsgressores et castrametatus est in bethsura. Et occurrit ei iudas et uidēs suos ꝓpter paucitatē z ieiuniū desides hortabatur eos: nō in multitudine sed in pietate confidere. Et cōfligens cum syris duce eoꝝ interfecto persequebatur fugientes in descensu montis bethoron usq; in campū. Et ceciderunt ex eis, dccc. uiri. Joseph⁹ dicit, viij. milia. Reliqui fugerūt ad maritima loca philistijm: z cecidit timoꝝ iude sup gentes. Audiens hoc antiochus cōgregauit omnē ꝓtiaz uirtutē: et multos ab insulis mercede cōduxit Cūq; militibus stipendia distribueret uidit thesauros deficere. Nō em̄ ei oīa tributa redebanť ꝓpter seditiones gentiū. et deliberauit ire in persidē z accipere tributa regionuz Et reliquit lisiam de genere regali sup negocia regni. ab eufrate usq; ad fines asie iferioris. z ut nutriret antiochum filiū eius donec rediret. Et tradidit ei medietatē exercituꝰ z elephantes. p̄cipiens ut uastaret iudeā z euerteret hierusalē z genꝰ iudeoꝝ extirparet. Ipe vero abijt in persidē egressus ab emath: quā reparans antiochiā nominauit. z perambulauit suplozes regiones. Lisias ꝓo elegit ptholomeum nicanozē gorgias: uiros potētes ex amicis regꝭ. Et misit cū eis, xl. milia peditum: z septē milia equitū ut uenirent in terrā iuda. z applicuerūt in emaus in loco campestri. Et supuenerunt syri eis ad auxilium: z multi transfuge iudeoꝝ. z negociatores q̄dam sperantes se iudeoꝝ emere captiuos. Judas vero cum exercitu uenit in maspha z hortabať suos spz ponere ī deū dimittēs em̄ legē nouiter uxoratos: z q̄ possessiones pauloante adq̄sierant Et assumpsit gorgias quinq; milia uiroꝝ z tria milia equites electos. vbi alij habent unum mille equitum. et egressi sunt circa solis occasum ut ꝑ nocte irruerēt sup iudā Quod ꝑsentiens iudas statuit et ipe castra hostium latenter inuadere z focos plurimos in castris derelinquens ꝑuenit ad campestria emaus. Gorgias vero neminē in castris iudeoꝝ inueniens arbitrans eos fugisse in montes querebat eos in mōtibus. Diluculo apparuit hostib in castris iudas cum tribus milibus pe.. vel minus ut cūq; ꝓpter paucitatē Cunq; inopinatos hostes inuaderet multos occidit. reliquos ꝑsecutus ēvsq; ad gesseron. z campos idumee z azoti. z ceciderūt ex eis tria milia. Judas vero dicebat suis ꝑdaz cōtemnere dum adhuc pugna ꝓtra gorgiā supesset. Uidentes aūt qui cum gorgia erāt castra suoꝝ incensa. nā fumꝰ alōge boc eis indicabat sciētesq; suos ī fugā versos: z ipi terga dederūt. Judas vero post plenitudinez victorie tulit spolia multa hostiū: ad ꝓpria remeās z laudās deū Et adheserūt iude plures z fuerunt cum eo

circiter decē milia uiroꝝ. Sequēti ꝓo anno ꝙgregauit lisias exercitū. xl. milia uiroꝝ. z. v milia equitū. et uenerūt in idumeā. Et occurrit illis iudas in bethoroth cū decē milib⁹. z statim ꝑcussores ꝓsternens ꝙgressus ē cum eis Et ceciderūt ō exercitu lisie q̄nq; milia uiroꝝ. Et attendens lisias iudeoꝝ audaciā. et timens eoꝝ desperationē. nisi eis uiuere cuz libertate licuisset redijt antiochiaz: p̄sidia cōgregans peregrinoꝝ. ut cū maiori apparatu rediret in iudeam.

De purificatione tēpli. Cap'm. III.

Otiēs igitur ui

t eis ātiochi ducib⁹ ꝓsuasit iudas ꝑ'o. ut ascēderēt hierosolymaz templūq; mūdarent. Et inuenietes templū desertū. et ī eo frutices pullulasse. plangerūt planctu magno Et elegit iudas milites q̄ ex pugnarēt eos. qui arcez p̄sidij custodiebāt dum ipe templū a feditate purgaret Qō diligenter emundās intro

durit vasa noua cande labrū z mensam. araz quoq; ex auro factam Et posuit vela ī ingressu. et ianuas restaurauit. et deponēs altare

Et eadē die q̄ destructū fuit templū eadē die renolutis tribus annis reedificatū est.

quod statuerat antiochꝰ de lapidib⁹ nouis aliud edificauit. et encenia tū ē templū. xxv. die decēbris. Que dedicatio stetit in posteꝝ aliis duabus habitis ī dissuetudinē. De hac dictū est in euangelio.

Una salomoni ī edificatiōe tēpli. secūda neemie ī reedificatione.

Facta sunt encenia in hierosolymis. z hyems erat. Et obtulerūt holocausta in nouo altari. z adoleuerunt incensum ō veteris altaris calculis ignē cōcepto Et accenderunt luminaria multa. z dixerūt festum luminum, vel ꝓpter multitudinez luminarium. vl' quia tūc illuminauerat eos deus sedentes in tenebris. Et statuerunt iudam summum sacerdotem. Facta sunt autē hec post tres annos quibus templum manserat prophanatum sm̄ danielis prefationē quam ante. cccc. annos z octo predixerat Et solennizauerunt. viij. diebus sub umbraculis sm̄ ritum scenophegie. memores q̄ paulo ante in spelūcis habitauerant. statuentes

Nota q̄ hic habes

vt posteri per. viij. dies festuz iudeoꝝ per hanc renouationez templi celebrarēt Unde Joseph⁹ ait. Ab illo tempore et hactenꝰ illam festiuitatem celebramus vocantes eam lumina. eo q̄ ꝑter spem lumen nobis religionis apparuit. Tunc ꝓstruxit Judas murū in circuitu ciuitatis. et edificauit turres. custodes in eis deputans. Sed z Bethsuram munuit: vt ea ꝑ castello aduersus hostes uteretur. arcem tñ p̄sidij non duz obtinuit

ogdoadem. qō non obest. quia non fuit festum ex lege

De ꝓlijs Jude Cap'm. iiij.

Oro gentes fi/

p nitime reparationē Hierusalem et robur Judeoꝝ egre ferebant z ꝑsequebanť eos. Quos Judas uiriliť debellabat. z percussit idumeos plaga magna Et pugnauit ꝺ Timotheus ducē filioꝝ Amon. et fugauit eū. et uastauit iazer. z rediit in Judeam. Et ꝙgregate sunt gentes. que erant in galaad aduersus Judeos qui erant in finibus eoꝝ. Qui fugientes in theman: miserūt ad Judaz ut ferret eis auxiliū. nūciātes q̄ festinaret Timotheus capere locū in quē ꝓfugerant. Cunq; adhuc legerenť epla sup̄uenerunt nūcij a Galilea: indicātes ꝙgregari eos qui erāt in Ptholomaide et Tyro z Sidone aduersus Judeos. Ergo uirobiq; hostibus nūciatis: misit Judas Simonez fratrē suū cū tribus milibus electoꝝ in solaciū Galileoꝝ. Ipe ꝓo cū Jonatha fratre suo z. viij. milibus exijt in Galaaditidem: relinquēs in Judea Josephum et Azariam duces ut seruarent Judeam. sed cū nullo hostiū interim bellū cōmitterent. Et venit Simon in Galileam. et contrite sunt gentes ab eo. et persecutus est eos usq; ptholomaidez. z tulit spolia eoꝝ. et Judeos q̄s trahebant captiuos. et rediit in Judeā. Judas ꝓo z Jonathas transeuntes Jordanē ambulauerūt uiā trium dierū ꝑ desertū. Et occurrerūt eis Nabuthei z susceperūt eos pacifice. et narrauerūt eis q̄ acciderant fratribꝰ eoꝝ in Galaaditide. z quomodo ī munitione tenerenť comprehēsi. Judas ꝓo ꝓius incendit Bosor z spoliauit Et surgens nocte cū diluculo uenisset ad obsidionem: uidit portantes scalas z machinas ut ꝓhēderēt munitionē. Et venit ꝑ eos trib⁹ ordib⁹. z insonuit tuba. et castra timotheī

cognouerũt.q; machabe⁹ esset,et fugerunt ab eo,et ceciderũt ex eis fere.viij.milia.z vastauit iudas ciuitates gẽtium ĩ galaaditide. ℙ℟ congregauit timotheus exercitũ aliũ z sedit sec⁹ torrentẽ:iudas ꝙ abijt obuiã illis. Et ait timotheus ꝓncipibꝫ suis Si transierit iudas ad nos porẽs poterit aduersũ nos Si ꝙ timuerit trãsire et castra posuerit extra flumẽ:trãseam⁹ ad eũ et poterim⁹ aduersus eũ. Et trãsiuit iudas torrentẽ relinquẽs post se qui clamaret neminẽ remanere Et cõtrite gẽtes fugerũt ad phanũ qõ erat ĩ carnaim. Judas ꝙ succẽdit phanũ cũ omnibꝫ q̃ erãt in eo. Tũc congregauit iudas vniuersos israelitas q̃ erãt in galaaditide: et vxores et parulos vt venirẽt in terrã iude. Cũq; venissent ĩ effron petierũt g ciuibꝫ trãsitũ z nolluerũt eis aperire. Et eradicauit iudas effron z p eã trãsiuit sup interfectos et erat iudas cõgregãs extremos p totã viã et exhortãs. Et trãsmisso iordane ascẽderũt ĩ mõtẽ sion et obtulerunt holocausta q̃ nemo ex eis ceciderat. Et redierũt in eadez die iudas de galaaditide:et simon õ galilea Interim ꝙ dũ aberãt ioseph⁹ et azarias volẽtes sibi facere nomen:ꝓgressi sunt cũ gorgia z fugerũt z ceciderũt de pplo duomilia:et magnificat⁹ ẽ iudas in israel qui quasi ꝓphera habebat, et predixerat iospho et azarie ne egrederent. Et vastauit iudas idumeos et philistijm. Et ptrãsiens samariam declinauit in azotũ et combussit aras et deos eorum:z cum spolijs rediit in iudeam.

De morte antiochi eupatoris in iudea Capl'm.V.

ℂ Jm hec fierẽt in iudea: pambulabat antioch⁹ supiores regiões. z audiuit eẽ ciuitatẽ elimaidẽ in perside opulentã.z templũ in ea locupler in q̃ erãt velamina aurea z lorice et scuta que reliquerat alexãder.z q̃rebat ꝑdari eaz sed nõ potuit.nã elimaite fugauerunt eũ ignominiose. z nunciatum est ĩ via el quomõ fracti erãt ꝓncipes eius in iudea Et versus in furorem iussit agitari currũ suum sine intermissione,supbe intonãs venturũ se hierosolymã z facere eam polisandrũ iudeoz.Et statim aprehẽdit eũ amarus dolor viscerum. z cõtigit eũ in impetu euntem de curru cadere:z collisus est.Et manifestauit deus in eo virtutem suam:vt qui sibi vidĕbatur etiã fluctibꝫ maris imperare:z montiũ altitudines in statera appendere in gestatorio portaret Et ebullierũt vermes de carnibus eius z viuẽtes effluebãt z fetore illius gẽabat exercit⁹. Cũq; nec ipe fetorem suũ ferre potuisset ductus est ad agnitionẽ sui venire.z ait. Justũ est mortalem subditũ esse deo et vouebat se liberaturũ iudeos z pares athenienses facturũ. Polliceb̃atur quoq; se futurum iudeum,z in omni loco predicaturũ dei potestatẽ z despe-

Quicq; õ causis punit duos hoies,vel ad correctiõem,vt marĩa sozore moysi Ad mal⁹ meritũ vt iob,Ad ꝓseruationẽ ꝓtutũ,vt paulũ p angelũ sathane. Ad manifestatiõez glorie diuine,vt de ceco nato legit.neq; h.n.p.e, z cetera Vel ob ostensionẽ inchoatõis pene alicuius hic z permãsure in futuro,vt in antiocho.

rans scripsit omnia hec ad iudeos: orans vt fideliter adhererẽt antiocho filio eius. Cũq; ꝑsitereturse pati hoc ꝓpter templi violationẽ miratus est iosephus polibij virũ bonum dixisse:ideo perijsse antiochum, q̃ voluit templũ diane in persida deuastare. Haz qui nullatenus egit peccatũ sed tantuz cogitauit nullo reatu tenet Hic patet fm opinionem iosephi,quia lex cohibebat manũ et nõ animum. Tũc vocauit antiochus philippuz collactaneum suum z constituit eum tutorẽ regni:dans ei diadema z stolam z anulũ vt ferret ea ad antiochum filium suum:z ponere eum super solũ regni Et mortuus est antioch⁹ peregre in mõtibꝫ z miserabiliter. Qõ cum accepisset lisias cõstituit antiochũ quẽ nutrierat regẽ.z vocauit eũ eupatorẽ. Tunc cogitauit iudas vt obsideret eos qui erãt in arce ꝑsidij.z fecit balistas z machinas z conf̃ortauit aggerem. Tunc egressi sunt quidã õ obsessis.z adiunxerũt se illis aliqui ex impijs israel z venerunt ad regẽ z dixerunt, Quousq; non vindicas nos,qui decreuimus seruire patri tuo z tibi. Ascende z libera obsessos tuos z redde nobis hereditates nostras Et iratus rex vehementer collegit exercitus Sed z de regnis alijs venerunt ad eum cõducticij.z erant.c.milia peditum.z.xx. milia equitum.z elephantes.xxxij. Et applicuit ad Bethsuram, vt expugnaret eam, et recessit iudas ab arce et admouit castra ꝓtra castra regis Et ordinauit rex diluculo exercitũ. z ostẽderũt elephantis sanguinez vue et mori. ad acuendũ eos in pliũ.z astitert singlis elephãtibꝫ ad custodiã mille pedites lozicati.z equites.d.z turres lignee erãt sup singulos et in turre. xxxij. viri pugnates desup.z int⁹ magister bestie Et distẽta ẽ pars exercit⁹ regis sup montes,alij p loca ibãt humilia Et resplẽduit sol in clypeos aureos. et resplenduerũt montes ex eis.z apparuit iudas in ꝑlio cũ suis,et ceciderũt de exercitu regis. dc. viri. Et vidit eleazar⁹ frater iude vnã de bestijs ceteris eminentiozẽ.et arbitrãs regẽ eẽ in ea:cucurrit p hostes et subijt elephantẽ et effodit eũ in vmbilico,et cadẽs elephas oppressit eũ. Tũc diuerterũt iudei a ꝑlio.z ascẽdit rex post eos.et capta bethsura positisq; ĩ ea custodibꝫ obsedit hierusalẽ. et statuit illic balistas et machinas et ignis iacla et scorpios ad mittẽdas sagittas et fundibula. Esce aũt nõ erãt i vbe eo q̃ septim⁹ ann⁹ esset et egressi sunt plures Tũc audiuit lisias q̃ philip⁹ redierat a ꝑside.z ꝙrebat susc̃ipe regni negotia,et suggessit regi dicẽs. Deficim⁹ q̃ti die,esca nobis modica ẽ.z munit⁹ est locus quẽ obsidem⁹,et incũbit nob ordinare de rego,Demus ergo dextras hoĩbꝫ istis statuentes vt ambulẽt ĩ legibꝫ suis,et seruiãt nob Et facta pace iurauit rex et ꝓncipes eⁱ⁹.z intrauit montẽ syon,et vidẽs munitionez loci rupit iusiurandũ,et destruxit murũ in giro. Et reuersus antiochiã inuenit philippũ dominantẽ in ea:et vi occupauit ciuitatẽ.

De demetrio z nicanore. Capl'm.VI

ℂ In tempore exijt demetrius seleuci filius ab vbe rhoma.z ascẽdit ĩ ciuitates maritimas z regnauit ibi.Hũc dũ adhuc puer eẽt patruus ei⁹ antioch⁹ epiphanes ꝓuauerat regno.z ascẽdit rhomã ĩ accensationẽ patrui. Audiẽs ꝙ patruũ defunctũ rediit.z plures receperũt eum. Sed exercitus ligauit antiochũ z lisiã vt traberet eos ad eũ. Qõ cũ accepisset ait. Nolite mihi ostẽdere faciẽ eoz. Et occidit eos exercit⁹.et sedit demetri⁹ sup solium patris sui. Tũc venerũt ad regẽ impũ ex

Quia german⁹ me⁹ est antioch⁹,nõ deceret me occidere eum,iz vos occidite.

israel.z alchimus aaronita dux eoz q̃ volebat fieri sacerdos. Et accusauerũt iudã dicẽtes. Perdidit iudas oẽs amicos suos z nos disperdidit de terra nostra. Mitte g̃ virũ cui credis qui videat exterminiũ z vindicet nos Et ꝙstituit rex alchimũ ꝓncipẽ sacerdotum. z misit cũ exercitu bachidem in iudeaz. Qui misit nũcios ad iudam z frẽs eius in dolo loquẽtes de pace Et nõ attẽdit iudas sermonibus eoz. Multi ꝙ õ pplo crediderunt eis dicẽtes. Homo sacerdos de semie aaron venit nõ decipiet nos. Et egressi sunt ad bachidem.z occidit ex eis seraginta viros vna die fm illud. Sanguinẽ sanctoz tuoz effuderũt in circũitu hierusalẽ.z non erat qui sepeliret. Alij fugerũt ab eo dicẽtes. Nõ est ei veritas z iudiciũ. Tũc recessit bachides a hierlim et applicuit in bezeccha z multos ex eis qui a se refugerãt occidit.z piecit in puteũ. Et cõmisit regionẽ alchimo relinquẽs ei adiutores z ipe reuersus est in antiochiã ad regẽ. Tũc alchim⁹ seducebat oẽs verbis,z ad libitũ cuiq; loquens subito manu valida tranffugaz. circũieptus est.z fecit mala in hierlim plus q̃z oẽs gẽtes. Qõ attẽdẽs iudas cessauit exire ĩ regiões z fecit vindictã in viros desertores. Videns aũt alchim⁹ q̃ nõ posset iudã sustinere rediit ad regẽ:accusans iudã in multꝫ. Et misit rex nicanozẽ qui cũ eo fuerat rhome in iudeã.mandãs ei euertere ꝑlium. Et venit nicanoz in hierlim cũ exercitu.z locut⁹ est ad iudã in dolo ꝓbis pacifice.z salutauert se inuicẽ. Sz cũ iudas itellexisset ĩsidias,exijt.z refugit ad suos. Postea ꝓgressi sũt iuxta vicuz capharsalama.z vicit⁹ iudas fugit in ciuitatẽ dauid. Et egressi sũt sacerdotes ad nicanorẽ supplicãtes z oñdentes holocausta q̃ offerebãt p rege.z irridẽs spreuit eos.z apponens manũ capiti iurauit. Nisi tradit⁹ fuerit mihi iudas cũ rediero succendã locũ istũ. Et recessit nicanoz a hierlz.z venit in bethoron.z suscepit exercitũ syrie sibi destinatũ. Et exiuit iudas cũ tribꝫ milibꝫ post eũ.z cõmiserũt ꝑliũ tertia die mensis adar.z ꝓtrita sunt castra nicanoris.z ceciditꝑe ꝓmus.z fugit exercitus ei⁹ armis ꝓtectis. Et egressi sunt õ castellis iudee in circũitu:z percusserunt eos vsq; ad vnum. Et caput nicanoris amputantes z dexteram quaz superbe extenderat suspenderunt ea contra hierusalem.z linguam eius minutatim incisam dederunt auibus ad eo-

medendū. Et statuerūt diem illā solennem omnib⁹ annis Et siluit terra iuda a plūs dies paucos.

De federe iudeor⁹ cum romanis Cap'm. VII.

Vnc audiuit in

t das nomē romanor⁹ r ptutes eo rū quas fecerāt in orbe, et qs volebāt: vel priuabāt regno vel exaltabant r qcū amicis optime ꝓseruabant amicitias, r i omnib⁹ istis nemo postulabat sibi diadema Et fecerāt sibi curiā, r cccxx. ꝓsiliū agentes. Et misit romā eupolemū filiū ioannis, r iasonē filiū eleazari Qui intrātes curiā dixerūt Judas machabe⁹ et fratres ei⁹, r pl's iudeorum miserūt nos ad vos statuere vobiscū societatē, et vt auferatis ab eis iugū grecor⁹ Placuitq; sermo romanis, et scripserūt fedēris formā, r rescriptū in tabulis eneis miserūt in hier'lm, vt eēt ibi memoriale i būc modū Bene sit romanis r gēti iudeor⁹ in mari r in terra, Et pax in eternuz. Qō si insiterit bellū romanis: aut illiū feret gēs iudeor⁹ nō accipiens stipēdia a romanis. Idipm factēt romani iudeis Tūc scripserūt romani ad demetriū Quare grauasti iugū tuum sup amicos nostros r socios iudeos. Si g̃ iterq; adierint nos aduersum te, faciem⁹ illis iudiciū, r pugnabimus tecū terra mariq;.

Respublica romanor⁹ pri⁹ regib⁹ trahebatur q̃p primo romul⁹, scōs rem⁹ postea p ꝓsules, tertio p imperatores quor⁹ prim⁹ fuit iulius cesar.

De morte iude. Cap'm. VIII.

Interea cum au

i disset demetri⁹ q; cecidit nicanor cū suis misit rursū in iudeā bachidē r alchimū, r dextrū cornu cū illis et applicuerūt exercitū ad hier'm Et surgentes abierūt in berea, r iudas posuit castra in lasa, cū trib⁹ milib⁹ elector⁹. Qui videtes multitudinē hostiū timuerūt valde, r subtraxerūt se ō castris. nec remāserūt cū iuda, nisi, dccc. viri. Sed r iudas cor de dissolutus est nam bellū purgebat eū, nec habebat tps ꝓgregādi. Et locuti sunt ad eū qui residui erāt, Nō poterim⁹ ꝓtra eos, sed liberemus aīas nr̃as mō r reuertamur ad fratres nr̃os, r tunc pugnabim⁹ aduersus eos Qui rūdit Absit ista rem facere vt fugiam⁹ ab eis. r supinducam⁹ opprobriū gl'ie nr̃e, sed moriamur in ꝑtute ꝓpter fratres nostros. Et ꝓgressi sūt cū hostibus r expugnabāt cornu dextrū, Qui aūt in sinistro cornu erāt, venerūt eis a tergo, r ingrauatū est preliū, r cecidit iudas, r ceteri fugerūt. Simon aūt r ionathas fratres ei⁹ redimētes corp⁹ eius ab hostib⁹ tulerūt illud i modin, Et sepelierūt in sepulcro patrū suor⁹ Et planxit eum pl's terre planctu magno, r emerserūt inūq; in isr'l. r facta est fames magna, r tradidit se bachidi omnis regio Et elegit bachides impios viros, r ꝓstituit eos dominos regiōis, Qui psequebant amicos iude: r ꝓgregati sūt amici iude, eligentes ionathan in ducē sibi,

De ionatha. Cap'm. IX.

Tsurrexit iona

e thas loco iude fratris sui, r ḡrebat bachides eū occidere, Tūc ionathas cū suis fugit in deſtū thecue, r misit frēm suū ioannē ad nabutheos amicos suos vt cōmodarēt ei apparatū suū qui erat ꝑciosus. Et ꝓcurrentes filij zamri ꝑcusserūt ioannē r tulerūt oīa que habebat. Post h̄ nunciatū ē ionathe r simoni fratri ei⁹ q̃ filij zamri facerent nuptias r ducerēt sponsam ex madaba, r surrexerūt ad eos ō insidiꝰ r ꝑcusserunt multos in vindictā sanguis fratr̃ sui, r redierūt ad ripā iordanis, Et audiuit bachides r venit die sabbator⁹ in virtute magna. Et dixit ionathas ad suos. Ecce bellū ex aduerso, aqua ꝑ iordanis hinc r inde, r paludes r saltus, r nō est locus diuertendi. Clamate ergo in celū, r pugnem⁹, r cōmissum ē bellū. Et ceciderūt ex pte bachidis mille viri r versus est bachides in fugā r reuersus est i hierusalē, r edificauit in iudea ciuitates munitas. r posuit custodiā in eis Et accepit filios principū regiōis obsides, r posuit eos in arce in hier'm in custodia. Tūc ꝑcepit alchimus destrui muros dom⁹ sancte interiorꝭ, r destrui opa ꝓphetar⁹. Cūq; cepisset destrue re ꝑcussus est paralysi r mortuus est cū tormēto magno Tūc rediit bachides ad regem r siluit terra iuda duob⁹ annis. Post qs viri iniqui in israel reduxerūt bachidē in iudeā. Qui voluit cōprehendere ionathan occulte sed nō potuit, nā innotuit cōsiliū ei⁹ ionathe

Qui cōprehendens .l. viros de his qui insidiabāt ei occidit eos Et recessit ionathas cū suis in bethessi, q̃ est in deserto: r cōfirmauit eā. Et ascēdit bachides ī ꝑtute magna r obsedit bethessen, Et egressus ionathas reliqt simonē in ciuitate, et fecit sibi ionathas nūcrū r ꝑcutiebat per noctē mlt̃os hostiū in tabernaculis eor⁹. Simon ꝓ egressus de ciuitate succēdit machinas, et pugnauerūt ꝺ bachidem, r cōtrit⁹ ē ab eis, Et irat⁹ ē bachides cōtra viros q̃ reduxerāt cū in iudeā. Et multos ex eis occidit Qō audiēs ionathas misit ad eū legatos pacē cōponere cū eo, q̃ li benter accepit: r iurauit se nihil mali factur⁹ ionathe omnib⁹ diebꝰ vite sue, et reddidit ei captiuitatē quā pri⁹ erat ꝑdat⁹ in terra iuda et redit in terrā suā Et cessauit gladi⁹ ex isr'l et sedit ionathas ī machinis iudicās ibi populū, et exterminās impios ex isr'l.

De alexādro. Cap'm. X.

D tempore asce

e dit alexāder filiꝰ antiochi epiphanes: et occupauit ptholomaydā, r reḡuit in ea. Qō audiens demetri⁹ ꝓgregauit exercitū r misit ad ionathan, vt secū faceret pacē, Et nō cū alexādro Insup dedit ei potestatē ꝓgregādi exercitū: et obsides qui erāt i arce iussit ei reddi Et venit ionathā i hierusalē, r cepit inno uare ciuitatē, muniuit mōtē sion in circuitu et fugerūt custodes qs posuerat bachides in iudea. Tamē in bethsura aliqui remānserūt, que erat eis ad refugiū Et audiuit alexāder, p missa que fecerat demetri⁹ ionathe r ꝑlia et virtutes quas ipe fecerat et ffes ei⁹, r scripsit ad ionathan dicēs. Audiuim⁹ de te q̃ vir potes es et apt⁹ vt sis amic⁹ nr̃, r nūc ꝓstituim⁹ te hodie summū sacerdotē gentis tue: et vt amic⁹ regis vocer⁹, Et misit ei purpurā r coronā aureā, r iduit se ionathas sto la sancta in die solēni scenophegie, r ꝓgregauit exercitū, r fecit arma copiosa Qō audiēs rex demetri⁹ cōtristatus est, et remisit ad ionathan ī hec verba, Manete in amicitia nostra, r nūc absoluo oēs iudeos a tributis, et potestatem arcis que est in hierusalē do summo sacerdoti, et omnē animā iudeorū q̃ ē in regno meo captiua relinquo liberā gratis: et q̃ oēs dies solennes sint dies īmunitat⁹ r remissionis r dies decreti circa illos, i. tres ante solēnitatē, r tres post Ptholomaidē r duas ciuitates ꝓfines eius do summo sacerdoti ad necessarios sumpt⁹ sanctor⁹, et singulis annis, cv. milia sicloꝝ argēti ad instaurāda opa sanctor⁹, et ad innouādos muros ī hierusalem, et in iudea sumpt⁹ dabunt ō rationib⁹ regis, Jonathas aūt et populus nō crediderūt ei, Et cōplacuit eis in alexādro, r fe rebat ei auxiliū oīb⁹ diebꝰ. Tūc cōgregauit rex alexander exercitū r mouit castra contra demetriū et fugit exercitus demetri⁹. et ceciditꝰ demetrius in illa die Tūc misit alexāder ad ptholomeū regē egypti dicēs, Da mihi filiam tuā vxorē, Et adqeuit ptholomeus, significās vt occurreret ei ptholomaide Et exiuit ptholomeus de egypto r filia eius cleopatra, r occurrenti sibi alexandro in ptholomaide dedit ei vxorē. Tūc alexāder vocauit ad se ionathan, r veniens ionathas ptholomaidem inuenit gratiā in conspectu duorum regum. Et venerūt quidā pestilentes ex isra el post eum r accusabant. Sz nō attendit ad eos rex, sed magnificabat ionathan r induit eum purpura r scripsit eū inter primos amicos. Sunt autem quattuor insignia regalia purpura figula aurea, diadema r sceptrum r reuersus est ionathas in hierusalē cū glia.

De demetrio cretensi. Cap'm. XI.

Ost tres annos

p venit demetri⁹ filiꝰ demetrij a creta. Hic occiso pre in plio: fugit ad cretenses parētes maternos, Et resūptis viribꝰ redit in maritimā philisteor⁹ r in syriam cheles Et ꝓstituit apollonū ducē exercitus, q̃ p uocauit ionathan in plū. Qui assūptis decē milib⁹ egressus ē de hierusalē, r veniens ioppen, expulit inde apollonū, r obtinuit eam Et ibat apollonius in azotū r inse cutus est eū ionathas, r cōmiserūt prelium in campo. Et fugerūt equites apollonij ī azotū, r intrauerūt phanū dagon, vt se tuerēt Et succēdit ionathas citatꝰ r phanū, r eos q̃ erant in eo, r fuerunt de occisis in campo r succēsis in phano fere, viij. milia. Et transiuit ionathas in ascalonem, r receperunt eum

ascoloníte in gloria Et redijt ionathas ī hie
rusalē. Et audiuit alexander rex virtutē ei⁹,
z addidit adhuc glorificare ionathā, z misit
ei fibulā aureaz, que solet dari cognatis re
gum, et dedit ei acharon et omnes fines ei⁹.
Et cū vtereť ionathas duob⁹ insignib⁹ regi
is forte signū erat de renouatione regni iude
orum, Et ascēdēs alexāder in supiores ptes
cilicie. Et egressus est rex egypti socer ei⁹ in
virtute magna et ḡrebat obtinere regnū ale
xandri in dolo. Et aperiebanť ei ciuitates et
occurrebant ei, sic em̄ mādauit alexanō. Et
transiens in singulis ciuitatib⁹ relinq̄bat cu
stodias. Et vt approp̄inquabat azoto, osten
derūt ei templū dagon succensū, z cetera de
molita, et eor⁹ tumulos qui occisi fuerāt. Et
dicebāt, Sic fecit ionathas vt inuidiā face
rēt ei, z tacuit rex Et occurrit ionathas ptho
lomeo in ioppen et salutauerūt se. Et abijt io
nathas cū rege vsq̄ ad fluuiū eleutherū z re
dijt in hierusalē. Cūq̄ ptholome⁹ obtinuis
set ciuitates vsq̄ ad seleuciā maritimā misit
ad demetriū dicens, Veni cōponamus pa
ctū et dabo tibi filiaz meā. Penitet em̄ me q̄
dederim illā alexādro. Et tollēs filiā suā de
dit eam demetrio, et recessit ab alexādro ma
nifeste. Et itrauit ptholome⁹ antiochiā, et ī
posuit sibi duo diademata egypti z asie Tūc
alexāder venit ꝓtra eū in p̄lium, et vic⁹ est a
ptholomeo, z fugit in arabiā ad parētes ma
ternos cū antiocho filio suo. Rex aūt arabū
timens virtutē ptolomei occidit alexandrū
et refuauit filiū et misit caput alexādri ptho
lomeo, qui gauisus est. Sed factū est vt ter
tia die mozeret, et regnauit demetri⁹ in solio
patrū suoz. In dieb⁹ illis expugnauit iona
thas arcē que erat in hierusalē, z nūclauerūt
hoc demetrio quidā inīq̄ ex israel. Qui ira
tus venit ptholomaidē, z scripsit ionathe ne
obsideret arcē, sed occurreret ei festinato. Et
elegit ionathas de seniorib⁹ israel, et dedit se
periculo. Et accepit pecuniā multā z vestes
et abijt ad regē, z dans ei mūera inuenit gra
tiam in cōspectu ei⁹. Et licet multi accusarēt
eū: magnificauit eū rex in cōspectu omniu⁹,
et statuit ei p̄incipatū sacerdotij, et quecun
q̄ habuerat p̄i⁹. Et vidit demetri⁹ q̄ siluit
terra in conspectu eius, z dimisit exercitū in
loca sua, et retinuit secū exercitū pegrinū, z i
mici erant ei omnis exercit⁹ patris ei⁹. Tri
fon aūt erat quidā partiū alexandri p̄ius,
qui vidēs q̄ oīis exercitus murmurabat
contra demetriū, fuit in arabiam vt reduce
ret inde antiochum filiū alexādri ī terrā p̄ris
sui. Eo tpe dum demetrius erat offensus
suis, misit ad eu⁹ ionathas, vt ej̄ceret eos q̄
erant in arce in hierl'm, et q̄ in p̄sidijs erāt
quia impugnabāt israel. Et rescripsit deme
trius dicens, Hec et maiora faciā tibi cum
fuerit opportunū. Nūc aūt recte fecer⁹ si mi
seris mihi viros in auxiliu⁹ q⁹ discessit exer
citus meus a me Et misit ei ionathas, iij⁹ mi
lia electo⁹ in antiochiā, et ōlectatus ē rex in
aduentu eo⁹. Et surrexerunt antiocheni, c.
xx. milia, et volebant interficere regez. Et fu
git rex in aulā Et misit iudeos per ciuitatē z
occiderunt centū milia hominū: et liberaue
runt regē. Residui ꝓo ciuiū dederūt dextes
ras regi et fecerūt pacez, et glorificati sunt iu
dei et redierunt in hierl'm. Et siluit terra ī cō
spectu demetrij, et mentitus est oīa que di
xerat ionathe, et recessit ab eo et vexabat eu⁹
valde

De antiocho adolescēte. Cap'l'm. XII

⁊ tempore

ecursus est trifon ō arabia redu
cēs antiochū adolescētē z ip̄o
fuit ei diadema Et cōgregati sunt ad eū exer
cit⁹ q̄s dispserat demetrius, et pugnauerunt
ꝓtra demetriu⁹ et fugit. Et obtinuerūt antio
chus z trifon antiochiā Et scripsit antioch⁹
adolescēs ionathe dicēs, Cōstituo tibi sacer
dotiū, et ꝓstituo te super q̄tuor ciuitates, vt
sis de amicis regis. Et misit illi vasa aurea
dās ei potestatē bibēdi in auro, et esse in pur
pura, et habere fibulā aureā. Et simonē frez
ei⁹ ꝓstituit ducē a t̄minis tyri vsq̄ ad fines
egypti Et exijt ionathas z pambulabat ciui
tates, et venit ascalonē, et occurrerūt ei ho
norifice. Azotēses ꝓo p̄ius resistentes ei p⁹
ea dederūt ei dextras Et accepit obsides ex
eis Et misit eos in hierusalē, z pambulabat
regiones vsq̄ in damascū agēs regni negō
cia. Et audiuit ionathas q⁹ p̄incipes deme
trij q̄ erāt in cades galilee cum exercitu ma
gno volebāt eum remouere a negotio regni
Et occurrēs illis: relinq̄ēs frātē suū simo
nem intra prouinciā, congressus est cū eis, et
fugerunt omnes qui erant cum ionatha p̄e
ter duos. Et scidit ionathas vestimenta sua
z orauit, Et aggressus hostes cōuertit eos ī

fugam. Et redierūt ad eū qui recesserant ab
eo, z insecutus est hostes vsq̄ ad castra eor⁹
q̄ erāt in cades, et ceciderūt ex eis tria milia
Et redijt Jonathas in hierl'm, z misit romā
renouare cū eis amiciciā, Sparciatq̄z scri
psit quos supra lacedemonios dixim⁹ dicēs
Prides scripsit nob⁹ dari⁹ rex vester, sub onia
summo sacerdote iudeorū q⁹ ō genere abrae
estis, et fres nostri, et fecim⁹ vobiscū fraternī
tatē. Extūc memores sum⁹ vr̄i ī sacrificijs z
obseruatiōib⁹ nostris sicut decet nos memi
nisse frm, et nūc misim⁹ ad vos vt inouem⁹
fraternitatē Et rescripserūt sparciate, pecora
nra et possessio nra vestra sint, z vestra nra
et innouata est fraternitas Et audiuit Jona
thas q⁹ ūtes egressi sunt p̄incipes Demetrij
cū exercitu multo supra q̄s p̄ius, et egress⁹ ē
aduersus eos. Qui cū audissent aduētū Jo
nathe, nocte fugerūt relinq̄ētes focos ī ca
strīs. Et mane insecut⁹ est eos ionathas: et
nō cōprehēdit, Trāsierāt em̄ flumē Eleute
rum: et diuertit Jonathas ad arabes q̄ dicū
tur zabadei z pcussit eos Simō aūt ī ioppē
declinauit. Audierat em̄ q⁹ vellēt p̄sidiū tra
dere partib⁹ Demetrij, z posuit ibi custodes
et redijt Jonathas in hierusalem et innoua
uit muros in ea, z mu

niuit eā valde inter ar
cem et ciuitatē, vt esset
ciuitas singlar⁹ in ter
ra, z nec emāt nec ven
dāt, l. nō indigētes bo
nis alio⁹. Eo tpe co
gitauit trifon occidere
antiochū adolescentē
z imponere sibi diade
ma q⁹ timuit ionathan

In libro machabe
orū ita Et cōuocat⁹
seniorib⁹ p̄lī cogi
tauit innouare mu
ros z exultare altitu
dinē magnā ītercī
ultatē et arcē, vt se
paret eā a ciuitate,
z esset singulariter,

strenuū defensorē Antiochi. Et elegit vt eū
p̄i⁹ occideret, scripsitq̄z Jonathe vt occurre
ret ei in bethsan Et vēit ad eū Jonathas cū
c. xl. milib⁹ viro⁹. Videsq̄z trifon q⁹ nō possz
extendere manus in eū, honorauit eū dās ei
munera, et p̄cipiēs exercitib⁹ suis, vt obedi
rent ei sicut sibi. Et ait Jonathe Ut q̄d vera
sti p̄l'm. Elige tibi paucos z veni mecū Pto
lomaidē, z tradā eā tibi, et relīq̄ p̄sidia, z ex
ercitū, et vniuersos ministeriales regni, z re
dibo Et credidit ei ionathas z remisit ī iude
am exercitu⁹, z retinuit tantū tria milia, ex q̄
b⁹ dimisit in galileā duo milia, Et erāt mille
cuz eo. Cūq̄ intrasset ptolomaidē ligauerūt
euz ciues, z oēs q̄ erāt cuz eo interfecerūt Et
plāxit oīs tra iuda ionathā, estimās occisuz
esse. Et dixerūt gētes q̄ erāt ī circuitu iudee,
Nō habēt p̄ncipez, tollam⁹ de hoīb⁹ memo
riā eor⁹. Et congregauit trifon exercituz, vt ve
niret in terrā iuda, et attereret eā Timēsq̄z po
pul⁹ ascēdit ī hierlz, z ait simoni, Tu es dux
noster loco Jude et Jonathe fratris tui.

De simone. Cap'l'm. XIII.

Taccelerauit si

mon ꝓ⁹ summare muros hierl'm
et misit exercituz ī ioppē Lognoscēs aūt trifon, q⁹ surrexit simon loco Jona
the misit ad eū legatos dicēs Pro argēto q⁹
debebat Jonathas frater tu⁹, in ratiōe regi⁹
detinuim⁹ euz. Et nūc mitte argēti talēta, c. z
duos filios ei⁹ obsides, et remittem⁹ euz Cū
q̄ cognosceret simon doluz ei⁹, misit tñ ar
gentuz et pueros, ne murmuraret p̄l'us di
cēs, nō redemit fratrē volēs regre. Et mēti
tus ē trifon z itrauit regionē, vt ꝓtereret eā
Et cuz approp̄inquasset baschama, videns q⁹
nō p̄ficeret, Jonathā ibi occidit z filios ei⁹,
e. redijt in terrā suā Et misit simon z accepit
ossa ionathe, et sepeliuit euz ī modin. Et sta
tuit, vij. pyramides p̄ri et mri, z ḡtuor frib⁹
et sibi, z circūposuit colūnas magnas, z scul
psit ī eis arma et naues ad memoriā eternā
Trifon aūt cuz ire faceret cuz Antiocho ado
lescēte, dolo occidit eū, z regnauit p eo ī asia
Tūc edificauit simon p̄sidia ī iudea et misit
ad Demetriuz, vt faceret pacē cuz eo. z mit
tens mūera rogauit vt faceret remissionez
regioni. Et scripsit Demetri⁹ dicēs Mūera
suscepim⁹, z pacē facim⁹ vobiscuz magnā, re
mittētes ignorātias et peccata vsq̄ ī hodier
nuz diē, et nūc absoluim⁹ vos ab oīi tribu
to. Et ablatuz ē iugum gentiu⁹ ab isral. Et ex
tūc cepit scribere pp̄s isral' in tabulis z gestis
publicis annotatiōes tp̄is in hūc modū An
no p̄mo sub simone summo sacerdote, ma
gno duce z p̄incipe iudeor⁹. Tūc descēdit si
mon in gazam, et obsedit eā, et eiecit idola
tras et idola de ciuitate, et mūdauit edes, et
collocauit in ea viros qui legē facerēt z mu
niuit eā, et fecit sibi habitationez, et obsedit
eos qui erāt in arce hierusalē. Et clamauer
unt ad simonē, vt acciperēt dextras, z dedit
illis, et eiecit eos inde, z mūdauit arcē a con
taminationib⁹, et intrauit eaz cū musicis in

A z

strumēt̄, hymnis ⁊ ramis palmar̄ statuens vt oñib⁹ annis ageret hec dies cū leticia. Et vidit simon ioannē filiū suū q̄ vir esset p̄liꝰ. Et posuit cū sub se ducem, ⁊ dedit ei gazā ad habitandū. Tūc congreganit rex demetriꝰ exercitū et intrauit media ad ꝓtrahenda sibi auxilia vt expugnaret trifonez. Sed arsaces rex p̄sidis ⁊ medie misit vnū de principib⁹ suis, q̄ percussit castra demetrij, ⁊ ꝓhēdit eū viuū, ⁊ posuit eū arsaces in custodiā. Et siluit terra iuda ī diebꝫ simonis qui fecit sibi ioppen ī portū. et itro itū in insulis mar̄. Et dilatauit fines gentis sue, ⁊ abstulit immūdiciā. ⁊ sedit vnusquisq̄ sub vite sua et sub ficu sua nec erat q̄ eos terreret. Et misit simō ad sparciatas ad inouandā fraternitatē. Rhomanis q̄z misit clypeū aureū mnaꝝ mille. ⁊ statuer̄t ei romani libertatē, et sep̄ser̄t in tabulis ereis fedus, q̄ posite sunt in titulis in monte sion.

Et sic tria festa legim⁹ ī libro machabeoꝝ. Primū festū mūdatōis tēpli de q̄ supꝫ capl'o Toticens igit̄ victꝫ Scōz fuit occiso nicānore ō q̄ supꝫ capl'o. Eo tpe. Tertiū habes hic nullū tñ hoꝝ legale fuit.

De antiocho demetrij filio

Ca. xiiii.

D tēpore eriuit

e antiochꝰ filiꝰ demetrij ī terrā patrū suoꝝ, ⁊ ꝓuenerūt ad eum oēs exercit⁹ ita vt pauci eēnt cū trifone. Et scripsit antiochꝰ simoni et genti iudeoꝝ. dicēs Statuo vob⁹ oīa que cūq̄ remiserūt vobis reges añ me, et ꝑmitto vobis facere ꝑcussurā ꝓprij numismatis ī regiōe vestra. Lūq̄ obtinuero regnū magnificabo gēt̄ vestrā ⁊ tēplū ī gl'a magna. Porro trifon fugiēs antiochū ꝑ maritima, recepit se in dorā. Et insecut⁹ est eum antiochꝰ, et obsedit ciuitatē terra et mari. Eo tpe luciꝰ ꝓsul rhomanoꝝ scripsit regib⁹ ⁊ regionib⁹ in oriente ne inferret mala iudeis amicis suis, nec opē ferret inferētib⁹, sed siqui pestilētes ex iudeis ꝓfugerēt ad eos traderēt eos simoni principi sacerdotū, vt vindicaret in eos ſm legē suā. Antiochꝰ aūt rex obsedit dorā sc̄dō, et ꝓclusit trifonē ne ꝓcederet. Et misit ei simon duo milia viroꝝ ī auxiliū ⁊ argētū et aurū et vasa copiosa. Qui noluit ea accipere, sed fregit pactū q̄ fecerat cū eo, ⁊ misit ad eū athenobiū, mādās ei vt redderet ei arcē q̄ est in hierl'm, et ioppen ⁊ gazam, ⁊ tributa locoꝝ ⁊b⁹ dñatus fuerat, alioquin veniret et expugnaret euz. Et vidit athenobi⁹ ī hierl'm gl'iam simonis, et apparatū copiosū et affluētiā in auro et argēto, ⁊ obstupuit. Et rēdit simon Terrā aliēnā nō sumpsim⁹ q̄z hereditatē patrum nr̄oꝝ, q̄ iniuste ab inimicis nostris aliq̄ tpe possessa est. Et redijt athenobi⁹ ad regē, ⁊ renūciauit ei ꝓba simōis ⁊ gloriā eius. Et iratus est rex ira magna. Porro trifon fugit nauigio ī orthosiada. Rex aūt p sequēs trifonē ꝓstituit cendebeū ducē maritimū, et reliq̄t ei exercitū vt expugnaret iudā. Et edificauit cendebe⁹ cedronē: collocās in ea milites vt vastarent fines iudee. Qō cum accepisset simon vocauit duos filios suos senioꝝ iudā et ioannē. Et ait illis Ego ⁊ fratres mei expugnauim⁹ hostes isr̄l' ab adolescentia vsq̄ in hūc diē. Nūc aūt senui q̄z estote loco mei, et pugnate ꝑ gente vr̄a. Auxiliū ꝓo de celo vobiscū sit. Et dedit illis. xx. milia pugnatoꝝ et eq̄tes. Et ꝓfecti sunt aduersus cendebeū. Et erat fluui⁹ torrēs int' eos et timuit ppl's trāsire, et trāsiuit ioannes primus et secuti sūt eū oēs. Et insonuerūt sactubis. et ꝓuersus est ī fugā cēdebe⁹ et castra ei⁹ et ceciderūt ex eis multi vulnerati. Vulnerat⁹ est et iudas frater ioannis, et insecut⁹ est ioannes fugientes vsq̄ cedronem, et ceciderunt ex eis duo milia viroꝝ. redierunt q̄z filij simonis in pace.

De morte simonis. Capl'm. xv.

Dro ptolomeus filius

p abobi ꝓstitut⁹ erat dux ī campo iericho. Erat em̄ gener sūmi sacerdotis, et habebat argentū et aurū multū. Et eleuatū ē cor ei⁹, et volebat obtinere regionē ⁊ cogitabat dolū aduers⁹ simonē ⁊ filios ei⁹ vt tolleret eos. Simō aūt ambulabat ciuitates regiōis gerēs sollicitudinē ear̄. Et descendit ī hiericho cū iuda ⁊ mathathia filijs ei⁹. Et suscepit eos ptolomeꝰ ī munitiuncula quā edificauerat in dolo, et fecit eis puiuiū magnū ⁊ abscōdit ibi viros. ⁊ itrauit cōuiuiū cū armatis. ⁊ occidit simonē ⁊ duos filios ei⁹, ⁊ reddidit mala ꝑ bonis. Hā et vxorē simōis cū duob⁹ filijs ei⁹ miozib⁹ iugl'auit als vincl'auit. Et scripsit antiocho regi vt mitteret ei exercitū in auxiliū, ⁊ traderet ei regionem ⁊ ciuitates ⁊ tributa. Misit quoq̄ nūcios ad tribunos vt venirēt ad se, et daret eis argentū ⁊ aurū et dona, alioscz misit occupare hierl'm ⁊ montē tēpli. Porro alios misit ī gazam vt interficerēt ioannē, sed ꝑcurrēs q̄dam in gazam, nūciauit ioanni q̄ facta fuerāt. Et ipse festinauit occupare hierl'm, ⁊ occidit eos q̄ venerāt eū ꝑdere. Et factus ē ꝑnceps sacerdotum post patrē suum.

Sequunt̄ tituli capituloꝝ in historiam machabeoꝝ. Libri secundi.

Recapitulatio. ca. j.
De cōmendatiōe ioannis hircani ca. ij.
De institutiōe ꝑnodochioꝝ et de morte ioannis. ca. iij.
De restitutione regni iudeoꝝ per aristoboulum ca. iiij.
De nece antigoni. ca. v.
De tyrannide regis alexandri ca. vj.
De regno alexādri et de filijs ei⁹ hircano et aristobolo. ca. vij.
De multiplici discordia fratrū. ca. viij.
Q pompeiꝰ hierusalem sibi tradita templū expugnauit. ca. ix.
De diuisione iudee in pentarchias. ca. x.
De fuga aristoboli et iterata eius captiuitate ca. xj.
De reditu aristoboli in syriam et eius morte. ca. xij.
Q antipat trāsiuit ī gr̄am cesaris ca. xiij.
Q antip̄r ꝓcurator iudee creat⁹ ē. ca. xiiij
Q herodes fact⁹ est ꝑses galilee, ⁊ ꝓnceps militie regis syrie. ca. xv.
De morte iulij cesaris et signis. ca. xvj.
Q herodes adhesit cassio. ca. xvij.
De nece antip̄ri vindicata ꝑ herodē. ca. xviij.
De vxoribꝫ herodis et liberis ei⁹. ca. xix.
Q herodes et phasel⁹ tetrarche iudee facti sunt ab antonio. ca. xx.
Q herodes rex iudee creat⁹ ē rome. ca. xxj
Q herodes pulso antigono posit⁹ ē in throno regni in hierusalē. ca. xxij.
De morte mariānes dolo salome. ca. xxiij
Q augustꝰ addidit regno herodis tracontidem et ituream. ca. xxiiij
De herodianis. ca. xxv
De offensa herodis in filios. ca. xxvj.

Prefatio in historiā scōi libri machabeoꝝ.

Ecundus li

s ber machabeoꝝ non ē historie ꝓsecutio: q̄z ꝓsecute recapitl'atio. Est em̄ epl'a quā scripsit iudas machabe⁹ et senat⁹ iudeoꝝ hierosolymite dispsioni iudeoꝝ q̄ erulabat ī diuersis regionib⁹ orbis, et maxime ī egypto in qua insinuauerūt eis duas a se solennitates nouiter institutas, hortātes vt eas susciperēt et solēnizarēt q̄ tannis. Una de purificatiōe templi quā fecerāt vicesima q̄nta die mēsis casleu, post tres ānos pollutōis facte ab antiocho. Altera quā instituerāt. xiij. die mensis adar qō est martij, q̄ dicebat voce syriaca prīdie mardochei, diem q̄z quā istituerāt ꝓ incredibili victoria, quā habuerūt infecto nicanore, cui⁹ caput ⁊ manū ꝓtra templū suspensa ꝑdixim⁹. Nihilo min⁹ hortātes vt solennē agerent diē scenophegie. ⁊ diez ignis q̄ dat⁹ est de crasla aq̄ qñ neemias obtulit sacrificia. In hoc aūt loco hui⁹ epl'e legitur hieremias abscondisse arcaz et altare incensi in spelunca montis in q̄ moyses ascendit, ⁊ vidit dei hereditatē. Et accesserūt quidam qui sequebant hieremiā. vt notarēt sibi locū ⁊ nō potuerūt inuenire. Quos culpās hieremias dixit. Ignot⁹ erit loc⁹ donec congreget deꝰ cōgregationē populi ⁊ ꝓpitius fiat et tūc ostēdet dñs hec, et apparebit maiestas dñi et nubes sicut ī diebꝫ moysi, ⁊ sicut cū salomon fecit vt locꝰ sanctificaret magno deo. Qō ergo supꝫ dixim⁹ epiphaniū dixisse hieremiā alit' ō manifestacōe arce fortasse mysticū fuit. Ne aūt hierosolymite viderēt sine causa has instituisse solēnitates, recapitulauerūt in epl'a bella q̄ fecerāt ꝓtra hostes, qui frequēter ebullierāt de persida. Et quō liberati erāt a deo ī manu forti ⁊ signis ⁊ ꝓdigijs innumerabilib⁹. In hac aūt recapitulatiōe apposita sūt quedā, que in ꝓdicta nō legunt̄ historia, quoꝝ quedā iā supra posuim⁹ sup-

pressa ꝓ o ibi nūc supplebim⁹ Forma ꝓ o epi stole hec est. ⁊Popul⁹ q̄ ē hierosolymis ⁊ i iu dea, senatusq; ⁊ iudas, aristobolo mḡro pto lomei regis qui ē de genere christ̄oꝝ sacerdo tū et his q̄ in egypto sūt iudeis salutē et sani tatē. Benefaciat vobis deus, et det vob cor oīb⁹ vt colatis eū, et faciatis eius volūta tez. Adaperiat cor vestrū in lege sua, ⁊ in pre ceptis suis, ⁊ faciat pacē Exaudiat oratiões vras et reconcilie⁹ vob. nec vos deserat i tpe malo Et nūc hec sum⁹ orātes ꝓ vob De ma gnis aūt periculis a deo liberati magnifice gratias agam⁹ ipi, et cetera q̄ sequunt Peri cula ꝓ o sua et liberatiões a deo factas enū rare ceperūt a morte ātiochi magni ⁊ a filio eius seleuco Qui cū ptr⁹ tēplū honorare et de reddit⁹ suis pstaret sumpt⁹ ad ministe riū sacrificioꝝ, ad suggestionē simonis ō tri bu beniamin q̄ erat ꝓpositus tēpli, ⁊ inuide bat onie: misit eliodoꝝ ad spoliādū ꝯmune rarīū, qđ dixit nō ptinere ad rationē sacrifi cioꝝ Erant cāde hec ꝯgregata ad victualia viduaꝝ et pupillorꝝ, et pleraq; erāt deposita diuitū Terminauerūt āt, psecutionē b⁹ epi'e in morte nicanoꝛ in hūc modū. Igit̄ his er ga nicanorē gestꝫ: ex ill'o tpibꝰ ab hebreis ciui tate ppella vl' possessa. Ego q̄z in his finē fa cia sermonis. Et siquidē bene et vt historie ꝓpetit ℞ et ipe velim. Si aūt mīn⁹ digne cō cedendū est mihi Sic em̄ vinū semp bibere aut semp aquā ℈riū est, alternis aūt vti dele ctabile, ita legentibꝰ si semp eratꝰ sit sermo non erit gratus. Hic ḡ erit ꝯsummatus.

Recapitulatio. Caplm. I.

Hec quedaz su

p peraddita in hac epistolari recapi tulatiōe sūmati tāgere curabim⁹. Sane in ꝓhanatione antiochi cū cogerent iudeos a patrijs legibꝰ recedere, due mlieres delate sūt natos suos circūcidisse, q̄s ifanti b⁹ ad vbera suspēsis cū publice p ciuitatē cir cūduxissēt carnifices p muros ꝓcipitauerūt Eleazar⁹ vn⁹ de ꝓmoribꝰ scribaꝝ ⁊ vir etate ꝓuect⁹: apto ore hīās ꝓpellebat suillas car nes sacrificij māducare. Quidā ꝓ o veteres amici ei⁹ carnes licitas secreto afferētes: ro gabāt vt sūm'aret se ad impiū regis māduz care, qđ renuēs atebat Adolescētibꝰ exēplū forte malū dereliquā, ⁊ plagꝫ gemptꝰ memo riā mortis sue et exemplū ℈tutꝫ reliq̄t. Cōti git aūt ⁊, vij, fratres vna cū matre ℈prehen sos ꝓpelli a rege ad esuz porcine carnis, q̄b renuentibꝰ iussit rex cor̄ā eis sartagines ⁊ ol las eneas succēdi, ⁊ ꝓmogenito linguā am putari cui⁹ cute capitꝫ abstracta: et sūmitate manuuz et pedū ꝑcisa cor̄ā matre et fratrib⁹ missus i sartaginē tor rebat Jn eūde modū singuli fratrū ⁊m ordi nē genitureꝛ torq̄bant̄ ꝓmissa tū vnicuiq; ex hortatiōe vt regi obe diret ⁊ viuerꝛ Supra modū aūt mater mira bilis ⁊ bonoꝛ memo ria digna singlos hor tabat patria voce ⁊ fe minee cogitatiōi ma sculinū aīm iferēs di xit ad eos Nescio q̄l'r invtero meo apparui stꝫ, nec em̄ ego spūm et aīam donaui vobꝫ nec vitā ⁊ singloꝝ mē bra nō egoipa ꝓpegi ꝫ q̄ formauit vos, spi ritū vob iterū cū mise ricordia reddet ⁊ vitā sicut nūc vos metipos despicitis, ꝓpter legez ei⁹ Cuiq; adhuc ado lescētioꝝ supeēt suade bat rex mīr: vt adole scēti fieret i salutē Cū q̄z ꝓmissꝫ se suasurā filio inclinata ad illū patria voce dixit Fili mīsere mei, dign⁹ fra tribꝰ tuꝫ effect⁹ suscipe mortē, vt i illa mi seratōe cū frib⁹ tuis te recipiā. Tūc rex in digne ferēs se deriſuz i hūc crudeli⁹ sup om nes desevit. Nouissi me aūt ⁊ p⁹ filios mr defuncta est ℞o hac tāti progatiua marty rū asserunt plurimi ō bis, vij, frib⁹ eccleſi

am solennizare Additur quoq; in eadē epl'a q̄ cū iudas aduersus timotheū dimicaret, apparuerūt aduersarijs de celo viri, v. in eq̄s ducatū iudeis pstātes, e quibꝰ duo macha beuz medīū habentes, armis circūseptū cō seruabant: in aduersarios aūt tela ⁊ fulmina iaciebāt Hec multo post tpe cū egrederetur iudas a hierolymis vt dimicaret aduersus lisiam apparuit precedēs eos eques in veste candida armis aureis hastā vibrans Additq̄z q̄ simul oppite rogauerūt iudeos secū habitā tes ascendere scaphas quas parauerant in die festo ad colludendū. Cūq; in altū, pcessis sent: summerserūt ex eis nō minus ducētos Quāobrem iudas i nocte supueniēs portū succēdit, et scaphas ecussit, refugos ab igne gladio gemit Jamnitis q̄z nocte supuenit, ⁊ portū cū nauibꝰ succēdit, ita vt lumen ignis appareret hierosolymis stadijs. cc. xl Additq̄ quoq; q̄ plio cōmisso apud iamniā plures pstrati sunt ō iudeis Et venit iudas cū suis vt corpa pstratoꝝ tolleret, et in sepulcꝛ po neret paternis, Jnuenerūt aūt sub tunicꝫ in terfectorū de donarijs idolorū, que apō iā niam fuerunt, Oīnib⁹ ergo manifestū factū est ob hanc causam eos corruisse, Et benedi xerūt iustū dei iudiciū, q̄ occulta fecerat ma nifesta, et in pces conuersi rogauerūt deum vt delictū eoꝝ obliteraret Atvero vir fortis simus iudas collatiōe facta a suis, xij, milia drachmas argēti misit hierosolymā offerre ea ibi, p peccatis mortuoꝝ vel delicto illorū in sacrificium. Additq̄ quoq; q̄ cū sceleratissi mus nicanoꝛ psequeret iudā post fedus cuz eo initū, et postea fractum, cōperit iudā esse in locis samarie, ⁊ disposuit bellū cōmittere cū eo i die sabbati Judei ꝓ q̄ sequebantur nicanorē p necessitatē dixer̄t ei, vt honorem daret diei sanctificatiōis ⁊ deo qui vniuersa cōspicit, At ille quesiuit ab eis. Si potēs ē in celo qui imperauit el diē sabbatoꝝ Et dixerunt. Est de⁹ vnus in celo potēs, qui iussit agi diē, vij. At ille ait. Et ego potēs sum sup terrā, qui impero sumi arma, ⁊ negocia regis impleri Machabe⁹ aūt cū pauci cēnt cū eo, formidātes impetū nicanoris ⁊ multi tudinē, singlos illorū iudeorū armauit non clypei ⁊ haste munitōe, sz sermonibꝰ optimꝫ et exhortatiōibꝰ, pertim expositio eis sōnio qđ in eadē nocte viderat in hūc modū Vi derat oniam summū sacerdotē, q̄ a puero in virtutib⁹ exercitatus fuerat manus ptendē tem et orantē ꝓ populo iudeoꝝ. Post h̄ ap paruisse et aliuz viruz etate ⁊ gloria mirabili circa illū: ⁊ onie dixisse Hic est amator ꝓx̄i i srael, hic est qui multū orat ꝓ ꝓplo, et ciuitate sancta hieremias pro pheta ō. Extēdisse au tem hieremiā dextram et dedisse iude gladiū aureum, et dicentē, Accipe sctm̄ gladiū mu nus missuz a deo quo deijcies aduersarios ꝓx̄i mei ⁊ israel Qua visione ꝯfortati q̄ erāt cū iuda impetū fecerāt in hostes, ⁊, pstraue runt ex eis nō minus q̄z, xxx. milia, nicanore cū eis interfecto, et redierūt hierosolymā bñ dicentes deū, et caput nicanoris ⁊ manū cū humero abscisam ꝯtra templū suspenderūt Jtaq; oēs ꝯmuni consilio decreuerūt nullo mō diē istū absq; celebritate preterire Hic terminat epl'a iude ad dispsionē iudeorum Terminata igit̄ epistolari recapitulatiōe ad psecutionē historie reuertamur de ioanne fi lio simonis, psequentes.

De cōmendatione ioannis hircani.

Caplm. II.

Ortuo simone

m qui vltim⁹ quinq; filloꝝ matha thie asamonei dux et sacerdos fuerat i iudea successit ei filius eius ioannes: cognoīe hircanus a deuictis hircanis, quē ioseph̄us i tribꝰ cōmendat, in religiōe sacer dotij, in strēnuitate ducatus, ⁊ quia vir ꝓphe ta erat. Qui insecut⁹ est ptolomeū, qui patrē eius dolo interfecerat, matrēq; eius cū duo bus paruul' tenebat in vinculis ⁊ ꝯfugerat ad oppidū vltra hierichonta, qđ agon voca batur Obsessoꝝ quidē oppido, cum ioannes acrius insistebat, ptolomeus matrē ioannis ⁊ frēs sup muros vsq; ad sanguinis effusio nez cedebat fractusq; pietate ioannes ab im pugnatiōe se temperabat Patre tñ clamā te ne, p se sineret scel⁹ ptolomei inultū Mo rtem em̄ suā sic iudicaret īmortalitate melio rem. Ob hoc diut⁹ tracta obsidiōe septim⁹ aduenit annus feriatus a iudeis. Recessitq; ab obsidione ioannes, ptholomeus ꝓ o ma tre ipi⁹ et fratribꝰ occisis cōfugit ad zenonez

philadelphie tyrannū, qui cotila cognominabatur.

De institutione xenodochiorū, et de morte Ioannis Cap'm.III.

Post hoc antio
p chꝰ pōticus rex syrie obsedit hierusalē. Quāobrē apuit hircanꝰ duos de .vij. loculis circūstantibꝫ sepulcrū dauid ⁊ sustulit ex eis plus ꝫ tria milia talētorum, dedítq; trecenta talenta antiocho vt ab obsidiōe recederꝛ. ⁊ vt placaret murmur populi de apertiōe sepulcri. de reliqua pecunia p'im⁹ instituit xenodochia pauperuꝫ in hierusalez. Samariā captā solo equauit quā post herodes instaurans sebastez dixit Mortuꝰ est autē Ioannes .xxviij. annis rebꝫ optime amministratis relictis quinq; filijs Aristobolo primogenito et antigono cū tribus minoribus. Cunq; nullus eorum ad regēdū p'm sufficeret, vxorē suā disertissimaꝫ iudee prefecit et filijs.

De restitutiōe regni iudeorum per aristobolum. Cap'm.IIII.

Ristobolus ve
a ro impatiēs dominij materni: matrem cū tribus fratribꝫ minoribꝰ vinculauit in carcerē. et antigonū quē diligebat secūdū a se ordinauit. Imposuitq; sibi diadema. et restitutū est regnū iudee. Fluxerāt aūt a sedechia sub q̄ regnuꝫ fuerat interruptū anni quadringenti septuaginta quinq;. et menses tres. vl'a reditu de captiuitate babylonis Unde sepe legit intermissum fuisse regnū vsq; ad hircanū et aristobolum itrans itiue. id est. vsq; ad aristobolū hircani Nec tamē regnauit aristobol⁹ nisi per annū. eo q̄ matrē fame peremerat ī vinculis Cūq; egrotaret aristobolus in turre. que post ab herode dicta est antonia. redibat antigonꝰ de galilea. in qua multa p̄clare fecerat, indutꝰ nouis armis et decentib⁹. Cūq; ingrederet hierusalē in diebus scenopegiaꝝ ob honorez fratris. et vt ostētaret decorē armoꝝ populo armatus intrauit. Quod videtes emuli ipsius. et maxime vxor fratris. que oculos ī euꝫ iniecerat. sed ipse ei assensum non prebebat: accusabant eum dicētes aristobolo. Frater tuus audiens te egrotantē in manu fortī et armata intrauit vt te perimat et regnet. Qō ita probare potes Jube eum venire ad te. si venerit armatus super his que dicimus certus esto Posuit ergo ad suggestionē vxoris Aristobolꝰ armatos in subterraneo qui pirgus stratonis dicebatur. per quē antigonꝰ transitum factuꝝ erat. qui si veniret armatꝰ eum interficerent Et aduocans fratrē aristobolus precepit nuncio vt diceret ei ne veniret armatus Sed regina corrupit nuncium muneribus vt diceret ei q̄ cū armis descenderet. Affectaret enim cum rex videre in armorum decore.

De nece antigoni. Cap'm.V.

Rat aūt eo tem
e pore in hierusalē genitaliaꝝ qui daz iudas noīe de hereſi esseoꝝ q̄ p ꝓstellationē iudicauit de natiuitate pueroꝝ. qui scholasticis suis arte sua p̄dixerat de morte antigoni et diē ⁊ locū. Is cū vidisset antigonū in armis gloriātē: exclamauit. Pape Hūc mihi pulcrum ē mori qū aūt me veritas interijt. mearūq; p̄dicionū aliq̄d mendaciū deprehēsum est Uiuit antigonꝰ iste. q̄ hodie moritur⁹ erat in pirgo stratonis Locaūt ille ab hinc exercēt. stadijs distat. horez ꝓ dici sūt q̄tuoꝝ Cūq; sic ciularet senex. paulo post occisus est antigonꝰ cū armatꝰ descēderet p pirgū stratonis secq; locoꝝ eq̄uocatiōe senex agnouit fuisse deceptū Audiēs aūt rex mortē fratrꝭ idoluit. adeoq; morbo inualuit vt sanguinē lacerat⁹ viscerib⁹ euomeret Quē vn⁹ de seruul huic officio destinat⁹ foras eꝫ ferēs vbi antigonꝰ occis⁹ fuerat casu effudit sup adhuc extātes cruoris macl'as Quod vidēs pl's exclamauit. asserēs nutu dei ī occisi vltionē sanguinē libatū occisoꝛ. Cūq; causam clamoris rex scisciteret. nulluſq; ei audere p̄dere tandē mīnāti. p taciturnitate supplicīū verū q̄ erat ei indicauerīt Et ingemiscēs ait. Fas nō erat vt dei lumē scelera mea late rēt q̄ten⁹ o corp⁹ improbū matri fratriq; anima damnata detinēb Utinā nō paulati eis sanguinē meū libē. ꝛ torū simul accipīāt. Et his dictis expirauit.

De tyrannide regis alexandri Cap'm.VI.

Jo mortuo vxor
q prolē ex ea nō susceperat. fres viri soluit a vicul' maiorē natu alexandrū regem ꝓstituens. q̄ cognominat⁹ est iamneus. qui etiā modestia p̄stare videbat Qui fratrē secundū interfecit quia ad regnū aspirare videbatur. tertiū secū viuere coegit p̄uatim. duxitq; vxorē nomine alexandraz que ⁊ saloma dicta ē. Hic adeo nequissim⁹ fuit. q̄ in .vij. annis circit' quinquaginta āq̄; milia senioꝝ interfecit. quia facinora eius detestabant. Cunq; offensus esset populo munīuit sibi palatiū in turri que baris dicebatur. sup quā postea ammiratus ē titus q̄ eaz iudei deseruerāt cū defendi posset a duobus ab oīm viuēte. Adeo aūt offensus erat iudeis. vt semel p̄contanti ei quonaz pacto eos sedare posset respondērūt si moreret Ob hoc in plateis hierusalē suspendit octingentos viros vxoratos. vxoresq; eoꝝ. et liberos necauit Cūq; quieuisset a p̄lijs. ⁊ q̄rtanis fatigaretur. morbum ex ocio natū putās intempestiuꝫ laboribꝰ militie se reddidit. ⁊ .xxvij. regni sui anno mortuus est duos relinquēs filios. Hircanū et aristobolū. Scienſq; filios pro patre iudeis odiosos regnum reliqt vxori. Que sibi sub viro beniuolentiā populi sepe cōparauerat tyrannidi ipsius sepius resistens. etiam simulataz religionē in habitu p̄referebat.

De regno alexandri et de filijs eius hircano et aristobolo.

Cap'm.VII.

Je dum regna
q ret hircanū primogenitū pontificez declarauit. cū futurū regē iudeis q̄ modestus erat. minorē ꝓ aristobolus eo q̄ feruētis animi videret: p̄uatim viuere cogit. Eo tēpore orta est in iudea hereſis phariseorum. de quibꝰ post cū sectis alijs explicabit. q̄z ꝓsilio vtebat in oīb⁹ alexādra. ita vt eoꝝ ꝓsilio optimates q̄sq; iudeoꝝ: aut ex illo damnaret aut interficeret. Denīq; diogenē q̄ alexādro amicissimus fuerat occidit. Alienigenaꝝ quidem duos sibi p̄fecerat exercit⁹ vt in iudeos tutius debaccharet. Proi de m'ti ad aristobolū his tpib⁹ iugurta ō rhomāoꝝ dimicās a marco ꝛsilla captꝰ ē. rhome ars rhetorica cepit haberi edocta a plotio gallo. Lucretiꝰ poculo amatorio in furorē versus p̄ interualla insanie aliq̄s libros ꝓscripsit. tandē interfecit se.

fugerāt. vt eiꝰ patrocinio tuerent. Nono autem regni sui anno egrotauit alexādra. et aristobolꝰ collecta plurimoꝝ manu post matrē se regnaturū declarauit. Ob ꝟ miserata queralas hircani mater: ꝓsugē aristoboli cū filijs in custodia recludēs: obsides accepit, ne regnū sibi aristobolus vsurparet.

De multiplici discordia fratrum. Cap'm.VIII.

Si mortua aristo
e bolus collecto exercitu ō fratrez mouit arma. Cūq; egressi cēnt frēs in campis hierichontinis: victꝰ hircanus fugit in hierusalem. Tandem ea lege in concordiam redierunt vt aristobolus regnaret. Hircanus ꝓ sub eo quibuslibet fungeretur honoribꝰ. Domos etiā p̄mutauerunt. Erat aūt cū hircano antipater idumeus. cuius prudentiā ⁊ strenuitatē timens aristobolus calumnias ei p̄tendebat Hic persuasit hircano vt se dolo circūuentū quereret. ⁊ vt ad arethā regē arabum ꝓfugeret. cuius auxilio rediret in regnuꝫ. Noctu igitur egressi venerunt ad regem arabum in oppidum q̄ petra dicit'. vbi regni sedes erat. Itaq; collecto exercitu aretha venit ī iudeā ⁊ obsedit hierusalē quā ⁊ recepisset: nisi dux rhomāoꝝ scaurus soluisset obsidium. Jā enim syria deliserat habere regē facta rhomanis tributaria. Dissuſq; erat pompeius a rhomanis ꝓ tigranē regē armenie ⁊ is scaurū miserat p̄sidem syrie. Qui cum audisset dissensionē fratrum in iudea. ratus tempus esse quo ō facili iudeam poneret sub tributo in manu valida fines intrauit iudee. Ad quē legati a fratribus vtrinq; venerunt. auxilium eis hinc ⁊ inde postulātes. Corruptus aūt scaurus. ccc. talentꝫ missis ab aristobolo (quod p̄riū esse rhomanoꝝ iosephus testat) ad arabes legatos mittit rhomanoꝝ ⁊ pompeij nomē eis intentās nisi ab obsidione recederēt. Recedens ergo aretha hircanum ⁊ antipatrum philadelphie collocauit. Qui frustrati spe arabum in aduersarios spem contulerūt. Cū enim pompeius damascum venisset. cū multis muneribus venerunt ad eum. orantes vt violentiam aristoboli dignā odio iudicaret et hircanum regno restitueret. Sed nec aristobolus sibi defuit. corruptione scauri fretus. Cum autem pompeius honorē regiuꝫ

ei nō exhibuisset ꝺignās insalutato pōpeio recessit, et recepit se in alexādriū, ꝓpter inexpugnabilē oppidi munitionē. Quē collecto romanorum syrorūq; exercitu iſecut⁹ ē magn⁹ iussitq; vt de opido ad se descēderet. Is ꝓ quo ꝓ impio vocabat decreuerat poti⁹ piclitari q̄ parere Consilio tamē suo⁹ descendens ab opido relictis ibi custodiby ꝓcepit vt non nisi manu sua sēptis epl'is obtēperarēt, abijt q; hierosolymā. Quē statī iſecut⁹ ē magnus alacer factus circa hierichonta morte metridatis sibi nūciata vbi pinguissima ꝺumecregio t palmar⁹ pluriū t balsamū nutrit. Cuius inciso lapidiby acutis roboze stillantē lachrymā ex vulneriby colligunt.

Q pompeius hierusalem sibi tradita tēplum expugnauit.

Capl'm. IX.

Inq; hieroso

c lymā, ꝓperaret, exit⁹ aristobol⁹ occurrit ei: pecuniā pollices quecrat i alexādrio, secq; de cetero impio romano paritur⁹. Iz nihil hoz effectū eſt. Missuz ēm gabiniū ad recipiēdā pecuniā custodes nec i opidū receperūt. His cōmot⁹ pompei⁹ aristobolū in custodiā collocauit. Cū autem obsediſſet hierusalē orta eſt dissensio in vrbe. Nā fautores aristoboli vrbē tueri, fautores hircani eā tradere romanis ꝓtendebāt, iz victa ps aristoboli in tēplū cessit. Receptuisq; i vrbē pompei⁹ templū expugnauit. Cūq; septētrionalē vallē aggeriby ꝺimpleret, labor esset impfect⁹ nisi obseruatis septimis diebz q̄by opari iudeis fas nō eſt aggerē fieri ꝓcepisset. Hēse tū tertio phanū irruptū eſt. Faustus aūt cornelius ſille fili⁹ ꝓmus ingredi ausus eſt, t irruētes rhomani ꝓphanauerūt tēplū t vt alibi legit, equos in porticibus stabulauerūt. Ob quā rem tradit nunq; ꝺe cetero pugnasse pompeiū quin vinceret, qui hactenus fortunatiſſim⁹ fuerat. Postero aūt ꝺie ingressus templū pompeius ammiratus situm t ornatum t religionē templi nihil inde tulit, ꝓcipiens edituis vt a sꝺotibus templū mundaret. Cūq; impoſuisset hierosolymis tributū, hircano pōtifice ꝺeclarato, aristobolū captiuum ꝺuxit, duosq; filios eius alexandrū t antigonum cū totidem filiabz, rhomāq; per cilicia properabat, syrie t iudee amministratōe scauro cōmissa relict⁹ secū ꝺuabz cohortiby, ꝺe ꝺiuisione iudee in pentarchias.

Capl'm. X.

Lexander vero

a filius aristoboli ex itinere fugit. Qui magna manu collecta indeā populabat, t hircano īminebat. Obtinebat aūt munitiſſima loca, alexandrū, hircaniū, t macherunta. Missus eſt autem in syriā gabinius vt scauro succederet sub quo marcus antonius militabat. Qui cuz in alexandrio obſe ꝺisset alexandrum, consilio matris alexander se tradidit ei t castra. Que gabinius consilio eiusdem mulieris funditus euertit, ne alter ius belli fierent receptaculuz. Palpabat ēm mulier gabiniuz obsequijs: viro suo et ceteris captiuis metuens q̄ rhomā fuerant abduci. Post hoc gabinius cura templi mandata hircano, gentem iudeoz in quinq; conuentus diuisit, quasi per pentarchias iudee frangens supbiam. Eo tempoze factus eſt antipater amiciſſimus gabinio, t marco antonio maxime, adeoq; claruit q̄ data ē ei yroz neptis regis arabū Cypris nomine. Qui sustulit ex ea quattuoz filios t filiam. Primogenitus fuit phaselus, secundus herodes qui post dictus eſt ascolonita, tertius ioſeppus, quartus feroras, filia ꝺicta eſt saloma.

De fuga aristoboli t eius itera ta captiuitate.

Capl'm. XI.

Ost hec casu ela

p psius eſt a rhoma aristobolus, q̄ magna iudeoz manu ꝓhata alexandriū muro recingebat, ad quē ꝺebellandum missus eſt a gabinio antonius. Captus q; iterum aristobolus cum filijs rhomā ꝺuctus eſt. Illum quidem in custodia senatus coercuit: filios autem in iudeam remisit, quia gabinius id se scripserat spopondisse yroi aristoboli pro castellorum traditiōe. Post hoc cum gabinius detineret apō egyptum, alexander aristoboli filius iudeos iterum ad dissensionem reduxit. Sed redieus gabinius pacē fecit, t hircano pontificiū cō firmauit. Quo mortuo missus eſt ꝑces syrie crassius vt etiam parthos q̄ iam rhomanis imminebant reprimeret. In sumptus vero parthice militie omne fere aurum ꝺ templo

sustulit, et ea q̄by pompei⁹ abstinuerat ꝺuo millia talētoz. Ob hoc
auro in os infuso inter Cui ꝺictū eſt aurū
rijt. Cui succeſſit ꝑses sitisti aurū bibe.
syrie Cassius, qui in oz
mnibus consilio antipatri vtebat.

De reditu aristoboli in syriam t ei⁹ nece

Capl'm. XII.

Q tēpoze factū

e eſt discidiū inter romanos ꝓ pompeio t iulio cesare. Cesar aūt post se natus t pompei fugā trans mare ionū: reb⁹ omnib⁹ romaq; potit⁹, solutū aristobolū cū ꝺuabz cohortiby i syriā misit facile p būc sibi posse iudeā subijci rat⁹. Verum spes cesaris frustrata ē. Nā a studiosis pompeij veneno perijt aristobolus. Seruabat q; corpus ei⁹ melle ꝺiu pbibita sepultura, donec iussu antonij in monumētis regalib⁹ sepultus eſt. Occidit quoq; filū ei⁹ alexander antiochie a scipione securi pcussus. Ēm pompeij litteras accusatiōe ꝓ tribunali prius habita, supbis que in romanos admiserat. Solus aūt supstes antigon⁹ cuz ꝺuabz sororiby suis adquēdā prolomeū mannei filiū qui sub libano mozabat ꝓfugit. Accepitq; prolomeus minoze sororē alexandraz yroze, ex qua vt q̄dam tradunt suscepit lisaniam abiline postea tetrarcham.

Q antipater transiuit in gratiam cesaris

Capl'm. XIII.

Ost hoc factuz

p eſt prelij in emathia, cui interfuit antipater t iudei sub pōpeio. Qui cū rediſſet i iudeā, timēs cesarz ipetū, liberos suos ad arabas cognatos eoz trāsmisit. Mortuo aūt pōpeio antipater i clientelā cesaris se ꝺtulit. Misit aūt cesar metridatē ꝓ gameū ad expugnādū pelusiū, mittēs cū eo incolā libani ptolomeū t antipatrū cū tribz militib⁹ iudeoz. Ubi ꝓtus ātipatri plurimū enituit. Nā t muz ꝓmus trāscēdit, t mēphitas ad obsequendū cesari prudētia sua inclinauit: t iniro pōlio cū ceterz egyptijs pluribz occisis totus pfossus corpe preter spem seruat⁹ ē ex pōlio, habitaq; victoria: factoz suoz apō cesarē metridatē testē habuit. Marco etiā antonio in pluribz eū cōmendante factus eſt amicus cesaris. Quē cesar rhomana ciuilitate ꝺonauit simul t īmunitate, t eius gra pontificatū ꝓfirmauit hircano.

Q antipater ꝓcurator iudee creatus eſt.

Capl'm. XIIII.

D tempoze anti

e patrū t hircanū crimināb⁹ antigon⁹ apō cesarē, ꝺicēs eoz ꝓsilio patrē suū t fratrē interijsse. Ad hoc antipater veste ꝓiecta multitudinē vulneraz demōstrās verbis nō opus esse ꝺixit, cū cicatrices se tacente clamarēt ipm fuisse fidelē rhomanoz: cū antigonus filius fuisset fugitiuoz, nullus q; ipm a pompeio quoad vixit potuit auellere, nec mō a cesare quisq; cum esset auulsurus. Tūc cesar cuiuslibet dignitatiz sub pontifice in iudea ꝺedit antipatro optionē. Qui remissa ꝺignitatis mensura in cesarē, procurator iudee ꝺeclaratus eſt, impetrās quoq; vt euersa patrie menia renouare sibi liceret. Regnū quoq; eſt ꝓcessum hircano, ita tamē ne rex vocaret. Sextū etiam cognatū suū cesar syrie prefecit.

Q herodes factus eſt preses galilee t ꝺn ceps militie regis syrie.

Capl'm. XV.

Ost hec antipa

p ter filiū suū maiorē faselū hierosolymis sub se, procuratorē statuit, t herodē galilee ꝓfecit, q̄ cū natura strenu⁹ eēt, ezechiā quendā ꝓncipē latronū interfecit cū suis sequacib⁹, adeoq; terrā quietā reddidit, vt publice herodes pater galilee cātaretur. Faselus quoq; indolē fratris bona cimulatione supare certabat. Ob hoc etiaz pater eoz obsequijs regalib⁹ a gente colebat, nec ꝓpter hoc tū min⁹ fidelis hic fuerat hircano. Uez fieri nō potest: vt liuorē in bene gestis quisq; effugiat. Erat ergo qui ꝺicerent hircano, q̄ antipatro t filijs eius rebz traditis ipe vacuo regis nōie sederet. His accensus paulatim hircanus: causā ꝺicturū herodē iubet accersiri. Qui munita ꝑs galilea ad regē ꝓperabat, ferēs secū Sexti epistolā ꝓcipientiz hircano vt herodē ab omni crimine t pena liberaret. Hec multo post factus eſt herodes princeps militie Sexti, t tunc iniuriā prediti euocationis herodes vindicasset in hircanum, nisi pater eius t frater impetū eius fregissent.

De morte Julij cesaris et signis
Caplm. XVI.

Dtempore do

e lo brutꝰ t cassij occisus ē cesar. cū
p triennīū t mēses septē tenuis
set ꝓncipatū. Fuerat ꝙdē rome impatū a ro
mulo sub regib. vij. ānis. cc. xl. post sub ꝯsu
lib res acta est annis quadringentis ꝙdra
gintaꝫtuor Obijt aūt cesar anno etatis sue
quinq̄gesimosexto. corpusq; ei⁹ prostris cō
bustū est. Statuit aūt ꝓpꝫ in foro solidā co
lumnā lapidis numidici vigīti ꝓpe pedū. su
per quā tumulatus est. q̄ t iulia dicta est Lē
tesimo aūt die ante mortē ei⁹ cecidit fulmen
sup statuā eius in foro. et de noīe ei⁹ supscri
pto. c. littrā capitalē abrupit. Nocte p̄cedē
te diē obijt⁹ eius fenestre thalami eius tanto
cū strepitu apte sūt: vt exilies a stratis ruitu
ram domū estimaret. Eadē die cū iret ī capi
tolīū date sunt ei lre indices mortꝭ ūminētis
Qui dū referret occisus: i manu ei⁹ nōdū so
lute inuēte sūt. Die seq̄nti apparuerūt tres so
les in orīēte. qui paulatim in vnū corp⁹ sola
re redacti sunt. significātes q̄ dñiuꝫ lucij an
tonij t marci antonij. t augusti in monarchi
am rediret Vel potius. q̄ noticia trini dei t
vnius: toti orbi futura īminebat Bos quo
q̄ aranti locut⁹ est dicēs In breui magis de
situros boies q̄ frumēta.

Q herodes adhelit cassio. Ca. XVII.

Ost hec cassius

p vēit ī syriā ei⁹ ꝙdē ꝓses fuerat. col
ligēsq; exercitū ꝺ augustū adole
scentē t marcū antonīū septingēta talēta a iu
deis exigebat. Prim⁹ aūt herodes de galilea
centū ferēs talēta. fauorē cassij meruit. mozā
alioꝝ indigne ferēꝭ. Profect⁹ ē etiā herodes
cū cassio ad plīū q̄ ei adepta victoria regnū
iudee pollicebaꝫ

De nece antipatri vindicata per herodem
Caplm. XVIII.

Rat eo tēpore

e cū hircano ꝙdā de amicis suis
noie malicus. aspirās ad sacer
dotiū. Cūq; decreuisset hirca
nū veneno appetere statuit ꝓus appetere an
tipatrū īmemor būficioꝝ ipius. Suscepto
itaq; veneno q̄ mīstruꝫ mortu⁹ est antipater
Malicus ꝓo cū ō morte ei⁹ suspectus habe
ret cozā herode in multis se excusabat. Con
questus aūt herodes p epl'am de ꝓis mor
te apud cassiū rescriptū ipi⁹ accepit vt doluꝫ
dolo⁹ vindicaret Scripsit etiā cassius chiliar
chis vt in ista cā herodi opē ferrēt. Vocauit
itaq; herodes hircanū t malicū ad cenā. qui
dū irent circūseptū malicū chiliarche interfe
cerūt. Hircanus aūt stupore dissolutus ꝙci
dit vtq; recepta aīa herodeꝫ ꝓcontabaꝫ ꝙs
malicū occidisset. Cūq; vnus rūdisset cassij
p̄ceptū: ait We t patriā cassius fuauit inco
lumē: amboꝝ insidiatore ꝓempto Nō mul
to post cū egrotaret herodes damasci. phe
nix malici frater in vltionē fratris mouit ar
ma ꝓtra phaselū fultus hircani auxilio. Cūq;
ꝓualuisset herodes hircanū aggredi attē
tabat sed ꝓpter affinitatem redierunt in con
cordiam.

De vxoꝛib herodis t liberis eius.
Caplm. XIX.

Ebebat quidem

b herodes vxorē nomine dosidem
sed ignobilē: de qua t antipatrū
suscepit. superduxitq; mariannē neptē hir
cani cuius etiam amore circuncidit se et fa
ctus est proselitus Habuit siquidē herodes
vxores nouem. ex quarum. vj. numerosam
suscepit sobolem. sed ō his paucos numera
re sufficiet. Primogenitus eius antipater ex
dosside. alexander t aristobolus ex marian
ne. archelaus ex mathaca samaritide. hero
des antipas qui post tetrarcha fuit. et Phi
lippus ex cleopatra hierosolymitide. Hero
dem tamen hunc quidam marianne filium
putant.

Q herodes t phaselꝰ tetrarche iudee fa
cti sunt ab antonio.
Caplm. XX.

Ed vbi Cassio

f in philippis interfecto cesar in
italiam antonius syriā discesse
runt iudeozuꝫ optimates pha
selum t herodem apud antonium accusabāt
q̄ rerum summā vi possiderent. nomē tantū
supesset hircano. Herodes autem muneribꝫ
placauit antonīū. in memoriam reuocans ei
patris sui antiquam cum eo familiaritatem
Cum aūt denuo antiochie. a. c. viris iudeis

accusarēt astāte etiā hircano ꝓcontabaꝫ hir
canū antoni⁹ quinā rebꝰ gerēdis essent aptis
simi. Cūq; herodē et fratres ei⁹ alijs ꝓtulis
set, hilaratus anton⁹ eos de ꝓcuratoꝛib te
trarchas iudee declarauit Abeūte aūt anto
nio romā pachoꝛus rex parthoꝝ ī manu va
lida eufratē trāsgressus est Ad quez descen
dēs lisanias antigoni nepos. fili⁹ prolomei
ex alerādra vt ꝓdictuꝫ est. pollicit⁹ est talē
ta mille et ꝟgines quingētas. vt antigonuꝫ
in regnū induceret. Acceptis itaq; a pacho
ro multis milib parthoꝝ. antigon⁹ hierlm
ꝓpugnabat t phaselus quidā muros. hero
des domū regiā custodiebat Sed cū intras
set vrbē antigon⁹ in dieb⁹ pentecostes etiaz
in foro dimicaruz est. Cū aūt de pace tracta
ret. antigon⁹ pachoꝝ regem parthoꝝ pacis
arbitrīū ī dolo deposcebat Egressi sunt ergo
hircan⁹ cū phaselo t antigon⁹ ad parthoꝝ
regē. ꝓperātes herodes noluit cuz eis descē
dere. suadente mariāne vt nunq̄ fidei par
thoꝝ fidē adhiberet. Hircan⁹ ꝙo et phasel⁹
ī itinere a parthis cōprehēsi sunt. Quo acce
pto herodes noctu ad idumeos ꝓtribules
suos ꝓfugit. Premisit quidē vxores t filios
et vniuersam supellectilē. et ipe subsequens
impetus subsequētiū sustinebat. Brauioꝛes
aūt parthis iudeos in fuga exper⁹ est. cum
quibus septuagesimo a ciuitate stadio dimica
uit ibiq; ob incredibilē victoziā castrū muni
tissimū postea firmauit quod et herodiō di
xit. Dimissis aūt vxoꝛib et liberis in oppi
do massada. sub custodia fratris sui ioseppi i
petrā ciuitatez arabum perrexit Parthi ꝙo
non solum antigonū restituerunt in regnum
verūetiā hircanū t phaselum vinctos ei tra
diderūt verberādos. At ille auriculas hirca
ni dentib⁹ truncauit: nequando mutaꝛ reb⁹
solutus pontificatū reciperet. Ab integrꝛ ei
celebrari sacra oportet. Phaseli ꝙvirtute p
uentus est. Qui cū nec ferri copiā nec man⁹
liberas haberet ad satū fracto capite mortu⁹
est. Cognito q̄dē q̄ herodes euaserat ait
se equanimit⁹ velle mori. q̄ vlroz viuū relin
queret. De hircano sunt q̄ dicāt q̄ medicus
ab antigono sibi missus ī auriculas ei⁹ vene
num p medicamēto infudit. t mortu⁹ est Jo
sepꝰ ꝙo refert cū ad parthos missū. t diu
babitū ludibꝛio.

Q herodes rex iudee ꝛhome creat⁹ est.
Caplm. XXI.

Erodes accepta

b morte fratris rhomam ꝓperauit.
nec hyemis asperitate retētus ē
Circa pāphiliā fracta nauī t in rhodo repa
rata: ad rhomā ꝓfectus est. ꝓmoq̄ cām vie
exposuit antonio. Qui miratus eius casuz
t misertus: senatui ꝓsuasit vt herodē regē iu
dee declararent. Cozonatus ḡ herodes. au
gusto t antonio hinc t inde astantib⁹ in capi
tolīū ductus est. vbi t decretū senat⁹ sup hoc
facto repositū est. Remissus est itaq; ī iudeā
herodes. duosq; principes cū eo ventidius
t sylo q̄ eū in regno collocarēt. Cū ergo ve
nissent in galileaz. sylonē antigon⁹ mercede
corrupit. t ꝓterea ꝺgredi aduersus antigo
num simulatis occasionib⁹ differebat. Cunq;
tandē obsedissent hierusalē i homani. cū p
hyemis asperitate. tū p inopia victus. ab ob
sidione discendētes. in idumea t galilea hye
mabāt. Nec tūc tū herodes occisus erat. sed
latronū multitudinē psequēs. etiā in cauer
nis eos igne suffocabat. Inter quos erat se
nioꝝ. vij. filioꝝ pater. quos ipe occidit ī hūc
modū Stās in ore spelunce singulos nomi
natim euocabat. t pdeuntē q̄q; filioꝝ truci
dabat nouissime t vxoꝛē. tandē se ꝺfossum
vulnere sup mortuos misit.

Q herodes pulso antigono positus est ī
throno regni in hierusalē. Caplm. XXII

Dtempore cir

e ca athenas morabaꝫ anton⁹.
t iā amore cleopatre tenebaꝫ.
Ad quē ꝓperabat herodes. sup dolo silonis
querelā factur⁹ Interim aūt t ioseppus vt ali
q̄d p̄clare faceret. ꝙpto herodis ipio ꝺ an
tigonū dimicauit t vici⁹ decapitat⁹ est a pa
pio ꝓncipe militie antigoni. Cuius truncuz
antigonus calcaribꝰ verberare inhumanū⁹
aggressus est. Dū āt accepisset antonius do
lum sylonis misit soseū cuz herode in manu
valida. Qui veniēs in iudeā occurrentē sibi
papiū vicit. caputq; eius feroze fratri suo in
solaciū occisi fratris transmisit. Tandē quin
q̄ mensib⁹ obsessa hierlm. cū in sextro rhoma
ni irruerēt in eaz nemini parcebāt: etati licet
herodes rogaret vt parcerēt. Antigon⁹ quo
q̄ descendēs ad pedes soseū ꝓstrat⁹ est quē nō
miseratus soseus sed irridēs antigonā appel
lauit t in vincula conieci. Cum aūt omnis

militū multitudo ad visenda sancta. z phanū spoliandū incitaret. refrenabat eos herodes acerbiozē sibi q̄ si victus fuisset foze dicēs victoziā. siq̄ fieri nefas esset. culpa suā visum fuisset. Inuehebaq̄ in soliū. si vacue facta viris z opib⁹ ciuitate solitudini se regē relinq̄ret. De suis aūt facultatib⁹ mercedē singulis sedatuz ꝯfirmauit Cūq̄ ꝑmissa cōplesset Sos⁹ aurea cozona deo dicata sublata. victū Antigonū deducēs ad Antoniū remeabat. quē Anton⁹ securi ꝑcussit. Confirmatusq̄ herodes ī regno iudee q̄rto āno ex q̄ rome diadema susceperat. Inde est q̄ q̄q̄ plures q̄q̄ pauciozes anni regni Herodis legunt Trāslatū est itaq̄ regnū de iuda ad alienigenā. āminēte xp̄i aduētu. Audiēs Hircan⁹ herodē regnantē redijt in iudeaz z in pristinum statum restitutus est. excepto q̄ non ministrabat.

De morte mariānes dolo salome.
Caplm. XXIII

Elcta est autem

f dissensio iter Mariannē z Salomā sozorē herod⁹. hec illi mere triciū illa huic ignobilitatē obijciebat. Cōsilio ꝓo sozoz⁹ Herodes hircanū occidit dolo. eo q̄ regnū sibi deberi hircan⁹ diceret. Insolatiū aūt Mariānes: Jonathā frēz et⁹ cū cēt. xvij. ānoz⁹ pōtificē ordinauit. z dolidē cū filio Antipatro ad petitionē Mariannes a hierusalē expulit. solis triby solennitatib⁹ ad ozādū ascēdere eis hierosolymā ꝑmittēs. Econtra saloma suggerente occisus est z Jonathas. eo q̄ ad regnū videret aspirare. Cūq̄ accusaret saloma mariannem ō adulterio addidit q̄ expresse imaginē suam misserat antonio. vt ad amozē suū eū incitaret. Qvt cognosceret herodes ꝑceperat ad antoniū. mariannē sub custodia viri salome collocās. certa ei tradēs intersignia. sub quib⁹ si nūciatū ip̄i foret mariannē occideret. dū q̄ moza faceret herodes ip̄e: z audiret ab antonio imaginem illā missam a marianne. quia antonius adeo diligebat herodē. q̄ nihil eū celaret vir salome: q̄ sibi fuerant impata marianne reuelauit. Reuerso aūt herode vxoz eū in sinu et⁹ dormiret cū lachrymis q̄ de morte eius imsperauerat indicauit Exiliēq̄ a stratis herodes scisscitabat a sozore. dormiuit ne vir tuus cum marianne. Que ait. dormiuit. Staticq̄ occidi mariannē fecit z virū sozoris. Ceruz de morte vxoris quā supza modū diligebat adeo indoluit. vt tāq̄ lunaticus crebzo in amentiā verteretur. Cum aūt conualuisset. antipatrum cū matre reuocauit. Filios autem quos ō marianne susceperat: alexandrum z z aristobolū rhomā misit liberalib⁹ artibus erudiendos.

Q augustus addidit regno herodis traconitidem z ituream. Caplm. XXIIII.

Ost hec cōmis/

p sum est prelij apud actiū. inter augustū z antoniū. cui nō interfuit herodes. missus ab antonio ꝺ regē arabum ad petitionē cleopatre vt quolibet eoz victo ipa regnū illi⁹ obtineret. Morte enim regū orientaliū iaz tūc moliebat vt p eis ipa regnaret. Cūq̄ herodē offensū antonio reddere molirēt. nec efficere valeret. tamen hieri chontinā terrā palmaz z balsami feracē ī sui dominiū iam transtulerat. Victo ergo antonio cū augustus rhodū venisset. nec antoniū victū reputaret cū supesset herodes. periculis occurrēs herodes. ꝺposito habitu regio in cultu priuato stetit ante cesarē z ait. Fateor me vtile fuisse antonioz fidelē q̄ exptus fuisses sub actio si affuissez. Ceꝝ nec omnino defui. auxilia z frumēta mittēs el. nec modo deessem. si mihi adḧesces cleopatrā odiū vestri fomitē occidisset. Una ergo cū victo victus suz coronāq̄ cuz fortuna deposui. ad te aūt veni. spem salutis de virtute ꝑsumēs. Ad hec cesar. Imo saluus esto. z nūc regnato certi⁹. meritus es vt plurimos regas cum amicicia tanta fide tuearis. Recte fecit antonius. qui magis cleopatre paruit q̄ tibi. Te em̄ lucrati sumus p eū ꝓpter el⁹ amentiā. Experiar quoq̄ tibi bene facere. vt nō ḡras antoniū. Cū aūt ꝑceret augustus in egyptuz nō solū in ꝑsis virtus herodis enituit. verū etiā in deserto cunti z redeūti exercitui ita parauit necessaria. vt nec aquaꝝ deesset copia. nec q̄cq̄ vtensiliū. ita vt mirarēt cesar. Mortuis ꝺo cleopatra z antonio. modicū esse regnū herodis rhomāi ꝯclamabāt. Ob q̄ august⁹ cū restituisset ꝑē regni quā cleopatra abstulerat. ꝺtradidit ei traconitidē z ituream totāq̄ maritimā vsq̄ ad pirgū stratonis. quā p⁹ i honorē augusti cesareā appellauit. Edificauit aūt in ascalone domū regiam. z deinceps agnominat⁹ est ascalonita Natōe em̄ idumeus fuit ex patre. arabs ꝺo ex mre. Dedit ei cesar q̄dringentos galatas satellites stipatores cleopatre imanes z sanguinis bumani auidos

Vel. ꝓie dictus est ascolonita. Au⁹ em̄ et⁹ q̄ z herodes ascalonita fuit natiōe et editu⁹ templi apollinis. cui⁹ filiū antipatrē puerulu z rapuere latrones idumei. et cum eis tantū fuit. q̄ etiaz post factus est princeps eoz. vnde z idumeus dictus est.

De herodianis. Caplm. XXV.

Ji cū ꝓius

q renā a flumie eleuthero superioz galilee. sup qō oriūdi fuerāt. ō cetero herodiani dicti sūt. Cū aūt fecisset pri⁹ ī hierlm tumī quā vocauit antoniā. q̄ nūc turr⁹ dauid dī: fec z nūc allā quā vocauit agrippinā. Cesare em̄ amabat post agrippā. z ab agrippa p⁹ cesarē. Posuit et aquilā aureā super speciosam portā tēpli imensi ponderis ī honorē romanoz iudeis id egre ferētib⁹. Fecit ḡz herodion. in q̄ z sepul⁹ ē. Fecit z phaselū in memoriā fratris. Reparauit samariaz quā et sebastē dicit. vbi et templū maximū cesari dedicauit. Aliud etiā templū circa ioz

Fecit etiā cesareaz palestine in q̄ turris stratonis. in q̄ contra aduentū augusti porticū de cādido marmore ꝓstruxit. in qua post cozneli⁹ cēturio creat⁹ est a petro ep̄s.

danis fonte cādido de marmore cesari dedicauit. prorsus non erat idone⁹ regni loc⁹ quem vacuū honore cesaris relinq̄ret. Anno. ḡz. xv regni sui templū domini magnifice ō coraxit nec soluz in regno suo. verūetiā in adiacētib⁹ ciuitatib⁹ memorialia sue libertatis quasi industrie opera reliquit.

De offensa herodis in filios.
Caplm. XXVI.

Ost hec redie/

p rūt a studio filij et⁹. z erat alexander acerrimus perorator. Quoz vn⁹ aristobolus filiā salome amite sue duxit in vxoz. Alter filiaz regis cappadocie. Jāq̄ licētius cū ꝑe ō successiōe regni disceptabāt. Ob q̄ ꝑ offensus antipatrē illis ꝓponere satagebat. In testamento ḡz iā apte declaratus fuerat successor. Proinde ꝓdicti fratres de morte patris occulte tractabāt. Qō ꝑsentiēs pater. a se eos relegit. Hi ꝺo rhomā naulgauerūt. vt patris iniuriā deferrent ad cesarem.

Tabula

Sequuntur tituli capitulorum in hi-
storiam euangelicam.

De conceptione

precursoris. capi.j.
De cõceptiõe saluatoris ca.ij.
De ortu p̃cursoris. ca.iij.
De descriptione orbis ca.iiij.
De natiuitate saluatoris ca.v.
De cantico angelorum et circumcisione domini. ca.vj.
De stella et magis. ca.vij.
De oblatione ⁊ noibꝫ magoꝝ ca.viij
De ỹpapanti dñi ca.ix.
De fuga dñi in egyptũ ca.x.
De nece pueroꝝ ⁊ qredilata p annũ ca.xi.
Qd cõminatio hieremie etiã prophetia fuit. ca.xij.
De nece duoꝝ filioꝝ herodis ca.xiij.
De priori testamẽto herodis ⁊ odio ipius et antipatri ca.xiiij.
Qd herodes incarcerauit antipatrũ insidiantem vite eius ca.xv.
De magnitudine morbi herodis ca.xvj.
De nobilibꝫ iudeis occidẽdis ĩ morte herodis, et de morte antipatri ca.xvij.
De morte herodis ⁊ substitutione archelai. ca.xviij.
De lite fratrum pro regno coram augusto. ca.xix.
De quattuoꝝ regibꝫ in iudea ca.xx.
De simulato alexandro ca.xxj.
De diuisione regni ca.xxij.
De reditu iesu ab egypto, ⁊ de morte glasire ca.xxiij.
De exilio archelai ca.xxiiij.
De ꝓmo pcuratore iudee ca.xxv.
De morte augusti ca.xxvj.
De tyberio ĩpatore et valerio procuratore iudee ca.xxvij
De odio iudeoꝝ in põtiũ pilatũ ca.xxviij.
Testimoniũ iosephi de chro ca.xxix.
De baptismo ioannis et ꝓncipio septe etatꝫ ca.xxx.
De tribus sectis iudeoꝝ ca.xxxi.
Qd ioannes cõfessus est se nõ esse christum. ca.xxxij.
De iesu baptizato ca.xxxiij.
De spũscõ et voce patris ca.xxxiiij.
De ieiunio iesu et tentatione ca.xxxv.
De ꝓma vocatiõe discipuloꝝ. ca.xxxvj.
De varijs opinionibꝫ hystorie ca.xxxvij.
De mutatione aque in vinũ ca.xxxviij.
De instructione nicodemi ca.xxxix.
De prima electione vendentiũ et ementium de templo. ca.xl.
De scõa vocatione discipuloꝝ. ca.xlj.
De eo qꝫ dñs legit in nazareth ca.xlij.
Qd discipuli baptizabãt ⁊ ioannes ca.xliij.
Cur ioannes incarceratꝰ est ca.xliiij.
De tertia vocatione discipuloꝝ. ca.xlv.
De aperta predicatiõe et miraculis domini. ca.xlvj.
De electione duodecim aplorꝝ. ca.xlvij.
De sermone dñi in monte ca.xlviij.
De oratione dñica ca.xlix.
Qd apostoli missi sunt cum potestate curãdi ca.l
De curatione leprosi ca.lj.
De seruo centurionis ca.lij.
De socru petri ca.liij.
De filio vidue ca.liiij.
Qd excitatꝰ imperauit vẽtis ⁊ mari ca.lv.
De duobꝫ obsessis a legione ca.lvj.
De paralytico demisso p tectũ ca.lvij.
De puteo samaritane ca.lviij.
De filio reguli ca.lix.
De conuiuio leui ca.lx.
De filia archisynagogi, et emoroissa, ca.lxj.
De duobꝫ cecis ⁊ de surdo et muto ca.lxij.
De beelzebub ca.lxiij.
De maria magdalena ca.lxiiij.
De ministerio marthe ca.lxv.
De questione ioannis ca.lxvj.
De septuaginta duobꝫ discipulis ca.lxvij.
De solutione sabbati et cõfricatione granorum ca.lxviij.
De manco ca.lxix.
De quattuoꝝ parabolis ad turbas in naui. ca.lxx.
De tribꝫ parabolis in domo ad discipulos. ca.lxxj.
De saltu domini ca.lxxij.
De decollatione ioannis ca.lxxiij.
De qnqꝫ panibꝫ et duobꝫ piscibꝫ ca.lxxiiij.
Qd dñs ambulauit supra mare. ca.lxxv.
De verbis dñi pro quibus quidam abierũt retro. ca.lxxvj.
De traditionibus phariseorum etiã contra mandata dñi ca.lxxvij.
Qd cibus non transit in virtutem nature, capitulum. ca.lxxviij.

Capitulorum

De muliere chananea ca.lxxix.
De surdo et muto ca.lxxx.
De pbatica piscina ca.lxxxj.
De zelo iudeorum ⁊ qꝫ christus filium dei se fecit. ca.lxxxij.
De refectione quattuoꝝ milium de septẽ panibus. ca.lxxxiij.
De quodam ceco ca.lxxxiiij.
De ꝓfessione fidei quã fecit petrus pro oibꝫ ca.lxxxv.
De transfiguratione dñi ca.lxxxvj.
De lunatico ca.lxxxvij.
De verbis domini quibꝫ innuit triduũ mortis sue ca.lxxxviij.
De tributo inuẽto in ore piscis ca.lxxxix.
Qd apostoli quesierunt quis eorum esset maior ca.xc.
De parabola ouis et drachme et filij ꝓdigi. ca.xci.
De dimittendo fratri septuagies septies. ca.xcij.
Qd ob solam fornicationẽ vxoꝝ põt dimitti. ca.xciij.
De galileis qs occidit pilatꝰ ca.xciiij.
De muliere incuruata ca.xcv.
De scenopbegia ca.xcvj.
Qd missi vt tenerent iesum ammirabant verba eius ca.xcvij.
De adultera ca.xcviij.
De parabola diuitis volẽtis ampliare horrea sua, et de ꝗbusdã verbis dñi ca.xcix.
De ceco nato ca.c.
De signis pfectionis et ꝺ impossibilitate in trandi diuitẽ in regnũ celoꝝ ca.ci.
Qd relinquentes omnia ꝓ christo iudicabũt ca.cij.
De diuite et lazaro ca.ciij.
De villico iniquitatis ca.ciiij.
De denario diurno ca.cv.
De hydropico et exhortatione ad humilitatem et misericordiã ca.cvj.
Qd in encenijs voluerunt iudei lapidare iesum. ca.cvij.
De resuscitatione lazari ca.viij.
Qd pontifices ⁊ iudei cõspirauerũt in iesum ca.cix.
De vltimo aduentu dñi in hierusalẽ ca.cx
De decem leprosis ca.cxj.
De samaritanis ca.cxij.
De petitiõe filioꝝ zebedei ca.cxiij.
De zacheo et ceco ꝑus illuminato ca.cxiiij
De duobꝫ cecis hierichontinis ca.cxv.
De alabastro vngenti ca.cxvj.
De maledictione ficus ⁊ sessione sup asellũ ca.cxvij.
Qd gloriose susceptus dominus fleuit super ciuitatem ca.cxviij.
De secunda electione vendentiũ et ementiũ in templo ca.cxix.
De excitatione templi in triduo ca.cxx.
De duobꝫ minutis vidue ca.cxxj.
De pharisco et publicano ca.cxxij.
Qd dñs pnoctauit in bethania ca.cxxiij.
De voce ptis ad iesum quã quidã putauerunt tonitruum ca.cxxiiij.
De filio qui negauit se iturum in vineam et iuit ca.cxxv.
De cultoribꝫ vinee sanguinarijs ca.cxxvj
De lapide angulari ca.cxxvij.
De inuitatis ad nuptias et nõ habente vestem nuptialem ca.cxxviij.
De herodiãis et de tributo reddẽdo ca.cxxix
De septemuira muliere ca.cxxx.
De mãdato ꝓmo et secũdo in lege et sanctato a latronibꝫ ca.cxxxj.
De cõfutatione pharisеorum p auctoritatẽ dauid ca.cxxxij.
De doctoribus pharisaicis audiendis non imitandis ca.cxxxiij.
Quibꝫ debetur ve eternũ ca.cxxxiiij.
De zacharia filio barachie ca.cxxxv.
De comminatione euersionis hierusalem. ca.cxxxvj.
De signis euersiõis ⁊ aduꝫ sui. ca.cxxxvij.
Propriũ signũ euersionis ca.cxxxviij.
De impedimẽto fuge ca.cxxxix.
Propria signa aduentꝰ iudicis ca.cxl.
De signis quindecim dierum ante iudicium ca.cxlj.
Qd pater nouit diem iudicij et de vno assumpto et altero relicto ca.cxlij.
De vigilia ianitoris et decem virginibus. ca.cxliij
De cõmendatione talentoꝝ ⁊ decem mnis ca.cxliiij.
De ventilatiõe aree ca.cxlv.
Opiniones de igne eterno ca.cxlvi.
De pasca ⁊ diuersis acceptionibꝫ huius nõminis ca.cxlvij.
Qua die et quomodo iudas vendidit dominum ca.cxlviij.
De cena domini ca.cxlix.

Registrum

Qꝛ surgens a cena lauit pedes discipulorum ca.cl.
De notatione pditoris ꝛ egressu ei⁹ ca.cli
De eucharistia data discipulis et non iude. ca.clij.
De pdictione negatiois petri ca.cliij.
De sermone dñi post cenam ca.cliiij.
De trina ozatione domini in villa gethsemani. ca.clv.
De ligatione domini et sanatione auricule serui. ca.clvj.
De fuga adolescentis ca.clvj.
De prima negatione petri ca.clvij.
De secunda et tertia ca.clix.
De sententia mortis lata in iesum ca.clx.
Prima illusio ca.clxj.
De suspendio iude ca.clxij.
De ꝛbis pilati ad iesum et iudeos. ca.clxiij.
Qꝛ herodes illusit dño ca.clxiiij.
De secuda illusione ca.clxv.
Qꝛ pilatus hora quasi sexta sedit pro tribunali. ca.clxvj.
Qꝛ pilat⁹ quasi nolẽs tradidit iesum vt crucifigeretur. ca.clxvij.
De illusione militum ca.clxviij.
Tertia illusio ca.clxix.
De simone cyreneo. ca.clxx.
De diuisiõe vestiũ et tunica sortita. ca.clxxj.
De titulo triumphali ca.clxxij.
De diuersis meritis latronũ ca.clxxiij.
Qꝛ virgo virgini cõmissa est ca.clxxiiij.
De tenebris factis a sexta vsq; ad horã nonam. ca.clxxv.
De clamore dñi ad patrẽ ca.clxxvj.
De morte dñi p⁹ gustatũ acetũ ca.clxxvij.
De signis in morte dñi ca.clxxviij.
Qꝛ fractis cruribus latronũ christus lancea tus est ca.clxxix.
De sepultura dñi ca.clxx.
De sepulcro dñi ca.clxxxj.
De custodibꝫ sepulcri ca.clxxxij.
De aduẽtu mulierũ ad sepulcrũ ca.clxxxiij.
De alio ordine dierũ ca.clxxiiij.
Opiniones de hora resurrectiõis. ca.clxxxv
Qꝛ angeli locuti sunt mulieribꝫ ca.clxxxvj.
De cursu ioannis et petri ca.clxxxvij.
Qꝛ dñs apparuit magdalene ca.clxxxviij.
De mendacio custodũ ca.clxxxix.
Qꝛ dñs apparuit mulieribꝫ ī via ca.cc.
De duobꝫ euntibꝫ in emaus ca.ccj.
Qꝛ dñs apparuit ill' absente thoma. ca.ccij.
Qꝛ postq; comedit cum eis: insufflãs dedit eis spiritũsctm. ca.cciij.
Qꝛ apparuit thome ca.cciiij
De apparitiõe ad mare tyberiadis. ca.ccv.
Opiniones de morte ioannis ccvj.
De apparitione dñi in galilea ca.ccvij.
De ascensione dñi ca.ccviij.

Historia · euangelica

Historie euangelice. De cõceptione precursoris domini.

Capitulum primum.

Vit aũt in diebꝫ herodis regis iudee effluxis ãnis regni ei⁹ videlz triginta' sacerdos noĩe zacharias dẽ vice abia, ꝛ uxor eius de filiabꝫ aaron nomĩe elisabeth Dauid eĩ ãpliare volẽs cultũ dñi, xxiiij. instituit sũmos sacerdotes: q̃rũ vn⁹ tm̃ maior q̃ dicebat pnceps sacerdotũ Statuit aũt, xvj. viros ꝺ eleazar, et, viij, de ithamar, ꝛ ẽm sortes dedit vnicuiq; hebdomadam vicis sue. Habuit aũt abias octauã hebdomadã ꝺ cuius genere zacharias cũ ī die, ppitiatõis incẽsum poneret pdixit sibi angelus nasciturus filiũ de uxore. Qui ꝓsideras sterilitatẽ uxoris ꝛ utriusq; senectutẽ: nõ credidit, et ob hm̃ mutuit vsq; ad diẽ part⁹ Nomẽ ej⁹ pueri ꝛ magnificẽtiã cũ abstinẽtia el indicauit Aũ cepit autem elisabeth et occultabat se mensibus quinq;.

De conceptione saluatoris.

Capitulum.II

Ense autẽ sexto missus est gabriel in nazareth ad mariã virginẽ desponsatã ioseph Cũq; ea salutata dixisset eã paritura iesum filiũ altissimi, q̃ sisset q; quo ꝺ fieret cũ se non cognituram virũ in aĩo vouisset nisi aliter dẽ⁹ disponeret, Angel⁹ addidit, non de viro sed ope spũssancti ꝺceptura, et etiã cõcepisse cognatã suã elisabeth sibi indicauit Permixte em̃ erat sacerdotalis trib⁹ ꝛ regia Hã ꝛ aarõ uxorẽ habuit de iuda elizabeth sororẽ naason, ꝛ ioiada põtifex iochabeth filiã regis ioram: Et ait maria, Fiat mihi ſm verbũ tuũ. Et statim ꝺceptꝰ ẽ chr̃us ꝺ ỹgine plen⁹ hõ ī aĩa et carne ita tũ q̃ lineamẽta corporꝭ ꝛ mẽbroꝝ vsibꝫ discerni nõ possent Credit aũt cõceptus, viij. kal'. aplis ꝛ revolutis, xxiij. annis eadẽ die mortuus est.

De ortu p̃cursoris. Capm. III.

Surgens autem maria abijt in ciuitatem iuda Iuda nomẽ est regni nõ tribus. Hierusalem enim in tribu beniamin erat: p̃ quã forte trãsiuit ad oppidum, in quo dicunt tunc zachariã habitasse q̃rto miliario a hierusalẽ et ibi natũ ioannẽ. Et legit in libro iustoꝝ q̃ beata virgo ꝑmo cũ leuauit a terra, ꝛ cum salutasset elisabeth exultauit infans in utero eius, ꝛ cũ matrẽ dñi sui et beatã eam ꝓpheta ret elisabeth: edidit maria canticum dño dicẽs, Magnificat aĩa mea dñm ꝛc. Mansit aũt maria ibi mẽsibꝫ tribꝰ ministrans ꝓgnate donec pareret: et tunc redijt in domum suam Octauo aũt die cũ circumcideret puer et vocarẽt eum noĩe patris sui zachariã: ait mater, Joannes est nomẽ ei⁹. Idipm̃ scripsit et pat': sumpto pugillari. Est aũt pugillaris tabula que pugno põt includi, vt calam⁹ scriptoꝝ. Et apertũ est os zacharie et ꝓphetans cãticum fecit dño Bñdictus dñs de⁹ israel.

Hec duo cãtica nõ cantant in ecclesia eo ordine q̃ sunt edita, Prius em̃ cantat q̃ secundo est editũ. Quia em̃ in cantico zacharie legit. Et erexit cornu salutis, q̃ est factũ in resurrectiõe, ideo canit ī laudibꝫ ꝛ loquit ad puerũ q̃ fuit aurora solis Et q; legitur in cantico virginis Respexit humilitatẽ ancille sue, ecclesie scz et ipius marie, q̃ quidẽ factum est in sexta etate, Et agit de incarnatõe ibi, Suscepit isrl' puerũ suũ, iõ canit ad vesperas, vj. scz officio diurno, Tertiũ canticũ symeonis q̃ sequit cantat in, vij. officio, i. cõpletorio, q; orat se dimitti in pace, q̃ fit in vij: quiescentiũ, Et q; hec duo cantica euangelica sunt: ideo stantes ea cantam⁹. Puer eũ crescebat ꝛ cõfortaba ſspiritu: et erat ī desertis locis vsq; in diẽ ostensionis sue ad isrl' Reuertẽs aũt maria nazareth: inuenta est a sponso: in utero hũs de spũsctõ Qui nolens eã traducere in coniugẽ occulte voluit eã dimittere. Jn somnis aũt ammonit⁹ ẽ ab angelo vt acciperet eã in coniugẽ: et ne suspicaret adulteriũ, ꝺceptũ puerũ ꝺ ſpũsctõ indicauit et vt iesum vocaret p̃cepit: q; saluum faceret pplm̃ a peccatis eorum. Et hoc cognouit ioseph deũ nasciturũ qui solus peccata dimittit: et accipiẽs sponsam in uxorem: cum virgine virgo permansit. Habuit aũt virgo virũ ne grauida infamaret: et vt viri solacio et ministerio frueret, ꝛ vt diabolo occultaretur dei partus.

De descriptione orbis.

Capitulum.IIII.

N diebus illis

i exiit edictuz a cesare augusto vt describeretur vniuersus orbis

Volēs cesar scire numerū regionū in orbe q̄ romane subdebāt dicioni, numeꝝ etiā ciuitatū in q̄libet regione, noīa q̄z capitū in q̄libet ciuitate, p̄ceperat vt de suburbanis oppidis vicis z pagis ad suā p̄fluerēt hoīes ciuitatē, z maxime vbicūq; habitarēt ad ciuitatē p̄uenirēt vñ traherēt originē, et q̄sq; denariū argēteum p̄cij, r. numoꝝ vsualiū vñ denarij dicebāt p̄sidi, puincie tradēs se subditū romano imp̄io p̄fiteret. Hā et numꝰ imaginē p̄ferebat cesaris et supscriptionē noīs. Et q̄ nūeroꝝ eoꝝ q̄ cēsicapite ferebāt, vl' vt alij legunt q̄ cēsum capitis ferebāt, certo nūero determinabatur et redigebāt in scp̄tis, ō p̄fessio hmōi descriptio vocabāt. Hec descriptio p̄ma est a p̄side syrie cyrino. Nota dz q̄ ītū ad cyrinū sy rie p̄sidē, q̄ ei iudea in vmbilico zone habitabilis esse dz, puisuz ē vt i ea inchoaret: z deinde p circūstātes regiones alij p̄sides p̄cq̄rent. Vel forte p̄ma vniuersalis: q̄ alie p̄cesserāt pticulares. Vel forte p̄ma capitū i ciuitate fiebat a p̄side, scōa ciuitatū i regiōe a legato cesaris, tertia regionū i vrbe coā cesare. Hec p̄mū iudea facta ē stipēdiaria romanis. Hec descriptio singul' annis fieri videt: q̄ i euāgelio legit. Magister vi nō soluit tributū h̄ anno. Ascēdit aūt ioseph a nazareth in bethleē: eo q̄ esset de domo dauid vt p̄fiteret cū maria vroze sua p̄gnāte. Si mlieres p̄fitebāt: iūgendū ē sic vt p̄fiteret cū maria. Si soli viri sic est ordo. Ascēdit ioseph cū maria

De natiuitate saluatoris Capi. V.

Factū est autē cū

f essent ibi: pepit ꝑgo filiū suuz p̄mogenitū, nō p̄ quē alius: sed aūt quē null', et pānis inuolutis reclinauit eū in p̄sepio: q̄ nō erat ibi el' loc' i diuersorio. Dicit q̄ fenū in q̄ iacuit iesus delatū est romā ab helena, et est i eccl'ia sc̄ē marie maioris. Infra basilicā nō lōge a p̄sepio q̄escit hieronymus. Paula q̄z z eustochiū i bethleē q̄escūt. Difficile fuerat pauplbꝰ p̄ frequētia multoꝝ q̄ ob idip̄m q̄uenerāt vacuas inuenire domos, et in cōi trāsitu q̄ erat iter duas dom' operimētū bōis q̄ō diuersoriuz ōr se receperūt sub q̄ cines ad colloquēdū vl' ad q̄uiendū i diebꝰ octij, vel p aeris intēperie diuertebant. Forte ibi ioseph p̄sepiū fecerat bouī et asino q̄s secū adduxerat in q̄ reposit' ē iesꝰ. Ad q̄ō q̄dā referūt illō esaie. Cognouit bos possessorē suum et asin' p̄sepe dn̄i sui. Et illō abachuch. In medio duū aīaliū cognoscēris. Ītā i pictura eccl'ie z q̄ sūt q̄si libri laicoꝝ. H̄ repūtāt nob'. Nat' est aūt saluator anno regni augusti cesaris, xlij. Annos ei, xij, q̄ a morte iulij fluxerāt vsq; ad actiū bellū regno augusti cōmeramus. Anno ꝑo regni herodis, xxx. vniuerso orbe pacato o-

Rome templum pacis corruit, fons olei erupit, cesar p̄cepe rat nequis euz diuū vocaret.

lympiadis cēteſime nonagesimetertie anno, lij. Anno ab vrbe condita, dcc. lij, nat' est dn̄s. Nat' est aūt nocte dn̄ice diei, q̄ si tabulā ꝑpoti retro p̄curras inuenies huius anni ꝓcurrentē quintū regulare ianuarij tertium. Quib' iunctis et sublatis, vij, remanet vnū. Itaq; kal'. ianuarij in dnīca inuenies q̄ cōcurrūt. Hā ea die q̄ dicit: fiat lux, facta est lux, visitauit nos oriens ex alto. Inchoata ē vero ꝑm quosdam, vj. etas a natiuitate chr̄i ꝑm aplm q̄ ait. Cū venerit plenitudo tp̄is &c. Secōm alios a die q̄ baptizat', ꝑpter vim regenerationā datā aq̄s, ꝑm alios a passione: q̄z tūc apta ē porta z ichoata est q̄ dāmō. vij. q̄escentiū. Fluxerāt q̄dē ab adā anni q̄nq; millenicentū nonaginta sex', al's nonagīta nouē ab abraā duo milia. xij, ꝑm. lxx. ꝑm hebreos vero longe pauciores.

De cantico angeloꝝ et circūcisione dn̄i. Capitulum. VI

Et pastores erāt

e scōo miliario a bethleem i regione eadez custodientes vigilias noctis sup gregē suū. Nos fuit antiquoribꝰ i vtro q̄z solstitio vigilias noctis custodire ob sol' venerationē, q̄ forte mos etiā apud iudeos ex vsu cohabitantiū inoleuerat. Et ecce angelus dn̄i stetit iuxta illos annunciās eis natū saluatorē in bethleem, et in signū positū puerū in p̄sepio nūciauit. Et facta est cū angelo multitudo angeloꝝ dicentiū. Gloria in excelsis deo, et in terra pax hoīb' bone volūtatis q̄z p chr̄m glorificat' est pater: et pax facta ē iter deū et hoīem, inter angelū et hoīem, iter iudeum et gentilē. Pro hac multitudine angelorum vel pro gregē pastoꝝ volūt quidam illū locum pro phetice dictum turrim gregis, ibi, et tu turris gregis nebulosa: cū tñ iā nō ꝑmo contraxerat h̄ nomen loc' idē. q̄z iacob gregē ibi pauit cū rachel parturiret. Et trāseuntes pastores vsq; bethleē inuenerūt ꝑbū. q̄ō factū erat ad eos, et q̄ audiebāt mirabant' sup his q̄ dicebant a pastoribꝰ ad eos. Maria q̄z cōseruabat oīa ꝓba hec cōferēs in corde suo, de q̄ nat' ē iesus vt putabāt filij' ioseph, chr̄i em̄. generatio sic erat. Prima quidē hoīs conditio de terra, secunda de latere viri, tertia ex viro et femina, q̄rta sic erat vt nasceret sine viro homo de femina. Hñ et appropriata circumlocutiōe ꝑ noīe chr̄us filij' hoīs dicit' ē. Prima z scōa generatio ruerunt, in tertia deruina generamur, in quarta de ruina suscitamur. Octauo die circūciderūt puerū et declarauerūt nomē eius ē iesum, q̄ō ipo sitū erat ei ab angelo ꝑusq; cōciperetur.

In gestis pōtificū legit q̄ ea q̄ sequūtur euāgelica ꝓba thelesphorus adiecit.

Dicitur q̄ preputiuz dn̄i delatū est ab angelo karolo magno in templo dn̄i, z trāslatū ab eo aquisgrani, et p' a karolo caluo positum in ecclesia saluatoris apud carnotum.

De stella et magis. Capitulum. VII.

Ertiadecima ve

t ro die: ecce magi venerūt ab oriēte hierosolymā dicētes. Ubi est q̄ natus est rex iudeoꝝ. Vidim' em̄ stellā ei' in oriente z venimus adorare eū. Successores fuerunt isti doctrine balaam qui stellam nouerūt eius vaticinio, z a magnitudine scientie magi nuncupati sunt. Quos enim greci p̄hos, perse magos appellant. Venerunt em̄ ō finib' persarū et chaldeoꝝ, vbi fluuius est saba, a q̄ z sabea regio dicit'. Quidā tñ nō eos p̄mo dictos magos putāt, q̄z postq̄ dolum herodis fefellerūt p aliā viā reuertēt̄es. Chrysostom' dicit stellā multo aūt tp̄e q̄ chr̄istus nasceret apparuisse eis: z ita multo tp̄e de longinquo venerūt. Potuit tñ fieri vt in xij, diebꝰ sup dromedarios sedētes lōga terrarū spacia trāsmearēt. Audiēs magos herodes rex turbat' est: et omnis hierosolyma cum illo. Timuit rex neq; de semine hircani vel aristoboli natus esset regnatur' se tanq̄ alienigena destituto. Turbat' aūt ciuitas nouitate miraculi pcussa. Cuq; diligēter didicisset rex ortū stelle a magis vt p eū natalē pueri cognosceret: etiā a sacerdotibꝰ z scribis scisciabat' vbi chr̄s nasceretur. Qui iuxta mi cheā in bethleē effrata nasciturum dixerūt. Bethleem p̄us dicta est effrata ab vroze caleph q̄ ibi sepulta ē, quā q̄dā suspicāt filiā fuisse vr. z marie sororis moysi. Postea ꝑo p' famosam sterilitatē p qua elimelech cuz domo sua adūt moabit;: cū reddita fuisset ei incredibilis vbertas, dicta est bethleem q̄ sonat domus panis. Dicit aūtez rex magis vt inuentū puerū sibi indicarēt: vt veniēs adorare eū. Jā em̄ animū direxerat ad p̄dendū puerū. Quos egredientes de hierl'm stella antecedebat vsq; dū venies staret supra domū vbi erat puer. Dicit fulgentiꝰ stellā tūc creatā notabilē z discretā a ceteris. Et in splendore q̄ ea lux diurna nō impediuit. Et in loco, q̄ neq; i firmamēto cū stellis minoribꝰ erat, neq; in ethere cum planetis, sed in aere vicinas terris tenebat vias. Et in motu, q̄ ꝑus īmobilis sup iudeā, magis dedit signū veniendi in iudeā q̄ ex deliberatiōe sua hierusalē tāq̄ caput iudee adierūt. Quib' egressis tūc primo motu notabili p̄cessit eos stella q̄ pacto officio mox esse desijt reuertēt̄es in placentem materiā vñ sumpta fuerat. Tū q̄dā tradunt bedā voluisse q̄ in puteū bethleemitanū ceciderit. z post in diebꝰ paule z eustochij q̄sdā p̄ginos deo dicatas ea miraculose vidisse. Dō q̄ fabulosum exiſtimauerūt frēs cuz q̄bus monastica ducebat vitā cū a cōmunione sua q̄nq; separauerūt.

De oblatione z noīb' magoꝝ. Capim. VIII.

Egressi ve

ro magi domum i quā diuersoriū lucas noīat: obtulerūt puero singli auz thus et myrrhā: ꝑm sabeis cōsuetā oblationē. Inde significātes eū: regē: deū: sed mortalē. Noīa triū magoꝝ hec sunt hebraice. Appelli', amerus, damasi', Grece galgalath, magalath, sarachim. Latine balthasar, caspar, melchior. Qui cū deliberarēt de reditu: rūsum ē eis in somnis ne rediret ad herodē. Et veniēres thar

sum cilicie conducto nauigio redierunt in regionem suam.

De ipapanti domini. Capl'm. IX.

T postquaz im

e pleti sūt dies purgatiōis marie tuleřt puerū in hierl'm vt sisteret eū dño. i. offerēdo p̄sentaret. Et dederūt hostias p eo par turturū aut duos pullos colūbaz. Insup redemerūt eū. v. siclis argēteis. Et erat in hierl'm symeon senex. q̄ accepat a spīritusancto nō vīsurū se mortē nisi p̄ vīderet chr̄m dñi. Et tūc eodē spū venit i templū et accipiens puerū in vlnas suas sciens eū chr̄m ait. Nūc dimittis dñe ꝛc. Et pphetās de passione chr̄i ait ad mariā. ꝛ tuā ipi⁹ aiam ptrāsibit gladi⁹. i. passio ipius. Non eñ sine materno dolore potuit videre crucifigi filium: ꝛ si resurrecturū speraret. Vel ita. Aiaz ipi⁹ q̄ ꝛ tua ē. quā. i. q̄si tuaz diligis ptrāsibit gladi⁹. Eadē hora supuenit anna pphetissa. et loquebat de illo omnib⁹ qui expectabant redēptionē israel.

De fuga dñi in egyptū. Capl'm. X.

Hinc herodes vidit q

t illusus esset a magis. Vidēs eñ herodes magos nihil sibi renunciasse: putauit eos visiōe stelle deceptos: ꝛ erubuisse redire ad eū. ꝛ ideo ab inquisitōe pueri cessauit. Dz cū audisset q̄ dicta fuerāt a pastoribꝫ. ꝛ maxime pphetias symeōis ꝛ anne: sensit se illusuz et ō morte pueroꝝ bethleemitarū tractabat vt ille quē ignorabat cū eis occideret. Propterea p ammonitionē angeli fugit i egyptū ioseph cū puero et matre eius vsq̄ ad obitū herodis. Hūc; igrederet dñs in egyptū: corruerūt idola egypti fm esaiā q̄ ait. Ascēdet dominus nubē leuē ꝛ igredief egyptū: ꝛ mouebunt simulacra egypti. Tradūt q̄z q̄ sicut in exitu filioꝝ israel ō egypto nō fuit dom⁹ egypti in qua deo p̄rāte nō iaceret mortuū p̄mogenitū. ita nec mō fuit in egypto tēplū in quo nō corruisset idolū.

De nece pueroꝝ ꝛ quare dilata per annū.

Capl'm. XI.

Herodes aūt cuz

b ō nece pueroꝝ disponeret. citat⁹ est p epl'az ab augusto cesare. vt rhomā iret accusatiōi filioꝝ respōsurus. Hñ ioseph⁹ ōt. q̄ alexandrū filiū suū secū rhomā traxerit. ꝛ venenū sibi paratī reū apud cesarez postulauerit. Qui cū iter faceret p cilicią: audiens naues tharsenſiū magos traduxisse in spīritu vehementi cōbussit naues tharsis q̄z q̄ dauid pphetauerat i. clvij. psalmo. In spīritu vehemēti ꝓteres naues tharsis. Cum ḡ cozā cesare disceptasset pater cū filijs: hac lege facta est recōciliatio vt adolescentes patri in omnib⁹ obedirēt. ipe aūt regnū dimitteret cui vellet. Hondū tū herodes a suspitionib⁹ liberat⁹ est. Veniēsq̄z hierosolymā pl'o ꝓuocato tribusq̄z filijs astātib⁹. ꝛ ꝓcordiā fratrū a cesare factā exposuit. ꝛ se successoꝝ iudicē cōstitutū. ne iudei regnū ad suos reditur. esti marēt. Tūc ꝓfirmat⁹ in regno herodes certi⁹ q̄z ꝑ nūs mittens occidit oēs pueros qui erāt in bethleem ꝛ in oīb⁹ finib⁹ eius. a bimatu ꝛ infra fm tp̄s q̄ō exquisierat a magis. quoꝝ maxima pars tertio mūliario a bethleez vsq̄z ad austrū sepulta est. Plurium sentētia ꝛ vsitatio: hec est. Ortam didicerat herodes stellā cadē die q̄ natus erat dñs. ꝛ fm ortum stelle dñm āniculū eē sciebat ꝛ aliq̄t i sup die rū. Ideoq̄z ipe sup etatē el⁹ vsq̄z ad bimos ꝛ infra vsq̄z ad vni⁹ noctz infantē deseuit i pueros: timēsq̄z pueri morphoseon. i. ꝓmutatiōnez: ne sez puer cui sidera famulabant sup etatē suā vel infra faciē suam transformaret. Chrysostomus aūt ē dicit stellā apparuisse p annū ante dñi natiuitatē. Credebatq̄z herodes tunc etiā dñm fuisse natum. et sic putabat dominū bimū fuisse: cum adiectiōe paucoꝝ dierū. ꝛ ideo occidit pueros bimos ꝛ deinceps vsq̄z ad quinq̄z annos: ꝛ nō minores bimis. Et exponit bimatum et infra fm rationem numeri. Sicut enim ratione temporis minores bimis inferiores sunt eis: qz post nati sunt. ita ratione numeri maiores bimis inferiores sunt eis: quia post eos numerantur. Cui assertiōi videtur fidem facere q̄ quedā ossa innocentū habenť adeo grandia que bimorum esse nō possent. Notest tamen dici ad hoc: qz longe maioris tūc erāt homines q̄ntitatis. q̄z modo.

De cōminatio hieremie etiā pphetia fuit.

Capl'm. XII.

Hinc impletum

t ē illō hieremie. Vox i rama audita ē ꝛc. Rama loc⁹ ē iuxta gabaa. xij. miliario distās a bethleem vbi fere deleta tribu beniamin. ppt vxorē leuite. pauci supstites planxerūt mortuos suos. Hoc aūt videť heremias induxisse potius cōminādo q̄z pphetando. Minabať eñ imminere tantā ruinā duabꝫ tribub⁹ q̄nta facta fuerat in filijs rachel: cū plangentiū vox audita est in rama. Hñ etiā pphetauit de nece parvuloꝝ vt matheus ait. et tūc rama nō ē nomē loci. Sed qz rama excelsum sonat. idē ē acsi dixisset. vox in excelso audita est. Videť q̄z debuisse dici: lia ploras filios suos: cum bethleemite de tribu iuda fuerint. Dz quia tribus beniamin ꝓterminata ē iude insinuauit euāgelista multos de beniamin fuisse occisos. p vicinia ad exaggerandū scelus herodis. Vel qz rachel iuxta bethleem sepulta ē: pphetico locutionis mō ōz ea egisse q̄ i loco eodē gerebanť. Et nolutt cōsolari. qz nō sunt id est inconsolabiliter dolebat de eo q̄ nō sūt id est de eo q̄ mortui esse desiderāt. Innocētes q̄dē martyres dicunť laxato vocabulo nō qz testes chr̄i: ꝛ qz p chr̄o occisi sunt. quē si nō loquēdo: moriendo tū pfessi sunt. Pro quo etiā ecclia p eis solēnizat: cūctis ad inferos descēderint. Hñ et in eoꝝ solēnitate cāticа leticię subticēť. i. te deū laudam⁹. ꝛ gloria in excelsis deo. ꝛ p alleluia q̄dā dicūt laus tibi chr̄e. alij. cantemus cia.

De nece duorum filiorum herodis.

Capitulum. XIII

Factum est autez

f vt quoniā herodes multos ozbauerat filijs. ipse suis miserabilius ozbareť. Hā p astutiā antipatri iterum facti sunt suspecti alexander et aristobolus patri. Ob hoc scripsit herodes augusto: in multis accusans filios. Misit aūt august⁹ saturnium ꝛ peanū legatos cū rescripto: vt coz̄ā his duob⁹ coacto cōsilio. pceū filios iudicaret et ō eis si ꝓuincere eos posset faceret q̄ō vellet. Auditis aūt hinc ꝛ inde ptib⁹ legatos illos damnādos pnunciauerūt: nō tñ morte. Tunc apud sebasten pater cōtecit eos i vincula. Cōplices vero eoꝝ apposuit torq̄re pater vt confessione eoꝝ certiozareť: si in aiam suā aliq̄d machinareńť filij. Cōfessus est aūt q̄dam multa sibi ab alexandro pmissa si patri venenum ꝓpinaret. Cōfessus est etiā tonsor de promissis sibi muneribus. si duz pararet patri barbam euz iugularet. Addidit q̄z dixisse alexandrū non esse spem ponendaz in sene qui canos tingebat vt videretur adolescens. Vnde motus herodes missis speculatoribus iussit filios occidi: et asportari in Alexandriam: ibiq̄z sepeliri cū alexādro auo suo mſno.

De priori testō herodis et odio ipsius et Antipatre

Capl'm. XIIII.

Hinc inscriptitte

t stamentū herodes: et Antipatrez futurū regem instituit. et herodē qui cognoīabat antipas substituit antipatri. Antipater vero intolerabile odiū populi excepit: cūctis scientibus q̄ fratribus suis ꝑsuisset calumnias. Ob hoc etiam pater iā eū non recto oculo aspiciebat. Ad hec etiam antipater molestus erat patri q̄ fratrez sibi substituerat: eo q̄ ad filios ipsius Antipatris regnū transire noluissz. Alia quoq̄z maioz causa inuidie orta est ei in patrem. Nam pupillos filioꝝ quos occiderat: paterna dilectiōe fouebat: alijs nepotibus suis eos copulans in matrimonio. Erāt aūt ex Joseph⁹ parvuli relicti de Aristobolo: herodes agrippa qui Jacobū occidit gladio. ꝛ herodias: quā p herodes antipas abstulit philippo frī suo. Timuit ḡ Antipī ne ad pupillos fm suoꝝ q̄nq̄z regnū reuocaret herodes: q: eos ex pte mr̄is cōtingebat. Cōmouit etiam Feroꝛā in odiū herodis: adeo vt Feroras secederet a fratre. et habitaret in terra q̄ cōcessa ei fuerat trans Jordanem. Ipse ꝓsperitā pīe volēte q̄busdam excogitatis occasionib⁹ Rhomā peruenit: efficacissimū venenū a quadā venefica arabica comparās: et apud vxorem Feroze reponens: quod interim dum ipe abesset p ministrū quē ꝓduxerat: pīi ꝓpinaret. Herodes incarcerauit Antipatrē insidiantem vite eius.

Capl'm. XV.

Dm aūt Antipa

c ter Rhome esset: mortu⁹ ē Feroras: accepitq̄z herodes de veneno reposito apd vxorē Feroze: p ancillā iracūde a dña sua recedētē. Itaq̄z euocatā vxorē ffis relictā afferre venenū eā iubz. Illa ꝓ q̄ allatura egressa ō tecto se ōdit ꝓcipitē: ꝛ semiviua ad regē allata ait. Cuz morerer ff tuus

vir meus ait mihi. Affer huc mulier venenū qđ relict nob antipater: meqz vidente ignē cōsume ne ad inferos ꝓscientiā fratricidij vltricē ferā. Ego ꝯo magnā el⁹ ptē ignē cōsumēs modicū mihi ꝑt dubios casus: et qz te metuebant reseruaui. Cūqz pyridē cūveneno ꝓtulisset: expirauit. Acceptis qz alijs pluribꝫ argumētis q⁹ antipater in mortē patris grassarek, herodes eū mature reuocauit mſremqz illius repudiauit. Cūqz filiū ꝺ parricidio publice accusasset pūte varo syrie ꝓsidē q illis diebꝫ hierosolymā venerat, posuit eū in custodiā apud hierichonta.

De magnitudine morbi herodis.

Caplm. XVI.

Unqz cōplices

c filij ꝗreret pater vt eos cū filio ex quisitis pimeret supplicijs grauiori morbo ipedit⁹ ē. Accedebat et senect⁹ cuz annosiā. lxx. nact⁹ erat, animū qz el⁹ filioꝝ clades grauit affligebant. Erāt aī in hierlm duo sophiste, qs nō pauci adolescētiū sectabant cū leges exponerēt, his opportunū visum est rege tabescēte vt aqlā aureā deijcerēt quam rex sup maximā portā tēpli ꝺ patrias leges posuerat. Qua deiecta rex cōmot⁹ animi magnitudine morbū supauit: et in cōtionē pcedens. in oēs hierosolymitas iniuriā hanc refundere nitebat. Qz ad pces pli in solos auctores vltus ē. Illos ḡ q in funibꝫ demissi aqlam ꝺciderāt: viuos incēdit cū duobꝫ sophistis. Deinc varijs affligebat lāguoribꝫ. Nā febris nō mediocris erat, prurigo intolerabilis in oi corpis superficie: assiduis vexabat colli tormētis, pedes intercutaneo vicio tumuerant, putredo testiculoꝝ vermes generabat, creber anhelit⁹ et interrupta suspiria que ad vindictā dei ab oībꝫ referebant. Ipe ꝯo iordanē transiēs apud callionē calidis aqs vtebat. Cūqz corp⁹ el⁹ oleo calidiori foueri medicis placuisset: in arcā plenā demersum ita dissolutū est vt etiā lumina q⁹ mortu⁹ resoluta torqueret: tū ad clamorē astantiū respicere visus est.

De nobilibꝫ iudeis occidendis in morte herodis z de morte antipatri.

Caplm. XVII.

Unqz rediſſet

c hierichō audiēs iudeos mortē suā expectantes cū gaudio: ex oi iudea nobiliores collectos iuuenes cōcludi precepit in hippodromo, i. carcere circi: ꝑcipiēs salome sorori suevt cū aīā suā efflaret stati illos occideret: vt ita oīs iudea in morte ip⁹ etiaz inuita plāgeret. Nūcijꝯo qs rhomā miserat redeūtes epl'am tulerūt a cesare vt antipatrē in exilium daret, vel si mallet morte dānaret. Quo nūcio paululū recreat⁹ cū pomū q libēter vescebat petijsset, cultellū qz ad incidendū popposcit, statimqz cū tussi violēta distēnderet circūspiciēs neqs arbiter ipediret se p cussur⁹ dexterā sustulit. Qz acciabꝫ cōsobrinus el⁹ dexterā ꝺtinuit: statimqz vlulat⁹ qsi rex esset mortu⁹ in regia domo excitatus est. Quo audito antipater exultās multa custodibꝫ ꝓmittebat vt eū solueret. Nō cū accepisset herodes gul⁹ tulit exultationē filij qz mortem. z ꝺtinuo missis satellitibꝫ occidit eū: sepeliriqz ꝑcepit i hircanio. Statimqz mutās testamētū archelaū regni scpsit successorē: ita cū q⁹ ab augusto susciperet diadema.

De morte herodis et substitutione archelai. Caplm. XVIII.

Est mortē autez

p filij ānqz diebꝫ exactis mortuus est herodes. xxxvij. anno postqz a rhomanis rex declarat⁹ erat. In alijs fortunatissimus: in rebꝫ domesticis infelicissim⁹ fuit. Salome ꝯo qs occidi mandauerat absoluit. Et sepeliuit eū archelaus in herodio iuxta mandatū ip⁹: nihil regū ornatus in funeris pompa ptermittēs. Septē autē diebꝫ in lugendo patrē cōsumptis: epulisqz feralibus, plixe populo exhibitis: q mos iudeoꝝ ob expensas funerū multos depauperauit. candida veste indutus ascēdit in templū: varijsqz fauoribꝫ a plebe susceptus ē, sedēsqz ꝓ tribunali dixit se etiā a regis noīe velle tēperare: donec a cesare ꝺfirmata foret successio, ꝓmittēs q⁹ patre melioz oīb⁹ appareret. Quo circa alij tributa leuari: alij vectigalia tolli, q dam solui custodias acclamabāt. Postulat⁹ aūt archela⁹ annuens celebratis hostijs erat cū amicis in epulis.

De lite fratrū ꝓ regno coram augusto.

Caplm. XIX.

Rta est autez se

o ditio q ī nouis rebꝫ accidere solet plurimi em̄ sophistas ꝓ defensione legis occisos lugebāt, oēs fere pontificē quez herodes ꝑcio creauerat amouendū ꝓclamabant. Instāte aūt azymorū die cū turba ab immolatiōe ꝓhiberet pōtificē archela⁹ misso cilliarcho ꝑbis eos ꝓpus sedare attētauit. Cum aūt vulneratū remisissent cilliarchum missa grandi manu satellitū archelaus circiter. ix. milia occidit: et ꝓ vocē pconis oēs ad ꝓpria redire cōmonēs: neglecta festiuitate omnes abierūt. Ipe vero cū nicolao et ptolomeo secretarijs patris sui romaz ꝓfectus ē, salomā qꝫ et filios eius secū duxit: vt cū testamento extremā voluntatē patris sui testarent: philippo fratre regni ꝓcuratore relicto. Profect⁹ ē etiā romam herodes antipas vt de regno habendo disceptaret cum fratre, oratore hyrcano, ꝓter acrimoniam dicendi pluriuz cōfisus. Cesar quoqz accitis optimatibus romanoꝝ: partibꝫ prosequendi copiā dedit, ibiqz tūc primū gaium ex agrippa et filia sua natum filiū adoptiuū sedere iussit. Archela⁹ sibi regnū deberi asserebat z etatis merito z secundi testamēti voluntate. Antipas vero ꝓ mū testamentū debere seruari aiebat qđ pater qū cōpos mētis esset inscripserat. Secū duz ꝯo nullū fore q⁹ ipm pater mētis impos fecerat. Nam et tūc ꝓpria manu se appetierat. Addebat qz q⁹ archela⁹ vmbrā regni detulisset ad cesarē cū ipe corp⁹ rerū gerendaꝝ sibi rapuisset, postremo q⁹ inimia ptātis sue nouē milliū occisoꝝ sanguine maculasset. Cesar ꝯo rūsuz differēs: secū ꝺ ognitq deliberabat an aliquē regni successorē ꝓstitui oporteret: an toti familie distribui ꝓncipatū ꝑsertim cū literas varias de syria accepisset iudeos defecisse nunciātes. Interim quoqz mater archelai mortua nunciat.

De quattuor regibꝫ in iudea.

Caplm. XX.

Odez sane tem

c pore q̄ttuor reges surrexerūt ī iudea. Nā in idumea duo milia veteranoꝝ q sub herode militauerāt regē creauerāt. Sephori ꝯo galilee iudas filius ezechie latronū ꝓncipis ab herode olim capti diadema sibi ipositū. Trās flumen qz simon q̄dam ex ꝺmis regalibꝫ vastitate corpis freq⁹ a latronibꝫ rex creatus est. Pastores qz quendā ꝓceri corpis cū pastor eēt ī finibꝫ iesrael regē sibi statuerāt. Ob hec insinuāda cesari missus ē rhomā a varo philipp⁹: duabꝫ tū incidentibꝫ de causis vt z archelao subueniret, zli regnū herodis nepotibꝫ distribui placuisset ptē aliquā mereret. Iuerūt etiā cū eo q̄nquaginta ꝺ iudeis honorati q octo milia iudeoꝝ rhome tūc degētiū secū traxerāt ad cesarē. Ante em̄ captiuitatē finalē iudei ꝑ captiuitates ꝓticulares vbiqz dispersi z venūdati fuerant. Quos vt audiret cesar in palatiū apollinis tēpli sedit cū amicis. Illi ꝯo tyrannidē herodis z filioꝝ el⁹ in iudeos explicantes supplicabāt rhomanis vt iudee reliquias miscōia dignas iudicarēt: z aut ius antiquū regni sibi restitui, aut syrie ꝓsigi finibꝫ, aut ꝓ rhomanos iudices iudeam āministrari.

De simulato alexandro.

Caplm. XXI.

Detiā tempo

c re q̄dā natiōe iudeus in sydonioꝝ oppido educat⁹ qsimillimus alexādro herodis filio, quē z pri intercerat vēit in iudeā instinctu cuiusdā liberti herodis, q oēs act⁹ regios optime sciebat, asserēs sibi regnū deberi, tū qz maior filius herodis tū qz ex pte mſris sue mariānes eū ꝓtingebat. Cūqz plures iudeoꝝ secōces hſret: rhomā qz ꝓfectus ē. Ygit iudei rhome tūc degētes vlsendi el⁹ studio circunfluebāt. Sed cesar optime vultū alexandri sciēs: quē dū rome staderet puer amasiū habuerat, cū ꝑe qz p⁹ disceptantē plenū notauerat, fallaciā similitudinis animaduertit, missitqz ladū q z alexādrū bū cognosceret vt ad se viuentē adduceret, vitā sibi pollicēs si tāte fraudis pdidisset autorē. Cūqz ille cōfessus eēt se talia simulasse ad qstū: risit cesar suasorēqz el⁹ iussit interfici: falsumqz alexandrū, ꝑt habitudinē corpis numero remiguz inseruit. Huic alexandrū poeta vocauit sozomosum alexim. i. delitias dñi.

De diuisione regni.

Caplm. XXII.

Ande de cōcilio

t senat⁹ cesar monarchiā herodis distribuit, mediā ptē qz iudeā z

ldumeā tradēs archelao sub noīe tetrarchie
pollicit⁹ se.factur⁹ eū regē si se dignū p̄buisset
Medlā ꝯo ptē ī duas secuit tetrarchias. ces
sitq; in ptē herodis tetrarche regio trās flu
men z galilea. Iturea ꝯo et traconitis. z au
ranit; philippo destinata ē. Fact⁹ ē igit archе
laus q̄si diarch⁹. monarch⁹ ꝯo nūq; fuit. Cū
ergo eū legeris monarchū fuisse nouē annis
post patrē. itellige ꝑm opinionē vulgi dictū
et ꝑm sui iactantiā q̄ se futur⁹ regē ꝑm ꝓmis
sum cesaris iactabat. Et sic remissi sunt ī iu
deam tres frēs cū sedissent rome q̄ttuor mē
sibꝫ euentū rei expectantes.

De reditu iesu ab egypto z de morte glasire
Cap'm. XXIII

a Rchelaus vero nō solum in accusatores suos: ve
rumetiā in sibi subditos crudeli⁹
patre desecuit. Cuius regni anno p̄mo ange
lus dixit ioseph vt rediret cū matre z puero
in terrā israel. Qui rediēs ab egypto post an
nos septē cū audiret q⁹ archela⁹ ꝑ pīe regna
ret ī iudea voluit illo ire. Et ammonit⁹ ab an
gelo iuit ī galileā: et māsit in nazareth. In ꝫ
loco inuenies super
mattheum et archе
laū totius regni mo
narchum post p̄em
et herodē regnantez
in galilea. Porro de
infantia saluatoris z
operibꝫ eius vsq; ad baptismū nō legitur in
euāgelio nisi q⁹ lu. cas dicit duodennē remā
sisse in hierusalē: et post triduū inuentū a pa
rentibꝫ in medio doctor⁹ audientē z iterrogā
tem eos. Hanc archela⁹ in ꝓtumeliā genet;
sui repudiauit mariannē fratris sui filiā quā
ei pater dederat vxorē: duxitq; glasirā filiā re
gis cappadocū ffris sui alexādri q̄ndā vxorē.
et mortuo alexādro. Jube regi Libye nuptā
mortuoq; iuba apud p̄ez mō ī vidualitate de
gentē. Que cū in iudeā rediisset. nupta archе
lao: videre visa ē astantē sibi alexādrū z dice
re. Gat; tibi fu erat liby cū mrimoniū: sz rur
sus reuersa ad penates meos fratri meo ipu
denter ꝓiuncta es. Te ergo licet inuitā recu
perabo. Que exposito hoc somno vix bidu
um superuixit.

De exilio archelai.
Capitulum. XXIIII.

Dicitur ibi fons esse paruus de q̄ puer ie
sus hauriebat. et mi
nistrabat matri dum
subditus erat ei.

Indē crebro ac

t cusat⁹ archelaus a cesare aduoca
tur. Quinto q̄dē die p̄usq; vocaret
nouē aristas plenas et maxias a bob⁹ come
di somniarat. dūq; accitos magos ꝓsuleret:
symō esseus genere aristas ānos z boues re
rum mutatiōes interpt⁹ ē eo q⁹ agros arā
do verterēt z mutarēt. Ideoq; noue ānis eū
dixit regnaturū: varias aūt exptū rerū muta
tiones moriturū. Mono aūt p̄cipat⁹ sui āno
romā veniēs a cesare damnat⁹ in exiliū pel
litur apud vienā ciuitatē gallie.

De primo pcuratore iudee.
Cap'm. XXV.

Inibus autem

f archelai in puinciā redactis pcu
rator illuc miss⁹ ē a cesare Cōpo
nius. qui et quondā
cyrini collega fuerat
Cū missus est Cō
ponius in iudeam.
cesor patrimonioꝝ
multi sane iudeorū
z maxime quidā ga
lileus simon popu
lum increpabant q⁹
post deū dnos ferrēt mortales tributarij ro
manoꝝ. Cōponio ergo pcurāte iudeam die
azymoꝝ cū mos esset media nocte templi por
tas apiri. samarite q̄dā occulte venientes hie
rosolymā p cūctas porticus z p totū phanū
ossa iecerūt mortuoꝝ. et extūc maioꝝ templi cu
stodia exerceri cepit: z añ diē porte nō apiri.

Prouincia dicit terra
p̄te que incolitur ab
his qui nati z nutriti
ibi sunt. Colonia que
ab extraneis incolitur
terra: vt ī samaria ac
tum est.

De morte augusti. Ca. XXVI.

O tempore phi

e lippus sephoꝝ reparās iuliā no
minauit in honorē iulie vxor; ce
saris: paneas q̄s cesareā philippi dixit. Com
ponio ꝯo rhomā reuerso succesit marcus et
sub quo saloma sozor herodis defuncta est.
Sed z huic succesit annius rufus: sub quo
mortuus est augustus cum regnasset quin
quagintasept̄ annos et menses sex. et dieb⁹
decem. ex q̄bus quattuordecim vel duode
cim annis antonius cū eo regnauit. Aū eīm
q̄dragesimo secundo anno regni eius natus
esset dn̄s. q̄. xv. tyberij anno tricenarius fu
it patet cesarem mortuū dño quintūdecimū

annū agente. Quidā tū. lvj. tm̄ annos regni
eius ponūt. Alij. lvij. dimidiū annū z dies
q̄ secuti sunt p anno ponēt⁹. Mortuus est
aūt āno vite sue. lxxvij. apud aptellā ciuita
tem campanie. gloriat⁹ se vidē marmoreā re
linquere. quā latericiā inuenerat. et sepult⁹
est in martio campo.

De tyberio impatore et valerio pcuratore iudee. Capitulū. XXVII.

Accessit ei ter/

f tius impator tyberi⁹ nero: vxoris
ei⁹ iulie filij. q̄ valerīū graccū. pcu
ratorē misit in iudeā. q̄ questū purās pietatē
palā vendebat sacerdotij p̄cipatuz. Qui
amouēs annā hismaelē pōtificē designauit
Sed et hūc nō multo post adūcies eleazar
anne filiū surrogauit. Post annū et hūc ar
cens symōnē instituit. sz post annū iosipū
q̄ et caiphas aposuit. Tū post annos. vj. re
linquēs iudeā romā reuersus ē. Cui⁹ succes
sor missus ē a tyberio pōti⁹ pilat⁹. sub q̄ he
rodes in honorē tyberij tyberiadē edificauit

De odio iudeoꝝ in pontiū pilatū.
Cap'm. XXVIII.

As temporibus

b tyberius multos reges ad se voca
tos nō remisit Inter q̄s etiā archе
laū cappadocē retinēs: regnū ei⁹ in puinciā
vertit. et mazachā capnt regni cesareā noia
uit. Hanc pilat⁹ hierm veniens et statuas
cesaris q̄ et signis militaribꝫ inerāt secuz de
ferēs ignozātibꝫ iudeis eas in ciuitate cōsti
tuit: cesareāq; redijt. Cū aūt plurimi ō hiero
solymitis ad eū descēdissent supplicantes de
signis amouēd⁹ (Mā ob legē iudeoꝝ q̄ pces
serāt iudee. pcuratores sine signis vrbē ingre
di ꝓsueuerāt) sedit p tribunali pilat⁹ milites
q̄ armatos circūponēs: mortē eis minaba
tur si nō q̄uissent. At illi mortē pot⁹ eligе
bant q̄s leges patrias. phanarēt. Ammirās
ergo pilat⁹ constantiā iudeoꝝ in legalibus
institutis: auferri p̄cepit imagines. Iterum
pilatus hierosolymā venies: videlicet vrbez
aque penuria laborare aperuit gazophyla
tia templi. et ex opib⁹ templo dicatis aque
ductū cepit edificare suscipies initiū torren
tis q̄ stadiorum duū milliū interuallo di
stabat. Judei vero acclamabant vt ab illo
opere cessaret. Ob hoc pilat⁹ multos iudeo
rum occidit: pleroscq; sauciauit. Intermissuz
est aūt opus q⁹ iudei legatione accusatiōis
in pilatū ad tyberiū direxerūt.

Testimoniū ioseph̄ de christo.
Cap'm. XXIX.

In hoc loco ponit io
seph⁹ cō
mendationē dn̄i iesu in hunc mo
dum. Fuit vero hisdem temporі
bus iesus sapiēs vir: si tū virū eum noīare
fas est. Erat eīm mirabiliū effector operū: et
doctor eoꝝ q̄ libenter q̄ vēritatem sunt audiūt.
et multos quidē iudeoꝝ: multos etiā ex gē
tibus sibi adiūxit. christus hic erat. Hūc accu
satione primoꝝ nostre gētis cū pilat⁹ in cru
cem agendū esse decreuisset. nō descruerūt
eū hi q̄ ab initio dilexerāt cum. Apparuit eīm
his iterū viuus ꝑm q⁹ diuinit⁹ inspirati ꝓ
phete vel hec vel alia de eo futura p̄dixerāt.
Sed et ī hodiernū diē xp̄ianoꝝ q̄ ab ipo di
cti sunt et nomē p̄seuerat et genus.

De baptismo ioannis et principio sexte etatis.
Cap'm. XXX.

Ano quintode

a cimo imperij tyberij cesar⁹ sb va
leriano z asiatico ꝓsulib⁹. pcurā
te pontio pilato iudeā. tetrarcha galilee he
rode. philippo frē ei⁹ tetrarcha ituree z tra
conitidis regiōis. z lysania abiline tetrarcha
sub p̄cipib⁹ sacerdotū anna et caipha. fa
ctū est verbū dn̄i sup ioannem zacharie filiū
in deserto. vt baptizans et p̄dicās solacium
redemptiōis annūciaret. Et venit in omnez
regionē iordanis baptizans baptismo pnie
q⁹ ad penitētiā baptizandos monebat: z nō
nisi quos penitētes videbat baptizabat. p̄di
cans futurū baptismū in remissionē pctoꝝ
p cui⁹ assuefactione etiā baptizabat. Dice
bat eīm. Agite penitentiaz: appropinquabit
eīm regnū celoꝝ. Usq; ad hūc annū tyberij
xv. ꝓputant ab adā anni q̄nq; milia. cc. xxv.
fm. lxx. fm hebraicā veritatē quattuor mi
lia. Anno vero tyberij. xvj. fuit annus iubi
leus. lxxij. Eodē anno dicūt quidā sextā cy
liadē incepisse. Quoꝝ ratio hec est. q⁹ sicut ī
hoc anno terminata est circūcisio z inchoa
uit baptism⁹: ita sexta etas incepit z q̄nta ter
minata est. Quidā ab incarnatiōe dn̄i initiū
ei⁹ ponūt hac rōne. quia sicut sub q̄nta eta
te generalis fiebat cōputatio anno a prima

C

olympiade tali vel tali ita sub secta dicit anno ab incarnatiõe dñi tali vel tali. Alij a passione dñi eã inchoasse testant dicentes septã et septimã quiescẽtiũ simul icepisse In chronica vero ab imperio tyberij inchoata legit. Utebatur autẽ ioannes cilicio de pilis camelor. et zona pellicea. quodã locustarũ genere esibili vescebat: et melle silvestri Tunc ecibat ad eum omnis iudea z baptizabantur in iordane. Videns aũt multos phariseorũ et saduceorum venientes ad baptismum: dixit eis. Progenies viperar: quis vobis demonstrabit fugere a ventura ira. Facite dignos fructus penitẽtie. et ne dicatis patrez habem⁹ abraam. quia potest dñs de lapidibus istis. id est de gentib⁹ significatis his lapidibus suscitare filios abrae. Digito autez ostendebat eis ioannes. xij. lapides q̃s tulerunt. xij. duces tribuũ israel de medio iordanis in aridã et totidẽ de arida in iordanem. quor. acervus esset in testimoniũ q̃ sicco pede iordanẽ transierũt.

De tribus sectis iudeorum.

Caplm. xxxi.

Rant aũt tunc

c in iudea tres secte iudeor. a cõi reliquor. vita et opinione distãtes. pharisei. saducei. esseni. Pharisei cultu austero et victu pparco vtebant. traditiões suas statuẽtes: q̃b⁹ traditiões moysi determinabãt. pticula chartarũ in fronte gerebãt: et in sinistro brachio circũligata. q̃b⁹ decalogus inscript⁹ erat: q̃ dicerat dñs. ℞ habeb̃ q̃si q̃d appensum ante oculos tuos z in manu tua: z hec dicebant phylacteria. a phylare q̃ est seruare et thorath q̃ legẽ sonat. Justi etiã maiores fimbrias alijs ferentes spinas eis alligabãt. q̃b⁹ pũcti in deambulãdo memores mandator. dei fierent Ut vniversa ꝺo ꝺputabãt. et marmenem. i. fatũ. Agere q̃dẽ q̃ iusta sunt vl negligere in arbitrio hominũ plurimũ esse dicebãt. cũ in singulis adiuvare marmenem. quã etiã ex motibꝰ superior. fieri putabãt. Preposit⁹ suis et maioribꝰ natu nũq̃ cõtrarijũ respondebãt: iudiciũ dei eẽ futur. dicẽtes omnẽ aiam incorruptã cẽ. solas bonorũ animas in alia transire corpora vsq̃ ad resurrectionẽ et iudiciũ Malor. aũt etnis retrudi carceribꝰ. Et quia a cõi hoim habitu diuisi: ideo pharisei dicebant Sa ducei marmenem negant deũ inspectorem omniũ esse dicentes in arbitrio hominũ situm esse vt bonũ malũ ve gerant. Animar. generaliter vl supplicia negabant vel honores. Nam et resurrectionẽ mortuor. futuraz negabant. animas mori cũ corporibus putãtes: nec angelos esse dicebant. Solos q̃nq̃ libros moysi recipiebãt et his cõtenti erant. Zeloti seueri nimis erant. nec etiã inter se sociales. Ob quã seueritatẽ saduceos. i. iustos se nominabant. Essei fere omnib⁹ monastica agebãt vitã: huptias fastidientes. non q̃ cõiugia z hominũ successionẽ perimendam censerẽt sed cauendã intemperantiã femina rum: nullã car. fidem viro seruare putãtes. habebãt omnia cõmunia: probro oleũ ducẽtes. squalorẽ dec⁹ putabãt dummodo in veste candida semp essent Nulla eis certa ciuitas: sed in singulis domicilia habebãt. ante solis ortũ nihil pphanum loquentes. solẽ vt oriatur orãtes. post vsq̃ ad quintã horã operantes. loti corpore aquis: simul z cũ silẽtio edebant. iuramentuz habebãt pro periurio. Secte sue neminẽ adhibentes nisi sub anni probatione. Receptũ autem secum post annum: duobus alijs annis mores et⁹ pbabãt deprehensum in peccatis a se pellebant. vt herbas more pecor. decerpẽs vsq̃ ad obitũ peniteret. Cum eñ decẽ simul sederunt nullus nouem inutilis locutus est. spuere i medium: vel in decteram partem sui vitantes. Adeo sabbatũ obseruabãt q̃ nec ea die alũ purgabãt. Dolabrũ ferebant ligneum q̃ in loco secretissimo fodiebant terram ad alium purgandam. demissa veste se diligẽter cõtegentes ne splendori diurno alis diuino facerent iniuriã Ob id etiam statim foueã replentes. viuebãt longissime ob vict⁹ simplicitatem. mortem p iusticia immortalitate iudicabant meliorẽ Animas vero omnes a principio creatas p tẽporib⁹ incorporari Bonas eruntas corporib⁹ vltra oceanum degere vbi sit reposita eis pfruitio ad orientẽ. Malis pcellosa et byberna loca delegãtes Erãt in eis q̃ futura ꝑdicerẽt Quidã diuinib⁹: sed moderate vtebant. Nã si boies abstinendũ arbitrarentur vel arrarent a cõiugio: humanum genus deficeret.

Q̃ Iohannes cõfessus est se non esse christum.

Capitulum. xxxii.

Vm ergo baptizaret ioannes

c misserunt a hierosolymis ad eum sacerdotes z leuitas vt interrogarẽt eũ. Tu q̃s es? Et confessus ẽ se neq̃ chr̃m esse. q̃ opinio publica habebat. nec heliam. nec pphetã. Et dixerũt. Quid ergo baptizas. Quesierãt de helia: et sub noie pphete de heliseo q̃ in his duob⁹ pcesserat figura baptismi. z de baptismo chr̃i legerãt in pphetia ezechielis. Effundã sup vos aquaz mundã. Et ideo putabãt ad aliũ nõ ptinere baptismũ z rñdit Ego quidẽ baptizo i aqua medi⁹ aũt vestrũ stat quẽ vos nescit⁹. ipe baptizabit vos in spũsancto et igne. In spũ in baptismo. in igne in penitẽtia. Hec in bethania facta sunt trans iordanem vbi erat ioannes baptizans.

Pot figurari baptismus ioannis i capitulo auio añ baptismũ

In sabbato añ ramos palmar. puerorũ capita inungebãt oleo et abluebãt: vt nulla macula ibi remaneret. ita in baptismo oĩa pcta delentur: et hoc in signũ faciebãt.

De iesu baptizato. Ca. xxxiii.

Unc venit iesus

t a galilea in iordanẽ ad ioannez vt baptizaret⁹ ab eo. Tres fuerũt causse pcipue cur baptizat⁹ ẽ iesus a ioanne. Ut baptismũ ioannis approbaret. Ut omnem humilitatẽ impleret et implendam doceret. Ut tactu sui corporis vim regenerativã cõferret aquis. etsi forte nõ statim De vi enĩ z institutione baptismi triplex est opinio vt in sententijs habet. Et ipse iesus erat icipiens quasi annor. xxx. id est tricesimũ annũ incerat. etij. tm̃ diebus eiusdem anni peractis Et sm̃ hoc vixit iesus tm̃ triginta duob⁹ annis z dimidio. quia eadẽ die revoluto anno cõuertit aquã in vinũ. et in sequẽti pasca. i. in pasca tricesimi pmi ãni incarcerat⁹ ẽ ioannes. z i pasca sequẽti. i. tricesimi secũdi ãni ꝺ collat⁹ est. z in tertio pascate. i. tricesimi tertij ãni passus ẽ dñs. et ita vixit dñs trigitaduobꝰ ãnis integris z de. xxxij. q̃ntũ fluxit tẽporis a natali vsq̃ ad pasca. q̃ꝺ p dimidio anno computat Chrysostomus tamen dicit eũ iam compleuisse tricesimũ annũ. in omelia decima in mattheũ sic dicens. Post triginta annos venit iesus ad baptisma: legem vetere soluturus. Propterea vsq̃ ad hãc etatẽ (que oĩa solet capere pctã) in legis obseruatione pmansit nequis diceret: ideo illum solvisse legem. q̃ cũ non potuisse adimplere. et infra. Per triginta annos iusticiaz legis adimpleverat. et tũc venit ad baptisma cuãgelium docturus. quasi cumulum cunctis obseruationib⁹ legis imponẽs. Hoc autẽ dixit Chrysostomus occasione illius q̃ꝺ dixit dñs. Sic decet nos implere omnẽ iusticiã. Et sm̃ hãc opinionẽ vixit trigitatrib⁹ annis integris. et tm̃ de. iij. quartũ est a natali vsq̃ ad pasca. Joannes autẽ pbibebat iesum dicẽs. Ego a te debeo baptizari et tu venis ad me. Cur dixit se baptizandũ ioannes. si i vtero sanctificat⁹ z mundat⁹ erat ab originali. vel saltẽ in circũcisione? Sed p se gen⁹ humanũ intellexit. q. d. homo p te debet mũdari. Vel quantũ ad plenitudinẽ mũdationis se adhuc mũdandũ dixit. q̃ z iam mũdat⁹. p sanguinẽ chr̃i plen⁹ erat mũdand⁹. sic q̃s accepto efficaci medicina p cãm curat⁹ ꝺ: p effect⁹ plenitudinẽ curandus. Aut iesus. Sine modo. Sic eñ decet nos ĩplere omnẽ iusticiã. i. supabundantẽ humilitatẽ. Est eĩ debita humilitas subdere se maiori. pter deũ. abundãs subdere se pari. supabũdans subdere se minori. q. d. Ideo mõ subdo me tibi minori ne dedigneñ maiores a minoribus baptizari et regi.

Nõ itelligẽs ioãnes consensit.

Baptizat⁹ ẽ ihs tertio lapiꝺ a hiericho

De spũsancto et voce patris.

Caplm. xxxiii.

Actum est autẽ

f cũ baptizaret⁹ fere oĩs popul⁹ terre illi⁹. et iesu baptizato z orãte. p baptizãdis vt acciperẽt spiritũ sanctũ: confestim ascendit iesus de aqua. Et ecce apti sũt celi. id est inestimabilis splendor fact⁹ est circa eũ. acsi celo aereo et sidereo reseratis: splẽdor celi empyrei terris infunderetur Et spiritus sanctus in corporali specie columbe venit: et sedit sup caput ei⁹ q̃ pacto officio suo: in pplacentẽ materiaz redijt vnde supta fuerat. Et tunc ognouit baptista q̃ꝺ Ob ℞ fuerũt heretici q̃ dicerẽt solo die epiphanie debere baptizari: nec dari spiritus sanctum siquis alio die baptizaretur Ob quã hereslm vivacẽ

dixit se ante nescisse. q; scz chr̃us sol⁹ baptizaret.i. potestatē baptismi retineret sibi, sed potestatē baptizādi alijs daret, qui enī miserat eum ante baptizare cuz solitariam duceret vitam: etiā dixerat ei ꝯmultos baptizabis sz inter illos sup quē videriz spm̃ descēdentē et manentē h̄ sol⁹ ē q̄ baptizat in spūsctō Et ecce vox p̄tis audita est de sublimi. Tu es fili⁹ me⁹ dilect⁹ i te ꝓplacuit mihi Ulsq; post vocē hāc credit durasse splēdorē z columbā sedisse sup caput ei⁹, qō al⁹ euangelista dicit, Hic ē fili⁹ me⁹ dilect⁹ in q̄ mihi ꝓplacui.idē est sensus,i.in te z p te placitū meū gerere ꝓstitui.

De iesu ieiunio et tentatione.

Cap'm.xxxv.

Hinc iesus du

ctus ē a spūsctō q̄ eū designauerat in desertū, z cū ieiunasset.xl. diebz et.xl.noctibz postea esurijt. Douebat diabol⁹.xl.dierū ieiunio. Sciebat tor dieb⁹ aḡs diluuij effusas: exploratā terrā,pmissionis.p moysen legē a deo datā. filios israel i heremo tot annis pane angelorz vixisse. Cū vero sensit dñm esurire:qō nō legit ō moyse vel helia:accessit vt tentaret si posset eu⁹ deū cere in peccatum, et vt exploraret an esset dei fili⁹, qz audierat vocē hāc hic est fili⁹ meus dilect⁹, quē sciebat q̄nq; ventuz et se per eū potestatē amissurū sed vsq; ad iudiciū futuz, nō expectabat. Tentauit autez eū in eisdem trib⁹ q̄bz adā deiecerat: sz nō ordine eodem. Primo in gula, vt esuriēs panē videres immoderato cibi appetitu accēderet. Secdo de auaricia, vbi sup montē ostēdit ei oia regna mūdi,i.exposuit ei gloriā mūdi. Tertio de superbia, vt iactanter se oñderet filiū dei. Tūc ablecit cū dñs:et cōsummata oi tētatione ad quaz venerat: recessit a dño lucifer ad tp̄s Tēpore passionis redijt:timore mortis putās eū deijcere. Tūc autē oīno deuict⁹ religat⁹ ē in inferno. In diebz antichristi solue nd⁹ ꝑm apocalypsim ioannis Credendus est aūt diabol⁹ hominis assumpsisse formaz in qua dñm circumducere et colloqui posset ei. Utrū autē extremo die ieiunij solo oīes facte fuerint tentationes, an per aliquot dies sequētes separatim: nihil interest nostra scire. Jeiunauit aūt dñs i deserto, qō ē inter hierusalē et hiericho

Exemplo sane ipius hic numer⁹ dierū in eccl'ia penitētialis ē vnde et post epiphaniam nō statim ieiunat eccl'ia, sz circit p̄ xl. dies. q̄si ipo tpe ieiunijs suis cōsecutiuis ieiunij dñici significācās. Ob h̄ q̄z vt p̄ penitentiā ostendamur

Secūdo lapis a hiericho q̄ quarentana dr̄, sub q̄rentana fuit riuulus font⁹ quez sanauit helise⁹. Secūdo miliario a quarentana ꝓra galileā dr̄ mōs esse sup quē statuit diabolus Jesum,

ascēdere ad requiē sicut q̄dragenari⁹ ascēdit ad q̄nquagenariū, Est enī numer⁹ superabūdans. Et ꝓgregatis oīb⁹ suis p̄tib⁹ ꝓparib⁹ ascendit ad quinquaginta.

De p̄ma vocatione discipulorz.

Cap'm.xxxvi.

Hadam die sta

q bat ioannes z ex discipul'is ei⁹ duo, q̄rū vn⁹ erat andreas: zydens iesum ābulantē, dixit Ecce agn⁹ dei ecce q̄ tollit pcā mūdi. Ob h̄ illi duo discipuli ei⁹ secuti sunt iesum vt viderent vbi maneret: et mansert apud eū die illa. Jnuenies aūt andreas simonē frēm suū dixit ei. Jnuenim⁹ messiam. qō est interp̄tatū chr̃us Chr̃us grece latine vnct⁹ Et duxit eū ad iesum. Intuitus eu⁹ iesus dixit. Tu es simon bariona, tu vocaberis cephas. qō interp̄retatur petrus Bariona hebreū est et sonat filius ioanna cōpositum ex integro z corrupto Cephas hebreū ē et syrū. Petrus grecuz et latinum. Utrū autē h̄ nomē tunc ei ipo⁹ fuerit an p̄miserit imponendum dubium est. Utiq; tñ dici pōt q̄ tūc ei imposuit hoc nomē oīno cum dixit. Tu es petr⁹. Vel in electiōe duodecim. vbi dr̄. et imposuit simoni nomē petr⁹ Si vero modo imposuit in sequentib⁹ ꝓfirmauit Jn crastino volēs iesus redire in galileā inuenit philippū et dixit ei. Sequere me Hic erat d̄ bethsaida cōciuis andree et petri Hic inueniens nathanaelē fratrē suū dixit ei. Quem scripsit moyses in lege et ꝓphete inuenim⁹ Iesum filiū ioseph a nazareth.et ait nathanael A nazareth pōt ei aliquid boni:despectiue q̄si nō, vel remissiue legitur Ille em̄ legis perit⁹ legerat in prophetia,nazareus vocabit.id ē florid⁹ qō alla editio dicit z flos de radice eius ascendet.

Et egredietur virga ō radice iesse z nazareus vocabit. id ē florid⁹ qō alla editio dicit z flos de radice eius ascendet.

dicere t Nūc tandē a nazareth pōt aliq̄d esse boni, Et adduxit eū philip⁹ ad iesum Quo veniēte ad se ait iesus, Ecce vere israelita i q̄ dolus nō est. Et dixit nathanael. Unde me nosti: Rñdit iesus Priusq; te philip⁹ vocaret: cū esses sub ficu vidi te. Rñdit nathanael Rabbi tu es fili⁹ dei:tu es rex isrl'.qz agnouit iste dñm absentē vidisse q̄ solus gesserat et qūo et vbi a philippo vocat⁹ sit:chr̃z z deū fatet. Tū q̄dā de p̄destinatiōe exponunt h̄ ita, Cum eras in lumbis ade latentis sub ficu p̄mus et iam p̄destinauit te Et regressus ē iesus in galileam.

De varijs opinionibus historie.

Cap'm.xxxvii.

Ueluz idē est

b ordo historie cuāgelice apōoēs Deinceps varie ordinanť vsq; ad icarcerationē ioannis Quidā dicūt q; circa p̄mū pasca post baptismū cōuertit dñs aquā in vinū. ideo.qz ioannes ꝓsequenter post hoc miraculū narrat cū ascēdisse in hierusalē:et eiecisse ementes z vendētes de templo,qō nunq̄z ab eo factū dicūt nisi in pasca Sed eis obuiat ecclesie consuetudo q̄ i epiphania factum esse tenet quotannis solenizando memorat Fuerūt etiam qui dicerēt q; eadem die qua baptizat⁹ est fecerit h̄ miraculū. Sed matheus ait, Tunc iesus ductus est in desertū.et marcus, statim expulit iesum spīrit⁹ in desertū, Habet enī ecclesia q; eadem die,sed reuolutis annis hec tria facta sunt. Aduentus magorū tredecima die p̄mi anni. Baptism⁹ eadē die tricesimi āni vl'tricesimip̄mi anni Mutatio aque eadē die reuoluto anno. Unde maximus episcopus in sermone qui sic incipit, Cū plura nobis fratres rē.sic ait.

Hic posteritati siue fidelis mandauit antiquitas, hodie salvatoz a chaldeis adoratus est,hodie fluēta iordanis benedictione p̄cij baptismatis ꝓsecrauit,hodie inuitatus ad nuptias aḡs vertit in vinū. Tūc et in antiquorib⁹ libris dies illa pluralit̄ dr̄ dies epiphanioz.i.plurū illustrationū christi. Epiphania em̄ illustratione sonat. Has tres tñ manifestationes p̄cijs quidā nominibus distinguūt. Epiphaniā vocātes eam illustratione que facta est per stellā quasi desursum factā. Theophaniā eam que in baptismo quasi a deo.id ē a patre factam Bethphaniā eam q̄ in nuptijs quasi in domo factam. Beth enī domus sonat. Ueruntū ad huc restat inter summos z catholicos doctores de ordie historie duplex opinio Quidaz ei scribētes Unū ex q̄tuor imitātes Amonium alexandrinū. eusebiū cesariensem. theophilu⁹ q̄ septimus a petro sedit antiochie. q̄ dicūt dñm post ieiunijs aperte p̄dicasse,discipulos ꝓgregasse,et sermonē in monte factū ante vini miraculū, quia legunt dñm z discipulos ei⁹ inuitatos ad nuptias. Cōmuniorz aūt z veracior opinio est dñm post illud miraculū discipulos vocasse occulte et occulte p̄dicasse vsq; ad ioannis incarcerationez: sed post publice. Et hūc ordinē p̄sequemur sine alteri⁹ ordinis p̄iudicio.

nota

De mutatione aque in vinum.

Cap'm.xxxviii.

Facte sunt nu

c ptie in Cana galilee,i.i vico galilee sic dicto,et erat mat̄ iesu ibi Et vocatus est iesus ad nuptias et discipuli

eius quidã.s.futuri discipuli.qz ad verbum
ioannis iam plures audiebant eũ occulte q̃
post oĩno secuti sunt eum. Nõ est vocat⁹ io
seph:sed maria. Tũ quidã dicũt ioseph fu
isse mortuũ:et virginẽ transisse in custodiaz
filij.qz nec etiã deinceps legit de eo in euan
gelio. Qsi nondum mortuus:tũ certũ ẽ q̃ ĩ
passione dñi mortuus erat.qz vroz eius alij
cõmendata est.Quidã autumant has nupti
as fuisse ioannis euangeliste.et ideo vocata
est maria:qz matertera eius.et dũs:qz cõso
brinus eius. Et dicũt q̃ dñs eum volentem
nubere:ex his nuptijs vocauerit qõ certum
nõ est. Et deficiẽte vino: dixit mater iesu ad
eum. Vinũ nõ habent.q.d.da eis vinũ. Re
spondit iesus.Quid mihi et tibi ẽ mulier.nõ
dum venit hora mea. Licet mulier sit quasi
adiectiuũ nomẽ fractiõis q̃i mollier.tamen
qñq̃ nomẽ sexus est. maxime qñ virgo vi
ripotens est. Et est sensus. Vis fieri miracu
lum:sed ad hoc agendũ q̃d habeo tecũ com
munẽ:q̃i diceret. Ex natura tibi cõmuni nõ
ago hoc.sed in hora passionis que nondum
venit. ex cõmuni natura mihi et tibi patiar.
Nec est credẽdũ fm̃ genealicos hoc dixisse
dñm.qui putãt vnũquẽq̃ horã suam mori
habere incuitabilẽ fm̃ horã cõstellationis ĩ
qua natus est.sed vocauit horã suã. id ẽ a se
dispositã Voluntate eñ mortuus est nõ ne
cessitate. Erãt aũt ibi sex lapidee hydrie.id ẽ
vasa aquatica posite fm̃ purificatiõz iudeo
rum Crebro iudei baptizabãt vasa epulato
ria.etsi casu aliquid tangerẽt immundũ nisi
loti nõ comederẽt. Erãt ergo posite vt si for
te cõtigisset aliquẽ de cõuiuis oportere laua
ri aquã haberẽt paratã. Impleuerũt autem
eas ministri aq̃ ad p̃ceptũ dñi.et tulerũt aquã
vinũ factaz architriclino.i. pmati inter cõui
uantes in triclinio. Tricliniũ q̃dã dicũt fuis
se domũ tricameratã. vel tres habentẽ testu
dines sub q̃b discumbebant. Vel forte tres
erãt ibi mensarũ ordines vt in refectoriis fie
ri solet. Et cõmendauit architriclin⁹ vini bo
nitatẽ. Post ĩ pmuni pmendauerũt oẽs mi
raculi nouitatẽ. Hoc eñ initio signoz mani
festauit iesus gloriã suã. Nec ỏz hoccẽ initi
um q̃n et p̃us signa feciss̃et. nascẽdo de ỹgie
magos stella p̃uia ducẽdo.et.dieby et nocti
b⁹ ieiunando et hmõi. Sed hoc fuit primũ
publice et ad publicandũ factũ. Vel primũ
factũ in cana galilee.

De instructione Nicodemi.
Caplm.XXXIX.

Erat aũt homo

e ex pharisẽis nicodem⁹ noĩe:z ỏ
p̃ncipibz iudeoz. Hic venit ad
iesum nocte:qz timuit pl̃m offendere eũ eẽt
de p̃ncipibz Vel qz magister erat in isr̃l palã
discere erubuit.et ait ad iesum. Rabbi:scim⁹
qz deo venisti magister. Nemo eñ põt hec
signa facere q̃ tu faciz nisi fuerit de⁹ cũ eo.q.
d. Doce me de regno dei. Rñdit iesus Amẽ
amẽ dico tibi:nisi q̃s renat⁹ fuerit denuo nõ
poterit videre regnũ dei. In veteri testamen
to q̃si iuramentũ erat. Cluit dñs. In nouo.
Amen dico. Et cũ in alijs simp̃l dicak:i so
lo ioãne gemiak.fm̃ illud. Sit fmo vr est ẽ.
q̃si diceret.vez dico coze et oze. Cũq̃ mira
ret nicodem⁹ qõ posset hõ scõo nasci cũ nõ
nisi carnalẽ natiuitatẽ sciret:edoc⁹ est a dño
de spũali q̃ fit ex aq̃ et spũ:quaz neutra itera
ri põt. Tũ qz adhuc inflatus erat magistral
scia nõ poterat itelligere.iõ meruit audire.
Tu es magister in isr̃l z hec ignoras: vt sic ĩ
uitaret eũ ad hũilitatẽ Instruxit etiã eũ ỏ hu
mana zdiuina sui natiuitate. de passione et
ascesione.et de pluribz alijs. Qaũt dixit Ne
mo ascẽdit ĩ celũ nisi q̃ descẽdit de celo.sens⁹
ẽ. Nemo ascẽdit nisi chr̃us cũ corpe suo Vl
fm̃ tropũ q̃ dicim⁹ dñm facere q̃ per eũ facia
mus. Et est sensus. Nemo ascendit nisi quẽ
de⁹ ascendere facit.

De prima electione ementiũ z vendentiũ
in templo. Caplm.XL.

N proximo pa

i sca ascẽdit iesus hierosolymã et
elecit vendẽtes z emẽtes ỏ tẽplo
hoc eñ bis fecisse crẽdit Et post illud pasca
incarcerat⁹ est ioãnes. Alit eñ ioãnes euãge
lista Quia cũ p⁹ ẽ pasca:rediss̃et iesus in iu
deam adhuc erat ioannes baptizans ĩ ennõ
Interim aũt p̃us q̃z ascẽderet in pasca q̃sdaz
vocauit discipulos z docuit z miracula fecit
sed nõ adeo publice. Sane ibat iesus iuxta
mare galilee. Lac⁹ est q̃ fit iordane influente
et ỏz mare cũ sit aq̃ dulcis idiomate hebreo
q̃ omnẽ aquaz collectionẽ vocat hebreus
tharsis.id est mare Et ỏz galilee:qz p̃terfluit
galileã. Nñq̃ mare tyberiadis ỏz qz famosa
ẽ ciuitas hec q̃ ei immineꝛ Qaũt ỏz stagnũ

genezareth:ex accidẽti est. Qñq̃ eñ crispan
tibus vndis generat ex se aurã. Extẽdit aũt
cxl.stadijs in longitudinẽ.z.xl.ĩ latitudinez
Dicit tũ ioseph⁹ cũ sic dictũ a modica regiõe
genezara quã p̃terfluit.quã etiã die ãmirabi
lẽ Nã tota diuersissimi generz arbustis ỏsita
nulli coz vbertatẽ suã negat et tẽperiẽ Sũt
ibi nuces q̃ maxime frigorib⁹ gaudẽt.sunt z
palme q̃s nutrit calor estiu⁹. sunt sic⁹ z olee
q̃bus aura mollioz destinata est. vt q̃si repu
gnantia bona cõtentione studio terre faueãt
Hanc dicit irrigari fonte q̃ cadit in caphar
naum:quẽ quidã esse venaz nili opinant.qz
coz astinũ pisce generat.q̃ nõ alibi nisi in nilo
flumine reperitur.

De secũda vocatione discipuloz.
Caplm.XLI.

Vm autẽ turbe

c irruerẽt ĩ eũ.vidit duas naues stã
tes sec⁹ stagnũ: et ascendẽs in vnã
q̃ erat simonis.pusillũ reduct⁹ a tra docebat
de naucula turbas Ut aũt cessauit loq̃ ait
ad simonẽ. Duc ĩ altũ et laxate retia ĩ captu
rã. Quo facto pcluserũt multitudinẽ pisciũ
tãtã q̃ fere rumpebaẽ rete.et innuerũt simõ
z andreas filijs zebedei q̃ erãt ĩ alia naui: vt
venirẽt et iuuarẽt eos.et ipleuerũt ãbas na
ues:ita vt fere mergerent. Qỏ vidẽs simõ pe
t⁹ pcidit ad genua iesu et ait. Exi a me dñe
qz pctỏr sum Cui dñs. Noli timere: qz ex h̃
eris hoies capiẽs:et subductis ad terrã na
ubus.i.locatis aĩo redeundi ad eas: secuti
sunt eũ aliquantulũ:et iterũ redierũt ad sua

De eo q̃ dñs legit in nazareth.
Caplm.XLII.

Esus aũt venit

i ĩ nazareth z die sabbati qñ plu
res pueniebãt intrauit i synaz
gogã vt pl̃es doceret. Et cũ legisset in ysaia.
Spũs dñi sup me rẽ.dixit.qz hodie cõpleta
ẽ scptura hec i auribz vr̃is.q.d. Ego sũ de q̃
scptũ est h̃. z oẽs intendebãt in eũ.

Qd discipuli baptizabãt z Joannes.
Caplm.XLIII.

Ost hec vẽit ie

p sus z discipuli ei⁹ in iudeã terrã
q̃ scz specialiter a sorte iude l'a re
gno duarũ tribuũ specificato vocabulo iu
dea dicebak. Et morabak ibi cũ discipulis z
baptizabat.licz nõ ipe ꝭz discipl'i ei⁹ baptiza
rẽt. Ꝭz vtz baptismo ioãnis vl' chr̃i icertũ ẽ
Erat aũt ioãnes baptizãs ĩ ennõ iuxta salim
qz aq̃ multe erãt ibi. Nondũ eñ missus fue
rat ĩ carcerẽ ioannes. Salim ỹo ẽ opidũ vl
tra iordanẽ situũ vbi olim melchisedech regi
uit Mittebat etiã ioãnes multos venientes
ad se ad iesuz. Inde turbati discipl'i ioãnis
dixerũt. Rabbi:q̃ erat tecũ trãs iordanẽ cui
testimoniũ phibuisti:ecce hic baptizat z oẽs
veniũt ad eũ. Quoz retundẽs inuidiã ioan
nes ait. Dixi vob:qz non sũ ego chr̃s.sed qz
missus sum añ illũ. q̃ de sursum venit super
oẽs est. Ve q̃ oportet minui:illũ aũt cresce
re. Ut aũt cognouit iesus iuidiã illoz ascen
dit ad die festũ pasce: de q̃ sup̃ dictũ est. Ꝭz
z ibidẽ:qz p̃sensit ortã i se pharisẽoz inuidiã
maxime cũ audisset ioannẽ traditũ in carce
rem:reliq̃t iudeã z iterũ abijt in galilea.

Qur Joannes incarceratus est.
Caplm.XLIIII.

Rgebat enim

a herodes ioãnes ppt herodiadẽ qz
fm̃ legẽ quã recepat:nõ licz frẽz
hr̃e vroris fratris eo viuente. Sup̃ mattheũ
legit q̃ herodias filia erat regis arethe:quã
auferens philippo oztis inter eos q̃busdã si
multatibz.in odiũ philippi dederat fratri he
rodi.qz z frẽs inuicẽ erãt inimici. Josephus
tradit herodiadẽ fuisse filiã aristoboli quem
occiderat cũ fratre ei⁹ alexandro. pater eoz
herodes.z ita soroz erat herodis agrippe quã
auus su⁹ herodes dederat herodi filio suo
vrozẽ. Dicit eñ aliũ fuisse herodẽ p̃ter tetrar
cham:quẽ pater susceperat de filia simonis
sacerdotis. Philippũ ỹo tã mortuũ cũ gaius
regnare cepisset. Forte z hic herodes nosa
batur philippus.qz binomi⁹. z ita virũ eius
quẽ ioseph⁹ vocat herodẽ:euangelũ vocat
philippũ Vel forte p̃us nupta herodi:p̃ nu
pta philippo. Herodes ỹo tetrarcha vrozẽ
habebat filiã arethe regis damascenoz. Qui
rhomã iter faciẽs transiẽs p fratrẽ suũ.secre
to pegigit cum vroze fratris q̃ in reditu suo
repudiata vroze sua duceret eam in vrozem
Nõ tũ nõ latuit vrozẽ ip̃s⁹ herodis que non
expectãs reditũ viri sui festinauit ad p̃zs He
rodes aũt redies abstulit herodiadem fratri

suo, z fact⁹ ē inimic⁹ arethe et philippi Sup quo cū argueret eū ioannes, suggestione herodiadis missit eū in carcerē. Quod cū audisset iesus venit et habitauit in capharnaū in finibus zabulon et neptalim.

De tertia vocatione discipulo⁹.

Caplm. XLV.

Rbulans autē

a itez iesus iuxta mare galilee vidit duos frēs simonē z andreā frēm ei⁹ mittētes retia ī mare z ait illi, Venite p⁹ me faclā vos fieri piscatores hoim. At illi ꝯtinuo relictis retib⁹ et naui secuti sūt eū oīno. Et pcedēs inde vidit duos alios frēs iacobū z ioannē reficiētes retia sua cū zebedeo pīe eoz: et vocauit eos. Illi aūt relictis retib⁹ z pīe secuti sunt eū oīno Et cū trāsisset inde iesus vidit matthеū q̄ z leui dict⁹ ē filiū alphei: sedentē ad teloneuz z ait illi, Seqre me. Qui relict⁹ oīb⁹ secut⁹ ē eū. Telos grece latine vectigal, Iste ḡ erat publican⁹, i. publica negotia āministrās q̄ sine pcō aut vix aut nūq̄ āministrant. Et nota a q̄b⁹ z q̄libz orta est ecclia ne si a sublimib⁹ orta esset. ꝑt⁹ fidei scie eoz, et potētie ascriberet. De vocatione reliquoz determinatū nō habem⁹.

De apta p̄dicatione et miraculis dñi.

Caplm. XLVI.

T aperte extinde

e p̄dicabat dicēs Pniaz agite: appropinq̄bit em̄ regnū celoz. Un̄ z p⁹ dixerūt sacerdotes ad pilatū. Cōmouit vniuersaz iudeā incipiēs a galilea vsq̄ huc. z sic impletū est illud esaie. Prio rge alleuiata est tra zabulō z tra neptalim. Un̄ z pmittit cōuersi a dño: q: fuerūt de finib⁹ ill': dicti st pncipes zabulon z pncipes neptalim. Esaias siqdē pphauit ō captiuitate decē tribuū q̄ in tribub⁹ illis inchoata ē. Nihilomin⁹ tn̄ z de alleuiatiōe ab onere pcti futura ī ptib⁹ ill' ad p̄dicatiōz chr̄i p̄dixit Et circūibat iesus totā galileā docēs i synagogis eoz. z sanās oēm languorē in pl'o: z abiit opinio el⁹ in totā syriā. Est aūt syria oīs regio ab eufrate vsq̄ ad mare magnū. a cappadocia vsq̄ ī egyptū: cōtinēs inter alias puincias palestinā in q̄ iudei habitabāt. Un̄ z sup psalmos. thabor z hermon dicūt mōtes syrie. Qūq̄ño sic legit syria q̄ nullū includit partē iudee, Et secuti sunt eū turbe mlte diuersaz regionū. Quas cū vidisset iesus ascendit in montē.

De electione duodecim apostoloz.

Caplm. XLVII.

T cū sedisset

vocauit ad e se q̄s voluit ipe: z fecit vt essent cū illo, tū, q̄s z apl'os, i. missos noīauit. Simonē quē agnominauerat petrū: et andreā fratrē ei⁹, iacobū zebedei z ioānē fratrē ei⁹. Et ipositis his duob⁹ noīa boanerges id ē filios tonitrui, q: yn⁹ eoz itonuit dicens In pncipio erat ✠bū. Et ambo sepe terrificā vocē pīs audire meruerunt. Philippū et bartholomeuz, thomā z matthеū publicanum, iacobum alphei, et taddeum frātrē ei⁹: q̄ et iudas cognoīat⁹ ē, quē lucas iudā iacobi vocat, q̄ tertio noīe dict⁹ ē lebeus, simonē cananeū z iudā scariothē In ℔ catalogo nomina apl'oz cōbinata q̄si pariū ponuntur nō satis nota cā. Quare ꝯ iacob⁹ alphei posteriōr nūerē iacobo zebedei z mīoꝛ dicatur et ille maioꝛ cū ꝓgatiua scitatz sue fact⁹ sit ab apl'is postea archiepis hierosolymoz: z senioꝛ illo fuerit: merito q̄ritur. Ad q̄ō melꝰ videndū dicim⁹ q̄ ānā mor tuo ioachim, de quo

Ante electionē apostoloz q̄dā ponūt de sanatōe demōiaci ī synagoga apd marcuz et de socru petri: z de sanatione multoz in vespera. z de scriba q̄ accessit ī via, z ō dormitione christi in naui, et de demoniacis gerazenis, z de paralytico demisso per tectum, z de vocatione matthei, et de conuiuio leui, z de filia archisynagogi, z emoꝛroissa, z duobus cecis, et demoniaco muto, ō q̄bus solus matthеus,

Non fuit anna nazarea, sed ō sephoꝛi, circiter duo miliaria a nazareth.

suscepat mariā virginē data ē in vxoꝛē ioseph genero suo cleophe fratri ip⁹ ioseph de q̄ post susceptā filiam vocatāq̄ mariā dedit in vxoꝛē alpheo de qua nati sunt alpheo quattuoꝛ cōsobrini dñi, iacobus, simon, et iudas apostoli, et ioseph qui z barsabas, q̄ p iuda post cum matthia electus fuit. Et hi qttuoꝛ p ceteris consanguineis dicti sunt frēs dñi: q: nō solū cognati: sed z agnati ei⁹ putabant tanq̄ ex duobus fratrib⁹ ioseph z chleopha descendētes

Inter q̄s tn̄ q̄si antonomastice iacob⁹ dict⁹ est frater dñi, q: q̄si illi⁹ fuit ei ī facie Jrē mortuo cleopha anna nupsit viro tertio, scz salome, suscepta q̄z ex eo filiā sicut z alias prius vocauit mariā. Et hanc duxit zebedeus Habuit q̄z ex ea filios iacobū maioꝛē z ioannem, q̄ licet posterioꝛ natu: maioꝛ tn̄ dict⁹ est q: pus vocatus est a dño: et pus adhesit ei. Nō romana seruat ecclesia vt singuli ī ordinibus suis pozes sint prius ordinati, ita dicit Hieronym⁹. Alij ꝯo videntes mulieres agnoīari solere a noīb⁹ viroz, vt marcia cathonis: dixerūt pozib⁹ virq̄ mortuis: has duas marias nupsisse cleophe et salome, vl' pores viros fuisse binomios, et dictū zebedeū cleophā, alpheū salomam.

De sermone dominī in monte.

Capitulū. XLVIII.

T eleuatis ocu

e lis in discipl'os docebat eos dicēs, Beati paupes spū: qm̄ ipoꝝ est regnū celoz. z c. Hūc sermonē matthe⁹ et lucas varie narrant. Ob hoc quidam tradunt dñm prius eū fecisse discipulis in suppliio montis sedendo, post in latere montis cōiter discipl'is z turbis stādo. Alij vero tradunt nō nisi vnū sermonē factū cōiter discipulis et turbis. Utrū aūt hoz verū sit: nō multū interest nos scire, sic nec scire interest, an mons ī q̄ hec facta sūt fuerit thabor: an alius mons in galilea. Sermonē q̄dem a dño ad discipulos factū legim⁹ ī matheo luca z ioanne tm̄.

Sz ōr q: scdo millario a capharnauz est descēsus mōtis vbi factus est sermo domini et leprosus mūdatus.

De oratione dominica.

Ca. XLIX.

Dic sermoni in

b terserunt dñs oratiōem dñicā: q̄ octo ptes habet. Pria est captio benivolētie: quā sequunt septē petitiones z dirigunt ad deū patrē. a q̄ petim⁹ nob⁹ dare panē nostrū sup substantialē, i. filiū. Nam suo, Tres pme petitiones spectāt ad vitā futurā. Sicut sanctificet, i. firmet in nobis nomen tuū. In hac vita quasi mobile est nomē patris z filios, q: et iudas q̄nq̄ fuit del filius q̄nq̄ nō p qua etiā possibilitate mouēda dixit apl's, Timeo ne z egoipe reprobus inueniar. In patria em̄ apparebūt filij: z immutabiliter erit de⁹ pater eoz. Aduenīat, i. ad te videndū veniat regnū tuū: vt sit regnū in regno. Fiat volūtas tua sicut ī celo, z in terra, q̄si sicut celestis eccl'a nihil pōt velle nisi qđ scit te velle, ita z illa q̄ adhuc militat in terra addicat voluntati tue Quattuoꝛ q̄ sequunt: ad militiā hui⁹ vite spectāt, scz panē nostruz: supsubstantialē da nob⁹ hodie id ē chr̄m q̄ est supsubstantialis, i. sup oēs substantias. z est panis noster in altari. Uel sunt due dictiones, sup substantialē, et est sensus. Da nobis hodie, i. in pūti tpe panē nostruz, i. chr̄istū, q̄ ꝓpius est fideliū z hoc sup panē, i. ꝓter panē substantialē, i. necessarium ad sustentationē, q̄si da nobis vtrūq̄z panē anime z corporis. Lucas posuit quotidianū, qđ deviatico tm̄ exponit. Grecus habet epiusion. Hebreus vero sogolla, id est ꝑcipuum vel egregiū vel peculiarē. Ob hoc forte lucas videns matheum dixisse sogolla, qđ sonat peculiarē dixit quotidianū. Grecus vero interpres matthei, q: vidit eū dixisse sogolla qđ sonat egregium, dixit epiusion. Tres q̄ sequunt patēt: Āmē. Hebreus in fine ponit vnū ex his tribus, amen, sela, salem, que sonant vere, semper pacem.

Q discipuli missi sunt cū potestate curādi

Capitulum. L.

Um cōsūmas

c set iesus ✠ba hec ꝯuocatz discipul', tū, dedit eis ptātē eiciēdi spūs īmūdos: z curādi oēm infirmitatē, z misit eos p̄dicare regnū dei: et ait, Nihil tuleritis in via, neminē salutaueritis, s, sic alij: q̄ nō ex studio optādi salutē cōsueuerūt tm̄ salutare. In viaz gentium ne abieritis nec ī ciuitates samaritanoꝛum intraueritis, gratis accepistis gratis date. Nō portabitis pecuniā: nō panē: nō duas tunicas. i, supfluas, non,

Inde est q: draco sequitur, tū, die rogationū Dic ꝑmo destruitur potestas diaboli: cuz homini dat potestas sup eum.

Inde est q: diaconus sumpto codice de altari sub silentio trāsit inclinās donec in ambone salutat po-

calciamenta: nō vir-
gam, Scōm marcū
ꝙo soleis l'sandaliꝭ
vti iussit ſc'i. peroniꝭ
et virgaz ferre: que ꝓ
potestatej accipiendi
necessaria ponit. Ec
ce mitto vos sicut o-
ues in medio lupo-
rum, qui vos recipit
me recipit.

pulum quasi intrās
domū cui offert pa-
cem Nec portat pul
uinar. i. solacia vite:
sed alius fert et Nec
obest q̄ puluinar si-
gnificat onus euan-
gelij leue Forte inde
est q̄ diacon⁹ nō di-
cit Dñs vobiscū nisi
cū legit euāgelīū nisi
raro, Raro dicit ꝓpt

diaconos cardinales, vel būdictionē cerei.

De curatione leprosi.
Capl'm. LI.

Vm aūt descen

c disset ihesus de mōte tetigit leprosū
q̄si iā soluēs figuras: et sanauit eū
dicens, Volo, Mūdare. Et addidit, Vide
nemini dixeris, q. d. Vide q̄manifeste z ple
ne mundat⁹ es. Nemini dixer'. i. nemini ne
cesse hēs dicere adeo res euidēs ē, ſz oñde te
sacerdoti: ad cui⁹ arbitriū reuocand⁹ es. Ec
ce alios nō dū docet soluere legē sanatus tū
vbiq̄ predicauit.

De seruo centurionis. Ca. LII.

Vm aūt intras

c set capharnaū rogauit eū cētu-
rio ꝙ interuētū seniorū iudeoꝝ vt
sanaret puerū ei⁹ palyticū. Et ait ihe⁹ Veni
az et curabo eū. Ueūt aūt potētia sanādi nō
corpe. et ait cēturio, nō sū dign⁹ vt ītres sub
tectū meū ſz tm̄ dic ꝟbo z sanabit puer me⁹.
qz ego solo ꝟbo ꝙ mi stros meos opor For
te idola habebat ī domo z imūda iudeis Et
seq̄ntibꝰ se ihesus dixit. Nō inueni tantā fidē in
isrl'. subaudi. hui⁹ tpis Nec includunt ī noīe
isrl' seq̄ntes eū: qz ad eos loq̄bat. q̄ntā in ꝟ
gentili. Et sanat⁹ est puer in illa hora. Et in-
gressus synagogā sabbato docebat eos z ibi
eiecit ab hoīe spm̄ immūdū clamantē Quid
nob z tibi ihesu nazarene: Uenisti pdere nos
scio q̄ sis sanctus dei.

De socru Petri. Capl'm. LIII.

Et cum venisset

c ihesus ī domū petri quā forte ha-
bebat in capharnaū ꝙ vxorē, ipe
em̄ erat de bethsaida: ad petitionē discipulo
rū sanauit socrū petri febricitantē.

De filio viduc. Capl'm. LIII.

Vm aūt iret ici

c uitatē naym q̄ est in galilea: susci
tauit aū portā filiū vidue tāgēdo
feretrū z dicēdo, Tibi dico surge. Uelpe fa-
cto obtulerūt ei energuminos z male habē
tes z sanauit oēs: z voluit ire trās fretū. z di
xit ei vn⁹ scriba, Rabbi: seq̄r te q̄cunq̄ ieris
Volebat seq̄ dñm vt disceret signa facere ad
lucrū. z tō nō audit a dño. Dixit aūt dñs al-
teri Seq̄re me. Qui rñdit, Dñe ꝓmitte me ꝓ
mū sepelire patrē meuz. Cui ihesus, Dimitte
mortuos in pcīs. i. sepelire mortuos suos.
Tu vade annūcia regnū dī. Nō phibuisset
dñs ihesus hūc a sepultura si nō eēnt alij q̄ se
pelirēt. Et ait alter Sequar te dñe: sed ꝓmū
permitte me renūciare his q̄ domi sunt. Cui
ihesus, Nemo mittēs manū ad aratrū z respi
ciens retro aptus est regno dei.

Q̄ excitatus imperauit ventis z mari.
Capl'm. LV.

Vnc ascēdit ie

t sus ī nauiculā cū discipl'is suis
z dormiuit in puppi sup cervical
z orta tēpestate excitat⁹ a discipul' impauit vē
to z mari dicēs, tace z omtumesce. z cessauit
tēpestas. Nō ꝓ errorē hereticoꝝ impauit eis
tanq̄ aīantibꝰ: q̄ occasiōe hmōi ꝟboꝝ. q̄ oīa
legunt obedire ō. dogmatizauerūt oīa aīa-
ta eē. Sz dicunt ei obedire inaīata. qz solo
ꝟbo facit de his q̄ vult. ſm quē loq̄ndi mo
dū solet dici: materia languoris obediēs vel
inobediens medicine.

De duobꝰ obsessis a legione.
Capl'm. LVI.

Vm autē venis

c set trās fretū ī regionē geraseno
rū q̄ ē ꝟ galileā occurrer̄t ei duo
arrepticij seui nimis: q̄z vn⁹ adorauit z dixit
Quid nob z tibi iesu fili dī. Uenisti aū tps
torq̄re nos. Nesciebāt demōes eū dī filiū: ſz
suspicabant ꝓ miracul' z testimonio patris.
Torq̄ri aūt se dicebāt: qz cogebāt exire z ces-
sare a lesione. Dicebat em̄ illi ihesus Exi spūs
immunde. Sciebāt aūt ī iudicio se torquēdos
in abyssū. Cuiq̄ dño q̄rēti nomē suū: dixisset
se vocari legionē, non q̄ sic vocaret, sed, q. d.

Frustra queris nomē. qz plures sum⁹. roga
bāt eū vt mitteret eos in gregez porcoꝝ qui
iuxta pascebāt. Et intrātes porcos precipita-
uer̄t eos ī mare Indigene aūt rogauerūt eū
vt trāsiret a finib⁹ eoꝝ. Cuiq̄ ascēderet nauim
sanatū licet rogaret noluit secū ducere Et re
dijt capharnaū: quā matthe⁹ vocat ciuitatez
suā nō origine: ſz gēte, qz q̄libet ciuitas gali-
lee pōt dici ciuitas galileoꝝ.

De paralytico demisso per tectū
Capl'm. LVII.

T sanauit para

e lyticū aū se demissū ꝙ tegulas. ꝓ
mo remittēs pcā ei⁹ q̄ fuerāt cau
sa morbi. qz qō ob cām fit: cessāte cā cessare
debet effect⁹. Et ꝓpt scribas et phariseos q̄
putabāt eum blasphemasse dixit paralyticо
vt surgeret et tolleret lectū suū: et surrexit et
tulit et abijt Quia ergo ostat q̄ ꝓ pcīs q̄nq̄
egrotat hō, medic⁹ visitās egrū ꝓmo dz euz
monere ad pniaz z confessionē: ne pcō manē
te tāq̄ ferro in vulnere frustra sit malagma
apponere. De puteo samaritane.
Capl'm. LVIII.

Vm aūt ascen

c disset ī iudeā z iterq̄ rediz ī gali
leā optebat eū trāsire p samariā
id ē p regionē cui⁹ caput fuerat samaria Ciui
tas q̄ nomē antiquū amiserat: et dicebāt se-
baste, sed regio nomē illud retinuerat. Ve
nies aūt iuxta sichez q̄ corrupte sichar di-
cebāt. et erat pureus in predio qō emit ia
cob a rege emor. qō et dedit filio suo Jo
seph Et fatigatus ex itinere sedit sup pute
um iacob: q̄ actenus sic vocatus fuerat et e-
uentu q̄ seq̄t: ꝓ⁹ agnoiatus ē pute⁹ samaritа
ne. Sūt q̄ dicūt locū illū esse vmbilicū terre
nre habitabilis. qz singlis ānis q̄dā die esta
tis meridiana hora sol descēdit in aquā pu-
tei nusq̄ faciens vmbrā. qō phi apō sichem
fieri tradiderūt. Ideo em̄ dictum putant in
deuteronomio. Cōstituit eū sup excelsaz ter
ram. Juerunt aūt discipuli in vrbē vt cibos
emerēt: veniteq̄ mulier haurire aquā. q̄ dño
Sichem mō ōr nea
pol' q̄rto miliario a
sebaste distās. In ea
iuxta fontē fecit iero
boam vitulos quos
posuit in bethel et in
dan: qō est vno milia
rio a sichem.

petenti potum q̄si notās eū: dixit iudeos nō
coūti samaritanis. ꝟgnoscēs ex fimbriis pal
lij dñm iudeū esse. Translatis decē tribub⁹:
rex assyrioꝝ misit psas et assyrios ad incolē-
dam sibi terrā Qui ob metum ferarū libros
moysi receperāt z legitima terre: nec tū cessa-
bant ad idolatria'. Qui primo cuthei vocati
sunt a fluuio persarū. tunc aūt samaritani di
cebantur quasi medij inter iudeos et gentes
Q̄nq̄ tū iudei vocauerūt eos iacobitas. id ē
supplantatores. qz terrā fratrꝭ suoꝝ. q̄ eos cō
tingebat eis supplantauerant. Horꝝ cibis et
vasculis nō vtebant iudei. Cuiq̄ colloquen
do cū iesu: accepisset ab eo q̄ ānq̄ viros ha
buerat: z sexti erat ꝟcubina: ait. Uideo qz ꝓ
pheta es tu. z statim q̄stuit determinatiōem
q̄stionis q̄ inter ipos z iudeos versabāt. Di-
cebant em̄ iudei ꝓprīū locū adorandi esse hie
rusalē z templū. Samaritani vo montē ga-
zarim in q̄ antiqui pres adorauerūt. Jesus
aūt dixit tps venisse in quo nec in hierusalez
nec in monte illo adorarēt hoies. q. d. Non
pfero locū loco in adorādo, Ubiq̄ em̄ ado-
retur deus tm̄ in spū et veritate. i. ex dilectio-
ne q̄ est a spū. z p his q̄ vere sunt. i. pro eter-
nis. Cui mulier, Scio q̄ messias venit. id est
in primo est vt veniat. Forte z samaritani si
gna aduentus dñi notauerāt. Messias he-
braice. chris grece. vnctus latine Punice q̄nq̄
messe: dicit vnge. Lingua em̄ punica z syra
affines sunt hebree. Dicit ei iesus. Ego sum
q̄ loquor tecum. Reliquit mulier hydriaz et
abijt in ciuitatē monēs ciues egredi ad vidē
dū hominē q̄ dixerat ei quecūq̄ fecerat: et di
cebat. Numq̄d hic est christus. Timuit asse-
rere qō audierat z credebat ne viri indigna-
renť a muliere doceri. Ciuib⁹ vero egredien-
tibus vocauit discipulos iesus: z ait. Sege
tes paratas ad messem. i. paratos ad creden
dum: cū tū adhuc supessent q̄tuor mēses ad
messem. Ūn ꝓpendit hyemis tpe hoc factū
Jesus aūt ad petitiōez eoꝝ itrauit vbē z mā
sit ibi aliq̄t dies et multi crediderunt in eū

De filio reguli. La. LIX.

Enit autē iterū

v ī Cana galilee a iudea ī quā ascē
derat. Et erat ibi q̄dā regul⁹. id
est de potentioribꝰ terre sub rege: cui⁹ filius
infirmabat nō in Cana sed in capharnauz
Et rogabat dñm vt descenderet et curaret

filium suū. Qui redargut⁹ est a dño. qz non credebat eū posse sanare nisi coz pali pūtia et tactu. Et ideo dū instaret ille: ait ei, Vade filius tuus viuit, et sic absens ꝑbo sanauit eū Descēdē. qz pater cū cognouisset filiū sanatū in hora verbi dñici: credidit ipse z dom⁹ eī tota. Creditur iste fuisse iudeus: qz dicit ei dñs. Nisi signa et ꝓdigia videritis nō creditis. Judei em signa querūt.

De cōiuncto leui. Capi. LX.

Tfecit ei leui cō

e uiuiū in domo sua. Et discumbebāt cū eo publicani q̄ fuerāt socij leui. quē cū arguerēt pharisei q̄ cū talibz edebat ait. Nō veni vocare iustos sed peccatores ad pniam Excusauitqz discipulos de eo q̄ nō ieiunabāt Tū qz rudes erāt nec difficilia sustinerēt. tum qz corpaliter cū eis erat qz cū auferet ab eis plurimū ieiunarēt. Ex ꝟ q̄ dz dicūt q̄ ablato chō i ascensione: ieiunauerūt discipuli vsqz ad missionē spūssctī. Et ob ꝟ ieiunant ab ascēsione vsqz in pētecostē Nec etiā tūc celebrant nuptias q̄si iā inchoantes tres hebdomadas añ festū scti ioannis Sz non est autenticū. nec in actib⁹ aplorū legit tunc de ieiunio eoz. sed de ozōne tm Querentibz aūt pharisei signū de celo negauit eis tāqz indignis. qz deteriozes erant niniuitis z regina austri q̄ nec legē dei nec pphetas habuerāt. Et nota q̄ in antiquioribus codicibz inuiuite legit.

De filia archisynagogi et emorroissa. Capl'm. LXI.

Tecce princeps

e synagoge iair⁹ adozauit eū dicēs. Filia mea mō defuncta ē. i. mozti prima vt marc⁹ et lucas dicūt. Veni pone manum sup eaz et viuet Et duz ꝛet: mulier emorroissa ab annis. xij. retro veniens tetigit fimbriā vestimenti ei⁹ et sanata est. Ambrosius in sermone de saluatore dicit hanc fuisse martham. Enumerans enim beneficia chīi circa gen⁹ humanū: post aliq̄ ꝓmissa subdit. Dū languidā sanguinis fluxū siccat i martha. dū demones expellit de maria. dū cozp⁹ rediuiui spūs calore ꝟstringit i lazaro. Veniēs aūt i domū iairi induxit tm secū petrū iacobū z ioannē fratrem eius qui quasi secretarij eius erant. z patrē z matrem puelle. Et eiectis irridentibz eum. qz dicebat puella dormit. tenens manū puelle ait. Tabita cumi. qō sonat puella tibi dico surge. Tamen tibi dico nō est de interpratione ꝛ iussit illi dari mā ducare. Hoc em ēverū experimentū vere resurrectiōis. Magi em mortuos suscitāt q̄busdā characteribz alligatꝫ sb vtraqz ascella z loq̄ eos z icedere faciūt sed comedere nequaqz possunt. Quidā dicūt hoc factū ee in medio hierusalem sub regia salomonis.

De duob⁹ eccis z de surdo z muto. Capl'm. LXII.

Ttrāseunte

inde iesu secuti sunt cū duo ceci clamātes. Fili dauid miserere nostri. Cūqz venisset domū. i. ad domū suā nazareth: tetigit oculos eoz z apti sunt. Cūqz dixisset eis. Videte neq̄s sciat. tū diffamauerūt eū i tota terra illa. Egressis illis obtulerūt ei mutū demoniū hūtem. z electo demone locut⁹ ē mutus. In greco tū meli⁹ sonat surdū q̄z mutū

De beelzebub Capl'm. LXIII.

Jnqz laudaret

c eū turba: pharisei dicebāt In beelzebub pncipe demoniozū eiecit demōes. Abelo pmo nōie idoli: varie gētes ꝟm idiomata lingue sue cognoiabant idola sua. Babyloni⁹ dixit bel. moabita beel. palestini baal. Qūqz aliq̄d supaddebāt. vt beelphegor. i. de⁹ tentiginis. q̄ est priapus Qūqz baalim q̄ ē de⁹ lsidonioz. et sonat vir meus. i. robur meū z caput. Beelzebub tū nulli⁹ idoli nomē erat. sz iudei irrisorie vicinū sibi idolum acharonitaz sic vocabāt. Et sonat vir muscaz: ob sordes immolaticij sanguis quē sequunt musce. Hec est final'lra d. vel l. vel v. sed b. Quib⁹ ait iesus. Filij aūt vestri in q̄ ejiciūt. q. d. si in filijs vīs hāc expulsionē dabatis: cur nō i me idē facitz. Erāt ei ō iudeis exorciste q̄ exorcismos salomōis demōes

ejiciebāt maxime si radix cuiusdā herbe ponerēt in naribz obsessi. Alit em ioseph⁹ se vidisse quendā ezozistā captū et adductū ad vespasianū dū obsideret hierusalē. q̄ annulū sub cuius gēma radix erat: posuit in naribz cuiusdā obsessi. z adiurauit demonē: et egressus est demō Ut aūt ꝓbaret electū demonē posuit peluim aq̄ plenā in medio et adiurauit demonē vt subuerteret peluim et subuertit eā. Q̄ aūt in ānulis quidā includūt spiritus immundū: p quē imperāt alijs demonibus nō credit esse salomonis inuentū De cipriano magno martyre dicit augustin⁹ q̄ in pyride q̄dā eburnea dū adhuc magus esset tres habebat demones inclusos p q̄s q̄ volebat opabat. emittēdo illos ad q̄ volebat et postea redibāt. Sed puellā cui⁹ amore tenebat nūq̄ potuit adducere. qz illis sp signaculū crucis opposuit. Quo ꝓcepto: cipria⁹ ad fidē cōuersus est. et postea martyr factus cum iustina virgine.

De maria magdalena. Capl'm. LXIII.

Jc quidaz dicūt

b dñm vocatū i nazareth a quodaz pharisco i domū suā. z ibi magdalene dimissa pcā: q̄ z secuta est eū. plres dicūt i bethania factū: sz neq̄z loc⁹ nec tpus q̄ factū ē ex euāgelio certificari pōt Magdalū oppidum est. ij. miliario a tyberiade. q̄ ꝓxime chennereth dicta est.

De ministerio marthe. Capl'm. LXV

Actum est autē

f dū ascēderet i iudeā iesus in q̄dā castellū intrauit: z martha excepit illū i domū suā et mīstrabat ei Sessio aūt sororis illi⁹ audiētis dñm plata ē a dño mīsterio marthe: nō q̄ maioris meriti sz qz nō auferet ab ea.

De questione ioannis. Capl'm. LXVI.

Johannes autez

f cū audisset in vinculis opa chīi misit ad eū duos ō discipul' suos dicēs Tu es q̄ venturꝰ es an alīū expectam⁹ Nō dubitabat ioānes q̄ diceret ecce agnus dei. ecce qui tollit pcā mūdi. Sz cū adhuc discipuli ei⁹ dubitarēt, misit eos ad iesū q. d Ite ad eū et ab ipo ḡrite. vtrū ipe sit christ⁹: an adhuc venturus sit. Tū gregoriꝰ sup ezechielē videtur velle q̄ ioannes nesciebat vtrū p se vl p alīū spoliaret infernū. q. d. Pro pe ē vt descendā ad plm meū. Quia ḡ te nūciauī superis. vīs vt inferis te nunciem. Jesus aūt amouit dubitationē cor: ostendēdo certa signa sui aduent⁹. Illis aūt abeuntibz ꝛmendauit ioannem turbis dicēs. Inē natos mulierū nō surrexit maior ioanne baptista. et est hic mulier nō solū sexus nomē: iz z nomen fractur Utrū autē sanctior eo postaliqs fuerit vl futur⁹ sit: indiscussum ē. Hec ob hāc laudē credendū. est hereticis qui dixerūt ioannē ee angelū humanatū. qz etiā dñs ꝓdixerat d e eo fuisse dictuz. Ecce ego mitto angelū meū ꝛc. Addidit qz dñs q̄ oīs lex et pphete vsqz ad ioannē pphetauerūt. Ubi intelligendū est ex maxima pte. qz post pphetauit agab. et q̄ttuor filie philippi. Tunc expbrauit ciuitatibz galilee in quib⁹ plurimas fecerat virtutes. et ꝓposuit illis tyrū z sydonem Redeuntes aūt quidā apl'oz ad eū: nūciabāt ei q̄ docuerāt et fecerāt. Et duxit eos in desertū locū vt requiesceret pusillū. nec ei edendi spaciū habebāt p turbis.

De septuaginta duob⁹ discipulis Capl'm. LXVII.

Post hec designa

p uit dñs et alios. lxxij. discipl'os. z mittebat eos bīnos añ faciē suaz Reuersi sunt aūt et hi cum gaudio dicentes Dñe etiā demonia subiciunt nobis. Exultauit ergo iesus et dixit Cōfiteoz tibi dñe pater celi et terre. quia abscondisti hec a sapientibus z prudentib⁹ z revelasti ea parvulis z nemo nouit patrem nisi filius: neq̄z filiū nisi pater Erubescat cunomius dicens se plenam habere notīciā de ꝑe et filio. nec excludit vtriusq̄z cōnexio. Ob ꝟ em arrius spm̄ creaturā esse putauit. et nō equalem illis. qz non sciebat quicquid illi.

In coronis ecclesiaz sunt. xij. maiores turres. quasi. xij. apli et duodecim minores. quasi. xij. pphete. et lxij. cādelabra ꝓ his discipulis designandis z angeli quasi custodes ecclesie intelliguntur.

De solutione sabbati et cõfricatione granorum. Cap'm. LXVIII.

℣factum est in

e sabbato scõo ꝑmo cũ iesus ꝛ discipuli ei⁹ trãsirẽt p sata: grana ꝺfricata manibꝫ edebãt discipuli Hoc exponit sic. In sabbato scõo ꝑmo aduerbialiter cũ iesus intraret p sata ꝛc Vl'i sabbato scõo a primo, de q̃ ꝓcessit ꝑmo Vel est vna dictio quã dixit lucas deuteron ꝓteron. nos scõo primũ. Hoc aũt sabbatũ qꝺ discipuli nõ obseruabãt iõ sic vocauit vt significaret spũale sabbatũ iã inchoari et legalia cessatura. Est cñ sabbatũ spũale scõo ꝑmũ, i. superius ifertioꝛe scz legali. q̃si factũ de scõo ꝑmũ. Qꝺ ei ꝓpus fuerat tpe: factũ ẽ scõo munere gr̃e. q̃si caput versum est i caudã. Vñ et sigꝫ chr̃m velit appellare adam scõo primũ nõ errabit Vl'sunt due dictiões. ꝛ ꝺr secundũ ꝛ ꝑmuꝫ tpe. qꝛ et añ legẽ scti ꝓies sabbatizauerũt. et p⁹ legali sabbato medio interposito Cũ aũt pharisei dicerẽt. q̃d faciꝫ qꝺ nõ licet sabbatꝫ excusabat eos dñs multiꝫ modis Tuꝫ qꝛ necessitas excusabat eos. sicut excusauit dauid ꝛ pueros ei⁹ qñ comedit panes sacerdotales Nec peccãt sacerdotes circũcidẽtes ꝛ sacrificantes i sabbato. Tum qꝛ pũte auctore dño sabbati faciebãt ℔. qꝛ etiaꝫ nõ peccauit iosue duꝫ circũiuit hiericho septẽ diebꝫ Nec etiã hodie eger si soluit ieiuniũ reus ẽ Dixerũt aũt pharisei ℔ nõ licere sabbatis. qꝛ alia die licebat ẽm legẽ edere grana segetis. ꝓin quoꝛ: iꝫ nõ metes falce. Nota ꝑmos apostolos soluisse sabbatũ q̃s tũ recipiũt hebionite cũ repudiẽt paulũ q̃si legis trãsgressoꝛẽ.

De manco. Cap'm. LXIX.

℣factũ est aũtẽ in

f alio sabbato itrauit iesus synagogã. et erat ibi hõ manũ aridã hñs et obseruabant eũ pharisei si sabbato curaret. Cuncꝫ quesisset ab eis: si licet sabbato curare. nec respõdissent: curauit languidum cõfutãs superstitiosos. q̃ sabbatis pecus lapsum a fouea extraherent Ipi aũt colloquebantur quidnam facerent iesu. Jesus autez sciens secessit inde. et secuti sunt euz multi ꝛ curauit eos.

De quattuoꝛ parabolis ad turbas i nauicula Cap'm. LXX.

℣factum est i die

f b⁹ illis exijt iesus in monte orare ꝛ erat ꝓnoctans ibi in oꝛone Et cũ dies fact⁹ esset vocauit discipulos suos forte adhuc dormiẽtes ꝛ sedebat sec⁹ mare Cuncꝫ cõgregarent turbe ascendẽs nauicula docebat de ea turbas stãtes i litoꝛe: i parabolis loquẽs eis Proposuitqꝫ eis parabolam seminãtis in terã tripliciter malam nec ferentẽ fructũ: et in vnam bonam facientem fructum centuplicez

Secũdo proposuit parabolã seminãtis bonũ semen cui inimicus hõ supersemi nauit zizaniã in qua illõ qꝺ dicit. Sinite vtraqꝫ crescere vsqꝫ ad messez: videt paulo ꝓtrariũ q̃ ait. Auferte malũ de medio vestri. Sꝫ inter tritici antequꝫ veniat adspicã et lolium: grãdis est similitudo. et vix distingui pñt. Hoc igitur dictum est de ambiguis. illud pauli de manifestis. Tertiam proposuit parabolaꝫ de grano sinapis. Quartã proposuit de fermento. qꝺ mulier abscondit in farine satis tribꝫ Satum est genus mensure in palestina modiũ et dimidium capiens. Seorsum aũt discipulis disserebat oñia. Tũc dimissis turbis venit in domũ: et dixerũt ei discipuli Edissere nobis parabolã zizanioꝛ. Primaz eñ eis exposuerat in naui.

Et nota qꝺ sup hunc locũ habet i antiqua glosa Hõ ẽ credẽduz valẽtiniano heretico q̃ ex ℔ loco trahẽs fomentuz erroꝛis. dicit terras esse in hoïe. et ẽm eas esse tres creatoꝛes. Aiam cui⁹ deꝰ creatoꝛ. Coꝛp⁹ cuius creatoꝛ diabol⁹. Animalitatẽ siue spirituz quendã vitalez conmunẽ nobis cũ brutis. cui⁹ creatoꝛes angeli. Sed hic nõ tñ tres. sed et q̃rtã addit. nec de his terris itelligitur Nec facit vir catholic⁹ nisi duas in hoïe. animã scz et carnẽ. Animalitatẽ aũt vel spiñ vitalẽ vl'sensualitatẽ quicqꝺ illis sit ꝯmune cũ brutis nobis aliqb⁹ sub carne ꝓphendit. et sic tenet vir catholicus.

De trib⁹ parabolis i domo ad discipulos Cap'm. LXXI

℣Inqꝫ exposuis

c set qꝺ q̃sierãt i parabol'etiã locut⁹ ẽ eis. Et ꝓposuit parabolã

de thesauro abscondito in agro p quo emẽdo vendidit inuentoꝛ oñia q̃ habuit. Aliaꝫ quoqꝫ proposuit de inuenta et empta bona margarita Tertiã q̃z de sagena missa i mare in q̃ ꝺr. q̃ in gehẽna erit fletus et stridoꝛ dentium. in q̃ innuit resurrectio coꝛpoꝛ futura. Hoc aũt nomẽ gehẽna euangelicũ est tm̃: et credit a dño inuẽtũ. ob ignẽ inextinguibilẽ: q̃ erat scrutat⁹ idolis i valle iuxta hierusalez q̃ dicebaꝫ tophet. Vel etiam gehennon q̃si terra filioꝛ ennon. i. hoïs sic vocati: p quem idolatre traijciebant puulos suos. sicut nos traijcim⁹ eos p aquã baptismi. Ignis q̃z dicebaꝫ tophet: nõ satis nota causa. Vel forte qꝛ q̃dã artificio de visceribꝫ terre p lapides spongiosos quos tophos dicimus iugiter erumpebat.

De salcu dñi. Cap'm. LXXII.

℣Venies in pa

e triã suã docebat i synagoga coꝛ ita vt mirarẽt ꝛ dicerẽt Vñ huic sapiẽtia hec Nõne hic ẽ fili⁹ fabri. nõne maria mater ei⁹. et frẽs et soꝛoꝛes eius sunt apud nos Qꝺ nõ est itelligendũ ẽm eluiditu. q̃ virginẽ pepisse dño frẽs de ioseph dogmatizabat. Vel ioseph de alia vxoꝛe liberos suscepisse Sed ꝓbrini ei⁹: frẽs sul dicti sũt. sicut abraã dixit ad loth. frẽs sum⁹. Marcus ait dñm dictũ ab eis fabrũ. Credebãt eñ fabrũ q̃ ioseph fabri filiũ dicebant. Et paucos ibi curauit. ꝓpter incredulitatẽ coꝛ dicẽs Nemo ꝓpha accept⁹ est in patria sua. et repleti sunt oẽs ira Et eiẽctes eũ extra ciuitatẽ duxerẽt eũ vsqꝫ ad supcilitũ mõtis vt ꝓcipitarẽt eum Ille aũt trãsiẽs p mediũ illoꝛ ibat. Adhuc oñdit ibi loc⁹ q̃ ꝺr salt⁹ dñi. p quẽ dñs descẽdẽs imꝑsit se rupi. et cedens ei rupes fecit ei locũ q̃si latibuli: in q̃ adhuc vestigia rugaꝝ vestimentoꝛ ei⁹ impssa olim notant.

De decollatione ioannis Cap'm. LXXIII.

℣In illo tempoꝛe

i herodes tetrarcha diẽ natal' sui celebꝛauit coꝛã ꝓcipibꝫ suis ꝛ ꝓmis galilee. Ubi puelle saltãti datũ ẽ ꝑ munere caput ioannis baptiste i disco. Est aũt disc⁹ vas rotũdũ desup valde extentũ. vñ ꝛ dapifer discoꝛ ꝺr. Quicqꝺ mẽsa supioꝛ discꝰ ꝺr. Aliqñ mapa q̃ mensale ꝺr: discꝰ appellatur. vñ et aĩalia dicũt apparuisse petro i disco. quẽ alibi liber actuũ apl'oꝛ. linteuz vocat Credibile est q⁹ herodes cũ vxoꝛe de nece ioannis ℔ tali occasiõe faciẽda ꝑpus secreto tractauerit. Discipli ꝑo ioãnis tulerũt coꝛp⁹ ei⁹ de carcere ꝛ sepelierũt illõ. Chronica. et ꝛj. liber hystorie ecclesiastice tradũt ioannẽ i castello arabie trãs iordanẽ dicto macherõta vinctũ et trucatũ. Coꝛp⁹ ꝑo in sebaste vꝛbe palestine inter heliseũ et abdiã sepultum Caput aũt hierusalẽ humatũ est iuxta heroꝺis habitaculũ Ossa ei⁹ tpe iuliani apostate gẽtiles sparserũt: inuidentes miraculis q̃ fiebant ad eius monumentũ Que rursus collecta ab eisdẽ cremata sũt. et puluis ventilat⁹. Qꝺ q̃si sc̃oꝝ martyriũ i tã mortuo q̃dã repũtant nescientes: dũ in natiuitate ei⁹ ossa colligunt. Vndecũqꝫ cremãt. Cũ aũt colligerent ossa quidã monachi a hierosolymis mitti latenter colligentibꝫ: magnã coꝛ ptẽ tulerũt. inter q̃ etiã digit⁹ q̃ dñm mõstrauit fuisse phibetur quẽ p⁹ beata Tecla inter alpes attulit. et ꝺr esse in ecclesia maurianensi Tuleruntqꝫ ossa ad philippũ hierosolymitanũ eꝑm nonũ qui misit ea p iulianũ diaconũ athanasio alexandrie epo Que p⁹ theophil⁹ eiusdẽ vrbis epus reposuit in tẽplo serapis a sordibꝫ purgatoꝛ: basilicãqꝫ i honoꝛe ioannis ꝺsecrauit q̃ scz theodosio iubẽte phana gẽtiũ destructa sũt. Tpe ꝺo marciani ꝓncipis duoꝝ monachis orientalibꝫ q̃ ob oratiõnẽ venerãt hierosolymã ioannes reuelauit caput suũ Sꝫ nõ mltũ post incuria ꝑditũ: perlatũ est ab alijs in edissam. al's emissam vrbẽ phenicie. ꝛ i q̃dã specu in vrna sub terra nõ quo tpe ignobilit recõditũ. donec demũo idẽ ioãnes caput suũ oñdit marcello religioso. abbati ꝛ ꝑsbytero dũ in eodẽ specu habitaret. Qꝺ cũ ille iuliano vbi altij hñt iuliozamo: eiusdez vrbis epo indicasset eleuatũ est Et q̃ tpe cepit i eadẽ vrbe decollatio ioannis celebꝛari ipa die vt arbitramur q̃ caput inuẽtũ ẽ siue reuelatũ. qꝺ post cõstantinopolim trãslatuz ẽ. et inde ad gallias Alij tradũt nõ esse festũ decollatõis sed de collatione ossiũ ei⁹ ꝑus facta et cõbusta. Joseph⁹ aliã tradit causam necis baptiste dicẽs eũ ꝓdicasse boïbꝫ iusticiã. et obtentu baptismi ml'tos ꝙgregasse in vnũ. Timesqꝫ herodes dispendiũ ꝑpli sui sequẽtis ioannem occidit eũ. Et refert ioseph⁹ iudeos tradidisse herodẽ ob hoc miserabiliter in primo

victū ab exercitu arethe regis.

De quinq; panib⁹ et duob⁹ piscib⁹.
Cap'm.LXXXIII.

Vidiuit ãt hero

a des famã ihesu et ait. Joannẽ ego decollaui. Quis aũt iste ẽ de quo audio talia.et querebat eũ videre. Nõ cũ audisset ihesus ascendẽs in nauiculã secessit i locum desertũ seorsum.et secuti sunt eũ turbe pedestres de ciuitatib⁹:et curauit eos. Erat aũt prim⁹ dies festus q̃ dicit pasca. Uespere aũt facto.xij. discipuli dixerũt ei. Dimitte turbas vt euntes inueniãt sibi escas. Et ait ihesus Date illis mãducare:z facite eos discũbere sup viride fenuz p ꝯtubernia. id ẽ p diuersas societates hominũ q̃ de viculis venerãt Et acceptis q̃nq; panib⁹ hordeaceis z duobus piscib⁹ a puero q̃daz q̃ vn⁹ de discipul⁹ fuisse credit:p aplos dedit eos plo q̃si q̃nq; milib⁹ viroꝝ exceptis mulieribus et paruul⁹.z de fragmẽtis ipleti sũt cophini.xij. Et statim coegit discipulos ascẽdere in nauiculã z pcedere eũ trãs fretũ fm marcũ.ad bethsaidam donec dimitteret turbas. Q̃ ẽ lucas dicit h factũ in locis bethsaide: intelligendũ est. nõ q̃ esset in finib⁹ el⁹: sz iuxta tyberiadẽ vt dicit ioannes.z qz ad eã ptinebãt Q̃ aũt ioannes dicit eos trãsfretasse ad capharnaũ intelligẽdũ est p bethsaidã trãsisse capharnaũ Jesus aũt cũ ꝯgnouisset q̃ hoies illi volebant eũ rapere et facere regẽ.qz sub tali rege videbatur eis nõ posse egere:fugit z ascẽdit in mõtem sol⁹ orare. Hic est mons in q̃ sermonez fecit.a q̃ p miliare distat loc⁹ refectiõis hui⁹ q̃ hodie ꝺr mensa.infra quẽ est loc⁹ ille in q̃ post resurrectionẽ comedit partẽ piscis assi. supra ꝙ est ps illa maris sup quã dñs ambulauit.quã alta vice excitat⁹ sedauit.

Q̃ dñs ambulauit supra mare.
Cap'm.LXXV

Nauicula vero i

n qua erãt discipli iactabat fluctib⁹ videbãtur autẽ eos ihesus laborãtes quarta vigilia noctis venit ad eos ambulans supra mare Quattuor vigilias noctis faciũt excubantes in castris. Prima dicitur cõticiniũ in qua omnes simul vigilãt Scda itẽ pestũ in q̃ adolescẽtes. Tertia gallicinium in qua virl. Quarta anteluccanũ in q̃ senes Bas dñs alijs noib⁹ vocauit sero.an media nocte.an gallicãtu.an mane Cũq; putarẽt discipli eũ ee phãtasma et clamarẽt ait Ego sum:nolite timere. Nõ dixit q̃s eẽt.qz ex nota voce poterãt eũ agnoscere. Uel vt intelligerent ipm eẽ cũ q̃ moysi dixerat. q̃ ẽ mit sit me ad vos. Post petr⁹ fuit ad eũ sup aq̃s quẽ dñs mergeret erexit dñs Qui cũ ascẽdisset nauiculã cessauit vent⁹.et stati fuit ducta naus ad terrã ad quã ibant.

De verbis dñi.p quib⁹ quidam abierunt retro. Cap'm.LXXVI.

Ltera die turbe q̃s pa

a uarat. Jesus intrauerũt naues supueniẽtes a tyberiade z venerũt capharnaũ inuenientes ihesum mirabant quõ illuc venisset cũ sola vidissent nauiculã quã non intrauerat Cũq; ꝺmẽdarẽt cibũ quẽ eis fecerat:tñ pcerebãt ei mãna dicẽtes. Patres nr̃i mãducauerũt i deserto mãna. panẽ de celo dedit eis dñs. Tũc dixit eis ihesus. Ego sum panis vite q̃ de celo descẽdi. Murmurabãt aũt iudei dicẽtes Nõne hic ẽ fil⁹ ioseph cui⁹ nouim⁹ patrẽ et matrẽ. Et ait ihesus. Panis quẽ ego dabo:caro mea est p mundi vita. Litigabãt ergo iudei ad inuicẽ dicentes Quõ põt h⁹ nobis carnẽ suã dare ad mãducandũ. Tũc addidit dñs Nisi mãducaueritis carnẽ meã:z biberitis sanguinẽ meũ nõ habebitis vitam in vobis. Hoc aũt multi ex discipulis audiẽtes dixerũt. Dur⁹ ẽ hic ꝙmo: q̃s põt eũ audire. Et abierunt retro:et iam cum illo nõ ambulabant.

De traditionib⁹ phariseorum contra mãdata domini.
Cap'm.LXXVII.

Ogauit autem

r q̃dã pharise⁹, ihesus vt prandere et apud eũ Cũq; vidisset eũ nõ baptisatis manib⁹ pr̃adere:murmurabat ĩtra se. Cui dñs ait. Vos pharisei q̃ de foris ẽ calicis et catini mũdatis.et nõ q̃ int⁹.q.d. Corpa mũdatis z nõ aĩas Stulti.nõne de⁹ vtrũq; fecit. Hoc ꝙ manicheos q̃ aĩas tm̃ a deo creatas dicũt: carnẽ ꝙ a diabolo. Et addidit. Date elemosynã:et ecce oĩa munda sunt vob. Quidã q̃s scribe z pharisei venientes a hierosolymis videntes discipulos eius ꝺmunib⁹ manib⁹ manducare dicebãt. Quare discipuli tui tran.grediunt traditiones senioꝝ. Et rñdit ihesus. Quare vos trãsgredimini mãdata dñi.p̃ traditionẽ vestrã. Naz de⁹ dixit. Honora patrẽ tuũ z matrez tuam. Q̃ nõ tm̃ p reuerẽtia dictũ ẽ.vẽrũ etiã.p ne cessarijs obsequijs exhibendis Hi pharisei impietatẽ sub noĩe pietatis docebãt.dicentes filios meli⁹ facere si deo vero p̃i vouerẽt q̃ parẽtib⁹ offerẽda erãt instruẽtes eos q̃d parẽtib⁹ egenis rñderẽt O pater:corban quod est ex me tibi.p̃ derit Corban ẽ mun⁹ votiuũ q.d. Q̃ vouẽ deo:vis tibi p̃desse. absit. Et conuocatis ad se turbis:ait illis. Nõ quod intrat in os coĩnq̃nat hoiem.intelligẽ apud deũ.sed q̃ p̃cedit ex ore. Primũ intelligẽ de ore carnis scõm de ore cordis. Hã z vomit⁹ inq̃nat hoiem Usũ z q̃dã libri hũt.sz q̃ p cedit ex corde Quare ĝ idolothitis z bis q̃ furtiua sunt et rapta nõ vescimur.p scãdalo vitando. Liby eñ i se mund⁹ ẽ. Et dixerũt ei discipuli. Scis qz pharisei audito h⁹ ꝟbo scandalizantur.scalon vl̃ scandalon offendiculũ pedis.vl̃ ipaz ruinã dicim⁹. Et rñdit. Sinite illos:ceci sunt et duces cecoꝝ. Non eñ a veritate.p scandalo recedendũ est.

Q̃ cibus nõ transit in virtutẽ nature.
Cap'm.LXXVIII.

Inq; intrasset

c ihesus domũ ait petr⁹. Edissere nob pabolã istã. Et rñdit Nõ intelligitis q̃ oe q̃ i os ĩtrat vadit in vẽtrẽ: z in secessum emittit. Nihil ei de cibis trãsit i virtutẽ nature q̃ resurget.sed cibis adiuta Dicunt hereticí dñm in se tm̃ crescit z manet. Et subiũxit. De corde autem exeunt furta tẽ. Plato p̃ncipale aĩe putauit esse in cerebro. i. rationẽ traz i felle. desideria i iecore.sz iuxta chz p̃ncipale aĩe ẽ in corde Marc⁹ p coinq̃nat ponit coicat iuxta hebreũ idioma. q̃ cõmune ꝺmũdũ dicebãt. qz cibos ꝺmunes vocabãt.phibitos in lege q̃s immũdos iudicabãt.qz alie gentes ꝺmuniter illis vescebantur.

idiotã fuisse z physicam ignorasse. quia plures cibi p artus z venas et medullas z neruos fundũt.q̃ ꝺ bak p eos q̃ iugẽ vomitũ hũt sũpto cibo et tm̃ corpulenti sũt:sz q̃libet humorũ purgatio secessio dici pt.

De muliere chananea. Ca.LXXIX.

Rgens inde ie

s sus abiit i fines tyri z sidonz. Et ro gabat eũ mulier gẽtilis chananea syrophenissa genere.p filia sua q̃ male a demonio vexabatur

Chananei quondã tudeã incolu erãt sed post dispersi sũt. Ex hac dispersione erat mulier ista ex syris z phenicib⁹ orta. Quidam tñ dicunt tirophenissa. qz sic phenissa erat q̃ tyria siẽ z dido fuit.hoc noĩe indicantes regionez mulier z patriã. Jesus aũt nõ rñdit ei ꝟbũ ne sibi ꝺtrar⁹ videretur q̃ dixerat Jn viã gẽtiũ ne abieritis.p q̃ cũ intrederẽt discipli rñdit Non sũ missus nisi ad oues q̃ pierunt dom⁹ isrl. At illa venit et adorauit:et ait. Dñe adiuua me. Cui dom⁹ n⁹ Nõ est bonũ sumere panẽ filioꝝ z dare canib⁹ ad manducandũ Hebreoꝝ more gentiles canes dixit.qz edebãt sanguinẽ vt canes Et est sensus. Uent curare isrl̃ pmogenitus et nondũ gẽtes. Cui illa Etiã dne. Hã et catelli edũt de micis q̃ cadunt de mensa dñoꝝ suoꝝ.q.d. Verũ est q̃ dicis Fac ĝ mihi q̃ fit canib⁹.i. modicũ panis tui ipartire mihi. Et ihesus ꝺmendãs fidẽ mlieris ait. Fiat tibi sicut vis.et statim sanata est filia ei⁹.

De surdo et muto. Ca.LXXX.

Iterũ exiit de

finib⁹ tyri z venit ad mare galilee inter medios fines decapoleos.i. puenit ad illũ locũ maris:cui eregione ꝺtra posita erat decapolis.i. regio decẽ vrbiũ circa pellã z gadarã ꝺtra galileã. Et adducunt ei surdũ et mutũ Et posuit digitos in auricula ei⁹ et ait Effeta.quod ẽ adapire. Et ad ei⁹ imperiũ adaperte sunt aures eius et soluta est lingua illi⁹.

De probatica piscina.
Cap'm.LXXXI.

Post hoc erat fe

p stus dies indecoꝝ. Nõ determinat

quis:sed põt intelligi festũ nouoꝝ.id ẽ pentecostes qꝝ pdictũ est iam de pasca q̃ decollatus est ioānes Sequit vero ō scenophegia post de encenijs. Ascẽdit aũt iesus ad diem festũ Erat aũt hierosolymis pbatica piscina cognoīata hebraice belsaida :q̃nq̃ porticꝰ hũs.in q̃bꝫ iacebat multitudo languentiuꝫ expectantiũ aq̃ motũ. Angelus em̃ descẽdebat ī cã q̃nq̃ꝫ mouebaꝫ aq̃.ꝫ qui pmꝰ pꝰ aq̃ motũ descẽdebat in eam:sanus fiebat a quacunq̃ detinereꝫ infirmitate Probaton grece latine ouis. Sic ergo dicta erat.quia ī ea nathinei hostias lauabãt. Solet aũt colle cta aq̃ pisces nõ habẽs piscina dici q̃si per cõtrariũ. De hac motione incertũ est qñ ceperit. Q aũt in certũ esset qñ moueri debebat inde ppendiꝫ q̃ languidi ip̃ erãt ibi.q̃ ad certã horã cõuenirẽt tm̃ si scireꝫ Tradiꝫ a q̃busdã q̃ regina saba vidit in spũ in domo saltus q̃ nethota dicebaꝫ.lignũ dñice crucis. et nũciauit salomoni cũ tã recessisset ab eo qꝫ ī eo moreꝛeꝫ q̃ dã:p q̃ occiso pirẽt iudei et pderẽt locũ ꝫ gẽtẽ. Nõ timẽs salomon defodit illud in terra. vbi post facta ẽ piscina. Ap propinquãte aũt tpe passionis chr̃i superauit q̃si pnunciãs chr̃m.et exinde cepit motio pdicta. Sz hoc nõ est autenticũ Cũ aũt sanasset ibi ihesus hominẽ hũtẽ.xxxviij.annos ī infirmitate sua ꝑcepit ei vt tolleret ḡbatũ suũ.ꝫ ibat ferẽs illud Grabatũ est lectꝰ pauperũ vbi tm̃ capiti aliquid substratuꝫ est.dictũ a graba greco qõ ẽ caput. Erat aũt sabbatũ Dicebãt ergo iudei Nõ licet tibi tollere grabatũ tuũ Qui rñdit Qui me sanauit dixit vt ire et tollere illõ Cũ q̃ q̃sissent quis ẽ ille.rñdit. Nescio. Post inuenit eũ ihesus in tẽplo et dixit ei. Sanus factus es:iã noli peccare ne deteriꝰ tibi cõtingat. Tunc homo nunciauit iudeis qꝫ iesus eum sanauerat.

Nathinei erãt aque baiuli in templo qõ officiũ subdiacones aquã sacerdoti ministrantes habẽt.

De zelo iudeoꝝ qꝫ chr̃istꝰ filiũ dei se fecit.

Capm. XXXII.

Ideo ergo argu

c erẽt eũ qꝫ ī sabbato opabaꝫ ait illis Patꝰ meꝰ vsq̃ mõ opaꝫ ꝫ ego opor.q.d. Non sex dies tm̃ operatꝰ est pater vt putatis.sed sp̃ opatur deus gubernando renouãdo vt pmaneãt cõdita.cũ q̃ ego operor.ergo bonũ est qõ ago Cõstat q̃ esse sacramentũ qõ dereq̃ sabbati legiꝫ. Propterea ergo magis q̃rebãt interficere illũ.qꝫ patrẽ suũ dicebat deũ. Ait iterũ ihesus . Pater diligit filiũ:filiꝰ q̃s vult viuificat.nec pater iudicat quẽq̃:sed oĩe iudiciũ dedit filio. qꝫ ꝫ ihesus filiꝰ venit in carnẽ vt iudicaret mũdũ.i. argueret.et pꝰ in iudicio sola filij ꝑsona apparebit iudicãs.ꝫ sic̃ ꝑferet a iudice sñia:ꝑferet eam Predixitq̃ eis q̃ aliꝰ.i.antichr̃istus veniret nõ in nomine patris: sed suo.ꝫ eum reciperent.

De refectione q̃tuoꝝ milliũ de septem panibus Capm.LXXXIII.

Trelictis il

e lis iteꝝ abijt ihesus cus mare galilee ī desertũ Cũq̃ turba multa ibi esset ait discipulis. Miserẽor sup turbã: qꝫ iam triduo sustinent me.nec habẽt qõ mãducent. Cũq̃ accepisset a discipulis septẽ panes et pisciculos paucos.ꝑcepit vt discũberẽt sup terrã. Forte in alia refectiõe circa pasca adhuc erat herba sup terrã. nũc aũt ꝑ feruoꝝ terre illiꝰ iam nõ erat ib ī herba:qꝫ pꝰ pentecosten eratvt ꝑdicim̃ Sanctis aũt.xij. milibꝫ viroꝝ: absq̃ mulieribꝫ et puulis. de fragmẽtis impleuerũt septẽ sportas. Est aũt sporta vas de iuncis et foliꝫ palmarũ contextum.

De quodã ceco. Ca. LXXXIIII.

Tascendens ie

e sus nauim cũ discipulis venit ī ptẽ magedon. Eũdẽ locũ vocat marcꝰ dalmanuta.qꝫ binomiꝰ erat, et oblitꝰ sunt discipuli tollere panes:et docebat eos. Cauete a fermẽto phariseoꝝ et saduceoꝝ et herodis. Cunq̃ putaret se tacite notatos de panũ oblitione arguit eos ō modicitate fidei qꝫ eo pũte timebant posse egere. Scõm marcũ illuminauit hic cecũ. Sz de siliꝫ sufficit nob aliq̃ ponere Alia transimꝰ, qꝫ concanonica sunt illis.

De ꝓfessione fidei quam fecit petrus prooĩbus. Capm. LXXXV.

Emt autẽ ihesus

v in ptes cesaree philippi. Philippꝰ in termino iudee septẽtrionali cõstituit sibi ciuitatẽ quã vocauit cesaream phi-

lippi ī memoriã tyberij et sul noīs.ꝫ ẽ ī regione phenicis: vbi ab radicẽ libani oriũt duo fontes.ior.et dan.q̃ꝝ riuuli sociati sub montibꝫ gelboe sub vrbe cedar: secus medicabilia balnea: iordanẽ faciũt Sz nomẽ eiꝰ ex suis noībꝫ q̃si ꝓponũt. Tñ hieronymꝰ dicẽ Quia ciuitas illa olim dicta ẽ dan. vbi vitulũ aureum posuit hieroboã: a q̃ riuus ꝑfluẽs dictus ẽ iordanis, q̃si ex noĩe fontis ꝫ ciuitatis cognoīatꝰ. Ciuitas eadẽ nũc paneas ör. Joseph̃ꝰ dicẽ vltra ceseream.c.xx. stadijs modicuz lacũ cẽ: q̃ a rotũditate phiola ör. sp̃ plenꝰ et nũq̃ exuberãs. Ibi oriꝫ iordanis. et paulo post terrã ingrediꝫ: ꝫ ad radicẽ libani ebullit qõ primꝰ philippꝰ tetrarcha dep̃hendit. Nã missis ī phiolã paleis: eas apõ paneas redditas inuenit Sic ioseph̃ꝰ vocat fontẽ ſb libano. Ditat etiã sup selenciã ex q̃dã lacu nasci riuũ: quẽ vocat minoreꝫ iordanẽ.ꝫ ex duobus riuis ad locũ q̃ ör aureũ tẽplũ louis cõfluentibꝫ iordanis ꝓficiꝫ. Et interrogabat ihesus discipl'os suos dicens Quẽ dicũt homines ee filiũ hois Esse filiũ hois soli chr̃o ꝓuenit Ādã ei filiꝰ tre: alij filij hoim.solꝰ chr̃is filiꝰ hois vnꝰ At illi dixerũt. Alij ioannẽ baptistã.alij heliã.alij hieremiã.aut vnũ ex ꝓphetis ẽ heliseũ. Quia chr̃is baptizabat.putabãt suscitatũ baptistã vel ꝓphãm aliquẽ duoꝝ.q̃ trãscũtes iordanẽ baptismũ ꝑfigurabant.i. helie ꝫ helisei. Hieremiã ꝓ ſõ.qꝫ sanctificatus ab vtero legiꝫ. Augustinꝰ. Põt mouere q̃ lucas dicẽ dñm interrogasse discipulos cũ esset solꝰ oraꝝ. Marcꝰ ꝓ dicẽ in via: sed eũ mouet q̃ nũq̃ oranit ī via. Forte bis q̃siuit Cũq̃ q̃sisset ab illis suã vel ipoꝝ sñiam dixit petrꝰ ꝓ noīb. Tu es chr̃is filiꝰ dei viui.i. tu es hõ ẽm q̃ vncꝰ es ꝑticipibꝫ tuis:et es deꝰ filiꝰ dei viui. Hebrei ei ꝓ iueuerũt deum vocare viuũ in suggillationẽ idoloꝝ q̃ non viuũt. Et ait ihesus. Beatꝰ es simon bariona.i. bar ioanna.i.filiꝰ ioānis . Dicũt em̃ ādã vicio scriptoꝝ corrupte positũ iona ꝓ ioanna. Et addidit. Tu es petrꝰ.qõ latini et greci dicunt petrã.hebrei ꝫ syri cephã. Jdeꝝ ẽ est.tu es cephas. Et sup hãc petrã a q̃ dicerꝰ petrꝰ edificabo ecclesiã meã . Vel sup hãc petram quã ꝓfessus es q̃ sola fundamentũ est. Et ꝓmisit se ei daturũ claues regni celoꝝ . Forte tunc ei soli dedit: vel post resurrectionẽ cum alijs. Tũc ꝑcepit ihesus discipulis suis ne cui dicerẽt qꝫ ipe esset chr̃is , Ubi itelligendũ est tunc donec eo suscitato qõ audierãt ī aure ꝓdicarẽt sup tecta. Tũc cepit eis oñdere: quia oportebat eũ ire hierosolymã ꝫ multa pati et occidi: ꝫ tertia die resurgere Quo seorsum assumpto: dixit ei petrꝰ. Absit a te dñe non erit tibi ħ. Grecꝰ hz. ꝓpitꝰ.sis tibi dñe. Cui dñs. Vade pꝰ me sathana :nõ sapis ea q̃ dei sunt id ẽ sequ̇re sniam meã nec aduersei.ſ mihi. Sathanas em̃ aduersariũ sonat. Fuerũt q̃ dicerent petrũ nõ esse correptũ : sed sathanã hoc ei suggerentẽ. ob eiꝰ hũc errorẽ.ſ. qꝫ credidit sathane.etiã dicũt q̃ dictum ei est: beatus es ꝓmissionẽ futurã im̃ esse.i.beatꝰ eris. Tunc cõuocata turba cũ discipulis ait. Siq̃s vult veire post me:abneget semetipm̃ ꝫ tollat crucem suã ꝫ sequaꝫ me. Crux ꝯ triplicit tollit Per martyriũ .ꝑ mortificationẽ carnis , per proximi cõpassionẽ.

De transfiguratione dominí.

Capm. LXXXVI.

Post dies septẽ

e assũpsit petrũ iacobũ ꝫ ioānẽ fratrẽ eiꝰ.ꝫ duxit illos ad mõtẽ thabor excelsũ vt oraret.

Lucas dicit die. viij. eus dicẽ in q̃ ꝑdixerat q̃sdam de eis visuros añq̃ morerentur gloriã regni.et illum in q̃ viderũt cõnumerãs. Matthẽꝰ ꝫ marcus vj. medios tm̃ ponentes. Et notandũ q̃ matthẽꝰ dicit iacobũ fratrẽ ioānis. Augustinꝰ sup epl'am ad galatas scribit iacobũ epm interfuisse trãsfigurationi. cui etiã videt ambrosiꝰ ꝓsentire. Et factuz est dũ oraret: transfigurat̃ꝰ est ante eos. et facies eiꝰ resplẽduit sicut sol.ꝫ vestimenta eiꝰ facta sunt alba sicut nix. q̃lia follo nõ põt facere sup terraz. Et apparuerunt illis moyses ꝫ helias loquẽtes cũ eo de excessu quem cõpleturus erat ī hierl'm.i.ꝺ morte eius.et ait petrus. Dñe bonũ ẽ nos hic

Quarto miliario a nazareth ẽ mõs thabor: ī descẽsu cuius melchisedech obulauit abrae. Secũdo miliario a thabor est mons bermon.

Videt ꝺrietas esse in ꝙb expositoꝝ augustini ꝫ ãbze sup ꝫ matthei. cũ matthẽꝰ dicat iacobũ zebedei frẽz ioānis ꝙ maioꝝ dicitꝰ ẽ cũ eẽt minoꝝ natu ī terfuisse trãsfigurationi Augustinꝰ videt ꝓtradicere :iacobum epm interfuisse. Legiꝫ aũt q̃ iacobꝰ alphei minoꝝ scz ꝙ et

esse,si vis faciamus hic tria tabernacula tibi vnū,moy.i vnū. et helye vnū Et fctā est vox d nube dicēs Hic est filius meus dilectus: ipm audite. Cūq timore corruissent discipuli: tetigit eos ihesus t ait Surgite nolite timere Et desceādes pcepit eis ne cui dicerēt donec resurgeret.Quidam dicūt hāc chri gliam in aere circūfuso fuisse nō in corpe. quod tunc habebat mortale Alij ad tps deposuisse mortalitatem. Alij ipm sp habuisse tale corp p naturā,sz vt videret t paterēt fecerat illō mortale ad tps.et ibi qlis erat p naturā talē se ostendit, et talē vt aiunt se dedit discipulis in cena,qz talis i modico pōt esse loco.Vanū est autē in hmōi laborare et secd naturā in miraculis.Ita em̄ i carne mortali oñdit gloriā immortalitatis:sicut post resurrectionē in carne immortali cicatrices. et palpādū se pbuit t comedit. Et sic varie sentiūt auctores de moyse et helia. Et sup lucā inuenies glosam q dic eos ibi fuisse.Hoc potuit esse d helia qui adhuc viuit. Alia q dicit angelos eoruz corpora assumpsisse

Quattuor habebunt corpora post resurrectionē.immortalitatē ipassibilitatē. glorificationē.agilitatē.et sicut añ passionē i corpe mortali dns qdā sig immortalitatis oñdit. vt qñ discipulis corp suū dedit. ita etiā post resurrectionē qdā signa corpis mortalis oñdit vt qñ thome cicatrices oñdit.

frater dñi dictus est. eps hierosolymitan fuerit Qd sic solui pt qz oēs episcopi fuerūt.t sic nō ē ptrarlū pcipue cū non dicat hierosolymitan eps sed simpliciter epus Magg mouet qd dicit ambro. q primus sacerdotale soliū ascēdit,quod nequaq de iacobo maiore pōt itelligi ió dicendū q pōt intelligi ō mysti co solio sacerdotali, qz primus martyriū subijt. vñ ōr Occidit iacobum fratrē ioannis gladio.

De lunatico Capt.LXXXVII.

Sequenti die

i ad pces pris sanauit filiū lunaticū.quē oblatū sibi discipli sanare nō poterāt. Nō ex vicio lune patiūr lunatici,sz demōes eos verāt bis tpib: vt p lunam infamēt lune creatorē. Et rubescat tullianus q dic nullū pctm̄ cē in pucro. Legit em̄ de isto:qz a puericia lunatic fuerat:in q si nihil haberet suū demō:nō illū possideret. Cū qz q̄sissent discipuli q re ipi nō eiecerit:ait. p pter incredulitatē vr̄am. Quia si habueritis fidem sic granū sinapis dicet mōti huic trāsi hinc t trāsibit. Qd trāslatiue de diabolo pōti quē eiecerat pōt itelligi.qz a nullo ad lr̄az legit factuz. nisi q ad pces gregorij neocesariensis legit qdā mons retract t dedisse locum basilice fabricande. Et ad pces cuiusdā patris lapis trāslatus de horto Vel gra exēpli,p quolibet ipossibili dictū est. Vñ in luca aliō est exemplū .Dicetis huic arbori moro,trāsplantare in mare t obediet vob.

De verbis dñi qbus innuit triduū mortis suc. Capm.LXXXVIII.

Accesserūt quidā pharis

c seor ad ihesuz dicētes Vade hinc id ē de galilea,qz herodes q̄rit te interficere:et ait illis. Ite dicite vulpi illi: qz ecce demonia eijcio,t sanitates pficio hodie t cras.et tertia die p̄fumor.qd est . Ipe non occidet me,sz ego ponā aiaz meā :ita q pma die mortis intrās infernū . tollā demoni tyrannidē suā. In crastino educā captiuitatez quā sanitati restituā.dū portā paradisi aptā ei ostendā.vel ponā eā i paradiso q est in extremis mar ad oriētē:qsi restituēs hoiez sanitati quā pdiderat.Tertia die resurgā p̄fūmatus.Pōt trū ꝑ referri ad tres annos opatōis miraculoz chri.in q̄z tertio p̄summat ē. Et q̄si oñdens ihesus q nō moreret i dñio herodis,addidit qz ñ capit scptura supple aliq me pphetā perire extra hierlm.

De tributo inuento in ore piscis. Capitulum.LXXXIX.

Cum venisset

e capharnaū accesserūt q̄stores cē sus capit,et missus a dño petr ad mare tulit pisce i cui ore inuenit statere,i. duo didrachmata: t soluit p se t p dño Et sicci dns loculos hiet:trū ea que data erāt ei in vsus pauperū i vsū ppriū noluit expendere.

Qxap li quesierūt qs eoz esset maior Capitulum.XC.

Dum autē disci

c puli q̄sissent i via qs eoz maior eēt,accesserūt ad ihesuz t dixerūt.

Quisputas maior est in regno celoz q̄si dicerent Dic quis maior est inter nos mō.qz ille idē maior erit in celo,in q errabāt. In futuro em̄ ois platio cessabit angelorum et hoim vt apls tradit Et amplexās ihesus paruulū docuit silees puulo,i.humiles in via:t raltari in patria,et q vellet pm eoz esse fieret oim minister. Hinc est q pmus oim in ecclesia fuoz dei se fatet Paruul iste vt qdā tradūt fuit marcialis apls lemouitaz.

De parabola ouis et drachme,et filij prodigi. Capm.XCI.

Vnq scandali

c satores pusillorum dicisset p metaphorā membroz eruēdos t pij ciēdos,nec ptemnēdum vnū ō pusillis: ad ostēdendū q̄nti sint pusilli apud pīem. dixit eis parabolā ouis cētesime reportate relicte nonagintanouē. Licet em̄ pastor plus diligat centū oues q̄z vnā.tū magis sollicitus ē de perdita q̄z de manentibo. Pro eo dē addidit parabolā ō decima drachma inuēta Et ē drachma mun certe quātitatis habēs imaginem regis . Dragma p̄o dragmatis quarta pars stateris est. Tertiā quoq de eodem subdit parabolam ō filio prodigo in q nō solū gaudiū suū de pusill' redeuntib ostēdit,sed etiā inuidentiū murmur arguit,in q̄ filio quasi porcoz cibū dixit. Et est sm quosdā fructus arboris sonū faciens cū comedit. Est aūt genus leguminis sonoris frondib t vacuis . qō magis onerat q̄z reficiat. Et nota qz qō in auib ōr altile :in animalib ōr saginatū.

Dragma dragmatis genus carmis.de q dicitur. Dulcia cantica dragmatis . Drama line g. cantic̄um personaru quo scriptū ē cantic̄ū amoris. t declinatur a quibusdaz dramis:a quibusdaz dramatis.

De dimittēdo fratri septuagiessepties. Capitulum.XCII.

Vnq̄z addidis

c set dns ō corripiēdo fratre q i te solo peccauit .i.te solo sciēte. p̄ us secreto,post coā testib,post coā eccl'ia t addidisset,q̄cūq̄z ligaueritis sup terrā tē . q̄sivit petr an dimittendū sit fratri peccanti vsq̄z septies,rndit ihesus,Imo vsq̄z septuagies septies,i.cccc.nonaginta vicib,t etiā septuagies septies,id est omnē iniuriā.vt bis legat septuagies septies.ita sez vt prima expositio referat ad tēpus.q.d. Imo semper dimittes Scōa ad omnem iniuriam. qz septuaginta septē ex numero vniuersitatis . et numero trāsgressiois .i. ex vñ.et.x̄ti.ē cōpositū

Septenarius ōr numerus vniuersitatis qz vniuersitas dieruz currit per septez dies hebdomade. Undenarius numer ōr trāsgressionis.qz vnitate trāsgredit decē :et nō peruenit ad.x̄ti.q̄ iterū.bon numer est q̄tū ad significata . Et nota q̄ q̄libet tenet rancorem animi p iniuria dimittere.etiāsi nō petat viniā q̄ lesit.Qō si petierit teneor ei dicere aue. subuenire sibi si indiguerit. qō nō teneor nisi petat. nisi sim pfectus.Qx aūt dimittēdum sit petēti dns p fui parabolā subostendit.cuius debitum reuocauit dns suus . qz noluit misereri cōserui sui.

Qx ob solā fornicationē vxor pōt dimitti. Capm.XCIII.

Tfactū est post

e sermōes istos migrauit ihesus a galilea t venit i iudeā trās iordanē: t secuti se eū galilei: t curauit eos ibi. Et accesserūt ad eū pharisei tentātes t dixer Si licz hoi dimittere vxorē q̄cūq̄z ex cā. q̄b ait dns.Qx ds instituit cōiugiū :et ió nō licebit hoi separe illō.qz etiā sic voluit dns vir adherere vxori q ppter eā relinq̄ret patrez et matrē.i.affectū suū magg dirigeret hō ad p̄o creationē liberoz q̄z ad curam parentū. Sicut em̄ humor de radicib ascēdit ad arborē. t trāsmittit ad semē et ad radices non redit. ita affect a parētib ad filios trāsmittit . nec cōuertit.i.maior est affect et ppior parentū ad filios q̄z filioz ad parētes. Cūq̄z obiecissent de libello repudij ꝓcesso a moyse t dixisset.ob duriciā cordis eoz. ꝑ eē ꝑmissuz.i.nulla lege punitū Nō ei ordini dei moyses superordinaret:addidit.q excepta cā fornicatiōis nō liceat hoi dimittere vxorē. Qō audientes discipli dixer:qz nō expedit nubere. Ille aūt oēz ꝓtinētiā meritoriā putarēt,distinxit dns eunuchos.qz qdā sic nascunt:q̄ ppie dicunt castrati.id ē caste nati. Alij facti iunt ab hominib:q̄ ppie dicunt spadones a spata Alij se castrant,ppter regnū dei: qui ppie dicun-

tur eunuchi .id est bene vincentes, ab eu qō est bonū, et nuche qō ē victoria. Et hec vltima meritoria ē. Cūq; puerī oblatis īposuīsset manū et bñdixisset eis abiit inde.

De galileis quos occidit pilatus. Lap'm. XCIIII.

Ost hec ambu

p labat ihesus ī galileā, qī ī iudea q̄ rebāt eū interficere. Aderāt eo tpe q̄dā nunciantes ei de galileis: q̄ sanguinē pilatꝰ miscuerat cū sacrificijs eoꝝ. Quidam em̄ dicēs se dei filiū multos seduxerat de galileis q̄s dū duxisset in garizim: vbi dixerat se ascēsurū celū cozā eis dū sacrificarēt ei. supueniēs pilatꝰ ipm̄ cum oīby occidit, timuit em̄ ne et iudeos seduceret. Cūq; putarēt eos perūsse. iō qz neḡores eēnt ceteri galileis ait dñs. Non minus iudeos his sceleratos: et similiter nisi penitērēt perituros. etiā hierosolymitas nisi penitērēt pituros, sicut pierāt in siloe, xviij. viri oppressi a turre quā edificabāt. sup q̄ dixit eis simlitudinē ficulnee non facientis fructū, p q̄ cultor vineevit īpetrauit annū ne obureret donec, pbaret eā.

De muliere incurvata. La. XCV.

Vnq; doceret

c sabbatis ī synagoga: erat ibi mulier hūs spm̄ infirmitatis, quam inclinauerat spūs infirmitatis, als sathane, xviij. annis. et imposuit ei manꝰ z erecta ē.

De scenophegia. La. XCVI.

Rat aūt in pro

e rio scenophegia. qō sonat vmbraculoꝝ fictionē. z dixerī frēs eiꝰ ad eū. Transi in iudeā vt discipuli tui videant opa tua q̄ facis. q̄ vndecūq; illuc cōuenient. Si hoc facis manifestas te mundo. q.d. Si ex te facis: z nō ex beelzebub. vel si p quia. Dierāt o sanguinei ihesu q̄ eiꝰ gloriā querebāt vt inde pticipes fierent. Quibꝰ ipe ait. Vos ascēdite ad dīe festū istū .i. ad pmū. Nediāte em̄ die festo ascēdit: ꝫ q̄si in occulto. Judei aūt q̄rebāt illū dicētes. Ubi ē ille. Et murmur erat de illo. qz q̄dā dicebāt: bonus est. alij q̄ seductor erat. cunq; ascēdisset docebat in tēplo: z murmurabant dicentes. Quō lras scit iste cum non didicerit: Cunq; quidā dicerēt. Nōne hic est christus. Alij dicebāt. Hunc scimus vnde sit. Christus aut̄ cum venerit: nemo scit vñ sit. Hoc dicebant: qz esaias dixerat. Generationē eius q̄s enarrabit. Multi aūt de turba crediderūt in eu dicētes. Chs cū venerit nūq̄d plā sig̃ faciet q̄ hic facit. Et ait illi quidā de turba. Magister: dic fratri meo vt diuidat mecum hereditatem. Qui respōdit. Homo: q̄s me cōstituit iudicem sup vos.

Q̄ missi vt tenerēt ihesum admirabantur verba eius. Lap'm. XCVII.

Iserūt ergo pī

m cipes z pharisei ministros vt comprehenderēt eū. Et ait ihesus Quere me z nō inuenietꝭ. z vbi ego suz vos nō potestis venire. q̄si dicat. Tales nō accedetis ad me: ꝫ pꝰ resurrectionē mi vt volēt inuenire me si fieri posset cozpaliter z nō inuenient fide eū iuenīēt. Et dicebāt q̄dā. Hic ē vere pheta. Alij. hic est christus. Cūq; redijssent ministri ad pōtifices z pharisēos z dixissent ministris. Cur nō adduxistis eum: respōderunt. Nūq̄ sic locutus est homo vt iste loq̄tur. Et increpabāt eos pharisei dicētes. Nū quid z vos seducti estis. Quis principuz et pharisēoꝝ credit in eum. Et ait nicodemus. Lex nostra nō iudicat quēq̄ nisi pus audierit ab ipo. Credebat q̄ si patienter illū audirent sicut ipe fecerat: similes ministris fierēt. Et dixerūt ei. Nūq̄d z tu galileus es. id est a galileo seductus. Scrutare scripturas. A galilea nō surgit pheta.

De adultera. Caplm. XCVIII.

Esus autē iterū

i diluculo venit in tēplū z sedēs docebat populū. Et adduxerūt ei scribe z pharisei mulierē deprehensam in adulterio: z querebāt q̄d iudicaret de ea faciendū. Putabāt em̄ q̄ dñs in iudicādo fieret imisericors vl iniustus vt immisericordē irriderent. et contra moysen agentez damnarent. Jesus autem inclinans se deorsum: scribebat digito in terra. Cunq; instarent erigēs se dixit. Qui sine peccato est vestrum pmus in eam lapidez mittat. Et iterum se inclinās scribebat. Quid scribebat. Quidam dicunt id quod eis respondit. Hieronymus in quadam epistola ad studiosum videt eu velle scripsisse. Terra terra scribe hos viros abdicatos. Vel terra terrā accusat: in epla ad hebreos. Audientes aūt exibāt vnꝰ post alīū. z remansit ihesus solus ab illis. z mulier stans in medio discipulorꝝ: et dimisit eam incōdemnatā dicēs. Vade et amplius noli peccare Et nota. crectus dedit sententiam iusticie Jtē erectꝰ spiam misericordie: qz eque vtrūq; priū est deo misereri et punire: qz omnis christi actio christiani est lectio

De parabola diuitis volentis ampliare horrea sua. et de q̄busdā verbis dñi.

Cap'm. XCIX.

Dixit ad il

t los Cauete ab oī auaricia: cū sit brevis hois vita Sup q̄. po fuit eis simlitudinē de diuite. q̄ p fructuum vbertate deliberabat horrea sua ap̄liare Cui deus ait. Stulte hac nocte aiam tuā repetent a te: q̄ aut̄ parasti cuius erūt. Jterū locutus est ihesus illis multa Ego sum lux mūdi. Ego testimoniū phibeo de me tō. Inter hec dixit plane se dei filiū: et eos in pcō suo morituros. et scituros q̄s esset cū exaltarent eū a terra et ipos nec filios dei eē nec abrae. et q̄ abrāā viderat diem suū. et intulit. aīq; abrāā fieret ego sum Jlle solꝰ vere est q̄ aīq; aliq̄d fieret vere potuit dicere. ego sum. Tulerūt g̃ lapides iudei vt iacerent in eū Jesus aūt abscōdit se et exiuit de tēplo. Et nota q̄ iudei dixerūt Quinquaginta annos nondū habes. quidā opinati sunt ab incarnatione dñi vsq; ad passionē plures annos fluxisse q̄ ex hīstoriis colligamus.

De ceco nato. Caplm. C.

T preteriens ie

e sus vidit hoiez cecū a natiuitate z luto facto de saliua: cuz linisset oculos eiꝰ misit eū ad natatoriā siloe, z lauit et vidit. Siloa fons

ē ad radicē mōtis syō	In valle iosaphat fz
q̄ nō iugiby aq̄s sed	traditōez syroꝝ siloe
incertis hoīs ebullit	manat sub terra.

cuiꝰ aq̄ vt exciperent q̄si stagnū nō lōge a fonte erat structū: quā collectionē mō piscinā: mō natatoriā vocat scriptura. Erat aūt sabbatū. Vñ et pharisei cū accepissent ab illuminato q̄ ihesus eū illuminauerat: dixerūt ei. Da gloriā deo. Hō est hic homo a deo q̄ sabbatū nō custodit. Cū q̄ ille cōmendaret ihesum. z adderet. Nunq̄d z vos discipuli eiꝰ vultis fieri maledixerūt ei: z dixerūt. Tu discipulꝰ illius sis: nos aūt moysi discipuli sumus. hūc vñ sit nescimus. id est nō approbam⁹. Supra em̄ dixerunt se eū scire. Putabāt q̄m ihesum maledictū: z oēs credētes ī eū maledictos. Et cū eū eiecissent foras inuenit eū ihesus. Cūq; dixisset ei se esse filiū dei: ille adorauit eū. Et ait illi ihesus. In iudiciū ego veni in mundū vt q̄ nō vidēt videant: z q̄ vidēt ceci fiāt. q.d. In h̄ q̄ te memdicū illuminaui: intellige. q̄ ego veni separare pauperes spiritu a supbis q̄ se sciolos iactant. vt illi illuminent: isti .i. scioli cecitatem mentis incurrant.

De signis pfectionis z de impossibilitate intrandi diuitē in regnū celoꝝ.

Capitulum. CI.

T cuz egressus

e eet ihesus ī vīa adolescēs genu flexo rogabat eū dicēs. Quid faciā vt habeā vitā eternā. Cūq; iniunxisset ei de custodia mādatoꝝ. et audisset eū seruasse ea docuit eū de pfectiōe. et vnū signū pfectiōis p̄posuit dicēs. Vade z vēde oīa q̄ hēs et veni sequere me. Est em̄ pfectio platoꝝ: cuius signū ē relinq̄re oīa z ponere aīam p oulbus. Est etiā ☽ēplatiuoꝝ: cuiꝰ signū est bīe morte ī desiderio z vitā ī patiētia. Est z clericoꝝ: cuiꝰ signū ē ☽tinētia. Hoc audiēs adolescēs abijt tristis. erat em̄ pecuniosus valde et locuples. Tūc dixit ihesus ad discipulos. Facilius ē camelū p foramē acꝰ trāsire q̄s diuitē intrare ī regnū celoꝝ. Facilꝰ significat h̄ minus positiuo sui ☽trariū .i. mīnꝰ ē difficile. qz mīnꝰ ē ipossibile. Potest em̄ deꝰ facere vt camelꝰ trāseat p foramē acꝰ nllo obstāte. Anarū ☽o q̄ hic noīe diuitis itelligit ponere ī gloria, si pōt de potētia: de iusticia nō pt Hadꝰ ☽o ☽patiōis inter ipossibilia ne miretꝭ. Impossibilꝰ ei est equū q̄erti ī lapidē q̄s in asinū. cui ē accōmodatioꝝ naturaliter q̄s lapidi. Fuerūt q̄ dicerēt in hierusalē quā fuisse potā q̄ ac⁹ dicebat. ad quā cuz veniebāt cameli p ☽pēdio vie cū oneribꝰ suis nō poterāt trāsire vl subire eā. Exonerati g̃ trāsibāt. z iterū recepti oneribꝰ minabant. Scōm h̄ g̃ silitudo notat hic: nō impossibilitas. Oportet ei auarū amorē opū dimittere si vult ꝭ gredi ad vitā. Q̄ aūt noīe diuitis auarū significasset:

hinc patet q̄ discipuli subdiderūt, Quis ēm̄ poterit saluus fieri? Plures ēm̄ sunt pauperes diuitibꝫ, et ita plures pñt saluari si de possessoribꝫ opum dixisset, Quibꝫ ait iesus, Apud hoīes hoc est impossibile, apud deum aūt oīa possibilia sunt. Nō q̄ tales de⁹ possit saluare: sz q̄ pōt eos iustificare et tūc saluare.

Q Relinquētes p̄o christo omnia iudicabunt. Cap̄lm. CII.

Vnc petrus ait

t Ecce nos reliquim⁹ oīa ⁊ secuti sum⁹ te, q̄d ergo erit nob, supple relinquendū. Illa ēm̄ oīa reliquerat petr⁹, de q̄bus dictū ē, et oīa vanitas. Illa aūt oīa sibi retinuerat, de q̄bus dictū est. Deus ē oīa in omnibꝫ. Et nūdit iesus. Cū sederit filius hominis in sede maiestatis sue in regeneratōe sedebitis et vos sup sedes, xij, iudicātes, xij, tribꝫ israel. Fit in baptismo p̄ma regeneratio in aīa, fiet in iudicio scōa in corpe. Ibi contemptores mūdi cū dño iudicabūt: nō solū cooperatiōe sed etiā auctoritate. Duodenarius aūt ponit⁹ p plenitudine ptātis ⁊, xij, tribus israel, p oībꝫ iudicādis. Duodenari⁹ ēm̄ ex septenario q̄ est numer⁹ vniuersitatis surgit, i, ex ptibꝫ septenarij in se ductis. Quidaz ēm̄ hoc solis discipulis dictū dicūt, et impletum iā esse in subiectiōe mūdi: q̄ quasi potestatē habētes sup oēm ecclesiā sedent. Post ad oēs generaliter sermo directus est. Qis q̄ reliquerit domū aut parētes ⁊c, centuplū accipiet nūc in hoc tpe: ⁊ in futuro vitā eternā. Quia p̄ter spūalēs q̄ quasi centuplū sūt p̄parata carnalibꝫ, sancti viri alios sanctos plus etiā p̄pinquis suis diligūt.

De diuite ⁊ lazaro. Cap̄lm. CIII.

Harisei vero au

p dientes eū diſputantē de cōceptu mōi deridebāt eū, quia lex observatoribꝫ suis bona terre p̄mittebat. Ipe aūt cōtra eoꝝ auariciā exemplū eis p̄posuit ō diuite purpurato ⁊ epulone qui in inferno cruciabat⁹, q̄ recepat in vita sua bona, i, sola illa q̄ putauerat bona. Nec fuit hoc parabola sz in re ipa, q̄ō p̄pendit⁹, q̄ nomē mēdici ibi ponitur lazar⁹, sc̄z q̄ posit⁹ ē in sinu abrae. Erat ēm̄ in superiori margine inferni loc⁹ aliquā tam habēs lucē: sine omni pena materiali in quo erant aīme p̄destinatoꝝ vsq̄ ad christi descensum ad inferos, q̄ locus p̄pter sui tranquillitatē, sinus abrae dictus est: vt sinū matris dicim⁹. Et dicebat abrae, q̄ fuit p̄ma credendi via. Ipe ēm̄ primus publice p̄dicauit vnū tm̄ deū esse. Hunc locū vocauit iob tenebras, p tedio expectandi dicēs. Et in tenebris strauī lectulū meū. Nota q̄ dines dixit se cruciari in lingua, i, p petō lingue, q̄ epulones loquaces eē solēt. Nec mir⁹ si aīa trāslatīe dicat⁹ mēbra hīe: cū diuinitas eodē tempo p̄ mēbra distinguat⁹. Fuerūt tū q̄ dicerent ⁊ angelos ⁊ aīas corpora hīe aerea. Alio q̄n aīe ignē vrentē nō sentirēt, q̄ō sup genesim inuenies. Alij dicūt q̄ ad sentiendā vstionē ignis nō est necesse habere corpora. Est ēm̄ quedā species ignis cui si imponas manum ardorē senties sine aliq̄ lesione manus. Q̄t abrae chaos inter eos firmatū dixit: vl' chaus vt veteres codices habent: forte in re ita erat, vel p̄petuā bonoꝝ ⁊ maloꝝ dissimilitudinē post hāc vitā notat. Cūq̄ dines rogaret de mittendo lazaro ad frēs suos audiuit: habēt moysen ⁊ p̄phas. Ūñ ⁊ conijcit q̄ iudeus fuerit: p q̄ etiā forte abrae vocauit eus filiū: ⁊ ille ip̄m patrē.

De villico iniq̄tatis. Ca. CIIII.

D discipulos au

a tem p̄posuit iesus parabolā de villico iniq̄tatis. Et ē villic⁹ p̄prie villе custos, sed hic accipit⁹ p iconomo. Hic tñ mēs amoueri ⁊ egere: cālculo fecit misericordiā cum debitoribꝫ dñi sui: vt cū ejcereт me mores būficioꝝ reciperēt eu⁹ in domus suas. Et laudauit dñs villicū iniq̄tatis, non q̄ inique: sed q̄ prudēter egisset. Est ēm̄ prudentia: quedā sibi imposterū puidētia: ⁊ et b̄ q̄si a minori intulit dñs dicēs. Si sibi in futurū puidens etiā cū dolo laudat⁹, ergo facite vobis amicos de māmona iniq̄tat⁹, vt cū defecerit⁹, recipiāt vos i eēna tabernacula, q. d. Quāto laudādi magis eritis si puideritis vobis sine dolo. Māmona lingua syra diuitie, et māmon sathanas: qui opibꝫ seducit. Que dicunt iniquitatis: quia de iniquitate colligi solent. Unde vulgata sententia dicit. Omnis diues aut iniquus aut heres iniqui. Hoc quidam male intelligentes rapiunt vt bene dispensent. Sed qui offert sacrificium de substantia pauperis idem facit, acsi victimet filiū in ꝓspectu p̄tis. Vel pōt sic exponi

quia dñs in hoc verbo: et hic pudet nobis et in futuro, q. d. Vobis reseruate de rebus vestris ad solaciū vite, de superfluo facite vobis amicos. Qō ēm̄ vltra necessaria vite retinetur, nec primi necessitatibus erogat⁹ pecunia est iniquitat⁹, i, ꝓtra equitatē. Jn ea ēm̄ nō seruam⁹ eq̄tatē quā primo debem⁹ quēsz sic nos diligere tenemur. Et nota q̄ non oēs pauperes possūt nos recipere in eterna tabernacula, sed q̄ largimur bis recipiemur ab angelis, bonuz est tñ eligere bonos pauperes cū possum⁹. Et adiecit dñs. Seruus sciens voluntatē dñi sui et nō faciēs eā plagis vapulabit multis, q̄ aūt nō ognouit vapulabit paucis. Multi p̄pter hoc auertunt aurē ne audiāt verbū dei, sed bi non nescientes sed contemptores iudicantur

De denario diurno.
Ca. CV

Vnc dominus

t p̄posuit eis similitudinē de patrefamilias q̄ cōduxit operarios i vineā suā ex denario diurno. Cūq̄ nō nisi q̄nq̄ horze diei ibi nūerent: tñ oēs sbintelligūt sex etates tā tpis q̄ hois. Jn vndecima ēm̄ q̄nta et sexta etas vel ecclias intelligitur. Jn eadē q̄q̄ senect⁹ et decrepita. Identitas sic̄dem denarij eandē p̄petuitatē notat. Nulli⁹ ēm̄ vita ibi breuior aut longior erit alia sed idē de⁹ oīa in oībꝫ notatur in ea. De murmure vero recipiētiū dici pōt, q̄ ibi nō erit murmur inuidentiū: sed admirantiū de magnitudine p̄mij. Solet ēm̄ murmur q̄nq̄ accipi p̄ ꝓfusione vocum. Vel pōt trahi murmur ad statū pūtem. Interrogatio vero cur pares fecisset in gl'ia ad futurū. Causam ēm̄ dilationis ch'i a gl'ia p q̄ potuerūt murmurare antiq̄ tūc demū scient quā nūq̄ sciuerunt sc̄z ne sine nobis glorificarētur. Admiratiōnē aūt eoꝝ de causa cognita exp̄ssit dñs sub interrogatiōe. An nō licet mihi facere quod volo. Post ꝓcludens parabolā ait. Sic erūt nouissimi p̄mi et p̄mi nouissimi, i, iudei ⁊ gētes equabūtur i ingressu regni celoꝝ, q̄ nullus intrauit vsq̄ in septimā etatē quiescētiuz q̄ incepit plene in ascēsione. Jn resurrectiōe q̄z corpoꝝ: electi cuiuscūq̄ etatis vel tpis vl' hominis equabūtur. nisi forte pauci ante resurrexerint quasi p̄uilegiati. Quidam tamē quia in hac parabola legit. An oculus tu⁹ nequā ē, ⁊ i fine. Multi sūt vocati pauci vo electi: dicūt labozātes i vinea oēs fideles cuiuscūq̄ tēporis vel etatis q̄rū quidā boni: alij vo mali, et vocāt accipiēt es cū murmure malos putātes se pl⁹ accepturos, et q̄ ꝓres fuerūt in ecclia vel tpe vl' dignitate etiā plus alijs accepturos. De q̄bꝫ p pheta dicit. Cadēt a latere tuo mille et decez milia a dextris tuis. Et dñs in euāgelio diē se dicturū talibꝫ. Nescio vos. Quāuis etiā ō eisdē videat⁹ fmo fieri, sc̄z de accipientibꝫ de narijs iñ fm̄ regulā ticonij ō diuersis ibi agitur, sc̄z de accipientibꝫ et nō accipientibꝫ sed putantibꝫ se accepturos: sed tūc nec putabūt nec accipiēt. Vel p̄ pōt eē syneresis. q̄ si vellēt p̄mi murmurare posset rōnabiliter murmur eoꝝ cōprimi.

De hydropico et exhortatōe ad humilitatem et misericordiā.

Capitulum. CVI.

T factū est cum

e sabbato māducaret panē i domo cuiusdā p̄incipis pharisеoꝝ erat añ eū hydropic⁹. Est aūt hydropisis aq̄sus humoz succutaneus de vicio vesice nat⁹ cū inflatiōe et fetido āhelitu. Obseruabāt aūt pharisei iesuz si sabbo curaret. Cūq̄ q̄ssz ab eis si licet sabbato curare: et tacuissent aprehensum languidū sanauit. Post ꝓbauit licere curare, q̄ pec⁹ lapsum in puteū die sabbati extrahit. Dirū aūt erat q̄ de curationibꝫ i sabbato eū arguebāt. Habēt ēm̄ in traditionibꝫ suis determinata operꝝ genera circie, lxx, a q̄bus vacandū ē sabbato: inter q̄ nō est curatio maxime q̄ fit solo ꝓbo: sic dñs sepe curabat. Dicebat aūt etiā ad inuitatos parabolā. Cū inuitatus fueris ad nuptias nō discumbas in primo loco. Cōtra superbiā pharisеorum humilitatē docebat. Et nota q̄ hoc nō est parabola: sed potius exemplū vni⁹ opis humilie faciēdi. Nō q̄a ideo ꝓponit vt ad similitudinē eius cetera fiant, parabola vocatur quasi similitudo in exemplo. Illū aūt q̄ cum inuitauerat monebat ad misericordiaz dicēs. Cum facis prandiū noli inuitare coꝝ

gnatos et diuites: sed pauperes. Non damnat amicoꝝ inuitationez: sed voluntatē luxurioſe viuendi vel edendi. et ſe inuicē reinuitādi. et eo q̄ dñs ait hic. Retribuet ei tibi in resurrectiōe iustoꝝ. Et q̄dā de dilcumbentibꝫ intulit Beat⁹ q̄ manducabit panē in regno dei. Errauit cherinꝰ dicēs etiā corporalē ibi futurā refectionē ſicut hō creatus eſt immortalis: nō tñ ſine ciboꝝ alimonia.

Q̄ in encenijs voluerunt iudei lapidare ieſum. Capl'm. CVII.

Ecta sunt autez

f encenia i hieroſolymis et hyems erat. Encenia dicunt q̄ſi enchenea a neos q̄ eſt nouū. et ſonat innouatōes. z ē ibi intentiuū. q̄ ſubuectionē notat q̄n ſcz aliqua domꝰ aut vas aut veſtis a cōi vſu ad celebrē et diuinū vſum ſubuehit. q̄ latinꝰ dic̄ dedicationē. Tū hebreus vocat dedicationē inchoationē vſus noue rei: vt cū p̄mo inhabitaꝝ nouā domū: aut iduimꝰ nouā veſtē. Hic aūt encenia vocant feſta dedicatiōis tēpli q̄ō ānuatim fiebat. Hoc aūt feſtū nō ad p̄mā vel ſcōam dedicationē tēpli ſpectabat: ſed ad tertiā. Prima eñ fuit i autūno: q̄ ſalomon dedicauit tēplū decima die ſeptēbris z vſq̄ ad tēpli illius euerſionē fiebāt q̄tannis duo feſta eadē die. dedicatio ſcz z explatio. Cū ꝑo reedificatū fuit tēplū a redeuntibꝫ de babylone dedicatū eſt in vere. xij. die martij id ē. xij. luna. Cum aūt antiochꝰ epiphanes polluiſſet templū ſordibꝫ idoloꝝ z ꝓphanaſſet vtensilia eiꝰ. Iudas machabē filiꝰ aſamonei de genere ſacerdotali mūdauit templū. z reſtituit vtēſilia i loc̄ ſuis. z q̄ſi dedicauit illud. xxv. die decēbris. Et hec dedicatio i diebus ieſu obſuabatur i hyeme. Forte adhuc hoc eſt feſtū luminū apud iudeos q̄z z ioſeph⁹ teſtaꝝ etiā ſub machabeis vocatū hunc die: die luminū. Et ambulabat ieſus i tēplo in porticu salomonis. Noīe tēpli ſepe vocatur portic⁹ tēpli. vt hic. In templū ei nō aſcēdebāt niſi miniſtri tēpli. Portic⁹ aūt illa dicebatur templū ſalomonis i q̄ ſolebat ſtare ad oꝛādū. in q̄ i die dedicatōis erexit colūnā ereā. ſupra quā oꝛauit flexis genibꝫ: cū tñ in del ſoleant ſtare cū oꝛant. Et dixerūt iudei. Quouſq̄z aīas nr̄as tollis. ſi tu es chr̄s dic nob palā. Ideo querebāt. q̄z ſi ſe chr̄m diceret tenerent eū. tanq̄ cōtra augustum ſe erigentem. Ideo chr̄us reſponſum temperauit dicēs. Loquoꝝ vobis et nō creditis. opera q̄ ego facio teſtimoniū perhibent de me. Cumq̄ dixiſſet. ego z pater vnū ſumus. ſuſtulerunt iudei lapides vt iacerēt in eū. Cumq̄ dixiſſent ſe velle eum lapidare ꝓ blaſphemia. q̄z cum eſſet homo deū ſe faciebat: dixit. Quia ſcriptura hoīes dixit deos: vt ibi. Ego dixi: dij eſtis et filij excelſi omnes. Ergo mlto magis quē pater miſerat in mūdū dici poteſt deꝰ: cū tū dicaꝝ homo deus. z verbū deꝰ diſſimiliter. Hac ambiguitate noīs irā eoꝝ mitigauit. Querebant ergo eū apprehendere. et exiuit de manibꝫ eoꝝ: et abijt trās iordanē vbi erat ioannes baptizans primū.

De reſuſcitatione lazari. Capl'm. CVIII.

Hat autē quidā

e languēs lazarꝰ a bethania ō caſtello marie et marthe. Cū aūt accepiſſet lazar⁹ infirmari p nunciū ſororum ait. Infirmitas hec nō eſt ad mortē. ad eū ſcz ō tinendū in morte. z mālit i eodē loco duobꝫ diebꝫ q̄ſq̄z ſcz quatriduū implere. Tūc ait diſcipulis. Eamus in iudeā iter. Qui dixerūt. Judei volebāt te lapidare z iterū vadis illuc. Jeſus aūt dixit. ſe eſſe q̄ſi die. et ipos q̄ſi. xij horas. et ideo nō erat eis timēdū cū eo ire. Et nota. q̄z ſi iudas adhuc erat bonꝰ: tūc hora diei erat. et ſi iaz malus ꝑ matthia ſubſtituto ei dictū ē. Dicit et aliter. q. d. Putaꝝ iudeos ꝑſeuerare i volūtate me lapidandi. Sicut hore mutabiles ſunt: ſic et affectꝰ hominū. Et etiā ſepe mutatur i die cor hoīs q̄ hore. Et q̄ ambulat in die. i. i pace ſic̄ z ego z vos: nō offendit aliquē. et tō ſecuri eamus. Et addidit. Lazarꝰ mortuꝰ ē z gaudeo ꝓpter vos. q̄z nō erā ibi q̄z dū eis lōge poſita indicat roborat fides eoꝝ. Redijt ergo ieſus i bethaniā cū diſcipulis ſuis. et martha occurrit ei extra caſtellū. Et aduocata maria multis hieroſolymitis ꝑſentibus qui venerāt ad cōſolandas ſorores: venerūt ad monumentū. et advocē ieſu nō hirꝛ niſi ſtadijs. xv ſolū ſuſcitat⁹ eſt. ſed

Bethania ei ñ diſtat

ꝑdijt licz ligatus inſtitis. Multi q̄ō iudeis ad phariſeos abierūt et nunciauerūt q̄ viderāt. z celebris erat ſermo de eo apud iudeos. Multi eñ iā aſcēderāt ad die feſtū vt ſanctificarēt ſe. Credit ei Bē factū ea die q̄ legitur i quadrageſima ſcz ſexta feria añ Iſti ſūr dies ꝑma ſcz die mēſis primi ſm legē

Ecce duplex miraculū. ſ. q̄ mortuꝰ reſuſcitat⁹ ē. z q̄ ad vocē ieſu libere ambulauit q̄ſi ſolutus.

Q̄ pontifices et iudei cōſpirauerūt in ieſum. Capl'm. CIX.

Ollegerūt ergo

c pōtifices z phariſei cōcilīū z dicebāt. Quid facim⁹. ſi dimittim⁹ eū ſic: oēs credēt in eū: et venient romani z tollēt locū noſtrū z gentē. q̄ſi dicerēt. Venerabilis et ſcūs hī loc⁹ hic gētiby q̄ alexāder z pompeius et alij venerati ſunt ipm z reges perſarū et egypti. Hic aūt hō docet ſacra nr̄a abolenda et vana. Ergo romani ſciētes opes tē plī tollēt eas audiētes impune tollēdas. Tūc caiphas q̄ pōtifex erat anni illi⁹: ad faciendū eſſet eis decreuit. dicēs. Expedit vob vt vn⁹ moriaꝝ hō et nō tota gēs pereat. Et hoc tacuit vtilē generi hūano mortē chr̄i: lz neſciens. Ab illa ḡ die cogitauerūt eū interficere imo cōduxerūt vt inuēt⁹ duceret i hierlim. Jeſus ḡ iā nō palā ābulabat apud eos: ſed abijt iuxta deſertū in ciuitatē q̄ dr effrem.

Quia ḡ iā deſtinatus erat mortī ab ipo ſabbato quo cōcollegerāt cōcilīū. inchoam⁹ me moriā dñice paſſiōis. i hymnis maxīe z ſubticem⁹ gl'ia p̄ſi in rūſoriis et i Introitu miſſe nondū tū plene q̄z nondū tradit⁹ erat dñs in manus laniſtarū.

De vltimo aduentu dñi in hieruſalē. Capl'm. CX.

Sictum eſt autē

f dū cōpleret dies aſſumptōis eiꝰ firmauit faciē ſuā vt iret i hierlz. Aſſūptionē ieſu dixit lucas non ſolū tps q̄ aſſumi debebat de hō mūdo ad p̄cem. ſz etiā ſm p̄ceptū de agno paſcali q̄. xiiij. die mēſis p̄mi aſſumebatur de grege. z ſeruabatur vſq̄ ad q̄rtū decimū die. In hūc modū ieſus decima die. id ē in ramis palmarū venit ad locū paſſionis et māſit in eo vſq̄ dū paſſus eſt.

De decē leprōſis. Capl'm. CXI.

T factuz eſt duz

e iret i hierlz trāſibat ꝑ mediā galilee

am et ſamariā. Et i ingreſſu culuſdā caſtelli occurrerūt ei decē viri leprōſi dicētes. Jeſu p̄ceptoꝝ miſerere nr̄i. et rūdit. Ite oſtendite vos ſacerdotibꝫ. et dū irēt mūdati ſūt. Quoꝝ vnꝰ vt vidit ſe mundatū redijt et adoravit ieſuz: magnificās deū. Et

Sola vnitas eccl'ie cadit in facie adoras Inde eſt q̄ in pſeſtz diebꝫ pſtrati cōcludimus horas. ſi nō ad

ħ erat ſamaritanꝰ. q̄ nō rediert iudei erāt in q̄ notat ꝑfidia iudeoꝝ

terrā: ſaltē ſup ſtratoriū. vbi q̄ſtuoꝝ ſignant. Infirmitas corꝑis. q̄z ō puluere ſūpti. Et infirmitas animi. q̄z ꝑ nos ñ erigimur. Et ercubēcia. q̄z nō audem⁹ oc'los leuare ad celū. Et p̄udētia. q̄z videm⁹ vbi cadim⁹. i. i trenſaffligimur. Et videm⁹ q̄re. In p̄uatis oꝛōnibus q̄nq̄z flexis genibꝫ vt ſalomō. ſz elevata facie oꝛam⁹. q. d. trahe me poſt te. Q̄nq̄z ſtāres. q. d. In domū dñi letātes ibimus. In p̄mo ḡ exp̄m⁹ cōdicionē nr̄am. in ſcō deſiderīū. in tertio ſpem.

De ſamaritanis negantibꝫ hoſpitiū dño. Capitulum. CXII.

Unq̄ premiſit

c ſet nūcios in ciuitatē ſamaritanorū nō ſūt recepti hoſpitio Samarite eñ iuidebāt cūctis in hierlim adorare q̄z dicebāt i mōte garizim cē oꝛandū. ꝓt ꝓphas Et irati iacob et ioannes dixerūt. Vis dicimus vt ignis deſcēdat ō celo et conſumat eos Et increpauit eos dñs. Hmōi vindicta que laudatur in helia i his damnat⁹ q̄z ille ex charitate. hi ex ira hoc appetebant.

De petitione filioꝝ zebedei. La. CXIII.

T aſſumēs

iterum ſe oꝛſum. xij

e ait Ecce aſcēdim⁹ hieroſolymā z conſummabunt ꝓphetie de filio hoīs Tradet ei gētiby z iludet z flagellabit. conſpuetur. crucifiget: et tertia die reſurget. Q̄ō audītes filij zebedei putātes imiere regnū ieſu i iſrl. ſuggeſſert mri ſue vt peteret ab eo munꝰ ſine noīe. q̄ conſſo ſubderet. Dic vt hi duo filij mei ſedeāt vn⁹ ad dexterā: alⁱ ad ad ſiniſtrā in regno tuo. Jeſus aūt nō reſpōdit matri. ſed petentibꝫ per matrē. Neſcitis q̄d petatis. quaſi diceret. Prelationem queritis in

celo: q̄ nulla erit ibi
Et male queritis, Re
gnare enim vultis q̄
non meruistis, Po
testis bibere calicez
quem ego bibitur⁹
sum aut baptismo q̄
ego baptizor baptiz
zari. Dicūt ei Possu
m⁹ Calix passionez,
baptisma mortem si
gnat, z dr ad silitudi
nē lane intincte. Si
cut ei lana intingit z
accipit alicui⁹ colo
ris dignitatē, sic nos
i mortē descēdim⁹ corporales et resurgem⁹ spi
rituales Calix ad lr̄az cyph⁹ ē q̄ calidā sumi
m⁹ potionē Macrobi⁹ theodosi⁹ dic cyphū
esse quē inuenerūt clices, et dixerūt clicē q̄
nūc mutata lr̄a i, i. a,
dr calix. Cassiodr⁹
sup psalmos dic Ca
lix dr passio, qz cum
mēsura bibit, Fidel
em de⁹ q̄ nō sinit nos
tentari supra id qđ
possum⁹. Est em̄ ca
lix cyph⁹ cū q̄ mēsu
rate distribuitur pot⁹ bibētib⁹. Et sm̄ hāc di
stinctionez calicis et baptismi recte subdidit
dñs, Calicē q̄dē meū bibetis, et tacuit de ba
ptismo Joānes em̄ nō martyriū: sz passiōes
multas circa mortē sustinuit Alij tm̄ z calicē
et baptismū, p coūē acciplūt, scz p martyrio
Et dicūt Ioannē aīo fuisse martyrē qz aīo nō
defuit martyriū, et in feruentis olei dolium
missus est. In hūc modū hieronym⁹ dicit ō
monachis, Monachi debēt habere purita
tem martyrū, siquidē et ipi martyres sūt Ad
didit q̄z Iesus, Sedere aūt ad dexterā vel ad
sinistrā: nō est meū dare vobis, subaudi, tali
bus q̄les vos estis, qz estis ābitiosi, Ut vo
bis q̄si p vobis, i, qz ppinqui mei estis Nō
em̄ psonarū acceptor est de⁹, vt scz psonatū
aliquē obseruet sine meritis in dando salutē
eternā. Et cū indignarent decē de duob⁹ fra
tribus: docuit dñs hos z illos nō vēturos ad
regnū nisi p humilitatē, et dedit se in exēplū
eis dicēs, Filius hois nō vēit ministrari sz mi
nistrare Quia em̄ homo cecidit p superbiaz: p

Calix ē cyph⁹ q̄ cali
dā sumim⁹ potionē,
id ē potū q̄ calefacit
vt vinū, ceruisiā, me
donēz hmōi q̄ calefa
ciūt corp⁹ humanū.
Cyphus dr vas q̄ su
mim⁹ potū: qui cibo
infundit tm̄ ad molli
ficandū sic ē aq̄ sim
plex, q̄ nō nutrit: sz so
lidit atē cibi p mēbra
deportat. Hec ē ppria
differētia iter cyphū
et calicem

Item clices pli sūt
q̄z tra calidissima ē,
q̄ inuenerūt quoddā
gen⁹ cōtra calorē, qđ
grece clicos dr: z per
mutationē i, in a, di
cū est calicos.

aliam viam redire oportet eū in regionē suā
Ad quod significandū dñs papa in pcessio
nibus redit per aliam viam ab ea per quaz
egressus est.

De zacheo et ceco prius illuminato.
Cap'm. CXIIII.

Tantequā ingrede
retur hie
richo illuminauit cecū vnū, et in
gressus gambulabat hierichoz Za
cheus aūt pnceps publicanor· qz pusillus
erat ascēdit arborē sicomorz vt videret Iesum
transeuntē Sicomorus ficus fatua dr, in fo
liis mozo silis, i alijs similis ficui Vñ dr q̄si
ficomorus, sed altitudine pstans, vñ et a la
tinis celsa nūcupat, dixit ei Iesus, Zachee de
scēde: qz hodie oportet me i domo tua ma
nere. Et descēdit et excepit illū gaudēs i do
mū suā Tūc zache⁹
dimidiū bonor suo
rū dās pauperib⁹, di
midiū retinuit vt in
de redderet his quos
defraudauerat in q̄
druplū: que i duplū
vel quadruplū resti
tuebant sm̄ legē: sic
sup dictū ē. Et ait ie
sus, Hodie huic do
mui salus facta est: eo q̄ ipe zache⁹ filius sit
abrae, fact⁹ scz, nō nat⁹, i, nō sm̄ carnē sz fidē

Salus fit zacheo de
scēdēti. Judei adhuc
i sublimi stātes orāt.
maiores primas ca
thedras hūt i synago
gis eor. Eccl'ia descē
dit et maiores in cho
ro in pcessionib⁹ po
steriores fiunt.

De duobus cecis hierichontinis
Cap'm. CXV.

Tegrediente eo
e hiericho secuta est eum turba mlta
Pauci enī nō audebāt ingredi deser
tum ppter latrones Et ecce duo ceci sedebāt
sec⁹ vīā, et q̄b⁹ vnus bartime⁹ erat, i. tim ei fi
lius, Qui cū clamarēt, fili dauid miſere no
stri, et cū increparent⁹ vt tacerent magis cla
mabāt. Stetit Iesus: et illis ad se vocatis te
tigit oculos eor et cōfestim viderunt et secu
ti sunt eum.

De alabastro vngenti. Cap'm. CXVI

Esus ergo ante
i ser dies pasce venit in bethaniam
sabbato scz ante ramos palmar q̄
dies serta erat añ pasca, si numerem⁹ ipm̄ et
die pasce cū q̄ttuor interpositz: z erat i domo

simonis leprosi Simon fuerat leprosus et
a dño sanat⁹, sz tñ adhuc pstinū nomē mane
bat: sic et adhuc dr matthe⁹ publican⁹ Vl'
tiq̄ iudeor venerūt illuc q̄ cognerāt ad die
festū, nō ppter Iesum tm̄: sed vt lazar suscita
tum viderēt Cogitauerūt g̃ pncipes sacerdo
tū vt lazarū interficerēt. Fecerūt aūt ei cenaz
et martha ministrabat: et lazar⁹ vn⁹ erat dis
cumbentiū Qui vt ait Augustin⁹ de verbis
dñi cōuiuis interrogantib⁹ loca penar et se
des inferni diligenti narratiōe indicauit Et
ita inferi lōgis tpib⁹ ignorati: tandē inuene
runt, pditorē. Maria g̃ habebat alabastruz
vngenti nardi, i, pyxidē de alabastro plenaz
vngento nardi Sicut ei dicim⁹ cyphū vini
cyphū lactis z hmōi, sic dr, hec habēs alaba
strum vngēti Et est gen⁹ marmoris candidi
et glucidi varijs coloribus intertincti. qō icor
rupta seruat vngēta Nardus aūt ē fruter a
romatica, crassa radice sed breui nigra et fra
gili, cypressini odoris: folio perparuo: cōso
q̄. cui⁹ cacumina in aristas se spargunt Pi
gmētarij spicas z folia nardi celebrāt vñ ad
cōmendationē vngēti ait marc⁹, spicati pcio
si. Erat em̄ de nardo indica, Alia em̄ genera
nardi villia sūt. Joannes qualitatē expressit
dicens, Libra vngenti nardi pistici, i, fidelis
Pisteno em̄ credo: et pistis fides dr. nll'a scz
adulterina admixtione corrupta, Quidā ta
men pisticum dictuz
a loco putant. Fre
git autem vel aperu
it maria alabastrum
z effudit vngentum
super caput Jesu, et
etiā vnxit pedes ei⁹
et extersit capillis su
is: z dom⁹ impleta ē
ex odore vngenti Et qz eadē die maria fouit
pedes dñi vngento: in memoriā hui⁹ rei eo
dē sabbato dñs papa dr mltis erogare pau
peribus Hi em̄ pedes
dñi sedētis i celo ad
huc sūt ambulātes i
tra. Cui⁹ largitiōis
occupatōe ea die nō
egredit ad aliquā ec
clesiaz cū ceteris die
bus q̄dragesime sta
tionez faciat ad cele
brandā missaz Inde est qz in antiq̄s gradua

Vel pistici, i, mixti ō
spicis z foliis pfectū
qō est pciosius vt di
cit beda super marcū
Et forte pisis mixtu
rā sonat, z inde pisis
pitidis.

libus legitur i rubrica Sabbatū vacat, qz dñs
papa clemosynā dat Et in romano capitula
ri euāgelioz feria, vj, datur fermētatū pistoi
rio lateranēsi. Hec moueat te: si ob aliā cau
sam inueneris dictas dñicas vacantes. In
dignabatur āt iudas scariothes, q̄si depdito
vngento cū posset vendi trecētis denarijs z
dari egenis. Erāt z alij indigne ferētes z di
cētes, vt q̄d pditio hec vngēti facta ē. Jsti q̄
dem, ppt pauperes indignabātur, q̄b⁹ forte
fabis iude p̄suasū erat. Judas vo, ppt lucrū
qz fur erat et loculos dñi habēs q̄ mittebāt
portabat, i, nō solū ferebat sz asportabat Ha
bebat ei vxorē et filios, sic scptū ē de eo Fiāt
filij ei⁹ orphani: et vxor ei⁹ vidua zc. Uxori
ergo et filijs dabat q̄ furabatur Et ait Jl'ies
Quid molesti estis huic mulieri Bonū op⁹
opata ē i me: ad sepeliēdū me fecit, q. d. Nō
ē pditio: sz officium sepulture. Joannes ait
Sine illaz vt in die sepulture mee seruet il
lud. Marc⁹ q̄si exponēs hoc ait. Nō habu
it, i, qō potuit hoc fecit, quenit ei vngere cor
p⁹ meū in sepulturā, subaudi, ponendū, q. d
Sine vt faciat viuo duz pōt qō volet facere
mortuo: sz nō poterit Et forte a spūsctō sz ne
sciens, sic poccupauit vnctōne sepulture mu
lier. Tūc dixit Iesus opus h̄ memorandum
vbicūq̄ p̄dicaretur euāgeliū h̄, et bene dixit
euāgeliū h̄, Nō dū em̄ scpta erāt euāgelia.

De maledictione ficus, et sessione super
asellum. Ca. CXVII.

Sine autez facto
m ascēdēbat Iesus hierosolymā z dis
cipli ei⁹ cū eo. Et cū venisset beth
phage q̄ erat vicul⁹ sacerdotū, z i latere mōt
oliueti, misit duos de discipulis in castellum
qđ cōtra eos erat, i, i hierl'z vt adducerēt ei asinā
et pullū ei⁹ q̄ erāt alligati i biulo, Et siquis
cōtradiceret: dicerent dñm his op⁹ hīe. Asi
na hec dr fuisse cōis paupib⁹ q̄, ppria iumēta
nō habebāt. Cūq̄ q̄s in ea ogar⁹ fuerat pa
bulū dabat ei z pullo q̄ pariter ad opa cōmu
nia nutriebant. Nondū em̄ q̄s q̄s ascenderat
eā z ob el⁹ ita cōmune obsequiū q̄dā eā dicta
subiugalē purāt, q̄si oim̄ dñio expositā. Sz
grecū nomē est subiugalis. Asina em̄ latine:
grece dr subiugalis Et vtrūq̄ nomē ob eam
dem causam institutum est Hoc em̄ iumētū
primū insedit hō et a sedēdo asinū latin⁹ di
xit, et grec⁹ subiugalē Hi aūt duo missi fuisse

credunt petr⁹ et philippus ad significandū, qz ipſi pmū adduxerūt gētes ad ieſum, petr⁹ corneliū z domū eī⁹

philipp⁹ samariā Jn ß itinere dū ascenderet hierlm putamus eū esurijsse z accessisse ad ficū. z cū nō inuenisset in ea nisi folia et nō fructū: ait, Nūq̄ ampli⁹ ex te ereat fruct⁹. z statim aruit Nō tm̄ in signū synagoge maledicte et arefacte puerse sc̄z mēdacitatis fecit ieſus Nō enī q̄rebat fruct⁹ ex ea cū nō dum tps ficuū erat. qđ licet apud matthеum legat̄ sequēti die factū Marc⁹ q̄z dicat alia die cū exiret a bethania esurijt: putam⁹ recapitulādo dictū eē. Marc⁹ enī narrat ß factū esse añ electionē vendentiū de tēplo quā cōstat die dñico factā. Nec ob aliud tñ hūc ordinē marci seq̄mur nisi qz post matthеum scripſit Siue aūt matthe⁹ sc̄da feria dicat factū recapitulādo, siue marc⁹ añ electionē p̄occupando, qz de facto non est q̄stio, de die arbitrio legētis relinquim⁹. Euntes aūt discipuli fecerūt sicut p̄cepit illis ieſus. Et ponētes vestim̄ta sua sup pullū: cū desup sedere fecerunt Marc⁹ lucas z ioānes nō dicūt eū sedisse nisi sup pullū Zacharias q̄z ꝓpha dixit sedēs sup pullū asine. matthe⁹ dic̄ eū sedisse sup asinā et pullū Q̄ licet breuis esset via: fieri tñ potuit vt primo insedisset pullo et forte qz nō dū domit⁹ et lasciu⁹ erat, descēdit et isedit asine, qz si sup pullū tm̄. Matthe⁹ tñ sup vtrūq̄ posuit, qz vtrūq̄ fieri potuit in mysterio Q̄ aūt ß ꝓpheratū fuerat p zachariā ð ieſu non ꝓgnouerūt discipuli donec glorificatus fuit ieſus.

Q̄ glorioſe ſuſceptus dominus fleuit ſuper ciuitatem. Ca. CXVIII.

T cū appropin/

a quasset ieſus ad descēsum montis oliueti: multi descendentiū cū eo: substernebāt vestimēta sua in via, alij cedebant ramos de arboribus et sternebant in via Turba aūt multa q̄ ꝓuenerat ad diē festum et pueri et plebecula hierosolymoꝝ tollētes ramos oliuaꝝ, ꝓcesserūt ei obuiā Et q̄ p̄cedebant et q̄ seqūbantur clamabāt Osanna filio dauid Et ē osanna verbū hebreū: cōpositus ex con̄ upto et integro. Osi enim sonat salua vel saluifica Anna est interiectio obsecrātis sicut pape ammirātis. Que qz in latino eloquio nō habet, p ea posuit hieronym⁹ nr̄ō obsecro. Est g̃ osanna q̄si osi anna, salua obsecro. Et est vna dictio vt dixim⁹. Uel duo p elipsim. i. p elisionē: vel p subtractionez vn⁹ l̄re q̄ est. i. plate. Uel est vna dictio, et ꝓstruit ita, dicētes, filio dauid osanna. i. salua obsecro Ul̄ sunt due dictiones. et tūc legit ita, dicētes, osanna o fili dauid. Et post cōuertendo sermonē inter se dicebāt. Benedict⁹ q̄ venit rex in noīe dñi. subaudi, sit vel est. z b̄dictū qđ vēit regnū p̄is nr̄i dauid. q. d. Hic ē de quo dictū est Dabit illi dñs sedē dauid p̄is ei⁹. Et itez ꝓuertētes ꝑba ad ipm̄ dicebant. Osanna in excelsis. qz licet forte petebāt sub limitatē regni trem. tñ, ꝓphetice nesciētes eū regē celi z angelox p̄dicabāt Et q̄dā pharisеorū de turba dicebāt ei vt increparet discipulos. Quib⁹ rñdit. Si tacuerint lapides clamabūt. qz in passione his tacentib⁹ p timore petre scisse clamauerunt cū dñm mundi Et vt appropinquauit hierlm fleuit sup ciuitatē dicēs. Quia si cognouisses et tu, subaudi, fleres, qz circūdabūt te inimici tui vallo: z non relinquēt i te lapidē sup lapidē. q. d. Si cognosceres ruinā tuā futurā: et causam ei⁹ q̄ abscōdita sunt tibi in hac die q̄ ad pacē tibi ē fleres. Q̄ aūt illa hierusalē ꝓx fundit⁹ euersa sit apparet, qz locꝰ caluarie q̄ tūc erat extra eā et sepulcrū: mō sunt in ea Delius ei⁹ adrianus eā penit⁹ euersam reparauit, mutanitq̄ locū et nomē: vocās eā heliam Merito aūt eā pitură dixit dñs, qz cum milu⁹ et birūdo cognoscāt tps suū: ipa nō ꝓgnouit tps visitatiōis sue. Et cum intrasset vbē: cōmota ē vniuersa ciuitas dicēs Quis ē hic Turbe aūt dicebāt eē ieſum ꝓphetā a nazareth Memoriam huius ꝓcessionis dñice semel q̄nnis recolit eccl̄ia. Egrediuntur em̄ fideles cū ramis q̄si obuiā dño extra muros ciuitatis. et vadūt vsq̄ ad crucē aliquā i q̄ et ramos q̄s gestant affigētes deponūt. q̄si diceret eccl̄ia. Mihi aūt absit gloriari nisi in cruce dñi nr̄i ieſu chr̄i Jō aūt orādo euntvsq̄ ad crucē qz sic ostēditur eis nō esse ſpandū in q̄ntalibet gloria mūdi, qz extrema gaudij luct⁹ occupat. ꝓx cadē ſignificatiōe in illa die: gaudio ꝓcessiōis subdit euāgeliū dñice passionis Forte quia et dñs exultationi inseruit lamentum suū. et nos processioni passionem

quia passio fuit causa euersionis p qua fleuit. Ecclesie q̄dē ille q̄ eadē die dñicalē, pcessionē isti p̄mittūt rectius faciūt. qz nō p ista illa ē dimittēda. Similiter ille q̄ pōtifici suo extra vbē posito in pdicto loco crucis ei occurrūt et ipo ꝑlm̄ pcedēte in ciuitatē regrediunt ordinarius faciūt.

De secunda electione ementiū et vendentium de templo.

Lapl'm. CXIX.

T itrauit ieſus

e in tēplū. Deinde oñdit ruinā vt bis, p q̄ fleuerat maxime ex sacerdotū culpa, pcessurā: Sacerdotes enim auaricie sue ꝓsulētes: in porticib⁹ tēpli hostias vēdebāt cuiuscq̄ generis: ne venientes de longinq̄ nil offerrēt si hostias ꝑsto nō inuenirēt. Et ne etiā pauper q̄ nihil secū attulerāt excusationē ꝑtenderēt pecunie nō habite posuerunt ibidē numularios q̄ mutuā sub cautione darēt pecuniā Sed qz lex nō patiebat vt a fratrib⁹ suis vsuras acciperēt, excogitauerūt vt collibistas facerēt. Collibia ei apō eos dicunt vilia munuscula, vt cicer, z vue passe, et pomoꝝ diuersi generis, q̄si qđ i numo nō licebat i talib⁹ liceret Qđ ꝓhibuit ezechiel dicēs. Usurā z oēm supabūdantiā nō accipiet. Sic et hodie q̄dā sub noīe charitatis vsurā palliāt. Et facto flagello de funiculis: ej̄ciebat vendētes et emētes cū hostijs suis de tēplo: et mēsas trapezitarū euertit et dixit ne domū p̄is sui q̄ erat dom⁹ orationis facerēt spelunc̄ latronum. Nec sinebat vas aliqđ nisi deo dicatū trāsferri p tēplū. Et tradūt q̄dā, qz q̄dā fulgor radiosus egrediebat ex oculis ipi⁹: q̄ territi sacerdotes z leuite nō poterāt ei resistere. Scōm hoc recte faciunt q̄ cereas faculas in eccl̄esijs vēdi nō ꝓmittūt. nisi forte qz

De laudib⁹ et q̄si oratiōe exhibita die dñica oēs euāgelistе cōsentiūt. electionē ꝓ cadē die factam matheus z lucas tradūt

matīe ꝓ mysterio fecit hoc dñs. Et accesserūt ad eū ceci z claudi in tēplo, et sanauit eos.

Marc⁹ ꝓ sequēti die factā tradit. Forte illius duob⁹ diebꝰ iteratо facta ē. Si⁹ forte ecclesie laudes sequēti die iterate. qz glosa sup ecclesiastes dicit seq̄nti die factas. sup illū locū vbi agit de agno decima die tollēdo, z ita inquit nō est obiectio fm bedā de maledictōe ficulnee quā dicit marcus factā ante electionem vendentium Nam et electio secūda die facta est: vt habet series marci. Et sic inquit omnia plana sunt.

De excitatione templi in triduo.

Lapl'm. CXX.

T ammirantes

e ꝓncipes sacerdotū z scribe dixerūt ei, Qđ signū oñdis nob⁹: qz hec facis, q. d. Significas ne aliq̄d ß opereris. Uel pot⁹, Nō credimus tibi ß licere g̃ oñde nobis signū q̄ credam⁹ tibi hoc licere. Et rñdit, Soluite templū hoc z in trib⁹ diebꝰ excitabo illud. Illi aūt dixerūt, Qua dragintasex annis edificatū est templū hoc: et in trib⁹ diebꝰ excitabis illud. Ille aūt dicebat de tēplo corpis sui. Salomonicū templum, vij, annis cōpletū est. Secundū autez templū sub cyro, lxx. annis edificatū: sed nō sup terrā: nisi q̄ntū sacerdotes poterant vsq̄ ad medietatē dorsi supinuti. Finitime enim gentes edificationē impediebāt. Post intermissuz est opus ad imperiū cambise, vij, annis, z post vno anno sub duob⁹ magis, iterū vno anno sub dario filio idaspis. Secundo autē anno regni ei⁹ recepta licētia ab eo i. vj, annis ꝓsummatū est opus. Q̄ legit hūc numerum dierum formationi dñici corpis congruisse q̄tum ad distinctionē membroꝝ: nō ad formationē dictum est. Ab hora em̄ cōceptionis simul formata fuerunt oīa membra: nō p intervalla sicut bois puri: sed forte etiā si viderentur, nō ita possent distinguivsq̄ ad tm̄ temp⁹. Hoc autē

Templū dñi qđ mō est z bethel ðr. q̄s edificauerit nescit. Quidā autē dicūt edificatum ab helena post crucis inuentionem.

non dixit ieſus imperando vel consulendo vel hortando, sed ꝑdicēdo et est, Soluite. i. soluetis.

Quidā ab eraclio: cū de persida triumphās crucē retulit. Quidam a iustiniano augusto Quidam a quodam rege egypti nomine alachibis. id est summi dei.

De duobus minutis vidue.

Capitulum. CXXI.

T respiciebat di

e uites qui mittebāt munera sua i

gazophylatiuz Phylare grece latine seruare dicit, gaza lingua persica opes. Erat aũt arca desuper fozame habẽs, posita ad dexterã ingredientiũ circa altare: in qua mittebat pecunia offerentiũ ad sartatecta tẽpli restauranda et seruabat. Tũ erat ibi quedaz specialis arca in qua soli sacerdotes mittebant donaria sua q̃ vocabatur corbanan. Et erat ibi tertia in q̃ rex vel pnceps tributuz mittebat q̃ dicebat musac. Tũ q̃dã aliter distinguũt qz qñq; legit musac sabbati. Et dicunt i illa arca tm̃ reponi oblationes solenniũ diez. et quia corban votũ sonat. dicunt in corbanan reponi votiua. In gazophylatio alioz dierũ munera et spontanea. Tũ q̃libet earũ generali noĩe gazophylariũ dicebat. et etiã locus in quo erant posite. Unde habeť Hec locutus est iesus i gazophylatio. In ezechiele q̃z thalami sacerdotũ dicunť gazophylatia. Ui dit aũt et quandã viduã pauperculã mittentẽ era minuta duo: qđ est q̃drãs .i. duos ereos numulos valẽtes q̃rtã ptẽ sicli, scz obolos q̃nq;. et dixit eã misisse plus q̃ oẽs. qz totuz victũ miserat: alij po ex sugabundanti sibi.

De pharisẽo et publicano.
Capl'm. CXXXII.

Jxit aũt ad quosdaz q̃ in se cõ
d fidebãt tanq̃ iusti, p opibz suis exterioribz et aspernabantur ceteros parabolã de pharisẽo et publicano. Et intulit, qz omnis qui se exaltat humiliabiť: z q̃ se humiliat exaltabitur.

Qđ ihs pernoctauit in bethania.
Capl'm. CXXXIII.

T cum vespera
e lã eẽt hora redijt i bethaniã z ibi mãsit. Erat eñ diebz docẽs i tẽplo: noctibz exiẽs morabatur in bethania

Et oĩs pl's manicabat, i. mane properabat ad cũ in templo audire eũ. Et multi sequebanť eum z curabat eos. Uñ et ioannes ait. Cũ eẽt hierosolymis in pasca in die festo, multi crediderť in nomine eius videntes signa q̃ faciebat Similem curationem refert matthaeus canone

Quia cum ihs tota die laborasset pdicãdo eis, non inuenit q̃ eũ nocte reciperet hospitio.

c. et marcus in illius cõcanonico.

Ideo tota illa septimana penosa ihz. q̃a p totam illam laborauit ihs recreando, sicut p primaz mũdi hebdomadã oĩa creando.

De voce patris ad iesum: quã quidã putauerũt tonitruum.
Capitulum. CXXXIII.

Enerãt aũt qui
v dam gẽtiles vt adorarẽt in die festo z dixerũt philippo. Dñe volumus videre iesũ. Qui assũpto andrea dixit hoc iesu. Et rñdit iesus. Uenit hora vt clarificeť filius hoĩs, q.d. Plenitudo gentiũ creditura ẽ, qđ tũ post passionẽ futurũ insinuauit dicẽs. Nisi granũ frumẽti cadẽs in terrã mortuũ fuerit: ipm solũ manet. Si aũt mortuũ fuerit: multum fructũ affert Et qz grano frumẽti se pparauit chr̃s: mos ẽ eccl'ie ỗ hoc grano tm̃ pficere corp' iesu. Et addidit Qui odit aĩam suã, i. vitã in h̃ mõdo: in vitã eternã custodit eã, i. viuet eternaliť. Si q̃s mihi ministrat me seq̃ť z i eternũ mecũ erit. Hũc aĩa mea turbata ẽ. et q̃d dicã. Pater saluifica me ex hac hora. Pater clarifica filiũ tuũ. Et venit vox de celo. Et clarificaui et iterũ clarificabo, i. clarũ genui nec desistam. Uel fm hominẽ clarificaui in baptismo z in trãsfiguratione: clarificabo in resurrectõe z ascensione z iudicio. Et dicebãt quidã tonitruũ factuz Alij q̃ angelus locut' ẽ ei. Et ait iesus. Propter vos hec vox facta est. Nunc princeps huius mũdi ejicietur foras, id est pnceps amatorũ mũdi perdet potestatẽ posit se trahẽdi. Et ego si exaltat'

fuero a terra omnia trahã ad meipsum id ẽ ex oĩbz gtibz mũdi. Et cum intellexisset crucifixionẽ que forte vsualiť ab eis dicebať exaltatio a terra, quasi opposuerũt ei, q̃ si exaltareť: non esset chr̃s. Audierãt eñ ex lege: qz chr̃s manet in eternũ. qđ nõ determinãs dixit, qz modicũ lumen in eis erat.

Quia cum diabolus habuisset manũ trahentẽ z ipellentẽ, trahẽtẽ amisit. impellentẽ habz. Q̃ significat p draconẽ: qui cũ alijs tribus diebz in ascensione portatur ante processionem, in sc̃õ die sequitur.

De filio qui se negauit iterum in vineam ire uit. Capitulum. CXXXV.

T cum vespera
e facta esset redibat in bethaniã, et iterũ rediẽs diluculo tertij sabbati in tẽplũ docebat pl'm. Et accesserũt ad eũ pncipes sacerdotũ dicẽtes. In q̃ ptate h̃ facis, q.d. Quid est qđ ejcis de tẽplo q̃s vis: cũ sis ostiari' ? et doces nobis incõsultis. Jesus aũt oppositionẽ tradidit oppositioni: nõ solutionẽ. Interrogo z ego vos. Baptism' ioãnis ex ỗ erat an ex hoĩbz, q.d. Quia certum est q̃ ex deo debetis credere ioanni de ptate mea. Qđ qz dixerť se nescire qđ tũ sciebãt, noluit eis apire de se veritatẽ. Q̃ãt aperienda erat veritas alijs et nõ ipis, et q̃re indicauit p parabolã duoz filioz. quorũ vni dixit p'. vade in vineã. et rñdit, nolo. tũ postiuit. Dixitq; alij p'. vade i vineã, q̃ ait. vado z nõ iuit. Et cũ q̃sisset iesus, q̃s eoz fecerit voluntatẽ p'is: dixerũt Nouissim' tergiuersando, nolẽtes dicere veritatẽ Ueteres codices habent. Prim', intelligentes pro ipis dictũ Uñ iesus subdit. Publicani et meretrices pcedent vos in regno dei.

De cultoribus vinee sanguinarijs.
Capl'm. CXXXVI.

Terũ proposuit
i eis parabolã ỗ pfamilias q̃ plãtauit vineã: et locauit eã agricolis Qui missos suos ad recipiendũ fruct' occiderũt, sicut etiã serrauerũt. ezechielẽ tractũ p aspera excerebrauerũt. multos lapidauerunt. Et mittẽs pater filiũ ait. Forsitan verebunť filiũ meũ. Dicamus arrio et eunomio. Ecce pater ỗr ignorare, et q̃cq̃ p patre rñderint, h̃ intelligãt p filio, q̃ se dicẽ ignorare cõsummatiõis die. Quẽ cũ vidisset agricole dixerť. Hic est heres, qz sacerdotes sciuerũt illũ venisse. Cui pater dixit. Dabo tibi gentes hereditatẽ tuã: et apprehẽsum filiũ ejecerunt. Quid ḡ illis faciet dñs vinee. Et dixerunt fm lucã. Absit. Intelligẽtes q̃ messiã occiderẽt. Matthe' dicit eos dixisse. Malos male pdet z vineã suã locabit alijs agricolis. Hoc aũt nõ dixerũt voce: sz in cõscientia. Q̃ aũt iudei h̃ facturi erant pbauit

Videtur pr̃ ignorare rei eventũ. Forte ỗr pr̃ ignorare qđ facit nos ignorare. et facere quod facit nos facere.

dñs, qz sic pphetarũ erat ibi. Lapidẽ quẽre/probauerũt edificãtes z.

De lapide angulari. Capi. CXXXVII.

Dlitterã tradi/
a tur fuisse paratꝰ lapis ad templi edificiũ. nec tñ ꝓgrue i eo poni potuit donec ꝓfũmato ope i angulo sursum positus ẽ ita ꝓgrue q̃ mirarẽť oẽs. nec ꝓter significationẽ factũ itelligerẽt. Hic ẽ chr̃s q̃ fũdamẽtũ est ita q̃ structure supeminet. Qđ cũ audissent sacerdotes z pharisei voluerũt eũ tenere: sed timuerunt turbas.

De inuitatis ad nuptias. z nõ habẽte vestem nuptialẽ. Capl'm. CXXXVIII.

T dixit eis iteũr
e in pabolis. Sil'e factũ est regnũ celoz regi q̃ fecẽ nuptias filio suo q̃ cũ iterato misisset ad inuitatos vt venirẽt, et excusantes se noluissent venire: misit ĩuos suos vt vndecũq; vocarẽt ꝓuinias. Et iduxerũt bonos z malos: debiles z claudos. Debilitas ei corpis neminẽ excludit a regno, imo sepe q̃si cõpeliť. Et irauit rex vt videret discũbentes, qđ erat cũ venerit ad iudiciũ. Torta ei trinitas iudicabit, i, reddet p meritis. Et q̃ inuenieť i eccl'ia sine veste nuptiali, i. charitate, mitteť i tenebras exteriores, i. localiť extra ipm positas, qz habuit i seipo interiores. Pot etiã dici ỗ tenebris mẽtis: q̃s q̃dã hñt interiores, i. i eccl'ia. Alij exteriores extra eccl'iaz, s. vt infideles et hereticí. Tũc ḡ exteri' pficient mali eccl'iastici vt habeãt ptẽ cũ infidelibz.

De herodianis z tributo reddendo.
Capl'm. CXXXIX.

Dunc inierũt pha
t risei cõciliũ vt caperent iesum in sm̃one: z miserũt discipulos suos cũ herodianis. Uenerat eñ herodes tetrarcha ad diẽ festũ z gẽtiles milites secũ adduxerat Uel de ãtiq̃s militibz herodis ascalonite ad huc superãt isti. q̃ venientes ad iesum dixerũt Licet dari cẽsum cesari an nõ? Jã ei dubitatio erat inť iudeos de tributo reddẽdo. Pro q̃ etiã postrhomanꝰ insurrexerũt i eos Et ait iesus. Quid me tẽtatis o hypocrite. Oñdite mihi numisma cẽsus. Numisma ẽ inscptio in numo. q̃ etiã moneta ỗr. p quam numi discernunť. Hic aũt p ipo numo ponit. Et est

Ostendite mihi numum q̄ p censu capitis dat. Dumq̄ q̄sisset ō imagine cui⁹ esset. ꝛ dixissent. cesar: ꝛ ille. Cuius est scz. Intulit. Reddite ḡ q̄ sunt cesar cesari. tributa scz cōia. ꝛ q̄ sūt dei deo scz p̄micias decimas. ꝛ oblationes

De septemuira muliere.

Cap'm. CXXX.

Nilla die accesserūt saducei q̄ resurrectōz nō credētes: suggillabāt pharisēos. q̄rentes de septēuira muliere cui⁹ esset in iudicio. Qō vl' ipi p̄finierāt qz erat possibile vl' in re forte euenerat. Qui cū eande q̄stionē p̄posuissent iesu. rūdit. In resurrectiōe nō nubēt mulieres nec nubent viri ab eis. i. non ducēt. qz hoīes īmortales nō egebunt. ꝑgatiōe ꝛ est greco idiomate dictū nubent. Futurā aūt resurrectionē. pbauit ex ꝓbis dñi q̄ dixit moysi in rubo. Ego sum de⁹ abrahā. ꝛ de⁹ isaac. ꝛ de⁹ iacob qz isti. pphetas nō recipiebāt: euidētib⁹ eoz testimoniis nō potuit vti ꝯtra eos. Est aūt pbatio talis. Ipi putabāt aīas iterire cū corp̄ib⁹. Hac aūt auctoritate. pbatur aīas viuere post corpa. Illoq̄n si hō moriens penit⁹ i nihilū redigit. tūc dixit de⁹ se deum esse nihili. Manētibus ḡ aīabus post mortē colligit pt. qz corpa resurget. vt cū eis recipiant aie qō cum eis meruerūt. Alioquin frustra incorp̄orant.

De mandato primo et secundo in lege. ꝛ sauciato a latronibus.

Cap'm. CXXXI.

Harisei autē vi/

p dētes: qz silentiū ip̄o suisset saduceis ꝓuenert i vnum. Et accessit vn⁹ legisdoctor tentās eū ꝛ dicēs. Magister qō est mandatū magnū in lege. Et ait iesus. Audi isrl': dñs de⁹ tu⁹ vnus ē. Hoc nō est ō mādato. sed p̄stēdit de q̄ datū ē qō tale est. Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo. ꝛ ex tota aīa tua. ꝛ ex tota mēte tua. Secunduz aūt sil'e est huic. Diliges. primū tuū sic teip̄m. De re similī deo. ß secundū est mādatū. Hō enī imago dei ē. Et rūdit scriba. In veritate dixisti. et ß ē maius oīb⁹ holocaustomatib⁹. Patet inter pharisēos ꝛ scribas fuisse q̄stionem. Quidā enī opa legis p̄ferebāt dilectioni. Alij ecōtra: eo q̄ ante legē plures placuerūt deo p dilectionē sine oī sacrificio. Primū aūt ꝛ secundū mandatū ōz: q̄tū ad ea de q̄bus mandat. Cui iesus ait. Hoc facz vlues. Ille volēs iustificare seip̄m ait ad iesum. Et q̄s ē me⁹ prim⁹. Cui iesus oūdit: oēm miscōiaz faciente esse. primū ꝛ specialit' ip̄m dei filiū. p̄ponens parabolā sauciati: q̄ incidit in latrones. Nec distabat hec parabola multuz a re facta. q̄: in illo deserto sepe latrones sanguinē fundebāt. Un ꝛ domin⁹ qō est sanguinē sonat vocabat. Erat aūt oīs popul⁹ suspensus ꝛ audiens iesum.

De cōfutatione phariseoz. p autoritatem dauid.

Cap'm. CXXXII.

Congregatis pharisēis in/

c terrogauit eos iesus. Quid vobis videt ō chr̄o cui⁹ fili⁹ ē. Dicunt ei Dauid. Et ait illis. Quō ergo dauid vocat eū dñm suū. dicēs. Dixit dñs dño meo. sede a dextris meis. Si dauid vocat eū dñm quō filius ei⁹ ē. q. d. Vos putatis chr̄m futuz purū hoīem. q̄ qn erat dauid: nōdū erat chr̄s. Nec ḡ erat dñs dauid. Mētitus est ḡ dauid ꝛ p̄ea locutus est. Port⁹ cū p̄tes sūt ꝛ dicunt dñi filioz. q̄ filij parētū. Judei somniāt hūc psalmū scriptū in p̄sona eliezer q̄ post cedem q̄nq̄z regū ait. Dixit dñs dño meo: sede a dextris meis. sed seq̄ntia psalmi nō ꝓcurūt.

De doctoribus pharisaicis audiēdis nō imitandis.

Cap'm. CXXXIII.

Hinc locutus est

t iesus ad turbas ꝛ discip̄los. Super cathedrā moysi sederunt scribe ꝛ pharisei. Que dicūt facite: q̄ faciūt nolite facere. Nō sctificat loc⁹ hoīem: sz hō locū. Nō oīs sacerdos sanctus: sz oīs sctūs sacerdos. Doctrinā accipiam⁹: nō mores. Aptis herbe necessarie nō sunt: sed flores. Et addidit. Dilatant phylacteria sua: et magnificāt fimbrias q̄b⁹ appendebāt spinas quaz punctiones legis iugiter recordarent. qō supra expositū est. ꝛ amāt vocari rabbi. Vos aūt nolite vocari rabbi. Un⁹ ē em̄ mgr̄ vr̄. Et p̄iem nolite vocare vob⁹ sup terrā. Un⁹ ē em̄ p̄ vester q̄ i cel' est. Nō phibet dñs doctrinā sup cathedrā. nec salutatiōes in foro. nec noīa mgr̄i l' patris. sz ambitionē et vanā gloriā.

A phylacteriis qō ē fuare. et torac qō est lorum. Romulū ei habebant appendentē collo vel brachio i q̄ scpta erāt. r. p̄cepta legis. vl' phylacteria dicūt a phylaxe ꝛ terion qō est rotūdū et appellāt phylacteria pyrides in q̄b⁹ ponebātur extremitates reliquiaz vt digiti vel alind.

Quib⁹ debetur ve eternum.

Cap'm. CXXXIII.

Do ostendendū

a aūt q̄ i pharisēis doceat cauenda subdit. Ue vob⁹ q̄ diligitis p̄mas cathedras. Ue vob⁹ pharisei hypocrite q̄ fertis clauē scie. ꝛ claudit⁹ regnū celoz. añ hoīes. Ue vob⁹ q̄ deuoratis domos viduaz. ve vobis q̄ circuitis mare ꝛ aridā vt faciatis vnū p̄selitū. i. aliquē gentilem aduenā. traha tis ad iudaismū ꝛ fa cit⁹ ē filiū duplo ḡ⁹ vos. qz redūdāt ad vomitū peioz ē ḡ⁹ añ qz p̄uaricatoz. Ue vob⁹ q̄ dicitis q̄ iurat p̄ tēplū nihil ē. qui aūt i auro tēpli ōz. Qui p altare nihil ē. q̄ i re oblata sup illō. ōz. Sacerdotes vt ī uitarēt p̄plm ad īmolandū dicebāt data sibi ꝛ oblata sanctioza eē ip̄o tēplo ꝛ altari. Dñs dixit ecōtra. qz tēplū ꝛ altare sctificabāt i ēs oblata. qz ō dicata erāt. oblata ꝓo neḡ ḡ sanctificabāt illa.

Proselit⁹ ꝑprie ōr q̄ de gētili fact⁹ ē iudē. Quānis q̄dā dicant q̄ pselit⁹ a pslitēdo ō gentilitate ad iudaismū ꝛ ecōtrario dicat⁹.

Hoc altare mutatuz fuit a saracenis i horologiū. ꝛ adhuc videri potest.

Adhuc mlti eodē vicio laborāt q̄ putāt malus eē iurare p euāgeliū ḡ⁹ p deū. Ue vob⁹ q̄ decimatis oē olus ꝛ relinq̄tis miscōiaz ꝛ iudicū. Hoc ꝓbū decimatis dubiū ē. Hā ꝛ q̄ accipit ꝛ q̄ dat decimare ōz. Pharisei aūt iō olerū decimas dabāt vt diceret. quō al's ñ dāt q̄ bas dare nō negligūt. Leuite āt adeo exigebāt decias q̄ etiā olez. Itē ve vob⁹ ducis ceci q̄ colātes culicē: trāsglutitis camelū. Per sil'i tudinē lact⁹ qō colat dictū ē. Et p̄ referri ad p̄dicta sic. Minima sic culicē diligēter inq̄ritis. vt decias. maiora scz miscōiaz ꝛ iudiciuz absc̄dit⁹. vt qō glutit⁹ absc̄dit⁹ Vl' ad id qō dictū est. duces ceci: trahit: ita. Minora petā subdit⁹ diligent' arguit⁹. p̄cipit⁹ ḡuiora ꝛ dissimilādo trāsit⁹. Itē. ve vob⁹ q̄ sepulcris dalbatis. q̄ plena sūt oīs spurcicia. Itez Ue vob⁹ q̄ edificatis sepulcra p̄phaz. ꝛ dānatis p̄tes vr̄os q̄ eos occiderūt. Benimina viperarū: vos iplete mēsurā patrū vr̄oz. Un ōr ad vos sapia dei. Mittā ad vos sapientes et scribas ꝛ ex illis occidetis ꝛ crucifigetis et flagellabitis i synagogis vr̄is. Hic ptz hereticū mētiri q̄ dic aliū deū eē p̄phaz. ꝛ aliū nouī testamēti. Ut veniat sup vos. i. sup eccl'iā malignantiū oīs sanguis iust⁹. i. vltio iustoz. a sanguine abel iusti vsq̄ ad sanguinē zacharie filie barachie: quem occidistis inter templum ꝛ altare.

De zacharia filio barachie.

Cap'm. CXXXV.

Jaūt deū decimo

f vel ō p̄ie ioānis dicāt q̄ fuerit occisus i tēplo: nō legit. Pōt ḡ dici de filio iolade sacerdotis. quē ioas occidit. vt legit in libro regū. Et forte p̄ ei⁹ cognoīat⁹ est barachias. vl' p noīs interp̄tatiōe positū est. Barachias em̄ bñdict⁹ dñi interp̄tat. Et est filij barachie. i. bñdicti dñi. In euāgelio nazareoz legit iolade. Pastorē aūt oniū ꝛ sacerdotē tm̄ cōmemorauit iesus vt duo boīm genera notaret. subditos ꝛ plat⁹. Nazare⁹ sonat sctūs vel florēs vel germinās. ꝛ dicebāt nazarei q̄ ex voto obligabāt se sanctimonie vsq̄ ad certū tp̄s. vel iugiter vt samuel. ꝛ nouacula nō trāsibat sup caput eoz. Un chr̄s ꝛ apli' depingūt crinitī. nō in re sed in sanctitate. Chr̄s tū dicebat nazareus a nazareth. ꝛ nazare⁹ nō a loco sz a sanctitate. Primi itaq̄ discipli chr̄i nazarei dicebant q̄ euangeliū scripserūt: sz eccl'ia ḡtuoz tm̄ recepit. Cū q̄z ita p̄mo vocarent Nazarei postea vocati sūt sequētes chr̄m Discipuli. postea īstituēte petro a chr̄o Chr̄iani

De cōminatione euersionis hierusalē.

Cap'm. CXXXVI.

Et cōuertēs

e sale⁹ ait. Quotiēs volui ꝓgregare filios tuos ꝛ noluisti. i. q̄tiēs filios tuos volūtate mea ꝓgregaui te nolente ꝛ īgrato feci. Ecce relinquet⁹ vob⁹ dom⁹ vr̄a deserta. Dico em̄ vob⁹. nō videbit⁹ me amodo donec dicat⁹. Bñdict⁹ q̄ venit in noīe dñi. i. ab ß tpe passionis nō videbitis filiū hoīs donec ad iudiciū. vbi videbit⁹ me venientē i gloria

dominātis: et fideles magnificabiꝫ me. Etiā cecitatē coꝝ vsqꝫ tūc duraturā pdixit.

De signis euersionis et aduentus sui.
Cap'm. CXXXVII.

Ec locutus abiit, et
b dit se ab eis ꝛ multi ex pncipib⁹ crediderūt in eū: sed ꝓpter phariseos nō ꝓfitebant. Cunqꝫ egrederet de tēplo accesserūt ad eū discipuli ei⁹: oñdētes edificatiōes tēpli. Audierāt ab eo de euersione vrbis volebāt etiā audire de tēpli euersiōe: qz videbāt eis qꝫ nec capi nec euerti posset. Et ait illis. Uenīet dies in qb⁹ nō relinquet hic lapis sup lapidē q̄ nō destruet. Et cū sederet in mōte olīueti ꝛ tēplū accesserūt discipuli secreto, ꝛ ḡebāt ab eo sig̃ euersiōis hui⁹lm et sig̃ sui aduēt⁹, ꝛ dixit eis q̄dā, ꝓpa aduēt⁹ sui, q̄dā, ꝓpa euersiōis, q̄dā cōia. vtriqꝫ. Premuniuit aūt fideles ne seducāt. cū audirēt mltos dicētes se eē chīos. Nō em̄ vēturꝰ ē nisi ꝓcedāt sig̃ q̄ ꝓdixit. Premisit āt cōia scz plia ꝛ seditiones gētis ꝛ gentē, ꝛ regni ꝛ regnū pestilētias, fames, terremot⁹ p loca, terrores qꝫ de celo ꝓsecutiones sctōꝝ. Āū nāqꝫ euersionē iudee elemēta suū vindicabūt autorem. Postea posuit ꝓprīū signū destructiōis.

Exsplēdore auri qō erat in templo ex repercussione solis ꝓs q̄dā mōtis olīueti in oppositō directo sp lucida resplēdebat vbi postea salomō edificauit templū mulier culis suis.

In accubitu montis olīueti ē mons ostentionis: dict⁹ sic, qz ibi salomon posuit idolum moloch.

Propzium signū euersionis.
Ca. CXXXVIII.

Um videri tis abo
c minationem desolationis que dicta ē a daniele, stantē in loco sctō, id est imaginē abominabilē: que signū erit desolationis positam in templo. De imagine tyberij quam pilatus posuit in templo q̄dam hoc exponūt, sz hoc tam factū fuerat. Si dicat ō imagine gaij de qua post dicem⁹, hoc de vicino futurum erat, infra sez annos decem, ꝛ. xxxij. ānis ante euersionez hierusalem. Non ergo cōgrue dictū esset ꝓ signo eius. Sed euersa hierusalem ꝓ Titū: Adrianus statuā suā posuit vbi arca steterat, qz vestigia ciuitatis adhuc q̄dā manebant, et iudei q̄ latētes vndecūqꝫ remanserāt, qūqꝫ ad locū sanctū redibāt: ꝛ iterū multiplicati amouerūt statuā. Ob h̄ adrianꝰ apposuit manū extremā ꝛ fundit⁹ euertit vrbē: et edixit ne q̄s iudeoꝝ remaneret i terra illa. Et de hac vltīa euersione videt subdere. Lucas dicēs. Et captiui ducent⁹ in oēs gētes.

Legitur de pilato qꝫ hierusalē venies statuam cesaris ignorātibus iudeis in templo posuit. Tandem videns cōstantiā iudeoꝝ cōiter de h̄ dolentium eam amouit. De ea ergo non diceret dñs qꝫ esset signū euersionis cū iā euenerat.

De impedimento fuge.
Capitulum. CXXXIX.

Im aūt videri
c tis ab exercitu circundari hierl'z tūc q̄ in iudea sūt fugiēt i mōtes. Ecclesiastica hist⁹ia narrat: Fideles q̄ erāt i iudea aduentātib⁹ romanis: fugisse i pellā ciuitatē āmonitiōe angeli. Orate aūt ne fiet fuga vīa hyeme vl' sabbato, h̄ ad ſram nō vīdet dictū de hyeme. Terra ei illa accōmodatior videt fugere i hyeme q̄ i feruore estatis. De sabbato stare pōt, qz ꝑm legē vltra mille passus nō licebat eis ꝓgredi in sabbato. Sz qz iesus iā terminauerat obseruantiā sabbati: forte vtrūqꝫ in mysterio dixit. Nisi hyemē ꝓ q̄libet aeris asperitate dicam⁹ qz hyemis nomē asperitatem sonat.

Propzia signa aduentus iudicis.
Capitulum. CXL.

Statim posuit ie
v sus sig̃ aduēt⁹ sui dicēs. Erit tūc tribulatio mag̃ q̄lis nō fuit ab initio mūi, ꝛ tē erūt sig̃ i sole ꝛ luna ꝛ stellis ꝛ i tris ꝑssura gētiū: ꝓ fusiōe sonit⁹ marꝫ ꝛ fluctuū arescētib⁹ hoīb⁹ ꝓ timore. ꝛ nisi breuiati fuissent, i. ꝓscīti a deo breues dies illi: nō fieret salua oīs caro, i. rar⁹ aut nūll⁹ posset sustinere ꝑssuras ꝛ ꝓ patientiā saluari. Et nota breuiter dñm quedaz signa iudicij tetigisse.

Mare ei ꝛ fluct⁹ terribilē sonitū dabunt ita qꝫ hoīes fugiēt ab aḡs: et alter alterum nō audiet.

De signis q̄ndecim diez ante iudicium
Cap'm. CXLI.

Ieronymus au
b tez in annalib⁹ hebreoꝝ inuenit sig̃ xv. diez ante diē iudicij. sz vtrū ꝺtinui futuri sint dies illi an interpolati: nō exp'ressit. Prima die eriget se mare, xl. cubitz sup altitudinē montiū stans in loco suo q̄si murus. Secāda tantū descendet vt vix posset videri. Tertia marine belue apparētes super mare: dabūt rugit⁹ vsqꝫ ad celū. Quarta ardebit mare ꝛ aq̄. Quinta herbe ꝛ arbores dabūt roꝛe sanguineū. Sexta ruēt edificia. Septima petre adinuicē collident. Octaua fiet generalis terremotus. Nona equabitur terra. Decima exibunt hoīes de cauernis: ꝛ ibūt velut amentes: nec poterūt mutuo loq̄. Undecima surgent ossa mortuoꝝ: ꝛ stabūt sup sepulcra. Duodecima cadent stelle. Tredecima morient viuentes: vt cū mortuis resurgant. Quartadecima ardebit celū ꝛ terra. Quintadecima fiet celū nouū ꝛ terra noua: ꝛ resurgēt oēs. Et addidit iesus. Sicut fulgur exit ab oriente ꝛ paret vsqꝫ in occidentē: sic erit aduent⁹ filij hoīs: subitus sez ꝛ coruscus: ꝛ tūc apparebit signū filij hoīs in celo, id est in aere supra locū vnde ascendit: ꝛ añ eū erūt instrumēta mortis sue q̄si vexilla triumphi, crux, claui, lācea, ꝛ i carne e⁹ videbūt cicatrices: vt videāt
i quē pupugerūt: ꝛ i valle iosaphat iudicabit hoīs bō angelis ꝺgregātib⁹ eos.

Nota qꝺ hoc iudicium futurum in valle iosaphat, Sz nota qꝺ tūc nō erit vallis: qz q̄rto decimo die eq̄bit terra: sed ꝺ illum locum erit. Uel forte ꝓpter interꝑtationem hui⁹ nois iosaphat: interꝑtat em̄ iudicium. Uallis ergo iosaphat humiliatem iudicij sonat.

Q̄ solus pater nouit diē iudicij: ꝛ de vno assumpto ꝛ altero relicto. Ca. CXLII.

Unc subdidit ie
t sus generalē āmonitōez. Attendite ne grauent⁹ corda vīa curis h⁹ seculi ne supueniat i vos dies illa repētina: sic in diebꝫ noe ꝛ loth repentin⁹ interit⁹ tulit nescientes. De die aūt illa ꝛ hora nemo scit neq̄ filꝰ: neq̄ angelus nisi solus pr̄. Hic exclamat arrius. Nō sunt eq̄les q̄ nouit ꝛ q̄ ignorat Hieronym⁹ rūdit in minori breuiario super psalmos. Humanitas filij ꝺt se ignorare finē mūdi. Nō gregor⁹ in registro q̄si exponēs ait. Nouit vnigenit⁹ dei hora iudicij: sz nō ex natura humanitatis. Tū etiā sic exponit. Non nouit: subaudi nobis, quib⁹ expedit incertos esse: vt sic viuam⁹ q̄si in promptu iudicandi. Uel filꝰ hic ꝺ adoptōe. Tūc duo erūt in agro, i. plato. quidaz boni quidam mali. Unus assumet, i. vt rapiet obuiā chīo in aera: ꝛ alter relinquet, i. nō assumet. Due molentes i vnū: vna assumet: ꝛ altera relinquet. Nō de ꝺiugatis dictū est q̄ sūt in rota hui⁹ mūdi. Duo in lecto: vn⁹ assumet: ꝛ alter relinquet. Nō de ꝺtēplatiuis siue speculatiuis intelligit. Et dixerūt ei. Ubi dñe, i. assument. Et rūdit. Ubicūqꝫ fuerit corpus: illuc cōgregabunt ꝛ aquile, i. vbi erit dñs in corpore cōgregabunt aquile, id est sancti resurgendo innouati.

De vigilia ianitoris ꝛ decem virginib⁹.
Cap'm. CXLIII.

Nterim autem
i erit fil⁹ hoīs sicut hō q̄ pegre profectus: reliq̄t domū suā: ꝛ dans cuiqꝫ seruoꝝ suoꝝ opus suū: ianitori ꝓcepit vt vigilet. Uigilare ḡ apl'is ꝛ apostolicis viris incūbit. Uigilare sup se ꝛ sup gregē etiā cuiqꝫ fideli, ꝓ modulo suo. Tunc sil'e erit regnū celoꝝ decē virginib⁹, i. tūc sepabunt fatui a prudētib⁹. Media aūt nocte clamor factus ē: ecce sp̄ōsus venit exite obuiā ei. Traditio hebreoꝝ habet chīm media nocte venturū ad modū egypti qū pasca celebratū est. Quidā etiaz sctōꝝ hocip̄m opinant: qz sicut nocte nat⁹ ē in mūdū ꝛ nocte venit ab inferis: ita ꝛ nocte veniet ad iudiciū. Un quidā dicunt fuisse apl'oꝝ traditionē in vigilia pasce, nō dimitti ꝓlm ab eccl'ia ante ꝓfundam noctem: vt q̄ exꝑtent aduētū dñi: ꝛ dicūt horam illā noctis q̄ntqꝫ: imo sepi⁹ diem dici ꝓ coruscatione venietis: vl' typice: ꝓ manifestatione cordiū. Alij aūt qō dubium ꝺt dñs nō diffinientes exponunt. Media nocte, i. nullo sciente.

De cōmendatione talentoꝝ ꝛ decē mnis.
Cap'm. CXLIIII.

Tem addidit para
bolaz
c pficiscēs q̄ dedit suis suis talēta

alīꝫ ąnq̄.alīꝫ duo.alīꝫ vnū. Et cōmendatis
bis q̄ duplicauerī talēta: reprobato viro pi
gro q̄ abscōdit ſuū ait. Oñi habenti dabīt.
Nō habenti ät: qō videt habere auferet ab
eo.i.habēti eo mō q̄ debet habere: vt ſcz eo
bū vtat. De eodē q̄z addidit pabolā de rege
q̄ abīt ī regionē lōginquā accipe ſibi regnū
z reuerti. z dedit ſuis ſuis decē mnas: z ait.
Negociamini dum venio Vna ꝑ mnas grecos
xl.centū drachmis appendit Jn reditu et ac
ceſſit ꝑm⁹: z ait Dñe mna tua.x.mnas adq̄ſi
uit. Cui dñs. Eris
ptātem hīs ſup .x.
ciuitates. q̄ dī. Pro
paruis meritis reci
pietis inſperata.

Vocatio fuit ē cano
nica electio ep̄i. mna
dat̄ ei q̄ ꝙ impoſuit
ei man⁹: dat ei tertuz
euāgelīū: z ōt. Uade
p̄dica: z ſpe cū p̄mo ingredī ciuitatē ſuam:
euāgeliū p̄fert ī pectore: q̄ſi negociator mnā
ſuā oſtendēs. Jn ąbuſdaz eccleſijs cū dat ei
archiepiſcopus virgā ōt. Uade p̄dica: z ille
ſtatim benedicit pl̄m: in q̄ ſignat ꝙ moyſes
cum virga miſſus eſt in egyptum.

De ventilatōe aree. Ca.CLXV.

Jm autē vene

c rit filꝰ hoīs in maieſtate ſua: z
oñs angeli cū eo: teſtes futuri
actuū hūanoꝝ: tūc ſepabunt boni a malis: z
ſtatuent boni ad dexterā. i. ponent ī eternita
tē mali ad ſiniſtrā. i. recipiēt q̄ meruerī eligē
do ſiniſtrā. Et tunc cōmemorabit iudex ſex
opa miſcōic: q̄ ſunt paſcere eſurientē: potare
ſitiētē: colligere hoſpitē: veſtire nudū: viſita
re infirmū: ꝙſolari vinculatū. Septimū le
git ī Tobia: ſepelire mortuū. Et nō aliō erit
hec cōmemoratio: niſi q̄ oīs ſcient merita
ſua. ꝑ q̄bꝰ ſaluabūt aut dānabūt. Et ibūt hi
in ſupliciū eternū: illi aūt in vitā eternā.

Opiniōes de ígne eterno. Ca.CXLVI.

E igne eterno dicit

d Auguſti. Cuiuſmodi ſit z in q̄ mūdi
parte futur⁹ ſit neminē ſcire arbi
tror: niſi p reuelationē. q. d. Un⁹ eſt gehēne
ígnis: ſed nō vno mō omēs cruciās. Sicut
ardor ē ſolis nō oēs equaliter ſentiūt: ſic cū il
le ignis equal⁹ ardeat: nō equal⁹ ſentiet Bre
gorius in Job. Miro mō gehēne ignis corꝓre⁹ eſt: nec lignis nutrīt: nec ſuccenſiōe in
diget: z ē inextinguibilis a deo creat⁹ ab ori
gine mūdi. Idē. Ultrix flamma vitioꝝ cre
matione habet: lumē nō habet: ad ꝙſolatiōz
nō lucet: vt eī magꝭ torqueat ad aliq̄d lucet
Hā reprobi ſe viſuri ſt̄ in inferno: vt magis
doleant: q: z diues lazaꝝ vidit. Jn libro tīn
p̄noſticoꝝ de ꝓbis auguſtini ſic legīt. Eſt vt
ait Auguſtin⁹ inferoꝝ ſubſtātia incorꝓalis.
Et ideo merito q̄rīt: vñ ſub terris dicanī eē
inferi: ſi corꝓalia loca nō ſt̄. z vñ dicanī infe
ri: ſi ſub terris nō ſt̄. Sz idē doctor ōt. Jdeo
ſub terꝛ dicunī inferi: q: ꝙgruēter in ſpū cor
ꝓralīū reꝛ ſilitudines ſic monſtranī. vt q̄a
defunctoꝝ aīe corꝓis amore peccauerūt: ad
illas corꝓaliū rerū ſilitudines exhibeanī: q̄
bus carne mortui ſolēt ſub terra condi Nō
nulli ex hac ſnīa Auguſtini ſentiūt q̄ vbicū
q̄z peccator fuerit: ibi elementa cruciabūt eū
z in corꝓe ſuo: z ex locis adiacentib⁹. Eſt eīm
ꝓbabile vt aīa q̄ ſua ſpōte ſumit a carne fo
mentū peccandi: nolens ab eadē recipiat fo
mentū cruciat⁹. Qui merito infernalis z ſub
terra cē ꝺr. q: aīe ꝑ lapſū terrene voluptatis
eū incurrēt. Aug⁹. ō ciuitate dei. Cur nō dī
cam⁹ incorꝓoreos ſpūs poſſe pena corꝓalis
ignis affligi. Idē Ignis corꝓalis demōes
cruciabit z hoīes Hiero. ī epla ad epheſios.
Infernū ſub terra eſſe nemo ambigat.

De paſca z diuerſis acceptionib⁹ huiꝰ no
minis. Ca.CLXVII.

T cū cōſummaſ/

e ſet ieſus p̄moneſ hos: ait diſcipu
lis ſuis Scitis q: poſt biduū pa
ſca fiet: z filꝰ hoīs tradet̄ vt crucifigat̄. Hec
ei tertia feria dixerat: z ī ąnta feria ad veſpe
ram paſca īminebat: q̄rtadecima luna poſt
vernale eq̄noctiū. Ambroſius ōt ꝑ nomen
paſca grecū eſſe: z ſonare paſſionē. Nomen
ꝙo hebreū phaſe ſonare trāſitū. Aug⁹ ꝙo ōt
hebreū eſſe nō grecū: z ſonare trāſitū: o ꝙpo
tune tū ꝙcurrere in ꝑ noīe ꝙgruētiā vtriuſq̄
lingue. Qui eīm patīt: grece paſcin ōr: vñ pa
ſca paſſio putat̄. ſed in ſyra lingua trāſitū ſo
nat. Quare aūt tranſit⁹ dicat̄ hora illa: ſuper
exodū eſt. Declinat̄ aūt paſca paſce vel pa
ſcatis. z ē eq̄uocū ad tria. Veſpa eīm q̄ ſimo
labat̄ agnus dicebat̄ paſca ſicut ꝑ. Poſt bi
duū paſca fiet Et tota dies p̄cedens hozam
illā: nec paſca dicebat̄: nec ſolēnis erat Dicit
etiā paſca agnus: vt ibi. Ubi vis parem⁹ tī
bi comedere paſca Et ap̄ls. Chriſt⁹ īmolat⁹

eſt paſca noſtrū Sequebanī ſeptē dies azy
moꝝ: quoꝝ ꝓmus z vltīmus ſolennes erāt
medīj nō adeo: ſed hi ſeptem q̄ndq̄ vocaban
tur paſca: vt ibi. Non introierūt prętorium
ne ꝓtaminarenī ſed comederent paſca. id eſt
mūdi comederent in paſca. vel azyma vocat
paſca: q: his diebꝰ vſus erat coꝝ. Nec mīz
ſi dies azymoꝝ dicebanī paſca: cum z paſca
dicatur dies azymorum: vt ibi Feſtus dies
azymoꝝ qui ꝺr paſca.

Qua die z q̄o iudas vendidit dominū.
Cap̄lm. CXLVIII.

T tunc ſcz quar/

e ta feria ꝓncipes ſacerdotū viden
tes ieſum abiſſe z dixiſſe: nō vide
bitis me ąmodo: cōgregati ſunt cum ſenio
ribus populi in atriuz caiphe: z querebant
eū vt tenerent z occiderent: non tū in die fe
ſto: ne forte tumultus fieret in pl̄o. Audies
aūt eos iudas congregatos: abīt z pepigit
cum eis de ieſu tradendo: ꝑ. xxx. argenteis.
Forte quia cū audierat dominuz tertia die
moriturum: z putauit eum in morte detineri:
morte imminente ſibi lucratiuā fieri voluit.
z exinde q̄rebat op
portunitatē tradēdi
eum ſine turbis Jlli
triginta denarijs vale
bant trecentos ꝟſua
les: z ita volebat iu
das recōpenſare vn
genti q̄ditionem.

Q autē quarta feria
ante paſſionē vendi
tus fuit domin⁹: oſtē
dit ea die eccl̄ia lecti
onem eſaie p̄mittens
epiſtole in q̄ legitur.
Ecce merces ei⁹ cum
eo. Jn memoriā etiā
huius venditiōis p totum annū in ieiunijs
penitentialib⁹ hec feria ſcōm locū habet p⁹
ſextam feriam: ꝓprium euangelium z ꝓpriam
epiſtolam ſepe habet cum iterari debeat do
minica per totam hebdomadā De miſſa eīm
crucis feria ſexta inuentū eſt. Similiter de
miſſa angelorum feria ſecunda.

De cena dñi. Ca.CXLIX.

Rima autez die

p azymoꝝ. i. ea die in cui⁹ veſpera
agn⁹ erat īmolandus z edendus cum
azymis: dixerūt diſcipuli ad ieſum. Ubi vis
parem⁹ tibi comedere paſca Et rñdit. Jte in
ciuitatē z occurret vob hō amphorā aq̄ por
tans. Quocū q̄z introierit: querite a dño do
mus locū ad ꝓparandum: z oſtendet vobis
cenaculum grande: z ibi parate. Jn ſuperiori
pte domus faciebāt paleſtini cenacula: inferius aūt cubicula. Qō Marcus ōt lagenā.
Lucas amphorā. vn⁹ exp̄eſſit gen⁹ vaſis al
ter modū. Ante diem g̃ feſtum paſce ve
ſpere facto venit ieſus z diſcubuit cū .xij. diſ
cipulis ſuis: z ait Deſiderio deſideraui hoc
paſca māducare vobiſcū anteq̄ patiar Ver
ba ioannis miniſtrauerūt grecis fomitē er
roris. Dicunt eīm in paraſceue lunam fuiſſe
quartādecimā: z ita
in veſpa ſip⁹ fuit pa
ſca. Dñs aūt ſciens
ſe paſſuꝝ ea die ī ve
ſpera antecedēti an
ticipauit comedere
paſca Et q: ea nocte licite potuit comedi fer
mentatū: de fermentato ꝓficiunt corꝓ⁹ dñi.
Qō ſi verus eſt: credibile eſt dñm comediſ
ſe agnū: vt p̄ceptum erat in lege: z azyma co
meditſe. Et ſic etiaz ſi conſtet q̄d dicūt: errāt
conſecrando fermen
tatū. Q autem dñs
p̄uenit paſca: ꝙbaī
ex verbis ioannis q̄
dicit dominū man
ducaſſe ante diez fe
ſtum paſce: z in para
ſceue iudeos nō in
traſſe ꝓtoriū: ne ꝓta
minarenī: ſed come
derēt paſca. Et etiaz
ſacerdotes ꝑ diſpo
ſuerāt: ne occiderent
eū in die feſto. id eſt
p̄rimo die azymoꝝ.
Etiā euangeliū vo
cat ſabbatū poſt crucē dñi magnuz diem
ſabbati. qō nō ſolet dici: niſi cū feſtū ſabba
to concurrat. z ita in ſabbato fuit p̄ma dies
azymoꝝ. Medīj eī dies inter p̄mū z vltīmū
nō erant feſtiui. Etiā mulieres in paraſceue
parauerūt vngēta. q̄d nō liceret ſi eſſet p̄m⁹
dies azymoꝝ. Ad ꝑ dici poteſt: quia dies fe
ſtus paſce erat quintadecima luna ꝑm illō.
Et in ąntadecima ſolennitatē celebrabit⁹ al
tiſſimo dño. Ante hunc diem g̃ ꝑm legē do
minus fecit paſca. Etiaz lucas dicit veniſſe
diem azymoꝝ in q̄ neceſſe erat occidi paſca.
Neceſſe ät erat ex lege luna. xiiij. p̄mi meſis
vel ſcōi. Caſum aūt aliquē in q̄ neceſſe eſſet

preuenire lunã qrtãdecimã nõ legim⁹ Diem ꝓo magnũ ſabbati vocabant in tribꝰ feſtiuitatibꝰ hebdomadalibꝰ q̃cunq; die, vij. dierũ ꝓtingat. Oñs em̃ septẽ ſolẽnes ſunt: ſi nõ adeo vt ꝑmus z vltimus. Ad comedendũz q̃z azyma: oportebat eos septem dieb⁹ mundos eſſe Unde quolibet. vij. die nõ poterãt intrare ptoriũ. Qꝛ aũt mlieres dicũt paraſſe vngenta in die feſto: dicim⁹ qꝛ nõ erãt dies aliqui adeo feſtiui vt ſabbatũ: z licuit eis parare vl' emere ſicut z cibos: qõ nõ liceret ſabbato. Quid ſi multo ante parauerãt: ꝙa audierant a dño ſepe eum in ꝓmo moritur. Nonne magdalena vidꝫ iam paraſſe: z per inſpirationẽ ſpiritus ſancti ꝓeoccupaſſe vnctionem. Quidã aũt dicũt q̃, xiij. luna, q̃rta ſcz feria. cenauit dñs cum diſcipulis: z lauit pedes eoꝝ. Qõ narrat ſol⁹ ioãnes: z ĩ quarta decima comedit agnũ paſcalẽ: z dedit diſcipulis corpus ſuum de q̃ alij agunt. Sed vſus eccliẽ ꝓtrarius eſt que ante paraſceue pedes pauperꝫ lauat. Etiãſi tabulam compoti diligẽter retro ꝓcurramus: inueniem⁹ lunam. xiij. kalẽd. apꝛilis. feria ſexta. ergo in ꝓcedenti ſexta feria fuit luna q̃ntadecima. Et nota q⁹ nuſq; legitur dñm comediſſe carnes niſi agni paſcalis.

Qſurgens a cena lauit pedes diſcipl'oꝝ. Capl'm. CL.

Ꝟrgens aũt ẽ ie

sus a cena: lauit pedes diſcipulorũ. Et eo aũt q⁹ dixit. q̃ lotus eſt ſcz in baptiſmo: nõ indiget niſi vt pedes lauet, vos aũt mũdi eſtis: ſed nõ oñes. ꝑpendit a q̃busdã q⁹ apli baptizati erãt. Et cũ recubuiſſet: iterũ docuit eos. Quare ꝟ fecerat. In exemplũ ſcz mutuo ſibi ſeruiẽdi: z in typũ mutuo dimittẽdi iniurias: z mutuo ſubueniendi peccantibꝰ orando ꝓ eis. Uñ z dñs ſubdidit Beati eritis ſi feceritis ea. Que ꝺ ſola ablutione pedũ nõ dixiſſet. Nota q̃ttuor depoſitiones veſtiũ chriſti. In cena depoſuit: eaſ z reſũpſit. Ad columnã nudat⁹ eſt: z reindutus. In illuſione militũ nudatus z venditus. Nã ab herode nõ legit⁹ nudat⁹ Ad crucem nudat⁹ nec reindut⁹ Prima ptinet ad apl'os q̃s in breui reſumpſit. Scõa ad illos q̃ reſumpti ſt̃ in die pẽtecoſtes: et paulatim reſumũt. Tertia ad reliq̃as q̃ reſumunt in fine. Quarta ad puerſam medietatẽ noſtri tẽporis que nunq; reſumet. Scõa z q̃rta repſentant in eccliã cũ altaria mundant. Nã z ramuculis q̃i flagellis tundunt z aſpergunt aqua z vino.

De notatiõe ꝓditoris z egreſſu eius. Capl'm. CLI.

Eſus autem tur/

bat⁹ ſpũ dixit. Amen. dico vobis: qꝛ vn⁹ ex vobis tradet me hac nocte. Turbat⁹ ẽ ieſus miſericorditer cõpatiẽs iude quẽ notabat. Sic z ſancti miſericorditer turbant: cũ vident eos cura zizania a tritico ſepare ante meſſem. Mentit ergo philoſophus qui ꝺt animi ꝓturbatiõez nõ cadere in ſapientẽ Et dicebãt ſingillatim. Nũquid ego ſum dñe. Quib⁹ ait. Qui intingit mecũ manũ in catino: hic me tradet Duodecim in eodem catino cũ dño edebãt: z alij nõ. q. d. Un⁹ de duodecim tradet me. Forte ideo dixit intingit: qꝛ ſuccus agreſtiũ lactucarũ neceſſarius ad eſum agni erat. Catinus in q̃ li quor oſtẽdit q⁹ vas erat fictile: parapſidas in quo cibi parabant: qꝛ paria habebat latera. Apſis em̃ eſt extremitas. Uel vt q̃dã dicunt quadraturã laterũ notat ꝟ nomẽ parapſis. Et addidit ieſus Ue homini illi ꝑ quẽ filius hoĩs tradet. Bonũ erat homini illi ſi natus nõ fuiſſet. Ue in ſacra ſcꝑtura eternã notat dãnationẽ. z eſt. Peribit eternaliꝫ. Et ne minutiſſimã ei⁹ penã intelligerem⁹: addit Bonũ zc. i. melius eſſet ei ſi non eſſet natus de vtero: ſed periſſet in vtero Tũc em̃ ꝑ ſolo originali peccato damnatus eſſet. Uel vſualiter dictũ eſt: meli⁹ eſſet ei nõ eẽ q̃s male eẽ. Recũbebat aũt diſcipul⁹ quẽ diligebat ieſus in ſinu e⁹. Et innuit ei petr⁹: vt ſecreto quereret a dño q̃s traderet eũ Hic nõ aliter credit recubuiſſe ſupra pectus ieſu: niſi q̃a diſcũbebat ĩclinat⁹ aũ pect⁹ dñi. Huic ſummiſſa voce querẽti dñs ſummiſſa voce. pdixit: cui ſcz panẽ intinctũ porrigeret. Et buccellã intinctã porrexit iude. Inde eſt q⁹ euchariſtia nõ dat intincta. Et etiã ꝑ hereſi tollẽda: q̃ dogmatizabat totũ chr̃m eẽ ſub vtraq; ſimul: z ſub neutra tm̃ forma. Et tũc introiuit ſathanas in iudã. nõ tũc ꝓmo: ſz vt q̃ſi ꝓmium poſſideret: ſicut apli ſpũ ſã acceꝑto: itez. dicunt accepiſſe ſpiritũ Tũc iudas ait. Nũq̃d ego ſũ rabbi. Ait illi. Tu dixiſti.

Hondum coram exꝑmit eum. Poteſt enim ſic intelligi. Ego non dico: ſed tu dicis. Uel de aſſertione cordis exponi poteſt. q. d. Ore quidẽ interrogas quaſi neſcius: ſed corde ratum habes te eſſe ꝓditorem Et extinxit iudas cõtinuo. erat aũt noc. Tunc ait ieſus Nunc clarificatus eſt filius hoĩs. id eſt electo tene broſo remanſerũt ſoli mũdi cũ ſuo mũdatore. Et addidit. Et ꝓtinuo clarificauit eũ de⁹. id eſt clarificabit Qõ põt intelligi de reſurrectiõe. Uel de iminẽti traditõe: ꝑ quam ꝑs mortꝫ apparuit his q̃ eũ ĩ iferno expectabãt

De euchariſtia data diſcipulis z nõ iude. Capl'm. CLII

Enantibus autẽ

illis bñdixit ieſus panẽ. z fregit: z dedit diſcipulis ſuis dicẽs Accipite z comedite: ꝟ eſt corꝑ meũ q̃d ꝓ vob tradet. Similiter z de calice ait. Bibite ex hoc oñs: hic eſt ſanguis me⁹ nouĩ teſtamenti. ſubaudi ꝓfirmatoꝝ: q̃ ꝑ vob z pro multis effũdet in remiſſionẽ peccatoꝝ. Qꝛ ait. Accipite z comedite. forte inculcatio ẽ. Nõ em̃ intelligẽdũ ẽ q⁹ ſumptũ corꝑ de manu dñi ſibi miſtrarent. ſz q̃ oſtendit ipe z miniſtrauit. Sz eſt. ac ſi diceret: comedite. vtranq; h⁹ ſacramẽti comeſtionẽ ĩnuẽs. Hec em̃ de calice dixit: accipite ſed miniſtrans dixit Bibite. Et nota qꝛ ĩ canone cũ ꝓferũt hec ꝟba. ꝟ ẽ corꝑ meũ. ꝟ ẽ ſanguis me⁹: ex virtute boꝝ ꝟboꝝ fit tranſubſtantiatio. Uñ credibile eſt cũ dñs eadẽ verba dixit: mutaſſe panẽ z vinũ in carnẽ et ſanguinẽ. z tũc eandẽ vim cõtulit dñs ꝟbis illis in poſterũ. Et ꝓterea ſic ꝓſtruẽda ẽ littera. Bñdixit. ſubaudi: dicens. ꝟ eſt corꝑ meũ. Et tunc fregit z dedit diſcipulis ſuis: z ait. Comedite. Et iterauit: ꝟ eſt corꝑ meuz. Uel forte tũc bñdixit bñdictiõe nob nõ tradita: ſz poſt ad inſtitutionẽ apl'oꝝ vis bñdicendi tradita eſt a dño ꝟbis illis. ꝟ eſt corꝑ meũ. Qꝛ aũt ante traditionẽ euchariſtie dixi m⁹ iudã exiſſe: videmur ꝓtradicere Luce: q̃ poſt calicem traditoꝛẽ cõmemorat. ſed forte lucas de traditiõe recapitulat. Hilari⁹ aũt ſup matthеũ. ꝓbat iudã nõ interfuiſſe. Tunc em̃ bibẽtes calicẽ: ſecũ dixit ieſus bibituros in regno patris: ad q̃d iudas indignus erat. Etiã bibentiũ nullũ excipiẽs ait: qui ꝑ vob effũdet. Jn alijs aũt excepit dicẽs. ꝑ multz. Dici tamẽ põt iudã accepiſſe euchariſtiã: et dictũ ab hilario facile determinari. Cum ergo dixit ieſus Hoc facite in meã cõmemorationem: inſtituit hoc ſacramentũ: z tacite ꝑmiſſum deſtituit. Cum q̃ dixit ſe nõ bibitur⁹ vinum donec cum eis biberet nouũ. aduerbialiter poſitũ eſt. i. nouo modo: tanq; nou⁹ ſcz nõ incorꝛuptibilẽ mihi vinũ vt ꝓpus.

De ꝓdictiõe negatiõis petri. Ca. CLIII.

Unc ait illis ie/

sus Oñes ſcãdalũ patiemini in me in nocte illa Scriptũ eſt em̃ percutiã paſtorẽ: z diſpergent oues gregis. Zacharias ꝓpheta ex ꝑſona eccliẽ ozauit dicens ad patrẽ. Percute paſtorẽ: z diſpgẽtur oues gregis. Euangeliſta ꝙo videns impletum qõ ozauerat ꝓpheta: reſpõſionẽ patris annuẽtis poſuit. ſcz Percutiã paſtorẽ Et cũ dixiſſet petr⁹. Etſi oñes ſcãdalizati fuerint: ego nunq; ſcandalizabor. Rñdit ieſus. Priuſ q̃s bis gallus vocẽ dederit: ter me negaturus. Marcus ꝟ expreſſit plenius ceteris. Poſt primã em̃ negationez petri ſtatim gallus cantauit. ſed ante ſcõm gallicãtũ bis iterꝫ negauit. z ita trina petri negatio añ primum gallicantũ inchoata eſt: ante ſcõm cõpleta. Alij aũt euãgeliſte dicẽtes. Priuſ q̃s gall⁹ cãtet: ter me negabis. de inceptiõe agũt Et eſt. Trinã negationẽ inchoabis. Marcus ꝙo de completione eiuſdez ſcripſit. Et ait petr⁹. Etiãſi oportuerit me mori tecum: non te negabo. Non mentit petrus: qꝛ credit verũ eſſe q̃d promittit.

Inde eſt q⁹ in hac die omnes horę feſtiles ſunt: z ſola miſſa ſolẽnis eſt in concentu et ornatu miſtoꝝ tanq; ĩ die ſue inſtitutionis quaſi in ſuo natali. Eadem quoq; die chriſma cõficitur quo frontes linũtur: quia eadem die poſtes ſanguine agni liniebãtur. Quã quia ſequebatur eius agni paſcalis:

differt linitio baptismalis vsq; in sabbatum: vt ptinuet esut agni. Cōfectio vo chrismat; differri nō potuit: qz vsq; ad baptismū non celebrat missa in illis diebus.

De sermone dñi post cenam
Caplm. CLIII.

Hinc subdidit ie

t sus ꝛ solando longū sermonē quē scripsit Joannes. Non turbetur coꝛ vestrū neq; formidet In domo ꝑis mei mansiones multe sunt: si quo mīꝰ dixissem vobis, Minus ponit ꝓ non ꝛ est. Si quo minus, i. si in aliquo non dixissem vob non. id est si nō essent ibi: ego dixissem vobis, id est nō celassem vos: imo dixissem vobis qz non sunt ibi. Sed subaudi: sciatis. qz vado vobis parare locū. Jam parate erāt māsiones vt dixerat ꝑdestinatione. sed tamen adhuc parande erant apertione ꝛ ipoꝝ meritoria operatione. Hieronymꝰ aūt ꝫ Jouinianū legit totum sub vna distinctione sic. Si non mansiones multe essent apud patrē dixissem vobis. qz vado parare vobis locuz. hoc est si nō vnusq;q; ꝓpararet sibi mansionem ex ꝓꝑijs operib: dixissem vobis. qz vado parare vobis locū. Deū aūt nō est parare sz vestrū. Et est dictū: sicut illud. Sedere a dextris vel a sinistris nō est meum dare vob. Tamen ꝛ q̄d q̄sq; sibi parat: etiā deus ei parat. Parat em̄ mansiones: mansionib parando māsores Cūq; dixisset ei thomas. Dñe q̄ vadis. Respondit ei ihesus. Ego sum via veritas ꝛ vita. q. d. Qua vis ire. Ego sū via. id est me imitare Quo vis ire Ego sum veritas. id est verus ꝛ supmus finis: q̄ solus querendus est Ubi vis ꝑmanere Ego sum vita. Et nota quia modo arguit eos in hoc sermone q̄si nescientes ipum. mō cōmendat tanq; sciētes: qō fm regulā Ticonij ō aliꝭ ꝛ aliꝭ est intelligendum. Sunt ꝛ quedā in hoc fmone q̄b applaudit Sabellius: vt q̄ videt me videt ꝛ patrē. Quedā quib insultat Arrius: vt Verba que ego loquoꝛ a me ipo nō loquoꝛ. Et maioꝛ me ē: ꝛ hmōi. Etiā ꝑmissionē hanc addidit ihesus Qui credit in me: opera que ego facio ipe faciet: ꝛ maioꝛa horum faciet. genitiuus est ꝑ ablatiuo more grecoꝝ. Malus fuit sanari vmbra petri q̄s fimbria vestis chi. q. d. Non erit maioꝛ me q̄ credit in me. sed maioꝛa faciā ꝑ eum q̄s sine eo. Dicit em̄ Aug⁹. Non de oīb⁹ operibus christi hoc dꝛ. Non audeo precipitare sniam: vt dicā maius esse saluē fieri peccatoꝝ: chio operante q̄s sunt angeli. Intelligat qui potest: vtrū maius sit iustos creare: q̄s impios iustificare. cum hoc sit maioꝛ misericoꝛdie: illud maioꝛis potentie. De ꝓbis iustitie que tunc fecit est hic sermo. nō de oīmnibus operib⁹ eius. Q̄ aūt ait. Rogabo patrē ꝛ aliū paracletū dabit vob. sic est construendū. dabit vob paracletū: qui est alius a nobis. id est alia ꝓsona a nobis. id est a patre ꝛ filio. Pater em̄ ꝛ filius ꝛ spūssctus sunt idem aduocatus vel cōsolatoꝛ. Q̄ dixit paracletū mitti in nomine suo. hoc est ad notīciam eius ꝛ glorificationē Vel qz habet idē nomē qō filius. id est deus. Hec hoc qō ait Sermonē quē vos audistis nō est meus. obloquit ei q̄d dixerat: diligentem se sermones suos fuare. Singularit em̄ dixit fmoꝛnem ꝓis esse. nec esse suum. id est a se. ꝛ dixit eis. Quando misi vos sine sacculo ꝛ pera ꝛ calciamentis: nunq̄d aliquid defuit vobis. At illi dixerūt Nihil. Et dixit eis. Qui nūc habet sacculū tollat
similiter ꝛ peram: et q̄ non habet gladiū emat. Instruit eos dñs in discretōe virtutū. Sūt em̄ q̄daz sp tenenda: vt misericoꝛdia: humilitas: fides: spes: ꝛ charitas. Quedam ꝓ tempoꝛe ꝛ loco mutāda: vt fames. sitis. vigilie. orationes. laboꝛ operādi ꝛ docendi Tempoꝛe q̄ ꝑsecutionis docet necessaria tollere: donec tpus euāgelizandi rediret sopita ꝑsecutiōe. Cūq; dixissent. Domine: ecce duo gladij hic. Rndit. Satis est Unus q̄ amputaret auriculā: in cuī sanatione virt⁹ dñi monstraret. alter q̄ nō euaginatus ostenderet apostolos nō ꝓmissos facere q̄cq̄d possent in dñi defensione. Predixit q̄z eis ihesus. Ecce veniet hoꝛa: etiaz venit vt dispergamini vnusq;q; in ꝓꝑia: ꝛ me solum relinq̄tis. Postea eleuatq; oculis in celū orauit dicēs. Pater venit hoꝛa ꝛc. Et oꝛauit ꝓmo ꝓ se: post ꝓ discipulis. tertio ꝓ his q̄ credituri erant ꝓ verbum eoꝝ.

De trina oratiōe dñi in villa gethsemani.
Caplm. CLV.

Hinc venit cum

t illꝰ i villā q̄ dꝛ gethsemani: q̄ ē ad radicē mōtꝭ oliueti trās toꝛrentē cedrō. Cedron genitiuꝰ ꝫ grecꝰ pluralis: q̄ latine dꝛ cedroꝝ. Et introiuit ihesus i hoꝛtū cū discipul' suis. Sciebat āt ꝛ iudas locū illū: qz ꝛ sueuerat ihesus illucvenire cū discipul' suis. Et cū itrasset dixit eis Sedete hic doec vadā illuc ꝛ oꝛem. ꝛ etiā vos oꝛate ne intretꝭ in tētationē. ne sc; succūbatꝭ tētatiōi Et assumpto petro ꝛ filijs zebedei cepit ꝓtristari ꝛ ait. Tristis ē aīa mea vsq; ad mortē. Usualr' dictū ē. i. multū tristꝭ ē aīa mea. vl' tristis ē vsq; ad timoꝛē mortꝭ: ꝛ ꝓ timoꝛe mortꝭ Tristabat aūt ꝓ ruina apl'oꝝ. vel ꝑ tē vsq; ecclesiuū Tristabat ei donec se ꝛ suos morte sua liberaret. Uel inclusiuū sc; donec pꝰ mortē suaz redirent apli ad fidē eius. Et progressus ab eis q̄ntū iactꝰ est lapidis: procidit in faciem suā: ꝛ oꝛabat. Abba
pater: si possibile est transfer hūc calicē a me. Idē est abba qō pater. Et ē abba hebreū ꝛ syrū: pi grecū ꝛ latinū. In q̄ innuit deū patrē esse oīm gentiū. Ut verꝰ hō horrebat mortē: ꝛ vellet nō mori: si fieri posset ō iusticia. Habebat em̄ iusticia ꝑis vt chīs patereꝭ: ꝛ a ꝓstitutiōe mūdi hoc sacramētuz ab eo erat postensum Hec volūtas nō moriendi glorioſos martyres fecit Non em̄ vult sensus carnis: nisi q̄d delectat. Si aūt delectaret eos mori: nō inde videreꝭ mereri. sz qz hāc moziendi voluntatē subiūciūt deo merētur. Uñ ꝛ chīs subdidit. Uerūtñ nō qō ego volo: sz qō tu. Quidā tñ adherentes ꝑticule demōstratiue sc; hūc dicunt oꝛasse misericoꝛditer ꝓ iudeis: vt si fieri posset: q̄ intrarēt gētes sine cecitate iudeoꝝ: nō biberet hunc calicem. mortem sc; a iudeis q̄ sibi iminebat Et cū venisset ad discipulos inuenit eos dormientes. Et ait petro. Sic non potuisti ꝛc. Ul' ait petro sic ironice. q. d. Sic erat faciendus In cōmuni aūt dixit illis tribꝰ Quid dormitis. Spūs q̄dē ꝓmptus est: subaudi: vester quasi ꝓmptulum habuistis spūm in ꝓmittendo mori etiam ꝓ me. sed nunc patz carnis infirmitas. Secundo abiit et oꝛauit eundez fmonē Et apparuit illi angelꝰ ꝓfortans eum
Et factus in agonia plixius oꝛabat. id est in certamine ꝫ mortē. Jā q̄si vincebat mortem in animo: duz etiā mori volebat: quā post vt cit actu ipo sc; resurgēdo: Et factus ē sudoꝛ eiꝰ sicut gutte sanguinis decurrētis in terraz. Et rediens ad discipulos ꝛ inuenit eos doꝛmientes. Tertio abiit ꝛ oꝛauit eundē fmonez Tūc venit ad discipulos: ꝛ ait illis. Dormite iam ꝛ requiescite. Et cum paululum doꝛmissent ait. Surgite
Sufficit. eamꝰ Ecce ꝑe est qui me tradet

Nota prima effusio sanguinis christi fuit in circuncisiōe. Secunda in sudoꝛe. Tertia in flagellatōe Quarta in crucifixiōe. Quinta in moꝛtui lanceatione. Prima in exemplū: vt circūcidamꝰ membra nostra. Scōa in signū: qz sanguine suo irrigaret ꝛ fecundaret terrā. Tertia ꝛ quarta ad remedium. Quinta ad sacramentū. Inde est q̄ officium misse in q̄nq; partitū est. Prima eius pars est vsq; ad eplam vt ab ea incipiat. Secunda pars vsq; ad cuāgelium inclusiue. Tertia vsq; ad canonē. Quarta vsq; ad embolismū: qō interꝑatur superexcrescēs quia nouissime supaddit: sed libera nos ꝛc qō in quibusdam eccleſijs alta voce dꝛ. Quīta pars vsq; ad finē. Sz qz in sola cruce etiā quinaria fuit effusio sanguinis. ideo ꝛ solus canon subdiuidit in q̄nq; ꝑtes. Prima vsq; Qui ꝑdie. Scōa vsq; ad: Memēto. Tertia vsq; ꝓceptis. Quarta ꝛ quinta vsq; ad embolismū vel ad finem.

De ligatiōe dñi ꝛ sanatiōe auricule serui
Caplm. CLVI.

Dhuc eo loquē

a te venit iudas cū cohoꝛte militū accepta a ꝓncipib⁹ sacerdotuz ꝛ armis. Et dederat illis signum: quia osculo indicaret eis ihesum: ꝛ ipi ducerēt eum caute. Putabat em̄ q̄ magicz artib⁹ posset se tranſformare ꝛ elabi. Et suscepto osculo: vocauit eum ihesus amicū: vel ironice: vl' fm statum ꝑteritū Et ꝓmo interrogauerat eos. Quem queritꝭ At illi dixerūt. Jesum Et cum dixisset ihesus querentib⁹ se. ego sum. abierūt retro ꝛ ceciderūt. Postea tenuerūt ihesum: ꝛ ligauerunt euz Simon aūt petrꝰ amputauit auriculā seruo cui nomē erat malchꝰ. Jesus aūt sanauit eū ꝛ ait petro. Omnis q̄ gladiū accipit: gladio

perlbit illo scz q̄ vertebaℓ ante passum: vel p gladio accepto pibit. Nec accipit gladiuz pro eo q̄ daℓ a deo vel a lege vel a iudice.

De fuga adolescentis. Ca. CLVII.

Ducerunt aũt

a iesum ad Annã pmũ, nõ qz colle ga caiphe: sed qz socer eℓ Turpe eẽt si domũ anne an teposituz pterissent. Adolescẽs ãt seqba tur eũ amictℓ syndõe super nudo, subaudi corpe. Aliõ ei nõ habebat indumẽtũ q̄s syndonẽ: q̄ relicta syndone aufugit ab eis Tradunt quidã hunc fuisse ioannẽ: quẽ tũc fuisse adole scentẽ longa eiℓ vita indiciũ est. Hieronymℓ tñ sup locũ illũ pñs. Uim faciebant qui querebant aiam mcã: ait. Judei vim faciebant: vel petro cũ dicerent. Et tu ex illis es, vl iacobo: q̄ cũ traheret relicta syndone nudatℓ aufugit ab eis. Uidet tamẽ potius opinando q̄s affirmando dixisse.

Jd est, pmo emerant caiphas z anna summũ sacerdotiuz a pilato, sed caiphas illo anno habuit: sed q̄a domℓ anne erat i trãsitu eoz: p reuerentia sacerdotali anteq̄s ad caiphã illuc eum introduxerunt.

De pma negatõe Petri. Ca. CLVIII.

Equebatur autẽ

s petrℓ alogevt videret finẽ. Joannes ꝓo norℓ põtifici introduxit petrũ Quẽ cũ intuita ẽt ancilla ostiaria: dixit. Nũq̄d z tu ex discipulis es hoisistℓ. Dicit ille. Non novi illum neq̄s scio q̄d dicis Quidam volentes excusare petrũ dicunt q̄ bene dixit se nõ nosse illũ: quẽ nemo pfecte novit nisi pater. Et cũ dixisset. O homo nõ sum: se negavit z nõ chm. Cunq̄z dixisset bõ nescio q̄d dicis: dixit se nescire falsa eoz. p̃silia z dolos. Sed stultũ est excusare quem dñs accusauit. Ipe etiaz se reum lachrymis indicauit Stabat ãt cũ mistris petrus ad ignẽ Interrogabat aũt pontifex iesũ de doctrina eiℓ Et cũ dixisset iesus. Palã mõo locutus sum interroga eos q̄ audierũt, vnus mistroz dedit alapã iesu. Et ait iesus. Si bene locutℓ sum q̄d me cedis. Ostẽdit iesus pcutiẽti matillaz nõ actu ipo pbẽdã esse alterã: iz animo paratũ esse ad patiẽdũ si opus fuerit Et misit euz annas ligatuz ad caiphã.

De scõa z tertia. Ca. CLIX.

Rat aũt petrus

e stãs i atrio z calefaciẽs se: z dicẽte alia ancilla. Et h̃ cũ iesu erat. dixerũt q̄ astabãt: Uere tu ex illis es, nã z galileℓ es z loq̄la tua. i. idioma galilee manifestũ te facit. Tũc negavit petrℓ cum iuramẽto. Et añ hanc negationẽ exierat. z cãtaverat gallℓ Et q̄si post horã cognatℓ malchi dicebat euz se vidisse i horto cũ iesu Et tũc petrℓ cepit anathematizare z iurare: qz nõ novisset hoiez: et statim gallℓ cãtavit. Et conversus dñs respexit petrũ. Et recordatℓ petrℓ ꝙbi q̄d dñs dixerat egressus foras fleuit amare: fugiẽs i caueã q̄ mõ gallicantℓ appellat: in q̄ loco edificata est ecclia. Scõm hũc ordinẽ ioannis: videt petri trina negatio inchoata i atrio anne: z osũmata i atrio caiphe. Scõm alios q̄ non fecerunt mẽtionẽ de anna videt tota facta in atrio caiphe. Augℓ in libro de ꝛcordia euãgelistarũ: asserit totã factã i atrio ane. z q̄ dicta sunt inde post missũ iesũ ad caiphã: recapitulando dicta. Hiero. i matthеũ. z beda in lucã vident velle q̄ petrℓ i atrio caiphe negaverit

De sententia mortis lata in iesum.

Cap'm. CLX.

Ane facto cõue

m nerũt apõ caiphã sacerdotes z seniores ppli: z scribe z pharisei z q̄rebãt falsũ testimoniũ ꝟ iesũ. Et dixerunt duo falsi testes. Nos audiuimℓ eũ dicentem Possum destruere tẽplũ dei h̃ manufactũ: et post triduũ nõ manufactũ reedificare. Cunq̄z non respondit iesus exurgens caiphas dixit ad iesum. Adiuro te p deũ vluũ vt dicas nobis. si tu es chs filius dei bñdicti Et rñdit iesus. Tu dixisti. Si dicero vob nõ creditis mihi: amodo videbitis filium hois sedentez a dextris virtutis dei: z venientẽ in nubibus celi: q̄d de scõo aduentu eiℓ congrue intelligi potest: vel õ aduentu ciℓ in orbem p p̃dicatores. Tũc pnceps sacerdotũ scidit vestimenta sua dicẽs Blasphemauit Cõsuetudis iudaice erat audita blasphemia in deum: scindere vestimenta sua. Et dixit. Quid vobis videtur. Et dixerunt Reus est mortis.

Hoc in lege nõ habebãt, iz signuz dolozis debuit esse.

Prima illusio. Cap'm. CLXI

Vinc expuerunt

t in faciem eius. z hoc etiã pprium erat iudeoz spuere in faciem eius quem abijciebant. Et adduxerũt eũ vinctũ ad prozũ: z tradiderũt pontio pilato pñdi: z nõ introierunt ne contaminarenℓ intrãdo domum gentilis.

De suspẽdio iude. Ca. CLXII.

Vinc iudas peni

t tentia ductℓ retulit, xxx. argẽteos dicens pncipibℓ sacerdotũ Peccaui tradens sanguinẽ iustum. At illi dixerũt. Quid ad nos. Tu videris. q. d. Tu vidisti q̄d fecerisz: z sic ẽ pteritũ subiunctiui. Ul tu videbis cum senties in pena te peccasse. z sic est futuz subiunctiui. Quidaz tñ sub vna distinctõe legunt. Quid ad nos: tu videris. q̄d sz ptinet ad nos Forte sathanas q̄ posse derat iudã postq̄ fecit qõ voluit: recessit abeo. z iõ potuit iudas dolere q̄d fecerat: vt ex dolore itez intraret i eũ sathanas: vt faceret euz injicere sibi manũ. Dic Hiero. sup. cvijℓ pñs. qz magz offendit iudas deũ qñ se suspẽdit: q̄s in h̃ q̄ eũ pdidit. Et pjectis argẽteis in tẽplo abiens laqueo se suspẽdit: z crepuit mediℓ: effusis visceribℓ: et in h̃ quodãmodo delatũ est ozi q̄ osculatus erat dñm: ne p os spũs effunderetℓ Rupto eñ laqueo putatur post cecidisse z crepuisse. Utru aũt eadẽ die se suspenderit: an distulerit: dubiũ ẽ. iz q̄ añ resurrectionez domini super psalmũ habetℓ. Quidã tñ dixerũt q̄ audita resurrectiõe quã nõ sperabat se suspendit: qõ nõ est autenticũ Dixerũtq̄z sacerdotes: qz non licebat eos mittere in cam bonam: quia ꝓcium sanguinis erat Dittere itellige pro remittere: quia inde tulerant eos. Et emerũt ex eis agrum figuli in sepulturã peregrinoz cuiusdã sz figuli. Ul est figuli ppriũ nomen. Et dictℓ est ager acheldemac. i. ager sanguinis. Quia fuerũt pciũ mortis in vsuz mortuorum tradiderunt eos Tũc ipletũ ẽ illõ hieremie. Acceperũt. xxx. argenteos: sacerdotes vel venditores agri vl iudas: z dederũt eos in agrum figuli, sz preciuz appreciati a filijs

Sup agrum hunc secus viam q̄ ducit in effrata: mons geon est vbi salomon inunctus est.

israel. id est christi quem appreciaverũt. id est precio emerunt filij israel. vel alij qui erant a filijs israel nati. Nõ legitur in hieremia hoc sed in zacharia pene idem sensus est sub verbis alijs. Unde quidaz codices habent per pphetam sine noie alicuj. Dicit Hieronymus in maiori breuiario: quia antiqui codices habuerunt in asaph ppheta. sed vicio scriptorũ positũ est in esaia: quia nesciebãt quis fuerit asaph. Unde porphirius vocabat matthеũ imperitũ cum posuisset esaiã: sed non errauit matthe sed scriptor. Similiter in marco dicẽ hiero. fuisse scriptum hora sexta crucifixũ fuisse dominũ. sed scriptores imperiti pro epistolã notat. vj. nec est littera sed nota numeri tñ scripserũt gãmam lram que significat. iij. et inde forte potest legi glosa que est in marco. Hoc pprie marcus: subaudi dixit. sz scriptor corrupit. z vere dixit tertia q̄tuz ad mysteriũ Nam z cũ Hieronymℓ ita dicat errasse scriptores in matthеo: qui scripserũt hieremiaz p zacharia. Etiam sup matthеũ dicit hebreũ quendã sibi ostendisse librum hieremie apocryphũ in q̄ hec scripta adverbum reppererat Origenes in matthеũ. In secretis hieremie hoc reperitur: sicut apostolus scpturas quozũ dã secretoz pferunt vt illõ Quia quilibz prophetaz secreta habuit q̄ nõ revelauit sz qz solutiõez nesciuit vñ ipse dixit secretũ meũ mihi. Qõ oculℓ nõ vidit: nec auris audivit. In nllo eñ regulari libro h̃ inveniet nisi in secretis esaie Augustinℓ de ꝛcordia euangelistaz dicit. Apud zachariam esse tñ de. xxx. argenteis. In hieremia ꝓ de emptione agri: iz non hujℓ agri. Et ita dicit h̃ capitulũ ex duobz cõpactuz. Ultra etiam vt dicit augustinℓ q̄dam ex psona euãgeliste quedã ex psona pphete accipiẽda sunt.

De verbis pilati ad iesum z iudeos. Cap'm. CLXIII.

Vm autẽ iesus

c eẽt in ptorio etijt ad iudeos pilatus q̄rens. quã accusatiõem ferrẽt aduersus hoiem hũc. Et pmũ eũ accusauerũt in duobz: quia phibebat tributa dari cesari. z qz dicebat se chm regẽ eẽ. Cũq̄z respondisset vt acciperent eũ: z p̃m legem suaz iudicarent dixerunt. Nobis nõ licet interficere quẽq̄. subaudi his diebz. Uel p pote-

state trãslata ad alios hec dixerũt. Intrans ℔ pilatus ptoriũ: ꝑmã accusationẽ q̃si nullã reputãs: q; forte audierat ieſũ dixiſſe Reddite q̃ ſunt ceſar cẽſari. De ſcõa ꝺr ad ieſũ Tu es rex iudeoꝝ Qui rñdit. Dicis ℔ a te an alij tibi dixerũt ℔ de me Jd eſt in ℔ accuſauerũt me tibi. Et ait pilat⁹. Nũq̃d ego iude⁹ ſum. q.d. Ego non ſum iude⁹. z ita a me hoc nõ dico: ſed gens tua ſcz quã tuaz dicis: z de q̃ natus es: tradiderunt te mihi. Et ait ieſus. Regnum meum non eſt de hoc mũdo. Cui pilatus. Ergo rex es tu. Rñdit ieſus. Tu dicis: q; rex ſum ego. Ego ad hoc veni in mũdum vt teſtimoniũ perhibeam veritati Cui pilatus. Quid eſt veritas. Et iterum exiens dixit iudeis Nullaz cauſam inuenio ĩ eo

Tu dicis. i. ꝺ̃ queris vere dicere potes q.d. muta moduz ꝓnunciandi: dic remiſſiue q̃ dicis interrogatiue Dicit magiſter

Ac illi clamabãt Lõmouit vniuerſuz populũ: incipiens a galilea vſq; huc. quia bene feciſſet pilatus ſi reſpõſionẽ ieſu ſup hoc expectaſſet. Jn hoc pilatus arguit⁹ q; nõ expectauit donec veritas a dño deſcriberet⁹: cũ a phariſeis non potuerit deſcribi. Achademici em̃ dicebãt eã eſſe in puteo ſine fundo. z non poterant deſcribere.

Qherodes illuſit dño. Ca. CLXIII.

Jnq; accepiſ/

c ſet pilatus q; homo galile⁹ eẽt: q; herodes qui erat regioni illi hieroſolymis erat his diebus: voluit deferri ei honorem: miſit ei ieſum: vt dominus galilee hominẽ galileum vel abſolueret vel damnaret. Et ideo recõciliatus eſt herodes pilato: ſup nece galileoꝝ quã predixim⁹ Et gauiſus eſt herodes: quia ex multo tẽpore cupierat ieſum videre: z ſignum ab eo videre Sacerdotes autẽ cõſtanter accuſabant ieſum coram herode. Qui cum interrogaſſet ieſum in multis nec recepiſſet reſponſum: abeo. ſpreuit eum. z illuſit ei. exiſtimans euz fatuum: vel nõ ſane mentis. Et in ſignũ illuſionis induit eũ alba veſte.

De ſcõa viſione. Ca. LCXV.

Jnc pilatus di/

t xit iudeis: q; nec ĩpe nec herodes inuenieb̃at in eo cãm z iõ correctum flagellis dimitteret. Turba autẽ vniuerſa clamauit. Crucifige eum Cunq; pilat⁹ renuiſſet: accuſabant euz iudei in tertio: quia filium dei ſe fecit.

Qpilat⁹ hora q̃ſi ſexta ſedit ꝓ tribunali. Cap̃lm. CLXVI.

Jnc ergo pila

t tus magis timuit. z ĩgreſſus ad ieſũ ait illi. Vñ es tu. Jeſus ãt nõ rñdit ei verbũ. Cui pilatus. Mihi nõ loqueris: neſcis q; poteſtatẽ habeo crucifigere te: z dimittere. Reſpõdit ieſus. Non haberes poteſtatem in me vllam: niſi datũ eẽt tibi deſup. id ẽ a ceſare. imo a deo. Et q; quaſi timore poteſtatis ſuperioris angebatur pilatus: dixit euz ieſus minus peccare q̃s iudeos Cũq; pilatus quereret dimittere eum. clamabant iudei. Si hunc dimittis nõ es amicus ceſaris: omnis q̃ ſe regem facit contradicit ceſari. Audiẽs hec pilat⁹ eduxit ieſũ foras: z ſedit ꝓ tribunali in loco q̃ dicit grece lithoſtratos. hebraice gabatha: qõ ſonat varietatẽ puimẽti. Erat aũt paraſceue hora quaſi ſexta Grecis admixti iudei crebro vtebant⁹ grecis vocabulis. Paraſceue em̃ grece: preparatio latine. ſic dicebant feriam ſextam: quia in ea parabant neceſſaria ſabbato: ſic et in deſerto duplo colligebant manna. Poterat ergo hora ſexta eſſe incepta: Etyſq; ad eius cõpletionem pacta ſunt ea que leguntur vſq; ad tenebras: z a ſexta cõpleta facte ſũt tenebre Marcus dicit hora tertia: malens ĩtelligere horã qua linguis crucifixerũt eũ iudei Vel ioannes vocat horã ſextã ꝓparationẽ dominice mortis. Poſtq; em̃ in nocte iudicauerunt eũ reum mortis. fluxerũt vſq; ad crucifixionem tres hore noctis z tres hore diei. Reor ĩ me ditullio horaz dñm crucifixũ. ideo mõ hanc modo illã horã poſitam. Nam eccl'ia inter

tertiam z ſextã horam celebrat miſſam: et cũ mane celebratur ꝺbet añ cãtari tertia. Cũq; accuſarent eum in mltis: nihil rñdit. Per diem autem feſtuz paſce: cõſueuerat preſes nouũ introducta ꝛſuetudie dimittere vnũ ꝺ vinct⁹ quẽcũq; petiſſet

Qx in ieiunijs diſfertur miſſa vſq; p⁹ ſextam: in quadrageſima vſq; poſt nonam. reor ꝓ caſtri margia noſtra magis factũ eẽ: q̃s ꝓ myſterio: ne audita miſſa ante ſextam q̃ ramus occaſionem

in memoriã qrta die egreſſi erãt de ſeruitute pharaõis: egyptijs etiam compellẽtibꝫ eos exire. Alios occidebãt vt chriſtũ z duos latrones in memoriã primogenitorum egypti: ſi adhuc ĩdez faciant: neſcio. Qꝺ qz factũ eſt luna. xv. cõſtat z tũc fuiſſe eã q̃ntam decimã Cunq; optionẽ dediſſet eligendi ieſum innocentẽ: aut barrabã latronem: elegerunt barrabã. Scribitur barrabas: z ſonat filius magiſtri. ſcribit etiam barabbas: z ſonat filius patris.

Qpilat⁹ q̃ſi nolens tradidit ieſum flagellatũ vt crucifigeret. Ca. CLXVII.

Jnc miſit ad pi/

t latũ vxor ſua dicens. Nihil tibi z iuſto illi. Multa em̃ paſſa ſum ꝓ viſum dormiens ꝓpter eum. Jam dei nutu poterat cognoſcere diabolus myſteriũ crucis. z ideo laborabat ne chriſtus moreretur. Forte iam gaudebãt ſancti in inferno: vnde hoc notauit. Videns aũt pilatus qz nihil ꝓficeret: ſed magꝭ tumultus fieret: lauit manus ſuas dicẽs. Jnnocens ego ſũ a ſanguine hui⁹ iuſti. Et reſpõderunt oĩes. Sãguis eius ſuper nos z ſup filios noſtros. i. vltio ſanguinis. Tunc ieſum flagellis ceſum tradidit eis vt crucifigeret. Sãcitũ erat a rhomanis vt crucifigendus ꝑus flagellaret⁹: vl' forte vt iudei ſatiati flagellis a morte deſiſterent. Adhuc colũna cui alligat⁹ fuit ieſus veſtigia cruoris oſtendit.

Jdeo in illis diebus initia z fines horaruz omittimus: quia a nobis ablatus eſt ille q̃ eſt alpha et o. z traditus eſt impijs.

De illuſione militũ. Ca. CLXVIII.

Jlites ergo ꝓ/

m ſidis ſuſcipientes ieſum: z exuentes eũ circũdederũt ei chlamydẽ coccineã: ad ſil'itudinem purpure qua reges vtebãt⁹: et potuit in chlamyde illa aſſutũ eſſe aliq̃d purpure int⁹: vt i eſtiua chlamyde fieri ſolet: quia z marcus dicit eũ indutum purpura. Pro diademate autem plectentes coronam de ſpinis impoſuerunt capiti eius Qui attenti⁹ conſideraſſe ſe dicũt: ſpinas illas aſſerunt iuncos fuiſſe marinos: quoꝝ acies nõ minus ſpina pungit: quia dura eſt z penetratiua. Vñ z poeta: z acuta cuſpide iunci Credibile eſt aũt aculeos corone cruoꝛẽ de capite extraxiſſe Etiaz flagellis cruor dorſi extractus eſt z ſanguineus ſudor alias partes corporis tinxit: vt nõ tm̃ manus et pedes et latus dicamus aſperſa ſanguine: ſed tota veſte tincta chriſtũ aſcẽdiſſe ꝺ boſra. ꝓ ſceptro autẽ dederũt in manu eius arundinez z illudebãt ei tãq; volẽti regre necvalenti

Tertia illuſio. Cõtra has illuſiones quibꝫ ter illuſus eſt premittimus nos ante reuelationem crucis tres adorationes dicẽtes.

Agios zẽ. quaſi ter honorãtes ter illuſuz ꝓpter nos: z diabo linguis: quia tertia adhuc ſilet. Etiam ꝓtra tres accuſationes tres dicimus excuſatiões in ꝑſona ſaluatoris. Populo meus zẽ. Ubi etiã exprobrat eis chriſtus tria beneficia ſua: liberationẽ de egypto: regimen in deſerto: introductionẽ in terraz optimã: q̃ſi diceret chriſt⁹. Accuſas me de negatione tributi: potius deberes gratias agere qz liberaui te a tributo. Accuſas qz dixi me regem: potius gratias age: quia regaliter pauite in deſerto. Accuſas me qz me dixi filiũ ꝺi: potius oꝛa vt introducam te in terram meliorem z optimam.

Tertia illuſio Ca CLXIX.

Z genu flexo ꝺi

e cebãt. Aue rex iudeoꝝ. Et ꝛz hoc facerent gẽtiles: quia iudeis autoꝛibꝫ flebant. ideo in paraſceue cum oꝛatur ꝓ perfidis iudeis genua non flectimus. Tamen forte iudei cum militibꝫ hoc agebãt. Et expuentes arundine pcutiebant caput eius z exuentes eum purpura: reinduerant eũ veſte ſua: z duxerunt eum vt crucifigeret baiulans ſibi crucem.

De Simone cireneo Ca. CLXX.

Z exeũtes inue

e nerũt ſimonẽ cireneũ patrẽ alexãdri z rufi. z hi duo putant⁹ fuiſſe diſcipuli ieſu: z angariauerũt eũ tollere cru-

cem post ieſum, id eſt ad angariã coegerunt eum: que eſt onus pſone ⁊ operis; pangaria aũt tñ pſone. Sequebanꝫ aũt ieſum mulie res plangentes eũ

Quib⁹ ipe ait, Nolite flere ſup me: ſz ſuper vos ⁊ ſup filios vr̃os, quaſi diceret, Flete p imminenti excidio gẽtis veſtre. Potest eſſe vna de cauſis quare in paſſione chriſti nõ ſolẽnizam⁹: qr dñs pcepit illis vt flerẽt Ducebanꝫ ⁊ duo nequã cũ eo: vt interficerẽtur: ⁊ venerũt in lo

Banc pceſſionẽ plangentium poſt dñm repſentamus: qñ letanias p imminẽtib⁹ periculis facim⁹, ⁊ iuxta mandatũ dñi plangimus ſup nos ⁊ ſuper filios noſtros Sanecruc ſup altare ponẽda ẽ: vt ꝺ altari tollat eã baiul⁹ crucis: qr dechr̃i humer̃ ſublatã tulit eã ſimon cirene⁹.

cum caluarie qđ hebraice ꝺr golgatha, Caluaria eſt, p̃prie os capitis humani nudũ. Et qr ibi decollabanꝫ rei: ⁊ multa oſſa capitum ibi aſperſa erant: dicebaꝫ locus caluarie vel caluariarũ, Ambro. in epla ad romanos vꝺeꝫ velle qꝺ ibi ſepultus fuerit adam: ⁊ a capite eius dictã caluariã: ⁊ ei dictũ ab apoſtolo, Surge qꝺ dormis: exurge a mortuis: ⁊ illuminabit tibi chr̃s. De q̃ opinĩõe dicit hieronym⁹ qꝺ fauorabil'ẽ interp̃tatio: ⁊ mulcẽs aures: nõ tñ vera. Vñ credim⁹ ꝺ falſarijs poſitũ in ambro, ſicut ⁊ multa alia. Cum autem crucifigerent eũ dicebat, Pater dimitte illis: qr neſciunt quid faciunt.

De diuiſione veſtiũ ⁊ tunica ſortita.

Ca. CLXXI.

Inc fecerunt

t ꝺ veſtib⁹ ei⁹ excepta tunica q̃ttuor ptes, qr q̃ttuor erãt milites qꝺ crucifixerũt eũ. Tunica aũt erat incõſutilis reticulato ope facta, ⁊ ideo ſcindi nõ poterat: deſup ꝓtexta p totum: habens ſcz pannum aliquem ex transuerſo ſuper humeros poſitum ad modũ corrigie in pellicijs: ⁊ ſoꝛtiti ſunt de ea cuius eſſet.

De titulo triumphali. Ca. LXXII.

Cripſit aũt pila/

f tus titulũ cauſe ei⁹, i. i titulo cauſaz mortꝭ ei⁹ Jeſus nazaren⁹ rex iudeorum, q. ꝺ. iõo crucifix⁹ ẽ qr rex erat Tres ſũt tituli Triũ phalis victorũ geſta cõtinẽs. Preconialis ꝙ in portis ⁊ domib⁹ ſcribebaꝫ. Memorialis: ꝙ ſupra ſepulcra id eſt epitaphiũ

iudeoꝝ. Et ſcp̃ſit illũ hebraice grece ⁊ latine vt diuerſaꝝ liguarũ boies ꝙ venerãt ad diẽ feſtũ illũ legere poſſent ⁊ itelligere. Utꝝ aũt p̃ncipiũ tituli ſcp̃ti fuerit tribus linguis incertũ eſt ſed finis. ℔ eſt rex iudeoꝝ, ſic ẽ ſcript⁹ hebraice: malcus iudeoꝝ: grece baſileos exomoſoleon, latine rex cõfitentiũ. Crux aũt non habebat ſuper lignũ trãſuerſuz aliq̃ꝺ habẽs formaz thau Sz pilatus ſuppoſuit cauillaz ⁊ tabulam affixã: ⁊ in tabula erat titulus ſic.

Vel etiaz tribus linguis ſignificatũ eſt qꝺ oĩs rel'gio q̃ p linguã hebreaz: qr apud eos p̃us religio viguit p̃pter cultum vni⁹ dei ⁊ omnis ſapiẽtia que p grecã: ⁊ oĩs fortitudo q̃ p latinam p̃ dominio rhomanoꝝ crederi debeꝺ. ℔ illũ deũ ⁊ hominẽ.

Dicunꝫ aũt ĩ cruce dñi fuiſſe q̃ttuor ligna diuerſa: ⁊ forte ĩ totidẽ diuerſis generib⁹. Lignũ erectũ, trãſuerſuz, tabula ſuppoſita, trũcus q̃ꝺaz cui infixa erat crux q̃ in rupe defoſſus fuit. Inuenĩ em̃ lignũ dominice crucis ⁊ palme ⁊ cypreſſi. Et vt q̃ꝺaz tradũt oline ⁊ cedri. Dixerũt autez

Nota quoſdaz velle ĩ dñi cruce fuiſſe tres tñ clauos.

iudei pilato vt mutaret titulũ: ⁊ noluit, ſz confirmauit dicens Qꝺ ſcripſi ſcripſi, i. imobiliter ſcripſi. Pretereuntes aũt blaſphemabant eũ dicentes Vach q̃ deſtruis templũ dei ⁊c. Similiter ⁊ ſacerdotes illudebant et dicentes. Alios ſalvos fecit: ſeip̃m non pot̃ ſaluũ facere, q. ꝺ. Nũc apparet qr nõ ex ſe ſz ĩ beelzebub boies ſanabat: pot⁹ em̃ ſe ſanaret Demones ei ſentiẽtes vires ſuas fractas eẽ hec agebãt vt deſcẽderet ꝺ cruce. Tñ in Tobia ſup exenterationẽ piſcis legit̃ demonem ſtetiſſe ſup brachium crucis: ⁊ cõſideraſſe an chr̃s aliquã maculã peccati hr̃et.

De diuerſis meritis latronum.

Cap'm. CLXXIII.

Tia vnus de ſi/

e mul pẽdẽtib⁹ blaſphemabat eũ alter aũt increpãs blaſphemantem ait, Memento mei dñe dum veneris in regnum tuum. Et audiuit a dño, Hodie mecum eris in paradiſo. Nõ intellige de terreno vñ expulſus eſt adam, neq; de angelico: quia ad illum ante chr̃ſtũ nemo aſcendit, ſz in requie: qꝺ eſt eſſe cũ ieſu. Vel hodie eris mecũ: qꝺ eſt eſſe in paꝺiſo Forte fuit anima hui⁹ cum anima chr̃ſti in ſinu abrae: ⁊ cũ illa regreſſa. Et qr nõ tunc penetrauit latro celos: etiã ex aliis multis locis ſcripturaꝝ erauerũt quidã: putãtes eſſe multa loca bonoꝝ p̃ter celũ: paꝛaꝺiſum ſcz aꝺe: locaq; in aere ⁊ terra: vbi beate viuent, nec tamen deũ viꝺebũt, Soli em̃ pfecti cũ angelis fruenꝫ deivi ſione Ob hoc etiã dictũ putant Multe mãſiones in domo patris mei ſunt.

Qr̃go ꝙginꝫ missa ẽ, La. CLXXIIII.

Tabant autem iu

s ꝛta crucem mater ieſu ⁊ maria cleophe ⁊ maria magdalene et ioãnes. Tunc dixit ieſus matri de ioanne. Mulier ecce filius tuus. Et ioanni ait, ecce mat̃ tua. Et ex illa hora accepit eã diſcipul⁹ in ſuam: qſi ſuã hñs matrẽ, vel in ſuã: qſi ptãtem: vel in cõmunionẽ rer̃ ſuaꝝ. Tñ nihil crediꝺ habuiſſe p̃prii: ſz cũ eẽt beata ꝙgo cũ ap̃lis iſte ſpecialẽ ei⁹ curaz babebat,

Quia ioãnes aſtitit crucifixioni, ideo die eaꝺez legit̃ paſſio ſm ipm: licet merito poſtremus legaꝫ quia ſcripſit poſtremus

De tenebris factis a ſexta vſqz ad horam nonam. Ca. CLXXV.

Exta aũtẽ hora

a tenebre facte ſunt vſqz ad nonã per vniuerſam terrã. Nõ fuit eclipſis ſolis vt quidã mentiti ſunt, qr luna e regiõe fere erat ad ſolem. Eclipſis aũt fieri ſolet tñ in ſynodo ſolis ⁊ lune. Legit̃: quia tũc atheonis vigebat ſtudium: ⁊ cum inquiſiſſent philoſophi cauſaz tenebraꝝ, nec inuenirẽt ꝺixit dionyſi⁹ ariopagita: qꝺ deus nature paticebatur. Et fecerũt ei aram: ⁊ ſuſcep̃ſerũt Ignoto deo, de qua legit̃ in actib⁹ apoſtolorum. Tamẽ origenes viꝺetur velle qꝺ tenebre ille tñ fuerũt ſuper vniuerſam terram iudee: q̃a ſi p vniuerſum orbem diffuſe fuiſſent: in aliquib⁹ hiſtoꝛijſ ethnicorum inuenirek ſcriptum. Et ſicut trib⁹ diebus ſup egyptios fuerũt tenebre. in terra vero ieſen vbi erãt filij iſrl' lux erat: ita modo q̃ſi ecõtrario: ſup filios iſrael erãt tenebre alijs nationib⁹ luce fruẽtib⁹,

Quia trib⁹ horis protense ſũt tenebre, iõo ⁊ nos celebramus tenebras etiam triduane mortis: q̃ſi triduanas facimus exequias: qr nec albi monachi, ir. faciũt lectiões niſſi p mortuis: ⁊ tũc etiã p̃matus tenebrarum inſinuaꝝ: que in illis ꝺieb⁹ ceperũt p̃cedere ꝺiem. Extinctio candelarũ fugam ſignat apoſtoloꝝ. Vel qr paulatim fit: occiſionẽ p̃phetaꝝ a prauo generatiõe factã, ⁊ tandem mortem intellige.

De clamore domini ad patrem.

Cap'm. CLXXVI

T circa horã no

c naz ieſus clamauit voce magna dicẽs Heli vel heloy lama ſebathani: vna dictio eſt heli: ⁊ ſonat ꝺe⁹ meus. Hel em̃ nomẽ dei eſt. oy, id ẽ me⁹. Quid aũt ſonet vox illa chr̃i Euãgeliſta interp̃tat⁹ eſt. Hic ptz qꝺ pſalmus qui eiſꝺe verbis incipit de chr̃o ſcript⁹ eſt: nõ vt quidã putant ex p̃ſona dauid: vl' beſter vl' mardochei. Et diſerũt quidã, Helia vocat iſte. Hi romani erãt non intelligentes hebreum, Clamabat aũt ieſus ſe derelictũ a patre: nõ qꝺ deitas ſeparata eſſet ab humanitate. ſed qr ita traditus erat a patre calamitatib⁹: qꝺ videbaꝫ derelictus. Vel ſe derelictũ a patre ꝺicit: quia tũc fere inutilis videbaꝫ paſſio eius: q̃a de toto genere hominũ nõ videbatur quis redimi: niſi latro qui fere ſolus credebat in eũ. Vñ ꝺicit in eſaia Fact⁹ ſum ſicut qui colligit ſtipulam in meſſe. Et in pſalmo, Singularis ſum ego donec trãſeam: excepta btã p̃gine: quã etiã tũc credidiſſe credim⁹. In

Metaphorice loq̃tur eſaias: cũ forte rẽpoze meſſis p̃poſuit paterfamilias colligere meſſem: nõ invenit niſi ꝺ ſpicis ſtipulam. ita fuit ꝺ chr̃o: cũ tẽpoze gratie deberet meſſem ſuam, id eſt iudeos colligere: nõ inuenit niſi ſolum latronem fidelem.

huiuſmodi eĩ ſemp ipſa excipitur,

De morte dñi poſt guſtatũ acetũ

Cap'm. CLXXVII.

Oſtea ꝺixit ieſus

p Sitio. Vas aũt erat ibi poſitũ aceto plenuz, ⁊ vn⁹ ex militib⁹ ipleuit

spongiā aceto: z eam imposuit arundini suꝑpositā ysopo: z circūligatā. z dabat ei bibere. Fuerūt q̄ dicerent: crucifixos citꝰ mori: si acetū cū felle biberēt. z ideo milites acetuz secum tulisse: vt citius possent liberari a custodia: si citius morerent quos crucifigerent. Potuit esse q̄ vile vinū secū tulerāt ad bibendū: z ex calore q̄si acetū factuz est. Unde notandū eius acredinē aliꝰ euāgelista ōt vinū myrrhatū: aliꝰ cū felle mixtū. Lunqz libasset ieiuꝰ acetū: dixit Cōsummatū ē. q̄d q̄d sez fieri oportebat añq̄ moreret. Uel vitiuz humane corruptōis dixit cē ꝯsummatū. Jesus aūt clamauit voce magna dicēs. Pater in manꝰ tuas cōmēdo spiritū meū: z inclinato capite tradidit spiritum.

De signis i morte dñi. Ca. CLXXVIII

Tecce velum tē

e pli q̄ō erat añ sanctasanctoꝝ. scissum ē a sūmo vsq̄ deorsū. Remigꝰ ōt velū q̄ō dicebaꝭ exteriꝰ: scissum est. q̄ō mystice tm̄ dictū est: vl' forte etiā velū appensum añ fores templi: q̄ō ad tegendas fores appositū est. ōt ioseph cū interiori velo scissum. Hā z i euāgelio nazareoꝝ. suplimināre templi infinite magnitudinis fractū ee legiꝭ auditasq̄ voces in aere. Trāseamꝰ ex his sedibꝰ. Terra q̄z mota ē. petre scisse. monumēta aperta. Et quidā sancti surrexerūt a mortuis. z venerūt in hierlim: z apparuerūt multis. Forte hi fuerūt de q̄bꝫ sup epl'am ad hebreos legiꝭ: q̄ multū affectauerūt sepeliri in terra sancta: vt dño resurgente resurgerent.

Utrū aūt aliq̄ eoꝝ ita pmāserint. z cum dño ascēdēte ascenderint nescimꝰ. Q̄ aūt aliqui eoꝝ iterꝝ mortui sunt: postq̄z dñs surrexisse testificati sunt. scimus quia corpora quoꝝdaz adhuc quiescūt in hierusalem: z sanctus scarioth vnus eoꝝ fuisse a quibusdam perhibeꝭ Dis vilis centurio: z q̄ cuz eo custodiebāt ieiū timuerūt z dicebāt Uere filiꝰ dei erat iste.

Beda sup matthеuz Isti credēdi sunt cuz ascendente ascēdisse simul corpe.

De quo magis Hieronymꝰ dubitat. Dicitur sanctꝰ scarioth fuisse abbas: q̄ mortuo quidaz monachi inconsolabiliter dolentes mortui sunt: et adhuc ꝯpaginati videtur.

Quia hora. ir. mortuo dño centurio: factus est p̄co fidei nostre. Et pfidis recedentibꝰ: licuit ioseph z nicodemo disponere de funere: z mulieribꝰ accedere. ꝓpius Jōo hora nona cōuenimꝰ: nō ad missale officiū. sed quasi ad funeris obsequiū.

Q̄ fractis cruribꝰ latronū tps lāceatꝰ est. Cap'm. CLXXIX.

Qidei aūtē nere

i manerēt pendētes in cruce in magna die sabbati rogauerūt pilatū vt frāgerenꝭ crura eoꝝ: z tollerēt. ne festū eorū horroze diuturni cruciatꝰ fedareꝭ Cū q̄z militesꝰ pmi fregissent crura latronū: z venissent ad ieſum i uenientes eū mortuū os nō cōminuerūt ex eo. Sed vnus militū lancea latꝰ eiꝰ dextrū pforauit. z ꝯtinuo exiuit sanguis z aqua: z q̄ lanceauit eū: vt tradūt q̄daz cū fere caligassent oculi eiꝰ: z casu tetigisset oculos sanguine eiꝰ clare vidit.

Opinio est crucē dñi xv. pedes habuisse i altū: et tabulā suppositā pedē z dimidiū.

Jtē sup locū vbi christus crucifixꝰ ē: ℔ sertptū ē grece. otheos. i. ℔ deꝰ. basileosismon. i. rex noster. proseonas. i. ante secula. glanse. i. opatus est. sothias. i. salutem. emesotis. i. in medio. gis. id est terre.

De sepultura dñi. Ca. CLXXX.

Jm autem sero

c factū esset: ioseph decurio. i. vnus de ordine curie ab arimathia: q̄ est ramatha ciuitaſ belchane pīis samuelis: dixes z iustus. de q̄ etiā quidā putant cōscriptum esse psalmū. Beatꝰ vir: qz non cōsensit actibꝰ z ꝯsiliis aliozꝰ: petiit a pilato corpus ieſu. qz z ipe discipulus erat ieſu: sz in occulto. venit quoq̄ etiā cū eo nicodemus ferēs myrrhe z aloes q̄si libras cētū Jsta amaritudine sua vermes arcēt a corporibꝰ mortuoꝝ z acceperūt corpꝰ ieſu: z inuolutuz syndone quā emerat ioseph: ligauerūt linteis albis: que credit attulisse nicodemꝰ. Erat aūt nō longe monumentū nouū in petra excisum: in q̄ posuerunt eum. Et quia in simplici syndone inuolutum est corpus ieſu: instituit siluester papa: vt sacrificiū altaris i lineo tm̄ paño celebretur.

De sepulcro dñi. Ca. CLXXXI.

E monumento

d dñi ōt Beda sup marcū q̄ domꝰ fuit rotūda de subiacēte rupe excisa tāte altitudinis: vt vir bō manu extēta culmē posset attingere: introitū hūs ab oriēte: cui magnꝰ lapis appositꝰ erat. p ostio. In pte eiꝰ aq̄lonari locꝰ dñici corpis ō eadē petra factꝰ ē. septē pedes hūs lōgitudis: tribꝰ palmis altꝰ. cetero pauimēto eminēs q̄si sarcophagꝰ. suppositꝰ pauimēto. vl' i ipo pariete loculꝰ factꝰ erat: sic fit in muris domoꝝ ad vtēsilia reponēda. Hā z ōt beda: locū illū nō desup: sz a latere meridiano patulū vnde corpꝰ inferebaꝭ: q̄ō tū z ꝑ oriē ingruit: vt eēt q̄si sarcophagꝰ iclinat' sup latꝰ: aptura a latere hūs desup. Color ꝑo monumēti z loculi rubicūdo z albo ōr esse ꝑmixtꝰ. Et erāt maria magdalene z altera maria cōsiderantes vbi positū erat corpꝰ ieſu. Et reuertentes parauerūt vngenta q̄diu licuit eis operari. Sabbato eīm quieuerūt.

De custodibꝰ sepulcri. Ca. CLXXXII

Ltera autem die

a q̄ est pꝰ parasceuen ꝙuenerūt sacerdotes z pharisei ad pilatū dicētes Hic seductoꝝ adhuc viuēs dixit: pꝰ tres dies resurgā. Jube ḡ custodiri sepulcrū ne discipuli eius furto sublatum surrexisse dicāt. Scōz hāc lram ptz: qz sabbato hec facta st Tū remigꝰ exꝑoit ℔ parasceuen ꝑparatiōz dñice passiōis: q̄ incepta ē a pma vigilia noctis: vt pdixim⁹. Et legit ita. Altera āt die q̄ est pꝰ hāc parasceuen. i. post inceptiōez huiꝰ ꝑparatiōis. Hec ē ipa feria sexta: q̄ orta ē pꝰ ē inceptiōz Ulsum ē forte remigio qz ea die posuerūt iudei custodes sepulcri: z signauerūr lapidē: q̄ō sabbato nō fecissent. Uñ pilatꝰ ait. Habetſ custodiā. i. do vob licētiā ponēdi custodes Jte custodite. Qō et fecerunt.

Nota cū i passiōibꝰ scōꝝ z mortibꝰ solēni zet eccl'ia: z iocundet potiꝰ in die mortiſ saluatoris sui exultare z solennizare deberet. Sūt ḡ tres cause q̄ assignāt a scis pīibꝰ: q̄re nō solēnizat z exultare nō ꝑsumit. Prima ꝓ ruboze peccati cōmissi in adā: ꝓ q̄ subijt dñs ea die patibulu crucis Scōa. ꝓ ꝑcepto qō dictū est ꝑlō per moysen: dñs pugnabit ꝓ nobis: z vos tacebitis. Tertia ꝓ mysterio: vt q̄si ꝓ ℔ ostendat eccl'ia se discordare ab inimicis emulando.

De aduentu mulieꝝ ad sepulcrū. Cap'm. CLXXXIII.

Espere aūtē sab

v bati q̄ lucescit in ꝓma sabbati cū adhuc tenebre essent: venit maria magdalene z maria iacobi z maria salome ad sepulcruz cū aromatibꝰ que parauerant. Quidā non nisi duas venisse dicunt: qa supra tm̄ due dicte sunt ꝙsiderasse sepulcrū: et reuertētes parasse aromata. Et dicūt q̄ō additum est hic: z salome. expositio est alteri⁹ marie tacite. Contra quos sufficit opponere vsum eccl'ie que tres repsentat. Et iaz lucas dicit ꝑ marias af

fuisse ioannā: q̄ traditur fuisse vxoꝝ Cuze. ꝑcuratoris herodis noie Uespis. vt ōt Aug⁹. de concoꝝ

Chrysostomꝰ ōt matrē filioꝝ zebedei vocatā salomā q̄si binomiam.

dia euāgelistaꝝ. noctē significat a parte totū Et est Uespere sabbati. i. nocte sabbati. Sz ne de ipo vespe q̄ō est initiū noctis intelligamus: mutauit genus. z ait q̄: referēs ad sensum nō ad nomē. q̄ sez noꝝ lucescit in prima sabbati. ℔ ē cuiꝰ finis ē diluculū ꝓme sabbati. i. dñice. q. d. Nocte sabbati venerūt: nō tm̄ qualibet noctis parte sed diluculo.

De alio ordīe diez. Ca. CLXXXIIII.

N hac nocte ter

i minatꝰ est ordo dierū naturaliū: q̄ erat vt dies ꝑcederet noctē. Deinceps fit cōmutatio tēpoꝝ. Fecit creatoꝝ vt noꝝ ꝑcederet diē. Et hec noꝝ communis fuit z sabbato et dñice diei. Et ita p ꝙnecdochen ōr dñs

Per ℔ fecit q̄ nocte dñice diei surreterit: cū in genesi dictū sit. ꝓmo Dixit deꝰ. Fiat luxꝝ. z facta est luxꝝ.

fuisse in corde terre tribꝰ diebꝰ z tribꝰ noctibꝰ accipiēdo ꝑ extremā partē parasceues totuz diē cū nocte sua z sabbatuz totū: z ꝑ noctem dñice diei ipam dñicam. Tñ augustinꝰ videt velle hanc mutatiōez factā in parasceue vt noꝝ. v. ferie fuerit etiaz parasceues: z orto iam sole. i. cū celū iam ab orientis partibus albesceret: dicebāt adinuicē Quis reuoluet

nobis lapidē ab oſtio monumēti. Et reſpi-
cientes viderūt revolutū lapidē: z angelū ſe
dentē ſup eū. Jam eñ terremot⁹ factus erat
dño reſurgente: et clauſo ſepulcro egreſſus
erat ieſus. Cuidā aūt monacho ſancti laurē
tij rhome extra muros āno ab īcarnatōe dñi
M.cc.j. miranti de cingulo ſuo q̄ cinct⁹ erat
inſoluto z piecto ante eū. vox in aere facta ē.
Sic potuit clauſo pdire chr̄s ſepulcro. An-
gel⁹ aūt poſt tulit la
pidē: vt egreſſū iā fa
ctū indicaret. Pre ti
more aūt ei⁹ exterriti
ſē cuſtodes: vñ iace
bant velut mortui.

Nota q̄ de aparitī-
one angelo⁹ videtur
cōtrarietas inter euā
gelīſtas. Mattheus
eñ dicit q̄ mulieres
inuenerūt vnū ſeden
tem ad oſtiū monumenti ſup lapidē revolu
tū: neq̄ cōmemorat plures. Marcus ōt q̄
inuenerunt in dextris loculi ſedentē. Lucas
dicit q̄ inuenerunt duos ſtantes. Joānes q̄
tanḡ vltim⁹ ḡſſi correctio: ōt: q̄ duos inue
nerunt ſedētes: vnū ad caput: z aliū ad pe-
des. Licz āt diuerſa ſunt hec: nō tñ aduerſa.
Credim⁹ tñ q̄ tres apparuerūt angeli: vnus
primo ſedit ſup lapidē q̄ tranſtulit ſe ad de-
xterā loculi: in quo erant illi duo, primo ſtan
tes, poſtea ſedentes.

Opiniones de hora reſurrectiōis
Cap'm. CLXXXV.

Ehora quidē re

d ſurrectionis queri ſolet: de q̄ va
rie loquunt auctores. Hiero. in
libro ſcz. trīq̄ ſtiōnū: Veſpe ſabbati, ait mat
theus. Marc⁹ vo: Et valde mane vna ſab-
batoz veniūt ad monumētū orto iam ſole.
Vbi⁹ queſtionis duplex eſt ſolutio Aut eñ
non recipimus marcū: omnib⁹ grecie libris
pene hoc capitulū in fine nō habentib⁹ Aut
vterq̄ vez dixit. Mattheus quando dñs
ſurrexit. id ē. Veſpere ſabbati. Marcus q̄n
vidit eum maria magdalena. i. mane. Am-
broſi⁹ in fine expoſitōis Luce: Hō veſpera-
ſcente die: ſed noctis veſpere dñs ſurrexit.
Deniq̄ grec⁹ ſermo. p veſpe habet ſero. Sic
ergo dñs nō in veſpertino tpe dicit: ſed ſero. id
eſt profunda nocte ſurrexit Vñ z ad monu
mentū mulieres potuerūt accedere cuſtodi-
bus quieſcentib⁹. Et pncipes ſacerdotū di-
xerūt: q̄ diſcipuli e⁹ in nocte venerūt. Ut āt
ſcias nocte vl mane factū: mulierū alie ſciūt
alie neſciūt. Sciunt q̄ noctib⁹ obſeruāt: ne-
ſciunt q̄ receſſerunt Una maria magdalena
cm ioanne neſcit: al
tera maria magdale-
na cm matheus ſcit.
Nam eadē gnte ſcire
et poſtea neſcire non
potuit: deniq̄ altera
ē cognoſce Illa ad-
mittitur tenere pedes
domini: hec pbibet. Illa angelum videre
meruit. Hec pmo cum venit: neminē vidit.
Illa diſcipulis dominū reſurrexiſſe nūcia-
uit: hec raptuz eſſe putauit. Illa gaudet: hec
plorat. Illa chō occurrit: hec mortuū q̄rit.
Auguſtin⁹ vt ſupra diximus: ōt eum dilu-
culo ſurrexiſſe: cui cōſentit auctoritas illa: q̄
dicit dñm. tl. horis fuiſſe mortuū. z totidem
diebus poſt mortuū in terra ante aſcēſionez
q̄ horis. xiij. veſpertinis paraſceues. z. xxxvj.
duaḡ noctium: z vnius diei. Eccleſia quoq̄
aſſentire videtur: que matutinas laudes p
chr̄i reſurrectōe celebrat. Pro pdicta ꝓ ſen
tentia ambroſij facit: q̄ ſamſon in typo reſur
rectionis dñi media
nocte ſurgens: tulit
portas gaze. Sic er
go anima chr̄i redijt
ab inferis: z reddita
eſt corpori facto im
paſſibili. Vtrū aut ē
aīa chriſti tunc facta
eſt impaſſibilis cū egreſſa eſt a corpe: an tūc
demū cū reddita eſt corpi: ne ſine corpe glo
rificaret: nō meminī me legiſſe. De ſanctis
quos eduxit de inferno: ſi querit vbi fuerint
poſt reſurrectionē: deus nouit. Vel ſicut ōr
de dño fuerūt in extremis ptib⁹ maris. id eſt
ſup ampliſſimos fines orbis De diuerſitate
aduent⁹ mulier⁹ ad monumentū: q̄ videt in
euangeliſtis eſſe. vñ z porphir⁹ irridet eos:
z de aparitōibus: z de numero angelo⁹. glo-
ſa Auguſti. ſup matheū plene diffinit Hoc
dixiſſe ſufficiat: q̄ decē aparitōnes chr̄i p⁹
reſurrectionē legunt in euangelijs. Quinq̄
ipa die reſurrectōis: z ānq̄ poſtea. In aplo
legit q̄ viſus ē iacobo: z ānq̄ntis fratrib⁹ ſt
mul. ſed nec tps nec modū determinat Qui
dā dicūt q̄ mortuus dño: iacob⁹ vouit ſe nō
comeſturū donec chriſt⁹ reſurgeret. z ideo di
cunt: q̄ eadē die reſurrectionis apparuit illi.

Cōmunis opinio ē
vnā tantā fuiſſe ma
gdalenā: pōt tñ de
tei mīari: q̄ ōt Am
broſ. alterā. i. candez
alteram.

Forte pro pma ſnia
biero. facit q̄ apli tra
diderūt ea nocte non
dimitti populum ab
eccl'ia vſq̄ ad pfun-
dam noctem.

Fuerūt z dicerent ioſeph eadē veſpa q̄ ſepe
liuit dñm a iudeis incarceratū: z nicodemū
latuiſſe: z demū factū diſcipulū. z ideo ante
alios ſtatim apparuit ioſeph ī carcere ad cō
ſolandum.

Qangeli locuti ſunt mulieribꝫ.
Cap'm. CLXXXVI.

T factum eſt cuz

e mente ꝓſternate eſſent mulieres
de ꝗ q̄ videbāt. Ecce duo viri. i.
angeli in corporib⁹ humanis ſteterūt ſec⁹ il-
las. Cūq̄z declinarent vultū in terrā: dixerūt
angeli ad illas. Quid q̄ritis viuentem cum
mortuis. i. in ſepulcro: q̄ loc⁹ eſt mortuorū.
Non eſt hic: ſurrexit ſicut dixit vob cū eſſet
in galilea. Nota q̄ ſancte mlieres nō cogno-
uerūt: ſed inclinauerūt vultū. Et ideo mos ec
cleſiaſtic⁹ eſt: vt exemplo earū z in memoriā
dñice reſurrectōis: z in ſpem vite nre oībus
dñicis diebꝫ a paſca vſq̄ ad pentecoſten nō
flectimus genua orātes. Et addiderūt. Ite
dicite diſcipulis eius z petro: quia ſurrexit
z ecce pcedet vos in galileam. Et recordate
verboz dñi. Ibant.

De curſu Joannis z Petri.
Ca. CLXXXVII.

Vcurrit autem

c maria magdalene z venit ad pe-
trū z ioānē: z ait Tulerūt dñz meū
de monumēto: z neſcio vbi poſuerūt eū Hoc
agebat in eavis amoris: vel ꝓſternatio men
tis: vt non inuentū nō crederet niſi ſublatū.
Cucurrerūt ḡ illi duo ad monumentū: z nō
inuēto corpe: cūq̄z vidiſſent ſudariū capitiz z
linteamina poſita ſeorſum: z credid erūt ve-
rum eſſe q̄ mulier dixerat: z redierūt ad ſe
metipos. id eſt ad hoſpitia ſua.

Q dñs apparuit magdalene.
Cap'm. CLXXXVIII.

Sria aūt magda

m lene que cū eis redierat ad monu
mentū remāſit ſoz plorās Cūq̄z
introſpexiſſet: vidit ꝑfatos angelos ſedētes
iuxta loculū corpis: vnū ad pedes: z vnum
ad caput. Qui dicūt illi. Mulier quid plo-
ras. Que ait. Quia tulerūt dñm meū: et ne-
ſcio vbi poſuerūt eū Et q̄uersa vidit ieſum ſtā
tem: z neſciebat quia ieſus eſt Dicit ei ieſus.
Mulier quid ploras. Quē queris. Illa est
ſtimās hortulanū ē ait. Dñe ſi tu ſuſtuliſti
eum: dicito mihi vbi poſuiſti eū: vt ego euz
tollam. Dicit ei ieſus. Maria. Et ſtatim co-
gnouit eū: z ait. Rabboni: q̄ eſt ide q̄ rab
bi: z pcidens voluit tāgere pedes e⁹ vt ꝓſue
uerat. Et ait ieſus. Noli me tāgere. Nōduz
eñ aſcēdi ad patrē meū: ſupple in corde tuo.
q.d. Quē tñ mortuū queris: viuentē tange
re non mereris. Quē ſcz putas cadauer ſub
latū nō filiū equalē pī. ſed vade z dic fratri
bus meis. Aſcendo ad patrē meū z patrem
veſtrū: deū meū z deū veſtrū. ꝗ eſt: in pximo
eſt vt me videat aſcendentem

De mādato cuſtodū. Ca. CLXXXIX.

Dm autem hec

c fierēt: cuſtodes redierūt: z nunci
antes pncipib⁹ ſacerdotū que fa
cta fuerāt. At illi pecunia copioſa corrupti:
dixerūt Nobis dormientib⁹ furati ſunt diſci
puli corpus ieſu. Et manſit hoc ꝓbuz apud
iudeos vſq̄ in hodiernum diem.

Q dñs apparuit mulieribus in via.
Cap'm. CXC.

Enit autez maria

v magdalena iam credēs: z inuentis
alijs q̄ cū illa ꝓpus fuerant: ibāt ſi-
mul ad diſcipulos: iam certe de reſurrectōe
Et ecce occurrit eis ieſus dicēs. Auete. Ille
aūt acceſſerūt z tenuerūt pedes ei⁹: adorātes
Dixit eis ieſus. Ite nūciate fratrib⁹ meis: vt
eant in galileā: ibi me vidēbūt. Hāc viſionē
ſui in galilea ꝓ ceteriz dñs memorat: q̄a ī ea
credim⁹ oēs diſcipl⁹s affuiſſe Exprobrādo
q̄buſdā duricīā cordis eoz: eos pleni⁹ ōr cer
tificaſſe. Abierūt āt mulieres: z nūciauerūt
oīa. cj. lugētib⁹: z his q̄ cū eis erāt. z viſa ſūt
añ eos ſicut deliramētū ꝓba hec. Pet⁹ aūt
ſurgēs cucurrit ad monumentū vt lucas ōt.
Et tūc verſimile ē q̄ dñs apparuerit ei in via: z
ſi nō legat ī euāgelio. De q̄ ōr. Apparuit z pe
tro Quinq̄s ꝓma die reſurrectōis apparuit

De duob⁹ euntib⁹ in emaus. La CXCI.

Ldem die viſus

e eſt duob⁹ diſcipulis cūtibus in
emaus: q̄z vn⁹ dicebat cleophas
tacito noīe alter⁹. Putatur ſe lucas innuiſſe
more ſcriptoz ſacre ſcripture. Sz Ambro.

in lucā dr illū vocatū amon. Post vastatio-
nem iudee sub marco aureliano: restaurata
est emaus, z dicta ē nicopolis: hec erat a hie
rusalē in spacio. lx. stadiorū. Tradunt greci
scriptores herculē gigātē vno anhelitu. cxxv.
passus cucurrisse z stetisse. z a stando spaciū
hmōi vocāt stadiū. Cūq octo stadia faciāt
miliare i sūma. lx. faciūt. vij. milia passuū: et
q̄ngētos. id ē. vij. miliaria. z q̄tuor stadia. i.
leucas tres: z tres ptes q̄rte. Ibat aūt iesus
cū illis: z oculi eor tenebant ne eū agnoscerēt
vñ videt alid i oculis eor fuisse: ne eū agno
scerēt. Et alibi legit q apparuit eis i alia effi
gie. g alio etiā erat in eo: ne eum agnoscerēt.
Potuit etiā ee vt mutatio eiusdē corpis mor
talis in imortale nō possit fieri sine q̄dā alte
ratione. p q subito visus nō agnosceret: vt si
q̄s quē videret puer. si paulo p occurrentē
sibi inuenē videret: nō mor eū cognosceret.

Et cū cognouissent eū i fractōe panis: z euanuisset ab eis ea dē hora regressi sunt i hierlim: z inuenerūt congregatos. xj. z eos q̄ cū eis erāt dicentes: quia surrexit dominus vere. z apparuit symoni: z illi narrabāt que gesta erāt in via. z quō cognouerūt eum in fractione panis.

Fregit z porrigebat illi. Ideo tres fuit ptes hostie: vna q̄si ē dñi. due porrigūt. vna sacerdoti: altera mistro vel reseruat infirmo.

Q dñs apparuit alijs absente thoma.
Lapl'm. CXCII.

Videm autē ex

q eis nō credidert: ex q̄bus vn erat thomas Quo egresso cū adhuc alij collo grenk ō his q audierāt. z sero iam eēt z fores essent clause. pr metū iudeor: ste-tit iesus i medio eor z ait. Pax vob: ego sū nolite timere. Ipi autē conturbati putabāt se spiritū videre. Nondū enim credebāt vel tertia die postquā resurrexerat. Et ps cū ph̄mo cōuertit se ad pl'm in missa dixit. Pax vob. Osculū po longe p̄ tā clausis ianuis post se intrare. Et ait illi. Videte manus meas z pedes meos. palpate z videte: q̄ spūs carnem z ossa nō habet: sicut me videtis habere. Ostēdit eis cicatrices manuū. pedū. z latus Trib⁹ de causis ꝑcipue reseruauit dñs cicatrices i corpe ly incorruptibili. Ad corroborandā fidē aplor: q̄ surrexerat. Et vt sp̄ repsentet pīi: q̄le gen⁹ mortis tulit p nob: q̄ est q̄dam mod⁹ interueniēdi p nob. Et vt in iudicio videāt pfidi: i quē pupugerūt Et vt ostēdat oī carni signa victorie iue. Verbi gr̄a Miles fortiter egit: z multis vulneribus p fossus ē. Ait illi medic⁹ Vis sanari sine oī cicatrice: vel cū cicatricibus sine oi deformitate. Puto q in signū gl'ie sue z p exemplo alios aiandi ad idē reseruaret cicatrices Et nota q duo mira fm humanā rōnē z sibi ptraria dñs ostēdit eis. Corp⁹ scz incorruptibile z palpabile Nā palpari nō pōt q̄d nō corrūpit: z corrūpi necesse est q̄d palpat. Dicit tn Beda q corp⁹ dñi z subtile erat p effectū spūalis potētie. z palpabile p veritatem nature. i. palpabile ostensum: vt veritate carnis ꝓbaret Vel pōt dici corpus dñi vere visibile z palpabile alijs incorruptilibus. A corruptibilibus ꝙ videri z palpari nō potest: ni si miraculose.

Q postq̄ comedit cū eis insufflans dedit spiritum sanctū. Ca. CXCIII.

Dhuc illis non

a credētib⁹: ait iesus. Habet hic aliq̄d q̄d māducet Et obtulert ei ptē piscis assi: z fauū mellis Et māducās reliquias dedit illis Sz sciendū est cibos a dño sumptos post resurrectionem non solū sumptos sed etiā absumptos. sicut aq̄ missa in ignē absumit. Ante mortem ꝙ sumptos in alimoniā. Aliter em̄ absorbet aquā terra sitiens: aliter radius solis candēs. Et ait illis. Hec sunt ꝙba q̄ locutus sum cū adhuc vobiscū essem. i. sillis vob passibilis. Tunc aperuit eis sensum: vt intelligerēt scripturas: z dixit eis. Vos eritis mihi testes hor in oīs gentes incipientes a hierlim. Hauisti sunt g discipuli viso domino. i. agnito. Dixit g eis iteruz. Pax vob: supple sit vl est. Tn cum vicari⁹ chr̄i pontifex scz dicit populo Pax vobis: tm̄ subintelligitur: sit. Qui vt ostendat se chr̄i vicarium. Q̄nq̄ dr Pax vobis. tunc scz cū primo vertit ad pl'm in missa: q hec fuit ꝓma vox chr̄i ad discipl⁹ p resurrectionē. Instar vero alior sacerdotuz dicit postea Dñs vobiscum: vt se vnum ex nobis esse ostendat.

Hec cum dixisset insufflauit: z dixit eis. Accipite spiritū sanctum: quor remiseritis peccata remittūtur eis: z quor retinueritis retenta erūt. Huic sententie q̄dā adherent dicētes. Neminē posse soluere vl ligare nisi habeat spiritū sanctū: quo auctore hoc faciat. Sz attendere debent: q̄ etiaz ante resurrectionē dedit eis iesus eandē potestatem sine insufflatione: nec tū legit ibi dedisse spm̄ sanctū eis. Que duo pdixit moyses ibi: luxerunt mel de petra. i. potentiā ligandi et soluendi: z miraculoruz a christo immuni a peccato q̄uis mortali: z postea oleū ō saxo durissimo. i. eandem potentiā cū spūsancto de chr̄o impassibili.

Apli dicunt accepisse spiritū sanctuz ter. Primo ad gratiā curationum. Secūdo ad remittendū peccata. Tertio ad loquēduz varijs linguis.

Q apparuit thome. Ca. CXCIII.

Vinq euanuit

c set ab eis: redijt thomas. Dicerūtq alij ad eū. Vidim⁹ dñm. Qui dixit se ñ creditur: nisi videret z tāgeret cicatrices vulnerū. Post dies aūt octo cum essent discipuli intus: z thomas cū eis: stetit iesus in medio ianuis clausis: z ait thome. Infer digitū tuū huc: z vide manus et latus z noli esse incredulus sed fidelis. Rūdit thomas. Dñs meus z deus me⁹. s. es tu. Et ait iesus. Quia vidisti me thoma credidisti. btī qui nō viderunt z crediderunt. Tamē q̄daz dicūt thomam tm̄ vidisse: nec ausum tangere: quia christus tm̄ dixit: q vidisti me. Sz q visus ꝙ quolibet sensu poni solet: pōt dici vidisti. i. tetigisti. psertim q dñs dixerat. Infer digitum tuuz huc z vide. Hec z alia fecit iesus ad robur fidei nostre: z multa que non legunt in euangelio.

De apparitione ad mare tyberiadis.
Lapl'm. CXCV.

Dst hec aūt ma

p nifestauit se iesus ad mare tyberiadis. Piscabantur autē discipuli. vij. nocte q̄dam: vt haberent cibos. Et cū nihil prendidissent: mane stetit iesus in litore. Cui q̄ ad ꝓceptum eis in dextera naui gū rete mitterent impleuerūt illud. cui magnis piscib⁹ Et ait ioannes. Dñs est. Tunc petrus misit se i mare. Alij naui gio venerunt: z inuenerunt pruinas in litore: z piscem suppositū: z panez iuxta positū: z assantes simul de piscib⁹ q̄s prēdiderant: manducauerūt cū iesu: scientes q dñs est. Et fuit hec tertie diei manifestatio. sz post quot dies ab octaua die resurrectionis non est determinatū. Tunc dixit iesus petro Simon ioānis diligis me plus his. Interrogabat dñs q̄ sciebat. Sz inuit vt z corde credam⁹: z ore ꝓfiteamur. Et ait petr⁹. Etiā dñe tu scis: q amo te. Nō ē sic distinguēdū etiam dñe vt scz dixisset se diligere plus alijs Hoc em̄ nesciebat: sz abundāt etiā idiomate hebreo. Tacēs g q̄ ignorabat rūdit q̄ sciebat. Vl ita dñe amo te. z etiā tu scis q amo te. q. d. Teip̄m testem inuoco: q amo te Dicit ei iesus. Pasce agnos meos. q. d. Exhibitio opis sit. pbatio dilectionis. Cū q̄ssset idip̄m scdo z idē respodisset petrus. Iterū subdidit Pasce agnos m. Post tertiam ꝙ responsionē subdidit. pasce oues meas. q. d. Pasce docendo. pasce opando: pasce moriendo. Tūc dixit ei iesus Cum esses iunior cingebas te: z ambulabas vbi volebas. Cū aūt senueris extēdes manus tuas z alius te cinget: z ducet q̄ tu nō vis: significās. q̄ crucifigeret nolēs fm sensū carnis. Et addidit. Sequere me. i. sequeris me in genere mortis.

Opiniones de morte Joannis.
Cap̄l'm. CXCVI.

Vnc cepit iesus

t abire: z cepit petrus eum seq̄: putās ꝫ sibi a dño mandatū. Seq̄bat etiā eū ioānes. Conuersus petr⁹ vidit illū sequentē: z ait ad iesum. Dñe: hic aūt q̄d super patiet. Postq̄ em̄ audierat se crucifigendum voluit etiā fratris exitū cognoscere. Respondit iesus. Sic eū volo manere donec veniā. Putauerūt ergo discipuli ioannem non moriturū: donec chr̄s veniret ad iudiciū Sz nō erat magnū dare dilecto non mori: cū dissoluī z eē cū chr̄o meli⁹ sit. Dixit g dñs q in pace sentū finiret. Tn fuerūt q̄ dicerēt: sic eū adhuc viuere: q cū in defossum sibi tumulū

post celebratā missaz descēdisset lux magna per aliqt horas fulsit: z circūstātes q aderāt ceciderūt Cunqz post lucē surgētes accessis/sent ad tumulū el⁹: vacuū inuenert: tū terra leuis scaturiebat ī fūdo: sic ī fontib⁹ solet arena bullire: z adhuc qnqz eadem scaturigo bullire ibi videt. Vñ multi putauerūt eū vi/uere sub terra: z anhelitu eius scaturiginem fieri. Alij aūt iam translatū ad celū putant. De hmōi vero melius est pie dubitare q̄z temere diffinire.

De apparitiōe dñi ī galilea vbi mādatū ē discipulis vt docerent gentes z baptizarēt. Capl'm. CXCVII.

Ndecim autē di/
scipuli abierūt ī galileā ad mōtez vbi ꝓstituerat illi ihesus Et videtes eū: adorauerūt, q̄dā aūt dubitauerūt. Et exprobrauit illis duriciā cordis eoz: z ait, Data ē mihi oīs ptās ī celo z in terra. i. nūc apparet oīpotētia mea. Uel ita, dixerā vob: in viam gentiū ne abieritis, sz ꝙa iudei abiecerūt me: q̄si dederūt mihi ptātem mittendi vbiqz terraz sub celo Uñ igit subdidit, Ite ī orbē vniuersum: z ꝓdicate euāgeliū oī creature. i. homini ꝙ q̄ facta est ois creatura. Uel q̄ hz ptícipationē cū oī creatura, Uñ z hō microcosmus. i. minor mūdus dr. Et addidit, Docete oēs gētes. i. oīa genera gentium seruare que dixi vob baptizātes eos ī nomine patris z filij et spūssancti. In inchoatione operis nostrorum eandem ꝓponimus formā ꝓborū, sed inuocando oratores: vt ad honorē trinitatis fiat opus qđ inchoamus: z vt trinitas nobis cooperet. In baptismo aūt dr affirmando: z est, Baptizate in noīe patrz z filij z spūssancti. i. misteriū baptismi ago, sed autoritas penes trinitatez est. Qui crediderit z baptizatus fuerit: saluus erit, qui nō crediderit cōdemnabit Non ait, nec baptizat⁹ fuerit. Sine baptismo enī saluat homo cū cum excludit articulus necessitatis: nō ꝓtemptus religionis Uñ qđ dictū est, nisi quis renatus fuerit ex. sic intelligitur Qui ꝓtemperit renasci, Ordini verboz dñi adherent heretici huius tpis dicentes, Nō oportere baptizari nisi credentē, z ideo nō recipiūt baptismū puuloz. Sed non intelligunt tp̄s quo hoc dictum est. Primo enī qn ꝓdicabat adultis: baptizandi erāt adulti: q̄z fides exigit in baptismo. Postmodū puuli coz: ergo ꝙ adultis pōt intelligi ꝟ esse dictū Uel si ꝓ oīb⁹ sic expone Qui credidert z bap. fuc, hoc est qui ī fide baptizabi/tur. Oꝑtet enī baptizandum: vel ꝙ se: vel ꝙ alium credere, Si/gna aūt eos qui crediderint: hec sequent. In nomīe meo demonia ejcient: linguis loquentur nouis, serpētes tollent z, et hoc quoqz ꝓ tempore dictuz est. Tunc enim signa fiebant ꝙ ifidelib⁹ conuertendis. Quia ergo signa nō sunt necessaria: non modo fiunt sicut passim tunc fiebāt Nos enim cum arbusta plātamus tandiu infundimus aquam: quousqz in terra cōualescant.

Quasi diceret: qđ in aure auditis p̄dicate sup tectū. Inde est q̄ euangeliū legit in edito tāq̄ vbiqz: z ab omnibus audiendus z coram oīb⁹ Primo fit signū crucis super libz̄ū. q. d. Hic ē liber crucifixi: post ī fronte et in pectore quasi in vtroqz suplimināri.

De ascensione dñi. Capl'm. CXCVIII

Je aūt ascensio
nis venit ad eos in hierl'm: z ait Sedete ī ciuitate q̄usqz iduami virtute ex alto. Cunqz comedisset cum eis vñ intelligit sexta horā transisse: eduxit eos foras in montem oliueti ihūs bethaniā. Et eleuatis manibus bñdixit eis. Et videntibus illi eleuat⁹ ē in celū, z nubes lucida baiulabat eū misterio angeloz. Cūqz tā subtractus eet ab oculis discipuloz: tñ adhuc intuebant ī celū, ꝓterea duo angeli in forma virōz stetert iuxta illos: z dixert, Viri galilei q̄d aspicitis in celū. q. d. Recedite nec expectetz ihesū vt modo redeat: tñ in fine temporis sic veniet quēadmodū vidistz eum euntem in celū baiulis sz nubibus descēdet in aera Illi aut ē regressi sunt in hierl'm: z expectabāt ꝓmissum spūmsanctum. Quo accepto tpibus suis ꝓfecti p̄dicauerunt vbiqz dominō coopante z sermonem cōfirmante sequētib⁹ signis. Et nota dñam. Trāslatus enoch ē. s. ab huc est helias ascēdit iesus ꝓpria sui virtute.

Banc vltimam ꝓcessionem post iesum rep̄sentat ecclesia domi/nicis diebz egrediendo de eccl'ia z redeundo ad eā: q̄ ō hierl'm erīes. z redīes in hierusalem: et sequendo crucem: vt illi crucifixum. Et licz illi redierint sine iesu: tñ nos redim⁹ cum cruce: ꝙa ipe dixit: vobiscū sum vsqz ad cōsummationē seculi. Et nota ꝙa primitiua eccl'ia obseruauit diem dominicam: vt z modoz etiā feriam q̄ntam in memoriam ascēsionis. et tūc q̄nta feria fiebat pcessio. Sz multiplicatis solennitatib⁹ sanctoz: sublata est solēnitas q̄nte ferie. z pcessio trāslata est ad dominicā. Unde dr ꝙ q̄nta feria, cognata sit dominice.

Sequuntur tituli capitulorū in historiā Actuum apostolorum.

Quotiens apparuit dñs discipulis infra q̄/draginta dies. Capl'm. j.
Q̄ apl'i fuerunt baptizati ca. ij.
Quid rūderit dñs indiscrete q̄rētib⁹, ca. iij.
De ortu z pcessu p̄dicatiōis. ca. iiij.
Quid fecerint abeunte dño. ca. v.
Quib⁹ ex causis angeli apparuerūt. ca. vj.
In quo imitamur aplos. ca. vij.
Ubi z cum quibus se collegerūt. ca. viij.
De sermone petri. ca. ix.
De electione matthie. cap. x.
De missione spūssancti. ca. xj.
De miraculo linguaz. ca. xij.
Q̄ petrus cōuicit mentientes auctoritate ꝓ/phetarum. ca. xiij.
De pdigis in celo sursum impletis. ca. xiiij
Exponit p̄ba dauid de christo. ca. xv.
De impleta ꝓphetia iohel ca. xvj.
De paralytico curato a petro ca. xvij.
Q̄ sibi nihil ascribebāt sed oīa deo. ca. xviij.
De inuidia saduceoz in apl'os ca. xix.
Q̄ cōstanter respōderūt ad interrogata in concilio ca. xx.
De mutua charitate inter apl'os. ca. xxj.
De morte ananie z saphire. ca. xxij.
De signis que fiebant ab apl'is ca. xxiij
De incarceratione apl'oz. ca. xxiiij.
Quō ꝙ angelū ō carcere sunt seducti. ca. xxv.
Quō obstupuerūt illis eductis ca. xxvj.
De responsione eoz. ca. xxvij.
De ysilio gamalielis ca. xxviij.
Aliud exemplū de eodem ca. xxix.
De causa murmuris inē chr̄ianos. ca. xxx.
De cōmendatiōe beati stephani ca. xxxj
De sermone eiusdem ca. xxxij.
Prosecutio narrationis ca. xxxiij
Quō computent. cccxxx. anni ca. xxxiiij
Opinio bede de eodem ca. xxxv.
Redit stephanus ad ordinē historie ca. xl
Cōmēdat tabernaculum ne videat damna/re locum sanctum ca. xlj.
Q̄ lapidauerunt stephanū ca. xlij
De p̄ma psecutione sauli ca. xliij.
De petitione simonis magi. ca. xliiij.
De eunucho baptizato a philippo ca. xlv.
De exceccatione sauli. ca. xlvj.
Quō ananias ex mandato dñi visitauit saulum. ca. xlvij.
De inuidia iudeoz in paulum ca. xlviij
De curatione enee ca. xlix.
De cōuersione Cornelij. ca. l.
De visione petri. ca. lj.
Q̄ petrus venit ad cornelium vocatus ca. lij
Q̄ baptizauit cornelium et eos qui cum eo erant. ca. liij.
Quō redargut⁹ est petrus a chr̄ianis. ca. liiij
De ꝓtinuatione historie. ca. lv.
De collecta facta pauplb⁹. ca. lvj.
De morte iacobi maioris ca. lvij.
Quis fuerit procurator substitutus mortuo pilato. ca. lviij.
De ꝓposito herodis agrippe ca. lix.
De cā iuidie tyberij z herodis agrippe. ca. lx.
In quo herodes offendit tyberiū ca. lxj
Quomodo liberatus est herodes ī morte ty/berij. ca. lxij.
Q̄ Gaius mandauit statuam suam erigi in templo. ca. lxiij.
De morte Gaij impatoris ca. lxiiij.
De eodem ca. lxv.
Quomodo occiso iacobo voluit appreben/dere petrum ca. lxvj.
Quomodo liberatus est Petrus ō manu he/rodis. ca. lxvij.
De morte herodis ca. lxviij.
De agrippa ca. lxix.
Reditus historie ad ordinē suum ca. lxx.
Q̄ paulus z barnabas cōuerterūt sergiuz ꝓ consulem. ca. lxxj.
De discessu ioannis ab eis ca. lxxij.
De predicatione Pauli et Barnabe in synagoga. ca. lxxiij.
Adhuc de eodem. ca. lxxiiij
Quare transierunt ad gentes. ca. lxxv.

De recepta ꝓdicatiõe a gentibus. ca.lxxvj.
De ꝑsecutõne quã passi sunt. ca.lxxvij.
De ꝙstiõe circũcisiõis dem̃iata. ca.lxxviij
De sermone iacobi fratris dñi. ca.lxxix.
De epla missa ꝺuersis ex gentib. ca.lxxx.
Quomodo ꝓsolati sunt conuersos ex gentibus. ca.lxxxj.
Determinat quando sederit antiochie: quãdo rhome ca.lxxxij.
De causa dissensionis inter Paulum ꝛ Barnabam. ca.lxxxiij.
Q̃ prohibiti sunt apostoli ne irent quo volebant. ca.lxxxiiij.
De visiõe q̃ apparuit paulo nocte. ca.lxxxv.
Q̃ recepti sũt a mliere purpuraria. ca.lxxxvj.
De spũ phitonico a puella eiecto. ca.lxxxvij.
De terremotu vnde aperta sunt ostia carceris. ca.lxxxviij.
Q̃o a magistratib sẽ dimissi. ca.lxxxix.
Q̃ inuidia iudeoꝝ iason accusat⁹ est. ca.xc.
Quid paulus athenis fecerit. ca.xcj.
De ara ignoti dei. ca.xcij.
Q̃ philosophi atheniẽses dixerũt deũ nature pati. ca.xciij.
De dionysio ariopagita. ca.xciiij.
Q̃ iudei ꝓcitauerũt gallionẽ i paulũ. ca.xcv.
Q̃ disputabat paulus ephesi cõtra iudeos. caplm xcvj.
Q̃o baptizati sunt qui baptisma ioannis acceperant. ca.xcvij.
De potestate nominis iesu. ca.xcviij.
De tumultu excitato ꝑ demetriũ. ca.xcix.
De mortuo resꝰcitato a paulo. ca.c.
De hoc q̃ agaby paulo ꝓdixit. ca.cj.
De eo q̃ obtulit de ꝓsilio fm legem. ca.cij.
Q̃ ligatus est paulus a ꝓside ad clamorẽ iudeorum. ca.ciij.
De egyptio q̃ populũ seduxerat. ca.ciiij.
Q̃ cognit⁹ a ppo ꝓmissus ẽ loq̃ ꝓsidi. ca.cv.
Q̃ paulus ciuẽ rhomanũ se fecit. ca.cvj.
De scismate orto inter iudeos ex industria pauli ca.cvij.
Q̃ dñs ꝓfortauit paulum ca.cviij.
Quõ ꝓiuratũ est in mortẽ pauli ca.cix.
Q̃ante ꝓsidem contra tertullium oratorem contendit ca.cx.
Q̃ Felix voluit pecuniam extorquere a paulo. ca.cxj.
De seditiõe inter iudeos ꝛ gẽtiles. ca.cxij.
De appellatione pauli ca.cxiij
De ꝟ q̃ rogabat agrippa festũ ca.cxiiij.
Quomodo perorauit paulus coꝝ Festo ꝛ agrippa. ca.cxv.
Q̃ paulus missus est romam ca.cxvj.
Q̃ incidenter narrat de sacerdotibus iudeorum ca.cxvij
De tempestate in mari quam ꝓdixit paulus
Q̃ ꝓstitutos in piculo paulus confortauit (ca.cxviij.
De constantia pauli. ca.cxix.
Q̃ paulus creditus est esse deus. ca.cxx.
De verbo pauli ad centurionẽ ca.cxxj.
Q̃ sanauit ꝓncipis ꝑem ꝛ alios ca.cxxij
Q̃ recept⁹ ẽ a fratrib chr̃ianis ca.cxxiij
Quo tpe libere ꝓdicauit. ca.cxxv.
Quo neronis iperij anno passus fuerit. ca.
In quib⁹ loc̃ puniti fuerint petrus ꝛ paulus. (cxxvj ca.cxxvij.

Hystorie actuũ apostoloꝝ Caplm.I.

Quotiens apparuerit dominus discipulis infra.xl.dies.

Ano nono

a decimo iperij tiberij cesaris adhuc ꝑcuratore iudee pilato: ꝑside syrie vitellio: mortuo ẽ dñs ꝛ resurrexit. Resurgẽs ãt ꝟitatẽ resurrectionis multꝫ cõprobauit argumẽtꝫ: multa in coꝝp ꝓio oñdẽs ꝑter naturã coꝝpis ĩmortalis vt sic veritatẽ resurrectõis astrueret: ꝛ ab aplis ꝛ eoꝝ posteris oẽm oĩno causã hesitationis amoueret. Comedit em̃ ꝛ bibit cũ eis cũ coꝝpus spũale cibo⁹ alimonia mĩime idigeat. In coꝝpe ꝓprio cicatrices oñdit: cũ a natura coꝝpis ĩmortalis penit⁹ aliena sit oĩs deformitas cicatricis. Preter hec argumẽta lucas scribens hystoriã act⁹ aplorꝝ ponit alia. Fuit enim argumentũ vere resurrectionis q̃ per dies.xl. apparuit eis loquẽs ꝺ regno dei. Hõ est aũt intelligendũ. q̃ singuloꝝ.xl. dierũ tpe apparuit aplis. sed infra numerũ tot dierum decies apparuit eis: vt ex euangelica hystoria colligit. Ipa nanq̃ die resurrectiõis ãquã es apparuisse legit. Primo marie magdalene. Scõo mulieribꝫ redeuntibus de monumẽto: qñ tenuerũt pedes eius ꝛ adorauerũt. Tertio petro: licz nõ expresse habeat ꝺ euãgelio Quarto duob⁹ euntibus in emaus Quinto apparuit. ꝛ apostol⁹ absente thoma. Sexto post dies octo apparuit eisdem ꝑte thoma. Septimo septẽ discipulis apparuit in piscatione ad mare tyberiadis Octauo in mõte thabor: qñ ꝺuenerãt in galileã. ꝛ ita añ diem ascensiõis apparuit octies. Ipa vero die ascensiõis bis apparuit. semel. ꝟij. aplis comedentib⁹ in cenaculo. Oẽs q̃dem tam aplꝰ q̃ alij discipuli: necnõ ꝛ mulieres habitabãt in illa ꝑte hierlm. que dicebat mello: scz in monte sion. vbi dauid cõstruxerat sibi palatium. ꝛ ibi erat cenaculum illud grãde stratũ: in quo ꝓcepit dñs sibi parare pasca. Et ĩ cenaculo illo tũc habitabãt. ꝟij. aplꝰ. Ceteri aũt discipuli ꝛ mulieres habitabant circunquaq̃ ꝑ diuersa hospitia.

Q̃ aplꝰ fuerũt baptizati Caplm.II.

Dum comedet

e rẽt vndecim in cenaculo apparuit eis dñs: ꝛ exprobrauit incredulitatem eoꝝ ꝛ duritiã cordis: ꝛ comedit cuz eis. Et conuescẽs precepit eis ab hierosolymis ne discederẽt. sed expectarẽt ꝓmissionẽ patris. i. ab ipo ꝓmissam: vel a patre ꝑ ipz ꝛ ꝓpriis auctoritate cõplendã dicens Joannes baptizauit aq̃. Vos aũt baptizabimini spũ sancto: nõ ꝑ mltos hos dies. Acsi diceret. Spũssanct⁹ sup vos descẽdens vos purificabit ꝛ roborabit. De baptismo ãt aplorꝝ solet dubitari. Sz sup hũc locũ dicũt Beda ꝛ Aug⁹. q̃ fuerũt baptizati. Ait em̃ Beda Baptizabimini q̃ est in spũsancto: nõ ad illud tpus respicit: q̃ aplꝰ ꝛ ceteri fideles illꝰ tpis baptizati sunt aqua in remissionẽ peccatoꝝ ꝛ gr̃a spũssancti a dño ꝓcepta. sed ad illõ quo dño mittente spm̃sctm̃ plenius acceperunt. Jõo nõdũ fuerãt baptizati: non dico aq̃ sed spũsancto: q̃s intelligim⁹ baptizatos baptismo ioannis Uel q̃ credibili⁹ est baptismo chr̃i. Cõueniẽs em̃ erat eos eẽ baptizatos q̃ baptizabãt alios. De eodẽ Aug. Scriptũ ẽ q̃m baptizat⁹ est paul⁹: q̃ ab anania baptizatus est. Sed scriptũ nõ est q̃n baptizati fuerint alij aplꝰ. Sed debem⁹ intelligere baptizatos esse ꝓpter illã dñicam sniaz. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ꝛ spũsancto nõ potest intrare in regnũ dei. Sic aptꝫ volũt beda et Augu. q̃ baptizati fuerint baptismo chr̃i et de q̃busdã satis videt q̃ baptismo ioannis fuerint baptizati: vt de andrea philippo ꝛ petro: ꝺ q̃bus constat q̃ fuerunt eius discipuli Hoc dicto ꝓcepit eis vt egrederent de ciuitate: ꝛ statim euanuit ab oculis eoꝝ.

Quid rñdit dñs indiscrete querentib⁹.

Ca.III.

Ce noua appa

e ritio. Et statĩ post comestionez ꝟij. aplꝰi ꝛ alij discipuli ꝛ mulieres de ciuitate vnanimiter egressi: iuxta ꝓceptum dñi venerũt in montẽ oliueti: ꝛ statim dñs apparuit eis. Quõ aũt ꝓcepit eis vt egrederent de ciuitate ꝛ euanuerit ab oculis eoꝝ ꝛ quõ egressi ꝺ ciuitate venerũt ĩ mõtẽ oliueti. ꝛ ibi dñs apparuerit eis: ĩ hystoria subticetur: qz breuis ẽ. Tũc q̃ ꝺuenerãt ceperũt eũ ĩterrogare dicẽtes. Dñe si in tpe hoc restitues regnũ isrl: tpale ãntũ ad q̃sdã impitos ꝛ carnaliter sapientes: q̃ videtes alienigenã regnare: ꝛ iudeos esse sub ꝓside: q̃rebant ꝺ restitutione regni isrl tpalis: putãtes tunc a dño restituendũ sicut ꝛ duo discipuli dicẽtes Nos sperabam⁹ q̃ ipe eẽt redẽptur⁹ isrl. Alij magis instructi sciẽtes illã restitutiõez nõ nisi finaliter futurã scz circa tpa iudicij: querebant de restitutõe regni isrl spiritalis scz de dilatatione ecclie. Acsi diceret. Hunq̃d in hoc tpe facies qꝺ pmisisti ecclie. Dñs aũt nõ certificauit eos sup ꝟ. Et q̃dam tñ ꝟbo in respõsione ei⁹ posito: si scioli essent possent intelligere restitutionẽ illã multis tpib⁹ differẽdã. Hõ est ĩq̃t vestrũ nosse tpa vel momẽta que pater posuit in sua ptãte. i. numez. tpm ꝛ momẽtoꝝ vsq̃ ad finẽ seculi que tm̃ patris patent scientie. Acsi diceret. Hibil ad vos querere ꝺ secretis hmõi: nec ad ea ꝑpleda estis idonei. Sz de his q̃ ad vos spectãt estote sollicti qz vos reuera accipietz ꝟtutẽ suguenientz spũssancti: cui⁹ ꝟtute roborati: eritis mihi testes resurrectionis mee. ꝓmo in hierlm. scõo in iudea. postea in samaria: tandẽ vsq̃ ad vltimũ terre. Acsi tacite diceret. Añ regni illius restitutõem nõ solũ hierosolymam sed ꝛ oẽs iudee fines ꝛ samarie mũdi etiã terminos ꝑ circuitum fama euangelij ꝑcurret.

De ortu ꝛ pcessu predicationis.

Caplm.III.

Primo siquidez

p ꝓdicatũ est euãgelium in hierlm: scz ꝓt lapidatõez stephani ꝛ mortẽ iacobi gladio occisi: egressi sũt ꝺ hierlm ꝓdicates ĩ finib⁹ iudee. Postea trãsierũt ad sama

ritanos: z inde ꝓcesserꝫ ꝑ vniuersū orbē. Et cū ꝑ dixisset hꝫ alium euangelistā eleuatis manibꝫ bñdixit eis. Et post bñdictiōez illā videntibꝫ illis eleuat⁹ ē. Et nubes suscepit eū ab oculis eoꝝ: qz ꝙsi q̄dā ī globo baiule nubis ascēdit. Nō tñ ideo q̄ ad ascēdendū egeret ministerio nub̄, sed vt ꝑ ꝑ ostenderet: q̄a oīs creatura parata ē obsequi suo creatori.

Quid fecerint abeunte dño. Capl'm. V.

Eloco ascensio/

dnis ōr sulpicius episcop⁹ hierosolymitan⁹: qz ibi cū postea edificata esset eccl'ia: loc⁹ ille in q̄ institerunt vestigia chr̄i ascēdentis: nunq̄ potuit sterni pauimēto, imo resiliebāt marmora ī ora colloc̄antiū. Calcati etiā puluer̄ a dño: hoc dicit esse documentū: qz vestigia impssa cernunt. z eandē adhuc speciem velut ꝓessis vesti⁹ gijs terra custodit. Cū iam dñs raptus esset a ꝓspectu eoꝝ, adhuc tñ suspensis vultibus stabant aspicientes in celū: cū potius reuerti in hierl'm debuissent: qz dictū erat eis. Sedete in ciuitate q̄aduscz induamini ꝛtute ex alto. Et ne diuti⁹ ibi morarent: missi sūt angeli instruētes eos. Ūn sequit. Cūcz intuerent in celū euntē illū, i. illo abeunte: vt accusatiu⁹ ponat⁹ ꝑ ablatiuo absoluto: ꝑ quo ponitur genitiu⁹ in greco. Vel cū ꝓius intuerent euntē illū: z adhuc intuerent ī celū, ecce duo viri, i. duo angeli ī forma viri: astiterūt iuxta illos in vestibꝫ albis: qui z dixerunt.

Quibus ex causis angeli apparuerūt. Capl'm. VI.

Iri galilei quid

vstatis aspicientes in celū: q̄si obliti q̄d facere debeat⁊. Hic ihesus q̄ assumptus est a vob in celū, i. in eadē carnis suba: in q̄ assumptus est a vobis in celū: sic: veniet quēadmodū vidistis eū euntē in celū id ē sicut baiulis nubibꝫ vidistis eū ascendētē in celū, sic baiulis nubibꝫ videbitis eum in aere ad iudicium vententē. Duplici de causa hi duo angeli apparuerūt, scz vt mestos ꝫ absentia dñi ꝓfortarent z vt eum vere ascēdisse in celū demonstrarēt, scz in regionē angelor̄. Nō sicut helias q̄ rapt⁹ in igneo curru ascendit vsqz ad ſblunarē regionē, nec eā trāscēdit: ſz tm̄ trāslat⁹ est in paradisum terrestrē: q̄ adeo eminet vt ꝓtingat ad ſblunarē regionē: nec tm̄ trāscendit. Tūc reuersi sūt hierosolymā a mōte q̄ vocat⁹ oliueti ꝑ copiā oliuar̄: sabbati hūs iter. i. itinere sabbati distans a hierlm scz spacio militarij. qz non ampliori spacio licebat iudeis ī sabbato ꝓgredi ō ciuitate vel villa in q̄ erāt. scz p mille passus poterāt circa deambulare. Ver⁹ editio habet a mōte trīū luminū. Sic aūt dict⁹ ē mons oliueti. qz de nocte ex ꝑte occidētis illuminabat ignē templi. qz erat ignis iugis in altari: mane ex ꝑte orientis ꝓmo excipiebat radios solis anteq̄ illustrarēt ciuitatē. Habebat etiā copiā olei qō est fomentū luminis.

In quo imitamur apl̄os. Ca. VII.

Ingz regressi

cent in hierlm oēs vnanimiter: apl̄os vsqz ad eoꝝ ꝫ hospitia cōduxerūt, deinde ad ꝓpria redierūt. Hāc ꝓcessionē discipulor̄ q̄ vnanimiter ō ciuitate sūt egressi. z post vnanimiter regressi representat eccl'ia singl'is dñicis diebꝫ ꝓcessionē faciens Ūn sicut illi egressi sunt ꝓcedente crucifixo ita z nos de eccl'ia egredimur crucē ꝑferēdo Et ſz nō redierit cū eis crucifixus, nos tñ redeuntes crucē reportam⁹. Quia ſz nō redierit cū eis pñtia corꝑali: redijt tñ cū eis pñtia spūali: iuxta qō dixit. Vobiscū sū vsqz ad cōsūmationē seculi. In eo q̄ egredimur crucē dñi ꝑferēdo repsentam⁹: qz illi egressi sunt ꝑeunte crucifixo. In eo q̄ crucē dñi reportamus cū nō redierit cū eis pśentia corꝑali: repsentam⁹ q̄ ait. Vobiscū sū vsqz ad ꝙsūmationē seculi. In ꝓmittua aūt eccl'ia hmōi repsentatio fiebat in eccl'ia q̄nta feria: que tunc tp̄is eque solennis erat sicut p̄ma. Quinta ꝓ veneratione ascensiōis. Prima ꝓ reuerētia resurrectōis. Ūn in vulgare, puerbiū ꝑsum est vt dñice diei dicat⁊ cognata dies iouis q̄ antiquitus fuit eque solennis. Sz qz supueniunt festa sanctorum z celebrare tot festa erat quasi onerosum: vt in die dñica fieret ꝓcessio deinceps est institutū.

Vbi z cum q̄bꝫ se collegerūt Ca. VIII.

Vnc ascēderūt

t apostoli in cenaculū vbi manebant, scz petrus z iacobus, ioannes z andreas z alij Et mutat⁊ hic series catalogi. Solent enim Apostoli in catalogo in hunc modum cōbinari. Petrus z andreas

Jacobꝫ z ioānes. Forte z alibi ita ꝓbinant⁊ p carnis affinitate. Hic aūt ꝓ meritoꝝ paritate: qz itellexit lucas ī spū pares eē ī merito petrū z ioannē: qz forte ꝑ ceteris dilexerunt. Unde z ꝑ alijs simul ad monumētū cucurerūt. Et erant oēs vnanimiter pseuerantes in oratiōe cum mulieribꝫ z maria matre ihesu que a mulieribꝫ distinguit⁊: qa nō potest ꝓprie dici mulier q̄si mollier, id ē molliciem passa. Inter alia tamen mulier ꝓ sexu nō ꝓ corruptione ponit⁊ vt ibi. Quid mihi et tibi est mulier. Et fratribꝫ eius: qō de illis debet intelligi: de quibꝫ ante passionē dictum est. Neqz em̄ fratres eius credebant in eum: nūc aūt credebant. Nota q̄ dictū est: perseuerātes in oratione: z non est additū de ieiunio. Quidam tamen a festo ascensionis vsqz ad pentecosten ieiunant exemplo apostolor̄: quos aiunt in spacio illo ieiunasse: quia in euangelio dictum est. Venient dies in quibus auferet⁊ sponsus ab eis: z tūc ieiunabūt z potuit ita esse: hictū non habeꝫ.

De sermone Petri. Capl'm. IX.

N diebus illis id

t est in illo meditullio temꝑis interascensionē z spūssancti missionem erurgens petrus in medio fratrū dixit. Lōstat em̄ in spacio illo factaz esse matthie electionē: licz nō sit determinatū q̄ die. Ūn q̄si indiffinite dictū ē In diebꝫ illis. Et inde q̄si ex forma scripti assumpsit eccl'ia formā legendi Unde qz in actibꝫ apl̄oꝝ frequēter inuenim⁹ In diebꝫ illis, ideo cū legūt⁊ in eccl'ia ꝓticule epistolaꝝ ꝓmittit⁊. In diebꝫ illis. Et qz in euāgelijs sepe legit⁊ In illo tēꝑe ideo cū singulis diebꝫ legunt⁊ in eccl'ia particule euāgelioꝝ ꝓmittit⁊: In illo tꝑe Viri fratres oportet⁊ impleri scꝑturā quā ꝑdixit spūssanct⁹ p os dauid de iuda qui fuit dux eoꝝ qui cōꝑehenderūt ihesum: qui duxit cohortem z regis ministros ad hortum ī q̄ orabat dom⁹. Vel qz osculo dedit ꝑditōis indiciū. z ita ꝑbuit eis ducatū: q̄ cōnumerat⁹ est in nob, i. sortitus est sortē ministerij hui⁹, scz z apostolat⁹: q̄ q̄si sorte vt dominica electiōe obtinuit apostolatū. Et elegāter dictū est cōnumerat⁹: quia numero nō merito inter apl̄os cōputat⁹ est. Vel respicit ad hꝫ qō dixerat: q̄ fuit dux eoꝝ qui cōꝑehenderunt ihesum: z sortit⁹ ē sortē ministerij hui⁹, scz ducatus, id ē habuit hūc ducatū. Et hic quidē possedit agrū de mercede iniquitat⁊. Qō q̄dam mystice exponunt, id est, ꝑ accepto ꝑcio ꝓditōis possedit infernū: qui ōr terra morientiū: sicut paradisus terra viuēntiū. Alij dicūt iudā ibi sepultū: z ita possedisse. sed nō ē autenticū. Dictū est ḡ possedit, id est possideri fecit, qz de possessiōe eius ꝓpria emptus ē, z ab alijs possessus: z suspēsus crepuit medius: z diffusa sūt viscera el⁹: sed nō ꝑ os el⁹ vt sic parcerēt ori quo saluator̄ osculat⁹ fuerat. Nō em̄ tam viliter debuit inānari: qō tā gl'iosum, scz os chr̄i ꝓtigerat. Dignū ei erat vt viscera que ꝑditionē cōceperant rupta caderent: guttur q̄z quo vox ꝑditionis exierat laqueo artaret. Sepe em̄ modū pene exprimit mod⁹ culpe. Unde abscidit homini caput corꝑis: qz ipe sibi abscidit caput mentis, i. rationē: sicut z iudas mortu⁹ est in aere tanq̄ aereis potestatibꝫ socīdus. Cōgruū em̄ erat vt separaret⁊ ab angeloꝝ z hoim regione, qui offensus fuerat vtriq̄. Et ita modus z locus pene congruit culpe.

De electione Matthie. Capl'm. X.

T notum factuz

e est ꝑ oīlibꝫ habitantibꝫ hierl'm: ita vt appellaret⁊ ager ille lingua eoꝝ acheldemach. Qd est dictū eoꝝ, dicūt q̄ dā hec nō fuisse ꝙba petri cū iude⁹ esset: z ad iudeos loq̄ret⁊. sed luce q̄ grece scꝑsit: z ī hebreo nomē agri exꝑssit. alij dicūt q̄ latin⁹ interpres hꝫ addidit. ſz meli⁹ a petro dictū accipit⁊: z ꝓinuat⁊ ei qō dixerat⁊. Notū factū ē oībus habitātibꝫ hierl'm: ita vt appellaret⁊ ager ille acheldemach lingua eoꝝ, i. hierosolymitaꝝ, qz cū petri galile⁹ esset: z eadē eēt lingua galileoꝝ z hierosolymitarū: tū diuersa erāt lingue idiomata Ūn petro dictū ē. Vere galile⁹ es: nā z loquela tua manifestū te facit, i. idioma lingue galileoꝝ. Scriptū est em̄ ī libro psalmoꝝ: nō est dictum in libris Unde insultat Aug⁹. Hieronymo, libꝝ psalmorū ꝑ quinqz volumina distinguēti. Tūc em̄ dici debuit in quarto libro psalmoꝝ. Fiat habitatio eoꝝ deserta: z nō sit q̄ habitet in ea: ō suis scz, z episcopatū eius accipiat alter, id ē alius: quia de multis discipulis, id ē, xxtij, elect⁹ est matthias: eiqz substitutus est. Vel ideo dictū est: qz matthias fuit lōge alter ab eo: qz vir sanctus, iudas ꝙo nequā: vel alter

duoꝝ quoꝝ ſortes miſſe ſunt. Oportet ḡ ex his viris qui nobiſcū ſunt ꝯgregati in oīm tpe q̄ intrauit z exiuit dñs ieſus: incipiens a baptiſmate ioannis vſq̄ in diē q̄ aſſumptꝰ eſt a nob: teſtem reſurrectiōis eius nobiſcū fieri vnū ex iſtis, q.d. Quia mortuus eſt iudas, z ſic ꝓphetatum eſt: qz epiſcopatū eius accipiet alter, ergo oportet vt aliquē ei ſubſtituam⁹ qui teſtek nobiſcū reſurrectiōz eiꝰ: qz dictū eſt nobis, Eritis mihi teſtes in hieruſalem reſurrectiōis mee, ſcz z in oīm iudea z ſamaria: z vſq̄ ad vltimuz terre. Et q̄a teſtis nō niſi ō his quę vidit vl audiuit debet teſtimoniū ferre: eligendus eſt de his viris qui a baptiſmo ioānis poſtq̄ cepit ieſus facere z docere vſq̄ in diē aſceſionis nobiſcuz fuerūt: z domini miracula viderūt: z doctrinam audierūt, Et nota q̄ dictum eſt ex his viris nō de ſecu infirmioꝛi: z ad hoc minus idoneo, Et ſtatuerunt illos duos alijs ꝓferentes: ioſeph qui vocabat barſabas: q̄ cognominat⁹ eſt iuſt⁹, z matthiā: de cuius laude ſubticek: qz ſufficit ei pro laude q̄ in apoſtolum eligit. Joſeph vero cōmendatur: ne tanq̄ indignus reſpui videret. Et habem⁹ hic plane in gloſa: quia iſte ioſeph qui vocabatur barſabas fuit barnabas: q̄ poſtea cuz paulo in apoſtolatū electus eſt, Sed nō eſt huic opinioni adherendū: quia ex ſequentibus euidens fiet hoc nō cōſtare. Iſte nanq̄ ioſeph fuit frater trium apoſtoloꝝ filiorum alphei: nec fuit apoſtolus Et oratēs dixerit, Tu domine qui noſti corda omniū oſtende quem elegeris ex⁹ his duob⁹ accipere locum miniſterij huius z apoſtolatus: de quo ꝑuaricat⁹ eſt iudas vt abiret in locū ſuū, Et dederūt eis ſortes Et cecidit ſors ſup matthiā z annumerat⁹ eſt cū .xj. Non eſt modo ytendum ſortib⁹ vt tradit Hieronymus pro hac auctoritate: qz priuilegia paucoꝝ non faciūt legem cōmunē. Nondum tamen miſſus eſt ſpiritusſanctus necdum figure legales penitus ceſſauerāt Jō adhuc poſite ſunt ſortes ſicut in veteri teſtamento ſepe factum legit. Nam ſaul ſorte electus eſt: ionathas z armiger eius ſortes iecerūt, Dauid quoq̄ ſortes iecit qñ .xxiiij. ſummos ſacerdotes elegit Si quis tū compellit vti ſortib⁹ ap̄los imitet: premiſſa ſcz oratiōe ad dñm. Facta eſt ḡ electio matthie inter aſcenſionē z ſpiritusſancti miſſionem: ſed qua die incertum eſt.

De miſſione ſpūſſancti. Ca.XI.

Cum cōpleren

etur dies pentecoſtes: erant oīes diſcipuli pariter in eodē loco in quo facta eſt electio matthie. Sz videk ꝓpe ram dictū cum complerenk: cum hec fuit prima .vij. die⁹ quib⁹ ꝓtelabak feſtum pentecoſtes. Tria em̄ erant feſta q̄ .vij. dieb⁹ protelabank. ſcz paſca, pentecoſte, z ſcenophegia. Videk ergo potius dicenduz fuiſſe, cum inciperent dies pentecoſtes. Sz pentecoſtes equiuocū eſt ad quinquagenā: z ad eam ſolennitatem ſeptem diebus protelatā. Pentacon em̄ interpretatur quinquaginta: inde pentecoſte q̄ō quinquagenam ſignificat, et eſt grecum vocabulum pentecoſte ſicut paraſceue z ſcenophegia, Sed de hec noīe pa ſcha queſtio eſt, Habent em̄ hebrei multa greca vocabula: quia ſepe p multas captiuitates ꝑticulares diſperſi ſunt: z fuerūt inter grecos a quib⁹ multa vocabula retinuerūt, Eſt ḡ ſenſus, Et cum complerenk dies pentecoſtes, id eſt q̄nquagene, illa em̄ dies erat quinq̄geſima a reſurrectōe: z cū inchoarenk dies pentecoſtes, i. illius ſolēnitatis ſeptem dieb⁹ protelande: erant oīes diſcipuli in cenaculo, Et dum eſſent pariter in eodez loco fact⁹ eſt repente de celo, i. de aere ſon⁹, qz fragoꝛ quidā inſonuit in aere tanq̄ aduenientis ſpūs, i. ſoni vehemētis: vt ſit tāq̄ nota ſiſſitudinis, acſi diceret, Venit ſpūſſcūs in ſiſſitudine venti vehemēt̄: vel tāq̄ ſpūſſcūs vehementz, Et erit tanq̄ exp̄ſſiuū veritat̄: qz vere ſpūſſcūs ōr vehemēs: q̄ſi vehens a mente, id ē a mentis affectib⁹ alienās Vel iuxta qō ait ille clarevallēſis abbas Bernardus. Merito ōr vehemens: q̄ſi ve adimens, id ē eternā dānationē. Poteſt ḡ z ad ſonum z ad ſpiritūſanctū referri qō dictū ē: tāq̄ aduentis ſpūs, qz ſpūs eq̄uocū ē ad vtrūq̄: ſicut ruha i hebreo: pneuma in greco Et repleuit ſon⁹ ille vel ſpūſſcūs totā domū vbi erāt ſedentes, i. viros z mulieres in domo ſedētes: implens qō dictū erat eis Sedete i ciuitate q̄duq̄ induamini ꝓtute ex alto Et apparuerūt illis diſptite lingue tāq̄ ignis, i. radioli ignei in modū linguaꝝ inſidētes capitib⁹ ſinguloꝝ. Ipa āt ſpecies creature in q̄ ſpiritusſanct⁹ deſcendit viſibiliter ad quez vſum tūc deſcēderit in ap̄los: exp̄ſſit ſpecies ignis oſtendēs ſpīſanctū tūc datū eis ad robur: ſpecies linguaꝝ ad ſcientiā. Lingua em̄ ſcie tiam explicat: ignis teſtam roborat. Dat⁹ eſt etiaz ſpūſſanctus ap̄lis ante paſſionem: qñ miſſi ſunt ad predicanduz: z dictum eſt eis, Egros ſanate, demōes eiȝcite, mortuos ſuſcitate, poſt reſurrectionē etiaz datus ē eis ad alium vſum qñ inſufflauit z dixit eis, Accipite ſpiritū ſanctū, q̄ꝝ remiſeritis peccata: remittunk eis, z quoꝝ retinueritis: retēta ſunt, Ubi ſorte claues quas dederat petro: dedit z alijs, Et repleti ſunt oēs ſpūſancto: z cepe rūt loqui varijs linguis: put ſpūſanct⁹ dabat eis loqui illis q̄ diuidēs ſingulis put vult vbi vult, quādo vult, q̄ntū vult, quomodo vult, quibus vult ſpirat. Inde eſt q̄ apoſtoli vel vna tm̄ lingua ſcz hebrea loq̄bank: ita q̄ ab omnib⁹ intelligebank. Vel qō verius eſt linguis oīm̄ib⁹ loquebank: quib⁹ inſpiraverat ſpūſſanctus omniū linguarum noticiā: iuxta qō in ſapientia legit, Spirit⁹ domini repleuit orbem terrarū, z hoc qō cōtinet omnia, id eſt, homo cōuenientiā habēs cum omni creatura: vl propter quem facta eſt omnis creatura: ſcientiam habet vocis, id eſt linguaꝝ, acſi diceret, Spiritus domini repleuit orbem terrarū: z dedit diſcipulis ſcientiam linguarum.

De miraculo linguarum. Cap'm.XII.

Erant autem in

habitantes in iudea viri religioſi: z in iudea habitantes: z ꝓter illos alij multi ſupuenientes fere ex oīm natiōe que ſub celo eſt: qz multis captiuitatib⁹ diſperſi fuerāt iudei p̄cipue ſub antiocho epiphane q̄ captiuitas fuerat vicinioꝛ huic facto: z modo ad diem feſtum oēs cōuenerant Audito ergo fragore qui inſonuerat in aere cōuenerunt oīes ad diſcipulos, z mirati ſunt quoniaz audiebat vnuſquiſq̄ lingua ſua illos loquētes, Et merito dictū eſt ſingulariter: lingua ſua, quia non ſciebant ſolū linguas: ſed etiam linguaꝝ idiomata. Alij aūt irridebāt eos dicētes Muſto pleni ſunt, id ē vehemēter ebrij: qz vehemētioꝛ eſt ebrietas ō muſto q̄ de vino defecato.

Q̄ Petrus cōuicit mentientes auctoritate prophetarum.

Cap'm.XIII.

Hunc ſurrexit

petrus cū .xj. oīndens eos nō ee ebrios ſed ſpūſancto repletos dicens, Nō ſunt ebrij hi: cū ſit hora diei tertia. q.d. Nondū eſt temp⁹ comedendi: nec ſolent inebriari ieiuni. Et quia ſciebat legem: z ſcientib⁹ legē loq̄bak. oīdit ꝓphetatū eſſe a Joel ſpūſſancti aduentū. Et cū nō inducat ꝓphetiam Joelis: niſi vt oſtēdat ꝓphetatū ee aduentū ſpūſſancti: incidēter annectit de die iudicij: qz predixit Joel iudicij ſigna quedam iam impleta: quedā adhuc implēda Erit in nouiſſimis dieb⁹ dicit dominus, effundā de ſpiritu meo ſup oēm carnē, id eſt ſup vtrūq̄ ſexū: non ſup oēm hoīem, z ꝓphetabunt filij veſtri: vt agabus z ſimon niger: z filie veſtre vt filie philipi: z iuuenes veſtri viſiones vidēbūt: vt paulus rapt⁹ vſq̄ ad tertiū celū: et ſenes veſtri ſomnia ſomniabūt: vt petr⁹ ō q̄ legit Eſtimabat āt ſe vſum videre. Hucuſq̄ de aduentu ſpūſancti.

De ꝓdigijs in celo ſurſum impletis ¶ Cap'm.XIIII.

Dabo prodi

gia in celo ſurſum. Qō impletū eſt cū ad indictū dñice natiuitatis noua ſtella in aere apparuit. Et ſcdo in aere in paſſione: qñ ſol obſcuratus ē, et ſigna in terra deorſum. Qō impletū eſt cum chriſto ſpirituz emittēte terra cōtremuit: z petre ſciſſe ſunt: z monumēta apta ſunt. Sanguinē dñici vulneris vel ſudoris: qñ factus eſt ſudoꝛ el⁹ ſicut gutte ſanguinis qō ꝓter naturam fuit: z ita ſignū fuit, ſic z ſanguis de latere dñi mortui, pfluens ꝓter naturā ſignū fuit Et ignē ſpūſancti vehemētis ſupuenientis: z vaporem fumi, id ē feruoꝛē cōpunctiōis de ſpiritusſancti ardoꝛe tanq̄ fum⁹ de igne ꝓcedētis ſol ꝑuertet in tenebras: z luna in ſanguinē. In paſſione ſol in tenebras verſus eſt, Sed cum tūc plenilunū eſſet vtrū tūc luna i ſanguinē verſa ſit: hominib⁹ innoteſcere nō poterit cū eſſet ſub terra: z viſibus humanis obiectu terre ſubtracta De altero ita q̄ iſtoꝝ cōſtat: qz iam impletū ē. Forte adhuc reliquū eſt implendū. Et hec oīa fient anteq̄ veniat dies dñi magn⁹ ſpacio: qz nor ei nō ſuccedet opere: qz in eo totus mund⁹ examinabit claritate: qz ſol fulgebit ſeptempliciter.

Exponit verba dauid de christo
Cap'lm. XV.

Viri israelite quibus speciali
v ter locuti sunt pphete, audite ꝙ ba
bec, i, intelligite iā ꝟpletū ē qđ p
phetauit ioel de spūssancti missiōe: qz mis⁹
sus est spūssanc⁹ ab eo quē vos interemist⁊:
qui alto ꝟsilio paterne dispēsatiōis tradit⁹ ē
in man⁹ vestras quē deus suscitauit solutis
doloribꝫ inferni, vel q̄ntū ad ipm quē dolo⁹
res penaꝝ inferi nō leserūt, vel q̄ntū ad ali⁹
os qui p eū ab inferni doloribꝫ absoluti sūt:
qđ palā est ex grecovbi ōr, Soluens p ipm
dolores mort⁊. Qꝝ aūt a deo suscitat⁹ sit p⁹
bat p pphetiā dauid. Et ponit plures ꝟsus
pū. Sed ad ℔ probandū sufficit ille solus,
Non derelinques aīam meā in inferno: nec
dabis sanctū tuū videre corruptionē. Sūt
em verba christi ad patrē, q, d, Non patier⁊
o pater animā meā ad inferos descendentē
ibi detineri: nec corpus meū sanctificatū cor
rumpi vel incinerari. Postea de dauid non
esse hoc intelligendū ostēdit: arguēs indeos
de dauid pperam interptantes dicēs. Viri
fratres liceat audenter dicere vobis ō patri⁹
archa dauid: quoniā defūct⁹ est, z sepult⁹ est
apud nos: z corpus ei⁹ incineratū: et adhuc
cineres ei⁹ apud nos sunt Vñ patet non de
se illud dixisse. Non dabis sanctū tuū vide⁹
re corruptionē. Sed ꝙphetauit de resurrecti
one christi: q̄ neqꝫ derelict⁹ est in inferno: nec
caro ei⁹ vidit corruptiōez. Quē suscitauit de⁹
us cui⁹ nos testes sum⁹ qui ad dexterā ꝟtis
sedēs: misit in nos spm̄ sanctū q̄ opaℓ in nob
que videtis. Qꝝ aūt exaltat⁹ sit ad dextrā dei
patris: iterū ꝙbat auctoritate dauid ꝙphete
dicentis. Dixit domin⁹ dño meo sede a de⁹
xtris meis. Qđ de dauid vℓ alio homine nō
potest intelligi. Certissime ergo scitote hunc
iesum ita esse exaltatum z spm̄ sanctū misisse
quem vos crucifixistis.

De impleta ꝙphetia Joel. Ca. XVI.

Is auditis com
b punct⁹ sū corde, z ita ipleta est p⁹
phetia ioelis: qz post ignē spūs ⁹
sancti secut⁹ est vapor cōpunctiōis. Et dixe⁹
runt ad petrum z ad reliquos apl'os. Quid
faciem⁹ viri fratres. Ad quos petrus. Peni⁹
tentiam agite: z baptizet vnusquisqꝫ vestrū
in nomine iesu chr̄i: in remissionē peccatoꝝ
z accipietis donū spūssancti: vt loquamini
varijs linguis sicut z nos. Et ℔ erat signum
familiare in p̄mitiua ecclesia: qz fere omnes
ascendentes ō lauacro loquebant⁹ oīmbus
linguis. Et nota qꝫ ait petr⁹, Baptizet vnus
quisqꝫ vestruz in noīe iesu christi. Formam
nāqꝫ traditā a dño qua exp̄imitur trinitas
diu in p̄mitiua eccl'ia subticuerunt apostoli
vtētes hac forma verboꝝ, Baptizo te in no
mine iesu chr̄i: vt ita dilatarent nomen chr̄i.
Alijs verbis pluribꝫ exhortatus est eos pe⁹
trus Et q̄ receperūt sermonē eius baptizati
sūt. Et apposite sunt numero fideliū in die il
la, scz ipa die pentecostes anime circiter tria
milia. Et erāt pseuerātes in doctrina apl'oꝝ:
z in cōmunione fractionis panis z euchari⁹
stie. qz in p̄mitiua eccl'ia crebro vnanimiter
conuenieb̄at ad pcipiēdā eucharistiā. vel in cō
munione fractiōis panis quotidiani: q̄ sin⁹
gulis quotidie ab apl'is frāgebaℓ: nihil em̄
habebāt ꝓpriū. Sz ꝑdia vendiderāt: z po⁹
suer̄t ꝑcia ante pedes apl'oꝝ: q̄ singulis die
bus mane ascendebāt in templū ad oꝛoem.
Sed postea redeūtes singulis distribuebāt
panem ꝓout cuiqꝫ op⁹ erat.

De paralytico curato a petro. Ca. XVII

Im autem qua
c dā die ascēderent petr⁹ z ioānes
in templum ad horam orationis
nonā. Erat quidā claudus a natiuitate qui
in glosa paralytic⁹ dicit⁊, iuxta portā templi
que dicit⁊ speciosa a speciali quodā ornamē
to: qđ apposuit ei alexāder birean⁹. Ibidem
etiā posuit herodes aquilam auream: z erat
porta atrij viroꝝ mundoꝝ. Iste claudus q̄
tidie portabaℓ in grabato suo ad portā illā
vt peteret elemosynā ab ingredientibꝫ in tem⁹
plū. Et rogabat petrū z ioannē vt elemosy⁹
nā accipet ab eis cū ascendiss̄ent in tēplū ad
horā orationis nonā. Fuit em̄ ꝟsuetudo he⁹
breoꝝ tribꝫ horis orare. Vñ daniel dato edi⁹
cto reg⁊: qualibet de his tribꝫ horis orabat
ascendēs fenestrā cubiculi sui Et hec ꝟsuetu⁹
do ꝟfirmata est ab ecclesia que eisdez horis
orat, scz tertia, sexta, nona, qz dñs hora tertia
flagellat⁹ est, sexta crucē ascēdit, nona aīam
posuit. Intuētes petrus z ioannes claudū
dixerūt, Respice in nos, Acti dicerēt. Atten
de de paupertate nostrā: non habem⁹ qđ porri⁹

gamus tibi At ille intuebaℓ in eos: sperans
se aliq̄d acceptuꝝ ab eis. Ad quē petr⁹, Ar⁹
gentū z auꝝ nō est mihi. Non enim erat suū
qđ reseruabat in vsus pauperū q̄ reliquerāt
patrimonia sua, p̄scientes ad pedes aposto
loꝝ. Qđ aūt habeo hoc tibi do. In nomine
iesu christi nazareni surge z ambula in pace.
Et apprehensa manu e⁹ dextera eleuauit eū:
z ꝑtinus ꝟsolidate sunt bases eius z plante.
Et stetit z ambulabat z introiuit cū illis in
tēplū ambulās z exliēs. Qđ additū est a Lu
ca vt ostenderet illud impletuz, Saliet sicut
ceru⁹ claudus. Et vidit oīs pl's claudū am
bulantē z laudantē deū. Et ipleti sunt stupo
re z extasi ī eo qđ ꝓtigerat illi: sciētes q̄ a na
tiuitate claudus fuerat. Et cū videret petrū
z ioannē cucurrerūt ad eos ad porticū q̄ ap
pellat⁊ salomōis, i. ī ea pte ī q̄ stabat salomō
dū oraret. Et videns petr⁹ pl'm admirantē
sup hoc miraculo locutus est ad eos.

Qꝝ sibi nil ascribebant: sed omnia deo.
Cap'lm. XVIII.

Viri israelite quid ad
v mirami⁹
ni: aut quid intuemini nos: quasi
virtute nostra hoc fecerim⁹ mira⁹
culum, q, d, Non virtute nostra hoc fecim⁹:
sed deus abraam, de⁹ isaac, deus iacob, de⁹
patrū nr̄oꝝ glorificauit filiū suū iesū: quem
vos quidē tradidistis z negastis ante faciē
pilati iudicante illo dimitti: z vos pot⁹ iu⁹
dicastis barrabā dimittenduz. Nomē eius,
id est nominis eius inuocatio: z fides habi
ta de eo: dedit isti integrā sanitatē in conspe⁹
ctu omniū vestrū Et nūc fratres scio: qz per
ignorantiā fecistis sicut z ꝓncipes vri. Sed
qz sic ꝑdictum erat ab omnibus prophet⁊:
oportebat implerī. Penitemini ergo z ꝟsite
mini: vt cū venerint tēpora refrigerij a facie
dñi scz tempus incarnatiōis: qđ reuera fuit
temp⁹ refrigerij: vel discretio vniuersalis iu⁹
dicij z redemptio iustoꝝ: deleanℓ peccata ve
stra. Tūc em̄ plene delebunℓ peccata: cū vir
tute resurrectiōis mors destrueℓ nouissima,
z cum miserit eū qui ꝑdicatus est vobis ie⁹
sum christū quē oportet celum suscipe, id est
ad dexterā ꝑtis sedere vsqꝫ in ꝑtus resurre⁹
ctōis omniū nostruz: q̄ locut⁹ est dñs a secu
lo p os oīm ꝙphetaꝝ, i, vsqꝫ ad cōmunē oīm
resurrectōez. Tūc em̄ reuera oīa cōplebunℓ
de chr̄o a ꝙphetis ꝑdicta Et ponit exēpla de
his que ꝑdixerūt de chr̄o: z p̄mittit moysen.

De inuidia saduceoꝝ in apostolos.
Cap'lm. XIX.

Oquentibus au
l tem apl'is ad populū: supueneꝛ
sacerdotes z magistrat⁹ tēpli: et
indignati sunt oēs cōmuniter: qz ita magni
ficabāt eū quē ipsi damnauerūt quasi reum
Et saducei ꝑcialiter dolētes: qz ꝑdicabāt
resurrectōez quā ipi negabāt: z iniecerūt ma
nus in eos: z posuer̄ūt in carcere, qz iam ve⁹
spera erat: z nō poterāt eos iudicare Multi
aūt qui audierant verba eoꝝ crediderūt. Et
fuerūt q̄ eadē die ad fidez cōuersi sunt q̄nq⁹
milia. Et hoc est qđ sepe legi⁊: qz tria milia
vna die ad fidē ꝟuersi sunt: qđ ipa die pen⁹
tecostes factū est: alia die quinq⁹ milia

Qꝝ constanter reſponderūt ad interroga⁹
ta in cōcilio. Cap'lm. XX.

Ltera die cōgre
a gati sunt ꝓncipes sacerdotū, id
est qui ꝓncipatū habebāt inter
ceteros, seniores sacerdotes q̄ noiatim exp̄i⁹
munt Annas ꝓnceps sacerdotū q̄ oībꝫ ꝑmi
nebat: z caiphas z alexāder z ioannes. Hi
post annā erāt excellētiores: z quotq̄t erāt ō
genere sacerdotali: z seniores z pharisei tra⁹
ditionū inuētores z scribe legis exp̄sitores, le
gē scz aliꝫ exponētes. Hoꝝ distinctōez fre
quēter habem⁹ in euāgelio Et statuētes eos
in medio ꝟcilij interrogauer̄t eos in q̄ virtu
te aut in q̄ noīe fecistis ℣. Tūc petr⁹ spūsctō
plenus rūdit: ꝓmo questionē eoꝝ temerariā
esse oīdēs. Nunq̄d, p benefacto iudicamur,
id est ad iudiciū trahimur: z tanq̄ rei arguī⁹
mur, q, d, Stulte nos arguitis. Notū sit vo⁹
bis oīb⁹: qz in noīe dñi nostri iesu chr̄i quez
vos crucifixistis: iste sanus astat coraꝝ vobis
quem deus suscitauit a mortuis. Hic est em̄
lapis angularis a vob edificantibꝫ reproba
tus, id est a vob crucifixus: qui postea susci⁹
tatus a pie factus est in caput anguli, i, fact⁹
est ꝓnceps duoꝝ pl'oꝝ: qui in ipo tanq̄ in
angulari lapide sunt vniti: z nō est ī alio ali⁹
quo salus. Nō est em̄ aliud nomē sub celo
datū hominibꝫ q̄ nomē christi: in q̄ oporteat
nos saluari. Videntes aūt petri z ioannis
ꝟstantiam attendentes q̄ illi essent idiote z
illitterati, ammirabanℓ cognoscentes eos:

qz cum ieſu viderãt eos: z ꝙa ꝑſens erat cuz eis quẽ ſanauerat nõ poterant cõtradicere. Nota q aliã hic habem⁹ etymologiã hũius noĩs idiota q̃ ab iſidoro. Nam ſm iſidorũ: idiota dr q̃ſi diuiſus ab auribz. idi enim diuiſio. ota auris interptat: vt dicat: idiota q̃ diuiſus ab intellectu. ſ. fatu⁹. Sz ſm etymologiam q̃ hic ponit: dicit idiota q̃ſi ab idioma te. Dicti ſunt g̃ idiote: q̃ſi contenti ſolo idiomate lingue ſue hebree quã ſatis nouerãt: z nihil aliud. Jusſerũt ãt eos foras extra cõcilium ſecedere: z ꝓferebant adinuicẽ dicẽtes. Quid faciem⁹ hoĩbz iſtis. Manifeſtũ ẽ miraculuz qđ fecerũt negare nõ poſſum⁹. ſed ne ampli⁹ diuulgeꝛ cõminemur eis ne vltra loquanꝛ in noĩe ꝟ vlli hoĩm. Et vocãtes eos denũciauerũt eis ne oĩno loquerenꝛ vel docerent in noĩe dñi ieſu. Ad quos petr⁹ z ioannes Vos ipſi iudicate: an pulc⁹ obedientẽ ſit deo ꝓcipienti: an vobis ꝓhibentibz. q. d. Erratis ꝓhibẽtes q̃ de⁹ ꝓcepit: nec eſtis audiẽdi. Vbi ei ſupioz ꝓcipit z inferioz ꝓtradicit: nõ eſt audiend⁹ inferioz. Nõ poſſum⁹ q̃ vidimus z audiuim⁹ nõ loqui. At illi cõminantes dimiſerũt eos: nõ audentes man⁹ in eos iniũcere ꝓpter ꝑplm Dimiſſi aũt redierũt ad ſuos in ſion: z annũciauerũt ꝙnta eis ꝑncipes ſacerdotuz z ſenioꝛes dixiſſent: z qũo eis reſpõderãt. Qui cũ audiſſent vnanimiter leuauerũt vocẽ dicẽtes. Dñe q̃ feciſti celũ et terrã mare z oĩa q̃ in eis ſunt: q̃ in ſpiritu ſancto ꝑ os dauid ꝑris noſtri pueri tui dixiſti. Quare fremuerũt gẽtes: z ꝑplẽ meditati ſunt inania. Aſtiterũt reges terre: z ꝑncipes ꝓuenerũt i vnũ aduerſus dñm z aduerſus chriſtũ ei⁹. Cõuenerũt ei in ciuitate iſta aduerſus puerꝛ tuũ ieſum quem miſiſti herodes z pilatus cum regibz ꝑplo iſrael facere: quecunꝛ manus tua z conſiliuz tuũ decreuerũt fieri. Nũc domine reſpice in minas eoruz: et da ſeruis tuis cũ omni fiducia loqui verbũ tuũ. Nota qz de ꝟ verbo ſolet frequẽnter opponi: cõuenerunt herodes z pilat⁹ facere q̃ man⁹ dei z conſiliũ decreuerũt fieri. ſz adhere duobz verbis facere fieri: qz revera ipſi cõuenerũt ad exercendã prauã actionez. De⁹ decreuit fieri illam paſſionẽ: qz actio illoꝛ fuit prava paſſio bona. Cũ aũt orarent motus eſt loc⁹ in quo congregati erãt: z itez miſſus eſt ſpũſanctus: z repleti ſpiritu ſancto loqbant ꝟbum dei cum fiducia.

De mutua charitate inter apoſtolos.
Caplm. XXI.

Et multitudinis

e credẽtiũ erat coꝛ vnũ z aĩa vna Nec quiſq̃ eoꝝ que poſſidebat aliq̃d ſuũ eſſe dicebant: ſed erãt illis omnia cõmunia. z gratia magna erat in omnibz illis Neq; ei q̃ſq̃ egens erat inter illos Quotquot autẽ erant poſſeſſores dom⁹ aut agroꝝ vendebant: z ponebant precia ante pedes apoſtoloꝝ. Diuidebat autẽ ſingulis prout cuiq; opus erat Tunc ioſeph q̃ cognominat⁹ eſt barnabas ab apoſtolis: qđ interpretat filius ꝓſolationis. leuites. cypr⁹ genere: cũ haberet agrũ vendidit illum: z poſuit ꝑcium ante pedes apoſtoloꝝ. Unde cum dixiſſet leuites: ne videreꝛ non habere ꝑtium: quia leuite non habebant hereditatez in terra: additũ eſt Cyprius genere: vt oſtenderet natus in diſperſione z inter gentiles: z ideo licebat ei ꝑtiũ habere. Sz ẽ adherendũ ꝟbo Bede ſup hũc locũ: z tenendũ hũc fuiſſe ſocium pauli. nõ illũ q̃ cum matthia ſtatur⁹ eſt: quãdo cecidit ſors ſup matthiam. z quidã arbitrant vt dr Beda: minꝰ intuentes. qz b barnabas appellat. i. filꝰ ꝓſolationis. ille barſabas. i. filꝰ q̃etis interptat. Vñ Lucas noĩs interptationez ſcienter addidit: vt hui⁹ ad illũ differentiã inſinuaret.

De morte ananie z ſaphire. Ca. XXII.

Ir autez quidã

v nomine ananias cũ ſaphira vxore ſua voluit eẽ in collegio iuſtorũ vt haberet neceſſaria vite ſine labore: z ita lucratiue voluit ſibi adq̃rere ꝑbendã. Et cũ vouiſſet totũ ꝑcium agri venditi ponere ante pedes apoſtoloꝝ. non ſoluens votuz: defraudauit de ꝑcio agri conſcia vxore ſua medium partẽ ſibi reſeruans: reliquã ad pedes apoſtoloꝝ ponens. Qđ ſtatim petrus ꝑuidens in ſpiritu ait. Ananía: cur tentauit ſathanas coꝛ tuum mentiri te ſpũſancto Cur fraudaſti de ꝑcio agri. Nõ es mentit⁹ hominibus: ſed deo qui ſcrutat⁹ coꝛda: z perdit omnes qui loquunt⁹ mendacium. Audiẽs ꝟ ananias cecidit: z expirauit. Ubi notanduz qz licz in euãgelio dñs dixerit. Qui te ꝑcuſſerit in maxillam dexterã: ꝑbe ei z allã. tamẽ in primitiua eccl̃ia qñq; exercuit vindictã.

Qũ em̃ ꝓmo ꝓmulgant⁹ leges: ſolẽt ad eas ſanciendas graues vindicte exerceri vt rigore ꝓmulgate legꝭ ſanciat ſeueritas vindicte. Vñ in initio legis naſcẽtꝭ ꝑ collectõe lignorũ in ſabbato lapidabat⁹ hõ. In initio ſacerdotij duo filij aaron igne ꝓfupti ſũt ꝑ oblato igne alieno. Sic ananias defraudãs de ꝑcio agri coꝛruit z expirauit ꝑ terroꝛe alijs incuſſit. Fact⁹ ẽ ei timoꝛ magn⁹ in oẽs q̃ audierũt. Et ẽ anticipatio: qz ſoli⁹ viri mortem añ vꝛoris eritij pauci audierũt. Surgẽtes aũt iuuenes aſportauerũt cadauer: z ſepelierũt. Et factũ ẽ q̃ſi hoꝛaꝝ triũ ſpaciũ ꝙquoꝛ ei⁹ neſciens introiuit. Ad quã petr⁹. Dic mulier ſi tanti agrũ vẽdidiſti. Ad quẽ illa. Etiã tãti. Ad quã petr⁹. Quid vtiq; ꝓuenit vob tentare ſpiritũ dñi Ecce pedes coꝝ q̃ ſepelierũt virũ tuũ ſtant ad oſtiũ z efferent te. Acſi ꝟbo breui ꝓcludens diceret: morieris. Qui em̃ ſepelit⁹ mortu⁹ ẽ. z ꝓfestim coꝛruit añ pedes ei⁹: z expirauit. qz fuit ꝓſcia fraudis. Et intrãtes iuuenes q̃ ſtabãt ad oſtiũ: inuenerũt eã mortuã. z aſportauerũt z ſepelierũt ad virum. i. iuxta viꝝ ſuũ. Fuit em̃ hec ꝓſuetudo hebreoꝝ vꝛores ſepelire iuxta viros ſuos: vt ꝓiunctõe carnis ſequereꝛ ꝓiũctio pulueris. z qz mlier formata eſt de coſta viri.

De ſignis q̃ fiebãt ab apl̃is.
Ca. XXIII.

Er manus autez

p apl̃oꝝ fiebãt ſigna z ꝓdigia multa in plebe: z erant omnes vnanimiter in porticu ſalomonis. Nemo aũt inſidelium audebat ſe ficte ꝓiungere illis: quia territi erant exemplo ananie. Et augebat⁹ in domino credentiũ multitudo. z ponebãt in plateis infirmos in lectulis z grabat⁹: vt veniente petro vmbra illi⁹ coꝛpis obumbrati liberarenꝛ ab infirmitatibz ſuis. Quia petr⁹ ꝓuilegiatus erat in miraculis: z maioza legitur feciſſe q̃ chriſt⁹.

Scõm quoſdã ſcribit grabbatũ ꝑ duo b. ſicut ſabbatũ. z ſic dicunt debere ꝓferri media coꝛrepta: alij dicunt grabatuz q̃ſi grauatum: et mutat v. in b. z ſic debet ꝓduci: qđ eſt verius

Et vide q̃a grabatuz ꝓprie dr lectus ternum pauperũ: in q̃bz nihil coꝛpi ſubſternit: ſed tm̃ ſupponitur capiti ſubſtramentum

De incarceratiõe apoſtolorum
Caplm. XXIIII.

Surgẽs autẽ ꝑn

e ceps ſacerdotuz: z ſaducci repleti ſunt zelo: z iniecerũt man⁹ i apl̃os z poſuerũt eos in publicã cuſtodiã. id eſt in carcerẽ. Nota q cum ſupra dictum ſit plura liter ꝓncipes ſacerdotũ. hic dicit ſingulariter. quia forte vnus eoꝝ mortu⁹ erat ſcz annas. Vide quoq; quia ſaducei dicti ſũt: quaſi ſeducei. a ſedech qđ interpretat iuſticia. vnde melchiſedech quaſi rex iuſticie. Uſurpabãt em̃ ſibi nomen iuſticie cũ eſſent iniuſti. Vel dicti ſũt ſaducei a ſadoch ſacerdote: ad quẽ tranſtulit ſalomõ ſacerdotium ab abiathar: qz gloriabatur ſe eſſe de genere eius. Iſti cõſentiebant ꝓncipibus ſacerdotuz in ꝑſecutione apoſtoloꝝ: qz ꝑdicabant reſurrectiõez quam ipſi negabant.

Quõ p angelum de carcere ſunt educti.
Caplm. XXV.

Ngelus autẽ do

a mini p noctẽ apiens ianuas carceris: z educẽs eos dixit Jte z loquimini in tẽplo plebi oĩa ꝟba vite huiꝰ: ſcz vite chriſtiane. qđ addere nõ fuit neceſſariũ: qz iam famoſa erat ſecta chriſtianoꝝ. Non eſt aũt intelligendus angelũ aperuiſſe ianuas carceris. Sz qđ dictũ eſt Aperies: ſic accipiẽdũ eſt: acſi diceret. Jta eos educẽs acſi ianue eſſent apte. Credendũ em̃ ẽ iuxta qđ tradũt ſancti: clauſis ianuis eductos eſſe de carcere: qđ factũ eſt ad eoꝝ ꝓfirmationez z iudeoꝝ ꝓfutationẽ. Nã quo heſitauit thomas chr̃m i carne z oſſibz clauſis ianuis ad diſcipulos intraſſe: cũ ſeipm̃ viderat clauſis ianuis de carcere eductũ eſſe. Judei q̃z dicẽtes coꝛp⁹ chr̃i furto ſublatũ de monumẽto: q̃ furto dicerẽt apl̃os eductos eſſe ꝺ carcere clauſo. Juxta ꝑceptũ angeli apl̃i intrauerũt diluculo in tẽplũ: z docebãt plebẽ. qz ꝑceperat angelus vt ꝑdicarẽt in tẽplo: ſcz in loco celebriori: z a ſacerdotibz frequentato.

Quomodo obſtupuerũt illis eductis
Capitulum. XXVI.

Ueniens autẽ

a ꝓnceps ſacerdotũ z q̃ cũ eo erãt ꝓuocauerũt cõcilium vt delibera

rent ꝙd faciendū esset de eis. Ad ꝟ em̄ missi fuerāt in carcerē: vt ad iudiciū traherent. Et missert ad carcerē vt adducerent. Cūq; reuersi essent ministri: renūciauerūt eis sicut inuenerāt dicētes. Carcerē ꝙdez clausū inuenim⁹ cū omni diligētia: z stantes ad ianuā custodes. aperientes aūt neminē intus inuenim⁹. Ut aūt audierūt hos ꝫmōes magistrat⁹ tēpli z pncipes sacerdotū. i. potētiores z sapientiores ambigebāt quō ꝟ factuz esset. Et ecce quidā aduenies dixit eis. Viri ꝙs posuistis in carcere stant in tēplo z docent pplm.

De responsione coꝝ. Ca. XXVII.

Dixit autem magistrat⁹

t gistrat⁹ cū ministris. i. pncipes sacerdotū. Et est magistrat⁹ singularis numeri. z eodem modo in ꝓcedenti ꝫm grecū Et adduxit eos sine vi: nō audēs eis violentiā facere ꝓpter pplm qui fauebat eis. Et statuerūt eos in ꝯcilio: z ait illis pnceps sacerdotū. Precipiendo ꝓcepimus vobis auctoritate scz pōtificali: ne docerez amplius in noīe iſto scz in nomīe iesu: z ecce replestis hierlm doctrina vestra. Hunꝯd vultis inducere sup nos sanguinē hoīs huius. id ē sanguinis vindictā. q. d. Hunꝯd arguistis nos ꝙsi reos sanguinis innocētis ꝑdicādo eum innocentē quem cōdemnauim⁹. Et respōderūt vnanimiter omnes apostoli feruore z zelo nō patientes vnum pro oīb⁹ loqui. Obedire oportet deo magꝭ ꝙ hominibus. Deus patrum nostrozum suscitauit iesum quem vos interemistis suspendentes in ligno. z exaltauit illū ad dexterā suaz: z nos testes sumus horum verboꝝ: z spiritussanctus quem dedit nō solum nobis sed oīb⁹ obedientib⁹ sibi. In quo ad penitentiā eos ꝓuocant. Aesi dicant. Etiam vobis si velitis obedire. Hec audientes dissecabant cordibus suis.

De cōsilio gamalielis. Ca. XXVIII.

Hinc surgens in

t cōcilio quidaz pharisēus nomīe gamaliel legꝭ doctor honorabil⁹: vniuerse plebi ꝓcepit vt ad breue hoīes amouerent. Iste gamaliel vt dicit clemēs in epistola quadam: fuit discipulus apostoloꝝ. sicut nicodemus: z erant de concilio apostoloꝝ inter iudeos vt sepe mitigarēt iram eorum aduersus eos. Locutus est ergo gamaliel in cōcilio in hunc modum. Viri israelite attendite vobis ꝙd acturi estis super hominib⁹ istis. q. d. Nō debetis subito iudicare sed expectare: qz si opus eoꝝ est opus tm̄ hominū: ꝓ se destruet. si autem est opus dei: stabit nec poterit destrui. Et hoc ostēdit exemplo duoꝝ. scz theodez iude galilei Theodas magus vt tradit iosephus dicebat se ꝓphetam: ad cuius psuasionē multi venditis oīb⁹ suis z sublatis ex vrbe facultatib⁹ adripas iordanis venerūt. z ꝓmisit se facturū post triduū vt diuideret iordanis: z trāsiret sicco pede sicut transierant filij isrl. Et dum expectarent: in triduo illo supueniens pcuratoꝝ ꝑsidis syrie cū multitudie equitū: multos ex eis occidit: z caput ipius theode hierosolymam reportauit.

Aliud exemplum de eodem.

Capitulum. XXIX.

Post hunc extitit

p iudas galile⁹ in dieb⁹ pfessionis. id ē descriptōis generalis ab augusto facte qñ vnuſq;sq; soluens censū capitis sui: pfitebak se subditū romano imperio. Iste iudas galile⁹ fuit esseus genere. Et vt tradit iosep⁹ psuadebat iudeis vt negarent tributa romanis: asserēs eos ꝙ decimas z ꝓmitias ꝺo soluebāt: nō debere soluere tributa hoīb⁹. Et intārū ꝓualuit hec doctrina ei⁹ vt pharisei z magna ps pplī ꝙrerent ab ipso dño: an soluendū esset tributū cesari an nō. postea perijt ipse z quotquot ei cōsenserūt. Cōsenserūt ergo exhortationi gamalielis: et ꝓuocātes apl̄os flagellauerūt eos z flagellatos dimiserūt: phibētes sub cōminatiōe mortis ne ampli⁹ loqrent in noīe iesu. Et ibant apl̄i gaudētes a ꝓspectu ꝯcilij: qm̄ digni habiti sunt ꝓ noīe iesu ꝓtumeliā pati. Ecce ḡn tū erat in eis tā robur fidei: ꝙ nec ꝑbis. phiberi poterāt. nec flagellis. i. nō destiterūt ꝓmo verbis phibiti: modo flagellis cesi

De causa murmuris inter christianos.

Caplm. XXX.

In diebus autez

t illis crescente numero discipl'oꝝ. id est christianoꝝ ꝙ eo tēpore dicebant discipuli: factuz est murmur grecoꝝ. i. aduenaꝝ gentiliū in ciuitate ꝓuersantiū. vel iudeoꝝ qui fuerant in dispsione nati: z inter grecos nutriti aduersus hebreos. eo ꝙ despicerent vidue eoꝝ in ministerio quotidiano. ꝙa vidue hebreoꝝ erāt magis perite. z ideo alijs ꝓferebāt in dispēsatōe amministratonis ꝙtidiane Et pōt intelligi causa murmuris dupliciter. Vel ꝙa vidue grecoꝝ in ꝙtidianū ministeriū nō admittebant. vel ꝙa in ministerio ꝙtidiano nimis grauabant. Fortē faciebāt eas focarias: z hmōi vilia amministrare. Videtes aūt apl̄i eā murmurationē ortam ꝓ amministratōe viduaꝝ: ꝙs ideo necesse erat amministrare: qz nō poterāt ipsi ad ꝟ sufficere vt singulis distribuerent: multitudinē cōuocantes dixerūt. Nō est equuz nos derelinquere ꝓbuz dei z ministrare mēsis. Considerate ḡ fratres viros ex vob⁹ bonī testimonij septē plenos spūsancto z sapientia: ꝙs cōstituam⁹ sup hoc op⁹: vt ipsi ministrēt vel ꝑsint ministratib⁹. nos ꝙ ꝺo oratōni z ꝓdicationi vacabim⁹. Et placuit ēmo iste multitudini. z elegerūt septē. scz stephanū et philippū. z prochoꝝ z nicanoꝝ. z timonē et parmenā. z nicolaū aduenam antiochenuz. Qui solus dict⁹ ē aduena: ꝙa alien⁹? Vel ꝙa sol⁹ erat aduena. vel ꝙa notabilis solus erat futur⁹ ꝺr aduena: ꝙsi alien⁹. Hos statuerūt illi ꝙ elegerāt ante ꝯspectū apl̄oꝝ. Et orātes apl̄i imposuerūt eis man⁹. Hoꝝ vicem būt i eccl'ia archidiaconi: ꝓterea inſtituti vt portent pondus negotioꝝ: vt epi liberi⁹ vacent doctrine z oratiōi. Sz epi nostri tp'is: qz de ꝓbenderūt archidiaconos in hmōi amministratione minus circūspectos. ꝓuida quadā cautela dant operā huic opationi. i. ministrationi. Et vide ꝙ qz apl̄i orātes legunt man⁹ eis imposuisse. ideo in ordinatiōib⁹ fiūt orationes. Hac etiā autoritate in ꝙbusdam eccle fijs man⁹ imponunt diaconib⁹ in ordinatōe Qui aūt eis man⁹ nō imponūt: secū habent autoritatē Bede. Q aūt dictum est: z orantes imposuerūt eis man⁹: dicit intelligenduz esse factū post. qz postea eosdē ordinauerunt ministros ad ministeriū sacri altaris: z dñici corpis z sanguis: z tūc eis manus imposuerūt. Vñ z sacerdotib⁹ cum ordinant manus imponunt. Verbū dñi crescebat z m'tiplicabat numerus discipuloꝝ in hierlm Bulta etiā turba sacerdotū obediebat fidei.

De cōmendatione beati stephani.

Caplm. XXXI.

Stephanus pleonus

e grā z fortitudīe faciebat ꝓdigia z signa magna i ꝑplo Surrexerūt aūt ꝙdā ꝺ synagoga libertinoꝝ: a regione sic dictoꝝ. Vel libertinoꝝ. i. manūmissoꝝ: ꝙ cū ꝓus fuissent. fuī postea fuerāt de libertate donati: z sic de fuili ꝺditiōe fuerunt ꝙ ꝓmo restiterūt fidei chr̄i: z cirenensiū a cirene ciuitate: z eoꝝ ꝙ erāt a cilicia z asia minori ꝙ sibi prime sūt: disputātes cū stephano: z ñ poterāt resistere sapie z spūisancto ꝙ loqbatur in eo. Tunc ītroduxerunt duos falsos testes ꝙ testificarēt eū dixisse blasphemiā in deū z in moysen: z cōmouerunt plebem z seniores z scribas: z adduxerūt eū i ꝯcilīū z surrexerūt duo falsi testes: z dixerūt. Nō iste non cessat loqui aduersus locum sanctū z moysen. q. d. Detrahit tēplo z legi. Audiuim⁹ eū dicentē qm̄ iesus nazaren⁹ destruet locuz istū: z mutabit traditiones ꝙs tradidit nobis moyses Et oēs ꝙ intuebant eum sedentes in concilio videbāt faciē eius tāq; faciem angeli. Et dixit ꝓnceps sacerdotū Nūꝯd hec ita se habēt Tunc aggressus est btūs stephanus facere grandē sermonē. Et qz arguebat de blasphemia in deū z in moysen. ideo ꝑmittit in ꝓncipio ēmonis cōmendationē dei dicens Deū ꝙ iocun⁹ est patrib⁹ z ꝓphetis esse deum maiestatis z glorie. Et statim accedit ad cōmēdationem moysi: inchoās ab altiori scz a commendatione patruz: a ꝙb⁹ descendit moyses Inchoat itaq; ab abraā ꝙō egressus ꝺ chaldea venit in mesopotamiam z inde in carrā z inde in iudeam.

De sermone eiusdē. Ca. XXXII.

Viri inquit fra/

v tres z ꝑes audite Deꝰ gl'e apparuit patri nr̄o abraā cū eēt i mesopotamia ꝓius ꝙ morareť i carram z dixit ad illum. Exi de terra tua z de cognatōe tua Tertiū addit in genesi scz de domo patrꝭ tui Sed a stephano ꝓtermittit quia scientib⁹ loquebak. Ideo hist'oriā breuit tangit vl' trāsit quasi notā. Sed videť obloqui libro genesis: vbi videť ꝓtineri qꝺ post mortē patris scz thare dictū fuerit hoc scz abrae de quo ꝓstat qz mortu⁹ est in carram: vbi z filius eius cuz eo habitauit: z ita dictum est in carrā. Quid est ergo qꝺ hic dicitur ꝓius ꝙ morareť in car

ram.potuit ei vtrobiqz dici,Uel vbi ō. Et dixit ad illū:supple postea in carrā. Sz siue in mesopotamia siue in carrā: siue vtrobiqz dictū sit ei, qūo ḡ dictum est ei, Exi de terra tua:q̄stio ē. Nunqd iam erierat de chaldea: vtiqz. Sz adhuc ibi tenebaī spe z desiderio redeūdi. Preceptū est ḡ ei vt exiret mēte q̄ iā erierat corpe. Uel p̄ dici q̄ mesopotamiaz carrā in chaldea sūt. Et ita egressus de chaldea,i.de q̄dā pte chaldee venit in mesopotamiā in aliā ptē scz chaldee:z inde venit ī carram q̄ adhuc erat me sopotamia. Tūc exijt de terra chaldeoz z de mesopotamia: q̄ntū ad hoc q̄ videt bis dictuz: z venit postea in carrā. Et inde similiter de carrā postqz mortuus est p̄ eius:transtulit eum dūs in terrā istam in qua vos habitatis Uel tūc exijt de terra chaldeozuz mente,z inde,i.demum scz post depositionē illi⁹ volūtatis: post mortē p̄is translat⁹ est in terrā istam. Uel si intelligaī dictuz Uenit in carram,plane legit hec littera. Et vide q̄ in hebreo ō de hur chaldeoz,i.de igne chaldeoz. Chaldei em̄ ignē adorabāt:z p ignē trajciebāt puulos suos: sicut nos trajcim⁹ p aquā baptismi. Et traxdunt hebrei: q̄ q̄ thare z filij el⁹ cū essent in chaldea nolebāt adorare ignē: plecti sunt a chaldeis in ignē,z cōbustus est aram frater abrae. Abrāā p̄o a dño liberat⁹ est. Unde sepe dictuz est ei a dño. Ego sum dūs de⁹ tu⁹ qui eduxi te de hur chaldeoz.

De p̄secutiōe narratōis Ca.xxxiii.

Postquam autez

p liberat⁹ est cū patre suo thare:et nachor fratre z loth nepote,z tota familia:venit in carram z inde post mortē patris ibi remanēte fratre eius nachor venit in iudeam. Tū nō dedit illi hereditatez dūs in ea:nec passum pedis,i.nec etiam minimā partē.q̄ nihil possedit ibi nisi titulo emptionis. Speluncā enim cum agro nō hereditate possedit,sed p̄cio emit ab effron filio seor theo,sz repromisit deus dare illā in hereditatem semini eius post ipm:cū nō haberet filium dicēs. Erit semē tuū accola,i. pegrinū in terra aliena:q̄dringentis z.xxx.annis. z in p te huius tpis subjcient eos seruituti z male tractabunt eos egypti,quia centū quadragintaq̄tuor annis fuerūt in seruitute pharaonis regis egypti, z gentē cui seruierint ego iudicabo ōt dominus,z post exibunt z mihi deseruient in loco isto. Sic ordinata cōstructione littere nil scrupuli surgit inde. Hos q dringētos triginta annos cōputat rabanus a die q̄ facta est hec promissio abrae vsqz ad egressum de egypto. Ā tempore nanqz promissionis facte abrae vsqz ad ingressuz iacob in egyptum fluxerūt ducētiquadraginta anni z ab ingressu ad egressuz totidem. Sic rabanus. Cui consonare videt apostolus dicens quia post quadringētos z triginta annos facta est lex.

Quō computentur.cccc.xxx.anni.

Capitulum.xxxiiii.

Eda et augusti

b nus q̄ dictū est. In isaac vocabit tibi semē:adherētes huicz bo ꝓputāt.cccc.xxx.ānos a natiuitate isaac vsqz ad mortē duozū regū scz seon regis amorreozum z og regis basan. Prosequit exinde breuiter stephanus historiā. Et dedit illi testamentū circūcisiōis,z genuit isaac, z circūcidit euz octaua die. Et isaac genuit iacob:z iacob.xij.patriarchas z p̄triarche emulantes ioseph vendiderunt eū in egyptum negociatorib⁹:qui transtulerūt eū in egyptum q̄ breuiter transit. Et erat deus cū eo:z eripuit eum ex ꝓ omnib⁹ tribulatiōibus eius: z dedit ei sapiam z grām in conspectu pharaonis regis egypti: z ꝓstituit eū ꝓpositū sup egyptū z sup oēm domum suam. Postea facta est fames magna in yniuersa terra. Et audiēs iacob frumētū esse in egypto ꝓmo misit filios postea ipe cum septuaginta quinqz animab⁹ descēdit in egyptū. Ueritas habet ꝑm librū geneseos q̄ cum.lxx.aiab⁹ intrauit: z si computanī ipi iacob z ioseph cū duob⁹ filijs nō sūt ibi nisi.lxx. Lucas addit q̄nqz p anticipationē:cōputans nepotes ioseph:sequēs editionē.lxx.interptum que magis erat autētica. Quā nisi sequeret forte minus crederet ei eropus eius suspectuz haberet. Et defunctus est ipe iacob in egypto z patres nostri scz,xij patriarche,z translati sunt in sichē. Hoc de solo ioseph legit.quia filij israel ad eius petitionem ossa eius ō egypto transtulerūt :que etiam,pheta esse legunt z sepulta sunt in sichē Quid est ergo q̄ pluraliter dictū est, trāslati sunt in sichē.

Opinio Bede de eodē Ca.xxxiv.

Redendū est vt

c dicit Beda stephano: credendū ē hieronymo:q̄ i historia paule oēit eā translisse p sichem: z ibi inuenisse sepulcra,xij.patriarchaz. Primo ergo trāslata in sichē: posita sūt postea in sepulcro qō emit abrāā p̄cio argēti a filijs emor filij sichem in spelūca scz duplici quā emit quadringēt⁹ siclis ab effron filio seor etheo scz ī abraamo vbi sepult⁹ est adam cū eua:abraam cū sara: isaac cū rebecca:iacob cū lya. Sz q̄d est qō dictū est in sepulcro qō emit abraam a filijs emor filij sichem:cū ꝓstet abrāā emisse sepulcrū ab effron etheo. Ideo sic ꝓstruūt q̄dam lras. Trāslata sūt in sichē:sichē dico emptā a filijs emor filij sichē. Sz q̄d ē qō ōt emor filius sichē:cū ꝓstet sichem fuisse filiū emor Potuit eē q̄ fuerint duo sichem:quoz alter ōr a luca p̄ emor:alter in genesi ōr filij⁹ eius. Uel ita ordina cōstructōez vt iūgas p̄ncipium ꝑmonis z finē ḥ modo Ā filijs sichē filij emor. Et ita ḥ loc⁹ cōgruit libro geneseos. Ut ḡ excludaī oīs dubitatio: ita cōstruaī lra. Trāslati sunt ī sichē:sichē dico emptā a iacob scz a filijs sichem filij emor. Ācū dicer in illā ptē sichē quā emit iacob nō abrāā z inde postea positi sunt ī sepulcro qō emit abrāā ab effron etheo scz in abraamio.

Redit stephanus ad ordinem historie

Capm.xl.

Postea redit ste

p phanus ad ordinez historie:q̄a quodāmodo digressus fuerat: z ꝑtinuaī ei qō dictum est. Post hec exibūt z ō seruient mihi in isto loco. Cū aūt appropinquaret tps repromissionis creuit populus z multiplicatus est ī egypto quoadusq̄ surrexit alius rex in egypto ignorās beneficia ioseph,id est ī memor beneficiozū ioseph. Hic afflixit p̄es nostros p̄cipiens necari puulos nostros. Et eo tpe q̄ dedit edictū occidendi puulos:natus est moyses:z fuit gratus deo Ecce quō descēdit ad cōmendationē moysi quia arguebatur blasphemasse in euz. Qui cū nutritus esset tribus mensibus in domo patris sui,plectus est in flumē z sustulit eū filia pharaonis que venerat ad flumē vt lauaret z enutriuit eū sibi in filium. Et erudit⁹ ē moyses omni sapientia egyptiozū z erat potes ī verbis z op̄ibus suis,id est eloquēs z fortis Cū aūt esset,xl.annoz visitauit fratres suos filios israel in terra iessen vbi occidit egyptiū ritantē cuz hebreo:putās fratres intelligere sicut ipe intelligebat in spiritu q̄ p manū illius dūs filios israel de manu egyptioz. eēt liberatur⁹. At illi nō itellexerūt. Et cū sequēti die vellet recōciliare duos hebreos ritātes q̄ iniuriam faciebat alteri:repulit eum dicēs Quis te cōstituit p̄ncipē z iudicē super nos Nūqd me vis iterficere:sicut heri iterfecisti egyptiū. Quo audito timens sibi moyses fugit in terrā madian: vbi ō sepphora filia sacerdotis madian quā duxit:duos genuit filios Expletis aūt annis,xl,apparuit illi ōs in deserto mōtis sinai: cuz minaret gregē ad interiora deserti in rubo z facta est vox dñi ad eū dicens, Ego sum de⁹ patrū vestroz: z treme fact⁹ ē moyses. Dixit aūt illi de⁹. Solue calciamētuz de pedibus tuis. Locus em̄ in quo stas terra scā est. Uidi afflictionez p̄pli mei q̄ est in egypto:z gemitū eoz audiui:z descēdi liberare eos. Et nūc veni :mittā te in egyptum. Hunc moysen quē negauerunt dicentes, Quis te cōstituit p̄ncipē sup nos : milit ōs p̄ncipē z redemptorē eorum de seruitute egypti cū manu,i,opere vel auxilio angeli q̄ apparuit ei in rubo. Hic eduxit eos faciens signa z ꝓdigia ī terra egypti:z in mari rubro z in ōserto annis.xl. Idē moyses dixit filijs israel. Prophetam suscitabit vobis deus de fratribus vestris:ipsum tanqz me audietis. Hic est q̄ fuit in ecclesia.i.in congregatiōe populi israel in solitudie sinai cuz angelo qui loquebatur ei in mōte cum patribus nostris qui accepit verba vite dare nobis:cui nolue runt obedire patres nostri,sed repulerūt euz z auersi sunt cordibus suis ī egyptū ad aaron dicentes. Fac nob deos q̄ p̄cedant nos. Et fecerūt vitulū z hostias ei obtulerūt.

Cōmēdat tabernaculū ne videaī damnare locum sanctū. Ca.xli.

Postea quia dice

p bant euz deprauare locū sanctū subdit de cōmendatiōe tabernaculi. Qō dictum est tabernaculū testimonij vel q̄ in eo erat arca testimonij: vel q̄ antefores tabernaculi cause sub testibus diffinie bantur. Tabernaculū inquit testimonij fuit cum patribus nostris in deserto: sicut dispo

sunt de⁹ loquēs ad moysen vt faceret illō sm formā quā viderat in mōte. Hoc habuerūt pies nr̄i vsq; in dieb⁹ dauid. In dieb⁹ āt salomōis tēplū tabernaculo successit, postea incepit eos arguere: postq̄ purgauit se a crimine sibi a falsis testib⁹ obiecto, Dura īnāt cervice z incircūcisis cordib⁹ z auribus vos semp spūisancto restitistis: sicut z patres vestri. Quē pphar nō sūt psecuti patres vestri. Hoc audientes dissecabant cordibus suis: z stridebant dentibus in eum:

Qlapidauerūt stephanū. Ca. XLIII.

Vm autez esset

c stephan⁹ plen⁹ spūsancto intuēs in celū vidit gl'iam dei: z ihesum in forma hūana stantē a dextris ꝑtutis dei. Stans apparuit ei crucifix⁹: ne titubaret lapidand⁹, Eo ei ipo q̄ stabat se paratū ei sub uenire monstrabat: qz stare pugnātis est vel adiuuantis. Ecce īnāt video celos aptos: z filiū hoīs stantē a dextris ꝑtutis dei. Tunc exclamātes voce mag̃ clauserūt aures suas q̄si abhorrētes audire blasphemiā z impetū fecerūt vnanimiter in eū, z ejicientes eū extra ciuitatē lapidabāt: in b̄ sm legē se agere estimātes: qz fz legē blasphem⁹ educebat extra castra: z lapidabat eu⁹ vniuersus populus: Et testes duo scz falsi: q̄ primi sm legē tenebant lapides ꝓjcere: quia in lege dictuz est de blasphemo ꝓma man⁹ testiū lapidabit eū, Et deposuerūt vestimenta sua ne inq̄narent tactu illius: secus pedes adolescētis q̄ vocabat saulus: postea vocatus ē paulus. Cui teste beda in hoc deus misericorditer puidit qr nō est man⁹ eius sanguine innocētis polluta. Sz tātūmodo seruauit lapidantiū vestimenta, z ꝓsensit eis, vnde tanq̄ dignus morte periret: nisi deus p gratiā ei p nitētiā inspiraret. Lapidauerūt g̃ stephanū leuitaz inuocantez z dicentem. Domine ihesu accipe spiritū meum: sicut z christus ad patrem ait Jn manus tuas cōmendo spiritū meū. Positis autem genib⁹ clamauit voce magna dicens Domine ne statuas illis hoc peccatum quia nesciunt quid faciunt Multi em̄ ex eis ip̄m occidendo estimabant se legem implere iuxta qđ dominus p̄dixerat. Uenit hora vt o⁹ q̄ interficit vos arbitret obsequiū se p̄stare deo Et cū hoc dixisset obdormiuit in dño Et facta est persecutio magna in ecclesia que erat hierosolymis: qz occiso beato stephano vno de p̄ncipib⁹ ecclesie z quasi primicerio, vij, diaconorum: ceperūt alios psequi grauiter in tantū qr oēs discipuli p̄ter apostolos q̄ vt pastores gregis ceteris erāt cōstantiores dispersi sunt p regiones iudee z samarie fugientes a facie psecutor⁹: iuxta qđ p̄ceperat dominus. Si vos psecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliā. Curauerūt aūt stephanū viri timorati, i, iuxta morē terre dīligenter curā adhibentes sepulture: z fecerūt planctū magnū su p eū. Tunc apli puidentes q̄ ad gentes in posterū essent trāsituri: puidētes fideli bus q̄ erāt in hier'm remāsuri: ordinauerūt iacobū alphei: episcopū hierosolymor⁹: z im posuerunt ei manus petrus z iacobus et ioannes. Ideo non a pauc⁹ib⁹ q̄ trib⁹ episcopis: eps hodie ꝓsecrar.

De p̄ma psecutione sauli. Ca. XLIII.

Saulus vero de

s uastabat eccl'iam: discurrens p domos trahēs viros ac mulieres z detrudēs in carcerē. Neminē tm occidebat domino custodiente manus eius: ne sanguine innocentū polluer̄, Qui aūt dispersi fuerāt ptransibant de loco ad locū euangelizantes verbū dei: nihilo minus quia dispersi ꝓstantes erant in p̄dicatione euangelij. Philippus āt diacon⁹ secūdus a stephano: descēdens in ciuitatē samarie p̄dicabat ibi chr̄m Et intēdebant turbe vnanimiter his q̄ a philippo dicebant: videntes miracula que faciebat: quia mlt⁹ demoniacos liberabat, mlt⁹ paralyticos sanabat: z claudos erigebat Erat aūt ibi simon magus seducēs gentem: cui auscultabāt oēs a minimo vsq; ad maximū qr magicis artib⁹ multa faciebat vnde dicebāt ip̄m esse ꝑtutē dei magnā: estimātes ip̄m esse ꝓphetā vel angelū vel dei filium: qr mentes eor⁹ dementauerat, i, magicis artib⁹ subuerterat. Cui q̄ crederent philippo euangelizanti de regno dei in noīe ihesu christi baptizabant viri z mulieres: et simō simulauit se credere z baptizat⁹ est, Videns em̄ philippum facere miracula: qualia z quanta ipe facere nō poterat, nec ita facile: putauit ex quadam industria fieri, ideo ficte baptizatus est vt familiarius ei adhereret z addisceret artē qua similia potest facere.

De petitiōe simonis magi. Ca. XLIII

Vm autē audis

c sent apli q̄ erāt hierosolymis: qr recepissent samaria verbū dei: miserūt ad eos petrū z ioānē. Qui cū venissent orauerūt p ipis vt accipent spm̄ sanctū visibiliter qđ forte nōdū fecerāt: nōdū ei in quē q̄ illor⁹ venerat, i, visibiliter descēderat. Lō stat em̄ qr inuisibiliter spm̄ sanctū acceperāt: cum baptizati essent in noīe dn̄i ihesu christi. Tunc imponebāt man⁹ sup illos: z accipiebant spiritū sanctū, ita q̄ visibili signo ostendebat, cui linguis om̄ib⁹ loquerent. Constat būc philippū diaconū fuisse nō ap'm. Qđ videt ex glosa sup mattheū: qz manuū impositionē reseruauit apl'is: q̄ ꝓterea reseruat hodie solis eor⁹ vicarijs, id est episcopis: q̄ manus imponūt z frontē liniūt in cōfirmatione vbi dat spūssanctus ad robur. Si ei philippus iste apl's esset: statim baptizatz manus imponeret: nec ad hoc alios expectaret. Cū aūt simon vidisset q̄ p impositionez manus ap'or⁹ daret spūssanctus: putans ex quadā industria hoc ab eis fieri: z hāc posse ab eis p̄cio comparī obtulit eis pecuniā dicēs Da te mihi hanc potestatē: vt cuicūq; man⁹ imposuero accipiat spiritūsanctuz: z sic voluit emere hāc potestatē ad lucrū. Ad quē petr⁹, Pecunia tua tecū sit in perditionem. Qđ sic potest distingui ne videat impcari pecunie, Pecunia tua tecū sit: supple ducens te in pditionē. Vl' impcādo ait, Jn pditiōe pecunia tua tecū sit, i, pecuniā tuā habeas: z p ea penā eternā luas. Sancti em̄ cū sniam maledictionis pferunt: nō ex voto vitionis sz intuitu iusticie in eā prumpūt. Nō est tibi ps ī hac mone ista vt ad manuū tuaz impositionem dei spūssanctus. Cor em̄ tuū nō est rectū coram dño. Penitētiā itaq̄ age p hac nequitia tua: z roga deū vt si forte remittat tibi hec cogitatio cordis tui. Jn felle ei amaritudinis z obligatiōe iniq̄tatis video te esse. Sciebat eū petrus in spū penitentiā nō actur⁹: sed ad hoc eū exhortari erat ei⁹ officiū. Simon aūt sciens se indignū a deo exaudirī: noluit orare sz ait ap'is: Precamini p me vt nihil veniat sup me horū q̄ dixistis. Petrus ꝓ z ioannes redibant hierosolymā z multis ciuitatibus samaritanor⁹ euāgelizabant.

De eunucho baptizato a philippo.

Lap'm. XLV.

Angelus aūt do

a mini locut⁹ est ad philippū dicēs. Surge z vade ꝫ meridianuz ad viā q̄ descendit a hierusalē in gazā. id ē in africā. q. d. Vade ad viā p quā a hier'm p gazā descēdit in africā. Hec scz gaza destructa est. Vet⁹ em̄ gaza q̄ olim erat terminus chananeor⁹ iuxta egyptū ōstructa erat z loco ei⁹ edificata est alia. Et surgēs abijt. Et ecce vir ethiops eunuch⁹ potēs ī domo candacis regine q̄ erat sup oēs gazas eius (erat em̄ ꝓsuetudo eunuchor⁹ custodire thesauros potentū) venerat adorare in hierusalē. Et vt tradit in alijs hist⁹ijs p eū miserat multa dona tēplo in hierusalē candacis regina ethiopum Et vide quia omnes regine ethiopū dicebātur regine candaces: sic rhomani impatores dicebantur cesares: nec habebat regimen regio illa nisi a feminis. Cuncz reuerteret ethiops ille sedēs sup currum: z legens esaiam ꝓphetam: dixit spūs philippo. Accede z adiūge te curru. Accedēs aūt philippus: audiuit eum legentē esaiā z dixit. Putas ne intelligis que legis. Qui ait. Et quō possum: si nō aliquis ostenderit mihi. Et rogauit philippum vt ascenderet currum z sederet secū. Erat autē hic locus scripture quā legebat qui dominō procurante sic legēdus occurrerat. Tāq̄ ouis ad occisionē ductus est, z sic agnus coram tondente se sine voce: sic nō aperuit os suū. Respondens autē eunuchus philippo dixit. Obsecro te domine vt dicas de quo ꝓpheta hec dicit: de se an de alio aliquo? Aperiens autem philippus os suum z incipiens a scriptura hac, ō qua scz querebat euangelizauit illi iesum. Et dum irent per viam: puenerūt ad quandā aquā Et ait eunuch⁹ Ecce aq̄: q̄s phibet me baptizari? Ad quē philippus. Si credis ex toto corde: licet tibi baptizari. Ad quē ille. Credo dei filiū eē iesum Et vide qr cū in spū videret philippus eunuchi fidem: voluit tm̄ ab eo ex torquere cōfessionē manifestā: nolens eum subito baptizare: vt daretur exemplū baptizantibus z baptizandis interrogandi z confitendi. Unde hodie cum quadā dilatione z ꝓtelatione scrutiniorum celebrat solēne baptisma in sabbato pascali: qz incipiunt scrutinia in media q̄drage sima ab ea die q̄ cantat: Dū sanctificat⁹ fuero. Et iussit stare currum: z descenderunt am

bo de curru: z baptizauit philip⁹ eunuchū. Et cū ascēdisset de aq̄: spūs dñi rapuit philippū: z ampli⁹ nō vidit eū eunuch⁹, sed ibat p viā suā gaudēs. Philippus aūt inuent⁹ est in azoto: z ptransiēs euāgelizabat cūctis ciuitatib⁹ donec veniret cesareā. In q̄ legit⁹ domū habuisse: cuius vsq̄ hodie apparēt vestigia: necnō z cubiculū q̄ttuo: filias ei⁹ virgines ꝓphetissas. Hūc redit hístoria ad ordinē suū, pſequens de paulo: z cōtinuat ei qđ supra dictū est. Saul⁹ deuastabat eccl'iaz. Qđ em̄ dictum est de philippo: z de conuersione eunuchi: quasi incidens fuit.

De excecatione sauli. Cap'lm. XLVI

Saulus adhuc spi

s rans minaz: z cedis i discip'los dñi, id est adhuc cōminās eis: et in eos ꝓspirans: z ad cedem eoz aspirās accessit ad principem sacerdotū: zelo furoz eū concitante: z petijt ab eo litteras ad synagogas singulas iudeoz q̄ erant damasci: vt ei⁹ auctoritate siqs inueniret damasci hui⁹ vie viros z mlieres: vinctos ꝑduceret in hierl'm. Et cū iter faceret cōtigit vt appropinquaret damasco, z subito circūfulsit eū lux de celo: z cadēs i terrā audiuit vocē dicētē sibi. Saule saule qđ me pſequeris, id est in membris meis. Qui ait. Quis es dñe. An deus es vl' angel⁹? Ego inq̄t sum iesus quē tu pſequeris. Durū est tibi ꝓtra stimulū calcitrare, i. potētiori rebellare. Et tremēs ac stupēs dixit. Domine qđ me vis facere. Acsi diceret. Volūtatē tuā indica mihi q: pſto sum tibi obedire. Ad quē dñs. Surge z ingredere ciuitatē et dicet tibi qđ te oporteat facere. Viri autez q̄ comitabant eū stabāt stupefacti: audientes qđem vocē ipius pauli: nō ei⁹ q̄ loquebat cū eo: neminē aūt videtes: iuxta q̄ ipe paul⁹ infra dicit. Qui mecū erant lumen quidē viderunt: vocē autē eius non audierunt q̄ loquebat mecū. Et surrexit de terra: z apertis oculis nihil videbat. Factus est cecus corpore q̄ prius fuerat cecus mente. Ad manus aūt illū trahētes: manib⁹ scz suis manus eius tenentes z quasi cecū ducentes introduxerunt eum damascū. Et erat ibi tribus diebus nō videns neq̄ māducās neq̄ bibens. In quo triduo creditur a spiritusancto didicisse euāgelium. Unde gloriat' in ep'la ad galatas se nō habuisse hoiez magistrū di, Neq̄ ab homine accepi illō neq̄ didici, sz p reuelationē iesu christi. Imponebat enim ei a pseudo ꝓphet⁹ eēt ab ananía non a spiritusancto: vnde vocabāt cū apostolū ananie. Nec te moueat si quandoq̄ legatur ꝓuersio eius facta primo anno dominice passionis: quādoq̄ secūdo: alteꝝ de anno vsuali: alterum de anno emergenti dicit. Si ei compures primū annū dñice passionis a kal'. ianuarij qui est annus vsualis: tūc scdo anno ꝓuersus est paulus. Si aūt computes ab ipo die passionis vsq̄ in sequentē diē passiōis anno reuoluto q̄ est annus emergens in ꝓmo anno dominice passionis cōuersus est.

Quō ex mandato dñi Ananías visitauit Paulum. La. XLVII.

Rat aūt dama/

c scꝰ discipulus quidā, id est christianus noīe ananías. Et dixit dominus ad illū, in visu, id est in visione noctis, Ananía. At ille ait, Ecce domie ego parat⁹ sum tibi obedire. Ad quē dñs. Surge z vade in vicū q̄ vocat' rect⁹: z quere in domo iude saulū nomie tharsensem. Ecce em̄ orat. Forsan iudas erat ꝓprioz nomē hospitis sui vel forsan erat de tribu iude vt sit sensus In domo iude, id est inter iudeos qui ibi erāt ō illa tribu: vel in domo iude, id est in vico iudeoz. Vicus aūt dicit' a vicinia ciuitatis vt dicit Rabanus, vt ꝓprie dicāt vici vicinioza rura ciuitatis. Hoc tū z sepe alibi aliter accipit. Ne timeret ananías venire ad saulū quē nouerat acerrimū pſecutorē christianoz: addidit dñs. Ecce em̄ orat: quasi diceret. Hō est timēdus q: fact⁹ est de saulo paul⁹, z ō lupo agn⁹. Et ego etiā reuelaui ei aduētū tuū. Jā em̄ vidit in spiritu te introeuntem ad se: z imponentē ei man⁹ vt visum recipiat. Tunc ananías. Domine audiui a multis de viro hoc quāta mala fecerit sanctis tuis in hierusalez z habet ptātez a principib⁹ sacerdotū alligādi omnes q̄ inuocant nomē tuū. Ad quē dominus. Vade quoniā vas electionis est mihi iste, id est vas electum, z in fornace tribulationis ꝓbatū: vt portet nomē meū coram regib⁹ z gentib⁹ z filijs israel. Et tu quidez baptizabis eum sed nō docebis eū: ego enim solus docebo eū: z ostendā ei quāta oporteat eum patiꝰ noīe meo: vt per multas tribulatiões probetur vas electum z mala que intulit sanctis patiat' cū sanctis. Abijt ananías z venies: ad hospitiū pauli intrauit ad eū: z imponēs manū dixit. Saule frater, dñs iesus q̄ apparuit tibi in via q̄ veniebas misit me ad te: vt videas interioꝛi z exteriori oculo: z implear⁹ spūsancto, i. spiritūsanctū plenius accipias postea in baptismo. Et ꝓfectim cecidēr⁹ ab oculis ei⁹ tāq̄ squame: z visum recepit: z surgens baptizat⁹ est: z cū accepisset cibū ꝓfortat⁹ est. Et fuit cū discipulis q̄ erāt damasci per dies aliq̄t: z cōtinuo ingressus synagogas ꝑdicabat dñz iesum: qm̄ hic est filiꝰ dei. Stupebant aūt oēs q̄ audiebāt: z dicebāt. Nonne h̄ est q̄ expugnabat in hierl'm eos q̄ inuocabāt nomen istud, z ad h̄ huc venerat vt vinctos eos duceret ad ꝓncipes sacerdotuz. Saulus autem magis cōualescebat in chō, z ꝓfundebat iudeos q̄ erāt damasci: affirmans quia hic est christus.

De inuidia iudeoz i paulū. La. XLVIII.

Im aūt imple/

c rent⁹ dies multi a baptismo pauli ꝓsilū fecerūt iudei vt eū interficerēt: Et eo qđ dictū ē. Cū implerent⁹ dies multi: pōt videri h̄ nō fuisse factū in h̄ ꝓmo aduētu damasci sz in scdo: qz forte trāsijt in syriam z ciliciā: z ibi ꝑdicauit z multos cōuertit. Postea cum iteꝝ venit damascū: qa magis suscitauerat inuidiā iudeoz, in scdo aduentu damasci statuerunt cōcilio vt eum occiderēt, sz notificate sunt ei insidie iudeoz z custodiebāt portas ciuitat⁹ die ac nocte vt eū dolo interficerēt. nō iudei: sz ciues damasci, z ꝓpositus gent⁹ Arethe regis ad petitionem iudeoz: sicut ipe ap'lus in ep'la scda ad Corinth⁹ refert dicens. Damasci ꝓposit⁹ gentis Arethe reg⁹ custodiebat ciuitatē damascenoz: vt me cōprehenderet. Discipuli aūt eius nocte demiserūt eū in sporta p murum. Et vide q̄ in greco additū nō est ei⁹, sz dictū est simplicit' discipuli: qz nō habebat paulus discipulos: sed oēs christiani tūc dicebāt discipuli: qz nondū inuentū erat h̄ nomē christian⁹. Elapsus paul⁹ a manib⁹ damascenoz venit in hierl'm: z volēs se iungere discipulis dñi sz ap'lis, sz oēs timebāt eū nō credētes q̄ eēt discipul⁹. Tūc barnabas cyprius leuites genere: q̄ vt supꝰ dictū est ꝑcū agri venditi posuit ad pedes ap'loz dñi: appbensū illū duxit ad ap'los narrauitq̄ quō in via vidisset dominum: z qz locut⁹ est ei: z quō in damasco fiducialit̄ egerit in noīe iesu. Quos aūt apostoloz inuenerit in hierl'm in ep'la ad galatas ostendit sc̄z petrū z iacobū ep̄m hierosolymoz: cū q̄b⁹ mansit, xv. diebus sicut ipe in ep'la ostendit dicens. Deinde post annos tres sc̄z a ꝓuersione mea veni in hierusalem videre petrū: z mansi apud eum, xv. diebus: aliū aūt apostoloz vidi neminē nisi iacobuz fratrē domini. Et erat cum illis sc̄z petro z iacobo z alijs discipulis q̄ erant in hierusalem intrans z exiens per. xv. dies. Deinde venit in partes syrie z cilicie: z ibi loquebat gētib⁹ z disputabat cum greco, id est iudeis int̄ grecos dispersis. Hec aūt hístoria pre nimia sui breuitate rei ꝓfatē ꝓfundit quasi totū in hierusalē factū sit. Jta em̄ ꝓcedit series hístorie. Et erat cum eis intrans z exiens i hierl'm: fiducialiter agēs in noīe dñi. Loquebat aut̄ gentib⁹ z disputabat cum grecis. Illi autem sc̄z iudei ꝓuersantes iter grecos cū q̄b⁹ disputabat: voluerūt eū occidere. Qđ cū cognouissent fratres: deduxerūt euz cesareā: q̄ ciuitas est palestine: z inde dimiserūt eū tharsum q̄ ē ciuitas cilicie: vñ ipe oriundus fuit. Postea redit hístoria ad petrū ō actib⁹ ap'loz agens quasi modo interscalari.

De curatione Enee. La. XLIX.

Actum est autē

f vt petrus dū ꝑdicādo discurret venit liddā. Inuenit autem ibi hoīem quendā eneā noīe: paralyticuz ab annis, viij, in grabato iacentem. Et ait illi petrus. Enea sanet te domin⁹ meus iesus christus: surge z sterne tibi lectū: q̄ prius nec etiā poterat de lecto surgere. Et cōtinuo surrexit. Et viderūt illū omnes q̄ habitabant lidde z saronē, z ꝓuersi sunt ad dñm. Erat aūt i ioppen discipl'a q̄dā christiana que hebraice dr Tabita: grece dorcas: latine aūt damula vl' caprea. Sup Marcū tamē habemus: qz tabita interpretatuz est puella. Unde tabita cumi interpretatū est puella surge: z ſm hoc sunt diuerse interpretationes huius nomis. Hec autē erat plena opibus bonis z elemosynis quas faciebat. ꝑcipue in ꝓsuendis vestibus pauperum multum laboris impēdebat. Factū est aūt in diebus illis in quibus petrus venerat liddaz vt infirmata moreret. Cunq̄ lauissent corpus posuerūt in supiori

cenaculo. Et cū lidda ꝓpe eēt ioppen: discipuli audiētes qꝝ ꝓpe eēt petr⁹ lidde: miserūt ad eū duos viros dicētes. Ne pigriteris venire vsq; ad nos: ꝛ nō aperuerūt ei causam. Exurgēs aūt petr⁹ venit cū illʒ. Et cū aduenissent duxerūt eū in cenaculuz vbi iacebat mortua Tabita. Et circūsteterūt eū oēs vidue flētes ꝛ ostendētes ei vestes ꝙs faciebat ill' dorcas vt opib⁹ miscōie ipaz opam dedisse oñderēt ꝛ sic petrū ad cōpassionē cōmouerent. Tūc petr⁹ oēs eiecit nō tāꝙ ꝓperā aliq̄d factuꝝ: qō vellet alios latere: vt bi q̄ magicis artib⁹ vel ꝙsilio demonū aliq̄d machinant: ꝫ magistrū suū volēs imitari: q̄ filiā archisynagogi suscitatur⁹ oēs de domo eiecit pauc; exceptis. Vel forte qꝛ nōnulli erāt visione miraculi indigni: eiectis oib⁹ foras facta genuflexione oravit, ꝛ cōuersus ad corp⁹ ait. Tabita surge. At illa aperuit oculos: ꝛ viso petro resedit: ꝛ dans illi manū: erexit eā, ꝛ vocatis q̄ erāt: reddidit eis eā viuā. Et notū factū est miraculū ꝓ vniuersam ioppen: ꝛ multi crediderūt in deū. Et morat⁹ est petr⁹ in ioppen multis diebꝫ apud simonē coriariū vl' curiariū, vel a corio: vel curia, quia forte curialis erat. ideo dictus curiarⁱ⁹, vel q̄a parabat coria: ideo dictus est coriarius.

De quersione cornelij. Caplm. L.

Ir autem quidā

v erat ī cesarea noīe cornelⁱ⁹ cēturio coortis q̄ dicebaꝫ italica: qꝛ missa fuerat a romana ciuitate q̄ ē ī italia: qꝛ romāi ꝓpatores mittebāt milites suos ꝓ ciuitates ad custodiēdas munitōes. Et ꝫ erat religiosus ꝛ timēs deū: religiosus supꝝ gradū timoris, timēs infra gradū religiōis .i. pietatiꝫ qꝛ in graduali ascensu donoꝝ spūssancti ꝑ gdus pietatiꝫ ē supꝝ gradum timoris. In quantū ꝙ religiosus supra gradū timoris: intātū timēs deū infra gradū religionis vt noīe religionis itelligas spiritū pietatis. Erat inquā religiosus cum omni familia sua q̄ religiosa erat ꝛ timorata faciēs elemosynas multas plebi nō acceptoꝝ ꝓsonaꝝ. Iste cū eēt q̄si hora nona diei vidit in visu manifeste .i. manifesta visione non ꝓ somniū vel ī extasi angelū dei introeuntē ad se: ꝛ dicētē sibi, Cornelⁱ. At ille intuēs in cuz timore corrept⁹ dixit. Quis es dñe. Ad quē angelus. Oratōes tue ꝛ elemosyne tue ascenderūt in memoriā in ꝓspectu dei. Et nūc mitte viros in ioppen ꝛ accersi simonē quendā q̄ cognominaꝫ petrus. Hic hospitatur apud simonē quendā coriariū: cuⁱ⁹ domus est iuxta mare tyrrenū: qꝛ ioppen ciuitas terre ꝓmissionis erat mari tyrreno prima ꝛ in ipⁱ⁹ orientali litore sita: ꝛ ex pte litoris sita erat dom⁹ simonis coriarij hospitis petri. Hic inq̄t dicet tibi q̄d te oporteat facere. Ecce cornelio dictu ē ab angelo. Exaudite sūt oratōes tue. Unde ꝓstat eū tunc fidē habuisse: qꝛ in hoc ꝓsonāt sancti q̄ merito fidei venit⁹ ad opa et nō viceuersa. Nōdū tū credebat chīm incarnatū: qꝛ de tpe incarnatiōis incertus erat: ignozās an tā incarnatus: an adhuc incarnandus. Nō tū suberat falsitas fidei eius, quia cū fidem incarnatiōis haberet salua fide poterat cē in ambiguo: an iā venisset, an adhuc in carne venturus esset. Quia nōnullos sanctoꝝ patrum latuit chīm natū ee postq̄ natus est vt symeonē vsq; ad q̄dragesimum natiuitatiꝫ eⁱ⁹ dicē. Nō tū putandū ē eos fidē incarnatiōnis nō habuisse, qꝛ tps nō est de articulo fidei, imo cū nondū esset eis ꝑdicatū vl' inspiratū q̄ iā natus eēt: salua fide licuit eis eē in ambiguo: an iā natⁿ eēt: an adhuc nasciturus. Cū discessisset angel⁹ a cornelio vocauit duos domesticos suos ꝛ militē metuentē dūmq̄ de domesticis nō est dictū, qꝛ ꝓstabat familiā eⁱ⁹ religiosam eē ꝛ timoratā. Quib⁹ cū narrasset singula: misit illos in ioppen.

De visione petri. Caplm. LI.

Postera aūt die

p iter facientib⁹ illis ꝛ appropinquātib⁹ ciuitati ioppe: vl' apparentibus ꝓm aliam litterā: vt iam possent videri ꝙ hospitio petri, scz ꝙ domo simonis coriarij ascendit petrus in superius cenaculuz hospitij sui circa horam sextam vt in secreto oraret: ꝛ post oratōem comederet: quia tempus erat comedendi: ꝛ ipe patiebaꝫ esuriem. Et parantibus ꝓpandū ministris: cum ipe esset in oratione: cecidit sup euz extasis: quia domino operante passus est alienationē mētis ita vt nō vteretur sensibus humanis. Et in hmōi extasi vidit celū apertum, id est aerē ꝛ de aere aperto descendens vas quoddam velut linteū magnū de celo summitti in terram quattuor lintels vel litijs vel initijs: que littera verior est. Dicunt aūt initie funiculi molles quib⁹ circūligant⁹ pueri in cunabulis, facti de stupea materia, vel de serico ad opus nobiliū. Videbaꝫ ḡ ei vas illō q̄si linteuz quattuor initijs quattuor cornibus alligatū, in aere appensum, ꝛ ita demitti ī terram, ꝛ in eo esse oīa genera animaliū, quadrupedia, serpētia terre. Et cū esuriret: facta est vox ad eū dicens. Surge petre macta et manduca. Excl dicereť ei in spiritu. Trāsi ad gentes, ꝛ occide in eis vitia. ꝛ sic eccle incorpora. Absit inquit domine: quia nunq̄ mā ducauī cōmune, i. immundū. Et est idioma hebreoꝝ reputantiū cibos immūdos quibus cōmuniter vtebant⁹ gentes. Ūn vocabant cōmunes q̄si immūdos. Abhorruit ḡ petrus q̄ dictum est ei manduca, quia ostensa ei fuerant quadrupedia, ꝛ serpentia ꝫm legem immūda, qꝛ graue videbaꝫ ei vti cibis in lege, phibitis, ꝛ maxime timebat reprehensionem iudeoꝝ si vteretˇ cibis gentilium. Et ideo cum ita cuncta abhorreret, facta est vox scō ad eum dicens. Quod deus purificauit cōmune ne dixeris. Nō constat ei spiritualiter dictū fuisse de gentib⁹, iam in dei ꝓscientia per fidē purificatis. De quaꝝ purificatiōe instruxerat petrū vox ꝓma facta ad eū dicens: occide ꝛ māduca. Cum aūt ostēsa fuissent ei serpētia terre, ꝓstat ea nō fuisse a dō purificata, nec alicui siue iudeo siue gētili ad comedendū mūda. Hoc aūt factū est ei ter, .s. vas semel iterato ꝛ tertio in terra demissum, et vox ter audita est ꝓ cōmendāda veritate visiōis vel fide trinitatis. Hā vt dr Ambro. In cathecismo fit trina interrogatio, scz credis in deū, abrenuncias sathane, vis baptizari. Similiter trina vnctio, in vertice siue fronte, in scapulis, in pectore. In baptismo q̄z fit trina immersio. Post trinā vasis ostentionem: receptū est vas in celū. Et dum intra se cogitaret petrus: q̄d sibi vellet hec visio. Ecce tres viri q̄ missi fuerant a cornelio, ingrentes domū simonis coriarij steterunt ad ianuā: querētes si simon q̄ agnominaꝫ petrus illic haberet hospitiū. Et cogitante petro de visione, dixit eis spir⁹. Ecce tres viri querūt te. Causam tamē cur eū q̄rerent ei subticuit, quā ipse postea ab eis didicit. Quia ad ꝙseruandā humilitatē aliquando prophetie spiritus ex parte animū tāgit ꝛ ex parte nō tangit. Surge inquit ꝛ descende. ꝛ vade cū eis nil hesitans: quia ego misi illos. Descendēs aūt petrus ad eos dixit. Ecce ego sum quē querītis, que causa est ꝙ qua venistis. Ad quē illi. Cornelius cēturio vir religiosus ac timens deum: ꝛ testimoniū habēs ab vniuersa gente iudeoꝝ respōsum accepit a spiritusancto vt accerseret te in domū suaz: ꝛ audiret verba a te. Et introduxit eos in hospitiū suū. ꝛ fuerūt cū eo nocte illa. Sequenti aūt die, pfectus est cū illis ꝛ quibusdam fratribus qui eum comitati sunt a ioppe vt ei testes essent.

Qꝛ petrus venit ad cornelium vocatus.

Caplm. LII.

Itera autez die

a secunda ab egressu de ioppe introiuit cesaream. Cornelⁱ⁹ ꝓ expectabat illos ꝙuocatis cognatis suis ꝛ amicis necessarijs. Amici necessarij dicunt qui nō deserūt hominē in articulo necessitatis. Et cū introisset petr⁹: obuius occurrit ei cornelius, ꝛ pcidēs ad pedes eius adorauit eū ipo gestu corporis exprimēs deuotōez mētis. Petrus ꝓ eleuauit eū dicēs. Surge qꝛ ego hō sum vt tu. Et cum multi adessent: cognati scz ꝛ amici cōuocati, locut⁹ est eis petrus dicēs. Vos scitis q̄ abominabile sit virо iudeo accedere ad alienigenā. Sz ostendit mihi de⁹ nullum hominē immundū esse, propt̄ q̄ sine dubitatiōe venit accersit⁹. Interrogo ergo quā ob causam accersistis me. Ad quē cornelius. A nudⁱ⁹ quarta die orabam hora nona in domo mea. acsi diceret. Quarta die ab hac hora ꝙ innouatōez dierū. Prima em die vidit angelū ꝛ misit nūcios. scda venerūt nūcij in ioppen. tertia, pfectus ē petr⁹ cū eis, ꝛ illa nocte remanserūt in via. q̄rta venerūt cesaream, ꝛ ecce vir stetit ante me in veste candida: ꝛ ait. Cornelⁱ exaudita ē oratio tua. ꝛ elemosyne tue a dō accepte. mitte in ioppen: ꝛ accersi simonē qui cognominaꝫ petr⁹, ꝛ statim missi ad te, ꝛ tu bene fecisti veniendo. Nunc ḡ oēs nos assumus in ꝓspectu tuo, ꝓpti obedire tibi in omnibus quecūq̄ ꝓcepta sunt tibi a dño. Tūc petrus aperiens os suū dixit. Nūc inveniens te comperi: quoniā nō est ꝓsonarū acceptor deus, nec discernit inter iudeos ꝛ gentes, sed

in omni gente qui timet deū ⁊ operat iusti-
ciam: acceptus est illi. Vos scitis q̄ ioānes
p̄dicauit iesum a nazareth, scitis etiā q̄ factū
est verbū, id est, p̄dicatio euangelij per uni-
uersam iudeā, incipiens a baptismo ioānis
quo baptizatus est iesus, postea prosequēs
q̄o unxit eum deus spiritusancto ⁊ virtute
qui ꝑtransijt benefaciendo ⁊ sanando oēs
a diabolo oppressos. Et nos testes sumus
omniū q̄ fecit in regiōe iudeoꝝ, ⁊ q̄ eū suspē
derūt in ligno: ⁊ tertia die suscitatum a deo.
Cuius nos testes sum⁹ qui manducauim⁹
⁊ bibim⁹ cū illo postq̄ resurrexit a mortuis,
quib⁹ precepit p̄dicare populo ⁊ testificari,
quia ipse est qui ꝓstitutus est a deo patre iu
dex uiuoꝝ ⁊ mortuoꝝ, quia pater dedit illi
oēm iudiciū. Hec nos solū: sed etiā omnes
prophete illi testimoniū perhibent, q̄ oēs
per nomē eius remissionē peccatoꝝ accipi-
unt qui credunt in eum.

Q̄ baptizauit cornelium ⁊ eos qui
cum eo erant.

Cap'm. LIII

Dhuc loquente

a petro ꝟba hec, cecidit spūs sanctus, ⁊ descendit repente sup oēs
qui audiebāt verbū. Utrū aūt in igneis lin
guis vel in alia specie visibili descenderit: in
certū est, Et obstupuerūt q̄ erant cū petro fi
deles de circūcisione: q̄ etiam in nationes,
id est in gentiles gratia spūssancti effusa est.
Audiebāt em̄ eos loq̄ntes linguis ⁊ magni
ficantes deū. Tunc rndit petrus Nunquid
aquā quis, phibere pōt ut non baptizent hi
qui spūm sanctū acceperunt sicut ⁊ nos, q̄o
maius est q̄ baptizari Et iussit eos baptiza
ri in noīe christi: subticens formaz baptismi
a dño traditā, p dilatatōe nois chri Jn quo
noīe intelligit ipe q̄ vnc⁹ est, ⁊ pr̄ a q̄ vnctus
⁊ spūssanctus q̄ vnctus est. Tūc rogauerūt
eū. Et mānsit rogat⁹ cū eis aliq̄t diebꝫ in qui
bus ꝓmo credit usus fuisse cibis gentiliuz,
vnde postea redargut⁹ est. Dilatatumq̄ est
vbiq̄ ⁊ delatū usq̄ ad fratres q̄ erāt i iudea,
q̄ gētes recepant verbū dei. Et hic fuit pri-
mus trānsit⁹ pticularis apl'oꝝ ad gentes in q̄
uersus est cornelius cū familia sua.

Quomodo redarguetus est petrus
a christianis.

Cap'm. LIIII.

Jm autē ascen-

c disset petr⁹ hierosolymā, discepta
bāt aduersus eū fideles ō circū
cisione dicētes, Quare introisti ad uiros p̄
putiū habētes, et manducasti cū illis. quasi
dicerēt, Jn duobꝫ cōtra legem fecisti, q̄ in
trasti ad eos, ⁊ quia cibis eorum cousus es.
Tunc incipiens petrus exposuit eis p ordi
nem ostensam a deo sibi visionē, ⁊ q̄o ap
paruerat angelus cornelio, Et in tota, pecu
tione nō addidit nisi unū verbū quod dictū
est cornelio, Mitte ⁊ accersi simonem q̄ co
gnominat⁹ petrus vbi addidit, qui loquet ti
bi ꝟba in quib⁹ saluus eris tu ⁊ uniuersa do
mus tua Et ex eo quod statim subdidit, cecī
dit spūs sanct⁹ sup eos sicut ⁊ sup nos ab
initio: presumit q̄ sup cornelium ⁊ familiā
suā descenderit spūssanct⁹ in linguis igneis
sicut descēderat sup apostolos die penteco-
stes, Et tūc inquit recordatus sum verbi do
mini, q̄o nobis dixit, Joannes quidē bapti
zauit aqua, vos aūt baptizabimini spūsan
cto, Videns hoc impletū in cornelio ⁊ in fa
milia sua, Audita petri excusatiōe multipli
ci destiterūt ab increpatiōe el⁹, ⁊ gratias egē
rūt saluatori, ⁊ ita impleta ē ꝓphetia iob, Ab
aquilone veniet auꝝ: ⁊ ad deū formidolosa
laudatio, Jd est, p cōgelatione infidelitatis
gētiles cōparabiles aquiloni q̄ in tenebris
erāt, i, in cecitate animi p̄cipient lucē fidei, p
quaꝝ illuminatiōe dirigit ad deū formido-
losa laudatio, q̄ p inopinata ⁊ repētina gen
tium cōuersione fideles de iudea timentes
glorificauerunt deum.

De continuatione hystorie.

Cap'm. LV.

Jncredit hi

n dinem suū. Q̄o em̄ interfuit est
de philippo petro ⁊ ioannez pau
lo, postq̄s supra dictū est, igit q̄ dispersi erāt
pertransibāt euāgelizantes verbū dei, qua
si incidens fuit. Prosequit ergo in hūc mo
dum. Et illi qui dispersi erant a tribulatiōe
que inceperat a morte stephani pambulaue
runt usq̄ ad phenicē prouinciā syrie occidē
talem ⁊ cyprum, nemini loquētes verbū ni
si solis iudeis. Erant aūt quidā cum eis de
cypro ⁊ cyrene Qui cū introissent antiochiā
loquebant⁹ ad grecos, annūciātes dominū

iesum, ⁊ erat manus dñi cum eis. Et mult⁹
numerus credentiū uersus ē ad dominū.
Sup hūc locum ōt Beda: q̄ post reuelati-
onez syndonis cepit ecclesia crescere. Unde
cōiecit q̄ specie syndonis vel lintei vidit pe-
trus in visiōe: cū alibi dicat vas fuisse, alibi
discus. Delatū est aūt ad aures ecclesie que
erat hierosolymis de cōuersione antioche-
norum, ⁊ volentes plene certificari: miserūt
barnabā in antiochiā. Qui cū venisset ⁊ vi-
deret gratiā dñi: gauisus est ⁊ exhortat⁹
est oēs ut in ꝓposito cordis manerēt in do
mino: qui erat vir bonus plenus spūsan
cto ⁊ fide, Et ōt sup hunc locū rabanus bar
nabam ideo multipliciter cōmendatū ne pu
tetur, p indignatōe sua amisisse apostolatū.
Et erat rabanus in ea opinīōe ꝑm quā dici-
tur, barnabas ille sup quem proiecta ē sors
cū matthia, postea tamē cū paulo in aposto
latū electus est. Nos aliā sequimur opinio
nē. Uidēs aūt barnabas q̄ nō sufficeret ad
erudiēdā tantā multitudinē: venit tharsum
vt quereret saulū, ⁊ inuentū perduxit antio-
chiam: ⁊ p annū conuersati sunt ibi, ⁊ docu-
erūt turbam multā. Et tūc primo sequaces
christiane religionis a christo capite deno-
minati sunt christiani, q̄ prius dicebant⁹ di-
scipuli, ⁊ fuit institutio gentiliuz satis elegās.
Usum est em̄ incogruū ⁊ indecens gentili
bus ad fidem cōuertis, sequaces christiane
religiōis cōmuni nomine censeri. Sed po-
tius denominādos esse a nomine magistri,
sicut in sectis philosophoꝝ sequaces deno
minabant⁹ a nominib⁹ magistroꝝ, vt ab epi
curo epicuri. Jn his aūt diebꝫ iupuenerūt
ꝓphete a hierosolymis antiochiā, Et surgēs
ex eis vnus nomine agabus ꝓphetauit per
spūm sanctū famē futurā in uniuerso orbe
terrarū, ⁊ maxime in iudea que facta est sub
claudio: scilicet quarto anno claudij.

De collecta pauperibus facta

Capitulum. LVI.

Vnc proposue-

t rūt discipuli facere collectam vt
daret unusquisq̄ p modulo sue
facultat⁹, ⁊ mitterent aliquid pauperib⁹ qui
erant in hierusalem, qui venditis oēm̄ po
sucrant prędia ad pedes apostolorū vt pre
munirent eos cōtra famem. Et tunc primū
facta ē collecta in usus paupez q̄ missa est p
barnabam ⁊ paulum in hierusalem.

De morte iacobi minoris,

Cap'm. LVII.

O tēpore misit

e herodes rex man⁹ vt afflige ret
quosdā de eccl'ia. Occidit aūt ia-
cobū fratrem ioannis gladio. Ut aūt intel-
ligāt locus iste de quo sc̄z herode sit accipi-
endū, expedit ad tempus ꝓtermittere histo-
riam actuū apostolorū: ⁊ psequi historiam
romanoꝝ imperatorū. Non est putādum
hunc fuisse herodem tetrarchā qui cogno
minatus est antipas, sed herodez agrippam.
ille em̄ non fuit rex sed tetrarcha, ille sc̄z filī
us magni herodis: q̄ ꝓsensit pilato de ne-
ce domini: qui remisit eum ad pilatū indu-
tū veste alba: qui iam deportatus fuerat in
exilium viennā, ⁊ ibi mortuus est. Pilat⁹
ergo mortu⁹ iam erat: qui vt a principio hu
ius historie prętaxatū est, anno. xix. imperij
tiberij cesaris erat procurator iudee vitellio p̄
side syrie, ⁊ accusatus est in multis apud ti-
berīū. Accusat⁹ est a iudeis de violenta inno
centum interfectione. Accusatus est etiaz q̄
iudeis reclamantib⁹ ponebat imagines gē
tiliū in templo. Accusatus est etiaz: quia pe
cuniā repositā in corbonā redegerat in usus
suos: inde faciens aqueductū in domū suā.
Et p his oīb⁹ deportat⁹ ē in exiliū lugdu
ni vnde oriund⁹ erat: vt ibi in opprobriū ge-
neris sui moreret. Uide q̄ mulac erat arca
in qua reponebant donaria regum vel p̄n
cipum. Corbonā in quo reponebantur do
naria sacerdotū ad reficiēda sartatecta tem
pli Sazophylatiū in quo reponebant dona
ria transeuntium.

Quis fuerit substitutus procurator
mortuo pylato.

Cap'm. LVIII.

Ortuo pilato

m tuit vitellius fratrem suū, pcura-
torē iudee. Et volēs placere iude
is satisfecit volūtati eoꝝ in quibusdā, sc̄z de
amotione caiphe, ⁊ promotōe filij anne: q̄
ad petitionē eoꝝ amouit caipham a sacer-
dotio: ⁊ substituit filiū anne qui iam mortu⁹
erat, reddiditq̄ ei stolam sc̄z illā solennē
⁊ antiquā quā debebat hīe sacerdos in po-
testate sua: vt ea uteret in festiuis diebꝫ. Pi-

latus ꝓ transtulerat eam in domũ suã, z cũ in festiuis dieb⁹ necessaria erat sacerdoti, nõ poterat eam habere nisi ꝓcio ꝓcedẽte. Tempore tiberij mortu⁹ est philippus tetrarcha ituree z traconitidis regiõis, frater herodis tetrarche, mortu⁹ est etiaz lisanias tetrarcha abiline. Et ita vacabãt due tetrarchie, z aspirabat herodes agrippa ad alterã earũ

De ꝓpositio herodis agripe,
Capl'm, LIX.

Rat autez herodes agrippa vir magnanim⁹ z bellicosus ſz pauperrim⁹, nepos herodis tetrarche, z frater vxor⁹ e⁹ herodiadis

c Fuit em̃ filius aristoboli filij magni herodis z ipsa filia eiusdem. Disposuit ꝙ venire rhomam: si forte posset impetrare a tiberio alteram tetrarchiã vacantiũ. Cũq; venisset rhomam videns eum tiberius militem strenuissimũ retinuit cum secum, fecitq; adherere filio suo druso: cui iam i vita sua ꝓtradiderat impiũ. Hec est iste drusus ille q̃ dormit moguntie. Erat autem herodes agrippa vir magne liberalitatis, z vt sibi ꝓciliaret animos romanoz multa expẽdebat, z multis debitis se obligauerat, z vt tradit iosephus, non fuit homo i quo mutabilitas fortune adeo posset deprehendi. Primo in ꝟ male ei cõtigit, quia mortuus ẽ drusus filius tiberij, de cuius morte adeo inconsolabiliter doluit tiberius: vt omnes a presentia sua amoueret qui familiariter adheserant druso: ne reducerent ei ad memoriã mortẽ eius. Et cõpulsus ẽ herodes agrippa redire in iudeã, z desperans p̃ nimia pauptate intrauit turrim: vt ibi afficeret se fame: z ita mozereꝛ. Quod significauit vxori sue sozori e⁹ herodiadi vxori herodis tetrarche, q̃ supplicauit viro suo vt reuocaret eũ a turri: z daret ei necessaria. Et adq̃euit ei: z statuit eũ in tiberiade, et ibi assignauit ei domũ z dedit ei necessaria vite. Et quadã die cũ esset herodes tetrarcha in tiberiade, z epularet, fact⁹ hilarior solito, qz icaluerat mero, cepit ipropare herodi agrippe q̃ epulabat cũ eo beneficia que contulerat ei, scilicz q̃ liberauerat eũ a peste famis. Et doluit inde agrippa vltra modũ, z dispo suit itez redire ad tiberium: si forte inueniret animũ eius imutatũ. Et in reditu eius inuenit eũ petronius vel tiberi⁹, z honorifice receptus est ab eo: z venit cũ eo rhomã. Et cũ haberet tiberius duos nepotes, alterꝫ de filio druso, i. tiberiũ, z alterꝫ de fratre germano, scz gaium, volebat sibi substituere filium filij, qz magis diligebat eum.

De causa inuidie tiberij z herodis agrippe
Capitulum, LX.

Erodes autem agrippa magꝭ diligebat gaiũ, z familiarius adherebat ei: vnde sibi suscitauit indignatõẽ tiberij latentem, quã nondũ ei indicabat, sed latens odiũ in corde reseruabat. Quadã aũt die cum sederet agrippa in curru suo cum gaio leuatꝭ manibus in celũ dicebat. Utinã viderẽ mortẽ imp⁹tuni senis, z te dominuz tot⁹ orbis, q̃ idone⁹ es imperare vniuerso orbi. Hoc audiuit quispiam, scz auriga ipius agrippe qui

b post aliquot dies cum dño rege agrippe aufugiens captus est z vinculat⁹. Et dum traheret ad carcerẽ: petijt duci ad imperatorẽ dicens: quia in aure loquereꝛ ei, quod esset ad eius vtilitatẽ. Et ꝓsentatus est imperatori: z dixit ei consulto, qz sic optauerat agrippa mortẽ eius z dominiũ gaij. Tiberi⁹ autem nõ multũ curabat verba vinculatoꝝ, et detrusus est ille in carcerẽ. Et cũ sepe instaret agrippa vt iudicareꝛ z occideretur, respõdit tiberius, Frater sufficit tibi q̃ vinculat⁹ est: z ita differebat. Qz vt refert iosephus: in oĩbus negocijs suis morosus erat. Unde cum statueret ꝓcuratores in ꝓuincijs vix aut nunq̃ mutabat eos. Et cũ sepius queritũ esset ab eo, quare scz non mutaret procuratores: respondit se in ꝟ parcere plebecule. Scientes em̃ ꝓcuratores se ad modicũ habere ꝓcurationem: emungũt vsq; ad sanguinem, z tanto dominanꝭ grauius quãto breuius, z qui recentes superueniũt dissipant quicq̃d inueniunt. Quod ostendit eis exemplo cuiusdam vulnerati: q̃ cũ iaceret in via z non amoueret multitudinẽ muscaꝝ a vulnere supueniens alter putauit: q̃ hoc omitteret ex imbecillitate, z abegit muscas q̃ operuerant vuln⁹. Ad quẽ ille, Vale feciliti mihi, qz musce ꝯs amouisti iam plene erãt sanguine: z parci⁹ molestabãt me, q̃ aũt recẽtes supueniẽt acri⁹ pungẽt me. Sic z ꝓcuratores vel officiales recenter substituti acri⁹ de-

seuiunt in subditos.

In quo herodes offendit tiberium,
Capl'm, LXI

Im quadã die

c more solito incitaret agrippa tiberiũ vt traheret auriga ei⁹ de carcere, Rñdit tiberius: idipm̃ ei nõ expedire, cum in p̃sentia ipsius vellet eum vincula tus accusare. Et cũ in nullo sibi cõsciꝰ eẽt agrippa, testatus est se velle vt extraheretur z accusaret eum. Eductus ille de carcere arguit eum de crimine lese maiestatis, ꝺa orauerat mortẽ imperatoris. Tunc ait tiberius carcerario, Liga hũc. Intellexit carcerarius hoc ꝓceptum esse de eo qui eductus fuerat z ligatum retrusit in carcerem. Quadam autem die, cũ deambularet tiber⁹ in hippodromo, id est, in circo equoꝝ, et teneret agrippam per manum vocato carcerario dixit ei, Liga hũc. Et miratus est ille z vniuersi q̃ ꝓciperet agrippam ligari: cum purparat⁹ incederet, z quia erat de regio semine. Cũ autem duceret agrippa ad carcerem: patiebatur sitim intolerabilem, ꝺa splendide comederat, z forte occurrit ei portitoꝝ aque: z dedit ei bibere. Et postq̃ refocillatus est, promisit ei q̃ in primo remuneraret eum in regno gaij. cõfidens q̃ in proximo gaius esset regnaturus, z positus est in carcerem. Et dũ quadã die in carcere manens staret innixus arbori: cuius frondibus insidebat bubo, accessit ad eum vnus de cõcaptiuis: z locutus est ei. Noli iñat estimare q̃ adulãdo loquar tibi: cum sis cõcaptiuus me⁹. Volo em̃ indicare tibi quod indicauerũt mihi dij. Erat autem peritus in augurijs. Cito inquit liberaberis a carcere, z intm̃ sublimaberꝭ, vt etiam inuideant tibi omnes amici tui z noti, et in hac ꝑsperitate morieris: relinquens bona tua filijs tuis. Quãcito autem huius generis alitem videꝭ amplius sup te. scito ꝺa quinta die morieris.

Quomodo liberatus est herodes in morte tiberij.
Capl'm, LXII.

Im autez esset herodes in carcere: deferebat ei honorẽ dñs carcerꝭ, sciens cum esse virũ nobilem z familiarem gaij, z sustinebat tanq̃ ignorans multas cõmoditates sibi fieri in carcere ab amicis suis, z fuit i carcere p sex mẽses. Postea cum esset tiberius apud campas cepit infirmari infirmitate q̃ postea mortu⁹ est. Etsi in chronicis alibi legaꝭ mortuus, non est curandum vbi mortuus sit. Videns autem se moriturum: cõuocatis nobilib⁹ imperij sui et duobus nepotibus gaio z tiberio: statuit vt in crastino substitueret sibi successorem. Sed ꝓs voluit consulere mentẽ deorum, z orauit deos suos vt intimarent ei quem nepotum suoꝝ vellent ei substitui in imꝑio. Et statuit apõ se vt illum qui ꝓs veniret ad eum in crastino constitueret imperatorem, vt ita quasi p sortem eligeret: z tamẽ significauit tiberio vt poz veniret. Qui mane noluit venire nisi prius. Et cum mitteret tiberius nũcios ad nepotes suos non inuenerunt nisi gaium. Et venit gaius poz ad tiberium. Quem videꝫ tiberius fleuit amare: dolens quia alter non venerat quem volebat substituere, ꝺa teneꝛius eu⁹ diligebat: ſz dissimulabat. Et locutus est ad eum tiberius. Fili tu succedes mihi in imperio: quod potius debebaꝭ tiberio quasi iure hereditario: tanq̃ filio filij, ſz ego video te vtilem imperio: z noui mẽtes deorum. Caue ergo ne molestes eũ: sed semper habeas eũ tanq̃ fratrem. Satage vt negocia imperij sapiẽter disponaꝭ: z exequias funeris mei imperiali honore ꝓficias. Et conuocatis nobilibus: denũciauit cum imperatorem: z mortuus est. Et statim aliquãtulũ insonuit fama in ciuitate romana de morte tiberij, z venit quidã hebreus amicus herodis agrippe ad carcerem: z hebraice dixit ei, Mortu⁹ est leo. Et cepit agrippa mirabiliter gratulari: adeo vt quereret ab eo dominus carceris que esset causa tante exultationis. Et cõfessus est, quia ille significauerat ei hebraice mortẽ tiberij. Et statim domin⁹ carceris liberauit eum: z statuit sibi collateralem in mensa. In crastino insonuerũt alij rumores, scilicet q̃ tiberius conualuerat, et tertia die rhomam venturꝰ erat. Tũc arguit eũ dominus carceris ꝺa decceperat eum: timens ne in caput ei⁹ redũdaret q̃ liberauit eũ, z mirabiliter verberauit eũ, z retrusit eũ in carcerẽ. Postea increpuerũt certi rumores de morte tiberij z substitutiõe gaij. Et venit gaius rhomã: z sepeliuit tiberiũ honorifice

z ipsa die voluit liberare agrippam, sed dissuasum est ei: ne videretur facta tiberij subito in irritū velle revocare. Postea p aliquot dies liberauit eum z sublimauit eū, z dedit ei duas tetrarchias, scilicet tetrarchiam philippi: q̄ erat tetrarcha ituree z traconitidis regiōis, z tetrarchiam lisanie qui erat tetrarcha abiline, z imposuit ei diadema, z sublimatum in regem remisit in iudeā, z inuiderūt ei omnes propinqui eius, etiaz sozor eius herodias: q̄ miserata fuit infelici modo inuidit felici, p̄cipue quia habebat nomen regis, quia vir suus erat maioz natu filius magni herodis: z nūq̄ meruit rex appellari: sz tetrarcha. Persuadebat itaq̄ viro suo ō die in diem vt iret rhomaz, z satageret omnib⁹ modis vt sibi compararet nomen regis. At ille malebat esse in ocio: quia opulent⁹ erat: vnde sepe vxor exasperata dicebat: Pereāt opes tue: quia magis diligis opes q̄z bonores. Tandem victus instātia vxoris iuit ad gaium cum magno apparatu: z ipsa cū eo, z inuenerunt gaium baias. Herodes autem agrippa qui p̄senserat q̄ nō p̄o bono suo iissent: disposuit ire post eos, sed p̄misit nuncium quēdam familiarem suum z amicissimuz gaio: per quem direxit epistolam gaio in qua cōtinebatur, quia herodes tetrarcha etiam viuente tiberio firmauerat amiciciam cum rege parthozum: vt esset rebellis romano imperio, z in argumentum huius rei significauit ei: quia in ciuitatib⁹ suis habebat arma que sufficerēt septuaginta milibus armatoz.

Q̄ gaius mandauit statuam suam erigi in templo.

Capm. LXIII.

Vnq̄z venisset

c herodes tetrarcha et herodias vxor sua ad gaiū: z satis honorifice accepisset eos, superuenit nūcius herodis agrippe: z portexit epistolam gaio ex pte herodis agrippe. Perlecta epla: gaius quasi aliūde recipiēs cepit inquirere de statu herodis tetrarche, z inter cetera quesiuit ab eo vtrū in ciuitatibus suis tanta copia esset armoꝝ q̄ntam ipse audierat: et nō negauit. Et tunc credens gaius verum esse quod significauerat ei herodes agrippa, relegauit eū in exiliū, vxori autem sue quia erat sozor herodis agrippe quez maxime diligebat, dedit libertatem redeundi vt haberet terram suaz. Ipa autem comitata est virū in exilium discens: quia nō dimitteret eū in aduersis, cui cōmunicauerat in ꝓsperis, z deportati sunt in exiliū lugdunū: vbi postea miserabiliter mortui sunt. Et dedit gaius galileā quā habuerat herodes tetrarcha herodi agrippe: z ita habuit tres tetrarchias. Fuit aūt gaius in initio imperij sui p biennū satis mansuetus, postea euanuit cor eius in īationem, et in tantam prozupit vesaniam: vt abvniuersis hominib⁹ imp̄ij sui vellet coli tanq̄ deꝰ: z dicebat se fratrem esse iouis. Unde etiaz filiam vnicam quā habuit ponebat inter genua iouis: vt ita quasi cōmunis vtriq̄ videretur: postq̄ egressa fuerat de genib⁹ iouis. Misit ergo imaginē suā per vniuersum imperium suū vt omnes adorarent eūm, z sic fecerunt omnes exceptis iudeis. Unde cuz in alexandria ciuitate orta esset sedītio inter iudeos z gentiles, z venisset vtraq̄ pars ante gaium vt discutereꝰ cōtroversia, inter ceteras allegatiōes quas habuerūt gentiles cōtra iudeos obiecerunt eis: quia deum suum quem cōmuniter oīes gentiles receperant ipsi inhonorabant, quia imaginem gaij nolebant adorare. Et tunc primo sciuit gaius, q̄z iudei nō adorabant imaginē suā. Significauit aūt petronio p̄sidi syrie: vt statuam suā poneret in templo in hierusalem vt faciūs reciperent eam in circūstantibus ciuitatibus. Q̄ si forte iudei reclamarent: collectis rhomanis legionib⁹ intraret iudeam, et nemini parceret manꝰ eius. Collecto q̄ exercitu intrauit petronius iudeā, z venerūt ad eum iudei de hierusalem cum amicis herodis agrippe: qui erāt p̄cordiales gaio, z supplicauerūt ei: ne ad hoc eos artaret quia prius permitterent se occidi: z parabant iugulos, z dicebant: quia nunq̄z amplius coleret terram: vt sic inedia affecti morerent. Et respōdit petronius: non de cōsilio suo ꝑ processisse: sed nō audebat resistere mādato imperatoris. Videns tū q̄ grauem iacturā incurreret gaius si amitteret tributa totius iudee, p̄misit quia opponeret se gaio p eis, z misit epistolam suā gaio p viros honoratos vt desisteret ab hoc mandato. Qui cum venissent ad gaium: non ausi sunt p̄sentare se ꝓspectui eius: sed accesserunt ad herodem agrippam vt subueniret iudeis: quia vna de tetrarchijs suis, sc̄z galilea in iudea erat

De morte gaij imperatoris.

Caplm. LXIIII.

Hinc herodes i

t ultauit gaiū in crastino vt comederet cum eo. Et cum in crastino esset in cōuiuio: ammiratus est delitias conuiuij. Et cepit memorari gaius quanta fuerat passus p̄ eo herodes, sc̄z vincula tiberij: z alia multa, z p̄cepit ei vt peteret quicquid vellet. At ille respōdit ei sufficere sibi gratiā suaz. Et cum ille instaret vt aliquid peteret, petijt ne poneret statuā suā in templo in hierusalem. Et iratus est gaius: tamen ꝓsiderauit animositatē agrippe, quia noluerat petere opes vel honores: adquieuit ei, z scripsit petronio in hunc modū. Si nondū posita est statua in templo: nō est necesse vt ponaꝰ. Et sic nō est posita eiꝰ statua in tēplo. Postea resipiscens gaius rescripsit petronio in hunc modū. Quia cōtempsisti mandatum imperatoris: z potiꝰ dilexisti munera iudeorum, elige tibi genus mortis q̄ vis vt discant oīes non esse tutū obviare mandato imperatoris. Sed deo p̄curante ita factum est vt p̄ius audiret fama mortis eius q̄z videret nūcios huius legationis. Cum enim esset rhome z rediret a ludis circensib⁹, cōsilio senatorum interfectus est a duob⁹, et orta est in ciuitate dissensio inter curiam z milites z populū. Curia dicebanꝰ senatores z viri ꝓsulares, id est, qui de genere cōsulum: vel digni vt fierent ꝓsules. Quia q̄ viderāt senatores seuiciā imp̄atoris z incōmoda q̄ inde ꝓtigerāt reipublice: voluerūt penitꝰ extirpare imperiū imperatoris ab vrbe: z voluerunt eam redigere ad antiquū statum: in quo erat ante iuliū cesarem vt esset regimen ciuitatis in arbitrio cōsulum et senatorum. Econtra milites z populus timētes anariciam senatoꝝ: z amantes donatiua imperatoꝝ: ꝓstituerūt imperatorē claudiū auunculum gaij virū mansuetū z pium.

De eodem. Capitulum. LXV.

Hinc venit he

t rodes agrippa ad senatores ducens secū de nobilioribꝫ q̄ erāt in curia: simulās se fauere p̄ti eoꝝ: cū habe-

ret eos exosos ꝓpter mortē gaij. Consuluit ergo eis vt significarēt claudio ne moueret scisma in ciuitate: sed desisteret ab hoc incepto. Et senatores rogauerūt herodē vt pergeret cum eis ad claudiuz. Et ꝓfessus est se libēter fungi hac legatiōe. Et missus est ad claudium cum alijs. Et eis audientib⁹ dixit ei quod dixerat coram senatoribus: q̄ vellet claudius desistere ab incepto. Jn aure autē dixit claudio vt non desisteret ab incepto, quia ipse satageret vt maioꝝ pars nobiliū faueret parti eius. Et renūciauit senatoribus q̄ nollet claudius desistere ab incepto: z cepit eis psuadere ne cōtrairent, quia nō possent impedire. Et allexit quosdam: z tandē oīes. z ita sine ꝓtradictione factus est claudius imp̄ator. Et ad persuasionem herodis agrippe oīes occisi sunt qui cōsenserant in mortem gaij. Et petijt ab eo herodes agrippa: vt decretum gaij de statua sua adorāda revocaret in irritum: quia impium erat. Et adquieuit ei et p̄cepit ei vt epistole revocationis per singulas ciuitates iudee ponerentur in loco eminenti vt viderentur ab oīb⁹ omnibus.

Quomodo occiso iacobo voluit ap̄s̄ bendere petrum.

Caplm. LXVI.

Postea voluit he

p rodes accipe licentiā a claudio et redire ad ꝓpria, z tunc claudiꝰ dedit ei quartaz tetrarchiam, sc̄z iudeam, z ita sublimatus rediit ad ꝓpria. Et venit primo in iudeā: z honorifice susceptus est a iudeis: quia in multis iuuerat eos. Et cū ꝓpe essent dies azymoꝝ venit in hierusalem ante diem festum vt purificareꝰ: z mundus interesset diei festo. Et ante dies azymoꝝ occidit iacobū fratrem ioannis, postea in diebus azymoꝝ vides quia placeret iudeis aposuit vt ap̄prehenderet z petrum. De iacobo autem refert clemēs alexandrinus: q̄z cum detrusus esset in carcerem: nocte cōuertit ad fidem custodem suum: z in crastino cōfessus est se esse chr̄istianū. Et cum ambo traherenꝰ ad martyriū: dixit iacobo. Pater da mihi remissionē. At ille parū deliberās ait. Pax tibi. Et osculatus est eum: z simul ambo capite truncati sunt. Petrū autem ap̄prehensum misit herodes i carcerē, q̄z in dieb⁹

azymoꝝ non licebat aliquē occidere: z ꝑter custodes carceris tradidit eū custodiendu quattuoꝝ quaternionibus militum, volens post pasca ꝓducere eum populo: vt ipe populus occideret eū: non ipse herodes vt iacobū, quia magis videbatur eis gloriosum si ipsi occiderēt eum: quia erat ꝓnceps apostolorum.

Quomodo liberatus est petrus ō manu herodis.

Capl'm. LXVII.

Vm autē in cra/

c stino ꝓducturus eum esset herodes populo. ipsa nocte erat petrus dormiēs inter duos milites vinct⁹ catenis duabus que adhuc rhome esse dicunt z custodes iacentes ante ostium custodiebant carcerem. Et ecce angelus domini astitit: z lumen refulsit in habitaculo carceris. z miraculose factum est vt solus petrus videret lumē, percussoq; latere petri excitauit eu dicens, Surge velociter. Et statim ceciderunt catene due de manibus eius: que adhuc rhome esse perhibentur Et dixit angelus ad eum. Precingere et calcia te caligis tuis. Deposuerat em̄ cingulum ꝓter molestiam carceris: vt tunica circa pedes demissa temperaret frigus noctis In quo datum est exemplū sanctis viris: q̄ in angustijs licet aliquid relaxare de rigore ordinis. Legimus enim apostolos z ꝓphetas duris cingulis vsos ꝓter afflictionez carnis: z petrū ad tempus deposuisse cingulū pro molestia carceris. Et fecit p⁹trus iuxta mandatū angeli: z addidit angelus. Circunda tibi vestimentum tuū z sequere me. Et exiens sequebatur eum: z nesciebat, quia verū est qō fiebat per angelum, id est non putabat hoc in rei veritate fieri: sed imaginaria visiōe ostendi. Unde sequit. Existimabat se visum videre. z hoc sibi ostensum imaginaria visiōe Transeuntes autem primā custodiam, id est custodes carceris custodie deputatos, et secundā, id est duos quaterniones. Uel primā custodiā, id est primū quaternionē cum suis: venerūt ad portā ferream que ducit ad ciuitatē: que putatur fuisse in atrio carceris. Carcer enim habebat atrium: z erat in exteriori parte ciuitatis siue extra ciuitatē, et vltro aperta est eis. Et exeuntes ꝓcesserunt in vicum vnum, z ſtinuo discessit angelus ab eo vt sciret se in rei veritate ō carcere eductū: qui putabat sibi hoc imaginarie ostensum. Et tunc ad se reuersus, id est ad mentē suaz: quia fuerat in maximo stupore: dixit. Nunc scio vere quia misit dominus angelum suū: z eripuit me de manu herodis z ō omni expectatione plebis iudeorū. Et considerans vbi esset venit ad domū marie matris ioannis: qui cognominabat marcus nō euangelista: vbi erant multi ꝯgregati ꝙsa oratonis vt orarēt pro petro. Et cum pulsaret petrus ad ianuam: egressa est puella ad videndum nomine rode. Et vt cognouit vocē petri pre gaudio nō aperuit ianuā: ſz recurrēs nunciauit petrum stare ad ianuam. Et dixerunt illam insanire scientes petrum incarceratum esse. Illa aūt affirmabat rem se sic habere. Alij aūt ex eis dicebāt, angel⁹ petri est. Sup quem locum ōt hieronym⁹ Tantā dignitatem esse animaꝝ: vt vnaquaq; ab ortu natiuitatz sue habeat angelū sibi in custodiam deputatū. Petrus aūt pseueranter pulsabat. Et cum aperuissent: viderunt eum et obstupuerūt Et innuit eis manu vt tacerēt: vt sub silentio miraculū viderēt vl' audirēt. Uel forte ideo: ne clamore gaudentiū aduē tus eius in ciuitate ꝓpalaretur. Et narrauit quomodo eduxit eum dñs de carcere: z ait. Nunciate hoc iacobo et fratrib⁹. ſcz iacobo alphei episcopo hierosolymoꝝ, qz alter iam fuerat decollatus ab herode Et egressus eadem illa nocte abijt in aliū locum timore herodis z iudeorum.

De morte herodis.

Capl'm. LXVIII.

Rastina autem

c die post eductōez petri de carcere: erat nō parua ꝑturbatio inter milites z custodes quidnam esset factum de petro. Unde apparet: quia clausum reliquerat carcerem. alioquin nō esset ambiguū eū euasisse. Herodes aūt cum reliquisset eum z nō inuenisset: diligenter inquirens de custodibus. vtrū nossent quidnam factū esset de eo: iussit eos adduci ad se vt vindicaret i eos, non tū vindicauit domino procurante: vt solutio petri nulli noceret. Imminēte em̄ negocio: herodes descēdit a iudea in cesaream palestine, ꝓpinquā tyro z sidoni: vt noceret tyrijs et sidonijs quibus iratus erat. Nō audientes tyrij et sydonij: venerunt ad blastum qui erat cubicularius herodis z custos thesauroꝝ eius. quia erat amicus eorū z patronus, z eo interprete reconciliati sunt herodi. Non em̄ poterant sustinere inimicicias regis tam vicini. Sequenti autem die herodes vestitus veste regali sedebat pro tribunali apud eos: z ꝯcionabat ad eos blandiens eis. Populus autem acclamabat dei voces z nō hominis, id est, exhibebāt ei laudes deo debitas z nō homini Et dum adulatorijs fauoribꝫ demulcerēt, z oblatos sibi diuinos honores nō respueret: respiciēs supra sevidit imminentē z insistentē capitī suo in funiculo angelū, i. bubonē mortē ei⁹, prime nunciū, z tūc vt tradit ioseph⁹ inclinauit se ad eos qui sibi applaudebant: z dixit eis. En ego deus vester morior. Sciebat enim iuxta quod dixerat ei augur: cuz traheretur ad carcerem: se infra ānoz dies post visionē bubonis moriturꝝ. Et cōfestim vt babet in historia ꝑcussit eum angelus domini, id ē facta est sup eum vindicta dei: quia per ānoz dies ventris dolore cruciatus est, z corrodebant vermes viscera eius, z ita paulatim cōsumptus a vermib⁹ expirauit.

De agrippa.

Capl'm. LXIX.

Eliquit autem fi/

r lium qui dict⁹ est agrippa non cognominatus herodes: q̄ adhuc rhome erat: nec habuit totū regnū patris ſz partem. Habuit autem terram duaꝝ tribuū z dimidie vltra iordanē. Unde legitur quia fideles in iudea imminente euersione hierusalem ad ammonitōem angeli secesserūt in regnū agrippe ist⁹. ſcz filij herodis agrippe.

Reditus historie ad ordinem suum.

Capitulum. LXX.

T nunc redit hi/

e storia ad ordinē suū. z cōtinuat ei qō supra dictū est. collectā factam a fidelib⁹ antiochie missam pauperib⁹ in hierusalē ꝑ barnabā z saulū. Qō enim intersertum est de herode, de morte iacobi, de incarceratōez liberatione petri, q̄si incidens fuit, Prosequit ergo ō reditu barnabe z saulis a hierosolymis historia in hunc modum. Uerbū dñi crescebat z multiplicabat. Barnabas aūt z saul⁹ reuersi sunt ab hierosolymis assumpto secū ioanne q̄ cognominabatur marcus post expletū mūsterū. Erāt aūt in eccl'ia q̄ erat antiochie ꝑter eos qui venerāt ab hierosolymis, ꝓpheteꝫ doctores, inter q̄s erat simon q̄ vocabat niger, z lucius cirenēsis, z manahen q̄ erat herodis tetrarche collactaneus, id est eodē cū illo lacte nutrit⁹ Et possunt ijdem accipi prophete et doctores. Uel potest ita distingui, Prophete de futuris, z doctores de ꝑteritis. Et vide q̄ iste simon dictus est de colore niger si sit latinum vocabulū. vel si est hebreū dictus est niger: quasi ascendens de virtute ad ꝑfectez. Niger est hebreū: z interpretatur ascendens. Ministrantibus aūt illis domino et ieiunantibus: dixit eis spūssanctus Segregate mihi barnabam z paulū in opus ad qō assumpsi eos Qui audito ꝑsilio spiritussancti remiserunt saulum z barnabam in hierusalē ad petrum et iacobū et ioannem q̄ erant ibi. Qui gauisi sunt audito mandato dñi vl' spiritus sancti. z ieiunantes z orātes imposuerūt eis manus in modū ordinandoꝝ. Utrū aūt ꝑter impositionem manuū aliam ordinis solennitatē circa eos celebrauerunt incertū est Hec de ordinatione apostoloꝝ aliquid legit, vel q̄ dominus eis imposuerit manus. De petro tamē certū habet q̄ antiochie missam celebrauerit, Sed potuit apostolis pro ordinatione sufficere: qō dictū est eis a dño. Hoc facite in meam cōmemorationem. Et licet non interfuerit barnabas z paul⁹, tamē q̄ postea electi sunt ad apostolatū ꝑsilio spiritussancti: forsan in hoc cū alijs fuerūt ꝓuilegiati, nec alia solennitas ordinationis circa eos celebrata est. Multi in primitiua ecclesia sine hac solēnitate ordinatōis ad sacerdotiū ꝓmoti sūt, z multi laici sine diaconio z ꝑcedētib⁹ ordinib⁹ sacerdotes facti sūt. Et ꝯponentes eis manus dimiserūt eos Et ipi q̄dem missi a spūsancto eodē duce itineris qui separauerat eos a ceteris: abierūt seleuciā, et inde nauigauerunt cyprū. Et cum venissent salaminam predicabāt verbū dei in synagogis iudeorum ꝓter reuerentiam siue duriciam eorum. z habebant secum in ministerio predicationis ioannem qui cognominabatur marcus.

Qpaulus ꝛ barnabas cõuerterunt Sergium ꝓconsulem.

Capl'm.LXXI.

T cũ perambu/

e lassent vniuersam insulã cypꝝ, scz vsqz paphũ: inuenerũt quendam virũ magnũ pseudo ꝓphetam iudeum: cui nomẽ erat barien, qui erat cũ sergio paulo viro prudente qui erat homo magne dignitatis. Erat em̃ ꝓconsul, id ẽ secundus a ꝓsule. Hic accersitis barnaba ꝛ paulo desiderabat audire verbum dei: tamẽ resistebat eis elimas magus Et vide quia alterum est interpretatio alterius. Elimas em̃ interpretatur magus, ꝛ sic nomen cõmune maleficorum appropriatũ est isti Saulus autem qui ꝛ paulus repletus spiritusancto intuens eũ dixit. O plene omni dolo ꝛ omni fallacia, fili diaboli, inimice oĩs iusticie, nõ desinis subuertere vias domini rectas. Nota q̃ dictum est saulus qui ꝛ paulus. Tradunt em̃ sancti q̃ a sergio paulo ad fidem cõuerso: dictus est paulus Unde hic primo fit mentio de nomine paulus: solus Origenes dicit, quia semper fuerit binomius dictus, scz saulus ꝛ paulus. Uel in apostolatus acceptione primo sortitus est hoc nomen, vt qui primo a saule psecutore dicebat saul⁹, de superbo fact⁹ humilis, ꝑ saulo dict⁹ est paulus, quasi modicus ꝛ humilis. Unde quasi nomen suuz interpretando: dicit se minimũ apostolorum Uidetur autem, xiij, anno a passione domini, pmotus ad apostolatũ cum barnaba, et sortitus pauli vocabulum, et, xiiij, profectus est ad magisterũ gentiũ. Cui satis ecclesiastica historia cõcordat, vbi legitur ꝓceptum apostolis esse: vt post passionẽ ꝑ duodecim annos ꝓdicarent in iudea. Tertio autem decimo anno ceperũt paulatim transire ad gentes, nondum tñ ex toto, postea omnino exierunt de finibz iudee: et nũc inquit Ecce manus domini super te, id est vindicta dei exercebitur in te. Eris enim cecus lumĩe capitis: sicut cecus es lumine mentis, non videns ad tempus solem materialem, quia nõ vides solem iusticie per fidem. Et cõfestim cecidit in eum caligo et tenebre, et cecutiens id est in modum ceci in circumitu se vertens querebat qui manum ei daret vt duceret eũ. Et statim proconsul viso miraculo credidit ammirãs sup doctrina dñi.

De discessu ioannis ab eis.

Capitulum.LXXII.

Im autez a pa

c pho nauigasset paulus ꝛ barnabas cum eo venerũt pergen ciuitatem pamphilie, ꝛ tũc ioannes discedens ab eis: reuersus est hierosolymã vnde venerat cum eis. Et forte reprehensibilis fuit causa quare discessit ab eis, ꝛ hec fuit causa discidij inter paulum ꝛ barnabam: ꝺ q̃ habebis inferius. Paulus vero ꝛ barnabas venerũt antiochiam persidie: quod additũ est ad differentiam alterius antiochie, que dicitur antiochia syrie, que olim dicebaꝯ reblata: quã nos adhuc vocamus antiochiã. Et ingressi synagogam die sabbati sederũt quasi audituri legem: nõ predicaturi. Post lectionẽ autez legis ꝛ ꝓphetarum dixerunt ad eos principes synagoge, Uiri fratres: si q̃s est in vobis sermo exhortationis dicite.

De predicatione pauli ꝛ barnabe in synagoga.

Capitulum.LXXIII.

Rgens autem

f paulus et manu silentiũ indicens aggressus est facere grandẽ sermonem inchoans ab altiori. Uiri inq̃t israelite ꝛ q̃ timetis deũ de gentibz audite. Deus plebis israel patres nr̃os elegit et exaltauit plebem cum essent incole in egypto, seruientes in luto ꝛ latere: de qua eduxit eos in manu forti Et quadraginta annis sustinuit mores eorum in deserto, postea introducẽs eos in terram, pmissam, destruens septẽ gentes q̃ habitabãt in terra: sorte distribuit eis terrã, quasi post quadringentos quinquaginta annos. Et intelligendũ est a natiuitate ysaac vsqz ad exitũ israel de egypto fluxerũt anni quadringenti quinqz. Postea ꝺpletis, xl, annis in deserto vsqz in terram chanaan diuisa est terra A natiuitate ẽ ysaac vsqz ad diuisionez terre fluxerũt q̃dringenti, l, anni. Et post q̃dringentos, l, annos dedit dñs iudices populo suo. ꝛ extunc fuit popul⁹ dei sub iudicibz vsqz ad tꝑs samuelis, ꝛ extinde postulauerũt regem: ꝛ dedit eis saul, q̃ regnauit sup eos, xl, annis cõputatis simul annis samuelis. Sic ei habeꝯ in chronicis hebreoꝝ. Et eo sublato de-

medio, suscitauit eis dauid regẽ, cui testimoniũ perhibens ait. Inueni virũ scm cor meum, ex cui⁹ semine suscitauit deus iesum saluatorẽ israel: cuius aduentus fuit preco ioannes

Adhuc de eodem.

Capl'm.LXXIIII.

Iri inquit frẽs

v filij generis abrãã: ꝛ q̃ intervos de gentibus sunt timentes deũ, vobis specialiter verbum salutis huius missum est. Qui enim habitant in hierusalem ꝛ principes eius hunc ignorantes esse iesum, ignorantes etiaz voces ꝓphetarum que per oĩe sabbatũ legunt, adiudicãtes eum mortiz eas impleuerũt nescientes. Deus ꝺo suscitauit eum tertia die a mortuis, ꝛ visus est ꝑ pl, dies hiis qui simul ascenderũt cum eo de galilea in hierusalem: q̃ vsqz nũc sunt testes eius ad plebem. Et nos vobis annũciam⁹ eã que ad patres nostros reprom̃issio facta est, quoniã hanc deus adimpleuit filijs vestris resuscitans iesum. Notum igit̃ sit vobis viri fratres: q̃a per hunc vobis remissio peccatorũ annunciatur, ab omnibus, scilicz peccatis, a quibz non potuistis in lege moysi iustificari. Qui credit in hunc iustificatur. Uidete ergo ne sitis ꝓtemptores ne veniat super vos vindicta dei: que cõminatur contemptoribus in hunc modum. Uidete contemptores ꝛ admiramini, ꝛ disperdimini, id est, videntes admirabimini ꝛ disperdimini, quia opus operoꝝ in diebus vestris, qõ nõ creditis, id est quia non creditis operi quod opaboꝝ in diebz vestris, id est, incarnationi.

Quare transierunt ad gentes.

Capl'm.LXXV.

reuntibus autẽ

e illis rogabãt, vt sequẽti sabbato loquerẽt adhuc in synagoga Et cum egrederentur de synagoga multi iudeorum ꝛ aduenarum, id est, gentiliũ vel iudeorum dispersiõe venientiũ secuti sunt paulum ꝛ barnabam. Sequenti vero sabbato pene vniuersa ciuitas cõuenit vt audiret verbum dei. Quod videntes iudei repleti sunt zelo inuidie, quo cõmoti ceperunt contradicere his que dicebanꝯ a paulo blasphemantes. Blasphemus enim est qui ex inuidia ob loquit̃ veritati. Tũc repleti zelo dei paulus ꝛ barnabas ꝓstanter dixerunt. Uobis oportebat primũ loqui verbum dei, iuxta verbuz dñi, dicentis. Non sum missus nisi ad oues que perierũt domus israel. Sed quia repellitis illud ꝛ indignos vos facitis, ecce conuertimur ad gentes. Et nota, cum hoc legatur hic dictũ a paulo ꝛ barnaba in antiochia persidie que non in iudea est sed in grecia, in plerisqz locis legitur dictum ab apostolis in iudea scilicet cum vellent transire ad gentes postq̃ per, xij, annos ꝓdicatum est in iudea Ecce nõ moueat te, quia potuit vtroblqz dici. Sic enim precepit nobis deus, posui te ĩ lucem gentium vt sis eis in salutẽ vsqz ad extremũ terre. Et sunt in esaia ꝝba patris ad filium. Acsi diceret pater filio. Missi tevt posttenebras infidelitatz vsqz ad terminos terre gentibz disseminares lucẽ veritatis. Sz cĩ specialiter dictũ sit chro, non est ꝯrarium q̃ hic legit̃ dictũ paulo, quia tanto est vnio capitis ꝛ membroꝝ vt quod dictum est capiti membra dictũ reputent sibi, sicut caput christus persecutionẽ membroꝝ reputat inflictã sibi dicens. Saule saule quid me persequeris, id est, in membris meis.

De recepta predicatione a gentibus.

Capl'm.LXXVI.

Idientes autẽ

a gentes mentionẽ de salute sua gauise sunt, ꝛ glorificabãt deũ, ꝛ crediderũt ex eis multi. Iudei tamen zeloz libore inuidie succensi cõcitabant mulieres religiosas ꝛ primarios ciuitatis, ꝛ excitabant persecutionem in paulum ꝛ barnabam, ꝛ eiecerũt eos ꝺ finibus suis At illi excusso puluere pedum, iuxta quod ꝓceperat dominus in testimonium illis: venerũt iconiũ. Et ingressi ciuitatem locuti sunt i synagoga, ꝛ credidit copiosa multitudo iudeorum ꝛ grecoꝝ rum. Et demorati sunt ibi multo tempore fiducialiter predicantes, domino predicationem eorum miraculis cõfirmãte. Nonnulli tamen de iudeis in incredulitate ptinaces suscitauerunt ꝛ ad iracundiam concitauerũt animos gentium aduersus credentes. Et diuisa est ciuitas, quibusdã fauentibus iudeis alijs fauẽtibz apl'is Et cũ fact⁹ esset impetus gẽtiliũ ꝛ iudeoꝝ cũ ꝓncipibz suis vt cõtume

lijs afficerent apostolos, z lapidarēt, id ē lapidib⁹ fugarent eos, confugerūt ad ciuitatē licaonie, scilicet listram z derben. Et cū hic dictum sit venerūt listram, iuxta cōsequentiam sermonis: in sequenti vbi dicit Erat q̄dam infirmus listris, potius dicendus fuit listre. Sed potest nomē ciuitatis multiplicem habere declinationem, vt dicatur listra listre, vel listre listrarū, vel listris indeclinabile. Unde sequitur, Et erat quidam vir listris, quod greco consonat vbi habet, paulus z barnabas morabantur in listris. Erat aūt vir iste infirmus pedib⁹: claudus ex vtero matris sue: z sedebat, quia nec ambulare nec stare poterat, nec vnq̄ ambulauerat, hic audiuit paulū loquentē. Quem intuit⁹ paulus z videns spūsancto reuelante: q̄a haberet fidem vt salu⁹ fieret, scilicet tantā que ad salutem sufficeret. Uel videns q̄a se saluandū crederet: dixit magna voce. In noīe domini nostri iesu christi surge: z sta sup pedes tuos rectus. Et statim exilijt z ambulabat. Turbe aūt cū viderent q̄d fecerat paul⁹: putabant ip̄m z socīū suū barnabam deos ee, z in forma humana eis apparuisse, z leuauerūt voce dicentes. Dij similes facti hominibus descenderūt ad nos, z vocabant barnabam iouē, q̄a p̄cor esse videbat, paulū vero mercurīū q̄ semp iuxta eor opinionē iouem comitabat: q̄ eloquens z litterat⁹ fuisse traditur, z tacūdiā hominib⁹ p̄stare videbat. Unde mercuri⁹ quasi medi⁹ currēs inter aures z linguas a latinis dr̄a grecis p̄o hermes, i. interpres dicit. Sacerdos quoq; iouis qui erat i ciuitate voluit sacrificare barnabe z ioui, afferens tauros ad īmolandū z coronas. Uel ad ornandā faciem templi iuxta ritum gentilium, vel vt capitib⁹ eorum imponerēt ad ornatum, aut p̄o aliqua alia causa vel religione nobis ignota. Ut aūt audierūt paulus et barnabas, q̄ diuinos honores vellēt eis exhibere, sciderunt vestimenta sua quod semper faciebant iudei audita blasphemia i deum, z prohibuerunt sibi talia exhiberi, dicentes se esse homines mortales, qui potius venerant vt eos reuocarēt ab idolatria, z vtq; sedauerunt turbas ne sibi īmolarent.

De persecutione quam passi sunt.

Cap'm. LXXVII.

Emorātibus au

d tem eis z docentib⁹ in listra superuenerūt ab iconio z antiochia iudei, z p̄citatis turbis in p̄secutionez pauli lapidabāt eū, z eiecerūt eum quasi vile cadauer, estimantes eū esse mortuū. De qua lapidatione ad corinthios loquens ait. Semel lapidatus sum, postea discipuli eius circumdederunt illū assistentes ei, z respirauit, z nescientibus iudeis reportauerunt eū in ciuitatem z cōualuit. Et postera die p̄fectus est cū barnaba in derben, z p̄dicauit ibi sicut fecerat in listra. Postea redierūt per easdem ciuitates per quas illo venerant p̄firmantes fratres in fide, et cōstituentes in magnis ciuitatibus p̄sbyteros, id est, episcopos, q̄ eo tē pore eodem nomine censebant episcopi z p̄sbyteri. Et p̄inde p̄stituebant p se epos, q̄ erant migraturi z incertivtq; ad eos cēt amplius reuersuri. Et cū redeuntes transirēt listram et iconiū, venerunt ad antiochiā persidie. Et transeūtes p̄sidiam venerunt in pamphiliam regionē in qua est ciuitas pergen, i qua locuti verbū dei descenderūt in italiā ciuitatē, z inde nauigauerunt antiochiā vnde p̄us exierant: segregati a spiritusancto ad p̄dicationē euangelij.

De questione circuncisionis determinata. Cap'm. LXXVIII.

Vnq; venissent

c antiochiā z p̄gregassēt fideles antiochenos reuelauerūt eis q̄nta fecerat deus p eos in gentib⁹, z morati sūt ibi nō modico tpe cū discipulis. Et dū ibi morā facerēt descenderūt quidā d̄ iudea christiani adhuc cū iudeizantes, z fuerunt d̄ secta phariseorum. Facta est ergo nō minima seditio inter eos z paulum z barnabā, quia p̄dicabant fidē absq; legalib⁹ ad salutē non sufficere. Et consentiebant eis multi veteri p̄suetudine imbuti. Et statuerūt vt p̄o hac lite dirimēda ascenderent in hierusalem ad maiores apostolos, scilicet ad petrum z iacobum epl̄scopū hierosolymoz. Et ascendit paulus cū barnaba assūpto z tito, sicut ipe refert in epistola ad galatas. Et qui descenderant de iudea, ascenderunt cōtra eos quidam scilicz d̄ heresi phariseorum ad fidem conuersi. Qui cum venissent hierosolymā z essent in p̄sen-

tia apostolor petri et iacobi z seniorum: surrexerunt cōtra paulū z barnabam dicentes. Oportet circūcidi fideles: z seruare legē moysi. Et auditavtriusq; partis sententia p̄uenerūt apl'i z seniores vt dijudicarēt sup hoc, et post multā disceptationē z inquisitōez factā inter apl'os z seniores surgens petrus ratione abiliter ostendit nō esse imponendū fidelibus iugum legis, q̄ ipse consilio dei baptizauerat cornelīū, z gentib⁹ p̄dicauerat p̄buz euangelij, z deus p̄dicationem eius p̄firmauerat fide mundans corda eorum, et anteq; baptizarent visibiliter mittēs sup eos spīritumsanctū, nec indicens eis obseruantiam legalium. Quid igit inquit nūc tentatis imponere iugum sup ceruices discipulor, q̄ neq; nos neq; p̄res nostri portare potuim⁹. Et statim ceperunt paulus z barnabas narrare quanta signa et p̄digia deus fecerat in gentibus per eos. Et tacebat multitudo audiens eos.

De sermone iacobi fratris domini.

Cap'm. LXXIX.

Et facto silentio

e locutus est iacob⁹ adherēs verbo petri. Uiri inquit fratres audite me. Simon narrauit quēadmodū de⁹ primū visitauit gentes vocans eas ad fidē, z testimonia p̄phetarum. Et inductis testimonijs diuersorum p̄phetarum: auctoritate pontificali p̄tulit diffinitiuam sententiam dicēs. Propt̄ quod ego iudico nō inquietari eos qui ex gentibus conuertunt ad deum sed consulo vt dirigamus ad eos epistolam vt abstineant se ab idolatria z fornicatione z suffocato z sanguine. Idolatria sicdem ex gentib⁹ maxime pullulauerat. fornicatio quasi naturale quoddam z nullius reatus reputabatur inter gentes. Ideo speciali ter decreuerunt apostoli p̄hiberi ista gentib⁹ Erant etiam p̄ni ad effundendum sanguinem. Consueuerunt etiam bibere sanguinez īmolatum dijs suis. Ideo specialiter p̄hibiti sunt a sanguine effundendo et bibendo. Quare autem ad litterā p̄hibuerint eis animal suffocatum, nō est satis p̄spicuū. Et placuit hoc cōsiliuz iacobi apostolis z seniorib⁹. Et cōmuni cōsensu elegerunt viros, p quos mitterent epl'am cū paulo, z barnaba iudam scilicet z silam, z p̄missa est salutatio in hunc modū.

De epistola missa conuersis ex gentibus.

Cap'm. LXXX.

Postoli et seni

a ores fratres fratrib⁹ ex gētib⁹ cōuersis salutē Fuit aūt post salutationē hic textus epl'e. Auditū est q̄ q̄daz descendentes a iudea turbauerūt vos euertentes animas vestras, volētes vestris imponere ceruicib⁹ iugū legis. Ideo de cōmuni cōsensu decreuimus eligere viros z mittere ad vos cū carissimis viris nostris paulo z barnaba Uisum est cū spīrituisancto z nob⁹, vltra nihil vob imponere oneris, q̄s vt abstineatis ab īmolatis simulacroz a sanguie z suffocato z fornicatione: a quib⁹ abstinētes bene agetis Ualete.

Quomodo consolati sunt conuersos ex gentibus.

Cap'm. LXXXI.

Escenderūt igi

d tur paul⁹ z barnabas i antiochiam z duo alli missi sūt cū eis Cū q̄ decessissent p̄gregata multitudine tradidit eis epl'am Et audita p̄solatōe d̄ iugo legis nō imponēdo sibi, gauisi sunt fratres d̄ gentib⁹ Judas aūt z silas cū cēt p̄phete p̄solati sūt eos, z multū p̄fortauerūt in fide. Hō est aūt hoc p̄tereundū, quia de p̄sato ascensu suo in hierusalem p dūrimēda litē p̄tractata scribit apostolus ad galatas in hunc modū. Deīn de post annos, xiij, a p̄uersione mea ascendi hierosolymā, cū barnaba assumpto z tito: et contuli cū eis euangeliū quod p̄dico in gētibus. Et quo annoz numero colligit, q̄ eodem anno quo paulus ascēdit hierosolymā, scz, xiij, a p̄uersiōe sua, petrus ascendit i hoc mam, z eodez anno sedit in cathedra episcopali, in qua sedit, xv, annis. Quattuordecim p̄o, z, xxv, xxxix, reddūt. Uicesimo aūt quinto anno a p̄motōe beati petri in sedē rhomanam, scz vltimo anno neronis, passi sūt petrus z paulus, z sic, xxxix, anno a p̄uersione pauli. Unde colligit paulū ad fidem cōuersum eodem anno quo dominus passus est, cum constet petrum z paulum, xxxvij, anno a passione domini, qui fuit vltimus ne-

ronis passos esse martyriū. Si aūt legatur aliqñ paulus cōuersus ad fidem scō anno a passione dñi, intelligendū est scō anno emergente: nō tamen eodem vsuali sicut alibi determinatū est. Quartodecimo ergo anno a passiōe dñi, scilicz quarto anno claudij ascēdit petrus rhomam, z sedit in cathedra episcopali decem ānis sub claudio, qui regnauit, xiij, annis, z nero post eū totidem annis.

De causa dissensionis inter paulum z barnabam.

Cap'lm. LXXXII.

Quo tēpore sederit petr⁹ in sede antiochena. Constat enī q̄ sedit antiochie, vij, ānis in sede episcopali, q̄ necessario de, vij, illoz z, xiij, oportet intelligi, qui a passione dñi fluxerūt vsq; ad eius promotionē in sedē romanā. Post, vij, aūt annos quib⁹ sedit in sede antiochena, cōsilio domini de hierusalē ascendit romā, sed in ascensu transijt per antiochiam: vt cōfirmaret subditos suos in fide. Et vt habeť in chronicis substituit eudochiū in sede antiochena. Et in ꝑ transitu per antiochiam redargutus est a paulo, quia comedens cū quibusdā fratribus de iudea: timens eos molestare, discernebat cibos: z ita cogebat gētes iudeizare. Unde paulus ait, Cum venisset cephas antiochiā in faciem ei restiti.

De causa dissensionis inter paulum z barnabam.

Cap'lm. LXXXIII.

Dautem anno quo ascendit petrus ō antiochia rhomam paulo z barnaba antiochie remanētib⁹, erat q̄dā, pcurator in iudea q̄ violentiā sibi voluit vsurpare potestatē cōstituendi summū pontificē z mutandi, p arbitrio suo, z vt posset sūmū sacerdotē vnū vel duos constituere eodem anno. Et videntes iudei q̄ non possent ei resistere, petierunt ab eo licentiam cōsulendi claudium imperatorē rhomanoz, vt eius voluntate hanc potestatem obtineret, alioquin desisteret z concessit eis. Et cum mississent nuncios rhomā, erat ibi agrippa fili⁹ herodis agrippe, quē pater decedēs in manu claudij dimiserat, Claudius aūt differebat eū mittere in iudeā tanq̄ dñm, tū ꝓpter sentiā iudeoz, tum ꝓpter teneritudiē etatis eius. Iste audiens q̄ causa populi sui ageretur intercessit pro eis z obtinuit. Et rescripsit claudius pcuratori vt ab huiusmodi exactione desisteret, z destitit. Et rescripsit iudeis vt sup hoc gratias agerent agrippe ad cui⁹ intercessionē hoc obtinuerāt et iudei significauerť ei vt mitteret eis agrippam, z faceret eum tanq̄ regem z dominum. ipe tamen adhuc distulit. Postea ꝙ quādo visum e st ei milit eum in iudeā nō tamē reddidit ei totam terrā patris qui totū regnū integre obtinuit, sed dedit ei galaditidem regionem scz vltra iordanem, terram duaz tribuum, z dimidie tribus, z dedit ei potestatē cōstituendi summū sacerdotē in hierusalē ꝑ arbitrio suo quaz negauerat procuratori. Iste fuit agrippa, in cuius regnum secesserūt fideles de iudea imminente excidio hierusalez, ab angelo premoniti, sicut habes super matthe um. Sed nunc prosequamur ō paulo z barnaba qui adhuc demorabātur in antiochia euangelizantes ꝙbū dei, z iudas abierat sila cum eis remanente. Post aliquot dies vsū est eis cōmodum reuerti per ciuitates in quibus predicauerāt verbum dei, z visitare fratres z cōfirmare eos in fide. Barnabas autem voluit habere in comitatu suo ioannem qui cognominabatur marcus. Paulus aūt noluit dicens. Non assumendū esse, quia in fronte aciei constitutus nimis trepide steterat, z quia timore mortis a pdicatione desisterat, quādo scilicet a pamphilia descēdens reuersus est in hierusalem. Jōoq̄ nō erat assumendus ad predicationem, ne alios malo exēplo lederet. Et facta est dissensio, ita vt discederēt ab inuicē. Et excusant eos sancti, q̄ nō discesserunt odio cōmoti, sed a spiritusancto ad hoc excitati vt diuisi pluribus locis pdicarēt, z plures lucrifacerēt. Barnabas autem assumpto marco nauigauit cyprum. Et eo autem q̄ noluit dimittere eum perpendit fuisse ei⁹ cognat⁹. Legunť aūt fuisse cōsobrini. Paulus aut, pfect⁹ est assumpto sila quez dñs ad hoc remanere fecerat vt ei cooperaretur, z pambulabat syriā z ciliciā. Postea venit in derben z listram, vbi erat quidā christianus nomine timotheus filius mulieris vidue vel iudee, natus de patre gentili, cui perhibebant testimonium religionis omnes fi-

deles qui erant listris. Hunc constituit paulus episcopū eoz, sed circūcidit eum pro tolendo scandalo iudeorū: ne scandalizarentur q̄ haberent episcopū incircūcisum. non q̄ legalia post veritatē euāgelij essent necessaria, paulatim tū nō subito iudeis erāt tolenda, z quasi cum honore mater sepeliēda fuit. Postea eduxit secuz paulus timotheū, z transeuntes per ciuitates ꝑcipiebat obseruari decreta apostoloz z seniorꝫ qui erāt in hierusalem: z ecclesie confirmabanť z multiplicabantur.

Q̄ prohibiti sunt apostoli ne irent quo volebant.

Cap'lm. LXXXIIII.

Ranseuntes aūt frigiam z galatie regionem volentes ire in asiam minorē: prohibiti sunt a spiritusancto qui sciebat corda hominū, q̄a tunc non essent credituri. Voluit ergo spiritus sanctus sanctū dari canib⁹, et impios de ꝓtemptu pdicationis grauius damnari. Voluit etia has puintias alijs apostolis reseruari. Philippus nanq̄ z ioannes pdicauerunt in asia minori. Lucas in bithinia a qua similiter a spiritusancto sunt prohibiti, z ita due cause reddūtur quare prohibiti sunt ab huiusmodi puincijs. Vl' ne sanctum daretur canib⁹. vel quia destinati erāt a spiritusancto alijs apostolis, asia mīor io anni, bithinia Luce Origenes vbi agit ō ꝓmittijs z de decimis dandis sacerdotib⁹ reddit tertiam causam. Dicit enī q̄ deus prouidens seruis suis alimoniaz corporalem: ab huiusmodi prouincijs discipl⁹ propter famē phibuit, propter illam scz maximam famē in qua helena sustentauit fratres paupes qui erant in hierusalē. que facta est quarto anno claudij. Nec fuit hec helena matī cōstantini, sed regina abigenorum. cuius amore captus est rex abigenorum. z eā in vxorez accepit z cōcepit ex eo. Et cum nocte dormiret cum ea, z posuisset manū suam super vterum pregnantis, audita est ab eo vox in hūc modū. Vide ne ledas puerū. quia magnus futurus est in mundo. Et audita voce huius modi: stupefactus dixit hoc vxori sue. Postea puerum natum cum summa diligētia nutrierunt, z mortuo patre puer factus est rex, z cōmendať iste in multis. Et hec est causa cō-

mendatiōis, quia audiēs vnum deum colia iudeis: coluit eundē, z suscepit circūcisionez z ritus iudeorum. Huius mater helena veniens hierusalē inuenit fratres fideles in hierusalem inedia laborātes q̄ erat tempus famis, z emit granum vndequaq̄, quia attulerat argenti copiam ad emendum, z sustentauit fratres qui erāt in hierusalem. Et cū adhuc esset in iudea, nunciatum est ei q̄ mortuus esset filius eius z statim redijt z fecit extrahi cadauer de sepulcro, et reportauit in iudeam, z fecit non longe a hierusalez extrui duo mausolea, z in altero reposuit corpus filij, z precepit cū mortua esset in altero corpus suum reponi, z sic factum est. z adhuc apparēt vestigia mausoleorum, z putant multi decepti: esse mausoleū helene matris cōstantini.

De visione que apparuit paulo nocte.

Cap'lm. LXXXV.

Vnq̄ pertransiss sent missiam paulus z socij eius: venerūt troadē, z ostensa est paulo visio p noctem. Apparuit ei vir macedo id est, angelus illius gentis assimilatus viro macedoni: proprietate lingue vl' forma speciali, stans z deprecans eū z dicens. Transiens in macedoniam adiuua nos. Ex ꝙ verbo videtur fuisse homo non angelus. Non enim egent angeli auxilio nisi dei. Sed ꝙa aūt angelus assumpta ꝓsona macedonū Ut autem visum vidit statim quesiuim⁹ pficisci in macedoniā: certi facti q̄ vocasset nos ōs euāgelizare eis. Et nota q̄ dictuz est quesiuim⁹. Hic enī primo ostendit lucas se comitē fuisse pauli, forte z nunc primo adhesit ei, vnde nusq̄ in precedenti ait venim⁹, sed vbiq̄ venerunt, z similia. Hic autem primo cōmisc it se socijs pauli. vide quoq; quod vbi dicit erat vir macedo stās. Sup hoc verbo stans glosa habeť modica. Angeli semper stare dicuntur. Cui plerisq̄ adherentes, in antipho na paschali sedit angelus, emendent, stetit angelus, sed errant. Intelligenduz est semp in hoc libro, cum legantur in euangelio angeli sedisse ad monumentum. Nauigātes aūt a troade recto cursu venimus samotraciam z sequenti die philippis: que est prima ciuitas macedonie, id est venientibus a mari ꝓma occurrit, z erat colonia. Dicitur autem

colonia ciuitas illa que defectu indigenarū nouis cultoribꝫ implet. Uñ & colonia quaſi a nouis cultoribꝫ dr. Futmus eñ ibi p dies aliquot, & die ſabbatoꝝ egreſſi ſumus extra portam iuxta flumē vbi videbaē eſſe locus ꝓgruus orationi, id eſt locutioni vl' ſupplicationi, Orare nanq; accipit & p perorare & pro ſupplicare.

Exrecepti ſunt a muliere purpuraria.

Cap'm. LXXXVI.

T ſedētes loque

e bamur mulieribꝫ q̄ cōuenerāt Et mulier quedā lidda nomine, purpuraria ciuitaſ tiatirenoꝝ audiebat nos loquentes, Poteſt aūt intelligi purpuraria q̄ſi vtens purpura, quia forſan erat ꝺ regio ſemine, Vel potiꝰ purpuraria: q̄ textrix purpure, vel q̄ vēdebat purpurā. Cū aūt baptizata eſſet & domus eius tota, deꝓcata ē nos dicēs, Si iudicatis me fidelē introite in domū meā: & manete mecū. Et itrauimꝰ coacti. Adhuc eī abhorrebāt intrare domos gentilium p vitando ſcandalo iudeoꝝ.

De ſpiritu phitonico a puella electo.

Cap'm. LXXXVII.

Ğctum eſt autez

f ereuntibꝫ nob ad orationē: vt obuiaret nob quedā puella habens ſpiritū phitonicū. Poteſt aūt intelligi phitoniſſa, vel p ſpirituꝫ phitonicū operās arte magica: vl' ſpiritu phitonico vexata. Dis eñ duobꝫ modis accipit in ſacra ſcptura ℔ nomen, vel phitoniſſa dicit que p ſpiritū phitonicū ſuſcitationē mortuoꝝ operat arte magica, vt que ad petitionē ſaulis ab inferꝫ vocauit aīmā ſamuelis, vel potius p ea ſpirituꝫ īmundū. Hec aūt ſpecies artiꝫ magice ab apolline phitone inuenta eſt & ab eius cognomine cognominata eſt. Dicit eñ phitoniſſa que a ſpū phitonico poſſidet, & ea vtit quaſi organo ſuo ad diuinandū. ℭliter hic potius videt accipi. Et erat queſtuoſa dominis ſuis, q̄ mltū ꝓcipiebāt emolimentū ex diuinatiōe ipius. Hec ſubſecuta paulū et ſocios eius clamabat dicēs. Iſti homines ſunt ſerui dei excelſi, qui annunciāt nobis viaz ſalutis. Et ſic clamabat multis diebꝰ, forte p bonum nature vl' potiꝰ ſpūſancto ſpiritū phitonicum vt per eā verꝝ loqueret vrgente. Conuersus aūtē paulus ipa poſt cū clamante, dixit ſpiritui īmundo. Precipio tibi in nomie ieſu chri exi ab ea. Et exiit ab ea q̄ indignuꝫ erat vt verbū euāgelij p eam ſpiritus mēdax annunciaret. Uidētes aūt hoc dñi eius ſcētes quia marimū inde ſumerent īcōmodū apprehēderūt ſilā & paulū, & duxerūt eos ad fozum ad ꝓncipes, & offerētes eos magiſtratibus dixerūt. Iſti homines ꝺturbāt ciuitatem noſtrā. cū ſint iudei ꝓdicantes nouā q̄ndam religionē, quā nō licet nob ſuſcipere cūſimus i homani. Jā eī decretū erat a rhomanis: vt nullus deus de nouo coleret niſi approbāte senatu. Et cucurrit plebs aduerſus eos & magiſtratus, et ſciſſis eoꝝ tunicis iuſſerunt eos virgis cedi, & flagellatos miſerūt in carcerem: precipientes cuſtodi vt diligenter cuſtodiret eos. Qui accepto mādato miſit eos in carcerem interiozem, pedes eozum ſtringens ligno.

De terremotu vnde aperta ſunt oſtia carceris.

Cap'm. LXXXVIII.

Edia aūt nocte

m paulus & ſilas decātabāt hymnos, & orātes laudabāt deū Et dū media nocte oꝛarent ſubito factus eſt terremotus, q̄ ſcz terremotu oīa fundā mēta carceris cōmota ſunt. oſtia aperta, vincula omniū q̄ erant in carcere rupta, nō ſolius pauli & ſile ſed & alioꝝ. Expgefactus eſt aūt cuſtos carceris, & vidēs ianuas carceris apertas, euaginato gladio volebat ſe interficere, autumans oēs incarceratos aufugiſſe. Et cū eſſet paulus in medio carceris tenebroſi, videns hoc in ſpiritu exclamauit. Nihil tibi facias mali. Uniuerſi eī quos cuſtodiebas hic ſumus. Sciebat eñ q̄ tunc volebat ſibi manū inīcere, quia putabat oēs incarceratos aufugiſſe, & petito lumine a miniſtris introgreſſus eſt cuſtos carceris, & tremefactus tum p his que facta fuerant in terremotu, cū quia intellexerat paulus q̄ ſe vellet interficere, procidit paulo & ſile ad pedes, & educens eos ō carcere ait. Quid me dñi oportet facere vt ſaluus fiam. Ad quē illi. Crede in dominū ieſum, & ſaluus eris tu & domus tua tota Et locuti ſunt ei verbū domini, & omnibus qui erant in domo eius, & tollens eos in illa hoza lauit plagas eoꝝ, & baptizatus eſt, & ſic

lauit et lotus eſt

Quomodo a magiſtratibus ſunt dimiſſi.

Ca. LXXXIX

Ynq; perdu

tiſſet eos in c domū ſuam, apposuit eis mensā et letatus eſt cū omni domo ſua credens in deuz Et cū dies factus eſſet miſerūt magiſtratus nūcios ad cuſtodes carceriꝫ dicentes, Dimitte homines illos tanq; deſpectos. Dimittebant aūt illos ne plures crederent, quia iā innotuerat eis miraculū. Et nūciauit cuſtos carceris verba hec paulo. Miſerunt magiſtratus vt dimittamini. Nūc igitur exeūtes ite in pace. Ad quē paulus. Miſerūt nos in carcerē flagellatos publice, licz indemnatos homines romanos, id ē, romano imperio ſubiectionē cenſicapite, pfeſſos, et libertate romana donatos, et nūc occulte nos eijciūt. Nō ſic, ſz veniant ipi et nos eijciāt. Et cū renūciatū eſſet ꝑ magiſtratibꝫ timuerūt audito q̄ romani eſſent: Et

Ut ſicut in eos publica fuit manuū iniectio, ita et publica fiat electio.

venientes eduxerūt eos, & rogabāt vt egrederent de vrbe. Et exeuntes tranſierūt p liddā et viſis fratribꝫ conſolati ſunt eos, & inde profecti venerunt theſſalonicā vbi erat ſynoga iudeoꝝ. Paulus aūt vt conſueuerat introiuit ſynogogam. & p tria ſabbata diſſeruit eis de ſcripturis: predicās chriſtū mortuū et reſurrexiſſe. Et crediderūt aliqui ex eis, & adiuncti ſunt paulo & ſile & mulieres nō pauce & de proſelitis et gētibus multitudo magna Zelātes aūt iudei et aſſumentes quoſdam malos de vulgo concitauerunt ciuitatez aduerſus eos.

Q̄ inuidia iudeoꝝ iaſon accuſatus eſt.

Ca. XC.

T venientes in

e domū iaſonis apud quē hoſpitati fuerāt, querebāt eos ꝓducere in populū. et nō inuentis eis putantes eos a iaſone fuiſſe occultatos, traxerūt iaſonē & q̄ſdam fratres ad ꝓncipes ciuitatis dicentes Iſti ſunt qui vrbem cōcitant quos ſuſcepit iaſon et ipi ſuſcipientes eos faciūt cōtra decreta ceſaris, regem alteruꝫ dicētes eſſe q̄, ceſarez, et cōcitauerūt ꝓncipes aduerſus eos Et accepta ſatiſfactione a iaſone et ceteriꝫ dimiſerūt eos. Forte iaſon & alij frēs negauerūt ſe ſuſcepiſſe eos, etſi cōfeſſi ſunt ſatiſfecerūt, ꝙ nocte dimiſerūt paulū et ſilā in beroen Et introierūt in ſynagogā iudeoꝝ, et ꝓdicauerūt ibi et multi de beroenſibꝫ crediderūt & mulieres honeſte nō pauce.

Quid paulus athenis fecerit.

Cap'm. XCI

T audierunt iu

e dei q̄ erāt theſſalonice, q̄ a paulo ꝓdicaret verbū dei in beroe & venerunt illuc concitantes multitudinē. Et ſtatim dimiſerunt paulū fratres vt iret vſq; ad mare, quia magis ꝑſequebantur eum iudei, eo q̄ eſſet dux verbi. Silas aūt & timotheus remanſerunt ibi. Qui autē deducebāt paulū perduxerunt eū vſq; ad athenas, & vidēs ciuitatē idolatrie deditā: cito remiſit ad timotheū & ſilam vt venirent ad eum, & venerunt. Et diſputabant cū paulo epicurei, qui ponebāt felicitatem hominis in ſola corporis voluptate, & ſtoici qui in ſola animi virtute. Et inter ſe diſſentientes, in impugnatiōe apoſtoli vnanimiter conſentiebant dicentes Quid vult ſeminiuerbiꝰ iſte dicere Uere paulus ſeminator verboꝝ erat ſed meſſor mozū, de huiuſmodi meſſione expectans vberē fructum. Alij aūt dicebant. Nouoꝝ demoniorum videt annunciator eſſe. Et apprehenſum duxerunt ad ariopagū, id eſt ad vicū martis in quo ſez erat templū martis, q̄ athenienſes ſinglos vicos denominauerūt a dīs q̄s colebant, vt vicū in quo colebat mars vocabant ariopagū, quia arioth dicit mars. Uicum in quo colebāt pan, vocabant panopagus, & ita a ſingulis dīs ſingulos vicos denominabāt. Erat aūt vicus excellētioꝝ ariopagus, q̄ ibi erat curia magiſtratuū, & ſchole liberalium artium.

De ara ignoti dei.

Cap'm. XCII.

T cū eſſet pau/

e lus in ꝑſentia philoſophoꝝ docebāt, Noua quedā inferis auribus noſtris. Poſſumꝰ ſcire que eſt hec noua doctrina, q. d. poſſes rationē reddere ſup bis

que dicis Stās ergo paulus i medio ario-
pagi ait Viri athenienſes per omnia iudico
vos ſupſtitioſos. Preteries ēim vidi ſimu
lacra veſtra. Inter cetera aūt inueni arā cu-
ius ſupſcriptio erat hec. ignoto deo. vl' igno
ti dei. Acſi dicat. Hec ara dedicata eſt igno
to deo. Singulis eīm aris ſupponebat titu
lus. indicans cui eſſent dedicate Hunc ināt
deum ignotū cui hanc aram cōſecraſtis ego
annūcio vobis Hic eſt deus qui fecit mun
dū et oīa q̄ in eo ſūt. in q̄ viuim⁹ mouemur z
ſum⁹ Quo aūt hec ara illi deo ignoto ꝓſecra
ta eſt. hiſtoria actuū apl'oꝝ nō pſequit. ideo
noſtrū eſt hoc ſupplere. ſcz dicere.

Q philoſophi athenienſes dixerūt
deum nature pati.

Capl'm. XCIII.

Je enim domi

d nice paſſiōis philoſophi qui
athenis erāt videtes tenebras
facras ſup vniuerſaz ſupficiē tre. nō potue-
rūt cauſam eaz inuenire i naturaliby cauſis.
Tandē ad hoc inducti ſunt vt dicerent quia
deus nature patiebaſ Et dixerūt athenienſes
Conſtituam⁹ aram illi deo. z dedicata ē ara
et ſuppoſit⁹ eſt titul⁹ Ignoto deo Et cū vel
let offerre holocauſta z victimas illi dō igno
to. dixerūt philoſophi. Bonoꝝ noſtroꝝ nō
eget. ſed facietis genuflexiones ante arā ei⁹
et ſupplicabitis ei. quia nō querit oblationē
pecoꝝ. ſed deuotionē animoꝝ. Hunc deum
ignotū annūciau⁹ t eis paulus. aſſerens euz
mortuū fuiſſe. reſurrexiſſe et aſcēdiſſe in celū
in fine orbem iudicaturū Et cū predicaret re
ſurrectionē mortuoꝝ quidā irridebant Qui
dam aūt nec reſpuebāt nec recipiebāt dice-
tes. Audiem⁹ te de hoc iterū. Et exiuit pau
lus de medio eoꝝ. et quidā adherētes ei cre-
diderūt Inter quos fuit dionyſi⁹ ariopagi-
ta. quē poſtea ordinauit apl's epiſcopum co
rinthioꝝ. Cuius ꝓuerſionis modū quia pre
termittit hiſtoria actuū apoſtolorum noſtrū
eſt ſupplere.

De Dionyſio ariopagita.

Capl'm. XCIIII.

Bte Dionyſius

i magiſter erat i ariopago. z quāuis
ad exhortationē pauli ō facili credi
derit. tamen nō niſi poſt longā diſceptatiōz
pauli ꝓfeſſus eſt ſe credere. Sz poſt multaz
diſceptationē. dū adhuc cū paulo diſcepta-
ret. forte tranſiit cecus per viam coraī eis Et
ſtatim ait dionyſius paulo Si diceris huic
ceco in noīe dei tui vide. et videbit. ego ſtatī
credā Sed ne vtaris verbis magicis. q̄ fo
te noſti ꝓba que habeāt hmōi efficaciaz ego
preſcribā tibi formā verboꝝ. hac inquit for-
ma verboꝝ dices ei. In nomine ieſu chriſti
nati de ꝙgine crucifixi. mortui: qui reſurre-
xit et aſcendit in celū vide. Et vt oīs tolle
ret ſuſpicio ꝑcepit paul⁹ dionyſio vt ipe ea-
dem verba pferret. Et in ea forma verboꝝ
dixit dionyſi⁹ ceco vt videret. et ſtatim vidit
et dionyſius cōfeſſus eſt ſe credere Et cū ꝑdi
caret paulus athenis et mltos ꝓuertiſſet ve
nit corinthū. et ibi inuenit quendā iudeū no
mine aquilā cū vxore eius priſcilla. quos ſe-
pe ꝓmemorat apl's. vbi ſalutat amicos ſuos
Iſti nup venerunt de italia iudeis omnib⁹
ex edicto claudij impatoris de regno ei⁹ exi-
re compulſis. eo q̄ vxoꝛ eius agrippinā p-
nimia familiaritate quā habebat cū eis ado
traxerāt ad ritus ſuos vt iam iudeizaret. Et
hoſpitatus eſt paulus apud aquilā z priſcil
lam. eo q̄ eandē artem exercerent quaz z ipe
cōſueuerat exercere. de ꝓprio laboze manuuz
ſibi victū adquirēs. ſcz artem ſcenofactoriaz
Faciebāt eīm tentoria ſiue papiliones q̄ ne-
ceſſaria erant indigenis terre. ꝓpter īmodera-
tum calorem vel cōmeantibꝫ. Ut dicat ars
ſcenofactoria a ſcenos quod interpretat⁹ vm
bra. vel ēm alios a ſcenos qō interpretat fu-
nis. Erant eīm funicularij. Et cum veniſſent
ſilas z timotheus de macedonia vbi dimiſe
rat eos. predicabat paulus inſtanter verbū
euāgelij coadiuuantibꝫ illis. Et vilipenden
tibus iudeis predicationē. iuxta qō precepe
rat dominus excuſſit puluerē de pedibꝫ in te
ſtimoniū dicens illis. Mundus ſum a ſan-
guine veſtro. q̄ quantū in me fuit voluī vos
reuocare ab impietate veſtra. Sed q̄ pertī-
naces eſtis tranſeo ad gētes. Et migrās in-
de tranſiit ad domū cuiuſdā gentilis nomie
titi. cui⁹ dom⁹ erat coniuncta ſynagoge. Nec
eſt intelligendum ꝙ de Tito. cui apoſtolus
epl'as ſcripſit qui eius fuit diſcipulus. quem
etiam cretenſem ep̄m ordinauit. Et ꝓuerſus
ē criſpus archiſynagogus cū vniuerſa fami-
lia ſua. ille ſcz de quo apoſtolus ait ſcribens
ad corinthios. Gratias ago deo meo. q̄ ne-

mīnē ex vobis baptizaui niſi criſpum z galū
Et multi corinthioꝝ audientes cōuerſionē
eius crediderunt et baptizati ſunt. Et appa-
ruit dñs paulo p viſionē dicēs Noli timere
ſed loquere et ne taceas. quia ego tecū ſum.
et nemo apponet manū vt noceat tibi. z fuit
ibi per annū et ſex menſes.

Q iudei conſtituerūt gallionē
in paulū.

Capl'm. XCV.

Surrexerunt

t ergo vnanimiter iudei in paulū
z traxerūt eū ad pſentiā gallio
nis qui erat ꝓcurator achaie regiōis. in qua
erat corinthus Et accuſauerūt eum q̄ ꝓtra
legem p̄dicaret. et locut⁹ ē gallio ad eos Si
arguer etis hominē iſtū ō aliquo ſcelere ma-
nifeſto. ſup eum iudicarem. Sed quia diſce
ptatio eſt de lege veſtra nō curo iudicare Et
videtes gentiles q̄ nō faueret ꝓcurator par
ti iudeoꝝ coram eo apprehenderūt ſoſtenez
principem ſynagoge. et ꝓcutiebāt eū. z nihil
horum erat cure ꝓcuratori. Paulus aūt cuz
adhuc ſuſtinuiſſet in dies mltos. z eſſet in cē
teris. qui z portus corinthi aſcenſurus nauē
vt nauigio veniret in ſyriam. totondit comā
quā nutrierat. quia fuerat nazareus ex voto
Nazarei eīm ad temp⁹ ex voto comā nutrie
bāt. et ꝓpleto tpe voti radebant. z in ignē ſa
crificij ponebant Quidā codices habent to
onderūt. Vñ quidā hoc referūt ad aq̄laz z
priſcillā. Sz augustin⁹ z hieronym⁹ ad pau
lum hoc referunt.

Q paulus diſputabat epheſi con-
tra iudeos.

Capl'm. XCVI.

Venit paulus

e in ſyriam ducēs ſecū aquilā z ꝑ
ſcillam. Et cū veniſſet epheſus
ingreſſus ſynagogā diſputauit cū iudeis Et
rogātibꝫ illis vt cū eis ampli⁹ remaneret nō
conſenſit Sed valefaciens fratribꝫ ꝓfectus
eſt ab epheſo dimittēs ibi aquillā et priſcillā
et ipſe pambulauit galatiā et frigiā cōfirmā
do fratres. Et cū eſſent epheſi aquila z pri-
ſcilla. venit epheſum quidā iudeus nomine
apollo alexandrinus genere. vir facund⁹ et
peritus in ſcripturis. Iſte baptizatus erat
baptiſmo ſohannis. z iam credebat chīm
eſſe meſſiam in lege ꝓmiſſum. et recte ſentie
bat de patre et filio. ſz nihil adhuc audierat
de ſpiritu ſcto. Et cū videret aquila z priſcil-
la fiducialiter ꝓdicantē. aſſumpſerūt eū. z di
ligentius expoſuerūt el vnū deū. Utrū aūt
baptizauerint eū baptiſmo chriſti nō legit
Cū aūt apollo vellet redire corinthū. aq̄la
et priſcilla et ceteri fideles q̄ erāt epheſi ſcri
pſerūt fidelibꝫ qui erāt corinthi vt ſuſciperēt
eū. nec abhorrerēt eū tanq̄z iudeū. Et cū ve-
niſſet corinthū. multū cōtulit fratribꝫ q̄ erāt
corinthi. Vehemēter eīm iudeos ꝓuincebat
vñ multū cōfū mati ſunt fratres

Quomodo baptizati ſunt qui baptiſma
Joannis acceperant.

Capl'm. XCVII.

Actum eſt autē

f cū apollo eſſet corinthi. vt pau
l⁹ pagratz ſuꝑioribꝫ ptib⁹ veni-
ret epheſum. et inueniret quoſdā diſcipl'os a
ioanne baptizatos. nondū tū ꝓfirmatos. q̄
p⁹ baptiſmū nō acceperāt manuū ipoſitōez
et interrogauit eos. Accepiſtis ne ſpīm ſctm
credētes. i. manuū impoſitionē q̄ dat ſpūſ-
ctūs. Ad quē illi. Sed nec de ſpūſcto mē-
tionē audiuim⁹. Ad q̄s ille. Nō ſufficit ba-
ptiſmus ioannis. Et ſtatim baptizati ſunt i
noīe dñi ieſu chri. Et cū impoſuiſſet eis ma
n⁹ poſt baptiſmū acceperūt ſpiritū ſctm. z lo
q̄bant varijs linguis. Et quidā coz ꝓpheta
bāt p̄dicētes futura. Erant aūt oēs fere. xij.
forte. xj. vl. xij. erāt. z ē appoſitū fere ad tēpe
ramentū Et p̄dicauit ibi paul⁹ apl's cū fidu
cia p tres meſes. diſputās z ſuadēs ō regno
dī. Et q̄ pri⁹ phibit⁹ fuerat a ſpūſctō p̄dica-
re in aſia minori. nūc eodē ſpūſcto inſpiran
te p̄dicabat epheſi. Et q̄ ptz q̄mirāda ſūt
iudicia dei. Cū aūt p̄dicaret epheſi q̄daz ob
ſtinati et incredulitate ptinaces maledicebāt
doctrine eius coraī multitudie Diſcedēs aūt
ab eis segregauit ſecū diſcipl'os. diſputās i
ſchola cuiuſdā tyranni. i. nobilis. vl' forte nom
ꝓpriū eſt illi⁹ a quo ꝺdurerat domū. in qua
docebat diſcipl'os ſuos. tā q̄ regēs ſcholas.
z ꝟ fecit ꝑ biennīū Et in eodē biennio ſcꝑſit
epl'am primā ad corinthios Et faciebat de⁹
magnas et mltas virtutes ꝑ man⁹ el⁹. ita vt
ſanarent languidi quib⁹ ſupponebant ſemi-
cincia. Dicunt aūt ſemicincia veſtes tātū ab
vno latere pēdentes. vl' quedā zone. vl' que

dam capitis ornamenta, vel quoddã genus sudarij quo hebrei vtuntur, quo laborantiũ sudor abstergitur.

De potestate nominis iesu.

Caplm. XCVIII.

Identes autez

v qdã exorciste q̃ ad inuocatiõ nominis iesu paul⁹ eijceret demones excogitauerũt vti eadẽ forma verborum ad electionẽ demonis, quia licet p exorcismos salomonis demones eijcerẽt, nõ tñ absq; labore multo sed quibusdam herbis ꝛ gẽmis adhibitis, vt tradit ioseph⁹. Ut ergo facilius eijcerent demones, adurabãt eos i hunc modũ, Aduro vos p iesum quẽ paulus predicat, et sic exibãt demones ab obsessis. Erant autẽ septem filij sceue p̃ncipis sacerdotum qui p̃cipue adurabant demões in hunc modũ Et dum quadã die adurarẽt demonẽ vt exiret de corpore obsesso respõdit eis demon, Jesum nouj et Paulũ nouj, sed vos qui estis, Et insiliens in eos: ꝑ̃berauit eos. Et increpuit fama p vniuersã regionem, et incussus est timor omnib⁹ exorcistis et magis, vt nõ auderent ampli⁹ in hũc modum demones adurare. Et congregati sũt omnes magi qui p artẽ magicã imperabãt demonib⁹, ꝛ combusserũt libros suos añ pedes pauli Postea paulus proposuit ire hierosolymã et inde romam Premisit aũt timotheum ꝛ erastum in macedoniã, ad preparãdas collectas quas erat delaturus in hierusalem, aduersus paup̃erũ qui erant in hierusalem. Ipse autem ad tempus remansit in asia minori.

De tumultu excitato per demetrium

Caplm. XCIX.

Tfacta est in tẽ

e pore illo turbatio magna i ephe so, demetrius em̃ argentarius (q̃ faciebat edes ꝛ imagines argẽteas diane) cõuocauit operis eiusdẽ opifices, et locut⁹ est eis in hunc modũ Scitis quia de huiusmodi artificio multũ nobis lucrũ comparam⁹ Paulus aũt predicat non esse deos manufactos, Si ergo inualuerit eius doctrina nihil amplius lucrabimur, et etiã templũ magne diane pro nihilo reputabit, ꝛ maiestas et⁹ destruetur quã veneratur vniuersus orbis et statim ira repleti clamauerunt vnanimiter discurrẽtes p ciuitatẽ Magna diana ephesior. Et rapto gaio et aristarcho socijs pauli contraxerũt eos in theatrũ, spectaculũ scilicet in quo rei puniebant. Et cum paul⁹ hoc audito vellet venire in theatrum nõ sorbidans se morti obijcere, dissuasum est ei a quibusdam amicis suis propter conuentus populi. Post q̃ aũt cessauit tumultus, vocatis paulus discipulis exhortatus est eos, et valefaciens eis profect⁹ est in macedoniã et inde athenas. Ubi cum fuisset tribus mensibus posite sunt ei insidie a iudeis in syriã nauigaturo, scientibus q̃ deferret collectas. Olim cũ esset vacu⁹ viator nõ ꝓposuerũt illi insidias, Habuit igit̃ ꝓsiliũ vt reuerteret̃ in macedoniã, vt ita vitaret insidias. Quidã enim de socijs eius ꝓfecti sunt recta via. Et precedẽtes nos dicit lucas sustinuerũt nos troade per circũitũ venientes Nos ꝓ̃o nauigauimus post dies azymorum philippis q̃ ẽ prima ciuitas macedonie, et in quinq; diebus venim⁹ troadẽ vbi demorati sumus septem diebus. Una aũt sabbati cũ pendinaremus, disputabat paul⁹ cũ eis in crastino ꝓfecturus, ꝛ ptraxit sermonẽ in mediã noctẽ et erant lãpades copiose in cenaculo vbi cõgregati eramus.

De mortuo resuscitato a paulo.

Caplm. C.

Tcũ sederet qui

e dam adolescẽs sup̃ fenestrã ꝛ grauaretur somno cecidit de tertio cenaculo deorsum, et sublatus de terra oblat⁹ est paulo mortuus, ꝛ dicebat eutic⁹ Ad quẽ cum descendisset paulus incubuit sup̃ eũ et cõplexus eũ ait, Nolite turbari Anima em̃ ipsius in eo est adhuc. Hocaũt ait vt tolleret desperationẽ ab eis Simile verbo vsus est dominus dicens Puella non est mortua sed dormit. Et suscitatus est adolescẽs: ꝛ gustauit cibum et confortatus est Sic inter ꝑ̃ba predicationis occurrit occasio curatiõis vt ostẽsione miraculi confirmaret doctrina pauli, ꝛ vt artius infigeret eor̃ mẽtibus memoria magistri ab eis discessuri. Nos aũt ascẽdentes dicit lucas nauigauim⁹ i asson vt ibi exp̃ectaremus paulum, sic em̃ dispo|suerat ipe per terrã interim iter facturus. Et cũ rediit ad nos, assumpto eo venim⁹ mileti. Proposuerat enim paulus in trãsitu nauigare ephesum, morã non facturus. Festinauit em̃ si possibile esset vt in die pentecostes esset hierosolymis A mileto tamẽ nõ nauigauit sed misit ephesi, ꝛ vocauit maiores ecclesie Et vocati venerunt miletum, ꝛ exhortat⁹ ẽ eos dicens se ascendere hierosolymã. Ecce inãt alligat⁹ spiritu, id est, spiritussancto, ad id me coartante vado in hierusalẽ, que vẽtura sibi mihi sunt ignorans, licet spiritussanctus mihi p alios protestetur, quia vincula ꝛ tribulationes me ibi manẽt Allijs enim reuelauerat spiritussanct⁹ de ipso quod non ip̃i Sed nihil inquit horum vereor, nec facio animã meam, id est vitã temporalẽ preciosiorẽ q̃s me, id est, q̃s animam meam, dummodo cõsummem cursum meum, ꝛ ministerũ quod accepi a domino iesu testificari euangelium gratie dei. Et nunc ecce scio quia ampli⁹ nõ videbitis faciẽ meam. Et post multam exhortationem positis genibus vna cũ omnibus illis orauit. Et procumbentes sup̃ collum pauli flentes osculabantur eũ, dolentes maxime de eo q̃ dixerat, quoniam faciẽ eius non erant amplius visuri, ꝛ deduxerũt cum vsq; ad nauem Et abstracti ab eis trãseuntes multas vrbes et regiones venim⁹ rectum, vbi mansimus, vij, diebus, inuentis ibi discipulis quibusdam per spiritum prophetabant cum paulo predicentibus, que illi euentura erant in hierusalem, et dissuadentib⁹ ne ascenderet, Postea profecti sumus deducentibus nos omnibus cum vxoribus ꝛ filijs vsq; foras ciuitatem. Et valefacientes eis ascendimus nauem, Illi aũt redierũt in sua. Nos aũt ascendimus ptholomaidem, et salutatis fratribus mansimus cũ eis vna die.

De hoc quod agabus paulo predixit.

Caplm. CI

Ltera autez die

a venim⁹ cesaream, ꝛ introiuim⁹ domum philippi diaconi, Huic erãt q̃ttuor filie ꝑ̃gines prophetisse predicentes paulo quod erat ei euenturũ in hierusalem. Et cum moraremur ibi per aliquot dies superuenit ꝓpheta de iudea nomine agabus Qui cum venisset ad nos tulit zonam pauli et ligãs sibi man⁹ ꝛ pedes: ait Hec dicit spiritussanctus Virum cuius est hec zona sic alligabunt in hierusalem iudei, ꝛ tradẽt i manus gentium. Hec audientes rogabam⁹ nos et qui erant loci illius, vt nõ ascenderet i hierusalem. Et respõdit, Quid fletis afflingẽtes cor meũ. Ego enim non solum alligari sed etiam mori in hierusalem paratus sum propter nomen dñi iesu christi. Et cum nõ posse|mus ei dissuadere quieuimus dicẽtes, Domini fiat voluntas. Postea preparati ascendimus hierusalem, et nonnulli de discipulis qui erant in cesarea nobiscum, adducẽtes iasonem hospitem nostrum Et cum venissem⁹ hierusalem libenter exceperunt nos fratres. Sequenti aũt die introiuit paul⁹ nobiscum ad iacobum qui erat episcopus hierosolymorum, de quo dicit beda super hunc locum, q̃ xxx. annis rexit ecclesiã hierosolymitarum, scilicet vsq; ad. vij. annum neronis, qui em̃ ioseph̃um excerebratus est partica fullonis Beda dicit q̃ precipitatus est de tẽplo Alibi legitur lapidat⁹, Et potuit esse, quia post q̃s precipitauerunt eum lapidauerunt eum quasi vile cadauer. Sed cũ beda dicat mortuũ iacobũ septimo anno neronis, palã est nõ esse autenticũ quod legitur i epistola clementis, qui iuxta tenorẽ illi⁹ epistole dicit sibi esse mãdatũ a petro, cui successit i apostolatu, vt post eius mortẽ iacobo episcopo epistolas destinaret, vt ab eo instrueret. Sz cũ iacobus episcopus mortuus sit septimo anno neronis, ꝛ petrus vixerit vsq; ad. xiij, cõstat hoc nihil esse.

De hoc quod obtulit de cõsilio fm legem.

Caplm. CII.

Im aũt intras

c set paul⁹ ad iacobũ: collecti sũt seniores Quib⁹ saluratis narrabat per singula que et quanta fecerat de⁹ in gentibus per eius ministerũ. Qui cũ audissent magnificabant deum, ꝛ dixerunt paulo, Vides frater quot milia sunt in iudeis q̃ crediderũt. Omnes tamen adhuc sunt emulatores legis volentes pariter cum fide suscepta obseruare legalia, et audierũt de te q̃ p̃dices abolitiones legis, ꝛ eis odibilis fact⁹ es quasi destructor legis moysi. Cõueniet g̃ multitudo audiens te superuenisse. Unde consulimus tibi vt sanctifices te fm legẽ, cũ iijs, qui habent votum sup̃ se, vt sic appareat

falsa opinio, que increpuit de te. Et statuerũt de eius consensu vt iudeis ad fidem cõuersis non prohiberet obseruatio legaliũ, dum tarat ne ponerent spem in eis. Et distingue quattuor synodos i primitiua ecclesia hierosolymis celebratas. Primam de substitutione matthie loco iude. Secundam de electione. vij. diaconorũ. Tertiã de legalibus qua statutum est conuersis ad fidem ex gentib̃ non esse imponendum onus legaliũ, quando ascenderũt paulus et barnabas de antiochia in hierusalem. Quartam de qua hic agitur. qua statutũ est non prohiberi iud eos a legalib̃ obseruantijs, dũmodo nõ ponerent spem in eis.

Q ligatus est paulus a preside ad clamorem iudeorum.

Cap'm. CIII.

Postera die puri

p ficatus paulus cum quattuor virs intrauit templum cum eis, et obtulit oblationẽ suam sicut alij. Consummatis autẽ septẽ diebus iudei qui venerũt de asia persequẽtes paulũ cũ vidissent eũ in tẽplo, quia viderant trophimũ ephesiũ deambulantem cum eo per ciuitatem, putauerũt q̃ introduxisset eũ in templũ hominem scilicet gentilem, et concitauerunt omnem populũ contra eum. et iniecerunt manus in eũ, dicẽtes, viri israelite adiuuate. Hic em̃ est homo qui contra populũ et legẽ et locum istũ p̃dicat vbiq̃ terraꝝ. et insuper gẽtiles induxit i templũ, et cõmaculauerunt locum sanctum. Cõmota est ergo vniuersa ciuitas et facta ẽ dissensio populi. Et apprehendentes paulũ traxerũt extra tẽplũ et clauserunt ianuas ne fugeret in templũ. et querentib̃ eum occidere nũciatũ est tribuno cohortis scilicet claudio lisie q̃ missus fuerat a Felice preside. Et cũ assumptis militibus et centurionib̃ occurrisset videtes eũ desierũt percutere paulum. Et apprehendit paulũ. et iussit eũ ligari catenis duabus, donec de causa eius cognouisset. Et cũ non posset audire p̃ tumultu, iussit eũ duci in castra scilicet in turrim regiã. Et cũ veniisset ad gradũ, forte ad gradũ templi vel ad gradũ domus proprie, portabatur paulus a militibus propter impetuꝫ populi. sequebatur enim omnis populꝰ clamans, Tolle eũ, ad mortẽ scilicet. Et cũ inducerẽtur paulꝰ in castra, ait tribuno. Licet mihi loqui aliq̃d ad te. Ad quẽ tribunꝰ. Nosti grecam linguã, Ait. Nouit. Locutus est em̃ tribunꝰ grece ne iudei intelligerent. Nũq̃d tu es egyptius ille qui ante hos dies tumultũ cõcitauit. et inde eduxit secũ in desertũ q̃tuor milia virorũ sicariorũ. Josephus dicit q̃ cũ plurib̃ milibus, et potuit primo venire cum pauciorib̃ postea habere plura.

De egyptio qui populũ seduxerat.

Cap'm. CIIII.

Egyptius iste per

e artem magicam sibi comparauerat nomen prophete, et congregatis triginta milibus iudeoꝝ eduxit eos p̃ desertuꝫ vsq̃ ad montẽ oliueti, volens inuere in hierusalem vt eam caperet. Sed occurrẽs ei Felix preses cum multis milibus armatoꝝ fugauit eum cũ paucis, et alios occidit. Respõdens paulꝰ tribuno ait. Homo sum iudeꝰ non egyptius, a tharso cilicie nõ ignote ciuitatis municeps. Non est natus tamẽ i tharso sz in oppido galilee noie giscallo. Quo capto a romanis translatus est tharsum cũ parentibus, z ibi educatus. Unde ab educatione se dicit tharsensem, licet in giscallo fuerit natus, sicut christus nazarenus dicit, licet i bethleem sit natus. Non est educat⁹ i tharso sed in municipijs adiacentibus ciuitati, vnõ nõ vocat se ciuem sed municipem a municipio et territorio ciuitatis in quo nutritꝰ est. Dicuntur autẽ municipia vicina rura ciuitatis, q̃ munera debita vel tributa soluũt ciuitati.

Q cognitus a populo permissus est loqui preside.

Cap'm. CV.

N sequentibus

t aũt magis declarat quare se dixerit paulus ciuẽ romanũ, z est summa, quia pater suus per obsequioꝝ diligentiã sibi comparauerat gratiam romanoꝝ z donatus est ab eis romana libertate, vt putaretur ciuis romanꝰ ipe z heredes sui. et sic iure hereditario habebat paulꝰ cõsortium romane ciuilitatis. Rogo ergo te p̃mitte me loqui ad populũ. Et permissus cepit loqui hebraice. Quod audientes magis

prestiterunt eis silẽtiũ. Viri fratres ego sũ homo hebreus natus in tharso cilicie, nutritus i hac ciuitate secꝰ pedes gamalielis: et ab eo eruditus, et fui emulator legis sicut et vos et p̃secutꝰ sum christianos. Cuius rei testis est mihi princeps sacerdotũ a quo accepi litteras in damascũ, vt si q̃s ibi inuenirez christianos: vinctos perducerem in hierusalez. Postea prosecutus est quomodo p̃cussit eũ dominus cecitate in via, quomodo conuersus et baptizatꝰ ab anania, quomõ post multum circũituz de damasco redijt in hierusalẽ. Et duz oraret in tẽplo factus est in extasi, et vidit et audiuit christũ dicentez sibi. Festina et exi velociter de hierusalem q̃ nõ recipient testimoniũ tuum de me. Ad quẽ ipe respondit. Domine ipsi sciunt quia p̃sequebar secatorez nominis christiani, et inter fui lapidatiõi stephani custodiẽs vestimẽta lapidãtium, q.d. Debet eis sufficere hoc exemplum cõuersatiõis mee. Et dñs ad eũ. Vade quoniam ad natiões mittã te lõge, quasi diceret. Nec propter hoc credẽt tibi iudei. ideo mittã te ad gẽtes que tã loco q̃s animo a iudeis sunt longe.

Q paulus ciuem romanum se fecit.

Cap'm. CVI.

Dixq vsq ad

c hoc ꝙbũ in silẽtio audissent euz iudei, audito q̃ dest̃inat⁹ eẽt gẽtib̃, vnanimiter vociferati sunt proijcientes vestimẽta sua, et puluerẽ iactantes in aera p̃ magnitudine tristicie, quasi furorẽ exprimẽtes dicentes tribuno. Tolle de terra hominẽ huiusmodi. Non est em̃ fas eum audire. Et iussit eũ tribunꝰ induci in castra in turrim sz illã que dicebatur antonia, et agrippia, et cedi flagellis et torqueri vt ita nõ occideret eũ tormentis eius satiati. Et cũ astrinxissent eũ loris dixit paulus astanti cẽturioni. Licz vobis flagellare hoiem romanũ idemnatũ? id est de nullo reatu ordine iudiciario cõuictũ. Quo audito accessit centurio ad tribunũ dicens. Quid acturus es. Hic homo ciuis romanus est. Et accedens tribunus ad paulũ quesiuit ab eo an romanus esset. Et cõfessꝰ est. Et ait tribunꝰ. Ego multa summa pecunie hãc ciuilitatẽ emi. Ego inquit paulus i ea natus sum, quia pater suus vt p̃taxatũ ẽ antecq̃ gigneret eum, cõparata sibi gratia romanoꝝ: ciuilitate romanoꝝ donatus est ab eis in se et in heredib̃ suis. Et statim discesserunt inde qui erãt eũ torturi quia timuit tribunꝰ audito q̃ esset ciuis romanus.

De scismate orto iter iudeos ex industria pauli. Cap'm. CVII.

Postero autẽ die

p volens scire diligentiꝰ causaz accusationis pauli solvit eum et iussit cõuenire sacerdotes ad cõsiliũ. Et p̃ducens paulum statuit eum inter eos: z cepit paulꝰ palam loqui cõsilio. Viri fratres inquit: ego omni cõscientia bona p̃uersatus sum apud deũ vsq̃ in hodiernum diem. Et statim princeps sacerdotũ ananias p̃cepit astantib̃ vt percuterẽt os eius quasi impudẽter gloriatis. Ad quẽ paulus. Percutiet te deus paries dealbate. q.d. Vindicabit in te deꝰ o hypocrita. q̃ cũ sedeas super cathedrã moysi: quasi sim legẽ videris iudicare, z iudicas cõtra legez. q̃ cũ me reputes blasphemũ non me iudicas legis ordine, q̃ precipit blasphemũ extra castra educi: et eductũ ab omni populo lapidari. Vel forte p̃phetauit paulꝰ de abolitione sacerdotij iudeoꝝ dicens. Percutiet te deus. q.d. Destruet te deus z sacerdotium tuũ, sacerdotiũ, s, iudeoꝝ. Tunc q̃ astabant dixerũt. Summũ sacerdotẽ dei maledicis: Tunc paulꝰ ait. Nesciebã fratres principem esse sacerdotũ. reuera si hoc scirẽ: reꝰ essem. Scriptũ est em̃ Principem populi tui nõ maledices. Vel quasi mystice ait se nescire, id ẽ sacerdotiũ iudeoꝝ reprobatũ esse. q̃a licet nouerit hũc nõ esse vere principẽ sacerdotum: tñ temperate respõdet, instruens alios vt modestius se haberẽt erga platos suos. Tũc timẽs paulus impetũ iudeoꝝ excogitauit quomodo moueret scisma inter eos. Et cũ plentes essent pharisei z saducei: corã omnib̃ pfessus est se esse de secta phariseoꝝ vt ita cõciliaret sibi animos eoꝝ. et eoꝝ beneficio euaderet manus alioꝝ. Et cum pfessus esset, facta est dissensio magna inter phariseos et saduceos.

Q dominus cõfortauit paulum. Cap'm. CVIII.

Texurgẽtes qui

e daz phariseoꝝ, pugnabãt p paulo

contra saduceos dicẽtes Nihil mali inuenimus in homine isto Quid si spūs locut⁹ ẽ ei vel angel⁹. Hoc aūt ꝓtra saduceos dicebāt, negantes angelū esse vel spiritū vl' aīam Et cū facta esset tāta dissensio timẽs tribun⁹ ne discerperet paul⁹ a saduceis scz volẽtib⁹ eum rapere: iussit milites descẽdere z rapere eū ō medio eor⁹ ac deducere i castra, z sic factū ē Seq̄nti aūt nocte apparuit domin⁹ paulo dicens, Cōstans esto, sicut eī testificat⁹ es de me in hierusalem, sic oportet te et rome testificari.

Quomodo coniuratum est in mortem pauli.

Cap'm. CIX.

Sicto autem die

f collegerūt se q̄dā ex iudeis z deuouerūt se maledictiōi, si comederēt vl' biberēt donec occiderēt paulū, p q̄ ī greco habet anathematizauerūt, Et erant plus q̄z. xl. viri q̄ hāc cōiuratiōez fecerāt, z accesserūt ad ꝓncipes sacerdotū z seniores dicentes, Deuotione deuouim⁹ nos nihil gustaturos donec occidam⁹ paulū. Persuadete ergo tribuno vt adhuc producat eū in mediū ad vos, tanq̄ aliq̄d certi⁹ cogniturī ō eo. Nos ꝓo parati erim⁹ interficere eū. Forte h audiēs nepos pauli fili⁹ sororis ei⁹, intrauit in castra, et nūciauit hoc paulo. Et aduocās paul⁹ vnū de centurionib⁹ ait, Adolescentez hūc produc ad tribunū, habet enim aliq̄d indicare ei. Et cū venisset adolescēs ad tribunū exposuit dolo. Et insidias iudeor⁹ contra paulū. Tūc dimittens adolescentez tribun⁹ precepit ei ne alicui hoc reuelaret Et conuocatis duob⁹ centurionib⁹ ait illis, Parate milites ducentos vt eāt vsq̄ cesareā pedestres et eq̄tes, lxx. scilicet q̄ nō eant pedestres, z lā cearios ducentos a tertia hora noctis, z parate iumēta, r. Paulo z comitib⁹ suis, z perducite eum sanū et incolumem ad Felicez presidem.

Q ante presidem contra tertullū oratorem contendit

Cap'm. CX.

Cripsit quoq;

f tribun⁹ ꝑsidi epistolā in hunc modū. Claud⁹ lisias optimo ꝑsidi felici salutē. Hec fuauit q̄ō in epistolis nostris seruam⁹. Nō em excellētioris psone pmisit nomē: imo nomen suum q̄ erat inferior psona pside. Postea exposuit in epistola causam accusatiōis pauli, z modum et ordinē actionis. Cūq; venissent cesaream nūcij cū paulo, tradita ep'la presidi statuerūt paulū ante eū, et ep'la plecta cognito q̄ esset de cilicia: ait ꝑses audiā te cū accusatores tui venerint: et iussit eū custodiri ī pretorio herodis. Post q̄nq; aūt dies descēdit pn̄ceps sacerdotū ananias cū senioribz z cū oratore quodā tertullo qui esset aduocat⁹ eor⁹. Et porauit tertull⁹ aū felicē: z in multis accusauit paulū. Postea annuēte pside rūdit paul⁹ ostendēs q̄z nihil dignū morte cōmiserat, z q̄ psequebant eū iudei ꝑ ȳitate, scz q̄ ꝓdicabat resurrectionē. Et audito q̄ esset cōtroversia de lege eor⁹: paruipendēs felix ait Audiam vos cū tribunus lisias descēderit. Et iussit paulū esse in libera custodia vt libere posset īgredi et egredi et deābulare: z nō phibere q̄ quisq̄ de suis ei mīstrare. Post aliquot ꝺo dies vēit felix cū vxore sua drusilla et vocauit paulum. Ista drusilla iudea erat pulcerrima quā olim ꝺcupierat lazic⁹ rex amasonū. Et cuz vellet eā ducere: negauit dicēs, q̄ nullo mō nuberet incircūciso. Postea ille circuncidit se et duxit eam.

Q felix voluit pecuniā extorq̄re a paulo.

Cap'm. CXI.

Vm aūt missus

c eēt felix a claudio ꝑses iudee: sollicitabat eā p iudeos vt nuberet ei. Et tandē inducta est ad hoc exēplo ꝺgnate sue beronice, q̄ olim dimisso viro suo nupserat ditiori, scilicet agrippe regi filio herodis agrippe, q̄ habebat terrā vltra iordanez. Dimisso igit ꝺori viro scz lazito rege amasonum nupsit drusilla felici. Hec drusilla quia iudea erat liberter audiebat pauluz ō fide q̄ ē in iesum christuz. Et cuz disputaret paul⁹ de iustitia z castitate et in iudicio futuro: tremefactus est ꝑses audiēs se iudicanduz. Et ait paulo, Vade et pe opportuno accersiaz te. Hoc aūt dicebat: sperās se aliq̄d ab eo accepturuz. Putabat em paluz habere pecuniam: vnde frequent⁹ eum accersiens loquebatur cum eo: Biennio autē cōpleto successit festus felici missus a nerone. Si autē intelligatur biennio a ꝑsidatu felicis nō potuit stare cū alonge retro constitut⁹ esset preses a claudio. Fest⁹ aūt missus ē a nerone q̄ successit claudio. Si aūt intelligat biēnio ab accusatione pauli, nec sic poterit stare. Non enim adhuc fluxerant duo anni ex quo venerat in hierusalem. Intelligendū est ergo biennio ab accusatione felicis, ex q̄ scilicz accusatus est a iudeis.

De seditione inter iudeos z gentiles.

Cap'm. CXII.

Rta est enim dis

o sensio inter iudeos z gētiles ī cesarea ō honore ciuitat⁹. Judei em̄ preferebant se gentilibus, quia herodes ascolonita q̄ circūcisionē accepit fuerat conditor ciuitatis, z appellauerat eā cesaream in honorem cesaris. Gentiles se pferebant iudeis dicentes q̄ a gentilib⁹ facta est ꝓmaria edificatio ciuitat⁹, q̄ aūq̄ reedificaret ab herode dicta est pirgo stratonis. Felix aūt ꝓmo fouit partē iudeor⁹, donec exhausit marsupia eor⁹. Postea fouit partē gētiliū, in tātū q̄ militib⁹ gētiliū dedit licentiā intrandi domos iudeor⁹, et diripiendi bona eor⁹. Vñ accusat⁹ ē a iudeis ad neronē, z biennio ab accusatione amot⁹ ē a ꝑsidatu et substitut⁹ ē ei fest⁹. Volēs aūt in fine presidat⁹ sui placere iudeis: relīq̄t paulū vinctū. Fest⁹ aūt cū venisset in, puinciā post triduū ascendit hierosolymā a cesarea, et rogauerūt eū ꝓncipes sacerdotū et primi iudeor⁹ vt iuberet adduci paulū in hierl'm parātes ei ꝑsidias vt occideret eū in via. Festus aūt rūdit se in cesaream maturū descensuz, z eor⁹ accusationē si pīter descēderent ibidē auditurū.

De appellatione pauli.

Cap'm. CXIII.

Emoratus autez

d fest⁹ in hierl'm paucis diebz descēdit in cesareā z sedit p tribunali, z pduc⁹ est paul⁹ in mediū, z accusat⁹ est in multis ab his q̄ descenderāt de hierl'm, q̄z nō poterāt pbare q̄ obiciebant ei, paulo in oībus rōnem reddente. Fest⁹ aūt volēs placere iudeis ait paulo, Vis ascēdere in hierl'm, z de his iudicari apō me. Ad quē paul⁹, Ad tribunal cesar̄ sto, vbi oportz me iudicari. Erat aūt sedes in cesarea iuxta quā stabat paul⁹, quā parauerat herodes cesari vt ī ea sederet siqñ veniret ī cesareā, vl' q̄s mitteret iudices. Et excusabat se paul⁹ dicēs, Judeis nō noceui siē nosti. Si q̄d dignū morte cōmisi: nolo mori. Si ꝺo nihil ꝺmisi: nemo est q̄ audeat me tradere illis, q̄z cesarē appello. Tūc fest⁹ cū ꝺsilio respondens ait, Ad cesarē appellasti ad cesarem ibis.

De hoc quod agrippa rogabat festum.

Cap'm. CXIIII.

T cum dies ali/

e q̄t trāsacti eēnt, descēdit agrippa in cesareā cū vxore sua beronice. Josephus ꝺt de beronice. Nō est intelligendū, q̄ fuerit vxor ei⁹ sed q̄si vxor. Erat em̄ soror ei⁹, id est cognata fm̄ idioma hebreū, z tenerime eā diligebat z imponebat ei q̄ abutebat ea. Descēdit aūt rex agrippa ī cesareā, audito q̄ ibi eēt fest⁹ vt accusaret iudeos apud eū. Iste nāq̄ agrippa infestus erat iudeis q̄z cū accepisset potestatē a rhomano imperatore cōstituendi summū sacerdotem in hierlm cōstituebat eos sacerdotes q̄ nō erant aaronite. Fecerat em̄ sibi in palatio suo fenestrā eminentem, vnde poterat videre q̄cūq; fiebāt in templo sacrificia. Nō molestē sustinentes iudei fecerant oppositū murū fenestre eminētioꝛē fenestra. Venerat ergo specialiter agrippa, rogatur⁹ festū vt murū illū obrueret. Causam tñ descēsus agrippe in cesaream, nō habes in hystoria actuū, sed ioseph⁹ supplet.

Quomodo porauit paulus cōtra festo z agrippa.

Cap'm. CXV.

Vnq; descēdit

c set agrippa: honorifice recept⁹ ē a festo, z cū p dies plures morā fecisset cū eo cōsuluit eū q̄d faceret de paulo. Et exposita ei accusatione iudeor⁹ cōtra paulū, respondit agrippa se velle videre paulum. Altera die venerūt agrippa et beronice cum mlta ambitione, id est cū mlta turba eos ambiente, vel cū mlta ambitione, id est cū mltiplici apparatu, vel cū mlta ambitōe, id est cū multo desiderio ambiendi paulū. Et cū introisset auditoriū cum tribunis z viris principalibus ciuitatis, iubente festo adductus est paulus, z dixit festus, Agrippa rex z vos

omnes qui adestis simul videre hunc super quo vniuersa multitudo iudeorum inpe-
lauit me hierosolymis dicentes eum dignū
morte. Ego aūt nihil in eo comperi dignū
morte. Jdeo cū appellauerit ad augustū eū
romā mittere decreui. Sed irrationabile mi
hi videt mittere aliquē vinctū. et causas ei⁹
non significare. Jdeo consulo te super hoc rex
agrippa, quia non habeo quid certū scribam
de eo. Tunc agrippa ad paulū. Permittitur
tibi loqui pro te. Tunc paulus extensa ma-
nu more cōcionātiū vel ad faciendū silentiū
cepit ō omnibus reddere rationē, super qui
bus accusabatur a iudeis. Beatū inquit me
reputo rex agrippa, quia in audientia tua sū
responsurus, cum peritus sis in lege moysi,
et noueris consuetudines iudeoꝝ. Propter
quod obsecro vt patienter me audias. Et p
secutus est modum conuersionis suę, et sup
quo accusaretur a iudeis. Et post multos ser
mones pauli, respōdit. Festus magna voce
Insanis paule, multe littere te faciūt insani-
re. Non insanio inquit paul⁹ optime Feste
sed sobrietatis et veritatis verba loquor. Scit
enim rex agrippa in cui⁹ presentia loquor. Ni
hil em̄ horū eum latere arbitror. Nec enim
quicq̄ horū in angulo factū ē. Credis agrip
pa, phetis. Scio q̄ credis. Ad quē agrip
pa In modico suades me fieri christianum
Ad quez paulus. Opto apud deū non tan-
tū te, sed et oēs q̄ audiūt hodie fieri tales
q̄lis ego sum, exceptis vinculis meis. Ho-
lo em̄ vinculatos esse.

Q paulus missus est romam.

Caplm. CXVI.

Hinc surrexit rex
et p
t ses et beronice et qui assidebāt eis
Et cū secessissent ioquebātur ad
inuicē dicentes. Nihil dignū morte aut vin
culis fecit homo iste. Et ait agrippa ad festuz
Dimitti poterat homo iste si non appellasset
ad cesarem. Et decreuit agrippa quia appella
uerat mittendū esse ad cesarē Et traditus est
paulus iulio centurioni cohort⁹ auguste mi
litū, scilicet qui missi fuerāt ab augusto, et pa
riter miserunt rhomā nuncios iudei contra
agrippam, aduersus quem multas habebāt
querelas, quia vt supra pretaxatum⁹: cōsti
uerat hismaelem summū sacerdotē cū non
esset de genere aaron. Et h̄ ponit ioseph⁹ ca-
talogum sacerdotum qui fuerant ab insti-
tutiōe sacerdotij vsq̄ ad terminū eiusdē sub
distinctione trium temporum. Ab aaron vs
q̄ ad tp̄s dauid, et fuerūt singuli, xviij, vnus
post alium in sexcentis, xxij, annis, et succede
bant filij patribo. p̄mogenitus filius aaron
scilicet eleazar successit ei in summū sacerdo-
tiū filius eleazari successit ei, et ita imposterū
Nam de ithamar nō erant summi sacerdo
tes sed minores nisi pauci circa tempora da
uid. Nā in beli sacerdotiū translatū est ad fi
lios ithamar, Abiathar quoq̄ erat de itha
mar quē deposuit salomon, et eius loco sta-
tuit sadoch q̄ erat de eleazar.

Q incidenter narrat de sacerdoti-
bus iudeorum.

Caplm. CXVII.

Sluid autem vo
d
lens ampliare cultū dī, videns
q̄ nō sufficeret vnus sūmus sa
cerdos ad ministrationē, q̄ si infirmaret nō
erat interim q̄ incensum poneret, q̄ necesse
erat singlis diebo offerri, instituit, xxiiij, sum
mos sacerdotes quoꝝ sedecim erant ō gene
re eleazar, viij, de genere ithamar. Unus tñ
illoꝝ et, xxiij, sūmus erat q̄ dicebaf̄ p̄nceps
sacerdotum. Administrabant autem per se
ptimanas que iure hereditario deuolute sūt
ad posteros eoꝝ. Et vnusquisq̄, xxiij, sum
moꝝ sacerdotū cū administrabat secū habe
bat, xxiij, minores sacerdotes, et totidem le
uitas, et totidem ianitores, duplicato nume
ro nathinneoꝝ. Fuerūt autem, t. t. viij, p̄n
cipes sacerdotū a tēpore dauid vsq̄ ad trās-
migrationem babylonis in quadringentis
et sexaginta annis. A transmigratione autez
cessauit sacerdotiū vsq̄ ad reditū de captiui
tate sub zorobabel et ieſu magno sacerdote.
Et indevsq̄ ad tempora machabeoꝝ fuit tē
pus sacerdotij. Tempus autez machabeoꝝ
non deputaf̄ sacerdotio, quia idem erant du
ces et sacerdotes, et sic vsq̄ ad herodem q̄ fe
cit occidi quotquot inuenerat ō genere sacer-
dotū, ne iterꝝ ad eos deuolueret regnum Et
vendebat summū sacerdotiū: q̄nq̄ vni: q̄n-
doq̄ pluribo simul. Et fuerunt omnino vsq̄
ad euersionē hierlm, xxviij, sūmi sacerdotes
A tpe āt herodis vsq̄ ad euersionē hierusa-
lem nō ponit iosephus summā annoꝝ sz cō
stat fuisse centū, v. cū herodes añ natiuitatē

domini triginta ānis regnauit, et domin⁹ tri
ginta tribus annis vixit et a morte domini
vsq̄ ad euersionē hierusalē, vbi; āni fluxerūt
Sed de his hactenus.

De tempestate in mari quam predi-
xerat paulus.

Caplm. CXVIII.

Raditus ē pau
t
lus iulio cēturioni vt pretaxatū
ē. Et dedit domin⁹ gratiaz pau
lo in oculis ei⁹ vt humane tractaret eū, nec
prohiberet amicos eius in ciuitatibo p quas
transibat ei ministrare. Prosequitur ergo lu
cas de progressu itineris. Ascendentes ināt
nauem adrumentinam incepim⁹ nauigare
circa asie loca. Quidam syllabicando volūt
distinguere ad rumētinaz vt dicatur fm eos
nauis ad rumentinā, scilicet romā tendens
sed melius a nomine ciuitatis dicitur adru-
mentina. Adrumētis enim est ciuitas africe
Postea enumerat lucas ciuitates per quas
trāsibant, quas nō est necesse enumerare, ni
si in quibus aliqua gesta sunt nō pretermit-
tenda. Inter cetera venerunt listram, vbi ha
buit paulus plures amicos qui ministraue
runt ei. Ibi inueniens centurio nauē alexā-
drinam nauigantē in italiā transposuit nos
in eam vt dicit lucas, de nauli, scilicet quā pri
us ascenderamus nos transtulit in illaz. Et
cum multis diebus nauigauim⁹ lente, ven-
to scilicet ire liberius prohibente, tandē ad-
nauigauimus crete, et inde vix deuenim⁹ in
locum qui dicitur bomportus, et ibi multo
tempore fuimus, nō ausi ingredi mare, cum
non esset apta nauigatio, eo q̄ ieiunium pre
teriisset, id est fames magna in nauigio ad na
uigandum reddēs nautas infirmiores. Vel
de ieiunio, vij, mēsis intelligi potest quod ē
inter diem propitiationis et scenopegie, sci
licet iter, x. diem septembris et xv, et sic pro-
bat non esse tutam nauigationem, quia iam
erat septimus mēsis, qui inferius est hyeme
fm hebreos, qui aprilem primū computant
In hyeme autem non est tutū nauigare Vel
potest intelligi de ieiunio instituto in memo
riam mortis godolie, quod fit in fine septem
bris. Vel de ieiunio decimi mēsis, quod sci
licet flebat in ianuario, quod constituerunt
auditis rumoribus de constructione templi
in babylone. Cū autem molestum esset cen-
turioni et alijs q̄ non possent nauigare, con
solabatur eos paulus dicēs. Viri video fo
te ex signis tempestatis vel in spiritu prophe
tico, quia non sine multo damno non solu
oneris et nauis: sed etiam animarum vestra
rum potestis nauigare. Centurio autem ma
gis credidit nauclero siue nauicularioq̄ pau
lo, id est, domino nauis. Nauclerus em̄ di-
citur in cuius sortem cedit dominium nauis
Cleros enim sors dicitur. Hoc autē compu
lit centurionē magis credere nauclero q̄ pau
lo, quia portus in quo erant non erat idone
us ad hyemandū, et ideo consulebant oēs
inde nauigare, si quo modo possent ad aliuz
portum peruenire, qui magis esset idoneus
ad hyemandū. Et cōtra consiliū pauli aspi-
rante austro ad portum propositū anbelan-
tes intrauerunt mare. Et cum aliquantuluz
processissent, insurgens ventus triphonic⁹
irruit contra nauem qui dicebatur euro aq̄-
lo. Dicitur autem ventus triphonic⁹ quasi
inflans mare, et facies intumescere. Triphos
enim interpretatur inflatio. Et cum arrepta
esset nauis, et non posset conari cōtra ventū,
cessante remigio ferebamur in incertū decur
rentes ad insulam quādam que dicitur cau-
da, et vix potuimus obtinere scaphā de na
ui in mare depositam in adiutorium nauis,
quia impetu fluctuū fere rupta est. Scapha
dicitur leuis nauicula deyna tātū arboze cō
cauata. Vel dicitur modica nauis viminea
crudo corio tecta cuiusmodi vtuntur pyrate
Et dicitur a scaphon quod interpretatur spe
culum, quia huiusmodi nauibus vtūtur py
rate ad speculandum et explorandum, et dese
runtur huiusmodi nauicule in nauibo, et im
minēte naufragio deponunt in mare ad sub
ueniendum nauī, quia his nauis accingitur
et in procinctu tempestatis armatur. Cū au-
tem sic tempestate valida iactarentur, sequē-
ti die fecerunt iactum, id est, eiectionem vten
silium de nauī.

Q constitutos in periculo paulus
confortauit.

Caplm. CXIX.

Et cū neq̄ sol in
e
die neq̄ i nocte luna et sidera ap
parerēt ablata erat oīs spes salu
tis. Et cū fecissent diuturnū ieiuniū forte vo
lutariū, p amouēda tēpestate, l'necessariū, q̄

forte artabantur penuria victualiū,omnib⁹ proiectis in aquam,ſtans paulus in medio eorum dixit Sanum erat conſilium adquieſcere mihi et lucrifacere iniuriam hanc z iacturam. Nunc tamen ſuadeo vobis bono animo eſſe. Certi eſtote quia nemo periclitabitur ex vobis,nec patieminī iacturā niſi nauis. Aſtitit enī mihi hac nocte angelus dei cui ſuio dicēs Ne timeas paule,ceſari oportet te aſſiſtere. Et ecce: donauit tibi deus omnes q̄ nauigant tecū,id eſt merito tuo cōſeruabit,vt nemo ex eis pereat. Propterq̄ inquit bono animo eſtote. Credo enī deo meo,quia ſic erit quēadmodum dictū ē mihi,et in inſulam quādaz oportet nos venire Ideo aūt de hoc pdicit eis veritatē,vt videtes hoc impletū certius ſperēt ſalutem Sz poſtq̄,trīj,die nox ſuperuenit circa mediaz noctem ſuſpicabant nautе apparere ſibi aliquā regionē. et ſummittētes pondus plumbi quo maris pfunditas exploratur,inuenerunt paſſus,xx. Et puſillū inde ſeparati,inuenerunt paſſus,xv,et timentes ne in aſpera loca inciderent,de puppi mittentes ancoras iiij,optabant diem fieri

De conſtantia pauli.
Cap'm.CXXX.

T cum vellent

c naute aufugere demittētes ſcapham ī mare, vidēs hoc paul⁹ in ſpiritu,ait centurioni et militibus. Niſi ī nauī manſerint homines iſti non poteſtz ſalui fieri. Et ſtatim milites abſciderunt funes ſcaphe z abijt per mare. Cum autē illuceſceret dies rogabat paulus omnes vt ſumerēt cibum,vt fortiores eſſent ad laborez ſuſtinēdum, Quartadecima inquit dies eſt hodie, ex quo expectauimus ſerenitatem aeris,z pmanentis ieiuni nihil accipientes. Forte die illa nihil comederant, vel forte dies plures ſine cibo tranſierant. Cōforta mini inquit z cibum ſumite quia nec etiam capillus de capite veſtro peribit. Et hoc dicto ſumebant panem in conſpectu omniū cum gratiarūactōe iuxta morem ſolitum,et cū fregiſſet cepit mādducare. Alij quoq; animequiores facti ſumpſerunt cibum,et erant anime in nauī ducente ſeptuagintaſex.

Ex paulus creditus eſt eſſe deus,
Cap'm.CXXXI.

Hinc confortati

t ti cibo alleuiabant nauem iactātes triticum in mare. Cum autez dies factus eſſet: nō agnoſcebant terrā. Sinum autem quendā conſiderabant habentē litus,in quem cogitabāt ſi poſſent ejicere nauem. Et cum ancoras ſuſtuliſſent committebant ſe mari ſine conatu remigū. Et leuato artemone iuxta q̄ ventus eos ducebat,tēdebant ad litus. Artemo dicitur modicum velum,directioni nauis potius accōmodatuz q̄ celeritati Et cum incidiſſent in locū bithalaſſum impegerūt nauem. Bithalaſſus propie lingua terre dicit in mare protenſa,mari hinc z inde circūdata. Et dicit bithalaſſuz quaſi mare bifidum terre interiectu diuiſuz. Et cū nauis offendiſſet in bithalaſſuz, prora manebat imobilis, Puppis vo frangebatur maris impetu ſuperuenientis. Et cōſulebant milites omnes vinctos occidi,ne forte natando aufugerent.

De verbo pauli ad centurionem.
Cap'm.CXXII.

Enturio vero

c volens ſeruare paulum phibuit hoc fieri,z pmiſit quotq̄t z quocūq; modo poſſent euadere,z iuxta quod predixerat paulus euaſerunt omnes: egreſſi in inſula que vocabatur mitilene. Et cum egreſſi eſſent barbari habitatores inſule officia humanitatis diligēter exhibuerunt eis. Accenſa enī pyra reficiebāt eos. Et dum paulus colligeret ſarmenta et congereret in pyram,vipera ex ſtimulo ſarmenta latens adheſit manui eius. Cum autem viderent barbari viperam in manu eius pendentem,adinuicem dicebant, Vtiq; homicida eſt homo iſte,nam cum de naufragio euaſerit,vltio diuina eum amplius viuere nō permittit. Excutiēs aūt paulus vipam in ignez nihil mali paſſus eſt. At illi expectabāt, vt ī tumeſceret manus eius,q; tumor ſolet ſequi poſt venenū. Et cū diu expectaſſent,z nullā in manu eius deprehenderēt leſionē,cōuertentes faciem ſuam ad ſe invicē dicebāt Deo mo iſte deus eſt.

Ex ſanauit principis patrem,
et alios.
Cap'm CXXXIII.

Ontigit autem

c patre publij principis inſule feb⁹ et diſſenteria laborare,id ē fluxu ventris. Ad quem cū paul⁹ introiſſet et orando impoſuiſſet el manus: ſanauit eū. Quo facto omnes qui erāt in inſula īfirmi accedebant ad eum et ſanabantur. Poſt mēſes aūt tres inuenerūt nauez alexandrinam que ī inſula mitilene hyemauerat cui nomē erat caſtrū inſigne,cui ſcilicet inſule quia ad hucibi apparebant quozundā caſtrozuz veſtigia que antiqui⁹ ibi fuerant edificata. vl cui nauī quia in modū caſtrozum erāt inſignia velis intexta. Alia translatio habet cui erat inſigne caſtoz. qui gemini ſunt caſtores ſcilicet caſtor et pollux quos gentiles pcipue in periculo maris inuocāt,z ideo in litore maris eis templū fecerant. Hoc aūt ex alia translatione euidentius eſt ybi habetur cui erat inſigne filiozuz iouis Fabulant enī gentiles caſtorem z pollucez fuiſſe filios iouis. Cum aūt aſcenderent nauē, multis honoribus honorauerūt nos,et poſuerunt necceſſaria in nauī. Et cum veniſſent ſiracuſam manſerūt ibi triduo et inde venerunt regiū et inde poſt vnū diem flante auſtro venerūt puteolos,pro quo alij libri habent puteolos ſum. Et eſt nomen inſule, vbi inuenerūt fratres,et rogati ab eis manſerūt ibi ſeptē dieb⁹. Cum aūt audiſſent aduentū eozū fratres qui erant rome occurrerūt eis vſq; ad foruz apij,id eſt,ab apio in litore maris cōſtitutuz vt de nocte applicantes ibi inuenerūt victualia venalia,vbi conſtituerant tres tabernas tres ſcilicet domos in litore,in quibus exponerētur cibi venales.

Ex receptus eſt a fratribus chriſtianis.
Cap'm.CXXXIII.

T cum vidiſſet

c paulus fratres ad ſe venientes gr̄as agēs deo accepit fiduciā. minus ſcilicet timuit. Et q̄ añ aduentū pauli iā rhome erāt chriſtiani patet ex hoc loco petrum z paulum nō primo predicaſſe rhomanis. Ex ſi quandoq; legatur: de conſtitutiōe vel cōfirmatione fidei intelligendum eſt: nō de primaria inſtructiōe. Cum autē veniſſent rhomā nondū erat nero confirmatus in regno nec inualuerat nequitia eius. Et audiēs cō troverſiam eſſe de lege iudeozum z chriſtianozum vilipendit. Et pmiſſus eſt paulus libere ire per ciuitatē,cū vno tantū militе euz cuſtodiēte. Timuit aūt ne forte iudei qui perſecuti eum erāt in iudea miſſſent litteras ad iudeos q̄ erant rhome vt in dolo eū occiderent. Ideo q̄z poſt tertiū diem cōuocauit primos iudeozum. Et cū conuenīſſent: dicebat eis, Ego fratres nō veni gentē meā accuſare ſed coactus ſum appellare ad ceſarem,quia ī iuſte traditus ſum a iudeis in manu rhomanoz. Propterea volo vos fratres ſcire,quia nulla eſt cauſa mortis mee niſi quia pdico reſurrectionē mortuoz. At illi dixerūt ad eum Nec litteras accepim⁹ a te d iudea, nec aduenies aliquis fratrū locutus eſt de te malum. Volumus aūt a te audire que ſentis d ſecta chriſtianoz cui adheres,audiuim⁹ enī q̄ ei vbiq; contradicit. Et die aſſignata venerūt ad eum plures in hoſpitium ſuum q̄bus exponebat legē z pphetas pdicans d ieſu a mane vſq; ad veſperam. Et quidam credebant his que dicebantur,alij nō credebāt Et cū diſcederēt diſſentientes,cepit eos paulus arguere in hūc modū, Bene ſpiritusſanctus de vobis locutus eſt p eſaiā dicēs. Vade ad populū iſtū,z dic ad eos, Aure audietis nec intelligetis,z videtes videbitis z non percipietis Incraſſatū eſt enī cor populi huius z auribus grauiter audierūt. z oculos ſuos compreſſerūt ne forte videāt oculis z auribus audiāt. z cuertant z ſanē eos. qm̄ in gentibus miſſum eſt h ſalutare dei. z ipi audiēt.

Quo tempore libere predicauit.
Cap'm.CXXXV.

Anſit autez pau

m lus toto biennio in hoſpitio qō ipe ꝺduxerat ī libera cuſtodia. z ſuſcipiebat oēs qui ingrediebant ad eū, pdicās verbū dei. z docēs de dño ieſu chriſto cuz oī fiducia ſine phibitōe. Et vide q̄ añ aduentū pauli rhomā iā reguerat nero duobus annis. Et venies rhomā, p bienniū fuit ī libera cuſtodia z poſtea p decennū ī magz libera. qz nero nōdū cōfirmat⁹ ī regno erat. z dedit ei liberā licentiā deambulandi z circūeundi p partes occidētis z pdicandi.

Quo neronis imperij anno paſſus fuerit
Cap'm.CXXXVI.

Quartodecimo

q vero anno imperij neronis, cũ iã ei⁹ nequitia inualuisset, ⁊ iã ĩ iudeos ꝯspirasset, positus est paul⁹ rome in carcerẽ, vbi multos de familia neronis ꝯuertit, et familiaritatez senece magistri neronis comparauit. Et eodẽ, xiiij, anno vltimo scilz imperij neronis martyrio coronati sũt ip̃e et petr⁹. Uñ patet eos errare qui dicunt nõ eadem die occisos esse, nisi intelligat̃ eadez die anno reuoluto, quod stare non potest, cũ cõstet eodem anno scilicz, xiiij, esse occisos ⁊ eadem die.

In quibus locis puniti fuerint petrus et paulus.

Capl'm CXXVII.

E loco autem vi

d dentur minus sentire quidam, qui putant in eodem loco occisos, qꝛ legitur. Gloriosi p̃ncipes terre quomodo in vita sua dilexerunt se: ita ⁊ in morte nõ sunt separati. Potius tamen videtur paulus tãq̃ ciuis honorabiliori morte occisus. qꝛ gladiatus ⁊ in catacumbis versus occidentem Petrus ꝟo crucifixus ĩ vaticano in vico scꝫ qui est extra ciuitatem vbi fiebãt dolia, ⁊ ita paulus honorabiliori morte mortuus ẽ, qꝛ gladiatus. Gladio enim perimebantur nobiles, et in loco magis honorabili, scilicet in catacumbis.

Scholastica historia magistri Petri comestoris. Imp̃ssa argẽtine finit feliciter. Anno salutꝫ nostre Millesimoquingentesimo tertio Kalendas vero, xvj, decembris.

G. Husner
Pr. 10001

R. 11631

Ecclesiastica Historia diui Eusebii. et Ecclesiastica Historia gentis Anglorũ venerabilis Bede: cum vtrarũqz historiarũ per singulos libros recollecta capitulorum annotatione.

Ecclesiastice Historie

per vndecim libros elegantissimo stilo digeste breuis annotatio: singlorum capitulorum materiam: atque ordinem exponens

Capitulorum primi libri recollecta annotatio.

Quod deus et dominus et creator omnium: ac dispensator vniuersorum ipse sit secundum ea que in lege et prophetis scripta sunt Capl'm.j.
De tempore natiuitatis christi secundum carnem ca.ij.
De Juda galileo: et Theoda ca.iij.
De Herode quod ex alienigenis venit ad regnum ca.iiij.
Quod Herodis tempore interrupta sit regum successio secundum Daniel' prophetiam ca.v.
De diuersitate generationum a Mattheo et Luca conscripta: et quod de his refert Africanus. ca.vj.
De nece infantium apud Bethleem et magorum presentia. ca.vij.
De cruciatibus ipsius Herodis quod necari iussit infantes ca.viij.
De crudelitate Herodis quam mortis sue tempore perpetrauit. ca.ix.
De Archelai regno post Herodem ca.x.
Quod falsa esse acta quod Judei proferunt etiam Josephi testimonio ex consonatione temporum conuincantur. ca.xj.
Quod a pontifice Anna vsque ad Caiphan quattuor pontifices fuerint: et singulis annis administrauerint pontificatum: in quibus predicatio christi completa est. ca.xij.
De baptista Joanne testimonium Josephi: et quod asserit eum iustum fuisse: et ob eius necem vindictam in iudeos esse prorogatam ca.xiij
Testimonium Josephi de christo ca.xiiij.
Narratio de Abagaro rege. et exemplum epistole Abagari ad dominum: et domini ad ipsum. et eorum que sequentur de Syrorum lingua translata sunt. ca.xv.

Capitulorum secundi libri recollecta annotatio

De vita et institutione apostolorum post ascensionem christi Capl'm.j.
Quemadmodum Tiberius de christo edoctus a Pilato commonitus est ca.ij.
Ut in omnem mundum breui tempore diffusa de christo predicatio est. ca.iij.
Quemadmodum post Tiberium Gaius cesar regem iudeorum constituit Agrippam: Herodi perpetua pena deportationis imposita. ca.iiij
Ut Philo pro iudeis suscepit legationem ad Gaium ca.v.
Quanta acciderint iudeis grauia post temeritatem crucis in christo. ca.vj.
Ut Pilatus quoque semetipsum morte damnauit. ca.vij.
De fame temporibus Claudij ca.viij
Martyrium Jacobi apostoli ca.ix.
Ut Agrippa et Herodes apostolos persecuti continuo diuinam senserunt vindictam ca.x.
Quod Theoda deprauauerat populum ca.xj
De Helena regina Adyabenorum ca.xij
De Simone mage ca.xiij.
De predicatione Apostoli Petri apud vrbem Rhomam ca.xiiij.
De euangelio secundum Marcum ca.xv.
Ut prius Marcus per Egyptum christi noticiam predicauit. ca.xvj
Qualia de abstinentibus apud Egyptum Filonis peruenerint libri. ca.xvij.
Quanti ad nos Filonis peruenerint libri. ca.xviij
Cuiusmodi clade compresserint iudeos ipso die pascalis ca.xix.
Qualia etiam sub Nerone hierosolymis gesta sunt. ca.xx.
De Egyptio cuius actus apostolorum faciunt mentionem ca.xxj.
Quemadmodum de Judea Paulus Rhomam missus in vinculis omni culpa liberatus sit. ca.xxij.
Ut sit passus Jacobus qui frater domini est dictus. ca.xxiij.
Quod post martyrium primus episcopus Alexandrine ecclesie ordinatus sit Annianus ca.xxiiij
De persecutione Neronis sub qua Paulus ac Petrus pia confessione decollati sunt. ca.xxv
Ut innumeris iudei malis afflicti sunt: ac nouissime contra Rhomanos arma mouerint ca.xxvj.

Capitulorum tertii libri recollecta annotatio

In quibus locis christum apostoli predicauerunt. Ca.j.
Qui primus rhomanam rexit ecclesiam ca.ij.
De epistolis apostolorum ca.iij.
De successionibus apostoli Pauli ca.iiij
De iudeorum expugnatione post christum ca.v.
De fama que oppressit eos ca.vj.
De his quod a christo predicta sunt ca.vij.

Tabula

De portentis ante bellum ca.viij.
De Josepho: et qs reliqrit libros ca.ix.
Ut diuinaꝝ meminit scripturaꝝ ca.x.
Quēadmodū post Jacobū Symeon hie
rosolymoꝝ rexit eccl'iam ca.xj.
Ut Uespasian⁹ posteritatez Dauid iussit
Qꝝ Alexādrine ciuitati se- (inqri.ca.xij.
cundus Abilius p̄fuit ca,xiij
Qꝝ Rhome scōs epūs Anacletꝰ fuit.ca,xiij
Ut tertius ab hoc Clemens ca,xv.
De epistola Clementꝭ ca,xvj.
De psecutione sub Domiciano ca,xvij.
De Joanne apl'o z reuelatiōe eiꝰ.ca,xviij.
Quēadmodū Domicianꝰ posteritatē Da-
uid iussit occidi ca,xix.
De psapia saluatoris ca.xx.
Qꝝ Alexādrinoꝝ eccl'ie tertius p̄fuit Cer-
Qꝝ Antiochene eccl'ie se- (dos.ca.xxj.
cundus p̄fuit Ignaciꝰ epūs. ca,xxij.
Delatio de Joāne apl'o. ca,xxiij.
De ordine euangelioꝝ ca,xxiiij
De indubitatis diuinis susceptisve scri-
pturis. ca,xxv.
De Menandro mago ca,xxvj.
De secta Ebionioꝝ ca,xxvij
De Uberintho p̄raue religionis antistite.
De Nicolao et sectatoribus (ca,xxviij.
suis ca,xxix.
De his apl'is qui nō sūt aspernati iura cō-
nubij. ca,xxx.
De Philippi z Joānis excessu ca,xxxj.
Quēadmodū Symeō hierosolymoꝝ epūs
Ut Traianus (passus est.ca,xxxij.
chr̄ianos vetuerit ingri ca,xxxiij
Qꝝ eccl'iam Rhomanā q̄rtꝰ rexit Euaristꝰ.
Qꝝ ter p̄fuit hierosolymis (ca,xxxiiij
Justus ca,xxxv.
De Ignacio z epl'is eius ca,xxxvj.
De q̄busdā euangelistꝭ: et q̄bꝰ tpib⁹ emine-
De epl'a Clemētꝭ: (bant.ca,xxxvij.
alijsqꝫ scripturis eius. ca,xxxviij.
De libris Papie. ca,xxxix.

Capitulorū quarti li/

bri recollecta annotatio.
Qui sub impio Traiani Rhomanorū vel
Alexandrinoꝝ epi fuerint La.j.
Qualia sub eodē passi sunt iudei ca.ij.
Qui sub Adriano fidei defensiones scri-
pserint. ca.iij.
Qui sub eodem Rhomanoꝝ Alexandri-
noꝝqꝫ fuerint sacerdotes. ca,iiij.
Epi hierosolymoꝝ ab exordio saluatoris
vsqꝫ ad tpa memorata. ca.v.
Excidiū nouissimū iudeoꝝ tpib⁹ Adriani
Qui tpib⁹ ipſdē falsi nois scientie (ca,vj.
pncipes extiterunt ca,vij
Qui fuerit tūc eccl'iastici scptores.ca.viij.
Epl'a Adriani q̄ psecutōez a nr̄is remoue
Qui pnciparu Antonini rho- (rat.ca.ix.
manoꝝ: Alexādrinoꝝ ve fuerit sacerdo-
De his q̄ sub eodē tpe deuias (tes.ca.x.
asseruerint sectas. ca,xj.
De Justini defessiōe apō Antoninū.ca.xij
Epl'a celaris Antonini ad Asianos p de-
Que de Policar- (fensione nr̄oꝝ.ca.xiij
po discipulo apl'oꝝ ferunt ca.xiiij.
Ut Policarpus sub Uero: aliiqꝫ nōnulli
Smyrne martyriū meruit. ca,xv.
Ut Justinꝰ p̄bus chr̄i p̄bū p̄dicās rhome
De martyrib⁹ (martyriū meruit.ca,xvj.
q̄s Justinꝰ i suis cōmōorat libr⁹. ca,xvij
Que Justini scpta ad nos vsqꝫ puenerunt.
Qui tūc viri rhomane: Alexā (ca,xviij.
drineqꝫ eccl'ie p̄fuerint. ca,xix.
Qui Antiochensiū ca,xx.
De his q̄ memoratis tpib⁹ eccl'iastici scri-
ptores enituerunt ca,xxj.
De Egesippo q̄qꝫ ipe cōmemorat. ca,xxij.
De Dionysio epo Corinthioꝝ et de epl'is
eiusdem. ca,xxiij.
De epo Theophilo antiocheno.ca,xxiiij.
De Hodesto ca,xxv.
De Melitone q̄sqꝫ ipe cōmēorat.ca,xxvj.
De Apollinare ca,xxvij.
De Musano. ca,xxviij.
De secta ēm Tacianū ca,xxix
De Bardesano Syro vl' scptꝭ eiusdez.ca.
(xxx.

Capitulorum quinti li

bri recollecta annotatio.
Quanti z quēadmodū sub Seuero apud
Galliā p pietate subierint mortē. La.j.
Ut martyres q̄diu habebant in vita oēs
q̄ in psecutōe lapsi sunt reuocabāt.ca.ij.
Qualis Attalo martyri appuit visio. ca.
Ut martyres Lyrenei sua cōmēda- (iij.
tione prosequunt. ca.iiij.
Quēadmodū sub Marco Aurelio cesare
nostroꝝ precibus exauditis pluuiā pre

Tabula

stitit deus. ca.v.
Enūeratio epoꝝ q̄ fuerūt Rhome. ca.vj.
Ut vsqꝫ ad illa tpa p fideles miracula fie
Quēadmodū Lyrene⁹ ca- (bant.ca.vij.
none scpturaꝝ diuinaꝝ diffinit: et de se-
ptuaginta interptib⁹. ca.viij.
Enūeratio sub Cōmodo sacerdotū ca.ix
De Pantheno pho ca.x.
De Clemente alexandrino ca,xj.
De Epis hierosolymoꝝ. ca,xij.
De Rodoꝛe z Marcionis secta ca,xiij
De pseudoꝓphetis Catafrigaꝝ. ca.xiiij.
De scismate qō sub Blasto factū ē rhome.
Que de Montano z ceterꝭ pseu- (ca,xv.
do ꝓphetis ferunt ca,xvj.
De Miltiade z scptis eius ca,xvij
Quanta etiam Apolloni⁹ Catafrigas cō-
furando psequit ca,xviij.
Serapionis de secta Catafrigaꝝ ca,xix
Que Lyreneus ō hereticos apud vrbem
Rhomā disceptauit ca,xx
Qꝝ rhome apolloni⁹ martyriū passꝰ ē.c.xxj
Qui tunc epi nobiles habebant ca,xxij.
De pasche questione ca,xxiij
De dubitatioe q̄ orta ē apō Asiā.ca,xxiiij.
Ut oīb⁹ vna snia ō pasca ꝓplacuit. ca,xxv
Que de Lyrenei scriptꝭ vsqꝫ ad nos pue-
Que etiā cetero- q̄ (nerint.ca,xxvj.
ipsdem tpib⁹ floruerunt ca,xxvij
De his q̄ Artemonis introduxerūt sectā:
qualis moꝛib⁹ fuerit: quoq̄ pacto sacro
sctōs libros temerare ausi sint.ca,xxviij

Capitulorum sexti li/

bri recollecta annotatio.
De psecutione Seueri Laplin.j.
De martyrio Leonidis patris Origenis
z de ipō Origēis a puero institutōe.ca.ij
De eo qꝫ a puero ꝓbū dñi p̄dicabat. ca,iij.
Quāti p ipm docti martyres facti sūt.c.iiij
De Potamiana ca.v.
De eo qꝫ Origenes se castrauit ca,vj.
De Alexandro z Narcisso ca,vij.
De epis hierosolymoꝝ. ca,viij.
De Alexandro ca,ix.
De Serapione z libris eius ca,x.
De libris Clementis. ca,xj.
De Eracla ca,xij.
Quātū studij fuerit Origeni erga scriptu-
ras diuinas. ca,xiij.
De Simacho interꝓte. ca,xiiij.
De Ambrosio z studio Origenis ca,xv.
De epis q̄ tpe Origenis fuerūt ca,xvj
De Ꝓpoliti libris ca,xvij
Quō Origenes ps byter factꝰ est.ca,xviij.
Quō Eraclas apud Alexādriā suscepit sa
cerdotium ca,xix.
De psecutione Maximini ca,xx.
De ordinatione Fabiani epi: z mirabilib⁹
que in eo gesta sunt ca,xxj.
Quanti discipli fuerint Origenis. ca,xxij
De Africano ca,xxiij.
De Berillo. ca,xxiiij
De Philippo impatore ca,xxv
De Dionysio epo ca,xxvj.
De Arabioꝝ discessione ca,xxvij.
De hereli helchesaitaꝝ. ca,xxviij
De Decio ca,xxix
De passionib⁹ Dionysij ca,xxx.
De martyrib⁹ qui apud Alexandriā passi
sunt ca,xxxj.
De his que scribit Dionysius. ca,xxxij.
De Novato ca,xxxiij
De Serapione ca,xxxiiij
De his que ad Novatū scribit Dionysi⁹.
(ca,xxxv.

Capitulorum septimi

libri recollecta annotatio.
De Decij z Galli male gestꝭ reb⁹ La.j.
De Libano z qꝫ statuit hereticos rebapti
zādos. Qz Cornelꝰ papa ꝓtradicit. ca.ij.
Qꝫ Stephanus papa simil'r sentiat: et de
concordia ecclesiarū que post psecutoꝛ
De Sixto papa z (nem facta est.ca.iij
hereticis non rebaptizandis ca.iiij.
De herese Sabellij. ca.v.
De reuelatione q̄ Dionysio epo a dño fa-
cta ē ꝓr lectōez hereticoꝝ libroꝝ. ca,vj
De Novati scisimate ca,vij.
De hereticoꝝ baptismate ca,viij.
De psecutione Valeriani. ca.ix.
De his q̄ ad Dionysium vel ceteros Egy-
ptios testati sunt ca,x.
De his qui apud cesaream palestinā mar-
tyres facti sunt ca,xj.
De martyrio Marini. ca,xij.
Relatio de Astirio ca,xiij.
De signis que ꝓtute saluatoris apud Pa-
neadā fiebant ca,xiiij.
De throno Jacobi ca,xv.

De pace a Galieno reddita eccl'ijs. ca. xvj
Qui epi tunc fuerunt ca. xvij
De his q̄ apō Alexādriā acciderūt. ca. xviij
Quō Dionysi⁹ de pasca statuit ca. xix.
De morbis qui acciderunt. ca. xx.
De Galieni regno. ca. xxj.
De nepote et scismate eius ca. xxij.
De Apocalypsi Joannis. ca. xxiij.
De epis Dionysij ca. xxiiij.
De Paulo samosateno: et de Gregorio: et de hereli eius ca. xxv.
Qui episcopi p illud temp⁹ nobiles habebantur ca. xxvj
De hereli manicheoꝝ tūc exorta. ca. xxvij.
De eccliasticis viris nobilibꝫ: q̄ aliquanti etiā vsq; ad nostrā memoriā pdurarunt
De epis martyribꝫ z doctoribus eiusdem temporis. (ca. xxviij ca. xxix.

Capitulorū octaui li/

bri recollecta annotatio.

De nri tpis: ac Diocleciani: z Maximiani: et Maximi psecutōe Lapīm. j
De eccliaꝝ subuersionibꝫ. ca. ij.
De qualitate psecutionū ca. iij.
De martyribus ca. iiij.
De his q̄ apō Nicomediā passi sūt. ca. v.
De his q̄ in domibꝫ regū erant. ca. vj.
De egyptijs q̄ apō Fenicē passi sūt. ca. vij
De ipso Egypto. ca. viij.
De Thebaide ca. ix.
De Filea martyre ca. x.
De q̄dā ciuitate apō Frigiā p chīi noīe tota coronata. ca. xj.
De his que apud Alexandriā z Antiochiam gesta sunt. ca. xij.
De his q̄ in Frigia apud pōtū gesta sunt: alijs quoq; diuersis viroꝝ ac mulierum passionibꝫ ca. xiij.
De ppositis ecclesiaꝝ ca. xiiij.
De mortibus psecutoꝝ ca. xv
De his q̄ extrinsecus acciderūt ca. xvj
De psecutōibꝫ Maximini ipatoris. ca. xvij
De his q̄ in melꝰ uersa sunt. ca. xviij.
De his q̄ rursū in idipm ꝓsa sūt. ca. xix.

Capitulorum noni li/

bri recollecta annotatio.

De simulata indulgentia. Lapīm. j.
De posteriori puersione. ca. ij.
De simulacro q̄ apō Antiochiam fuerat consecratum ca. iij.
De sententijs q̄ aduersū nos late sūt. ca. iiij
De actis falsis ca. v.
De his q̄ eo tpe martyres extiterūt. ca. vj.
De his q̄ aduersum nos tabulis ereis cōscripta sunt. ca. vij.
De his q̄ postmodū acciderūt bellis: pestibus: fame: et de morte tyrānoꝝ ca. viij.
De victoria Constantini impatoris. ca. ix.
De pditōe vltima inimicoꝝ nr̄oꝝ ca. x.

Capitulorū decimi li/

bri recollecta annotatio.

De Arrij herese Lapīm. j.
De cōcilio apud Niceā ꝙgregato. ca. ij.
De cōuersiōe philosophi dialectici. ca. iij.
De Pafnucio cōfessore ca. iiij.
De Spiridione epo z mirabilibꝫ ei⁹. ca. v.
Exemplū fidei Nicene z statutoꝝ ei⁹ ca. vj
De Helena Cōstantini matre ca. vij.
De cruce salvatoris i hierosolymis ab Helena reperta. ca. viij.
De captiuitate Frumētij z Ædisij: z de cōuersione Indoꝝ p ipos gesta ca. ix.
De conuersione gentis hyberoꝝ p captiuam facta. ca. x.
De Constantia sorore Cōstantini: et pfby tero p eam fratri insinuato ca. xj.
De alexādri z eusebij z arrij cōflictu. ca. xij
De probroso Arrij interitu. ca. xiij.
De Athanasij epi pncipijs ca. xiiij
De Constantij impatoris errore ca. xv.
De concilio hereticoꝝ ptra Athanasium congregato. ca. xvj.
De excisio brachio Arsenij: ceterisq; dolis hereticoꝝ in cōcilio retentis ca. xvij.
De fuga z latebris Athanasij ca. xviij.
Ut Cōstans impator pro Athanasio patri Cōstātio scripserit: cumq; eccl'ie sue reddi iussit. ca. xix.
De concilio apud Mediolanū habito: et exilijs Eusebij. ca. xx.
De Ariminensi cōcilio ca. xxj.
De Liberio epo vbis rhome ca. xxij.
De hierosolymoꝝ z alexādrie epis. ca. xxiij
De ambitione episcoporum apud Antiochiam ca. xxiiij.
De scismate Arrianoꝝ qō in tres ptes dis

uisum est. et quidam eorū Eunomiani: alij Macedoniani: alij po pmanserunt Arriani. ca. xxv.
De fine Constantij impatoris: et ortu Juliani. ca. xxvj
De epis exilio relaxatis ca. xxvij.
De concilio apud Alexandriā sctoꝝ epoꝝrū: et Luciferi ab his discidio. ca. xxviij
De his q̄ in eodē cōcilio statuta sūt. ca. xxix.
De Eusebio z Hilario: atq; eccliaꝝ p eos restitutione. ca. xxx.
De scriptis Hilarij. ca. xxxj.
De psecutionibus Juliani blandis et callidis. ca. xxxij.
De seuicia eius erga Athanasiū. ca. xxxiij
De fuga rursum z latebris Athanasij. ca. xxxiij
De sepulcro martyris Babile. (xxxiiij ca. xxxv.
De Theodoro cōfessore apud Antiochiā
De iudeoꝝ coadunationibꝫ (ca. xxxvj. qui a Juliano decepti: templū in hierosolymis reedificabant ca. xxxvij.
Ut terremotu inibi: z igni diuinitus accēso iudei ab illicito disturbabant inceptō.
De signis z ꝓtubus terri/ (ca. xxxviij. fic; q̄ in exitu puersa sūt iudeoꝝ. ca. xxxix

Capitulorum vndeci

mi libri recollecta annotatio.

De ortu et religiosa mente ꝓncipis Jouiniani: et de fine eius. Lapīm. j.
De ortu Valentiniani z Valentis ca. ij
De dormitione Athanasij: z psecutionibꝫ Lucij heretici. ca. iij.
De ꝓtubꝫ z mirabilibꝫ sanctoꝝ qui fuerūt in Egypto. ca. iiij.
De psecutione q̄ fuit apud Edissam. ca. v.
De Hoyse quē regina saracenoꝝ gentis popposcit epm. ca. vj.
De Didimo vidente Alexandrino. ca. vij.
Quanti ex discipulis Antonij etiam tunc in heremo habitātibꝫ ꝓtules z signa fecerunt. ca. viij.
De Gregorio z Basilio Cappadocie epis
De Damaso epo: et Ursini surreptione. (ca. ix. ca. x.
De Ambrosio epo ca. xj.
De Valentiniani fine. ca. xij.
De Gothoꝝ per Tracias irruptiōe: et Valentis nece ca. xiij.
Ut Gratianꝰ impator Theodosiuꝫ regni participē adsciuerit: et post multa religiose z fortiter gesta Maximi tyranni insidijs succubuerit. ca. xiiij.
De Valentiniano puero atq; matre eius Justina: qui defensas ecclesias pturbare conatus est. ca. xv.
De beniuoli magistri memoria fideli constantia ca. xvj.
Ut Theodosius necem Gratiani vlc⁹ de Maximo triūphauerit ca. xvij.
De Theodosij comisso in Thessalonicenses et penitentia eius publice apud sacerdotes gesta ca. xviij.
De restitutiōe ecclesiaꝝ q̄ p ipm iā catholicum in oriente restitute sunt. ca. xix
De Apollinare z herese eius ca. xx.
De epoꝝ successionibꝫ p orientē. ca. xxj.
De seditione paganoꝝ ꝰ fideles ca. xxij.
De situ templi Serapis: et subuersiōe ei⁹
De fraudibꝫ paganoꝝ que in (ca. xxiij tēplis detecte sunt. ca. xxiiij.
De Saturni sacerdote Tyranno tori⁹ pene Alexandrie adultero. ca. xxv
De Canopi interitu z initio ca. xxvj.
De ecclesijs z martyrijs que in idoloꝝ locis constructe sunt. ca. xxvij
De Joānis sepulcro violato: et reliquijs apud Alexandriā cōseruatis ca. xxviij
De Thoracibꝫ Serapis apud Alexādriā abrasis: et signo chīi loco eoꝝ reddito
Ut mēsura aq̄ Nili fluminis quā (ca. xxix. poecbim vocāt ad ecclias ōferāt. ca. xxx
De Valentiniani iunioris interitu: z ortu Eugenij ca. xxxj
De responsis Joānis monachi ca. xxxij
De apparatu belli aduersꝰ Eugeniū Theodosij: z de victoria eius oroniꝫ magꝫ q̄ virtute patrata. ca. xxxiij
De fine Theodosij post victoriam: et Archadio atq; Honorio liberis eius z heredibus regni. ca. xxxiij.

Finiunt recollecte capitulorum annotatione Ecclesiastice Historie.

Ecclesiastice Historie

gentis Anglorꝝ per ānꝝ libros breuis annotatio: singulorꝝ capitulorū materiā atq; ordinem exponens.

Capitulorum primi li/

bri recollecta annotatio

De situ Britannie vl' Hybernie: z pscꝫ eaꝝ (incolis, ca.j.
Ut Britanniā pm⁹ Rhomanorꝝ Claudi⁹ adierit. ca.ij.
Ut cādē secūd⁹ rhomanorꝝ Claudi⁹ adiēs Orcadas etiā insulas adiecerit rhomano ipio. Sꝛz Uespasian⁹ ab eo missus vectā q; insulā rhomānis subdiderit. ca.iij
Ut Luci⁹ Britannior rex missis ad Eleutherū papā lr̄is chr̄ianū se fieri petierit
Ut Seuer⁹ receptā Britānie (ca.iij. parte vallo a ceterꝫ distrinxerit. ca.v.
De impio Diocleciani: z vt christianos pr̄ secutus sit. ca.vj.
Passio scti Albani z socioꝝ eius: q eo tpe p dño sanguinē fuderūt. ca.vij.
Ut hac cessante psecutiōe eccl'ia in britannis aliq̄tulū vsq; ad tpa Arriane vesanie pacem habuerit. ca.viij.
Ut regnante Gratiano Maxim⁹ in britānia impator creatus cum magno exercitu Galliā redierit ca.ix.
Ut Archadio regnāte Pelagi⁹ Brito contra grām dei supba bella suscepit ca.x.
Ut regnāte Honorio Hratian⁹ z Cōstātinus in britānia tyrāni creati: z mox por in britānia: scōs in gallia sint interēpti.
Ut Britones a Scotꝫ vastati: pdictisq; rhomanorꝝ auxilia q̄sierint, q̄ secūdo veniētes murꝝ trās insulā fecerūt. sed hi⁹ festim a pfatꝫ hostib⁹ interrupti maiore sint calamitate depssi ca.xij
Ut regnante Theodosio minore cui⁹ tpe Palladi⁹ ad Scotos in chr̄m credētes missus ē: Britones a Rctio cōsule auxiliū flagitātes nō impetrauerint ca.xiij.
Ut Britones fame famosa coacti barbaros suis e finib⁹ pepulerint, nec more frugū copia: luxuria: pestilentia: z exterminiū gentꝫ secutū sit. ca.xiij.
Ut inuitata britānia gens Anglorꝝ pmo quidem aduersarios lōgus ierit: sed nō multo post iuncto cum his federe in sorcios arma verterit. ca.xv.
Ut britones primā de gēte Anglorꝝ victoriam duce Ambrosio rhomano homie sumpserint. ca.xvj.
Ut Herman⁹ epūs cum Lupo britāniā nauigans: z pmo marꝫ: postmodū pelagianorꝝ tempestatē diuīa ꝑtute sedauerit.
Ut idē filiā Tribuni cecā illūina (ca.xvij uerit: ac deinde ad sanctū Albanū pueniens: reliquias ibidem z ipsius accepit et beatorꝝ apostolorꝝ: siue aliorum martyrꝝ posuerit ca.xvij.
Ut idem causa infirmitatis ibidem detēt⁹ z incendia domorꝝ orando restrinxerit: et ipe per visionem a suo sit languore curatus ca.xix.
Ut idē epūs britonib⁹ in pugna auxiliū celeste tulerit, sicq; domū reuersi sūt. ca.xx
Ut renascentib⁹ virgultis pelagiana pestꝫ Hermanus cum Seuero britannia reuersus: prius Claudio iuuenē incestuꝝ: deinde z populo dei cōdenatꝫ sine emēdatꝫ hereticꝫ gressuꝝ recuparit fidei. ca.
Ut Britones quiescētib⁹ ad tēp (xxj. pus exteris ciuilibus sese bellis contriuerint: simul z maioribus flagitijs submerserint. ca.xxij.
Ut papa sanctus Gregorius Augustinū cum monachis ad pdicandū genti Anglorum mittēs: epistola quoq; illos exhortatoria: ne a laborando cessarēt confortauerit. ca.xxiij.
Ut Arelatensi Epo epl'am p eorum susceptione miserit ca.xxiiij.
Ut veniēs britanniā Augustin⁹ primo in insulā Thanatoregi cātuariorꝝ pdicarit: et sic accepta ab eo licentia Cantua pdicaturus intrauerit ca.xxv
Ut idem in Cantua primitiue eccl'ie z doctrinā sit imitatus et vitam: atq; in vrbe regis sedem epatus accepit ca.xxvj
Ut idem episcopus factus Gregorio papae que sint britannie gesta mandaret: siꝫ et de necessitatib⁹ eius responsa petens accepit. ca.xxvij.
Ut papa Gregorius epl'am Arelatēsi episcopo pro adiuuando in ope dei Augustino miserit ca.xxviij
Ut idem Augustino pallium: et epl'am: et plures ꝑbi ministros miserit ca.xxix
Exemplar epistole quam Gellito abbati

Britanniā pgenti miserit ca.xxx.
Ut Augustinū p lr̄as ne ō ꝑtutibus suis gloriarē exhortatus sit ca.xxxj
Ut Adilberchto regi litteras et dona miserit ca.xxxij.
Ut Augustin⁹ eccl'iaz saluatoris instauraverit: z monasterium bti Petri apli fecerit: z de pmo ei⁹ abbate Petro. ca.xxxiij
Ut Adilfrith rex nordāhimbrorꝝ Scotorū gentes plio ꝓterens ab Anglorꝝ finibus expulsus est ca.xxxiij

Capitulorum secundi

libri recollecta annotatio.

De obitu beati pape Gregorij La.j.
Ut Augustinus Britonū epos pro pace catholica etiā miracl̄o celesti coā eis facto monuerit: q̄ ve illos spnentes vltio
Ut idē Gellitū ac Ju: (secuta sit. ca.ij stū epos fecerit: et de obitu ei⁹ ca.iij.
Ut Laurenti⁹ cū epis suis scotos vnitatē fidei eccl'ie matris in pascha obseruando fieri monuerit: et vt Gellit⁹ rhomā veni
Ut defunct⁹ Adilbrechto z (ret. ca.iij.
Seiberechto regib⁹ successores eorum idolatriā resuscitarent: ob quod z Gellit⁹ ac Just⁹ a Britānia discesserūt. ca.v.
Ut corrept⁹ ab apl'o Petro Laurēti⁹ Ladbaldū regē ad chr̄m conerteret: qui mox Gellitū z Justū ad pdicandū reuocat
Ut Gellit⁹ epūs flāmas ar: (uerit. ca.vj dentes sue ciuitatꝫ orando restrinxerit.
Ut Bonifaci⁹ papa Justo successori ei⁹ pallium z epl'am miserit ca.vij.
De imperio regꝫ Eduini: et vt veniens ad euangelizādū ei Paulin⁹ pmo filiā ei cū alijs fidei chr̄iane sacramētꝫ imbuerit.
Ut papa Bonifaci⁹ eundē re: (ca.ix. gē: mittes lr̄as: sit hortat⁹ ad fidē. ca.x.
Ut cōiugē ipsi⁹ p epl'am salutis illi⁹ sedulā agere curā monuerit. ca.xj.
Ut Eduin⁹ p visionē quandā sibi exulāti ostensam sit ad credēdū puocat⁹. ca.xij.
Quale cōsiliū idē cū pncipib⁹ suis de pcipienda chr̄i fide habuerit: z vt pōtifex ei⁹ suas aras ꝓphanauerit ca.xiij.
Ut idē Eduin⁹ cum sua gente fidelis sit fact⁹: et vbi Paulin⁹ baptizauerit. ca.xiij.
Ut puincia orientaliū Anglorū fidē chr̄isti suscepit ca.xv.
Ut in puincia Lindissi pdicauerit: z de q̄litate regni Eduini ca.xvj.
Ut idē ab Honorio papa exhortatorias lr̄as accepat: q̄ etiaz Paulino palliū miserit ca.xvij.
Ut Honori⁹ q̄ Justo in epatu Dorouerne̅sis eccl'ie successit ab eodē papa Honorio palliū z lr̄as accepit ca.xviij.
Ut pmo idē Honori⁹: z p⁹ Joannes lr̄as gēti Scotorꝝ, p pasche obseruatiōe simil' et p pelagiana herese miserit ca.xix.
Ut occiso Eduino Paulin⁹ Cātuā rediēs Rofensis eccl'ie psulatū suscepit. ca.xx

Capitulorum tertii li:

bri recollecta annotatio

Ut pmi successores Eduini regis z fidem sue gētis pdiderint z regnū. Porro Oswaldus chr̄ianissim⁹ rex vtrunq; restau
Ut de ligno crucꝫ qō idē rex (rauit. La.j. ꝓtra Barbaros pugnatur⁹ erexerat inē innūera sanitatū miracula q̄dam adolescēs sit brachij lāgu̅re curat⁹ ca.ij.
Ut idē rex postulās de gente Scotorꝝ acceperit Aidanū: eidēq; in insula Lindisfarnensi sedē epat⁹ donauerit ca.iij.
Nūs gens Pictorꝝ fidē chr̄i susceperit. ca.iiij.
De vita Aidani epi ca.v.
De religiōe ac pietate mirāda Oswaldi re
Ut puincia occidētaliū saxo: (gis. ca.vj nū ꝓbū dei pdicāte Byrino suscepit: et de successorib⁹ eius Agilberto z Eleutherio ca.vij
Ut rex Cātuariorꝝ Earcōbrecht idola destrui pcepit, et de filia ei⁹ Earthgota z ppinq̄ ei⁹ Edilberg sacratꝫ deo ꝓginibus
Ut in loco in q̄ occisus ē rex (ca.viij. Oswald crebra sanitatuꝫ miracl'a facta: vtꝫ ibi pmo iumētū cuiusdā viantꝫ: ac deinde puella palytica sit curata. ca.ix.
Ut puluis loci illi⁹ ꝺ igne valuerit. ca.x.
Ut sup reliq̄as ei⁹ lux celestꝫ tota nocte steterit: et vt per eas sint demoniaci curati.
Ut ad tumbam eius sit puerus (ca.xj. lus a febre curatus. ca.xij.
Ut in Hybernia sit q̄daz a mortis articulo p ei⁹ reliq̄as reuocatus. ca.xiij.
Ut defūcto Paulino Thamar p eo Rofensis eccl'ie psulatum susceperit: z de būilitate mirabili Osuini: q̄ ab Osuiu

crudeli cede pemptus est. ca.xiiij.
Ut eps Aidan naut; t tepestate futura p̃ dixerit: et oleu sctm̃ q̃ hanc sedarent de-
Ut idē admotū ab hostib; (derit.ca.xv.
vbi regie ignē ozādo amouerit. ca.xvj.
Ut destina eccl'ie cui idem accūbens obie
rat ardētib; ceter; dom; flāmis absumi
neq̃erit t de interna vita illi; ca.xvij
De vita vel morte religiosi reg; Sigbere-
Ut Furse; apud oriētales (chti.ca.xviij
anglos monasteriū fecerit: t de visiōib;
vel sctitate ei;: cui etiā caro post mor-
tez incorrupta testimoniū phibuerit.ca.xix.
Ut defuncto Bonozio pōtificatu sit fun-
ctus Deusdedit.t q̃ e tpe illo orientaliū
Anglo;: q̃ Hrofensis eccl'ie fuerint an-
Ut puincia mediterrane- (tistites.ca.xx.
oz̃ Anglo; sub rege Peada chr̃iana sit
facta. ca.xxj
Ut oriētales saxones fidē quā dudū abie
cerāt sub rege Sigberechto p̃dicāte
Sedd receperint. ca.xxij.
Ut idē eps Sedd locū monasteriū cōstruē
di ab Didwald rege accipiens oratiōi-
bus t ieuniis dño consecrauerit: t de obi
Ut puincia mercio; oc- (tu ipsi;.ca.xxiij
ciso rege Peda fidem chr̃i susceperit: et
Oswu p adepta victoria deo ad structē-
da monasteria dederit ca.xxiiij
Ut questio sit mota de tpe pasche aduer-
sus eos q̃ de Scotia venerāt. ca.xxv
Ut Colman vict; domū redierit: et Tuda
p illo epatu sit funct;: q̃lisq; illis docto-
rib; eccl'ie fuerit, habit; ca.xxvj
Ut Aegberecht vir sanct; de natiōe anglo
rū monachicā in Hybernia vitā duxe-
Ut defuncto Tuda Wilfrid (rit.ca.xxvij
in Gallia: Ceadda apd occidētales sa-
xones in puincia nordanhimbro; sint
ordinati epi ca.xxviij.
Ut Wighardus p̃sbyter ordinādus in ar-
chiepm̃ de britānia sit missus rhomam:
quē remissa mor; scpta pape ibidē obis-
se narrauerūt ca.xxix.
Ut orientales saxones tpe mortalitat; ab
idolatria reuersi p instantiam Jarumā
epi mor; sunt ab errore correcti. ca.xxx.

Capitulorū quarti li/

bri recollecta annotatio.
Ut defuncto Deusdedit Wighart ad sus
cipiendū epatū Rhomā sit missus. Sz
illo ibidē defuncto Theodor; archieps
ordinat;: t cum Adriano abbate sit bri
tanniā missus. Caplm.j.
Ut Theodoro cūcta pagrande anglo-
ecclesie cum catholica fitate lr̃a-
cepint studijs imbuī: et vt Pusta p Da
miano Hrofenſ eccl'ie sit fact; eps.ca.ij
Ut Ceadda: de q̃ supra dictus est: puincie
mercio; sit eps dat;: et de vita t obitu t
sepultura eius ca.iij.
Ut Colmā epus relicta britānia duo mo
nasteria in Scotia: vnū Scot;: alteruz
Anglis q̃s secū adduxerat fecerit.ca.iiij
De morte Oswiu t Aegberechti regū: t de
synodo facta ad locū Herutfrod: cui p̃
sidebat archieps Theodorus ca.v.
Ut depposito Wilfrido Bertwulfus epatū
eius accepit.et Earcanwaldus orienta-
lib; saxonib; sit eps datus ca.vj
Ut in monasterio Bericingēsi vbi cor̃po-
ra sctimonialiū feiar̃ poni deberēt cele-
Uti eodē mo- (sti luce mōstratū.ca.vij.
nasterio puerul; mortuōs p̃ginē q̃ erat se
cutura vocauit vtq; alia ō corpe egressu
ra iā pticulā future luc; aspexerit.ca.viij
Que sint ostēsa celit;: signa cū et ipsa mr̃ cō
gregatiōis illi; e mūdo trāsiret. ca.ix.
Ut ad cimiteriū eiusdē monasteriū orās ce
ca lumē recepit. ca.x.
Ut rex eiusdē puincie Sedd in monachi
ca cōuersatiōe vitam finierit. ca.xj.
Ut epm̃ orientaliu; saxonū p Eleutherio
Haeddi epm̃ Hrofensis eccl'ie: p̃ Putta
Rochemūdū: et p ipo Hebmūdū accepit: et
q̃ tūc nordānhimbro; fuerint epi ca.xij
Ut Wilfrid eps puinciā australiū saxonū
ad chr̃m cōuerterit ca.xiij
Ut intercessione Oswaldi regis pestifera
mortalitas sit sublata. ca.xiiij.
Ut Ceadualla rex interfecto Adiluach re
ge Sceuss; puinciā illaz seua cede ac de
populatiōe attriuerit ca.xv.
Ut Uecta insula chr̃ianos incolas susce
perit cui; duo pueri statim post acceptū
baptisma sunt interempti ca.xvj
De synodo facta in cāpo Hedtfeld p̃sidē-
te archiepo Theodoro ca.xvij
De Joanne cātore sedis aplice q̃ pter do
cendū venerat britanniam. ca.xviij

Ut Edildrida regina virgo ppetua pman
serit: cuius nec corp; in monumēto cor-
rumpi potuerit ca.xix.
Hymnus de illa ca.xx.
Ut Theodor; eps inter Aegfridū t Edil-
redū reges pacem fecerit.ca.xxj.
Ut vincula cuiusdā captiui cū p eo misse
cant.renk soluta sint. ca.xxij.
De vita t obitu Hilde abbatisse. ca.xxiij.
Q̃ in monasterio eius fratri cuidā canēdi
gratia diuinit; sit concessa. ca.xxiiij
Qualis visio cuidā viro dei apparuerit p
ulq; monasteriuz Colodane vrbis esset
incendio consumptum ca.xxv.
De morte Aegfridi t Lotheri regū.ca.xxvj
Ut vir dñi Cudberechtus sit eps: vtq; in
monachica adhuc vita posit; vixerit vl
docuerit. ca.xxvij.
Ut idē in vita Anatheorica t fontē de sa-
xosa terra orando p̃duxerit: et segetē de
labore manuū vltra tps serendi accepit
Ut idē eps iā obitū suū p̃die (ca.xxviij.
futu; Herebrechto p̃dixerit. ca.xxix.
Ut corpus illi; p.xj.annos sepulture cor
ruptiōis imune reptum: vtq; nō multo
post successor epatus ei; de mūdo trālie
Ut q̃dā ad tūbā eius sit a pa- (rit.ca.xxx.
ralysi curatus ca.xxxj.
Ut alter ad reliq̃as ei; nup fuerit ab ocu-
li languore curatus ca.xxxij.

Capitulorum Quinti

Libri recollecta annotatio.
Ut Didilwald successor Cudberechti in
anatheorica vita laborās: in mari fratri
bus tēpestatē orādo sedauerit Caplm.j
Ut eps Joānes mutū bñdicendo curauer-
Ut idem puellam languentē (rit.ca.ij.
orando sanauerit ca.iij.
Ut itē cuiusdā comitis infirmam aq̃ bñdicta
Ut puerum comit; (curauerit.ca.iiij.
orando a morte reuocauerit. ca.v.
Ut clericū suū cadēdo cōtritus orando ac
bñdicendo a morte reuocauerit ca.vj
Ut Ceadualla rex occidentaliū saxonum
baptizādus rhomā venerit, sed; succes-
sor eius Hun in eadez btōr̃ apl'or̃ limi-
na deuotus adiit. ca.vij
De obitu Theodori archiepi ca.viij.
Ut Theodoro defuncto archiepatus gra
dū Berechtwald suscepit: et inter pluri-
mos quos ordinauit etiam Tobiā vir
doctissimū Hrofensis eccl'ie fecerit an-
Ut Aegberecht vir sctus (tistitē.ca.ix.
ad p̃dicādū i germaniā venire voluerit:
nec valuerit: porro Victberecht adierit
q̃dē. Sz q̃ nec ipe aliq̃d p̃ficisz: rursus
in Hiberniā vñ venerat redierit. ca.x.
Ut Wilbrord in Fresia p̃dicans multos
ad chr̃m converterit: et soci; ei; Hewuold
sint martyriū passi ca.xj.
Ut viri venerabiles Suidbrecht in Bri
tania: Wilbrord rhome in Fresiā sint or
Ut q̃dā in puincia (dinati epi.ca.xij.
Nordanhimbrorū a mortuis resurgēs
mlta t tremēda et desiderāda q̃ viderat
Ut ecōtra alter ad (narrauerit.ca.xiij.
mortē venies in oblato sibi a demoni-
bus codice oīa sua iuenerit pctā. ca.xiiij
Ut itē ali; moriturꝰ deputatū sibi apd infe
ros locū penar̃ viderit ca.xv.
Ut plime Scotorū eccl'ie istāte Adamnā
catholicū pascha susceperint: atq; idem li
brū de locis sanctis scpserit. ca.xvj
Que in eodē libro de loco dñice natiuita-
tis: passiōis: t resurrectiōis cōmemora
Que itē de loco ascensiōis (uerit.ca.xvij.
dñice t sepulcr; p̃riarchar̃ ca.xviij.
Ut australes saxones epos accepint Sad
berechtū et Eollan: occidētales Danie-
lē t Adhelmū: t de scpt; eiusdē Adhel-
Ut Coenred mercior̃: t Offa (mi.ca.xix
orientaliū saxonū rex in monachico ha-
bitu Rhome vitā finierint. et de vita vel
obitu Wilfridi epi. ca.xx.
Ut religioso abbati adriano Albin;: Wil
frido in epatu Acca successerit ca.xxj
Ut Ceolfrid abbas regi pictorum architec-
tos eccl'ie: simul et epl'am de catholico
pascha: et tonsura miserit. ca.xxij.
Ut Huenses monachi: cum subiectis sibi
monasteriis canonicū p̃dicante Aegbe
rechto celebrare pascha cepert.ca.xxiij.
Quis sit in pñti status gētis Anglorum
Britannie totius: cum recapitulatione
chronica totius opis. ca.xxiiij

Finiunt recollecte capitulorum
annetationes librorꝰ Ecclesia-
stice historie gentis Anglorum.